

မြန်မာအဘိဓာန်

အကျဉ်းချုပ်

အတွဲ ၁၊ က-စ

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန
မြန်မာစာအဖွဲ့

ပထမနှိပ်ငြင်း၊ ၁၉၇၈-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ၊ အုပ်စု ၃၀,၀၀၀

အမှတ် ၂၇၊ ပြည်လမ်း (၆-မိုင်ခွဲ)၊ ရန်ကုန်မြို့၊
ပြန်မာစာအဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူး ဦးဉာဏ်စိုး (ကင်းလွတ်ခွင့်အမှတ် ၀၂၄၉) က ထုတ်ဝေသည်။

အမှတ် ၃၆၁၊ ပြည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးကျော်အုံး (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၃၂၆) က ဖိုက်နှိပ်သည်။

မာထိကာ

၁။ မြန်မာစာအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၏ အမှာစာ					
၂။ ကျမ်းဦးစကား					က
၃။ မြန်မာစာအဖွဲ့နှင့် အတိဇာန်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ များ					ခ
၄။ နိဒါန်း					ဂ
၅။ မြန်မာအက္ခရာသမိုင်းအကျဉ်း					ဆ
၆။ နှစ်လုံးဆင့်အက္ခရာများ					ဇ
၇။ မြန်မာစကားသံစပြောင်းလဲပုံ					ဓ
၈။ အသံထွက်နည်းလမ်းညွှန်					ဆ
၉။ အတိုကောက်စဝါဟာရများ					ဇ
၁၀။ အတိဇာန်ကြည့်နည်းလမ်းညွှန်					ဈ
၁၁။ အက္ခရာစဉ်ဇယား					ည
၁၂။ မြန်မာအတိဇာန်(အကျဉ်းချုပ်)စာကိုယ်					၁

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

မြန်မာစာအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၏

အမှာစာ

‘က’အက္ခရာမှ ‘အ’အက္ခရာထိ အဘိဓာန်ပုဒ်ပေါင်း နှစ်သောင်းရှစ်ထောင်ခန့်ပါဝင်သော မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်ကို မြန်မာစာအဖွဲ့ က ပြုစုပြီးစီးခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဘိဓာန်ကျမ်းကို ပြုစုထုတ်ဝေနိုင်ခြင်းသည် မြန်မာစကားနှင့် မြန်မာစာပေအတွက် ကြီးမားသော ယာကွက်တခုကို ဖြည့်ပေးလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

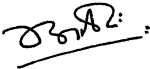
ခေတ်မီနစ်ကျသော မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်း ထွက်ပေါ်လာရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလာခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း အတော်အတန်ကြာခဲ့စေကာမူ ယင်းလုပ်ငန်းမှာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ခရီးတွင်ကျယ်သင့်သလောက် မတွင်ကျယ်ပဲ ဖြစ်နေခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း တော်လှန်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌကြီး (ယခု နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး ဦးနေဝင်း)၏ အားပေးမှု လမ်းညွှန်မှုကိုခံယူကာ စာပေပညာရှင်များနှင့် ရဟန်းရှင်လူလုပ်သားပြည်သူတို့၏ အကူအညီရယူလျက် မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းပေါ်ထွက်ရေးကို ၁၉၆၄ ခုနှစ်မှစ၍ အားညွှန်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

အဘိဓာန်ပြုစုရာတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့်မှုများကို စာပေပညာရှင်များနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းကာ ချမှတ်ပေးခြင်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့နှင့် မြန်မာစာအဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းတရပ်ဖြစ်သော အဘိဓာန်ပြုစုရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းပေးခြင်း၊ အစဉ်တစိုက် အားပေးချီးမြှောက်ခြင်းနှင့် လိုအပ်သည့်အခါတိုင်း လမ်းညွှန်မှုများပေးခဲ့ပေသော ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် သမ္မတကြီး ဦးနေဝင်း၏ ကျေးဇူးကား ကြီးမားလှပါသည်။

မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ် ထုတ်ဝေနိုင်ရေးအတွက် အားပေးကူညီခဲ့ကြသည့် နိုင်ငံတော်ကောင်စီ၊ ဝန်ကြီးများအဖွဲ့၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့နှင့် အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြို့နယ်မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ရဟန်းရှင်လူ လုပ်သားပြည်သူများကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့စာပေဝန်ထမ်းများနှင့်ဝန်ထမ်းများကိုလည်းကောင်း၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးကော်ပိုရေးရှင်း၊ ဗဟိုပုံနှိပ်တိုက်နှင့် စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်က ဝန်ထမ်းများကိုလည်းကောင်း အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ် ပြုစုထုတ်ဝေပြီးသည့်နောက်တွင် ပညာရှင်သုံး မြန်မာအဘိဓာန်ကြီး၊ အိတ်ဆောင်အဘိဓာန်စသော အဘိဓာန်အရွယ်အစားအမျိုးမျိုး၊ ယက်ကန်းတူရိယာ အနုပညာ စသော မြန်မာမှုအဘိဓာန်များ၊ ရခိုင် ထားဝယ် အင်းသား ဓနု ယောတည်းဟူသော မြန်မာ့ဒေသန္တရဝေါဟာရအဘိဓာန်များ၊ မြန်မာ-ရှမ်း မြန်မာ-ကချင် အစရှိသော မြန်မာတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားအဘိဓာန်များ စသည့် အဘိဓာန်အမျိုးမျိုးကို ဆက်လက်ပြုစုသွားဖို့ လိုအပ်ပါသေးသည်။ ဆက်လက်ပြုစုသွားမည့် အဘိဓာန်ကျမ်းအမျိုးမျိုးအတွက် လိုအပ်သော အကြံဉာဏ်များ အကူအညီများကို ပေးကြပါမည့်အကြောင်း မေတ္တာရပ်ခံပါသည်။

“မြန်မာစာအဖွဲ့က အတည်ပြုပြီးသမျှ စာပေဆိုင်ရာကျမ်းများ၊ စာအုပ်များကို အမြန်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေပြီး၊ လုပ်သားပြည်သူတို့ထံက အကြံဉာဏ်များ ထပ်မံ ရရှိလာတဲ့အခါ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်၊ မှန်ကန်အောင် ပြုပြင်ထုတ်ဝေသင့်တယ်”ဟူသော နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီး ဦးနေဝင်း၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဤအဘိဓာန်ကျမ်းကို ရဟန်းရှင်လူလုပ်သားပြည်သူအပေါင်းတို့က လေ့လာသုံးသပ်ပြီးလျှင် ပြင်ဆင်သင့်သည်တို့ကို ဝေဖန်အကြံပေးကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံပါသည်။

(ဓေါက်တာခင်မောင်စင်း)
ဥက္ကဋ္ဌ
မြန်မာစာအဖွဲ့

ကျမ်းဦးစကား

ခေတ်မီအဘိဓာန်ကျမ်း

မြန်မာတို့တွင် ဝေါဟာရကြွယ်ဝသော ဘာသာစကား၊ အတန်အသင့် ပြည့်စုံသော အဆင့် အတန်းမြင့်သော စာပေရှိခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း တထောင်နှီးပါးမျှပင် ကြာပြီဖြစ်သည်။ သို့တစေ ဘာသာစကားနှင့် ထိုက်တန်သည့် စာပေနှင့် ထိုက်တန်သည့် ပြီးပြည့်စုံသော ခေတ်မီမြန်မာအဘိဓာန် ကင်းမဲ့နေသည်မှာ မြန်မာဘာသာစကားနှင့် မြန်မာစာပေအတွက် ကြီးမားသော ယာဏုဏိကရု ဖြစ်သည်။ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းခေတ် မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်ကလည်းမရှိခဲ့။ တိုင်းတပါးသား လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသော ကိုလိုနီခေတ်ကလည်းမရှိခဲ့။ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီ၊ ဝေါဟာရ လိနတ္ထဒီပနီ၊ တွင်းသင်းပေါရာဏကထာ စသည့် ကျမ်းကြီးများသည် ဝေါဟာရတို့၏ အနက်ကို ဖော်ပြထားသဖြင့် အဘိဓာန်သဘောပါဝင်သည်ဟု ဆိုနိုင်ငြားသော်လည်း ခေတ်မီအဘိဓာန်မျိုးကား မဟုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာဘာသာစကားနှင့် မြန်မာစာပေအတွက် ပြီးပြည့်စုံသော ခေတ်မီ အဘိဓာန်ကျမ်းတစောင်မှာ မရှိလျှင်မဖြစ်၊ မရှိလျှင်မသင့်လျော်၊ အထူးလိုအပ်လျက် ရှိပေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း ၁၉၄၄ - ခုနှစ်တွင် ‘မြန်မာနိုင်ငံပညာ့တံခွန်အသင်း’ကို နိုင်ငံအစိုးရ ၏ အကူအညီဖြင့် တည်ထောင်ခဲ့၏။ ထိုအသင်း၏ လက်အောက်တွင် (၁) ပညာ့စွယ်စုံဌာနနှင့် (၂) အဘိဓာန်ဌာနဟူ၍ ဌာနနှစ်ခုရှိသည်။ ပညာ့စွယ်စုံဌာနသည် ပညာ့စွယ်စုံကျမ်းကို ပြုစုရန် ဖြစ်သည်။ အဘိဓာန်ဌာနမှာ မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကို ပြုစုရန်ဖြစ်သည်။

အဘိဓာန်ဌာနသည် မြန်မာစကားလုံးကို မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် အနက်ဖွင့်သောအဘိဓာန် ကြီးကို မပြုစုမီ အလေ့အကျင့်လည်း ရလေအောင်၊ လတ်တလောအားဖြင့်လည်း အသုံးပြုနိုင်အောင် ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်တို့ဖြင့် ကျောင်းသုံး ရုံးသုံး အဘိဓာန်ငယ်တစောင်ကို စတင်ပြုစုသည်။ အဘိဓာန်လုပ်ငန်းကို လုံးဝရပ်စဲလိုက်ရသည့် ၁၉၄၅ - ခု၊ ဧပြီလကုန်လောက်အထိ ‘က’ အက္ခရာမှ ‘င’ အက္ခရာ တဝက်လောက်အထိကို အချောပြုစုနိုင်ခဲ့သည်။ ‘စ’ အက္ခရာမှ ‘ဝ’ အက္ခရာအထိကိုမူ အကြမ်းပြုစုပြီးစီးသည်။ (ယင်းအကြမ်းပြုစုပြီး စာကြမ်းများ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးစ ပစ္စည်းများ အပြောင်းအရွှေ့ပြုရာတွင် ပျက်စီးပျက်ဆုံးခဲ့သည်ဟု သိရပါသည်။)

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးနှင့် အဘိဓာန်လုပ်ငန်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ - ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ - ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်ရေး ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။ ထို့နှစ်တွင်ပင် ပညာ့တံခွန်အသင်းက မိမိ၏ အဘိဓာန်လုပ်ငန်းအရပ်ရပ်ကို ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်လေသည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာနသစ် တခုကို ဖွင့်လှစ်၍ စစ်အတွင်းက အဘိဓာန်လုပ်ငန်း လက်ငုတ်လက်စများကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်သည်။ ထိုအကြိမ်တွင်မူကား မကျယ်လွန်း မကျဉ်းလွန်း အလယ်အလတ် အဘိဓာန်အမျိုးအစားကို ပြုစု သည်။ ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာနသည် ‘က’ အက္ခရာမှ ‘ဆ’ အက္ခရာအထိ အဘိဓာန်

ပုဒ်ပေါင်း - ၁၃၁၂၀ ပါဝင်သော ‘တက္ကသိုလ်မြန်မာအဘိဓာန်’ ၅ - ပိုင်းကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။
‘င’ အက္ခရာမှ ‘က’ အက္ခရာအထိဖြစ်သော အဘိဓာန်တစ်စိတ်ကိုမူ အကြမ်းပြုစုပြီးသည်။

ပြည်သူလူထုအကူအညီ

တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌကြီး (ယခုသမ္မတကြီး ဦးနုဝင်း) သည် ၁၉၆၃ - ခု၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ‘မြန်မာစာပေပြုစုရေးနှင့် ဘာသာပြန်ကော်မရှင်’ ကို လည်းကောင်း၊ ၁၉၆၄ - ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ယင်းကော်မရှင်၏ လက်အောက်၌ ‘အဘိဓာန်နှင့် ရေးထုံးကော်မတီ’ ကို လည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပါသည်။

အဘိဓာန်နှင့် ရေးထုံးကော်မတီသည် ‘မြန်မာရေးထုံးကျမ်း’ ကို ၁၉၆၄ - ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ ၂၀ - ရက်နေ့မှ စတင်ပြုစုရာ ၁၉၆၇ - ခုနှစ်၊ ဧပြီလ၊ ၇ - ရက်နေ့တွင် ပြီးစီးသည်။ ထိုနောက် အကျဉ်းအနက်ဖွင့်သာပါသော ကျောင်းသုံးအဘိဓာန်ငယ်ကလေးကို ထပ်မံပြုစုရာ ၁၉၇၁ - ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် ‘က’ အက္ခရာမှ ‘န’ အက္ခရာအထိ အကြမ်းပြုစုပြီးစီးသည်။ ယင်းအဘိဓာန်တွင် ပုဒ်ပေါင်း - ၁၇၀၀၀ ကျော် ပါဝင်သည်။

၁၉၇၁ - ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လသို့ ရောက်သောအခါ ‘တက္ကသိုလ်ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာန’ က လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသော အဘိဓာန်လုပ်ငန်းကို ‘မြန်မာစာကော်မရှင်’ က လွှဲပြောင်းယူလိုက်သည်။ မြန်မာစာကော်မရှင်သည် တက္ကသိုလ်ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဌာနက စုဆောင်းလာခဲ့သော အဘိဓာန်ဝေါဟာရစာချုပ်ပေါင်း - ၆၅၀၀၀၀ ကျော်မှ အဘိဓာန်ပုဒ်ပေါင်း - ၁၀၅၀၀၀ ကျော် ပါဝင်သော အဘိဓာန်ဝေါဟာရစာချုပ်ကို ကောက်နုတ်ပြုစုပြီးလျှင် ၁၉၇၁ - ခု၊ စက်တင်ဘာလ၊ ၁၆ - ရက်နေ့မှ ၁၉၇၂ - ခု၊ မေလ၊ ၅ - ရက်နေ့အထိ ရက်သတ္တတပတ်လျှင် ၂ - ကြိမ်ကျ တနင်္လာနေ့နှင့် ကြာသပတေးနေ့တိုင်း ‘လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ်’ သတင်းစာနှင့် ‘ဗိုလ်တထောင်’ သတင်းစာအလယ်စာမျက်နှာတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားလုပ်သားပြည်သူတို့ သည် ယင်းအဘိဓာန် ဝေါဟာရများကို သေချာစွာ လေ့လာကာ ဖြည့်စွက်ရန်ရှိက ဖြည့်စွက်ပေးရန်၊ နှုတ်ပယ်ရန်ရှိက နှုတ်ပယ်ပေးရန်၊ ပြုပြင်ရန်ရှိက ပြုပြင်ပေးရန် တောင်းခံခဲ့သည်။

ရဟန်းတော်များ၊ အသိပညာရှင် အတတ်ပညာရှင်များ၊ ကာယဉာဏ လုပ်သားကြီးများ၊ စစ်သည်တော်များ၊ ဆရာ ဆရာမများ၊ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများ ပါဝင်သော တိုင်းရင်းသားလုပ်သားပြည်သူတို့၏ ပူးပေါင်းကူညီမှုမှာ အလွန်နှစ်ထောင်းအားရဖွယ်ကောင်းသည်။ ပြည်သူလူထုထဲမှ အဘိဓာန်ဝေါဟာရပေါင်း - ၅၁၀၀၀၀ ကျော်နှင့် အကြံပေးစာ ၂၀၀ - ခန့်တို့ကို လက်ခံရရှိသဖြင့် များစွာကျေးဇူးတင်ရပါသည်။

၁၉၇၁ - ခုတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ‘မြန်မာစာကော်မရှင်’ ကို ၁၉၇၅ - ခုတွင် ‘မြန်မာစာအဖွဲ့’ ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့သည်။ မြန်မာစာအဖွဲ့ သည် ပြည်သူလူထုက စုဆောင်းပေးပို့ လိုက်သော အဘိဓာန်ဝေါဟာရများထဲမှ အဘိဓာန်တည်ပုဒ် ဖြစ်သင့်သည်တို့ကို သေချာစွာ စစ်ဆေးရွေးချယ်သည်။ စစ်ဆေးရွေးချယ်ပြီးသော အဘိဓာန်ဝေါဟာရများနှင့် ယခင်က သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြခဲ့သော အဘိဓာန်ဝေါဟာရတို့ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ အက္ခရာဝင်္ဂဇာန်အတိုင်း အဘိဓာန်ပုဒ်ပေါင်း - ၁၀၂၀၀၀ ကျော် ပါဝင်သော အဘိဓာန်ဝေါဟာရစာချုပ်အသစ်တစ်စောင်ကို ထပ်မံပြုစုပုံနှိပ်သည်။ ဤစာရင်းအသစ်ကို မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ လက်အောက်ရှိ အဖွဲ့ အသီးသီး၏ အဖွဲ့ဝင်

များ၊ မြို့နယ်မြန်မာစာအဖွဲ့များ၊ အခြား စိတ်ပါဝင်စားသူများထံ ပေးပို့၍ ဖြည့်စွက်၊ နှုတ်ပယ်၊ ပြုပြင်ပေးပါရန် ဒုတိယအကြိမ်တောင်းခံခဲ့သည်။

မြန်မာစာအဖွဲ့

မြန်မာစာအဖွဲ့သည် အဘိဓာန်ပြုစုရာတွင် လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့်မူတရပ်ကို ချမှတ်ပေးနိုင်ရန် မေတ္တာရပ်ခံချက် စာတန်းတစ်စောင်ကို ရေးသားပြုစုပြီးလျှင် ၁၉၇၂ - ခု၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၂၄ - ရက်နေ့တွင် မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များထံ ပေးပို့၍ အဖွဲ့ဝင်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်၊ ညွှန်ကြားချက်များကို တောင်းခံခဲ့သည်။ ၁၉၇၂ - ခု၊ ဇွန်လ၊ ၁၅ - ရက်နှင့် ၁၇ - ရက်နေ့တွင် တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနေဝင်း သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော မြန်မာစာအဖွဲ့ အဘိဓာန်ဆိုင်ရာ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အစည်းအဝေးကို တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌကြီး၏ ရုံးခန်းတွင် ကျင်းပကာ မြန်မာစာအဖွဲ့က တင်ပြသော စာတန်းကိုမူတည်၍ ဆွေးနွေးကြပါသည်။ စာတန်းပါအချက်အလက်များကို အကျေအလည် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် မြန်မာအဘိဓာန်ပြုစုရေးဆိုင်ရာ ယေဘုယျအခြေခံမူများကို ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးလိုက်သည်။

ထို့နောက် မြန်မာစာအဖွဲ့သည် ဒဂုန် - ဦးလှဘေ၊ ဦးလှမောင်၊ ဦးဝန် (နောင်အခါတွင် ဦးမောင်မောင်ကြီး၊ ဦးလှရွှေ) တို့ ပါဝင်သော အဘိဓာန်တည်ပုဒ် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ တရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ ဤအဖွဲ့သည် စာတည်းများ အဆင်သင့် အနက်ဖော်နိုင်ရန် အဘိဓာန်ဝေါဟာရစာရင်းမှ အဘိဓာန်တည်ပုဒ်များကို အစည်းအဝေး ၂၈၇ - ကြိမ်ကျင်းပ၍ ရွေးချယ်ပေးခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့ကပင်လျှင် (၁) အဘိဓာန်အရွယ်အစား၊ (၂) အဘိဓာန်အမည်၊ (၃) အဘိဓာန်အမျိုးအစား၊ (၄) တည်ပုဒ်အမျိုးအစား၊ (၅) တည်ပုဒ်ရွေးချယ်ရာတွင် သတ်ပြသင့် လိုက်နာသင့်သောအချက်များ စသည်တို့ကို သတ်မှတ်ပေးသည်။

မြန်မာစာအဖွဲ့သည် အဘိဓာန်ပြုစုရန်အတွက် စာတည်းအဖွဲ့ ၃ - ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ ယင်းတို့မှာ ဦးတင်လှခေါင်းဆောင်သော စာတည်းအဖွဲ့ (၁)၊ ဦးလှတင် (လှသမိန်) ခေါင်းဆောင်သော စာတည်းအဖွဲ့ (၂)၊ ဒေါ်တင်တင်ဦးခေါင်းဆောင်သော စာတည်းအဖွဲ့ (၃) တို့ ဖြစ်ပါသည်။ စာတည်းအဖွဲ့များသည် အဘိဓာန်ပြုစုရေးဆိုင်ရာ ယေဘုယျ အခြေခံမူများကို လည်းကောင်း၊ အဘိဓာန်အဖွဲ့နှင့် အဘိဓာန်တည်ပုဒ်ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ တို့က အခါအားလျော်စွာ ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးသော အချက်အလက်များကိုလည်းကောင်း လမ်းညွှန်မှုများအဖြစ် ခံယူကြကာ အဘိဓာန်ပုဒ်များကို အနက်ဖွင့်ဆို ပြုစုခဲ့ကြသည်။ ပြုစုပြီးဖြစ်သော အဘိဓာန်မူကြမ်းများကို ပုံနှိပ်ပြီးလျှင် မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြို့နယ်မြန်မာစာအဖွဲ့များ၊ အခြားစိတ်ပါဝင်စားသူများထံသို့ ပေးပို့ လျက် အကြံပေးချက်၊ ဝေဖန်ချက်များကို တောင်းခံရယူခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ရရှိသော ဝေဖန်အကြံပေးချက်များမှာလည်း တန်ဖိုးရှိလှပါ၏။

အထပ်ထပ်စိစစ်ကြခြင်း

စာတည်းအဖွဲ့များက ပြုစုထားသော အဘိဓာန်မူကြမ်းများကို မြန်မြန်ထက်ထက် စစ်ဆေးပေးနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာစာအဖွဲ့သည် ဦးမောင်မောင်ကြီး၊ ဦးကျော်ထွတ်၊ ဒေါ်ကြည်ကြည်တို့ ပါဝင်သော အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ (၁) ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဂုန်ဦးစုန်းဌေးဦးသော်ဇင်ဦးအောင်မိုးတို့ ပါဝင်သော အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ (၂) ကိုလည်းကောင်း၊ ဦးထူးရွှေ၊ ဦးလှရွှေတို့ ပါဝင်သော အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ (၃) ကိုလည်းကောင်း၊ ဒဂုန် - ဦးလှဘေ၊ ဦးအောင်သိမ်း၊ ဒေါ်အုန်းခင်တို့ ပါဝင်သော အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ (၄) ကိုလည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းပေးသည်။

စာတည်းများပြုစုထားသောအဘိဓာန်မူကြမ်းများကို ယင်းအဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ တို့ သည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးအပင်ပန်းခံကာ စေ့စပ်သေချာစွာဖတ်ရှုလေ့လာ စစ်ဆေးပြုပြင်ပေးကြပါသည်။ မြို့နယ်မြန်မာစာအဖွဲ့အချို့မှ အချိန်မီ လက်ခံရရှိသော အကြံပေးချက်၊ ဝေဖန်ချက် များကိုလည်း အလေးအနက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်သမျှ အထပ်ထပ် စစ်ဆေး၍ ပြုပြင်မွမ်းမံထားသော ကံအက္ခရာမှ 'စ'အက္ခရာအထိ ပုဒ်ပေါင်း - ၅၂၇ ခန့်ပါဝင်သော မြန်မာအဘိဓာန် (အကျဉ်းချုပ်) ပထမတွဲကိုလည်းကောင်း၊ 'ပ' အက္ခရာမှ 'ယ' အက္ခရာအထိ ပုဒ်ပေါင်း - ၆၀၃၀ ခန့် ပါဝင်သော တတိယတွဲကိုလည်းကောင်း မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် မြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များထံသို့ ၁၉၇၇ - ၇၈ ဇူလိုင်လ၊ ၁၃ - ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ပြီးလျှင် ဝေဖန်ချက်၊ အကြံပေးချက်များကို တောင်းခံပြန်ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်များပေးပို့သည့် ဝေဖန်အကြံ ပေးချက်များကိုမြန်မာအဘိဓာန်(အကျဉ်းချုပ်)ပြန်လည်စိစစ်ပြုပြင်ရေးအဖွဲ့က အလေးအနက်ထား၍ အကျေအလည် ပြန်လည်ညှိနှိုင်းပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းပြင်ဆင်ချက်များကို ထပ်မံသုံးသပ်ပေးရန် အဖွဲ့ဝင်များထံသို့ ၁၉၇၇ - ၇၈ အောက်တိုဘာလ၊ ၁၇ - ရက်နေ့တွင် ထပ်မံပေးပို့ တောင်းခံခဲ့ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်များထံမှ နောက်ဆုံးအကြိမ်ထပ်မံရရှိသည့် ဝေဖန်အကြံပေးချက်များကို မြန်မာအဘိဓာန်(အကျဉ်းချုပ်)ပြန်လည်စိစစ်ပြုပြင်ရေးအဖွဲ့က ပြန်လည်စိစစ်ပြီး ၁၉၇၇ - ၇၈ နိုဝင်ဘာလ၊ ၃၀ - ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသည့် မြန်မာစာအဖွဲ့ အစည်းအဝေး၌ မြန်မာအဘိဓာန်(အကျဉ်းချုပ်)မူကြမ်း ပထမတွဲနှင့် တတိယတွဲကို တင်ပြ၍ အတည်ပြုချက်ရယူခဲ့သည်။ ဒုတိယတွဲ၊ စတုတ္ထတွဲနှင့် ပဉ္စမတွဲတို့ကိုလည်း ယင်းနည်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ပြည်သူလူထု၏အဘိဓာန်

ဤအဘိဓာန်၏ထူးခြားချက်မှာ ပညာရှင်တဦးတယောက်တည်း သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတခုတည်းက ပြုစုထားခြင်းမဟုတ်ပဲ မူလဝေါဟာရစုဆောင်းသည့် လုပ်ငန်းမှသည် နောက်ဆုံး အဘိဓာန်အချောကိုင် စိစစ်သည့်လုပ်ငန်းအထိ နိုင်ငံနှင့်ချီ၍ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူလူထုကြီးတရပ်လုံး နိုးကြားတက်ကြွစွာ ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ မြို့နယ်မြန်မာစာအဖွဲ့၊ အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့၊ အဘိဓာန်အဖွဲ့၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ တည်းဟူသော မြန်မာစာပေပညာရှင်အဖွဲ့ အဆင့်ဆင့်က အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် တည်းဖြတ်သုတ်သင် ပြုပြင်မွမ်းမံထားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကျေးဇူးစကား

မြန်မာစာပေနှင့် ဘာသာစကားအတွက် အလွန်အလွန် လိုအပ်လျက်ရှိသော မြန်မာအဘိဓာန်တဆူ ဖြစ်ပေါ်လာရေးကို အမြဲတစေအာရုံထားလျက်၊ လိုအပ်သော လမ်းညွှန်မှုများကို အမြဲမပြတ် ချီးမြှင့်ကာ ကူညီစောင့်ရှောက် အားပေးချီးမြှောက်လျက်ရှိသော ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် သမ္မတကြီး ဦးနေဝင်း၏ ကျေးဇူးကား အထူးပင် ကြီးမားလှပါသည်။ နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီးသည် အဘိဓာန်ဆိုင်ရာ၊ သဒ္ဒါဆိုင်ရာ၊ ရေးထုံးဆိုင်ရာ အဖွဲ့များကို အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းပေးရုံမျှမက၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥပဒေဖြင့် ပြဌာန်းကာ အခိုင်အမာ အတည်အတံ့ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပေးခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏တာဝန်များ ကြီးမားများပြားလှသည့်အကြားမှ မြန်မာစာအဖွဲ့ဝင် ပညာရှင်များကို အိမ်တော်သို့ မကြာမကြာ ဖိတ်ခေါ်လျက် လည်းကောင်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့သို့ မကြာခဏ ကိုယ်တိုင်ကြုံရောက်လျက်လည်းကောင်း ပညာရှင်များနှင့်တွေ့ဆုံကာ မြန်မာစာပေဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို မေးမြန်းစစ်ဆေးဆွေးနွေး၍ လိုအပ်သောအကြံဉာဏ်များ၊ လမ်းညွှန်မှုများကို ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာစာအဖွဲ့က တင်ပြသည့် ရေးထုံးသတ်ပုံဆိုင်ရာ၊

အဘိဓာန်ဆိုရာ၊ သဒ္ဒါဆိုရာ အစည်းအဝေးမှတ်တမ်းများ၊ စာမူများကို ဖတ်ရှုလေ့လာပြီးလျှင် ဝေဖန်ချက်၊ သုံးသပ်ချက်များကို ချီးမြှင့်လျက်ရှိပါသည်။

အဘိဓာန်လုပ်ငန်း အောင်မြင်မှုအတွက် ဝေါဟာရပေးပို့ခြင်း၊ အကြံဉာဏ်ချီးမြှင့်ခြင်း၊ စာအုပ်စာတမ်းများ ပေးပို့လှူဒါန်းခြင်း စသည်ဖြင့် အဘက်ဘက်မှ စိတ်ပါလက်ပါ ကူညီခဲ့ကြပေသော ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူတို့ကိုလည်း မြန်မာစာအဖွဲ့က အထူး ကျေးဇူး ဥပကာရ တင်ရှိကြောင်း လေးစားစွာ မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ အဘိဓာန်အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ အဘိဓာန်တည်ပုဒ် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်များ၊ အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ဝင်များ၊ သဒ္ဒါဝန်ဆောင် အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ ရာထမ်းမှုထမ်းများက မြန်မာအဘိဓာန် ဆောင်ရွက်စွာ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ရေးအတွက် မိမိတို့ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍမှ ကိုယ်ရေစိတ်ပါ အပင်ပန်းခံကာ ဝိုင်းဝန်း ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးကြသည့် ကျေးဇူးများမှာလည်း ကြီးမားလှပါသည်။

အဘိဓာန်စာတည်းများသည် မိမိတို့ ကျရာအပိုင်းကိုသာ တာဝန်ယူ အနက်ဖွင့်ဆိုကြရသည် မှန်သော်လည်း မြန်မာရေးထုံးကျမ်း ပြန်လည်စိစစ်ပြုပြင်ရေးအဖွဲ့ အစည်းအဝေးများ၊ မြန်မာသဒ္ဒါအဖွဲ့ အစည်းအဝေးများကိုလည်း မိမိတို့နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသော လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြ၍ ပါဝင်တက်ရောက်ကြရသည်။ ထို့ပြင် တာဝန်ကျရာ အဘိဓာန်ကိုလည်း သတ်မှတ်ထားသော အချိန်အတွင်း ပြီးစီးနိုင်အောင် ဖုတ်ပူစီးတိုက် လုပ်ဆောင်ကြရသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ အလွန်တရာပင်ပန်းကြပါသည်။

အခက်အခဲ

ယခု တိုင်းပြည်သို့ တင်ပြလိုက်သော မြန်မာအဘိဓာန် (အကျဉ်းချုပ်) ၏ ရည်မှန်းပရိသတ်မှာ ကျောင်းသူကျောင်းသား၊ ရုံးသူရုံးသားများဖြစ်သဖြင့် ဤအဘိဓာန်တွင် မျှော်မှန်းသလောက် ဝေါဟာရ အစုံအလင် မပါနိုင်ပါ။ အရပ်ဒေသအလိုက် တကွဲတပြားစီ သုံးနှုန်းပြောဆိုနေကြသော ဒေသိယ ဝေါဟာရများကိုလည်း မထည့်သွင်းနိုင်ပါ။ သရုပ်ဖော်ပုံကြမ်းနှင့် စကားစပ်လောက်ကိုသာ လိုအပ်မည်ဟုယူဆသော နေရာအချို့တို့တွင် အတန်အသင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

ခေတ်မီအဘိဓာန်ပြုစုမှုလုပ်ငန်းမှာ မြန်မာတို့အဖို့ လုပ်ငန်းသစ်တရပ်ဖြစ်ပါသည်။ အဘိဓာန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရာဆိုလျှင် စာပေနှင့်ဘာသာစကားအတွက် ပြီးပြည့်စုံသော ပညာရှင်သုံးအဘိဓာန်ကြီးတခုကို အချိန်ယူကာ လက်မွန်မစွဲ ပြုစုရသည်။ ယင်းအဘိဓာန်ကြီး ထွက်ပေါ်လာပြီးနောက်မှ ရည်မှန်းပရိသတ်ကိုလိုက်၍ အဘိဓာန်အရွယ်အစားအမျိုးမျိုးကို ဖန်တီးယူလေ့ရှိသည်။ သို့ပါလျက် ခေတ်မီအဘိဓာန်ကြီးတခု ထီးထီးမားမား ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့မရှိသေးမီ အဘိဓာန်အကျဉ်းကလေး တစောင်ကို ဦးစွာပြုစုရသည်မှာ 'ဝ မရှိပဲ ဝိ လုပ်သည်' ဆိုဘိ၏သို့ ဖြစ်နေ၍ ခက်ခဲပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာဝေါဟာရကို မြန်မာဘာသာဖြင့် အနက်ဖွင့်ရသဖြင့်လည်း ပိုမို၍ ခက်ခဲလှပါသည်။ တည်ပုဒ်တခုကို ပရိယာယ်ပုဒ်များပေး၍ အနက်ဖွင့်နိုင်သည်က နည်းပါးပြီး ရှည်ရှည်လျားလျား အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်း အနက်ဖွင့်ရသည်က များသဖြင့်လည်း ပိုမိုခဲယဉ်း ရှုပ်ထွေးပါသည်။ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်း၊ မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်း၊ ပညာရပ်အမျိုးမျိုးဆိုင်ရာကျမ်း စသည်တို့လည်း ခိုင်ခိုင်မာမာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မရှိသေးပါ။ ယင်းကျမ်းတို့ကို စနစ်တကျ လေ့လာတတ်မြောက်သော ပညာရှင်ဦးရေမှာလည်း နည်းပါးပါသေးသည်။ အသက်ထင်ရှားရှိသော ပညာရှင်တို့မှာလည်း ဇရာပိုင်းသို့ ရောက်နေကြပါပြီ။ ယင်းကဲ့သို့သော ချို့တဲ့မှု အားနည်းမှု ခက်ခဲမှုများကို ရင်ဆိုင်၍ ဤအဘိဓာန်

ကျမ်းငယ်ကို စွန့်စားပြုစုကြရသဖြင့် အတိမ်းအစောင်း အချွတ်အချော် အမှားအယွင်း အပိုအလိုများ အနည်းနှင့်အများ မုချပါရှိပါလိမ့်မည်။

မေတ္တာရပ်ခံချက်

မြန်မာစာအဖွဲ့က ‘မြေစမ်းခရမ်းပျိုး’၊ ‘မုဆိုးစိုင်းသင်’ သဘောမျိုးဖြင့် ကြိုးပမ်းပြုစုထားသော ဤမြန်မာအဘိဓာန် (အကျဉ်းချုပ်) ကို ပြည်သူတို့က အချိန်ယူကာ အေးအေးလူလူ စေ့စပ်သေချာစွာ ဖတ်ရှုလေ့လာစိစစ်ပေးကြရန် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ဖတ်ရှုလေ့လာ စိစစ်ပြီးနောက် တွေ့ရှိရသော အတိမ်းအချွတ် အမှားအယွင်း အပိုအလိုများကို နောင်အခါဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ရိုက်နှိပ်နိုင်ရန် အလိုငှာ စေတနာရှေ့ထားကာ ပြုပြင်ပေးသင့်သည်တို့ကို ပြုပြင်ပေးပါရန်၊ ဖြည့်စွက်ပေးသင့်သည်တို့ကို ဖြည့်စွက်ပေးပါရန်၊ နှုတ်ပယ်ပေးသင့်သည်တို့ကို နှုတ်ပယ်ပေးပါရန် အလေးအနက် မေတ္တာရပ်ခံ တောင်းပန်အပ်ပါကြောင်း။

မြန်မာစာအဖွဲ့နှင့် အဘိဓာန်ဆိုင်ရာအဖွဲ့များ

မြန်မာစာအဖွဲ့

- ၁။ ဒေါက်တာ ခင်မောင်ဝင်း၊ ဝန်ကြီး၊ ဥက္ကဋ္ဌ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန
- ၂။ ဒေါက်တာ မောင်မောင်အေး၊ ဒုတိယဝန်ကြီး၊ အဖွဲ့ဝင်
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန
- ၃။ ဦးတင်ဇေ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ
မြန်မာစာအဖွဲ့
- ၄။ ဦးသန်းထွတ်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
ယဉ်ကျေးမှုဗိမာန်ဦးစီးဌာန
- ၅။ ဦးအောင်သော်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
ရွေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာန
- ၆။ ဒေါက်တာ ခင်မောင်ညွန့်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာန
- ၇။ ဦးစံသာအောင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
အထက်တန်းပညာဦးစီးဌာန
- ၈။ ဦးသန်းဦး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
အခြေခံပညာဦးစီးဌာန
- ၉။ ဒေါက်တာ ရဲအောင်၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ အဖွဲ့ဝင်
ပညာရေးသုတေသနအဖွဲ့
- ၁၀။ ဦးမြင့်ကြည်၊ ဌာနမှူး၊ မြန်မာစာဌာန၊ အဖွဲ့ဝင်
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်
- ၁၁။ ဒေါ်သန်းဆွေ၊ ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ အဖွဲ့ဝင်
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး
- ၁၂။ ဦးတင်လွင်၊ ပါမောက္ခ၊ အရှေ့တိုင်းပညာဌာန၊ အဖွဲ့ဝင်
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး
- ၁၃။ ဦးကျော်ထွတ်၊ အငြိမ်းစား မြန်မာပြန်အယ်ဒီတာချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန
- ၁၄။ ဒေါ်ကြွန်း၊ အကြီးတန်းသုတေသနမှူး၊ အဖွဲ့ဝင်
နိုင်ငံသမိုင်းသုတေသနဦးစီးဌာန

- ၁၅။ ဒဂုန် - ဦးစန်းငွေ၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၆။ ဦးဆန်းထွန်း၊ အငြိမ်းစား မြန်မာစာလက်ထောက်ကထိက၊ အဖွဲ့ဝင်
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး
- ၁၇။ ဆရာဉာဏ်၊ ခိုက္ခာတော်ရစာပြင်မှူးချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန
- ၁၈။ ဦးတေဇဝန်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ အဖွဲ့ဝင်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန
- ၁၉။ ဦးမောင်မောင်ကြီး၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာပါမောက္ခ၊ အဖွဲ့ဝင်
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်
- ၂၀။ ဦးမောင်မောင်တင်၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာကထိက၊ မန္တလေး အဖွဲ့ဝင်
- ၂၁။ ဦးလှကြိုင် (ပါရဂူ)၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၂၂။ ဒဂုန် - ဦးလှဘေ၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၂၃။ ဦးလှမောင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန
- ၂၄။ ဦးလှရွှေ၊ အငြိမ်းစားပါမောက္ခချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး
- ၂၅။ ဦးဝင်းမောင် (မင်းယုဝေ)၊ အယ်ဒီတာချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
မြဝတီပုံနှိပ်တိုက်
- ၂၆။ ဦးသော်ကောင်း၊ စာကြည့်တိုက်မှူး၊ အဖွဲ့ဝင်
တက္ကသိုလ်များဗဟိုစာကြည့်တိုက်
- ၂၇။ ဦးသော်ဇင်၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၂၈။ ဦးသိန်းဟန် (ဇော်ဂျီ)၊ အငြိမ်းစားစာကြည့်တိုက်မှူး၊ အဖွဲ့ဝင်
တက္ကသိုလ်များဗဟိုစာကြည့်တိုက်
- ၂၉။ ဦးအုန်းဖေ (တက်တိုး)၊ ပညာရေးအထူးအရာရှိ၊ အဖွဲ့ဝင်
အင်္ဂလိပ်ဘာသာရေးဗဟိုအဖွဲ့
- ၃၀။ ဦးမောင်၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာပါမောက္ခ၊ အဖွဲ့ဝင်
ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
- ၃၁။ ဗိုလ်မှူးဉာဏ်စိုး၊ အတွင်းရေးမှူး၊ အတွင်းရေးမှူး
မြန်မာစာအဖွဲ့
- ၃၂။ ဦးသိန်းမြင့်၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး
မြန်မာစာအဖွဲ့

မြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့

- ၁။ ဦးတင်ဇ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ သဘာပတိ
- ၂။ ဦးကျော်ထွတ်၊ အငြိမ်းစားမြန်မာပြန်အယ်ဒီတာချုပ်၊ အဖွဲ့ဝင်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန

- ၃။ ဒဂုန် - ဦးစန်းငွေ၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၄။ ဆရာဉာဏ်၊ ဂိဇ္ဈာတော်ရစာပြင်မှူးချုပ်၊
သာသနာရေးဦးစီးဌာန အဖွဲ့ဝင်
- ၅။ ဦးတင် (ထားဝယ်)၊ အငြိမ်းစားအထွေထွေမန်နေဂျာ၊
ပြည်တွင်းရေးကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်
- ၆။ ဦးတင်လွင်၊ ပါမောက္ခ၊ အရှေ့တိုင်းပညာဌာန၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး အဖွဲ့ဝင်
- ၇။ နိုင်ပန်းလှ၊ ယဉ်ကျေးမှုအထက်တန်းအရာရှိ၊
ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာန အဖွဲ့ဝင်
- ၈။ ဦးမောင်မောင်ကြီး၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာပါမောက္ခ၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန် အဖွဲ့ဝင်
- ၉။ ဦးရွှေမြ၊ အငြိမ်းစားအတွင်းဝန်ချုပ် အဖွဲ့ဝင်
- ၁၀။ ဒဂုန် - ဦးလှဘေ၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၁။ ဦးလှမောင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊
သာသနာရေးဦးစီးဌာန အဖွဲ့ဝင်
- ၁၂။ ဦးလှရွှေ၊ အငြိမ်းစားပါမောက္ခချုပ်၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၃။ ဦးဝင်းမောင် (မင်းယုဝေ)၊ အယ်ဒီတာချုပ်၊
မြဝတီပုံနှိပ်တိုက် အဖွဲ့ဝင်
- ၁၄။ ဦးသော်ကောင်း၊ စာကြည့်တိုက်မှူး၊
တက္ကသိုလ်များဗဟိုစာကြည့်တိုက် အဖွဲ့ဝင်
- ၁၅။ ဦးသော်ဇင်၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၆။ ဒေါ်သန်းဆွေ၊ မြန်မာစာပါမောက္ခ၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၇။ ဦးအောင်သော်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊
ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာန အဖွဲ့ဝင်
- ၁၈။ ဦးတင်လှ၊ စာတည်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်
- ၁၉။ ဦးလှတင် (လှသမိန်)၊ စာတည်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်
- ၂၀။ ဒေါ်တင်တင်ဦး၊ စာတည်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်
- ၂၁။ ဗိုလ်မှူးဉာဏ်စိုး၊ အတွင်းရေးမှူး၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ ဆော်ကြသူ

မြန်မာအဘိဓာန်တည်ပုဒ်ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့

- ၁။ ဦးလှမောင်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန သဘာပတိ
- ၂။ ဒဂုန် - ဦးလှဘေ၊ စာရေးဆရာကြီး အဖွဲ့ဝင်
- ၃။ ဦးမောင်မောင်ကြီး၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာပါမောက္ခ၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန် အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

အဖွဲ့ဝင်

ဆော်ကြသူ - ၁

ဆော်ကြသူ - ၂

ဆော်ကြသူ - ၃

- ၄။ ဦးလှရွှေ၊ အငြိမ်းစားပါမောက္ခချုပ်၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး
- ၅။ ဗိုလ်မှူးဉာဏ်စိုး၊ အတွင်းရေးမှူး၊ မြန်မာစာအဖွဲ့
- ၆။ ဦးတင်လှ၊ စာတည်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့
- ၇။ ဦးလှတင် (လှသမိန်)၊ စာတည်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့
- ၈။ ဒေါ်တင်တင်ဦး၊ စာတည်း၊ မြန်မာစာအဖွဲ့

မြန်မာအဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ

- ၁။ ဦးကျော်ထွတ်၊ အငြိမ်းစားမြန်မာပြန်အယ်ဒီတာချုပ်၊
သာသနာရေးဦးစီးဌာန
- ၂။ ဒေါ်ကြည်ကြည်၊ အငြိမ်းစားအထက်တန်းပြဆရာ
- ၃။ ဒဂုန် - ဦးစန်းငွေ၊ စာရေးဆရာကြီး
- ၄။ ဦးထူးရွှေ၊ အငြိမ်းစားတိုင်းပညာဝန်
- ၅။ ဦးမောင်မောင်ကြီး၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာပါမောက္ခ၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်
- ၆။ ဒဂုန် - ဦးလှဘေ၊ စာရေးဆရာကြီး
- ၇။ ဦးလှရွှေ၊ အငြိမ်းစားပါမောက္ခချုပ်၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး
- ၈။ ဦးသော်ဇော်၊ စာရေးဆရာကြီး
- ၉။ ဦးအောင်မိုး၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာလက်ထောက်ကထိက၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်
- ၁၀။ ဦးအောင်သိမ်း၊ အငြိမ်းစားပါဠိလက်ထောက်ကထိက၊
ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်
- ၁၁။ ဒေါ်အုန်းခင်၊ အငြိမ်းစားမြန်မာစာကထိက၊
ပညာရေးတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်

မြန်မာစာအဖွဲ့ စာပေဝန်ထမ်း

စာတည်း

- ၁။ ဦးတင်လှ
- ၂။ ဦးလှတင် (လှသမိန်)
- ၃။ ဒေါ်တင်တင်ဦး

လက်ထောက်စာတည်း

၁။ ဦးကံညွန့်	၄။ ဦးမောင်မောင်ညွန့်
၂။ ဒေါ်ကြည်ကြည်မြ	၅။ ဒေါ်မြင့်မြင့်
၃။ ဦးဆန်းမောင်	၆။ ဦးမြတ်ကျော်

စာမျှ

၁။ ဒေါ်ကြည်	၁၀။ ဒေါ်မေမေတင်
၂။ ဒေါ်ခင်စန်းနွဲ့	၁၁။ ဒေါ်မြင့်ဆွေ
၃။ ဒေါ်ခင်မျိုးမြင့်	၁၂။ ဒေါ်ရီမြင့်
၄။ ဒေါ်ခင်လှတင့်	၁၃။ ဒေါ်ရီရီတင်
၅။ ဒေါ်တင်နွယ်နွယ်ကြူ	၁၄။ ဒေါ်ဝင်းဆွေ
၆။ ဒေါ်တင်မိုးသူ	၁၅။ ဒေါ်သင်းသင်းအေး
၇။ ဦးတင်မြင့်	၁၆။ ဦးသိန်းဇေ
၈။ ဒေါ်တင်အေးကျော်	၁၇။ ဦးဆန်းလွင်
၉။ ဒေါ်တင့်တင့်ခိုင်	၁၈။ ဦးသြ

လက်ထောက်စာမျှ

၁။ ဒေါ်ခင်လှိုင်
၂။ ဒေါ်ခင်သက်ဝေ
၃။ ဒေါ်မြစိန်

ပန်းချီဆရာ

၁။ ဦးစိုးလှိုင်
၂။ ဦးတင်ထွန်းနွယ်

နိဒါန်း

အဘိဓာန်လုပ်ငန်း

အဘိဓာန်တဆူ၏ အဓိကအကျဆုံးသော လုပ်ငန်းမှာ စာပေနှင့် ဘာသာစကားတွင် အတိတ်ခေတ်က တည်ရှိခဲ့ဖူးသော၊ သုံးနှုန်းခဲ့ဖူးသော စကားလုံးများနှင့် အသုံးအနှုန်းများ၊ ယခုမျက်မှောက်ခေတ်တွင် တည်ရှိနေသော၊ သုံးနှုန်းလျက်ရှိသော စကားလုံးများနှင့် အသုံးအနှုန်းများကို စနစ်တကျ ရှာဖွေစုဆောင်းကာ အနက်ဖွင့်၍ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ စကားလုံး အသစ်အဆန်းတို့ထွင်ခြင်း၊ နူပျို့သစ်လွင်သော အသုံးအနှုန်းများကို ဖန်တီးခြင်းတို့သည် အဘိဓာန်၏ လုပ်ငန်းမဟုတ်ချေ။

အဘိဓာန် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှေ့မှောက်သို့ ရောက်ရှိလာကြကုန်သော ဝေါဟာရတို့သည် တူညီသော အခွင့်အရေးကို ရရှိကြသည်။ အဘိဓာန်ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်သည် အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ဝေါဟာရများကို အဘိဓာန်တည်ပုဒ်အဖြစ် စိစစ် ရွေးချယ်ရသည်။ ယင်းကဲ့သို့ စိစစ် ရွေးချယ်ရာ၌ ရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဝေါဟာရများနှင့် ယဉ်ကျေးတော်ဝင်သော ဝေါဟာရများ၊ အသုံးတိမ်အသုံးမိုန် ဝေါဟာရများနှင့် မကြာသေးမီကမှ ပေါ်ပေါက်လာသော အနည်မထိုင်သေးသည့် ဝေါဟာရများ၊ ခေတ်နှင့်ရော စနစ်နှင့်ပါ မလျော်တော့သော ဝေါဟာရများကို သမာဓိတရား ရှေ့ထား၍ ရွေးသင့် ပယ်သင့် ဆုံးဖြတ်ကြရသည်။

အဘိဓာန်အမျိုးအစား

အဘိဓာန်လောကတွင် အသုံးများသောအဘိဓာန် နှစ်မျိုးနှစ်စား ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) မျက်မှောက်ခေတ် လူတို့ ရေးသားပြောဆို နေကြသော ဝေါဟာရတို့ကိုသာ အနက်ဖွင့်မှတ်တမ်းတင် သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းပေးသည့် စံပြအနက်ဖွင့်အဘိဓာန် နှင့် (၂) ခေတ်အဆက်ဆက် လူအများ ပြောဆိုရေးသားရာတွင် အတွေ့ရများ၍ အသုံးတွင်ကျယ်သမျှသော ဝေါဟာရတို့ကို အနက်ဖွင့် မှတ်တမ်းတင်သည့် ပုဒ်မျိုးစုံ အနက်ဖွင့်အဘိဓာန် တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယခု ပြုစုထားသော မြန်မာအဘိဓာန်(အကျဉ်းချုပ်)သည် အထက်ဖော်ပြပါ အဘိဓာန်နှစ်မျိုးကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်အောင် ပေါင်းစပ်ထားသော အဘိဓာန်မျိုး ဖြစ်သည်။ ဤအဘိဓာန်၏ ရည်မှန်းပရိသတ်မှာ ကျောင်းသူကျောင်းသားနှင့် ရုံးသူရုံးသားတို့ ဖြစ်သည်။

အဘိဓာန်အရွယ်အစား

အဘိဓာန်၏ ရည်မှန်းပရိသတ်မှာ ကျောင်းသူ ကျောင်းသား၊ ရုံးသူရုံးသား ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်က တကြောင်း၊ မြန်မာအဘိဓာန်တဆူ အလျှင်အမြန် ပေါ်ထွက်သင့်သည်ဟု ယူဆထားသည်က တကြောင်းတို့ကြောင့် အဘိဓာန်ပုဒ်ပေါင်း - ၂၀၀၀ ကျော်ခန့် ပါဝင်ရန် သတ်မှတ်သည်။ ယင်းသို့ ခန့်မှန်းသတ်မှတ်သည့် အဘိဓာန်တည်ပုဒ် အရေအတွက်အတိုင်းပင် ဤအဘိဓာန်၌ ပါဝင်သည်။

အဘိဓာန်ဝေါဟာရများ

မြန်မာနိုင်ငံပညာ့တံခွန်အသင်း၊အဘိဓာန်ဌာနသည် ၁၉၄၄-၄၅ ခုနှစ်တွင် အဘိဓာန်ဝေါဟာရ ပေါင်း-၅၆၀၀၀ကျော် စတင်စုဆောင်းခဲ့သည်။ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဘာသာပြန်နှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေး ဌာနသည် ပညာ့တံခွန်အသင်း၏ ဝေါဟာရစုဆောင်းရေး လုပ်ငန်းကို လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ၁၉၄၈ မှ ၁၉၆၃ ခုနှစ်အထိ အဘိဓာန်ဝေါဟာရ စာချုပ်ပေါင်း-၆၅၀၀၀ ကျော်ကို စုဆောင်းနိုင် ခဲ့သည်။ ယင်းဝေါဟာရများမှ အဘိဓာန် ဝေါဟာရ ဖြစ်သင့်သော တည်ပုဒ်ပေါင်း-၁၅၇၀၀ ကျော်ကို မြန်မာစာကော်မရှင်က ကောက်နုတ်၍ ဝေါဟာရစာရင်းပြုစုကာ ပြည်သူတို့ ထံသတင်းစာ များမှတစ်ဆင့် တင်ပြအကြံဉာဏ်တောင်းခံခဲ့သည်။ ပြည်သူတို့ထံမှရရှိသော ဝေါဟာရပေါင်း- ၅၁၀၀၀ ကျော်မှ အဘိဓာန်တည်ပုဒ်ဖြစ်သင့်သည့် ဝေါဟာရများနှင့် သတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဝေါဟာရတို့ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ အဘိဓာန်ဝေါဟာရစာရင်းအသစ်ပြုစုကာ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ လက်အောက်ရှိ အဖွဲ့အသီးသီး၏ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြို့နယ်မြန်မာစာ အဖွဲ့များ၊ အခြားစိတ်ပါဝင်စားသူများထံ ပေးပို့၍ အကြံဉာဏ်တောင်းခံခဲ့သည်။

အဘိဓာန်တည်ပုဒ်ရွေးချယ်ခြင်း

အဘိဓာန်တည်ပုဒ်ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့သည် ၁၉၇၂-ခု၊ ဇူလိုင်လမှ ၁၉၇၆-ခု၊ အောက်တိုဘာလ အထိ အဘိဓာန်တည်ပုဒ် ဖြစ်သင့်သမျှတို့ကို ဦးစားပေးအလိုက် အမှတ်စဉ်ထိုး၍ ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အစည်းအဝေး ကျင်းပစကမူ အတွေ့အကြုံ မများသေးသည်ကတကြောင်း၊ သတ်မှတ်ဝေါဟာရ အရေအတွက်ထက် ပိုလွန်သွားမည်ကို စိုးရိမ်၍တကြောင်းတို့ကြောင့် သတိကြီးစွာထား၍ ရွေးချယ် ကြသဖြင့် အမှန်တကယ် ပါဝင်သင့်သော ဝေါဟာရအချို့ ကျန်ခဲ့သည်။ အတွေ့အကြုံ ရင့်ကျက် လာပြီဖြစ်သော နောက်ပိုင်းအစည်းအဝေးများကမူ ဝေါဟာရများကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရွေးချယ်ပေးနိုင် ခဲ့သည်။ ယင်းအဖွဲ့က ရွေးချယ်ပေးသည်တို့အနက်၊ ပြည့်စုံသင့်သော ဝေါဟာရအသစ်အချို့ကို မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာအဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့များနှင့် မြို့နယ်မြန်မာစာအဖွဲ့ များက ထပ်မံစိစစ်ဖြည့်စွက်ပေးခဲ့ကြသည်။အဘိဓာန်တည်ပုဒ် ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့သည် အရေးကြီးပြီး ထင်ရှားသော အောက်ပါအချက်အလက်တို့ကို အမြဲတစေ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်။

- (က) မြို့ရွာအမည်၊ လူအမည် စသည်တို့ကို အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ်မသတ်မှတ်ပဲ ဥပစာအနက် ထင်နေပြီဖြစ်သော ဝေါဟာရအချို့ကိုသာ ရွေးချယ်ရန် (သာဓက။ ။ကာလ နဂါး = အအိပ်ကြီးသူ။ တေမိ = စကားနည်းသူ။) သို့ရာတွင် ‘ခရစ်တော်၊ ဂေါတမ၊ မိုဟာမက်’ စသော အလွန်အလွန် ထင်ရှားသော အမည်အချို့ကိုမူ ခြွင်းချက်အဖြစ် ရွေးချယ်ရန်
- (ခ) ခိုင်လုံ၍ လေးစားလောက်သည့် ကျမ်းတို့တွင် တွေ့ရသော နှစ်ချက်သင့် ရေးထုံးရှိ သည့် ဝေါဟာရမျိုးကို နှစ်ပုဒ်စလုံး ရွေးချယ်ရန်။ (သာဓက။ ။ကန့်လန့်ကာ / ကုလားကာ။ ခံတွင်းပေါက် / ကတွင်းပေါက်။) သို့သော် မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံ ကျမ်းနှင့်ညီသည့် ဝေါဟာရတွင်သာ အနက်ဖွင့်ပြီး ကျန်ဝေါဟာရကို ညွှန်းရန်၊ မြန်မာ စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်းတွင် မပါဝင်သော ဝေါဟာရဖြစ်ပါမူ မြန်မာစာအဖွဲ့က နှစ်သက်သည့် ဝေါဟာရကို ရွေးချယ်အနက်ဖွင့်ရန်
- (ဂ) စကားပြောသံကိုလိုက်၍ လွဲမှားစွာ ရေးသားနေကြသော ဝေါဟာရမျိုးကို အဘိဓာန် ပုဒ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်း မပြုရန် [သာဓက။ ။သိမ်တပတ်ဆွမ်း (ပိဏ္ဍပတ်ဆွမ်း)။

နေတစွာ (နိစ္စဓူဝ)) သို့ ရာတွင် အမှားကြားပြီး အသုံးတွင်နေသော ဝေါဟာရအနည်းငယ် ကိုမူ မလွဲမရှောင်သာ၍ ခြွင်းချက်ထားကာ တည်ပုဒ်အဖြစ် ထည့်သွင်းပြီးလျှင် အနက်ဖွင့်ရာ၌ အရင်းလည်းကျ မှန်လည်းမှန်ကန်သည်ဟု ယူဆသော တည်ပုဒ်တွင်သာ အနက်ဖွင့်ရန်

- (ဃ) အခေါ်အဝေါ်၊ အရေးအသား အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသော ဝေါဟာရများ (သာဓက။ ။ ဆေးမီးတို / ဆေးနည်းတို / ဆေးမြီးတို) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သင့်နှိုးရာရာ အချို့ ကိုသာ အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ယင်းတို့ အနက် အရင်းအမြစ်အကျဆုံးဟု ယူဆရသည့် တည်ပုဒ်တွင်သာ အနက်ဖွင့်ရန်
- (င) ပင်ကိုကြိုယာပုဒ်သည် အသုံးအလွန်နည်းပြီး နှစ်ထပ်ပြုကြိုယာဝိသေသန၊ ဖန်တီးထားသော ကြိုယာဝိသေသနတို့ ကသာ အသုံးတွင်နေလျှင် ယင်းတို့ ကို အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန် (သာဓက။ ။ ‘ကောင်းကောင်းကန်းကန်း’ သည် ‘ကောင်းကန်း’ ထက် လည်းကောင်း၊ ‘လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်’ သည် ‘လွတ်ကျွတ်’ ထက်လည်းကောင်း ပို၍ အသုံးများသည်။)
- (စ) မြန်မာဝေါဟာရအဖြစ် အသုံးတွင်နေပြီဖြစ်သော ပါဠိဝေါဟာရစစ်စစ်များကို အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန် (သာဓက။ ။ ကိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ ဓမ္မတ္တာ၊ ရတနာ)
- (ဆ) ‘ကာယကံသုံးပါး’၊ ‘ဆားငါးပါး’ စသော နှစ်ချက်စု၊ သုံးချက်စု ဝေါဟာရတို့ကို အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမပြုရန်။ သို့ရာတွင် ‘ကပ်ကြီးသုံးပါး’၊ ‘နိမိတ်ကြီးလေးပါး’ စသော ဝေါဟာရတို့ကို တလုံးချင်း စဉ်းစားပြီး ဤအဘိဓာန်တွင် ဖော်ပြသင့်သည်ဟု ယူဆပါက ခြွင်းချက်အဖြစ် လက်ခံရန်
- (ဇ) ‘တံငါ’၊ ‘ပုလိပ်’၊ ‘အစေခံ’ စသော ဝေါဟာရတို့သည် ခေတ်နှင့်မလျော်တော့သော ဝေါဟာရများ ဖြစ်ကြစေကာမူ အသုံးမရှိသွားခြင်း မရှိသေးသဖြင့် ယင်းဝေါဟာရတို့ နှင့်အတူ ‘ရေလုပ်သား’၊ ‘ပြည်သူ့ရဲ’၊ ‘အိမ်ဖော်’ စသော ခေတ်ပေါ် ဝေါဟာရတို့ကို လည်း အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် လက်ခံရန်
- (ဈ) သက်တမ်း နှုနယ်သေးသော ဝေါဟာရ၊ ရေးထုံးမတည်ငြိမ်သေးသော ဝေါဟာရ စသည်တို့ကို အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမပြုရန်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့ ကို တလုံးချင်း စိစစ်စဉ်းစားပြီးလျှင် သက်တမ်း၊ အသုံးတွင်ကျယ်မှု၊ အရေးပါ အရာရောက်မှုတို့ကို ချင့်ချိန်တွက်ဆကာ လက်ခံသင့်သည်တို့ကို လက်ခံရန်
- (ည) သိပ္ပံဝေါဟာရ၊ ပညာရပ်ဝေါဟာရများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လူအများ သိရှိလက်ခံသုံးစွဲနေသော ဝေါဟာရမျိုး (သာဓက။ ။ ဓာတုဗေဒ၊ ယုတ္တိဗေဒ၊ ဟိုက်ဒရိုဂျင်) စသည်တို့ကိုသာ အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရန်။ အသုံးလည်းနည်း ပညာရပ်သဘောလည်း ပါလွန်းသော ဝေါဟာရမျိုးကိုမူ ချန်လှပ်ထားခဲ့ရန်
- (ဋ) ပေါင်းစပ် ဖန်တီးယူနိုင်သော ဝေါဟာရများ (သာဓက။ ။ ‘ကျောင်း + ကောင်စီ၊ ကျောင်း + ကား၊ ကျောင်း + လခ’ စသည်) ကို အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း မပြုရန်။ သို့ရာတွင် စကားလုံးစသည် ဝေါဟာရတိုလုံးသဖွယ် အသုံးတွင်ကျယ်နေလျှင်ကား ယင်းကို အဘိဓာန်ပုဒ်အဖြစ် ဖော်ပြရန်။ (သာဓက။ ။ ‘ကျောင်းတက်၊ ကျောင်းထွက်၊ ကျောင်းလွတ်’)

အက္ခရာစဉ်စနစ်

အဘိဓာန်ကြည့်ရှုလေ့လာသူတို့ ဝေါဟာရတို့ကို အလွယ်တကူ ရှာဖွေကြည့်ရှုနိုင်ရန် အဘိဓာန်တည်ပုံမျိုးကို အက္ခရာစဉ်၍ ထည့်သွင်းရသည်။ မြန်မာတို့ အသုံးပြုနေကြသော က-အစ အ-အဆုံး သုံးဆယ်သုံးလုံးသော ဗျည်း၊ အသတ်ပြုသော ဗျည်းဆယ်လုံးနှင့် နိဂ္ဂဟိတ၊ ရေးချ၊ လုံးကြီးတင်၊ ချောင်းငင်၊ ဝစ္စပေါက်၊ နောက်ပစ်၊ သဝေထိုး စသော သရလက္ခဏာများ၊ ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဝဆွဲ၊ ဟထိုး၊ ယပင့်ဝဆွဲ၊ ရရစ်ဝဆွဲ၊ ယပင့်ဟထိုး၊ ရရစ်ဟထိုး စသော သံယုတ်များ၊ ပါဠိသက် သသံကရိုက်သက် ဝေါဟာရများအတွက် ပါဠိဆင့် စာလုံးများ စသည်အားဖြင့် အလွန်များပြား ရှုပ်ထွေးသည့်အလျောက် သိမှတ်ရန်လည်း အလွန်ခက်ခဲသည်။ ယင်းအခက်အခဲကို ကျော်လွန်နိုင်ရန် မြန်မာစာအဖွဲ့သည် ဒေါ်ဒဂုန်-ခင်ခင်လေး၊ ဒဂုန်-ဦးလှဘေ၊ ဦးတေဇဝန်၊ ဦးလှမောင်၊ ဒေါ်ကြန့် တို့ ပါဝင်သော ဗျည်းသရသမိုင်း ပြုစုရေးနှင့် အက္ခရာစဉ်ပုံစနစ် ချမှတ်ရေးကော်မတီ တရပ်ကို ဖွဲ့စည်းပေးသည်။ ယင်းကော်မတီသည် အစည်းအဝေး အကြိမ်ကြိမ် ကျင်းပပြီးနောက် အက္ခရာစဉ်စနစ်ကိုပြုစုကာ မြန်မာစာကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များထံ တင်ပြခဲ့သည်။ မြန်မာစာကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်များ၏ စိစစ် အကြံပြုချက်များ ရပြီးသောအခါ ပြည်သူ လူထုထံ သတင်းစာများမှ လည်းကောင်း၊ မြို့နယ် မြန်မာစာ အဖွဲ့များထံ တိုက်ရိုက်ပေးပို့၍လည်းကောင်း အကြံဉာဏ် တောင်းခံခဲ့သည်။ ယခုဤအဘိဓာန်တွင် အသုံးပြုထားသော အက္ခရာစဉ်စနစ်သည် ပြည်သူလူထု၏ အကြံပေးချက်များအရ ပြုပြင်ရေးဆွဲထားသော အဘိဓာန်အက္ခရာစဉ်ဇယားဖြစ်သည်။ (အက္ခရာစဉ် ဇယားကို သီးခြား ဖော်ပြထားသည်။)

စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံ

အဘိဓာန်ကို လှန်လှောကြည့်သူသည် (၁) ဝေါဟာရ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် (၂) ဝေါဟာရ သုံးနှုန်းပုံ (၃) စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံ (၄) အသံထွက် စသည်တို့ကို သိလို၍ လှန်လှောကြည့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ပေရာ အဘိဓာန်တည်ပုံနှင့် အနက်ဖွင့်တို့တွင်ပါဝင်သော အရေးအသားတို့သည် တစနစ်တည်း၊ တပုံစံတည်း ဖြစ်ရန်လိုသည်။ မြန်မာစာပေတွင် သတ်ပုံသတ်ညွှန်းကျမ်းပေါင်း ၄၀ ကျော် ရှိသော်လည်း ပြည့်စုံသော၊ ခိုင်မာသော၊ အားကိုးအားထားပြုလောက်သော မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်းဟူ၍ မပေါ်ပေါက်သေးပေ။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစာအဖွဲ့က “မြန်မာ စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်း”ကို ပြုစုခဲ့ပါသည်။ ဤမြန်မာအဘိဓာန် (အကျဉ်းချုပ်) တွင် ရေးသား ထားသော စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံများသည် မြန်မာစာအဖွဲ့က အတည်ပြုထုတ်ဝေလိုက်သော မြန်မာ စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်း နှင့်အညီ ဖြစ်ပါသည်။ အကိုးစာသားတွင်ပါသော သတ်ပုံများကို မူလ ရေးရင်းအတိုင်း ထားရှိပါသည်။

အနက်ဖော်ခြင်း

အဘိဓာန်တစ်ဆုကို ရေးသားပြုစုရာ၌ အနက်ဖော်လုပ်ငန်းသည် အခက်ခဲဆုံး၊ အသိမ်မွေ့ဆုံး၊ အရှုပ်ထွေးဆုံး၊ လက်အဝင်ဆုံး လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ အဘိဓာန်ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်သည် စုဆောင်းထားသော စာချပ်တို့နှင့် လည်းကောင်း၊ ကျမ်းကြီးကျမ်းငယ် အသွယ်သွယ်နှင့် လည်းကောင်း ညှိနှိုင်း ဆင်ခြင်စဉ်းစားရသည်။ ဝေါဟာရ စာချပ်တိုင်းကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြည့်မှလည်း အနက်ကွဲ ရှိသည်ကို သိနိုင်သည်။ ကျမ်းအစောင်စောင်ကို နှံ့စပ်အောင် ဖတ်ကြည့်မှလည်း အနက်ဖော်ရာ၊ အကိုး အထောက် ထည့်သွင်းရာ၌ လွယ်ကူသည်။ သာမန်အသိမျှနှင့် အနက်ဖော်မည်ဆိုလျှင် ကွဲပြားသော အနက်ရိပ်များ မြုပ်နေတတ်သည်။ ‘အနက်ဖော်ချက်သည် ရှင်းလင်းပြတ်သားရမည်၊ ကျစ်လျစ်

သိပ်သည်းရမည်၊ တိကျခိုင်လုံရမည်၊ လွယ်ကူစွာ သဘောပေါက်စေရမည် ဟူသော အဘိဓာန်ကြီး တို့၏ ဦးတည်ချက်ကို ဤအဘိဓာန်သည် အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားလိုက်နာထားသည်။

အဘိဓာန်ပုဒ်များကို အနက်ဖွင့်ရာ၌ (၁) လိုရင်းအနက်အဓိပ္ပာယ်အကြောင်းအရာကို ရှင်းလင်း အနက်ဖော်သောနည်း (၂) ပရိယာယ်ဝေါဟာရကို အစားထိုး၍ အနက်ဖော်သောနည်း ဟူ၍ အနက်ဖွင့်နည်း နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိရာ ဤအဘိဓာန်သည် ပထမအမျိုးအစားကို သုံးစွဲထားသည်က များသည်။ မလွဲမရှောင်သာသော အခါမျိုးတွင် စွယ်စုံကျမ်းဆန်ဆန် အနက်ဖွင့်ရသည်လည်းရှိသည်။ ထို့ပြင် အဘိဓာန်အမျိုးအစား၊ အဘိဓာန်အရွယ်အစား၊ အဘိဓာန်၏ ရည်မှန်းပုံရည် စသည်တို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုမှုကို ရှောင်ရှား၍ လိုရင်းအနက် ခြုံငုံ မိမ့်မျှ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

အဘိဓာန်အနက်ဖွင့်ပုံကို သိသာရုံအကျဉ်းမျှ ဖော်ပြမည်။ မြန်မာအဘိဓာန် (အကျဉ်းချုပ်) ပထမတွဲ၊ စာမျက်နှာ (၃၅) ကို ကြည့်ပါ။ ကျား၊ ကျား၊ ကျား၊ ကျား၊ ကျား ဟူသော ပုဒ်လေးပုဒ်ကို တွေ့ရမည်။ မျက်နှာမည်း စာလုံးဖြင့် ဖော်ပြထားပုံချင်း တူသော်လည်း ရင်းမြစ်မတူသည့်ပုဒ်များ ဖြစ်ကြသဖြင့် တည်ပုဒ်နောက်အထက်နားတွင် ဂဏန်းထိုး၍ ခွဲခြားထားသည်။

ကျား - န / ကျား / ခ၊ ဝါသော အမွေတွင် အနက်စင်းများ ရှိသည့် ကြောင်အမျိုးဝင် သားရဲတိရစ္ဆာန်တမျိုး။ ၂၊ တနင်္လာဂြိုဟ်၏ အမှတ်အသား။ “တနင်္လာ ကျား၊ တဆွဲငါး၊ နေဌားရှေ့ ရပ်က။” တိတ်။ ၁၀၁။

- နဝိ၊ အရောင်အသွေးရောယှက်၍ အစင်း၊ အကွက်၊ အပြောက်ဖြစ်သော။

- ကြို၊ သီလ၊ သိက္ခာပုဒ်စသည် တခုခြားပျက်ပြားသည်။ “သီလကို မကျိုး၊ မပေါက်၊ မပြောက်၊ မကျားရအောင် အားထုတ်ပြီးကားလ။” လူ။ ၁၃၀။

ကျားတွင် နာမ်အနက်နှစ်မျိုးထင်သဖြင့် ယင်းအနက်နှစ်မျိုးကို ၁ ဂဏန်း၊ ၂ ဂဏန်းဖြင့် မျဉ်းတပြေးတည်းထိုး၍ပြသည်။ အနက် ၂ ဖွင့်ဆိုအပြီးတွင် မျက်တောင်အဖွင့်အပိတ်ခံကာ အကိုး အထောက်ကို ပြသည်။ အကိုးအထောက်ထည့်ရသည့်သဘောမှာ အနက်ဖွင့် ပိုမိုပေါ်လွင်စေရန်၊ သုံးစွဲပုံ ပိုမိုသိရှိနားလည်စေရန် ဖြစ်သည်။ အကိုးအထောက်နောက်တွင် ‘တိတ်’ ဟု ဖော်ပြထားသည်မှာ ကိုးကားသော တိတ္ထိပါရာယတြာပြုကျမ်း၏ အတိုမှတ်ဖြစ်သည်။ အတိုမှတ်နောက်တွင် ပုဒ်ကြီး တချက်ခံပြီး ဂဏန်းအမှတ် ၁၀၁ ပြထားသည်မှာ ယင်းကျမ်း၏ စာမျက်နှာအမှတ် ဖြစ်သည်။

ထို့နောက် ကျားတည်ပုဒ်တွင် နာမဝိသေသနအနက်၊ ကြိယာအနက်တို့လည်း ထင်သေး သဖြင့် ယင်းတို့ကိုလည်း ဆက်လက်ဖော်ပြသည်။

ကျမ်းကိုးအတိုမှတ်

အဘိဓာန်ပုဒ်များကို အနက်ဖွင့်အပြီးတွင် အကိုးအထောက်စာပိုဒ်များကို တခါတရံ တွေ့ရ တတ်သည်။ အကိုးအထောက်ညွှန်ပြသော ကျမ်းအမည်ကို အတိုမှတ်ဖြင့် ဖော်ပြသည်။ ယင်း အတိုမှတ်တို့နှင့် သက်ဆိုင်ရာ မူရင်းကျမ်းအမည် အပြည့်အစုံစာရင်းကို ဤအဘိဓာန် ပဉ္စမတွဲတွင် ဖော်ပြမည်။ ကျမ်းကိုးများတွင် ဂဏန်းအမျိုးမျိုး၊ ပ၊ ဒု၊ တ၊ ခရေပွင့် စသည်တို့ ပါ ဖော်ပြသော

- (က) အတိမှတ်နောက်တွင် ပုဒ်ကြီးခံပြီး ဂဏန်းတမျိုးတည်း ဖော်ပြထားလျှင် ယင်းမှာ ကျမ်းသီးခြားဖြစ်၍ စာမျက်နှာအမှတ် ဖြစ်သည်။ (သာဓက။ ။တိတိ။ ၃၀။)
- (ခ) ဂဏန်းနှစ်မျိုးဖော်ပြထားလျှင် အတွဲခွဲခြားထုတ်ဝေသော ကျမ်းမျိုးဖြစ်၍ ရှေ့ဂဏန်းမှာ အတွဲ၊ အပိုင်း စသည်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၍ နောက်ဂဏန်းမှာ စာမျက်နှာ အမှတ် ဖြစ်သည်။ (သာဓက။ ။စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၇၅။)
- (ဂ) ကျမ်းကိုးများတွင် ပ၊ ဒု၊ တ စသော အက္ခရာအတိုမှတ်များရှိခဲ့လျှင် ယင်းတို့မှာ ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ (သာဓက။ ။ဓာနိဋ္ဌိ၊ ပ။ ၅၁။)
- (ဃ) ဂဏန်းသုံးမျိုး ဖော်ပြထားလျှင် ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း စသည်တို့ ဖြစ်၍ ရှေ့သုံးဂဏန်းမှာ အုပ်တွဲအမှတ်၊ အလယ်ဂဏန်းမှာ စာစောင်အမှတ်၊ နောက်သုံးဂဏန်းမှာ စာမျက်နှာ အမှတ်ဖြစ်သည်။ (သာဓက။ ။မြဝတီ၊ ၁၂၊ ၁။ ၂၃၃။)
- (င) ကျမ်းကိုးများတွင် ခပေပွင့်(*)နှင့် ဂဏန်းအမှတ် ဖော်ပြထားလျှင် ပျို့၊ မော်ကွန်း စသော လင်္ကာပုဒ်ရေအမှတ် ဖြစ်သည်။ (သာဓက။ ။သစ္စာ* ၃၉။)

သရုပ်ဖော် ပုံကြမ်း

အချို့ ဝေါဟာရများကို စာဖြင့် မည်မျှပင် ကြိုးစားရှင်းလင်းဖော်ပြစေကာမူ ရုပ်ပုံကို မမြင်ရလျှင် ကောင်းစွာသဘောပေါက်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤကဲ့သို့သော ဝေါဟာရများအတွက် သရုပ်ဖော် ပုံကြမ်းများဖြင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေရသည်။ ဤအဘိဓာန်တွင် သရုပ်ဖော် ပုံကြမ်းများကို ဖော်ပြရာ၌ မြန်မာမှုပစ္စည်းများကို အဓိကထား၍ ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရာတွင်လည်း တွေ့မြင်နိုင်ရန် ခက်ခဲသည့် ဝတ္ထုပစ္စည်းများ၊ တွေ့လွယ်မြင်လွယ်သောလည်း အမည်ဖော်ရန် ခက်ခဲသော ဝတ္ထုပစ္စည်းများကိုသာ ထည့်သွင်းထားသည်။ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသောပုံများကို အဘိဓာန် တည်ပုဒ်ရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့နှင့် အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့များက ရွေးချယ်အတည်ပြုပေးကြသည်။

ထည်ပုဒ်များ၏အသံထွက်

ကမ္ဘာ့ခေတ်မီ အဘိဓာန်တို့တွင် ဝေါဟာရ၏ အသံထွက်ပုံကို သဒ္ဒဗေဒသင်္ကေတဖြင့် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤအဘိဓာန်ကိုဖတ်ရှုလေ့လာကြသော ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား အားလုံးတို့သည်လည်း မြန်မာတို့ အသံထွက်သကဲ့သို့ အနီးကပ်ဆုံး အသံထွက်တတ်ကြရန် လွယ်ကူသော အသံထွက်စနစ်ကို သုံး၍ အသံထွက်ကို ဖော်ပြထားသည်။ အသံထွက်ပုံတမျိုးထက် ပိုမိုလျင်လည်း အသုံးများသော အသံထွက်များကိုသာ ဖော်ပြသည်။ (အသံထွက်နည်းလမ်းညွှန်ကို သီးခြား ဖော်ပြထားသည်။)

ဝေါဟာရ ရင်းမြစ်

ခေတ်မီပြည့်စုံသော အဘိဓာန်ကြီးတို့တွင် ဝေါဟာရတို့၏အရင်းအမြစ်ကိုထည့်သွင်းဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ဤအဘိဓာန်သည် ကျောင်းသုံး ရုံးသုံးအဘိဓာန်မျိုးဖြစ်သဖြင့် ဝေါဟာရရင်းမြစ်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း မပြုတော့ဘဲ မည်သည့် ဘာသာစကားမှ ဆင်းသက်လာသည်လောက်ကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ (အတိုကောက်ဝေါဟာရများကို သီးခြားဖော်ပြထားသည်။)

ပြည်သူလူထု၏ အဘိဓာန်

စာတည်းတို့သည် မြန်မာစာလုံးပေါင်း သတ်ပုံကျမ်းကိုလည်း တပြိုင်တည်း ပြုစုနေရသည့် အခက်အခဲ၊ မြန်မာသဒ္ဒါကျမ်း ဟူ၍ မှီခိုအားထားလောက်သောကျမ်း မရှိသေးသည့် အခက်အခဲ၊ ဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနားသော ဝေါဟာရများကို စနစ်တကျမလေ့လာရသေးသည့် အခက်အခဲ စသည့် အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ကာ ဤမြန်မာအဘိဓာန် (အကျဉ်းချုပ်) ကို ပြုစုကြသည်။ ပြုစုပြီးစီးသော အဘိဓာန်မူကြမ်းများကို မြို့နယ်မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များထံ ပေးပို့၍ ဝေဖန်ချက်များ၊ အကြံပေးချက်များကို တောင်းခံသည်။ လက်ခံရရှိသော ဝေဖန်ချက်၊ အကြံပေးချက်များနှင့်အတူ အဘိဓာန်မူကြမ်းများကို အဘိဓာန် ဝန်ဆောင်အဖွဲ့များက စေ့စပ်ဆေးချာစွာ လေ့လာစစ်ဆေး ပြင်ဆင်ပေးကြသည်။ အဘိဓာန်ဝန်ဆောင်အဖွဲ့များက ပြင်ဆင်ပေးထားသည့်အတိုင်း မူပွားကာ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာအဘိဓာန်အဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များထံ ထပ်မံပေးပို့ပြီး အကြံဉာဏ်များ တောင်းခံသည်။ ထပ်မံ လက်ခံရရှိသော အကြံကောင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းများနှင့်အညီ အထပ်ထပ် စစ်ဆေးပြုပြင်ကာ နောက်ဆုံး၌ မြန်မာစာအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်များ စုံညီအစည်းအဝေးက အတည်ပြုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဘိဓာန်သည် ပုဂ္ဂလိက တာဝန်ယူပြုစုသော အဘိဓာန်မျိုးမဟုတ်ပဲ ပြည်သူလူထု အများစု၏ အကူအညီ အကြံဉာဏ်များကို ရယူကာ ပြုစုထားသော အဘိဓာန်ဖြစ်ပါသည်။

မေတ္တာရပ်ခံချက်။ ။ မြန်မာအဘိဓာန် (အကျဉ်းချုပ်) နှင့် ခပ်လျဉ်း၍ စာပေပညာရှင်များနှင့် တကွ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူလူထုက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဝေဖန် အကြံပေးလိုသည်များ၊ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်နှုတ်ပယ်လိုသည်များတွေ့ရှိပါလျှင် မြန်မာစာအဖွဲ့သို့ ပေးပို့ပါရန် မေတ္တာရပ်ခံပါကြောင်း။

မြန်မာအက္ခရာသမိုင်းအကျဉ်း

မြန်မာအက္ခရာများ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို လေ့လာမည်ဆိုပါက ရှေးခေတ်အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အသုံးပြုခဲ့သော ဗြာဟ္မီ (Brahmī) အက္ခရာများမှ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲအသွင်ပြောင်းရွှေ့လာပုံကို တွေ့ရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပေသည်။

ဗြာဟ္မီအက္ခရာဆိုသည်မှာ ရှေးဟောင်းအိန္ဒိယနိုင်ငံသုံး ရှေးအကျဆုံး ပင်ရင်းအက္ခရာဖြစ်၍ ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၈-ရာစု၊ ၇-ရာစုနှစ်များအတွင်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်ဟုယူဆရပြီး ခရစ်တော်မပေါ်မီ ၃-ရာစုနှစ်များတွင် အသုံးတွင်ကျယ်ခဲ့ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ပျူအက္ခရာ၊ မြန်မာအက္ခရာနှင့် မွန်အက္ခရာတို့သည် ယင်းဗြာဟ္မီအက္ခရာပွားကိုအခြေပြုကာ မိမိဒေသရင်းဘာသာစကားကို ဖော်ပြမှတ်သားရန်အတွက် ရေးသားသုံးနှုန်းလာခဲ့သော အက္ခရာများပင်ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ကူးပြောင်းလာပုံကို အဆင့်ဆင့် ရှေ့လျောလာသော အက္ခရာပုံပန်းသဏ္ဌာန်အဆင့်ဆင့်တို့ က သာဓကဆောင်လျက် ရှိပေသည်။ ယင်းအက္ခရာပုံပန်းများကို တဆင့်နှင့်တဆင့်နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းဖြင့် ယနေ့သုံးအက္ခရာပုံစံသည် မူရင်းဗြာဟ္မီအက္ခရာပုံသဏ္ဌာန်မှ မည်ကဲ့သို့ တဆင့်ပြီးတဆင့် ပြောင်းရွှေ့လာသည်ကို သိမြင်နိုင်ပေမည်။

ဤတွင် အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲပုံများကို အသေးစိတ်ခွဲခြားဖော်ပြခြင်းမပြုပဲ ထင်ရှားသော အဆင့်အချို့ကိုသာ ထုတ်နှုတ်၍ ဇယား-၁ တွင် ယှဉ်ပြထားပေသည်။ ယင်းအက္ခရာပုံများသည် ခေတ်အသီးသီးတွင် ရေးထိုးခဲ့သော ကျောက်စာများမှ ထုတ်နှုတ်ချက်များသာ ဖြစ်ပေသည်။

ပုဂံပြည်၌ ရေးထိုးခဲ့သည့် ရှေးဦးမြန်မာအက္ခရာများကို မြန်မာသက္ကရာဇ် - ၄၀၀ ကျော်ခန့်ထိုး 'သက်စိုးတောင် (ပေါ်တော်မူ) ကျောက်စာ'၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် - ၄၇၄ ခုနှစ်ခန့် (ခရစ်နှစ် - ၁၁၁၂) ထိုး 'နပတောကျောက်စာ' များတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် - ၄၇၄ ခုနှစ် (ခရစ်နှစ် - ၁၁၁၂) တွင် ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏သားတော် ရာဇကုမာရ်မင်းသားရေးထိုးခဲ့သော မြဝေတီကျောက်စာတွင် သည့် 'မြင်းကပါဂူပြောက်ကြီးကျောက်စာ' တွင်မူ အကြောင်းအရာတမျိုးတည်းကို ပါဠိ၊ ပျူ၊ မြန်မာ၊ မွန်ဘာသာစကားလေးမျိုးဖြင့် ရေးထိုးထားခဲ့ရာ၌ ပျူ၊ မွန်နှင့် မြန်မာအက္ခရာတို့ကို တနေရာတည်းတွင် ယှဉ်တွဲတွေ့ရှိရပေသည်။ ယင်းကျောက်စာ၌ ပါဠိမူကိုလည်း မြန်မာအက္ခရာနှင့်ပင် ရေးထိုးခဲ့သည်။

ရှေးကျောက်စာများတွင် ရေးထိုးသော မြန်မာအက္ခရာများသည် လေးထောင့်အက္ခရာများ ဖြစ်၍ နောက်ပိုင်းတွင်မှ အဝန်း၊ အဝိုင်းအက္ခရာများအဖြစ် ပြောင်းလဲလာခဲ့ပေသည်။

မြန်မာဗျည်းများ

ဗျည်း ၃၃-လုံး

မြန်မာတို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာ့ဆိုင်ရာဒေသနာတို့ကိုလည်း ဆည်းပူးလေ့လာနိုင်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း သာမန်ရှေးဦးမြန်မာစကားတွင် သုံးနှုန်းနေကျအသံများအတွက်သာမက ပါဠိဘာသာအသံများကိုပါ တိကျဝိသစွာ ရေးသားနိုင်ရန်အတွက် မူလဗြာဟ္မီပွားအက္ခရာတို့တွင် ရှိနေခဲ့သော အက္ခရာများကိုပါ သွင်းယူခဲ့သဖြင့် မြန်မာဗျည်း (၃၃)လုံး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။ ယင်းမြန်မာဗျည်းတို့ကို အစဉ်အတိုင်းလေးယခုသော် အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိရပေမည်။

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
	ဟ	ဠ	အ	

မှတ်ချက်

- ၁။ မြန်မာဗျည်းများကို ပါဠိဘာသာအတွက် ရေးထိုးအတိုင်း ရေးမှတ်လိုသူတို့က က...ငှ အဆုံးတွင် (်) နိဂ္ဂဟိတ်သီးခြားအစား အအက္ခရာအထက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်တင်သော (အ) ကိုဖြည့်၍ က...ငှ၊ အဟူ၍ ဗျည်း - ၃၃ လုံးကို တနည်းတရတွက်ကြပြန်ပေသည်။

ကျောက်စာ)၊ ပုံ - ၂၃၄ (သက္ကရာဇ် - ၆၃၁ ခုနှစ်ထိုး သိုင်းဖူးဘဏ်ကျောက်စာ)၊ ပုံ - ၃၆၁ (သက္ကရာဇ် - ၄၇၄ ခုနှစ်ထိုး မြဝေတီကျောက်စာ၊ ပါဠိ)၊ ပုံ - ၃၆၄ (သက္ကရာဇ် - ၄၇၄ ခုနှစ်ထိုး မြဝေတီကျောက်စာ၊ မြန်မာ) တို့မှ ထုတ်ဖော်သည်။

အင်းဝခေတ်အက္ခရာများကို ပုံ - ၂၅ (သက္ကရာဇ် - ၈၆၆ ခုနှစ်ထိုး ထူပါရုံဘုရားကျောက်စာ)၊ ပုံ - ၈၅ (သက္ကရာဇ် - ၈၇၂ ခုနှစ်ထိုး တံတားဦး၊ အင်းဝထီးတိုင်ရှင်ကျောက်စာ၊ အင်းဝနန်းတည်အခမ်းအနား ကျောက်စာ)၊ သက္ကရာဇ် - ၇၆၂ ခုနှစ်ထိုး တံတားဦးမြို့နယ် သမောင်ကန်ရွာ ရန်အောင်မြင်ဘုရားကျောက်စာ၊ သက္ကရာဇ် - ၈၀၄ ခုနှစ်ထိုး တက်ဖွဲ့ကျောင်းကျောက်စာ၊ သက္ကရာဇ် - ၈၆၃ ခုနှစ်ထိုး တံတားဦး နိမိတ်စာရာမကျောင်း ကျောက်စာတို့မှ ထုတ်ဖော်သည်။

- ၂။ အချို့ကမူ ယင်းအောက်မြစ်နှင့် ရှေ့ဆီးကိုပင် (အ) အက္ခရာသွင်း၍ က...ဋ၊ အံ၊ အံ့၊ အံး ဟူ၍ + ဗျည်း ၃၅-လုံးကို တနည်းစေ့တွက်ပြန်လေသည်။
- ၃။ ထပ်မံ မြန်မာစာအရေးအသားတွင် (-) အောက်မြစ်၊ (-း) ရှေ့ဆီး (ဝိသဇ္ဇနီ)တို့ရှိနေပြန်သဖြင့် ယင်းတို့ကို ဗျည်းအဖြစ်မှတ်ယူကာ (အ) အက္ခရာသွင်း၍ ဗျည်းနှစ်လုံးတိုးပြီးလျှင် က...ဋ၊ အံ၊ အံ့၊ အား ဟူ၍ *ဗျည်း ၃၅-လုံး စေ့တွက်ကြပြန်သည်။
- ၄။ မြန်မာဝေါဟာရစစ်စစ်များ၌ ရှိသော 'ည'သည် ညကြီးဖြစ်သောကြောင့် မြန်မာသင်ရိုးအက္ခရာများ၌ ည(ညကြီး)ကိုသာ ဖော်ပြသည်။ မြန်မာသင်ရိုးအက္ခရာများတွင် ည(ညကြီး)ကို အသုံးပြုသော်လည်း ပါဠိသက်ဖုန်များတွင် တလုံးတည်းသုံးရာ၌ ဥ(ညကလေး) ကိုလည်းကောင်း (သာကေ။ ။ညတိ၊ ညဏ) ဥ နှစ်လုံးပါ၍ဆင့်သုံးရာ၌ ည(ညကြီး)ကိုလည်းကောင်း(သာကေ။ ။ပညာ၊ အညမည) ခွဲခြားသုံးစွဲကြသည်။ အသတ်များတွင်လည်း အီ သံထွက်သော ညံ (ညကြီးသတ်) (သာကေ။ ။စည်၊ လည်)အပြင်၊ အင်သံထွက်သော ညံ (ညကလေးသတ်) (သာကေ။ ။ချည်၊ စည်)ကိုလည်း သုံးစွဲသည်။

မြန်မာသရများ

မြန်မာတို့သည် ပြာဟိပ္ပံအက္ခရာများမှ မြန်မာအက္ခရာအဖြစ် တီထွင်ယူခဲ့ကြရာတွင် ဗျည်းများကိုသာမက သရရေးသားပုံများကိုပါ နည်းမှီခဲ့ကြပေသည်။ (ဇယား - ၁ သရများတွင် ရှုပါ။)

(က) မြန်မာသရ ၂၂-လုံး

မြန်မာသရ ၂၂-လုံးမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေသည်။

အ	အာ	အား
အိ	အီ	အီး
အု	အူ	အူး
အေ	အေ့	အေး
အံ	အံ့	
အော	အော့	အော်
အံ	အံ့	=
အို	အို့	အိုး

+ လယ်တီဆရာတော်သင်ပုန်းကြီးသိင်္ဂီ၊ စာမျက်နှာ - ၄ -

* မြန်မာစွယ်စုံကျမ်း၊ အမှတ် - ၁၅၊ စာမျက်နှာ - ၁၃၆ ၊

❏ ရှေးက(အံး)အစား ယခုအခါ (အံ)ဟုပင် ဝေ့ပေါက်မပါပဲ ရေးကြသည်။

= (အံး)အစား (အမ်း)ကိုပင် ရေးသားခဲ့ကြသည်။

(ခ) ဆင်မှီးသရ ၁၂-လုံး

အထက်ပါသရများသည် စင်စစ်အားဖြင့် ဆင်မှီးသရဖြစ်သော အောက်ပါသရ ၁၂-လုံးမှ ပွားယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အ အာ အိ အီ အု အူ အေ အဲ အော အော် အံ အား

—	—	—	—	—	—
	ရေးချ	လုံးကြီးကင်	လုံးကြီးဆင်စက်	ကချောင်းဝင်	နှစ်ချောင်းဝင်

—	—	—	—	—	—
သစေထိုး	အောက်ပစ်	သစေထိုးရေးချ	သစေထိုးရေးချစုစုထိုး	သေးသေးကင်	ရေးချလွှေပေါက်

မြန်မာအက္ခရာရေးပုံ

(က) ဗျည်းများ

မြန်မာဗျည်းအက္ခရာများကို အပိုင်းရေးလေ့ရှိသည်။ (ရှေးကျောက်စာများတွင်မူ လေးထောင့်ပုံ ရေးသားခဲ့ကြသည်။) မြန်မာအက္ခရာရေးပုံကို ဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အက္ခရာအချို့ကို ဗျည်းကြောင်းပေါ်၌ ရေးသားရသည်။

က ဓ ဂ ဃ င စ ဆ ဇ ဖ က တ ထ ဒ
ဓ ပ ဖ ဗ သ မ ယ လ ဝ သ ဟ အ

အက္ခရာအချို့၏အောက်ပိုင်းကို ဗျည်းကြောင်းအောက်သို့ ဆွဲ၍ ရေးသားရသည်။

ဗျ ည ဋ ဌ ဒ န ဇ ဓ

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	သ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
	ဗ	ဋ	ဒ	

(ခ) ဗျည်းအမည်များ

ဗျည်း ၃၃-လုံး၏ အမည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

က - ကကြီး	ဒ - ဒထွေး
ခ - ခခွေး	ဓ - ဓအောက်မြိုက်
ဂ - ဂငယ်	န - နငယ်
ဃ - ဃကြီး	ပ - ပစောက်
င - င	ဖ - ဖဦးထုပ်
စ - စလုံး	ဗ - ဗထက်မြိုက်
ဆ - ဆလိမ်	ဘ - ဘကုန်း
ဇ - ဇကွဲ	ဗ - ဗ
ဈ - ဈမျဉ်းဆွဲ	ယ - ယပက်လက်
ည - ည	ရ - ရကောက်
ဋ - ဋသန်လျင်းချိတ်	လ - လ
ဌ - ဌဝမ်းဘဲ	ဝ - ဝ
ဍ - ဍရင်ကောက်	သ - သ
ဎ - ဎရေမှုတ်	ဟ - ဟ
ဏ - ဏကြီး	ဠ - ဠကြီး
တ - တဝမ်းပူ	အ - အ
ထ - ထဆင်ထူး	

(ဂ) သရလက္ခဏာနှင့် အသတ်များ

၁။ ရေးချမှာ ဝိုက်ချ(-၁)၊ မောက်ချ(-၇)ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ဝိုက်ချကို (ခဂငဓပဝ) တို့မှတစ်ပါး ကျန်အက္ခရာအားလုံး၏ လက်ယာဘက်က တပြေးတည်း စပ်၍ရေးရသည်။ မောက်ချကို (ခဂငဓပဝ) တို့နှင့် စပ်၍ရေးရသည်။ အက္ခရာ၏လက်ယာဘက်မှ အပေါ်သို့ တက်၍ အက္ခရာနှင့် တပြေးတည်းနေရာသို့ ရောက်အောင် ဆွဲချရသည်။

-၇ (ခါ၊ ဂါ၊ ငါ၊ ဒါ၊ ပါ၊ ဝါ)

ယင်းအက္ခရာကို ဝိုက်ချတွဲစပ်ပါက (ဆ၊ က၊ ဂ၊ အ၊ ဟ၊ တ)တို့နှင့် အသီးသီး မှားယွင်း မှတ်ယူမိတတ်သည်။ ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဝဆွဲ၊ ဟထိုးတို့နှင့် တွဲစပ်သောအခါတွင်မူကား ဝိုက်ချကိုပင် သုံးရသည်။

- ၁ (ချာ၊ ဂျာ၊ ချာ၊ ပျာ၊ ခြာ၊ ငြာ၊ ပြာ၊ ခွာ၊ ဝွာ၊ ငွာ၊ ဌာ၊ ဌာ)

၂။ လုံးကြီးတင်၊ လုံးကြီးတင်ဆန်ခတ်၊ နောက်ပစ်၊ သေးသေးတင်ဟူသော သရလက္ခဏာ အချို့အပြင် အသတ်နှင့်ကင်းစီးတို့ကိုပါ အက္ခရာအထက်၌ တင်၍ ရေးသားရသည်။ ခ၊ ခါ၊ ခါး၊ ခါး၊ ခါး (အင်္ဂါ၊ သင်္ဂါ၊ အင်္ဂါ၊ ခဲတံ၊ ကျောက်တံ)

၃။ တချောင်းငင်၊ နှစ်ချောင်းငင် ဟူသော သရလက္ခဏာတို့ကိုမူ အက္ခရာ၏လက်ယာဘက် အောက်စွန်းမှ အောက်ဘက်သို့ ချ၍ ရေးရသည်။

၇၊ ၈ (ကျ၊ ကျ၊ နှု)

ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဟထိုး ပါရှိခဲ့သော် အက္ခရာ၏လက်ယာဘက်ထိပ်တွင်ကပ်ပြီး အောက်ဘက်
သို့ ချ၍ ရေးရသည်။

(ကျ၊ ကျ၊ ကြ၊ ကြ၊ လှ၊)

၄။ အောက်မြစ်ကို အက္ခရာ၏လက်ယာအောက်ဘက်တွင် ရေးရသည်။

— (အဲ၊ ဆယ့်၊ သူ၊ ကျို၊ ရှေ့)

၅။ သဝေထိုးကိုမူ အက္ခရာ၏လက်ဝဲဘက်မှ တပြေးတည်း ရေးသားရသည်။

—

၆။ ဝစ္ဆန္တလုံးပေါက်ကို လက်ယာဘက်မှ တပြေးတည်း ရေးသားရသည်။

— (ကာ၊ ကန်း)

၇။ လုံးကြီးတင်တချောင်းငင်၊ သေးသေးတင်တချောင်းငင်တို့ကို အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်
အတိုင်း အက္ခရာ၏အထက်နှင့် အောက်တို့တွင် ရေးရသည်။

ကကြီး လုံးကြီးတင် တချောင်းငင် ‘ကို’

ကကြီး သေးသေးတင် တချောင်းငင် ‘ကို’

ဟူ၍ ရွတ်ဆိုသင်ကြားလေ့ရှိသည်။

(စ) ဗျည်းတွဲများ

ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဝဆွဲ၊ ဟထိုး ဟူသော ဗျည်းတွဲများကို ရေးသားရာတွင် လက်ယာရစ်သာ ရေးသား
ကြသည်။ အက္ခရာ၏ လက်ယာအောက်စွန်းကို ထိစေရသည်။

၁၊ ၆၊ ၈၊ ၉

ဗျည်းတွဲတလုံးထက်ပိုလျှင် အပင့်အရစ်တို့ကို ရှေးဦးစွာ ရေးဆွဲပြီးမှ ဝဆွဲ၊ ဟထိုး တို့ကို
ယ (ယပင့်)၊ ရ (ရရစ်)၊ ဝ (ဝဆွဲ)၊ ဟ (ဟထိုး) အက္ခရာစဉ်အတိုင်း ရေးသားရသည်။

ယပင့် ဝဆွဲ ဟထိုး ၁၂

ရရစ် ဝဆွဲ ဟထိုး ၁၆

(င) အသွင်နီးစပ်သောအက္ခရာနှင့် ဂဏန်းအချို့

အက္ခရာများကို ရေးသားရာတွင် တလုံးနှင့်တလုံး အမှတ်အသားမှားယွင်းခြင်းမရှိအောင် ပီသ
ကွဲပြားစွာ ရေးသားသင့်သည်။

အက္ခရာ

ဂဏန်း

ဂ (ဂငယ်)

၈ (ရှစ်ဂဏန်း)

၉ (ညကလေး)၊ ၉ (အက္ခရာအရ)

၉ (သုံးဂဏန်း)

ရ (ရကောက်)

၇ (ခုနစ်ဂဏန်း)

၄ (ငှမ်းဘဲ)၊ ၄ (ငဟထိုး)

၄ (လေးဂဏန်း)

င (င)၊ ဝ (သဝေထိုး)

၆ (ခြောက်ဂဏန်း)

(ခ) ကောက်ချက်

၁။ သရသီအချို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ကောက်ပြု၍ ရေးကြသည်။

အီ	အက္ခရာ ဣ
အီ	အက္ခရာ ဣ
အု	အက္ခရာ ဣ
အု	အက္ခရာ ဣ
အော အော့	အက္ခရာ ဣ
အော	အက္ခရာ ဣ
အော	အက္ခရာ ဣ

ပါဠိတော်၊ သင်္ကန်းတော်တို့အတွက် ဝေါဟာရ (အ) နှင့် (အာ) မှတစ်ပါး ကျန်သရများကို (အ) နှင့် မတွဲပဲ သီးခြားထရပ်သတ်မှတ်ရေးတားခဲ့ကြသည်။

၂။ ကောလုံးအချို့ကိုလည်း အချို့နေရာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ကောက်ပြု၍ ရေးကြသည်။

ခန္တ	အက္ခရာ ဣ
ခန္တ	အက္ခရာ ဣ
ခန္တ	အက္ခရာ ဣ
လည်းကောင်း	ဦး ရှမ်း

နှစ်လုံးဆင့်အက္ခရာများ

မြန်မာတို့သည် အက္ခရာစတင်ရေးသားချိန်မှစ၍ ပါဠိဝေါဟာရများကို မြန်မာမှုပြု၍ မွေးစားသုံးနှုန်းခဲ့ကြသည်။ ပါဠိစကားလုံးများကို မွေးစားရာ၌ ပါဠိစကားလုံးအတိုင်း မပြုမပြင်ပဲ မွေးစားသည်လည်းရှိ၍ အနည်းငယ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီးမှ မွေးစားသည်လည်းရှိသည်။ ပါဠိစကားလုံးတို့တွင် အမြောက်အမြားပါဝင်သော နှစ်လုံးဆင့်များကို မြန်မာတို့က 'ပါဠိဆင့်'ဟု ခေါ်ကြသည်။ အက္ခရာများကို နှစ်လုံးဆင့်သည်ဆိုရာ၌ စည်းကမ်းနှင့်အညီ ဆင့်ကြရသည်ဖြစ်၍ ဆင့်ပုံဆင့်နည်းကို နားလည်ရန် လိုသည်။

ဝဂ်ဗျည်း

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည [*]
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ

ရှင်းလင်းချက်

ည^{*}၊ 'ပါဠိပါဠိဆင့်များတွင် ည(ညကြီး)အက္ခရာအစား ည (ညကလေး)အက္ခရာကို အသုံးပြုသည်။ 'ည' အက္ခရာနှစ်လုံးဆင့်ရာ၌ 'ည' အဖြစ် အသွင်ပြောင်းရေးသည်။

အဝဂ်ဗျည်း

ယ	ရ	လ	ဝ	သ	ဟ	ဋ	အ
---	---	---	---	---	---	---	---

ဇယား (၁)

ဇယား(၁)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း က၊ ခ၊ ဂ၊ ဘ၊ င။ ။စ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည။ ။
 ဋ၊ ဌ၊ ဒု၊ စ၊ ဏ။ ။တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န။ ။ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊ မ။ ပေါင်း ဗျည်းနှစ်ဆယ်
 ငါးလုံးကို ဝဂ်ဗျည်းဟု ခေါ်သည်။ အသံဖြစ်ပေါ်ရာဌာန(ဌာန်)တူသော ဗျည်းငါးလုံးစီ ငါးလုံးစီ
 အစုပြု၍ ရွတ်ဆိုနိုင်သောကြောင့် ဝဂ်ဗျည်းဟုခေါ်ရခြင်းဖြစ်၏။ ယ၊ ရ၊ လ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ၊ ဋ၊ အ။
 ဟူသော ဗျည်းရှစ်လုံးမှာမူကား ဌာန်တစ်ခုတည်း၌ စု၍ မဖြစ်ပေါ်ကြ။ ဌာန်တစ်ခုစီ၌ ဖြစ်ပေါ်သော
 ကြောင့် ယင်းတို့ကို အစုပြု၍ မရွတ်ဆိုနိုင်သော ဗျည်းတနည်း အဝဂ်ဗျည်းများဟု ခေါ်သည်။

ဝဂ်ဗျည်းသည် အဗျည်း၏ အမည်ကိုလိုက်၍ ကဝဂ်၊ စဝဂ်၊ ဋဝဂ်၊ တဝဂ်၊ ပဝဂ်ဟု ငါးမျိုး
 ရှိသည်။ ဝဂ်တစ်ခုတစ်ခုတွင် ဗျည်းငါးလုံးစီရှိရာ အစဉ်အတိုင်း ပထမအက္ခရာ၊ ဒုတိယအက္ခရာ၊ တတိယ
 အက္ခရာ၊ စတုတ္ထအက္ခရာ၊ ပဉ္စမအက္ခရာဟု အသီးသီးသတ်မှတ်နိုင်သည်။ ကဝဂ်၌ ကသည် ပထမ
 အက္ခရာ၊ ခသည် ဒုတိယအက္ခရာ၊ ဂသည် တတိယအက္ခရာ၊ သသည် စတုတ္ထအက္ခရာ၊ ညသည် ပဉ္စမ
 အက္ခရာ ဖြစ်သည်။ ကျန်ဝဂ်များတွင်လည်း ထို့အတူပင် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

လုံးတူနှစ်လုံးဆင့်

က		ဂ		င
စ		ဇ		ည
ဋ		ဌ		ဏ
တ		ဒ		န
ပ		ဖ		မ

ဇယား (၂)

ဇယား (၂) တွင် ပထမအက္ခရာ၊ တတိယအက္ခရာ၊ ပဉ္စမအက္ခရာတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။
 ယင်းအက္ခရာတို့သည် လုံးတူနှစ်လုံးဆင့်နိုင်သည်။ င ကိုမူကား လုံးတူနှစ်လုံးဆင့်ရိုး မရှိ။

သာဓက။

။

က + က	=	က္က	ကနက္ကဓကံထိ။ ပူဇော်သက္က၊ ဥက္ကဋ္ဌ
ဂ + ဂ	=	ဂ္ဂ	ဒုဂ္ဂတိ၊ မောဂ္ဂလာန်၊ သမ္မဂ္ဂ
စ + စ	=	စ္စ	ကိစ္စ၊ သစ္စာ၊ အနိစ္စ
ဇ + ဇ	=	ဇ္ဇ	ပဇ္ဇာန်၊ ဝိဇ္ဇာ၊ အလဇ္ဇီ
ဉ + ဉ	=	ည	ကညာ၊ ပညာ၊ ပညတ်
ဋ + ဋ	=	ဋ္ဌ	ဝဋ္ဌ
ဌ + ဌ	=	ဍ	အဍုသံဓပဝတ္ထနာ
ဏ + ဏ	=	ဏ္ဏ	ကဏ္ဍသုခ၊ ပဏ္ဏာ၊ အဏ္ဏဝါ
တ + တ	=	တ္တ	စာတ္တိ၊ စိတ္တဇ၊ သတ္တဝါ
ဒ + ဒ	=	ဓ	ဆဓုန်၊ သမ္မုဒ္ဓရာ၊ သဓ္မ
န + န	=	နန္	ဆန္ဒအမတ်၊ သန္နိပါတ်၊ သန္နိဋ္ဌာန်
ပ + ပ	=	ပ္ပ	ကပ္ပိယ၊ ဝိပ္ပတ္တိ၊ သာဓုပ္ပ
ဗ + ဗ	=	ဗ္ဗ	ဗိဗ္ဗစက္ခု၊ ပဗ္ဗတ၊ သဗ္ဗညု
မ + မ	=	မ္မ	ကမ္မဇ၊ ဓမ္မတာ၊ ဓမ္မာရုံ

အဝဂ်အက္ခရာလုံးထူ နှစ်လုံးဆင့်

အဝဂ်အက္ခရာ ဂ - လုံးရှိသည်အနက် 'ယ၊ လ၊ သ' ၃-လုံးသာ အချင်းချင်း နှစ်လုံးဆင့်လေ့ရှိသည်။

သာဓက။

။

ယ + ယ	=	ယျ	ယောဘုယျ၊ သုတ်ပါဓကယျ၊ ဥယျာန
လ + လ	=	လ္လ	ဇုလ္လဘ၊ ပလ္လင်၊ အလ္လောပသလ္လောပ
သ + သ	=	သသ	ဒုဿီလ၊ နိဿယ၊ မိဿက

လုံးကွဲနှစ်လုံးဆင့်

က	ခ	ဂ	ဃ	
စ	ဆ	ဇ	ဈ	
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	
တ	ထ	ဒ	ဓ	
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	

ဇယား (၃)

ဤဝဂ်ငါးခု၌ ဖုတ်ယအက္ခရာအချင်းချင်း၊ စတုတ္ထအက္ခရာအချင်းချင်း နှစ်လုံးဆင့်ရှိမရှိချေ။ ယင်းတို့သည် ဝဂ်တူအခြားအက္ခရာများနှင့် ဆင့်သည်။ ဆင့်သည်ဆိုရာ၌လည်း ပထမအက္ခရာသည်

ဒုတိယအက္ခရာနှင့်သာ ဆင့်ရသည်။ ပထမအက္ခရာသည် အထက်ကနေရ၍ ဒုတိယအက္ခရာသည် အောက်ကနေရသည်။ ထိုနည်းတူစွာ တတိယအက္ခရာသည် စတုတ္ထအက္ခရာနှင့်သာ ဆင့်ရသည်။ တတိယအက္ခရာသည် အထက်ကနေရ၍ စတုတ္ထအက္ခရာသည် အောက်ကနေရသည်။ အက္ခရာစဉ် အတိုင်းဆိုလျှင် ရှေ့အက္ခရာက အထက်ကနေရ၍ နောက်အက္ခရာက အောက်ကနေရသည်။

သာဓက။

။

က + ခ	=	ကွ	ခုက္ခ၊ သိက္ခ၊ အက္ခရာ
ဂ + ခ	=	ဂ္ဂ	အရိုးအနဂ္ဂထိုက်
စ + ဆ	=	စ္စ	ပုစ္ဆ၊ မစ္စရိယ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
ဇ + ဈ	=	ဇ္ဇ	မဇ္ဈိမတိုင်း၊ အဘိဇ္ဇာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်
ဋ + ဌ	=	ဋ္ဌ	ကုဋ္ဌ၊ ဆဋ္ဌ၊ ဒိဋ္ဌိ
ဍ + ဎ	=	ဏ	ဂုဏဂုဏီ၊ အာယုဏဇနဆေး
တ + ထ	=	တ္ထ	ဝတ္ထ၊ အကျယ်ဝိတ္ထာရ
ဒ + ဓ	=	ဇ္ဈ	ဗုဒ္ဓ၊ သဒ္ဓါတရား၊ သိဒ္ဓိတင်
ပ + ဖ	=	ပ္ပ	ဇာတိပ္ပိုလ်၊ ပုပ္ဖ၊ ဝေဟပ္ပိုလ်
ဗ + ဘ	=	ဗ္ဗ	ဂဗ္ဗသေယျာ၊ သတ္တရဗ္ဗာန်

ရှင်းလင်းချက်

ဋ္ဌ* ၊ ‘ဋ’ နှင့် ‘ဌ’ အက္ခရာ ၂-လုံးဆင့်ရာ၌ ‘ဋ္ဌ’ အဖြစ် အသွင်ပြောင်းရေးသည်။

ဝက်အဆုံးအက္ခရာဆင့်ခြင်း

ဝက္ခန္ဓအက္ခရာဟုခေါ်သော င၊ ဥ၊ ဏ၊ န၊ မ ဟူသည့် ပဉ္စမအက္ခရာငါးလုံးကား မိမိနှင့်ဝက်တူ ကြွင်းသော အက္ခရာလေးလုံးနှင့် ဆင့်နိုင်သည်။ သို့သော်ဆင့်သောအခါ ယင်းတို့က အပေါ်က ချဉ်းသာ နေရသည်။

သာဓက။

။

င ။	။	လင်္ကာ၊ သင်္ခါရ၊ အင်္ဂါ၊ သင်္ဃာ
ဥ ။	။	ပဉ္စမ၊ စိဉ္စမာန၊ လဉ္စ၊ မဉ္စ၊ သဉ္စာ
ဏ ။	။	ကဏ္ဍကောဓ၊ ကဏ္ဍဌာန်၊ ပိဏ္ဍပါတ်
န ။	။	ကန္တာရ၊ ဂန္ဓဓရ၊ စန္ဒကူး၊ ဂန္ဓာရုံ
မ ။	။	ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ သမ္ပပ္ပလာပ၊ ကမ္ပလာ၊ ကမ္ပ

လုံးကွဲအထူးဆင့်

အဝက်မှ ‘သ’ နှင့် ‘ဟ’ တို့သည် ပဝက်မှ ‘မ’ အက္ခရာနှင့် အထူးဆင့်သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

သာဓက။

။

သ + မ	=	သ္မ	ဗုဒ္ဓသ္မာ၊ ဝိဟာရသ္မိ*၊ ဥသ္မာ
ဟ + မ	=	ဟ္မ	ဗြဟ္မာ၊ ဗြာဟ္မဏ

မြန်မာနှစ်လုံးဆင့်များ

ပါဠိအရေးအသားသည် မြန်မာစာအရေးအသားကို အတော်ပင်လွှမ်းမိုးခဲ့ဟန်တူသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာစကားလုံးစစ်စစ်များကို ရေးသားရာ၌ပင် ပါဠိဟန်ကို လိုက်၍ နှစ်လုံးဆင့် ရေးသားလာခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဖြစ်၏။

သာဓက။ ။

ပရက္ကံ၊ မြို့၊ စက္ကံ၊ ကုက္ကံ၊ ပင်၊ ယောက္ခမ၊ ခတ္တပန်း၊ မိတ္တံ၊ ဝတ္တရာ၊
သေတ္တာ၊ လပတ္တ၊ မုတ္တမ၊ ပိန္နတိုင်၊ လိမ္မာ၊ လိမ္မော်သီး၊ လမ္မတော်။

မြန်မာအတိုကောက်ရေးနည်း

မြန်မာတို့ ရေးသားကိုင်စွဲ အသုံးပြုခဲ့သော ရှေးဟောင်းပေစာ၊ ပုရပိုက်စာတို့ကို လေ့လာ ဖတ်ရှုကြည့်သောအခါ အတိုကောက်ရေးနည်းကို အတော်အတန် အသုံးပြုထားသည်ကိုတွေ့ ရသည်။ ယင်းအတိုကောက်ရေးနည်းများတွင်လည်း နှစ်လုံးဆင့်များကို သုံးစွဲထားကြသည်။

သာဓက။ ။

လကျိာ	=	လက်ယာ
လက္ခ	=	လက်ဝဲ
ယျ	=	ယခု
ဣတ္	=	လဆုတ်
ဣန်း	=	လဆန်း
လျံ	=	လက်နက်
လွက်	=	လက်ဘက်
ထွင်းဆိုင်	=	ထမ်းဆိုင်
သွင်	=	သင်
သွီး	=	သမီး
ယောကျိား	=	ယောက်ျား
မိမ္မ	=	မိန်းမ
သေ့တ်	=	သေ့တ်
လက္ခ	=	လက်ခံ
လက္ခ	=	လက်မ
သွားတော်	=	သမားတော်
မြီး	=	ခရီး
ဩ	=	ဆရာ
လိမ္မည်	=	လိမ္မည်
ပုဗ္ဗ	=	ပုဒ်မ
အံ့	=	အနက်

မြန်မာစကားသံပြောင်းလဲပုံ

မြန်မာတို့သည် စကားပြောသံကို အက္ခရာသင်္ကေတဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ က-အစ အ-အဆုံး သုံးဆယ့်သုံးလုံးသော ဗျည်းတို့ကို အသုံးပြုသည်။ ယင်းဗျည်းတို့ကို ဌာန်တူရာလိုက်၍ က၊ ခ၊ ဂ၊ ဆ၊ င တို့ကို က-ဝဂ်ဗျည်း၊ စ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည တို့ကို စ-ဝဂ်ဗျည်း၊ ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ၊ တ တို့ကို ဋ-ဝဂ်ဗျည်း၊ တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န တို့ကို တ-ဝဂ်ဗျည်း၊ ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊ မ တို့ကို ပ-ဝဂ်ဗျည်း၊ ယ၊ ရ၊ လ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ၊ ဌ၊ အ တို့ကို ဝဂ်မပြုနိုင်သော အ-ဝဂ်ဗျည်းဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်သည်။

ယင်းဗျည်း သုံးဆယ့်သုံးလုံးကို အသံအနေဖြင့် စုစည်းလိုက်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း ရသည်။

က	ခ	ဂ	င
စ	ဆ	ဇ	ည
တ	ထ	ဒ	န
ပ	ဖ	ဗ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ
		သ	ဟ
			အ

မှတ်ချက်။ ။မြန်မာတို့၏ နှုတ်၊ အ၊ လျှာတွင် ဆကြီးသံသည် ဂငယ်သံနှင့် မခြားပါ။ ဈ၊ ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ၊ တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န ဟူသော တ-ဝဂ်ဗျည်းသံတို့နှင့် မကွဲပါ။ ဓအောက်ခြိုက်သံသည် ဒထွေးသံနှင့် မကွဲပြားပါ။ ဘကုန်းသံသည် ဗထက်ခြိုက်သံနှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်သည်။ ဌကြီးသံသည် လငယ်သံအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဟထိုးသံပါသော (သ)နှင့် ဟထိုးသံပါသော (ဟ)တို့အတွက် သီးခြားအက္ခရာများ ဖန်တီးပေးသည်။

ယင်းဗျည်းနှစ်ဆယ့်သုံးလုံးအနက် က၊ ခ သံတို့သည် ဂ သံသို့လည်းကောင်း၊ စ၊ ဆ သံတို့သည် ဇ သံသို့လည်းကောင်း၊ တ၊ ထ သံတို့သည် ဒ သံသို့လည်းကောင်း၊ ပ၊ ဖ သံတို့သည် မ သံသို့လည်းကောင်း၊ ရ သံ (ရ ကောက်သံ) အများသည် ယ (ယ ပက်လက်သံ) သို့လည်းကောင်း အကြောင်းတစုံတရာကြောင့် ပြောင်းတတ်သည်။

က၊ ခ၊ စ၊ ဆ၊ တ၊ ထ၊ ပ၊ ဖ၊ သ ဗျည်း ၉-လုံးကို အသံထုတ်ရာတွင် ခပ်ပေါ့ပေါ့ ခပ်ဖော့ဖော့သာ အားထုတ်ရသဖြင့် ပေါ့ထွက်လာသော အသံတို့မှာလည်း ထင်ထင်ရှားရှားမဟုတ်သဖြင့် ယင်းတို့ကို ဆန့် ဟုသတ်မှတ်နိုင်သည်။ ဂ၊ ဇ၊ ဒ၊ ဗ၊ သ ဗျည်း ၅-လုံးကို အသံထုတ်ရာတွင်မူကား ခပ်တင်းတင်း၊ ခပ်ပြင်းပြင်း အားထုတ်ရသဖြင့် ပေါ့ထွက်လာသော အသံတို့မှာလည်း ပေါ့ပေါ့လွင်လွင် ထင်ထင်ရှားရှားဖြစ်သဖြင့် ယင်းတို့ကို သံထင် ဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါသန့်တို့သည် အကြောင်းတစုံတရာကြောင့် သံထင်သို့ ပြောင်းလေ့ရှိသည်။

သံနို့	သံထင်
က၊ ခ	ဂ
စ၊ ဆ	ဇ
တ၊ ထ	ဒ
ပ၊ ဖ	ဗ
သ	ည

မြန်မာစကားသံပြောင်းလဲလာပုံအစဉ်ကို လေ့လာကြည့်သောအခါ အောက်ပါ စည်းစနစ်အချို့ကိုတွေ့ရသည်။ ဤပြောင်းလဲပုံစနစ်သည် ယေဘုယျအားဖြင့် မှန်ကန်နေသောစည်းစနစ်များဖြစ်သည်။

(၁) သံနို့ဗျည်းတို့သည် က-သတ်၊ စ-သတ်၊ ထ-သတ်၊ ပ-သတ်တို့၏ နောက်၌ရှိလျှင် အသံမပြောင်း။

သာဓက။	စကားလုံး	အသံထွက်
	ကြက်စာ	ကျက်စာ
	မျောက်ပွဲ	မျောက်ပွဲ
	ဂိုက်တံ	ဂိုက်တန်
	သစ်ပင်	သစ်ပင်
	သတ်ပုံ	သတ်ပုန်
	ထိတ်တုန်း	ထိတ်တုန်း
	ဆုတ်ကပ်	ဆုတ်ကတ်
	တပ်ကြပ်	တတ်ကျတ်
	ထိပ်ပြောင်	ထိတ်ပျောင်
	ထုတ်ဆီးတိုး	ထုတ်ဆီးတိုး

သို့ရာတွင် မူလက သံထင်ဖြစ်နေသော စကားလုံးများသည် ယင်းအသတ်တို့၏နောက်၌ ရှိနေစေကာမူ မူလသံထင်အတိုင်းပင် ထွက်သည်။

သာဓက။	စကားလုံး	အသံထွက်
	စက်ခေါင်း	စက်ဂေါင်း
	လိပ်ခေါင်း	လိတ်ဂေါင်း
	သစ်ကြံပိုး	သစ်ကျဗိုး

(၂) သံနဲ့ ဗျည်းတို့သည် မကြာဝက် အ - သရသံတို့၏ နောက်၌ ရှိလျှင်လည်း အသံ မပြောင်း။

သာဓက။	စကားလုံး	အသံထွက်
	မတောက်တခေါက်	မတောက်တခေါက်
	အစားအစာ	အစားအစာ
	အပြောင်အပျက်	အပျောင်အပျက်
	တရုလပ်	တရုလပ်
	ပထွေး	ပထွေး
	မချီမဆုံ	မချီမဆုံ

မကြာဝက်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ရွှေကသံနဲ့ကို သံထင်ဖတ်လျှင် နောက်က သံနဲ့ကိုလည်း သံထင်ပင် ဖတ်ရသည်။

သာဓက။	စကားလုံး	အသံထွက်
	စပါး	ဇဗား
	သတင်းစာ	သုခင်းစာ

(၃) သံနဲ့ ဗျည်းတို့သည်အခြားအသတ် သို့မဟုတ် အခြားသရတို့၏နောက်၌ရှိလျှင်မူကား သံထင်သို့ ပြောင်းသည်။

သာဓက။	စကားလုံး	အသံထွက်
	နွားထီး	နွားမီး
	ဆန်စက်	ဆန်ဇက်
	တီကောင်	တီဇေါင်
	လမ်းခွ	လန်းခွ
	ရေဆန်	ယေဇန်
	စားဖွယ်	စားဖွယ်
	ပေတံ	ပေဇန်

(၄) မြန်မာတို့သည် စကားလုံးကို အသံထုတ်ကြရာ၌ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လိုက်ကာ ပုဒ်တစ်ခုတည်းအဖြစ် ရည်ရွယ်ပါက တဆက်တည်းအသံထုတ်ကြ၍ ပုဒ်နှစ်ခုအဖြစ် ရည်ရွယ်ပါက ခြား၊ နား၊ ရပ်၊ ဖြတ်၍ အသံထုတ်လေ့ရှိကြသည်။ တဆက်တည်းအသံထုတ်သောအခါက - သတ်၊ စ - သတ်၊ တ - သတ်၊ ပ - သတ် နောက်မှလည်းမဟုတ်၊ မကြာဝက် အ - သရသံနောက်မှလည်း မဟုတ်လျှင် သံနဲ့တို့သည် သံထင်သို့ ပြောင်းသည်။

သာဓက။	။	ကဆက်တည်းအသံထုတ်သံ	ခြား၊ နား၊ ရပ်၊ ဖြတ်၍အသံထုတ်သံ
		ထမင်းချက်/ ထမင်းကျက်/	ထမင်းချက်(သည်)/ ထမင်းချက်/
		မြင်းထိန်း/ မျှင်းစိန်း/	မြင်းထိန်း(သည်)/ မျှင်းထိန်း/
		စကားကျ/ ဇဂျဉ်/	စကားကျ(သည်)/ ဇဂျဉ်/
		စာရင်းချုပ်/ စယင်းဂျုတ်/	စာရင်းချုပ်(သည်)/ စယင်းဂျုတ်/

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော အမှတ်စဉ်(၁) မှ (၄)အထိ အသံပြောင်းပုံတို့သည် ရှေ့တွင် ပါသော အသံ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ခံရသောကြောင့် နောက်တွင်ပါလာသော သံနဲ့ တို့သည် သံထင်သို့ ပြောင်းသွားသော သာဓကများဖြစ်ကြသည်။

(၅) မည်သည့်အသံ လွှမ်းမိုးမှုမရှိပဲအစတည်ဗျည်းတို့သံနဲ့ မှသံထင်သို့ ပြောင်းသွားသည် မှာလည်း အမြောက်အမြားပင် ရှိသည်။

သာဓက။	။	စကားထုံး	အသံထွက်
		ခေါင်းရှုတ်	ဂေါင်းရှုတ်
		ထောင့်	ခေါင့်
		ထိုး	ခိုး
		ပဟိုရ်စည်	ဗဟိုစီ
		ပုံ	ဗုံ
		မြော	မျော

(၆) မကြာဝက် အ - သရသံ အချို့သော စကားလုံးများတွင် နောက်မှ သံထင်၏ လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် ရှေ့မှသံနဲ့ တို့သည် သံထင်သို့ ပြောင်းကြသည်လည်း ရှိသည်။

သာဓက။	။	စကားထုံး	အသံထွက်
		စကား	ဇဂျဉ်
		စပါး	ဗား
		သပြေ	သုဗျေ
		တပို့တွဲ	အပို့တွဲ
		တကောင်	အဂေါင်

(၇) မြန်မာစာတို့သည် င၊ ည၊ န၊ မ ဟူသော နှာသံဗျည်းတို့နှင့် အချို့သော ဗျည်းတို့ကို ရွတ်ဆိုသည့်အခါ ဗျည်းသံမပြောင်းသော်လည်း ဟထိုးသံပိုလာခြင်း၊ ဟထိုးသံလျော့သွားခြင်း၊ ယပင့်သံပိုလာခြင်း၊ ယပင့်သံလျော့သွားခြင်းကို တွေ့ရသည်။

သဘာဝကား

၊ (က) ဟထိုးသံသီလာခြင်း

စကားလုံး

အသံထွက်

ကြေးမုံ

ကျေးမှုန်

မစ်ဆိုး

မှင်ဆိုး

(ခ) ဟထိုးသံဓမ္မသွားခြင်း

စကားလုံး

အသံထွက်

ကိုယ်စားလှယ်

ကိုယ်စား

မူးမတ်

မူးမတ်

(ဂ) ယပင့်သံသီလာခြင်း

စကားလုံး

အသံထွက်

ကျွမ်း

ကျွမ်း

မညာ

ပျင်ညာ

ပစ္စည်း

ပျစ်စီး

မည်

ပျည်

မေတ္တာ

ပျစ်တာ

(ဃ) ယပင့်သံဓမ္မသွားခြင်း

စကားလုံး

အသံထွက်

နက်ဖြန်

နက်ဖန်

ဓမ္မ

ဓမ္မ

ဤအသံခေါ်၍ ဖော်ပြထားသော အသံထွက်စာလုံးများသည် ယခုဖော်ပြပါရှိသော စည်းစနစ်များကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အသံထွက်နည်းလမ်းညွှန်

ဗျည်းသံများ

၁။ မြန်မာစကား အသံထွက်ပုံကို ဖော်ပြရာတွင် မြန်မာဗျည်း (၃၃) လုံးအနက်မှ က ခ ဂ ငါ စ ဆ ဇ ည၊ တ ထ ဒ န၊ ပ ဖ ဗ မ၊ ယ ခ လ ဝ သ ဟ ဟူသော ဗျည်း (၂၂) လုံးနှင့် တူးခြားသော မြန်မာအသံများအတွက် ဖြည့်စွက်ထားသော သု၊ ဟု ဟူသော အသံသင်္ကေတ (၂) လုံး၊ အစုစုပေါင်းအသံ (၂၄) မျိုးအတွက် အသံထွက်ပြဗျည်း (၂၄) လုံးကို အသုံးပြုထားသည်။ ယင်းတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြနိုင်သည်။

(ဌာန်တူရာ အသံနီးစပ်ရာ ပြုလုပ်ထားသော ဇယားအင်းစောက်)

က	ခ	ဂ	င
			ည
တ	ထ	ဒ	န
ပ	ဖ	ဗ	မ
စ	ဆ	ဇ	
	ယ	ရ ^(၁)	
	လ	ဝ	
	သ	သ္မ ^(၂)	
	ဟ	ဟ္မ ^(၃)	

ရှင်းလင်းချက်

- ရ^(၁) ။ ။ 'ဒိမိကဇေဝီ' နှင့် 'ပရိဘောဂ' တို့တွင်ပါဝင်သော 'ရ'သံကဲ့သို့ လျှာလိပ်သံဆိုရန်
- သ္မ^(၂) ။ ။ 'သလံသီး' နှင့် 'သာဓနာ' တို့တွင်ပါသော ဒုတိယ 'သ'သံကဲ့သို့ဆိုရန်
- ဟ္မ^(၃) ။ ။ 'မောင်ဘရေ' ဟု ခေါ်လိုက်သောအခါ 'မေ' ဟု ပြန်ထူးသံတွင်ပါသည့် 'ဟ'သံကဲ့သို့ဆိုရန်

မှတ်ချက်

(၁) အသံတူဗျည်းတို့ကို အသံထွက်ပြရာ၌ အောက်ပါ အသံထွက်ပြဗျည်းတို့ကို သုံးသည်။

ဗျည်း

အသံထွက်ပြဗျည်း

ဂ၊ ဃ

ဂ

ဇ၊ ဈ

ဇ

ဋ၊ တ

တ

ဌ၊ ထ

ထ

ဍ၊ ဎ၊ ဏ၊ ဏ

ဏ

ဏ၊ န

န

ဗ၊ ဘ

ဗ

လ၊ ဌ

လ

(၂) ‘ရထား’၊ ‘ရနံ’ စသည်တွင် ပါသော ‘ရ’ သည် ‘ယ’ သံထွက်လျှင် ‘ယ’ ဗျည်းကို အသုံးပြုသည်။

(၃) ‘ရှုလကာရည်’၊ ‘လမ်းလျှောက်’၊ ‘ဗြိတိသျှ’ စသည်တွင်ပါသော ‘ရှ’ သံကို ‘ယ’ ဖြင့် ပြသည်။

သရသံများ

၂။ မြန်မာစကားအသံထွက်ပုံကို ဖော်ပြရာတွင် အခြေခံသရသံပေါင်း (၅၀) လိုသည်။ ထူးခြားသော မြန်မာသံများအတွက် ဖြည့်စွက်ထားသော သရသံ (၁) မျိုးနှင့်ဆိုလျှင် အစုစုပေါင်း သရသံ (၅၁) မျိုး လိုသည်။ သရသံ (၅၁) မျိုးတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

အ	အဲ	အောင်	အိန်
အာ	အဲ့	အောင့်	အိန့်
အာ	အော	အောင်း	အိန်း
အား	အော့		
အိ	အော်	အိုင်	အုန်
အိ	အို	အိုင်	အုန့်
အီး	အို	အိုင်း	အုန်း
အို	အိုး	အစ်	
အု	အက်	အတ်	အယ်
အူ	အောက်	အိတ်	အွတ်
အူး	အိုက်	အုတ်	
အေ	အင်	အန်	အွန်
အေ့	အင့်	အန့်	အွန့်
အေး	အင်း	အန်း	အွန်း

ဗျည်းသည် သရနှင့်ပေါင်းမှ အသံထွက်သဖြင့် သရသံများကိုပြုရာ၌ သရသံများဖြစ်စေသော အသတ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြရသည်။ သရသံ (၅၁) မျိုးတို့ကို အသံနီးစပ်ရာ အလိုက် ဇယားအင်းစောက်ပြုလုပ်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြနိုင်သည်။ ခြွင်းချက်များကိုလည်း ရှင်းလင်း ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

(အသံနီးစပ်ရာ ပြုလုပ်ထားသော ဇယားအင်းစောက်)

၁	အ ^(၁) အဒု ^(၂)	အာ	အား	အတ်	အန့်	အန်	အန်း
၂	အိ	အီ	အီး	အစ်	အင့်	အင်	အင်း
၃	အို	အို	အိုး	အုတ်	အုန့်	အုန်	အုန်း
၄	အေ	အေ	အေး	အိတ်	အိန့်	အိန်	အိန်း
၅	အူ	အူ	အူး	အွတ်	အွန့်	အွန်	အွန်း
၆	အဲ	အယ်	အဲ	အက်			
၇				အိုက်	အိုင်	အိုင်	အိုင်း
၈				အောက်	အောင့်	အောင်	အောင်း
၉	အော့	အော်	အော				

ရှင်းလင်းချက်

အ^(၁)။ ။ ‘အပြော၊ အဆို၊ အနေ၊ အထိုင်’ တို့တွင် ပါသော အ - သံကဲ့သို့ အသံ တဝက်သာ ထုတ်ရသောအသံမျိုး ဖြစ်သည်။
သာဓက။ ။ ကစား။ ကား

အဒု^(၂)။ ။ ‘လူနဲ့လူအ၊ ဒင်္ဂါးအသည်’ တို့တွင်ပါသော အဒု-သံကဲ့သို့ အသံပြည့်ထုတ်ရ သော အသံမျိုးဖြစ်သည်။
သာဓက။ ။ ကခုန်

မှတ်ချက်

- (၁) ‘အင်၊ အဉ်’ သံအတွက် သေတ် (င်) ကိုသာ သုံးသည်။
- (၂) (က) ‘အတ်၊ အပ်၊ အိတ်၊ အိပ်၊ အုတ်၊ အုပ်’ သံတို့အတွက် တသတ် (တ်) ကိုသာသုံးသည်။
- (ခ) ‘ကိလိုဗီ’ ကဲ့သို့ ပသတ် (ပ်)သံ ထင်ရှားပီသစွာထွက်လျှင် ပသတ်(ပ်) ကိုသာ သုံးသည်။

အမျိုးအစား	ရေးပုံ	သာဓက	အသံထွက်
ယပင့်ဟထိုး ရရစ်ဟထိုး	၂ ၂	မျ မြ	မျ? မျ?
ဝဆွဲဟထိုး	ဆ	ဃ	ဃ?
ယပင့်ဝဆွဲဟထိုး ရရစ်ဝဆွဲဟထိုး	ဆ ဆ	မျ မြ	မျ? မျ?

မှတ်ချက်

- (၁) ဗျည်းနှစ်လုံးတွဲသော စကားလုံးတွင် ယှဉ်ဗျည်းသံ သီးခြားထွက်လျှင် ယင်း ယှဉ်ဗျည်းသံကို သီးခြားပြသည်။

သာဓက။ ။ကလျာဏ / ကလယာနု /
ကြိယာ / ကရိယာ /
တြိဂံ / တရိဂန် /
ပန်ကျာ / ပန်တယာ /

- (၂) ယပင့်၊ ရရစ်သံတို့ကို အပင့်(၂) ဖြင့်သာ ပြသည်။

အထွေထွေမှတ်ချက်

- ၅။ (က) သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်အရ အသံထွက်ခွဲပြရန် လိုအပ်သည်တို့ကို ခွဲ၍ပြသည်။

သာဓက။ ။သတင်းထောက် - ကြံ / သုဒင်းထောက် /
- န / သုဒင်းဒေါက် /

- (ခ) စကားစပ်အရဖြစ်စေ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်လိုက်၍ဖြစ်စေ အသံပြောင်းနိုင်သော တလုံးချင်း ပုဒ်မျိုးတွင် ပြောင်းနိုင်သမျှသောအသံများကို ခွဲခြားမဖော်ပြပဲ မူလရှိသည့် အသံကိုပင် ပြသည်။

သာဓက။ ။ကာ / ကာ /
ခု / ခု /
ပါ / ပါ /

- (ဂ) ပုဒ်တစ်ခုတွင် အသံထွက်တမျိုးပေါက်ပို့၍ရှိခဲ့သော် အသုံးများသည့် အသံထွက်ကို ရွေးကောက်ဖော်ပြသည်။

သဘာဝစား ။ နွားချေး / ငနက်ချီး / နုချီး / နုချေး / နွားချီး /

- (ဃ) ပါဠိပုဒ်တို့ကို ပါဠိအသံထွက်အတိုင်းမပြပဲ မြန်မာအသံထွက်အတိုင်း ဖော်ပြသည်။

သဘာဝစား ။ ဓမ္မာဠုပ္ပ / ဗွတ်တတ်ဗဒ္ဒ /
အက္ခရာ / အင်ဒယာ /

- (င) တာသာခြားစကားများကို မြန်မာအသံထွက်နှင့် အသက်အလတ် အနီးစပ်ဆုံးဖြင့် ပြသည်။

သဘာဝစား ။ Benjo / ဗင်ဂျို /
Centigrade / စင်တီဂရိတ် /

အတိုကောက်ခေါ်ဟာရများ

ကဗျာ	ကဗျာသုံး	ဘန်း	ဘန်းစကား
ကြံ	ကြံယာ	မရာဌီ	မရာဌီစကား
ကြိဝိ	ကြိယာဝိသေသန	မြိတ်	မြိတ်ဒေသသုံး
ဂံကျောက်	ပုဂံကျောက်စာ	မွန်	မွန်စကား
ဂျပန်	ဂျပန်စကား	ယိုး	ယိုးဒယားစကား
စစ်	စစ်သုံး	ယက်	ယက်ကန်းသုံး
စည်း	ပစ္စည်း	ယဉ်	အယဉ်သုံးစကား
ဆေး	ဆေးကျမ်းသုံး	ရခိုင်	ရခိုင်ဒေသသုံး
တမိလ်	တမိလ်စကား	ရှုပ	ရှုပဗေဒသုံး
တရုတ်	တရုတ်စကား	ရိုင်း	စကားရိုင်း
တင်းစာ	သတင်းစာ	ရုံး	ရုံးသုံး
ထားဝယ်	ထားဝယ်ဒေသသုံး	ရှေး	ရှေးခေတ်သုံး
ထန်း	ထန်းလုပ်ငန်းသုံး	ရှမ်း	ရှမ်းစကား
ဒေသ	ဒေသန္တရသုံး	လိပ်	အင်္ဂလိပ်စကား
ဓာတု	ဓာတုဗေဒသုံး	လွတ်	လွတ်ရုံးသုံး
ဓမ္မသတ်	ဓမ္မသတ်သုံး	ဝိ	ဝိသတ်
န	နာမ်	သ	သင်္သကရိုက်၊ သက္ကတ
နစ	နာမ်စား	သချ်	သချ်သုံး
နဝိ	နာမဝိသေသန	သဒ္ဒ	သဒ္ဒဗေဒသုံး
နန်း	ထီးသုံးနန်းသုံး	သဒ္ဒါ	သဒ္ဒါသုံး
ပထဝီ	ပထဝီဝင်သုံး	သိပ္ပံ	သိပ္ပံသုံး
ပယောဂ	ပယောဂသုံး	သမ	သမ္ပန္န
ပသျှူး	ပသျှူးစကား	ဟိန္ဒူ	ဟိန္ဒူစကား
ပါ	ပါဠိ	ဟိန္ဒူ	ဟိန္ဒူစကား
ပါရှင်	ပါရှင်စကား	အဘိဓမ္မာ	အဘိဓမ္မာသုံး
ပေါ	ပေါရာဏ	အရပ်	အရပ်စကား
ပုံ	စကားပုံ	အာ	အာရပ်သုံး
ပြင်	ပြင်သစ်စကား	အာ	အာမေဍိတ်
ဗိ	ဗိသုကာသုံး	အာလုပ်	အာလုပ်စကား
ဗေဒင်	ဗေဒင်သုံး	အင်္ဂ	အင်္ဂါရပ်သုံး
ဘောဂ	ဘောဂဗေဒသုံး	ဥပစာ	ဥပစာစကား
ဘင်	ဘင်္ဂါလီ	ဥပဒေ	ဥပဒေသုံး

အဘိဓာန်ကြည့်နည်း လမ်းညွှန်

ကည်ပုဒ်	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	အနက်စဉ်
အနက်စဉ်အတွင်း	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	အသံထွက်
အနက်စဉ်အတွင်း	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	စကားစဉ်
အနက်စဉ်အတွင်း	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	လက်စံကည်ပုဒ်
အနက်စဉ်အတွင်း	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	အနက်စဉ်အတွင်း
အနက်စဉ်အတွင်း	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	ပရိယာယ်ပုဒ်
အနက်စဉ်အတွင်း	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	အနက်စဉ်အတွင်း
အနက်စဉ်အတွင်း	က - ကြ/ကွ/ကိ/ကိတ်/ကိတ်တို့ နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစွာ ညွှတ်ကွဲ ဆန်းစစ် လှုပ်ရှားပြသည်။	ကျမ်းကျမ်း

အဘိဓာန်ကြည့်နည်းလမ်းညွှန်

တည်ပုဒ်

- ၁။ တည်ပုဒ်များကို မျက်နှာမည်းစာလုံးများဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။
- ၂။ အရေးတူသော်လည်း မူလအနက်ချင်းမတူသော တည်ပုဒ်များကို နံပါတ်ထိုး၍ သီးခြားတည်ပုဒ်အဖြစ် ဖော်ပြပါသည်။

သာဓက။ ။ ကင်း^၁ - န / ကင်း / ကင်းခြေများ၊ ကင်းပုစွန်
စသည့် အဆိပ်ထန်သော ပိုးမွှားမျိုးကို ခြံ၍
ခေါ်သော အမည်။
ကင်း^၂ - န / ကင်း / ၁၊ ရန်သူ၏ အခြေအနေကို
ထောက်လှမ်းရန် လှည့်လည်နေသူ။

- ၃။ တည်ပုဒ်များတွင် စကားလုံးများသာမက အများအားဖြင့် တွဲစပ်
ပြောဆိုသုံးနှုန်းလေ့ရှိသော စကားလုံးတွဲများလည်း ပါသည်။

သာဓက။ ။ စကား (စကားလုံး)
စကားလက်ဆုံကျ (စကားလုံးတွဲ)

- ၄။ တည်ပုဒ်အဖြစ် ရွေးချယ်ထားသော အချို့ စကားလုံးတွဲများကို
အတွင်းပုဒ် အပြောင်းအလဲဖြင့် တွဲစပ်သုံးစွဲနိုင်သောကြောင့်
ပုံသေရေးသားရန် မဖြစ်နိုင်။ ထိုအခါတွင် ပုံသေရေးရန် မဖြစ်
နိုင်သော စကားလုံးကို ~ ဟူသော အမှတ်အသားပြသည်။
~ အမှတ်အသား နေရာတွင် သုံးလိုသော ကြိယာကို သွင်းလိုက်
လျှင် ပြည့်စုံတိကျသော စကားလုံးတွဲများ ဖြစ်လာသည်။

သာဓက။ ။ မ ~ မချင်း = (မသွားမချင်း)
= (မလာမချင်း)
= (မဖြစ်မချင်း)

သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်

- ၁။ တည်ပုဒ်တို့သည် ဝါကျတွင်း၌ မည်သို့သော တာဝန်မျိုးကို
ထမ်းဆောင်ကြောင်းဖော်ပြလိုသည့်အတွက် တည်ပုဒ်နှင့်ယှဉ်ကာ
သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်ကို ဖော်ပြသည်။
- ၂။ သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်များကို အတိုကောက်ဝေါဟာရဖြင့် ဖော်ပြ
သည်။

သာဓက။ ။ ကြိယာ = ကြိ
ကြိယာဝိသေသန = ကြိဝိ

၃။ တည်ပုဒ်တခုတွင် သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက် ၂ - မျိုး၊ ၃ - မျိုး ရှိနိုင်သည်။ သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက် မျိုးကွဲများကို အပိုဒ်ခွဲ၍ ဖော်ပြသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရာတွင် အသုံးတွင်ကျယ်သော သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်ကို ဦးစွာ ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ကလေး - န / ခလေး / ခ၊ အသေးအငယ်။
အသေးအဖွဲ့။ ။ သားငယ် သမီးငယ်။
- ကြံ / ကလေး / ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မညီ
အောင် ပြောဆိုပြုမူနေထိုင်သည်။

အသံထွက်

၁။ သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်၏နောက်တွင် အသံထွက်ကို ဖော်ပြသည်။
၂။ အနက်ဖော်စာသားနှင့် ကွဲပြားစေရန် အသံထွက်ကို မျဉ်းစောင်းနှစ်ခုအကြား၌ ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ကကူရုံ - န / ကဒုက္ခယန် / ငါးစည်ဖောင်းကော်
ထွက်သော ပင်လယ်ငါးကြီးတမျိုး။

အနက်ဖော်

အနက်ဖော်ကို အသံထွက်၏ နောက်တွင် မိုးမိုးပုံနှိပ်စာလုံးဖြင့် ဖော်ပြသည်။

အနက်တူညွှန်း

အနက်ဖော်မပါသောတည်ပုဒ်မှ အနက်ဖော်ပါသည့် အနက်တူတည်ပုဒ်သို့ “နှင့် အတူတူ” ဖြင့် ညွှန်းသည်။

သာဓက။ ။ကျောက်နို့ - န / ကျောက်နို့ / ကျောက်စက်
နံ၊ နှင့် အတူတူ။

အနက်ရိပ်ကွဲပြားမှု

တည်ပုဒ်တခုတွင် အနက်ရိပ်ကွဲပြားချက်များ ရှိနေလျှင် ထိုသို့ ကွဲပြားနေသော အနက်ရိပ်များထဲမှ အသုံးတွင်သော အနက်ကို ဦးစားပေး၍ နံပါတ်စဉ်ထိုးသည်။

ထောင့်ကွင်း

ပညာရပ်နှင့် သက်ဆိုင်သော တည်ပုဒ်များ[နက္ခတ်၊ ဗေဒင်၊ သိပ္ပံစသည်]၊ တည်ပုဒ်ကို အသုံးပြုသော ဒေသများ[ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ ရခိုင် စသည်]၊ တည်ပုဒ်အမျိုးအစားများ [ပေါရာဏ၊ ဘန်းစသည်]၊ တည်ပုဒ်၏ အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော ဘာသာစကားများ [ပါဠိ၊ မွန်၊ အင်္ဂလိပ် စသည်] ကို ထောင့်ကွင်းအတွင်း၌ ဖော်ပြသည်။

အနက်ဖော်အတွင်း ဝိုက်ကွင်း

အချို့သောတည်ပုဒ်များကို အနက်ဖော်ရာ၌ အနက်ပိုမိုထင်ရှားပေါ်လွင်စေရန် စကားလုံးအချို့ဖြင့် ထောက်ကူပေးရသည်။ ယင်းအကူစကားလုံးများကို ဝိုက်ကွင်းတွင် ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ကတောင်ချောက်ချား - ကြိဝိ / ဂခေါင်ချောက်
ချား / (စိတ်) မတည်မတုံ (ဖြစ်သည်။)

အနက်ဖော်အပ ဝိုက်ကွင်း

တည်ပုဒ်ကို အနက်ဖော်ပြီးနောက် ယင်းတည်ပုဒ်နှင့် ဆက်စပ်၍ သိသင့် သိထိုက်သော အကြောင်းအရာတို့ကို အနက်ဖော်၏ နောက်၌ ဝိုက်ကွင်းဖြင့် ဖော်ပြသည်။

သာကေ။ ။ ကုမုဒြာ - န / ကုမုတ်ဒရာ / အပွင့်ဖြူသော ကြာ
တမျိုး။ (ညအခါ၌ လရောင်ခံ၍ ပွင့်သည်ဟု
ဆိုကြသည်။)

လက်ခံတည်ပုဒ်

မြန်မာစာအဖွဲ့၏ “မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်း” နှင့် မညီ
သော်လည်း အသုံးတွင်နေသေးသော စကားလုံး အချို့ကို
တည်ပုဒ်အဖြစ်ယူကာ တည်သွင်းဖော်ပြသည်။ သို့သော် ယင်း
တည်ပုဒ်၌ အနက်မပွင့်ပဲ မြန်မာစာအဖွဲ့ ၏ “မြန်မာစာလုံးပေါင်း
သတ်ပုံကျမ်း” နှင့်ညီသည့် တည်ပုဒ်၌သာ အနက်ဖော်သည်။
ထို့ကြောင့် လက်ခံတည်ပုဒ်ကို “၅” ဖြင့် ညွှန်းသည်။

သာကေ။ ။ ကတွင်းပေါက် - န / ဂဒွင်းဗောက် / ခံတွင်း
ပေါက် - န၊ ၅။

နှိုင်းယှဉ်ညွှန်း

အချို့သော တည်ပုဒ်များသည် အခြားတည်ပုဒ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်
ကြည့်ပါက အနက်ပို၍ ပေါ်လွင်သည်။ ယင်းသို့ သော တည်ပုဒ်
မျိုးတွင် နှိုင်းယှဉ်ရမည့် အခြားတည်ပုဒ်ကို “နှိုင်းနှိုင်းယှဉ်” ဖြင့်
ညွှန်းသည်။

သာကေ။ ။ ကံရိုဏ်း - န / ကန်ဂိုင်း / ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊
မနောကံတို့ဖြင့် ရွတ်ဆို၍ မှီခိုမှု မှန်သည်ဟု
အယူရှိသော သုဓမ္မာဂိုဏ်းကို ခေါ်သော အမည်
တမျိုး။ ခွဲရိုဏ်း - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ဆက်စပ်ညွှန်း

တည်ပုဒ်တခုသည် အခြားတည်ပုဒ်တခုနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်
ဆက်စပ်မှုရှိသော အခါ ဆက်စပ်မှုရှိသော အခြားတည်ပုဒ်ကိုလည်း
၅၇၆ “လည်း၅” ဖြင့် ညွှန်းသည်။

သာကေ။ ။ ကာဆီး - ကြံ / ကာဆီး / ပိတ်ပင်သည်။ ဟန့်
တားသည်။ ကာ - ကြံ၊ လည်း၅။

ပရိယာယ်ပုဒ်

တည်ပုဒ်တခုသည် အခြားသော တည်ပုဒ်တခု သို့မဟုတ်
တည်ပုဒ်များနှင့် အနက်ချင်း၊ အကြောင်းချင်း ထပ်တူထပ်မျှ
တူညီသည်။ သို့သော် အခေါ်ကွဲသည်။ ယင်းသို့ သော တည်ပုဒ်
များတွင် အနက်ချင်း၊ အကြောင်းချင်းတူသော အခြားတည်ပုဒ်
ကိုပါ အနက်စာသား၏နောက်တွင် ကပ်၍ဖော်ပြသည်။

သာကေ။ ။ ကောက်ဆန်ကြွေ - န / ကောက်ဆန်ရွှေ /
ကောက်လှိုင်းတိုက်ရာတွင် လှည်းပေါ်၌
ကြွေကျသော စပါး။ လှည်းကြွေ။

အကိုးစာသား

ဖော်ပြသည့်အနက် ပိုမိုပေါ်လွင်စေရန်လည်းကောင်း၊ တည်ပုဒ်
အသုံးပြုပုံကို သိစေလို၍ လည်းကောင်း အကိုးအကားများကို
အသုံးပြုသည်။ ယင်းသို့ ကိုးကားသည့် စာသားများကို
မျက်တောင်အတွင်း၌ ဖော်ပြပြီး တည်ပုဒ်ကို မျက်နှာမည်း

စာလုံးဖြင့် ဖော်ပြသည်။ (အင်္ဂါစာသားတွင် ပါရှိသည့် စာလုံးပေါင်းများကို မပြင်ပ မူလအတိုင်းပင် ဖော်ပြပါသည်။)

သာဓက။ ။ ကျွန် - ကြို / ကျင် / တတ်မြောက်လိမ္မာသည်။
“လူ့ပြည်နတ်ရပ်၊ ဘုံသုံးထပ်တွင်၊ နိုင်အပ်...
မထင်၊ ပညာကျင်သည်။ ။ ထွတ်တင်
မော်ကွန်းထား၏တည်း။” ပြာဋီ* ၁၀၇။

အင်္ဂါစာသားမြှုပ်

အင်္ဂါစာသားများအတွက် အချို့သော စာသားများကို ရှည်လျားမည်စိုးသဖြင့်မြှုပ်ထားခဲ့သည်။ မြှုပ်ထားသောစာသားများရှိနေကြောင်း သိနိုင်ရန် အစက်(....)ဖြင့် ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ က - ကြို / ကဒု / ၂။ ဆင်း၊ မြင်းတို့ကို ကကြီးတန်ဆာတပ်ဆင်သည်။ “မင်းကြီးလည်း မြင်းရွှေပန်းစာပွင့်ကို မြဲမြံစွာ ကချ်။” မှန်၊ ပ။ ၃၂၀ - ၉။

ကျမ်းကိုး

၁။ ကိုးကားသောကျမ်း၏ အမည်၊ အတွဲတို့ကို အတိုပြု၍ ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ မှန်နှင့်ထုဝင်း၊ ပထမတွဲ = မှန်၊ ပ။

၂။ ခရေပွင့်(*) နှင့် ဂဏန်းအမှတ်တို့သည် ပျို့၊ မော်ကွန်းစသော လင်္ကာပုဒ်တို့၏ ပုဒ်ရေအမှတ်ကို ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ ပြာဋီဟာခဏ်းပျို့၊ ပုဒ်ရေ-၁၀၇ = ပြာဋီ* ၁၀၇။

၃။ ကျမ်းအတိုမှတ်နှင့် ကျမ်းကိုးစာရင်းကို ပဉ္စမတွဲတွင် ဖော်ပြမည်။

အက္ခရာစဉ်စာအုပ်

(၇၀) ဗျည်းစဉ်

က	၄	ဘ
ခ	၃	ဓ
ဂ	၈	သ
ဃ	၁၁	ဗ
င	၁၀	ဇ
စ	၁၀	ဏ
ဆ	၈	တ
ဇ	၈	ထ
ဈ	၈	ဒ
(၉)	၁	န
တ	၈	ပ
ထ	၁	ဆ

(၈) အက္ခရာစဉ် အက္ခရာစဉ်

က	စဉ်	ဗျ	အက္ခ
သ	စဉ်	ဗျ	အက္ခ
(က၃)	(စဉ်)	(ဗျ)	အက္ခ
အက္ခ	စဉ်	ဗျ	အက္ခ
(က၃)	(စဉ်)	(ဗျ)	အက္ခ

အော	အိုင်	အတ်	(အာတ်)
အော့	အိုင်	(အာတ်)	အပ်
အော်	အိုင်	အိတ်	အပ်
အံ	အပ်		အမ်း
အံ့	အပ်	အုတ်	အိပ်
အို	အပ်	(အမ်)	အိပ်
(အိုယ်၊အိုရ်၊ အိုလ်၊အိုတ်၊ အိုဟ်၊အိုဉ်)	အပ်	(အိမ်)	အိမ်း
အို	(အိပ်)	(အမ်)	အုတ်
အိုး	(အိပ်)	အန်	အုတ်
အက်	(အိပ်)	အန်	
(အိက်)	(အပ်)	အန်း	အုတ်
(အုက်)	(အပ်)	(အာန်)	အုမ်း
အောက်	(အပ်)	အိန်	အုတ်
အိုက်	အပ်	အိန်း	အယ်
(အမ်)	အပ်	အုန်	(အာယ်)
(အုတ်)	အပ်	အုန်း	
အင်	(အပ်)	အုန်း	(အရ်)
အင့်	(အပ်)	အပ်	(အာရ်)
အင်း	(အိပ်)	အိပ်	(အေရ်)
(အိင်)	(အပ်)	အုပ်	(အလ်)
အောင်	(အက်)	(အမ်)	
အောင့်	(အိတ်)	(အိမ်)	(အာတ်)
အောင်း	(အုတ်)	(အပ်)	(အယ်)

(ဂ) ဗျည်းစွဲစဉ်

- (ယပင့်)	၁ (ယပင့်ဆွဲ)	ဆ (ဝဆွဲဟထိုး)
၆ (ရရစ်)	၆ (ရရစ်ဆွဲ)	၁ (ယပင့်ဆွဲဟထိုး)
ဝ (ဆွဲ)	၁ (ယပင့်ဟထိုး)	၆ (ရရစ်ဆွဲဟထိုး)
၁ (ဟထိုး)	၆ (ရရစ်ဟထိုး)	

မှတ်ချက်။ ၁။ ပါဠိဆင့်ပုဒ်များ၊ ကင်းစီးပုဒ်များကို ရိုးရိုးအသတ်ပါပုဒ်များ၏ နောက်မှ အစဉ်အတိုင်းတစုတည်းထည့်သည်။

၂။ အဆင့်မဟုတ်သော သံယုတ်ဗျည်းတွဲများကို အမြင်အတိုင်း ရိုးရိုးအက္ခရာနောက်မှ ထည့်သည်။

ဥ၊ ည။ ဌ၊ ဋ။ သ၊ ဘ။ ယ၊ ဗျ။ ဇ၊ င္ဍ။

၃။ အမြစ်ပါသောပုဒ်တို့ကို အမြစ်မပါသောဆိုင်ရာမူလပုဒ်နောက်မှ ထည့်သည်။

အာ၊ အာ့။ အာ၊ အာ့။

အိ၊ အိ့။ အိ၊ အိ့။

အူ၊ အူ့။ အူ၊ အူ့။

၄။ ဝိသဇ္ဇနီသံပါလျှင် ဝိသဇ္ဇနီပုဒ်များတွင် ထည့်သည်။

ဧရာဝတီ (အေးသံပုဒ်စုတွင်)

ချောင်း (အေးသံပုဒ်စုတွင်)

သင်္ခါရ (အင်သံပုဒ်စုတွင်)

သင်္ဘော (အင်သံပုဒ်စုတွင်)

မန္တန် (အင်သံပုဒ်စုတွင်)

မန္တရာ (အင်သံပုဒ်စုတွင်)

က^၀ - န / က၁ / ဗျည်းသုံးဆယ်သုံးလုံးတွင် အစအကုစု။ ကကြီး ဟု ဆိုသည်။

က^၁ - ကြ / က၁ / လိမ္မိုတီးမှတ်သံတို့နှင့် တွဲဖက်၍ ခေါင်းကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ရှုချင်စေ့မယ် ညွတ်ကွေး ဆန်တန်း လှုပ်ရှားပြသည်။

က^၂ - ကြ / က၁ / ၁။ တွန်း၊ ထယ်၊ လှည်း၊ ရထား တို့၌ ကွဲ၊ နွား၊ မြင်း စသည်တို့ကို တပ်ဆင်သည်။ ယှဉ်တွဲသည်။ “ငှားရမ်းသော ကွဲ၊ နွားတို့ကို လှည်း၌ က သဖြင့်” လွတ်။ ၂၃၄။ ၂။ ဆင်း၊ မြင်းတို့ကို ကကြိုးတန်းဆာ တပ်ဆင်သည်။ “မင်းကြီးလည်း မြင်းရွှေပန်းစာပွင့်ကို မြဲမြဲစွာ က ခွံ” မှန်၊ ပ။ ၃၂၀-၉။

က^၃ - န / က၁ / ဆင်း၊ မြင်း၊ လှည်း၊ ရထား တို့တွင် လှည့်ရန် ပြုလုပ်ထားသော နေရာ။ ဖေါင်း - န။ ၂၂၄နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

က^၄ - ဝိ / က၁ / ပြုသုပြစ်သူကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ သည်။ “မြင်း က မလှုပ် ခို က လှုပ်။ ယုန် က မတိုး ပိုက် က တိုး။” ပုံ။

က^၅ - ဝိ / က၁ / မဲကြည့်ခဲ့ရာ ထွက်ခွာခဲ့ရာ အရပ် စသည်တို့ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ မ။ “မထိကန္တာရဂါး ရေထဲ က ပေါ်လာကြောင်းတို့ကို ဆိုသည်။” သမန်၊ ပ။ ၁၀၇။

က^၆ - ဝိ / က၁ / ပြုရာ ဖြစ်ရာ တည်ရာ အစဉ်ကာလတို့ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ ခွံ။ “မိရုဇာတ် နှိုင်းတက်မှာ အိပ်စေသည်။ ကျွန်တော်တို့ မြေ က အိပ်စေ ကပ်စီ။ ၁၃၆။

က^၇ - သပ် / က၁ / တစ်ခုခု ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်ခြင်းကို ရည်မှတ်၍ ပြောဆိုရာတွင် သုံးသော စကားလုံး။ လျှင်၊ မူ။ သော်။ “သေသူပေး က ရှင်သူရင်း” အခွံသံ။ ၅။

က^၈ - ကြ / က၁ / မဝိမသာဖြစ်သည်။ (အလေးသဖြင့် ‘မ’ နှင့် တွဲ၍ သုံးလေ့ရှိသည်။) “အနေကအန္တရာယာယ၊ တပါးမ က များလှစွာသော အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော။” လောအင်၊ ၇၄။

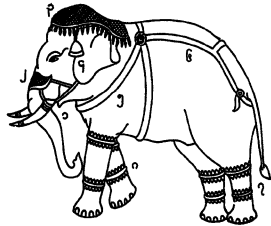
ကကတစ် - န / က၁ကစ် / ၁။ ရေချို၊ ရေငန်နေ အကြေးရှိ ငါးတမျိုး။ [မှန်] ၂။ [သန်] ကပြား။

ကကရံ - န / က၁ကယန် / ငါးစည်ဟောင်းကော် ထွက်သော ပင်လယ်ငါးကြီးတမျိုး။ [ထားဝယ်] ငါးကွယ်င်၊ [မြိတ်] ကွယ်င်။ [ရခိုင်] ငါးလက်ခွာ။ [မှန်]

ကကြီး - န / က၁ကြီး / က အကွရာ၏ အမည်။

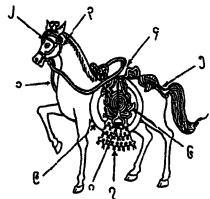
ကကြီးထွန်း - န / က၁ကြီးထွန်း / အသွား ငါးခု ခြောက်ခုပါသော ထွန်းတမျိုး။

ကကြိုး - န / က၁ကြိုး / ၁။ ဆင်း၊ မြင်း စသည်တို့၏ က ကို ထိန်းရန် ဖွဲ့ချည်သောကြိုး။ ဖွဲ့ကြိုး။ ၂။ ဆင်း၊ မြင်း စသည်တို့၏ အဆင်တန်းဆာများ။ “ဆင်ဖြူတစ်စီး ကကြိုးအဖွဲ့နှင့်” ရွှေထေး။ ၄၂။

ကကြိုး (ဆင်)

- ၁။ စွယ်မွေး ၃။ ဦးကမ်းမိုး ၅။ လည်ဆွဲ ၇။ ခြေကွင်း
- ၂။ မျက်နှာတပ် ၄။ နားဆွဲ ၆။ ရတနာကြိုး ၈။ လက်ကောက်

ကကြိုး (မြင်း)

ကကြိုး - န / က၁ကြိုး / ၁။ ရုပ်ကြီး၊ ရုပ်သေး ကပြရန် ဆွဲသော ကြိုး။ ၂။ ကနည်းကဟန် နေ၏။ ၃။ ကနည်းကဟန်အလိုက် တီးပေးရသော တီးလုံး။

ကခုန် - ကြ / က၁ခုန် / ကိုယ်ကို မြှောက်ကြွအောင် ကသည်။

ကချေသည့် - န / ကာချေသုယ် / ကဘိုသုယ် / အကပညာဖြင့်
အသက်မွေးသူ။

ကချော်ကချွတ် - ကြိဝိ / ကချော်ကချွတ် / ခ၊ အလွဲလွဲအမှား
မှား။ “ကချော်ကချွတ် လိုးသားသော ကျောက်စာ များ၍။”
ဂကျောက်၊ နိဒါန်း၊ ၄။ ၂၊ ပေါ့ပေါ့တန်။ “ညီးကလေး
က ပြောလျှင် ကချော်ကချွတ်နှင့် ပြောတော့မယ်။” လွမ်း၊
၃။ ၃၀။

ကချင် - န / ကချင် / တိဗက် - မြန်မာစကားမျိုးကို ပြောသည့်
မြန်မာတိုင်ရင်းသားတမျိုး။ (ချင်းတွင်းနှင့် ဆရာတော်မြတ်
အရပ်၊ ကသာဒေသ၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်
ပိုင်းတို့တွင် နေသည်။)

ကစား - ကြ / ဂစား / ခ၊ ကျည်းသား၊ ခံ့ညင်းခို၊ တောလုံး
စသည်တို့ဖြင့် ကိုယ်လက်လှုပ်ရှား မြူးထူး ပျော်ပါးသည်။
၂၊ ၈၊ ကက၊ ကြေအန် စသည်တို့ဖြင့် အလောင်းအစားပြု
သည်။ ၃၊ တော၌ဖြစ်စေ၊ ရေ၌ဖြစ်စေ၊ ဥယျာဉ်၌ဖြစ်စေ
မြူးထူးပျော်ပါးသည်။ “အိမ်ရှေ့ မင်းသည် တော ကစား အံ့
သောငှာ တောသို့ သွားလေ၏။” ကုလား၊ ၁။ ၇၉။
“မင်းကြီးလည်း မောင်းမတော်များနှင့်တကွ ရေကစားတော်
မူပြီ၍။” မဟာဝင်၊ ၂၁၄။ “တနေ့သ၌ ဘုရားလောင်းသည်
ဥယျာဉ်ကစားလိုသောကြောင့်။” မာလင်၊ ၂၉။ ၄၊ ကစား
သည်။ ကိုယ်သည်။ “ခပ်ပြုံးပြုံး မျက်နှာထား၍ ကစား
ကိုယ်သလိုလို အေးလိုက်ရာ။” မြင့်၊ ၁။ ၉၇။ ၂၊ မတည်
မငြိမ်ဖြစ်သည်။ လွှဲလွှားသည်။ “လှည်းဘီး ကစား နေသည်။”
၆၊ လှုပ်ရှားစေသည်။ မတည်မငြိမ်ဖြစ်စေသည်။ “အဝယ်ဒိုင်
များစေး ကစား သည်။”

ကစားစရာ - န / ဂစားအယာ / ကလေးသူငယ်တို့၏ ပျော်ရွှင်
မြူးထူးမှုအတွက် ပြုလုပ်ထားသော ချိုးရုပ်၊ ပစ်တိုင်းတောင်း၊
အံ့ပုတ် စသောပစ္စည်း။

ကစားခိုင်း - န / ဂစားခိုင်း / ခ၊ ဝိုင်းခွံ၍ ကစားနေသော လူစု
လူဝေး။ လောင်းတမ်းကစားနေသော လူစုလူဝေး။ ၂၊ ကစား
နေရာ အရပ်။

ကစီ - န / ဂစီ / ကော်ရည်။ ညက်ညက်ဝါးထားသော ထမင်း။
ပိတ်ခိမ်းပါးဖြင့် ကိုက်ယူထားသော ထမင်းနှစ်။ [မာဌဉ်]

ကစော့ - န / ဂစော့ / ခရမ်းလုံးငယ်ပင်တမျိုး။ မြို့ပျက်ခရမ်း။
ကစော့ခါး - န / ဂစော့ခါး / အသီး၊ အရွက်၊ အမြစ်တို့ ခါးသော
ကစော့ပင်တမျိုး။

ကစော် - န / ဂစော် / ကောက်ညှင်းဆန်စသည်တို့ကို ပေါင်း၍
ဖြစ်စေ၊ ထန်းလျက်တင်လဲ၊ သကာတုံးတို့ကို အရည်ပျော်၍
ဖြစ်စေ တဆေးနှင့် ဆော့ပစ် ဖောက်ယူသော သေရည်တမျိုး။
စိမ်းရည်။

ကစော်ပေါက် - ကြိ / ဂစော်ပေါက် / ကစော်အဖြစ်သို့ ဆောက်
သည်။ အချဉ်ပေါက်သည်။ “ကျိန်းအိပ်ဝမ်းမီး၊ လောင်ပြီး
ကျေတိ၊ ပြုပသိသိနှင့်၊ ရှိသည့်အိုးတွင်၊ မကျက်ခင်ကို ဆင်ခြင်
တွေ့အော်၊ နှိုင်းသင်လျော်သည်။” ကစော်ပေါက် သည်
တမျှတည်း။* ထုသိ* ၁၃၃။

ကစဉ့်ကဉ့် - ကြိဝိ / ဂစဉ့်ကဉ့် / အကွဲကွဲ အပြားပြား။ ဖိနပ်ရဲ့။

ကစဉ့်ကလျား - ကြိဝိ / ဂစဉ့်ကလျား / ကစဉ့်ကဉ့်။ ပရမ်းပတာ။

ကဆင် - န / ကဆင် / အပြုလှိုင်းပုံ အရေး အကြောင်း ပါသော
အသီးလုံးငယ် သီးသည့် သခွားတမျိုး။ (ခေတ်၊ တဆစ်ဟု
လည်း ခေါ်သည်။)

ကဆုန် - န / ကဆုန် / မြန်မာ တဆယ်နှစ်လတွင်နှစ်လမြောက်
လ၏ အမည်။ (ရက်ပေါင်း သုံးဆယ်ရှိသည်။)

ကဆုန် - န / ကဆုန် / ဆိတ်၊ နွား၊ မြင်း စသည်တို့ လက်ခံခြင်း
ပေါက်၍ ပြောခြင်း။ “ယာဉ်မြင်းယုန်နှင့်၊ ကဆုန် တည်
ချည်း။” ခင်ကြီး* ၃။

ကဆုန်ပေါက် - ကြိ / ကဆုန်ပေါက် / ကဆုန်ပြေးသည်။

ကဇာတ် - န / ကဇာတ် / ဇာတ်ဆောင်တို့ စကားမပြောပဲ ကကြို။
ကကွက်၊ တေးသီချင်း စသည်တို့ဖြင့်သာ သရုပ်ဖော်သော
ဇာတ်တမျိုး။ ဗြဇာတ် - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ကည - ကြိ / ကညာ / အောက်ကျို၊ သေသည်။

ကညာ - န / ကညာ / ခ၊ ဆယ်နှစ်အထက် ဆယ်နှစ်နှစ်အောက်
ဖြစ်သော မိန်းမငယ်။ ၂၊ အပျိုစင်။ ၃၊ ကန်ရာသီ။
(ဆယ်နှစ်ရာသီတွင် လေစီးသော သတို့သမီး ပုံသဏ္ဌာန်
အမှတ်ရှိသည့် ရာသီ၊ တော်သလင်းလတွင် ကျရောက်
သည်။) [၁၂]

ကညို - န / ကညို / ရေကညို။ ရေစပ်တွင် ပေါက်တတ်သော
စားရသည့် အနွယ် အပင်ငယ်တမျိုး။ (ကုန်းကညို၊ ဟုလည်း
ရှိသေးသည်။)

ကညင် - န / ကညင် / အင်ပင်မျိုးအဝင် သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။
(ကညင်နီ၊ ကညင်ဖြူ၊ ကညင်ကုပ်၊ ကညင်ကြောင်ချေး၊
ကညင်ပုံ၊ ကညင်ရွက်သေး၊ ကညင်ဝက်တောင်း ဟု အမျိုး
ပြားသည်။)

ကညင်ဆီ - န / ကညင်ဆီ / ကညင်ပင်ကို ခားထစ် မီးဖိုက်၍
စီးထွက်လာသော အဆီ။ (မီးထွန်းရသည်။)

ကညင်ဆီတိုင် - န / ကညင်ဆီတိုင် / ကညင်ဆီဖြင့် လုပ်ရသော
မီးရှူးမီးတိုင်။ (မီးမွှေးရသည်။ စွယ်ပေါင်တိုင် ဟုလည်း
ခေါ်သည်။)

ကညစ် - န / ကညစ် / ထန်းရွက်၊ ပရွက်တွင် စာရေးရန်
သံချွန်။ [မှန်]

ကညစ်

ကညစ်ရေး - န / ကညစ်ရေး / ကညစ်ဖြင့် ရေးသားခြင်း။
ပေထက် အကွာရာ တင်ခြင်း။ “ပဉ္စမ၊ ငါးကြိမ်မြောက်။
သံဂယီတွာန၊ သံဂယနာတင်ပြီး၍၊ လိက္ခာပေသိ၊ ရွှေရေး၊
မင်ရေး၊ ကညစ်ရေး သုံးရပ်တို့ဖြင့် ရေးစေတော်မူ၏။”
ကာနု၊ ၃၁။

ကညွတ် - န / ကညွတ် / အစို့အညွက်ကို ချက်စားရသော ပင်
 ငယ်တမျိုး။ [မွန်]
 ကဏန်း - န / ဂနန်း / ပုဂ္ဂိုလ်တမျိုး။ [မွန်]
 ကဏန်းလက်မ - န / ဂနန်းလက်မာ / မူလခေါင်း ပြတ်ရသော
 ကိရိယာတမျိုး။ ခွ။

ကဏန်းလက်မ

ကတိ - န / ကဒိ / ဂဒိ / အ သဘောတူညီချက်။ အချိန်အချက်
 စကား။ ၂။ ပြောသည့်အတိုင်း လုပ်ပါမည်ဟု အာမခံ
 ချက်။ [ပါ]
 ကတိကဝတ် - န / ဂဒိကဝတ် / ချိန်ချက်သည့်အတိုင်း သဘော
 တူညီ ဆောင်ရွက်ခြင်း။ [ပါ]
 ကတိဝန်ချုပ် - န / ဂဒိဝန်ချုပ် / ငွေချေးစာချုပ်တမျိုး။
 ကတိစာချုပ် - န / ဂဒိစာချုပ် / သဘောတူညီကြောင်း စာပြင်
 တရားဝင် သတ်မှတ် ဖော်ပြချက်။ ကတိပြုသောစာချုပ်။
 ကတု - န / ဂဒု / ထိခက် - မြန်မာ စကားမျိုးကို ပြောသည့်
 သက်ဗျူစုအောင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတမျိုး။ (မြစ်ကြီး
 နား၊ ကသာ၊ အထက်ချင်းတွင်း ဒေသတို့တွင် နေသည်။)
 ကတောကမျော - ကြိဝိ / ဂဒေါကမျော / ကတိုက်ကရိုက်။ အလော
 တကြီး။ အလျင်စလို။ ကသောကမျော။
 ကတော - န / ဂဒေါ / အ အကျယ်လျက် အောက်ခြေမြှန်တံ
 ဆီသို့ ချူးသွားအောင် ပြုလုပ်ထားသည့်ခွက်။ ၂။ ဖက်ခွက်၊
 စက္ကူ စသည်ကို ယင်းကဲ့သို့ ပြုလုပ်ထားသော အပေါက်
 မပါသည့် ခွက်။ ၃။ ဆံပင် စသည် စုပ်ရန် ရွှေ့ပြား ငွေပြား
 စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ထားသော အလိပ်။ [မွန်]
 ကတော် - န / ဂဒေါ / အ ဂုဏ်ရှိသူ၏ မယား။ ၂။ မြန်မာမင်း
 များ သစ္စာတော်မူ၍ မျှူးတော်မယား အချို့ကို ပေးသော
 တို့။ [မွန်]
 ကတော် - ကြိ / ကတော် / (ဥကျင်းမှ ဆင်းသော အခါမျိုးတွင်)
 ကြက်မ အော်သည်။
 ကတို့ - န / ဂဒိ / ကတို့ - န။ ခွ။
 ကတို့ - န / ဂဒိ / အ နံ့သာအိတ်ရှိသော ခရယ်တမျိုး။ ၂။
 ယင်းခရယ်ဖို၏ ချက်အထက်တွင် အိတ်ငယ်နှင့် တည်ရှိသော
 နီညိုရောင် အဆင်းရှိသည့် နံ့သာ။ [ပါ] ၃။ အနံ့မွှေးသည့်
 ဆေးဟက်ဝင် ပစ္စည်းတမျိုး။ (အ ကတီးစစ် ၂။ ကြောင်
 ကတီး ၃။ တွင်းနက်ကတီး ၄။ သက်ရင်းကတီး ၅။ ကွမ်း
 ကတီး ဟု ကတီးငါးပါးရှိသည်။)

ကတီး

ကတီးခွာ - န / ဂဒိခွာ / ကတီးကောင်တွင် ကတီးနံ့သာရှိသော
 အိတ်ငယ်။
 ကတောက် - န / ဂဒေါက် / အ ကြာမျိုးအောင် စားရသော ရေပင်
 ငယ်တမျိုး။ “သန္တာရွှေညွက်၊ နီလာ ကျောက်ကာ၊
 ကတောက် အလား။” ဆို ၄။ ၂။ ဗုဒ္ဓသရဏအရိုင်းပွင့်
 ငယ်အရွယ် အပြာရောင်အပွင့်များပွင့်သော ရှင်ဗေဒနန်းမြက်
 ပင်နှင့်တူသည့်အပင်။ “ကတောက် ပွင့်လို့ အကြောညှိနှင့်၊
 စိုလို့သာ နေရောသည်။” ဓဇ္ဇတောဝ်။ ၅၀။
 ကတောက်ကဆတ် - ကြိဝိ / ဂဒေါက်ကဆတ် / မသင့် မတင့်။
 စိတ်သဘော မညီမညွတ်။
 ကတောက်ကဆက် - ကြိဝိ / ဂဒေါက်ကဆက် / မတည်မတံ့။ မငြိမ်
 မသက်။ လွင့်လွင့်ပါးပါး။
 ကတောက်စပ် - န / ဂဒေါက်စပ် / ရေစပ်တွင် ပေါက်တတ်သော
 အပင်ငယ်မျိုး။ (လယ်ကွင်းဟုလည်း ခေါ်သည်။)
 ကတိုက်ကရိုက် - ကြိဝိ / ဂဒေါက်ကရိုက် / အလျင်စလို။ အလော
 တကြီး။ ကမန်းကတန်း။
 ကတင် - န / ဂဒင် / သုံးပုံတွင် မြန်မာဘက်မှ ဖဲတချပ်၏
 အမည်။ (အပွင့်လေးပွင့် ပါသည်။)
 ကတောင်ချောက်ချား - ကြိဝိ / ဂဒေါက်ချောက်ချား / (စိတ်)
 မတည်မတံ့ (ဖြစ်သည်။) အယောင်ယောင် အမှားမှား။
 မငြိမ်မသက်။ ကယောင်ချောက်ချား - ကြိဝိ၊ လည်းရှု။
 ကတစ်ဆည် - န / ဂဒစ်ဆယ် / ရေကြောင်းထဲသို့ ဝင်လာသော
 ငါးများအထက်သို့ မြန်လည်ဆန်တက်သွားနိုင်ရန် ချုပ်ဆည်
 (အတက်ဆည်) နှင့် ဆည် (အောက်ဆည်) နှစ်ခုအကြား
 တွင် ပြုလုပ်ထားသော ဆည်တမျိုး။
 ကတည်က - သမ် / ဂဒါ / အစပြုရာ ကာလကို ညွှန်ပြသော
 စကားလုံး။ ...သည့်မှစ၍။ “သွား ကတည်က ကြွမည်သော
 သူ၏လက်ခွက် သက်န်းဘိုးကို အပ်ထားအံ့။” ကဒါ။ ၂၀၀။
 ကတတ်ငန်း - န / ဂဒတ်ငန်း / စကားစိမ်းပင်တမျိုး။
 ကတုတ် - န / ဂဒတ် / ရန်သူကို ပစ်ခတ်ရာ၌ လည်းကောင်း၊
 ရန်သူက ပစ်ခတ်သောအခါ၌ လည်းကောင်း အကွယ်အကာ
 ရရန်အတွက် တူးဖွဲ့ထားသော မြေဘောင်ရိုး။
 ကတုန်းကယင် - ကြိဝိ / ဂဒုန်ကယင် / တုန်တုန်ရိုး။
 ကတုန်းကတိုက် - ကြိဝိ / ဂဒုန်ကတိုက် / ကုန်းတိုက်၍၊ ကုန်းချော
 ၍ (ပြောသည်။)

ကတမ်းကရမ်း - ကြိဝိ / ဂဏန်းကယန်း / မစဉ်းမစား၊ မဆင်မခြင်၊ မတိကျ (ပြောဆိုသည်။)

ကတိမ်းကပါး - ကြိဝိ / ဂဏန်းကပါး / ခ၊ ယိမ်းယိုင်လျက်။ “ရှေ့ယိမ်းနောက်ယိမ်း ကတိမ်းကပါး ခိုတော်မူ၏။” ဇိ။ ၆၅၀။ ။ အမှားမှားအတွင်းယွင်း၊ ယွင်းမှားလျက်။ “ကျောင်းကြီးဖျက် မိန်းမတွေက ကတိမ်းကပါး လုပ်ကြလွန်းလို့။” မှာ။ ၃။ ၅၀။

- န / ဂဏန်းကပါး / သေသောအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။
ကတုံကနက် - န / ကတုန်ကနက် / ခမ်းဖက်ဝင်သော အပင်တမျိုး။

ကတုံး - န / ဂဏန်း / ခေါင်းတုံး - န၊ ၅။

ကတွင်းပေါက် - န / ဂဏန်းပေါက် / ခံတွင်းပေါက် - န၊ ၅။

ကတွတ် - န / ဂဏတ် / သပန်းရိုင်းပင်။ တောသပန်းပင်။

ကတွတ် - န / ဂဏတ် / ခ၊ လယ်ကန်သင်းမိုးတွင် ရေထွက်ရန်အပေါက်။ “ကတွတ်ပေါက် မျှိုင်းစောင့်သလို။” ပုံ။ ၂။ ရေထွက်ပေါက်။ “အသကက်သွေထွေ၊ ဒက္ခိဏအာဝဏ္ဍ၊ လက္ခဏာရံသညာတံ၊ မြ ကတွတ်မြွှ်မတွတ်။” ပုည၊ ၁။ ၅၅။

ကတွတ်မုန့် - န / ဂဏတ်မုန့် / ကတွတ်သီးနှင့်တူသော မုန့်တမျိုး။

ကထိက - န / ကထိက / ဟောပြောသူ။ ပို့ချသူ။ [ပါ]

ကထိန် - န / ကထိန် / သံတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ တလအတွင်း သင်္ကန်းကပ်လျှူခြင်းတမျိုး။ [ပါ]

ကထိန်ခင်း - ကြိ / ကထိန်ခင်း / ကထိန်သင်္ကန်း ကပ်လျှူသည်။

ကထိန်သင်္ကန်း - န / ကထိန်သင်္ကန်း / ကထိန်အတွက် လျှူရသော သင်္ကန်း။

ကစူး - န / ဂဏူး / ဦးခေါင်းမှ တင်ပါးအထိ မိုးလုံအောင် ရက်လုပ်ထားသော ဆောင်းစရာတမျိုး။ ပီလား။ ပီလမ။ ပက္ကလာ။ [မွန်]

ကစူး

ကစတ် - န / ကစတ် / မျောက်ပွဲမျိုးအဝင် ဟင်းချက်စားရသော ခွါသောညှိသည့် ဆူးနွယ်ပင်တမျိုး။ မြစ်လိုက်ပင်။ [ရခိုင်] တောသဘောပင်။ [မွန်]

ကနကုတ် - န / ကနဂုတ် / ခရေရှိသောချောင်းများတွင် နေတတ်သော အသိပ်ပဲ မြွေတမျိုး။ [မွန်]

ကနခို - န / ကနခို / ဝမ်းနူးတံဆေး ဖော်ရာတွင် အသီးဆန်ကို

အသုံးပြုရသော သစ်ပင်တမျိုး။ နှပ်ချိုငယ်။ သက်ရင်းနီ။ [သ]

ကနခို - န / ကနခို / ထင်းအတွက် သုံးရသော မြစ်ဝကျွန်းပေါ် သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။

ကနခိုနာ - န / ကနခိုနာ / သွားရင်း၌ ပြည်ထွက်သော အနာ။

ကနစိုး - န / ကနစိုး / ပင်စည်၊ ကိုင်းခက်တို့မှ သီးလုံးငယ်များ အပိုင်လိုက် တွဲလျားသီးသော သစ်ပင်တမျိုး။

ကနစော့ - န / ကနစော့ / အရသာပူရိမ်းသော ခေါင်းပွပ်ငယ်တမျိုး။ (ရေကနော့၊ ကုန်းကနော့၊ ရွမ်းကနော့ဟု သုံးမျိုးရှိသည်။)

ကနဦး - န / ကနဦး / လက်ဦး။ အစ။

ကနားဖျင်း - န / ကနဖျင်း / ကလဖျင်း / ခ၊ အမိမြွန် ယာယီ အဆောက်အအုံငယ်။ ။ ပတ္တပ။

ကနကမာ - န / ကနကမာ / ကယုကမာ / အသားစားရသော ပင်လယ်ယောက်သွားကြီးတမျိုး။ ယင်းအကောင်၏ အခွံ။ [မွန်]

ကနုတ် - န / ကနုတ် / သံသားတော်များ ကုမ္ပဏီရာထူးသုံးသော တုတ်ချောင်း။

ကနု - န / ကနု / ဤနေ့။ ယနေ့။

ကန - စည်း / ကန / ရုတ်ခြည်းဖြစ်ပျက်ခြင်းကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ “ဝါး ကန ရပ်ကြသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၇၄။

ကနက္ခဏ် - န / ကနက်ဂဏ် / မင်းခမ်းတော် အပါအဝင် ရွှေရိုးတပ်တီးဖြူတော်။ (နိုင်ငံခြားသားများကို အဖူးအမြှော်ခံရာတွင် ဆောင်းသည်။ အရိုးခင်းတောင်တမိုက်ရှည်သည်။) [ပါ]

ကနုတ် - န / ကနုတ် / ခ၊ ဗိသုကာဆိုရာ ပန်းနွယ်တမျိုး။

၂၊ ခြူးပန်းခြူးနွယ် ပန်းချီရေးနည်းတမျိုး။

ကနွဲကလျ - ကြိဝိ / ကနွဲကယာ / ကနွဲကလယာ / ပျော့ပျော့ပျောင်းပျောင်း၊ ခွဲနောင်းပျော့ပျောင်းသော အမှုအရာနှင့်။

ကပ် - န / ကပ် / ခ၊ ပန်းချီရေးနည်းတမျိုး။ ။ ယိုးဒယား တီးလုံးတမျိုး။ ၃၊ ယိုးဒယားကနည်းတမျိုး။

ကပေကရေ - ကြိဝိ / ကပေကယေ / ညစ်ပတ်ပေကျလျက်။ ညစ်ညစ်ပတ်ပတ်။ ပေပေကျက်။

ကမိုကရီ - ကြိဝိ / ကမိုလိ / လျော့လျည်းလျော့လျှဲ။ အထူးတလည် ပြုပြင်ခြင်းမရှိပဲ။

ကပက်ကစက် - ကြိဝိ / ကပက်ဂစက် / ခ၊ ရင့်သီးရိုင်းပျော့။ ။ မသပ်မရပ်။ စည်းမကမ်းမဲ့။

ကပေါက်ကရောက် - ကြိဝိ / ကပောက်ကယောက် / တွေ့ကရာ။ ထင်ကရာ။ ဟိုရောက်သည်ရောက်။ ရောက်တတ်ရာ။

ကပျာကယာ - ကြိဝိ / ကပျာယာ / အဆောတလျှင်း၊ အလျင်စလို။

ကပျာကသီ - ကြိဝိ / ကပျာသီ / အဆောတလျှင်း၊ အလျင်စလို။

ကပျက်ကချော် - ကြိဝိ / ကပျက်ကချော် / ပေါ့ပေါ့တန်တန်။ မကောင်းမွန်။ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း။

ကပျစ်ကညစ် - ကြိဝိ / ကပျစ်ကညစ် / မသေမသပ်။ ဆင်းရဲပုပ်နွယ် ညစ်နွမ်းစွာ။

ကပြား - န /ကဘျား/ လူမျိုးချင်းမတူသော မိဘနှစ်ပါးမှ ပေါက်ဖွားသူ။

ကပြင် - န /ကပြင်/ အိမ်နှင့် တဆက်တည်း ထုတ်ထားသော အမိုးမျက်နှာပြင်။

ကပြောင်းကပြန် - ကြိတ်/ဂပြောင်းကပြန်/စောက်ထိစောက်ထိုး။ ကမောက်ကမ။ ဖောက်ဖောက်လွဲလွဲ။

ကဖျက်ယဖျက် - ကြိတ်/ကဘျက်ယဘျက်/ ဖျက်လို့ဖျက်ဆီး။ နှောင်နှောင်ယှက်ယှက်။

ကဗျာ - န /ကဗျာ/သတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းမျိုးနှင့်အညီ စာလုံး၊ စာပိုဒ်အရေအတွက်၊ ကာရန် အချိတ်အဆက်၊ အသံ အနေအထား စသည်တို့ဖြင့် စီကုံးထားသော အဗ္ဗူအဗ္ဗူ။ [ပါ]

ကဗျာလွတ် - န /ကဗျာလွတ်/ သီချင်းမပါ၊ ခြောက်လုံးပတ်၊ စည်း၊ ပါးတို့နှင့် ကရသော အခြေအေက။ သီချင်းမပါ၊ ခြောက်လုံးပတ်၊ စည်း၊ ပါးတို့ကို ထီးခြင်း။

ကဗျည်း - န /ကဗျည်း/ ကပြင်း - န၊ ချ။

ကဘီလူး - န /ကဘီလူး/ ရေစပ်တွင် အနေမျိုးသော ငါးတမျိုး။ [မွန်]

ကမကထ - ကြိတ်/ကမကထ/ ရှေ့ဆောင်၍၊ ဦးစီးကွပ်ကဲ၍။

ကမချ - န /ကမချ/ ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးကို သင်ရိုးသရဆယ်နှစ်လုံးနှင့် တွဲ၍ပြသော သင်ပုန်းကြီး။

ကမာ - န /ကမာ/ အသားစားရသော ပင်လယ်ယောက်သွားတမျိုး။

ကမာကျီ - န /ကမာကျီ/ ကောက်ကြီးပေါ်တမျိုး။

ကမု - န /ကမု/ ခမု/ဂမု/ မိုမောက်နေသော ကုန်းမြေ။ တောင်ပူစာ။

ကမူးချူးထိုး - ကြိတ်/ကမူးချူးထိုး/ မစဉ်းမစား။ မဆင်မခြင်။ အရမ်းကာရော။

ကမောက်ကမ - န /ကမောက်ကမ/ အစီအစဉ် မယူနိုင်ခြင်း။ တိမ်းလွဲချွတ်ချော်ခြင်း။

- ကြိတ်/ကမောက်ကမ/ ကိုးရိုးကားစား။

ကမန်း - စည်း/ဂမန်း/ ပြုတော့မည်ဖြစ်တော့မည်ကဲ့သို့သော အခြေကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ ဘုန်း၊ လူန်းပါး။ လန်းနိုး။

ကမန်းကတန်း - ကြိတ်/ဂမန်းဂတန်း/ ကတိုက်ကရိုက်။

ကမျှင်းနီ - န /ကမျှင်းနီ/ အဆိပ်ရှိသည့် အလွန်သေးငယ်သော ပိုးကောင်နီတမျိုး။

ကမြင်း - ကြိတ်/ကမျင်း/ ၁၊ ဣန္ဒြေမရှိ ဆော့သည်။ ၂၊ လော်လည်သည်။ ဖောက်ပြားသည်။

ကယား - န /ကယား/ ကန္တာရဝတီ၊ ဘောလခဲ၊ ကြယ်မိုးကြီးစသော နယ်တို့တွင် နေထိုင်ကြ၍ တိဗက်-မြန်မာ စကားကို ပြောသော မြန်မာတိုင်းရင်းသား တမျိုး။

ကယုကယ - ကြိတ်/ကယုကယ/ ချစ်ခင်ကြင်နာစွာ။ ဂရုတစိုက်။ ကြင်ကြင်နာနာ။ ယယယယ။

ကယုကယင် - န /ကယုကယင်/ [ပေါ] အသွင်အပြင် တင့်တယ်

ခြင်း။ “ဒေဝါဝန်းအံ၊ ဝိသကြါလည်း၊ စေ့စုံစံတု၊ စိမ့်ပြသည်၊ ကယုကယင်၊ တုမမြင်သား၊ ဥကင်သာခေါင်၊ ရဝေချောင်တွင်း” မိမာန်* ၁၇။

- ကြိတ်/ကယုကယင်/ ကယုကယ - ကြိတ်၊ နှင့် အတူတူ။ “ကျီစယ်သမ္ပပန်းခိုင်လွှဲ၊ ကယုကယင်၊ ချစ်တုံ့တင်လျက်။” ပုညဝတ်။ ၂၉။

ကယောက်ကယက် - ကြိတ်/ဂယောက်ကယက်/ မမြင့်မသက်။ မတည်မတူ။

ကယောင်ကတမ်း - ကြိတ်/ဂယောင်ကတမ်း/ အယောင်ယောင် အမှားမှား။

ကယောင်ချောက်ချား - ကြိတ်/ဂယောင်ချောက်ချား/ (စိတ်) ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်လျက်။

ကရကန္တ - န / ကရကတ်/ ၁၊ တဆယ်နှစ်မှသိခွင်တွင် ပုစွန်လုံးရုပ်ဖြင့် မှတ်အပ်သောရာသီ။ (ဝါဆိုလနှင့် တိုက်ဆိုင်သည်။) ၂၊ ပုစွန်လုံးတာရာ။ [သ]

ကရကတ် - န /ကရကတ်/ ရေဝမ်းဘဲငယ် တမျိုး။

ကရကကရက - န / ကရနာကာရက/ တစုံတခုသော အရာဝတ္ထုဖြင့် ပြုလုပ်သည်ကို ပြသော ကာရက။ ကနိက။ (ဤကာရက၏ မြန်မာဝိသတ်မှာ ‘ဖြင့်’ ဖြစ် သည်။) [ပါ]

ကရမက် - န /ကရမက်/ ကလ ၂၊ ၁၊ ဘန့်သာပင် တမျိုး။ (တနင်္သာရီ ဒေသတွင် အများအပြား ပေါက်သည်။ ကလမက် ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ကရဝေး - န / ကရဝေး/ ကလဝေး/ ဆေးဖော်ရာ ဟင်းချက်ရာတို့တွင် ထည့်ရသော အရွက်နုသီးသည့် သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ [အရပ်]

ကရဝိက် - န /ကရဝိတ်/ ပါဠိကျမ်းဂန်လာ အသံသာယာသည့် ဂုဏ်တမျိုး။ [ပါ]

ကရဝိက်ဖောင် - န /ကရဝိတ်ဖောင်/ ကရဝိက်ဂုဏ်ပုံ ပြုလုပ်ထားသော ဖောင်တော်တမျိုး။

ကရဝိက်ဖောင်

ကရာ - ကြိတ်/ ဂယာ/ သမျှ။ (မြင်သည်၊ တွေ့သည် ကြိယာနှင့်သာ တွဲ၍သုံးလေ့ရှိသည်။)

ကရာတေး - န /ကရာတေး/ ဂျပန်လူမျိုးတို့၏ ကိုယ်ပုံညာတမျိုး။

ကဗျာ - န / ကယား / ခယား / နှုတ်သီးနှင့် လက်ကိုင်ပါသော အိုးတမျိုး။

ကဗျာ

ကရိကတ - န / ကယိကဒါ / ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း။ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်း။

ကရုဏာ - န / ကရုဒာ / ဂယုဒာ / သနားကြင်နာခြင်း။ [ပါ]
ကရုဏာဒေါသ - န / ကရုဒာဒေါသ / ဂယုဒာဒေါသ / သနားစိတ်နှင့် ရောနေသော စိတ်ဆိုးခြင်း။ [ပါ]

ကရုဏာရသ - န / ကရုဒာယုဒာသ / ကဗျာ၊ ဝတ္ထု စသော စာပေကို စတင်၍ ကြားနာနေသော သူ၏ သန္တာန်၌ လည်းကောင်း၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ပွဲသင်္ဃာန် စသော အနုပညာ လက်ရာကို ကြည့်၍ ကြားနာနေသောသူ၏ သန္တာန်၌ လည်းကောင်း ကရုဏာဖြစ်စေ စာပေ၊ ကရုဏာဖြစ်စေ အနုပညာ လက်ရာတို့၏ ဆွဲဆောင်မှုကြောင့် ကရုဏာဖြစ်ခြင်းနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ရသနှစ်သက်ခြင်း။ [ပါ]

ကရ္မဇာ - န / ကရ္မဇာ / လက်နက်တပ်ဆင်ထားသော ကင်းစောင့်တိုက်သင်္ဘောတမျိုး။ [လိပ်]

ကဓေကဓာ - န / ကယေကယာ / ပေါက်ပေါက်မှုနှင့် သကားရော၍လုပ်သော မုန့်တမျိုး။ (ဌာပနာ ပါတတ်သည်။)

ကဓနကမည် - ကြိဝိ / ကယောကမယ် / မလေးမစား။ ကပျက်ကချော်။ ပျက်တိပျက်ချော်။ “အရေး ပျက်ချော်၍ ကဓနကမည် ကြစည်သည်အမှုနှင့်။” ကြေး။ ၈၇။

ကရက် - န / ကရက် / ခ၊ တအောင်စ၏ နှစ်ဆယ့်လေးပုံတပုံရှိသော အလေးချိန်။ ၂။ ကျောက်မျက် ရတနာ ချိန်သော အလေးချိန်။ (တကရက်လျှင် ၃၆ ဂရိန်ခန့် လေးသည်။) ၃။ ရွှေရည်ချိန်တမျိုး။ (၉ - ကရက်ဆိုလျှင် ရွှေက ၉ - လေးအခြားသတ္တုက ၁၅ - လေးရှိသည်။) [လိပ်]

ကရင် - န / ကယင် / တိဟက် - မြန်မာ စကားမျိုးကို ပြောသည့် မြန်မာ တိုင်းရင်းသား တမျိုး။ (စကောကရင်၊ ပိုးကရင် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးစွာ ပြားသည်။)

ကရင် - န / ကယင် / ခယင် / ဝါးတမျိုး။

ကရင်နီ - န / ကယင်နီ / အဆိပ်ပြင်းသော ပျက်ဆိတ်ကြီးတမျိုး။

ကရင်နီ - န / ကယင်နီ / ကယားအမျိုးသားတို့၏ ယခင်အမည်။

ကရင်ညွှတ် - န / ကယင်အောသုန် / ကယားအမျိုးသားတို့ မိုးရာအလိုက် သီဆိုဟစ်ကြွေးကြသော အသံမျှားကိုမှီး၍ ဖွဲ့ဆိုထားသော မြန်မာဓမ္မသီချင်းသံ။

ကရောင်းတီးလုံး - န / ကရောင်းတီးလုံး / စည်တိုက်သံကိုအခြေပြု၍ တီးရသော ယိုးဒယားတီးလုံး တမျိုး။

ကရောင်းခိုက် - ကြိ / ကရောင်းယိုက် / ကရောင်းတီးလုံးကို တီးသည်။

ကရိုဏ်း - န / ကရိုင်း / ခ၊ [သရို] လျှာလယ်၊ လျှာဖျား၊ လျှာနီးဝန်းကျင်တို့၌ အက္ခရာတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ၂။

ကရုဏာကရက - န၊ နှင့် အတူတူ။ [ပါ]

ကရိုဏ်း - န / ကရိုင်း / [ဗေဒင်] အမှုကိစ္စမဆောင်ကောင်းသော ရက်ဆိုးတမျိုး။

ကရွတ် - န / ကယွတ် / အိုးအောက်ခံချေ။

ကလက္ခက် - န / ကလတ္တက် / ချေကြက်တမျိုး။

ကလဏ္ဍာဆောင်းထပ် - န / ကလဏ္ဍာဆောင်းအဝတ် / စားမြုံ့ပြန်သော သတ္တဝါတို့၏ အစာအိမ် အစိတ်အပိုင်းတမျိုး။ “သည်းခြေနည်း၊ ကလဏ္ဍာဆောင်းထပ်၊ ကျောက်ကပ်သို့ ချဉ်း၊ ဓားနှယ်စင်းလျက်။” ပဉ္စာ* ၈။

ကလီ - ကြိ / ကလိ / မခံချိမခံသာဖြစ်အောင် ဆွသည်။ အခြေအနေပျက်အောင် ဆွသည်။ မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်အောင် ပြောဆိုသည်။ ပြုမူသည်။

ကလီထိုး - ကြိ / ကလီထိုး / လူကို ရယ်မောအောင် ခါး၊ ချိုင်းကြား စသည်ကို ထိုးဆွပေးသည်။

ကလီယက် - န / ကလီယက် / မကောင်းမှုယှဉ်ရာ အခါ၊ ကပ်ဆိုးဆုတ်ကပ်။ (လူတို့၏ နှစ်ပေါင်း လေးသိန်း သုံးသောင်း နှစ်ထောင် ရှိသည့် စတုတ္ထမြောက်ဖြစ်သော ကာလ အပိုင်းအခြား။) [ပါ]

ကလီကမာ - ကြိဝိ / ကလီကမာ / မဟုတ်မမှန်။ မဖြူမဖြူငါး။

ကဇူ - ကြိ / ကလူ / ခ၊ ကစားသည်။ “သုဇယ် ကဇူ စရာကိုလေးလေသည်။” ပါရာ။ ၁၆၈။ ၂။ ချော့ဖြူသည်။ “ချစ်သည့်သူ ကဇူ ချော့လို့။” ကျည်း။ ၈၄။ ၃။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သည်။ “အနိုင်အတက် နှိပ်စက် ကဇူ ပြုတတ်သောသူ။” ဂီတိ။ ၂၅။

ကလေကဇူ - ကြိဝိ / ကလေ ကဇူ / လေလေ လွင့်လွင့်။ ပေါက်သွတ်ပစား။

ကလေကလွင့် - ကြိဝိ / ကလေကလွင့် / အသုံးမကျ အရာမဝင်လေလွင့်လျက်။ ကလေကဝ။

ကလေကဝ - ကြိဝိ / ကလေကဝ / ကလေကလွင့် - ကြိဝိ၊ နှင့်အတူတူ။

ကလေး - န / ကလေး / ခလေး / ခ၊ အသေးအငယ်။ အသေးအစွဲ။ ၂။ သားငယ်သမီးငယ်။

- ကြိ / ကလေး / ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မညီအောင် ပြောဆိုပြုမူနေထိုင်သည်။

ကလေးကလေး - ကြိဝိ / ကလေးကလေး / ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မညီအောင်။ “ကလေးကလေး ပြောခံချီချီနှင့် လှောင်သလိုမျိုး မပြုပါနှင့်။” နော။ ၃။ ၁။

ကလေးသူငယ် - န / ခလေးသငယ် / ငယ်ရွယ်သောသူ။

ကလဲ - န / ကလဲ / အလွည့်အကြိမ်။

ကလဲစားချေ - ကြိ / ကလဲစားချေ / သူတပါးက မိမိကိုမကောင်းပြုသည့်အတိုင်း မိမိက ပြန်၍ မကောင်းပြုသည်။

ကလေး - န / ကလေး / အစုကို ကုန်နှာဆေး ဖော်ထုတ်
သုံးရသော သစ်ပင်တမျိုး။

ကလေး - ကြံ / ကလေး / (နား) မခံသာဖြစ်သည်။ “နား
ကလေးအောင်၊ စကားကြာမရှည်နှင့်။” ပ။ ၂၅။

ကလေး - ကြံ / ကလေး / ကော် ထုတ်သည်။ (မကောင်း
ကြောင်းကို) ဖော်ထုတ်သည်။

ကလေးဆဲ - ကြံ / ကလေးဆဲ / မကြားကောင်းမနာသာသော
စကားတို့ဖြင့် ဆဲဆိုသည်။

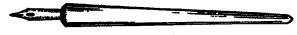
ကလေးတံ - န / ကလေးတံ / ခန့်၊ သက်ကယ်တို့ဖြင့် အိမ်မိုး
ခေါင်ချပ်ထုတ် ခိုင်ခံ့မြဲမြံအောင် ထိုးချပ်ထားရသော
ဝါးတံ၊ ပါးစူး။ ဖျား ယင်းစသည်တို့ တချွင့်တခု ဆက်စပ်
စုတ် ဆည်းပူးသည့် နှစ်ဘက်ချွန်ဝါးစူး။ (ကနေတ်ဟုလည်း
ခေါ်ရတတ်သည်။)

ကလေး - န / ကလေး / အရွက်နှင့် အမြစ်တို့ကို ဆေးဖော်ရ
သော သစ်ပင်တမျိုး။

ကလေး - ကြံ / ကလေး / လူ့ခြေမရှိ။ ရုတ်သိက္ခာနှင့် မညီ
အောင် ပျက်ချော်ချော် ပြုသည်။

ကလေးသိမ် - န / ကလေးသိမ် / ဆေးဖက်ဝင်သော ချုံလှုပ်ပင်
တမျိုး။ (ကြာဖက်သိမ်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

ကလေး - န / ကလေး / ခါ၊ မင်တို့၌ ရေးရသော စာရေး
ကိရိယာတမျိုး။ မင်တံ။ [ဟိန္ဒူ] ၊ ဆန်အိတ်ထဲမှ ဆန်
နုနုနုကို ထိုးယူရသော ထိပ်ချွန်သံဖြန့်။

ကလေး

ကလေးနာမည် - န / ကလေးနာမည် / စာရေးရာတွင် စာ
ရေးသူ ခံယူသောအမည်။

ကလေးရှင် - န / ကလေးရှင် / ဝတ္ထု၊ ကဗျာစသော စာပေ
များကို ရေးသားသူ။

ကလေး - န / ကလေး / ထန်းပြင်ထုတ် ထန်းလက်ကို ထန်းပင်
လုံးမှ ကွဲအောင် ထိုးကလန်ရသော တုတ်ချောင်း။ (အချို့
တဘက်ချွန်ထားသည်။)

ကလေး

ကလေး - န / ကလေး / လက်နက်တမျိုး။ “မဆိုးစွဲကိုင်၊ ကလေး
ဆောက်ပု။ မည်ထုတ်စာခြား၊ တောင့် လေးမြားက။”
ဘလ္လာ* ၁၃။

ကလေး - န / မလိုင် / ကြေးအိုး၊ ကြေးခွက်များကို သုတ်လိမ်း
ရသော သံဖြူ။ မလိုင်။ [ဟိန္ဒူ]

ကလေး - န / ကလေး / တွင်း။ အခေါင်း။ “ခွဲပပ်မျက်နှာ၊ ရင်
မှာကလေး။” စိန်ကျော်။ ၁၅* ၁၅ (၁)။

ကလေး - န / ကလေး / ခါ၊ ရွာတရွာတည်းကို ကြီးကဲသော
အမတ်။ ၊ ရွာသူကြီး။

ကလေး - န / ကလေး / တန်ကျပ်နှင့်ဆင်ဆင်တူသော ချပ်
ငယ်တမျိုး။ ရှမ်းကစော့။

ကလေးကဆန် - ကြံ / ကလေးကဆန် / ကလေးကဆန် / ဖိဆန်
လျက်။ ဆန်ကျင်လျက်။

ကလေးကလေး - န / ကလေးကလေး / (ခြေတံရှည်၊ လက်တံ
ရှည်နှင့်) ကိုးမိုးကားထားနိုင်သော။

ကလေး - န / ကလေး / ကလေး - န၊ ရှ။

ကလေးကလေး - ကြံ / ကလေးကလေး / ဟော့ဟော့
ရမ်းရမ်း။ ရမ်းရမ်းကားကား။ မတည်မကြည်။ မမြောင့်
မတံ။

ကလေး - န / ကလေး / ခါ၊ အခြေတချောင်းပါသော ဗျပ်ငယ်။

၂၊ ပြာသာဒ်တွင် ထုပ်ကားအောက်ခံ အစိတ်အပိုင်းတခု။

၃၊ လူသေအလောင်းတင်သော ခုံတမျိုး။ ပျဉ်ခုံ၊ မြင်းပေါင်။

ကလေး - န / ကလေး / လူတို့ စုဝေးရာ အသင်းအဖွဲ့ တမျိုး။

[လိပ်]

ကလေး - န / ကလေး / မြန်မာ့ဝိသေသနာတွင် ပါဝင်သည့် ကြီး
သိချင်းတမျိုး။ (ကလေးကြီးကြီး၊ ကလေးငယ်ကြီးဟူ၍လည်း
ခေါ်သေးသည်။)

ကလေးပြင် - န / ကလေးပြင် / စေတီအောက်ခြေမိနပ်တော်။

ကလေး - န / ကလေး / ခါ၊ အရအပါင်း။ [ပါ] ၊ ကာ
တန္တရ မည်သော သင်္သကရိုက်သဒ္ဒါကျမ်း။ ၃၊ တမည်ကံထား
သော ဆေး။

ကလေးစည်း - န / ကလေးစည်း / (အထူးသဖြင့်) နိုင်ငံရေးအဖွဲ့
အစည်းတခု၏ အခြေခံအဖွဲ့။

ကလေး - န / ကလေး / ဆူးရှိသော ချုံနွယ်ပင်တမျိုး။ (အသီး
အခွံတွင် ဆူးရှိသည်။ အစေ့၊ အရွက်တို့ကို ဆေးဖော်ထုတ်
သုံးသည်။)

ကလေးကျ - ကြံ / ကလေးကျ / လိမ်လည် လှည့်မြားသည်။
ရှုပ်ထွေးပွေလီသည်။ ဉာဏ်များသည်။

ကလေးချုံ - န / ကလေးချုံ / ခါ၊ ရှုပ်ထွေး၍ ဆူးပေါသော
ကလေးနွယ်ချုံ။ ၊ [၂၃၈] ရှုပ်ထွေးပွေလီသူ။ လူရှုပ်
လှပေ။

ကလေးစေ့ခြမ်းဆင် - ကြံ / ကလေးစေ့ခြမ်းဆင် / မပြစ်နိုင်သည့်
ကို လိမ်လည်လှသည်။ ပြောသည်။

ကလေးညက် - န / ကလေးညက် / ရှုပ်ထွေးပွေလီသော ဉာဏ်။
ကောက်ကျစ်သော ဉာဏ်။ ဉာဏ်နုဉာဏ်နက်။

ကလေး - န / ကလေး / မြန်မာနိုင်ငံထုတ် အိန္ဒိယ တောင်
ပိုင်းသား လူမျိုးတမျိုး။

ကလေး - ကြံ / ကလေး / နှောင့်ယှက်ပွေလီသည်။ ရှုပ်ပွေ
သည်။ “ငါ မယားကြီးသို့လျက် ... ကလေးညက်နှင့် မယား
ငယ်ခံရတာလား။” စပယ်။ ၇၉။

ကလယ်ကလယ် - ကြိဝိ / ကလယ်ကလယ် / (မျက်လုံး) ဟို
 ကြည့်သည်ကြည့် လည်လျက်။ (မျက်ရည်) ဝဲလျက်။
 ကလျာ - န / ကလယာ / ကောင်းခြင်းလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံ
 သော မိန်းကလေး။ [ပါ]
 ကလျာဏ - နဝိ / ကလယာနု / ကောင်းမြတ်သော။
 - န / ကလယာနု / ကောင်းသောအမှု။ ကုသိုလ်
 ကောင်းမှု။ [ပါ]
 ကလျာဏီသိမ် - န / ကလယာနီသိန် / ဓမ္မစေတီမင်း လက်ထက်
 ပုဏ္ဏိ၊ တွင် သမုတ်သောသိမ်။
 ကလျော့ကလျဉ်း - ကြိဝိ / ကလော့ကလံ / ကလယော့ကလယ် /
 မတင်းမကျပ်။ မမြဲမမြဲ။ လျော့လျော့။
 ကလျှစ်ကလျှစ် - ကြိဝိ / ကလယစ် ကလယူ / ချစ်ခင်ဖွယ်။
 သနားဖွယ်။ “ပျိုရွယ်နုမျှစ်၊ လွန်ပြေပြစ်သားကလျှစ်ကလျှစ်။
 သူ၏ရင်သွေး၊ လျှင်မိုလေးတို့။” တိဏိ* ၄၇။
 ကလျှစ်ကသီ - ကြိဝိ / ကလယဉ်ကသီ / တွဲလျားကျ၍။ ဒွတ်
 သွဉ်။
 ကလွာ - န / ကလွာ / ဒီချောင်းသစ်ပင်တမျိုး။ (အပွင့်ဖြူ
 သည်။ အသီး ဝမ်းဗိုက်နှင့် ရှိသည်။ အစေ့မှ မီးထွန်းရသောဆီ
 ထွက်သည်။)
 ကလွဲကလက် - ကြိဝိ / ကလွဲကလက် / [ပေါ] အပက်မတော်။
 မညီမညွတ်။ ချွတ်ချွတ်ယွင်းယွင်း။ “နှုတ်သီးချွတ်ယွင်း
 ခံတွင်းနှစ်ကွဲ၊ ချိန်စဉ်လေးနှင့်၊ ကလွဲကလက်၊ မုသားစွက်၍။”
 ငဇု၊ ၉၁။
 ကလွင်ကပေါက် - ကြိဝိ / ကလွင်ကပေါက် / [ပေါ] မရှိမသေ။
 ပေါ့ပေါ့တန်တန်။ “ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မထေ့ပြင် ကလွင်
 ကပေါက် မလောက်မလေး ပြုတတ်၏။” ဝေဘတ်။ ၆၀။
 ကဝဂ် - န / ကဝိဂ် / ရေဆန်လှော်ခတ်နေသော လှေနှစ်
 စင်းကြား၌ ဆွဲထား၍ ငါးဖမ်းသော ပိတ်မျိုး။
 ကဝိ - န / ကဝိ / ခ၊ ကဗျာလင်္ကာ ဖွဲ့တတ်သူ။ စာဆို။ စာဆို
 တော်။ ၂။ ပညာရှိ။ (စိန္တာကဝိ၊ သုတကဝိ၊ အတ္ထကဝိ၊
 ပဋိဘာဏကဝိဟူ၍ ကဝိလေးမျိုး ရှိသည်။) [ပါ]
 ကဝေ - န / ကဝေ / ခ၊ ပြုစား ဖမ်းစားတတ်သည်ဆိုသော
 စုန်းတမျိုး။ ၂။ ပညာရှိ။ [ပါ]
 ကဝေမြောက် - ကြိ / ကဝေမျောက် / ခ၊ ပညာရှိအဖြစ်သို့
 ရောက်သည်။ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ၂။ စုန်းပညာ တတ်
 ရောက်သည်။
 ကဝိကဝါး - ကြိဝိ / ကဝိကဝါး / မတင်မရှား။ “သူနုလ်သူဖွဲ့
 ဆင်းရဲသားလို့၊ ကဝိကဝါး။” ဓမ္မ၊ ၆၁။
 ကဝ် - န / ကဝ် / က အက္ခရာ အေ c အက္ခရာ အဆုံးရှိ
 သော ငါးလုံးသော ဗျည်းအစု။ [ပါ]
 ကဝိုင် - န / ကဝိုင် / အိုးအောက်ခံခွေ။ ကရွတ်။
 ကဝိန် - န / ကဝိန် / ပညာရှိကြီး။ [ပါ]
 ကသပေါင်း - န / ကသပေါင်း / ကကတစ်နှင့် ဆင်သော
 အကြွေခွံ ရေငန်ငါးတမျိုး။ [မွန်]
 ကသမိုး - န / ကသမိုး / ငါးထင်းလုံးဟုခေါ်သော ငါး။ [မွန်]

ကသမြင် - န / ကသမြင် / ပင်လယ်အနီး အင်းအိုင်များသို့
 ဝင်လာတတ်သော ပင်လယ်ငါးကြီးတမျိုး။
 ကသင်းစာ - န / ကသင်းငါးယာ / လူပေါင်းစုံ။
 ကသိကအောက် - ကြိဝိ / ကသိကအောက် / ခ၊ စိတ်နှလုံး
 မသက်မသာ။ “စိတ်ညစ်ကျိနေကပ်ပြီ။ ကသိကအောက်
 နေကြရပေတယ်။” မဉ္ဇူ၊ ၈။ ၂၁။ ၂။ နေမကောင်း
 ထိုင်မသာ။ နေမတ် ထိုင်မတ်။ “အစာအိမ်၌ ကသိကအောက်
 နေ၍ အသွားအလာ မမှန်ခြင်းကို။” သင်္ကရည်။ ၇၉။
 ကသီ - ကြိ / ကသီ / ပင်ပန်းဆင်းရဲ ဗျာများသည်။
 ကသိကရီ - ကြိဝိ / ကသိကရီ / ဆင်းရဲခြုံငြင်စွာ။ ဆင်းရဲပင်ပန်း
 စွာ။ ဟိုနေသို့ သည်မနိုင်။ ရွပ်ရွပ်ထွေးထွေး။
 ကသိလင်စာ - ကြိဝိ / ကသိလင်စာ / ဆင်းရဲခြုံငြင်စွာ။
 ကသီ - န / ကသီ / ကသယီ - န၊ နှင့် အတူတူ။
 ကသောကဓမ္မာ - ကြိဝိ / ကသောကဓမ္မာ / ကတောကဓမ္မာ။
 ကသောက်ကဓောက် - ကြိဝိ / ကသောက်ကယောက် / ဟိုရောက်
 သည့်ရောက်။ ရောက်တတ်ရာရာ။ “မောင်စင်စကားသည်
 အဓိပ္ပာယ်ရှိလှမည်၊ ကသောက်ကဓောက် သာဆိုသည် မမှတ်
 သင့်။” ဝိပျ၊ ၁၈၈။
 ကသောင်းကနင်း - ကြိဝိ / ကသောင်းကနင်း / ခ၊ ပရိသို့။ “မြို့
 ပေါက်၌ ကသောင်းကနင်း ဖြစ်သောအခိုက်မှပင်။” ထီး၊
 ပ။ ၂၀၄။ ၂။ နိုင်ထက်စီးနင်း။ “ယစ်နီထောင်းထောင်း၊
 ကသောင်းကနင်း၊ ပြုတုလျင်းက။” ဃော* ၃၇၃။
 ကသမိ - န / ကသိမ် / အမွေထွေလျက် ဆွေမျိုးသော ပင်စောက်
 တမျိုး။ ပင်လယ်ကသမိ၊ တောင်ကသမိဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။
 ကသမ်သည် သစ်ကြီးရုန်းပင်တွင် ပါသည်။ တာဝတိံ သာ
 နတ်ပြည်၏ အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သည်။
 ကသမိ - န / ကသမ် / [ဗေဒင်] ဆိုင်ရာ ဓာတ်၌ အစွမ်းကုန်ထွန်းစွာ
 သောဂြိုဟ်။ ဓာတ်၏ သခင်ဂြိုဟ်။ အိပ်ရှင်ဂြိုဟ်။ [ပါ]
 ကသည့်ကပင် - ကြိဝိ / ကသိကပင် / [ပေါ] စုံစုံမက်မက်။ လေး
 လေးစားစား။ “မနေခစိတ်ကြည် ဦးထက်ရည်၍၊ ကသည့်
 ကပင်၊ လက်အုပ်တင်၏။” မြူး* ၁၃၇။
 ကသည်း - န / ကသိ / မတ်ပုရီလျှမ်းတမျိုး။
 ကသည်းဆန် - န / ကသိ / [ပေါ] ကောင်းတမျိုးမှရသော ဆန်။
 ကသိုဏ်း - န / ကသိုဏ်း / သမာဓိရန် စူးစူးစိုက်စိုက် အလုံးစုံ
 ကြည့်ရှုပွားများရသော မြေကြီးဝန်းဝန်းစသော မြင်ကွင်း
 အာရုံ။ [ပါ]
 ကသိုဏ်း - ကြိ / ကသိုဏ်းယူ / ကသိုဏ်းကွက်၊ ကသိုဏ်းဝန်းစသည်
 တို့ကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုပွားများသည်။
 ကသတ် - ကြိ / ကသတ် / စာရေးရာတွင် က၏အသံ အပြည့်အဝ
 မထွက်ပေါ်စေ အက် အောက် အိုက် အတ်တမျိုးမျိုးရရန်
 ကဗျည်းအပေါ်၌ ဤ (၆) လက္ခဏာကို ထည့်သည်။ ကဗျည်း
 မြင့် အသတ်ပြုသည်။ (က) ကဗျည်းကို သတ်သည်။
 - န / ကသတ် / ယင်းသို့ သတ်ထားသော ကအက္ခရာ။
 ကသုတ်ကရန် - ကြိဝိ / ကသုတ်ကယက် / အလျင်စလို။ အရေး
 တကြီး။

ကဆယ် - န / ကသယ် / အခေါက်ကို အပျားရောဂါ အတွက်၊ အသီးကို ခူလာရောဂါအတွက် ဆေးဖော်ရသော သစ်ပင်ငယ် တမျိုး။ ကသယ်ပင်။

ကဆယ် - န / ကသယ် / ချေမျိုးရာတွင် ချေးတွန်းသော အမှုန် တမျိုး။ လိမ်းသပ်ဖွယ် အမှုန်တမျိုး။ လှိုင်မှုန့်။ (မုန့်ညင်း၊ ဆပ်ပြာ၊ မြေညက်၊ နှမ်း၊ နနွင်းဟူ၍ ငါးမျိုးပြားသည်။)

ကာ

ကာ - န / ကာ / ရန်သူ၏ မြား၊ လှံ၊ ဓားစသည်တို့ကို ဆီးတားရန် လက်တွင်ဖြစ်စေ၊ လက်မောင်းတွင်ဖြစ်စေ တပ်ဆင်ထားသည့် အကွယ်အကာတမျိုး။

ကာ

- ကြိ / ကာ / ၁၊ ပိတ်ဆို သည်။ ဆီးကန်သည်။ တားဆီး သည်။ ကွယ်သည်။ ၂၊ ကွယ်စေသည်။

ကာ - နဝိ / ကာ / နေရာလုံလောက်သော၊ ဆွဲသော။ ကန်သော။

ကာ - နဝိ၊ လည်း ရှု။

ကာ - စည်း / ကာ / အလွယ်တကူ သာမန်မျှဖြစ်သည်ကို ပြသော စကားလုံး။ “ပုသိမ်မြို့ကို လွယ်ကာ ရတော့မည်” ခံပုံ။ ၂၄၇။

ကာ - သပ် / ကာ / စကားဆက်ကို ပြသောစကားလုံး။ ၅။ လျက်။ “မချစ်သော်လည်း အောင် ကာ နှမ်း၊ မနမ်းသော် လည်း ပင့်သက်ရှူ။” ပုံ။

ကာက - ကြိ / ကာက / ကာကိုကိုင့်၍ ကာချင်းကို သိဆို၍ က သည်။

ကာကတရာ - န / ကာကတရာယာ / အတွင်းတရာကြီး ကိုးလုံး တွင် ကျီးရက်သတ္တန်ရှိသော ကြယ်စု။

ကာကီစရာ - န / ကာကီယောင် / ဖုန်ရောင်။ အဝါခိုင်းရောင်။

ကာကွယ် - ကြိ / ကာကွယ် / ဆီးတားပိတ်ပင်သည်။

ကာမျှမ်း - န / ကာမျှမ်း / ကာနှင့်ကသောအခါ သိဆိုရသော သိချင်းတမျိုး။

ကာဆီး - ကြိ / ကာဆီး / ပိတ်ပင်သည်။ ဟန်တားသည်။ ကာ - ကြိ၊ လည်း ရှု။

ကာဆွဲစပါး - န / ကာဆွဲစောက် / မြို့၊ ရိုး သူရဲခိုက်၌ ကန်လန် ဖောက်တားသော အစပါး။ “သူရဲခိုက်၌ သီလာဘောက် ယားသော အာဆွဲစပါး တို့ သည်ဝင်း။” ရွှေဘုံ။ ၈၂။

ကာစောင်း - န / ကာစောင်း / ကာ အသေးစား။

ကာတွန်း - န / ကာတွန်း / ၁၊ (အမျှားအားဖြင့်) သရော်သည့် အနေဖြင့် အချိုးအစား ပြောင်းလဲရေးဆွဲထားသော ရုပ်ပုံ။

ရုပ်ပြောင်း။ ၂၊ လက်ဖြင့်ရေးဆွဲစာပုံပုံရိပ်ယူသော ရုပ်ရှင် ကား။ [လိပ်]

ကာပြန် - ကြိ / ကာပြန် / ကျေးဇူးရှင်ကို ဖက်မြင်ခံစံသည်။ ကျေးဇူးမပြုဘဲပြန်ပြန်သည်။ ကျေးဇူးရှင်ကို အန်တူသည်။

ကာဗွန် - န / ကာဗွန် / [ဓာတ်] မီးသွေး၊ ကျောက်မီးသွေး စသည်တို့တွင် ပါသော ဖြစ်စေတမျိုး။ [လိပ်]

ကာဘော်လစ်ဆီ - န / ကာဘော်လစ်ဆီ / ကျောက်မီးသွေး ကတ္တရာစေးတို့မှ ရသော လောင်ဆီတမျိုး။ (မကောင်းသော အန်အသက် ဝိညာဉ်တို့ကို ချောက်ဖျက်ရာတွင် သုံးသည်။)

ကာဘိုင် - န / ကာဘိုင် / မူလက မြင်းတပ်သားများ အသုံးပြု သော ပြောင်းတိုသေနတ်မျိုး။ [လိပ်]

ကာမ - န / ကာမ / ၁၊ နှစ်သက်ခြင်း။ ၂၊ နှစ်သက်ဖွယ် အာရုံငါးပါး။ ၃၊ အလို။ ဆန္ဒ။ ၄၊ ဖေထုန်မှု။ ၅၊ ကာမ ဆယ်တဘုံ။ [ပါ]

ကာမဂုဏ် - န / ကာမဂုဏ် / လိုချင်နှစ်သက်ဖွယ် အာရုံ။ [ပါ]

ကာမဗိုင် - န / ကာမဗိုင် / လင်ယောက်ျား။ ကာမကို ပိုင် ဆိုင်သူ။

ကာမဆုံ - န / ကာမဆုံ / များသောအားဖြင့် ကာမတဏှာ ရှိသောသတ္တဝါတို့ နေထိုင်ရာအရပ်။ ကာမတဏှာ ကျက်စား ရာအရပ်။ ကာမဆယ်တဘုံ။ [ပါ]

ကာမလောက - န / ကာမလောက / အပါယ်လေးဘုံ၊ လူ့ ပြည်၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ဟူသော ကာမဆယ်တဘုံ။ [ပါ]

ကာမသား - န / ကာမသား / ကာမဆယ်တဘုံ ၌ နေထိုင် သော သတ္တဝါ။

ကာမိ - ကြိ / ကာမိ / ညီမျှသည်။ ထပ်တူဖြစ်သည်။ ထပ်မီ သည်။ ဟပ်မီသည်။ လုံလောက်သည်။ ထေမီသည်။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ - န / ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ / အုပ်ထိန်း ခြင်းမကင်းသောမိန်းမသုတပါး၏မယားတို့ကို ပြစ်မှားကျူး လွန်ခြင်း။ [ပါ]

ကာမတ္တ - ကြိ / ကာမတ်တ / သာမန်မျှဖြစ်သည်ကို ပြသော စကားလုံး။ ကာမျှ။ ရုံမျှ။ “ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကာမတ္တဖြင့် အသဉ္ဇညတု မမည်သော်။” မိလိန်။ ၁၆၉။

ကာယ - န / ကာယ / ကိုယ်ခန္ဓာ။ [ပါ]

ကာယကံရှင် - န / ကာယကံရှင် / အမှုကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက် သူ။ လက်သည်။ အမှုရှင်။

ကာယဓုစိုက် - န / ကာယဓုစိုက် / ကိုယ်ဖြင့် ပြုလုပ်သည့် မကောင်းမှု။ [ပါ]

ကာယပညာ - န / ကာယပညာ / ကိုယ်လက် ကြံနိုင်ရေး ပညာ။ [ပါ]

ကာယလုပ်သား - န / ကာယလုပ်သား / ခွန်အားဗလဖြင့် အလုပ်လုပ်သူ။

ကာယသုခ - န / ကာယသုခ / ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်း။ [ပါ]

ကာယိဇန - န / ကာယိဇန / ကိုယ်လက်အမှုအရာကို စောင့် စည်းခြင်း။ [ပါ]

ကာရက - န / ကာရက / [သဒ္ဒါ] ကြိယာကိုပြီးစေတတ်သော

သတ္တိ။ ကြိယာဇာအိပ္ပါယ်ကိုပေါ်လွင်စေတတ်သော သတ္တိ။
 (ခ၊ ကတ္တာ ၂၊ ကမ္မ ၃၊ ကရုဏ ၄၊ သမ္ပမိန ၅၊ အပါဒါန ၆၊ ဩကာသဟူ၍ ကာရကခြောက်ပါးရှိသည်။) [ပါ]

ကာဇေး - န / ကာယေး / ခ၊ ကာကို ကိုင်လျက် ကာကွယ် တိုက်ခိုက်ဟန်ပြုခြင်း။ ၂၊ ကာ အသုံးပြုနည်း။ ကာ အတတ်။

ကာရ - ကြိ / ကာယနိ / ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အဆိုးအတားပြု လုပ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဆီးတားသည်။

ကာရိုက် - န / ကာရိုက် / ဖြစ်စေခြင်း အနက်ကို ပြသော ကြိယာ။ [ပါ]

ကာရနိ - န / ကာယနိ / စာတလုံး၏ အဆုံးသံ။ ဗျည်းသံ သို့မဟုတ် သရသံ။ [ပါ]

ကာရနိသင် - ကြိ / ကာယနိသင် / ခ၊ ကဗျာတွင် ရာတွင် ကာရနိ ချင်း ညီညွတ်ထပ်ပါသည်။ ၂၊ အကြောင်းညီညွတ်သည်။ အဆင်ပြေသည်။

ကာလ - န / ကာလာ / ခ၊ [သွ၍] အချိန်အခါ။ အနိက် အတန်။ (ပစ္စုပ္ပန်ကာလ မျက်မှောက်အခါ။ အတိတ် ကာလ လွန်ခဲ့သောအခါ။ အနာဂတ်ကာလ လာလတ္တံ့သော အခါဟု ကာလသုံးပါးရှိသည်။) ၂၊ ရောက်ဆဲခေတ်။ ၃၊ အကောင်းအဆိုး နိမိတ်ယူရန် ပြုလုပ်သော အစီအစဉ် ဗေဒင်တမျိုး။

ကာလညွှတ် - န / ကာလညာနိ / ခေတ်အလိုက်ဖြစ်သော ညွှတ်။ ခေတ်ကာလနှင့်လိုက်လျောသော ညွှတ်။ [ပါ]

ကာလတန်ဖိုး - န / ကာလတန်ဖိုး / အချိန်ကာလအလျောက် အမျှအတန် ခန့်မှန်းသော ကုန်ပစ္စည်း၏တန်ဖိုး။

ကာလဓါန - န / ကာလဓါနာ / သင့်လျော်သော အချိန်၌ လျှင်မြင်း။ အချိန်အခါအလိုက် လျှင်သောအလှူ။ [ပါ]

ကာလနဂါး - န / ကာလနဂါး / ခ၊ ဘုရားတဆူပွင့်မှ တကြိမ် နိုးသည်ဟု ပြောစမှတ်ပြသော ကျမ်းဂန်လာ နဂါးကြီး။ ၂၊ [ဥပဇာ] အအိပ်ကြူးသောသူ။ [ပါ]

ကာလနာ - န / ကာလနာ / ခ၊ အမျှအတန်အမျှအတန် ပြန် ပွား၍ ရံဖန်ရံခါဖြစ်တတ်သော ရောဂါဆိုး။ ၂၊ ဝမ်းကျနာ။ ကာလဝမ်း။

ကာလဓေါ - န / ကာလဓော / မျက်မှောက်ကာလ၌ ဖြစ်ပေါ် သောအရာ။ ခေတ်အလိုက်ဖြစ်ထွန်းလာသောအရာ။

ကာလဓေါဝတ္ထု - န / ကာလဓောဝတ်ထု / မျက်မှောက်ခေတ် တွင် ရေးသောဝတ္ထု။

ကာလဓေါဂဗျေး - န / ကာလဓေါဂဗျေး / ယခုဖြစ်နေသော ဗျေးနှုန်း။ လက်ရှိအဆင့်အတန်းဖြစ်နေသော ဗျေးနှုန်း။

ကာလဗျက် - န / ကာလဗျက် / ခ၊ စစ်မက်ရေးရာ စသည်တို့ ကြောင့် တိုင်းပြည်မပြိမ်မသက်ဖြစ်ခြင်း။ ၂၊ အုပ်ချုပ်သူမရှိ မင်းမဲ့စွဲဖြစ်ခြင်း။

ကာလဝမ်း - န / ကာလဝန်း / ကာလဝမ်း / တခါတခါ ဖြစ် ပေါ်တတ်သော ဝမ်းသွားအော့အန်သည့်ရောဂါဆိုး။ အော့နှာ ဝမ်းကျ။ ဝမ်းကျနာ။ ကာလနာ။ ကပ်နာတမျိုး။

ကာလသမီး - န / ကာလသမီး / မိန်းမပျို။

ကာလသား - န / ကာလသား / ယောက်ျားပျို။ လူပျို လူရွယ်။

ကာလသားခေါင်း - န / ကာလသားခေါင်း / ကာလသားတို့ ၏ အကြီးအကဲ။ လူပျိုခေါင်း။

ကာလသားမျက် - န / ကာလသားမျက် / သား၊ ငါးကို ပြီးစီး လွယ်အောင် ဆီလည်ရေလည်ချက်သောနည်း။

ကာလသားရောဂါ - န / ကာလသားရောဂါ / ကာမ ဆက်ဆံ မှုကြောင့် ကူးစက် ဖြစ်ပွားတတ်သော အနာရောဂါမျိုး။ လူပျိုနာ။

ကာလသားဟင်း - န / ကာလသားဟင်း / ကာလသား ချက် နည်းဖြင့် ချက်ထားသောဟင်း။

ကာသီ - န / ကာသီ / အတောင့်သေး ရေတံပင်တမျိုး။

ကာသီ - န / ကာသီ / ဘင်းလျှော်ပင်ခေါ် ဆေးခြောက်ပင်၏ အညွန့်။ [မြွက်ကယ်မှ မွေးကြူ။ ကာသီခေတ်၊ ဝိသိသိန်း အောင်၊ နေ့တိုင်းရှုသည်။] ဂီတစ်။ ၁၇၇။

ကာသိပေး - ကြိ / ကာသိပေး / အခွင့်အရေး ပေးသည်။ မျက်နှာသာ ပေးသည်။

ကား

ကား - န / ကား / ခ၊ ပြန်ကားတင်းမာအောင် ဘောင်ပေါ် တွင် ကြက်ထားသောပတ်။ ၂၊ ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန် ပေါ်အောင် ဖော်ထားသော မျက်နှာပြင်မျိုး။ “ပန်းချီကား။ ရုပ်ရှင် ကား။” ၃၊ ဇာတ်ခုံတွင် တင်ကာချကာ ပိတ်ကာပွင့်ကာ သုံးရသော ကန့်လန့်ကာကြီး။ ၄၊ ဆီဆုံးတွင် ထောက်၍ ကျည်ဖွေ့ကို ဘောင်းဖြင့် ဆက်ထားသော ပျဉ်ချပ်ကြီး။ ဆုံကား။

- ကြိ / ကား / ခ၊ ပြန်ကျယ်သည်။ ၂၊ ဖြန့်ချဲ့သည်။ ၃၊ အမှန်ထက် ပိုလွန်၍ ပြုမူပြောဆိုသည်။

- နဝိ / ကား / ခ၊ ပြန်ကျယ်သော။ ၂၊ အမှန်ထက်ပိုလွန် ၍ ပြုမူပြောဆိုသော။

ကား - န / ကား / စက်ဖြင့် မောင်းရသော ဘီးတပ်ယာဉ် တမျိုး။ [လိဝ်]

ကား - စည်း / ကား / ကြိယာပုဒ်။ နာမ်ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို လေးနက်စေတတ် ခြားနားစေတတ်သော စကားလုံး။ “သစ် ကား သစ်၏။ မဖြစ်ရသည့် အရာလည်း ရှိသည်။” ရွှေဘို။ ၃၂။ “သားကား အရင်း၊ မြေးကား အဖျား။” မှန်၊ ပ။ ၃၁၀။

ကား - ဝိ / ကား / ပြုသူ၊ ဖြစ်သူ၊ ပြုခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်းကိုညွှန်ပြ သော စကားလုံး။

ကား - န / ဂါး / ပင်လယ်တိမ်တွင် ငါးဖမ်းရန်အတွက် ယင်း များဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ထောင်ချောက်ကြီး တမျိုး။ ကားအိမ်။

ကားကြက် - ကြိ / ကားကျက် / ခ၊ အောက်စံတရပ်ပေါ်တွင် အဝတ်၊ သားရေ စသည်တို့ကို တင်းနေအောင် ဖြန့်ကား စွဲ

နောင်ထားသည်။ ။ ကားစင်၊ ကားတိုင်တွင် လှကိုင်
၍ ခြေလက်တို့ကို ဖြန့်ကားကာ သိမ့်စသည်တို့ဖြင့် မိုက်
နှက် စွဲနေောင်းသည်။

ကားချ - ကြံ / ကားချ / ဇာတ်ခုံတွင် လိပ်တင်ထားသော
သို့မဟုတ် ပင့်တင်ထားသော ကားကို ကျလှာစေသည်။

ကားချပ် - န / ကားချပ် / ခ၊ စက္ကူချပ် အထူစား။ ။ ရေ
ကြောင်းပြု၊ စာရင်းဖွယ်၊ စသည်တို့၊ ရေးသွဲရိုက်နှိပ်ထား
သော စက္ကူချပ် အထူစား။

ကားစင် - န / ကားစင် / ရာဇဝတ်သားကို ကားကြက်ပြီး သတ်
ရာ စင်။

ကားစင်တင် - ကြံ / ကားစင်တင် / ကားစင် - ကြံ၊ နှင့်
အတူတူ။

ကားစွယ် - န / ကားစွယ် / ဆီဆုံ၏ခါးကို ခွထောက်သော
ဆုံကား၏ အစွန်းနှစ်ဘက်။

ကားစင် - ကြံ / ကားစင် / ရာဇဝတ်သားကို သေဒဏ်ပေးရန်
ကားစင်၌ တင်ထားသည်။ 'တံကျင် လျှံသည်ကို ကြိုက်
သလား။ ကားစင်သည်ကို ကြိုက်သလား။' ချုပ်ပုံ၊ တ။
၂၂။

ကားစင် - ကြံ / ကားစင် / ဇာတ်ခုံတွင် ကားကို လိပ်တင်
သည်။ ပင့်တင်သည်။

ကားစင် - န / ကားစင် / ဆုံကား ခွထောက်ထားသော
အဆစ်ပြုလုပ်ထားသည့် ဆီဆုံတို့ ပတ်လည်နေရာ။

ကားဖုံး - န / ကားဖုံး / ဇာတ်ခုံကို ဖုံးကဉ်းသော ကား။
- ကြံ / ကားဖုံး / ဇာတ်ခုံကို ကားဖြင့် ဖုံးသည်။

ကားဖောင်း - န / ကားဖောင်း / ခ၊ အရပ်ကားကို ထည့်
သွင်းထားသော အမာခံခွေ။ ။ သင်္ကန်းယူပိတ်ကို ကြက်
တားရာ အမာခံခွေ။

ကားဖောင်း - န / ကားဖောင်း / ခေါက်၍ရသော ခွက်ဖျင်
ခွတင်။

ကားဖောင်း - န / ကားဖောင်း / ကား - န၊ ခ၊ နှင့်အတူတူ။

ကားလိပ် - န / ကားလိပ် / လိပ်တင်ထားနိုင်သော ဇာတ်ပို့
သုံး ကား။

ကားလျှား - ကြံ / ကားလျား / ကားလေး / ခ၊ ခြေလက်
တို့ ဖြန့်ကားလျက်။ ။ မညီမညွတ်။ မပြေမပြစ်။

ကားအိမ် - န / ဂါးအိမ် / ကား - န၊ နှင့်အတူတူ။

ကိ

ကိရိယာ - န / ကိရိယာ / ခ၊ [သရီ] ကြိယာ။ ။ အသုံး
အဆောင်။ တန်ဆာလား။ [ပါ]

ကိလေသာ - န / ကိလေသာ / စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတတ် ပူပန်
စေတတ်သော တရား။ အညစ်အကြေး။ (ကိလေသာဆယ်
ပါး ရှိသည်။ အကျယ်အားဖြင့် တထောင့်ငါးရာ ရှိသည်။)
[ပါ]

ကီ

ကီလိုဂရမ် - န / ကီလိုဂရမ် / အလေးချိန် ဂရမ်ပေါင်းတထောင်။
(၂.၂၇ ပေါင်းနှင့် ညီမျှသည်။) [လိပ်]

ကီလိုမီတာ - န / ကီလိုမီတာ / မီတာတထောင်ရှိသော အကွာ
အဝေး။ (၂၂၀၀၁၉ ပေနှင့် ညီမျှသည်။) [လိပ်]

ကီလိုလီတာ - န / ကီလိုလီတာ / အချင်း လီတာပေါင်း တ
ထောင်။ (၂၇-၃၁ ကုဗပေနှင့် ညီမျှသည်။) [လိပ်]

ကီလိုဝပ် - န / ကီလိုဝပ် / လျှပ်စစ်ဓာတ်ပါဝပ်ပေါင်းတထောင်။
[လိပ်]

ကီလိုဟတ် - န / ကီလိုဟတ် / လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်း တုန်နှုန်း
ဟတ်ပေါင်းတထောင်။ [လိပ်]

ကု

ကု - ကြံ / ကု / အနာရောဂါပျောက်ကင်းအောင် ဆေးဝါး
စသည်တို့ဖြင့် ပြုပြင်ပေးသည်။

ကုစား - ကြံ / ကုစား / ခ၊ ဆေးကုသည်။ ။ ပြုသော
မကောင်းမှုတို့ကို ပပျောက်အောင် လုပ်သည်။ "အဘွဲ့
ကြောင့်... တယောက်သော ရဟန်းသည်လည်း တခွန်းသော
မုသာဝါဒကြောင့် ကုစားကောင်းသော အာပတ်သို့ ရောက်
လေသည်။" မိလိန်၊ ၃၁၉။

ကုခို - န / ကုခို / ခ၊ ရဟန်းတော်များ ကျင့်ကြံကျင့်ငယ်စွန့်
ရာ အိမ်။ ။ တဲအုံကနား။ တင်းကုပ်။ တိုက်ခန်း။ [ပါ]

ကုဇေ - န / ဝေ/ဆယ်သန်းရှိသော အရေအတွက်။ [ပါ]

ကုဇေကုဇာ - န / ဂဓေ ဂဓါ / များစွာသော အရေအတွက်။

ကုဋ - န / ကုတ်ထာ / အနာကြီးရောဂါ။ နွနာ။ [ပါ]

ကုတီ - န / ဂဒီ / ခ၊ ရေလမ်းတွင် တနေရာမှ တနေရာသို့ ပို့
ဆောင်ခြင်း။ ။ ယင်းသို့ ပို့ ဆောင်သော လှေ၊ သင်္ဘော
စသည်။ ပ၊ ယင်းသို့ ပို့ ဆောင်ရာအရပ်။ [မွန်]

ကုတီ - ခ - န / ဂဒီ ဂါ / ခ၊ ကုတီ လှေဖြင့် ကူးသည့်အတွက်
ပေးရသော အခကြေးငွေ။ ။ မြန်မာ့ထုံးစံအရ လူသေ၏
ခံတွင်း၌ ထည့်လိုက်ရသော ကြေးငွေ။

ကုတီ - လျှား - န / ဂဒီ လယား / မြစ်ကြောင်းအလိုက် ပို့ သော
ကုတီ။

ကုထိုးကုနည်း - န / ကုထိုးကုနီး / အစဉ်အလာအရ ဆေး
ကုနီး ထိုးစံနည်း။

ကုဗ - န / ကုဗာ / ခ၊ သုံးဘက်ညီထူ။ အနံစာသို့ထူ။ ။ အ
လျား၊ အနံ၊ အမြင့်တို့ကို မြှောက်၍ရသော ထုထည်။ [လိပ်]

ကုမ္ဘာ - န / ကုမ္ဘာ / အပွင့်ပြုသော ကြာတမျိုး။ (ည
အခါ လရောင်ခံ၍ ပွင့်သည်ဟု ဆိုကြသည်။) "ဖြူစင်နူးည
သောအပွင့်ရှိသည်ကား ကုမ္ဘာကြာ။" အခွ၊ ၃၊ ၃၉။ [သ]

ကုလလောတာ - န / ကုလလောတာ / လောလော - အတိုင်း
အရှည်ရှိသော လေးဖြင့်တိုင်းသည့် အကွာအဝေး။

ကုလသမဂ္ဂ - န / ကုလသမဂ္ဂကို / ကမ္ဘာ့ နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီး။ [၁၂]

ကုလား - န / ကလား / ၁။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသားများ။ ၂။ သာမန် အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဘက်ဒေသများမှ လာသူ များ။

-နဝိ/ကလား/နိုင်ငံခြား၌ဖြစ်သော။ နိုင်ငံခြားမှ လာ သော။

ကုလားက - န / ကလါ / ကန်လန်က - န၊ ၅။

ကုလားကောက် - န / ကလကေါက် / ကနကုတ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကုလားကောက် - န / ကလကေါက် / ခရုတိုက်တမျိုး။

ကုလားကပ်မုန်း - န / ကလားကပ်မုန်း / အသီးလုံးကို ဆပ်ပြာ အဖြစ်သုံးရသော ကပ်မုန်းပင်တမျိုး။

ကုလားစပေါ - န / ကလားစပေး / ဂျုံ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကုလားဆင် - န / ကလဆင် / အိန္ဒိယလူမျိုးနှင့် ပုံပန်းသဏ္ဌာန် တူသူ။

ကုလားတက် - န / ကလတက် / အခေါင်းထွင်းထားသော သစ်တုံး စည်တမျိုး။ တုံးမောင်း။ အုန်းမောင်း။

ကုလားတည် - န / ကလတယ် / မရန်းသီးခြောက်၊ သရက်သီး ခြောက် စသည်တို့ကို ဆီ၊ မဆလ၊ ငရုတ်မှုန့် စသည်တို့နှင့် နယ်၍ အချဉ်စိမ်ထားသော စားဖွယ်တမျိုး။

ကုလားထိုင် - န / ကလထိုင် / ခြေလေးချောင်းနှင့် နောက်မှီ ပါသော ထိုင်ခုံတမျိုး။

ကုလားထယ် - န / ကလားထယ် / အသွားသေး၍ ပေါ့ပါးသော ထယ်တမျိုး။

ကုလားနံ - န / ကလနံ / အနံ့တို ပိတ်ပိုင်း။ ရေလဲပိုင်း။ “ဆင်းရဲစွာလှ၊ အိုရှင်မ ငါတို့သည် လက်သုတ်ပုဂါ

ကုလားနံစုတ်ကို ဝတ်ဆင်ရကုန်သည်ဖြစ်၍။” သာဓက၊ ပ။ ၅၃။

ကုလားပ - န / ကလပ / ဆင်ခေါင်းသဏ္ဌာန် အညိုရောင်အစေ့ ပါသော သီးတောင့်များသီးသည် ပဲပင်တမျိုး။ ယင်းအပင်၏ အစေ့။

ကုလားမခြေတောက် - န / ကလမာချီဒေါက် / ကန်လန်ခြေနင်း တပ်ထားသော သစ်သားလုံးရှည် သို့မဟုတ် ဝါးလုံးရှည်တစ်ခု။ (ကလေးသူငယ်တို့သည် ခြေနင်းကိုနင်း၍ လမ်းလျှောက် ကစားလေ့ရှိသည်။)

ကုလားမစည်းနင်း - န / ကလမာစီးနင်း / အခန်း ခုနစ်ခန်း ဖြေတွင်ခန်းခြစ်၍ ခုံညင်းထိုးပစ်ကာ ရုပ်တိုက် ခုန့်ကျော် ကစားနည်း။ (အစ အန ခြေချ ရင်ကွဲ (အိမ်ကွဲ) စုံရန် မဖဟာ (လသာ) အောင်ခန်း (ခန်းဆုံး) ဟူ၍လည်း ရေတွက်လေ့ရှိသည်။)

ကုလားမောင်း - န / ကလမောင်း / ချိန်ခွင်လျှာ အညာလွယ် သော ဆွဲချိန်ခွင်တမျိုး။ “ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဈေး ရောင်း ဈေးဝယ်အတွက် သုံးစွဲလေ့ရှိသော ကုလားမောင်း စသည့် ချိန်ခွင်မျိုး။” စာပိမာန၊ ၅၊ ၃။ ၃၁။

ကုလားမျက်စိ - န / ကလားမျက်စိ / ဆေးဖက်ဝင်သော နွယ် ပင်ငယ်တမျိုး။ နွယ်မျက်စိ။

ကုလားရွှေ - န / ကလရွှေ / ပါးလွှာစွာ ပြုလုပ်ထားသော သတ္တုပြားတမျိုး။ ရောင်ပြား။ (အရောင်မျိုးစုံရှိ၍ ထီး၊ တံခွန်၊ တလား၊ ပြာသာဒ် စသည်ပြုလုပ်ရာတွင် သုံးသည်။)

ကုလားသေကုလားမော - ကြိဝိ / ကလသေကလမော / သေနေ သည် ထင်ရလောက်အောင် (အိပ်သည်။)

ကုလားဟင်း - န / ကလားဟင်း / များသောအားဖြင့် အာလူး ခရမ်းသီး စသည်တို့ကို ငါးခြောက် မဆလတို့နှင့်ရော၍ ချက်ထားသော ချဉ်ရည်ဟင်းတမျိုး။

ကုလားအော် - န / ကလအော် / ၁။ အလွန်စပ်သော အတောင့် ကြီးကြီး ပွပွ ပုပု သီးသည့် ငရုတ်ပင်။ ၂။ အတောင့်သေး လုံးကျွတ်ကျွတ် ပုတိုတို သီးသည့် ငရုတ်ပင်။

ကုလားအော် - န / ကလအော် / သန့်စင် ကိရိယာကြီးတမျိုး။ သံကုတ်။

ကုလားအုတ် - န / ကလအုတ် / သဲကန္တာရခရီးတွင် သုံးရသော လူနီး ဝန်တင် ခြေလေးချောင်းတိရစ္ဆာန်ကြီး။

ကုလားအုတ်ပြောက် - န / ကလအုတ် ပျောက် / လည်ပင်းရှည် ခြေတံရှည်များရှိ၍ ကိုယ်တွင် အပြောက်ကြီးများပါသော အားခံကတိုက် ဇာတိ ခြေလေးချောင်းတိရစ္ဆာန်ကြီး။ သစ် ကုလားအုတ်။

ကုသ - ကြိ / ကုသု / ဆေးကုသည်။

ကုသိုလ် - န / ကုသိုလ် / ကောင်းသောအမှု။ [ပါ]

ကုသိန္ဒရ - န / ကုသိန္ဒရနာယန / ၁။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ အရပ်။ ၂။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ ထုလုပ်ထားရှိရာ ဇရပ် တန် ဆောင်း။ [ပါ]

ကူ

ကူ - န / ဂ / ဂ - န၊ ၅။ [ပါ]

ကူ - ကြိ / ကူ / ဝိုင်းဝန်း ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ထောက်ပံ့ သည်။ မစသည်။

ကူ - ကြိ / ကူ / ချိုးငှက် တွန်မြည်သည်။ ချိုးငှက်ကို တု၍ အသံပြုသည်။

ကူညီ - ကြိ / ကူညီ / ဝိုင်းဝန်းထောက်ပံ့ မစသည်။

ကူညီမိုး - န / ကူညီမိုး / ကယားအမျိုးသားတို့၏ တံခွန်တိုသို့။

ကူပု - ကြိ / ကူပု / မစသည်။ ကူညီသည်။ ယိုင်းပင်းသည်။

ကူပွန် - န / ကူပွန် / ကုန်ပစ္စည်း ဝယ်ယူနိုင်ရန်၊ အတိုးပေးဆပ် နိုင်ရန် စသည်တို့အတွက် ဆိုင်ရာက ထုတ်ပေးထားသော လက်မှတ်တမျိုး။ [လိပ်]

ကူမော်လောင်မက် - န / ကူမော် လောင်မက် / ဝိုင်းဝန်း ကူညီ မစသူ။ ယိုင်းပင်းသူ။ အခါမရွေး ကိစ္စမရွေး ကူညီသူ။

ကူရွပ် - န / ကူရွပ် / ရှေးခေတ် လေ့ကြီးတမျိုး။ (ဦးနှိုး ပျံမြင်လုပ်ရသည့်ဟု ဆိုသည်။) “ကူရွပ်၊ သမန်၊ ကတ္တ၊ လွန်းကျင်တိုက်လွှေတောင်နှစ်ရာ။” ရာကြီး။ ၃၇။

ကူလီ - န / ကူလီ / အခစား အလုပ်ကြမ်းသမားကို ယခင်က
ခေါ်သော အမည်။

ကူး

ကူး - ကြိ / ကူး / ခ၊ ပြောင်းရွှေ့သည်။ ပြောင်းသွားသည်။
၂၊ ပျံ့နှံ့သည်။ စက်သည်။ ၃၊ ကျော်ဖြတ်သွားသည်။ ၄၊
စာစသည်ကို တမ္ပမ္ပ အခြားတမ္ပဖြစ်အောင် ပြောင်းရေး
သည်။ ဓာတ်ပုံစသည်ကို ကော်ပြားမှ ပြောင်းယူသည်။
ပုံကူးသည်။

ကူးစပ် - ကြိ / ကူးစပ် / ဤဘက်မှ ထိုဘက်သို့ ရောက်အောင်
သွားသည်။ “မိယဉ်းသော ကန္တာရကြီးကို ကူးစပ် ရင်းပင်။”
စာအကျ။ ပ။ ၁၁၅။

ကူးစက် - ကြိ / ကူးစက် / တနေရာမှ တနေရာသို့ တဦးမှတဦး
သို့ ပျံ့နှံ့သွားသည်။

ကူးစက်ရောက် - န / ကူးစက် ယောက် / (ကလ ဝမ်းရောဂါ၊
လိပ်ရောဂါ စသည်တို့ ကဲ့သို့) တယောက်မှတယောက်၊ တနေ
ရာမှ တနေရာသို့ ကူးစက်ပျံ့နှံ့သွားသော ရောဂါမျိုး။

ကူးနာယဉ်းနား - န / ကူးနာယဉ်းနာ / ကူးစက် ပြန့်ပွားတတ်
သော ရောဂါဆိုး။

ကူးပြောင်း - ကြိ / ကူးပြောင်း / နေရာ၊ အချိန်၊ အခြေအနေ
စသည် ရွှေ့သွားသည်။ ရွှေ့သွားသည်။

ကူးလူးဆက်ဆံ - ကြိ / ကူးလူးဆက်ဆံနဲ့ / တဦးနှင့်တဦး ရော
နှောသည်။ ယှက်စပ်သည်။ ပေါင်းသင်းသည်။ အပြန်အလှန်
အဆက်အသွယ်လုပ်သည်။

ကူးသန်း - ကြိ / ကူးသန်း / ခ၊ တနေရာမှ တနေရာသို့ သွား
သည်။ ၂၊ ကျော်ဖြတ်သွားသည်။ ၃၊ ကုန်ဖလှယ် ရောင်း
ဝယ်သည်။ “ယောက်မေ့က အရင်းစိုက်ထုတ်၍ ကူးသန်းမှု
ဖြစ်လျှင်။” အခူသံ။ ၄၁။

ကူးသန်း - န / ကူးသန်း / ခူဆံ - န၊ ခူ။

ကူးသန်းရောင်းဝယ် - ကြိ / ကူးသန်း ယောင်းဝယ် / တရပ်မှ
တရပ်သို့ ကုန်ပစ္စည်းကို ပို့ဆောင်သယ်ယူ ရောင်းဝယ်သည်။

ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ပထဝီဝင် - န / ကူးသန်း ယောင်းဝယ်
ယေး ပထဝီဝင် / ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတို့ နှင့်ဆိုင်သော ပထဝီ
ဝင် ပညာ။

ကေ

ကေ - စည်း / ကေ / လူတဦးကို လှမ်းခေါ်သောအခါ အမည်
နေ့ကက ဆက်တည့်ရသော စကားလုံး။ (- ကံ၊ - စံ၊
- တံ၊ - ဝံ အသတ်တို့ဖြင့် ဆုံးသော အမည်နေ့ကက်၌ သုံး
တတ်သည်။ ။သာမက။ မောင်ချစ်ကေ။)

ကေစိဝါဒ - န / ကေစိဝါဒါ / ဆရာအချို့၏ အယူအဆ။ [ပါ]

ကေတိကာတီ - န / ကေတိကာတီ / ဆင်ခြေ ဆင်လက်။
တွက်ကတ်မှု။

ကေဓါ - န / ကေဓါ / အဖွဲ့အစည်းတခု၏ လုပ်ငန်းရပ် တခုခုကို
ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ရွေးချယ်လေ့ကျင့်ထားသော လက်
ရွေးစင်အမြဲတေရဲဘော်။ [လိပ်]

ကေဓိတာရာ - န / ကေဝတ်တာယာ / ဆယ်နှစ်မှတစ်နှစ်
တွင် အတွင်းတာရာကြီးကိုးလုံးအဝင် တင်သည့်ရုပ်မြင့် မှတ်
အပ်သော ကြယ်အစု။ တင်တာရာ။

ကေသရာ - န / ကေသယာ / ကေသရာ / လည်ဆံမွေး ခိုသော
ခြင်္သေ့။ [ပါ]

ကေသရာဇာ - န / ကေသယာဇာ / ကေသရာဇာ / ခြင်္သေ့မင်း။
[ပါ]

ကေသရာဇာ - န / ကေသယာဇာ / ကေသရာဇာ / ပရဆေးဝင်
တမျိုး။ “ကေသရာဇာ၊ ဆေးပင်ယာသည်။” ဂုမ၊ ပ။
၁၈၈။ [ပါ]

ကေသာ - န / ကေသာ / [ကဗျာ] ဆံပင်။ [ပါ]

ကေသစ္စေဒနမင်္ဂလာ - န / ကေသစ်ဆေးနဲ့ မင်္ဂလာ / ဖွား
ပြီးစကလေး၏ မွေးပါးပင်ကို ခိုတ်ပေးသောမင်္ဂလာ။ (ဖွား
ပြီးခုန်ရက်ရသောအခါ ပြုလုပ်သည်။) [ပါ]

ကဲ

ကဲ - ကြိ / ကဲ / ခ၊ ပိုသည်။ သာသည်။ လွန်သည်။ ထူးသည်။
လွန်ကျူးပြုသည်။ ၂၊ ထပ်ပိုးသည်။ ပိုလွန်၍ ထည့်သည်။
“အသပြာတထောင်ကို ငွေခုနစ်ပါး ကမ္ပ ရောင်းမည်။” သံဝတ်။
၁၄၄။ ၃၊ ခုံသည်။ ဂေါ်လီစသည်တို့ ပစ်ကစားရာတွင် အဝေး
ဆုံးရောက်သည်။ ၄၊ ကြီးမားအုပ်ချုပ်သည်။ “ပြည်ရှင်မင်းရဲ၊
ကိုယ်တော်ကဲက၊ စိန်ခွဲစောင်ထွတ်၊ နတ်စက်မြတ်သို့။” မင်း
မယ်* ၄၅။

ကဲ - စည်း / ကဲ / စကားပြောရာတွင် တဘက်သား၏ အာရုံကို
ဆွဲယူရန်သုံးသောစကား။ (စကားအဆန်းသတ်ခါနီး၌ သုံးလေ့
ရှိသည်။ ကိုင်းပါဟုလည်း သုံးသည်။)

ကဲကြည့် - ကြိ / ကဲကြည့် / ကျော်လွန်၍ အပေါ်မှမိုး၍ စီး၍
ကြည့်သည်။

ကဲပါ - စည်း / ကဲပါ / စကားပြောရာတွင် တဘက်သား၏
အာရုံကို ဆွဲယူရန်သုံးသောစကား။ (ကိုင်းပါ ဟူ၍လည်း
သုံးသည်။)

ကဲလား - န / ကဲလား / ခ၊ ခေါက်ထောက်၍ ဖွင့်ရသောတံခါး
တမျိုး။ ၂၊ ထရံ။ အကား။ “ကာသောအကားကို နံရံဟူ၍
၎င်း၊ ကဲလားဟူ၍၎င်း၊ ထရံဟူ၍၎င်း၊ ရှေးက ခေါ်ကြ
သည်။” ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၅၁။

ကဲလွန် - နဝိ / ကဲလွန် / ပိုမိုသော။ မောက်လှံသော။

ကု

ကု- ကြိ / ကု / တပြည်ပြည် သယ်ယူသည်။ နည်းနည်းချင်း သယ်ယူသည်။ အဆင့်ဆင့်မြှင့်တင်ယူသည်။ “တောသို့ တက်၍ ဝမ်းကွဲမည်။” စိန်၊ ၁၄၄။ ၂။ ဝက်ထားသည်။

ကု- စည်း / ကု / အလုပ်စကားတမျိုး။ (- က်၊ - စ်၊ - တ်၊ - ဝ် အသတ်တို့ဖြင့် ဆုံးသော အမည်နာမ်၌ သုံးတတ်သည်။) “ရွှေလျှော်တေဝန်းရံလို့၊ နိဗ္ဗာန်ကိုယူသောခါ၊ ဓမ္မု ရွှေနှစ်က၊ ကြွင်းရစ်ချဉ်လေး။” ကျည်း။ ၈၄။

ကု- စည်း / ကု / ကြိယာကို ပြည့်စုံအောင် ထောက်ပံ့သော နှုတ်ပြော စကားလုံး။ (- က်၊ - စ်၊ - တ်၊ - ဝ် အသတ်ရှိသော ကြိယာတို့ကို ထောက်ပံ့သည်။) “မှာလိုက် ကဲ့စကား၊ ကြားလိုက် ကဲ့အကြောင်း။” ဥက္ကံ၊ ၄၇။

ကု- ဝိ / ကု / ပိုင်ဆိုင်ခြင်းကိုပြသော နှုတ်ပြော စကားလုံး။ ခါ။ (- က်၊ - စ်၊ - တ်၊ - ဝ် အသတ် ရှိသော နာမ်တို့ နောက်တွင် သုံးသည်။) “ကြက် ကဲ့အယောင်၊ ကြောင်ရဲ့ အလား။” ညွန့်ပေါင်း၊ ၃။ ၆။

ကုရဲ့- ကြိ / ကုသု / တဘက်သားကို ရှုတ်ချ ပြောဆိုသည်။ အပြစ်တင် ပြောဆိုသည်။

ကုရဲ့သင်္ဂြိုဟ် - ကြိ / ကုသ်သင်္ဂါ / ကုရဲ့သည်။ “အခြားတဦး ဘက်က ကုရဲ့သင်္ဂြိုဟ်ဆိုတတ်ခြင်း။” နိုင်ခြေ၊ ၁၂၉။

ကုရက် - ကြိ / ကုရက် / ကုရက် / သူတပါး မသိအောင် ယူငင် ပိုးဝှက်သည်။ နည်းနည်းချင်းယူငင်၍ ပိုးဝှက်သည်။

ကုဆို- စည်း / ကုသ် / တူညီချက်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြသောစကား။ သဗ္ဗယ်။ လို၊ နှယ်။

ကော

ကော- ကြိ / ကော / ခ၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ မိုင် တို့တွင် မြေပိုလာ၍ ရေတိမ်လာသည်။ တိမ်သည်။ “စကားတပြော ပြောနှင့် လယ်ကောရေပူ။” ပုံ။ ၂။ တပြည်ပြည် တစ တစ ပျက်စီးသည်။ သူညီဖျင်းသည်။ “ပြန်နိုင်ငံ၌ ထုံးစံ ပကော။” လျှောက်။ ၂၁။ ၃။ အချည်းနှီးဖြစ်သည်။ အလကား ဖြစ်သည်။ “အချစ်တော် မတူကြရင်မြင့်၊ ပူသမျှကောရပါ တော့မယ်။” နော၊ ပ။ ၄၀။

- နဝိ / ကော / အချည်းနှီးဖြစ်သော။ အလကားဖြစ် သော။

ကော- ကြိ / ကော / မာနထားသည်။ ပလ္လာတောင်ထား သည်။ ကြွေးသည်။ ဝင်ဝါသည်။ “အဟိပရိသော၊ ငါကော ဟု ကောလျှင်လည်း၊ ချောချောပင်ကျတန်၏။” ပုည၊ ၁။ ၄၁။

ကော- စည်း / ကော / ခ၊ ကေနိမုချ ဖြစ်ပြီးသည့်သဘောကို ညွှန်ပြသောစကားလုံး။ “အမိန့်တော်မှတ်ပြီးပါ ပကော။” မှိုင်း၊ ပ။ ၄၇။ ၂။ နှိုင်းယှဉ်မှုတွဲဖော်ခြင်းသော အမေစကား များတွင် သုံးသောစကားလုံး။ “မောင်တင်ဆိုကော၊ ဘယ် လောက်ကြီးသေးလို့လဲ။” မှိုင်း၊ ပ။ ၂၆။

ကော- စည်း / ကော / ကြိယာကို လေးနက်စေသော စကား လုံး။ “တဆိတ်ကမှ မသနားရန်ကော။” စကား။ ၁၃၈။

ကောစာဂြိုဟ် - န / ကောစာဂြို / ဆယ်နှစ်ရာသီခွင်တွင် အသီး သီးဆောက်ဆဲတည်ဆဲဖြစ်သော ဂြိုဟ်စု။

ကောစာ သက္ကရာဇ် - န / ကောစာ သက်ကရာဇ် / ရောက်ဆဲ တည်ဆဲဖြစ်သောနှစ်။

ကောလာဟလ - န / ကောလာဟလ / ၁။ တစုံတရာ ဖြစ်ပေါ် မည့်အမကြောင်းကို ကြိုတင်သတိပေးသောကြွေးကြော်စကား။ ကြိုတင် ဖြစ်ပေါ်နေသော သတင်းစကား။ ၂။ အခြေအမြစ် မရှိသောသတင်းစကား။ ဈေးစကား။ [ပါ]

ကောလိသိန် - န / ကောလိသိန် / အမြစ်ကို အားတိုးဆေးပေး ရသော တရုတ်ပုရဆေးပင်တမျိုး။ (တရုတ်ပြည်ကိုရီးယား ပြည်၊ ဂျပန်ပြည် စသည်တို့၌ စိုက်ပျိုးသည်။) [တရုတ်]

ကောလိကျ - ကြိ / ကောလိကျ / မုန့်မုန့် ညက်ညက် ဖြစ် သည်။

ကောလိပ် - န / ကောလိပ် / တကွသိုလ်တွင် အပါအဝင် ဖြစ် သော ပညာသင်ရာကျောင်းတိုက်။ [လိပ်]

ကောဝိန်ဂြိုဟ် - န / ကောဝိန်ဂြို / မွေးဖွားသောအချိန်၌ ဆယ် နှစ်ရာသီစက်တွင်ရှိသော ဂြိုဟ်စု။

ကော့

ကော့- ကြိ / ကော့ / ခ၊ အနားအစွန်းလန်တက်အောင် ပြု သည်။ ၂။ မျက်နှာပြင်တဘက်တွင် ဟိုက်၍ တဘက်တွင် မိုမောက်အောင် ပြုသည်။ “ရင်ကော့သည်။” ၃။ ဆင်းရဲ စကုခံစားရသည်။ “ပြောလိုက်ရင်ဖြင့် မဖြစ်ဘူး မဖြစ်ဘူးနဲ့ ဖြစ်တော့မှ ကော့နေမယ်။” လမ်း၊ ၁၀၄။ ၄။ စကားအညွှန် တက်၍ ပြောသည်။ ကွန့်သည်။ “ထပ်ကော့မနေပါနှင့်။”

- နဝိ / ကော့ / အနားအစွန်း လန်တက်သော။

ကော့- စည်း / ကော့ / ကော့- စည်း၊ နှင့် အတူတူ။

ကော့ကော်ကံကား - ကြိဝိ / ကော့ကော်ကံကား / ဖိလာကန် လန့်။ ဆန့်ကျင်၍။ “ဘုရားဖြစ်မှ၊ ပါရမီတော် ပြုရင်းပင်၊ သူ၏ နှလုံးတော်၊ အကြံချော်ထိုလို၊ ကော့ကော်ကံကား၊ အလှူမှ မှားသေးသည်။” ကစေ၊ ၃။ ၉၄။

ကော့လပ်ကော့လပ် - ကြိဝိ / ကော့လတ် ကော့လတ် / ခါး ကော့လျက်(သွားသည်)။

ကော့လပ်ကော့လပ် - ကြိဝိ / ကော့လတ်ကော့လတ် / ပေါ့တန် စွာ။ အလေးအနက်မရှိပဲ။

ကော်

ကော်- န / ကော် / ခ၊ တစုံတရာကို တွယ်ကပ်စေတတ်သော စေးကပ်ပျဉ်ချသည့် အရည်တမျိုး။ ဂျုံမှုန့် ဆန်မှုန့်စသည်

တို့ကို ပျစ်ခဲအောင်ကျိုထားသောအရာ။ “ခနသိပ္ပ၊ စသည် ထိုသို့၊ ကော်နယ်ကျို၍။” ဘိ* ၂၃။ ၂၊ [ဥပစာ] ကိစ္စ အောင်မြင်ရန်အတွက် ချဉ်းကပ်အကူအညီ တောင်းရမည့်သူ။ အကပ်အယပ်။ [ဂျပန်၊ တရုတ်၊ မွန်၊ ရှမ်း]

ကော် - န / ကော် / ရှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်း ကျိုင်းတုံနှင့် တာချီလိပ်ဒေသတို့ကတွင် နေထိုင်ကြသော မြန်မာတိုင်းရင်းသား တမျိုး။ (အီကောဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

ကော် - ကြို / ကော် / ခ၊ ပင်ချိုမြောက်တင်သည်။ “မြေကို နှုတ်သီးဖြင့် ကော်ချိုပူဇော်၏။” မုန့်၊ ပ။ ၁၈၃။ ၂၊ [ဘန်း] ရသင့်သည်ထက်ပို၍ အကျိုးကျေးဇူးရှိသည်။ ရသင့်သည်ထက် ပို၍ အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည်။ “ဂျပန်စက္ကူတွေ တောင်ပုရာပုံ ကျန်ရစ်တယ်။ သူဌေးတွေဘဲ ကော်တယ်။” လမ်း။ ၂၄။ ၃၊ ပီဆန်ပြောဆိုရေးသားသည်။ “အင်္ဂလိပ် ပရော်ဖက်ဆာ တယောက်ကို လမ်းမကွဘူးတင်တာနဲ့ ပြန်ပြီးကော်ခဲတဲ့တာ တခုပါ။” လွမ်းရစ်။ ၂၀၂။

ကော်ကပ် - ကြို / ကော်ကပ် / ခ၊ အရာတခုနှင့်တခု တွယ်ကပ် နေစေရန် ပြုလုပ်သည်။ “အင်္ကျီကို ကော်ကပ်ချုပ်ပေးပါ။” ၂၊ [ဥပစာ] ကိုယ်ကျိုးအတွက် သူတပါးနှင့် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံသည်။ သူတပါးကို မှီခိုအားကိုးသည်။

ကော်စီကော် - ကြို / ကော်စီကော် / ယက်ကန်းတိုင်ချည်ကို နှုတ် ပေါက်တွင်းသို့ ကော်စီတံဖြင့် သွင်းသည်။

ကော်စီစီ - န / ကော်စီစီ / ယက်ကန်းရက်ရာ၌ တိုင်ချည်ကို နှုတ်ပေါက်တွင်းသို့ သွင်းယူရာတွင် အသုံးပြုသော လက်ကိုင် ပါသည့် အမျှားကောက် သံချောင်းငယ်။

ကော်စေး - န / ကော်စီး / ခ၊ ကော်ကဲ့သို့၊ စေးကပ် သော ညောင်စေးစသည်။ ၂၊ ကြက်ပေါင်စေး။ ချော်တာစေး။

ကော်ဆဲ - ကြို / ကော်ဆဲ / တဘက်သား မသံသယသည့် အကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ဆရာသည်။ ကလော်ဆဲသည်။

ကော်ဇော - န / ကော်ဇော / ပန်းပြောင် စသည့် ဖော်ထား သော သားမွေးခင်းနှီး။ [ပါ]

ကော်တရာ - န / ကော်တယာ / [ဥပစာ] မပေးရက် မကမ်းရက် သူ။ အလွန်စောင့်ဆိုသောသူ။

ကော်ပီ - န / ကော်ပီ / ခ၊ လက်ရေးစာမူ။ ၂၊ မိတ္တူစာမူ။ မိတ္တူစာတပ်ပုံ။ [လိပ်]

ကော်ပီစာအုပ် - န / ဂေါ်ပီစာအုပ် / ဗလာစာအုပ်။

ကော်ပီရေးရှင်း - န / ကော်ပီရေးရှင်း / ခ၊ တူညီသော လုပ်ငန်းမျှားအတွက် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သော အဖွဲ့အစည်း။ ၂၊ တူညီသော လုပ်ငန်းမျှားအတွက် ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ရန် အစီရင်ခံစာဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်း။ [လိပ်]

ကော်ပြား - န / ကော်ပြား / ဓာတ်ပုံရိုက်ရာတွင် သုံးရသော ကြည်လင်သည့် အလွှာတမျိုး။ ဖလင်ပြား။

ကော်ပြန်ကြေး - န / ကော်ပြန်ချော် / ဂျုံလွှာတွင် အဆာသွပ် လိပ်ပြီး ကြော်ထားသောစားဖွယ်။

ကော်မီ - န / ကာမီ / ကော်မီ / ခ၊ အစုကို လှော်သင်း ကြိတ် ထောင်း၍ ရသောအမွန့်ကို သောက်ဖွယ်တမျိုး ပြုလုပ်နိုင်

သော အပင်။ (အာရေးဗျနှင့် အီသီယိုးပီးယား ပြည်တို့တွင် ပေါက်ရင်း ဖြစ်သည်။) ၂၊ ယင်းကဲ့သို့၊ ဖျော်ထားသော သောက်ဖွယ်။ [လိပ်]

ကော်မီဇောင့် - န / ကော်မီယောင် / ကော်မီဇောင့်နှင့်တူသော ဇော်ကျီဇောင့်။

ကော်မတ် - န / ကော်မတ် / သစ်သားစသည်ကို အချောတိုက် ရန် သဲစသော အမွန့်ကြမ်းကပ်ထားသည့် စက္ကူချပ်။

ကော်မတ်ပင် - န / ကော်မတ်ပင် / ကြက်ပေါင်စေးပင်။ ခရော် တာပင်။

ကော်မတ် - န / ကော်မတ် / ကိစ္စတရပ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် လူအများက ရွေးချယ်တင်မြှောက် ဖွဲ့စည်းထားသော ပုဂ္ဂိုလ် စု။ ကိစ္စတရပ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် အာဏာပိုင်အဖွဲ့က ရွေးချယ်ဖွဲ့စည်းထားသော ပုဂ္ဂိုလ်စု။ [လိပ်]

ကော်မရှင် - န / ကော်မရှင် / ခ၊ အများပြည်သူ အတွက် အရေးကြီးသော ကိစ္စတရပ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရက ဖွဲ့စည်းပေးထားသော အာဏာပိုင်အဖွဲ့။ ၂၊ ကုန်ပွဲစားများ ရသော အခ။ ပွဲခ။ [လိပ်]

ကော်ရော် - ကြို / ကော်ရော် / [ပေါ] အထူး အခိုအသေပေး သည်။ “ဘုရားလောင်းလည်း မယ်တော် ခမည်းတော်တို့ကို... ရှိသေ့မြင်းနိုး ရှိခိုးကော်ရော် ပူဇော်ပြီးမှ... သွားလေ၏။” ကံကတ်။ ၂၀၃။

ကော်ရစ် - န / ကော်ရစ် / လူ့ ကိုယ်တွင် မင်း၊ ဟာသံပြုစား စသည့် တို့ဖြင့် ထိန်းရသော အပြောက်မျိုး။ ထိုကွင်း။ မင်ကြောင်။ မင်သေ့။

ကော်လာ - န / ကော်လာ / အင်္ကျီလည်ခွံ။ [လိပ်]

ကော်လန် - န / ကော်လန် / စာမျက်နှာတွင် ခေါင်လိုက်မျဉ်း သား၌ ဖြစ်စေ၊ ကွက်လပ်ခြား၌ဖြစ်စေ ခွဲထားသော စာ ကြောင်းစု။ [လိပ်]

ကံ

ကံ - န / ကန် / ခ၊ အလုပ်။ အမှု။ ကိစ္စ။ “ထိုအမှု၊ ပြုပြုသမျှ၊ ကံ ကိုခွင့်။” ဗျူဟာ* ၄၁။ ၂၊ ဝိနည်းကြောင်း ဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်။ “ကမ္မာဆရာဟူ၍ ကံကြီးဆောင် ဟူသမျှ ဝယ် မပါစေ။” ကဝိဓာ။ ၂၃၄။ ၃၊ ပြုဖူးသော အမှုတို့ ၏ အကျိုး။ “ဘုန်းကံရှိသောကြောင့်သောငါ့ကိုတွေ့သည်။” ကိပ်။ ၆၃။ ၄၊ [သစ္စာ] ပြုလုပ်ခြင်းခံရသောပုဒ်။ (“ကံ” “သို့” ဟူ သော ဝိဘတ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သည်။) “စွန့်တတ် စွန့်အပ်၊ ခေါ်ပုညလည်း၊ ခြိမ်းပြေး၊ ကံကတ္တားသို့၊ အခြားမဟိ။” မဃ* ၃၇၀။ ၅၊ မြန်မာ့သာသနာဝင်ဆိုင်ရာ ဂိုဏ်းတခု။ [ပါ]

ကံကောင်း - ကြို / ကန်ကောင်း / ပြုဖူးသော ကောင်းမှု ၏ အကျိုးကို ခံစားရသည်။

- န / ကန်ဂေါင်း / ကောင်းသောကံ။

ကံကုန် - ကြို / ကန်ကုန် / သေသည်။ (ရှေးကဝန်ကြီး ဝန်ထောက် အတွင်းဝန်နှင့် စော်ဘွား မြို့ စားတို့ အနိစ္စရောက်ရာတွင် သုံးသည်။)

ကံကြီး - ကြို / ကန်ကြီး / ကုသိုလ်အား ကောင်းသည်။ “ကြံသော်လည်း ကံမမှီက မဖြစ်ရာ။ မကြံသော်လည်း ကံကြီးက ဖြစ်ရာသည်။” သုသော၊ တ။ ၂၄၅။

-န / ကန်ဂျီး / ခ၊ ပဉ္စနန္ဒရိယကန်နှင့်နိယတမိစ္ဆာမိဋ္ဌိကံ။
၂။ ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသော ရဟန်းတို့၏ဝိနည်းကံ။ “အရှင်မဟာသီလဝံသကို ကဗျာဆရာဟူ၍ ကံကြီးဆောင်ဟူသမျှပယ် မပါစေဘဲ ပယ်တော် မူကြသည်။” ကဝိသေ။ ၂၃၄။

ကံကြီးကံငယ် - န / ကန်ဂျီးကန်ငယ် / ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသော ကံကြီးနှင့် မဆောင်ရွက်ရသော ကံငယ် ဟူသော ရဟန်းတို့၏ ဝိနည်းကံကို ယင်းမျှ ခေါ်ဝေါ်သော စကား။

ကံကြီးထိုက် - ကြို / ကန်ဂျီးထိုက် / အနန္တရိယကံ ငါးပါးတွင် တပါးပါးကို ကျူးလွန်မိသည်။ “အမိအဘမှန်း သိသိ မသိသိ သေစေလို၍ သတ်မိလျှင် ကံကြီးထိုက်၏။” သုပ္ပိယ်။ ၂၉၇။

ကံကြမ္မာ - န / ကန်ကြမ္မာ / ခ၊ ကံ - န၊ ပ၊ နှင့် အတူတူ။
၂။ မင်းမြစ် မင်းဒဏ်စသော မကောင်းကျိုး။

ကံကျွေးချ - ကြို / ကကျွေးချ / ကန်ကျွေးချ / ဖြစ်ပေါ်စဉ်သော အကျိုးကျေးဇူးအတွက် အရင်းအနှီး စိုက်ထုတ်လုပ်ကိုင်သည်။ “လျှာစွန့်ဒါန၊ ကံကျွေးချ၍။” နာနာ* ၁၁။

ကံဓေ - ကြို / ကန်ဓေ / ကံ ညံ့ဖျင်းသည်။ “သကြန်လို သကြန်လေ၊ ကံဓေသည် သကြန်နဲ့။” နေကန်။ ၃၁။

ကံချာ - န / ဝန်လျာ / သူငယ်တို့ ကစားသော ဂေါ်လီလုံး။ [ဟိန္ဒီ]

ကံဂိုဏ်း - န / ကန်ဂိုဏ်း / ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် ရွတ်ဆို၍ ရှိခိုးမှု မှန်သည်ဟု အယူရှိသော သုဓမ္မာဂိုဏ်းကို ခေါ်သော အမည်တမျိုး။ ဒွါရဂိုဏ်း - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ကံစပ် - ကြို / ကန်စပ် / ကုသိုလ်ကံချင်း ညီညွတ် တိုက်ဆိုင်သည်။ ကုသိုလ်ကံချင်း ညီညွတ်အပ်စပ်သည်။ “ကံ မစပ်၍ ကွာလိုသော ယောဇလင်၌။” နူ။ ၃၄၀။

ကံစမ်း - ကြို / ကန်စမ်း / ကံကောင်းသည် မကောင်းသည်ကို မှန်ကန်ခြင်း၊ ထိတိုးခြင်း စသည်တို့ဖြင့် စမ်းသပ်ကြည့်သည်။

ကံစွပ်ကံညား - ကြိဝိ / ကန်စွပ်ကန်ညား / ကုသိုလ်ကံ အခွင့်ပေးလိုပေးငြား။

ကံဆိုး - ကြို / ကန်ဆိုး / ခ၊ ပြုဖူးသော မကောင်းမှု၏ ဖိစီးနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံရသည်။ အကုသိုလ်ဖိစီးနှိပ်စက်သည်။ ၂။ အမှုကိစ္စ မအောင်မြင် ဖြစ်သည်။

ကံဆိုးမိုးမှောင် - န / ကန်ဆိုးမိုးမှောင် / အလွန် ညံ့ဖျင်း ဆိုးရွားသော ကံကြမ္မာ။

ကံဆောင် - ကြို / ကန်ဆောင် / ရဟန်းတော်တို့ ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ဝိနည်းကံကို ဆောင်ရွက်သည်။

ကံစာတော - န / ကန်စာတော / ကံကြမ္မာ။ ကုသိုလ်။

ကံတူအကျိုးပေး - န / ကန်တူအကျိုးပေး / တူမျှသောကံကြောင့်

တချိန်တည်း၌ ခံစားခွင့် တူညီခြင်း။ ညီမျှသောကံ၏အကျိုးအတိုင်း ဖြစ်ခြင်း။ “အနိယတိုင်းနှင့် မြန်မာပြည်ကြီးသည် ကံတူအကျိုးပေး ဆိုသော စကားကဲ့သို့ ... ဘုရင်ဆုံးရှုံးလျက်။” နိမာ၊ ပ။ ၁၁၃။

ကံနာ - န / ကန်နာ / ခ၊ ကံကြောင့်ဖြစ်သော ရောဂါ။ ၂။ မြင်းတို့၌ စွဲကပ်သော အနာကြီးဆယ်နှစ်ပါးတွင် တပါး။

ကံမြင်း - န / ဝဗျင်း / ကန်ဗျင်း / အရွက်၊ အသီးတို့ကို စားရသော အပင်တမျိုး။ ကဗျည်းပင်။ “အကောဓေ၊ ရုက္ခဘေဒါ၊ ကံမြင်းပင်ဟု ဆိုအပ်သော သစ်ပင်အထူးတည်း။” ဓာန်ဇီ၊ ၅။ ၅၆။

ကံသီ - ကြို / ကန်သီ / ကံကြွင်း ရှိသေးသည်။

ကံဆေကံမ - ကြိဝိ / ကန်ဆေကံမာ / ကန်မုချ။ သေသေချာချာ။

ကံ

ကံကူဆန် - န / ကန်ကူဆန် / ပုရပိုက်စသည်တို့တွင် ရေးရသော ကျောက်နုတမျိုး။

ကံကူတံ - န / ကန်ကူတံ / ခ၊ ကံကူဆန် တပ်ရသော အတံ။ ၂။ ကျောက်တံ၊ ကံကူဆန်စသည်တပ်၍ ရေးရသော အခေါင်းပါသည့် အတံ။

ကံကူတံ

ကံကူလက်ထည့်ဆရာ - န / ကန်ကူလက်လှဲ့ ဆယာ / ကံကူတံကို ထားသော တပည့်၏ လက်ပေါ်က အုပ်၍ကိုင်ကာ စာရေးသင်ပေးသော ဆရာ။ ငယ်စဉ်ကရ၍ သင်ကြားပြသသော ဆရာ။ ငယ်ဆရာ။

ကံကော် - န / ဝန်ဂေါ် / ပွင့်ချပ်ဖြူ ဝတ်ဆံဝါ၍ ရန်မွေးသော ပန်းပွင့်သည် သစ်ပင်ကြီး။ (တန်ခူးလ၏ ရာသီပန်းပင်တမျိုး ဖြစ်သည်။)

ကို

ကို - န / ကို / အမှီအသေ အယဉ်အကျေးအားဖြင့် ယောက်ျားတို့၏ အမည်ရှေ့က တပ်သုံးရသော စကားလုံး။

ကို - စည်း / ကို / [အရပ်သုံး] ကြိယာကို ထောက်ပံ့လေးနက်စေသော ဝါကျအဆုံးသတ် စကားလုံး။ “အသိ၊ မို့၊ ကြောင့်၊ စိတ်ကြီးဝင်ပေတဘက်ကို။” မှိုင်း၊ ပ။ ၁၂။

ကို - စည်း / ကို / ခ၊ ကြိယာကိုလေးနက်စေသောစကားလုံး။
 “သည်ဝက် မသေပဲကို နေပြည်တော်သို့ မပြန်ပြီ” မှန်၊ ပ။
 ၁၈၄။ ၂။ နာမ်ကို လေးနက်စေသော စကားလုံး။ “ချဉ်
 ဘာဉ်ရွက်ကိုက လိပ်ခွေခွေနှင့်” မှိုင်း၊ ပ။ ၄။ ၃။ [အရပ်
 ခုံး] မချပြစ်ရမည်ကိုပြုလျှင် ကြိယာတနှစ်ခုကြားတွင် ထည့်
 ထည့်သော စကားလုံး။ “ငါ့သား ပါရဂူသို့ကို ရအောင်ယူ ကို
 ပုခွေမယ်။”

ကို - ဝိ / ကို / ခ၊ ပြုလုပ်ခံရသော ပုဒ်ကို ညွှန်ပြသော စကား
 လုံး။ “မင်းကြီးလည်းကို ပေါက်ဆိန်ဖြင့် ဖြတ်ချီ။” ဖိကုတ်။
 ၃၀၇။ ၂။ အချို့ စကားစပ်တွင် ပြုလုပ်ရာ ဖြစ်ပျက်ရာ ကာလ
 အရပ်ကို ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ “နေအခါကို ငါ
 မင်းပြုမည်။” သတ်ကြီး။ ၁၇၉။ “နောင်တော်တို့ မရှိလျှင်....
 မြင်စိုင်းကို မင်းပြု၏။” စွယ်၊ ပ။ ၅၂။

ကိုကို - န / ကိုကို / အစ်ကိုကို ဖြစ်စေ၊ အစ်ကိုအရွယ်ကို ဖြစ်စေ
 ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာခေါ်သော စကားလုံး။

ကိုကိုး - န / ကိုကိုး / ခ၊ အစေ့ကို ကြိတ်ထောင်း၍ ရသော
 အမှုန့်ကို သောက်ဖွယ်၊ ချောကလက် စသည်တို့ ပြုလုပ်နိုင်
 သော အပင်။ (အမေရိကတိုက် အပူပိုင်း ဒေသတို့တွင်
 ပေါက်ရင်းဖြစ်သည်။) ၂။ ယင်းအမှုန့်နှင့် ဖျော်ထားသော
 သောက်ဖွယ်။ [လိပ်]

ကိုကင်း - န / ကိုကင်း / ကုတ်ကင်း / တောင်အမေရိက တိုက်
 တွင် မူလပေါက်သော “ကိုကာ” ခေါ် အပင်၏ အရွက်ကို
 စီရင်ထားသည့် မူလမူ ထုတ်ပေးစေတတ်သော ဆေး။ (ကုတ်
 ကင်း ဟုလည်း ခေါ်သည်။) [လိပ်]

ကိုရင် - န / ကိုယင် / သက်နှီးကို ဝတ်ဆင်လျက် ဆယ်ပါးသီလ
 ကို စောင့်ထိန်းနေသူ။ သာမဏေ။

ကိုရင်ဝတ် - ကြံ / ကိုယင်ဝတ် / ကိုရင်အဖြစ် ခံယူသည်။
 - န / ကိုယင်ဝတ် / ကိုရင်အဖြစ်။

ကိုရင် - န / ကိုယင် / သာမဏေ။ ကိုရင်။

ကိုရိုနီ - န / ကိုလိုနီ / တိုင်းတပါးသားတို့ သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်
 သည့် တိုင်းပြည်၊ နယ်၊ မြို့။ [လိပ်]

ကိုယ် - န / ကို / ခ၊ ခြေ၊ လက်၊ ဦးခေါင်းမှ သီးခြားဖြစ်သော
 ခန္ဓာအစိတ်။ “ခေါင်းကိုယ်ခြေလက်၊ နားရွက်မျက်စိ။” ဗမာ*
 ၁၃၀။ ၂။ သတ္တဝါ၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစု။ “ငါးပါးသတ္တိ၊
 ခန္ဓာကိုယ်လည်း။” ဗမာ* ၁၁၈။

- နစ / ကို / ခ၊ အချင်း။ အချင်း။ နှင်။ မင်း။ “ရသေ့
 များတို့ ကိုယ်တို့ ကုန်အောင်... ပြည်တန်းကြလှည့်ငြားသော်
 လည်း ငါအလိုကို မသိရ။” ပရာ။ ၂၅။ ၂။ သူ။ “မယား
 ကိုလည်း သူမဆင်။ ကိုယ်ပင်လည်း မဝတ်ရက်။” ပင်း၊ ၄။
 ၄၅။ ၃။ ကျွန်ုပ်၊ ငါ။

ကိုယ်ကျိုး - န / ကိုကျိုး / မိမိ၏အကျိုး။ အတ္တယိတ။

ကိုယ်ကျိုးစွန့် - ကြံ / ကိုကျိုးစွန့် / သူတပါးအတွက်ပင်၍ မိမိရ
 သင့် ရထိုက်သော အကျိုးကျေးဇူးများကို လက်လွှတ်သည်။
 အသုံးစွန့်သည်။

ကိုယ်ကျိုးနည်း - ကြံ / ကိုကျိုးနည်း / ရသင့်ရထိုက်သော အကျိုး

ကျေးဇူးများ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးသည်။ မိမိ၏ အစီးအပွား
 ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးသည်။

ကိုယ်ကျိုးစွာ - ကြံ / ကိုကျိုးစွာ / မိမိ၏အကျိုး သက်သက်အ
 တက် လုပ်ကိုင်သူအဖွဲ့သည်။

ကိုယ်ကျင့်တရား - န / ကိုကျင့်တရား / ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး
 စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းမှု။

ကိုယ်ခံ - န / ကိုခံ / ဓား၊ လှံစသော လက်နက်တို့ မစူးရှ မထိခိုက်
 နိုင်အောင် စီရင်ထားသော လက်ပျံ့ခြားလှည့်စသည်။ အဆောင်
 ကောင်း။ ကာယသိဒ္ဓိဆေး ထိုးနှံခြင်း။

ကိုယ်ခံပညာ - န / ကိုခံပညာ / (သိင်း၊ ကမ္ဘာတေးကဲ့သို့သော)
 မိမိကိုယ်ကို ကာကွယ်နိုင်သော ကျွမ်းကျင်မှု။

ကိုယ်ချင်းစာ - ကြံ / ကိုလျင်းစာ / မိမိ၏အလုပ်နှင့် နှိုင်းယှဉ် စာနာ
 သည်။

ကိုယ်ခွံ - န / ကိုဝံ / မိမိနေရာကို ယူနိုင်သောသူ။ မိမိတာဝန်ကို
 ကူညီထားဆောင်သူ။

ကိုယ်ငွေ - န / ကိုငွေ / ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အပူငွေ။

ကိုယ်စား - န / ကိုစား / တရုတ်ယောက် အတွက် အမှုကြီးငယ်
 ဆောင်ရွက်သူ။ “မက်မေလော၊ နတ်လိမ္မာကို၊ အရာကိုယ်စား၊
 အစောင့်ထား၏။” ဗျူ၊ * ၂၄။

ကိုယ်စားလှယ် - န / ကိုလှယ် / တရုတ်ယောက် တသင်းတဖွဲ့
 စသည်တို့ အတွက် အမှုကြီးငယ် ဆောင်ရွက်ခွင့် ပေးအပ်ခြင်း
 ခံရသူ။

ကိုယ်စံကိုယ်င - န / ကိုစံကိုယ်င / လူတိုင်း လူတိုင်း။

ကိုယ်စွဲမြဲ - ကြံ / ကိုစွဲမြဲ / မိမိနှင့် တတန်းတစားတည်း ထား
 သည်။

ကိုယ်တော် - န / ကိုတော် / မြင်မြတ်သောသူတို့ ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ။
 ၂။ ရဟန်းများ မင်းများကို အစိုးအသေ ခေါ်ပြောရာတွင်
 သုံးရသောစကား။ အရှင်။ သခင်။

ကိုယ်တို့ - နစ / ကိုတို့ / ငါတို့ သင်တို့ အစား သုံးရသောနာမ်စား။
 “မိုးနတ်တဆူ၊ ဘုန်းသစ်လှသည်၊ ဗျူရန်ခွင်း၊ ကိုယ်တို့ မင်း
 ၏၊ ကြောင်းချင်းမှာထား၊ စကားရှိမှု၊ ပြန်စေယူသော်။”
 ဗျူ၊ * ၆၃။

ကိုယ်တိုင် - န / ကိုတိုင် / သူတထူး မဟုတ်သူ။

ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် - ကြံ / ကိုတိုင်ကိုလုပ် / မိမိဖာသာ သေချာ
 စွာ။ မိမိဖာသာ မိမိစားစား။ “အလွန်ကို ချီးမြှောက်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် သာသနာတော်ကို မပျက်ဆီး
 နိုင်ရကား အငှားအရမ်း အဘိုးအစပေး၍ ပျက်ဆီးသည်
 မည်၏။” မေပုဒ်။ ၃၆ - ၃၇။

ကိုယ်တုံးလုံး - န / ကိုတုံးလုံး / အဝတ်မရှိသော ကိုယ်ခန္ဓာ။

ကိုယ်တွေ့ - န / ကိုတွေ့ / မိမိကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံရသော အဖြစ်
 အပျက် အခြင်းအရာ။

ကိုယ်သီလကဓမ္မာန် - ကြံ / ကိုသီလကယောက် / ကိုယ် စား ထား
 ၍ ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်ပဲ။ ကာယကံမြောက်။

ကိုယ်ထူကိုယ်ထ - ကြံ / ကိုထူကိုထာ / သူတပါး၏ အကူအညီ
 ကိုမယူပဲ မိမိကိုယ်တိုင် ထထကြံကြံ ကြိုးစား၍။ “ဥဒ္ဓါန

ဝတော၊ ကိုယ်ထူးကိုယ်ထ လုံ့လလည်း ရှိသော။”
 ပါရ။ ၇၉။

ကိုယ်ထူးကိုယ်ချွန် - ကြိဝိ / ကိုရိုးကိုချွန် / သုတပါးကို အားမကိုး
 ပဲ မိမိဗာသာ အောင်မြင်အောင် ကြိုးစားလုပ်ကိုင်၍။

ကိုယ်ထင်မြ - ကြိ / ကိုခပ်ပျာ / ထန်ခိုးဖြင့် ရုပ်သွင်ကို မြင်အောင်
 ပြသည်။

ကိုယ်ထည် - န / ကိုဒယ် / ခါးနှင့်လည်ပင်းအကြား ကိုယ်ခန္ဓာ။
 အခြေခံခန္ဓာပိုင်း။ ၂။ အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါများ မပါသော
 အရင်းခံအထည်ဖြစ်။ ၃။ အင်္ဂါ၏ပင်မအပိုင်း။

ကိုယ်နေကိုယ်ထား - န / ကိုနေကိုထား / ကိုနေကိုခါး / ခါး ကိုယ်
 အင်္ဂါတို့၏ အနေအထား။ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ သွင်ပြင်သဏ္ဌာန်။
 ၂။ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ ဟန်ပန်။

ကိုယ်နေကိုယ်ဟန် - န / ကိုနေကိုဟန် / ကိုယ်ခန္ဓာ၏ ဟန်ပန်။

ကိုယ်ပူ - ကြိ / ကိုပူ / ခိုးခိုးကိုယ်ငွေ ထက် ပို၍ပူသည်။ အဖျားငွေ
 ရှိသည်။

- န / ကိုဗျ / အဖျားငွေ ရှိခြင်း။

ကိုယ်မှိုင်း - န / ကိုမှိုင်း / မိမိပိုင်သောအရာ။

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး - န / ကိုပိုင်အုတ်ချွတ်ယေး / မိမိတို့ ၏
 ပြည်ရွာခိုင်ငံကို မိမိတို့ ဗာသာ စီမံခန့်ခွဲမှု။

ကိုယ်ပစ်လက်ပစ် - ကြိဝိ / ကိုပစ်လက်ပစ် / ခြေလက်အင်္ဂါတို့ ကို
 သယ်လိုက် မ မနိုင် လျစ်လျူပြု၍။

ကိုယ်ပြည့် ထက်ပြည့် - န / ကိုဗျေလက်ဗျေ / ပဋိသန္ဓေရှိခြင်း။
 ကိုယ်ဝန်ရှိခြင်း။

ကိုယ်မိခင်မိ - ကြိဝိ / ကိုမိယင်မိ / စိတ်ဆေးကိုယ်ပါ။ ထိတ်ဆောက်
 ရောက်။ အားကြီးမာန်တက်။ ဂရုတစိုက်။

ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ - န / ကိုယေးကိုတာ / မိမိနှင့်သာ ဆိုင်သော
 အရေးကိစ္စ။

ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်း - န / ကိုယေးမှတ်တန်း / ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတယောက်
 ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အကြောင်းအရာများကို ရေးမှတ်
 ထားသောမှတ်တမ်း။ (ကိုယ်ရေးရာဇဝင်ဟုလည်း သုံးသည်။)

ကိုယ်ရေးရာဇဝင် - န / ကိုယေးယာဇဝင် / လူတစ်ဦး တယောက်က
 မိမိ၏ တသက်တာတွင် ဖြစ်ပျက်တွေ့ကြုံခဲ့သော အဓိက
 အကြောင်းအရာများကို ရေးသားထားချက်။

ကိုယ်ရေးစိတ်ပါ - ကြိဝိ / ကိုယောစိတ်ပါ / အထူတလည် စိတ်
 ဝင်စားစွာ။ မနိုးကပ်ပဲ။ စိတ်ဆေးကိုယ်ပါ။

ကိုယ်ချကြီး - န / ကိုယန်ဂျီး / ဂမုန်းမျိုးအဝင် ရွက်ထောင်ဥပင်ကြီး
 တမျိုး။

ကိုယ်ခိုင်တော် - န / ကိုယန်ခေါ် / မိမိ၏ အကြီးအကဲကို စောင့်
 ချောက်သောသူ။ သက်မတော်စောင့်။

ကိုယ်စောင့်မြ - ကြိ / ကိုယောင်ပျ / ခါး ကိုယ်ထင်ပြသည်။ ၂။ လူ
 ခိုင်လုံဆောင်ပြသည်။

ကိုယ်စောင့်ပျောက် - ကြိ / ကိုယောင်ပျောက် / ခါး ရုပ်သွင်ကို
 တန်ခိုးဖြင့် ကွယ်ပျောက် စေသည်။ ၂။ ပုန်းလျှိုးနေသည်။
 သူတပါး မတွေ့ မမြင်ရအောင် ပုန်းကွယ်နေသည်။

ကိုယ်ရည်သွေး - ကြိ / ကိုယီသွေး / ခါး မိမိ၏အရည်အချင်း ဂုဏ်

သတ္တိတို့ကို ထက်မြက်အောင် ပြုလုပ်သည်။ “ယုတ်မြတ်လည်
 ရှေး၊ ကိုယ်ရည်သွေးလော။” သူလင်* ၃၀၂။ ၂။ မိမိ၏အရည်
 အချင်း ဂုဏ်သတ္တိတို့ ကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ ၃။ ဝါကြား
 သည်။ “စာဆိုတော် ဦးမင်းရေး၊ မောင်တူ၏ ကိုယ်ထည်
 သွေးတွဲ။” ရတနာ။ ၂၄။

ကိုယ်ရမ်း - န / ကိုယန်း / တစုံ တယောက်၏ အစွမ်းသတ္တိ
 အကြောင်းအရာ။ “ထိုသို့ ခံရ၊ ထိုရက္ခလျှင်၊ သည်းလှလတ်၏
 ကိုယ်ရမ်းသိမှု။” ငရဲ ၅၃။

ကိုယ်ရုံး - န / ကိုယုန်း / ရဟန်းတို့ ၏ အပေါ်ရံသင်္ကန်း။ ကသိ
 သင်္ကန်း။ “ဒုက္ခ၊ ကိုယ်ရုံး၊ သင်းပိုင်း၊ ခါးပန်း... အတွင်း
 ပရိက္ခရာလေးပါး။” နှူ။ ၃၂၄။

ကိုယ်နှိန်သတ် - ကြိ / ကိုယိုနှိန်သတ် / အပူတပြင်း အလျင်
 တဆောလုပ်ကိုင်လုပ်ရူးနေရာမှ ရပ်တန့်၍ ဖြေဆိုဆည်းနေ
 သည်။

ကိုယ်လေးလက်ဝန် - န / ကိုလေးလက်ဝန် / ရင်မာသော ပရိ
 သန္ဓေ။

ကိုယ်လက်နှီးနှော - ကြိ / ကိုလက်နှီးနှော / ခါး မေတ္တာနှိမ့်ဝံ့သည်။
 ၂။ မေတ္တာနှိမ့်ဝံ့ဖြင့် ယောကျ်ားနှင့်မိန်းမတို့ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ
 ကို ကိုင်တွယ်သုံးသပ်သည်။

ကိုယ်လက်သုတ်သင် - ကြိ / ကို လက် သုတ် သင် / ကျွင် ကြီး
 ကျင်ငယ်စွန့်သည်။ “ကိုယ်လက်သုတ်သင် မည်ဟု တည်ပင်ရင်း
 သို့ သွားလေသော်။” ထိပ်။ ၁၃၇။

ကိုယ်လုံးကိုယ်စပါး - န / ကိုလုန်းကိုစောက် / ကိုယ် ခန္ဓာ၏
 အချိုးအစား၊ အခြေအနေ။

ကိုယ်လုံးပေါ်မှန် - န / ကိုလုန်းပေါ်မှန် / ခန္ဓာကိုယ် တခုလုံးကို
 မြင်နိုင်သော မှန်ကြီး။

ကိုယ်လွတ်ရုန်း - ကြိ / ကိုလွတ်ယုန်း / မိမိ တကိုယ်တည်းသာ
 လွတ်အောင်လုပ်သည်။

ကိုယ်လွတ်ထက်လွတ် - ကြိဝိ / ကိုလွတ်လက်လွတ် / ခါး အိမ်
 ထောင်သည်မဟုတ်ပဲ။ ၂။ ကြောင့်ကြမဲ့။ ၃။ မည်သည်ကိုမျှ
 မယူဆောင်ပဲ။

ကိုယ်ဝတ် - န / ကိုဝတ် / ခါးလွတ်၍ ပုဆိုးထောင့်စသည်။ “မိလုး
 ၏ ကိုယ်ဝတ် ကျွတ်သည်ကို မြင်ရ၍။” ဣပ္ပ။ ၇၂။ ၂။ ရဟန်း
 တို့၏ သင်းပိုင်းကောင်းနှစ်ထပ်သင်္ကန်းတည်းဟူသော အဝတ်။

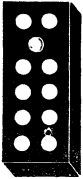
ကိုယ်ဝန် - န / ကိုဝန် / အမိမိနှင့် ခွဲကပ်တည်လာသော ပရိ
 သန္ဓေ။

ကိုယ်ဝန်ဆောင် - ကြိ / ကိုဝန်ဆောင် / ပဋိသန္ဓေရှိသည်။
 - န / ကိုဝန်ဆောင် / ပဋိသန္ဓေရှိသော မိန်းမ။

ကိုယ်၌ - န / ကို၌ / ကိုယ်တိုင်။ “ဆရာတို့ ကိုယ်၌က စာမေး
 ပွဲ...သည်... ပစာနဟု...မှတ်နေကြ၏။” လူမှု။ ၆။

ကိုယ်

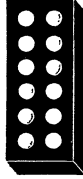
ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်း - န / ကို၊ မင်းကို၊ ချင်း / မိမိတို့ နိုင်ငံကို မိမိ
 တို့ပင် အုပ်ချုပ်ခြင်း။

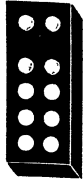
ကက်

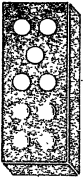
ယင်း

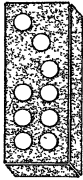
ထင်

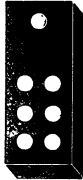
ဆယ်သား

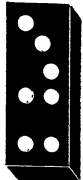
ကိုးသား (၆)

ကိုးသား (၆)

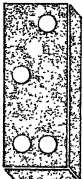
ခြောက်တစ်

ခြောက်တစ်

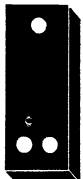
ငါးပေါက် (၆)

ငါးပေါက် (၆)

ခြောက်ပေါက်

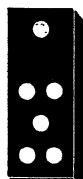
သုံးပေါက်ချွန်း

တိ

ဝေါ

လုတ်

ကိုယ်အားကိုယ်ကိုး - ကြံ / ကိုး အားကိုးကိုး / သူတပါးကို အမှီမပြု။ မိမိကိုယ်ကိုသာ မိမိအားကိုးပြုသည်။

ကိုး

ကိုး - နဝိ / ကိုး / ရွှေနှင့်တဆယ်အကြားရှိ အရေအတွက်။ ၉။

ကိုး - ကြံ / ကိုး / ၁။ ဗိုဦးသည်။ အားထားသည်။ အထောက်အထားပြုသည်။ “ဂုဏ်ကိုး၍ မာနတင်းနေပါသည်။” ဟိန်။ ၆၀။ “ကျမ်းဂန်ဟောရိုး၊ နည်းနာကိုးလိမ့်။” ငရဲ* ၃၇။ ၂။ ကိုးကွယ်သည်။ “ရတနာသုံးဦး၊ ဂုဏ်တော်ထူးနှင့်၊ ကျေးဇူးသုံးမည်၊ ခြောက်ကြည့်ရိုး၊ နေ့တွင်းကိုး၍။” ဓမ္မ* ၅၇။ ၃။ နှုတ်ပူဇော်ပသသည်။ “ငါ့ကိုးညွတ်၊ ဆရာမဟုတ်၍၊ အထွတ်ပုထိုး၊ နတ်နွယ်ကိုးလျက်။” သံ* ၅၉။ ၄။ ယင်းသို့ ပူဇော်ပသပါသည်ဟု ငွေဂိုဏ်းတင်၍ ကတိပြုသည်။

ကိုး - စည်း / ကိုး / အရပ်သုံး / ကြံယာဂို ထောက်ပံ့လေးနက်စေသောစကား။ ကိုး - စည်း၊ ရှ။ “ရှင်ဘုရင်လက်ကမ္ဘာတံပြီးသနားတော်မူတာဆိုကိုး မကြွယ်ချ။” မိုး၊ ပ။ ၂၂။

ကိုးကား - ကြံ / ကိုးကား / ကိုးဂါး / မှီခို အားထားသည်။ အထောက်အထားပြုသည်။ “လူအများတို့ ကိုးကား ယုံကြည်လောက်အောင်။” ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၁၇၂။ “ကျမ်းဂန်ပါဠိ ကိုးကား၍ ဆိုပါ။” ဓမ္မပြန့်၊ ၁။

ကိုးကုန်းကိုးကွန်း - ကြံဝိ / ကိုးကုန်းကိုးကွန်း / ဥပစာ၊ နေရာတကာ။ အနှံ့အစပ်။

ကိုးစကြောင်း - န / ကိုးရောင်း / ကိုးတလီကိုးမှ တစ်တလီတစ်အထိရှိသောအလီပေါင်းစု။ (ကိုးလီအထိသာ ရေတွက်သည်။)

ကိုးကွယ် - ကြံ / ကိုးကွယ် / ၁။ ဆည်းကပ်ပူဇော် အားထားသည်။ “အရိယာသုမြတ် ရောက်လာ၍ ကိုးကွယ် ရသည်။” ကိပ်၊ ၁၆။ ၂။ အားထားမှီခိုသည်။ “ရေဝယ်ထွန်းသား၊ ကျွန်းအံ့သွယ်၊ ကိုးကွယ် ပညးထု၊ လူများအရင်။” သစ္စာ* ၉၈။ ၃။ နတ်ပူဇော်ပသသည်။ “ယရည်းကွယ်ရာ၊ သေစာပွယ်ရင်၊ ကိုးကွယ်တပ်မှ။” ဆင်၊ ၁၆* ၅။

ကိုးကွယ်ရာ - န / ကိုးကွယ်ရာ / အားထား မှီခိုရာ။ ဆည်းကပ်ပူဇော်ရာ။

ကိုးစား - ကြံ / ကိုးစား / အထူးအားကိုးသည်။

ကိုးစီး - န / ကိုးစီး / စက္ခုဖဲသုံးချပ်စီဝေ၍ ကစားရသော ဝဲကစားနည်း။

ကိုးစိုးကားစား - ကြံဝိ / ကိုးစိုး ကားယား / ကိုးစိုး ကားရား / မည်သတ္တဝ။ ကမောက်ကမ။ ဖျက်လုံဖျက်ဆီး။

ကိုးထိုးကန်လန် - ကြံဝိ / ကိုးထိုးကန်လန် / ဆန်ကျင်၍။ ဝိလာမြဲ၍။

ကက်

ကက် - န / ကက် / စပါး ၆၄ တင်းဝင်သော တောင်းကြိုး။ ယင်းချင့်ဝန်။

ကက် - န / ကက် / ၁။ အပြုအနီ အပွင့်မျှဝေဖြင့် တဘက်တွင် မှတ်ထားသော အုတ်ချပ်ပုံ သစ်သားပြားငယ် ၆၄ ပြားဖြင့် ဝဲကစားနည်း။ ၂။ ယင်းသစ်သားစုံ ၆၄ ပြားတစ်စုံ။ ၃။ အပြုဆယ်ပွင့် အနီတပွင့်ပါသော ဝဲချပ်။

ကက်ကန်လန် - ကြံဝိ / ကက်ကန်လန် / ဆူညံခိုင်းပျူစွာ။

ကက်ကင်းဓာတ် - န / ကက်ကင်းဓာတ် / (သုခိုး ၆-၂ မလာနိုင်အောင် တံခါးထိပ်တွင် ကြက်သွန် ၂-၆ ထားသကဲ့သို့) နံတူနံပြန် ဓာတ်ရှိကန်နည်းတမျိုး။

ကက်ဆက် - န / ကက်ဆက် / ၁။ တိပ်ကြိုး အသံသွင်း စက်တွင် ထည့်၍ အသံသွင်းနိုင် အသံဖွင့်နိုင်သော အသေးစားအဆိပ်သွင်း တိပ်ခွေ။ ၂။ ယင်းတိပ်ခွေကို အသုံးပြုရသော တိပ်ကြိုးအသံသွင်းစက်။ [လိပ်]

ကက်ဆွဲ - ကြံ / ကက်ဆွဲ / ကက်ဝဲကစားသည်။

ကက်ဆေးကက် - န / ကက်ဆေးကက် / ၁။ စာအုပ် စသော အရာဝတ္ထုတို့၏ အမည်စာရင်း။ ၂။ ရောင်းကုန်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး ကြော်ငြာသည့် စာအုပ်။ [လိပ်]

ကက်မတိန် - န / ကက်မတိန် / ဝိုလ်ကြီး၊ အကြီးအကဲ။ ခေါင်းဆောင်။ [လိပ်]

ကက်မိနက် - န / ကက်မိနက် / အစိုးရအဖွဲ့။ ဝန်ကြီးများအဖွဲ့။ [လိပ်]

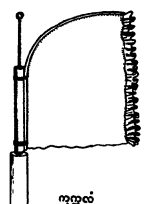
ကက်စောင့် - န / ကက်စောင့် / လှည်းအိမ်တွင် ရံတိုင်စိုက်ရာ အောက်ခံသစ်သားတန်း။

ကက်စိန် - န / ကက်စိန် / နွားလှည်းတွင် ပစ္စည်းတင် လူစီးရန် ကက်သောင့် ရံတိုင် လက်ရုံး အခင်းတို နှင့် လုပ်ထားသော နေရာ။ (ခြံအိမ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ကက္ကုဇ္ဈာ - န / ကက်ကုဇ္ဈာ / ၁။ ကက္ကုဇ္ဈာခေါ် ကျွဲခေါင်းသီးတွင် ပေါက်နေသော သိုးခွံဆူး။ ၂။ ယင်းဆူးကဲ့သို့ လုပ်ထားသော ပစ်တိုင်းထောင် သိုးခွံသဆူး။

ကက္ကုဇ္ဈာချီကက္ကုဇ္ဈာချီ - န / ကက်ကုဇ္ဈာချီကက်ကုဇ္ဈာချီ / တပုဒ်နှင့်တပုဒ် အချီအချီ မည်သော ရတုချီနည်း ချနည်းတမျိုး။

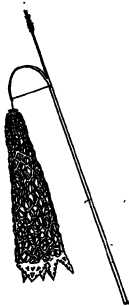
ကုက်

ကုက္ကလံ - န / ကုက်ကလန် / လေ၊ သဘောတို့၏ ချွန်တိုင်များနှင့် တက်မစင်တို့တွင် လေကြောင်းကို သိရအောင် စိုက်ထားသော ကြက်လျှာတံခွန်။

ကုက္ကလံ

ကုက္ကား - န / ကုတ်ကား / ၁၊ စက္ကူကို အထပ်ထပ်ခေါက်၍ တစ်ခွက်တခု ထဲနေအောင် အစိတ်စိတ် ညှပ်ပြီးမှ ပြန်၍ ဝါးတံကောက်တွင် ဆွဲထားသော လံခွန်တမျိုး။ (ယင်း ပစ္စည်းကိုပင် ယခုအခါတွင် ကုက္ကားဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မုလေးပွားဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်နေကြသည်။) ၂၊ အဖျားတွင် ကြိုးချည်၍ ကောက်ထားသော ဝါးတံ တမျိုး။ (လံခွန်လုံးမုလေးပွားစသည်တို့ကို အဖျားတွင် ဆွဲရသည်။)

ကုက္ကား

ကုက္ကူ - န / ကုတ်ကို / ၁၊ စားရသောအရွက်၊ ဆီဆုံ၊ ဆိုးစည် လုပ်ရသော အသားရှိသည့် သစ်ပင်ကြီး။ မြန်မာကုက္ကူ။ (ကုက္ကူပင်သည် အရှေ့ကျွန်း၏ အထိမ်းအမှတ် ဖြစ်သည်။) ၂၊ လမ်းဘေးတွင် စိုက်တတ်ကြသော အရိပ်ကောင်း အပွင့်ပန်းစေ့ငယ် သစ်ပင်ကြီး။ သဘောကုက္ကူ။

ကုက္ကုဒ္ဒ - န / ကုတ်ကုတ်စ / ၁၊ နောင်တ ပူပန်ခြင်း။ "စိတ်ဝမ်းထဲက၊ ကုက္ကုဒ္ဒမြင့်၊ နောင်တပစ္စန္ဓာ။" ဓမ္မ* ၃၃။ ၂၊ ယုံမှားသက်ခံဖြစ်ခြင်း။ "အကျွန်ုပ်အားကား သိလသည်တည်း ဖြတ်သလော။ အကြားအမြင်သည်တည်း ဖြတ်သလောဟု ကုက္ကုဒ္ဒသည် ဖြစ်၏။" ငါး၊ ၃၆၂။ ၅၈။ ၃၊ တွေးတောစိုးရိမ်ခြင်း။ "ငါ၏အရှင်သည်၊ ဖြက်ဝါးခြင်းစိတ်မျှလည်း သူတပါး၏ ဥစ္စာကိုမယူ။ ဩဌာ ကုက္ကုဒ္ဒ ခိုလေစွ။" ငါး၊ ၈၉။ ၄၇၇။ ၄၊ နှမြော တွန့်တို စေးနု စစ်စိခြင်း။ "သည်သစ်ခေါင်းငွေများစွာရှိငြားသော်လည်း သူ အိမ်သို့ တပါးသောသူ လာလျှင် ရေတပေါက်မျှ မသောက်စေချင်ဘူး။ အလွန်ကုက္ကုဒ္ဒ သဘောအားကြီးသည်။" ယူ။ ၁၈၉။ [ပါ]

ကောက်

ကောက် - န / ကောက် / စပါး၏ အမည်။ "မိုးသောက်ကြက်တင်း၊ နောင်ကောက်လှန်း။" ဩပျို့* ၈။

ကောက် - ကြို / ကောက် / တွန့်၊ ထယ်၊ လှည်းတို့ တွင် ကျွဲ၊ နွားတို့ ကို တပ်ဆင်သည်။ အလုပ်လုပ်ရန်အတွက် ဆင်ကို တန်ဆာပလာ တပ်ဆင်သည်။

ကောက် - ကြို / ကောက် / ၁၊ မမြောင့်။ ကွေ့လိမ်သည်။ ၂၊ မြဲမြံ စိတ်ဆိုးသည်။ "စိတ်ကောက်သည်။"

- န / ကောက် / ၁၊ ကောက်လိမ်သောအရာ။ ၂၊ သုံးပုံခံ ကက်ပုံကို ခွပ်သော ခဲချပ်တမျိုး။ စိတ်ကောက်။

- နဝိ / ကောက် / မမြောင့်သော။ ကွေ့လိမ်သော။ ကောက် - ကြို / ကောက် / ၁၊ ကျနေသော ချထားသောအရာကို ခွပ် သည်။ "ကျတိုင်းလည်း ကုန်း၍ မကောက်နှင့်။" ကျည်း။ ၇။ ၂၊ တောင်ခံသိမ်းယူသည်။ "ဈေးကောက်ကောက်သည်။" ၃၊ ရှာဖွေစုဆောင်းသည်။ "သန်းခေါင်စာရင်းကောက်ရမည်။" လူမှု။ ၆၈။ ၄၊ စားကျက်တွင် လွှတ်ထားသော တိရစ္ဆာန်များကို ပြန်လည်သိမ်းဆည်းသည်။ "ဆင်ကို သွားကောက်ချေ။" ၅၊ ရွေးချယ်ခေါ်ယူသည်။ "အင်းလျှင် စင်တော်ကကောက်သည်။" ၆၊ ရှင်ဘုရင်၊ ခေါင်းသွားစသည်တို့ က အမျိုးသမီးအား ဇနီးအဖြစ် သိမ်းယူသည်။ ၇၊ ဆင်ခြင်ယူသည်။ "တရားဆုံးဖြတ်ကောက်ယူတတ်သော အမတ်ကြီး။" ဆုတေး။ ၇၇။ ၈၊ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆို ဟောပြောသည်။ "အလင်္ကာရ၊ ဗျာသကုဏ်မြောက်၊ ပွင့်ဆို ကောက်ပိမ့်။" နာနာ* ၄၇။ ၉၊ တရားကိုယ်အဖြစ် မှတ်ယူသည်။ "မေတ္တာကို အခေါ်သစေတသိက်ဟု ကောက်သည်။"

ကောက်ကရ - န / ကောက်ကယု / [အရပ်သုံး] ဖြစ်ကတတ်ဆန်း။ ကလေကဝ အခြေအဖြစ်မရှိ အစိုးမတန်သောအရာ။ "ကလေကဝ ကောက်ကရနှင့်ကျသောသား။" ကညော။ ၁၃။

ကောက်ကင်ကော - ကြိဝိ / ကောက်ခါငင်ဂါ / လျင်မြန်လွယ်ကူစွာ။ အခက်အခဲ မရှိပုံနှင့်။

ကောက်ကောက်ပါ - ကြိဝိ / ကောက်ကောက်ပါ / ထက်ကြပ်မကွာ (လိုက်သည်။) "ဆရာ၏နောက်သို့ ကောက်ကောက်ပါ အောင် လိုက်လာကြပြန်လေတည်း။" မျှော့ကိစ္ဆိ။ ၁၆။

ကောက်ကျစ် - ကြို / ကောက်ကျစ် / ၁၊ မမြောင့်။ ကွေ့လိမ်သည်။ "အိမ်ပျံ့ပြစ်၏၊ သုံးထွေ့ပြစ်သား၊ ကောက်ကျစ်တမ်းပိုး။" ပြား* ၂၅။ ၂၊ မမှီးသား၊ စဉ်းလဲသည်။ စိတ်သဘောမမြောင့်။ "သူ့ သက်သတ်ညှစ်၊ ကောက်ကျစ်ကျင့်သုံး။" ဖာသ်* ၁၂၆။

- နဝိ / ကောက်ကျစ် / ၁၊ မမြောင့်သော။ ကွေ့လိမ်သော။ ၂၊ မမှီးသားသော။ စဉ်းလဲသော။

ကောက်ကြီး - န / ကောက်ကြီး / စိုက်သည့်ရက်မှ ရက်ပေါင်း ၁၇၀ - ၂၀၀ အတွင်း မှည့်သော မြီးတုံး၊ ဗြတ် စသည့် သက်ကြီးစပါးမျိုး။

ကောက်ကြီးတက် - န / ကောက်ကြီးတက် / ကောက်ကြီး စပါးပေါ်ချိန်။

ကောက်ကျောင်း - န / ကောက်ကျောင်း / ၁၊ ပျံ့ကြမ်းမျဉ်း။ ၂၊ မျဉ်းများကို အသုံးပြု၍ ရေးဆွဲသော ပန်းချီရေးဆွဲနည်းတမျိုး။

ကောက်ကွက် - န / ကောက်ကွက် / စပါးမျိုးပင်များကို စိုက်ထားသော အပိုင်းအကွန်။ "ဗိုလ်လှိုင် မရှိမှီက၊ ထိုးလိုက်ကြ ကောက်ကွက်ကျကြီး။"

ကောက်ခံ - ကြို / ကောက်ခံ / အခွန်အတတ် စသည်တို့ကို တောင်းယူသည်။

ကောက်ချက် - န / ကောက်ချက် / [လွတ်ခွဲ] ၁၊ နှစ်တက်အမှု
သည်တို့၏ အငြင်းပွားရင်း အချက်။ ၂၊ အမှုအခင်းအတွက်
ဆုံးဖြတ်ချက်။

ကောက်ချက်ချ - ကြံ / ကောက်ချက်ချ / လိုရင်းကောက်ကို
သတ်မှတ် ပြောဆိုသည်။

ကောက်ချက်ထုတ် - ကြံ / ကောက်ချက်ထုတ် / တရားမမှု၌ နှစ်
ဘက်အမှုသည်တို့ အပြန်အလှန် စွဲဆိုချေပလွှာတို့မှ ဆုံးဖြတ်
ရန် အချက်အလက်များကို ထုတ်နုတ်တင်ပြသည်။

ကောက်ငယ် - န / ကောက်ငယ် / ကောက်လျှော် - နှံနှင့် အတူတူ။

ကောက်စိုက် - ကြံ / ကောက်စိုက် / တမန်းရပြီးလယ်၌ စပါးပင်
များကို လက်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကောက်စိုက်တံဖြင့်ဖြစ်စေ အမြစ်
မြှုပ်အောင် မြှုပ်သည်။

ကောက်စိုက်တံ - န / ကောက်စိုက်တံ / အဖျားတွင် သံခက်ရင်း
ခွယ် တပ်ထားသော သို့မဟုတ် ခက်ရင်းခွကဲ့သို့ ပြုလုပ်
ထားသော ကောက်စိုက်ရန် တူတတ်။

ကောက်စိုက်မ - န / ကောက်စိုက်မ / ကောက်စိုက်သော
မိန်းမ။

ကောက်စာ - န / ကောက်စာ / ဆန်ကျော် - နှံနှင့် အတူတူ။

ကောက်ဆိုင်ပုံ - န / ကောက်ဆိုင်ပုံ / ထပ်၍ဖြစ်စေ မွေလှည့်
၍ဖြစ်စေ စုပုံထားသော ကောက်လှိုင်းစု။

ကောက်ဆန်စကြ - န / ကောက်ဆန်စကြ / ကောက်လှိုင်းတိုက်ရာ
တွင် လှည်းပေါ်၌ ကြွေကျသော စပါး။ လှည်းစကြ။

ကောက်ဆုတ် - န / ကောက်ဆုတ် / စပါးရိတ်ရာ၌ လက်တက်ိုင်
ရှိသော ရိတ်ပြီးကောက်စင်စု။

ကောက်ဆွ - န / ကောက်ဆွ / စပါးနယ်ပြီးသော ကောက်ပြန့်
ကို စပါးနှင့်ကောက်မှီး တခြားစီဖြစ်အောင် ထိုးကော်ရိုက်ခါ
ရသော အဖျားကောက်သည် ဝါးတုတ်။ (အချို့ အရပ်တွင်
တံစဉ်ဟောင်းများကို အဖျားတွင် တပ်လေ့ရှိသည်။)

ကောက်ညှင်း - န / ကောက်ညှင်း / ချက်သောအခါ ပျော့
ပျောင်းစေးကပ်သော စပါးတမျိုး။

ကောက်ညှင်းကျည်တောက် - န / ကောက်ညှင်းကျည်ဒေါက် / ဝါး
စိမ်းကျည်တောက်တွင် ကောက်ညှင်းသွတ်၍ မီးဖုတ်ထား
သော စားဖွယ်။ ခဲလံကျည်တောက်။ ခဲလံချောင်း။ ပေါင်း
တင်းကျည်။

ကောက်ညှင်းထုပ် - န / ကောက်ညှင်းထုပ် / ကောက်ညှင်းဆန်
ကို ခေါက်၍ ဖက်ဖြင့်ထုပ်ကာ ပြုတ်ထားသော စားဖွယ်။

ကောက်ညှင်းပေါင်း - န / ကောက်ညှင်းပေါင်း / ခရုငွေ့ငွေ့ဖြင့်
ကျက်နပ်စေသော ကောက်ညှင်းစားဖွယ်။

ကောက်တီ - န / ကောက်တီ / ယုဒစပါးတမျိုး။ “ကောက်တီ
စပါးမှာ မတ်လ (တပေါင်းလ) အကုန်တွင် စိုက်ပျိုးသော
ယုဒစပါးမျိုး ဖြစ်သည်။” ဒေဝင်။ ၁၂၅။

ကောက်တေး - န / ကောက်တေး / စိတ် ကောက် တတ် သော
သူ။

ကောက်တိုင် - န / ကောက်တိုင် / ကောက်တိုင် / ကြေးပန်းထိမ်
သုံး လည်ပင်းကောက်သော ပေ။

ကောက်နှုတ် - ကြံ / ကောက်နှုတ် / ငွေးချယ် ထုတ်ယူသည်။

ကောက်နှုတ်ချက် - န / ကောက်နှုတ်ချက် / ငွေးချယ်ထုတ်ယူ
ထားသော အကြောင်းအရာ။

ကောက်နှံ - န / ကောက်နှံ / စပါးသီး အခိုင်။

ကောက်ပသီးနှံ - န / ကောက်ပသီးနှံ / စပါး။ ပဲ၊ ပြောင်း
စသော သီးနှံမျိုးစုံ။

ကောက်ပင်ရိတ်လှီး - န / ကောက်ပင်ရိတ်လှီး / (ကောက်ပင်
များကို မိမိရရ ဖမ်းယူဆွဲကိုင်းပြီး ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် လှီးဖြတ်
သကဲ့သို့) တဘက်သား၏ စကားကို ပိုင်နိုင်စွာဖမ်း၍ ချေပ
ပြောဆိုသော စကားပြောနည်း။ (စကားကြီးဆယ်မျိုးတွင်
ပါဝင်သည်။)

ကောက်ပြန့် - န / ကောက်ပြန့် / စပါးနယ်ရန် ဖြန့်စိထားသော
ကောက်လှိုင်းစု။

ကောက်မွှေး - န / ကောက်မွှေး / တမင်းဖြစ်သောအခါ အနံ့မွှေး
သော စပါးတမျိုး။

ကောက်ရ - ကြံ / ကောက်ရ / ကျကျနုရစ်သောအရာကိုတွေ့
ရှိရယူသည်။

ကောက်မှီး - န / ကောက်မှီး / အသီးမြေပြီးသော ကောက်
ပင်။ ကောက်ပင်၏ အမှီး။

ကောက်မှီးနွယ် - န / ကောက်မှီးနွယ် / ရှည်သွယ်သော အ
ရွက်များရှိသည့် ယုဒဆေးနွယ်ပင်တမျိုး။

ကောက်မှီးပန်းချီ - န / ကောက်မှီးပန်းချီ / ကောက်မှီးကို ကော်
ဖြင့်ကပ်၍ ပုံဆွဲထားသော ပန်းချီ။

ကောက်မှီးမီး - န / ကောက်မှီးမီး / [၂၁၈၁] စာသောခံသည့်
စိတ်ထား လုံ့လစသည်။

ကောက်ရပ်ပန်း - န / ကောက်ရပ်ပန်း / ယုဒဆေးပင်တမျိုး။

“မျိုးဆေးကား ကောက်ရပ်ပန်း ဖြစ်၊ တောက်ထုံလက်ဝါး၊
ကွမ်း၊ သဇွန်နှင့် နယ်၍မျိုး။” စာတု၊ တ။ ၂၃။

ကောက်ရိတ် - န / ကောက်ရိတ် / မှည့်ပြီး ကောက်ပင်များကို
တံစဉ်ဖြင့် ဖြတ်သည်။ စပါးရိတ်သည်။

ကောက်လတ် - န / ကောက်လတ် / စိုက်သည့်ရက်မှ ရက်ပေါင်း
၁၅၀ - ၁၇၀ အတွင်း မှည့်သော ဧည့်မထ၊ လက်ရွေးစင်
စသည့် သက်လတ်စပါးမျိုး။

ကောက်လန်းတီ - န / ကောက်လန်းတီ / ကောက်လှိုင်းတီ /
လယ်ကန်သင်းပေါ်တွင် ပေါက်သော အပွင့်ခရမ်းရောင်ပွင့်
သည့် အပင်ငယ်။

ကောက်လျှော် - န / ကောက်လျှော် / စိုက်သည့်ရက်မှ ရက်ပေါင်း
၁၄၀ - ၁၇၀ အတွင်း မှည့်သော သက်နုစပါးမျိုး။ ကောက်
ငယ်။

ကောက်လှိုင်း - န / ကောက်လှိုင်း / ရိတ်ပြီး ပွဲ ကြိုးဖြင့်စုစည်း
ထားသော ကောက်ပင်စု။

ကောက်ဆင်း - န / ကောက်ဆင်း / စပါးရိတ်ရာတွင် ကျန်ရစ်
သော စပါးနှံ။ တံစဉ်လွတ် စပါးနှံ။

ကောက်သင်းကောက် - ကြံ / ကောက်သင်းကောက် / ၁
ကောက်သင်းစပါးနှံကို ရွာဖွေကောက်ယူသည်။ ၂၊ ကောက်

ပဲသီးနှံ အကြွင်းအကျန်များကို ရွာရွာကောက်ယူသည်။
ဦး၊ သူတပါးလုပ်ကိုင်ပြီး လက်စကို အပြီးသတ် လုပ်ကိုင်
သည်။ ငါ့ ပြန်ကြနေသော အရာများကို စုဆောင်းသိမ်း
ဆည်းသည်။

ကောက်ဆင်းကောက်စကား - န / ကောက်ဆင်းဂေါက်ဇဂါး /
အဆက်အစပ်မရှိ တွေ့ ကရာကောက်ကရပြောသော စကား။

ကောက်ဆစ်စာမဲ့ - န / ကောက်ဆစ်စာမဲ့ / ခ၊ ပေါ်ဦးဆန်
ကို ချက်၍ ကျွေးမွေး စားသောက်ကြသော ကချင်နွဲ့ရာ
ပွဲတမျိုး။ ၂၊ ပေါ်ဦးဆန်ကိုချက်၍ လှူဒါန်းကျွေးမွေး
သောပွဲ။

ကောက်ဆစ်ပွဲ - န / ကောက်ဆစ်ပွဲ / ကောက် ဆစ် စား ပွဲ။
“သုတိမ္ပဝတ်၊ ထုံရေဆွတ်၍၊ ဘုံထွတ်ရိပ်ပုံ၊ ကောက်ဆစ်ပွဲ
တည်း။” ဗာဝရီ* ၂၈။

ကောက်ဆွယ် - န / ကောက်ဆွယ် / စပယ်တမျိုး။ “ဤအုပ်
တွင် ကောက်ဆွယ်၊ နမသလေး.... ကိုပင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသား
တို့ မှာ သလေးဟု ခေါ်ဝေါ်ကုန်သည်။” ဒဗ္ဗ၊ ၂၉၅။

ကောက်ဦး - န / ကောက်အိုး / ဦးဦးချားချား ပေါ်သော
ပေါး။

ကိုက်

ကိုက် - ကြို / ကိုက် / ခ၊ ပေါက်ပြ၊ ကျိုးပဲ့၊ ပွန်းပြတ်၊ ကြေ
မှုအောင် သွားဖြင့် ဖိညှပ်သည်။ ၂၊ နှုတ်သီးဖြင့် ညှပ်ထား
သည်။ “သစ်ကိုင်းသေကို ကိုက်၍ နားချေသည်။” နှ၊ ၉။
ဦ၊ ခြင်္ကဲသို့ နှုတ်သီးချွန်ဖြင့် ထိုးသည်။ ငါ၊ ချွေကဲသို့ အ
စွယ်ဖြင့် ပေါက်သည်။ ၅၊ ကတ်ကြေး စသည်ဖြင့် ဖြတ်
သည်။ ၆၊ အခံခက်သော ဝေဒနာမျိုးကို ခံစားရသည်။
“သွေးများ၍နေလျှင် ထိုအနာ ရင်း၏၊ ကိုက်၏” ပတ်။
၇၈။ ၇၊ သင့်လျော်ညီညွတ်သည်။ “မုန်းခြေနှင့် မကိုက်။”
ထေရာ၊ ၃။ ၁၁။ ၈၊ စွဲငြိသည်။ “တွင်ရုတ်၍ မကိုက်ဘဲ
ကွာ၍ကျသည်။” ဓမ္မ၊ ၁၆၄။

- န / ရိုက် / ခ၊ ပြုတ်တူ။ ၂၊ လှေတွင် လက်ဝဲ လက်ယာ
ကြွက်လျှောက်အစုံကို ချုပ်ထားသည့် သစ်သားတန်း။
ဦ၊ သတ္တုပြားကို ဖြတ်ရသော ကတ်ကြေးကြီးတမျိုး။
ငါ၊ သစ်သားကို အချောတိုက်ရသော လက်သမားကိရိယာ
တမျိုး။ ၅၊ သံကို ခြစ်ရသော ပန်ပက်ရိယာ တမျိုး။
၆၊ နို့သီး စသည်ကို ဖောက်ရသော ကိရိယာ။

ကိုက်ညီ - ကြို / ကိုက်ညီ / တိုက်ရိုင်းညီညွတ်သည်။ သင့်လျော်
သည်။

ကိုက်ထိုး - ကြို / ရိုက်ထိုး / စား၊ သင်ခန်း စသော သံထည်များ
နှင့် သစ်သား စသည်တို့ကို ပြောကြောင်းထိုးသည်။

ကင်

ကင် - ကြို / ကင် / အပူရှိန် ထိရောက်ပျံ့နှံ့စေရန် မီးနားမှာ
ထားသည်။

ကင်ညှပ် - န / ကင်ညှပ် / ဒညှပ် / သား၊ ငါးကင်ယူ ညှပ်။
ကင်စာစာတင် - န / ကင်ခါဂါဒင် / ခ၊ ကလေးငယ်များ အ
တွက် ကျောင်း။ ၂၊ ကလေးငယ်များအတွက် စာသင်တန်း။
[လိပ်]

ကင်ပလင်း - န / ကင်ပလင်း / ချဉ်ဖြူဖြူ အရသာရှိသော အသီး
ငယ်များ အပိုင်လိုက်သီးသည့် အပင်တမျိုး။

ကင်ပေတိုင် - န / ကင်ပေတိုင် / ဂျပန်စစ်ပုလိပ်အဖွဲ့။ “မင်းတို့
ဂျပန် ကင်ပေတိုင် မဲ့၊ အလုပ်ဟာ ဒီလိုဘဲ ရွှောက်လုပ်နေ
သလား။” လွမ်းရစ်။ ၂၂၄။ [ဂျပန်]

ကင်ပိပ် - န / ကင်ပိန် / အရွက်ကို စားရသော အချိန် နွယ်ပင်
တမျိုး။

ကင်ပျစ် - န / ကင်ပျစ် / သား၊ ငါးစသည်ကို ကင်ရန် စကာ
ကဲ့သို့ ရက်ထားသော ကိရိယာ။

ကင်ပွန်း - န / ကင်ပွန်း / ကင်ပွန်း / အရွက်ကို ဟင်းချက်၊ အ
သီးတောင်ကို ခေါင်းလျှော့ရသော ဆူးရှိနွယ်တတ်သော
အပင်။

ကင်ပွန်းတပ် - ကြို / ကင်ပွန်းတတ် / ကင်ပွန်းတတ် / ခ၊ မွေးစ
ကလေးကို ကင်ပွန်းရည် စသည်တို့ဖြင့် ခေါင်းဆေးမတ်လာ
ပြုသည်။ ၂၊ နာမည်ပေးသည်။

ကင်မရာ - န / ကင်မရာ / ဓာတ်ပုံရိုက် ကိရိယာ။ [လိပ်]

ကင်း

ကင်း - န / ကင်း / ကင်းခြေများ၊ ကင်းပုစွန် စသည့် အဆိပ်
ထန်သော ပိုးမွှားမျိုးကို ခြံ၍ခေါ်သောအမည်။

ကင်း - န / ကင်း / ခ၊ ရန်သူ၏ အခြေအနေကို ထောက်လှမ်း
ရန် လှည့်လည်နေသူ။ ၂၊ လူဆိုးသူတို့ကို ပမ်းဆီးနှိမ်နင်း
ရန် စောင့်နေသူ။ ငါ၊ ရေ၊ မီးစသော သေးအန္တရာယ်ကို
တားဆီး ကာကွယ်ရန် စောင့်နေသူ။ ငါ၊ အခွန်အတုတ်
ကောက်ခံရာ ရေဆိပ်စသည်။ “မင်းလွတ်လျှင် တနေ့၊ ကင်း
လွတ်လျှင် တကျော့” ရွှေထေ၊ ၄၉။

ကင်း - ကြို / ကင်း / ခ၊ မရှိ။ “တူးမြောက်သန်ရှင်း၊ ပြုမက်
ကင်း သား၊ ရေထွင်းအပေါင်း။” တန်ရ * ၆။ ၂၊ အဆက်
အစပ်မရှိ၊ အတူတကွ မဟုတ်။ “ရဟန်းကြီးသည် မိမိသာမဏေ
နှင့် အတူတကွ နေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်၊ ကင်း ခြံနေခြင်းငှာ
လည်း မတတ်နိုင်။” ငါ၊ ၃၇၅။ ၆၄။

ကင်း - ကြို / ကင်း / အပွင့်၊ အသီးများ ထွက်ပြုမြေပြည်။
“အချို့သော သရက်ပင်တို့သည် ပွင့်ကုန်၏၊ အချို့ကင်း
ကုန်၏။” ဝေဇာတ်။ ၉၆။

ကင်းကွာ - ကြို / ကင်းကွာ / အတူတကွ မဟုတ်။ ဝေးလံသည်။
မရှိ။

ကင်းခြေများ - န / ကင်းချိုများ / ခြေထောက် အများရှိသော ကင်းတမျိုး။

ကင်းခွန် - န / ကင်းဂွန် / ခေလမ်း ကုန်းလမ်း၌ ကုန်း၊ လူ အထွက်အဝင်ပေါ်တွင် ကောက်ခံသော အခွန်အကောက်။

ကင်းဂါတ် - န / ကင်းဂတ် / ဒေသအခွန်အများ၌ စောင့်ရှောက် ရန် ချထားသော အစောင့်ကင်း အဆောက်အအုံ။

ကင်းစီး - ကြို / ကင်းစီး / အကုသုတကံတွင် သေတံအကုသုတကို ဆင့်တင်ထားသည်။ (၁) “အဂ္ဂိယ ကယ်အကုသုတတွင် ယပင့် ကင်းစီး၍ ရေးလိုက်သည်။” ဓာန်ပါဌ်။ ၁၉၁။

- န / ကင်းစီး / ယင်းသို့ ဆင့်ထားသော အသတ်။

ကင်းစောင့် - ကြို / ကင်းစောင့် / ရန်သူတို့ ၏ အသွားအလာကို စောင့်ကြည့်သည်။

- န / ကင်းစောင့် / ယင်းသို့ စောင့်ကြည့်သူ။

ကင်းစမ်းထိုး - ကြို / ကင်းစမ်းထိုး / ရန်သူ၏ အခြေအနေကို မထင်မရှား သွားရောက်စုံစမ်းသည်။ “ဘမ်းငင်ရောက်နိုး၊ ကင်းစမ်းထိုးသော်။” ယိုးဒ* ၄၅။

ကင်းတံ - န / ကင်းတံ / ကင်းသမားများ ရန်သူကို စောင့်ရာ အဆောက်အအုံငယ်။

ကင်းတပ် - န / ကင်းတပ် / တပ်ကြီး၏ အလျင် ချီတက်ကာ ရန်သူတို့ ကို ထောက်လှမ်း တိုက်ခိုက်သော တပ်။

ကင်းထောက် - ကြို / ကင်းထောက် / ရန်သူ၏ အခြေအနေကို စုံစမ်းသည်။

- န / ကင်းဒေါက် / ၁၊ ယင်းသို့ စုံစမ်းသူ။ ၂၊ အလုပ် လုပ်ခြင်း စကားခြင်း အမျိုးမျိုးဖြင့် လူငယ်တို့ ၏အကျင့် စာရိတ္တကို မြှင့်မြောက်ပေးသောအသင်းကြီး၏ အသင်းဝင်။

ကင်းပုစွန် - န / ကင်းပုစွန် / ကင်းမလက်မည်း။

ကင်းပုန်း - န / ကင်းပုန်း / ရန်သူလာနိုင်သေးလမ်း တနေရာရာ ၌ လျှို့ဝှက်စွာ စောင့်နေသူ။

ကင်းပု - န / ကင်းပုန် / ကင်းပုန် / အရွက် အသီးစား နွယ်ပင် တမျိုး။ (ကင့်ပုံဟုလည်း ရေးတတ်ကြသည်။)

ကင်းမလက်မည်း - န / ကင်းမလက်မ / အရွယ်ကြီး၍ အရောင် မည်းနက်သော ကင်းမြီးကောက်တမျိုး။ ကင်းပုစွန်။

ကင်းမြီးကောက် - န / ကင်းမီးဂေါက် / လက်မအစုံနှင့် အမြီး ကောက်ရှိသော အဆိပ်တန်သည့် အညိုရောင် ကင်းသတ္တဝါ။

ကင်းမြီးကောက်

ကင်းရှင်း - ကြို / ကင်းယှင်း / ပပျောက်သည်။ ဝေးကွာသည်။

ကင်းစိပ်ချော - န / ကင်းလိတ်ချော / ထိပ်မြှောင်နှင့်တူ၍ ချော ပြောင်သော ကိုယ်ထည်ရှိသည့် တွားသွားကောင်တမျိုး။

ကင်းစိပ်ချော

ကင်းလွတ် - ကြို / ကင်းလွတ် / ဝေးကွာသည်။ ကင်းရှင်းလွတ် မြောက်သည်။

ကင်းလွတ်ကုန် - န / ကင်းလွတ်ကုန် / အစိုးရက ရောင်းဝယ်ခွင့် ပြုထားသော ကုန်ပစ္စည်း။

ကင်းလွတ်ခွင့် - န / ကင်းလွတ်ခွင့် / အခွန်အပေးဆောင်ခြင်း၊ စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက် စသည်တို့မှ လွတ်ငြိမ်းသော အခွင့် အရေး။

ကင်းဝေး - ကြို / ကင်းဝေး / မရှိ။ ကင်းရှင်းသည်။

ကင်းဝပ် - ကြို / ကင်းဝပ် / ရန်သူ လာနိုင်သောလမ်း တနေရာ ရက လျှို့ဝှက်စွာ စောင့်ကြည့်သည်။

- န / ကင်းဝပ် / ယင်းသို့ စောင့်ကြည့်သူ။

ကင်းသမား - န / ကင်းသမား / ကင်းစောင့်သောသူ။

ကင်းသား - န / ကင်းသား / ကင်းခွန်ကောက်ခံသောအမှုတမ်း။

ကောင်

ကောင် - န / ကောင် / ၁၊ ရင်းနှီးသောအရွယ်တူနှင့် ငယ်ရွယ်သူ ယောက်ျားများကို ခေါ်ဝေါ်ညွှန်ပြရာတွင်သုံးသော စကား လုံး။ ၂၊ နှိမ့်ချလိသောသဘောဖြင့် ယောက်ျားကို ညွှန်း၍ ပြောသော စကားလုံး။ ၃၊ သတ္တဝါတို့ ၏ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်။ “လူကောင်။” ကိုးဗြေ၊ ပ။ ၆၁။ “အသေကောင်။” ဝေါ။ ၁၇၉။ “အလောင်းကောင်။” ဝုဗု၊ ပ။ ၁၇၅။ ၄၊ ပိုးမွှား တိရစ္ဆာန်တို့ ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။

- စည်း / ကောင် / ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန် စသည်တို့ ၏ အရေ အတွက်ကိုပြသောစကား။ “လင်းတ ကောင်၊ လက်သောင် သဖွယ်။” ဝေါ။ ၁၇၉။

ကောင်ကလေး - န / ကောင်ကလေး / သူငယ်။ လူကလေး။ ယောက်ျားကလေး။

ကောင်စီ - န / ကောင်စီ / ၁၊ အကြံဉာဏ်ပေးရန် စုစုပေါင်း နှေး ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်စု။ ၂၊ ဥပဒေဥပဒေမျိုးများအရ စီမံခန့်ခွဲ ပညတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အဖွဲ့။ “နိုင်ငံတော် ကောင်စီ။” [လိလ်]

ကောင်စစ်စစ် - န / ကောင်စစ်စစ် / မိမိနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရန် နိုင်ငံခြားတွင် ခန့်ထားခြင်းခံရ သည့် အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်အရာရှိ။

ကောင်မ - န / ကောင်မ / ၁၊ ရင်းနှီးသော အရွယ်တူနှင့် ငယ် ရွယ်သူမီးမများကို ခေါ်ဝေါ်သောစကား။ ၂၊ နှိမ့်ချလိသော သဘောဖြင့် မိန်းမကိုညွှန်း၍ ပြောသော စကားလုံး။

ကောင်မကလေး - န /ကောင်မကလေး/ သူငယ်မ။ မိန်းမကလေး။

ကောင်း

ကောင်း - နဝိ /ကောင်း/ ခ၊ နှစ်သက်ဖွယ်သော ဂုဏ်တို့၊ ရှိသော။ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်သော။ မွန်မြတ်သော။ ။ များပြားသောလွန်သော။ “သိပ်ကောင်းသည်။” “ခေါက်ကောင်းသည်။” ပ၊ ရှိသင့်သော ဂုဏ်တို့၊ ရှိသော။ “မော်တော်ကားကောင်းသည်။” ဂ၊ သင့်လျော်သော။ သင့်သော။ “ငါ့သားမောင်၏၊ ရွယ်ရောင်လှစွာ၊ ကိုယ်အသားလည်း၊ ကျွဲနွားအတူ၊ လွှဲဖျက်ယူ၍၊ နံကြူလောင်းလောင်း၊ မစားကောင်းတည်း။” မြူး* ၇၀။ ဘ၊ သင့်သော။ ထိုက်သော။ အပ်သော။ “ယူချေကောင်းစွာ၊ တန်ခိုးပြလော့။” ပြာဇိ* ၉။ ဖ၊ ဖြစ်နိုင်ဖွယ်အကြောင်းရှိသော။ “အသက်တိုရှည်၊ ရှိကောင်းသည်ဟု။” မွေ* ၃၅။

- ကြိ /ကောင်း/ နှစ်သက်သည်။ “ထမင်းစားကောင်းသည်။” “အိပ်ကောင်းသည်။”

- ညင်း /ကောင်း/ အရေအတွက် အပိုင်း အခြားကို ပြသောစကား။ “မရွာစတောင်း၊ တနေ့ကောင်းမျှ၊ ကန်ချောင်းမြောင်းတီး၊ မိုးပေါက်ကြီးလည်း။” သုံ* ၃၂။

ကောင်းကင် - န /ကောင်းကင်/ ဤမြေအထက်၌ တည်သော အဆုံးမရှိသည့် လဟာပြင်ကြီး။ မိုး။ “မိသ်းကောင်းကင်၊ ယုန်ခွင်က၊ ရောင်ထင်ခိုန်စေ၊ နေမင်းပေါ်သို့။” မွေ* ၈၄။

ကောင်းကင်ပိုက် - န /ကောင်းကင်ပိုက်/ ကောင်းကင်တွင် ထူထွင်ထားသော ငှက်ထောင်ပိုက်။ “ကောင်းကင်ပိုက်နှင့်၊ ညွတ်စိုက်ကပ်ထောင်။” ဟင်္သာ* ၁၆။

ကောင်းကင်ဆူ - န /ကောင်းကင်ဆူ/ ခရစ်ယာန်သာသနာဆိုင်ရာ ထာဝရတရားသင် တည်နေသည့် တံ။

ကောင်းကောင်းကန်းကန်း - ကြိဝိ /ကောင်း/ ဂေါင်း ကန်း ဂန်း/ ကောင်းစေငါးကန်းငန်း/ အပိုးမတန်။ အရာမဝင်။ အသုံးမကျ။

ကောင်းကျိုး - န /ကောင်းကျိုး/ ခ၊ ကောင်းမှုပြု၍ ရသော ချမ်းသာ။ ။ မွန်မြတ်သော ကျေးဇူး။

ကောင်းချီး - န /ကောင်းချီး/ ခ၊ ဝမ်းသာအားရ ချီးကျူးပြောဆိုခြင်း။ မင်္ဂလာစကား။ သာဓုခေါ်ခြင်း။ မင်္ဂလာ။ ကျက်သရေ။ အသရေ။ “သင်မင်းကြီး၌၊ ကောင်းချီးမင်္ဂလာ၊ ချမ်းသာပြန်ပြော၊ တည်စေသောဟူ။” ဘူလင်* ၃၁၇။

ကောင်းချီးခေါ် - ကြိ /ကောင်းချီးခေါ်/ ကောင်းချီး စကားပြောဆိုသည်။ “အာနန္ဒာဟု၊ ငါးခါတေဒဂါ၊ မိန့်ပွက်သံတော်၊ ကောင်းချီးခေါ်သည်၊ ရှင်ကျော်မထေရ်။” ပါမိ* ၁၅။

ကောင်းချီးပေး - ကြိ /ကောင်းချီးပေး/ ချီးကျူးစကားကို ဆိုသည်။ မင်္ဂလာစကားကို ဆိုသည်။ ဝမ်းသာစကားကိုဆိုသည်။ သာဓုခေါ်သည်။

ကောင်းခြင်း - န /ကောင်းဂျင်း/ နှစ် သက် ဖွယ် ဖြစ် ခြင်း။

“မသောင်းမပျင်း၊ ရွှေနန်းတွင်းဝယ်၊ ကောင်းခြင်းရွှေပကာ။” ပင်း။ ပ။ ၇၃။ (ခ၊ ဆဲ၏ ကောင်းခြင်း။ ။ အသား၏ ကောင်းခြင်း။ ပ၊ အရိုး၏ ကောင်းခြင်း။ ဂ၊ အရေ၏ ကောင်းခြင်း။ ဘ၊ အရွယ်၏ ကောင်းခြင်း။ ဟူ၍ ငါးပါး ပြားသည်။)

ကောင်းစား - ကြိ /ကောင်းစား/ ကြီးပွား ထွန်းကားသည်။ “မိမိကောင်းစားလျှင် သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲခြင်း...သည်ကား... သူတော်ကောင်းတို့၏ ကျင့်ဟောင်းလမ်းစဉ် မဟုတ်။” စွယ်၊ ပ။ ၂၇၁။ [မွန်]

ကောင်းစွာ - န /ကောင်းစွာ/ ချီးမွမ်းသောအခါ၊ ဝန်ခံလိုသော အခါ သုံးသောစကား။ “ဥယျာဉ်သည် လင်မယားလည်း ကောင်းစွာဟု ဝန်ခံပေ၏။” နူ။ ၃၀။

ကောင်းတင်း - န /ကောင်းဒင်း/ နှစ် သက် ဖွယ် သော အကြောင်း။

ကောင်းနိုး - ကြိ /ကောင်းနိုး/ သင့်လျော်အံ့သည်။ “ကောင်းနိုး သောဆင်များကို ရွေးချယ်၍ ယူလေ၏။” တိပုံ။ ၂၅။

ကောင်းပြီ - န /ကောင်းပြီ/ ဝန်ခံသောစကား။ သဘောတူ ကြောင်းပြသော စကား။

ကောင်းမြတ် - နဝိ /ကောင်းမြတ်/ ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သော။

ကောင်းမွေ - န /ကောင်းမွေ/ မွန်မြတ်သော ဆက်ခံဖွယ်ရာ။

ကောင်းမွန် - နဝိ /ကောင်းမွန်/ သင့် လျှော့ လျှော့ က် ပတ်သော။

ကောင်းမှု - န /ကောင်းမှု/ ခ၊ ပေးကမ်းခြင်း သီလဆောက်တည်ခြင်း စသော မွန်မြတ်သော အလုပ်များ။ ။ ပေးလှူ၊ အပ်သော အရာ။ ကုသိုလ်။ “ငါ့ကောင်းမှုကို၊ သာဓုခေါ်ပါ၊ နတ်တကာတို့။” တန်ခိုး* ၄၃။

ကောင်းမှု - န /ကောင်းမှု/ လွှစာသစ်ပင်ကြီးတမျိုး။

ကောင်းရာကောင်းကြောင်း - န /ကောင်းယာကောင်းလျောင်း/ သင့်လျော်မည့် အကြောင်းကိစ္စ။

ကိုင်

ကိုင် - ကြိ /ကိုင်/ ခ၊ လက်၌ မြဲမြံစွာထားသည်။ လက်ဖြင့် ဆုပ်သည်။ လက်၌ စွဲသည်။ ။ အလှအပ အတင့်အထယ် အညီအညွတ်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ “ဒါလိနွင် လည်တိုင်မှာ၊ ပုံ ကိုင် ခြံထားသည့်နယ်။” ရာမ၊ ပ။ ၃၇။ ပ၊ ဆောင်ရွက် ပြုလုပ်သည်။ အသုံးချသည်။ သုံးသည်။ “ရာသီမပိုင် ဆေးမ ကိုင် နှင့်။” ပုံ။ ဂ၊ ရေဂါ၊ တမျိုးမျိုး စွဲကပ်သည်။ “သွေးဆုံး ကိုင် သည်။” ဘ၊ ဟင်းချက်ရန် သားငါး စသည်ကို ခုတ်တစ်သည်။ “ငါး ကိုင် သည်။”

ကိုင်ခွံ - ကြိ /ကိုင်ခွံ/ ခ၊ လက်တွင်ထား၍ ဆောင်သည်။ ။ မြဲမြံစွာ ခံယူသည်။

ကိုင်တွယ် - ကြိ /ကိုင်တွယ်/ ခ၊ လက်ဖြင့်ကိုင်ကာ သုံးသပ်သည်။ ။ ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်သည်။

ကိုင်း

ကိစ္စ

ကိုင်း - န / ကိုင်း / ခ၊ မြစ်ရေကျသောအခါ ပေါ်လာသော နှုန်းတင်မြေကွက်။ ။ ယင်းမြေကွက်မျိုးတွင် စိုက်ပျိုးလုပ်ဆောင်ရသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်မျိုး။ ခ၊ ယင်းမြေကွက်မျိုးတွင် ပေါက်လေ့ရှိသော မြက်ပင်ရည်ကြီးတမျိုး။ ခ၊ ယင်းမြေကွက်တွင်ရှိသော စိုက်ခင်းဥယျာဉ်။

ကိုင်း - ကြံ / ကိုင်း / ညွတ်သည်။ အောက်သို့ ကျွေးသည်။
- န / ကိုင်း / ညွတ်သော။ အောက်သို့ ကျွေးသော။
- န / ကိုင်း / ခ၊ ညွတ်ကောက်နေသောအရာ။ ထီးကိုင်း။ လက်ကိုင်း ကိုင်း။ ။ ငါးမျှားတံတမျိုး။ ခ၊ သစ်ပင် ပင်မမှထွက်သော အခက်ကြီး။ အကိုင်း။

ကိုင်း - စည်း / ကိုင်း / က - စည်း။ နှင့် အတူတူ။
ကိုင်းကုန် - န / ကိုင်းကုန် / ကိုင်းထဲမှထွက်သော ဟင်းသီးဟင်းရွက် သစ်ညစ်ပစ္စည်း။

ကိုင်းကျွန်း - န / ကိုင်းကျွန်း / ခ၊ မြစ်တွင်းရှိ မြေနုကျွန်းပေါ်အကွက်။ “ မြစ်လျှောက်အလုံး၊ ကိုင်းကျွန်း ဖုံးလျက်။ ” မြူး* ၁၃၃။ ။ ယင်းမြေကွက်တို့တွင် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးမှု။ လယ်တောယုရင်း၊ ပခင်း ကိုင်းကျွန်း၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာ။” ဗနော* ၃။

ကိုင်းခွန် - န / ကိုင်းခွန် / ကိုင်းမြေအပေါ်တွင် စည်းကြပ်ကောက်ယူသော အခွန်ငွေ။

ကိုင်းစည်း - ကြံ / ကိုင်း / နှိုင်းဆိပ် စသည့် အကိုင်းတွင် အဆစ်ရှိသောနေရာ၌ အမြစ်ထွက်စေရန် အခေါက်ကိုခွာ၊ ဆုန်းဆိပ်တံပတ်ကာ စည်းနှောင်သည်။

ကိုင်းဆက်ကူး - ကြံ / ကိုင်းဆက်ကူး / ဆီးပင်း၊ သကြားပင်စသည့် အပင်ယဉ်၌ ပင်စည်ကို တစောင်းလှို၍ ဖြစ်စေ၊ ထိပ်တွင် စလွှေပေါက်တွင်း၌ ဖြစ်စေ အခြားအပင်၏ အကိုင်းပြတ်နှင့် ဆက်၍ စည်းနှောင်သည်။

ကိုင်းဆောက် - ကြံ / ကိုင်းဆောက် / ငါးမျှားတံ တမျိုးဖြင့် ငါးထောင်သည်။ “ ငါး ကိုင်းဆောက် သည်။ ”

ကိုင်းနှိုင်း - ကြံ / ကိုင်းနှိုင်း / ခ၊ ကိုင်းညွတ်သည်။ ။ အရိုအသေပေးသည်။

ကိုင်းဥ - န / ကိုင်းဥ / ကိုင်းပင်အဆစ်များမှ ထွက်သော စားရသည့် အဥ။

ကပ်

ကပ်ပဏန် - န / ကပ်ပဏန် / ကဏန်းခြေကြွေ ဟု ခေါ်သော ဖိုး တွင်းပေါက် အပင်ပင်။

ကပ္ပည်း - န / ကပ်စီး / ခ၊ ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတစောင်၏ အမည်။ ။ ယင်းကျမ်းကိုပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမည်။ (ရှင်မဟာကပ္ပည်း။)

ကိစ္စ - န / ကိတ်စာ / ခ၊ ပြုဆင့် ပြုဆင်သော အမှု။ ပြုရန်အမှု။ အမှု။ ။ သဘောတရား။ “ဆေးကျမ်းတို့၌ ကိစ္စတို့ကို အမျိုးမျိုးဆိုကြသည်။” ဥတု။ ၅၄။ [ပါ]

ကိစ္စချော - ကြံ / ကိတ်စာချော / ခ၊ လုပ်ငန်းတာဝန် ကောင်စွာ ဆောင်ရွက်ပြီးသည်။ ။ [အရပ်သုံး] သေသည်။

ကိစ္စတုံး - ကြံ / ကိတ်စာတုန်း / ခ၊ လုပ်ငန်းအမှု ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်သည်။ ။ [အရပ်သုံး] သေသည်။ အသေသတ်သည်။

ကိစ္စမရှိ - ကြံ / ကိတ်စာမရှိ / အမှုမထားလောက် ဖြစ်သည်။ (ခွင့်လွှတ်ခြင်းကို ပြသောစကား။)

ကိစ္စမျှား - ကြံ / ကိတ်စာမျှား / ခ၊ ပြဿနာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ။ ဒုက္ခရောက်သည်။ ခ၊ လုပ်ငန်းများသည်။ တာဝန်များသည်။

ကိစ္စဝိစ္စ - န / ကိတ်စာဝိတ်စာ / ကိစ္စ - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

ကဏ

ကဏ္ဍဌာန - န / ကန်ဒါထန် / အ ဆာ က ခ ဂ ဃ င ဟ ဟူသော အသံရစ်ပါးတို့ ဖြစ်ရာ လည်ချောင်းအရပ်။ [ပါ]

ကဏ္ဍ - န / ကန်ဒါ / အဝိုင်း။ အခန်း။ “ဓမ္မက္ခန္ဓ၊ ရှေးဦးပြသည်၊ ကဏ္ဍ ပိုင်းကြီး။” ကဝိမင်း၊ ပ။ ၇၂။ [ပါ]

ကဏ္ဍကောဓ - ကြိဝိ / ကန်ဒကောစာ / သန့်ကျင်လျက်။ ဖီဆန်လျက်။ နှောင့်ယှက်လျက်။

ကဏ္ဍသုခ - န / ကန်ဒာသုခ / နားတွင် သာသာယာယာ ရှိခြင်း။ နားဝင်ချိုခြင်း။ နားချမ်းသာခြင်း။ [ပါ]

ကတ်

ကတ် - န / ကတ် / ခ၊ ချပ်ပြားသော အရာတမျိုး။ ။ ချပ်ပြားသော အရာပေါ်တွင် စီစဉ်ထားသော ပစ္စည်းအရ။ “ နှိပ်ကြယ်သီး တကတ်။ ”

ကတ် - ကြံ / ကတ် / ခ၊ ခက်သည်။ ခဲယဉ်းသည်။ “ဇေးကတ်ရာခဲ၊ တပုခင်သီ၊ လိုသင့်သီ၊ ခန့်ချိမြတ်လေး၊ အရှင်မွေးက၊ နိုးဝေးအံ့ခြံ၊ နေ့ချင်းကြီး၍။” ညွန့်ပေါင်း၊ ပ။ ၆၄။ ။ ခဲယဉ်းအောင် လုပ်သည်။ “မြင်းကတ်သည်။ စကားကတ်သည်။” ခ၊ မနှစ်မြို့ပွယ် ဖြစ်သည်။ “အမြင်ကတ်သည်။ အကြားကတ်သည်။”

ကတ်ကြေး - န / ကတ်ကျီး / အသွားအစုံကို စို၊ ခိုက်ပူးတွဲထားသော ကိုက်ဖြတ်ရသည့် ကိရိယာ။ [မွန်]

ကတ်ကြေးကိုက် - န / ကတ်ကျီးကိုက် / အိတ်စသည်ကို ကတ်ကြေးဖြင့် ဖြတ်၍ ပစ္စည်းကို ခိုးသောသူ။

ကတ်တီးကတ်ဖဲ့ - ကြိဝိ / ကတ်တီးကတ်ဖဲ့ / ဆင်ခြေ ဆင်လက်
(၁၃၁)

ကတ်ပြား - န / ကတ်ပျား / စက္ကူ။ သစ်သားစသည်တို့ အချပ်
အပြား။

ကတ်ဖဲ့ - ကြိဝိ / ကတ်ဖဲ့ / ဆန်ကျင်၍။

ကတ်မျိုးငါးပါး - န / ကတ်မျိုးငါးပါး / ၁၊ ကတ်ဖို့ ။ ၂၊
ကတ်မ။ ၃၊ ကတ္တရသချေ။ ၄၊ စူလာနုဖာ။ ၅၊ ဆောင်း
မေးခါး။ အတွင်းကတ်မျိုးငါးပါး။ ၁၊ ပန်းနု။ ၂၊ ပန်း
မ။ ၃၊ ကတ္တရသချေ။ ၄၊ ဆောင်းမေးခါး။ ၅၊ စူလာ
နုဖာ။ အပြင်ကတ်မျိုးငါးပါး။

ကတ်သီးကတ်သတ် - ကြိဝိ / ကတ်သီးကတ်သတ် / ၁၊ ကျဉ်း
မြောင်း ကျပ်သည်းစွာ။ ၂၊ ခဲယဉ်းစွာ။ ၃၊ ကတ်တီးကတ်ဖဲ့။

ကတ်သတ် - ကြိ / ကတ်သတ် / ခဲယဉ်းသည်။ ခဲယဉ်းစေသည်။

ကတ္တရသချေ - န / ကတ်တရသချေ / ပုခွန်လုံး၏ ခြေ
ချောင်းပုံ အသီးရှိသော ယရဆေးပတ်တမျိုး။ [ပါ၊ သ]

ကတ္တရစေး - န / ကတ်တယာဇီး / ကျောက်မီးသွေး ရေနံ
စသည်တို့မှ ထုတ်ယူသော အစေး။

ကတ္တဝါ - န / ကတ်တဝါ / အမောက်ရှိသော ကြက်တူရွေးကြီး
တမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]

ကတ္တား - န / ကတ်တား / ဝန်ချိန်
ကိရိယာတမျိုး။

ကတ္တား - န / ကတ်တား / [သဒ္ဒါ]
လုပ်သူ၊ ဖြစ်သူ၊ တည်သူ၊ ကို
ပြသောပုဒ်။ [ပါ]

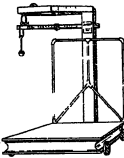
ကတ္တား - န / ကတ်တား / [သဒ္ဒါ]
ပြုလုပ်သူ။ [ပါ]

ကတ္တားခြား - ကြိ / ကတ်တားချား /
သီးခြား စီရင်ထားသည်။

အကန်အကန်နှင့် ထားသည်။

ကတ္တိပါ - န / ကိဗာ / တဘက်တွင် အမွှေးနုဖြင့် နူးညံ့သော ဖုံး
စသည် အထည်။ [အရဝီ]

ကတ္တူ - န / ကတ်တူ / ၁၊ ပင်လယ်ကူးရွက်လှေတမျိုး။ ၂၊ ရှေး
သုံး စစ်လှေကြီးတမျိုး။ “ရေကြောင်းဆယ်တပ်တွင် ပါဝင်
သော အလုံးအရင်းကား... သမ္ဗန်၊ ကတ္တူ၊ လွန်းကျင် တိုက်
လှေ တထောင်နှစ်ရာ” ကုလား၊ ပ။ ၃၇၇၊ [မွန်]

ကိတ်

ကိတ် - န / ကိတ် / ၁၊ ခြုံဟ်ကြီးကိုလုံးတွင် ကိုးရမြောက်ပြီဟ်။
၂၊ ညဉ့်အချိန် ထိန်ထိန်လင်းလင်း တောက်ပသော နိမိတ်
အထူး။ [ပါ၊ သ]

ကိတ်မုန့် - န / ကိတ်မုန့် / မုန့်ညက် ထောပတ် သကြား စသည်
တို့ကို ရောနှော ဖုတ်လုပ်ရသော မုန့်တမျိုး။

ကိတ္တိမ - နဝိ / ကိတ်တိမာ / လူသိလူထင် ကောင်းမွန်ဆိုးမွန်
မွေးစားသော (သားသမီး) [ပါ]

- န / ကိတ်တိမာ / [ဓမ္မသတ်] မယားဟောင်း လင်ဟောင်း
သား။ [ပါ]

ကုတ်

ကုတ် - ကြိ / ကုတ် / လက်သည်း ခြေသည်းတို့ဖြင့် ခြစ်သည်။

ကုတ် - ကြိ / ကုတ် / ၁၊ ချိမ ပင့်ကြသည်။ ကော်သည်။ ၂၊
ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ “ငါ့အားကြင်နာရေးအခါထက်။ ။
မေတ္တာအားထုတ် ကုတ်လေတော့” ဟဘ်* ၂၁။

- န / ကုတ် / ကော်မ ပင့်ကြရာတွင် သုံးရသော တုတ်။
“သစ်သားလက်ထုတ်၊ ကော်သည့်ကုတ်၊ တုတ်ထက်မခိုင်ပြီ။”
ကဝိသတ်* ၁၂၉၀။

ကုတ်ကုတ် - ကြိ / ကုတ်ကုတ် / ၁၊ ခဲယဉ်းသည်။ ကတ်သတ်
သည်။ “ပစ်ပုတ်ခတ်၊ သူယုတ်မြတ်အား၊ ကုတ်ကုတ် ဆန်း
ပြား၊ စကားစီးကား၊ မပြောရာသား” မဆ* ၃၉၆။ ၂၊ နှမြော
စေးနွဲသည်။

ကုတ်ကုတ် ကုတ်ကုတ် - ကြိဝိ / ကုတ်ကုတ် ကုတ်ကုတ် / ခဲခဲ
ယဉ်းယဉ်း။ ကတ်ကုတ်သတ်သတ်။

ကုတ်ဟီး - န / ကုတ်ဟီး / အသက်၍ဖြင့်သော ချောင်းဆိုးနာ
တမျိုး။

ကုတ်ဟည်း - န / ကုတ်ဟီး / လက်ပံင်နှင့် ဆင်တူသော လဝါ
ပင်ကြီး။

ကန်

ကန် - န / ကန် / အများအားဖြင့် လူတို့ တူးဆည်ထားသော
ရေအိုင်။

ကန် - န / ကန် / လှေစီးသော သတို့၊ သမီးငယ်ရုပ်ဖြင့် မှတ်သား
ထားသော ရာသီ။ (၁၂ - ရာသီတွင် ၆ - အမှတ်ရာသီ။
တော်သလင်းလနှင့် တိုက်ဆိုင်သည်။) [သ]

ကန် - ကြိ / ကန် / ၁၊ ခြေဖြင့် ခတ်သည်။ ကျောက်သည်။
၂၊ တစ်တရာဖြင့် ထောက်သည်။ “ခံတွင်းသား အစွန်းကို
ပုဆစ်ဖြင့် ကန်၍ ... လွက် ခံတွင်းထဲသို့ သွင်း၏” ငါး၊
၅၁၄။ ၉၁။ ၃၊ လှေ၊ သင်္ဘောတို့ ဆိပ်ကမ်းမှ ထွက်ခွာအောင်
ပြုသည်။ “သင်္ဘောသောင်ကြီး၊ ကန်မြောက်မြား၊ မစီးမိခင်၊
ကမ်းဝယ်ထိုင်သို့” ပါမီ* ၉၈။ ၄၊ တွန်းသည်။ တိုးသည်။
တိုးဝှေ့တွန်းတိုက်သည်။ “နုပာချေးကန်၍ နားပင်းသော်
အခံမကလား” လား၊ ၉။ ၅၊ ရေးမှတ်သည်။
၆၊ ဆန် ကျင်သက် ပြုသည်။

ကန် - နဝိ / ကန် / တည်နေရန်နေရာ လုံလောက်သော။ ဆုံ
သော။ ကာသော။ “ကျကြမကန်၊ ပြည်မြို့ဝှံ့ဒုန်မျှ”
မင်းရာ* ၂၇။

ကန်ကြီး - န / ကန်ဂျီး / လှည်းမောင်းရာလယ်ကွန်ရာတို့၌ နှား
ကို ချပ်ထိန်းထားသော ကြိုးရှည်။ လက်ကိုင်ကြိုး။ (စွဲကြိုး
ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ကန်ကြိုးဆက် - န / ကန်ဂျီးတက် / မယာကျားချည် ဟုလည်း
ခေါ်သော ကြိုးချည်နည်း။

ကန်စွန်း - န / ဂဇွန်း / များသောအားဖြင့် ရေတွင်ပေါက်သော
ခေါင်းပွဟွတ်ရွက်နွယ်ပင် တမျိုး။ (လယ်ကန်စွန်း၊ ကန်စွန်းက
လေး၊ တောင်ကန်စွန်း၊ တရုတ် ကန်စွန်း စသည် ပြားသည်။)

ကန်စွန်းကြီး - န / ဂဇွန်းဂျီး / အရွက်လက်ခြားရှိ၍ ဥဥသော
ကုန်းကန်စွန်း။

ကန်ဆင်းမိုး - န / ကန်ငင်းမိုး / အတာတက်ပြီး နောက်တရက်
မှ ၁၅၄ ရက် အထောက် တော်သလင်းလတွင် ရွာသောမိုး။

ကန်ထရိုက် - န / ကန်ထရိုက် / ခ၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာ တခု
အတွက် အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်လုပ်သူတို့ သဘောတူသော
စည်းကမ်းတာဝန်။ ၂။ ကုန်ပစ္စည်း စသည်ပေးသွင်းရန် ဖောင်း
သွှင် ဝယ်သူတို့ သဘောတူသော စည်းကမ်းတာဝန်။ [လိပ်]

ကန်ထရိုက်တာ - န / ကန်ထရိုက်တာ / လုပ်ငန်းဆောင်တာ တခု
အတွက် အလုပ်ရှင်နှင့် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆို အလုပ်
လုပ်သူ။ [လိပ်]

ကန်တော့ - ကြိ / ဂခေါ / ခ၊ လက်ထုပ်ချီ၍ ဦးထွတ် အရို
အသေပြုသည်။ “မိဘကိုလည်း ကြည်ညိုလှစွာ၊ ဝန်နာပြင်၊
မေတ္တာရပ်ခွဲ၊ ကန်တော့ခဲ့လျက်” ခြား* ၂။ “အပြစ်
ရှိကြောင်း၊ တောင်းပန်စကား ပြောကြားဝန်ချသည်။” စိတ်
ကျန်းမာန်လျော့၊ ငါကန်တော့၏။” ကိုး၊ နိဂုံး* ၇။ ၃။
လျှံဖွယ်ဝတ္ထုမရှိ၍ နှုတ်ဖြင့် အယဉ်အကျစကားကို လျှံ
သည်။ “အလျှံခံလို့ ကန်တော့ပါသေး၏ဟုဆိုလျှင်” စပယ်၊
၁။ [မုန့်]

ကန်တော့ကြေး - န / ဂခေါကြေး / ခ၊ ရှင်ဘုရင်ကို မြို့ စား ရွာစား
စသည်တို့ က ကန်တော့ရာတွင် ဆက်သရသော ကြေးငွေ။
၂။ လူကြီးမိဘများကို ကန်တော့ရန် ကြေးငွေ။ ယင်းတို့ က
ပြန်ပေးသော မုန့်မိုး။

ကန်တော့ဆွမ်း - န / ဂခေါဇွန်း / လျှံဖွယ်ဝတ္ထု မရှိ၍ ရဟန်း
သင်္ဃာအား အရိအသေ အယဉ်အကျေး လျှောက်ထားသော
စကား။ “မယုမဟိ၊ ခံဘိကြော့ကြော့၊ ကန်တော့ဆွမ်းသား၊
လျှံဒါန်းပါဟု” ဗာဝရီ* ၅။

ကန်တော့ပွဲ - န / ကခေါပွဲ / ခ၊ လျှံဒါန်းတင်ဆက်ရန် ပြင်ဆင်
ထားသော အုန်း၊ ငှက်ပျော စသည်ပါသည့် အုပ်၊ လင်ဗန်း
စသည်။ ၂။ မင်းမိဖုရား၊ ဆရာမိဘ စသည့် ရိုသေထိုက်သူတို့ ကို
ကန်တော့သောအခမ်းအနား။

ကန်တောင် - န / ကန်တောင် / ရေကန် ပတ်လည်တွင် ဖို့လုပ်
ထားသော မြေတောင် မြေဖုံး။

ကန်ဖိုး - န / ကန်ယိုး / ကန်တောင် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ပြည့်
လင်းမရှိ၊ ကန်ပိုင်ကန်ဖိုး” မဆ* ၁၁၅။

ကန်သင်း - န / ဂငင်း / ခ၊ လယ်ကွက် ပတ်လည်တွင် ဖို့ ထား
သော မြေဖုံး။ ၂။ ကန်တောင် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ချောက်

မြောင်းကန်သင်း၊ ထုံးဆိုင်အင်းနှင့်” ဘုလင်း* ၁၅။ ၃။
မိုမောက်သော မြေရိုးမြေတန်း။ “ခလုတ်ကန်သင်း၊ ကုန်း
ကျင်းညီမိ” ဂါထာ* ၇၁။

ကန်သင်းဆွဲ - ကြိ / ဂငင်းဆွဲ / လယ်ကွက်ထဲရှိ ဖို့ နေသောမြေ
များ သို့မဟုတ် မြက်ဖတ်မြက်ခေါင်းများကို ထွန်ဖြင့်ထိုက်၍
ကန်သင်းမိုးပေါ် သို့ တင်သည်။

ကန်သင်းဖိုး - န / ဂငင်းယိုး / ကန်သင်း - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
သိပ်နှက်တင်းကျပ်၊ အလျှမ်းအမြဲ။ ကန်သင်းဖိုးက၊ စသည်
လယ်ပြင်” တန်ရ* ၁၅။

ကန္တာရ - န / ကန်တာရ / ဂန်ဝါယု / ခ၊ သွားလာရ ခက်ခဲ
သောခရီး။ ခရီးခဲ။ ၂။ တောနက်ကြီး။ [ပ]

ကန်

ကန် - န / ကန် / ဝါပျော့သောအဆင်းရှိ၍ မီးတောက်လောင်
တတ်သည့် ဆေးဖက်ဝင်သော ကျောက်တမျိုး။ [ပ]

ကန် - ကြိ / ကန် / ခ၊ ဆီးတားကရံ သည်။ ဆန်ကျင်ပြု
သည်။ “သားငယ်နှစ်ချ၊ မယ်သည်းအူကို၊ မယူလေနှင့်၊ မောင်
ကြီးဟန်လို့၊ ကန်ပြန်ခဲ့လျှင်” ဝိဇယ၊ ၇၄။ ၂။ သီးသန့်
ခွဲခြားထားသည်။ “မထွေးကွက်ကန်၊ သန့်ခဲပိုင်းသန့်”
မဆ* ၆။ ၃။ အပေါက်အတွင် အချောင်းအတက်ကို ဝိလာသွင်း
လျှီသည်။ “နားဝမှာ မဆန့် သံတကျင်ကန်သကဲ့သို့” ပင်း၊
ပ။ ၁၃။

- န / ကန် / ခ၊ လှေဝမ်းအတွင်းတွင် ပါးကန်ပျဉ် စသည်
တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားထားသောအခန်းငယ်။ ၂။ လှေသမားထိုင်ရန်
လှေ၏ ဝိယာန်တို့ အပေါ်တွင် ကန်လန်ရိုက်ထားသော ပျဉ်
ချပ်။ ကန်ထောက်။ ပါးကန်ပျဉ်။

ကန်ကလာ - န / ဂန်ကလာ / ခါးသောအရသာရှိသည့် မြေဝပ်
ပင်ငယ်တမျိုး။

ကန်ကွက် - ကြိ / ကန်ကွက် / ခ၊ ဟန်တားသည်။ ၂။ ပိုင်းခြား
သည်။ ခြားနားသည်။ “ကန်ကွက်ခြားနား၊ သည်ဆယ်ပါး
ကို” ဩဂျီ* ၁၆။

ကန်ချုပ် - န / ကန်ချုပ် / အဆုပ်အဆုပ်ပွင့်သော ဟုဆေးပင်
ငယ်တမျိုး။ (အပွင့်ဖောင်းကိုခွံ၍ ကန်ချုပ်နီ၊ ကန်ချုပ်နက်
(ညို)ကန်ချုပ်ဖြူဟု ပြားသည်။)

ကန်ရေမိုး - န / ကန်ငယ်မိုး / [ခာထု] ကန်မှ ထုတ်လုပ်သော
သော အက်စစ်ဓာတ်ပြင်းတမျိုး။

ကန်တိုက် - န / ဂန်တိုက် / ကန်ဓာတ်အထူး တမျိုး။ (ပေါက်ကို
လက်ယာကန်တိုက် အပြုကို လက်ဝဲကန်တိုက်ဟုခေါ်သည်။)
[ပ]

ကန်ထောက် - န / ကန်ခေါက် / လှေတွင် လှေသမားထိုင်သော
ကန်ပျဉ်။

ကန်ပလူ - န / ကန်ပလူ / တပင်လုံး မွေးသော နံသားပင်ငယ်
တမျိုး။ တွင်းနက်ပင်။ (ဥမှာ ဆေးဖက်ဝင်သည်။) “စိတ်ရှိ
ကန်ပလူ၊ စိတ်မရှိ ကြက်သွန်ဖြူ” ကျည်း။ ဂဝ။

ကန့်လန့် - ကြိဝိ / ကန့်လန့် / ခ၊ ဖီလာ။ ဆန့်ကျင်။ “ထော်လော်ကန့်လန့်၊ ဘယ်သူဟန့်လန့်” ဘုပေါင်း* ၄၇။

၂။ နှောင်နှောင် ယက်ယက်။ “စိန်ကျောက်ရောင်းရာဆေးရိုး သည်ကန့်လန့်” ပုံ။

- န / ဂလန့် / တံကျင်။ တံခါးကျင်။ ကန့်လန့်ကျင်။

ကန့်လန့်ကော - န / ကလဂါ / ခ၊ ကန့်ဆီး ကာရံသော ဖျင်။ တင်းထိမ်။ ကုလားကော။ ၂။ စုန်းကဝေ စသော အမှောင်ပယောဂ။ ၃။ အမှောင်ပယောဂကို နိုင်သောဆေး။ (ကုလိကာဟုလည်း ရေးကြသည်။)

ကန့်လန့်ကျင် - န / ကန့်လန့်ကျင် / တံခါးကို မြဲမြံအောင် ပိတ်ရသော တုတ်ချောင်း။ တံခါးကျင်။

ကန့်လန့်စင်း - န / ကန့်လန့်စင်း / အဝတ်အထည် စသည်တို့၏ အလျားလိုက် အစင်း။

ကန့်လန့်ဖြတ် - ကြိဝိ / ကန့်လန့်ဖြတ် / ဖီလာအားဖြင့်။

ကန့်ဝင် - န / ကဝင် / ကန့်ဝင် / လှေ၏ ဦးပိုင်းနှင့် ပဲ့ပိုင်းတွင် ရှိသောအခန်း။ (ဦးကန့်ဝင်၊ ပဲ့ကန့်ဝင်ဟု ခေါ်သည်။)

ကန့်သတ် - ကြိ / ကန့်သတ် / ပိုင်းခြားမှတ်သားသည်။

ကန့်သတ်ကျန် - န / ကန့်သတ်ကျန် / အစိုးရကသာ ရောင်းဝယ်ခွင့်ရှိကြောင်း သတ်မှတ်ထားသော ကန့်ပစ္စည်းမျိုး။

ကန့်အိတ် - န / ဂန့်အိတ် / ဝမ်းဗော့ဝမ်းရောင်အတွက် သုံးသော ပရဆေးဝင်တမျိုး။

ကန်း

ကန်း - ကြိ / ကန်း / ခ၊ မျက်စိအလင်း ကွယ်သည်။ ၂။ တိမ်ကောပပျောက်သည်။ “ချောင်းရိုးလည်းကန်း၊ ရေလည်းခန်း၊ ငမန်း မနေပေ။” ကဝိသတ်* ၆၇၀။ ၃။ အနက်အဓိပ္ပာယ်မရှိ။ ၄။ ကွေ့ကွင်းသည်။ ဆုံးရှုံးသည်။ “နဖူးကြီးသောမိန်းမကား လင်ရနစ်ယောက်ကန်းအံ့။” ကာမ။ ၂၇။

ကိန်

ကိန်ရာ - န / ကိန်နယာ / ကိန်ဒယာ / ငှက်ကိယ်နှင့် လူခေါင်းမှိုသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လူကိယ်နှင့် မြင်းမျက်နှာ မှိုသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုသောသတ္တဝါတူး။ [ပါ]

ကိန်ရာနာ - န / ကိန်နယာနာ / ကိန်ဒယာနာ / ချိုင်းကြားတွင် ပေါက်၍ ပြည်တည်သော အနာတမျိုး။ ချိုင်းတွင်းနာ။

ကိန်စိုရ် - န / ကိန်နယံ / ကိန်ဒယံ / ကိန်ရာအမ။ [ပါ]

ကိန်း

ကိန်း - ကြိ / ကိန်း / ခ၊ တည်နေသည်။ “မယ့်ဝမ်းမှာ၌၊ နန်းလျှာငဲ့ထွေး၊ ကိန်းသောအားဖြင့်။” ဇပျို့* ၁၁။ ၂။ အိပ်

စက်သည်။ “ကိန်းမြဲစက်တော်၊ တည်ငြိမ်ပေ” ဗေဗ္ဗ* ၂။ ၃။ တည်နေစေသည်။ “လက်ခြေပျံ့၊ ကြိုးပဲ့နှောင်ကိန်း၊ ငင်ထိန်းတို့။” ငရဲ* ၇၇။

ကိန်း - ကြိ / ကိန်း / ရေတွက်သည်။ “စွန်းပါတသိန်း၊ ခင်ကိန်းတွက်ရေ၊ အသင်္ချေဖြင့်။” သိ* ၁၈၆။

- န / ကိန်း / ခ၊ အရေအတွက်။ “လေလည်းတဘန်း၊ ကိန်းသုံးတန်နှင့်။” နာနာ* ၃။ ၂။ တွက်ချက်ရန် အခြေခံကန်း။ “အဝန်းသင်္ချာ၊ ယူဇနာတထောင်၊ တွက်ကိန်း ဆောင်၍။” သာခီ* ၆၀။ ၃။ ဗေဒင်ကြောင်းအရ တွက်ချက်ရှာဖွေ၍ ရသော အချိန်ကောင်း။ သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော ကာလ။ “ချိန်သင့်အညီ၊ ကိန်းကောလိထက်။” ထီလာ။ ၀ * ၆။ ၄။ အကျိုးမြဲစရာအကြောင်း။ “အနှစ်တရာ၊ နေကိန်းလာသား၊ ဇာတာအယော၊” တန်ခိုး* ၂ (၁၀)။

ကိန်းကြီးခန်းကြီး - ကြိဝိ / ကိန်းချိုးခန်းကြီး / ခ၊ မချဲ့သင့်သည်ကို ချဲ့လျက်။ ၂။ ဟန်ကြီးပန်ကြီး။

ကိန်းခန်း - န / ကိန်းခန်း / ခ၊ ကြိတ် နကွတ် တာထုတို့ ကိုအစွဲပြု၍ ဖြစ်ရန် ပျက်ရန် ကြုံကြိုက်လာသော အကြောင်းခံနှင့် ယင်းသို့ ဖြစ်ပျက်လာသည့်အကျိုး။ “ပျက်ခန်း ဓာတ်သိုက်၊ ကိန်းခန်းလိက်ဖြင့်၊ တုန်ခိုက်ပြည်ထဲ၊ သုံးစုကွဲ၍။” ပလိပ်* ၂၄။ ၂။ ဖြစ်ပျက်ရန် ကြုံကြိုက်သောကာလ။ “ကိန်းခန်းကာလအလိုက် တရပ်တို့ လာရောက်သောကြောင့်။” ထီပုံ။ ၆၆။ ၃။ အရေအတွက်။ “မျက်ခြည်ညောင်းမျှ၊ မင်းကောင်းကိန်းခန်း၊ မြင်ရဆန်းဟု၊ အပန်းတကြီး၊ နတ်သမီးကို မင်းစီးဖျော်လှည့်၊ ဂွေမျှော်ကြည့်လျက်။” သိ* ၆။

ကိန်းပုံ - န / ကိန်းပုံ / [သင်္ချာ] သင်္ချာဂဏန်းတို့၏ ထက်အောက် ရှေ့နောက် တည်နေပုံ။

ကိန်းပြည့် - န / ကိန်းပျို / ကိန်းပျေ / [သင်္ချာ] အပိုင်းဂဏန်းမပါသောကိန်း။

ကိန်းရော - န / ကိန်းယော / [သင်္ချာ] ကိန်းပြည့်တပိုင်း အပိုင်းဂဏန်းတပိုင်း ရောနှောထားသောကိန်း။

ကိန်းရိုး - န / ကိန်းယိုး / [သင်္ချာ] အပိုင်းဂဏန်းမပါသောကိန်း။

ကိန်းရင်း - န / ကိန်းယင်း / [သင်္ချာ] ထပ်ကိန်းမှ ပြန်ရှာယူရသော မူလကိန်း။ (သာဓက။ ၁၆ ၏ နှစ်ထပ်ကိန်းရင်းသည် ၄ ဖြစ်၏။ ၆၄ ၏ သုံးထပ်ကိန်းရင်းသည် ၄ ဖြစ်၏။)

ကိန်းရှင် - န / ကိန်းယင် / [သင်္ချာ] ပြောင်းလဲသော ဂဏန်း။ (ယင်းတွင် မည်သည့်ကိန်းဂဏန်းကိုမဆို ထည့်သွင်းတွက်နိုင်သည်။)

ကိန်းသေ - န / ကိန်းသေ / [သင်္ချာ] မပြောင်းလဲသော ဂဏန်း။ (ယင်းတွင် မည်သည့်ကိန်းမှ ထည့်သွင်းနိုင်ခွင့်မရှိ။)

- ကြိ / ကိန်းသေ / ခ၊ အပြောင်းအလဲမရှိဖြစ်သည်။ ၂။ သေချာသည်။ တိကျသည်။ ကျိန်းသေသည်။

ကိန်းအောင်း - ကြိ / ကိန်းအောင်း / အတွင်း၌ တည်နေသည်။ အတွင်း၌ နားနေသည်။ သီတင်းသုံးသည်။ ကျိန်းအောင်းသည်။ “သံဃာကိန်းအောင်း၊ ကျောင်းလည်းမလွတ်။” ကိုး* ၂၈။

ကုန်

ကုန် - န / ကုန် / ခ၊ ရောင်းရန် ဝယ်ရန်ဖြစ်သောပစ္စည်း။ ၂။ ဝန်။
ချင့်ဝန်။ ချိန်ဝန်။ “ဘဝလဲတောက်၊ ခန္ဓာပျောက်သော်၊
အောက်သို့ မစုန်၊ အထက်ခန့်လည်း၊ ကုန် နှင့်လွင်ကန်၊ တန်
သဏ္ဌိသ၊ ထိုပမာသို့၊” မဂ်ဓိုး ၅၃။

ကုန် - ကြို / ကုန် / ခ၊ အကြွင်းအကျန်မရှိသောအဖြစ်သို့ ရောက်
သည်။ “ဃာဓာမိမိတောင်း၊ ကုန် အောင်စုပုံ၊” ကိုး* ၇။ ၂။
ဆုံးသည်။ အဆုံးသို့ ရောက်သည်။ “တန်ခူးမပြောင်း၊ တပေါင်း
မကုန်၊ ပုယုန်မပြင်း၊ နှင်းလည်းစဲစဲ” ဂါထာ* ၁၄။

ကုန် - စည်း / ကုန် / ဗဟုဝဏ်သဘောကို ပြည့်စုံသော ကြံ့ယာ
နောက်ဆက် စကားလုံး။ “မျှားစွာကုန်သော သေသောက်
ကြူးတို့ သည် မျှားစွာသော သေကို၎င်း၊ အမဲကို၎င်း ဆောင်
ခဲ့စေ၍... သောက်ကုန်၏။” ငါး၊ ၁၄၂။ ၆၆၆။

ကုန်ကုန် - ကြိဝိ / ကုန်ကုန် / အလုံးစုံ။ တရုတ်ကုန်။ အကြွင်းမရှိ။
“ကုန်ကုန်ပြောလက်ပံတော။” ထေရာ၊ ပ။ ၄၇။

ကုန်ကျ - ကြို / ကုန်ကျ / ကြေးငွေ အတွက်ရှိသည်။ ကြေးငွေ
ပေးရသည်။

ကုန်ကျစရိတ် - န / ကုန်ကျ / စရိတ် / တစုံတရာအတွက် ပေးရ
သော အခကြေးငွေ။

ကုန်ကြမ်း - န / ကုန် / ကုန်း / လူသုံးပစ္စည်းပြုလုပ်ရန် ကုန်ရှိင်း။

ကုန်ခန်း - ကြို / ကုန်ခန်း / လျော့ပါးပျောက်ပျက်အဆုံးသို့ ရောက်
သည်။

ကုန်ချော - န / ကုန်ချော / ကုန်ကြမ်းမှ လူသုံးပစ္စည်းဖြစ်အောင်
ပြုလုပ်ထားသော ကုန်။

ကုန်ခြောက် - န / ကုန်ချောက် / ငရုတ်၊ ကြက်သွန်တို့၊ ကဲ့သို့
ခြောက်သွေ့သော ရောင်းဝယ်ရန်ပစ္စည်း။

ကုန်စင် - ကြို / ကုန်စင် / တရုတ်ကုန်သောအဖြစ်သို့ ရောက်
သည်။

ကုန်စည် - န / ကုန်စီ / ရောင်းဝယ်ရန်ပစ္စည်း။

ကုန်စည်စိုင်း - န / ကုန်စိုင်း / ကုန်ပစ္စည်းတို့ကို လက်ကားရောင်း
ဝယ်သော ဆိုင်ကြီး။ (အချို့ ဒေသတွင် ပွဲရုံဟုခေါ်သည်။)

ကုန်စိမ်း - န / ကုန်စိမ်း / ရောင်းဝယ်ရန် ဟင်းသီးဟင်းရွက်
စသော ကုန်မျိုး။

ကုန်စုံဆိုင် - န / ကုန်စုံဆိုင် / ကုန်အမျိုးစုံ ရောင်းသောဆိုင်။

ကုန်တံဆိပ် - န / ကုန်အစိတ် / ကုန်ပစ္စည်းတွင် ရေးမှတ်ထား
သော ပိုင်ရှင်လုပ်သူ ကုန်တိုက်တို့၏ သီးသန့်အမှတ်လက္ခဏာ။

ကုန်တင်ကုန်ချ - န / ကုန်တင်ကုန်ချ / ကုန်ပစ္စည်းကို ယာဉ်
တမျိုးမျိုးပေါ်သို့ ရောက်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ယာဉ်တမျိုးမျိုး
ပေါ်မှ သယ်ယူခြင်း။

ကုန်တွဲ - န / ကုန်တွဲ / ကုန်ပစ္စည်းများကို သယ်ဆောင်သော
မီးရထားတွဲ။

ကုန်ထုတ်ကိရိယာ - န / ကုန်ထုတ်ကိရိယာ / ကုန်ထုတ် အရင်း
အနှီးများတွင် ပါဝင်သည့် စက်ကိရိယာ၊ စက်ရုံစသည်။

ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစု - န / ကုန်ထုတ် စွမ်းအားစု / ကုန်ချောပြု

လုပ်နိုင်သည့် အရည်အချင်း။ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရာ၌ ပါဝင်
သော အလုပ်သမား၊ စက်မှုကိရိယာ၊ ကုန်ကြမ်းစသည်။

ကုန်ထုတ်လုပ်အား - န / ကုန်ထုတ် လုပ်အား / ကုန် ပစ္စည်း
ထုတ်လုပ်ရာတွင်ရှိသည့် လူ့စွမ်းရည်။

ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီး - န / ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီး / ကုန်ပစ္စည်း
ထုတ်လုပ်ရာတွင် အရင်းအနှီးအဖြစ်ပါဝင်သည့်မြေယာများ၊
သစ်တောကြီးများ၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ ဆိုင်များ၊ သစ်တိုက်
များ၊ အရေလွယ်ယာများ အစရှိသည်တို့ကို သိမ်းကျုံးခေါ်ဝေါ်
သောအမည်။

ကုန်နှပ် - န / ကုန်နှုတ် / တွယ်ချိတ်၊ ဆံညပ်စသော အသေး
အမွှ်ဖြစ်သည့် ကုန်ပစ္စည်း။ ကုန်သေး။

ကုန်ပစေသောဆိုင် - န / ကုန်ပစေသောဆိုင် / ကုန်မျိုးစုံ ရောင်း
သောဆိုင်ကြီး။

ကုန်ပုတ် - န / ကုန်ပုတ် / ခ၊ သိုးပုတ် ပျက်စီးလွယ်သော ကုန်
ပစ္စည်း။ ၂။ မရောင်းရပဲကျန်နေသော ကုန်ဟောင်း။

ကုန်မာ - န / ကုန်မာ / ပတ္တာ၊ မင်းတပ်၊ ဝက်ဆူ၊ သစ်သော
အဆောက်အအုံသုံးပစ္စည်း။

ကုန်မျိုးစုံဆိုင် - န / ကုန်မျိုးစုံဆိုင် / အလှူကုန်၊ အိမ်သုံး
ပစ္စည်း၊ အဝတ်အထည်စသည့် ကုန်မျိုးမျိုးစုံအောင် ရောင်း
သောဆိုင်။

ကုန်ရထား - န / ကုန်ယထား / ကုန်ပစ္စည်း သယ်ဆောင်သော
မီးရထား။

ကုန်ရုံ - န / ကုန်ယုန် / ကုန်ပစ္စည်း များကို သိမ်းထားရာ
အဆောက်အအုံ။ ဂိုဒေါင်။

ကုန်လုပ်ဆက်ဆံရေး - န / ကုန်လုပ် ဆက်ဆံရေး / ကုန်ထုတ်
လုပ်ငန်းအတွင်းရှိ လူမှုဆက်ဆံရေး။

ကုန်သေး - န / ကုန်သေး / ကုန်စုံ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကုန်သင်္ဘော - န / ကုန်သင်္ဘော / ကုန်ပစ္စည်းတင်ဆောင်သော
သင်္ဘော။

ကုန်သွယ် - န / ကုန်သွယ် / ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ခြင်းဖြင့်
အသက်မွေးသူ။

ကုန်သွယ်လေ - န / ကုန်သွယ်လေ / [ပထဝီ] ယဉ်စွန်းတန်းနှစ်ခု
မှ အကြွေတာသို့သို့ တိုက်ခတ်သော ကမ္ဘာ့လေမုန်။

ကုန်သွယ်ရေး - န / ကုန်သွယ်ရေး / ကုန်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်
ခြင်း။

ကုန်း

ကုန်း - ကြို / ကုန်း / ခ၊ ကိုယ်ခန္ဓာကို ကိုင်ညွှတ်သည်။ ၂။
အစွမ်းကုန် ကြိုးစားအားထုတ်သည်။ ကြေးငွေဥစ္စာအမှုရှိ

လျှင် သုံးထိုင်လို့ ကိုယ်ကုန်း၍ ရွာတာကလဲ။” စကား၊ ၆၁။

- န / ကုန်း / ခ၊ မိမောက်သော မြေအရပ်၊ မြေမြောက်
အရပ်။ ကြည်းအရပ်။ ၂။ ဆင်မြင်းတို့ ၏ ကျောက်ကုန်း၌ လူ

ထိုင်ရန် အရာဝတ္ထု။ ကုန်းနှီး။ ၂။ စက်သီးထိုင်ရုံ။ ၄။ ကျောက်
ကုန်းကို အဖျားသွတ်၍ ခေါ်သောအမည်။

- နဝိ / ကုန်း / ခါ ကိုင်းညွတ်သော။ ၂။ မိုမောက်မြင့်
တက်သော။ “လက်ပြင်ကုန်းခြင်း” လူမှု။ ၂၄။

ကုန်းကြောင်း - န / ကုန်းချောင်း / ကုန်းလမ်းခရီး။ ခြေလျင်
ခရီး။ ကြည်းကြောင်း။

ကုန်းခါ - ကြံ / ကုန်းခါ / (စီးသူလိမ့်ကျအောင် ဆင်း မြင်းတို့)
ကုန်းကို ထပ်ကာ ထပ်ကာ လှုပ်ယမ်းသော။ “မြင်းဆိုး မြင်း
ယုတ်တို့၏ လက္ခဏာကား စီးသောအခါ ကုန်းခါသည်။” မြင်း
ကျမ်း။ ၁၁။

ကုန်းခင်ခို - န / ကုန်းခင်ယိုး / မိုမောက်နေသော မြေတန်း။

ကုန်းချော - ကြံ / ကုန်းချော / လူတို့နှင့်တန်း အချစ်ပျက်
အောင် သတင်းစကားပြောကြားသည်။ “ကုန်းချောသည်ကို
အဆင်အခြင်မရှိ ယုံချသောကြောင့် နှစ်ဦးလုံးပင် ဆေ
ခြင်းကို ရောက်ချေသည်။” ဇာတ်။ ၃၄၄။

ကုန်းချင် - န / ကုန်းချင် / လှည်းသန်အစုံကို လှည်းထမ်းပိုးတွင်
ချည်တုပ်ရသော ကျွဲရေလွန်ကြိုး။ ကုပ်နှိပ်ကြိုး။ စည်းကုံး။
လှည်းစည်းကုံး။

ကုန်းစကား - န / ကုန်းစကား / ကုန်းချောသော စကား။

ကုန်းစောင်း - န / ကုန်းစောင်း / ကုန်းမြင့်မြေ၏ ဆင်ခြေလျှော
အရပ်။

ကုန်းတိုက် - ကြံ / ကုန်းတိုက် / ကုန်းချောသည်။ “ကုန်းတိုက်
ချောစား၊ ဖျက်စကားဖြင့်၊ မုန်းတားအမျက်၊ ထွက်စေတုံ
တုံ။” ဘုလင်* ၅၇။

ကုန်းတန်း - န / ကုန်းတန်း / မိုမောက်နေသော မြေတန်း။

ကုန်းနှီး - န / ကုန်းနှီး / ဆင်း၊ မြင်းတို့၏ ကျောက်ကုန်းထက်
တွင် လူထိုင်ရန်ထားသော အခင်း။

ကုန်းဖိုး - ကြံ / ကုန်းဖိုး / ခါ လူကျောက်ကုန်းဖြင့် သယ်ဆောင်
သည်။ ၂။ လူကျောက်ကုန်းပေါ်သို့ တက်စီးသည်။

ကုန်းပေါက် - ကြံ / ကုန်းပေါက် / ခါ မြင်းစီး၍ ပေါင်တွင်း
သား ခြေသလုံးစသည်တွင် ပွန်းပဲ့အနာ ဖြစ်သည်။
၂။ ကုန်းနှီးနှင့်ပွန်း၍ မြင်း၏ကျောက်ကုန်းတွင် အနာ
ဖြစ်သည်။

ကုန်းပေါင် - န / ကုန်းပေါင် / မိုမောက်နေသော မြေခို
ခင်တန်း။

ကုန်းပတ် - န / ကုန်းပတ် / ခါ လေ့၊ သင်္ဘောစသည်တို့၏ ဝမ်း
လိုက်အထက်ရှိ အခင်းကြမ်းပြင်။ ၂။ လေ့၏နံ့သား တဘက်
တချက်တွင် တွယ်ရိုက်ထားသော သစ်သားချောင်း။

ကုန်းပတ်ကြိုး - န / ကုန်းပတ်ကြိုး / ကုန်းနှီးကို ခိုင်မြဲအောင်
ဖွဲ့ချည်ရသောကြိုး။ ဝမ်းပတ်ကြိုး။

ကုန်းပတ်ပေါက် - န / ကုန်းပတ်ပေါက် / သင်္ဘော ကုန်းပတ်
တွင် ပောက်ထားသော ကုန်သွင်းထုတ်ရန် အပေါက်။
မာလကပေါက်။

ကုန်းပြင်မြင့် - န / ကုန်းပျင်မြင့် / ကျယ်ပြန့်သော ကုန်းမြင့်
ဝေသ။

ကုန်းပြန့် - ကြံ / ကုန်းပျန့် / ချုပ်ခိုးဟောင်းကိုဖြုတ်၍ အထည်
ကို လှန်ပြန့်ချုပ်သည်။

ကုန်းတောင် - န / ကုန်းတောင် / လေ့၊ ဖောင် စသည်တို့နှင့်
ကုန်းကြည်းစသည်တို့ကို ဆက်၍ခင်းရသောပျဉ်ချပ်တံတား။

ကုန်းလမ်း - န / ကုန်းလမ်း / ကုန်းမြေပြင်၌ သွားလာစရာ လမ်း
ခရီး။

ကပ်

ကပ် - န / ကပ် / ခါ ကမ္ဘာ၏ သက်တမ်း အပိုင်းအခြား။
“အာယုကပ်၊ အန္တရကပ်၊ အသင်္ချေယုကပ်၊ မဟာကပ်ဟူ၍
လေးမျိုးပြားသည်။” ၂။ ဘေးဆိုင်သော ကာလအပိုင်းအ
ခြား။ (ခါ လက်နက်ဘေးဆိုင်သော သတ္တန္တရကပ် ၂။ ရောဂါ
ဘေးဆိုင်သော ရောဂန္တရကပ် ၃။ တော်မူတံခြင်း ဘေးဆိုင်
သော ခုခိုကန္တရကပ်ဟု သုံးမျိုးပြားသည်။) ၃။ ကမ္ဘာ
လောက။ “ရွာဘိမြူးမြူး၊ ကပ်ပြုမိသုံးသို့၊ ဘူပေါင်း* ၃၀။
၄။ ဘေးအန္တရာယ်။ လူအပေါင်းတို့ကား ကပ်ဥပဓိ မရှိ။”
တေ။ ၁၉၀။ [ပါ]

ကပ် - ကြံ / ကပ် / ခါ အနီးအပါး ဖြစ်သည်။ နီးသည်။ ၂။
ငြိတွယ်သည်။ ငြိတွယ်စေသည်။ ၃။ (ဘုရားနှင့် သင်္ဘော
အား) ခိုသေစွာ ပေးသည်။ ၄။ (ဝါတွင်းကာလ၌) အရပ်
တပါးသို့မသွားပဲ နေသည်။ ဝါဆိုသည်။ “မိဂါခေါ၊ တော
ရပ်ကော၊ ဝါတောပဌမ၊ ကပ်ခြင်းစ၏။” နာနာ* ၂၅။
၂။ ကိုယ်ကျိုးကိုသာ၍ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသည်။

- န / ကပ် / ခါ ဝါးကို စိတ်ဖြာ၍ ရက်ထားသော
အချပ်။ “တောင်ဆူးလက်ကိုင်၊ ကပ်ဖထိုင်နှင့်၊ ကမ္ဘိကပ်ခွပ်။”
ဘုံ* ၇၀။ ၂။ လူနာ သို့မဟုတ် လူသေကောင် စသည်ကို
သယ်ဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုသော ထမ်းစင်တမျိုး။

ကပ်ကျော် - ကြံ / ကပ်ကျော် / ကပ် ကြီး သုံးပါး ကို
လွန်ကျော်သည်။

ကပ်ကြီးသုံးပါး - န / ကပ်ကြီးသုံးပါး / လက်နက် ဘေးဖြင့်
သေကြေပျက်စီးသောကပ်၊ ရောဂါဘေးဖြင့် သေကြေပျက်စီး
သောကပ်၊ တော်မူတံခေါင်းပါးခြင်းဘေးဖြင့် သေကြေပျက်စီး
သောကာလဟူသည့် ကပ်ကြီးသုံးမျိုး။

ကပ်ခို - ကြံ / ကပ်ခို / ခါ ချဉ်းကပ်ခိုဝင်သည်။ “အခြားသူတို့
ကို ကပ်ခိုလက်၊ မထမ်းမနေစေနှင့်။” ချော။ ၂၃။ ၂။ ကွယ်
ဝှက်လျှိုးပုန်းသည်။ “မိမိအဆောင်ကို မိမိယုံသောကြောင့်
ရှောင်ရှား ကပ်ခိုလေ၏။” ကာယာ။ ၁၂၃။ ၃။ မြှောင်၍
စားသောက်နေထိုင်သည်။

ကပ်မြီ - ကြံ / ကပ်မြီ / တွယ်သည်။ ဖူးသည်။ ဆိုက်ရောက်
သည်။ “ရောဂါကပ်မြီသော်။” စွယ်၊ ပ။ ၁၃၆။

ကပ်စေး - ကြံ / ကပ်စေး / ကပ်စီး / မစေးရက် မကမ်း
ရက် ဟူသည့်ဥစ္စာကို အထူးတွယ်ကာ မက်မောသည်။

- န / ကပ်စေး / ကပ်စီး / ခါ နှမြောတတ်သူ။
၂။ တွယ်ကပ်တတ်သော အသီးရှိသည့် ပင်ငယ်တမျိုး။
ရွှတ်တိုင်းပင်။ ၃။ ကပ်စေးသော မုန့်တမျိုး။

ကပ်ဆေး - ကြံ / ကတ်ဆေး / ကပ်ကြီးသုံးပါးတွင် တပါးပါး
တိုက်ပြီးသောအခါ မိုးကြိုးရွာသည်။ “ဆယ်နှစ်တမ်းကပ်ဆေး
ခါနီး၌ လောကဗျူဟာနတ်တို့ ကြွေးကြော်ကြောင်း။”
လျှောက်ဖြေ။ ၂၁။

ကပ်ဆိုက် - ကြံ / ကတ်ဆိုက် / ခ၊ ကပ်ကြီးသုံးပါးသော ရောက်
လာသည်။ ၂၊ ဗုဒ္ဓရောက်သည်။

ကပ်တံဆိပ် - န / ကတ်ခမိတ် / ကော်ဖြင့် ကပ်ရသော တံဆိပ်
တော်ခေါင်း။

ကပ်နာ - န / ကတ်နာ / အခိုက်အတန့်အားလျော်စွာ အများ
အပြား ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ရောဂါဆို။

ကပ်ပါးရပ်ပါး - န / ကတ်ပါးယတ်ပါး / သူတပါးထံတွင် မြှောင်
၍ ခိုမှီနေထိုင်သူ။

ကပ်ပယ် - န / ကတ်ပယ် / ခ၊ ချိန်ခွင်ငယ်တမျိုး။ ၂၊ ငှားစေ့။

ကပ်ပယ်အိတ် - န / ကတ်ပယ်အိတ် / ခ၊ ကပ်ပယ်ထည့်သော
အိတ်။ ၂၊ ငှားစေ့အိတ်။

ကပ်မြှောင် - ကြံ / ကတ်မြှောင် / မှီခိုညာစားသည်။ ကပ်ရပ်
စားသောက်နေထိုင်သည်။

ကပ်ရပ် - ကြံ / ကတ်ယတ် / မှီခိုအားကိုးသည်။ “အဆွေမဟုတ်
သူ၊ ကပ်ရပ်၍ သေလာမူကား၊ အိမ်၌ မထားအပ်။” သုတ
ကျယ်။ ၁၅။

ကပ်လျှ - ကြံ / ကတ်လျှ / (ဘုရားနှင့်သင်္ဘောအား) ရိုသေစွာ
ပေးကမ်းသည်။

ကပ္ပဗိန္နု - န / ကတ်ပိန္နရံ / သင်္ကန်းတောင်စွန်း၌ ရေးမှတ်
ရသော အပြောက်အစက်။ [ပိ]

ကပ္ပဗိ - န / ကတ်ပဗိ / အသားနှင့် ဆပ်ကောက် နှုတ်ခမ်း
ထူသော လူမျိုးများကို သိမ်း၍ ခေါ်သော အမည်။ နိဂမ္မိ။
[အရဗိ]

ကပ္ပဗိ - န / ကတ်ပဗိ / ပင်လယ်စပ်တွင်ပေါက်သော အသား
မာသည့် သစ်ပင်တမျိုး။

ကပ္ပိ - ကြံ / ကတ်ပိ / (ရဟန်းတော်တို့နှင့်) အပ်စပ်အောင်
လုပ်သည်။ [ပိ]

ကပ္ပိယ - န / ကတ်ပိယာ / ကျောင်းတွင် ရဟန်းတို့ အမှုကို
အပ်စပ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသောသူ။ [ပိ]

ကပ္ပိယကာရက - န / ကတ်ပိယာကာရက / ရဟန်းတို့အား
ကပ်လျှသော ဝတ္ထုစည်းတို့ကို ရဟန်းတို့နှင့်အပ်စပ်အောင်
လုပ်ပေးသောသူ။ [ပိ]

ကပ္ပိတန် - န / ကတ်ပိတန် / သင်္ဘောကို ကွပ်ကဲကြီးကြပ်သူ။
သင်္ဘောသူကြီး။ “သုပါဓက၊ ဗုဒ္ဓလောင်းမှန်၊ ကပ္ပိတန်သည်။”
ဝိဇယ။ ၁၄။ [လိဝိ]

ကပ်

ကပ် - ကြံ / ကတ် / ခ၊ အပြင်အပတ်၊ မထွက် ပိပြားကျစ်
လျစ်စွာ နေသည်။ ၂၊ ပြုပြင်စွာတွယ်သည်။ “မျှော့
မယ်ရုပ်၊ သတ္တုတံကပ်၍မြှုပ်သောအလား။” သာမီ * ၄၈။

ပါ (စာရင်းအင်း) ရေးမှတ်သည်။ “အလှူပေါင်းချုပ်၊ စာရင်း-
ကပ်ပိ။” တန်ခိုး * ၂၇။

- န / ရတ် / ခ၊ လည်ပင်း၏ ကျောဘက်အရပ်။ “အနာ
ပရပ်၊ ကျောနှင့်ကပ်၊ ကင်းတုပ်သည့်နွယ်ယိုင်း။” ကပ်သတ်
* ၁၇၄။ ၂၊ ယင်းကပ်နေရာ၌ အင်္ကျီအစိတ်အပိုင်း။ ပ၊
ငါးပိအိုးစသည်တို့တွင် ပိနှိပ်ရန် ဝါး နှီး စသောအရာ။ ခ၊ သား
ငှက်ကို ထောင်ဖမ်းရန် ကိရိယာတမျိုး။ “ညွတ်နှံကပ်
ထောင်၊ မဆောင်လေပြီ၊ ဖြစ်တတ်ခဲ့ရင့်။” ဟင်္သာ * ၁၃။

- နဝိ / ကတ် / ကိုင်းညွတ်သော။ “ထီးဝန်းကပ်ကပ်၊
ကိုယ်လုံးအုပ်၊ စိတ်ချုပ်အမှုပင်။” ကပ်သတ် * ၁၇၅။

ကပ်ကမြှင်း - န / ကတ်ကမြှင်း / လူကွယ်ရာ၌ မကောင်းကျင့်
တတ်သူ၊ ကြောင်သူတော်။ သိလကြောင်း။

ကပ်ကရွှေ - န / ကတ်ကရွှေ / ငှက်ငွေ့။ တောချောက်ငှက်။

ကပ်ကလေးခင် - န / ကတ်ကလေးခင် / အပြာရောင် လည်မျိုရှိ
သော ဖိုခေါင်ငှက်။

ကပ်ကပ်ရပ်ရပ် - ကြံဝိ / ကတ်ကတ်ယုတ်ယုတ် / သိပ်သည်း
ပိပြားစွာ။

ကပ်ချောင်းချောင်း - ကြံဝိ / ကတ်ချောင်းချောင်း / ဖိုးသား
ဟန်နှင့် ဆန်းပြားစွာ။

ကပ်ဆက် - န / ရတ်ဆက် / ကျောမိုးနှင့် လည်ကပ်မိုးဆက်ရာ
ကိုယ်အရပ်။

ကပ်နှိပ် - ကြံ / ကတ်နှိပ် / (ငါးပိ စသည်ကို အိုးတွင်) ကပ်ဖြင့်
ပိနှိပ်သည်။ ကပ်သတ်သည်။

ကပ်နှိပ်ကြိုး - န / ရတ်နှိပ်ကြိုး / ကုန်းချွန် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကပ်ပိုး - န / ရတ်ပိုး / ခ၊ ပရမိန္ဒရ ဆက်စပ်ရာမှ ပြန့်ထွက်
နေသော အသားစိုင်။ ၂၊ ယင်းကပ်ပိုးနေရာ၌ အင်္ကျီအစိတ်
အပိုင်း။

ကပ်လုပ်လေးတာ - န / ကတ်လုပ်လေးတာ / လေးတောင်
အတိုင်းအချည်။ ကုလလေးတာ။ “နေရင်းရွာ၏ အနောက်
မြောက်တောင့် ကပ်လုပ်လေးတာ ငါးရာရှိသော အရပ်၌။”
ထေပိန္နီ။ ၃၅၇။

ကပ်သတ် - ကြံ / ကတ်သတ် / ရတ်သတ် / ကပ်နှိပ်သည်။

ကပ်အိပ် - န / ရတ်အိန် / လမ်းထောင့်အိမ်၏ ကျောဘက်တွင်
တည်၍သော အိမ်။

ကပ်

ကုဋ္ဌိ - န / ကတ်ဋ္ဌိ / ကွယ်လွန်သူအား ရည်စူး၍ ရဟန်း
ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူသော ခဲဓွယ်သောဓဉ်။

ကုဋ္ဌိတိုင် - န / ကတ်ဋ္ဌိတိုင် / အိမ်တိုင်တလုံး၏ အမည်။

ကပ်

ကပ္ပလာ - န / ကန့်ပလာ / လမုမျိုးအဝင် ဒီချောင်းသစ်ပင်ကြီး
တမျိုး။

ကမ္ပလွေ - န / ကန်ပလွေ / ဝါးခြမ်း၊ ဖျင်ပုဆိုးတို့ဖြင့် လုပ်ထားသော ဓမ္မာထုပ်ရသည့် ကိရိယာ။

ကမ္ပည်း - န / ဂမ္ပိး / ခ၊ အကွရာ အရေးအသား။ “ခတ်ပြီး တံဆိပ်၊ ကမ္ပည်းလိပ်ဖြင့်” ကိုး* ၂၁၄။ ၂၊ စာအမှတ်အသား။ “မွေခတ်ကုကျောင်း၊ ကမ္ပည်းဟောင်းတွင်၊ ထိုးလောင်းထည့်၊ လှူထပ်ပြုလျက်” မင်းကျော်* ၄၃။ ၃၊ အစဉ်အလာ။ ထိုးနည်းအမှတ်အသား။ “ပုံထုံး ကမ္ပည်း၊ တို့ကျင့်နည်းကို၊ ခမည်းတို့က၊ ယုံကောင်းလှလျက်” ဓမ္မ* ၇၉။

ကမ္ပည်းတိုင် - န / ဂမ္ပိးခိုင် / တစုံတရာသောအကြောင်းကို ရေးသားစိုက်ထူထားသော မှတ်တိုင်။ မော်ကွန်းတိုင်။

ကမ္ပည်းထိုး - ကြံ / ဂမ္ပိးထိုး / အခိုင်အမာ ရေးမှတ်သည်။

ကမ္ပုတ် - န / ဂမ္ပတ် / ကမ္ပတ် / ခ၊ အထည်ကိုယ်တွင် ဆက်စပ်ထားသောအရာ။ အနားပတ်။ ၂၊ အိပ်စသည်တို့၏ အစွန်းအနား။ ခါးပန်း။ ၃၊ စာပေကျမ်းဂန်၏ နိဂုံး။

ကမ္ပုတ်ကွက် - န / ဂမ္ပတ်ကွက် / သက်န်းထောင့်စွန်းရှိ လေးထောင့်ကွက်ငယ်။

ကမ္ပုတ်ကွင်း - န / ဂမ္ပတ်ကွင်း / ကမ္ပုတ်ကွက်တွင် တပ်ထားသော ကြိုးကွင်းငယ်။

ကမ္ပုတ်သီး - န / ဂမ္ပတ်သီး / ကမ္ပုတ်ကွင်းတွင် တပ်ရသော အသီး။ အနားပတ်သီး။

ကမ္ပလာ - န / ဂမလာ / ခ၊ သားမွေးဖြင့်ရက်သော ခင်းနှီး။ ၂၊ သားမွေးခြံထည်။ ၃၊ သိကြားမင်း၏ကျောက်ပျာနေရာ။ ပဏ္ဍိကမ္ပလာ။ “ခင်းတကျောက်ပျာ၊ ကမ္ပလာထက်” ဘူပေါင်း* ၉၉။ [ပါ]

ကမ္ပလာ - န / ဂမလာ / ရွှေကံသံပရာမျိုးအဝင် ပင်လတ်တမျိုး။

ကမ္ပောဇဝါ - န / ကန်ဗောဇဝါ / ကမ္ပောဇနိုင်ငံမှ မျိုးယူလာသော သက်ကြွေးဝါ။

ကမ္ဘာ - န / ဂမာ / ခ၊ လူများနေထိုင်ရာ မဟာပထဝီမြေကြီး။ လောက။ စကြဝဠာတွင်း၌ နေကို လှည့်ပတ်နေသော လူသားတို့ နေထိုင်ရာပြ်ဟ်။ ၂၊ ရှည်လျားသော၊ ကာလအပိုင်းအခြား။ ကပ်။ (သုညကမ္ဘာ အသုညကမ္ဘာဟူ၍ နှစ်မျိုးပြားသည်။) ၃၊ လေးကျွန်းတဖြည်းခိုင့်ရှိသော စကြဝဠာတိုက်။ [သ]

ကမ္ဘာနာ - န / ဂမာနာ / လူတိုင်းတွင် ကျရောက်တတ်သည့် ဆိုသော ကျောက်နာ၊ တက်သက်နာ စသည့် အနာမျိုး။

ကမ္ဘာလေးရပ် - န / ဂမာလေးရပ် / [ဓမ္မသတ်] ရှေးခေတ်တရား စစ်ဆေးနည်း လေးမျိုး။ (ဖီးတွန်းခြင်း၊ ဆန်ဝါးခြင်း၊ ရေလားခြင်း၊ ခဲထောက်ခြင်းဟူ၍ လေးမျိုးရှိသည်။)

ကမ္ဘာလိပ် - န / ဂမာလိပ် / ပင်လယ်လိပ်ကြီးတမျိုး။

ကမ္ဘာတန်ဆာ - န / ဂမာတန်ဆာ / ကမ္ဘာလောက၏ အဆင်တန်ဆာသဖွယ်ဖြစ်သော နေ၊ လ၊ မြင်းဆိုရတောင်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဓမ္မသတ်ကျမ်း စသည်။

ကမ္ဘာ့ရက်ဆတ်မျဉ်း - န / ဂမာ့ယက်သတ်မျဉ်း / လောင်ဂျီတွဒ်

၁၀၀ မျဉ်း။ (ထိုမျဉ်းကို ကမ္ဘာ၌ စိတ်မှန်းဖြင့် အချိန်နာရီတွက်ရာ၌ သုံး၏။ အရှေ့ ၁၀၀ မျဉ်း၌ တရက်စော၏။ အနောက် ၁၀၀ မျဉ်း၌ တရက်နှောကျ၏။ ထိုမျဉ်းကိုဖြတ်၍ အရှေ့သို့ သွား... တရက်ပေါင်းထည့်ရ၏။ အနောက်သို့ သွားလျှင် တ(စ်)ရက်(၂၄၆)။ “ဖီးဂျီးကျွန်းစသည်... ကမ္ဘာ့ရက်ဆတ်မျဉ်း နှစ်တွင် တည်ရှိပြီး” စွယ်ကျမ်း၊ ၇၊ ၂၇။

ကမ္မကာရက - န / ကန်မာကာရက / [သဒ္ဒါ] ပြုလုပ်ခြင်း ခံရသောအရာကို ပြသောကာရက။ (ကို သို့ ဟူသော ဝိဘတ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြသည်။) [ပါ]

ကမ္မဇရုပ် - န / ကမဇာယုတ် / ကံကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်။ “မင်းကြီးပေါလ၊ စောသုရတုံ၊ ကမ္မဇရုပ်၊ ထိုနေ့ချုပ်၏” ဗျူဟာ* ၂၄။ [ပါ]

ကမ္မဇလေ - န / ကမဇာလေ / သားဖွားနိုင်အောင် တွန်းပေးသော လေ။ ကံကြောင့်ဖြစ်သော လေ။

ကမ္မဋ္ဌာန်း - န / ကမထန်း / ဈာန်အဘိညာဉ်နှင့် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းဖြစ်သော လုပ်ငန်း။ ယင်းသို့ ဖြစ်သော နည်းလမ်း။ (သမထကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟု နှစ်မျိုးပြားသည်။) [ပါ]

ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင် - ကြံ / ကမထန်းထိုင် / ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို လုပ်သည်။

ကမ္မဝါ - န / ကမဝါ / ရဟန်းတို့ ဝိနည်းကံပြုရာ၌ ရွတ်ဖတ်ရသော ပါဠိအရေးအသား။ (ကမ္မဝါစာဟုလည်း ခေါ်သည်။) [ပါ]

ကမ္မဝါညွှပ် - ကြံ / ကမဝါညွှပ် / ကမ္မဝါ ရွတ်ဖတ်သည်။

ကမ္မသကာ - န / ကမာသကာ / ကန်မာသကာ / မိမိ ပြုလုပ်သည့်အတိုင်းသာ မိမိစားရမည်ဟူသော ကံ။ ကံစိမ့်ရာ။ “နာနာလောက၊ အနန္တကံ၊ ကမ္မသကာ၊ မှတ်တင်ရာသည်။” ယင်းသာဘူတဝါဒီတည်း။ ကိုး* ၄၂။ [ပါ]

ကမ်း

ကမ်း - န / ကန်း / ခ၊ ချောက်၊ ခြောက်၊ တောင်ယံ၊ ရေပြင်စသည်တို့၏ အနားဘောင်းအဖြစ် တည်ရှိသော ကုန်းပိုင်း။ ၂၊ အပိုင်းအခြား။ “မရိယာဒါ၊ သီလ၏ အပိုင်းအခြားတည်ဟူသော ကမ်းကို” မဟာဘာနိ၊ ၅။

ကမ်း - ကြံ / ကန်း / ခ၊ လှမ်းပေးသည်။ “နွဲ့၊ နွဲ့လျက်၊ ကမ်းသည် လက်ကို” ဗျူဟာ* ၆၅။ ၂၊ ဝေငွေပေးသည်။ ၃၊ အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်သည်။ “နာရသူက၊ မပြုစိတ်ဝမ်း၊ စကားကမ်း၌” ပလိပ်* ၃၂။

ကမ်းကုန် - ကြံ / ကန်းကုန် / (အစွမ်းသတ္တိအရာတွင်) အစွန်အဖျား အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သည်။ ထူးချွန်ချော်။ “ကမ်းကုန်အောင် ဖိုက်လှသော၊ ဒုစနိုက် မသူဇာ” ပ။ ၁၀။

- စါ - တိ - ဝ် တို့နောက်တွင် သုံးသည်။) “ဆို မေမေ ထိပ်ပန်း၊ ရွှေခန်းတံ၊ ရွှေနန်းရပ် ကယ်” ပင်း၊ ဒု။ ၂၄။

ကယ် - စည်း / ကယ် / ကျော့၊ ဖုန် ပုစိပြည့်ရုံ အကြားချပ်ချိ သုံးသော စကားလုံး။ (- ကိ၊ - စါ - တိ - ဝ် အသတ်ရှိ သောနာမ်၊ ကြိယာတို့အကြား၌ ညပ်ချိသုံးသည်။) “တဘက် ကယ်မှ သိဂီလေး” ဂီသစ်၊ ၁၄၂။

ကယ်ဆယ် - ကြိ / ကယ်ဆယ် / အေးဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

ကယ်စင် - ကြိ / ကယ်စင် / အေးဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်အောင် ကူညီသည်။

ကယ်ပါ - န / ကယ်ပါ / သူတပါးထံမှ ထမင်းကျန် ဟင်းကျန်၊ ပိုက်ဆံစသည်တို့ကို တောင်းရမ်းစားသောက် အသက်မွေးသူ ကို ခေါ်သောအမည်။

ကယ်ပေါက် - န / ဂယ်ပောက် / အေးမှလွတ်အောင် ပြေးထွက် ရန် တိရစ္ဆာန်စသည်တို့၊ လျှို့ဝှက်ပြုလုပ်ထားသောအပေါက်။ မလွယ်ပေါက်။

ကယ်စောင်း - န / ဂယ်လောင်း / သေးငယ်သောကြွက်တမျိုး။

ကျ

ကျ - ကြိ / ကျ / ၁၊ အမြင့်မှ အနိမ့်သို့၊ အမြတ်မှ အယုတ် သို့၊ အညာမှ အကြေသို့၊ အများမှ အနည်းသို့ သက်ဆင်း ဆိုက်ရောက်သည်။ “အသီးကျလည်း အပင်အောက်” နူ။ ၂၁၆။ ၂၊ ဆိုက်ရောက်သည်။ “ရေလည်းတက်စ၊ မိုးဦးကျ သော်” အေ* ၂၀၈၊ ၃၊ တိုက်ဆိုင်ညီညွတ်သည်။ (အံကျ၊ ခွင်ကျ၊ စံကျ စသည်ဖြင့် သုံးသည်။) ၄၊ ဝေးခေါင်ရာတွင် ဖြစ်စေ၊ နိမ့်ခွင်းရာတွင် ဖြစ်စေ၊ ယုတ်ညံ့ရာတွင်ဖြစ်စေ တည် ရှိသည်။ “စကားရှည်ရှည်ပြောလျှင် ရှေးကျပါသည်” မိုင်း ပ။ ၆၀။ ၅၊ သဘော၊ အဓိပ္ပာယ်၊ အကျိုးသက်ရောက်သည်။ “ခင်ခင်တို့ကို မချစ်ရာ ကျ တော့မည်” မိုင်း၊ ပ။ ၁၁၂။ ၆၊ တစုံတခုသော အရေအတွက်သို့ ထိရောက်သည်။ “ကျန်မ ပေးသည်မှာ လက်ကောက်နှစ်ရံ ကျပြီ” စိန်၊ ၁၁၅။ ၇၊ ကြွင်းကျန်သည်။ “စကား ကျ ခဲ့၏” ဝေါ၊ ၂၂၂။ ၈၊ အမြောက်အမြား ရောက်လာသည်။ “ဈေးဝယ်တွေ ကျ နေ တယ်” ၉၊ လျော့ပါးဆုတ်ယုတ်သည်။ ၁၀၊ နှစ်သက်သည်။ လိုက်လျောသည်။ “ကျ အောင်သာ နှူး” မိုင်း၊ ပ။ ၁၅။ ၁၁၊ (နတ်) ဖူးဝင် တွယ်ကပ်သည်။ “သုံးဆူခုနစ်မင်း ပန်း မကိုင်ဘဲ ကျ သည်” ပုံ၊ ၁၂၊ (မြို့ပြပြည့်စုံ) ရန်သူ့လက် တွင်းသို့ သက်ဆင်းသည်။ ၁၃၊ (ရန်သူ့လက်ချက်ကြောင့်) အနိစ္စရောက်သည်။ ၁၄၊ ရောက်လာသည်။ “ရွှေတိနယ်ကကျ သော ဆန်စပါးပွဲစားများတို့နှင့် ဆားလင်းကြီးနယ်က ကျ သော ဆားပွဲစား” စိန်၊ ၅၆။ ၁၅၊ အင်အား ကြီးစွာနှင့် လာသည်။ “မနေ့က လေများ ကျ သလာဟု မေးသော်

လေခွဲနဲကျတယ်မှတ်တယ်ဟု ပြန်ပြောလေ၏။” စပယ်၊ ၁၁၁။ ၁၆၊ တန်ဖိုးသင့်သည်။ “အိပ်ပယ်လိုက်ပြီလား။ ဘယ်လောက် ကျ သလဲ” ၁၇၊ ပေါင်းသင်းသည်။ “အောက်မားတော်များ၌ တောဆင်ခိုင်းများနှင့် ကျဉ်းရဲသော ဆင်ငယ်ကလေးများ” မြဝတီ၊ ၂၊ ၁။ ၁၂၈၊ ၁၈၊ ကျ၊ နှား၊ မြင်း စသည်တို့ ကလေးမွေးသည်။ “တဲက ကျမကြီး သား ကျ နေသည်” ၁၉၊ လိုအပ်သော အရသာ အရည်အသွေးသို့ ရောက်သည်။ “ဟင်းရည် ကျ သည်” “လက်ဖက်ရည် ကျ သည်”

ကျစကျောက် - န / ကျစကျောက် / ဆေးမထိုးပဲ ပေါက်သော ကျောက်နု။

ကျခံ - ကြိ / ကျခံ / ပေးကမ်းပွယ်တာဝန်ကို ခံယူဆောင်ရွက် ရသည်။ “ထိုစော်ဘွားက ကျခံ ပေးကမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ရ သည်” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၁၈၆။

ကျဆုံး - ကြိ / ကျဆုံး / ၁၊ (ရန်သူ့ လက်ချက်ကြောင့်) အနိစ္စ ရောက်သည်။ ၂၊ (မြို့ပြပြည့်စုံ) ရန်သူ့ လက်တွင်းသို့ သက်ဆင်းသည်။ ၃၊ စီးပွားရေး နိုင်ငံရေး စသည်တို့ ဆုတ် ယုတ်သွားသည်။

ကျန - ကြိ / ကျန / ၁၊ သေချာထိမိသည်။ “ပိဋကတ်ကို တတ်သော်လည်း အယူအဆ ကျန မြင်း မရှိ” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၁၀၉။ ၂၊ ကြွင်းကျန်သည်။ “ရေးကူးဘန်များသဖြင့် ‘ားယွင်း ကျန ရှိသည်ကို’ မင်းဒုင်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ၃၊ တန်ဖိုးသင့် သည်။ “တရားစရိတ် ကျန ရန်ရှိသမျှကို ယောကျ်ားက တာ တည်းစေ” သတ်ကြီး၊ ၄၁။

ကျနေ - န / ကျနေ / မွန်းတည့်နောက်ပိုင်းနေ၊ မွန်းတိမ်နေ၊ မွန်းယိုမီးနေ၊ မွန်းလွဲနေ။

ကျမင်း - ကြိ / ကျမင်း / ကြုံရာ (ပြောဆို လုပ်ကိုင်သည်။) ကျမဟုံး - န / ကျမဟုံး / သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ လေ သုံးပါး ကြောင့် တက်သော သူငယ်နာငန်းရောဂါ။ (အဖြူ၊ အနီ၊ အဝါ၊ အနက် စသည် ပြားသည်။)

ကျမဟုံး - န / ကျမဟုံး / ဝက်မွှားရောဂါအတွက် အမြစ်ကို သုံးရသော ချုပ်ငယ်တမျိုး။

ကျလူ - န / ကျလူ / ၁၊ သက်ကြီးရွယ်ရင့်ပိုင်းသို့ ရွှေ့သွား ရောက်ဝင်နေသူ။ ၂၊ တန်ခိုးအာဏာအရှိန်အဝါ စသည်တို့၊ မူလအခြေမှ ဆုတ်ယုတ်သွားသူ။

ကျသင့် - ကြိ / ကျသင့် / (တန်ဖိုး) ကုန်ကျသည်။

ကျာ

ကျာကျာ - န / ကျာကျာ / ကျယ်လောင်သော မြည်သံတမျိုး။ “သံကျာကျာ၊ ဘန်လာဘိန်နား။ ။ ဖြစ်တိုင်း တူစလို့၊ ပြိုင်ခြေမှာ ညိုရွှေဆုတ်ကယ်၊ ခွန်ဆုတ်လို့ ကြား” ကြေး၊ ၁၉၄။

ကျာပွတ် - န / ကျာပွတ် / အဖျားတွင် ကြိုးတပ်ထားသော နှုတ်တမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]

ကျား

ကျား - န / ကျား / ၁၊ ဝါသောအမွှေးတွင် အနက်စင်းများ ရှိသည့် ကြောင်မျိုးအောင် သားရဲတိရစ္ဆာန်ကြီး တမျိုး။
 ၂၊ တနင်္လာဂြိုဟ်၏ အမှတ်အသား။ “တနင်္လာကျား။ တဆွဲ ငါ။ နေဌားရွှေ့ရပ်က။” တိတ်။ ၁၀၁။ [မွန်]
 - နဝိ / ကျား / ၁၊ အဆောင်အသွေး ရေယွက်၍ အစင်း အကွက်အပြောက်ဖြစ်သော။ ၂၊ သံလွှာ၊ သံကွာပုဒ် တခု ခြားယွက်သော။ “သံလက် မကျိုး။ မပေါက်။ မမြောက်။ မကျားရအောင် အားထုတ်ပြီးကာလ။” လူ။ ၁၃၀။

ကျား

ကျား - န / ကျား / ၁၊ အကွက်လေးကွက်။ ရှစ်ကွက် စသည် ရေထားသော အစင်း (အင်းပျဉ်)တွင် ကစားရသော ကစား နည်းတမျိုး။ (သုံးထပ်ကျား။ လေးကွက်ကျား၊ ရှစ်ကွက်ကျား စသည်ဖြင့် ပြားသည်။) ၂၊ ယင်းအကွက်တို့တွင် ဋ္ဌါ၊ ပြောင်း ကစားရသော အရာ။
 ကျား - န / ကျား / အဆောက်အအုံ စသည်တို့ကို ခိုင်ခံ့အောင် ထောက်ကန်ထားရသော အရာ။
 ကျား - န / ကျား / ယောကျ်ားကို အတိန်နည်းဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ရေးသားသော စကားလုံး။
 ကျားကုတ်ကျားခဲ - ကြိဝိ / ကျရုတ် ကျခဲ / (ကျားသည် လက် သည်းဖြင့် ခြစ်၊ ပါးစပ်ဖြင့် ကိုက်သကဲ့သို့) မရမနေ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ။ “ခေတ်မိုလက်နက် ခေတ်မို အကြံဉာဏ်တို့ဖြင့် ကျားကုတ် ကျားခဲ ကြစည်တူးမြို့ခံရသော မြို့၊ မိုးမှား။” ဓမ္မနန်း။ ၃၁၄။
 ကျားကန် - ကြိ / ကျားကန် / အဆောက်အအုံကို ကျားဖြင့် ထောက်ကန်သည်။ “အိမ်ထိုကျားကန်၊ လူထို ပန်းပုနံ” ပုံ။
 ကျားကျားလျားလျား - ကြိဝိ / ကျား ကျား ယား ယား / ကျားလျား လဲယား လဲယား / ၁၊ ယောကျ်ား ပီသစွာ။ ရဲရဲ ရင်ရင့်။ ၂၊ သန်သန်မာမာ။ ထွားထွားကျင်းကျင်း။
 ကျားကျူတ် - န / ကျားကျူတ် / ကျကျူတ် / ကြောင်မျိုးအောင် သစ်ကျူတ်ခေါ်သော သားရဲတိရစ္ဆာန်။
 ကျားကြီးဆည် - န / ကျားကြီးဆယ် / တောကျဆည် - န၊ ၅။
 ကျားကွက် - န / ကျားကွက် / ကျားကစားရန် အကွက်ရေထား သော သို့မဟုတ် အကွက်ချထားသော ပျဉ်ချပ်။ ကတ်ထူပြား စသည်။
 ကျားထိုး - ကြိ / ကျားထိုး / ကျားကွက်တွင် ကျားဖြင့် ကစား သည်။

ကျားနာ - န / ကျားနာ / (ခက်ရာရ၍ နာကျည်းနေသော ကျား ကဲ့သို့) ရန်မှုလုပ်သောသူ။
 ကျားပါးစပ် - န / ကျားပါးစပ် / ၁၊ ရေစီးကြောင်းတွင် ဖွင့်ခံ ထားရသော ငါးဖမ်းပိုက်တမျိုး။ ၂၊ အကျဉ်းထောင်တံခါးမ တွင်ရှိသည့် မလွယ်ပေါက်။ ၃၊ သစ်ခွပန်းတမျိုး။ ၄၊ ကြက် ထောင်ချောက်အကြီးစားတမျိုး။ ၅၊ ဝန်ချီစက်တမျိုး။
 ကျားပါးစပ်စိနပ် - န / ကျားပါးစပ်ဖန် / ခြေခုံဖော်ထားသော ဖိနပ်။
 ကျားမိန်တွယ် - ကြိဝိ / ကျမိန်တွယ် / (အစာစေ့၍ ပိန်ကြုံနေ သော ကျားသည် အစာကို တွေ့သောအခါ မလွှတ်တမ်း တွယ်ကပ်နေသကဲ့သို့) မိမိရရ။
 ကျားမော့ - န / ကျမော့ / ထုပ်နှင့်လျှောက်တို့ကို မလွှပ်ရှား အောင် အဝယ် ခေါင်လျှောက်အောက်က အလျားလိုက် ဆက်သွယ်တွယ်တောက်ထားသော သစ်သား။
 ကျားမျက်လုံး - န / ကျားမျက်လုံး / မှန်တီလူ့တပ်ထားသော တဘက်လင်း မီးအိမ်တမျိုး။
 ကျားမြီးဆွဲမိ - ကြိ / ကျားမြီးဆွဲမိ / အခက်အခဲနှင့် တွေ့နေရ သည်။ မဆုတ်သာ မတက်သာ ဖြစ်သည်။
 ကျားလှိုက်တုတ်ခတ် - ကြိဝိ / ကျားလှိုက်တုတ်ခတ် / (ကျား လှိုက်သောအခါတွင်မှ ကာကွယ်ရန် တုတ်ခတ်သကဲ့သို့) တင် ကြို စိမ့်မုမုပျို့။
 ကျားလျှာ - န / ကျားလျှာ / ၁၊ သစ်သားကို တိုက်စားရသော တံစဉ်းကြမ်းတမျိုး။ ၂၊ ရှားစောင်းကြီးပင်။ ရှားစောင်း လက်ဝါးပင်။ ၃၊ သဘောသီး စသည်တို့ကို ခြစ်ရသော ကိရိယာ။ သဘောခြစ်။

ကျားလျှာ

ကျားသားမီးကြိုး - အာ / ကျားသားမီးကြိုး / မကြာမီမှ မမြစ် စကောင်း ကြုံရဖြစ်ရသောအခါ သုံးသောစကားလုံး။ “သွဉ်း ရွာရွာမွေမွေ ဟောတတ်ပလေတယ်။ ကျားသားမီးကြိုး တော်။” မျောက်ခွီ။ ၁၅၇။
 ကျားသစ် - န / ကျားသစ် / ကြောင်မျိုးအောင် ညိုဝါဆောင်အံ့တွင် အနက်ပြောက်ရှိသော သားရဲတိရစ္ဆာန်ကြီး တမျိုး။ သစ်၊ သစ်ဆင်။ သစ်ပြောက်။

ကျားသစ်

ကျိ

ကျိ - နဝိ / ကျိ / ခ၊ အဓိအဓိ အပျစ်အညွှဲ ဖြစ်သော။ [မွန်]
 ၂။ (စိတ်) မကြည်မလင် ဖြစ်သော။ ရှင်ယောင်မိဦး နှလုံး
 ကျိတို့။" ပြာဇီ* ၂၄။ [မွန်]
 ကျိ - နဝိ / ကျိ / များပြားသော။ "ငါ့တွင်တောင်မျိုး ဥစ္စာကျိ
 ကို။" မဗ္ဗ* ၇၄။
 ကျိကျိတက် - ကြိဝိ / ကျိဂျိတက် / အလွန်များစွာ (ဖြစ်သည်။)
 "ပိုးလောက်ဝင်ထွက် ကျိကျိတက် ပြွမ်းသော သူကောင်။"
 ကာယာ။ ၁၄၇။ "နင့်မယားကို ငွေသားနှင့်ပိလောက်အောင်၊
 ကျိကျိတက်ပွေးပွေး၊ တခါတည်းငွေလောက်ကဲ့။" ရေသည်။
 ၁၀၅။
 ကျိရွဲ - နဝိ / ကျိရွဲ / စေ့ကပ် ချောကျိသော။

ကျိ

ကျိ - န / ကျိ / စပါး၊ ပဲ စသည်တို့ကို သိပ္ပံရာအိမ်တမျိုး။
 စုံ။ စည်း။ (ရှေးအခါက စပါးလေးထောင်ကိုးဆယ်ခြောက်တင်း
 ဝင်သော သိုလှောင်ရာအိမ်ကို ကျိ ခေါ်သည်။)
 ကျိ - ကြိ / ကျိ / ဓမ္မ၊ ဓမ္မ၊ ဓမ္မ စသည်တို့ကို ကျိ၍ အတုံးအပဲ
 ဖြစ်စေသည်။ "စေတနာသုံးလီ၊ ဓမ္မနယ်ကျိလျက်၊ ကိုယ်စီ
 ကိုယ်ငါ၊ ဆော-ကြလေ။" နာနာ* ၃၆။
 ကျိစား - ကြိ / ကျိစား / ပျော်ရွှင်လိုသော သဘောဖြင့်
 တဘက်သား မခံချင်အောင် ပြောဆိုပြုမူသည်။ ကစားသည်။
 ပြက်ရယ်ပြုသည်။ "ငါ့ကြီးကို စားလော့ဟု ကျိစားလိုသော
 သဘောထားနှင့် မိန့်တော်မူရင်း ဖြစ်သည်။" သေတ္တာ၊
 ၅။ ၂၅။
 ကျိစယ် - ကြိ / ကျိစယ် / ကျိစားသည်။ "သာရွှင်မြူရယ်၊ ရှုတ်
 ကျိစယ်လျက်။" ဘူလင်* ၁၀၈။

ကျီး

ကျီး - န / ကျီး / ခ၊ လူယက်မိသွက်စားတတ်သော ငှက်နက်
 တမျိုး။ (အိမ်ကျီး၊ တောကျီး ပြားသည်။) ၂။ ကာကတာရာ။
 "ကျီးမျိုးတံငါ၊ ယဘ်ချိန်စင်း၊ ဆင်မြင်းတသွန်၊ ဗုဒ္ဓန်
 လိပ်မျိုး။" သာဓိ* ၄၀။
 ကျီးကန်း - န / ကျီးကန်း / ကျီးငှက်။
 ကျီးကန်းတောင်းပောက် - ကြိဝိ / ကျီးကန်းတောင်းပောက် /
 ထိတ်ထိတ်ပျာပျာ။
 ကျီးကန်းပါးစပ် - န / ကျီးကန်းပါးစပ် / ခ၊ လူ့ပါးစပ်အစွန်
 နှစ်ဘက်တွင် ကွဲ၍ ပြူးနေသောနေရာ။ ၂။ ယင်းနေရာတွင် ဖြစ်
 တတ်သော အနာ။
 ကျီးခြေ - န / ကျီးချေ / ခ၊ သစ်သားတွင် ဂိုက်နက်ကုပ်တွယ်ရန်
 ပစောက်သတ္တန် ကုပ်ထားသော အဖျား နှစ်ဘက်ချွန်
 သံချောင်းသံနန်း။ "သံနွယ်သံမျှော့အလျှော့အတင်း၊ သံကွင်း

ကျီးခြေ။" သာဓိ* ၅၉။ ၂။ ပစ္စည်းတင်စရာ အခအခံ
 ခုံတမျိုး။ "ကျီးခြေတင်အပြောက်။" မှန်၊ ၅။ ၂၀။ ၃။ မြက်
 တမျိုး။ "နေရာကျီးခြေ၊ ညွန့်ဝေဝေ၊ ညွန့်စိစိ။" နေကန်။
 ၇။ ၄။ အချိန်သော ဟင်းရွက်ပင်တမျိုး။
 ကျီးခြေနွယ် - န / ကျီးချေနွယ် / ကျီးနီနွယ်ဟူ၍လည်း ခေါ်
 သော နွယ်ပင်ကြီးတမျိုး။
 ကျီးခြေမီးစာ - န / ကျီးချေမီးစာ / ခ၊ ထွန်ညှိရန်၊ မီးစာတပ်
 ထားသော သုံးချောင်းထောက်တိုင်။ ၂။ အခြေတွင် သုံးမြှာ
 ကွဲလျက်ရှိသော ဆီမီးခွက် မီးစာ။
 ကျီးစောင့်ကြက်နှင့် - န / ကျီးစောင့်ကျက်နှင့် / အ သေး အပွဲ
 အလုပ်။ သေးနှပ်သော အလုပ်။ သေးနှပ်သော အခြေအနေ။
 အလုပ်မည်ရရ မလုပ်နိုင်သော်လည်း အဖော်ရရုံထား
 ခြင်း။
 ကျီးမိုး - န / ကျီးမိုး / အရက်တက် နံနက်စောစောအချိန်။
 ကျီးမေါင်း - န / ကျီးမောင်း / ခ၊ သစ်ပင်တွင် တွယ်ကပ်ကြီး
 ပွားတတ်သော ချုံပင်တမျိုး။ "ပယ်ထိုက်ရန်ညောင်း၊ မစည်
 ကောင်းသည်။။ ကျီးမေါင်းသစ်ပင် ပမာတည်း။" ပြည်
 စုန်* ၆။ ၂။ အချိန်အသား စသည်တို့တွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော
 အရအတစ်။
 ကျီးမေါင်းတက် - ကြိ / ကျီးမောင်းတက် / အချိန်၊ သစ်ပင်စသည်
 တို့၌ အပူအအိမ် တိုးပွားလာသည်။
 ကျီးမြို့ - ကြိ / ကျီးမြို့ / ညအခါ ကျီးများ ထိတ်ထိတ်လန့်လန့်
 အော်မြည် ပျံသန်းသည်။
 ကျီးမနားထန်ရက် - န / ကျီးမနားထန်ရက် / ပေါက်ခါစ
 ထန်းပင်ငယ်၏ အရွက်။ (ထွက်ခါစ ထန်းပျားကိုလည်း
 ခေါ်သည်။)
 ကျီးမနို့ပွဲ - န / ကျီးမနို့ပွဲ / တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့သတ္တန်
 ကာလအထိ၊ သူတပါးအိမ် အပြင်ဘက်မှ ပစ္စည်း စသည်တို့
 ကို ပျော်ရွှင်မှုအတွက် ဟိုရွှေ့သည်ပြောင်း ပြုလုပ်ခြင်း။
 ကျီးလန်စာစား - ကြိဝိ / ကျီးလန်စာစား / အထိတ်ထိတ်
 အလန့်လန့်။
 ကျီးသာ - ကြိ / ကျီးသာ / ကျီးငှက်သည် သာယာသောအသံကို
 ပြုသည်။
 ကျီးအာ - န / ကျီးအာ / တောကျီးကန်း။
 ကျီးအာ - န / ကျီးအာ / မှည့်လျှင်အသီးလုံးနီလာသော နွယ်ပင်
 တမျိုး။ "ကင်ပု ကျီးအာ၊ ချိုစွာစွာလျှင်။" ထုံ* ၂၀။
 ကျီးအာ - ကြိ / ကျီးအာ / ကျီးအာသည်။
 ကျီးအက် - န / ကျီးအက် / ကျွဲအက် / ခ၊ အိမ်ဆောင်မကြီးမှ
 လက်ဝဲဘက်သို့ ချထားသော အစွန်။ ၂။ အိမ်၏ လက်ယာ
 ဘက် လက်ဝဲဘက် နောက်ဖေးဘက်သို့ ချထားသော အစိ။
 ၃။ အိမ်၏ မြင်းမိုင်ပိတ်အခြေမှ ချထားသော အမိုးငယ်။

ကျူ

ကျူ - န / ကျူ / ခရစ်တွင် အပေါက်များသော မြက်မျိုး
 အဝင် ကိုင်းပင်ကြီးတမျိုး။

ကျူ - ကြိ / ကျူ / ခ၊ သမီးရင်းစား၊ လင်မယားများ တဦး နှင့်တဦး ချစ်ခင်ကျီစယ် ပြောဆိုပြုမူသည်။ ၂၊ (နှ၊ ပလေ တို့ ကို) ရွတ်လျှားသာယာစွာ မှတ်သည်။ ၃၊ အသံပြုသည်။ “ရွတ်နှင့် ကျူ၊ သည်မီးကို သည်လေကလို့”။ “ဝိသစ်။ ၁၂၃။

ကျူကပိုင် - န / ကျူကပိုင် / ကျူပင်ကို စိတ်ဖြာရက်လုပ်သော အရာ။ (ကျူဗျာဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ကျူကျူ - ကြိဝိ / ကျူကျူ / အဆက်မပြတ် အသံကြီးကို ပြုလျက် (ငိုကြွေးသည်။) “ရင်ငွေ့ လှိုက်ပူ၊ ကျူကျူပြိုက် လို၊ ကျွန်ုပ်ငို၏”။ မြား* ၄၈။

ကျူထရ် - န / ကျူထရ် / ကျူကပိုင် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “လှည်းချင်းနှိုး၊ ကျူထရ် သို့”။ ဘူပေါင်း* ၉၈။

ကျူထရ်ကွက် - န / ကျူထရ်ကွက် / ကျူထရ်ကွက် ပေါ်နေ သော အကွက်ကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် ရက်လုပ်ထားသော အထည် ဆင်တမျိုး။

ကျူဗောင်မှီး - န / ကျူဗောင်မှီး / ကျူပင်၏အမှီး။

ကျူး

ကျူး - န / ကျူး / သုံးပုံ။ ပိုက်ကျူးတို့တွင် အပွင့်ကိုးပွင့် ပါသော ဖိချပ်။

ကျူး - ကြိ / ကျူး / ခ၊ ကျော်လွန်သည်။ “တပေါင်းလည်း ကျူး၊ တန်ခူးလည်းကုန်”။ ဗန္ဓု* ၂၆။ ၂၊ လောကထုံးစံ ကို ကျော်လွန်သည်။ “ခုံကျူး လျှင် ခုံ တာ။ ရှေ့နေကျူး လျှင် ရှေ့ နေတာ။ မင်းစေ ကျူးလျှင် မင်းစေတာ။” အဉ္စသ။ ၅။ ၃၊ ဝေးကွာသည်။ “ဝေးကျူးချပ်မြေ”။ ကျည်း။ ၆။

ကျူး - ကြိ / ကျူး / ခ၊ သာသာယာယာ သိသိမြင်ကြား သည်။ သာယာသောအသံကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ “မြတ်ဆုံး လွန်ဟု၊ ကျော်လွန်ဆန်းထူး၊ မော်ကွန်းကျူး၍”။ ဓမ္မ* ၂၉။ ၂၊ ကြားဝါကြွေးကြော်သည်။ “ငါ့သည် လောကထက် မြတ် ခါဟု...ရင့်သောအသံတော်ကို ကျူးတော်မူ၏”။ မာလင်။ ၁၆။

ကျူးကျော် - ကြိ / ကျူးကျော် / ခ၊ ပိုလွန်သည်။ ကျော်လွန် သည်။ “ဘုမ္မာခေါင်ထက်၊ ကတက်ကျူးကျော်”။ တန်ရ* ၂(၁၀)။ ၂၊ လောကထုံးစံကို ကျော်လွှား ဖောက်ဖျက် သည်။ “ကိုယ်နှုတ်နှစ်ဘော်၊ မကျူးကျော်ဘဲ”။ ဗမာ* ၄၃၀။

ကျူးရင် - ကြိ / ကျူးရင် / သာယာစွာ သိသိမြင်ကြား သည်။ “ဥပေါင်းတွန့်ရော်၊ ဖိုမခေါ်သည်။ ။သံကျော် ကျမ်းရင် ပြတကား။ ဂါထာ* ၅၁။

ကျူးလွန် - ကြိ / ကျူးလွန် / ခ၊ စည်းကမ်း၊ ထုံးစံ၊ ဥပဒေကို ကျော်လွှားဖောက်ဖျက်သည်။ ၂၊ ပြစ်မှုသည်။ “နှလုံးမျှ ကျူးလွန်၍ ကျင့်ဘူးလေသည် မရှိ”။ ပါရာ။ ၁၆၅။ ၃၊ ပိုသည်။ ကဲသည်။ ကျော်သည်။ “မဟာဗောဓိလောန၊ ကျူးလွန်ကုမ္ဘိ၊ တန်းခိုးရှိသား”။ နာနာ* ၅၁။

ကျေ

ကျေ - ကြိ / ကျေ / ခ၊ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ “ဗျည်းတလုံး ကျေ ကောင်းလျက်”။ ဝေါ။ ၂၅။ ၂၊ ပြေငြိမ်းပြီးပြတ် သည်။ “ငါက ကျေပါ ကျေပါ ပြောဆိုသည်ကို နှင်မကျေ”။ ကဝိသေ။ ၁၀၁။ ၃၊ (အကြွေးအငမ်း)အလုံးစုံ ပေးဆပ်ပြီး သည်။

ကျေကို - နဝိ / ကျေကို / ပြည့်စုံသော။ လစ်ဟင်းမှုမရှိသော။

ကျေချမ်း - ကြိ / ကျေချမ်း / မကျေမနပ် မသင့်မတင့်ရှိသော စိတ်များ အေးငြိမ်းသွားသည်။ ကျေအေးသည်။

ကျေနပ် - ကြိ / ကျေနပ် / စိတ်တိုင်းကျဖြစ်၍ နှစ်သက်အားရ သည်။

ကျေပ - ကြိ / ကျေပ / ခ၊ (အကြွေးအငမ်း) ဆပ်ပြီးသည်။ ၂၊ တရားအမှု ပြီးပြေသည်။

ကျေပျောက် - ကြိ / ကျေပျောက် / ပျက်စီးသည်။ ပြုန်းတီး သည်။ “နှလုံးတွင်သာ ကျေပျောက် ဝေ”။ ကိပုံ။ ၁၆၆။

ကျေပွန် - ကြိ / ကျေပွန် / ကျေပွန် / ကျွမ်းကျင်နားလည်သည်။ ပေးအပ်သော တာဝန်ကို ပြီးမြောက်အောင် လုပ်သည်။ “ကိုယ်တာဝန်ကို ကျေပွန်အောင် လုပ်ရမည်ဟူ၏”။ တိုးပွား။ ၂၄၆။

ကျေလည် - ကြိ / ကျေလည် / ပြေသွားသည်။

ကျေအေး - ကြိ / ကျေအေး / (ရန်စင်အေး) ပြေငြိမ်း သည်။

ကျေး

ကျေး - န / ကျေး / ခ၊ ခရိုင်အတွင်း ခြုံ့မှုအပတ်ဖြစ်သော လူနေ အိမ်စု။ ရွာ။ “မြို့နှင့်မလေး၊ ငါတို့ ကျေး၊ ငွေကြေးတောင်း ရမည်”။ ကဝိသတ်* ၁၇၇။ ၂၊ ခရိုင်။ စီရင်စု။ “စစ်ဦး သထုံ ကျေး စပ်သို့ ထောက်၍ ပုဂံက ကြည်းတပ် မကုန်သေး”။ သာလင်။ ၉၄။ ၃၊ နယ်ပယ်သာမန်။ “မြတ်မုန့်တည့် သက်ရေး တို့ ထိုက် ကျေး”။ ဥပဓာ* ၄။

ကျေး - န / ကျေး / ခ၊ လူစကားကို တူ၍ ပြောတတ်သော နှုတ်သီးကောက်ချိတ်ရှိသည့် ငှက်။ ကြက်တူရွေး။ (ခ၊ ဖောင်းကား ၂၊ တမာ ၃၊ ကျေးသန္တာ ၄၊ ကျေးဝါ ၅၊ ကျေးကျွတ် ၆၊ ကြက်တော ၇၊ ကုလား ၈၊ ကျေး ပုဏ္ဏားဟု ကျေးမျိုးစွပ်ပါး ပြားသည်။) “တမာလည်းနု၊ ကျေးလည်းဥ၊ တမာလည်းသီး၊ ကျေးလည်းကြီး၊ တမာ လည်းရင့်၊ ကျေးလည်းလွင့်”။ ပုံ။ ၂၊ ငှက်အမျိုးမျိုးကို ခြုံ၍ ခေါ်သော အမည်။

ကျေးကလား - န / ကျေးကလား / ဦးခေါင်းညှိခိုင်းသော ကြက်တူရွေးကြီးတမျိုး။

ကျေးကျွတ် - န / ကျေးကျွတ် / လည်ပင်းတွင် အခုံစုစပ်ပါသော ကြက်တူရွေးအငယ်မျိုး။ “နှုတ်သီးသန္တာ၊ ကိုယ်စိမ်းဝါနွဲ့ငုံ၊

တမာဘောင်းကား၊ ကုလား ကျေးကျွတ်၊ မြည်းကြွတ်ကြွတ် တိ။” မဟာ* ၄၄၈။

ကျေးဇြေကွန်ရက် - န / ကျေးဇျေကွန်ယက် / ကျီးဇျေကွန်ယက် / ကြက်တူရွေး၏ခြေထောင့် ရက်လုပ်ထားသော ပိုက်ကွန်။

ကျေးဇုန် - န / ကျေးဇုန် / ငှက်အမျိုးမျိုးကို ခြံ၍ ခေါ်သော အမည်။ ရက်တောဝယ်၊ ဥဩ ကျေးဇုန်၊ ယဉ်ဘက်မကွာ။” ဂါထာ* ၁၄။

ကျေးဇေတိုင် - န / ကျေးဇေတိုင် / ခ၊ အိမ်တော် နန်းတော်တို့၌ တပ်ဆင်စိုက်ထူရသော ပုတ်လုံးတိုင်တမျိုး။ ၂။ လှေကြီးများ တွင် လိုထားသော ရွက်တိုင်တင်ရန် တန်းထိုးထားသည့် တိုင် နှစ်တိုင်။

ကျေးဇွပ် - ကြံ / ကျေးဇွပ် / ကျေးဇူးကန်းသည်။

ကျေးဇူး - န / ကျေးဇူး / ခ၊ သူတဦးက သူတဦး အပေါ်တွင် ပြုအပ်သော ကောင်းမှု။ ဥပကာရ။ “တလုပ်စားဘူး သူ့ ကျေးဇူး” ပုံ။ ၂။ ကောင်းသောအရည်အချင်း၊ အစွမ်းသတ္တိ။ ဂုဏ်။ “အကြားအမြင်များသော ကျေးဇူး ၌ ကြိုက်နှစ်သက် တော်မူ၍” ပါရာ။ ၁၄၆။ ၃။ ကောင်းကျိုး။ အကျိုး။ “တကွမ်း၍၊ ကျေးဇူး များကြောင်း၊ ထပ်ကာလောင်းလျှင်” ပြည်ရန်* ၇။

ကျေးဇူးကန်း - ကြံ / ကျေးဇူးကန်း / သူတပါး၏ ကျေးဇူးကို မသိမမြင် သတိမရဖြစ်သည်။ ပြုစုသော ကျေးဇူးကို မထောက်မထားပဲ ပြောဆိုပြုမူသည်။

ကျေးဇူးခံကျေးဇူးစား - န / ကျေးဇူးခံကျေးဇူးစား / သူတပါး ပြုသော ကျေးဇူးကို ခံယူသူ။

ကျေးဇူးတင် - ကြံ / ကျေးဇူးတင် / ခ၊ သူတပါးက ပြုသော ကျေးဇူးကို အောက်မေ့ချီးကျူးပြောဆိုသည်။ “ကျေးဇူးမ တင် လင်မရ။” ပုံ။ ၂။ သူတပါးပြုသော ကောင်းမှုအကြား သည် မိမိအပေါ်၌ တင်ရှိသည်။ “ပစ္စည်းလေးပါး သင်္ဂြိုဟ်၍ ကျေးဇူးတင်သော ဒါယကာတို့ကို တဗုဒ္ဓဟောခြင်းဖြင့် ဆပ် လေကုန်” ပါရာ။ ၁၂။

ကျေးဇူးပြု - ကြံ / ကျေးဇူးပြု / စောင်မကြည့်ရှုသည့်ထောက် တားငဲ့ညှာသည်။ “အဆွေရန်သော ငှက်ပျောသီးကို ငါ၏ အုန်းသီးနှင့် ကျေးဇူးပြု၍ လဲလှယ်ပါရစေ။” သတ်ကြီး။ ၈၇။

ကျေးဇူးပြု - ကြံ / ကျေးဇူးပြု / အကျိုးဖြစ်ထွန်း စေသည်။ “သစ်မြစ်သည် ပင်စည် စသည်တို့ အား ကျေးဇူးများ၏။ ကျေးဇူးပြု၏။” ပဋိစ္စပွင့်။ ၄၆၆။

ကျေးဇူးရှိ - ကြံ / ကျေးဇူးရှိ / ခ၊ အကျိုးရှိသည်။ ၂။ သူတပါး ပြုသောကျေးဇူး သက်ရောက်သည်။

ကျေးဇူးရှင် - န / ကျေးဇူးရှင် / ကျေးဇူးပြုသောသူ။

ကျေးတမာ - န / ကျေးတမာ / ဦးခေါင်းပန်းဆောင် နှုတ်သီး ဝါကြန့်ကြန့်အဆင်းရှိသော ကြက်တူရွေးတမျိုး။

ကျေးတော - န / ကျေးတော / ရွာငယ်။ နေပုဒ်။ မြို့၊ မုဝေခေါင် သော အရပ်။

ကျေးနှုတ် - န / ကျေးနှုတ် / ကျီးနှုတ် / ခ၊ သစ်ပင်တမျိုး။ “ပေါင်း ကျေးနှုတ်၊ မျောက်လုတ်တည်သီး” မြား* ၃၉။

၂။ ကြက်တူရွေး နှုတ်သီးကဲ့သို့ ကောက်ချိတ်သော အရာ။ ထွတ်ဖျား ကျေးနှုတ်ကျေးကွေးသော်သည်၊ စိတ္တကုန်တောင်။” ဟင်္သာ* ၉။

ကျေးနှုတ်သီး - န / ကျီးနှုတ်သီး / သံနှုတ်ကိရိယာ။

ကျေးနှုတ်သီး

ကျေးဖောင်းကား - န / ကျေးဖောင်းကား / အနီရောင် လည်ရစ်ရှိ သော ကြက်တူရွေးကြီးတမျိုး။

ကျေးမြီး - န / ကျေးမြီး / ခ၊ ကြက်တူရွေး၏ အမြီးပုံဖြစ်သော အရွက်ထွက်ပေါ်စ ထန်းပင်ငယ်။ “ကျေးမြီး လက်မြော်၊ ဆင်ခြေပေါ်က။” မဟာ* ၄၂၂။ ၂။ ပရဆေးပင်တမျိုး။ (အဝို အမ ရှိသည်။)

ကျေးရွာ - န / ကျေးရွာ / လူနေရပ်ရွာ။ တောရွာ။

ကျေးလက် - န / ကျေးလက် / မြို့၊ နယ်တွင် ပါဝင်သော ရွာ။ “ကိုးသိန်း ကျေးလက်၊ တုတ်ခွန်ဆက်၍” မဟာ* ၈၅။

ကျေးဝါ - န / ကျေးဝါ / ကြက်တူရွေးတမျိုး။

ကျေးသား - န / ကျေးသား / ကြက်တူရွေးငှက်။ “သုဝ ကျေးသား၊ ကုလားတမာ” ဂါထာ* ၅၁။

ကျေးသန္တာ - န / ကျေးသန္တာ / နှုတ်သီးနှင့်မြီးထူးရှိ၍ ရင်ပုံ တွင် အပြာကွက်ရှိသော ကြက်တူရွေးငယ်တမျိုး။ ကျွမ်းထိုး ငှက်။

ကျဲ

ကျဲ - ကြံ / ကျဲ / ခ၊ အရာတခုနှင့်တခု ကွာလွှမ်းသည်။ အကြား ကျယ်သည်။ “မစိပ်မကျဲ၊ စပါးကြာ၊ နှံဘရင်းလယ်လျား” ကဝိသတ်* ၈၂။ ၂။ အရည်မပျစ်။

- နဝိ / ကျဲ / ခ၊ အရာတခုနှင့်တခု ကွာလွှမ်းသော။ အကြားကျယ်သော။ ၂။ အရည်မပျစ်သော။

ကျဲကျဲ - ကြံဝိ / ကျဲကျဲ / (နေ) အသည်းအထန် (ပူသည်။) “နေပုကုကျဲ၊ တို့တဝါကြသေးခေါင်းထက်လွှား” ကဝိသတ်* ၈၃။

ကျဲတောက်တောက် - ကြံဝိ / ကျဲတောက်တောက် / (အရည်) မပျစ်။

ကျော

ကျော* - န / ကျော / ခ၊ သက်ရှိတို့ ၏ ကျောက်ကုန်း။ မျက်နှာစာ၊ ဝမ်း၊ ရင်ပတ်တို့ ၏ နောက်ဘက်အရပ်။ ၂။ သက်ပဲ့ တို့၏နေပူတောက်။ “ဝါးကျော ကြိမ်ကျော သင်ကျော” သား

ရေ။ ဂဗ။ ပ။ ထန်းရွက်၊ ပေတို့တွင် ခံနေသောဘက်။
 “ကပ္ပုဒ်ကုန်း၊ ငရုတ် ကျော့ဘက်တွင်။” ဗန္ဓ။ ၃၉။
 ကျော့^၁ - နဝိ / ကျော့ / အရောအနှောပရိဖြစ်သော။ အစစ်ဖြစ်
 သော။ စင်ကြယ်သော။ (ဤဝေါဟာရကို အခြားစကား
 တလုံးလုံးနှင့် တွဲစပ်၍ သုံးလေ့ရှိသည်။) “မည်ကျော့
 နက်ကျော့၊ သလင်းကျော့နှင့်၊ သင်းကျော့ ပြောင်ပြောင်။”
 သာဓုတ္တ။ ၂၁။
 ကျော့^၂ - ကြံ / ကျော့ / အိမ်၏ကြမ်းကို မလှုပ်အောင်ကြိုးကြိမ်
 တို့နှင့် ချည်တပ်သည်။
 ကျော့ကုန်း - န / ကျော့ကုန်း / သတ္တဝါတို့၏ ကျောက်ကုန်း။
 ကျော့ခင်း - ကြံ / ကျော့ခင်း / ပက်လက် အိပ်သည်။
 လဲလျောင်းအိပ်သည်။
 ကျော့ခိုင်း - ကြံ / ကျော့ခိုင်း / ၁။ တခုခုတက်သို့ ကျောက်ကုန်း
 ကိုလှည့်ထားသည်။ ကျော့ပေးသည်။ ၂။ [ဥပစာ] ဂရုစိုက်။
 လျစ်လျူရှုသည်။
 ကျော့ခိုင်းနဝိ - ကြိဝိ / ကျော့ခိုင်းနဝိ / အကြားမရှိပဲ။
 အခြားမရှိပဲ။ ကပ်လျက်။ စပ်လျက်။ “အရှေ့ဘက် ကျော့
 ခိုင်းနဝိ ဖြစ်သော ယွန်းကြီးနိုင်ငံ။” လန်ဒန်၊ ဒု။ ၃၉၆။
 ကျော့ငွေ - န / ကျော့ငွေ / ငွေစင်ငွေကောင်း။ “ဟိရ်နှင့် ကျော့
 ငွေ၊ ဩတ္တုနှင့်ငွေ၊ သုတနှင့်သန္တာ၊ ပညာနှင့် ဝရဇိန်ကို
 ခြံ၍ စပ်သည်။” သမန်၊ ဒု။ ၇၃။
 ကျော့တံ - န / ကျော့တံ / စက္ကူစွန်တွင် ခေါင်လိုက်ကပ်ထား
 သော ဝါးတံ။
 ကျော့ထောက်နောက်ခံ - န / ကျော့ထောက်နောက်ခံ / ၁။ ကူညီ
 မည့်သူ။ အကူအညီ။ ၂။ လိုလျှင်ရခိုင်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်
 ထားသော လူသူ အရာဝတ္ထု။
 ကျော့ပူခေါင်းပူ - န / ကျော့ပူခေါင်းပူ / ကိုယ်ပူ အနည်းငယ်
 ထသော သူငယ်နာတမျိုး။
 ကျော့ပေး - ကြံ / ကျော့ပေး / ကျော့ခိုင်းသည်။
 ကျော့ပြင် - န / ကျော့ပြင် / ကျောက်ကုန်းအပြင်။
 ကျော့ပွဲ - န / ကျော့ပွဲ / [ဥပစာ] ဆင်းရဲသား။
 ကျော့ရိုး - န / ကျော့ရိုး / ၁။ ကျောက်ကုန်း အလယ်ရိုး။
 ကျောက်ကုန်းရိုး။ ၂။ အားထားရာ အခြေခံ။ ကူညီသူ။
 အကူအညီပေးသူ။
 ကျော့လျား - န / ကျော့လျား / အလျားလိုက်ရှိသောကျော့ပြင်
 တခုနုး။

ကျော့

ကျော့^၁ - ကြံ / ကျော့ / ၁။ ကွင်းလျော့ကြိုးလွန်တို့ဖြင့် ဆင်
 စသည်တို့ကို တောင်ဖမ်းသည်။ “တလုပ်တော့၍ ဆင်တော်
 အစွယ်ကို ဆွဲကိုင်တက်စီးတော်မူ၍ သင်တွဲလွန်နှင့် ကျော့
 တော်မူသည်။” မုန့်၊ ပ။ ၃၃၀။ ၂။ ကြိုးလွန်တို့ဖြင့် ဖွဲ့နှောင်
 ပတ်ဝရံသည်။ “ရက်ရောကြမ်းကြော့ကွင်းလယ် ကျော့သို့။”

မမ္မာ* ၁၃၄။ ၃။ တကြိမ်တဖန်ထပ်၍ လှုပ်သည်။ “လျော့
 တီ လျော့တော့၊ တပတ်ကျော့ အယောင်။” ဓမ္မ၊ ပ။ ၅၁။
 ကျော့^၂ - ကြံ / ကျော့ / ၁။ ကြိုး၊ အပ်စသည်တို့ကို အောက်
 သို့ လျှိုသွင်းကော်ယူသည်။ ၂။ မျက်နှာပြင်အပေါ်ယံ၌ သို့
 ခပ်ယူသည်။
 ကျော့ကွင်း - န / ကျော့ကွင်း / ကျော့ဖမ်းရန် ကြိုးကွင်း။
 ညှတ်ကွင်း။ “ဟောဇ္ဈ၊ ကျော့ကွင်းပြု၍။” ကိုး* ၁၈။
 ကျော့ဖမ်း - ကြံ / ကျော့ဖမ်း / ကျော့ကွင်းကြိုးလွန်တို့ဖြင့်
 ဖမ်းသည်။

ကျော်

ကျော်^၁ - ကြံ / ကျော် / ၁။ ထက်ဝန်းကျင် သတင်းပျံ့နှံ့သည်။
 (သာမဏကျော်၊ ရာဇဝင်ကျော် စသည်တို့ကို သို့၊ ထူးချွန်
 ထင်ရှားသော အရာဝတ္ထု လူ့ရှင်ရဟန်းတို့၏ အမည်တွင်
 ‘ကျော်’တပ်၍ သုံးရိုးရှိသည်။) ၂။ လွန်သည်။ ပိုသည်။ ကျူး
 သည်။ “ကျူးသည် လွန်သည်ကိုပင် ကျော် သည်ဆို၏။”
 ဝေါ။ ၂၆၉။
 - နဝိ / ကျော် / ၁။ ထက်ဝန်းကျင် သတင်းပျံ့နှံ့
 သော။ ၂။ လွန်သော။ ပိုသော။ ကျူးသော။
 ကျော်^၂ - ကြံ / ကျော် / တဏှာမှ တတက်သို့ အေး... ကူး
 သည်။ “လမ်း၌ ဆူးငြောင့်ခလုတ်တို့ကို ကွင်း၍ရင်း၊ ကျော်
 ၍ရင်း သွားသောသူ။” ကာယာ။ ၁၂၈။
 ကျော်ကြား - ကြံ / ကျော်ကြား / သတင်းပျံ့နှံ့ ထင်ရှားသည်။
 - နဝိ / ကျော်ကြား / သတင်းပျံ့နှံ့ ထင်ရှားသော။
 ကျော်စော - ကြံ / ကျော်စော / ၁။ ဂုဏ်သတင်း ပျံ့ထွက်သည်။
 ထင်ရှားသည်။ ၂။ သတင်းဖြစ်သည်။
 - နဝိ / ကျော်စော / ဂုဏ်သတင်း ပျံ့ထွက်သော။
 ထင်ရှားသော။
 ကျော်စောသတင်း - န / ကျော်စောသတင်း / ပျံ့နှံ့ ထင်ရှား
 သော သတင်း။
 ကျော်စံကေး - န / ကျော်စံကေး / စားဖူးငယ်သတ္တဝါ။
 ကျော်ထင် - ကြံ / ကျော်ထင် / ကျော်စောထင်ရှားသည်။
 - နဝိ / ကျော်ထင် / ကျော်စောထင်ရှားသော။
 ကျော်နင်း - ကြံ / ကျော်နင်း / ၁။ စည်းကမ်းထုံးစံကို လွန်ကျူး
 ပြုမူသည်။ ၂။ လွန်မြောက်သည်။ “ကပ်သုံးပါးကျော်နင်း၍။”
 ဂိတိ။ ၁၂၉။
 ကျော်လေးပါး - န / ကျော်လေးပါး / မြန်မာ့ပိဋကတ်သမိုင်း
 တွင် ထင်ရှားသော ရဟန်းလေးပါး။ (၁။ ပုဂံသဒ္ဒါကိုကျမ်းပြု
 အရှင်အဂ္ဂဝံသ ၂။ စစ်ကိုင်းရှင်အရိယဝံသ ၃။ အင်းဝ ဝရာတီ
 သံဃနာထဆရာတော် ၄။ တောင်ဘီလာ ဆရာတော် အရှင်
 ပုရိန္ဒစောသ။)
 ကျော်လွှား - ကြံ / ကျော်လွှား / ၁။ အထက်မှဖြတ်သွားသည်။
 ၂။ ကျူးလွန်သည်။ “ပဲခူးမင်းသည် သမီးတော် မက်စန္ဒာကို

ပစ္စာတော်အဖြစ်...ဆက်သလိုက်ရာ... ကျန်စစ်သားက ကျော်
 လွှားမိသဖြင့်။ သင်္ကြန်။ ၃၇။ ၃။ အခက်အခဲမှ လွန်မြောက်
 သည်။ “ချစ်သမီးသဘောတူ သင့်လျော်ပေစွ၊ လောကဝဏ္ဏ
 ဘုံမှ လွတ်ခွံ ကျော်လွှားခံလေပြီ။” ထေရီ၊ ၈။ ၁၂၇။
 ကျော်ဝန်နီ-ကြံ / ကျော်ဝန်နီ / လွှမ်းမိုး ကျော်စောသည်။
 “ကျော်ဝန်နီပစ္စိတ်၊ ပုရောဟိတ်လည်း။” ဇော၊ ၃။ ၃၄၉။
 -နဝိ / ကျော်ဟိုး / အနွံ အပြား ကျော်စောသော။
 ကျော်ဟိုး-ကြံ / ကျော်ဟိုး / အနွံ အပြား ကျော်စောသည်။
 “ဝန်းလျား ကျော်ဟိုး၊ ရှင်မင်းစီးလျှင်။” မြား* ၁၀၈။
 -နဝိ / ကျော်ဝန်နီ / လွှမ်းမိုးကျော်စောသော။

ကျံ

ကျံ-ကြံ / ကျံ / အပြန်ညီအောင် သုတ်လိမ်းသည်။ “လက်
 လက်ရောင်လျှံ၊ ရွှေရည် ကျံ သား၊ ရွှေလှံရွှေထား။” တန်ခိုး*
 ၁၂။

ကျါ

ကျါ-ကြံ / ကျါ / ခ၊ ရေ သို့မဟုတ် အရည်ကို ချက်သည်။
 ၂။ အခဲကို အရည်ဖြစ်အောင် ချက်သည်။ ၃။ ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို
 ရေနင့်ချက်သည်။

ကျီ

ကျီ-ကြံ / ကျီ / ခ၊ ညွတ်သည်။ ကိုင်းသည်။ ငိုက်သည်။
 ၂။ စိတ်ကို နှိမ်ချ၍ ပေးဆက်ဆံသည်။

ကျိုး

ကျိုး- ကြံ / ကျိုး / ခ၊ အစဉ်အတန်း အရည်အလျား
 အချောင်းအတံ အချိန်ကာလ စသည်တို့သည် နှစ်ပိုင်းသော်
 လည်းကောင်း၊ အပိုင်းပိုင်းသော်လည်းကောင်းဖြစ်သွားသည်။
 ၂။ ပေါက်ပျက်သည်။ “စကားအစဉ်ကျိုးသော သူတို့ကို
 ဒေါသ။” ယော၊ ၂၇။ ၃။ အစသိက္ခာပုဒ်နှင့် အဆုံးသိက္ခာ
 ပုဒ်တို့ ပျက်သည်။ ၄။ မာန်မာန် လျော့ပါးသွားသည်။
 ယဉ်ကျေးလာသည်။ “စောင်မာန် မကျိုး၊ လက်တန်
 နိုးလည်း။” ပြည်စဉ်* ၄၀။

ကျိုး-န / ကျိုး / ခ၊ အကြောင်းကိုခွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော
 အရာ။ (စကားအပြည့်အစုံမှာ ‘အကျိုး’ ဖြစ်သည်။ အခြား
 စကားနှင့်တွဲဖက်၍ အကျေသည်။) “ပိပြင်တွတ်တွတ်၊ ရွတ်

သားသံညောင်း၊ ကျိုးကြောင်းနှယ်နှယ်၊ နားဝယ်ချမ်းချမ်း၊
 ချိုးမွမ်းဆော့မနာ၊ ဂါထာစုတ္တိယသွံခြင်းမှလည်း။” ကိုး* ၆။
 ၂။ ကောင်းရာ ကောင်းကြောင်း။ “သာသနာတော်ကျိုး၊
 တိုင်းကျိုး၊ ပြည်ကျိုး။” လွတ်။ ၃။
 ကျိုးကျ- နဝိ / ကျိုးကျ / ကျိုးကျ / အကြားအလပ် ရှိသော။
 မစိပ်မပျပ်ဖြစ်သော။ “ခေါင်းမှာဖြူဖွဲ့၊ ဆံကျိုးကျနင့်။” မလ*
 ၁၀၆။

ကျိုးကျွန်း- စည်း / ကျိုးကျွန်း / ကျိုးကျွန်း / ဟန်ဆောင်ခြင်းအနက်
 ရှိသည့် စကား။ “မသိနိုးနား၊ မကြားကျိုးကျွန်း၊ နေအံ့မှန်
 သား။” တန်ခိုး* ၂ (၇)။

ကျိုးဆတ်နာ- န / ကျိုးဆတ်နာ / တစ်တခု ထိခိုက်၍ အစိုး
 အလယ်၌ဖြစ်စေ အစိုးအဆက်၌ဖြစ်စေ ကျိုးလွယ်သောအနာ။
 ကျိုးတံကျိုးဆဲ- ကြိဝိ / ကျိုးတံကျိုးဆဲ / ကျိုးတံကျိုးဆဲ။
 ကျိုးတိုးကျဲ- ကြိဝိ / ကျိုးတိုးကျဲ / အကြားအလပ်နှင့်။
 မစေ့မစပ် မပြည့်မစုံ။

ကျိုးနင်းကျိုးနင်း- ကြိဝိ / ကျိုးနင်းကျိုးနင်း / ခြေကျိုးသော
 သူ လမ်းသွားသကဲ့သို့။ တော့ကျိုး တော့ကျိုး။

ကျိုးနွံ- ကြံ / ကျိုးနွံ / ခ၊ ထောင်လွှား တက်ကြွသော မာန်
 မာန် ယုတ်လျော့နုမိကျသည်။ “သားစဉ်မြေးဆက် မြတ်နိုး
 ကျိုးနွံ၍” တိပျံ၊ ၅။ ၂။ ရှိသေခန့်ညားသည်။ ပျပ်ဝပ်
 ညွတ်ကိုင်သည်။ “ရှိသေကျိုးနွံစွာ ရွက်ဆောင်သသူ။”
 အမွေ၊ ၁၈၃။ ၃။ ပိုပြားပြား ငြိုးစား အားထုတ် လုပ်ကိုင်
 သည်။ “အလုပ်အကိုင်ကို ကျိုးနွံစွာ မလုပ်ကိုင်။” တိုးပွား။
 ၁၇၅။

ကျိုးပဲ- ကြံ / ကျိုးပဲ / အစိတ်အပိုင်း ပြိုကွဲသည်။

ကျိုးပေါက်- ကြံ / ကျိုးပေါက် / ခ၊ သီတင်းသီလ ယွင်းမှား
 ပျက်စီးသည်။ ၂။ ရေကတားမှီး စသည်တို့ တစိတ်တပိုင်း
 ပြိုပျက်သည်။

ကျိုးယုတ်ရွက်ကွဲ- ကြိဝိ / ကျိုးယုတ်ယွက်ကွဲ / အကျိုးပျက်၍
 အရှက်ရအောင်။

ကျက်

ကျက်- ကြံ / ကျက် / ခ၊ ထမင်း၊ ဟင်းစသည်ကို မီးဖြင့်ပြုပြင်
 သဖြင့် စားသင့်သောအခြေအနေသို့ ရောက်သည်။ ၂။ အို၊
 အုတ် စသည်တို့ကို မီးဖြင့်ပြုပြင်သဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သော
 အခြေအနေသို့ ရောက်သည်။ ၃။ ယိတိကိမိသော အနာ စသည်
 တို့ အသားမကုတ်အတိုင်း ပြန်ဖြစ်သည်။ ၄။ ငရ စသော
 ပူလောင်သောရုက္ခတို့တွင် ဆင်းရဲခဲစားရသည်။ ၅။ သိကျွမ်း
 သည်။ “မျက်ဒေါသကို၊ ဉာဏချွန်းချက်၊ ချုပ်တည်းလျက်
 လျှင်၊ စိမ်းကျက်မရွေး။” ဝိပျူ၊ ၆ နိဂုံး* ၇။

ကျက်- ကြံ / ကျက် / ခ၊ မုတ်မိအောင် မပြတ်မတ်ရွတ်
 လေ့လာသည်။ “ပွားသီလကြီး ကျက်စရာ၊ မွေ့ကြာကို ပေး
 ထားတယ်။” ဂဏ္ဍိ၊ ၈၈။ ၂။ မပြတ် သွားလာနေထိုင်သည်။

ကျက်စားသည်။ “ပြင်စံငွေထက်၊ စုံစုံကျက်သည်၊ ကျေးငှက်၊
တို့လည်း။” မင်းရှင်။ ၁၃။

ကျက်ကျက် - ကြိပ်/ကျက်ကျက်/ အလွန်ပူလောင်စွာ။ “နေလဲ
နေရက်၊ နေကျက်ကျက်မှား။” ပဒု။ ၈။

ကျက်စာ - န / ကျက်စာ / မှတ်မိအောင် ဖတ်ရှုတ် လေ့လာရ
သည့် စာ။

ကျက်စား - ကြိ / ကျက်စား / ၁၊ မိမိအလို ပြည့်စုံ ခြေခြင်းငှာ
မပြတ်လှည့်လည်သွားလာသည်။ ၂၊ တနေရာတည်းသို့ မပြတ်
သွားလာသည်။ “မိမိကျက်စားမြဲ တရားသွကြီးအိပ်၍” ဟိ။

၁၁။ ၃၊ စိတ်ဝင်စား သုံးသပ်လေ့လာသည်။ “သမ္မညတ
ညွှတ်ဖြင့် ကျက်စား၍ ဟောတော်မူအပ်သော။” တေ။ ၁၅၁။

ကျက်ထုပ် - န / ကျက်ထုပ်/ကျက်ထုပ် / အနာကျက်အောင်
အက်ကျေအောင် ဖိထိုးပေးရသော ပူနွေးသည့် ပရအေးထုပ်။

ကျက်ထုပ်ထိုး - ကြိ / ကျက်ထုပ်ထိုး / ကျက်ထုပ်ထိုး / ကျက်
ထုပ်ဖြင့် အနာကျက်အောင် အက်ကျေအောင် ဖိနှိပ်ပေးသည်။

ကျက်နပ် - ကြိ / ကျက်နပ် / ၁၊ ထမင်း၊ ဟင်းစသည်ကို မီးဖြင့်
ပြုပြင်သဖြင့် စားသင့်သော အခြေအနေသို့ ရောက်သည်။

၂၊ လယ်ယာများကို ထွန်ယက်၍ အသားသေ ကောင်းမွန်
သောအခြေသို့ ရောက်သည်။ “ထွန်ယက် ကျက်နပ် ပြီးသော
လယ်ကျက်ယာကျက်။” သတိကြီး။ ၁၂၀။

ကျက်နယ် - ကြိ / ကျက်နယ် / အမွေးချွတ်ပြီး သားရေစိမ်းကို
ဖန်ရည်တွင်စိပ်သဖြင့် ကျက်သွားသည်။ “သားရေစိမ်းကို
ကျက်နယ်စေသော ဝတ္ထုပစ္စည်းများ။” သားရေ။ ၁၁။

ကျက်ပူ - န / ကျက်ပူ / ၁၊ လက်ဖဝါးနှစ်ခုကို ပွတ်သောအခါ
ဖြစ်ပေါ်လာသောအပူတော်။ ၂၊ အဝတ်စ အဝတ်လုံးတခုခုကို
အဝေး နှင့် မှတ်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အပူတော်။

ကျက်ပူတိုက် - ကြိ / ကျက်ပူတိုက် / ထိခိုက်မိရာကို ကျက်ပူဖြင့်
ဖိနှိပ်ပေးသည်။

ကျက်မိ - ကြိ / ကျက်မိ / အသံ သို့မဟုတ် ရုပ်ကို မှတ်မိသည်။
“ထုပ်တော်မတို့က ကိုယ်တော့ အသံကို မကျက်မိဘူး။”
ဂတ္ထိ။ ၂၀၁။

ကျက်သရေ - န / ကျက်သရေ / ၁၊ ကောင်းမြတ် ထူးခြား
သောဂုဏ်တို့ နှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း။ မာလာရုံခြင်း။

၂၊ ဘုန်းတန်ခိုး။ အစိုးရအဖြစ်။ ၃၊ ဂုဏ်ယူဖွယ် ဂုဏ်တက်
ဖွယ်အချက်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော သက်ရှိသတ္တဝါ၊ သက်ရှိအရာ။

၄၊ ဘုန်းပညာ။ [မွန်]

ကျက်သရေခန်း - န / ကျက်သရေခန်း / ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင်
ခံဖွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို ထားရာအခန်း။

ကျောက်

ကျောက် - န / ကျောက် / ၁၊ အလွယ်နှင့် မပြိုကွဲ နိုင်သော
ခိုင်မာစွာ ဖွဲ့စည်းနေသည့် မြေသားအစိုင်အခဲမျိုး။ ၂၊ မိန်း

မြ၊ ပတ္တမြားကဲ့သို့သော အမျက်ရတနာမျိုး။ ၃၊ ဆီးအိမ်တွင်
တည်သော အမာခဲ။

ကျောက် - န / ကျောက် / လေး၊ သင်္ဘောတို့၏ ကျောက်ဆူး။

ကျောက် - န / ကျောက် / ၁၊ ဝတ်ဆံပါသော အဖုအလုံးများ
ပေါက်သည့် ကူးစက်ပြန့်ပွားတတ်သော အနာဆိုးတမျိုး။

၂၊ ရေကျောက်။ ၃၊ နွားကျောက်။

ကျောက် - ကြိ / ကျောက် / ၁၊ ခြေဖြင့် ကန်သည်။ “ရင်ကို
ခြေနှင့် ကျောက်၍” ဟိကုတ်။ ၁၀၈။ ၂၊ တွေ့ ဆုံထိခိုက်
သည်။ “ဆီးနှင်းပေါက်ကို နေရောင်ကျောက်သည်ရှိသော်။”
သုသေ၊ ၅။ ၃၆၉။

ကျောက် - န / ကျောက် / ကိုယ်ခန္ဓာ၏ နောက်အဖို။ ကျော
ကုန်း။ ကျော။ “မင်းကြီးကျောက်တော်ဝယ် ယားသည်ကို။”
မွန်၊ ပ။ ၃၆၉။

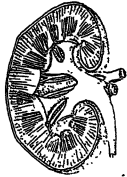
ကျောက်ကာထည် - န / ကျောက်ကာထည် / မူလကစစ်ကိုင်းတိုင်း
မှိုရွာမြို့ အနီး ကျောက်ကာရွာတွင် ပြုလုပ်သော ယွန်းထည်
တမျိုး။ (အတွင်း၌အနီ အပြင်၌အနက် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။)

ကျောက်ကိုက် - ကြိ / ကျောက်ကိုက် / လေး၊ သင်္ဘော စသည်
တို့၏ ကျောက်ဆူးသည် မြဲမြံစွာ ငြိတယ်နေသည်။

ကျောက်ကန် - ကြိ / ကျောက်ကန် / ၁၊ ခြေဖြင့်ပုတ်ခတ်ထိခိုက်
တွန်းဖယ်သည်။ “အမိရင်ဘတ်ကို ခြေနှင့် ကျောက်ကန်၍
သွားလေ၏။” ဟိပုံ။ ၁၀၈။ ၂၊ (နှုတ်ဖြင့်) ငြင်းသည်။
အငြင်းပွားသည်။ “နှုတ်စခွန်းသွား၊ စကားကျောက်ကန်၊
ဘောက်ပြန်မလှိုင်း။” ဝိပျို့* ၈၂။

ကျောက်ကုန်း - န / ကျောက်ကုန်း / ကျော့ကုန်း / ကျော့ကုန်း။
မြင်းကျောက်ကုန်း၌ တင်သောဘရံသီး။ လောရော။ ၃၁။

ကျောက်ကပ် - န / ကျောက်ကပ် / သွေးထဲမှ အညစ်အကြေး
တို့ကို ကျင်ပယ်အဖြစ်ဖြင့် ခွဲထုတ်ပေးသော ကိုယ်တွင်းအင်္ဂါ
တမျိုး။ (ကျော့မျိုး သတ္တဝါတို့ ၏ ကျောက်ကုန်းအောက်
ပိုင်းတွင် ကပ်၍ အစုလိုက် တည်ရှိသည်။)

ကျောက်ကပ်

ကျောက်ကျော - န / ကျောက်ကျော / ကျောက်ချော / ၁၊ ပင်
လယ်ရေမှော်တမျိုးကို ကျိုချက်၍ အမျှင် အမှန် စသည့်
ပြုလုပ်ထားသောအရာ။ ၂၊ လင်းကို သကြား၊ အုန်းနို့စသည်
တို့နှင့် ရောကျို၍ လုပ်ထားသောမုန့်။

ကျောက်ကြီး - န / ကျောက်ကြီး / ကျောက်ရောင်ဝါးမျိုး။

ကျောက်ကြီး - န / ကျောက်ကြီး / လှေ၊ သင်္ဘောတို့၏ ကျောက်ဆူးကို ချည်သော ကြိုး။

ကျောက်ခက် - န / ကျောက်ခက် / ၁၊ ပုထိုးစေ့ လုပ်ရသော ကျောက်နက်တမျိုး။ ၂၊ အခက်အလက်သဖွယ် ဖြစ်နေသော ပင်လယ်ကျောက်။ ၃၊ ပင်လယ် ကျောက်ခက်နှင့် တူသော အရွက်ရှိသည့်အပင်ငယ်။

ကျောက်ခက်ကျွန်းပိုင်း - န / ကျောက်ခက် ကျွန်းပိုင်း / ရေကို ဝန်းရံ၍ စက်ဝိုင်းပုံ ဖြစ်ပေါ်နေသော ကျောက်ခက်ကျွန်း။

ကျောက်ခက်တန်း - န / ကျောက်ခက်တန်း / ပင်လယ်တွင် ကျောက်ခက်များ စုဝေးနေသော အတန်း။

ကျောက်ခတ် - န / ကျောက်ခတ် / ကျောက်ကို လက်နက် အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်သုံးစွဲသော သမိုင်းဦးကာလ အပိုင်းအခြား။

ကျောက်ချ - ကြိုး / ကျောက်ချ / ကျောက်ဆူးကို ရေတွင်ချ၍ လှေ၊ သင်္ဘောတို့ ကို ရပ်ထားသည်။

ကျောက်ချဉ် - န / ကျောက်ချဉ် / ချဉ်ဖန့်ဖန့်အရသာ ရှိသော ဓာတ်ဆားခဲတမျိုး။

ကျောက်ဂွမ်း - န / ကျောက်ဂွမ်း / မီးမကျွမ်းနိုင်သော အမျှင် များရှိသည့် ကျောက်တမျိုး။

ကျောက်စရပ် - န / ကျောက်စရပ် / ကျောက်စလစ် / အလွန် မာ၍ ချောပြောင်သော ကျောက်ခဲလုံးကလေး။

ကျောက်စာ - န / ကျောက်စာ / ကျောက်ချပ်၊ ကျောက်တိုင် တို့၌ ရေးထိုးထားသော စာ။ “ပိဋကတ်ပေစာ၊ မင်စာ၊ ကျောက်စာ။” လွတ်။ ၆။

ကျောက်စာထိုး - ကြိုး / ကျောက်စာထိုး / ကျောက်ပေါ်တွင် စာကို ရေးထွင်းသည်။

ကျောက်စက် - န / ကျောက်စက် / ထုံးကျောက်ဂူ အမိုးမှ တစ်စက်ယိုခြင်းကြောင့် အမိုးတွင်လည်းကောင်း၊ ကြမ်းပြင် တွင်လည်းကောင်း အစွယ်အသွားသဖွယ် ဖြစ်ပေါ်နေသော ထုံးကျောက်။ (ကျောက်စက်ပန်းဆွဲ၊ ကျောက်စက်မိုးမျှော် ဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။)

ကျောက်စက် - န / ကျောက်စက် / ဆောက်၊ စို့စသည်တို့ကို သွေးရန် ကျောက်ပြားတိုင်းကို လှည့်ပေးနိုင်သော လက်သမား ကိရိယာ။

ကျောက်စက်ရေ - န / ကျောက်စက်ရေ / ကျောက်အကြားမှ စိမ့်ထွက်သော ကြည်လင်အေးမြသည့် ရေ။

ကျောက်စစ် - န / ကျောက်စစ် / ကျောက်စရစ်။

ကျောက်စစ် - န / ကျောက်စစ် / ရေစစ်သော ကျောက်ခွက်။

ကျောက်စစ် - န / ကျောက်စစ် / ကြိုးနှင့်ဆွဲ၍ ထိုးရသော အလယ်တွင် ဖောင်းမိုထားသည့် ကြေးပြားအပိုင်းကြီး။ (ထိုးစည်၊ ဖားစည်ဟုလည်း ခေါ်သည်။) “ကျောက်စည် ကို ထိုးလတ်သော်။” မင်လတ်။ ၇၀၄။

ကျောက်စိမ်း - န / ကျောက်စိမ်း / ၁၊ များသောအားဖြင့် အစိမ်း ရောင်ရှိသော အမျက်ရတနာတမျိုး။ (စိမ်းနုရောင်၊ အဖြူ ရောင်၊ အပြာရောင်၊ နီညိုရောင်၊ ဝါညိုရောင် စသည်တို့လည်း ရှိသေးသည်။) ၂၊ ဓနုရတနာကျောက်။

ကျောက်ခွံ - ကြိုး / ကျောက်ခွံ / လှေ၊ သင်္ဘော တို့ကို ကျောက်ဆူးချ၍ ရပ်ထားသည်။

ကျောက်ဆူး - န / ကျောက်ဆူး / ၁၊ လှေ၊ သင်္ဘောများ ရပ် တည်နေအောင် ကြိုးတပ်၍ ရေတွင်ချထားရသော သံဆူး ကြီး။ ၂၊ မျက်စိရောဂါတမျိုး။ “တိမ်သလာလွမ်းသော် ကျောက်တိမ် ကျောက်ဆူး ထွက်သော်... ခတ်လေ။” ဆေး တို၊ ၈။ ၄၄။

ကျောက်ဆူး

ကျောက်ဆောင် - န / ကျောက်ဆောင် / ၁၊ ထုထည်ကြီးသည့် ကျောက် အစိုင်ကြီး။ “မြေပြင်ကျောက်ဆောင်၊ တောင် အတပ်တပ်။” နဒီ* ၈။ ၂၊ မြစ်၊ ပင်လယ် စသည်တို့၏ ရေမျက်နှာပြင်အောက်၌ တည်နေသော ကျောက်အစိုင်ကြီး။ ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်သို့ ထိုးထွက်နေသော ကျောက်အစိုင်ကြီး။ “ကျောက်ဆောင်မပိတ်၊ သောင်မဆိုက်ဘဲ၊ ထိုင်းရိုက်သက် သာ၊ ရေလမ်းရှာ၍။” နာယီ* ၂၉။

ကျောက်ဆစ် - န / ကျောက်ဆစ် / အဆစ်အဆစ် ဖြစ်နေသော ကျောက်ကုန်ရိုး။

ကျောက်ဆစ် - ကြိုး / ကျောက်ဆစ် / ကျောက်ကို ထုထွင်း ပြုပြင်သည်။

- န / ကျောက်ဆစ် / ၁၊ ကျောက်ကို ထုထွင်း ပြုပြင်မှု အတတ်။ ၂၊ ယင်း အတတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူ။

ကျောက်ဆတ် - န / ကျောက်ဆတ် / ကျောက် ဆစ်ရသော ကိရိယာ။

ကျောက်ဆတ် - န / ကျောက်ဆတ် / ကျောက်သင်ပုန်းတွင် စာရေး ရန် ကျောက်ပွတ်မျိုးကို ပြုလုပ်ထားသော အချောင်းငယ်။

ကျောက်တည် - ကြိုး / ကျောက်တည် / ဆီးအိမ်နှင့် ကျောက်ကပ် တို့တွင် ကျောက်ကိုသို့ မာသော အတုံးကလေးများ ဖြစ် ပေါ်သည်။

ကျောက်တန်း - န / ကျောက်တန်း / မြစ်၊ ချောင်း၊ ပင်လယ် စသည်တို့၏ ရေတွင် အတန်းလိုက် ဖြစ်ပေါ်နေသော ကျောက် ဆောင်များ။

ကျောက်တိမ် - န / ကျောက်တိမ် / မျက်စိရောဂါတမျိုး။

ကျောက်တွင်း - န / ကျောက်တွင်း / ဂံကျောက်၊ အမျက် ကျောက် စသည်တို့ကို ထူးဗော်ယူရာ မြေတွင်း။

ကျောက်ထီး - န / ကျောက်ထီး / ၁၊ စေတီအနီးတွင် စိုက်ထူ ရသည့် အုတ်ကျောက်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ထီး။

၂။ ဥပစာ] အလေးကျပြီ အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက် တင်စား
သုံးနှုန်းသော စကားလုံး။ “ဆရာတော်တရားကြီးသည်...
ပုဂ္ဂလအာဇာနည်ဖြစ်ကြောင်းကိုထိုတိုင်းသူတိုင်းသားတို့အား
ကျောက်ခေါ်တခု အလေးပြု၍ ကြည့်ရှု ကိုးကားလောက်
အောင်။” ရွှေထေး။ ၅။

ကျောက်ထိုး - ကြံ / ကျောက်ထိုး / ကျောက်ရောင်၊ ကာကွယ်
သောဆေး ထိုးနှံသည်။

ကျောက်ထက်အကွာထင် - ကြံ / ကျောက်ထက်အက်ယောင် /
စာပေအရေးအသားတို့ကို ကျောက်ပေါ်တွင် ရေးထိုးသည်။

ကျောက်ထွန် - ကြံ / ကျောက်ထွန် / ကျောက်ဆူးသည်မြေကြီး
၌ ကောင်းစွာမည်ပုံ လှေဆွဲရာသို့ ပါလာသည်။

ကျောက်စိုး - န / ကျောက်စိုး / သူငယ်တို့ ကစားသော
ဂေါ်လီလုံး။

ကျောက်နီ - န / ကျောက်နီ / ပတ္တမြားမျိုးအဝင် နီသောအသွေး
ရှိသည့် အမျက်ရတနာတမျိုး။

ကျောက်နီ - န / ကျောက်နီ / ကျောက်ခက် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကျောက်နုတ် - ကြံ / ကျောက်နုတ် / လှေ၊ သင်္ဘောတို့မှ ချဆွဲ
ထားသော ကျောက်ဆွဲကို ပြန်ပေးပို့သည်။

ကျောက်ပေါက် - ကြံ / ကျောက်ပေါက် / ကျောက်ရောင်အဖု
အပိမ့်များ ပေါ်ထွက်သည်။

ကျောက်ပေါက်မ - န / ကျောက်ပေါက်မ၃ / ကျောက်ပေါက်မာ /
ကျောက်ပေါက်ပြီးသောအခါ အရေပေါ်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သော
အမာရွတ်ချိုင့်ငယ်။ (ကျောက်ပေါက်မာ ဟုလည်းခေါ်
သည်။)

ကျောက်ပတ်တီး - န / ကျောက်ပတ်တီး / အမိုးကျိုးအက်ခြင်း
စသည့်အစပေါ်မှ အမိုးမရွေ့လျားအောင် စည်းနှောင်ထားရန်
ဂျပ်ဆစ်ကျောက်မှန်ပါသော ပေါက်ကျပ်အဝတ်စသည်။ (ရေ
စိမ့်၍ပျော့လာသောအခါ စည်းနှောင်သည်။ ရေခြောက်သော
အခါ အက်တော့သို့ မာလာသည်။)

ကျောက်ပန်းပင် - န / ကျောက်ပန်းပင် / ထင်းရှူးပင်တမျိုး။

ကျောက်ပုပ် - န / ကျောက်ပုပ် / နီသောစေးတမျိုး။

ကျောက်ပျဉ် - န / ကျောက်ပျဉ် / ဝ၊ ကျောက်ပျာ၊ ကျောက်
ပြား။ ၂။ ဆေး၊ နီသောစသည်တို့ကို သွေးရန် အလယ်မို့၍
ပတ်လည်တွင် မြှောင့်ပေးထားသော ကျောက်ချပ်ပိုင်း။
(ခြေသုံးချောင်း သို့မဟုတ် လေးချောင်း ပါတတ်သည်။)

ကျောက်ပွင့် - န / ကျောက်ပွင့် / စားရသော ပင်လယ်ရေညှပ်
တမျိုး။

ကျောက်ပယောင်း - န / ကျောက်ပယောင်း / ပယောင်းနှင့်
တူသော ကျောက်နုတမျိုး။ (ဆေးပက်ဝင်သည်။)

ကျောက်ပရံ - န / ကျောက်ပရံ / ဝ၊ ဝန်းလျားသော အသီး
လုံးကြီးသီးသည့် နွယ်ပင်ကြီးတမျိုး။ ၂။ ဟင်းအသီးပုံသဏ္ဌာန်
ရှိသော ကျောက်မျက်။

ကျောက်ပေး - န / ကျောက်ပေး / ကျောက်နာအပေါ်ယံ၌ ဖြစ်
သော အမြွေးအပတ်။ ကျောက်နာ၏ အနာပေး။

ကျောက်ပျာ - န / ကျောက်ပျာ / မျက်နှာပြင်ပြန့်ကျယ်ညီညွတ်

သော ကျောက်အပျဉ်။ ကျောက်ချပ်ကြီး။ “သန်မာသော
မျိုးစေ့ကို ကျောက်ပျာ ပေါ်တွင် ကျသကဲ့သို့။” ကာယာ။
၁၀၉။

ကျောက်ပြု - န / ကျောက်ပျူ / ရေကျောက်ရောင်။

ကျောက်ပြစ်ရုပ်ကြွင်း - န / ကျောက်ပျစ် ယုတ်ကျင်း / နှစ်
ထောင်ပေါင်းများစွာက အပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်တို့ မြေအောက်
တွင် နှစ်မြှုပ်ကာ ကျောက်ပြစ်ကျန်ခဲ့သောအရာ။

ကျောက်ပြုန်း - န / ကျောက်ပျုန်း / ဝ၊ ကျောက်အစကလေး
များ။ ၂။ အရည်အသွေးညံ့သဖြင့် ယယ်ထုတ် လိုက်သော
ကျောက်မျက် အစအနများ။

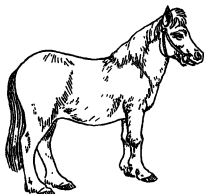
ကျောက်ပြုန်း - န / ကျောက်ပျုန်း / ကျောက်အမာရွတ်များသူ။

ကျောက်မီးသွေး - န / ကျောက်မီးသွေး / မြေမှတူးဖော်ရရှိ
သော မီးတောက်လောင်နိုင်သည့် မည်းနက်မာကျောသော
ကျောက်တမျိုး။

ကျောက်မျိုးငါးပါး - န / ကျောက်မျိုးငါးပါး / ဝ၊ ကျောက်
ချဉ် ၂၊ ကျောက်စက် ၃၊ ကျောက်ခက် ၄၊ ကျောက်
ပွင့် ၅၊ ကျောက်ပြုတ်။

ကျောက်မျက်ရွှံ - န / ကျောက်မျက်ရွှံ / ဝ၊ ပတ္တမြားမျိုးအဝင်
အမျက်ကျောက်တမျိုး။ ကြောင်။ ၂။ ကျောက်မျက်ရတနာ
အားလုံး။ ကြောင်မျက်ရွှံ။

ကျောက်မြင်း - န / ကျောက်မျင်း / ပုဂ္ဂလသေးငယ်သော မြင်း
တမျိုး။

ကျောက်မြင်း

ကျောက်မြင်းနာ - န / ကျောက်မျင်းနာ / နားနောက်၊ နား
အောက်တို့၌ မာ၍ ပျဉ်၍ ကျောက်ရစ်သဏ္ဌာန် ပေါက်
သော အနာတမျိုး။

ကျောက်မြင်းသီလာ - န / ကျောက်မျင်းသီလာ / ဆေးဒန်း
အနီ။

ကျောက်မိုင်း - န / ကျောက်မိုင်း / ဝ၊ သတ္တုမိုင်း။ ၂။ မသွေး
ရသေးသော အမျက်ကျောက်။

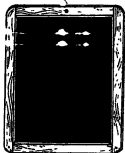
ကျောက်ရည် - န / ကျောက်ရည် / ကျောက်ယေ / ဝ၊ ကျောက်
နာတွင် ဖြစ်တည်သော အရည်။ ၂။ ကျောက်ဆေးထိုးရန်
ခွားကျောက်မှရသော အရည်။

ကျောက်လေကျောက်လွင့် - န / ကျောက်လေကျောက်လွင့် /
ကျောက်ကြီးရောင်နှင့်ဆင်သော ရောင်မျိုး။

ကျောက်လည် - ကြံ / ကျောက်လယ် / ကျောက်နာဝင်သည်။
ကျောက်ဝင် - ကြံ / ကျောက်ဝင် / ကျောက်ရောက် ငုပ်သွားသည်။

ကျောက်သံပတ္တမြား - န / ကျောက်သန်ပဒမုး / ကျောက်မျက်ရတနာမျိုးစုံ။ “သိုးဆောင်တရံ၊ သူမဆံသား။ ကျောက်သံပတ္တမြား၊ အဘိုးမျိုးလည်း။” တန်ခိုး ၂ (၉)။

ကျောက်သင်ပုန်း - န / ကျောက်သင်ဗုန်း / စာရေးရန် ကျောက်လွှာကို လုပ်ထားသော သင်ပုန်း။

ကျောက်သင်ပုန်း

ကျောက်သွေး - န / ကျောက်သွေး / ကျောက်မှထွက်သည့် နီမောင်းသော အစေး။ (ဆေးဖက်ဝင်သည်။)

ကျောက်သွေး - ကြံ / ကျောက်သွေး / အမျက် ကျောက်များကို အရောင်တောက်အောင်၊ အကွက်ပေါ်အောင် သွေးသည်။

ကျောက်အိုး - န / ကျောက်အိုး / လက်ကောက်၊ လက်စွပ်စသည်တို့တွင် ကျောက်တပ်ရာ တွင်း။

ကျောက်အိုး - န / ကျောက်အိုး / ကျောက်အမာရွတ်များသူ။ ကျောက်ပြုန်း။

ကျောက်အုတ်ကြွပ် - န / ကျောက်အုတ်ကျွတ် / အိမ်မိုးရန် ကျောက်ချပ်ပြား။

ကျိုက်

ကျိုက် - ကြံ / ကျိုက် / ခ၊ (ရေသည်တို့) အသံမြည်၍ ဆူသည်၊ ပွက်သည်။ “ခနောင်ခဲ၌၊ ရေယဉ်ကျိုက်သော်။”

ဘုလင်* ၉၅။ ၂။ သောက်မျိုသည်။ “ရေကို ကျိုက် တို့လဘိလော။” သစ္စာ* ၁၉၂။ ၃။ တိုက်ကျွေးသည်။ “ရွှေရင်ကြားဝယ်၊ ပိုက်ပြားနှစ်ခြိုက်၊ နို့ရည်ကျိုက်၍။” သစ္စာ* ၁၂။

ကျိုက် - ကြံ / ကျိုက် / ခ၊ စေတီပုထိုး၏ ရေအစကိုပေါင်ကြားမှ လျှိုယူ၍ ခါးတွင် မြွေ ညှပ်သည်။ “အောက်ပိုးကို လုံအောင် ကျိုက် ခြင်း။” နှူ။ ၃၆၁။

ကျိုက် - န / ကျိုက် / ဘုရားစေတီ။ (မွန် အခေါ်အဝေါ်။) “သယဉ္စူ ကျိုက်ရှင်စောတို့။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၁၉၂။ [မွန်]

ကျင်

ကျင် - ကြံ / ကျင် / နာသည်။ “လက်သည်းဆိတ်လျှင် လက်ထိပ်က ကျင် သကဲ့သို့။” သတ်ကြီး။ ၁၁၀။

ကျင် - ကြံ / ကျင် / မြေကြီးနှင့် ရောနေသော ရွှေနှင့် ငွေနှင့် တို့ကို ကျင်ခွက်တွင်ထည့်ကာ ရေတွင်သို့ယူသည်။

ကျင် - ကြံ / ကျင် / ခ၊ အချိန် ကြာညောင်း၍ ရင့်ရော်ဟောင်းနွမ်းသည်။ “ထိုစုံခွင်၌၊ ရွက်ကျင် ရွက်ဟောင်း၊ ကျကြော့ပြောင်း၍။” ဝေဇာတ်။ ၄၄။ ၂။ ဆွေးမြေ့ယိုယွင်းသည်။ “သံကျင်သည်။”

ကျင် - နဝိ / ကျင် / သေးသွယ်သော။ “ခါးမကျင်၍ ရင်မမောက်ကာ ဘုံလောက်ပင်ချောချော၊ သဘောတော် မတွေ့၍။” မေ့။ ၃၃။

ကျင် - ကြံ / ကျင် / တတ်မြောက်လိမ္မာသည်။ “လူ့ပြည်နတ်ရပ်၊ ဘုံသုံးထပ်တွင်၊ နိုင်အပ်မထင်၊ ပညာ ကျင် သည်။” ထွတ်တင်မော်ကွန်း ထား၏တည်း။ ပြာဋီ* ၁၀၇။

ကျင်ကိုင်း - ကြံ / ကျင်ကိုင်း / [ရခိုင်] တဦးနှင့်တဦး အနိုင်အရှုံးလုံးသတ်ကြသည်။ တောင်ကျော် ကိုင်သည်။ နပန်းလုံးသည်။

ကျင်ကြီး - န / ကျင်ကြီး / အစာဟောင်း။ ဘင်း။ မစင်။ ချေး။ အလေး။

ကျင်ကြီးအိမ် - န / ကျင်ကြီးအိမ် / ခ၊ ကျင်ကြီးတည်ရှိရာ ဝမ်းတွင်းရှိ အစိတ်အပိုင်း။ ၂။ ကျင်ကြီးစွန့်ရာ အိမ်။ အိမ်သာ။ ကူဦးအိမ်။

ကျင်ခပ် - န / ကျင်ခပ် / ရွှေချည်၊ ငွေချည်တို့နှင့်ရေ၍ ရက်ထားသော ဖိုးထည်တမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]

ကျင်ချောင်း - န / ကျင်ချောင်း / ယောက်ျားကိုယ်။ ယောက်ျားအင်္ဂါဇာတ်မှ ဆီးသွားရာအတ်။

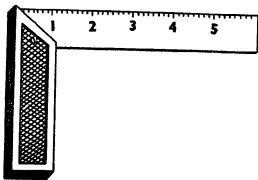
ကျင်ခွက် - န / ကျင်ခွက် / ရွှေ၊ ငွေ ကျင်ယူရသော အနားပက်လန်လန်ယွန်းခွက်၊ သစ်သားခွက် စသည်။

ကျင်ယေ - န / ကျင်ယေ / ဆီး၊ ရေပြန်။ အပေါ့။ သေး။

ကျင်ယေအိမ် - န / ကျင်ယေအိမ် / ခ၊ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း ကျင်ယေ တည်ရှိသော အိမ်။ ဆီးအိမ်။ ၂။ ကျင်ယေစွန့်ရာ အဆောက်အအုံ။

ကျင်စွယ် - န / ကျင်စွယ် / အပေါ်နှုတ်ခမ်းအထက်တွင် ပေါက်သော အမွေးအမှင်စွယ်။ “ပြုနီပြောက်ကျား၊ ဖွားရဗားထသော မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ် လည်ရုံ၏။” ဝေဇာတ်။ ၉၆။

ကျင်တွယ် - န / ကျင်တွယ် / ထောင့်မှန်တိုင်းရသော လက်သမားကိရိယာ။

ကျင်တွယ်

ကျင့်တွယ်စောင့် - န / ကျင့်တွယ်စောင့် / စီရိကိုးဆယ်မှီသော အထောင့်၊ ထောင့်မှန်။

ကျင့်ပြောနာ - န / ကျင့်ပြောနာ / ဆီးလွန်ရောဂါ။

ကျင့်လည် - ကြံ / ကျင့်လံ / ကျင့်လယ် / ခ၊ တမြစ်မှ တမြစ်သို့၊ ရွှေ့ပြောင်းဖြစ်ပျက်သည်။ လှည့်လည် သွားလာသည်။ တလည်လည် တပတ်ပတ် ဖြစ်ပျက်နေသည်။ ၂၊ တတ်ကျွမ်း လိမ္မာသည်။ ၃၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသည်။ “သူတပါးနှင့် ယောကျ်ားလင်ဖြစ်သူ ကျင့်လည်၍ သားသမီး မွေးပေါက် လည်း။” ၃။ ၃၂၂။

ကျင့်

ကျင့် - ကြံ / ကျင့် / ခ၊ ပြုမူသည်။ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည်။ ၂၊ လေ့ကျက်သည်။ စွဲစွဲမြဲမြဲပြုလုပ်သည်။ “ရုက္ခဂုဏ်ယာ ၆ နှစ် ကျင့်တော်မူ၍။” ပိဋိမ်း၊ ၈။

ကျင့်ကြံ - ကြံ / ကျင့်ကျန် / ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်၍ ပြုမူလုပ်ကိုင် သည်။ “သိက္ခာပုဒ်တော်နှင့်အညီ ကျင့်ကြံ နေထိုင်၍။” လွတ်။ ၂၃၀။

ကျင့်စဉ် - န / ကျင့်စဉ် / ခ၊ ရွေးအဆက်ဆက်က ပြုလုပ်မြဲထုံး။ ၂၊ လိုက်နာရန်နည်း။

ကျင့်ဆုံး - န / ကျင့်ထုန်း / ခ၊ ကျင့်စဉ်။ “ယုံကြည်ဆုံးမှ ကျင့် ထုံး ကျင့်နည်း။” ဓမ္မ* ၂၉။ ၂၊ လိုက်နာရန်နည်း။ “ကျင့် ထုံး ဖြစ်စေ၊ လူဗိုလ်ခြေအား၊ သက်သေညွှန်ကြား။” ပါမီ* ၇။

ကျင့်စိုး - န / ကျင့်ထိုး / ကျင့်စဉ်။ “ကမ္ဘာဦးသူတို့၏ ကျင့်စိုး။” ၃။ ၁၂။

ကျင့်ဝတ် - န / ကျင့်ဝတ် / ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် လိုက်နာ ပြုလုပ်အပ်သော အမှုကိစ္စ။ အကျင့်။ ကျင့်စဉ်။ ကျင့်ထုံး။

ကျင့်သား - ကြံ / ကျင့်သွားယာ / တွေ့ကြုံပြုလုပ်လေ့ ရှိနေ သည်။ အလေ့ရသည်။ လိမ္မာကျွမ်းကျင်နေသည်။

ကျင့်သုံး - ကြံ / ကျင့်သုန်း / လိုက်နာဆောင်ရွက်သည်။

ကျင်း

ကျင်း - န / ကျင်း / ခ၊ ချိုင့်ဝှမ်းသောအရပ်။ နိဗ္ဗိဒ္ဓိသော အရပ်။ “ကြည်း ချ တော တောင် ကုန်း ကျင်းစသော။” ဓမ္မကျော်၊ ၂၉။ ၂၊ တူးထားသောတွင်း။ ၃၊ နွားစားခွက် ကဲ့သို့ ရှည်လျားသော သစ်သားခွက်။ “တခုသောသစ်သား ကျင်း၌ တည်၍ ကင်၍ ဇွန်ပစ်ကုန်၏။” မင်္ဂလတ်။ ၆၁။ ၄၊ သာမန်တွင်းချိုင့်။ ၅၊ လေ၊ သင်္ဘောတို့ကို လုပ်ဆောင်ပြု မြင်ရာအရပ်။ ၆၊ အလျား ၁၀ ပေ၊ အနံ ၁၀ ပေ၊ အနက် ၁ ပေရှိသော သဲ၊ ကျောက်စသည်တို့၏ အတိုင်းအတာ။

ကျင်း - ကြံ / ကျင်း / ခ၊ နေရာတကျ စီမံခန့်ခွဲသည်။ “ဈေး ကို ကျင်း၍ နေကုန်၏။” ငါး၊ ၉၆။ ၅၁၄။ ၂၊ အထင် အရှားဖြစ်သည်။ အရွက်ကျင်းလျက်၊ အလင်းသို့ရောက် တော့မည်။” မျောက်ဦး၊ ၁၉၈။ ၃၊ ပြန်မင်းသည်။ “ခရမ်း ချဉ်သီးကို ကျင်းထားပါ။”

ကျင်း - ကြံ / ကျင်း / ခံတွင်း၊ သပိတ်၊ အိုး၊ ခွက် စသည်တို့၏ အတွင်းဘက်ကို သာမန်ဆေးကြောသည်။

ကျင်း - ကြံ / ကျင်း / ဓား၊ ကတ်ကြေး စသည်ကို အိုးနှုတ်ခမ်း တွင် ဘယ်ပြန် ညာပြန်ခတ်၍ ထက်အောင်လုပ်သည်။

ကျင်းထိုး - ကြံ / ကျင်းထိုး / လေ့၊ သင်္ဘောတို့ကို ပြုပြင်ရန် ကျင်းတွင် တင်သည်။ လွန်းတင်သည်။

ကျင်းပ - ကြံ / ကျင်းပ / ခ၊ အထင်အရှားပြသည်။ ၂၊ (ပွဲလမ်း သဘင် စသည်) ပြုလုပ်သည်။

ကျင်းယက် - ကြံ / ကျင်းယက် / (ဇာတ်ပွဲတွင်) လွှမ်းခန်း ဆွေးခန်းဖွင့်ရန် အစပျိုးသည်။

ကျင်းအိုင် - န / ကျင်းအိုင် / (ဇာတ်ပွဲတွင်) အလွမ်းအဆွေး။ လွှမ်းခန်း ဆွေးခန်း။

ကျောင်း

ကျောင်း - န / ကျောင်း / ခ၊ သူတော် သူမြတ်များ ကိန်း အောင်း နေထိုင်ရာဌာန။ “သံဃာကိန်းအောင်း၊ ကျောင်း လည်း မလွတ်။” ကိုး* ၂၈။ ၂၊ အတတ်ပညာ လေ့လာ သင်ယူရာဌာန။

ကျောင်း - ကြံ / ကျောင်း / (ကျွဲ၊ နွား စသည်ကို) ထိန်း စောင့်သည်။ “နွားမတထောင်ကို နွယ်ချီတော၌ ကျောင်း စေ၍။” မာလင်။ ၂၂။

ကျောင်းကြီးမျက်မ - န / ကျောင်းကြီးမျက်မ / ခ၊ ဘုန်းကြီး ကို လူထွက်အောင် ပရိယာယ် အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြားယောင်း သွေးဆောင်သော မိန်းမ။ ၂၊ အမျိုးသမီးကို နှိမ့်ချ ဆဲဆို သောစကား။ (ဂုဏ်နှင့် ခြိမ်းခြောက် နေထိုင်သော မိန်းမကို ရည်ရွယ်၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။)

ကျောင်းခေါ်ကြိမ် - န / ကျောင်းခေါ်ကြိမ် / ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတို့ ကျောင်းတက်သည့်အကြိမ်။

ကျောင်းခေါက် - ကြံ / ကျောင်းခေါက် / ကျောင်းထိုင် ဘုန်းကြီးက တပည့်များလေ့ရန် ကြမ်းကို ခေါက်၍ အချက် ပေးသည်။

ကျောင်းစာရေး - န / ကျောင်းစာရေး / ရေးခေတ် ဘုန်းကြီး ကျောင်းများတွင် ပေစာရေးကျသူ။

ကျောင်းဆရာ - န / ကျောင်းဆရာ / စာသင်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ပေးသူ။

ကျောင်းဆင်း - ကြံ / ကျောင်းဆင်း / ၁၊ ကျောင်း၌ ပညာ သင်ယူပြီး၍ ထွက်လာသည်။ ၂၊ စာသင်ချိန်ပြီးသည်။ ကျောင်းလွှတ်သည်။

ကျောင်းဆောင် - န / ကျောင်းဆောင် / ၁၊ ကျောင်းတိုက်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော အဆောင်။ ၂၊ ကျောင်းအိပ် ကျောင်း စားများ နေထိုင်ရာအဆောင်။ ၃၊ ဦးရှုပ်ကြီးတင်သော စင် ဖြင့်။ ၄၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်၊ ဓာတ်တော် စသည်တို့ကို ထည့် သွင်းထားရာ ဗိမ္ဗိဇာန်။

ကျောင်းတက် - ကြံ / ကျောင်းတက် / ၁၊ ကျောင်း၌ စတင် ပညာသင်ယူသည်။ ၂၊ စာသင်ချိန် စတင်သည်။

ကျောင်းတိုက် - န / ကျောင်းတိုက် / တအုပ်တစုပျံ့တည်း အောက်တွင် ရှိသော ဘုန်းကြီးကျောင်းစု၊ စာသင်ကျောင်း စု။ “ထက်တောကျောင်းတိုက် တောင်တလှားကျောင်း။”

ကျောင်းထား - ကြံ / ကျောင်းထား / ထားငယ် သမီးငယ်များ ကို ကျောင်းသို့ စေလွှတ်၍ ပညာသင်ယူစေသည်။

ကျောင်းထိုင် - န / ကျောင်းထိုင် / ကျောင်းတွင် အကြီးအကဲ ဘုန်းကြီး။

- ကြံ / ကျောင်းထိုင် / ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် အကြီး အကဲ လုပ်၍ သီတင်းသုံးသည်။

ကျောင်းနေ - ကြံ / ကျောင်းနေ / ကျောင်းတွင် ပညာသင် ယူသည်။

ကျောင်းနေဗက် - န / ကျောင်းနေဗက် / ကျောင်းတွင် အတူတကွ ပညာသင်ဖက်သူငယ်ချင်း။

ကျောင်းပရဝတ် - န / ကျောင်းပရဝတ် / ကျောင်းဝင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကျောင်းပြေး - န / ကျောင်းပြေး / ကျောင်းမတက်ပဲ တိမ်း ရှောင်နေသူ။

- ကြံ / ကျောင်းပြေး / ကျောင်းမတက်ပဲ တိမ်းရှောင် နေသည်။

ကျောင်းဝင်း - န / ကျောင်းဝင်း / ကျောင်းကို ကာရံထားသော ခြံဝင်းအတွင်းရှိ နေရာ။ ကျောင်းပရဝတ်။

ကျောင်းသား - န / ကျောင်းသား / ၁၊ ကျောင်းတွင် ပညာ သင်ယူနေသူ။ ၂၊ ကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူနေသော ယောက်ျားငယ်။

ကျောင်းသူ - န / ကျောင်းသူ / ကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူ နေသော မိန်းမငယ်။

ကျောင်းသင်ပုန်းကြီး - န / ကျောင်းသင်ပုန်းကြီး / ကျောင်း တွင် ပြောပြမှုနှင့် စာရေးရာသော သင်ပုန်းနက်ကြီး။

ကျောင်းသုံးစာအုပ် - န / ကျောင်းသုံးစာအုပ် / စာသင် ကျောင်းများတွင် အသုံးပြုရန် ပြင်ဆင်ထားသော စာအုပ်။

ကျောင်းအိပ် - ကြံ / ကျောင်းအိပ် / ၁၊ ကျောင်းယားသည်။ ၂၊ ဘုန်းတော်ကြီးသီတင်းသုံးရန် ကျောင်းကိုလှူဒါန်းသည်။

ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစား - န / ကျောင်းအိပ် ကျောင်းစား / ကျောင်းဆောင်တွင် စားသောက်နေထိုင်၍ ပညာသင်ယူ နေသူ။

ကျောင်းအုပ် - န / ကျောင်းအုပ် / စာသင်ကျောင်းကို အုပ် ချုပ်ရသော ဆရာကြီး။

ကျိုင်း

ကျိုင်း

ကျိုင်း - န / ကျိုင်း / ၁၊ ထီးနှင့် သဏ္ဌာန်တူသော မိုးရှည်တပ် မင်း၊ ပျားမတ် စသည် အ ဆောင် အယောင် တမျိုး။ ၂၊ အချို့နိုင်ငံတွင် အာဏာ ၏ အတိမ်အမှတ်အဖြစ် သုံး သော အဆောင် အယောင် တမျိုး။

ကျိုင်း - န / ကျိုင်း / ၁၊ အခွံထူးလျက်ရှိသော အတောင် ရှိသည့် ချေးထိုးပိုးကောင်မျိုးကို ခြံခြံခေါ်သောအမည်။ ၂၊ မိုးဦးအခါတွင် အုပ်စုထွက်လာ၍ ကောက်ပဲသီးနှံတို့ကို စားမျိုးလျက်ဆီးတတ်သော ပိုးတမျိုး။ “ကျိုင်းပိုးထူမှက်ခြင် သရမ်းလိုက်ပါက၊ ကိုင်းရိုးကျူ မြက်ပင် သမန်းတွေက ကွက်ပြင် လမ်းကိုမှ မမြင်ပါ။” ဂီပေါင်း။ ၂၁၉။

ကျိုင်း

ကျိုင်း - ကြံ / ကျိုင်း / ကြီးထွားကြံ နိုင်သည်။ “ဆွတ်ချမနိုင် ပင်ခိုင်လှကျိုင်း။” ကိုး* ၄။ “ရွယ်ဆင်းကျိုင်းထွား၊ မင်း ကြီးသား၏။” ဘူလင်* ၁၂။

ကျိုင်းခေါင်းမြေ - န / ကျိုင်းခေါင်းမြေ / ကြက်ဥရိုးမြေ - န၊ ရွှ။

ကျစ်

ကျစ် - ကြိ / ကျစ် / ခ၊ လျှော်မျှင် စသည်တို့ကို ကြိုးဖြစ်အောင် လိမ်ရစ်သည်။ “အထက်လွန်ကျစ်၊ အောက်ခွေးစား။” ပုံ။ ။ ကျစ်တင်းသိပ်သည်းသည်။

- နဝ၊ ပုကွကြလိုသော။ “သည်လူ လူကျစ်ကလေးပါ။” ယု။ ၂၀၈။

ကျစ် - ကြိ / ကျစ် / ခ၊ (တိကောင်း၊ ကြွက်စသော မြေအောင်းသတ္တဝါတို့သည် တွင်းဖောက်ရာတွင် မြေကြီးကို) တူးယက်သည်။ ။ ကျစ်စာနှင့် တူအောင် လုပ်သည်။ “မုန့်ဆီမုန့်ပြား၊ အများကြော့ကျစ်၊ ငါးတစ်ငါးပိုင်း။” ပြာဒိုး။ ၁၁၂။

ကျစ် - ကြိ / ကျစ် / တစ်ရာသော အနှောင်အယှက်ကြောင့် နေ၊ လစသည်တို့၏ အရောင် မှိန်ပျောက်သည်။ ရာဟု ဗြိုဟ်၏ အမင်းကို ရသည်။ ကြွတ်သည်။

ကျစ်စာ - န / ကျစ်စာ / ဖောက်ထွင်း၊ တူးယက်၊ တွန်ခြစ်ရာမှ ထွက်လာသော မြေတုံးငယ်။ “ပုခွန်ကျစ်စာ၊ တိကျစ်စာတို့ကို။” လား။ ၂၁။ “တွန်ကျစ်စာ မြေခိုင်ခံကို သယ်ပြု၍။” ချုပ်ပုံ၊ ၁။ ၁၀၃။

ကျစ်စုံ - န / ကျစ်စုံ / လေးပင်လိမ်၊ ခြောက်ပင်လိမ် စသည်ဖြင့် ချည်ကိုကျစ်လိမ်၍ ရက်ထားသော အထည်အလိပ်။

ကျစ်ဆန် - န / ကျစ်ဆန် / လှေထေးဖာရန် ဖြေထားသော အုန်းဆဲကြိုးစသည်။

ကျစ်ဆဲပြီး - န / ကျစ်ဆန်မီး / သုံးစုခွဲ၍ တစုအပေါ် တစုကျော၍ လိမ်၍ ဖွဲ့ချည်ထားသော ဆပ်ပင်ရှည်။ ဖွတ်ပြီး - န၊ ၅၊ နှင့် နှိုင်းတူ၍။

ကျစ်တွန့်တက် - ကြိ / ကျစ်တွန့်တက် / ကျက်တွန့်တက် / ခ၊ ကြိုးကျစ်ရာတွင် မည်မညွတ် အဖုအထူးဖြစ်သည်။ တွန့်လိမ်သည်။ ။ တဦးတယောက်က ဆိုဆုံးမသည်ကို ငြိမ်မနေပဲ ပြန်လှန်ပြောဆိုသည်။

ကျစ်လျှစ် - ကြိ / ကျစ်လစ် / သိပ်သည်းသည်။ ပိပြားသည်။ ပိရိသည်။ သေဝပ်သည်။ စည်းကမ်းရှိသည်။ “ကျစ်လျစ်လှစွာသော ယောကျ်ားမြတ်၏။” သမန်၊ ပ။ ၁၆။

ကျဉ်

ကျဉ် - န / ကျဉ် / ပုရွက်ကောင်ကြီး တမျိုး။ (ကျဉ်နီ၊ ကျဉ်နက်ဟု ပြားသည်။)

ကျဉ် - ကြိ / ကျဉ် / ခ၊ သွေး အသွားအလာ မမှန်သောကြောင့် တဖျဉ်းဖျဉ်းဖြစ်သည်။ ။ အအေး လွန်သောအရာသို့ တခုခုနှင့် ထိတွေ့မိသဖြင့် တဖျဉ်းဖျဉ်း ဖြစ်သည်။ “မိုးခြင်ဆီတွင်း၊ အကုန်ချင်းအောင်၊ ထွင်း၍ ကျဉ်၊ ရေအယဉ်တို့။” မဆ* ၄၆၅။

ကျဉ်း

ကျဉ်း - ကြိ / ကျဉ်း / ခ၊ အနံ့ ငယ်သည်။ ။ မကျယ်။ “စကားမြေလည်း၊ ထူးထွေကျဉ်းကျယ်၊ ကြီးငယ်များဘိ။” ကုသ* ၂။ ပ၊ (ဂဏန်းတွက်ရာတွင်) ချိုးသည်။ အပိုင်းဂဏန်းများကို ငယ်အောင်လုပ်သည်။ ခ၊ ငယ်သွားအောင်လုပ်သည်။

- နဝ / ကျဉ်း / အနံ့ငယ်သော။ မကျယ်သော။

ကျဉ်းကျယ် - ကြိ / ကျဉ်းကျယ် / ကျဉ်းကျယ် / ခ၊ အနံ့ငယ်သောကြောင့် မချောင်ဖြစ်သည်။ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းမဟုတ်။ ။ မလွတ်မလပ် ဖြစ်သည်။ အချုပ်အနှောင် ရှိသည်။ “ကျဉ်းကျယ်နှိပ်စက်၊ ဆောင်းလောင်ကြက်ကဲ့သို့။” ပင်း၊ ၄။ ၅၉။ ပ၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည်။ “သားသမီးတောင်းနှင့် ကျဉ်းကျယ်စွာ နေရသတို့။” ဥပမာ၊ ပ။ ၅၅။

ကျဉ်းမြောင်း - ကြိ / ကျဉ်းမြောင်း / ခ၊ အနံ့အလွန်ငယ်သည်။ ။ မချောင်မချိ ဖြစ်သည်။ ကျပ်တည်းသည်။ ပ၊ ဆင်းရဲပင်ပန်းသည်။ “မြို့တွင်းသားတို့၊ ကျဉ်းမြောင်း၍ ပျက်လေ၏။” သူသော၊ တ။ ၅၁။ ခ၊ (စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုစသည်) အကျယ်အပြန့် မရှိ။

ကျည်

ကျည် - န / ကျီ / ခ၊ တဘက်ပိတ် ဝါးဆစ်ကဲ့သို့ အခေါင်းအပေါက်ရှိသော ထည့်ရသမျိုး။ “ကျည်၌ သိပ်၍ထားသော မှန်ညှင်းစေ့ကဲ့သို့။” ကိကုဏ်၊ ၅၆၀။ ။ ယမ်းတောင်။ ကျည်ကျည်လောင်လောင် - ကြိဝိ / ကျီကျီလောင်လောင် / ထိတ်လန့်ကြားစူးရှစွာအော်လျက်။ “ဥစ္စာသန္ဓေ၊ ကျည်ကျည်လောင်လောင် တဖောင်ဖောင် ပြောဆိုသောအသံဖြင့်၎င်း။” ဝိဋ္ဌန၊ ပ။ ၃၁၄။

ကျည်စေ့ - န / ကျီစေ့ / ကျီခို / သေနတ်ယမ်းတောင့် ယမ်းကျည်၌ ထည့်ရသော အစေ့အဆန်။ လေသေနတ်တွင် ထည့်သွင်းပစ်ရသော အစေ့အဆန်။

ကျည်ဆန် - န / ကျီဆန် / သေနတ်၊ အမြောက် စသည်တို့တွင် ထည့်သွင်းပစ်ခတ်ရသော ယမ်း၊ စနက်၊ ကျည်စေ့ သို့မဟုတ် ကျည်ထိပ်ဖူးပါသည့် ယမ်းတောင့်။

ကျည်ဆန်

ကျည်တောက် - န / ကျိခေါက် / ခ၊ ရေစသည် သယ်ယူရန်
ဝါးပိုးဝါးစသည်ကို ပြုလုပ်ထားသော တဘက်ပိတ်ကျည်။
“မုန့်ညှင်းစေ့ကို ကျည်တောက်ထည့်တွင် ထည့်သကဲ့သို့။”
ကယဟ။ ၁၁၃။ ၂၊ ချည်သွတ်ရာတွင် သုံးရသော အဆစ်
ပိတ် ဝါးခေါင်းကလေး။

ကျည်တောင့် - န / ကျိခေါင် / ကျည်စေ့ ကျည်ဖူးသွတ်ထား
သော သေနတ်ယမ်းတောင့်။

ကျည်ဗွေ - န / ကျိဗွေ / ကျဗွေ / ဆုံတွင်ထောင်းရန် ကြိတ်ရန်
ကိရိယာမျိုး။ “ဆုံဝယ်လည်းထား၊ ကျည်ဗွေမျှားဖြင့်၊
ထွားထွားညက်ကြောင်း၊ မုန့်မုန့်တောင်းသော်။” ဘူလင်*
၈၁။

ကျည်ဗွေ - န / ကျိဗွေ / သစ်ပင်တမျိုး။ “ဝက်ကြိမ်အိပ်ဗွေ၊
ကျည်ဗွေလှလင်း၊ သင်းဝင်မျောက်ငို” ဘုံ* ၂၀။

ကျည်ဖူး - န / ကျိဖူး / သေနတ်ကျည်ဆန် ထိပ်တွင် စွပ်ထား
သော အမျှားချွန် သတ္တုချောင်း။

ကျည်ဝ-န / ကျိဝါ / ခ၊ အမြောက်ထိပ်၏ အကျယ်ပြောင်းဝ။
၂၊ လှည်းပုံတောင်း၏ အပေါက်ဝ။

ကျည်း

ကျည်း - န / ကျီး / တခုတွင် လျှိုတပ်ရသော အချောင်း
အတံ။ တကျည်း။ “သတ်ကျည်းနှက်၊ တံခါးရွက်ကို၊ လက်
ဝီရိယ၊ မင်းတပ်ချသို့။” သစ္စာ* ၁၁၃။

ကျည်း - န / ကျီး / တွဲလျှားကျသော ညှာတံတွင် ပွင့်သီး
သော ပင်လတ်တမျိုး။ (ရေကျည်း၊ ကုန်းကျည်း၊ ကျည်း
ဖြူ၊ ကျည်းနီဟု အမျိုးပြားသည်။)

ကျည်းကလား - န / ကျီးကလား / ကျေးကလား / အိန္ဒိယ
တောင်ပိုင်းသားတမျိုး။

ကျည်းကျေး - န / ကျီးကျေး / ကျေးကျေး / ပြာသာဒ်ဆောင်
ထိပ်ပိတ် ပန်းတောင်တွင် အလျားလိုက် အဖုအဖောင်း
ဆက်ကာဆက်ကာ လုပ်ထားသော ပန်းပုအမြောက်တမျိုး။

ကျည်းခွေ - န / ကျီးခွေ / (မြေ ပြိုမကျအောင်) ရေတွင်း၏
ကော်ဝန်းနှင့်အညီ ပြုလုပ်ခုံထားသော သစ်သားခွေဝါးခွေ
စသည်။

ကျည်းစောင် - န / ကျီးစောင် / တံခါးရွက် တပ်ဆင်ရန်
သုံးဘက် သို့မဟုတ် လေးဘက်ပတ်လည် အနားခတ်ထား
သော သစ်သားခွေ။

ကျည်းဝန်း - န / ကျီးဝန်း / ဘုရားစေတီတွင် ခရစ်ပတ်ပြုလုပ်
ထားရသော အဆင်တန်ဆာတမျိုး။

ကျည်းသား - န / ကျီးသား / အမျှားဘက်တို့တွင် အန်လွှေ
ဖြတ်ထားသော တညှိခန့်ခွဲတုတ်ချောင်းတို့။ (ကျည်းကလက်
ဆန်ဟုလည်း ခေါ်သည်။) “တယောက်တပြန်၊ ကျည်းသား
လှန်သို့။” ဘူလင်* ၃၀၈။

ကျိတ်

ကျိတ် - န / ကျိတ် / မြေတွင်နေသော မကောင်းဆိုးဝါး
တမျိုး။ မြေဘီလူး။ “တဇ္ဇဘုတ်ကျိတ် နတ်ရဲရုန်းရွှ၊
ရက္ခိက” စွယ်၊ ၃၊ ၂၉၄။

ကျိတ် - န / ကျိတ် / သဲကျောက် မြေစေးတို့ရှိ၍ အဆီဩဇာ
နည်းပါးသော မြေအရပ်။ “ကောက်နှောင်း မျိုးပဲ၊ ကျိတ်ဝယ်
ကြသို့။” ပါမီ* ၈၇။

ကျိတ်နေရေ - န / ကျိတ်နေရေ / ကျိတ်တွင်းရှိ ငန်သောရေ။
“သောက်တိုင်းငတ်ထေ့၊ ကျိတ်နေရေ သို့။” လောဇူ* ၅၄။

ကျိတ်တီးကုန်း - န / ကျိတ်တီးကုန်း / သဲကျောက်၊ မြေစေးတို့ရှိ၍
မြက်သစ်ပင်ပေါက်ခဲသော ကုန်းမြေအရပ်။ “ကျိတ်တီးကုန်း
မြေအရပ်၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်” မီး၊ ၆၈။

ကျိတ်တီးမြင့် - န / ကျိတ်တီးမြင့် / ကျိတ်တီးကုန်း ပြစ်သော
မြေမြင့်။ မြက်၊ သစ်ပင်ပေါက်သော မြေမြင့်။ “ကျိတ်တီးမြင့်
မြစ်သော လယ်၌” မာလင်၊ ၂၂၇။

ကျိတ်တီးမြေ - န / ကျိတ်တီးမြေ / သဲကျောက် မြေစေး
ပေါများသော မြေအရပ်။ သဲကျတ်၊ ဖွတ်ချေးမြေ။ “ထန်းပင်
ပေါက်သော ကျိတ်တီးမြေ” ဒေဝပ၊ ၂၃၁။

ကျိတ်တွင်း - န / ကျိတ်တွင်း / တောတွင် တိရစ္ဆာန်များ ဆား
အလိုငှာ လျက်ရ သောက်ရသော ဆားတွင်း၊ ဆားကျင်း။

ကျိတ်

ကျိတ် - န / ကျိတ် / မြက်ပေါးမျိုး အဝင်အပါ အလေ့ကျ
ပေါက်သော အပင်တမျိုး။ (အစေ့ကို ပုတီး လက်ကောက်
စသည် လုပ်ရသည်။)

ကျိတ် - ကြိ / ကျိတ် / ခ၊ သိပ်သည်းသည်။ ပီပြားသည်။
သေသပ်သည်။ “နှစ်ကိုယ်ကြား အတွင်းကျိတ်တရားဟော
တော်မူသည်မှာ” စိုး၊ ၂၀၀။ ၂၊ လျှိုဝှက်သည်။

ကျိတ်ကျိတ် - န / ကျိတ်ကျိတ် / အမာခံနှစ်ပုတ်၌ မြည်သော
အသံ။ “ထွားထွားညက်ကြိတ်၊ မြည်ကျိတ်ကျိတ် နှင့်။”
ဗဟ* ၄၆၇။

ကျိတ်ကျိတ်ခဲ - ကြိဝိ / ကျိတ်ကျိတ်ခဲ / ကတ်သတ်ခဲယင်း
စွာ။ “ကျိတ်ကျိတ်ခဲ၊ လူစဉ်လေ၊ အံ့အဖွယ်တကား။”
ကဝိသတ်* ၇၇။

ကျိတ်ကျိတ်တိုး - ကြိ / ကျိတ်ကျိတ်တိုး / အလွန်များပြား
စည်ကားသည်။

ကျိတ်နာ - န / ကျိတ်နာ / ခ၊ လူ၏မေးရိုးတွင် ပေါက်တတ်
သော အနာတမျိုး။ ၂၊ ကျွဲ၊ နွားတို့၏ လည်ပင်း၊ ပန်း
သေည်တို့တွင် အဖုအကျိတ် ပေါက်တတ်သော ကူးစက်တတ်
သည့် ရောဂါတမျိုး။ ပေါင်ပုပ်လက်ပုပ် ရောဂါ။

ကျိတ်ပိုး - န / ကျိတ်ပိုး / တဘက်သားမသိအောင်တိတ်တဆိတ်
နောက်ပိုးသူ။

- ကြိ/ကျိတ်ဝိုင်း/တဘက်သားမသိအောင် တိတ်တဆိတ်

နေကပ်ပိုးသည်။

ကျိတ်ဝိုင်း - န / ကျိတ်ဝိုင်း / သူတပါးမသိအောင် ပုန်းလျှိုး ကွယ်လျှိုး ပြုလုပ်သော လောင်းကစားဝိုင်း၊ အရက်ဝိုင်းသည်။

ကျူတ်

ကျူတ် - ကြိ / ကျူတ် / (ပျက်ပျက်) တွန့်ရှုံ့သည်။

ကျူတ် - န / ကျူတ် / အသားမာသော သစ်ပင်တမျိုး။ သစ်ပင်ကို ကျူတ်ပင်ဟုသည်လည်း မည်းကျူတ်သော အဆစ်ထင်သည်ကိုပင် စွဲသင့်၏။ ဝေါ၊ ၇၀၉။

ကျွန်

ကျွန် - ကြိ / ကျွန် / ကြွင်းသည်။ လပ်သည်။ လွတ်သည်။ အနက်မသန်၊ အတိအကျ မကျေနပ်အောင်ရှာ။ ကပ်သတ် * ၇၆၉။

ကျွန်ရစ် - ကြိ / ကျွန်ရစ် / နောက်တွင် နေခဲ့သည်။ ကြွင်းလပ်ခဲ့သည်။

ကျန်း

ကျန်း - ကြိ / ကျန်း / ၁၊ မပျောင်းမပျော့ဖြစ်သည်။ ခက်မာသည်။ သစ္စာမြဲဆုံး၊ တချောင်းသုံးသည်။ * နှလုံးသံနှယ် ကျန်းသတည်း။ ဘုလင် * ၄၂၇။ ၂၊ တောင့်တင်းသန်မာသည်။ ၃၊ အနာကင်းသည်။ “စောမောက်၊ ငါ့ကိုယ်မကျန်း။” မုနီ၊ ပ။ ၃၈၁။

- နဝိ / ကျန်း / ၁၊ မပျောင်းမပျော့သော။ ခက်မာသော။ ၂၊ တောင့်တင်းသန်မာသော။

ကျန်းခုံ - ကြိ / ကျန်းခုံ / (အနာကင်းသဖြင့်) သန်မာတောင့်တင်းသည်။ အိသာသည်။ “သာယာကျန်းခုံ၊ လန်းပါစုံဟူ။” သုတ * ၂၉၂။

ကျန်းစော - ကြိ / ကျန်းစော / ၁၊ ကျန်းခုံသည်။ “ကိုယ်လက်အိသာ၊ ကျန်းစောစွာ၏။” ယသံ * ၅၈။ ၂၊ ခက်ထန်သည်။ “ပျက်နာသိုရွှား၊ စကားကျန်းစော၊ သဘောမမွေ။” တိက် * ၈။

- န / ကျန်းစော / ခက်ထန်သောသူ။

ကျန်းစာန် - ကြိ / ကျန်းစာန် / မပျောင်းမပျော့ ဖြစ်သည်။ ခက်ထန်သည်။ “မမြည်းမညင်း၊ မြင်းတင်း ကျန်းစာန်၊ ဆိုမြည်လွန်း၏။” ဘုလင် * ၃၂၉။

ကျန်းမာ - ကြိ / ကျန်းမာ / ၁၊ ရောဂါကင်းသည်။ နေကောင်းသည်။ အိသာသည်။ ၂၊ ခိုင်မြဲသည်။ “မကျိုးလှည့်နိုင်၊ ကျန်းမာခိုင်ဟူ။” တနင်္ဂ * ၂(၄)။

ကျိန်

ကျိန် - ကြိ / ကျိန် / ၁၊ တဘက်သားယုံအောင် သစ္စာဆိုသည်။ (မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခဲ့သော် ဘေးထိပါစေသောဟု) ထိုင်တည်ပြောဆိုသည်။ “ကျမ်းကို တိုက်၍ ကျိန်စေ၏။” ဟံသာပုံ၊ ၄၁၉။ ၂၊ တဘက်သား ဘေးထိအောင် တောင့်တပြောဆိုသည်။ “ဆရာဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြတ်လတ္တံ့ သတည်းဟု ကျိန်တိသတည်း။” ပါရာ၊ ၁၇၅။

ကျိန်ခြင်းငါးပါး - န / ကျိန်ခြင်းငါးပါး / ၁၊ သန္ဓေပျက်သတ်သားမြတ်ချဟူသော သန္နိကျိန်ခြင်း၊ ၂၊ လူလျှပ် လူပေါက် သယောကိတားသူဟူသော ဗိတ္တကျိန်ခြင်း၊ ၃၊ မျိုးမဲ့လူဟုတ်၊ ပရဘုတ်ပက်၊ မထွက်သသူဟူသော ဂါရသျှကျိန်ခြင်း၊ ၄၊ ဆဲတတ် တောင်းတတ်၊ ပြည်မြတ်ကံကျွေး၊ ခွန်ပေးခံသူဟူသော လစ္ဆကျိန်ခြင်း၊ ၅၊ ရွှေအိုးငွေထိုး၊ တောင်းရက၊ တူးပေရခြင်း၊ ကြယ်သေသူဟူသော အဟိတကျိန်ခြင်း။

ကျိန်စာ - န / ကျိန်စာ / မည်သို့ ပြုလျှင် မည်သို့ ဖြစ်ပါစေဟု ကျိန်ထားသည့်စကား၊ ကျိန်ထားသည့်စာ။ သစ္စာပြုရသော ကျမ်း။ (အချို့လည်း သန်လျက်ကို ကျိန်စာအဖြစ် ရွက်သည်။) “ဆရာကျိန်သော ကျိန်စာရောက်၍။” ကြမ္မာ၊ ၄။ ကျိန်စာဆိုက် - ကြိ / ကျိန်စာဆိုက် / ကျိန်စာကို ရွက်၍ဖြစ်စေ၊ ကိုင်၍ဖြစ်စေ သစ္စာပြုစေသည်။

ကျိန်စာရွက် - ကြိ / ကျိန်စာရွက် / ကျိန်စာကို ဦးဆံပင်တွင် ရွက်၍ သစ္စာပြုသည်။ ကျမ်းကိုင်သည်။

ကျိန်စာဝ - ကြိ / ကျိန်စာဝ / ကျိန်စာ ဆိုရမန် များသည်။ “ကျိန်စာဝ လို၊ လူလှသည်။” ပုံ။

ကျိန်စာသင့် - ကြိ / ကျိန်စာသင့် / ကျိန် စာ တွင် ပါသည့် ဘေးဒဏ်မျှား ထိသည်။

ကျိန်ဆဲ - ကြိ / ကျိန်ဆဲ / သူတပါး ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်အောင် ရေရွတ်ပြောဆိုသည်။

ကျိန်ဆို - ကြိ / ကျိန်ဆို / ၁၊ ကျိန်စာရွက်သည်။ ၂၊ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်အောင် တောင့်တပြောဆိုသည်။ “နား၏အဝ၊ ကြားရသည်ကို၊ မဖြစ်လိုဟု၊ ကျိန်ဆို သောသုံး၊ စကားဆုံးမြင့်။” မြား * ၁၂။

ကျိန်တွယ် - ကြိ / ကျိန်တွယ် / တဘက်သားယုံအောင် ထိုင်တည်ပြောဆိုသည်။ သစ္စာမူသည်။

ကျိန်စရ - န / ကျိန်စရ / (ကတိစကား ပျက်ကွက်လျှင် မည်သည့်ဘေးဒဏ် သင့်ပါစေ စသည်) သစ္စာ ဆိုထားသောရေ။ “မြတ်ဗိနဝိန္ဒေယျောမှာ၊ ကျိန်စရ တော်သုံးကြိမ်တုန်း။” ထယ်၊ ၁၉။

ကျိန်း

ကျိန်း - ကြိ / ကျိန်း / ၁၊ (မြင်မြင်သောအရာဝတ္ထု) တည်နေသည်။ “ရှင်တော့မွေ့ကို၊ ကျိန်းစေထုံလျှင်။” တနင်္ဂ * ၃၆။

၂။ (မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့) အိပ်စက်သည်။ “ဓမ္မဗိမာန် ကျိန်းသော မယ်တော်ကို။” ကိကုဏ်။ ၆၇၈။

ကျိန်း^၁ - ကြိ / ကျိန်း / စပ်ဖျဉ်း နာကျင် မသောဖြစ်သည်။ “လိုက်ပါသွားကျိန်းမ ခြေကျိန်းလှပါပေါ့။” ဘုမ၊ ပ။ ၁၀၂။

ကျိန်းကျေ - ကြိ / ကျိန်းကျေ / ခ၊ ကျိန်းချော့သဖြင့် ကျေသွားသည်။ ၂။ သေးငယ်သော အကျိုးကျေးဇူးကြောင့် ကြီးမားသောအကျိုးကျေးဇူး ဆုံးရှုံးရသည်။ “ဆင်ဖြူတော်ဝင်မှာ ချည်တဝင်နှင့် ကျိန်းကျေသည်။” ပုံ။

ကျိန်းချေ - ကြိ / ကျိန်းချေ / သိုက်၊ တပေါင်း၊ နိမိတ်၊ စနည်းတို့အရ ကျေရောက်လာမည့် နားအန္တရာယ်များ ပပျောက်စေအောင် အစီအမံပြုလုပ်သည်။

ကျိန်းစက် - ကြိ / ကျိန်းစက် / (ဘုရား၊ ဂုဏ်၊ ဝိညာဉ်) တော်တို့။ လောင်းအိပ်သည်။

ကျိန်းစပ် - ကြိ / ကျိန်းစပ် / မခံချိမခံသာ နာကျင်ပူလောင်သည်။ “မျက်စိကျိန်းစပ်ခြင်း ဆင်းရဲသို့ရောက်၏။” ဝေဇာတ်။

ကျိန်းစပ် - ကြိ / ကျိန်းစပ် / မြင့်မြတ်သောလူ၊ သူ၊ အရာဝတ္ထုတို့ တည်နေသည်။ “စွယ်တော်မြတ် ကျိန်းစပ် တော်မူလိုသော်။” မုနိ၊ ပ။ ၂၇၈။

ကျိန်းသေ - ကြိ / ကျိန်းသေ / မလွဲနိုင်။ ကိန်းသေသည်။ “ကျိန်းသေကျေးဇူး၊ ဂုဏ်အထူးဖြင့်။” ဘုပေါင်း * ၄၈။

ကျိန်းစောင်း - ကြိ / ကျိန်းစောင်း / နေထိုင်သည်။ အေးချမ်းသာယာစွာ နေသည်။ ကိန်းစောင်းသည်။ “ရိပ်သာတောင်ခေါင်း နေကျိန်းစောင်းလျက်။” ဟင်္သာ * ၁၀၇။

ကျပ်

ကျပ် - န / ကျပ် / ခ၊ လေးမတ်သားနှင့် ညီမျှသော အလေးချိန်။ ၂။ ပြားတရာတန်ဖိုးရှိသောငွေ။

ကျပ် - န / ကျပ် / စောက်နက်သော ထည့်စရာ တောင်းတမျိုး။ “သူ့ကျပ်နှင့် သူမော်သည်။ ဖိုးသူတော်ကြွားသည့်ပုံသို့။” နေဝ၊ ပ။ ၁၃၈။

ကျပ် - န / ကျပ် / လည်ပင်း၌ အဖုအကျိတ်ထွက်သော အနာတမျိုး။

ကျပ် - န / ကျပ် / ခ၊ ခြေ၊ လက်စသည် ကျိုးသောအခါ စည်းနှောင်ရာတွင် သုံးရသည့် ပျဉ်ချပ်၊ ဝါးချောင်းစသည်။ ၂။ အတည်အလိပ်တို့ကို ချည်နှောင်စည်းတပ်ရာတွင် အပြင်ကခံရသောပျဉ်ချပ်။ ၃။ ကျပ်ကြိုးပြား ရက်လုပ်ရာတွင် သုံးရသောအပေါက်များ ဖောက်ထားသည့် သားရေချပ်။

ကျပ် - န / ကျပ် / ကျပ်စင် - န၊ ခ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ကျပ် - ကြိ / ကျပ် / ခ၊ မချောင်သည်။ ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ၂။ ခဲဟင်းသည်။ “ဆွမ်းရေထက် ဝမ်းရေကကျပ်။” ဇယယ်။ ၁၂၂။

ကျပ် - ကြိ / ကျပ် / ခ၊ ဝက်အူကို တစုံတရာအတွင်းသို့ ဝက်အူ

လှည့်ဖြင့် ဖိလှည့်သွင်းသည်။ ၂။ မူလီချောင်းတွင် မူလီခေါင်းကို ကတန်းလက်မဖြင့် လှည့်သွင်းသည်။

ကျပ် - ကြိ / ကျပ် / ခ၊ (နားစသည်တွင် ကြက်တောင်စသည်သွင်း၍) ပွတ်လှည့်သည်။ ၂။ ထိုးသွင်းသည်။ “ထက်စွာသွယ်သပ်၊ စူးရဲအပ်နှံ၊ ထိုးကျပ်သောနှယ်။” ဝေပျို့ * ၂၀၅။

ကျပ် - န / ကျပ် / ကျပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကျပ်ကြိုးပြား - န / ကျပ်ကြိုးပြား / ကျပ်ကြိုးပြား / ရက်လုပ်ထားသော အနံ့သေးကြိုးပြား။ (စည်းနှောင်ရာတွင် သုံးသည်။)

ကျပ်ခိုး - န / ကျပ်ခိုး / ကျပ်စင်တွင် ပြိုကပ်နေသော မီးခိုးမှ ဖြစ်သည့် အမှုန့်။

ကျပ်ခိုးစင် - န / ကျပ်ခိုးစင် / မီးဖိုအကက်တွင် လုပ်ထားသော စင်အဆင့်။ “ကျပ်ခိုးစင်၊ ငါးကင်ချောင်းတို့ ကြက်ကယ်။” သာ။ ၇။

ကျပ်ခတ် - ကြိ / ကျပ်ခတ် / ကျပ်ခတ် - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

ကျပ်ချွတ် - န / ကျပ်ချွတ် / ခ၊ ကျပ်မှ ချွတ်ယူအသည်။ ၂။ အသစ်စက်စက်။ “ဆရာဖြစ်သင်ဘွဲ့ ရကာ ကျောင်းမှထွက်စဆရာကျပ်ချွတ်ကလေးများ။” သည်ဦး။ ၂၄၁။

ကျပ်စင် - န / ကျပ်စင် / ခ၊ ကျပ်တိုက်ရာစင်။ ၂။ ငါးခြောက်လှန်းနှင့် ပြုလုပ်ထားသော လူတရပ်ခန့်မြင့်သည့် စင်။

ကျပ်စည်း - ကြိ / ကျပ်စည်း / ခြေ၊ လက်စသည် ကျိုးသည့်ကို ကျပ်ဖြင့် တင်းကျပ်စွာ စည်းနှောင်သည်။

ကျပ်တိုက် - ကြိ / ကျပ်တိုက် / အမဲ၊ သား၊ ငါး၊ ကြက်ပေါင်စေးစသည်တို့ကို ကျပ်စင်တွင်ထား၍ ခြောက်သွေ့စေသည်။

ကျပ်တင် - ကြိ / ကျပ်တင် / ကျပ်တိုက်သည်။

- န / ကျပ်တင် / ကျပ်တိုက်ထားသော အမဲ၊ သား၊ ငါး။

ကျပ်တင်း - ကြိ / ကျပ်တင်း / မလွှပ်သွား သာအောင် ကျဉ်းမြောင်းသည်။ “အိမ်တောင် ကျပ်တင်း၊ နှောင်ချိုင့်တွင်းမှ။” မဃ * ၁၁၃။

ကျပ်တည်း - ကြိ / ကျပ်တည်း / ကျပ်တပ် / ခ၊ လျော့ခြင်း ချောင်ခြင်း မရှိ။ ကျဉ်းမြောင်းသည်။ “လောကကြီးအလယ်မှာ ပြာတွယ်ကျပ်တည်းကြောင်း။” သူရ၊ ပ။ ၁၉၁။ ၂။ လွတ်လပ်မှု မရှိ။ ၃။ (စားဝတ်နေရေး) မချောင်လည်။ ၄။ ခဲဟင်းသည်။

ကျပ်ထုပ် - န / ကျပ်ထုပ် / ကျပ်ထုပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ကျပ်ပြား - န / ကျပ်ပြား / ခ၊ (အလေးချိန်) လေးမတ်သားရှိသော ငွေဒင်္ဂါး။ ၂။ ပြားတရာတန်ဖိုးရှိသော ငွေဒင်္ဂါး။

ကျပ်လုံး - န / ကျပ်လုံး / အချင်း တလက်မရှိသောအချောင်းအတံ။

ကျိပ်

ကျိပ် - န / ကျိတ် / ဆယ်လီကိန်းကို ညွှန်ပြသောစကားလုံး။ (လူ၊ နတ်တို့ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသည်။) “နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရား။” “ရသောသုံးကျိပ်။”

ကျမ်း

ကျ

ကျမ်း - ကြံ / ကျန်း / ခ၊ အညီအမျှ ပြည့်ပြီးများပြားသည်။
 “မြူတေ ခြမ်းခြမ်း၊ ကိုယ်ထောင်ကျမ်းမျှ၊ လျှမ်းလျှမ်းပြေး
 တက်” ဘုံ * ၄။ ၂။ ညီအောင် ညီသည်။ “ပမာနှိုင်းတမ်း၊
 တံထုတ်ကျမ်းသို၊ ပို၊ ယမ်းစုန်းထိုး” တန်ခိုး * ၄၅။

ကျမ်း - န / ကျန်း / ခ၊ ပေစာရွက်များကို ညီအောင် ထိန်း
 ညှပ်စားသော ယဉ်ချပ်။ “စာပေမှာကျမ်း၊ အိမ်မှာကြမ်း၊
 ခွဲခြမ်း မစိတ်နိုင်” ကင်ဆတ် * ၃၉၅။ ၂။ ဂန္ထဝင်မြောက်
 စာပေ။ “ဆိုတွယ်ချီးမွမ်း၊ သုံးပုံကျမ်းကို” ဂါထာ၊ ပထမ
 ကမ္မည်း * ၂။ ၃။ သစ္စာကျိန်ဆိုရာတွင် လက်၌ကိုင် ခေါင်း
 တွင်ရွက်ရသော ကျိန်စာအရေအသား။ ၄။ စာပေယဉ်။

ကျမ်းကိုးကျမ်းကား - န / ကျန်းကိုးကျန်းဂါး / ခ၊ ခိုင်မာသော
 စာပေကျမ်းဂန်မှလာသည့် အားကိုးစရာ အထောက်အထား။
 ၂။ ကိုးကားသောကျမ်းဂန်။

ကျမ်းကိုး - ကြံ / ကျန်းကိုး / ကျိန်စာ ရွက်သည်။ သစ္စာပြု
 သည်။ အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်။ ကျိန်ဆိုသည်။

ကျမ်းကျိန် - ကြံ / ကျန်းကျိန် / ကျမ်းရွက်၍ ကျိန်ဆိုခံဉာဏ်
 သည်။

ကျမ်းကြီးကျမ်းခိုင် - န / ကျန်းကြီးကျန်းခိုင် / အား ကိုး လောက်
 သော ခိုင်မာသော ကျမ်းဂန်စာပေ။

ကျမ်းစကြ - ကြံ / ကျန်းစကြ / [ဥပစာ]တစုံတခုသောကိစ္စတွင်
 နှိပ်စပ်ယူမှ ခိုင်နင်း ကျမ်းကျပ်သည်။

ကျမ်းဂန် - န / ကျန်းဂန် / ခ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ စာပေ။
 “မေတ္တာရေခွင့်၊ စာပေ ကျမ်းဂန်၊ အခေါင်မွန်စိမ်း” ဌေး * ၂၀။
 ၂။ တစောင်တမျှဖြစ်အောင် ရေးထားသော စာပေ။ “ကျမ်းဂန်
 ငါးသွယ်၊ ပင်လယ်ငါးထပ်၊ ကူးလေခပ်က” ဘုံ * ၃၂။

ကျမ်းစာ - န / ကျန်းစာ / ခ၊ ကျမ်းဂန်အရေးအသား။ ၂။ ကျိန်
 ဆိုရသော ကျမ်း။

ကျမ်းစူး - ကြံ / ကျန်းစူး / ရွက်ချီ ကျိန်ဆိုရသော ကျမ်းစာ
 တွင် ပါသည့်ဘေးဒဏ်များ ထိသည်။

ကျမ်းတုံး - န / ကျန်းတုံး / လယ်ယာထွန်အပြီးတွင် တမန်းမြေ
 ဝိုင်မြေခံတို ညီသွားအောင်လည်းကောင်း၊ မျိုးစေ့ကြပြီး
 သောအခါ မျိုးစေ့ဖူးအုပ်သွားအောင် လည်းကောင်း နွားနှင့်
 တိုက်ဆွဲရသော သစ်တုံး။

ကျမ်းပြု - ကြံ / ကျန်းပြု / ကျမ်းတစောင်တမျှဖြစ်အောင် ရေး
 သည်။

ကျမ်းစိုး - န / ကျန်းစိုး / ခ၊ သင်မှီးသင်စဉ် ကျမ်းအစ။
 “တယဉ်သားတို့၊ သင်ကြားကျမ်းစိုး၊ ကြာသည့်မှီးခဲ”
 ဘုံ * ၆၄။ ၂။ ကျမ်းဂန်သင်မှီးသင်စဉ် နည်းနာ။ “ကျမ်းစိုး
 နည်းပုံ၊ အလုံးစုံကို” ဌေး * ၃၆။

ကျမ်းရင်း - န / ကျန်းရင်း / အခြေခံဖြစ်သော ကျမ်းစာအုပ်။

ကျမ်းစိုးစကား - န / ကျန်းစိုးစကား / ကျမ်းအစတွင် ရေးရ
 သော အချိုးစကား။

ကျ - နှဝိ / ကျန် / ရှားပါးသော။ နည်းလျော့သော။
 “ရေစာကျလည်း၊ မကြံစိတ်က၊ သဘောချမ်း” မဃ *
 ၄၂၅။

ကျစား - ကြံ / ကျန်စား / (ရေတိုက်စား၍ အောက်ခံမြေ
 မခိုင်) နွဲ့ယိုစိပ်ပြုပျက်သည်။ “ရေနှူးလယ်ကျင်း၊ ကျစားတွင်း
 သို၊ အတွင်းကကြေ၊ သွေးခဲတွေလျက်” ပဉ္စာ * ၁၁၁။

ကျ

ကျ - ကြံ / ကျန် / ခ၊ အနံ့ကျဉ်းသွားသည်။ ငယ်သွားသည်။
 ပိန်ကြံသွားသည်။ “အပြန်နည်းခြင်း၊ ကျ၊ ခြင်း၊ တွန့်လိပ်
 ခြင်း” သားရေ။ ၁၁၉။ ၂။ တွန့်ဆုတ်သည်။ တုပ်ဝပ်
 ပိပြား၍သည်။ “ရန်ဘက်ဝပ်တုံ၊ ကျန်းလုံး ကျသား”
 ဘိုးရှင်း * ၁၈။ “ဝမ်းထဲယုံယုံ၊ ယုန်လျှင်ကျသို၊ ဆိုတုံ၊
 မဝ” လောသာ * ၃။

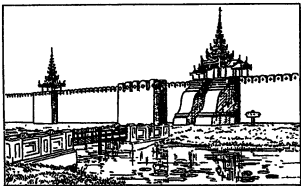
ကျ၊ ကျ - ကြံဝိ / ကျန်ကျန် / ပိပ်ပြားပြား။ “နတ်မိန်းမရုပ်
 ကျ၊ ကျ၊ ထိုင်ဟန်” ဂိသစ် * ၂၀၅။

ကျ၊ ကျ၊ ယုံ၊ ယုံ - ကြံဝိ / ကျန်ကျန်ယုန်ယုန် / ပိပ် ပြားပြား။
 သိပ်သည်းစွာ။

ကျ

ကျ - ကြံ / ကျန်း / သိမ်းရုံး ပေါင်းစုသည်။ “ဆင်ချေး
 မြင်းချေး ကျုံးစေ” နူ။ ၇။ “ဤတည်း အစ၊ တွင်မှ
 အဆုံး၊ ဂဏန်းကျုံးလည်း” ပါမီ * ၇။

ကျ - န / ကျန်း / ခ၊ နန်းမြို့ကို ပတ်ရံတူးဖော်ထားသော
 မြောင်းကြီး။ (ရေကျုံး၊ ညွှန်ကျုံး၊ အခြောက်ကျုံးဟု သုံး
 မျိုး ပြားသည်။) ၂။ ဆင်တို့ကိုဖမ်းလှောင်ရာ သစ်တပ်။
 “မြောင်းကြီး၊ ဆင်တို့ကို ဖမ်းလှောင်ရာ သစ်တပ်။
 “အောက်မားသွေးဆောင်၊ ကျုံးတွင်းလှောင်၏” မဃ *
 ၃၀၀။

ကျ

ကျုံးသွင်း - ကြုံ / ကျုံးသွင်း / ခ၊ တောဆင်ကို အောင်း ဆင်းဖြင့် ပြားယောင်း၍ ကျုံးတွင်းသို့ ခေါ်ယူသည်။
၂၊ [ဥပစာ] မိမိလိုရာဘက်သို့ပါအောင် သွေးဆောင် သိမ်းသွင်းသည်။

ကျယ်

ကျယ် - ကြုံ / ကျယ် / ခ၊ တဘက်နှင့်တဘက် ကွာလှမ်းသည်။
မကျဉ်းမမြောင်း ဖြစ်သည်။ “လဟာပြင်ကျယ်၊ ဖိုးမှာကြယ်၊
မြိုင်ဆွယ်မနွန်းရာ။” ကဝိသတ် * ၇။ ၂၊ ကိုယ်နှင့်
မတန်မရာကို ပြောဆိုပြုလုပ်သည်။ ဝင့်ဝါသည်။ စွာသည်။
တတ်ယောင်ကား လုပ်သည်။ “ငါးကိုတလို၊ ခရုကျယ်။”
ဗန္ဓု။ ၆၁၅။ ပ၊ သုံးပုံစံကစားရာတွင် အနိုင်ရသည်။
- နဝိ / ကျယ် / တဘက်နှင့်တဘက် ကွာလှမ်းသော။
မကျဉ်းမြောင်းသော။
ကျယ်မြော - နဝိ / ကျယ်မြော / အလွန်ကျယ်သော။ “သမုဒြာ
ကျယ်မြော၊ ပင်လယ်ကြောတွင်။” မဃ * ၂၀၈။
ကျယ်ပြန့် - နဝိ / ကျယ်ပြန့် / ခ၊ မျက်နှာပြင် ညီညွတ်ကျယ်
ဝန်းသော။ ၂၊ အလွန်ကျယ်သော။ “အမြော်အမြင်
ကျယ်ပြန့်သောသူမျှ။” စာကကျ၊ ပ။ ၂၀၇။
ကျယ်ပွား - နဝိ / ကျယ်ပွား / သင့်သည်ထက် ရှည်လျား ပြန့်
ကားသော။ “သီလွယ်သောစကားကို ကျယ်ပွားစွာဆို၍၊”
စွယ်၊ ပ။ ၄။
ကျယ်လောင် - နဝိ / ကျယ်လောင် / (အသံ) အလွန်အမင်း
ကျယ်သော။
ကျယ်ဝန်း - နဝိ / ကျယ်ဝန်း / အနံ့အလျားကြီးသော။ မကျဉ်း
မမြောင်းဖြစ်သော။ “ပြောပကျယ်ဝန်း၊ မြင်ငါးစင်းတွင်။”
ဘုပေါင်း * ၂၄။
ကျယ်ဝန်း - နဝိ / ကျယ်ဝန်း / ကျယ်ဝန်းသော။ “ခေါသမစွန့်။
ကျေးဇူး ထွန်းသည်။ ။ ကျယ်ဝန်း ခွဲခွဲ ခြမ်းခြမ်းတည်း။”
ကိုး * ၆။
ကျယ်ဝှမ်း - နဝိ / ကျယ်ဝှမ်း / ကျယ်၍ နက်သော။ “ချေပြင်
ကျယ်ဝှမ်း၊ သမုန်ကမ်းတည်း။” သေသ * ၈၀။

ကြ

ကြ - န / ကျ / စပါး ၂၅ တင်းဝင်သော အဆောက်အအုံ။
(တနည်း၊ စပါး ၁၀၂၄ တင်းဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။)
ကြ - စည်း / ကျ / ဗဟုဝိကြိယာပစ္စည်း။
ကြစပ် - န / ကျစပ် / ဆူးပေါက်သော ဝါးမျိုး။ “ကြလိုကြစပ်၊
ရောထပ်အပေါင်း၊ သိုက်ကြသောင်းတည်း။” ဘုံ * ၉၉။
ကြငန်း - န / ကျငန်း / ပေါ် ခ၊ ကြီးမြတ်ခြင်း။ အထွတ်
အမြတ်။ အကြီးအကဲ။ “ဗာရာဏသီ၊ ခေါ်ညီမည်မှန်း၊

ပြည်ကြငန်း၌။” ကိုး * ၁၁။ ၂၊ မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။
ရှင်ဘုရင်။ “နတ်များတိုက်တွန်း၊ ကုသိုလ်ညွှန်းလည်း၊ ကြငန်း
မင်းစစ်၊ မမြစ်မြဲ၊ ဘုန်းငွေ့စအံ။” ဘုပေါင်း * ၆၂။ ပ၊
မြင့်မြတ်သောနေရာ။ နန်းတော်။ “ဖန်မှန်ခြယ်သန်း၊ ရွှေဘုံ
နန်းနှင့်၊ ကြငန်း ပိုင်သည်။” ဝိဇယ၊ ၆၇။ ၄၊ အိမ်တိုင်
တလုံး၏ အမည်။ (ကြငန်းမိုး၊ ကြငန်းမဟု ခိုသည်။) “တရား
ခန်းကို၊ ကြငန်းဥဂ္ဂ၊ တိုင်ကြီးထူသည်။” အိမ်မှု၊ ၆၂၁။
ကြငန်းမိုး - န / ကျငန်းမိုး / အိမ်မဆောင်၏ ကျောဘက်
အလယ်တိုင်။
ကြငန်းမ - န / ကျငန်းမ / အိမ်မဆောင်၏ မျက်နှာစာဘက်
အလယ်တိုင်။
ကြရ - န / ကျရ / အသီးကို ပရဆေးဖော်ရသော သစ်ပင်ကြီး။
(ရေအခါက အသီးကို ခွံပုပ်နှင့်ရော၍ မင်ချည် လုပ်သည်။
ဆီးဖြူ၊ ဖန်ခါး၊ ကြရဟူသည့် ကြံပလတွင် ပါဝင်သည်။)
ကြလို - န / ကျလို / တလက်မခန့် အသားထူသော ဝါးပင်ကြီး
တမျိုး။ ဝါးမိုးဝါး။ “ကြလိုမျစ်သို့။ ။ ရွယ်သစ်ပျို ကုန်
သေးစွတည်း။” ကိုး * ၁၃၃။
ကြသောင်း - န / ကျသောင်း / လက်မဝက်ခန့် အသားထူသော
ခေါင်းပွဝါးတမျိုး။

ကြာ

ကြာ - န / ကျာ / ခ၊ ရွက်ဝန်းရှိ၍ ရေတွင်ပေါက်သော အပွင့်
အဖြူ၊ အနီ၊ အညိုပွင့်သည့် အဖုပင်တမျိုး။ ၂၊ မြင်း နွား
တို့၏ ဦးကင်း၊ ခင်ဝတ်တို့တွင် ဖြစ်တတ်သော အမွေးဖြူကွက်။
“ဓမ္မတရာ ကြာတလုံး။” ပုံ။
ကြာ - န / ကျာ / တဘက်သား၏ စိတ်ကို သွေးဆောင်လို
သော မျက်စိပုံအမူအရာ။ မျက်နှာချိုသွေးခြင်း။ စုံမက် စွဲ
လမ်းအောင် လှုံ့ဆော်သော အမူအရာ။
ကြာ - နဝိ / ကျာ / ခ၊ အချိန်ကာလ ညောင်းသော။ အချိန်
ရှည်လျားသော။ “သေသောသူ ကြာလျှင်မေ၊ ပျောက်သော
သူ ရွာလျှင်တွေ။” ပုံ။ ၂၊ နှောင့်နှေးသော။ ဖင်နွဲ့သော။
ကြာကလပ် - န / ကျာကလပ် / ခ၊ ကြာချပ်ပုံတို့ဖြင့် တန်ဆာ
ဆင် ပြုလုပ်ထားသော ကလပ်မျိုး။ “လုပ်ကရော့ အုပ်
ဒေါင်းလန်း၊ ဆန်းလှသည့် ကြာကလပ်။” ဂီသစ်၊ ၁၁၃။
၂၊ ပြာသာဒ်၌ ထုပ်ကာအောက်ရှိ ကြာပန်းပုံ အစိတ်အပိုင်း။
၃၊ ကြာချပ်ပုံတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသော အလောင်း
တင်ခုံတမျိုး။
ကြာနီ - ကြုံ / ကျာနီ / သူတပါး၏ မယားနှင့် တိတ်တဆိတ်
ပေါင်းသင်းနေထိုင်သည်။
ကြာခေါင်း - န / ကျာခေါင်း / ကြာပင်၏ အမြစ်ပု။ (ကြာရင်း
ဟုလည်း ခေါ်သည်။)
ကြာချည် - န / ကျာချီ / ခ၊ ကြာနီတွင်းရှိ အလွန်သိမ်မွေ့
သော အမျှင်ငယ်။ “ကြာချည်မက၊ သိမ်မွေ့လှသား။” မဃ *

၁၂။ ၂။ ကြာချည်တမျှ သေးသွယ်သော ပိုးချည် ဝါချည်။
 ၃။ ကြာချည် ပိုးမျှင်တို့ဖြင့် ရက်ထားသော ပါးလွှာသည့် အထည်။ “ကြာချည်ပန်းပွင့်ထိုးလေး၊ ကြာချည်အစင်းလေး။” ကုန်း၊ တ။ ၂၂၆။ ၄။ [နန်း] ခြင်တောင်။
 ကြာခွက် - န / ကျာခွက် / ၁။ ကြာစေ့အိမ်။ (ကြာနားတောင်းဟုလည်း ခေါ်သည်။) ၂။ ဦးခေါင်းထက်တွင် ဆံပင်တို့ကို ဝန်းဝန်းရိုင်းရိုင်း ကြာခွက်သဏ္ဌာန် ချန်၍ ခိုက်ထားသောဆံ။
 ကြာစွယ် - န / ကျာစွယ် / ကြာခေါင်းမှ ထွက်သော အောက်။
 ကြာဆူး - န / ကျာဆူး / ၁။ အသားအရေပေါ်တွင် ပမ္မာကြာဆူးသဏ္ဌာန် ပျဉ်၍ ထွက်တတ်သော အပင်လေး။ ၂။ မျက်ခွံအတွင်းဘက်တွင် ထွက်တတ်သော အပင်လေး။
 ကြာဆံ - န / ကျာဆံ / ၁။ ကြာပွင့်၏ ဝတ်ဆံ။ ၂။ ကြိုးငယ်သဏ္ဌာန် ဆန်မှုန့် ပဲမှုန့်တို့ကို လုပ်ထားသော စားဖွယ်တမျှ။
 ကြာဆံကြီး - န / ကျာဆံကြီး / ၁။ နန်းပေါက်ကြီးကြီးဖြင့် ညစ်ထားသော ကြာဆံတမျှ။ ၂။ ယင်းကို လှုပ်လုပ်ထားသော စားဖွယ်။
 ကြာညို - န / ကျာညို / အပြာရောင် ပန်းပွင့်သောကြာတမျှ။ “ကြာညိုပွင့်နှယ်၊ အစွယ်ပြာဘိ။” ကုသ* ၁၉၂။
 ကြာညို - န / ကျာညို / ပဲပဲပြာရည်အပုပ်။ [တရုတ်]
 ကြာညောင်း - နဝိ / ကျာညောင်း / အချိန်ကာလ ချဉ်လျားသော၊ ချဉ်မြင့်သော။
 ကြာတင် - နဝိ / ကျာတင် / အချိန်ကာလ ချဉ်မြင့်သော။ နှောင့်နှေးသော။
 ကြာနု - န / ကျာနု / ကျနု / စေတီ၌ ကြာလန်နှင့် ရွှံ့အကြားတွင် လည်းကောင်း၊ ကြာမှောက်နှင့် ရွှံ့အကြားတွင် လည်းကောင်း လုပ်ထားသော ခေါင်းလိုက် အတွန့်အစိတ်ငယ်အရ။ (ပုလ္လင်၊ ထမ်းစင် စသည်တို့တွင်လည်း လုပ်ကြသည်။) (စေတီပုံ ၅။)
 ကြာပေး - ကြိ / ကျာပေး / ကြာအမှုအရာ ပြုသည်။
 ကြာပစ် - ကြိ / ကျာပစ် / ကြာအမှုအရာဖြင့် မျက်ခုံး၊ မျက်စတို့ကို လုပ်ပြုသည်။
 ကြာဖက်နင်း - န / ကျာဖက်နင်း / ကြာဖက်ပေါ်၌ နင်းသွားနိုင်လောက်အောင် ခြေချောင်းရည်သော ငှက်တမျှ။
 ကြာမျိုးငါးပါး - န / ကျာမျိုးငါးပါး / ၁။ ကုမုဒြာ ကြာ ၂၊ ကြာပုဏ္ဏခိုက် ၃၊ ပမ္မာကြာ ၄၊ ကြာနီ ၅၊ ကြာညို။
 ကြာမြင့် - နဝိ / ကျာမြင့် / အချိန်ကာလ ချဉ်လျားသော။
 ကြာမှောက် - န / ကျာမှောက် / ကျမှောက် / စေတီတော်တွင် ဖောင်းရစ်နှင့် ငှက်ပျော့အကြားအောက်သို့ လှည့်၍ လုပ်ထားသော ကြာပွင့်ချပ်ပုံ။ (စေတီပုံ ၅။)
 ကြာယပ် - န / ကျာယပ် / ၁။ မဏ္ဍပ်၊ ကနားတို့ပတ်လည်၌ ဆွဲဆင်ရသော နူးစည်တမျှ။ “ကြာယပ် ညောင်ရွက်၊ မျက်နှာကြက်ပိပျံ။” ဓမ္မ၊ ပ။ ၁၄။ ၂။ ဘုရားစေတီတို့တွင် လုပ်သော တန်ဆာတမျှ။ “ကြာယပ် ဘောင်းနား၊ ချဉ်းမြင့်သီ။” စိန်ကျော်၊ ၁။ ၁၃။

ကြာရင် - န / ကျာရင် / စေတီတော် ကြာလန်အထက်၌လည်းကောင်း၊ ကြာမှောက်အောက်၌လည်းကောင်း လုပ်ထားသော ခေါင်းလိုက် အတွန့်အစိတ်။ (စေတီပုံ ၅။)
 ကြာရုပ် - န / ကျာရုပ် / ကြာအမှုအရာများသူ။
 ကြာရှည် - ကြိ / ကျာရှည် / ကျာယပ် / ကာလမြင့်လျားသော။
 ကြာလင်မန်း - န / ကျာလင်မန်း / အပြုပွင့်ငယ်ပွင့်သော ကြာတမျှ။
 ကြာလန် - န / ကျာလန် / ကျလန် / စေတီတော်တွင် ဖောင်းရစ်နှင့် ငှက်ပျော့အကြား အထက်သို့လှန်၍ လုပ်ထားသော ကြာပွင့်ချပ်ပုံ။ (စေတီပုံ ၅။)
 ကြာသပတေး - န / ကျာသပတေး / ၁။ နေရောင်နေ့တွင် ငါးခုမြောက်နေ့။ ၅ - နေ့။ ၂။ ပြိုယိုကြီးကိုးလုံးတွင် ငါးခုမြောက် ပြိုယို။ [သ]
 ကြာသင်္ကန်း - န / ကျာသင်္ကန်း / ၁။ ကမ္ဘာဦး၌ ကြာပွင့်မှ ရသော သင်္ကန်း။ “ဆဋ္ဌိကဗျာ၊ သက်လာကျ၍၊ မြစ်စစ်မြေ၊ ကပ်နှင့်ပေသား၊ နိဗ္ဗေခေါင်ရန်း၊ ကြာသင်္ကန်းနှင့်။” ဂါထာ* ၆၄။ ၂။ ဘုရားကိုလှူရန် လှပစ္စာအဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် ချပ်လုပ်ထားသော သင်္ကန်း။ ၃။ ကြာသင်္ကန်း ကြာမျှင်များကို ခံရာခံဆစ်ရယူပြီး အမြတ်တနိုးရက်လုပ်သော သင်္ကန်း။

ကြား

ကြား^၁ - န / ကျား / လတ်လပ်နေသေးသောနေရာ။ လွတ်လပ်နေသေးသောအချိန်။ နှစ်ခုသုံးခုတို့၏အတွင်း။ အကြား။ “ခရီးကြားရေကန်နား၌။” ထိကုတ်။ ၁၁၃။ “ပင်ထီးမြစ်များ၊ သစ်ခွကြားဝယ်။” မြား* ကု။
 ကြား^၂ - ကြိ / ကျား / ၁။ နားသို့ ရောက်သည်။ နားဖြင့် သိသည်။ “မြင်မည်ကိုထား၊ နားဝယ်တစ်၊ မမြင်မိတည်း။” ဝိမာန* ၁၈။ ၂။ ပြောသည်။ ဆိုသည်။ မြက်ဟသည်။ သိစေသည်။ ပြောသည်။ ၃။ နားထောင်ရအောင် ရွတ်ဖတ်သည်။ ကမ္မဝါစာကို ကြား၏။” သမန်၊ ဒု။ ၂၀၀။ ၄။ အနက် ဆိုသည်။ “ပန်းမဟောဗာလကသဒ္ဓါနှင့် ကြားသည်။” ဓာနပိပိ။ ၁၃၇။
 ကြားညပ် - ကြိ / ကျားညပ် / အကြားတွင်ချပ်၍ ထည့်သည်။
 ကြားနာ - ကြိ / ကျားနာ / နားထောင်သည်။ နားယူသည်။
 ကြားနေ - ကြိ / ကျားနေ / ထိုဘက်သို့လည်း မလိုက်၊ ဤဘက်သို့လည်း မပါနေသည်။
 ကြားပေါက် - ကြိ / ကျားပေါက် / ပဲရိုင်း၊ ကြေရိုင်းစသော ဝိုင်ပါသည့် လောင်းကစားရိုင်းတွင် ဘေးလူက ပင်တိုင်ထိုးသားဘက်မှ ဝင်၍ လောင်းကစားသည်။
 - န / ကျားပောက် / ရရှိနေကျ ငွေကြေးဥစ္စာအပြင် အပိုရရှိသော ငွေကြေးဥစ္စာ။
 ကြားမြင်း - ကြိ / ကျားမြင်း / ကြား၍ မကောင်း။ နားထောင်၍ မသဘာ။ နားခါးသည်။ “ဝိဂန္ဓာလည်းကြားမြင်း

ပါတယ်။ မောင်မင်းအကောင်ကိုသာ ဆွဲ၍ ချပါ။ ပြောစေ။”
ဝံ့။ ပ။ ၁၃၅။

ကြားဖူးနားဝ - န / ကျားဖူးနားဝ / အကြား အမြင် ရှိခြင်း။
ဗဟုသုတ။

ကြားစောက် - ကြ / ဂျားစောက် / အကြားမှဝင်စောက်သည်။
ကြားမြတ်သည်။ “လူကြီးတွေစကားကောင်းပြောနေတုန်း၊
မင်းကဝင်ပြီး ကြားစောက် ပြန်ပြီ။”

ကြားဖျန် - ကြ / ဂျားဖျန် / နှစ်ဘက်ကြားသို့ဝင်၍ ကျေအေးရာ
ကျေအေးကြောင်း ပြောဆို ပြုလုပ်သည်။

ကြားမြတ် - ကြ / ဂျားမြတ် / ၁။ ခွတ်လတ်မှ ဖောက်ဝင်သည်။
၂။ သတ်မှတ်ထားသော အခြေအနေသို့ မထောက်ခံ ယာယီ
ရေ ပြေးအမြင် ဆောင်ရွက်သည်။ “ကြားမြတ်အမိန့်။ ကြား
မြတ်အစီရံ။ ကြားမြတ် အစီရင်ခံစာ။”

ကြားမှာ - ကြ / ကျားမှာ / အဝေးမှနေ၍ အကြောင်းကို ပေးပို့
ပြောပြသည်။

ကြားရောက် - ကြ / ကျားရောက် / အဝေးမှနေ၍ အကြောင်း
ကို ရှိသောစွာ ပေးပို့ ပြောပြသည်။ “တူတော် ဘုရင်မင်းမြတ်
ကြားရောက်အပ်ပါသည်။” နားခံ။ ၃။

ကြားသိ - ကြ / ကျားသိ / သတင်းရ၍ အကြောင်းကိုသိသည်။

ကြံ

ကြံတိကြောင်တောင် - ကြံဝိ / ကျိတိကျောင်တောင် / ကျီးမိ
ကျောင်ဒေါင် / ထိတ်ထိတ်လန့်လန့်။ အံ့အားသင့်လျက်။
ယောင်အာ။

ကြံယာ - န / ကရိယာ / ၁။ အကူအပံ့ပစ္စည်း။ အပံ့ပစ္စည်း။
အဆောက်အဦ။ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း။ တန်ဆာပလာ။
“ခပ်သိမ်းကြံယာ၊ သတ္တုဆောက်ဦ။” မြား* ၂၃။ ၂။ လေး
လုံးစပ်ကဗျာများအချတွင် သုံးရသော စကားလုံး။ “ရတု
ချဘွယ်၊ အသွယ်သွယ်၊ ခြောက်ဆယ်ကြံယာ။” ကဝိသတ်*
၁၅။ ၃။ ပြုခြင်း ဖြစ်ခြင်း ပြုဟန် ဖြစ်ဟန်။ အမှုဆရာ။
“ချိုင်းခက်ကြံယာကို မိမိဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍။” ငါး၊ ၄၁။
၁၄။ ၄။ [သဒ္ဒါ] တစုံတရာပြုခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း ရှိခြင်းကိုပြသော
စကား။ “ကြံယာ နောက်ဆိုင်၊ ကကတ္တာမြို့ပြိုင်နှင့်
ယဉ်ပြိုင်၍ လျှောက်ပါသည်။” ပုည၊ ၁။ ၁၀။ [ပါ]

ကြံယာခြောက်ဆယ် - န / ကရိယာချောက်ဆယ် / ၁။ ရတု
ကဗျာစပ်ဆိုရာ၌အဆုံးချသတ်ရသည့်စကားလုံးခြောက်ဆယ်။
(ကဝိမီ။ ၁၁၁-၁၁၃ တွင် အကျယ်၍) ၂။ ရတုကဗျာစပ်
ဆိုရာ၌ အဆုံးသတ်ရသည့် ကရန်ခြောက်ဆယ်လေးမျိုး။
(စွယ်၊ ပ။ ၄၆-၄၈ တွင် အကျယ်၍)

ကြံယာဝိဆေသန - န / ကရိယာဝိဆေသန / [သဒ္ဒါ] ကြံယာကို
ထူးခြားစေသော ပုဒ်။ [ပါ]

ကြီး

ကြီး - ကြံ / ကြီး / ၁။ မသေးမငယ် မသိမ်မမွှင်း မနည်းမပါး
မြတ်သည်။ ပိုလွန်ကဲမြတ်သည်။ တိုးတက်ပွားများသည်။
“ငယ်သောသူလည်း၊ ကြီးပျိုက၊ ကြီး တတ်လှ၏။” မြား* ၈၊
- စည်း / ကြီး / ပူးတွဲပါ ကြံယာ၏ အနက်ကို လေးနက်
စေသော စကားလုံး။ “တိတိကြီး ပြတ်ရန် မရည်သန်ဘဲ။”
ဗန္ဓု။ ၄၁။

- နှစ် / ကြီး / မသေးငယ်သော။ မသိမ်မွှင်းသော။ ပိုလွန်
ကဲမြတ်သော။

ကြီးကဲ - ကြံ / ကြီးကဲ / အုပ်ချုပ်စိုးမိုးသည်။ ခေါင်းဆောင်
အဖြစ်ဖြင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။

ကြီးကောင်ငင် - ကြံ / ကြီးကောင်ငင် / သူငယ်ဘဝမှ လူကြီးဘဝ
သို့ ပြောင်းဝင်လာစေသည်။ အပျိုဘောင်ဝင်စေသည်။ လူပျို
ဘောင်ဝင်စေသည်။ (ကြီးခေါင်ဝင်ဟုလည်း သုံးသည်။)

ကြီးကျယ် - ကြံ / ကြီးကျယ် / ၁။ သာမညထက် ပိုလွန်ကဲ
မောက်သည်။ များပြားပြန့်ပြောသည်။ ၂။ ကြွားဝါပြောဆို
ပြုမူသည်။ မောက်မာစွာ ပြောဆိုပြုမူသည်။ ကိုယ်နှင့်
မတော်မတန် ပြောဆိုပြုမူသည်။

ကြီးကြပ် - ကြံ / ကြီးကြပ် / အနီးအပါးတွင် နေ၍ ကြည့်ရှုစံမံ
ခန့်၍ အုပ်ချုပ်သည်။

ကြီးစိုး - ကြံ / ကြီးစိုး / ၁။ စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်သည်။ “တရား
သူကြီးတည်း၊ ကြီးစိုးစီရင်ရသည့် နယ်နေလူချင်းဖြစ်လျှင်။”
လွတ်။ ၃၃။ ၂။ မင်းမူသည်။ “စာပေပညာကို အားပေး
ချီးမြှင့်ခြင်းမရှိသော မင်းတို့၊ ကြီးစိုးသော အခါ၌ကား။”
ဝါ၊ ၃၊ ၁၆။ ၄။

ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် - ကြံဝိ / ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် / အကြီး အငယ်
အစဉ်လိုက်။

ကြီးတော် - န / ကြီးတော် / အမေ၏ အမ။ မိကြီး။

ကြီးထွေး - ကြံ / ကြီးထွေး / ပွင့်၊ ဖြိုးပြည့်ဝသည်။
- နှစ် / ကြီးထွေး / ပွင့်၊ ဖြိုးပြည့်ဝသော။

ကြီးနိုင်ငယ်ညွှတ် - ကြံ / ကြီးနိုင်ငယ်ညွှတ် / ကြီးသော သူတို့ က
ငယ်သောသူတို့ကို နိုင်လှမင်းထက် ပြောဆိုပြုမူသည်။ “ရွာ
ကျေးစိုင်း၊ အဆိုင်ဆိုင်တွင်၊ ကြီးနိုင်ငယ်ညွှတ်၊ နှလုံးကျွတ်
အောင်၊ ငြိမ်းချမ်းသမျှ၊ မပြုစေခြင်း။” သဒ္ဒါ* ၂၅။

ကြီးပေါင်း - န / ကြီးပေါင်း / အသက်ကြီးသောအခါမှ တွေ့ဆုံ
ပေါင်းသင်းရသူ။

ကြီးမြီး - ကြံ / ကြီးမြီး / ၁။ အသက်အရွယ် တိုးပွားသည်။
အရွယ်ရောက်သည်။ လူလာမြောက်သည်။ “ဤနွားမလျှိုင်း၊
ပွားစသားပျိုင်း၊ မကြီးမြီးမိ။” တိဏ်* ၄၄။ ၂။ ကမ္ဘီ
များပြားသည်။ “လုံ့လ ကြီးမြီး၊ သတိုးမင်း။” ဆုံး ၉၄။

ကြီးပွား - ကြံ / ကြီးပွား / ၁။ တိုးတက်များပြားသည်။ ၂။
ကောင်းစားသည်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည်။

ကြီးပွားရေး - န / ကြီးပွားရေး / ကြီးပွား တိုးတက်ခြင်း။
ကြီးပွားတိုးတက်ရန် အကြောင်း။

ကြီးမား - ကြိ / ကြီးမား / အလွန်ကြီးသည်။
 - နဝိ / ကြီးမား / အလွန်ကြီးသော။
 ကြီးမြတ် - နဝိ / ကြီးမြတ် / ဂုဏ်ပိုမိုကဲမောက်သော။ “ဘုန်း
 ကြွယ်သတ္တု၊ ကြီးမြတ်စွာ၏။” ဟင်္သာ၊ ဒီဂူ* က။
 ကြီးမျိုး - ကြိ / ကြီးမျိုး / အုပ်စိုးစီမံခန့်ခွဲသည်။
 ကြီးရင့် - နဝိ / ကြီးရင့် / ခ၊ အသက်အရွယ် ကြီးပြင်းသော။
 အိုမင်းသော။ ဟောင်းစွမ်းသော။ ၂၊ ကြီးမားသော။
 “အာဇာ ကြီးရင့်၊ ရွှေနန်းပိုင်သော်။” ပဉ္စာ* ၁၄၀။
 ကြီးလေး - နဝိ / ကြီးလေး / ကြီးမားလေးပင်သော။ တာဝန်
 ကြီးသော။
 ကြီးလေးလုံးအက္ခရာ - န / ကြီးလေးလုံး အက်ယော / ကကြီး
 သကြီး ထကြီး ဥကြီးဟူသော အက္ခရာလေးလုံး။

ကြူ

ကြူ - နဝိ / ကြူ / ခ၊ နံသော။ အနံ့ထွက်သော။ “ဝေါမချ၊
 ဓမ္မဗျူဟလျှော်၊ တောစော် ကြူ ကြူ။” မနော* ၁၇။
 ၂၊ (အလွန်သဖြင့်) ကောင်းသောအနံ့ သင်းသော။ မွှေး
 သော။ မွှေးကြူထုံထုံ၊ ပန်းမျိုးစုံကို။” ဗုဒ္ဓ၊ ပ။ ၁၄။

ကြူး

ကြူး - ကြိ / ကြူး / အလွန်အကျွံ ပြုမူသည်။ တရားလွန် လိုက်
 စားသည်။ “သောက်ယစ် မကြူး၊ လွန်ကျူးအိမ်ရာ၊ မိစ္ဆာ
 မသံ။” ပါဠိ* ၇၀။

ကြေ

ကြေ - ကြိ / ကြေ / မုန့်မုန့်ညက်ညက် ဖြစ်သွားသည်။ အင်္ကျီ
 ကြေသကဲ့သို့၊ ပြန်နေသောအရာ အခေါက်ခေါက် အတွန့်တွန့်
 ဖြစ်သွားသည်။
 ကြေကွဲ - ကြိ / ကြေကွဲ / အသည်းနှလုံး ကွဲမတတ် ဝမ်းနည်း
 ပူဆွေးသည်။
 ကြေခြာ - ကြိ / ကြေခြာ / ကြေခြာ - ကြိ၊ ၄၊ နှင့် အတူတူ။
 ကြေညာ - န / ကြေညာ / အထက်အရပ်နှင့် အောက်အရပ်၊
 အရပ်ခပ်သိမ်း။ “ခပ်သိမ်း ကြေညာ၊ ပွင့်လင်းသာ၍။”
 ကိုး* ၄။
 ကြေညက် - ကြိ / ကြေညက် / မုန့်မုန့်ညက်ညက် ဖြစ်သည်။
 ကြေပြည့် - ကြိ / ကြေမျို / ကြေမျှေ / ပျက်စီးပြန်းတီးသည်။
 ကြေမှု - ကြိ / ကြေမှု / မုန့်မုန့်ညက်ညက် ဖြစ်သည်။

ကြေး

ကြေး - န / ကြီး / ကြေး / ခ၊ ကြေးနီ ကြေးဝါတို့ ကို ခြုံခြုံခေါ်
 သောအမည်။ ၂၊ ခဲလုပ်။ “ကြေးဆိုသည်ကား ခဲလုပ်ကို ဆိုလို

သည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၁။ ၁၄၄။ ၃၊ ရောင်းဝယ်ရာတွင် ကုန်
 အတွက် တန်ဖိုးအဖြစ် ဖေးရသော ပစ္စည်း။ အသပြာ၊ တန်ဖိုး။
 နှုန်း။ “ဆန်တောင်းလျှင် ကြေးတရပြုချေ၏။” မှန်း၊ တ။
 ၁၀၁။ ၄၊ ကြေးနီ၊ ခဲကြွပ်၊ ဘင် စသည်တို့ကို ရောင်းပြုလုပ်
 ထားသော တူရိယာမျိုး။ “ပတ်ကြေး နှစ်ောင်း မိကျောင်း
 ချည်ချောင်း။” ဗန္ဓု၊ ၆၉။
 ကြေးကိုင် - ကြိ / ကြေးကိုင် / အခွန်တော်ကို ကောက်ခံသည်။
 “အရိုးသားလုံး၊ ကြေးကိုင်တန်းက။” သာ။ ၁၁၂။
 - န / ကြေးကိုင် / အခွန်တော်ကို ကောက်ခံသူ။
 ကြေးကြီး - နဝိ / ကြေးကြီး / ခ၊ နှေးမြင့်သော။ ဝေးမြင့်
 သော။ ၂၊ လောင်းတမ်းနှုန်း ပြင် ဟူ။
 ကြေးခွဲ - ကြိ / ကြေးခွဲ / အခွန်တော်ကို ပူးခြား သတ်မှတ်
 သည်။
 ကြေးငွေ - န / ကြေးငွေ / ရောင်းမှု ဝယ်မှုတွင် သုံးရသော
 အသပြာ။
 ကြေးစလောင်း - န / ကြေးစလောင်း / ကြေးစလောင်း / ခ၊
 စေတီတော်တွင် ထီးအောက် စေတီအတွက်ကို အုပ်ဖုံးသည့်
 ကြေးပြား၊ သိပြား။ ၂၊ ဝက်နှုတ်သီးကို ခေါ်သောအမည်။
 ကြေးစား - န / ကြေးစား / အခကြေးငွေ ယူ၍ အလုပ်ဆောင်
 ရှက်သူ။
 ကြေးစည် - န / ကြေးစည် / ကြေးစည် / သာသနာရေး ဆိုင်ရာတွင်
 အသုံးပြုရသော ကြေးဖြင့်လုပ်သည့် သိုးတောင့် သတ္တန်
 တူရိယာအပြား။

ကြေးစည်

ကြေးစွပ် - ကြိ / ကြေးစွပ် / ခ၊ ကြေးငွေ ချေးယူစွပ်သည်ဟု
 မတရားစွပ်စွဲသည်။ ၂၊ အပြစ်ရှာသည်။ မတရားစွပ်စွဲသည်။
 ကြေးညော် - န / ကြေးညော် / ကြေးညော် / ငြိကပ်လိမ်းကျနေ
 သော မြူမှုန်အစွန်းအထင်း။ “လျှောလျှော ကြေးညော်၊
 လျှော်အလည်ရည်။” ဘုပေါင်း* ၂၅။
 ကြေးတီးသမား - န / ကြေးတီးသမား / ကြေးတီးသောသူ။
 ကြေးတိုက် - န / ကြေးတိုက် / ရုဇဝတ်သင့်သူတို့ ကို ထည့်လှောင်
 ထားရာ တိုက်ခန်း။
 ကြေးတိုင်စိုက် - ကြိ / ကြေးတိုင်စိုက် / လယ်ယာမြေ အင်းအိုင်
 စသည်တို့ အဆွန်တော်နှုန်းကို ပြန်လည်သတ်မှတ်ရန်အတွက်
 မြေအမျိုးအစား အပိုင်းအခြားတို့ကို သတ်မှတ်သည်။
 ကြေးတန်းတိုက် - ကြိ / ကြေးတန်းတိုက် / သူပုလုပ်လျှင် ငါမလုပ်၊

သူလုပ်မှ ငါလုပ်မည် စသည်ဖြင့် စေတနာ ပါးရှားသော စိတ် ရှိသည်။ ထွက်ကတ်သည်။

ကြေးထွက် - ကြံ / ကျေးထွက် / ဝ၊ ရသည့် အကြေးငွေ အခွန် ဘဏ္ဍာတော်တို့ကို စီစစ် ရေတွက်သည်။ ၂၊ စီစစ်သည်။

“ဝတ်နံရပ် ငါးဘုံစ၊ ကြေးထွက်မဲ့ကြံ” ဂီသစ်။ ၁၃၂။ ၃၊ ထွက်ကတ်သည်။ ကြေးတန်းတိုက်သည်။

ကြေးထပ် - ကြံ / ကျေးထတ် / လောင်းတမ်း ကစားပွဲတို့တွင် ကစားသမားအချင်းချင်း ငွေကိုချ၍ လောင်းသည်။

ကြေးနီ - န / ကျီးနီ / ကျေးနီ / နီညီသော အဆင်းရှိသည့် ပြေထွက် သတ္တုတမျိုး။

ကြေးနောင် - န / ကျီးနောင် / ကျေးနောင် / ကြေးရိုင်းတွင် ချည် ဆွဲတီးဝတ်ရသော ကြေးမောင်းငယ်။

ကြေးနန်း - န / ကျီးနန်း / ကျေးနန်း / ဝ၊ ကြေးလွန်းငယ်ဖြစ် အောင် လုပ်ထားသော ကြေးချောင်း။ ကြေးကြိုးငယ်။

၂၊ ကြေးကြိုးဆက်ထွယ်၍ ပေးလိုရသော သတင်းစကား။ သိကြီးစာ။

ကြေးနန်းစာ - န / ကျီးနန်းစာ / ကျေးနန်းစာ / ကြေးနန်းဖြင့်ပေး ပို့လိုက်သော အကြောင်းအရာ သတင်းစကား။ သိကြီးစာ။

ကြေးနန်းရိုက် - ကြံ / ကျီးနန်းရိုက် / ကျေးနန်းရိုက် / ကြေးနန်း ဖြင့် သတင်းစကား ပေးပို့ သည်။ သိကြီးရိုက်သည်။

ကြေးနန်းသတင်း - န / ကျီးနန်းသတင်း / ကျေးနန်း သတင်း / ကြေးနန်းဖြင့် ပို့လာသော သတင်းစကား။

ကြေးပါ - ကြံ / ကျေးပါ / အဖိုးတန်သည်။ “ပွဲရသော ကြက် များပါဝင်သော ခွပ်ပွဲကြီးမျှသည် အလောင်းအစား ပြုရာတွင်လည်း ကြေးပါလှ၏။” စွယ်ကျမ်း။ ၂။ ၁၆၇။

ကြေးပုံ - ကြံ / ကျေးပန် / ကူညီသည်။ မစသည်။ ကူညီမစ သည်။ သူငွေ၊ ကြေးပုံ။ ပုံ။

ကြေးပေါင်ခွေ - န / ကျီးပောင်ခွေ / လှေပေါင်းမိုးအဝတွင် ပန်းပြောက်ထု၍ တပ်ဆင်ထားသော သစ်သားခွေ။

ကြေးပြား - န / ကျီးပြား / ကျေးပြား / ကြေးဖြင့် ပြုလုပ်ထား သော ရှေးခေတ်သုံး ပိုက်ဆံပြား။

ကြေးဖြူ - န / ကျီးဖြူ / ကျေးဖြူ / ကြေးနီနှင့်ခဲကို ရေစပ် ထားသော သတ္တု။

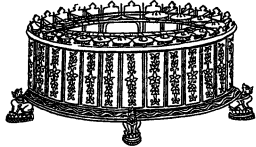
ကြေးမုံ - န / ကျေးမုံ / ဝ၊ အရိပ်ထင်အောင် အချောမွတ်ထား သော ကြေးထည်သတ္တုပြား။ ကြည့်မှန်။ “အရောင်ထွန်းထင်၊ ကြေးမုံ ပြင်သို့၊ ရုပ်ဆွင်တင်လှ၊ သုမဟေ။” ဟင်္သာ* ၄၇။ ၂။ [ကဗျာ] အာရုံစူးစိုက်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်။ “ကြေးမုံ မျက်ရွှ၊ သဗ္ဗညု၏။” တန်ခိုး* ၄။ ၃၊ ရုပ်ကြွယ်အဆုံးရှိသော ကြယ် ခုနစ်လုံးအစု။

ကြေးမုံခွက်တစ်ရာ - န / ကျေးမုံခွက်တစ်ရာယာ / ကြေးမုံ ကြယ် စု၏ ဦးခေါင်းပိုင်းဖြစ်သည့် အပြင်တစ်ရာ။

ကြေးရတတ် - န / ကျေးယရတ် / ကျေးယေ ရတ် / ချမ်းသာ ကြွယ်ဝသူ။

ကြေးဝါ - န / ကျီးဝါ / ကျေးဝါ / ကြေးနီနှင့်သွပ်ကို ရေစပ် ထားသော သတ္တု။

ကြေးဝိုင်း - န / ကျီးဝိုင်း / ကျေးဝိုင်း / ဝ၊ ကြေးနောင် ဆယ် ရှစ်လုံး သို့မဟုတ် ဆယ်ကျိုးလုံးကို ကြေးစဉ်ငယ်လိုက် ဆွဲချည် ထားသော တူရိယာဝိုင်း။ ၂၊ ဘုရားခေတ်တွင် ရစ်ပတ်ပြုလုပ် ထားရသော အဆင်တန်ဆာတမျိုး။ ၃၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း များတွင် နံနက်စောစောသုံးနာရီမှစ၍ နာရီတိုင်း လှူဒါနကာ၊ ဒါယကာမမျှား သိစေရန် နာရီတိုင်းပေးသော ကြေးပြား။ ကျောက်စဉ်။ ထိုးစဉ်။

ကြေးဝိုင်း

ကြေးဆံဆယ်ပါး - န / ကျေးသုန်ဆယ်ပါး / ဝ၊ ကြေး နှင်း ၂၊ ကြေးစဉ် ၃၊ ကြေးပတ် ၄၊ ကြေးအိုးစဉ် ၅၊ နုရည်စရာ ၆၊ ဆည်းလည်း ၇၊ မောင်း ၈၊ ခေါင်း လောင်း ၉၊ ခွက်ခွင်း ၁၀၊ စည်းစုပ်။

ကြေးသွား - န / ကျေးသွား / ကြေးနောင်ကို အခြေပြု၍ တီးရ သော သံချင်းတီးလုံး။

ကြေးအိုးစဉ် - န / ကျေးအိုးစိ / ကယားပြည်နယ်တွင်သုံးသော ဖားစဉ်။

ကြ

ကြ - ကြံ / ကျ / ဝ၊ အနှံ့အပြားဖြစ်အောင် ဖြန့်၍ ပစ်သည်။ “စပါးကောက်ပါ၊ လူးဆပ်ကြသော။” မွေ* ၄၁။ ၂၊ ကြိုးစား အားခဲသည်။ “မတ်မဟော်ဉာဏ်၊ တယောက်တည်း ကြ ချီခဲ၊ နိုင်ငံတရာ ပျက်ဘူးသည်။” ကော။ ၈။ ၃၊ [အရပ်သုံး] အားထုတ်သည်။ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည်။ “တိုင်တိုင်ပင်ပင် မပြုလုပ်ကြတဲ မိမိထင်သလိုကြ ကြပါမူ။” နိုင်ငြာ၊ ၃။ ၁၈။

ကြစမ်း - န / ကျစမ်း / ပျိုးထောင်၍ မရိုက်ပဲ စမ်းမျိုးစေ အတိုင်း ကြပက်ရိုက်ပျိုးထားသော လယ်ငါး။

ကြမွန်း - ကြံ / ကျမွန်း / ထွန်ယက်ပြီး မြေတွင် မျိုးစေ့တို့ကို အနှံ့အပြား ဖြန့်ပစ်သည်။ “ကြမွန်း၍ ပေါက်သော ကောက်ကြီးသည် ချိုဆီမဲ့၏။” ဥတု။ ၆၄။

ကြော

ကြော - ကြံ / ကျော / ဝ၊ သူ တပါး ထက် ကျော် လွန် ပိုက် သည်။ “ရာသီတွင် စာညစ်ပြောပေ၊ ကြော၍ သာမြဲ။”

ပဒေသာ။ ၇။ ၂။ မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် သူတပါးကို မတရား အသုံးပြုသည်။ တင်းမာသည်။ “ငါသည် ကြောမှ ကြောရ စေတော့ဟု တင်စီလိုသော သဘောနှင့် ပြောတာလား။”
ဗိုင်း၊ ပ။ ၆၂။

ကြော^၁ - န / ကျော / ၁။ ရှည်လျားသော မျက်နှာပြင်။ ကျယ်ပြန့်သော မျက်နှာပြင်။ ရှည်လျားသောအတန်း။ ညွှန်လည်း မရော၊ သလင်းကျောက်၊ မြေ ကြော ကုန်းခေါင်။”
ပါမီ* ၁၃၃။ ၂။ မြစ်၊ ပင်လယ်၏ အလယ်ပိုင်း။ “ကျယ်မင်း ခေါ်သိ၊ ထောက်မမှီ၍၊ ကြော ဆီတိုင်ကာ၊ ထိုဘက်မှာကို၊ မသာဘုံချေ။” မဗ္ဗ* ၃၈။ ၃။ အကြော။
- ကြိဝိ / ကျော / ၁။ “တ” အက္ခရာ ထည့်၍ “တကြော” ဖြစ်လာသောအခါ တဝန်း၊ တဝိုက်၊ တလျှောက် ဟု အနက်များ ထွက်လာသည်။ (ဗမ္မုတကြော၊ ဟေမာတ ကြော စသည် သုံးသည်။) “နော်ရထာစော၊ တ ကြော ဗမ္မူ။” ယိုးဒ * ၂၇။

ကြောတံ - န / ကျောစန် / အတိုင်ချည်များ မရှုပ်ရအောင် ချည်လွှာနှစ်ထပ်ကြားတွင် ထိုးသွင်းရသော ဝါးတံ။
ကြောတင် - ကြိ / ကျောဘင် / ရက်ပြီးသော ယက်ကန်းသား အထည်ကို လက်လိပ်တွင် လိပ်ထည့်သည်။

ကြေ

ကြေ - နဝိ / ကျေ / ကြုံကြွရွရွ လှပတင့်တယ်သော။ ယဉ်ကျေး ဖွယ်ရာသော။ “သုစာမလျော့၊ လေးငြိန်ကြေသည်၊ မယ်တော်မိုင်း၊ သွားတော်မင်းလည်း။” မင်းရာ* ၄၆။
ကြေကြမ်း - ကြိ / ကျော့ကျန်း / ဆီးသွမ်းသည်။ ခက်တန်သည်။ “ကြေကြမ်းခက်တန်၊ ကြေးကျွန်မကောင်း။” ကိုး* ၁၅၀။ “ကြေကြမ်းနိုင်ထက်၊ ဗလက္ခာရ၊ ပြုကသဋ္ဌိ။” အနုဘိ။ ၅၇။
ကြေမော့ - နဝိ / ကျော့မော့ / ကြုံကြွရွရွ လှပတင့်တယ်သော။
ကြေခွင်း - နဝိ / ကျော့ယွင်း / သပ်ရပ် တင့်တယ်သော။ အချိုးအစားကျသော။

ကြော်

ကြော် - ကြိ / ကျော် / ဆီထွင်ထည့်၍ ကျက်နပ်အောင် လုပ်သည်။ “ငါးကိုဆီပေါ၊ ကျွမ်းအောင်ကြော်သို့၊ မကျော်ကျူး သာ၊ ခံရကြာသား။” မဗ္ဗ* ၄၆၄။
ကြော်^၁ - ကြိ / ကျော် / ၁။ အော်ဟစ်သည်။ “ဟစ်၍ကြော် သည်၊ ကျေးဘော်ငှက်ပါး၊ တွန်သောင်းသောင်းနှင့်။” မိန်ကျော်* ၁၁။ ၂။ အများ ကြားသိရအောင် ဟစ်အော် ပြောပြသည်။ “စည်မောင်းခတ်ကြော်ရလေ၏။” စွယ်၊ ပ။ ၁၆၇။
ကြော်ချက် - န / ကျော်ချက် / ဆီဖြင့်ကြော်ယောင်ပြု၍ ကျက် နပ်စပ်သော ဟင်း။

ကြော်ခြာ - ကြိ / ကျော်ညာ / ၁။ လူအများ ကြားသိရအောင် ဟစ်အော်သည်။ “ကယ်ပါကယ်ပါဟုကြော်ခြာဟစ်ကြေး၏။” စွယ်၊ ခု။ ၃၀၉။ ၂။ အော်ဟစ်သည်။ ဆူညံစွာ ပြောဆိုသည်။ “မြို့ထိပ်ကျုံးနားကနေသော လူရဟန်းအပေါင်းတို့လည်း ကြော်ခြာ၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ချီးမွမ်းကြကုန်၏။” မုန်၊ ခု။ ၁၂၀။ ၃။ အမည်သတင်း ထင်ရှားကျော်စောသည်။ “မြန်တိုင်းကြော်ခြာ၊ ဤကျမ်းစာကား။” မဗ္ဗ* ၉။ ၄။ အကြောင်းအရာ သတင်းစကားတို့ကို အများသိရအောင် လုပ်သည်။

- န / ကျော်ညာ / အများ သိအောင် လုပ်ရသော အရေးအသားစသည်။
ကြော်ခြာစာ - န / ကျော်ညာစာ / အများသိအောင် လုပ်ရသော အရေးအသား စာရွက်စာတမ်း။

ကြံ

ကြံ - ကြိ / ကျန် / စိတ်ကူးဉာဏ်ထုတ်သည်။ စိတ်တွင် စီစဉ် ကြည့်သည်။ “သေကြောင်းလည်းကြံ၊ ကြံ့နှင့်၊ တရံမသင့် ပ။” ကဝိသတ်* ၃၅၇။
ကြံ^၁ - န / ကျန် / အချဉ်ညစ်၍ သကြားလုပ်ရသော အပင် ရည်။
ကြံကြံစည်ရာ - ကြိဝိ / ကျန်ရိုးစီယာ / မဟုတ်မဟတ်။
ကြံကြံစည်စည် - ကြိဝိ / ကျန်ရုန်စီ / မဟုတ်မဟတ်။
ကြံကြံဖန်ဖန် - ကြိဝိ / ကျန်ရုန်ဖန်ဖန် / ထူးထူးဆန်းဆန်း တွေးတောဉာဏ်ထုတ်၍။
ကြံစည် - ကြိ / ကျန်စီ / တွေးတော စိတ်ကူးသည်။ ဆင်ခြင် အောက်မေ့သည်။ စဉ်းစားသည်။ “မြော်တင်းစိစွေး၊ ကြံစည် တွေးသော်။” သုလင်* ၅၁။
ကြံဆ - ကြိ / ကျန်ဆာ / တွေးတော ဆင်ခြင်သည်။ စိတ်တွင် ချဉ်ချိန်နှိုင်းယှဉ်သည်။ “အနုမာန ကြံဆ၍ဆိုသော စကား သာဖြစ်ချေသည်။” သမန်၊ ပ။ ၄၆။
ကြံဆစ် - န / ကျန်စစ် / ၁။ ကြံပင်၏အဆစ်နှင့် တူသောအရာ။ (ကြံဆစ်လက်ကောက်ဟု အသုံးရှိသည်။) “အကွပ်ကား ဝှေ့ ကြံဆစ်ခြယ်လှယ်သော သန္တာအဆင်းရှိသည်။” ကဝိစီ။ ၄၃၆။ ၂။ အမြောက်လက်နက်တမျိုး။ “ယိုးဒယားလုပ်ကြံဆစ် နှစ်လုံး ရလိုက်၏။” အလောင်း၊ ၅၉၂။
ကြံပိုး - န / ကျန်ပိုး / ကြံပုပ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပိုးကောင် တမျိုး။
ကြံပိန့် - န / ကျန်ပတ် / ကြံစည်ပြုလုပ်ထားသော ပါဠိစကားလုံး။ “သတ်စာဆရာတော် ကြံစည်သောကြံပိန့်။” ကဝိန်။ ၁၄၄။
ကြံစန် - ကြိ / ကျန်ဖန် / တမျိုးတပုံ တွေးတောစဉ် လုပ်ကိုင်သည်။ ကြံစည်ဖန်တီးသည်။
ကြံရောင် - န / ကျန်ယောင် / နီခိုင်းရောင်အလွေး။

ကြိယာ - ကြ / ကျန်ယွယ် / လုပ်ကိုင်ရန် စိတ်တွင် ရည်ပန်းသည်။

ကြိယာ - န / ကြသော် / ကြရည်ကို ကျီချက်ပြုလုပ်သော အခါအမျိုးမျိုး။ “ရွက်ညိုခွံခွာ၊ ကြသကာသို။” ဘု * ၇၁။

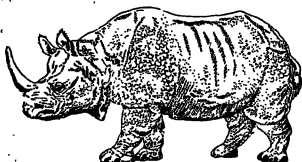
ကြိယာ - န / ကျန်ဟင်း / ကျန်ဟင်း / အမှီ သုံးမြောင့်ရှိသော နွယ်ပင်။ (အမှီ၊ အရွက်ကို ဟင်းချက်စားရသည်။)

ကြံ့

ကြံ့ - န / ကျန် / ခ၊ နှာတံထက်တွင် ဦးချိုပေါက်သော အရေထူ အခြေလေးချောင်းသတ္တဝါကြီး။ ၂၊ ပြာသာဒ်အလယ်ရှိ ပိန္နဲတိုင်ကို ယောင်လေးဘက်မှ ကန်ထားသော ကျား။

- ကြံ့ / ကျန် / ခိုင်မာသည်။ တည်တံ့သည်။ တောင်တန်းသည်။ “ပြည်သစ်တောင်ထဲ၊ နှလုံးကြံ့ နှင့်လင့်တောင်ညို။”

ပလ္လင် * ၂၄။

ကြံ့

ကြံ့ - ကြံ့ / ကျန်ကျန် / မလုပ်မယုက်။ မရွေး၊ မလျား။ ခိုင်မြဲတည်တံ့စွာ။ “မျက်ပေါ်မှ၊ တစ်ဝံ့၊ ကြံ့ ကြံ့ ခံလျက်။” ဘုလင် * ၁၁။

ကြံ့ - ခိုင် - ကြံ့ / ကျန်ခိုင် / တောင်တန်းမြဲမြံသည်။ “မြင့်မိုဝ်သို့၊ ကြံ့ ခိုင်ခွံခွာ၊ ဤလူရွာ၌” ဓမ္မ * ၃၂။

ကြံ့ - ဆင် - န / ကျန်ဆင် / ဦးချိုတချောင်းသာပေါက်သော ကြံ့။

ကြံ့ - ထိုးဖိုးတင်း - န / ကျန်ထိုးဖိုးတင်း / ကြံ့ တောက်၍ အမှီထည့်သော ယာယီပြာသာဒ်။

ကြံ့ - မိုး - န / ကျန်မိုး / ကြံ့ ကဲ့သို့၊ ချိုတချောင်းပေါက်သော ကျွဲချေးပိုးကောင်။ အနီးပိုးကောင်။ ဆင်ပိုး။

ကြံ့ - ရွှေ - န / ကျန်ရွှေ / ဦးချိုနှစ်ချောင်းရှိသော ကြံ့။ တက်ကြံ့။

ကြံ့ - သူတော် - န / ကျန်သူတော် / ဦးခေါင်း၊ လည်ပင်း၊ ပခုံး၊ ခြေတောက်နှက်၍ ကျန်အပိုင်းများဖြူသော ခြေလေးချောင်းသတ္တဝါတမျိုး။ တရဂူ။

ကြံ့ - သွေး - န / ကျန်သွေး / ကြံ့သတ္တဝါ၏ သွေး။ (ဆေးဖက်ဝင်သည်။)

ကြို

ကြို - ကြို / ကျို / ခ၊ ခရီးမှလာသူကို သွားရောက်တွေ့ဆုံသည်။ ကြိုဆိုသည်။ “ဧည့်သည်ပတ်ပါ၊ ဟိုကလာ၏။ နန်းလျှာမင်းခြေ၊ ကြိုနှင်ချလော့။” ဝေယျီ * ၁၁၁။ ၂၊ နောင်ဖြစ်လတ္တံ့၊ ပြုလတ္တံ့ ကိစ္စကို တင်ကူးဆောင်ရွက်သည်။ ကြိုတင်သည်။ “ခွဲကြို၍၊ ကုသိုလ်သီလ၊ အဋ္ဌဘာဝနာ၊ ကြီး၍သာလျှင်။” သံဝေ * ၆။

ကြိုကြိုကြားကြား - န / ကျိုကျို ကျားကျား / ကျင်းမြောင်းချောင်းကျသောအရပ်များ။

ကြိုဆို - ကြို / ကျိုခို / ကြို - ကြို၊ နှင့် အတူတူ။

ကြိုတင် - ကြို / ကျိုတင် / ကြို - ကြို၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။

ကြို

ကြို - န / ကျို / အသားအလွန်မာသော သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ (လှည်းလုပ်ရာတွင် သုံးရသည်။ ချိပ်ထွက်သည်။) “ကြို သီးသည် ချို၊ ချဉ်ရသင့်၏။ ဝမ်းမီးကို တောက်စေတတ်၏။” ဥဂ္ဂ * ၁၉၇။

ကြို - ကြို / ကျို / ခ၊ ညွတ်သည်။ ကိုင်းသည်။ ခိုက်သည်။ ပန်းသစ်ပင်လည်း... ဗျာဒိတ်ခါပေါ်ကြိုက်ပါသဖြင့်ကြို၍ ပွင့်၏။” ပါဠိ * ၂၉။ ၂၊ စိတ်ကိုနှိမ့်ချ၍ ယေဆက်ဆံသည်။ “ကြောက်ရွှင်ဦးလျှို၊ ခြေတော်ကြို သား။” ဘုလင် * ၉၈။

ကြို - ကြို / ကျို / ကြို ထိုသည်။ “မြေ၊ ပျို၊ ခြံ၊ မကြို၊ မနင်။” တရဝံသ * ၁၁။

- န / ကျို / ခ၊ လည်ချောင်းတွင်း၌ လေပြတ်တောင်းပြတ်တောင်း တက်ခြင်း။ ၂၊ အသက်ကုန်ခန်း လူ၏ လည်ချောင်းတွင်း၌ မြည်သောအသံ။

ကြို - တက် - ကြို / ကျို တက် / ကြို ထိုးသည်။

ကြို - ထိုး - ကြို / ကျို ထိုး / ခ၊ လည်ချောင်းတွင်း၌ လေပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်းတက်သည်။ ၂၊ အသက်ကုန်ခန်းလူ၏ လည်ချောင်းတွင်း၌ အသံမြည်သည်။

ကြိုး

ကြိုး - န / ကျိုး / ခ၊ ချည်မျှင်၊ လျှော် စသည်တို့ကို နှစ်လွန်းသုံးလွန်း စသည်ဖြင့် ရောကျစ်ထားသော ချည်နှောင်ဖွယ် ကိရိယာ။ ၂၊ ပန်းချီကား၊ ပိုးသည်၊ အမျက်ကျောက်တို့တွင် ပါတတ်သော အစင်း၊ အကြောင်း၊ အမျှင်၊ အတန်း။ “ရွှေနားရံ၊ ကြိုးစုံချယ်လုပ်၊ တရပ်မြင်းက။” တရဝံသ * ၄၇။ ၃၊ တိရစ္ဆာန်ကြိုးကို အခြေခံပြုသော တူရိယာမျိုး။ ၄၊ ကြိုးတူရိယာမျိုးနှင့် တွဲဖက်သီဆိုရသောသံချင်း။ သီချင်းတမျိုး၏ အမည်။ “အခွန်ကြိုး၊ ပဌာစာချီကြိုး။” ဗန္ဓ * ၃၇၇။

ကြိုး - ကြို / ကျိုး / အသံပြင်းထန်စွာမြည်ဟည်သည်။ “လှိုက်ဆူတန်ခိုး၊ မိုးနှယ်ကြိုးလျက်။” ဘုလင် * ၁၃၆။

ကြီး - ကြံ / ကျိုး / အားထုတ်သည်။ အားသွန်သည်။ လုံ့လပြသည်။ “ဘုရားဆုကို ရမ္မမကြိုး၊ ကိလေဗြုဒြိ၊ အကျိုးမနက်၊” သံဝေ* ၁၇။

ကြီးက - န / ကျိုးက / ရုပ်သေးကကိ တသော ကပုံကနည်း။

ကြီးကိုင်း - ကြံ / ကျိုးကိုင်း / ခါ ကြီးပျိုး ဆောင်ရွက်သည်။ ၂။ ချယ်လယ်သည်။

- န / ကျိုးကိုင်း / ခါ ကြီးပျိုး ဆောင်ရွက်သူ။ ၂။ ခြယ်လယ်သူ။

ကြီးကုတ် - ကြံ / ကျိုးကုတ် / လုံ့လပြသည်။ အားထုတ်သည်။ သိလှပသည်။ ဟင်းမဟုတ်လျှင်၊ ကြီးကုတ်ကျင့်ဝတ်၊ ရွှင်နူးညှတ်၏။ သာဓိ* ၉၅။

ကြီးကြာ - န / ကျိုးကြာ / ဦးခေါင်းနီသော ခြေတံရှည် ရေငှက်ကြီးတမျိုး။ (အသံသာသည်ဟု ကျော်စောသည်။) ကြီးကြာရေမသောက်၊ မျိုင်းအောက် လင်မနေ။” ပုံ။

ကြီးကြာ

ကြီးကြားကြီးကြား - ကြိဝိ / ကျိုးကျားကျိုးကျား / ရံဝန် ခံခါ။ ကွက်ကျားကွက်ကျား။ ထိရော့ပသံသည် ဤနည်းဖြင့်

ကြီးကြားကြီးကြားသွား၍ တခုတခုစီသော အတောင်ကို ဖေး၏။ မင်လတ်။ ၅၉၄။

ကြီးကြီးချိတ် - န / ကျိုးကြီးချိတ် / အချိတ်ကြီးဆင် ရက်ထားသော အထည်တမျိုး။ ပုဆိုးတမျိုး။ (ဖွဲ့နေပုံတိုင်း အခမ်းအနား စသည်တို့တွင် ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသည်။)

ကြီးကွင်း - န / ကျိုးကွင်း / ခါ သားကောင်တို့ကို ထောင်ဖမ်းရသော ညွတ်။ ကျော့ကွင်း။ “ငြော့ဌ၊ လေးချက်၊ ပိုက်၊ ကိုင်ခိုက်၊ ကိုင်ပစ်၊ သိ၊ ကြီးကွင်း။” နူ။ ၃၇။ ၂။ လူကို ကြီးစက်ပေးသောအခါ လည်တွင်စွပ်ရသော ကွင်းလျော့ချည်ထားသည့် ကြိုး။

ကြီးကြွ - ကြိဝိ / ကျိုးကြွ / တင့်တင့်တယ်တယ် လှုပ်လှုပ်ရွှရွ။ ကျူးသိကြီးကြွ၊ ကားကားကလျက်။” တရုတ်သံ* ၅၉။

ကြီးစား - ကြံ / ကျိုးစား / အားထုတ်သည်။ လုံ့လပြသည်။

ကြီးစားပမ်းစား - ကြိဝိ / ကျိုးစားပန်းစား / လုံ့လ ကြီးစွာဖြင့်။

ကြီးဆယ်မျိုး - န / ကျိုးဆယ်မျိုး / မြန်မာပန်းချီဆိုင်ရာ ကြိုးသွယ် ရေးခြယ်ပုံ ဆယ်မျိုး။ ခါ ရေပုခက် ၂၊ ဘယက် ၃၊ မှော်ပတ် ၄၊ ငါးပတ်ခံတွင်း ၅၊ မှော်သီး ၆၊ ပြော

ဝမ်းကြီး (မျော့ဝန်းကြီး) ၇၊ နဂါးလိမ် ၈၊ ရာမလက်ညှိုး ၉၊ တမုတ်ဆွဲ ၁၀၊ နန်းပြေးကံ။

ကြီးဆွဲ - ကြံ / ကျိုးဆွဲ / ခါ ရုပ်စုံစင်တွင် အရပ်ကို လှုပ်ရှားအောင် ကြိုးတို့ကို ဆွဲသည်။ ၂။ လှေသမ္ဗန်တို့ကို ကမ်းဘေးတလျှောက်တွင် ကြိုးဖြင့်ဆွဲ၍ ယူဆောင်သည်။ ၃။ [၃ပစာ] တိတ်တဆိတ် ညွှန်ပြဆောင်ရွက်စေခိုင်းသည်။

ကြီးဆွဲချ - ကြံ / ကျိုးဆွဲချ / ကြိုးကွင်းကို လည်ပင်းစွပ်၍ မိမိအသက်ကို သေအောင်လုပ်သည်။

ကြီးထိုး - န / ကျိုးထိုး / ကြိုးခွေတွင် တုတ်ထိုး၍ကစားရသော လောင်းတမ်းကစားနည်း။ ကြိုးလိပ်။ ပုဆစ် သုံးပုံ ကြွေအန်ခတ်လို၊ ကြိုးထိုး ဇယ်မှတ် ပေါက်နှစ်ဆယ်။” ရတနာ။ ၇၁။

ကြီးစက် - န / ကျိုးစက် / ကြိုးကွင်း လည်ကို စွပ်၍ သတ်သောသေစက်။

ကြီးမိ - န / ကျိုးမိ / ထန်းတက်ရာတွင် မြူဆို၍ တပ်ချည်ထားသော ကြိုး။

ကြီးပေး - ကြံ / ကျိုးပေး / ကြိုးဖတ်ဖြင့် စီရင်သည်။

ကြီးပမ်း - ကြံ / ကျိုးပန်း / အားထုတ်သည်။ လုံ့လပြသည်။ “အသစ်ခန္ဓာ၊ မလာလတ်မီ၊ ပဉ္စသိန္နင်၊ ဖြည့်ညီဒါန၊ ကြိုးပမ်းကြဟူ။” ဘူပေါင်း* ၁၁။

ကြိုးမဲ့ကျေနန်း - န / ကျိုးမဲ့ကျေနန်း / လျှပ်စစ် သံလိုက်လှိုင်းများမှတဆင့် အသံလွှင့်ပေးသည်ကို အသံဖမ်းစက်ဖြင့် ဖမ်းယူရန်ခြင်း။

ကြိုးမိန့် - ကြံ / ကျိုးမိန့် / လည်ပင်းကို ကြိုးစွပ်၍ သတ်စေဟူသော စီရင်ချက်။

ကြိုးလိမ် - န / ကျိုးလိမ် / ခါ ကြိုးထိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။ ၂။ ရွှန်းကြိုး နှစ်ပင် သုံးပင်လိမ်၍ လုပ်ထားသော ဆွဲကြိုး၊ လက်ကောက်စသည်။

ကြိုးလွန်း - န / ကျိုးလွန်း / ကြိုးကျစ်ရာတွင် ပါဝင်သော ကြိုးငယ်ကလေး။

ကြိုးစိုင်း - န / ကျိုးစိုင်း / ခါ အစိုးရက သီးသန့်ထိန်းသိမ်းထားသော သစ်တော။ သံကြိုးစိုင်း။ ၂။ အင်္ဂလိပ်လက်စေ့စင်ပတ်လည်တွင် တားထားသော ကြိုးတန်း။

ကြက်

ကြက် - န / ကျက် / အစာကို ခြေဖြင့်ယက်၍ ရွာမွေးစားတတ်သော အကောင်ရှိ သတ္တဝါ။

ကြက် - ကြံ / ကျက် / ခါ တောင်တင်း ပြန့်ကားစွာ ဖြန့်ထားသည်။ “ရွာကြာရံလျက်၊ ဗိတန်ကြက်သည်။” ပြီးပြန်သန့်သန့်ရှင်းရှင်းတည်း။ တန်ရ* ၁၃။ ၂။ ဖြန့်ခင်းသည်။ “နံ့သာထူသင်း၊ သလင်းဖြူကြက်၊ တူပျော်စက်ရှင်း။” မနော* ၁၀၇။

ကြက်ချေးစု - န / ကျက်ချီးစု / ဝါးနီးနှစ်စက် လှည့်ရစ်၍ တုပ်နှောင်းနည်း။ “မချည်တတ်လျှင် ကြက်ချေးစု။” ပုံ။

ကြက်ခြေ - န / ကျက်ချီ / ကျက်ချေ / ခ၊ အ ခေ အ ကြောင်း၊ အချောင်းအတံ နှစ်ခုကို ကန့်လန့်ပြတ်ထားပုံ။ ၂၊ စာမတတ်သူတို့ လက်မှတ်အစား ရေးထိုးရသော ကြက်ခြေပုံ အမှတ်အသား။ ၃၊ မှားကြောင်းပြသော အမှတ်အသား။

ကြက်ခြေတော် - ကြံ / ကျက်ချီတော် / ကျက်ချေတော် / ကြက်ခြေပုံ ရေးမှတ်သည်။ “ပြဿဒွင်က၊ စ၍ရေးမှတ်၊ ကြက်ခြေတော်၍၊ ပတ်ပတ်စေ။” ကုသ* ၇၃။

- န / ကျက်ချီကတ် / ကျက်ချေကတ် / အဖြေမှား နေကြောင်း ဖော်ပြသော ကြက်ခြေတော် အမှတ်အသား။

ကြက်ခြေနီအသင်း - န / ကျက်ချေနီအသင်း / ခ၊ ဆင်းရဲ နှစ်ပါးသူ၊ ဘေးဒုက္ခထောက်သူတို့ကို ကူညီ ကယ်ဆယ် စောင့်ရှောက်သော အသင်း။ ၂၊ စစ်အတွင်း တိုက်ခိုက်ရင်း ဒဏ်ရာရရှိသူများ၊ ဖျားနာသူများနှင့် သုံးပန်းများအား ကူညီပြုစုသော အသင်း။

ကြက်စာကောက် - န / ကျက်စာဂေါက် / ထိုက်ကြက်ကို အစာကျွေးရန် ပိတ်သည်ကြက်ထားသော ခွက်။

ကြက်စုန်း - န / ကျက်စုန်း / မိမိဥကို ပြန်စားသော ကြက်မ။

ကြက်ဆီ - န / ကျက်ဆီ / အဝါရောင်သစ် နေသော စိန်ရတနာ။

ကြက်ဆူ - န / ကျက်ဆူ / ခ၊ အစေ့မရသောဆီကို ဝမ်းနှုတ်ဆီ အဖြစ်သုံးရသော လက်ခြားရွက်ကြီးရှိသည့် အပင်။ ၂၊ မန်ကျည်းသီးရွှမ်းပြင်း မှည့်တော့ညည်း။

ကြက်ဆူး - န / ကျက်ဆူး / ခ၊ ကြက်ခြေထောက်တွင် ရှိသော အတက်။ ၂၊ တိမ်ကြောင့် မျက်လုံးစုထွက်လာသော မျက်စေ့ထေါက်။ ၃၊ (လျှေ သမုန်တို့ကို) ချည်ရပ်ထားရာ တိုင်။ “ရပ်ဆိုင်းနေသည်၊ တည်နှင့် ကြက်ဆူး၊ ကျောက်ဆူးပဲ့စင်။” ကုသ* ၁၄၁။

ကြက်ဆင် - န / ကျက်ဆင် / ဦးခေါင်းနီနီ နှာဝှေ့ အသားပို တွဲလျားကျနေသော အိမ်မွေးငှက်ကြီး။

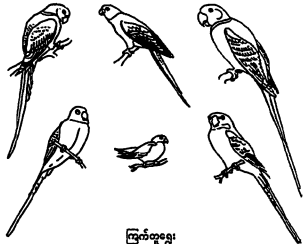
ကြက်ဆင်း - န / ကျက်ဆင်း / အိပ်တန်းမှ ကြက်ဆင်းချိန်။

ကြက်ဆောင်း - န / ကျက်ဆောင်း / တပေါင်းလ။ မိန်ရာသီ။ “ချမ်းမြကြက်ဆောင်း၊ ရာသီပြောင်း၍၊ တပေါင်းတန်ခူး၊ နေလကျူးသော်။” ဘူလင်* ၁၆၅။

ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် - န / ကျက်ဆုတ်ခွတ်ပစ် / (ကြက်ခွပ်ရာတွင် နောက်ဆုတ်ပန်းပြု၍ ခွပ်သားမှခွပ်သက်သို့) သူ့အလိုသို့ လိုက်တန်လျှင် လိုက်၍ စီးသမုန်းလျက် ပြီးပြတ်အောင် ပြောဆိုသောစကားပြောနည်းတမျိုး။ (စကားကြီး ဆယ်မျိုးတွင် ပါဝင်သည်။)

ကြက်ညှာ - န / ကျက်ညှာ / သလိပ်ကြောင်ဖြစ်သောသူငယ်နာချောင်းဆိုတမျိုး။ “အတက်၍၊ ကြက်ညှာမရှိပုံ။” သက်စောင့်။ ၁၇၈။

ကြက်တူရွေး - န / ကျက်တူရွေး / လူကိုတူ၍ စကားပြောတတ်သော ကုလ်ရောင်မိမိ၍ နှုတ်သီးနီသော ငှက်။

ကြက်တူရွေး

ကြက်တူရွေးတန်း - န / ကျက်တူရွေးတန်း / မျှော်ပြင်ဖြစ်စေ ကျားကွက်ကဲ့သို့ ဖြစ်စေ ရိုက်ကပ်ထားသော သစ်သားတန်း၊ ဝါးတန်း။

ကြက်တော - န / ကျက်တော / လည်ပင်းတွင် အနီရစ်ရှိသော ကြက်တူရွေးကြီး။ “ဘော်ချင်းနော့လျက်၊ ကြက်တောကလာ၊ ဖောင်းခါးတမာ။” ဂါထာ* ၅၇။

ကြက်တက် - န / ကျက်တက် / ခ၊ ဝံပယ်ပင်။ ၂၊ တောင်ကသစ်ပင်။ ၃၊ မရွက်ကိုစားရသော နွယ်ယောင်ပင်ယောင်အပင်။ (ကြက်တက်နှင့်တူသော အဆူးရှိသည်။)

ကြက်တက်* - န / ကျက်တက် / အုန်းမှုတ်ခွံ၊ သံပြားစသည်ဖြင့် ကြက်တက်ပုံသဏ္ဌာန်ပြုလုပ်ထားသော ကစားစရာတမျိုး။

ကြက်တက်* - န / ကျက်တက် / ကြက်အိပ်တန်းတက်ချိန်၊ နေဝင်ချိန်။

ကြက်တက်* - ကြံ / ကျက်တက် / ဖောင်း၍ တင်းနေသည်။ “ရေများလည်း၊ ဝမ်းမှ ကြက်တက်၊ ဇောခြောက်ချက်ဖြင့် ထွက်သက်မလာ၊ မိန်းသောခါဝယ်။” ဘူပေါင်း* ၂၂။

ကြက်တက်ရည် - န / ကျက်တက်ရည် / ကျက်တက်ယေ / အရည်၊ အပတ်ရောနေရာမှ အနည်ထိုင်စေ၍ ယူထားသော အရည်ကြည်။ ရက်တက်ရည်။

ကြက်တင်း - န / ကျက်တင်း / ခ၊ ကြက်မပူ၍ ပိပ်ရာတောင်း။ ၂၊ သစ်ပင်တမျိုး။ “တောင်ကြာ ကြက်တင်း၊ တန်ဆင်းမအူ။” ဂါထာ* ၄၀။

ကြက်တောင် - န / ကျက်တောင် / ခ၊ ကြက်သတ္တဝါ၏ အတောင်ရွက်။ ၂၊ လက်ထိတ်နှစ်ခုကို ဆက်ထားသောကြိုး။ ၃၊ ပုဆိန်ကဲ့သို့ သိုးရသောကိရိယာတမျိုး။ ၄၊ ကြက်တောင်စည်း။ “မြိတ်လွှတ်သွေ့သွေ့၊ ဆွဲကြက်တောင်နှင့်။” သစ္စာ* ၂၁။ ၅၊ ဗက်တံဖြင့် ရိုက်ကစားရသော ကြက်တောင်တပ်ထားသည့် အားကစားပစ္စည်း။

ကြက်တောင်စည်း - န / ကျက်တောင်စည်း / အရင်းက၍ စည်းနှောင်ထားသော ဆံပင်တိုအစု။ “ဥသျှောင်သွေ့တည်း၊ ကြက်တောင်စည်း၍။” ဗသ* ၄၃၃။

ကြက်တောင်ပြန် - န / ကျက်တောင်ပြန် / အမွေး အတောင်
များ ကော့လန်နေသော ကြက်မျိုး။

ကြက်ထုပ် - န / ကျက်ထုပ် / သုလယ်တို့၏ကစားနည်းတမျိုး။
“ထုပ်ဆီးကြက်အုပ်၊ ပန်းတလုပ်နှင့်၊ ကြက်ထုပ်တထူး....
ကစားမျိုးအတန်တန်” ဥဉ္ဇူ။ ၁၈။

ကြက်နင်း - န / ကျက်နင်း / ဓနိ၊ သက်ကယ်အမိုးတို့ကို မလန်
အောင် ပိနှိပ်ထားရသော ဝါးကပ်ကျ။

ကြက်ပေါင် - န / ကျက်ပေါင် / ၁။ အစေးထန်သော အသီးကို
စားရသည့် နွယ်ပင်တမျိုး။ ၂။ ညောင်နှိုစေးများထွက်သော
ညောင်ပင်တမျိုး။ (ညောင်ကြက်ပေါင်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)
၃။ များစွာ အသုံးဝင်သည့် အစေးထွက်သော သစ်ပင်။
ဇော်ဘာပင်။ ကော်ဖတ်ပင်။

ကြက်ပေါင်စေး - န / ကျက်ပေါင်စီး / ကျက်ပေါင်စေး / ကြက်
ပေါင်ပင်မှထွက်သော အစေး။ ဇော်ဘာစေး။ ကော်စေး။

ကြက်ပျံမကျ - ကြိမိ / ကျက်ပျံမကျ / (ပျံသောကြက် မြေ
သို့ မကျနိုင်လောက်အောင် လူသူအိမ်ခြေစသည်) အလွန်
(စည်ကားသည်။) “ရွာချင်းဆက်ပျံ၊ ကြက်ပျံမကျ၊ သာမော
လုသား၊ မြို့ပြကျေးရွာ” ဥဉ္ဇူ* ၈။

ကြက်ပျောက်ကန်ပျောက် - ကြိမိ / ကျက်ပျောက်ကန်ပျောက် /
(ကြက်များကွယ်ပျောက်သောတိုင်း ချုံလျှိုး၍ ပျောက်ကွယ်သွား
သကဲ့သို့) ရုတ်တရက် မသိမသာ (ပျောက်ကွယ်သွားသည်။)

ကြက်ဖ - န / ကျက်ဖ / ကြက်ထီး။

ကြက်စင် - န / ကျက်စင် / ၁။ လူ့မျက်နှာတွင် ပေါ်တတ်သော
ဈေးတော့ရောင် အကွက်တမျိုး။ ၂။ နားဖောက်သောအခါ
အနားမကျက်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်သော အနား။

ကြက်မစား - န / ကျက်မစား / အရွယ်ရောက်ခါစ ကြက်မ
ကလေး။

ကြက်မောက် - န / ကျက်မောက် / ၁။ ကြက်၏ ဦးထိပ်တွင်ရှိ
သော နီရဲသည့် အသားစိုင်။ ၂။ ကြက်မောက်နှင့်တူသော ပန်း
ပွင့်သည့် အပင်ငယ်။ ၃။ ဗြူရာမှ ကြက်သွေးရောင်သို့ ပြောင်း
သော ပန်းပွင့်ကြီး ပွင့်သည့် သစ်ပင်ငယ်တမျိုး။ “နီရွှေကြက်
မောက်၊ တောရွှေကင်ခေါင်ရန်း” ဂါထာ* ၃၉။ ၄။ အရသာ
ကောင်းသော မုန့်သောအခါ အစွန့်လာသော အမွေး
စုတ်မွှားအသီးသီးသည့် အပင်တမျိုး။ ၅။ ဤနာခေါင်းချိတ်
ပင်။ ၆။ ပြာသာဒ်အောင်တို့တွင် ထုလုပ်ရသော ဗိသုကာမှု
ဆိုင်ရာ အဆင်တန်ဆာတမျိုး။ “ဆပ်သွားကော်ရန်း၊ သန်းသား
ကင်းမြို့၊ ကြက်မောက် ဆီး၍” ဘိ* ၁၆။

ကြက်မျက်ဆင့် - ကြိ / ကျက်မျက်ဆင့် / (ကြက်သတ္တဝါကဲ့သို့)
ညအခါ မျက်စိမမြင် ရှိသည်။ “ညဉ့်ခါမမြင်၊ နေ့တွင် ဦးဝါ။
ယုံမှားလှစွမ်း၊ ကြက်မျက်ဆင့် သို့” ဟယာ* ၇၈။

ကြက်မွေး - န / ကျက်မွေး / ကြက်မွေး၊ ဘဲမွေးကို လုပ်ထား
သော တံမြက်စည်း။

ကြက်ခိုးထိုး - ကြိ / ကျက်ခိုးထိုး / ပေစာ၊ ထန်းဖူးတို့အကြား
တွင် ကြက်ခိုးနှင့်ထိုး၍ နှိပ်တိယူသည်။ (ကြက်အရှင်၏ အမိုး
ကို ချိုး၍ နှိပ်တိယူသည်။) “ဘုရားမေးကာ၊ နတ်မေးကောနှင့်

မှန်စာ ကြက်ခိုး၊ ထိုးကာဖွင့်ကာ၊ အိပ်တုံပါသော်။”
ပဉ္စာ* ၆၉။

ကြက်ခွန်း - န / ကျက်ယုန်း / စံပယ်ပင်တမျိုး။ “ပုလေး ကြက်
ခွန်း၊ ဂမုံးနှင့်ကြွယ်” ဘူလင်* ၃၂။

ကြက်လျှာ - န / ကျက်ယှာ / ၁။ ကြက်သတ္တဝါ၏လျှာသဏ္ဌာန်
သုံးထောင်ပုံ။ ၂။ ဗိသုကာမှုဆိုင်ရာ အဆင်တန်ဆာတမျိုး။
“နရိုးမွင့်ကာ၊ သင်းတွဲကြာနှင့်၊ ကြက်လျှာထပ်သား၊ စုလစ်
သွန်းသွန်း၊ ကြက်မောက်စွန်းနှင့်” ဘိ* ၁၃။ ၃။ သွေးခြီး
အမျက်ကျောက်တွင် ကြက်လျှာပုံ အကွက်။

ကြက်လျှာစည်း - န / ကျက်ယှာစီး / ကျက်လျှာစည်းတွင်
စုတ်ယ စည်းနှင့် ခေါင်စည်းတို့ ဆုံရာနေရာမှ ထိပ်စည်းနှင့်
ထမင်းရည်ပူစည်းတို့ ဆုံရာသို့ ရေးဆွဲထားသောစည်းကြောင်း
နှစ်ကြောင်း (ခေါင်သူကြီးသည် ယင်းစည်းများကို အသုံးပြု
နိုင်သည်။)

	၇		၂
၅	၃	၃	၃
	၇		၂

ကြက်လျှာစည်း

၁။ ထိပ်စည်း၊ ၃။ ခေါင်စည်း၊ ၅။ ဘိတ်စည်း၊

၂။ ကြက်လျှာစည်း၊ ၄။ ထမင်းရည်ပူစည်း

ကြက်လျှာစွန်း - န / ကျက်ယှာစွန်း / ၁။ ကြက်လျှာသဏ္ဌာန် ရေ
ထဲသို့ ချွန်ထွက်နေသော ခြေငုံ့၊ သန်လျက်စွန်း။ ၂။ ကြက်
လျှာသဏ္ဌာန် ဖြစ်ပေါ်နေသော လယ်ခြေခြံခြေ။

ကြက်လျှာထိုး - ကြိ / ကျက်ယှာထိုး / ပျဉ်တချပ်အတွင်းသို့
ပျဉ်တချပ်ကို သွင်းကာ တပြင်တသားတည်း ဖြစ်အောင်စပ်
သည်။ လျှာထိုးသည်။

ကြက်လျှာရွက် - န / ကျက်ယှာရွက် / ကတ္တူ၊ လှေ ဦးဘက်က
ပါသော ကြက်လျှာပုံ ရွက်ကလေး။

ကြက်သမာ - န / ကျက်သမာ / မျက်ခွံ၊ မျက်ခမ်းတွင် ပေါက်
သော အနား။

ကြက်သဟင်း - န / ကျက်သဟင်း / အရွက်ကို ဟင်းချိုချက်
ရသော ပင်ပျပ်တမျိုး။

ကြက်သီးထ - ကြိ / ကျက်သီးထ / ကျက်သိန်းထ / ချမ်းခြင်း၊
ကြောက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ အံ့မြဲခြင်းစသည်တို့ ကြောင့်
အရေပါစပ်ရှိ အပုကလေးများ ကြွတက်လာသည်။

ကြက်သီးမွေး - န / ကျက်သီးမွေး / ကျက်သိန်းမွေး / ရေမပူ
မသေး မွေးရုံမျှ အခြေအနေ။

ကြက်သီးမွေးညင်းထ - ကြိ / ကျက်သီး မွေးညင်းထ / ကြက်
သီးထ - ကြိ နှင့် အတူတူ။

ကြက်သေသေ - ကြံ / ကျက်သေသေ / ကြောက်အား လန့်အား ကြီးသောကြောင့် အအားသင့်၍ မလုပ်မရားဖြစ်သည်။

ကြက်ဆွေး - န / ကျက်ဆွေး / ကြက်သတ္တဝါ၏ဆွေးကဲ့သို့ နီရဲရဲ အရောင်။

ကြက်သွန် - န / ကျက်သွန် / စပ်သောအရသာ စူးသော အခံရှိသည့် ယင်းလျှာ ဥပင်တမျိုး။ [မွန်]

ကြက်သွန်ခေါင်း - န / ကျက်သွန်ဂေါင်း / ၁။ ကြက်သွန်၏ အမြစ်မျှားရှိရာ အပိုင်း။ ကြက်သွန်ဥ။ ၂။ ပြာသာဒ်၊ ထုပ်ကာတွင် ထိပ်ဆုံးက အပိုင်း။

ကြက်သွန်နီ - န / ကျက်သွန်နီ / အသားလွှာ အထပ်ထပ်ရှိ၍ အပေါ်ခွံရှိသော ကြက်သွန်။

ကြက်သွန်ဖြူ - န / ကျက်သွန်ဖြူ / အမြွှာမျှားဖြင့် လည်းကောင်း၊ တလုံးတည်း လည်းကောင်း ဥသဖွယ် ဖြစ်နေသော အဖြူရောင်အဆင်းရှိသည့် ကြက်သွန်။

ကြက်သွန်မြိတ် - န / ကျက်သွန်မြိတ် / ကြက်သွန်ဥမှ ပေါက်သော အရွက်။

ကြက်ဟင်းခါး - န / ကျက်ဟင်းခါး / ကျင်းခါး / အခွံတွင် ပြုတ်စနေ၍ အရသာခါးသော အသီးသီးသည့် နွယ်ပင်။

ကြက်ဥခိုးမြွေ - န / ကျက်ဥခိုးမြွေ / ကြက်ဥ၊ ငှက်ဥမျှားကို မျိုတတ်သော အဆိပ်မရှိသည့် မြွေကျားငယ်တမျိုး။ ကျိုင်းခေါင်းမြွေ။

ကြက်ဥဆန်ချောင် - န / ကျက်ဥဆန်ချောင် / သားမပေါက်သောကြက်ဥ။ “ကြက်ဥဆန်ချောင် ၂ လုံး အရည်တွင် ထန်းဘို ထန်းလျက်... ခပ်၍။” ခေတု၊ တ။ ၄၄။

ကြက်ဦးတွန် - န / ကျက်ဦးတွန် / မိုးသောက်ယံ ဦးစွာကြက်တွန်သော အချိန်။ “သန်ခေါင်ကျူး၍၊ ကြက်ဦးတွန်တော်။” မင်စိုး* ၉၃။

ကြောက်

ကြောက် - ကြံ / ကျောက် / ရွံ့သည်။ ထိတ်လန့်သည်။ သေးတွေ့၍ စိတ်တုန်လှုပ်ချောက်ချားသည်။

ကြောက်ကန်ကန် - ကြံ / ကျောက်ကန်ကန် / ကြောက်ရွံ့လျက်နှင့် ပြန်၍ရန်ပြုသည်။

ကြောက်ခမ်းလိလိ - ကြိဝိ / ကျောက်ခမ်းလိလိ / ထိတ်လန့်ဖွယ် တမျှ။

ကြောက်ချေပါ - ကြံ / ကျောက်ချေပါ / ၁။ ထိတ်လန့်၍ ဝမ်းသက်သည်။ “ထုံဖျားပစဉ်းနား၊ ကျီးကန်က ကြောက်ချေပါ။” ပုံ။ ၂။ အလွန်ကြောက်လန့်တုန်လှုပ်သည်။

ကြောက်ဆုတ်ကြောက်ဆုတ် - ကြိဝိ / ကျောက်ဆုတ် ကျောက်ဆုတ် / မရဲသဖြင့် နောက်သို့၊ ရွေ့ကာရွေ့ကာ။

ကြောက်ဖုတုန် - ကြံ / ကျောက်ဖုတုန် / ထိတ်လန့်၍ ဖုတုန်သည်။

ကြောက်မက် - ကြံ / ကျောက်မက် / အလွန် ထိတ်လန့်သည်။

ကြောက်ရွံ့ - ကြံ / ကျောက်ယွန်း / ထိတ်လန့်သည်။ “စားလည်းမဝ၊ လွန်ကြောက်ရွံ့ လျက်။” ဂါထာ* ၃၃။

ကြောက်လန့် - ကြံ / ကျောက်လန့် / ရွံ့ထိတ်သည်။

ကြောက်အားပို - ကြံ / ကျောက်အားပို / အလွန်ထိတ်လန့်စိုးရိမ်သည်။

ကြောက်အားလန့်အား - န / ကျောက်အားလန့်အား / ထိတ်လန့်စိုးရိမ်ခြင်း။

ကြိုက်

ကြိုက် - ကြံ / ကျိုက် / ၁။ အလိုနှင့် တိုက်ဆိုင်သည်။ နှစ်သက်သည်။ သဘောကျသည်။ “ရဟန်းအဖြစ်၊ သာဓုစစ်ကို၊ နှစ်နှစ်လို့လို့၊ ကြိုက်တပ်ပျံ့၍။” ကိုး* ၂၇။ ၂။ အခွံနှင့်တိုက်ဆိုင်သည်။ တွေ့ကြုံသည်။ ဆုံသည်။ “အရှင်နှင့် အမတ်သားကို စာတိပြင်ဝယ် နှစ်ပါးအညီ ကြိုက်ကြစေ။” ပါရာ။ ၁၂၃။

— န / ကျိုက် / အဖြစ်အပျက်တခုနှင့် အခွံနှင့် တိုက်ဆိုင်သော အခိုက်အတန့်။ “လောကထွတ်ဖျား၊ ထင်ရှားရှိကြိုက်၊ မထွက်လိက်ပါ၊ ခါမြင့်မြဲမှ။” ကိုး* ၂၇။

ကြိုက်ညီ - ကြံ / ကျိုက်ညီ / ၁။ တိုက်ဆိုင်သည်။ သဘောကျသည်။ နှစ်သက်သည်။ “ဉာဏ်ကို သဘောကြိုက်ညီကြောင်း။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၂၄၁။ ၂။ သဘောချင်း တိုက်ဆိုင်သည်။ “စဉ်းလက်အလို၊ ဂြိုဟ်ယာယီလည်း၊ ကြိုက်ညီသောအား။” ဝိမော်* ၆၁။

ကြင်

ကြင် - ကြံ / ကျင် / သနား ချစ်ခင်သည်။ “ချင်းစိမ်းနှင့် မိသလင်၊ သူကြင်မှ ငါကြင်မည်။” ဟိန်။ ၂၄။

ကြင်စဉ်း - န / ကျင်စဉ်း / ပထမ ချစ်ရသောသူ။ အချစ်ဦး။

ကြင်ဆွေ - န / ကျင်ဆွေ / ချစ်ခင်အပ်သော ခင်ပွန်း။ လင်။ မယား။ “သူကြင်ဆွေကို လက်ခြေဆွဲငင်၊ လည်တင်တက်ယမ်း၊ ပါးနားနမ်းမှ။” အဉ္စ၊ ၅၇။ မိကြင်ဆွေသည်၊ ခရုနဂါးနှင့်၊ ကံအားခြံးပင့်၊ ဆုလေခြင်းကြောင့်။” ဂီတစ်၊ ၁၄၄။

ကြင်နာ - ကြံ / ကျင်နာ / သနားချစ်ခင်သည်။ “သားကို အမိကြင်နာသကဲ့သို့၊ မိမိလင်ကို ကြင်နာသော အမိနှင့်တူသောမယား။” ပါရာ။ ၁၅၉။

ကြင်ဖော် - န / ကျင်ဖော် / ကျင်ဖော် / ချစ်ခင်အပ်သော လင်။ ချစ်ခင်အပ်သောမယား။ “ရွှေစင်ရော် ဝဲလိုပျံတယ်၊ ကြင်ဖော်နှင့် တွဲပါလို့။” သာ။ ၇။

ကြင်ဖက် - န / ကျင်ဖက် / ချစ်ခင်အပ်သော လင်။ ချစ်ခင်အပ်သော မယား။ “ဥက္ကာမုခ၊ မင်းလှမြစ်ခြင်း၊ မမြားလျှင်းတိ၊ သနင်းကြင်ဖက်၊ ငါ့ထိပ်ထက်ဝယ်။” ဂါထာ* ၆၇။

ကြင်ရာ - န / ကျင်ရာ / သနားချစ်ခင်အပ်သောဝန်း။ မယား။ “တင့်တယ်ထွဲစွာ၊ မျိုးကြင်ရာလည်း။” ဘုံ* ၄၂။

ကြောင်

ကြောင် - န / ကျောင် / ခ၊ အမွေးနု၍ အမှောင်တွင် မြင်နိုင်စွမ်းရှိသော အသားစား ခြေလေးချောင်း တိရစ္ဆာန်ငယ်တမျိုး။ (ကြက်ဖမ်းရန် အိမ်တွင် မွေးထားတတ်သည်။) ၂၊ ကြောင်မျက်စိကဲ့သို့ အဆောင်အမျိုးမျိုး ထွက်သော အမျက်ကျောက်။ ကျောက်မျက်ရွှံ့၊ ကြောင်မျက်ရွှံ့။

- ကြံ / ကျောင် / ခ၊ အဆောင်အမျိုးစုံ ရောနေသည်။ နီဝါဆောင်အဆင်းရှိသည်။ “ထုတ်ချင်းလျှီကြောင်သော မျက်စိ။” ငါး၊ ၅၁၄။ ၇၄။ ၂၊ အသံ မကြည်မလင် ဖြစ်သည်။ အသံတိမ်သည်။ “နောက်လိုက်တကောင် အသံက ကြောင်သံနှင့်။” ပါပီ၊ ၃၆။ ၃၊ အိပ်လိုလျက် အိပ်မပြု။ ၄၊ အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားသည်။ “စာက ကြောင် သူ။” ၅၊ ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ ယောင်အာ ဖြစ်သည်။

ကြောင်ကတီး - န / ကျောင်ကတီး / ခ၊ အမွေးတွင် အပြောက်မျှား၊ အမြီးတွင် အနက်ရစ်မျှား ရှိသော နံသာအိတ်ပါသည့် တောသိရစ္ဆာန်။ ၂၊ ယင်းသိရစ္ဆာန်တွင်ပါသည့် နံသာခဲ။

ကြောင်ကျစ် - န / ကျောင်ကျစ် / ကျောင်လွပ် / အဝါပွင့်၊ အသီးတောင်၊ အစေ့တောင်ပျံ့ရှိသော ဆူးချုပ်ကြီးတမျိုး။

ကြောင်ကြောင် - ကြိဝိ / ကျောင်ကျောင် / ခ၊ ထင်ရှားစွာ။ “အမိုးအရပ် ကြောင်ကြောင် ထင်မြင်၍ နေခြင်း။” လင်း။ ၁၆။ ၂၊ စူးစူးစိုက်စိုက်။ “မျက်နှာတည့်တည့်၊ ကြောင်ကြောင်ကြည့်၍၊ မလည်မျက်လုံး။” ပဉ္စာ* ၇၄။

ကြောင်တက်တက် - ကြိဝိ / ကျောင်တက်တက် / ယောင်အာ။ မေ့မေ့မျောမျော။ ယောင်တောင်တောင် ကြောင်တက်တက်၊ မောင်းကျောက်မှန်သည့် ကြက်ကဲ့သို့။ ကျည်း။ ၂၂။

ကြောင်တောင် - ကြံ / ကျောင်တောင် / ငဲ့သွာ တောက်ထားခြင်း မရှိ။ ရွတ်တတ်သည်။ “ကြောင်တောင် သူ့နယ်၊ မကယ်အယ်ဘဲ၊ အန္တရာယ်ရောက်စေ။ မင်းမို့လို့ နေရက်သည်။” စကား။ ၁၄၃။

- နဝိ / ကျောင်တောင် / ကြောင်မျက်စိအဆင်း ရှိသော။ “မေးဖျားခပ်မော့၊ ခပ်ကော့နွာယောင်၊ ကြောင်တောင်မျက်လုံး။” ပဉ္စာ* ၇၃။

- ကြိဝိ / ကျောင်တောင် / အဖုံးအဖိ အကယ်အဂုဏ်မရှိပဲ။ ထပ်ထပ်မြင်မြင်။ “နွေကြောင်တောင် ကြီးကိုဘက် တလလ။” ရာမ၊ ပ။ ၁၆။ “င လင်ကို ကြောင်တောင် ခိုးကြရင် ပါးကျိုးအောင် ဆော်မဟေ့။” မှိုင်း၊ ပ။ ၁၆၆။

ကြောင်တောင်ကန်း - ကြံ / ကျောင်တောင်ကန်း / မျက်စိပုံပန်း ဖျက်ပဲ့နှင့် မမြဲရ ဖြစ်သည်။

- န / ကျောင်တောင်ကန်း / မျက်စိပုံပန်း ဖျက်ပဲ့နှင့် မမြင်ရသူ။ “မြင်လိမ့်မည် ယောင်ယောင် ကြောင်တောင်ကန်းနှင့် တူမိ။” ရာမပါ၊ ၃၇၉။

ကြောင်တောင်စောင်း - ကြိဝိ / ကျောင်တောင်စောင်း / ခ၊ အဆင်မပြေ။ ဟိုမရောက် သည်မရောက်။ “ရသေ့ရုပ်ဆောင်သောခါ၊ ကြောင်တောင်စောင်း နေလိမ့်မည်။” ရာမ၊ ပ။

၁၈၅။ ၂၊ လန့်ထိတ်တွေ့ဝေ၍ ကာယိန္တရကို မထိန်းနိုင်မသိမ်းနိုင် ဖြစ်လျက်။

ကြောင်နဂါး - န / ကျောင်နဂါး / ကိုယ်တွင် အစင်းသုံးစင်းပါသော တောကြောင်တမျိုး။

ကြောင်နံသာ - န / ကျောင်နံသာ / ကတိုးနံထွက်သော တောကြောင်။

ကြောင်ပန်း - န / ကျောင်ပန်း / အနံ့ပြင်းသော အရွက်ဝန်းရှိသည့် ဆေးပက်ဝင်သော ချုပ်တမျိုး။ (ကြောင်ပန်းဖြူ၊ ကြောင်ပန်းနက်ဟု ပြားသည်။) “လိပ်သရွေ့ ဘိန်းနွဲ့၊ ပြာလဲ့ ကြောင်ပန်း။ နီမြန်းကဆစ်။” ဂါထာ* ၄၀။

ကြောင်စား - န / ကျောင်စား / ခ၊ တောကြောင်တမျိုး။ ၂၊ ကြီးထွားသော ကြောင်ထီး။ “ကြောင်မားရယ်ပြီးတံတို။” သား။ ၅၁။

ကြောင်မီးကူ - န / ကျောင်မီးကူ / တောင်ယာဟောင်းများတွင် ပေါက်တတ်သော ချုပ်တမျိုး။

ကြောင်မျက်ရွှံ့ - န / ကျောင်မျက်ရွှံ့ / ခ၊ ကြောင်မျက်စိနှင့် တူသော အမျက်ကျောက်တမျိုး။ ၂၊ ကျောက်မျက်ရတနာအားလုံး။ ကျောက်မျက်ရွှံ့။

ကြောင်မြီးတူ - န / ကျောင်မျိုးမူ / သစ်ပွန်းပင် တမျိုး။

ကြောင်မွေး - န / ကျောင်မွေး / အမျက်ကျောက်တို့တွင် ရှိတတ်သော အပြစ်အနုတ်တမျိုး။ “လေ့တောစား၊ ငယ်နာ ကြောင်မွေး။” မဃ* ၂၉၆။

ကြောင်ခိုဆေး - န / ကျောင်ယိုဆေး / မြွေကိုက်ခံရသောကြောင်တို့ အရွက်ကို စားလေ့ရှိသည်ဆိုသော အမည်။ “ကြောင်လက်ဝါးတို့၊ လွှားလွှားဝေဝေ၊ ကြောင်ခိုဆေးနှင့်၊ ဆိပ်မြေ ဖောက်ကြံ၊ ငရဲပတု။” ပဉ္စာ* ၆၃။

ကြောင်လက်သည့်ရက် - ကြိဝိ / ကျောင်လက်သံရက် / အရေးမရောက်ခင် သတ္တိအစွမ်းကို မပြပဲ အရေးရောက်ခါမှ သတ္တိအစွမ်းကို ပြလျက်။

ကြောင်လည်ကြောင်ပတ် - ကြိဝိ / ကျောင်လယ်ကျောင်ပတ် / အယောင်ယောင် အမှားမှား။

ကြောင်လည်ခန်း - န / ကျောင်လယ်ခန်း / အိမ်၊ ကျောင်း၊ တိုက်တာတို့တွင် လေးသက်လုံး တောက်လျှောက် သွားသော အောင် အလယ်ခန်းမကြီးကို ဝန်းရံထားသော အပြင်တက်အခန်း။

ကြောင်လိမ့်လှေကား - န / ကျောင်လိမ့်လှေကား / ဝက်အူရစ်သကဲ့သို့၊ လှည့်လည်၍ တက်ရသော လှေကား။ ခရုပတ်ပုံလှေကား။

ကြောင်လျှာ - န / ကျောင်လျှာ / အရသာခါးသော အတောင့်ရှည်ပြားသီးသည့် အစေ့တောင်ပျံ့ရှိသော ပင်လတ်တမျိုး။ (ကြောင်လျှာကြီး၊ ကြောင်လျှာငယ်ဟု ပြားသည်။) “စင်ပြုမ်းသစ်ရာ၊ ကြောင်လျှာသပြက်။” ဂါထာ* ၃၀။

ကြောင်ခေါက် - န / ကျောင်ခေါက် / ကျောင်ခန်းခိုင် / အနက်တွင် အုန်းခုံဆောင်ရာသော အဆင်းရှိသည့် အနံ့ထွက်သော ကြောင်တမျိုး။

ကြောင်စင် - န / ကျောင်စင် / ထိမ်ခေါင်နှင့် ကျီးအက်အကြား သုံးထောင့်ပုံကွက်လှည့် အပေါက်။

ကြောင်စင်သစ် - န / ကျောင်စင်သစ် / အခေါင်းရှိသော သစ်သား။

ကြောင်စင် - န / ကျောင်စင် / လေ့ဦးတုံ့ပုံတုံ့တို့ နံဘေးတွင် ဂိုက်လှီးထားသော နေရာ။ “နားရေးလုပ်လုပ်၊ ကြောင်စင်စကား၊ ပဲ့ပျားပြောင်ပြောင်” ပြည်စုနီ* ၂၅။

ကြောင်ဆူဆူ - န / ကျောင်ဆူဆူ / ဆူဆူကောင်းယောင် ဟန်ဆောင်နေသော သူ။ သမာဓိဟန်နှင့် မရှိသူ။

ကြောင်ဆို - န / ကျောင်ဆို / [ဆေး] ကြောင်နံ့သာ အတီး၏လိင်။

ကြောင်စိမ့် - န / ကျောင်စိမ့် / စားဖွယ်သောက်ဖွယ် ထမင်း၊ ဟင်းတို့ကို သိုမှီးထားရာ သင်္ကောဓိရိုဗယ်တမျိုး။

ကြောင်စွဲကြည် - န / ကျောင်စွဲကြည် / အနံ့သင်းသော မြေပါတမျိုး။

ကြောင့်

ကြောင့် - ဝိ / ကျောင့် / ခ၊ အကြောင်းကိုညွှန်ပြသော စကားလုံး။ (နာမ်၊ နာမ်စားတို့နှင့် တဆက်တည်း တွဲသည်။) “ဖိုးလွမ်းအပ်စွာ၊ ညွှန်တရားနှင့် ဥပါဒါန၊ သစ်ကြောင့်၊ တည်စသန့်၊ ဆုံးစုတ်ဟု” ကိုး* ၆၄။

ကြောင့် - သမ် / ကျောင့် / ကြိယာသည် အကြောင်းပြပုဒ်ဖြစ်လာသောအခါ ကြိယာနောက်က ‘သော’ နှင့်တွဲ၍ သုံးရသော စကားလုံး။ “သုရုပ်ရသောသော် တမူကား နှလုံးကွက်သောကြောင့် ရဟန္တာ မဖြစ်” ပါရာ။ ၆။

ကြောင့်ကြ - ကြ / ကျောင့်ဂျာ / စိုးရိမ်သည်။ ပူပန်သည်။ လောင်းမင်းစောလှ၊ မကြောင့်ကြနှင့်။” ပြာဇီ* ၁၈။

- န / ကျောင့်ဂျာ / စိုးရိမ်ခြင်း၊ ပူပန်ခြင်း၊ သောက။ “ဆွေချစ်နမ၊ ကြောင့်ကြတစ်၊ မရှိလင့်မင်း” ဘူလင်* ၃၉။

ကြောင့်ကြစိုက် - ကြ / ကျောင့်ဂျာစိုက် / ကြိုးစား အားထုတ်သည်။

ကြောင့်ကြမဲ့ - ကြိဝိ / ကျောင့်ဂျာမဲ့ / ခ၊ အပူအပင် မရှိပဲ။ အစိုးအရိပ် မရှိပဲ။ ၂။ ကြိုးစားအားထုတ်မှု မရှိပဲ။ လျစ်လျူ။ “အပ္ပောသုက္ကော၊ ကြောင့်ကြမဲ့၊ နိဿိ၊ နေလော့” ငါးဂုဏ်။ ၃၄။

ကြောင်း

ကြောင်း - န / ကျောင်း / ခ၊ မျဉ်း၊ မျဉ်းကြိုး၊ လမ်းခရီး၊ မြစ်၊ ချောင်းတို့ကိုဆို သွယ်လျှားရှည်မြောင်းသော အရာ။ “သကြောင်းသေးပေ၊ က အစ၊ စ အဆုံး” ငါးဂုဏ်။ ၁၆၄။ “ခရီးတကြောင်းကို နှစ်ယောက် မသွားလေကုန်နှင့်” ပါရာ။ ၁၂။ “ဂါဝါတကြောင်း၊ ပါလေရွာင်းသား၊ တချောင်း

တမူ” ဘူပေါင်း ၇၄ ။ လမ်း။ ခရီး။ “မြတ်စွာဘုရား၊ ရွာဝင်သွားစဉ်၊ ကြောင်းပေါ်ပွဲလယ်၊ ခရီးဝယ်သော်” ပါဠိ* ၆။ ၃။ နည်းလမ်း။ အမျိုးအစား။ “သင်ဟောင်း သင်နည်း၊ တကြောင်းတည်းကို၊ ကပ်ဆည်းတော့ခွင့်၊ ကျွန်ုပ်သင်ချီမို့” ကိုး* ၃၄။ ၄။ အရေးအရာ။ အမှုကိစ္စ။ “လောကကြောင်း မွေ့ကြောင်း၊ စာဟောင်းစာတမ်း” နေကနီ။ ၁၁။ “ဓမ္မသတ်ကြောင်း... ဝိနည်းကြောင်း” ကပ်သေး။ ၁၇၉။ ၅။ အကျိုးကိုဖြစ်စေနိုင်သော အခြေခံတရား။ “ပြဒါးသေကြောင်း၊ ခန့်သေကြောင်းကို၊ ဆေးကောင်းရာရာ၊ ရွေးချယ်ရှာမှ” ပဉ္စာ* ၉၃။ ၆။ အခြင်းအရာ။ “အနုန်းအစ၊ ထုံးကျမ်းဂန်နှင့်၊ သည်းသောကြောင်း... ခွင့်ပန်တောင်း၊ ထုံးဟောင်းမှုကား မှန်ပေသည်” ဝိဇယ။ ၂၁။

- ကြ / ကျောင်း / ခေ၊ ဆောင်၍ အစမ်းဖတ်ရွတ် လုပ်ကိုင်ပြသည်။ “ချစ်စပယ် ဖြစ်ကယ်က တယ်သို့”။ သတ်ပုံမှာ တတ်နိုင်သလောက် အောင် ကြောင်းရသည်မို့။” စပယ်၊ နိဒါန်း။

- စည်း / ကျောင်း / ကျောင်း / အစီရင်ခံသော သဘောမျိုး ပါဝင်သည့် ဝါကျအဆုံးသတ် စကားလုံး။ “ကျွန်ုပ်တို့ မြို့ရွာတစ်ဆိပ်ကို ခတ်နှိပ်၍ လက်မှတ်ထိုးပါကြောင်း” လန်ဒန်၊ ၃။ ၂၆၇။

ကြောင်းကြောင်း - ကြိဝိ / ကျောင်းကျောင်း / အမြောက်အမြား။ အထင်အရှား။ “မသေဝံသဖြင့် တပန်လာပြန်၍ ရုတ်စနိုးသဖြင့် တပန်သွားပြန်ရာတွင် ခြေရာကြောင်းကြောင်း တွင်၏” ထိကုတ်။ ၄၃၈။

ကြောင်းကြောင်း - ကြိဝိ / ကျောင်းကျောင်း / မယိမ်း မယိုင်။ မတ်မတ်။ ငေါက်ငေါက်။ “ကောရစုတ္တိယ အကောင်သည် ကြောင်းကြောင်း ထည့်... တပန် လည်းပြန်လေလျှင်” ထိကုတ်။ ၂၇၆။

ကြောင်းစူးသံကွဲ - န / ကျောင်းစူးသံကွဲ / အနက်တူသော်လည်း အသံကွဲသော စကားလုံးမျိုး။ အခြစ်အပျက် တမျိုးတည်း ဖြစ်သော်လည်း အဆိုအမိန့် အရေးအသား တမျိုးစီဖြစ်သော စာမျိုး။

ကြောင်းစေး - ကြိ / ကျောင်းစေး / ကြောင်း - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

ကြောင်းလမ်း - ကြိ / ကျောင်းလမ်း / ထိမ်းမြားရန် အဆက်အသွယ် ပြုသည်။ နားမောက်သည်။ မြန်းသည်။ “ထိမ်းမြားမက်လာပြီလုပ်ရန် ပြောဆို ကြောင်းလမ်းကြောင်း” ပါရာ။ ၁၅။

- န / ကျောင်းလမ်း / အခြင်းအရာ။ “သစ်နံ့ဆွေစာတွေရာ ကြောင်းလမ်း၊ မှာမကမ်းဟု” ဝိ* ၂၆။ ၁။

ကြိုင်

ကြိုင် - နဝိ / ကြိုင် / ခ၊ မွေ့သော။ “ပျံ့လှောင်ကြိုင်လွန်း၊ ဩဇာမွန်သား၊ နတ်ပန်းမာလာ” ဘူလင်* ၁၈။ ၂။ လွန်ကဲ

များပြားသော။ “ပယ်လှလှိုင်လှိုင်၊ ယင်ကြိုင်ကြိုင်လျှင်၊ ဆိုင်တခုသည်။” ငရဲ* ၇၈။

ကြိမ်ဖွဲ့ - နဝိ / ကျိုင်ပျဉ် / အလွန်မွေးသော။ “မွေးကြ၊ ကြိမ်ဖွဲ့၊ အနုအပွင့်၊ ပန်းထွင့်တင်၏။” ပဉ္စာ* ၁၆။

ကြိမ်ဆိုင် - နဝိ / ကျိုင်လှိုင် / အလွန်မွေးသော။ “ပင်ယိုကျင်းကျင်း၊ ကြိမ်ဆိုင်သင်းသည်။” နဝိ* ၁၉။

ကြိမ်ဆင်း - နဝိ / ကျိုင်ဆင်း / မွေးကြ၊ သော။ “မြက်သုဓာလည်း၊ ဩဇာကြိမ်ဆင်း၊ ခေါင်းရင်းကမှာ၊ ထုပ်လျက် ပါ၏။” ဗျူ* ၁၅။

ကြဉ်

ကြဉ် - ကြိ / ကျင် / ရှောင်သည်။ ပယ်သည်။ ဖယ်သည်။ ဖဲသည်။ ခွာသည်။ လှဲသည်။ အပေါင်းအဆင်းမပြုပဲ ထားသည်။ “ဘယ်ဖြင့် ပေါင်းယှဉ်၊ ဘယ်ကိုကြဉ်သော်၊ အစဉ်တည်စွာ။” မွေ* ၄၀။

ကြဉ်ရှောင် - ကြိ / ကျင်ယောင် / အဆက်အဆံ မပြု။ ဖဲခွာသည်။

ကြဉ်း

ကြဉ်းဆောင် - ကြိ / ကျင်ဆောင် / ယုသွားသည်။ အတူခေါ်သွားသည်။ “ဆင်းတူ များကို၊ ငင်သွားပြု၊ ကြဉ်းဆောင်ရ၏။” တန်ခိုး* ၉။ သယ်ပိုးပေးသည်။ ပြုလုပ်ပေးသည်။ “မျိုးလေးပါးကို၊ စီးပွားကြဉ်းဆောင်၊ ထိုမင်းခေါင်လျှင်။” တန်ခိုး* ၃၀။

ကြည့်

ကြည့် - ကြိ / ကျိ / ခ၊ မြတ်နိုးသည်။ နှစ်သက်သည်။ သဘောကျသည်။ “ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံးပါးစုံ ကြည့်ဘွယ်နှင့် ဖြစ်သောသူကိုသော်ကား အဘယ်သူသည် အမျက်ရန်ငြိုး မှဆံ့နော် ပါရာ။ ၃၃။” ၂။ ခြင်္သေ့သည်။ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သည်။ “နက်ဖန်ခဲဉာကို မောင်မောင်တနှင့် ကြည့်ကြတော့မည်။” စန်* ၄၀။

- နဝိ / ကျိ / သန့်စင်သော။ အညစ်အကြေးကင်းသော။

ကြည့်ညို - ကြိ / ကျိညို / ခ၊ မြတ်နိုးသည်။ အလေးအမြတ်ပြုသည်။ ရိုသေလေးစားသည်။ “ပေါင်းတော်ကြချင်၊ ကျွမ်းစင်ကြလို့၊ ကြည့်ညို ကြလင့်၊ ဘုန်းတန်ဖွင့်လျက်။” ကိုး* ၇၇။” ၂။ ခြင်္သေ့သည်။ “မျက်နှာကို ကြည့်ညို စေကုန်၏။” ဘုဇာတ်။ ၇၅။ ၃။ စိတ်သက်ဝင်ယုံမှတ်သည်။ “ရတနာသုံးပါး၌ ကြည့်ညို သောသူ။” ကိကုတ်။ ၄၅။

ကြည့်မျှ - ကြိ / ကျိမျှ / နှစ်သက် သဘောကျသည်။ ခြင်္သေ့

သောယာသည်။ “သုံးလူ့မျှကို၊ ကြည့်မျှ ဖရတာ၊ အခါခါလျှင်။” မွေ* ၉၃။

ကြည့်မြူ - ကြိ / ကျိမျူ / ခ၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သည်။ “တရားလုံးသူ၊ စိတ်ကြည်မြူ၍၊ အယုသမ္ဘာတည်လှစွာသည်။” မွေ* ၇၃။ ၂။ ချစ်ခင်နှစ်သက်သည်။ “မယ်လည်း ကြည့်မြူ၊ သူလည်းကြည့်ညို။” ဝဲ* ၂၁။ ၂။ ၃။ သမ္မာသည်။ ပေးချင်ကမ်းချင်စွာသည်။ “ဥစ္စာရှင် ကြည့်မြူသော်လည်း စီးနင်းဝတ်စား သုံးဆောင်သူ အခွင့်မထိုရာ ထောက်အံ့သည် တကား။” နေဇာတ်။ ၁၆၅။ ၄။ လိုက်လျောသည်။

ကြည့်ရှင် - ကြိ / ကျိရှင် / စိတ်အနှောင့်အယှက်ကင်း၍ ပျော်သည်။ “ငါးရာထွက်ရေ၊ ဓေပတော့မည်၊ ဝမ်းမြောက်သည် ကြောင့်၊ စိတ် ကြည့်ရှင် ဘိ၊ ရယ်မောမိ၏။” ပဉ္စာ* ၁၂၁။

ကြည့်ဆင် - နဝိ / ကျိလင် / အညစ်အကြေး အနှောင့်အယှက်ကင်းစင် သန့်ရှင်းသော။ “နှောင့်ရှက်မတင်၊ ကြည့်ဆင် နို့စွ၊ ဤတဝှံ။” တန်ခိုး* ၃၇။

ကြည့်ဆာ - ကြိ / ကျိဆာ / စိတ်နှလုံးသည် အနှောင့်အယှက်အညစ်အကြေးမှ ကင်းသည်။ “မုဒိတာနှိုက်၊ ကြည့်ဆာဝမ်းမြောက်၊ သမ္မာပေါက်၍။” ဂါထာ၊ ပ၊ ကမ္မည်း* ၂။

ကြည့်

ကြည့် - ကြိ / ကျိ / ခ၊ မျက်စိဖြင့် မြင်ရအောင် အားထုတ်သည်။ ရှုသည်။ ၂။ သတိပြုသည်။ ဂရုစိုက်သည်။ “ကလေး ကြည့်လိုက်ပါ။” “ကြည့်လုပ်နော်။ မှားတတ်တယ်။” ၃။ ကူညီသည်။ စောင့်မသည်။ ထောက်ပံ့သည်။ “ဤမောင်နှမတစ်စုံကို ကျွန်တော်တို့ပင် ကြည့် တားလိုက်ရပါသည်။”

ကြည့် - စည်း / ကျိ / စုံစမ်းသော အနက်နှင့် ကြိယာကို ထောက်ပံ့တတ်သော စကားလုံး။ “ကြာရှည် ပေါင်းကြည့်မှ အကြောင်းသိနိုင်သော အရှည်အချင်းမျိုး ဖြစ်၏။” လူမှု။ ၅။

ကြည့်ခြင်းကြီး ဝေးပါး - န / ကျိလျင်းကြီးဝေးပါး / ဘုရားလောင်းတို့၏ ကြည့်ခြင်းကြီးဝေးပါး။ ၁။ ကာလ၊ အခါ ၂။ စီပ၊ ကျွန်း ၃။ ဓဇာ၊ အရပ် ၄။ ကုလ၊ အမျိုး ၅။ မာတာ၊ မယ်တော်၏ အသက်အငိုင်းအခြား။

ကြည့်မှန် - န / ကျိမှန် / ရှုကြည့်ရန်မှန်။

ကြည့်မျှော် - ကြိ / ကျိမျှော် / အဝေးသို့ လှမ်း၍ရှုသည်။ “ထိုခါသရော်၊ သစ်ဝင်ပေါ်က၊ ကြည့်မျှော် သတတ်၊ ပေါ်သိသာလည်း၊ မြင်လတ်သောခါ။” သောမ* ၃၅။

ကြည့်ရှု - ကြိ / ကျိရှု / ခ၊ မြင်ရအောင် အားထုတ်သည်။ “ပျော်မှု ပျော်မှုမျှော် ကြည့်ရှု၍၊ ရတုကောင်းစွာ။” ဂါထာ* ၁၂။ ၂။ လေ့လာသည်။ ကျွမ်းလာဝတ္ထု၊ ကြည့်ရှု မှတ်သား။ “သံဝေ* ၃၀။ ၃။ ကူညီသည်။ စောင့်မသည်။ ထောက်ပံ့သည်။ “သည်ဌာနကို၊ စောင့်မ ကြည့်ရှု၊ သိမ်းပိုက်ပြုသား။” ထိလာ။ ၉* ၈။

ကြည်း

ကြည်း - န / ကျီး / ကုန်းမြေအရပ်။ “ဓရ ကြည်း သတင်း၊ ရွှေ အင်မရွေး။” ကိုး* ၄။

ကြည်း - ကြိ / ကျီး / စိတ် ထိခိုက်သည်။ “တို့အားကြင်နာ၊ မေတ္တာမရှိ၊ စေတီသနည်း၊ နှလုံး ကြည်းစွ။” ဘုလင်* ၁၄၁။

၂။ အောင်အည်းသည်။ “လင့်သည်းညည်းကို၊ ကြည်း၍ ခံရ ပါတော့သည်။” ပရ။ ၂၅။

ကြည်း - ကြိ / ကျီး / အသံမြည်ဟည်းသည်။ “ဘွားမမျက်နှာ၊ မြင်ကာမျှတည်း။ ကြည်း သည် မြေကြီး။” ဓမ္မ* ၉။

ကြည်းကြောင်း - န / ကျီးရောင်း / ကုန်းလမ်းခရီး။ ကုန်း ကြောင်း။

ကြည်းညည်း - ကြိ / ကျီးညီး / အော်ဟစ် ညည်းညူသည်။ ကြီးစွာသော ဝေဒနာဖြင့် ကြည်းညည်း သော ကျီးရိုက်ကို မြင်၍။” ထိကုတ်။ ၄၀၃။

ကြည်းတပ် - န / ကျီးဒတ် / ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်၊ ခြေလျင်တပ် စသော ကုန်းနှင့်ဆိုင်သော စစ်တပ်။

ကြတ်

ကြတ် - ကြိ / ကျတ် / အနှောင့်အယှက် တစုံတခုကြောင့် နေ လ တို့၏ အဆောင်အပါ ဆွေကွယ်ပျောက်သည်။ “လှည့်စန် နက်သတ်၊ နေကြတ်စဉ်းနာ။” ကိုး* ၆။

ကြတ်ငါးမြွေ - န / ကျတ်ငါးမျှာ / ကောင်ငါးကင် နှိမိတ်ငါးမျိုး။ ၁။ ဓနုဂါဟ၊ လကြတ်ခြင်း ၂။ သုရိယဂါဟ၊ နေကြတ် ခြင်း ၃။ နက္ခတ္တဂါဟ၊ နက္ခတ်ကြတ်ခြင်း ၄။ ဥက္ကာဂါဟ၊ ဥက္ကာကျခြင်း ၅။ ဒိသာဘူတ၊ အရပ်လောင်ခြင်း။

ကြတ်နုန် - န / ကျတ်နုန် / ပင်လယ်ပင် ဒီချောင်းအရပ်များ တွင် ပေါက်သော ဖြူးဖြူးမြင့်သည့် သစ်ပင်တမျိုး။

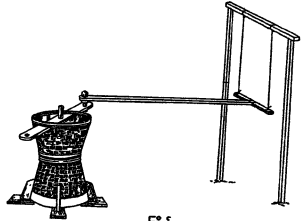
ကြတ္တိကာ - န / ကျတ်တိကာ / သာမန်မျက်စိဖြင့် ခြောက်လုံး ခုနစ်လုံးခန့် ရကောက်ပုံ မြင်ရသော ကြယ်အစု။ ဖျောက် ဆိပ်ကြယ်။ [သ]

ကြိတ်

ကြိတ် - န / ကျိတ် / စပါးကို ဆန်ဖြစ်အောင် အခွံချွတ်ရသော ကိရိယာ။

- ကြိ / ကျိတ် / ၁။ မာသောအရာချင်း ဖိနှိပ်ပွတ်တိုက် သည်။ “ဆိုကျည်ပွေ့ ကြိတ်၊ တကျိတ်ကျိတ်သို။” မဃ * ၁၁၃။ “ကောက်နှယ်ရိတ်၍၊ ကြိတ်သည့်ဝါဟနံ။” ကုသ* ၂၃၉။ ၂။ ပဲ၊ နှမ်း စသည်ကို ဆုံတွင်ထည့်၍ ဆိတ်အောင် လုပ်သည်။ ၃။ ဂျုံ၊ ငရုတ်သီးစသည်ကို ကြိတ်တွင်ထည့်၍ အမှုန့်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ ၄။ အားရိုက်သည်။ “မောင်ဖြူ ကလေးဟာ... ဟေ့ ငါနှွေးတော့ ကြိတ်လိုက်ကြစမ်းလို့ ဆိုဆို ပြီး။” မာလာ။ ၆၅။

- ကြိဝိ / ကျိတ် / တိတ်တဆိတ် ပြုမှု လုပ်ကိုင်လျက်။ “သူတို့ချင်းကြိတ်၍ နတ်ရှင်နောင်က ငရက်ဘက် ဘမ်းသည့် အနေဖြင့်။” နားခံ။ ၁၀၂။

ကြိတ်

ကြိတ်ကြိတ်တီး - ကြိ / ကျိတ်ကျိတ်တီး / (လူသူ) အလွန်များ ပြား စည်ကားသည်။ “ဈေးတွေထဲမှာ စတောင်းကင်း ခတ်မီးတွေထွန်းလို့ လူတွေ ကြိတ်ကြိတ်တီး နေပါတယ်။”

ကြိတ်ခဲ - ကြိ / ကျိတ်ခဲ / ၁။ အထက်အောက် အသွားချင်း ဖိနှိပ်ထိခိုက်သည်။ “ပြေးမည်မကြုံ၊ ကြိတ်ခဲအမြင့်။” ပဉ္စာ* ၇၈။ ၂။ အသွားကြိတ်၍ အောင်အည်း သည်းခံသည်။ “သွေးစိုသံနှင့်ပင် ကြိတ်ခဲမခိုင်း၊ လက်ပံမြိုင်သို့၊ ပြန်ခဲ့ရလေ ၏။” ကဓိနံ။ ၁၃၂။

ကြိတ်ဆုံ - န / ကျိတ်ဆုံနံ / စပါး။ ပဲစသည်ကို အခွံကျွတ်အောင် ကြိတ်ရသော ဆုံ။

ကြိတ်စား - န / ကျိတ်ခါး / ဓားအိမ်နှင့် ဆောင်သော ဓားမြောင်း။

ကြိတ်နယ် - ကြိ / ကျိတ်နယ် / ၁။ ဖိနှိပ် ပွတ်တိုက် ချေဖျက် သည်။ “နင်းချေကြိတ်နယ်ပြီးလျှင် အမြီးက ကိုင်ငင်လျက်။” ပင်း၊ ပ။ ၁၃။ ၂။ ရောနှောပျမ်းမျှသည်။ “သုံးဦးတို့၊ ပေါင်းဝင် ကြိတ်နယ်လိုက်လျှင်။” ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၂၂၁။

- ကြိဝိ / ကျိတ်နယ် / ကြိုးကြိုး စားစား။ ကိုယ်ပိ ရင်မိ။ အကြိတ်အနယ်။ “ဆွေမျိုးတစ်တို့နှင့် ကြိတ်နယ်တိုင် ပင်၍။” ပုည၊ ၁။ ၇၂။

ကြိတ်နှုန်း - န / ကျိတ်နှုန်း / ပျမ်းမျှဖြစ်သော အရေအတွက် နှုန်းတား။ “များသောအားဖြင့် ကြိတ်နှုန်း ပျမ်းမျှလျှင် တလအတွက် နှစ်ရာငါးဆယ်လောက်သာ ရသည်။” ချုပ်ပုံ၊ စ။ ၅၆။

ကြိတ်မုန့်ခဲမရ - ကြိဝိ / ကျိတ်မုန့်ခဲမယာ / ကြိတ်မှိတ် အောင့် အညှစ်လျက်။

ကြိတ်မှန် - န / ကျိတ်မှန် / အမှီ၊ အရွက်တွင် အမွေးစုတ်စုတ် ရှိ၍ အရွက်ချွန်သော စိုစွတ်ရာတွင် ပေါက်တတ်သည့် အပင်တမျိုး။ (အပွင့်ဖြူ၊ အပွင့်ဝါ ပြားသည်။)

ကြိတ်လက် - န / ကျိတ်လက် / ကြိတ်ဆုံ၏ လက်တံ။

ကြုတ်

ကြုတ် - နဝိ / ကျုတ် / မည်းမှောင်သော။ “မည်းလှ ကြုတ် ကြုတ်၊ ခွပ်ပြုတ်ကိုယ်မွေ၊ မီးသွေးအတူ၊ လူတယောက် လျှင်။” ဝေပျို့* ၁၀၉။

ကြုတ် - န / ကျုတ် / အဝိုးတန်ပစ္စည်းများ ထည့်သိုရာ အပုံး ပါသည့် ခွက်အုပ်မျိုး။ “ဂျင်ငယ်သတ္တန်ကသို၊ ဆင်စွယ် ကြုတ်နှစ်လုံးကို ပွတ်စေ၍ ကမ္မလာရှစ်ထည်ကို ကြုတ်တွင် ထည့်ပြီးသော်.... ပို့လေစေ၏။” ပါရာ။ ၁၆၈။

ကြုတ်ကြုတ် - န / ကျုတ်ကျုတ် / မြည်သော အသံတမျိုး။ လည်ချောင်း ကြုတ်ကြုတ်၊ သွေးသံတုတ်လျက်။” ဘုံ* ၅၀။ “ယုန်ရေဆုတ်သို့၊ ကြုတ်ကြုတ်မမြည်။” ဘုံ* ၃၈။

ကြန်

ကြန် - န / ကျန် / ၁။ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းနှင့် မြေစသည် တို့၏ ထူးသောလက္ခဏာ။ “အင်္ဂါကြန်စုံ၊ ဣန္ဒြေမဲ့သို့။” ဘူလင်* ၄၄။ ၂။ ကြန်လက္ခဏာကို ပြသော အတတ်။ “ထို မြေကြန်တတ်သော ဆရာတို့သည်။” ငါ။ ၄၇၅။ ၇။ ၃။ ရွှေအခါမှစ၍ ကောင်းမြတ်သည်ဟု ယူဆခဲ့သော အစဉ် အလာ ဥပဒေသ။ “ထုံးကြန်မှီထွေ၊ ဥပဒေဖြင့်၊ ဣန္ဒြေပျံ့ချ၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား။” တန်ခိုး* ၂၈။

ကြန်စုံ - ကြိ / ကျန်စုံ / ကောင်းမြတ်သော ကိုယ် အစိတ် အပိုင်း လက္ခဏာတို့နှင့် မြည့်စုံသည်။ “ဆင်းပြင်လျှာနှင့်၊ အင်္ဂါကြန်စုံ။” ဘူလင်* ၄၄။

ကြန်ဝင် - ကြိ / ကျန်ဝင် / ဆင်ကြန်၊ မြင်းကြန်၊ လူ့ဣန္ဒြေ၊ ယိုသကြန်၊ မြေကြန်တို့တွင် ပြသော လက္ခဏာတို့နှင့် ညီညွတ်သည်။ “ဇာနည်ကြန်ဝင်၊ မြင်းဆင်းစောင်းလှည့်၊ မြေပြင်ပြည့်မျှ။” နာနာ* ၇၅။

ကြန်အင်္ဂါ - န / ကျန်အင်္ဂါ / ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတို့၏ လက္ခဏာ အမှတ်အသား။

ကြပ်

ကြပ် - ကြိ / ကျပ် / ၁။ မြဲစေသည်။ အတုတကွဖြစ်စေသည်။ မက္ခမက္ခာ ဖြစ်စေသည်။ “ပုသိင်းရပ်၊ ကိုယ်ယံကြပ်မှ၊ သုံးဆပ်သဏကံ။” သံဝေ* ၂၂။ ၂။ မက္ခမက္ခာနေ၍ ထိန်းသိမ်း အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲသည်။ “သိမ်းဆည်းအုပ်ကွပ်၊ နောက်အုပ် ကြပ်လျက်၊ တပ်မတော်စု။” ကုသ* ၁၇၃။

ကြပ်ကြပ် - ကြိဝိ / ကျပ်ကျပ် / ၁။ မြဲပြော။ အမြဲအစွဲ။ အခိုင်အမာ။ အတင်းအမာ။ “အာမဝန္တာ၊ ကြပ်ကြပ်ခံမှ၊ မြဲမြဲစေကြ၊ ခိုက္ခနှင့်။” သံဝေ* ၇၃။ ၂။ အနီးအကပ်။ အလွန်နီးကပ်စွာ။ “ထိမ်းကြပ်ကြပ်၊ ရှေ့တွင်ရပ်သို့။” ဘူပေါင်း* ၇၃။

ကြပ်ကြပ်တင်းတင်း - ကြိဝိ / ကျပ်ကျပ်တင်းတင်း / မိမိနိုင် နှိပ်။ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ။ နိုင်နိုင်နင်းနင်း။ သစ္စာမွေ၊ မြတ်တည့်၊ မခုတ်တပ်၊ အထပ်ထပ်ဖြင့်၊ ကြပ်ကြပ်တင်းတင်း၊ တည်စေ လျှင်း၍။” သောမ* ၁၄၃။

ကြပ်ကြပ်တည်းတည်း - ကြိဝိ / ကျပ်ကျပ်တီးတီး / အပြင်း အထန်။ “အခွန်တော်ဆိုင်ရာ အကြီးအအုပ်တို့က ကြပ်ကြပ် တည်းတည်း ဆင့်ဆိုစောင့်ထိန်း၊ တမ်းရွက်စေ။” လွှတ်။ ၁၇။

ကြပ်စည်း - ကြိ / ကျပ်စီး / ၁။ မက္ခပြုရအောင် အုပ်ထိန်း သည်။ “ပြစီးတို့ကလည်း မိမိတို့တာတွင် ကြပ်စည်း၍ နေသည်။” ရာဇာပုံ။ ၂၆၃။ ၂။ စည်းကြပ် - ကြိ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ကြပ်မ - ကြိ / ကျပ်မာ / မက္ခမက္ခာ ဆောင်ရွက်သည်။ ကိုယ် တိုင် ဆောင်ရွက်သည်။ “ဆင့်၍ ပိုင်ပိုင်၊ မူပြီးတိုင်စေ၊ မနိုင် လတ်က၊ ကိုယ်ကြပ်မလော့။” ကုသ* ၂၁။

ကြပ်

ကြမ္မာ - န / ကျမာ / ပြသောအမှု။ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ ဟူသော အကြောင်းတရား။ “ကြမ္မာကိုကား၊ ဘုရားသီတာ၊ ပစ္စေကာမျှ၊ ဘယ်မှာစီတာ၊ လွတ်နိုင်ငြားအံ့။” မနော* ၈၉။ [သ]

ကြမ္မာဇင် - ကြိ / ကျမာဇင် / ၁။ ကံကြမ္မာက ဆွဲဆောင်သည်။ “လွှေမြတ်၊ တွင်ကြမ္မာဇင်က၊ ကောင်းလျှင်ကောင်းလျောက်၊ အထောက်ထောက်လျှင်၊ ကံနောက်လိုက်ရ။” ဓမ္မ* ၃၈။ ၂။ ကံဆိုးသည်။

ကြမ်း

ကြမ်း - န / ကျန်း / အဆောက်အအုံတွင် ခင်းထားသော အခင်း။ “ကြမ်း၌ ခင်းသောပျဉ်သည် နှစ်ခြမ်းကွဲ၍။” ကိကုတ်။ ၁၀၆။ “မြတ်ကံက ကြမ်းများမှာလည်း။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၁၇။

ကြမ်း - န / ကျန်း / ငါးများကို သိမ်းကျူးဆွဲယူရသော အခြေ တွင် အလေးဆွဲထားသည့် ယင်းတန်း။

ကြမ်း - ကြိ / ကျန်း / နှုတ်သိမ်းမွေ၊ ခြင်းကင်းသည်။ ခွန်ရင်း သည်။ ပြင်းထန်သည်။ ဆိုးဘွမ်းသည်။ ခက်ထန်သည်။ “ခက်ထန်လျှမ်းလျှမ်း၊ ဤလူကြမ်းကိ။” သောမ* ၄၀။

- နဝိ / ကျန်း / နှုတ်သိမ်းမွေ၊ ခြင်းကင်းသော။ ခွန်ရင်း သော။ ပြင်းထန်သော။ ဆိုးဘွမ်းသော။ ခက်ထန်သော။

ကြမ်းကြားလေကြား - န / ကျန်းကျားလေကျား / သူတပါး မသိစေလိုသောစကား၊ လျှို့ဝှက်သောစကားကို ပြောဆိုသော အခါ တိုးတိုးထက်သားပြောရန် သတ်ပေးသော စကား။ (ကြမ်းကြား လေကြားမှ သူတပါး ကြားသိသွားပါမည် တိုးတိုး ပြောပါဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။)

ကြမ်းကြုတ် - ကြံ / ကျန်းကျက် / ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ နူးညံ့ခြင်း ကင်းသည်။ ခက်တန်သည်။ ရုန်းရင်းသည်။

ကြမ်းကွပ် - န / ကျန်းကွပ် / ကြမ်းကို ကွပ်ထားသော နေရာ။ “သန်းကံရှင်တို့သည်...ကြမ်းကွပ်ကို အလယ်ထား၍ မအိပ်အပ်။” တိတ်။ ၁၃၄။

- ကြံ / ကျန်းကွပ် / အိပ်မှာခင်းသော ဝါးခြမ်းပြားများကို ကြိုးကြိမ်တို့ဖြင့် ခိုင်မြဲအောင်တုပ်သည်။ “တင်းတင်းကြပ်ကြပ်၊ ကြမ်းနယ်ကွပ်သည်။” ဘူလင်* ၂၃၀။

ကြမ်းခင်းချေး - န / ကျန်းခင်းချေး / ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို လေလံပစ် ရောင်းချရာတွင် အနည်းဆုံးရရန် သတ်မှတ်ထားသော ပစ္စည်း၏ တန်ဖိုး။

ကြမ်းတပြေးတည်း - ကြိဝိ / ကျန်းတပြေး / အထက်အောက်မကွဲပြား ကြမ်းပြင်တစ်ခုတည်း။ “မြဲသော မိန်းမကို အကြင်သူတို့သည် ကြမ်းတပြေးတည်း နေထိုင်၍၊ တရားစကားမပြော ဖန်အပ်။” နှု၊ ၃၅၂။

ကြမ်းတိုက် - ကြံ / ကျန်းတိုက် / အောက်ခြေတွင် အလေးဆွဲထားသော ကြမ်းဟုခေါ်သည့် ယင်းတန်းကို သိမ်းကျုံးဆွဲယူ၍ ငါးမျှားကို ဖမ်းသည်။

ကြမ်းတိုက် - ကြံ / ကျန်းတိုက် / ကြမ်းပြင်ကို ချောအောင် ပွတ်တိုက်သည်။

ကြမ်းတုတ် - န / ကျန်းတုတ် / ကြမ်းတမ်းသော မိန်းမ။
ကြမ်းတမ်း - ကြံ / ကျန်းတမ်း / ရုန်းရင်းခက်တန်သည်။ “ထိုစလေ ငွေခွေးကား ကြမ်းတမ်းရုန်းရင်း၏။” ကိပ္ပ၊ ၁၃။

- နဝိ / ကျန်းတမ်း / နူးညံ့ချောမွေ့ခြင်းကင်းသော။

ကြမ်းတော် - ကြံ / ကျန်းတော် / မာကျောခက်တန်သည်။ “မာန်ကြီးခက်တန်၊ ဖြစ်တို့ပြန်၏၊ တပန်ကြမ်းတော်၊ မာန်ခက်ချော့လည်း၊ သူတော်တို့နှင့်၊ အပေါင်းသင်၍၊ အကျင့်တပါး၊ သိမ်မွေ့ငြား၏။” သောမ* ၁၀၉။

- နဝိ / ကျန်းတော် / နူးညံ့ချောမွေ့ခြင်း ကင်းသော။ “အပွင့်ထွက်ပြေပြစ်သော အပင်များမှရသော လျှော်ထက် ပို၍ ကြမ်းတော်လျက် အရောင်ရင့်လေသည်။” ဒေပင်။ ၃၁၀။

ကြမ်းဖိုး - န / ကျန်းဖိုး / ၁။ လူအိပ်ရာ နေရာ ကြမ်းအကြံအကြားတို့တွင် ခိုအောင်း၍ အသွေးကိုစုပ်တတ်သော နံသည့် ပိုးကောင်။ “သန်းယုဂှ်ခြင်း၊ ကြမ်းဖိုးသင့်တည်း။” ဘူပေါင်း* ၄၇။

ကြမ်းပြင် - န / ကျန်းပြင် / ၁။ ခင်းထားသော ကြမ်း၏အပြင်။ “အိမ်မိုးခြင်နှင်၊ ကြမ်းပြင်တပျင်း၊ တိုက်တွင်းတိုက်ပ။” ဘူလင်* ၁၅၁။ ၂။ အိမ်၏အပြင်ဘက်သို့ ချဲ့ထွက်ထားသော အမှီအကားမရှိသည့် အခင်း။ ၃။ ပင်လယ်၊ သမုဒ္ဒရာ စသည်တို့၏ အောက်ခြေအပြင်။

ကြိမ်

ကြိမ် - န / ကျိန် / အုန်းထန်းမျိုးအောင် ဆူးရှိ၍ အဆစ်များသော နွယ်ယောင်ပင်ယောင်တမျိုး။ (ကပေါင်းကြိမ်၊ ကြိမ်

ခါး၊ ကြိမ်တန်း၊ ကြိမ်နီ၊ ကြိမ်နွဲ့သား၊ ကြိမ်ပုပ်၊ ကြိမ်ဖြူ၊ တားဝယ်ကြိမ်၊ ရမတာကြိမ်၊ ဝါးပိုးကြိမ်၊ သိုင်းကြိမ် စသည်ပြားသည်။) “ပညာရှိသူ၊ လူတို့နှလုံး၊ ကြိမ်မီးအုံးသို၊ ရွှင်ပြုံး ပျောက်ပုပ်။” ပဉ္စာ* ၃၁။

ကြိမ် - ကြံ / ကျိန် / တွေ့ ဆုံသည်။ ကြုံကြိုက်သည်။ အခန့်သင့်သည်။ “သဘောစီး ကုန်သည်များ အတော်ကြိမ်သော ကြောင့်...သူတို့ကုန်ကို လိုက်၍ ကုန်ပြပါချေအံ့။” ဇောတ်။ ၂၅။

- စည်း / ကျိန် / အခေါက်အခါကို ရေတွက်ရာ၌ သုံးသော စကားလုံး။ “တမန်ကိုးခေါက်၊ ကိုးကြိမ်မြောက်လျှင်၊ တယောက်တထောင်။” ဂါထာ* ၅။

ကြိမ်ကြိုက် - ကြံ / ကျိန်ကြိုက် / တွေ့ကြုံသည်။ ဆုံသည်။ အခန့်သင့်သည်။ ကြုံကြိုက်သည်။

ကြိမ်ချုပ် - န / ကျိန်ချုပ် / သံမဏိအစား ကြိမ်ဖြင့် ချုပ်နှောင် စပ်လုပ်ထားသော လှေ။ “ရွှေသလ္လာ ကမ်းနဖူး၌ မှတ်ကတူ၊ ရင်မလှို၊ ပိန်းလောင်းကိုယ်ခိုးနှော၊ စပ်တင်စရာ ကြိမ်ချုပ်၊ ငှက်စာလုတ်သမ္ပန်တွင်။” ပညာ၊ ၁။ ၉၉။

ကြိမ်ခြင်း - န / ကျိန်ခြင်း / ကြိမ်ဖြင့် ခက်လုပ်ထားသော ပစ္စည်းထည့်ရန် တောင်း။

ကြိမ်စက် - န / ကျိန်စက် / ကြိမ်လုံးဖြင့် ခိုက်ခတ်သော အပြစ်ဒဏ်။

ကြိမ်ပိုက်ချောင်းရေ - န / ကျိန်ပိုက်ချောင်းလေး / ဆူရဲသော ကြိမ်ပိုက်နွယ်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းနေသည့် မြစ်ချောင်းရေငယ်။

ကြိမ်ဖူး - န / ကျိန်ဖူး / ကြိမ်ပင်၏ ထိပ်ဖူးပိုင်း။

ကြိမ်ဖန်များစွာ - ကြိဝိ / ကျိန်ဖန်များစွာ / အထပ်ထပ်အခါခါ။

ကြိမ်နိုင် - န / ကျိန်နိုင် / ကြိမ်ကို ခွဲစိတ် ခက်လုပ်ထားသော အချပ်။

ကြိမ်လုံး - န / ကျိန်လုံး / ကြိမ်ကို ဖြတ်တောက်ထားသော တုတ်။

ကြိမ်း

ကြိမ်း - ကြံ / ကျိန်း / ၁။ မိမိ၏ဂုဏ်ကို ကျယ်သောအသံဖြင့် ထုတ်ဖော်မြွက်ဟ ပြောဆိုသည်။ စိတ်နှင့်မာန်နှင့် မြွက်ဟပြောဆိုသည်။ “သမ္ပဉ္စသုဗ္ဗာသခင်ကို လွတ်စေ ပညာအရာငါ့ကို တူသည်မရှိဟု ကြိမ်းတော်မူ၏။” ပါရာ။ ၃၁။

၂။ အပြစ်ဆို မြည်တွန်သည်။ ၃။ ခြိမ်းခြောက်သည်။
ကြိမ်းပ - ကြံ / ကျိန်းပ / မိမိ၏ဂုဏ်ကို အထင်အရှား ချီးမွမ်းပြောဆိုသည်။ “တိမ်ညိုထစ်သက်သို့၊ တန်းခိုးအရာ၌ ကြိမ်းပတတ်သည်ဟု ချီးမွမ်းစရာဖြစ်သည်။” ပါရာ။ ၁၀။

ကြိမ်းမောင်း - ကြံ / ကျိန်းမောင်း / လူတစ်ဦးကား ကြောက်လန့်အောင် အော်ဟစ်ပြောဆိုသည်။ ခြိမ်းခြောက်သည်။

ကြိမ်းဝါး - ကြံ / ကျိန်းဝါး / ၁။ ခြိမ်းခြောက် ပြောဆိုသည်။ “သတ္တိ ပျက်စီး ရဲရင့်သောသူသည် ကြိမ်းဝါးခြင်းကိုမပြုရာ။”

နီရီး ပ။ ၁၁။ ၂။ ကြိမ်းပသည်။ “ဘကောင်းသားဟု ကြိမ်း
ဝါးပွဲမှောက်၊ ခြင်္သေ့ဟောက်သို့။” ဓမ္မ* ၃၃။

ကြိ

ကြိ-ကြိ / ကျွန် / ၁။ အခန့်သင့်သည်။ တိုက်ဆိုင်သည်။
ကြိမိကြိက်သည်။ “ကမ္ဘာဆယ်သောင်း၊ ပွင့်ဆုတောင်းမှ၊
ခါကောင်းကြလစ်၊ ဘုရားဖြစ်၍။” ဂါထာ* ၃၇။ ၂။ တွေ့
ဆုံသည်။ “လူငိုက်က၊ အကြိုက်နှင့် ကြို၊ ကိုယ်လုံးထုံ၍။”
သံဓမ္မ* ၃၆။

ကြိ-ကြိ / ကျွန် / သေးသိမ်သွားသည်။ “သံဓမ္မလွမ်းငုံ၊
သံတွေကြိုသို့။” တရပ်သံ* ၄၃။
-နဝိ / ကျွန် / ပိန်သော။ “ရေသားကြူချေ၊ မည်းဖြူ
နီ၍မြင့်၊ ပြစ်မျိုးလွင့်လျက်။” ဘူပေါင်း* ၃၀။

ကြိကြိက်-ကြိ / ကျွန်ကြိက် / အခန့်သင့်သည်။ တွေ့ဆုံသည်။
တိုက်ဆိုင်သည်။ ကြိမိကြိက်သည်။

ကြိနာ-န / ကျွန်နာ / အလွန်ပိန်စေသော အနာရောဂါ။
ကြိတို-နဝိ / ကျွန်တို / ပိန်သေးသော။ ပွန်းပိန်သော။ “မဟာ
ဝေဝါ၊ ကြိတိုပွန်းငယ်၊ သနားဘွယ်တိ။” ဂါထာ* ၆၈။

ကြီး

ကြီးပ-ကြိ / ကျွန်းပ / ထင်ရှားကျယ်လောင်စွာ ကြွေးကြော်
အော်ဟစ်သည်။ “ဗြသေ့မင်းကား၊ တွန်းဝင်းပြောင်ပြောင်၊
ရွှေဂူချောင်မှ၊ အနီတောင်ကြီးမ၊ ထွက်လေကလျှင်။” ပါမီ*
၄၂။

ကြီးဝါး-ကြိ / ကျွန်းဝါး / မိမိ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မြင့်မြောက်
ပြောဆို ကြွေးကြော်သည်။ “နတ်နှင့်လူတွင်း၊ မတူမမြင်၊
ငါသားလျှင်ဟု၊ ချစ်ရှင်တရား၊ သံကြီးခါးသည်။” ပြာဋီ* ၂၀။

ကြယ်

ကြယ်-န / ကျယ် / ၁။ ညအခါ၌ ကောင်းကင်တွင် အလင်း
ဆောင် အပွင့်ကလေးသဖွယ် မြင်ရသော ကောင်းကင်ဗီဇာန်၊
နက္ခတ်၊ တာရာ။ “လဟာပြင်ကျယ်၊ မိုးမှာကြယ်၊ ပြိုင်ဆွယ်
မနန်းရာ။” ကဝိသတ်* ၇။ ၂။ ရွှေ၊ ငွေ စသည်ကို ကြယ်
ပွင့်ပုံ လုပ်ထားသော အပြားပိုင်းကလေး။ “ညောင်ရွက်လူလူ
ကြယ် ချူညီးညီး။” ကိုး* ၁၀၇။

ကြယ်စက္က-ကြိ / ကျယ်စက္က / အထက် လဟာနယ်မှ ကမ္ဘာ
လေထုထဲသို့ ဝင်လာသော ဝတ္ထုအစိုင်အခဲ မီးပွင့်သည်။

ကြယ်တခွန်-န / ကျယ်တခွန် / အလင်းဆောင် တန်းထွက်နေ
သော ကြယ်။

ကြယ်တံမြက်စည်း-န / ကျယ်တံမြက်စီး / ကြယ်တံခွန်။

ကြယ်နဂါး-န / ကျယ်နဂါး / ၁။ မြို့ရွာရာသို့ ကင်းမြီး
ကောက်ပုံ ဖြစ်နေသော ကြယ်ရ။ ၂။ အနုရာ၊ ဝေဋ္ဌနှင့်
မူလ ကြယ်ရ။

ကြယ်နီ-န / ကျယ်နီ / နေမထွက်မီ အရှေ့ကောင်းကင်၌ ပြောင်
လက်စွာမြင်ရတတ်သော သောကြာကြယ်။ မိုးသောက်ကြယ်။

ကြယ်ပျံ-န / ကျယ်ပျံ / ၁။ အထက်လဟာနယ်မှ ကမ္ဘာ
လေထုထဲသို့ ဝင်လာသောအခါ မီးပွင့်သော ဝတ္ထုအစိုင်အခဲ။
၂။ တိမ်တိုက်ချင်းခွပ်၍ ထွက်ပေါ်သော အရောင်အလျံ။

-ကြိ / ကျယ်ပျံ / ကြယ်ကြွေသည်။

ကြယ်ပြာပန်း-န / ကျယ်ပြာပန်း / ကျယ်ပြာပန်း / ကြယ်ပွင့်နှင့်
တူသော ပန်းပြာပြာပွင့်သည့် အပင်။

ကြယ်ပွင့်-န / ကျယ်ပွင့် / ကြယ်ပုံလုပ်ထားသော သတ္တုပြား
ငယ်။ (အလယ်တွင် အပေါက်ရှိသည်။ အထည်အလိပ်စသည်
တို့တွင် ချုပ်လုပ်တပ်ဆင်ရသည်။)

ကြယ်မွဲ-ကြိ / ကျယ်မွဲ / (သကြွန်တက်ပြီးနောက် ရက်ပေါင်း
တရားလေးဆယ်အိမ် ဝါခေါင်လတွင်) အာဏီတာရာသည်
နေရောင်မှလွတ်တတ်သည်။ ဖျောက်သိပ်မှန်းတည့်သည်။ (ရက်
ပေါင်း ၁၄၆ သောက်ရေအိုးဟူ၍လည်း အဆိုရှိသည်။)

ကြယ်မွဲမိုး-န / ကျယ်မွဲမိုး / ကြယ်လွှဲပြီးနောက် ရွာသောမိုး။

ကြယ်သီး-န / ကျယ်သီး / ကျယ်သီး / အဝတ်စားနှင့်တစ်ဆင့်
သွယ်ရန် အမဲမိုး၊ သတ္တု၊ ကနုကမာ၊ ပိတ်စ စသည်တို့ကို
လုပ်ထားသောအရာ။

ကြယ်အုပ်ဆောင်း-န / ကျယ်အုပ်ဆောင်း / ရေပဟိန်နက္ခတ်။

ကွ

ကွ-ကြိ / ကွ / ၁။ ကိုယ်ကိုသွတ်ကိုင်းသည်။ “ခွေးတုအိပ်
စား၊ ခြိမ့်မျှား၌၊ ဘုရားမက၊ ခြံညှပ်ကွ၏။” သောမ* ၁၁၈။
၂။ လမ်းမျှားမျှား လျှောက်ရသဖြင့် ပေါင်ခွင့်သည်။ [မုန့်]

-နဝိ / ကွ / ခွေးခွင့်၍ အရပ်နိမ့်သော။ အရပ်အမောင်း
ပျုပ်သော။ “သူကြွယ် အမျိုး၌ ဖြစ်၍ အတန်ငယ် ကွ
သောကြောင့် ဝါမနဟူသော အမည်ကို ရ၏။” စွယ်၊ ပ။
၁၆၉။ [မုန့်]

ကွ-စည်း / ကွ / ယောက်ျားက ဂုဏ်ရည်တူနှင့် ဂုဏ်ရည်မရှိ
သူတို့အား စကားပြောရာတွင် သုံးသော ဝါကျအဆုံးသတ်
စကားလုံး။

ကွာ

ကွာ-ကြိ / ကွာ / ၁။ အတူတကွတည်ရာမှ ဝဲကြည့်ထွက်ခွာ
သည်။ “အရေ၊ အမွေးဆင်းတို့သည် အလိမ်းလိမ်း ကွာ၍။”
ကာယာ။ ၆၄။ ၂။ ခြားသည်။ ခြားနားသည်။ အလွမ်းဝေး
သည်။ “ချုပ်ခွဲရွှေကြာ၊ ရေနှင့် ကွာ သော၊ ဆင်းဝါထူးလည်၊
ညှိုးသောသည်သို့။” မြား* ၇၂။

ကွာ' - စည်း / ကွာ / ယောကျ်ားက ရုတ်ရည်တူနှင့် ရုတ်ရည် နှိမ့်သူတို့ အား စကားပြောရာတွင် သုံးသော ဝါကျအဆုံးသတ် စကားလုံး။

ကွာခြား - ကြံ / ကွာချား / ခ၊ မတူ ကွဲပြားသည်။ ။ အလွမ်း ဝေးသည်။

ကွာစီ - န / ကွာစီ / စားရန် လှော်သင်းထားသော ပရေစေ့ [တရုတ်]

ကွာစာ - န / ကွာစာ / နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပေါင်နှင့် ညီမျှသော ချိန် ဝန်။ [လိပ်]

ကွာတားကြေး - န / ကွာတားကျေး / သုံးလလျှင်တကြိမ်ကျ တနှစ်လျှင် လေးကြိမ်ခွဲ၍ ပေးဆောင်ရသော မြေခွန် အိမ်ခွန် စသည်။

ကွာတားချ - ကြံ / ကွာတားချ / စစ်တပ်၊ ခေတ်တို့တွင် အပြစ် ပြုမိသော သူကို စစ်ပေးသည်။

ကွာယုင်း - ကြံ / ကွာယုင်း / လင်မယားအဖြစ်မှ ရပ်စဲအောင် လုပ်သည်။

ကွာလက်မက် - န / ကွာလက်မ / ရှေးက လင်ကွာ၊ မယားကွာ တရားတွင် စားရသော လက်ဖက်။

ကွာလှမ်း - နဝိ / ကွာလှမ်း / ဝေးသော။

ကွာဝေး - နဝိ / ကွာဝေး / တခုနှင့်တခုအကြား ခရီးတာ ကျယ်ပြောသော။

ကွာဟ - ကြံ / ကွာဟ / တခုနှင့်တခု မဆက်စပ်မိပျံ့သည်။ တခုနှင့်တခု အလွမ်းဝေးနေသည်။

ကွို

ကွိုနိုင် - န / ကွိုနိုင် / စင်ကွိနာပင်၏ အခေါက်မှရသော ခါးသော ပရဆေး။ (ငှက်ဖျားကွိုနိုင်သည်။) [လိပ်]

ကွေ

ကွေကင်း - ကြံ / ကွေကင်း / ကွေကွာသည်။ “မြင့်ကြာ ကွေကင်း၊ တလကင်းသို့။” ဘူပေါင်း* ၁၆။

ကွေ့

ကွေ့ - န / ကွေ့ / ဝေ့ဝိုက် ထောင်ကျသော အရပ်။ မြစ်တွင်း ပင်လယ်တွင်းတွင် ဝေ့ဝိုက်ထောင်ကျသော ကမ်းအရပ်။

- ကြံ / ကွေ့ / ခ၊ သွားရင်းမှ တဘက်ဘက်သို့ လှည့်၍ သွားသည်။ ။ အထောင့် ဖြစ်နေသည်။ “ကွေ့မြို့ဟိုကြီး၊ အသီးသီးတို့၊ ခရီးမကွေ့၊ ခြင်္သေ့မသွား၊ ကျားသို့ မပု၊ နိဗ္ဗာန် မဘက်။” နာနာ* ၁၁။

ကွေ့ - န / ကွေ့ / ရှေးက မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းတွင် ရှိဖူးသော လူမျိုးတမျိုး။

ကွေ့ - န / ကွေ့ / ကွေ့နီ။

ကွေ့ကောက် - နဝိ / ကွေ့ကောက် / မပြောင်မတ်သော။ မပြောင် တန်းသော။ “ကွေ့ကောက် နှာယောင်၊ နက်ပြောင်နဖူး၊ သွေး နှင့်မခြား။” ပဉ္စာ* ၆၇။

ကွေ့နာ - န / ကွေ့နာ / ကွေ့နာ / နှာတမျိုး။ (ပွေးစုန်နှာဟု လည်း ခေါ်ကြသည်။) ကွေ့ကြက်ချေး၊ ကွေ့ပေါက်ပေါက်၊ ကွေ့ပုန်းဟု ပြားသည်။

ကွေ့နီ - န / ကွေ့နီ / မြေခွံဝေးပါသော သဲကျောက်တမျိုး။

ကွေ့လည်ချောင်းပတ် - ကြံဝိ / ကွေ့လည် ကျောင်ပတ် / ဝေ့ဝေ့ ဝိုက်ဝိုက်။ ရွှောင်ရွှောင်တိမ်းတိမ်း။

ကွေး

ကွေး - ကြံ / ကွေး / အထောင့်အကွေ့ ဖြစ်သည်။ အထောင့် အကွေ့ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ “ကွေးသည့်လက်ကို မဆန့် ခင်၊ ဆန့်သည့်လက်ကို မကွေးခင်၊ ခန္ဓာတရားသည် အနိစ္စ၊” ကိပ္ပံ၊ ၂၀၅။

ကွေး - ကြံ / ကွေး / ခွေ၍ နေသည်။ “ချမ်းလွန်းသဖြင့် ကွေး ၍ နေရသည်။”

ကွေးကောက် - ကြံ / ကွေးကောက် / ကွေ့ဝိုက်သည်။ ခွေညှတ် သည်။ “မျက်မှောင်တို့လည်း၊ နှစ်လို၊ ကွေးကောက်၊ သက် တင်ရောက်သို့။” မြား* ၆၁။

ကွေးလေး - နဝိ / ကွေးလေး / ငယ်နုသော။ “ဥက ပွေးသည် ကွေးလေး ငယ်ငယ် သနားဘွယ်၊” ကဝိသေ၊ ၃၄။

ကွေးလွေး - နဝိ / ကွေးလွေး / ငယ်နုသော။ “ချစ်မြတ်ကြင်လေး၊ ယမန့်မွေသည်၊ ကွေးလွေးငယ်ငယ်၊” ဘူလင်* ၂၆၆။

ကွဲ

ကွဲ - ကြံ / ကွဲ / ခ၊ ထက်ခြမ်းသော်လည်းကောင်း၊ အစိတ်စိတ် သော်လည်းကောင်း ဖြစ်သွားသည်။ ။ တခြားစီဖြစ်သွား သည်။ “ညားထိုးက တနွေထ၊ ကွဲတော့လ တနာသို့။” စကား။ ၁၂၁။ ၃။ အစုအဝေး အစည်းအရုံး ရပ်စဲပြီးထုံးသည်။ “ညီလာခံကွဲသည့်အခါ။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၈၇။ ၄။ အမျိုးအစား မတူ တမျိုးစီသီးခြားဖြစ်သည်။ “အကျိုးပေးကွဲ။” ပင်း၊ ၅။ ၈။ ၅။ [ဘန်း]အလွန်အလွန် ဖြစ်သည်။ “စောက်ကျိုးနု၊ ကွဲအောင်လှတု၊ မကွဲကွဲငယ်။” ကော၊ ၂၅။

ကွဲကွာ - ကြံ / ကွဲကွာ / တသီးတခြားစီ ဖြစ်သည်။

ကွဲကွဲမြားမြား - ကြံဝိ / ကွဲကွဲ ပျားပျား / ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ။

ကွဲပြား - ကြံ / ကွဲပြား / ခ၊ အစိတ်စိတ်အခြားခြား ဖြစ်သည်။ ။ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ဖြစ်သည်။ ခြားနားသည်။ အသီးအခြား ဖြစ် သည်။ “ဇာတ်ချင်းနှစ်၊ ကွဲပြားကြသည်။” ကုသ* ၁၈၈။

ကွဲလွဲ - ကြံ / ကွဲလွဲ / မတူညီ။ ခြားနားသည်။ တမျိုးတစားစီ ဖြစ်သည်။ “တူကျင်သို့၊ ကွဲလွဲသွားခြား” ပါမီ* ၂။

ကွဲသတ် - ကြံ / ဂွဲသတ် / သစ်ပေါင်း၊ ဝါးပေါင်းများကို မျှော
 စာတွင် ရုပ်နားချင်းကြီးချည်း၊ တုတ်စိုက်၍ အနီးနီးသတ်သည်။
 (ဂွဲသတ်ဟူသည် တွေ့ ရသည်။)
 ကွဲအက် - ကြံ / ကွဲအက် / ပပ်ကြောင်းထင်သည်။ “ကျောက်
 စစ်သလဲ၊ မြေကွဲအက်ပပ်။” ကုသ* ၃၂၄။

ကွဲ

ကွဲ - စည်း / ကွဲ / ၁၊ ရင်းနှီးသူချင်း သုံးသော အာလုပ်စကား။
 “သည်လိုကွဲ၊ နားထောင်ကြ။” မိုင်း၊ ပ။ ၄။ ၂။ ငယ်ရွယ်
 သူကို သုံးသောအာလုပ်စကား။ “ကွဲ - တကကလေး။” မိုး။
 ၃၄။ ၃။ ရင်းနှီးသူ၊ ငယ်ရွယ်သူတို့နှင့် စကားပြောရာတွင်
 သုံးသော ဝါကျအဆုံးသတ်စကားလုံး။ “ကြပ်ကြပ်သတ်ထား
 ပါကွဲ။” စပယ်။ ၂၁။

ကွက်

ကွက် - ကြံ / ကွက် / ၁၊ စက်ဝန်းပုံ၊ လေးထောင့်ပုံစသည်ပြု၍
 အပိုင်းအကန်ခြားသည်။ ၂။ ဝိုင်းကန်ခြားနားသည်။ “ပေ
 လာယကန်၊ ဝကွက်၍ ချန်ခဲ့မည်။” ပုည၊ ၁။ ၇။ ၃။ အ
 ပြောက်အစက် ထင်သည်။ “မြီးသွယ်တောင်ပံ၊ လည်ဆံ
 ပြောက်ကွက်၊ ခွေတောင်ကျက်သား၊ ခွေငှက်ခြစ်လား။”
 မြား* ၁၀၆။ ၄။ စွန်းထင်သည်။ “သူရစ်ရသေ့သော်တမူ
 ကား၊ နှလုံးကွက်သောကြောင့် ရဟန္တာမဖြစ်။” ပါရာ။ ၆။ ၅။
 ယွင်းရွတ်သည်။ ပျက်သည်။ “မကွက်စေ၊ သီလဥပုသ်။”
 ဘူလင်* ၂၀။ ၆။ ၄။ “ကိုယ်အသက်ကို၊ ကွက်လေ
 သော်လည်း၊ တရားနည်း၏။” ငွေ* ၇၉။ ၇။ ဖွဲ့သည်။ လှည့်
 သည်။ တိမ်းရှောင်သည်။ “အညှင်ခေါင်းလည်း၊ ... အတောင်
 လည်းလျက်၊ မျက်နှာကွက်ခဲ။” မြား* ၆၄။
 - န / ကွက် / အဝန်းအဝိုင်း အပိုင်းအကန် စသည်ကို
 ရေတွက်ရာတွင်သုံးသော စကားလုံး။ “တရားနုနစ်ကွက်၊ ဝင်း
 ထိန်လက်တံ၊ စက်ခြေစုံ။” ပရ။ ၂၄။
 ကွက်ကျား - ကြံ / ကွက်ကျား / ခိုသည်နေရာတွင်ရှိ၍ လပ်
 သည့်နေရာတွင် လပ်လျက်။
 ကွက်ကျော် - ကြံ / ကွက်ကျော် / လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ကို လွန်၍။
 ကွက်ကျော်မြင် - ကြံ / ကွက်ကျော်မြင် / အလားအလာကို
 ကြံ၍ သိသည်။ လာဘ်မြင်သည်။
 ကွက်ကွက် - န / ကွက်ကွက် / တစိတ်တဒေသ။ အစိတ်အပိုင်း။
 “ပြေည့်တော်ကွက်ကွက်မှာသာ... မွှားမွှား စုတုပြုစုကြ
 သည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၂၀။
 ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း - ကြံ / ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း / ထင်ထင်
 ရွာရွာ။ အထင်အလင်း။ ဟိသသ။ “ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း၊
 ကျောက်ကိုထွင်းလည်း၊ မိုင်းနှင်းမြမြမြ၊ ပင့်ကူထွေးအံ့။”
 ဘုံ* ၇၂။

ကွင်း

ကွင်း - န / ကွင်း / ၁၊ ခွေခိုက်ပြုလုပ်ထားသော အဝန်းအဝိုင်း။
 “တံခါးရွက်ဝယ်၊ နှစ်ဘက်သံကွင်း၊ ကျည်းလျှိုခြင်းနှင့်။”
 ကုသ* ၁၀။ ၂။ ကျယ်ပြန့်၍ ဟင်းလင်းဖြစ်သော မြေမျက်နှာ
 လွင်ပြင်။ “ဆယ်ပယ်ကွင်း၊ လယ်ခင်းမျှသာ။” ဘုံ* ၆၄။
 ၃။ အဝန်းအဝိုင်းကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသောသင်္ချာပစ္စည်း
 စကား။ “အသပြာတတောင်တန်သော လက်စွပ်တကွင်းကို။”
 ညာကျော်။ ၁၀၆။ “ရေကန်နှစ်ကွင်း၊ ရေတွင်းနှစ်ရပ်။”
 နာနာ* ၇၂။
 - ကြံ / ကွင်း / ၁၊ အဝန်းအဝိုင်း ဖြစ်အောင်ပြုသည်။
 “ကျောက်ကောင်းရတနာကို... ခွေကောင်းနှင့်ကွင်း၍။” ကာ
 ယာ။ ၁၀၂။ ၂။ ရောင်လွှဲသွေဖည်သည်။ ခွာသည်။ ခွဲသည်။
 “သေခင်းကွင်း၍စာရင်းချပြီးဖြစ်ချေသည်။” ပုညဝတ်။ ၁၆၂။
 ကွင်းစွန်း - န / ကွင်းစွန်း / ရဟန်းတို့ ဇာတိပန်းကြိုးတွင် ခါးပန်း
 သီးတပ်ရသော ကွင်း၏ အနားစွန်း။
 ကွင်းစွပ် - န / ကွင်းစွပ် / အကွင်းလိုက် ဝတ်ဆင်ရသော လက်
 ကောက်။
 ကွင်းဆင်း - ကြံ / ကွင်းဆင်း / စောတက် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။
 ကွင်းနာ - န / ကွင်းနာ / စပါးပင်တို့တွင် ကျရောက်တတ်သော
 ရောဂါတမျိုး။ ခွဲပိုး။
 ကွင်းထိုးစိန်ပ - န / ကွင်းထိုးစိန်ပ / ကွင်းအတွင်း ခြေဦးကို ထိုး၍
 စီးရသော စိန်ပတမျိုး။
 ကွင်းမြင် - န / ကွင်းမြင် / လွင်တီးခေါင်။ ဟင်းလင်းဖြစ်သော
 မြေပြန့်အရပ်။
 ကွင်းလုံးကျွတ် - ကြံ / ကွင်းလုံးကျွတ် / အဆုံးအတား အနှောင့်
 အယှက် လုံးဝမရှိပုံ။

ကွမ်းလျှော့ - န / ဂွမ်းလျှော့ / ကြီးကွမ်းကို လျှော့၍ တင်း၍ ရအောင် ချည်နည်း။

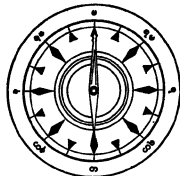
သို့ အမြဲလည်သော သံလိုက်အပ်ထည့်ထားသည့် ကိရိယာ။
ဆိပ်မြောင်။ [လိပ်]

ကွတ်

ကွတ် - န / ကွတ် / တကလန်၏ လေးပုံတပုံရှိသော ချင့်ဝန်။
[လိပ်]

ကွတ် - န / ကွတ် / ကုတ် / ဥပေပတိုက်သားတို့ ဝတ်ဆင်လေ့ ရှိသော အပေါ်အင်္ကျီတမျိုး။ (ကုတ်အင်္ကျီဟုလည်း ခေါ်သည်။) [လိပ်]

ကွတ်ကရာ - န / ကွတ်ကယာ / ဂန္ဓမာမျိုးအဝင် ပရဆေးပင် ငယ်တမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]

ကွန်ပါ

ကွန်

ကွန် - န / ကွန် / ခ၊ ပြန်ကြည့်ပစ်ကာ ငါ့ကို အုပ်ပမ်းရသော ပိုက်။ “ကွန်ကိုဝင်၊ ကိုင်ဆုပ်ကာလျှင်၊ တိမ္မာငါးမျှား၊ ဝင်လှာငြားအံ့။” သံ * ၅။ ၂။ ဖဲအုပ်ရန် အကွက်အကွက် ရက်ထားသော ပိုက်။

- ကြံ / ကွန် / ခ၊ အဝေးသို့ မြောက်တက် ပြန်ထွက်သည်။ “ခွန်အားလျှင်သန့်၊ မြူးသို့ကွန်လျက်။” ဘူလင် * ၃၆။ ၂။ ပစ်လွှတ်သည်။ “သိကြားကွန်သား၊ စက်ချွန်လွှားလွှား၊ မိုးကြိုးသွားသို့။” ခရဲ * ၁၃၁။

ကွန်ကွက် - န / ကွန်ဂွက် / ပိုက်ကွန်၏ အကွက်။

ကွန်ခနောက် - န / ကွန်ခနောက် / လက်ပစ်ကွန်၏ အစွန်းအနားတွင် ဆွဲထားသော ခဲအလေး။

ကွန်ချာ - န / ကွန်ချာ / ခ၊ ပိုက်ကွန်တွင် လက်ကိုင်ရာ ထိပ်အုပ်။ “ကွန်ချာရွပ်စည်း၊ တဆုပ်တည်းသို့။” ဘွဲ့ * ၈၇။

၂။ ပိုက်ကွန်။ ၃။ အကွက်ရက်ထားသော အုပ်ဆောင်း။ ၄။ ပြင်းထန်သော ငန်းဖျားရောဂါတမျိုး။ “စိတ်အန္တရာယ်၊ ဆယ်ကပ်ထောင်အနား၊ ကွန်ချာချုပ်သန့်ပါတ်၊ အဘိညာဉ်ခပ်တုန်းကို၊ နှာနှပ်ပေး၍။” ရာမ၊ ၃။ ၃၇။

ကွန်ချာရွပ် - ကြံ / ကွန်ချာယုတ် / အကျဉ်းဝံ့သည်။ ကျဉ်းအောင် ချုံ့သည်။

ကွန်ချက် - န / ကွန်ချက် / ကွန်ပစ်၍ ငါးအမျှား ရတတ်သော နေရာကောင်း။ “ဟင်းစားသားပေးမည်။ ကွန်ချက်ကို မပြနိုင်။” ပုံ။

ကွန်ဂရက် - န / ကွန်ဂရက် / ခ၊ ညီလာခံသဘင်။ မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေးကြီး။ ၂။ (အချို့တိုင်းပြည်တွင်) အမျိုးသား ဥပဒေပြုအဖွဲ့။ [လိပ်]

ကွန်တီမျှော် - န / ကွန်တီမျှော် / ပင်လယ်ပြင်ထက် အမြင့်ပေတူညီသော ဒေသအသီးသီးကို ဆက်၍ ရေးဆွဲထားသော စိတ်မှန်းမျှော်။

ကွန်ပါ - န / ကွန်ပါ / ခ၊ စက်ဝိုင်းပုံရေရန်ကိရိယာ။ ၂။ မြောက်

ကွန်ပေါင်ဒါ - န / ကွန်ပေါင်ဒါ / ဆေးဝံ့တွင် ဆေးစပ်ပေးသော သူ။ [လိပ်]

ကွန်ပစ် - ကြံ / ကွန်ပစ် / ပိုက်ကွန်ကို ငါးပမ်းရန် ပြန်၍ ကြပ်သည်။

ကွန်ပရင် - န / ကွန်ပရင် / မျက်နှာစုံညီအစည်းအဝေး။ ညီလာခံသဘင်။ [လိပ်]

ကွန်ပြုနစ် - န / ကွန်ပြုနစ် / ကွန်ပြုနစ်ဝါဒကို ယုံကြည်လက်ခံကျင့်သုံးသူ။ [လိပ်]

ကွန်ပြုနစ်ဝါဒ - န / ကွန်ပြုနစ်ဝါဒ / ကုန်ထုတ်လုပ်မှုပြန်ချိုး၊ လဲလှယ်မှုစသည်တို့ကို ပြည်သူ့အမျှားကပိုင်ဆိုင်ကာ အဖွဲ့ဝင်တိုင်းသည် စွမ်းအားရှိသလောက် အလုပ်လုပ်၍ လိုအပ်သလောက်ကိုသာ ရယူသော လူမှုစနစ်။

ကွန်ရက် - န / ကွန်ယက် / ခ၊ ပိုက်ကွန်။ ၂။ ပိုက်ကွန်ကဲ့သို့ အကွက်အကွက် ရက်ထားသော အရာ။ “ပင့်ကူမူးရှက်၊ ထိုကွန်ရက် ကို။” ကိုး * ၁၉၈။

ကွန့်

ကွန့် - ကြံ / ကွန့် / ခ၊ အဝေးသို့ ပြန်သည်။ အရပ်တပါးသို့ ထွက်ခွာသည်။ “ငတို့လက်မှ၊ ပြေးထွက်လိုလွန်၊ ကွန့်ရနည်းဟု။” ဘူလင် * ၁၆၇။ ၂။ ဝေဝေဆာဆာ ဖြစ်အောင် ဖန်တီးပြုလုပ်သည်။ “ရွှေပန်းချီ ဆေးမှုန့်လို ကွန့်။” ကိသစ်။ ၁၂၂။

ကွန့်မြူး - ကြံ / ကွန့်မြူး / ခ၊ တင့်တယ်စွာ လှုပ်ရှားသည်။ “သုန်းကြယ်နေလ၊ ကွန့်မြူးပသို့။” မင်းမယ် * ၁၁။ ၂။ ကျက်စားသည်။ “ဆန်းဆန်းထူးထူး၊ ဘက်ကွန့်မြူးမှ။” ယသံ * ၉၇။

ကွန်း

ကွန်း - န / ကွန်း / ခ၊ မင်းတို့ ယာယီစံရာဇဝံတော်။ “ဆင်ကျိုးကွန်းသ၊ မျက်နှာစာက။” တန်ခိုး * ၁၁။ ၂။ နတ်တို့စံနေရာ အိမ်။ “သံလျင်စွန်းက၊ နတ်ကွန်း ရှိရာ၊ မယ့်ဆီလာ၍။” စိန်ရကျော်။ ၃၆။

ကွန်းစို - ကြံ / ကွန်းစို / ခရီးလမ်းတွင် အရိပ်အာဝါသကို မှီခိုရပ်နားသည်။

ကွန်းစား - န / ကွန်းစား / လက်ဆယ်ခြောက်ဆုပ်နှင့် ညီမျှသောချင့်ဝန်။ “သမုဒ္ဒရာရေကို ခွက်ကွန်းစားနှင့် ချင့်တွက်သော်လည်း ချင့်တွက်နိုင်ရာမရှိ” ပါရာ။ ၅။ (ခွက်ကွန်းစား၊ ပြည်ကွန်းစားဟူ၍လည်း ရှိသည်။)

ကွန်းစင်တိုင် - န / ကွန်းစင်တိုင် / အိမ်၊ ကျောင်း၊ နန်းတော်တို့တွင် အလယ်က စိုက်သည့် ခေါင်တိုင်။

ကွန်းစောက် - ကြံ / ကွန်းစောက် / ခရီးတွင် စခန်းချရပ်နားသည်။ “တယုဇနာ၊ တခါချက်ဇာန၊ တခိုးသောက်သည်။” ကွန်းစောက် ချီကာချီကာတည်း။” ဂါထာ* ၃၆။

ကွန်းမူး - န / ကွန်းမူး / ပြာသာဒ်တွင် ထီးအစား တပ်ဆင်ရသော အထုတ်။ နန်းဆောင်ပြာသာဒ်၊ ကွန်းမူး ထွတ်နှင့်။” ပုံတောင်* ၁၅။

ကွပ်ညွပ် ဟန်ပြု၍ သူမိုးတို့ကို ရှိခွင့်ရသဖြင့် ပြောလေ၏။” ဘုရား။ ၂။

ကွပ်ပျစ် - န / ကွပ်ပျစ် / ဝါး သို့မဟုတ် ပျဉ် စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော နိမ့်သည့် ခုံကျယ် ခုံပြန့်။

ကွပ်မျက် - ကြံ / ကွပ်မျက် / သေဒဏ်ပေးသည်။ အဆုံးစီရင်သည်။ “ငါ့အရှင်က ကွပ်မျက်တော် မူဆဲသော သေဘေးကိုလည်း မကြောက်မရွံ့။” ကိပ္ပ။ ၄၅။

ကွပ်သိမ်းချက် - န / ကွပ်သိမ်းချက် / ၁။ နိုင်သောတရားအကြောင်းကို လိုရာကောက်နှုတ်၍ ရေးသားထားချက်။ ၂။ လေးဆစ်ချိုးစပ်ရာတွင် ဒုတိယရှိ အဆုံးကားရန်နှင့် အဆတူစပ်ရသော တတိယရှိတွင်းရှိ ကားရန်။ (ဘာကော။ ။ ရွှေက ပါ၊ ပန်းမလော၊ အညွှာ မရှိ၊ တိုးတိတိ ဆိုရာတွင် ညွှာ မှာ ကွပ်သိမ်းချက် ဖြစ်သည်။)

ကွပ်

ကွပ် - ကြံ / ကွပ် / အမျက်ကျောက်ရိုင်းကို ကောင်းမကောင်းသိရန် မျက်နှာပြင် တနေရာတွင် အရောင်ထွက်အောင် ပွတ်တိုက်သည်။

ကွမ်း

ကွမ် - ကြံ / ကွမ် / ၁။ နှိပ်သည်။ ဖိနှိပ်သည်။ “ရွှေစက်နင်းနှိပ်၊ ရုတ်ဆိပ်ဖြင့်၊ မြန်ထိပ်တော်တပ်၊ ရှင်တော် ကွမ်သား။” တန်ခိုး ၂။ (၁)။ ၂။ ထိန်းချုပ်သည်။ “တင်းတင်းကြပ်ကြပ်၊ ကြမ်းနွယ် ကွမ်သည်။” ဘုလင်* ၂၃၀။ ၃။ ဆုံးမသည်။ ပုံပြင်သည်။ “မင်းအားညွှန်ပြ၊ ကွမ် ဆုံးမသည်။” ကိုး* ၃၃။ ၄။ သတ္တဝါအထီးတို့၊ ခေါင်းစေ့ကိုဖျက်ဆီးပစ်သည်။ သင်းသည်။ “ခန္ဓာနားကား၊ ကွမ်ပြီး တင်ပေါ်တည်း။” နှူ။ ၂၇။

၅။ ခြေလက် စသည်ကို ဖြတ်သည်။ သတ်သည်။ အဆုံးစီရင်သည်။ “မှတ်မိအောင်လည်း ကွမ်ထားရမည်။” နှူ။ ၃၇။ “ငါ့ကိုကွပ်မည်ဆိုလျှင် ကွပ်တော့။” သာလင်း။ ၁၁၇။ ၆။ အုပ်ချုပ်သည်။ “အဘယ်သို့ကွပ်သော် ကိုလိုရာဆွံနည်း။” ကိပ္ပ။ ၁၅၅။

- နဝိ / ကွပ် / နိမ့်သော၊ ပုသော။ “မနိမ့်မကွပ်၊ မပျပ်မပဲ့။” မဃ* ၄၇၄။

ကွမ်ကဲ - ကြံ / ကွမ်ကဲ / စိမ့်အုပ်ချုပ်သည်။ ဆော်ကြွက်ဖျိုးသည်။ “သင်တို့အား စိုးအုပ်စိမ့် ကွမ်ကဲ စေလော။” မုန့်၊ ပ။ ၁၉၀။

ကွပ်ညွပ် - ကြံ / ကွပ်ညွပ် / ၁။ ဆုံးမသွန်သင်သည်။ “ကွပ်ညွပ်ဆုံးမ၊ သင်ပြသသည်။” ဇေယျက လက်ဦးဆရာတည်း။” ကိုး* ၄၅။ ၂။ အကြီးအမှူးပြုလုပ် အုပ်ချုပ်သည်။ “မိလိယဂုဏ်တွင်၊ ကွပ်ညွပ် နတ်မင်း၊ ထီးတစင်းနှင့်။” ဘိ* ၇၅။ ၃။ ဖိနှိပ်ညှဉ်းဆဲသည်။ “နှုတ်ပုလက်မြန်၊ ကွပ်ညွပ် ဟန်ဖြင့်၊ အလွန်တရာကြမ်းကြုတ်စွာ၏။” ဘုပေါင်း* ၁၈။ ၄။ မင်းပြစ်မင်းစက် ပေးသည်။ “သို့ ကွပ်ညွပ် စီရင်မည့် ဝန်တို့မှာ။” လွှတ်။ ၂၄။ ၅။ ချိန်နှက်ဆုံးမသည်။ “အပြစ်သည်းစွာလျှင် မူလည်း၊ အမိ၊ အဘ၊ ဆရာသမားတို့သည် မကွပ်ညွပ်ရာ။” နှူ။ ၁၁၈။ ၆။ အသေသတ်သည်။ “သေသုအကောင်ကို

ကွမ်း - န / ကွမ်း / ကွမ်း / အရွက်ကို ထုံး၊ ကွမ်းသီး စသည်တို့နှင့် ခံတွင်းချဉ်ဖြေ စားရသော နွယ်ပင်။ “တွားညွှနွတ်ခမ်း၊ ကွမ်းလည်း တပ်မောင်း၊ အဲသဲညောင်းဖြင့်။” တန်ခိုး* ၁၁။

ကွမ်း - ကြံ / ကွမ်း / ကက်ကစားရာတွင် ကက်ဖြစ်စေ ယင်းဖြစ်စေ ထင်ဖြစ်စေ တခုခုကို ခြောက်ချပ်လုံးရသည်။

ကွမ်းကတိုး - န / ကွမ်းကတိုး / ၁။ အလွန်ပူသော အစေ့ရှိသည့် အပင်တမျိုး။ ၂။ အရွက်မွေးသည့် ကွမ်းနွယ်ပင်တမျိုး။

ကွမ်းကတုံး - န / ကွမ်းကတုံး / ကွမ်းယာနှင့် လက်ဖက်ကို ရောထည့်ထားသော အထုပ်။ (အသုတပို့ရာတွင် သုသာန်၌ ကမ်းလေ့ရှိသည်။)

ကွမ်းကလပ် - န / ကွမ်းကလပ် / ကွမ်းရွက်၊ ကွမ်းသီး၊ ထုံးစသည်တို့ကို ထည့်ထားရသော ကလပ်။

ကွမ်းကြေး - န / ကွမ်းကြေး / ကက်ကစားရာတွင် ကွမ်းသူးကို အပိုပေးရသော ကြေးငွေ။

ကွမ်းစားဂမုန်း - န / ကွမ်းစားဂမုန်း / ကွမ်းတွင် ထည့်စားရသော မွှေးသည့် ဂမုန်းညတမျိုး။

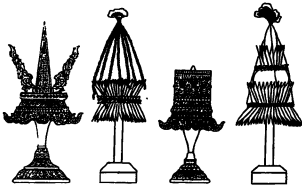
ကွမ်းစော် - န / ကွမ်းစော် / ကွမ်းစော်ဆက်သူ။

- ကြံ / ကွမ်းစော် / ရှင်ဘုရင်အတွက် ကွမ်းစော်ဆက်သည်။

ကွမ်းစော် - န / ကွမ်းစော် / အခွန် ကောက်ခံသော အရာရှိငယ်။

- ကြံ / ကွမ်းစော် / အခွန်ကောက်ခံသည်။

ကွမ်းညှပ် - န / ကွန်းညှပ် / ကွမ်းသီးကို ခွဲစိတ်ရသောကိရိယာ။
 ကွမ်းတယာညက် - န / ကွန်းတယာညက် / ကွမ်းတယာကို ညက်
 အောင် ဝါရသော ကာလအပိုင်းအခြား။
 ကွမ်းစောင့် - န / ကွန်းစောင့် / ခ၊ ကွမ်းထည့်ရန် ကလပ်
 တမျိုး။ ၂၊ ကွမ်းအစ်တင်ထားသော ကလပ်တမျိုး။ (ယခု
 အခါတွင် မှန်စိမ့်ချွေ့ ပြုလုပ်ကြသည်။)

ကွမ်းစောင့်

ကွမ်းစောင့်ကိုင် - န / ကွန်းစောင့်ကိုင် / ခ၊ ရှင်လောင်းလှည့်
 ထုတွင် အမျိုးသမီးတန်း၏ ထိပ်မှ ကွမ်းစောင့်ကို ကိုင်၍
 လိုက်ရသည့် အမျိုးသမီး။ ၂၊ [ဥပစာ] အရပ်ထဲတွင် ရုပ်
 အဆင်းလှသော မိန်းမလေး။
 ကွမ်းပုံ - န / ကွန်းပုံ / ကွမ်းရွက်ကို နှပ်နှပ်လှီး၍ မီးကင်ပြီး
 လျှင် သိန်းထိနှင့် ရေနယ်ကာ မီးရှို့၍ ရှိုက်ရသော မူးယစ်
 စေသည့်အရာ။
 ကွမ်းမတ် - န / ကွန်းမတ် / ဝါးထားသော ကွမ်းယာ။
 ကွမ်းသိုး - န / ကွန်းသိုး / ပြာသားစံဆောင် အတွင်း သက်၌
 ချွေချထားသော အမွှေးတမျိုး။ “ပြောင်ရွှန်းခက်ပြာ၊ ကိဝါ
 ကွမ်းသိုး၊ စကားပိုးသား။” ပြည်စုနီ* ၂၀။
 ကွမ်းပိုး - န / ကွန်းပိုး / ခ၊ တရားရှေးသူက ရုံးကိုပေးရသော
 စရိတ်။ ၂၊ ကောက်ခံရသော အခွန်အတုတ်။
 ကွမ်းယာ - န / ကွန်းယာ / ကွမ်းသီး၊ ထုံးစသည်တို့ကို ထည့်
 ထုပ်ထားသော ကွမ်း။
 ကွမ်းညှပ် - န / ကွန်းညှပ် / ကွမ်း စားသောအခါ ထွက်သော
 အရည်။ ကွမ်းသွေး။ “မျက်စိချွေ နားတောင်း၊ နှဲခွဲနောင်းပု၊
 ရောင်မောင်းကွမ်းရည်ထွေး၊ သက်တင်လားသို့။” ဗန္ဓု* ၁၄၆။
 ကွမ်းလွဲ - န / ကွန်းလွဲ / ကွမ်းရွက် လက်ကားရောင်းသူ။
 ကွမ်းသီးကြက်ချေး - န / ကွန်းသီးကျက်ချေး / ကွန်းသီးကျက်
 ချေး / ကွမ်းသီးနဲ့ အခြောက်။
 ကွမ်းသီးပင် - န / ကွန်းသီးပင် / ကွမ်းရွက်နှင့် ရေပက်စာချ
 သည့် အသီးထွက်သော ထန်းမျိုး၊ အုန်းမျိုးအဝင် အပင်
 တမျိုး။
 ကွမ်းသီးသပြေ - န / ကွန်းသီးသချော့ / အက်ကွဲ နေသော ကွမ်း
 သီး။

ကွမ်းသွေး - န / ကွန်းသွေး / ကွမ်းစားရာမှ ထွက်သောအရည်။
 ကွမ်းရည်။
 ကွမ်းအစ် - န / ကွန်းအစ် / ကွမ်းရွက်၊ ကွမ်းသီး၊ ထုံး စသည်
 တို့ကို ထည့်ထားရသော အစ်။

ကွမ်းအစ်

ကွယ်

ကွယ် - ကြံ / ကွယ် / ခ၊ တိမ်မြုပ်သည်။ ပျောက်ပျက်သည်။
 “သာသနာငါးတောင်ကုန်မှ သာသနာ ကွယ် သည်မဟုတ်။”
 ကာယာ။ ၈၈။ “မိုးသည်သက်ယော်၊ တိမ်ထပ်ဆွယ်သို့၊ မြှုပ်
 ကွယ် နေလေ ကြယ်မဟုတ်။” ပဉ္စာ* ၆၄။ ၂၊ သေသည်။
 “ငယ်ကတို့ နွယ်တို့ ရွာဝယ်လျှင်၊ မ ကွယ်စော့။” ဓမ္မ* ၃၇။
 ၃၊ သူတပါး မပြင်နိုင်အောင် ပုန်းလျှိုးနေသည်။ “ဆံကျစ်
 ကြားဝယ်၊ ပုန်းအောင်း ကွယ် လျက်။” ဘူလင်* ၂၉၁။
 ၄၊ ထိမ်ချန်ပြောဆိုသည်။ “အမ္မဗလာ၊ တတ်မြောက်ပါ
 လည်း၊ ဆရာအမျိုး၊ ယုတ်စနိုးဟု၊ မိုးမိုးမထွက်၊ ကွယ်လျှီ၊
 ဝှက်သော်၊ သရက်ပင်ကြီး၊ လိုမပြီးလျက်၊ မသီးပျက်ပြယ်၊
 မန္တန်ကွယ်၏။” သောမ* ၈၄။ ၅၊ ကာသီးသည်။ “သစ်ပင်
 ကွယ် နေသဖြင့် ဘုရားကို မမြင်ရပါ။” ၆၊ မျက်စိ မမြင်ရ
 ဖြစ်သည်။ “ထိုရသေ့နှစ်ယောက်တို့၏ မျက်စိ ကွယ် လတ္တံ့၊
 သည်ကို မြင်၍” လောစရာ။ ၁၂။
 ကွယ် - စည်း / ကွယ် / ရင်းနှီးခင်မင်စွာ စကားပြောရာတွင်
 သုံးတတ်သောဝါကျ အဆုံးသတ်စကားလုံး။
 ကွယ်ကာ - ကြံ / ကွယ်ကာ / ခ၊ ဟန်တားသည်။ “နဂါးကြီး၏
 နှာခေါင်းလောက် ကွယ်ကာ လျှင်း လေ၏။” ပါရာ။ ၂၀။ ၂၊
 ကာကွယ် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ သေးအန္တရာယ်မှ ကာသီးသည်။
 ကွယ်ကန် - ကြံ / ကွယ်ကန် / ထိမ်ချန်ပြောဆိုသည်။ “မဟုတ်
 မမှန် ကွယ်ကန် မိလျှင်လည်း ကွယ်ကန်မိသည်အလျောက်
 အစစ်စမှန်။” ကြံ။ ၁၇။
 ကွယ်ချက် - န / ကွယ်ချက် / ထိမ်ချန် ငြင်းဆိုချက်။ “အဘိုးငွေ
 နှစ်ပိဿာနှင့် မဝယ်မယူ၊ ကွယ်ချက် ရှိ၍။” ကြံ။ ၈။
 ကွယ်တမေရ - ကြံဝိ / ကွယ် တမေရ / မျက် ကွယ် ထု ခွံ။ သူ့၊
 နောက်ကွယ်ခွံ။ “သူတထူးတို့၏ ဥစ္စာကို ရကြောင်းမသိရ၊
 ကွယ်တမေရ ခိုးငြင်းတပါး။” နူ။ ၃၃၈။
 ကွယ်စောင့် - ကြံ / ကွယ်စောင့် / ခ၊ မမြင်သာ မထင်သာ
 ဖြစ်သည်။ မသွားသာ မရောက်သာ ဖြစ်သည်။ “သက်ဆုံး
 မောင်နှံ၊ တောကြီးထိပ်ဝယ်၊ ဆိတ်ညံ ကွယ်စောင့်၊ သီလ

စောင့်အံ့။” မြား* ၁၂၀။ ၂။ ဖုံးဝှက်သည်။ “မတ်မတ်
မြောင်မြောင်၊ မ ကွယ်ထောင့် သဲ၊ မနှောင့်မနှေး၊ ဆိုဘိသေး
လော့။” ဗဟို* ၁၉။

ကွယ်ပ- ကြံ / ကွယ်ပ / တိမ်ကောသည်။ ပျောက်ပျက်သည်။
“သာသနာတော်မြတ် ကွယ်ပ ရသော အကြောင်း ရှိချေ
သည်။” သာလင်။ ၁၃။

ကွယ်ပျောက်- ကြံ / ကွယ်ပျောက် / ၁။ တိမ်မြုပ် ထွားသည်။
“စကြာရတနာ ကွယ်ပျောက် သည်။” သမန်၊ ပ။ ၂၂၅။
၂။ မမြင်ရ မတွေ့ရ ဖြစ်သည်။ “ကိုယ်ရောင်တို့သည် ညိုမှိုန်
ကွယ်ပျောက် ၍။” ပက်။ ၁၆၈။

ကွယ်မြက်- ကြံ / ကွယ်ပျက် / ဖုံးဝှက်ထိမ်ချန် ပြောဆိုသည်။
“ကြားသိလျက်လျက်၊ အမှန်ဝှက်၍၊ ကွယ်မြက် သသူ။”
ပိမိ* ၁၂၁။

ကွယ်စု- န / ကွယ်ယာ / မမြင်သာသော နေရာ။ ဖုံးဝှက်ထား
သော နေရာ။ “ငါးမျှားကို ကွယ်စု သို့ နေလေစေပြီးသော်။”
ဗျာ။ ၂၁။

ကွယ်လွန်- ကြံ / ကွယ်လွန် / သေသည်။ အနိစ္စရောက်သည်။
ကွယ်ဝှက်- ကြံ / ကွယ်ဝှက် / ကွယ်ဝှက် / ဖုံးကွယ်သည်။ လျှို့ဝှက်
သည်။ “လျှို့ဝှက်လှည့်ပြက်၊ မ ကွယ်ဝှက် တည်။” သစ္စာ*
၇၀။

ကျေး

ကျေး- န / ကျေး / ဥစား နွယ် ပင် ကြီး တမျိုး။ “အုပ်မွန်း
ကျေးည၊ ဝက်မြေဥမျှာနှင့်။” ရာမ၊ ပ။ ၁၀၀။

ကျေး- ကြံ / ကျေး / ၁။ အစာပေး၍စားစေသည်။ ၂။ အကိုရတ်
ထိုးရာတွင် ထပ်လောင်း ရောနှောထည့်သွင်းသည်။ “ငွေ
တဆယ်တွင် ခဲလေးဆယ် စပ်ခါ ကျေး။” စကား။ ၁၅၄။

ကျေးတုံ ကျေးလှည့်- န / ကျေးရုန့်ကျေးလဲ့ / အတုံ အပြန်
အားဖြင့် ကျေးမွေးပြုစုခြင်း။

ကျေးမွေး- ကြံ / ကျေးမွေး / ၁။ အစားအစာပေး၍ စားစေ
သည်။ ၂။ စားဝတ်နေရေးအတွက် ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်
သည်။

ကျွဲ

ကျွဲ- န / ကျွဲ / ရှံ့ညွန့်ရေကွက်တွင် လူးတတ်သော လယ်ယာ
သုံး ခြေလေးချောင်း တိရစ္ဆာန်ကြီး။

ကျွဲ- န / ကျွဲ / သုံးပုံစံတွင် ကျူးခေါ်သည်ကို ကက်ကစားရာ
၌ ကျွဲခေါ်သော ဖခံပု။

ကျွဲကော- န / ကျွဲဂေါ / ရောက်သံပုမျိုးအဝင် အသီးဆုံထူ
သော သစ်ပင်။ “စင်ပြမ်းလဲလော်၊ သစ်တော် ကျွဲကော၊ မင်း
ဘောရွက်ဟံ။” ဂါထာ* ၃၂။

ကျွဲကော်- န / ကျွဲဂေါ / ၁။ ကျွဲသားရေ စသည်တို့ကို လုပ်ယူ
သော ကော်။ “အုံတုံပဉ္စ၊ ကျွဲကော် ဆ၊ ဥသျှစ်ကေး၊

တင်လဲဓွေး။” မုံမှတ်။ ၆၆။ ၂။ အစေးအမျိုးမျိုးကို ရောစပ်
ဖော်လုပ်ထားသော ဝတ္ထုပစ္စည်း။

ကျွဲကျောင်းမျိုင်း- န / ကျွဲကျောင်းမျိုင်း / ကျွဲနောက် လိုက်၍
အစာရှာတတ်သော မျိုင်းမျိုး။ (ရှုတ်သီးဝါ၍ ခြေထောက်
မည်းသည်။)

ကျွဲခေါင်းသိပ်ပင်- န / ကျွဲဂေါင်းသီးပင် / အခွံမာ၍ ကျွဲဦးခေါင်း
နှင့်တူသော အသီးရှိသည့် ရေပေါက်ပင်ငယ်။ (အဆန်ကို စား
ရသည်။ ကကျွဲသီးဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ကျွဲခတ်- ကြံ / ကျွဲခတ် / ကျွဲသည် ဦးချိုနှင့် ဓုတ်တိုး ခါတွက်
သည်။

ကျွဲချေးပိုး- န / ကျွဲချေးဗိုး / ကျွဲချီးဗိုး / နွားချေးပုံ မြေဆွေးပုံ
တို့၌ ပေါက်ပွားတတ်၍ နက်ပြောင်သော အခွံ၊ အတောင်မာ
ရှိသော ချေးထိုးပိုးတမျိုး။

ကျွဲဆက်ရက်- န / ကျွဲယောက် / ကျွဲနောက် နွားနောက်လိုက်၍
အစာရှာတတ်သော ဆက်ရက်မျိုး။

ကျွဲနပေါင်း- န / ကျွဲနဗောင်း / ထူပိန်းသော အရွက် ရှိ သည့်
မြေလျှောက် နွယ်ပင်တမျိုး။

ကျွဲန- န / ကျွဲနန် / အိမ်ကာရန် အလျားလိုက် ရိုက်ထားသော
အောက်ခံတန်း။ ကြွက်လျှောက်တန်း။

ကျွဲနောက်- န / ကျွဲနောက် / ကျွဲနှင့် တူသော တော ခိုင်း
တိရစ္ဆာန်တမျိုး။

ကျွဲနာခေါင်းချိတ်- န / ကျွဲနာခေါင်းဂျိတ် / ပွင့်တံပေါ်တွင်
ဆူးသီးငယ်များတန်း၍ သီးသော အပင်။ ကြက်မောက်ပင်။

ကျွဲပခုံး- န / ကျွဲပခန်း / အထိအပွန်းများ၍ မာကြမ်းနေသော
အရေပြား။

ကျွဲမြီးဆွဲငှက်- န / ကျွဲမြီးဆွဲငှက် / ငှက်တော် - နှုတ်အတူတူ။

ကျွဲမြီးတို- ကြံ / ကျွဲမြီးတို / စိတ်တိုသည်။ “စိတ်မဆိုးသူ
ကျွဲမြီးတို သည်။” ပု။

ကျွဲ

ကျွဲ- ကြံ / ကျွဲနံ / ၁။ စူးဝင်နစ်မြုပ်သည်။ “စေးရွံ့လမ်းဝယ်၊
တစ္ဆေမမြစ်၊ ကျွဲနစ်ကြိမ်ပန်း၊ လှမသန်ကို။” ကိုး* ၂၅၇။
၂။ ကျူးသည်။ လွန်သည်။ “ခရီးကျွဲ၌ မတွေ့။” နူ။ ၂၉။

ကျွက်

ကျွက်ကျွက်ဆူ- ကြံ / ကျွက်ကျွက်ဆူ / ၁။ ရေပွက်ပွက်ဆူ
သည်။ “ကျွက်ကျွက်ဆူသော ရေပူကို ရေချိုးရသည် မှတ်။”
ကာယာ။ ၉၁။ ၂။ စူးရှနှစ်ထွေးသော အသံများစွာ ဖြစ်
သည်။ “ငိုသူ အော်သူ ကျွက်ကျွက်ဆူ လို့။” ဝိရီ၊ ပ။ ၈၀။

ကျွက်ကျွက်ရိုက်- ကြံ / ကျွက်ကျွက်ရိုက် / ကျွက်ကျွက်ဆူ -
ကြံ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ကျွတ်

ကျွတ် - န / ကျွတ် / ခ၊ ကုန်းတွင် နေသော မျော့မျိုး။
 ၂၊ အောက်အပို၊ ဆွေရန်ဆက်တွင် ခြောက်ခုမြောက် အဆက်။ “ဘွားတုရင်သွေး၊ မြေးကမြစ်ချို၊ တိကဆင်သော်၊ မျော့နှင့် ကျွတ်ရောက်၊ ထိုနောက်ကျွတ်ဆက်။” ပဉ္စာ* ၉၇။
 ကျွတ် - ကြို / ကျွတ် / ခ၊ အငြိအတွယ် အဖွဲ့အနှောင် စသည် တို့မှ လွတ်မြောက်သည်။ “ဝါလကျွတ်ပြောင်း၊ ကြာကနှောင်း သော်။” ဥဗ္ဗာ* ၁၄။ ၂၊ ပြုတ်ထွက်သည်။ “အတောင် ကျွတ်သော ကြိုးကြာဂင်။” ကိပုံ၊ ၁၇၇။ ၃၊ အရုံးစုံဖြစ် သည်။ တခုကျန် ဖြစ်သည်။ “ပန်းသစ်ပင်တို့၊ ပင်ချင်းနွဲ့ ညွတ်၊ ပင်လုံးကျွတ်အောင်၊ ပွင့်ဝတ်ဆင်သည်ကို။” ဇောတိ။ ၄၄။
 ကျွတ် - န / ကျွတ် / လေထိုးထည့်ရသော ယာဉ်တီး၏ အတွင်း ခံလေလုံး။ [လိပ်]
 ကျွတ်ဆု - န / ကျွတ်ဆု / သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရန် တောင်း သော ဆု။ ဆွတ်ဆွတ်နစ်ခြိုက်၊ ပူဇော်လိုက်သည်။ ။ အမြိုက်ကျွတ်ဆု လပူတည်း။ တနင်္ဂ* ၃၇။
 ကျွတ်တမ်းဝင် - ကြို / ကျွတ်တမ်းဝင် / သံသရာမှ ထွက်မြောက် ရုလမ်းသို့ ရောက်သည်။ အဓိပ္ပာ ဝါလနွှာ ဖြစ်သည်။
 ကျွတ်လွတ် - ကြို / ကျွတ်လွတ် / အနှောင်အဖွဲ့ အငြိအတွယ် စသည်တို့မှ ထွက်မြောက်သည်။

ကျွန်

ကျွန် - န / ကျွန် / ခ၊ အကြောင်းတခုကြောင့် သူတထူးထဲ တွင် အစိုးတရ စေခိုင်းခြင်းကို ခံနေရသူ။ ၂၊ အာရုံစွဲလမ်း တန်းမှန်းရာ အချိန်အစော် ဖိစီးလွှမ်းမိုး ခံရသူ။ “တဦးမယား ကို ထဦး၊ တဦးလင်ကို တဦး တကုာကျွန်ဖြစ်၍ စပ်ရှက် မိသည်။” သတ်ကြီး။ ၁၁၇။
 ကျွန် - န / ကျွန် / အယောင်ဆောင်ခြင်း။ ဟန်ဆောင်ခြင်း။ ဟန်အမူအရာ။ “လူတို့ ဆိုကြား၊ မျက်စကားကို၊ မကြားကျွန် ယောင်၊ မရောင်နိုင်ရာ။” ဘူလင်* ၆၃။
 ကျွန်ခံ - ကြို / ကျွန်ခံ / ကျွန်အဖြစ်ဖြင့် အစေအခိုင်းခံသည်။
 ကျွန်တော် - န / ကျွန်တော် / ကျနော် / ခ၊ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ကျွန်။ ၂၊ ယောက်ျားတို့သည် နှိမ့်ချသော သဘောဖြင့် မိမိ တို့ကိုယ်ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။
 ကျွန်တော်မ - န / ကျွန်တော်မ / မိန်းမတို့သည် နှိမ့်ချသော သဘောဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ (မင်း စိုးတို့နှင့် ပြောဆိုရာတွင် အသုံးများသည်။)
 ကျွန်ုပ် - န / ကျွန်ုပ် / ကျနုပ် / မိမိကိုယ်ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ ကျွန်ုပ်အားကို သနားရွေးရှု။ ဆွမ်းခံပွဲဖြင့်၊ ချီတူအသား၊ နှိုးမေးလှာသည့်၊ ဆရာနှစ်ပါး၊ ဆိုဘုရားတို့။” ကိုး* ၁၈။

ကျွန်မ - န / ကျွန်မ / ကျမ / ခ၊ မိန်းမတို့သည် နှိမ့်ချသော သဘောဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ ၂၊ ကျွန်မိန်းမ။

ကျွန်း

ကျွန်း - န / ကျွန်း / ခ၊ ရေဝန်းရံလျက် ရှိသော ကုန်းမြေ အရပ်။ “သပို့ပြင်ကျွန်း၊ ပင်လယ်ထွန်းသော်။” ကိုး* ၅။
 ၂၊ ရေကျသောအခါ ကျန်ခဲ့သည့် မြေဩဇာ ထက်သန်သော သောင်မြေကမ်းစ အရပ်။ “ကင်း ကျွန်းမှ ကျွန်း ကိုင်းမှ။” ပုံ။
 ကျွန်း - န / ကျွန်း / အဖိုးအတန်ဆုံး ဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ ထွက် သစ်မာပင်ကြီး။
 ကျွန်း - ကြို / ကျွန်း / ခ၊ မရှိ။ မဲ့သည်။ “နှိုင်းဖော်တုကျွန်း၊ မြင်းမိုရ်ထွန်းသို့။” ကိုး* ၁။ ၂၊ ကုန်ခန်း ပျောက်ပျက်သည်။ ကျူးကျော်ကုန်ခန်း၊ ကမ္ဘာကျွန်းလည်း၊ ဥပါန်းမကျေ။” ဝိပျို့* ၁၂။
 ကျွန်းကတီး - န / ကျွန်းကတီး / တောဆိတ်နံကြီးခေါ် သစ်ပင်။
 ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း - န / ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း / အရှေ့ကျွန်း၊ အနောက်ကျွန်း၊ တောင်ကျွန်း၊ မြောက်ကျွန်း ဟူသော စကြဝဠာအတွင်း ရှိနေသည့်ဆိုသော ကျွန်းလေးကျွန်း။
 ကျွန်းစု - န / ကျွန်းစု / နီးကပ်စွာ စုပေါင်း တည်ရှိနေသော ကျွန်းများ။
 ကျွန်းစွယ် - န / ကျွန်းစွယ် / ရေထဲသို့ ထိုးထွက်နေသော ကုန်းမြေ။
 ကျွန်းထင်း - န / ကျွန်းထင်း / ရေမျောသစ်သုံး။ “ရေထွက်ကူး ဆင်း၊ သေပျောက်ခြင်းလည်း၊ ကျွန်းထင်းမျောတူ၊ ပေါ့လည်း ထူ၏။” ပုံတောင်* ၂၉။
 ကျွန်းနုလင် - န / ကျွန်းနုလင် / အသားကို ယက်ကန်းလက်ခတ် လွန်းစသည် လုပ်ရသော သစ်ပင်ကြီး။ ကျွန်းရိုး။
 ကျွန်းရိုး - န / ကျွန်းရိုး / ကျွန်းနုလင်။
 ကျွန်းမျော - န / ကျွန်းမျော / ရေတွင် ပေါလောပေါ်နေသော စိုက်မြေအစုအပုံ။ (ယင်းအပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ အင်းလေးကန်တွင် ရှိသည်။)
 ကျွန်းဦး - န / ကျွန်းဦး / ရေထဲရှိ ကျွန်း၏ ထိပ်ပိုင်းအရပ်။

ကျမ်း

ကျမ်း - ကြို / ကျမ်း / ကျမ်း / ခ၊ မီးလောင်မြိုက်၍ ကြေမှု ပျက်စီးသည်။ “မုန့်မကန့်၊ ပျက်ကွယ်သွား ဆိုပါချေသော်.... ကျမ်းလောင်ပျက်စီးစေသော။” နူ၊ ၃၂၁။ ၂၊ (ရောဂါ အခြေအနေ) လွန်သည်။ “ရောဂါကျမ်းနေပြီ။”
 ကျမ်း - ကြို / ကျမ်း / ကျမ်း / ခ၊ ရင်းရင်းနှီးနှီး ဖြစ်သည်။ “လက်ဦးမဆွ၊ ချစ်ကျမ်းစပြင့်။” ကိုး* ၅၀။ ၂၊ ကျွမ်းကျင် - ကြို ခ၊ နှင် အတူတူ။ “တောကျွမ်းသောသူတို့။” စွယ်၊ ပ။ ၂၁၅။

ကျမ်း- န / ဂျန်း / ယက်ကန်းနတ်တွင် ပါသော ဝါးတံ။ “လက်
လိပ်၊ လက်ခတ်၊ ကျမ်း၊ လွန်း၊ ယဉ်သွား၊ နှစ်တို့ကို မိမ္မယူ
စေ။” နှ။ ၃၄၀။

ကျမ်းကျင် - ကြံ / ကျမ်းကျင် / ကျန်းကျင် / ခ၊ ပညာရပ်တခု
တွင် အထူး တတ်သလိမ္မာသည်။ လေ့လာ ပွန်းတီးသည်။
ကျမ်းသည်။ ၂။ ချစ်ခင်ရင်းနှီးသည်။ “ငယ်ကကျမ်းကျင်း
မေတ္တာဝင်လျက်။” ၂။ ၆။

ကျမ်းစိုက် - ကြံ / ဂျန်းစိုက် / ကျမ်းထိုး ဦးစိုက်သည်။ “သိုင်း
နင်းလိမ့်က၊ ကျမ်းစိုက်မြေခါ၊ ကုလိလက်လည်။” ဗပျို့ * ၈၇။
ကျမ်းဆောက် - ကြံ / ဂျန်းဆောက် / ခ၊ ကျမ်းစိုက်သည်။

၂။ ဒုက္ခဓာတ်သည်။
ကျမ်းထိုး - ကြံ / ဂျန်းထိုး / ခ၊ ဦးခေါင်းစောက်ထိုးလုပ်၍ ကိုယ်
ကို လည်ပတ်စေသည်။ ၂။ ဦးခေါင်းစောက်ထိုးလုပ်၍ မြင့်ရာ
မှ နိမ့်ရာသို့ ခုန်ဆင်းသည်။

ကျမ်းထိုးကောင် - န / ဂျန်းထိုးကောင် / လောက်လမ်း။ ရေတွင်
မြစ်သော မြင်လောင်း။

ကျမ်းထိုးကွက် - န / ဂျန်းထိုးကွက် / ကျေးသန္တာ - နှ၊ နှင့် အတူတူ။
(ဤကွက်ငယ်သည် ကျမ်းထိုးနေတတ်သည်။)

ကျမ်းထိုးမှောက်ခုံ - ကြံဝိ / ဂျန်းထိုးမှောက်ခုံ / ဦးစောက်
ပြောင်းပြန်။

ကျမ်းထောင် - ကြံ / ဂျန်းထောင် / ကျမ်းစိုက်သည်။ ကျမ်း
ဆောက်သည်။

ကျမ်းပစ် - ကြံ / ဂျန်းပစ် / ခ၊ ကိုယ်ကို ခေါင်လိုက် တပတ်
လည်နှံအောင် ခုန်၍ ကျမ်းထိုးသည်။ ၂။ [ဥပစာ] ဒုက္ခဓာတ်
သွားသည်။ အခက်အခဲ တွေ့သွားသည်။ အဆင်မပြေ မြစ်
သွားသည်။

ကျမ်းပြန် - ကြံ / ဂျန်းပြန် / ဦးခေါင်းစောက်ထိုး တလိမ့်ခေါက်
ကျေး ဖြစ်သွားသည်။ “ကန်လိုက်ကြောက်မူ၊ ဦးစောက်
ကျမ်းပြန်၊ နောက်သို့ လန်ပြီး။” တိတ်* ၆၃။

ကျမ်းထား - န / ဂျန်းထား / တန်ဖိုးတင် တွင် ကျမ်းစိုက်ခြင်း။

ကျမ်းထွန် - ကြံ / ဂျန်းထွန် / ဦးခေါင်း စောက်ထိုး လုပ်သည်။
“ငဲ့ကော ကန်း၍ အုန်းပင်စိုက်ကျမ်းထွန်။” ကော။ ၂၇။

ကျမ်းဝင် - ကြံ / ကျမ်းဝင် / ဝင်မင်ရင်းနှီးသည်။ ချစ်ခင်သည်။
ကျမ်းသူရဲစုံ - ကြံ / ဂျန်းသူရဲစုံ / တကြွေသောင်းကျန်းသည်။
အလွန်အမင်း ဆူပူလှုပ်ရှားသည်။

ကျမ်းသန္တာလန် - ကြံ / ဂျန်းသန္တာလန် / ခ၊ (ကျမ်းသမားကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ ကျေးသန္တာကဲ့သို့ လည်းကောင်း) ဦးစိုက်
ပြောင်းပြန် ဖြစ်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] နှစ်နာ ဆုံးရှုံးမှု များစွာ
ဖြစ်သည်။

ကြ

ကြ - ကြံ / ကျှာ / ခ၊ တက်သည်။ ထသည်။ မြောက်သည်။
မြောက်သည်။ “ချောင့်ခံမယ်န၊ ကြွေခံရာ၊ ကွာခံနယ်ပ”။

ဗပျို့ * ၂၃။ “မြောက်လွန်းလည်းကြ၊ နိပ်လွန်းကျခဲ့။” မဇ*
၁၈။ “မင်းကြ၊ ညောင်စောင်းခြေ ကြတယ်။” ဗျာ။ ၅၇။
“အဆင့်ကိုယ်မူ၊ ဝါသော ကြ၍၊ သွေးကဆိပ်ပြီ။” ဥပ္ပာ* ၄၈။
“ဂုဏ်အပ်မလွန်း၊ မျက်မာန် မကြွနိုးရသခင်။” နာနာ* ၁၃၇။
“အင်မတန် ခမက်သွေး ကြတတ်။” မြင့်၊ ပ။ ၁၃၇။ ၂။ (မြင့်
မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်) သွားသည်။ “နိဗ္ဗာန်ရွာသို့၊ ကြွခါနတ်လူ၊
သုံးရပ်သတို့။” သံဝေ* ၂၂။ ၃။ (မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်)
လာသည်။ “တို့ထိပ်တင်က၊ အလျင်ခေါ်၏၊ ကြွခါလှည့်
လော့။” ဗပျို့ * ၆၁။

ကြချီ - ကြံ / ကျှာချီ / (မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်) သွားသည်။
“ဂန္ဓာ၊ ဒေသစာရီ ကြချီတော်မူ၍။” အဉ္စသံ။ ၁။

ကြစောက် - ကြံ / ကျှာယောက် / (မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်) လာ
သည်။

ကြွား

ကြွား - ကြံ / ကျှား / ခ၊ ဝင်ပါပလွှား ပြောဆိုသည်။ “မကြွ
ပလွှား၊ မကြွားမဝ၊ ဆိုချေရှာလည်း။” ဥတိနီ* ၂၇။ ၂။ တက်
ကြသည်။ တိုးပွား များပြားသည်။ ထင်ပေါ်သည်။ “သစ္စ၊
ကြွားလျက်၊ ဘုရားမြတ်စွာ။” ၂။ ၃၆။

ကြွားဝါ - ကြံ / ကျှားဝါ / ဝင်ပါ ပလွှားသည်။
ကြွားဝင် - ကြံ / ကျှားဝင် / ပလွှား ပြောဆိုသည်။ “ပလွှား
ကြွားဝင် မြောက်ပင်ကြော်ငြာခြင်းသာ ဖြစ်သည်။” ကဝိ
သေ။ ၁၄၆။

ကြွေ

ကြွေ - န / ကျွေ / ခ၊ အဆင်တန်ဆာအဖြစ် သုံးရသော ခရုဖြူ
ငယ်မျိုး။ (ရှေးက အသပြာအဖြစ်လည်း သုံးသည်။) ၂။ ယင်း
ခရုဖြူငယ် မြောက်လုံးကို ပန်းကန်စောက်ထဲသို့ ပစ်ချ၍
အမှောက်အလှန်ကို ကြည့်ကစားရသော ကစားနည်း။ “ကြွေ
တလိုက် အန်တလိုက်၊ ရွှေစံမျှားရိုက်လို့။” ရာမ၊ ပ။ ၁၅။
၃။ ပန်းကန်အိုးခွက်တို့ကို သုတ်ကိမ်းရသည့် ကြွေစေ့ကဲ့သို့
ဖြူချောသော စင်္ချာတမျိုး။

ကြွေ - ကြံ / ကျွေ / ခ၊ စွဲငြိမှုမှ ပြတ်ကျသည်။ ကွာကျသည်။
“ဥသုဗ္ဗင်္ဂဏှ၊ သရက်ဓမ္မာလျက်၊ လေလည်း လေခါ။”
မြား* ၁၃၇။ ၂။ ရွှေ့လျော့သည်။ ပျက်စီးသည်။ “ဘဝ
မကြွေ၊ မသေသရွေ့။” ပဉ္စာ* ၁၂။ “ဗြဟ္မာနုတ်ဆွေ၊
ခန္ဓာကြွေသော်၊ မြေသို့ ရောက်ကြ။” ပဉ္စာ* ၁၃၇။

ကြွေစာ - န / ကျွေစာ / ကြွေစေ့ကိုချ၍ ဗေဒင်ဟောနည်း။

ကြွေစေ့ - န / ကျွေစေ့ / ကျွေဝါ / ကြွေခရုအစွဲ။

ကြွေစက္က - န / ကျွေစက်က / ပြောင်ချောသော စက္က၊ တမျိုး။
(ရုပ်ပိုက်နိမ့်ပတ်တွင် သုံးသည်။)

ကြွေလေး - န / ကျွေလေး / စင်္ချာတမျိုး။

ကြွေတိုက် - ကြံ / ကျွေတိုက် / ခ၊ ရှေးအခါက အင်္ကျီစသည်

တို့ကို သိပ်သည်းပြောင်ချောအောင် ကြွေအိုးဖြင့် ပွတ်တိုက်သည်။ ။ မီးကြွေတိုက်သည်။ မီးပွတ်တိုက်သည်။

ကြွေထည် - န / ကျွေးဝယ် / ကြွေရည် သုတ်၍ ချောပြောင်အောင် ပွတ်တိုက်ထားသော အိုးခွက် စသည်တို့ပစ္စည်း။

ကြွေပု - န / ကျွေးပုတ် / ပွဲပြာဆောင်တွင် အဖြူပြောက်များပါသော ကြွေရေကြီး။ (ဆေးပက်ဝင်သည်။)

ကြွေဆောင် - န / ကျွေးယောင် / ကြွေတိုက်ထား၍ တောက်ပြောင်နေသောအဆောင်။ “ဦးပေါင်းစွန့်ထောင်၊ ကြွေဆောင်ချိပ်ချိပ်။” မဂ်စိုး* ၈၈။

ကြွေရည် - န / ကျွေးယို / ကျွေးယေ / အိုးခွက် စသည်တို့ကို သုတ်လိမ်းရသော စင်္ချာထည်မျိုး။

ကြွေအိုး - န / ကျွေးအိုး / ကြွေတိုက်ရသော မီးအိုး။ မီးပူ။

ကြွေအနံ - န / ကျွေးအနံ / အနံစာနှင့် ကစားရသော ကစားနည်း။ “တယောက်ထပ်နံ၊ ကြွေအနံ လက်ပစ်၊ တကျစ်လည်းဆင်၊ စစ်တုရင်နှင့်။” မဂ်စိုး* ၆။

ကြွေး

ကြွေး - န / ကျွေး / ၁။ နောင်မှ ပြန်ပေးမည်ဟူသော ကတိနှင့် ချေးလှည့်ယူထားသောငွေ၊ ပစ္စည်း စသည်။ မြို့။ “ရသေ့ကြွေးကို၊ ချေးချေးငွေငွေ။” ဘုလင်* ၃၁၈။ ။ ပယ်ယူသော ပစ္စည်းအတွက် မပေးရသေးသော တန်ဖိုး။ ပုတီးတယောက်က ပြုထားသော ကျေးဇူး။ “ကျေးဇူးကြွေးကို ဆပ်နီငယ်လည်း။” စာအကျ။ ပ။ ၁၁၂။ ။ ၄။ မပြီးမပြတ်သေးသော လုပ်ငန်းတာဝန်။

ကြွေး - ကြံ / ကျွေး / အော်ဟစ်သည်။ အော်မြည်သည်။ အသံကျယ်စွာ ပြုသည်။ သီဆိုကျူးရင်သည်။ “တွတ်တွတ်သံလေး၊ ဘိုးခေါင်ကြွေး၍။” မင်းရင်။ ၁၄။

ကြွေးကြော် - ကြံ / ကျွေးကျော် / အော်ဟစ်သည်။ ဆူညံသည်။ “သေအိုးကို ဝယ်ကုန်လောဟု ကြွေးကြော်၏။” ကိယု။ ၁၇၂။

ကြွေးကြော်သံ - န / ကျွေးကျော်သံ / ၁။ ဆူညံစွာ အော်ဟစ်သောအသံ။ ။ ချီတက်ပွဲ၊ ဆန္ဒပြပွဲ စသည်တို့တွင် တဦးက တိုင်ပေးပြီး အများကဝိုင်း၍ဖောက်သော အသံ။

ကြွေးချ - ကြံ / ကျွေးချ / ၁။ ငွေကို အတိုးယူ၍ ထုတ်ချေးသည်။ မြို့ချသည်။ ။ ကုန်ပစ္စည်းကို အကြွေးဆောင်သည်။

ကြွေးဆပ် - ကြံ / ကျွေးဆတ် / ၁။ ချေးယူထားသောငွေ၊ ပစ္စည်း စသည်ကို ပြန်ပေးသည်။ ။ ပယ်ယူထားသောပစ္စည်းအတွက် မပေးရသေးသော တန်ဖိုးကို ပေးသည်။

ကြွေးဆယ်မြီချ - ကြံ / ကျွေးဆယ်မျီချ / ငွေချေးသောအလုပ်ကို လုပ်သည်။ “ဘောက်ကားဆောင်းဝယ်၊ ကြွေးဆယ်မြီချ။” သံဝေ* ၂၇။

ကြွေးတင် - ကြံ / ကျွေးတင် / ချေးယူထားသောငွေ၊ ပစ္စည်း စသည်အတွက် မိမိအပေါ်သို့ တာဝန်ဆောင်သည်။

ကြွေးပူ - န / ကျွေးပူ / ဇာတိဇာတိ အတောင်းခံရသော ကြွေး။

- ကြံ / ကျွေးပူ / ဇာတိဇာတိ ကြွေးလာတောင်းသည်။

ကြွေးမြီ - န / ကျွေးမြီ / သူတပါးထံမှ ချေးယူထားသော ငွေ၊ ပစ္စည်းစသည်။ သူတပါးတို့က ပေးရန်ရှိသောငွေ၊ ပစ္စည်းစသည်။

ကြွေးရှင် - န / ကျွေးရှင် / တရံတဦးအား၊ ငွေ၊ ပစ္စည်းစသည် ချေးထားသူ။ မြို့ရှင်။

ကြွက်

ကြွက် - န / ကျွက် / ၁။ အိမ်ထောင်ပစ္စည်းစသည်တို့ကို ကိုက်ဖြတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ခြေလေးချောင်း သတ္တဝါငယ်။ “ကြွက်နှင့် ကြောင်သား၊ တွေ့သောလားသို့။” ဘူပေါင်း* ၂၁။ ။ ကြာသပတေးမြို့ဟု ခေါ် အမှတ်အသား။

ကြွက်ကျ - ကြံ / ကျွက်ကျ / ပလိပ်စင်၊ ကျဆက်သော ကြောင် ကြွက်စသည်။

ကြွက်ကျစ်မှုန့် - န / ကျွက်ကျစ်မှုန့် / ကြွက်ကျစ်စာနှင့်တူသော မှုန့်။ ချိုင့်သကြား၊ လျှာမျှားမျှန်မျှန်၊ ကြွက်ကျစ်မှုန့်နှင့်။” လေမျိုး* ၉၆။

ကြွက်စုတ် - န / ကျွက်စုတ် / နှုတ်သီးချွန်း မျက်စိဖုံး ကိုယ်နဲ့နဲ့သောကြွက်။ သမင်နှင့်ကျား၊ ကြောင်သား ကြွက်စုတ်၊ ဘားပြုပြန်ကင်း။” ကုသ * ၁၃၄။ ဆင်ပြောင်နှင့်ကြွက်စုတ်။ ကျည်း။ ၆၂။

ကြွက်ညှပ် - န / ကျွက်ညှပ် / ကြွက်ဖမ်းရန် ညှပ်။ “ကြွက်ညှပ်ချုပ်လစ်၊ နွားမြီးကျစ်နှင့်။” ခေ* ၅၂။

ကြွက်တက် - ကြံ / ကျွက်တက် / အထူးသဖြင့် ခြေသလုံး၊ ပေါင်တို့ရှိ ကြွက်သားများ မခံသောအောင် တောင့်တင်းတက်ကြွသည်။

ကြွက်နို့ - န / ကျွက်နို့ / အရေတွင် ပေါက်တတ်သော အသားမာဖုကလေး။

ကြွက်ပြီး - န / ကျွက်ပြီး / ကျွက်ပြီး / ၁။ ဂမုန်းပင် တမျိုး။ ။ အုန်းသီး အညှာအနီးတွင်ကပ်၍ ပေါက်သောအတ်။

ကြွက်ပြီးတန်း - ကြံ / ကျွက်ပြီးတန်း / ကျွက်ပြီးတန်း / ကော်ခလိက်သောအခါ အရည်ပျစ်ပျစ်တန်း၍ ပါလာသည်။ “ပျာရည် ခပ် ထန်းလျက် ခပ် ထည်၍ မတူးမြစ်အောင်ချက်။ ကြွက်ပြီးတန်းလျှင် ချ။” ဆေးဖော်။ ၁၄၈။

ကြွက်ပျောက် - န / ကျွက်ပျောက် / ၁။ လေနှင့်ယာ အတွင်းဘက်က အလျားလိုက် ကပ်ချိတ်ထားသော သစ်သားတန်း။ “ပင်ကန်ကြွက်ပျောက်၊ လက်ထောက်တံကူ။” ကိုး* ၆၅။ ။ အိမ်စသည်တွင် ထရံကပ်ရန် ကန်လန့် ချိတ်ထားသော သစ်သားတန်း။ ကျွန်။

ကြွက်ဝမ်းဖြူ - န / ကျွက်ဝမ်းဖြူ / ဝမ်းပိုက်ဖြူသော အိမ်ကြွက်။

ကြွက်သား - န / ကျွက်သား / ကိုယ်ခန္ဓာရှိ အကြောစည်းအကြောစိပ်။ “လက်မောင်းသားနှင့် ခြေသလုံးသားကို မြန်မာဝေါဟာရ၌ ကြွက်သားဟူ၍ ခေါ်ကြ၏။” ကာယင်။ ၃၉။

ကြွင်း

ကြွင်း - ကြို / ကျွင်း / ခ၊ ကျန်သည်။ “အညွန့်အရွက် အနွဲ့ အပွေးသည်သာ ကြွင်း၏။” ဂီတိ။ ၁၁၇။ “သာသည်ညင်း ညင်း၊ ပြောက်လေ ကြွင်း နှင်း၊ ဆီနှင်းမကုန်။” ဂါထာ * ၁၂။ ၂။ ဂဏန်းတက်ရာတွင် စားခြံမပြတ် ကျန်သည်။ “တခု ကြွင်းထားချို့” ကိုးဖြေ၊ ပ။ ၁၀။ “သက်လေးနှစ် ကြွင်း၊ နှစ်ဆယ်တွင်းတွင်း” ဗျူ၊ * ၂၁။

ကြွင်းကျန် - ကြို / ကျင်းကျန် / ခ၊ လစ်လပ်သည်။ လစ်ဟင်း သည်။ လိုနေသည်။ မကြွင်းမကျန်၊ ပြန်မည်လျှောက် မည်။” ကုသ * ၃၀၀။ ၂။ တည်နေရပ်သည်။ ပါမသွား။ ကုန်မသွား။ “ကံစကလေး၊ ကြွင်းကျန် သေးသည်နှင့် သေဘေးလွတ်၍။” ဗုဒ္ဓ၊ ၁၈။

ကြပ်

ကြပ် - န / ဂြတ် / နိဗျောသော အဆင်းရှိသည့် သတ္တုတမျိုး။ ကြပ် - န / ဂြတ် / တံတောင်ဆစ် ဒူးဆစ်တို့တွင် ပွန်းပဲ့ပြုတ်ထ နေခြင်း။

ကြပ် - နဝိ / ကြပ် / ခ၊ ကျိုးလွယ်သော။ ဆတ်သော။ ရွှေသော။ ၂။ စိတ်တိုလွယ်သော။

ကြပ်ဆတ် - နဝိ / ကြပ်ဆတ် / ဂြတ်ဆတ် / ခ၊ ကျိုးလွယ်ပျက် လွယ်သော။ “သားရေနုတို့ မှာအမြဲနွေ့၊ ခြောက်စေရသော အခါ ကြပ်ဆတ်သွားမည်။” သားရေ။ ၁၁၈။ ၂။ စိတ်တို လွယ်သော။ “နှလုံးကြပ်ဆတ်၊ ကြံအင်ဈွတ်၏။” ကိုး * ၂၃၀။

ကြပ်ဆတ်ဆတ် - ကြိဝိ / ဂြတ်ဆတ်ဆတ် / (အပြောအဆို၊ အပြောအမှု) တိုတိုတောင်းတောင်း။ မပြေမပြစ်။ မပျောင်း မပျော့ပဲ့။

ကြပ်ဆတ် - ကြိ / ဂြတ်ဆတ် / ခ၊ တံတောင်ဆစ်၊ ဒူးဆစ်သည် တို့တွင် ပွန်းပဲ့ပြုတ်ထနေသည်။ ၂။ ချေး အတင်းများသည်။

ကြွယ်

ကြွယ် - နဝိ / ကြွယ် / ခ၊ ပေါများသော။ ပြည့်စုံသော။ “ကုရေရှင်ဆယ်၊ ကြွယ်လတ်တံပြီး၊ သဌေးကြီး၏။” ဥပ္ပာ * ၁၀။ ၂။ ထွေပြားသော။

ကြွယ်ကြီး - န / ကြွယ်ကြီး / ဂြွယ်ကြီး / ဆန်နီပေါးတမျိုး။ သလေးနီ။

ကြွယ်ပင်ပေါက် - ကြိ / ကြွယ်ပင်ပေါက် / ချက်ချင်း တိုးပွား ကြွယ်ဝသည်။ “ချက်ချင်း မျက်မှောက်၊ ကြွယ်ပင်ပေါက် သည်။” ။ ကုန်လောက်အိမ်တောင် ဆင်လောင်းတည်း။” ဝိပျူ၊ * ၁၂။

ကြွယ်ထူး - န / ကြွယ်ထူး / အစက် အပြောက်ကလေးများ ပါပြီး အမျှင်များ မာကျစ်နေသော ဝါပေါက်။ “ငါးရိုးနှင့် ဆင်စွယ်၊ ကြွယ်ထူးနှင့် ပေါက်လှ၊ စသားနှင့်ချိပ်၊ ရိုးရိပ် ယောင်များ။” ညွန့်ပေါင်း၊ ၃။ ၁၃၀။

ကြွယ်ထူး - န / ကြွယ်ထူး / ညွှံသော စပါးတမျိုး။

ကြွယ်ဝ - နဝိ / ကြွယ်ဝ / ပေါများပြည့်စုံသော။ “ကြွယ်ဝသော သူအား ဥစ္စာကို မပေးရာ။” ကိပ္ပ၊ ၆၃။

ခ

ခ - န / ခါ / ဗျည်း သုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် နှစ်လုံးမြောက် အက္ခရာ။ ခခေးဟု ခေါ်သည်။

ခ - ကြိ / ခါ / ခ၊ ခိုသောကျိုးနွဲ့စွာ ဆည်းကပ်သည်။ “လူ့တွယ် ရာမြင့်၊ ပျူငှာနို့မိချ၊ ငါ့ကိုခွေ၊ ကြောက်လွန်ရွာ၊ ခန့်ညား စွာဟ။” ဘုလင် * ၃၂၉ ၂။ ရောက်လှသည်။ ရောက်လှာ တည်ရှိသည်။ “ရွှေမြို့ပတ်လည်၊ အတည်တည်မြင့်၊ နတ်ပြည် တမျှ၊ သာပေါင်းလျက်။” ဥပ္ပာ၊ နိဂုံး * ၄။ ၉။ ရောက်လှာ ထိရိက်သည်။ “ငှက်မြတ်နားကို ခိုကြိုးများခကြောင်း။” မျောက်ခို။ ၁၈၀။ “ရန်မခ သောမသန်း၊ ချမ်းစွာနေကြပါ ကုန်လော။” ဇင်း၊ ပ။ ၂၉။

ခကောက် - န / ခေါက် / တံကောက် - န၊ ရှ။ “ရပ်လျက် ဆံ

ကိုဖြေ၍ နောက်သို့ လှန်သော် ခကောက်သို့ ထိ၍။” ဟင်္ကင်။ ၂၅၀။

ခမယ - ကြိဝိ / ခါဂါယာယာ / ခိုသောကျိုးနွဲ့စွာ။

ခခေး - န / ခါခေး / ခအက္ခရာ၏ အမည်။ (ခကေးဟုလည်း ရှိတတ်သည်။)

ခခေး - ကြိ / ခါခေး / အစေအပါးခရန် အနီးတွင် ရှိနေသည်။ အနီးအပါးတွင်နေ၍ ခိုသောစွာ လုပ်ကျွေးပြုစုသည်။ “ဘုရား သခင်ရှေ့တော်၌ ခခေးလျက်။” ဘုကျော်၊ ၅၃။ “ဤနေ့မှ စ၍ အရှင်တို့ ကို အကျွန်ုပ်တို့သည် ခခေးအတူ သိ၏။” ငါး၊ ၄၂။ ၂၄၂။

ခစာပေဥကိန်း - န / ခါစာပေဥကိန်း / ပုဂံပြည် ပုပ္ပား

စောရဟန်းမင်း နှစ်ပေါင်း ၅၆၀ ကို ဖြိုသော သက္ကရာဇ် ဖြိုကိန်း။ (ပဉ္စ = ၅၊ ဆ = ၆၊ ခ = ၀)

ခေါ်ပတ် - န / ခေါ်ပတ် / ခါးခေါ်ပတ် - န၊ ခ၊ ၂၊ ၅။

ခေါ်ပတ်တင် - ကြံ / ခေါ်ပတ်တင် / ခါးခေါ်ပတ်တင် - ကြံ၊ ၅။

ခေောင်းကြီး - န / ခေောင်းကြီး / ရှားခေောင်းကြီးပင်။

ခေောင်း - ကြံ / ခါးခေောင်း / ရှိသောစွာ ခေောင်းသည်။

ခေ - န / ခနု / တိုတောင်းလွှာသော အခိုက်အတန့်။ လက် ဖျစ်ဆယ်တွက် သို့မဟုတ် လျှပ်ဆယ်ပြက် သို့မဟုတ် မျက်စိ ဆယ်စိတ်နှင့် ညီမျှသော အခိုက်အတန့်။ [ပါ]

- ကြိဝိ / ခနု / ခဏတဖြုတ်။ [ပါ]

ခေကြီး - န / ခနုကြီး / ခနုကြီး / [အဘိဓမ္မာ] ခဏယ် သို့မဟုတ် အခိုက်အတန့်။

ခေချင်း - ကြိဝိ / ခနုချင်း / ချက်ချင်း။ အလျင်အမြန်။

ခေလင်း - န / ခနုလင်း / ခနုလင်း / [အဘိဓမ္မာ] မျက်တောင် တစစ်ကာလကို ကုသေသိုသိန်းစိတ်၍ တစိတ်ခန့်သော အခိုက် အတန့်။ (ဖြစ်ဆဲဓာဏယ်၊ တည်ဆဲဓာဏယ်၊ ပျက်ဆဲဓာဏယ် ဟူ၍ ဓာဏယ်သုံးမျိုးရှိသည်။)

ခေတမြုတ် - န / ခနုတမြုတ် / မကြာသော ကာလအပိုင်း အခြား။ တိုတောင်းသော အခိုက်အတန့်။

ခေပန်း - န / ခနုပန်း / လက်ရှိ အခိုက်အတန့်။ တည်ဆဲဓာဏ။

ခန့် - ကြံ / ခန့် / မခံသာအောင် စောင်းရိပ်ကာ ပြောဆိုသည်။ ကျီစားပြောဆိုသည်။

ခန့် - ကြံ / ခန့် / ခြေထောက်စသည် မသန်မသာ မခိုင်မမြဲဖြစ် သည်။ “လုပ်လိလုပ်လုပ်၊ ခန့်ခြေညှိ။ ကျီးလိမ့် ဆတ်ဆတ်။” ဝေပျို့ * ၁၆၀။ (ခန့်ညှိဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

ခနော်ခန့် - ကြိဝိ / ခနော်ခန့် / ခြေထောက်စသော အရာများ သန်သာ ခိုင်မြဲခြင်းမရှိပဲ။ “သမင်ကလေးလည်း ခြေထောက် ခနော်ခန့်နှင့် ရပ်ကာ။” လည်း။ ၁၆၀။

ခနိုးခန့် - ကြိဝိ / ခနိုးခန့် / မခံချိမခံသာဖြစ်အောင်။ နောက် ပြောင်းကျီစားကာ။ “ထားမေက ပြုံးပြုံးကလေး ခနိုးခန့်နှင့် မေးနေသော်လည်း။” လမ်း။ ၉၂။

ခနောက်စိမ်း - န / ခနောက်စိမ်း / ဖြူမွှေးကြွပ်ဆတ်သော သတ္တု တမျိုး။ (ဆေးဖက်ဝင်သည်။)

ခနောင်း - န / ခနောင်း / ခေတွင် ဖြစ်ပေါ်သော ဝဲ။ “ခနိုး ခေကြောင်း၊ ဝဲခနောင်းဝယ်၊ တပြောင်းပြန်ပြန်။” သူလင်း * ၁၀။ [မွန်]

ခနပ် - န / ခနပ် / အိုးလုပ်ငန်းတွင် အိုးစိမ်းကို ပုံပေါ်အောင် ရိုက်ရသော လက်ချိက်။

ခန့်ထုပ် - န / ခန့်ထုပ် / ဘဲနှုတ်ဆန်မှုန့် သို့မဟုတ် လျှံမှုန့်ကို ခပ်ပါးပါးကြော်ကာ အတွင်း၌ အသားတမျိုးမျိုး ဌာပနာ၍ အထုပ်ငယ်သတ္တုနှင့် ကြော်ထားသည့် မုန့်တမျိုး။ (မကြော် ပဲလည်း စားနိုင်သည်။) “ရော့.....ဟောသည် ခန့်ထုပ် ကလေးလဲ စားစမ်းပါအံ့။” စာဆို။ ၃၅၅။

ခနွဲ - န / ခနွဲ / လယ်ထဲသို့ ရေသွင်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ လှေ ထဲမှ ရေထုတ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ မြက်သီးခပ်ရာတွင်လည်း

ကောင်း အသုံးပြုရသော အခိုးရည်တပ် ပက်ခွက်။ (တခါ တရံ သုံးချောင်းထောက်စင်တွင် ကြိုးနှင့်ဆိုင်း၍လည်း လွှဲပက် ကြသည်။) “ခြေမဆူးစူး၊ နဖူးဆူးရွာ၊ ရေတာလွဲ၊ ခနွဲ တခြား၊ ဟူသောလားနှင့်။” မဃ * ၃၇၈။

ခပဲ - န / ခပဲ / [ပေါ] ခ၊ အားလုံး။ ခပ်သိမ်း။ “တကန်လုံး ရေခပဲသည် ရဲရဲခြင်းခြင်း သွေးအဆင်းကို မြင်လတ်က။” ပင်း၊ ပ။ ၁၄။ ၂။ အများ။ “စကြာရေ တင်း လေးကျွန်းနှင့် သို့၊ ကောင်းကင်ပျံပဲ၊ လူစပ်တို့၊ သဲသံကျော်လွှံ၊ ရှုစေအံ့ ဟု။” ဘူပေါင်း * ၁၀၄။

ခပင်း - န / ခပင်း / [ပေါ] အားလုံး။ ခပ်သိမ်း။ “ကျိုးကြောင်း မြှော်တင်း၊ နားတော်သွင်းသည်။ ။ခပင်းအားလုံး မှတ်ရာ တည်း။” ပြည်စုန် * ၈။ “ကိလေသာရန်ခပင်းကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဆင်၍။” ဇိ။ ၆၆၆။

ခပေါင်း - န / ခပေါင်း / လိမ္မော်ဆောင် လှံဝိုင်းသော အသီး ရှိသည့် အပင်တမျိုး။ (ခါးသောအသီးတွင် အစေ့များပါ သည်။) “မုန့်လျှင်းမုန့်ကျ၊ ရွှေတူခပေါင်းစားကောင်းရသော။” ဟင်္သာ * ၆။

ခပေါင်းရေကြည် - န / ခပေါင်းရေကြည် / သေးငယ်သော အပွင့်စိမ်း လှံဝိုင်းသော အသီးရှိသည့် သစ်ပင်တမျိုး။ (ယင်းအစေ့ သည် ရေကို ကြည်စေတတ်သည်။)

ခမက်ကြီး - န / ခမက်ကြီး / ချိန်ခွင်ဘောင် ငြိမ်အောင် ဆိုင်း ထားသော ကြိုး။

ခမောက် - န / ခမောက် / ဝါးပင်၊ ပေရွက်၊ ဝါးနှိုးစသည်တို့ဖြင့် လုပ်သော ဦးခေါင်းဆောင်း ကိရိယာ။

ခမောက်

ခမည်း - န / ခမဲ / ခမိုး / ခ၊ ဖခင်။ အဖေ။ ဖအေ။ “သုဒ္ဓေါ ခမည်း၊ ဆွေနှည်းဓမ္မာ၊ သည်းချာရာဟု။” ကိုး * ၁။

၂။ ဆွေမျိုးသားချင်းနှီးစပ်သူတို့ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးစွာ ခေါ်သောစကား။ “သူတော်မြတ်စွာ၊ သူတို့ရှာသည်၊ သစ္စါစွည်း၊ ရှင်ခမည်းကား။” ပါမီ * ၄၄။ ၃။ ခမည်း ပေးသော လက်ဆောင်ပစ္စည်းဥစ္စာ။

မေဃ်ဓမ္မကံ - န / ခမီးဓမ္မကံ / လင်မယားနှစ်ယောက်၏ အမိ
အဘများ အချင်းချင်း ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံကို ပြသောစကား
လုံး။ “ကောသလမင်းကြီးနှင့်တကွ မေဃ်ဓမ္မကံဖြစ်သော
မိဂါရသုဗ္ဗတို့ကို။” ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄၃။

မေဃ်ဓမ္မကံ - ကြံ / ခမိတောင်း / နာဗျားမကျန်း ရှိနေသော
ကလေးသူငယ်အတွက် ပစ္စည်းဥစ္စာ တခုခုပေးရန် တဦး
တယောက်ထံ တောင်းခံသည်။

မေဃ်ဓမ္မ - ကြံ / ခမိပေး / ခ၊ နာဗျားမကျန်း ရှိနေသော
ကလေးသူငယ်အတွက် ပစ္စည်း ဥစ္စာတခုခုကို ပေးသည်။
၂။ လူကြီးမိသတို့က သားသမီးတို့ကို ပုခက်တင်သောအခါ၊
ခေါင်းရိုက်သောအခါ၊ နားတွင်းသောအခါ၊ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ
ပြုသောအခါတို့၌ ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေးသည်။

မေဃ်ဓမ္မ - ကြံ / ခမိလို / နာဗျားမကျန်းရှိနေသော ကလေး
သူငယ်များ ကျန်းမာလာစေရန် လက်ဆောင်ပစ္စည်း တခုခုကို
လိုနေသည်။

မဃာ - န / မဃာ / သနားသော စိတ်ဖြင့် လူ၊ တိရစ္ဆာန်တို့ကို
ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ “သု.မဃာမှာ၊ သစ္စါတရားကလဲ
အလွန်ကောင်းတော့။” ဇောဝိ. ၃။ ၄။ “လိပ်ဥပျောက်လို့၊
လိပ်မ ရှာ၊ သု.မဃာ ငိုမိမိမဲ့။” သာ။ ၂။

မဃူ - န / မဃူ / မိချောင်းကမ်းစပ် ချုံများပေါ်တွင် နွယ်
တက်နေသော အပင်တမျိုး။ (ယင်းအပင်၏ ဗာဓိသီးနှင့်
ဆင်သော အသီးကို ဟင်းချက်စားရသည်။)

မယ - ကြံ / ခါဟာ / ခ - ကြံ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “မေဃ်
တော်ကို ရှိခိုးမယ မြို့မြို့သော်။” ရခိုင်ဝင်၊ ပ။ ၅၃။

မယဓမ္မ - ကြံဝိ / ယောဓမ္မာ / ခယဓမ္မ။ ကျိုးစွဲပျက်စရာ။
အောက်ကျ နောက်ကျခံကာ။

မယဓမ္မ - န / ယောဓမ္မာ / ကုန်ပျောက်ပျက်စီးခြင်း။ “မိမိ
ကိုယ်၌ ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်း မေယဓမ္မ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဖြစ်စေ
၍။” ဓမ္မပဒ။ ပ။ ၇။ [ပါ]

မယားဇောက် - န / မယားဇောက် / စာရင်းစသည် ရေးမှတ်ရန်
မျှဉ်းမတ်များ ရေးဆွဲထားသော ဇယားကွက်။

မယင် - န / မယင် / ဝါးပင်တမျိုး။ တပင်တိုင်ဝါး။ “ဝါးကျူ
မယင်၊ တုံကရင်နှင့်၊ ရွက်လင်ဝါးပျံ၊ ကြလိုကြပပ်။” ဘုံ*၉၉။

မဇာ - န / မဇာ / မှတ်ရသော တူရိယာတမျိုး။ (စစ်တင်သုံး

ဓရာ၊ ရဲတင်သုံး ဓရာ၊ အားကစားရိုင်သုံး ဓရာဟူ၍ အမျိုး
ပြားသည်။) [မွန်]

ဓရာ - န / မဇာ / ရေငန်ပိုင်း အရပ်များတွင် ပေါက်သော
ထူးချွန်များရှိသည့် အပင်။ [မွန်]

ဓရာ - န / မဇာ / လက်တချိုးခန့် အခိုက်အတန့်၊ ဆယ်ခဏ။
“ဟတ္ထံ၊ လက်ကို။ ခဉ္စန္တိ၊ ခေတ္တတိုက်နုန်၏။ ဣတိ၊ ထို
ကြောင့်။ ဓရာ၊ ဓရာမည်ကုန်၏။...လက်တချိုး ဟူလိုသည်။”
စွယ်၊ ပ။ ၃၆၆။

ဓရာ - န / မဇာ / ငါးထောင်သော မြူးတမျိုး။ “ငရုတ်ကို ဓရာ
ခေါ် လယ်ငရဲ၊ ထောင်ကရိယာ... ဖြင့်လည်း စေ...
သည်။” သွေး၊ ၂၄၀။ ၅၁။

ဓရာ - ကြံ / မဇာ / သနားဖွယ်ရာ ချစ်ခင်ဖွယ်ရာ ချဲ့၍ ပြော
ဆိုပြုမူသည်။ “သဘောပါ ပါ၊ အပြော ဓရာတဲ့ အိုမောင်ကြီး
ရဲ့။” အဘတီ၊ တ။ ၁၅၁။

ဓရာတုတ် - ကြံ / မဇာတုတ် / ခ၊ ဓရာကို ဆင်ကာဆင်ကာ
မှုတ်၍ အချက်ပေးသည်။ ၂။ စစ်တပ်၊ ရဲတပ်တို့တွင်ကဲ့သို့၊
ဓရာကိုမှုတ်၍ အချက်ပေးသည်။

ခရီး - န / ခရီး / ခ၊ သွားလာရာလမ်း။ “မန္တအမတ်သွား
ရာ ခရီးဆိုလို့ကလေး ပို့သုဇော်ခြင်း။” န။ ၂၁။ ၂။ သွား
လာရာ အကွာအဝေး။ “ငှင်းနေခရီး မြန်မာတိုင် ၂၆ တိုင်
အကွက်သည်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၄။

ခရီးကြမ်း - န / ခရီးကျန်း / ခ၊ သွားလာရန် မလွယ်ကူသော
ခရီး။ ၂။ အပြင်းအထန်သွားရသောခရီး။

ခရီးကြုံ - ကြံ / ခရီးကျုံ / သွားလာခိုက်တွင် တိုက်ဆိုင်သည်။
- န / ခရီးကျုံ / ခရီးသွားစဉ် တွေ့ဆုံသူ။

ခရီးတောင်း - န / ခရီးခောင်း / ထိုထိုဤဤ သွားလာခြင်း။
“ကလေးထိန်းမဲ့လူမရှိလို့ ခရီးတောင်းတောင်မသွားနိုင်တူး။”
ခွ။ ၆၊ ၇၀။ ၉၀။

ခရီးခဲ - န / ခရီးခဲ / ခ၊ ခက်ခက်ခဲခဲ သွားလာရသော ခရီး။
၂။ ဘေးရန်ရှိသော သွားလာရာလမ်း။

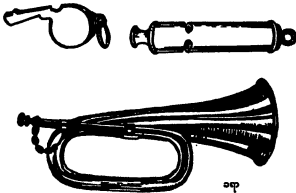
ခရီးခရိတ် - န / ခရီးဇယ်တိုင် / ခ၊ ခရီးသွားရာတွင် ကုန်ကျငွေ။
၂။ အစိုးရကိစ္စဖြင့် ခရီးသွားသော အစိုးရအမှုထမ်းအား
ထုတ်ပေးရသောငွေ။

ခရီးစာ - န / ခရီးစာ / ခရီးသွားခိုက် စားရန်အစာ။ “ဤ
မျောက်ကို ရိုက်သတ်၍...ခရီးစာကိုလည်း ပြုဆွဲ။” ထိကုတ်။
၅၀၀။

ခရီးစဉ် - န / ခရီးစဉ် / လမ်းခရီး၏ အစီအစဉ်။ အစမှ အဆုံး
အထိသော လမ်းခရီး။

ခရီးဆောင် - န / ခရီးဆောင် / ခရီးသွားရာတွင် ကိုယ်နှင့်မကွာ
ဆောင်ယူသော ပစ္စည်း။ “ခရီးဆောင် မွေ့ဇာကလေးပေါ်
တွင် ကျောရထားတော့၏။” မိန်းမ၊ ၂၀။

ခရီးဆန္ဒ - ကြံ / ခရီးဆန္ဒ / ခ၊ ခေတ္တရပ်နားနေရာမှ ဆက်လက်၍
ခရီးသွားသည်။ ခရီးဆက်သွားသည်။ “ပန်းအိုင်ရွာမကြီးသို့
ခရီးဆန္ဒတော်မူရန် တင်ကြသောအခါ။” လောရည်။ ၂၈။
၂။ ခရီးသွားသည်။

ဓရာ

ခရီးတွင် - ကြို / ခရီးတွင် / ခ၊ ခရီးသွားလာရာတွင် အရောက် အပေါက် မြန်သည်။ ။ [ဥပစာ] အလုပ်လုပ်ရာတွင် လုပ်ငန်း ပိုမိုမြန်စီးသည်။

ခရီးထောက်ချ - ကြို / ခရီးခေါက်ချသူ / ခရီးတွင် ဝခန်းချ ရပ်နားသည်။ ခရီးတွင် ခေတ္တရပ်နားသည်။

ခရီးထောင့် - ကြို / ခရီးထောင့် / သွားလာရာ အခန့်မသင့်ဖြစ် သည်။ သွားလာရာ မပြောင့်မဖြူးဖြစ်သည်။

ခရီးထွက် - ကြို / ခရီးထွက် / လမ်းခရီးဖြင့် ထွက်ခွာသွား သည်။ ခရီးသွားသည်။

ခရီးပေါက် - ကြို / ခရီးပေါက် / ခရီးတွင်သည်။

ခရီးပန်း - ကြို / ခရီးပန်း / ခရီးသွားရသောကြောင့် နှမ်းနယ် သည်။

ခရီးပြင်း - ကြိတ် / ခရီးပြင်း / ပြင်းပြင်း ထန်ထန်။ အလျင် အမြန်။ မရပ်မနား။ “ဂျီ ငယ် ခိုင် ဆတ် ဆိုတဲ့ သတ္တဝါတွေ ကို... ရွာရင်းရွာရင်း ခရီးပြင်းလာခဲ့ရာ။” မှတ်စလင်း ၆၈။

ခရီးပြင်းနှင့် - ကြို / ခရီးပြင်းနှင့် / ခရီးပြင်းသွားသည်။ “ဇာခိ ဉာကသို မရောက်မခြင်း ခရီးပြင်းနှင့်၍။” ဒေသီ ဒု။ ၉။

ခရီးမင့် - ကြို / ခရီးမင့် / ခ၊ ခရီးသွားရာတွင် နှောင့်နှေးသည်။ ။ နှောင့်နှေးကြွန်းကြာသည်။

ခရီးမတ်တတ် - ကြိတ် / ခရီးမတ်တတ် / ခရီးသွားခိုက်။ “သွား ရင်းလားရင်း ခရီးမတ်တတ်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၁၅။

ခရီးယာယီ - န / ခရီးယာယီ / [ပေဝင်] အခိုက်အတန့် ခရီး သွားခြင်း။ “စိတ်မကြည်ခြင်း ခရီးယာယီ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း များ ဖြစ်မည်။” ကမ္ဘာ။ ၁၃၅။

ခရီးရောက် - ကြို / ခရီးရောက် / ခ၊ သွားလိုရာ အရပ်သို့ ရောက်သည်။ ။ လိုရာကိစ္စကို ဆောင်ရွက်အောင်မြင်သည်။ အကျိုးပြီးမြောက်သည်။

ခရီးရောက်မဆိုက် - ကြိတ် / ခရီးရောက်မဆိုက် / လိုရာ အရပ် သို့ ဆိုက်ရောက်ခါစ။ “ခရီးရောက်မဆိုက်ပင် မိခင်ကြီး၏ မျက်စိကို ခွဲစိတ်ကုသရာ။” လူချွန်၊ ပ။ ၁၄၉။

ခရီးလွန် - ကြို / ခရီးလွန် / ခ၊ သွားရမည့်ခရီးထက် ပို၍သွား သည်။ “နွားပျောက်သည်ကို လိုက်၍ရွာဖွယ်နှင့် ခရီးလွန် ၍ ချောက်ထဲသို့ ကျလျှင်။” ကိပု။ ၄၇။ ။ ပြုပြင်၍မရ သော အခြေအနေသို့ ရောက်သည်။ “ဖီလို့ ခရီးလွန်နေပြီး မှတော... သန့်မှ မတတ်နိုင်တော့ပေါ့။” လူသတ်။ ၂၀၁။ ၃။ ကိစ္စတရပ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရမည့်အခါ၌တွင် အခြား တနေရာသို့ ရောက်ရှိနေသည်။

ခရီးသွယ် - န / ခရီးသွယ် / ခရီးသွားနေသူ။

ခရီးသွား - ကြို / ခရီးသွား / လမ်းခရီးဖြင့် ထွက်ခွာသွားသည်။ - န / ခရီးသွား / ခရီးသည်။

ခရီးဦးကြိုဆို - ကြို / ခရီးဦးကျို / လမ်းဦးလမ်းထိပ်က ဆီး၍ တွေ့ဆုံခေါ်ယူသည်။ မိမိထံသို့ ရောက်လာသောအခါ၌ထက် ဆီးကြိုခေါ်ယူသည်။ “ဘုရားလောင်းလာလျှင် ခရီးဦးကြိုဆို ရှိ။” ကိကော။ ၁၈၇။

ခရ - န / ခလ / ခ၊ များသောအားဖြင့် အသားစိုင်ကို အခွံပာ ပုံးလျက်ရှိသော အသားပျော့ ကျော့ခွံမဲ့ ရေသတ္တဝါ။ (ခရ စိမ်း၊ ခရစေတီ၊ ခရပက်ကျိစသည်ဖြင့် အမျိုးပေါင်းများစွာ ရှိသည်။) [မှန်] ။ ခရပတ်ဗွေ - န၊ ။ နှင့် အတူတူ။

ခရစိမ်း - န / ခလစိမ်း / ခရပတ်လိမ္မော်ကံသွားသော အခွံရှိ သည့် ခရတမျိုး။ (ဆေးပက်ဝင်သည်။)

ခရစေတီ - န / ခလစေတီ / စေတီပုံရှိသော ခရတမျိုး။

ခရရတ် - န / ခလရတ် / ခရများကို ရွာမွေစားမျှိုတတ်သော ခြေတံရှည် ငှက်ကြီးတမျိုး။ (ခရရတ်အနက်၊ ခရရတ်အဖြူ ဟူ၍ အမွှေးအဆောင်အလိုက် အခေါ်ကွဲသည်။)

ခရပက်ကျိ - န / ခလပက်ကျိ / ခရကဲ့သို့ အခွံပါသော ပက်ကျိ တမျိုး။

ခရပတ် - န / ခလပတ် / ခ၊ ခရသင်း စသော ခရအချို့၏ အခွံ တွင် တဆင့်ပြီးတဆင့် ရပ်တန့်ချွန်တက်သွားပုံ သဏ္ဌာန်။ သတ္တဝါတစ်ခုခုရှိစေ၊ ။ လက်ယာချစ်ဖြစ်စေ၊ လက်ဝဲချစ်ဖြစ် စေ အပြင်ဘက်မှ အတွင်းဘက်သို့ ချုံ့ကာ ချုံ့ကာ အထပ်ထပ် တဆက်တည်း ရပ်ခိုင်းရေထားသော ကြိုးစိုင်းပုံ။ အတွင်းဘက်မှ အပြင်ဘက်သို့ ချုံ့ကာချုံ့ကာ အထပ်ထပ် တဆက်တည်း ရေသားထားသော ကြိုးစိုင်းပုံ။ “တောင်ပေါ် သို့ ခရပတ်လည်ပြီး တက်လာကြရာ။” ကောက်။ ၂၀၀။

ခရပတ်ကျွေ - န / ခလပတ်ကျွေ / ခရပတ်ကဲ့သို့ တရစ်ပြီးတရစ် ကျွေခြင်း။

ခရပတ်ထွန်ဓား - န / ခလပတ်ထွန်ဓား / ခရပတ်ကဲ့သို့ အပြင် ဘက်မှ အတွင်းဘက်သို့ လက်ဝဲရစ် ခွေရစ်၍ လယ်ထွန် နည်း။

ခရပတ်ဗွေ - န / ခလပတ်ဗွေ / ခ၊ ခြေချောင်းထိပ်၊ လက် ချောင်းထိပ် စသည့် အသားပျော့ပိုင်းတွင် ဝန်းစိုင်း ရပ်တန့် လျက်ရှိသော ဗွေဂူ။ ။ မြင်း၏ ပေနှင့် တင်သားပြီးအောက် တဘက်တချက်တွင် ဝန်းလျက်ဖြစ်စေ၊ ချွန်လျက်ဖြစ်စေ စုစည်းတည်ရှိသော အမွှေးဗွေရ။

ခရပတ်လမ်း - န / ခလပတ်လမ်း / ခရပတ်ကဲ့သို့ တရစ်ပြီးတရစ် ကျွေ၍ တက်ရသော တောင်တန်းလမ်း။

ခရသင်း - န / ခလသင်း / ခ၊ ဖြူမွှေးသော အဆင်း ရှိသည့် ပင်လယ်ခရုကြီး။ [မှန်] ။ လူ၏အသားအရေတွင် အဖြူကွက် များပေါ်သော ရောဂါ။ ၃။ အပင်တမျိုး။ “အနွင့်သစ်ရာ၊ ရင်းမာသတောက်၊ ကောက်ကျွေသပြု၊ ခရသင်းပင်၊ လင်း လွမ်းပင်က။” ပုံမှန်။ ၉။

ခရသင်း

ခရ - န / ခလ / ကြယ်ပွင့်ပုံ အဝါရောင် မွှေးသော အပွင့် ငယ်မီး ပင်လယ် သစ်ပင်ကြီး။ ချောင်း။

ဓမ္မစေတုန်းကျ - ကြိဝိ / ယေဝိတွင်းကျ / စေတုစပ်စပ်။
 သေသေချာချာ။တလုံမကုန်။ “ကျောင်းသား များအား
 ဓမ္မစေတုန်းကျ ဖတ်ကာ ကူးရမူစေ၏။” ပညာ၊ ပ။ ၉၉။

ဓမ္မပွင့် - န / ယေပွင့် / ထူးခြားသော အမည်၊ ထူးခြားသော
 အကြောင်းအရာ စသည်တို့ကို ဖော်ပြရာတွင် သုံးသော
 စာပုံနှိပ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အမှတ်အသား (*)။

ဓမ္မိ - န / ယမ္မိ / ဆူး စသည်ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ရွာစည်းရိုး။
 မြဲစည်းရိုး။ “ဓမ္မိတို့သည် ရွာဓမ္မိကို နင်းကျော်၍ ဝင်လာ
 ကြသည်။”

ဓရင်း - န / ယရင်း / ကျောက်ဆောင်များ၊ ကတ္တူများ၊
 သင်္ဘောများကို တွယ်ကပ်နေတတ်သော ခရငယ်တမျိုး။

ဓရောင်း - န / ယရောင်း / မညီမညွတ် ကြမ်းတမ်းသော ခြေ
 အရပ်။ “ဓရောင်းထူထူ မြေကွက်၌။” ဥပမာ၊ ပ။ ၂၆၉။
 - နဝိ / ယရောင်း / မညီမညွတ် ကြမ်းတမ်းသော။ “ထူ
 လူစွဲ၊ ကြမ်းတမ်းဓရောင်းသော၊ ... မြေအရပ်၌။” ဓာနီ၊
 ပ။ ၂၉၇။

ဓရောင်းတော - န / ယရောင်းတော / မညီမညွတ် ကြမ်းတမ်း
 သော မြေအရပ်။

ဓရိုင် - န / ယရိုင် / ခ၊ မြန်မာအမျိုးမျိုး လက်ထက်က မြို့
 သို့မဟုတ် ရွာနှင့် ယင်းတို့ အုပ်ချုပ်သော လက်အောက်ခံ
 နယ်မြေ အပိုင်းအခြား။ “ထီးတစင်းဆောင်းသော မင်းတို့
 နိုင်ငံတွင် ဓရိုင်အသီးသီးတို့ကိုကား ဇနပုဒ်ဟုသတည်း။” နု။
 ၄၈။ ၂။ ရွာအများ မြို့အများကို စုပေါင်း၍ ဝန်တဦး
 အုပ်ချုပ်ရသော နယ်မြေအပိုင်းအခြား။ စိရိဓမ္မ၊ မိစကြိတ်၊
 ၃။ ထီးတွင် ထီးကိုင်းကို ထောက်ကန်ထားသော ထီးလက်များ
 စုဝေးရာ လှည့်မပူတောင်းသတ္တန် ပစ္စည်း။

ဓရိုင် - န / ယရိုင် / ဓမ္မကရိတ် - န၊ ၅။ “သဝိတ်၊ ဓရိုင်၊
 အပ်၊ ပဲကွပ်၊ ပြင်ပနီကုဏ္ဍလေးပါး။” နု။ ၃၂၀။

ဓရိုင် - န / ယရိုင် / နတ်ကွန်း။ “နတ်မိစ္ဆာကို၊ ...မပျက်ခိုက်၊
 နတ်ဓရိုင်နှင့်၊ ပန်းခိုင်ရေအိုး၊ ဆယ်စုံပြီး၍။” သံဝေ * ၃၇။

ဓရိုင်ဝန် - န / ယရိုင်ဝန် / ဓရိုင်ကို အုပ်ချုပ်ရသော အရာရှိ။
 အရေးပိုင်။

ဓရစ်တော် - န / ယရစ်တော် / သခင်ယေဇ္ဇ။

ဓရနွှစ် - န / ယရနွှစ် / ဓရစ်တော် ဖွားမြင်သောနှစ်မှ စ၍
 ရေတွက်သော နှစ်။

ဓရစ်ယာန် - န / ယရစ်ယာန် / သခင်ယေဇ္ဇ၏ အဆုံးအမကို
 လိုက်နာကျင့်ကြံသူ။ ဓရစ်ယာန်ဘာသာ။ [ဗီဝိ]

ဓရစ်ယာန်ဘာသာ - န / ယရစ်ယာန်ဘာသာ / ဓရစ်တော်
 ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ဘာသာ။

ဓရဗ္ဗမတ်ပွဲ - န / ယရဗ္ဗမတ်ပွဲ / သခင်ယေဇ္ဇ၏ မွေးနေ့တော်
 အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဒီဇင်ဘာ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော
 ဓရစ်ယာန်ဘာသာရေးပွဲ။ နာဘာလူးပွဲ။

ဓရမ်း - န / ယရမ်း / ပြောင်ချောသော အသီးမျိုးသီးသော
 ဟင်းလျာပင်။ (ဓရမ်းကြွပ်၊ ဓရမ်းခေါင်း၊ ဓရမ်းစပ် စသည်ဖြင့်
 အမျိုးမျိုးစွာ ပြားသည်။)

ဓရမ်းကြွပ် - န / ယရမ်းကြွပ် / လုံးဝန်း၍ ကြွပ်ဆတ်သော
 အသီးငယ်သီးသည့် ဓရမ်းပင်။ (တို့စားလေ့ရှိသည်။)

ဓရမ်းခေါင်း - န / ယရမ်းခေါင်း / ဟင်းချက်စားရသော ဓရမ်း
 မျိုးကို ခြုံ၍ ခေါ်သောအမည်။

ဓရမ်းချဉ် - န / ယရမ်းချဉ် / မုည့်သောအခါ နီဘူးသော ဓရမ်း
 တမျိုး။ (ဓရမ်းပညာရှိဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

ဓရမ်းစပ် - န / ယရမ်းစပ် / အရွက်တွင် ဆူးပေါက်သော ဆေး
 ဖက်ဝင်သည့် ဓရမ်းတမျိုး။

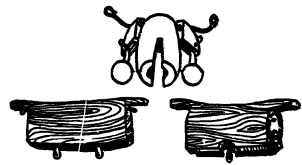
ဓရမ်းညှာ - န / ယရမ်းညှာ / ကပ္ပယ်အိတ်အတွင်းရှိ သုက်လွှတ်
 ကြော။

ဓရမ်းပိမ့် - န / ယရမ်းပိမ့် / လိမ္မော်သီးငယ်တမျိုး။ “ဓရမ်းပိမ့်
 ဟူသည်ကား လိမ္မော်သီးအငယ်မျိုးပင်တည်း။” ဥတု၊ ၂၀၈။

ဓရမ်းရောင် - န / ယရမ်းရောင် / အနီနှင့် အပြာကို ရောစပ်
 သောအခါ ထွက်လာသော အရောင်။

ဓလာသီ - န / ယလာသီ / သင်္ဘောသား။ “သင်္ဘောသား
 ဓလာသီခေါင်း ထွန်းအောင်ကြီး။” လန်ဒန်၊ ၄။ ၃၇၉။
 [အရုဒ္ဓိ]

ဓလောက် - န / ယလောက် / အတွင်း၌ အရှင်တပ်ဆင်ထား
 သော အဆန် လှုပ်သောအခါ နှုတ်ခမ်းကို ထိခိုက်၍ အံသံ
 မြည်စေသော ဝါးဆစ် သို့မဟုတ် အခေါင်းတွင်းသစ်ကား
 စသော ကိရိယာ။ “နွားဝါချိုစောက်နှင့်၊ ဓလောက်ကယ်
 ရံတင်၊ ကွင်းလွင်းကထိထီး။” ရတနာ၊ ၆၉။

ဓလောက်

ဓလောက် - [ကြိ / ယလောက် / ခ၊ မွေသည်။ နောက်သည်။
 ၂။ ကြက်ဥ၊ အုန်းသီး စသည်တို့ကို လှုပ်သည်။ [မွန်]

ဓလောက်ဆန် - န / ယလောက်ဆန် / ခ၊ ဓလောက်ထဲတွင်
 အရှင်တပ်ထားသော အချောင်းအတံ။ ၂။ [ဥပစာ]
 ဗြဟ္မဗျူ။

- [ကြိ / ယလောက်ဆန် / [ဥပစာ] နှစ်ယောက်
 စပ်ကြားတွင် စကားဖြင့် ပြဿနာဖန်တီးသည်။

ဓလောက်ဆွဲ - န / ယလောက်ဆွဲ / ခ၊ အိမ်ရှေ့ ကြမ်းပြင် အနိမ့်ရှိ
 အမိုး။ [အိမ်ရှေ့၊ အိမ်ဘေးတို့တွင် ရှိသော ကြမ်းပြင်နိမ့်။
 “ကတင်ဇောင်းထ၊ ဓလောက်ဆွဲတွင်၊ အနီအသီးချင်း။”
 နာနာ * ၉၁။

ဓလုတ် - န / ယလုတ် / ခ၊ မိုမောက် ငေါထွက်နေသော အရာ။
 သွားလှေရာတွင် ခြေနှင့် ထိုက်မိ ထိပြိတ်သော အငုတ်။

“ပြောင်ဆူးသစ်ဝတ်၊ ခလယ် ဝတ်သင်း၊ တွင်းကျင်း မရှိ။” သံ* ၈၈။ ၂။ အမျက်ကျောက်တို့တွင် ခွံတတ်သည့် အမြစ်တမျိုး။ “စိန်ပင်ထုတ်လည်း၊ ခလယ် တောစာ၊ ငယ်နုသကြောင်မေး၊ ပြစ်ပေးမရှင်း။” မဆ* ၂၉၆။ ၃။ လျှပ်စစ်စက်ယန္တရားစသည်တို့တွင် တပ်ဆင်ထားသည့် အင်္ဂါအချုပ် ကိရိယာ။ “ဓာတ်မီးခလယ်ကိုတွင်လိုက်ရာ ခြောက်နိုး အဆောင်လင်းဘိသကဲ့သို့။” တပျံ၊ ၃။ ၁၁၂။ “ငှက်သစ်ရှည်ကို ကြိုးစက်ယန္တရားနှင့် ဆွဲငင်၍ တပ်တွင်းက ခလယ်ဖြုတ်ရန်နှင့် ကိုင်းလေးထားသည်။” သုသော၊ ၈။ ၃၇၂။

ခလယ် - န / ခလယ် / အလယ်။ နေရာနှစ်ခု အကြား ဗဟို ဖြစ်သော အရပ်။

ခဝါ - န / ခဝါ / အဝတ်လျှော့သော လုပ်ငန်း။ ဒီဃီလုပ်ငန်း။

ခဝါချ - ကြို / ခဝါချ / ဝင်ကြယ်အောင် ဖွပ်လျှော့သည်။

ခဝါသည် - န / ခဝါသည် / အဝတ်ဖွပ်လျှော့ခြင်းဖြင့် အသက် မွေးသူ။ ဒီဃီ။

ခခ - န / ခခ / ဝ၊ ဟင်းချက်စားရသော စောင်းမြောင်းရှိသော အသီးတောင်ရှည်သီးသည့် နွယ်ပင်တမျိုး။ ၂။ တနင်္ဆောင်မုန်းလ၏ ရာသီပန်းပင်ဖြစ်သော နွယ်ပင်တမျိုး။ [မုန်]

ခအောင်း - န / ခအောင်း / သဖန်းပိုင်းပင်။ တောသဖန်းပင်။ ကတွတ်ပင်။

ခအုံး - န / ခအုံး / အသီး၊ အခေါက်များကို ကုဏ္ဍထောင်အတွက် သုံးရသော သစ်ပင်တမျိုး။

ခါ

ခါ

ခါ - န / ခါ / တက်တက်တူ ခါးခါးဟု အော်မြည်တတ်၍ ပြောက်ကျားကျား အခင်းရှိသော ငှက်မြီးတို့ တမျိုး။

ခါ - ကြို / ခါ / ဝ၊ ဘေးတိုက်လုပ်သည်။ ၂။ ငြင်းပယ်သည်။ “မင်းကိုပေးလေ၊ လွှဲပေးသေရ၊ မလျှော့မင်းမှာမပေးခါ၏။” ကိုး* ၁၃။ ၃။ စင်ကြယ်စေသည်။ ကင်းရှင်းစေသည်။ “ထောင် ခါ သည်၊ မင် ခါ သည်။”

ခါ - စည်း / ခါ / အကြိမ်အဖန် အရေအတွက်ကို ပြသော စကားလုံး။

ခါကျာမုန့် - န / ခါကျာမုန့် / အထပ်ထပ် ဖြစ်နေသော ဂျုံမုန့်ကြောတွင် သကြားရည် သွန်းလောင်းထားသော မုန့်တမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]

ခါချဉ် - န / ခါချဉ် / သစ်ရွက်များကို အစေးပြင်ကပ်၍ အုံဖွဲ့နေသော ပုရွက်နီ။

ခါချဉ်ထုပ် - န / ခါချဉ်ထုပ် / ခါချဉ်များ ပြုလုပ် ထားသော သစ်ရွက်အုံ။ “ခါချဉ်ထုပ်ဖြင့် မှေးသော တလုံးသော သရက်သီးမှည့်။” ထိကုတ်။ ၄၉၀။

ခါချဉ်အုံ - န / ခါချဉ်အုံ / ခါချဉ်ထုပ်။ ခါချဉ်ထုပ်။ “ခါချဉ်အုံ၏ အတွင်း၌ အလုံးကြီးသော တလုံးသော သရက်သီးမှည့်ကို။” ဗာလင်။ ၂၀၈။

ခါတော်မီ - ကြိဝိ / ခါတော်မီ / အခါကြီးရက်ကြီး ပွဲကြီးလမ်းကြီး အချိန်နှင့် ကပ်၍။

ခါလည်ခါကျူး - ကြိဝိ / ခါလည်ခါကျူး / တနှစ်ထက် ပိုလွန်စွာ။ အချိန်ကြာညောင်းစွာ။ “ထိုချုပ်သည့် နေ့ရက်နှစ်က ခါလည်ခါကျူး ဖြစ်သေးပျောက်မှ။” နှ။ ၉၉။

ခါသာ - န / ခါသာ / ရှေးခေတ်သုံး ပိတ်ကောင်းပိတ်ချောတမျိုး။ “သမားတော်အား အသပြာတရနှင့် ခါသာတအုပ် သနားတော်မူ၏။” ပုံတော်။ ၁၇၃။

ခါး

ခါး - န / ခါး / ဝ၊ လူ့ကိုယ်တွင် နံတိုမှီးနှင့် တပ်ပါးမှီးတို့၏ အကြား အရပ်။ ၂။ [ဥပစာ] ခါးတွင် ဖွဲ့စည်းထားသော အဝတ်။ “ခါးထဲက ငွေကို အနည်းငယ်ထုတ်ကြ၍။” မိုင်း၊

ပ။ ၁၈၇။ ၃။ သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏ ကိုယ်တွင် အလယ်အရပ်။ “ယုဂန္ဓိရံခါး၊ လှည့်လည်သွားသော်။” ဆွန်စံမျိုး။ ၄၆။

ခါး - ကြို / ခါး / ရွှေခွာဖွယ်ဖြစ်သည်။ မခံသာ ဖြစ်သည်။ “သူ မိုက်တိရစ္ဆာန်၊ နိဗ္ဗာန်စကား၊ အလွန် ခါး၏။” မဆ* ၂၁၁။

- နဝိ / ခါး / တမာရွက်၏ အရသာကဲ့သို့သော အရသာရှိသော။

ခါးကျိုး - ကြို / ခါးကျိုး / အလုပ်တဝက်တပျက်နှင့် ရပ်ဆိုင်းသွားသည်။

ခါးကြားညွှပ် - ကြို / ခါးကြားညွှပ် / ဝတ်ထားသောလုံချည်နှင့် ခါးအကြားတွင် တစုံတရာကို တည်စေသည်။

ခါးခါးသီးသီး - ကြိဝိ / ခါးခါးသီးသီး / ရင်ရင့်သီးသီး။ မညာမတာ။ မထောက်မထား။ “သခင်ကြီးဘုရားက ခါးခါးသီးသီး ပြောတော်မူနေရင်။” စာဆို။ ၂၃၆။

ခါးချို - န / ခါးချို / ခါး၏ ကျောဘက်အရပ်။

ခါးချိုး - ကြို / ခါးချိုး / ဝ၊ အရလုပ်တွင် ကြိုးပမ်းသည်။ ၂။ အရလုပ်ကို ပြီးအောင်မလုပ်ပဲ တဝက်တပျက်နှင့် ထားခဲ့သည်။ ၃။ ငါးပိလုပ်ထုတ် ခရေဆေးပြီးသော ငါးများကို ထွန်ခြစ်၊ ခက်ရင်း စသည်တို့ဖြင့် ထိုးဆွဲပေးသည်။

ခါးချည် - နဝိ / ခါးချည် / (ခါးတွင်) အားခွန် နည်းပါးသော။ - န / ခါးချည် / အားခွန် နည်းပါးသူ။

ခါးချပ်ဝတ် - န / ခါးချပ်ဝတ် / ရင်ကို ချန်လှပ်၍ ခါးတွင်သာ ဝတ်သော ထဘီရင်ကွဲ့။

-ကြံ / ချောက်ဝတ် / ထဘီရင်ကွဲကို ခါးတွင်သာ
ဝတ်သည်။

ခါးစောင်း-န / ခါးစောင်း / ခစောင်း / ခါး၏ ဘေးဘက်။

ခါးစောင်းတင်-ကြံ / ခစောင်းတင် / ခါးဝတ်ကို ခါးစောင်း၌
ထား၍ ခါးပယ်ယူသည်။ ၂။ [ဥပစာ] မိမိလက်ဝယ်သို့
ရောက်စေ၍ မိမိထင်သလို အသုံးပြုသည်။ “ကမ္ဘာကို
ခါးစောင်းတင်၍ ပြုပြင်နေကြသော ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ”
သက်ရည်။ ၁၆။

ခါးစောင်းပင့်-ကြံ / ခစောင်းပင့် / ပုဆိုး၊ ထဘီတို့ကို ခါးသို့
ပင့်တင်သည်။

ခါးစည်းခံ-ကြံ / ခါးစည်းခံ / ဘေးကွက် ကြံကြံရင်ဆိုင်သည်။
“ကံစီမံရာကို ခါးစည်း၍ ခံရသလော့ရာ” ကဗျ။ ၄၅။

ခါးစပ်-န / ခါးစပ် / ခါးထစ်နေရာ၏ ဘေးဘက်။

ခါးစပ်-ကြံ / ခါးစပ် / မသံသရာအောင် ခါးသော အရသာ
ရှိသည်။ အလွန်အလွန် ခါးသည်။

-နဝိ / ခါးစပ် / မသံသရာအောင် ခါးသော အရသာရှိ
သော။ အလွန်အလွန် ခါးသော။

ခါးဆီးပတ်-န / ခါးဆီးပတ် / ခါးကြေးဟောင်းမြို့ဟောင်း၊ နှုတ်
ကြေး။ ၂။ ပြုစုသော မကောင်းမှုအတွက် ကြေးဟောင်းကို
ဆပ်ရသကဲ့သို့ ခံရသော အဖြစ်စက်။ (ခါးဆီးပတ်ဟုလည်း
တွေ့ရသည်။)

ခါးဆီးပတ်တင်-ကြံ / ခါးဆီးပတ်တင် / နှုတ်ကြေးတင်သည်။

ခါးဆွဲ-န / ခါးဆွဲ / ခါးဆွဲမျှသို့သောနေရာ။ “ခါးဆွဲ၊
မြီးတောင်း၊ တင်သား ကိုက်ခဲခြင်း” ဇီဝတ်။
၁၄၇။

ခါးတင်ဆိုး-ကြံ / ခါးတင်ဆိုး / အထက်ဆင်ဖြင့် ရင်ကို
အုပ်စည်း၍ ခါးတွင် အနည်းငယ်ပင်တင်ညှပ်ထားကာ ထဘီ
ရင်ကွဲကို ဝတ်သည်။ “ထမိန်ခါးချပ်ဝတ်လျှင် ရင်ပေါ် ဆည်
ကို မပေါ်ရအောင် ရင်ကိုကွေး၍ ခါးတင်ဆိုးသည်ကို ထမိန်
ရင်ခွားဆိုသည်။” ခင်ကာ။ ၃၀။

ခါးတောင်အင်္ကျီ-န / ခါးတောင်အင်္ကျီ / ခါးနှစ်ဘက်တွင်
အတောင်ကဲ့သို့ အစွန်းနှစ်ခုထောင်နေသော အင်္ကျီ။ ဇာတ်
မင်းသမီးတို့ ဝတ်သော အင်္ကျီ။

ခါးတောင်းကျိုက်-ကြံ / ခါးတောင်းကျိုက် / ဝတ်ထားသောပုဆိုး
ကိုပင်၍ အစကို ပေါင်ကြားမှလျှိုယူကာ ခါးနှောင်ပိုင်းတွင်
ညှပ်သည်။ အောက်ပိုင်းကျိုက်သည်။ “ပင့်ချိတောလျိုက်၊
ခါးတောင်းကျိုက်လျက်” ဘလ္လာ* ၃၈။

-န / ခါးတောင်းကျိုက် / ခါးပွေးစကလေး၏ ခါးတွင်
ခါးတောင်းကျိုက်၍ ဝတ်ဆင်ပေးရသော အထည်။ “ကလေး
တို့လည်း အင်္ကျီ၊ ခါးစည်း၊ ခါးတောင်းကျိုက်၊ အနီး အဆင်
သင့်ထားရမည်။” ဝမ်းဆွေ။ ၅၁။ ၂။ ခါးတောင်းကျိုက်
ထားသော ပုဆိုး။ “ခါးတောင်းကျိုက် ပီတန်းပိတ်ကယ်နှုတ်၊
ကျိုက်ထိပ်က ငဘော” ပညာပိုင်း။ ၃၃။

ခါးတောက်-ကြံ / ခါးတောက် / တံတောင်ဆစ်ကို ဘေးသို့
ထုတ်ကာ လက်ကို ခါးတွင် ထောက်ထားသည်။

ခါးထစ်-န / ခါးထစ် / တပ်ပါးမိုးအထက် အပြင်သို့ ငေါထွက်နေ
သော ခါးနေရာ။

ခါးထစ်ခွ-ကြံ / ခါးထစ်ခွ / ကလေးငယ်ကို ခါးထစ်တွင် ခွတင်
ထားသည်။

ခါးထစ်ခွင်-ကြံ / ခါးထစ်ခွင် / ခါးထစ်ခွသည်။

ခါးပိုက်-ကြံ / ခါးပိုက် / ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ခါးတွင် ပိုက်ချီ
ထားသည်။

-န / ခါးပိုက် / ပုဆိုးဝတ်ရာတွင် အပေါ် စွန်းကို ဝတ္ထုပစ္စည်း
များထည့်ရန် ချက်အနီး၌ အိတ်သဖွယ် ဖွဲ့နှောင်ထားသော
အရာ။ “ဓမ္မဗွေပျိုးနည်းနာများကို ခါးပိုက်ထား မဆောင်
ရာ” ပညာ။ ၁။ ၁၀၂။

ခါးပိုက်ဆောင်-န / ခါးပိုက်ဆောင် / ခါးပိုက်တွင် ထည့်၍
ဆောင်ယူရသော အရာ။

ခါးပိုက်ဆောင်တပ်-န / ခါးပိုက်ဆောင်တပ် / လိုအပ်သော
အခါ အသုံးပြုနိုင်ရန် သီးသန့် ဖွဲ့စည်းထားသော စစ်တပ်။
“ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များအား များသောအားဖြင့် ခါးပိုက်
ဆောင်တပ်များ (Private Armies) အဖြစ်ဖြင့် သိမှတ်ထား
ခဲ့ကြတူးလည်း” စစ်။ ၂။ ၅၇။

ခါးပိုက်နှိုက်-ကြံ / ခါးပိုက်နှိုက် / အင်္ကျီအိတ်၊ လွယ်အိတ် စသည်
တို့မှ ပစ္စည်းညွှတ်တို့ကို တိတ်တိတ်နှိုက်နှိုက်ယူသည်။

-န / ခါးပိုက်နှိုက် / ယင်းသို့ နှိုက်ယူသူ။

ခါးပတ်-န / ခါးပတ် / ခါးဝတ်ပုဆိုးစသည် ခိုင်မြဲအောင်
ခါးတွင် စည်းနှောင်ရသော သားရေ၊ အဝတ် စသည့်
ကြိုးပြားမျိုး။

ခါးပန်း-န / ခါးပန်း / ခါးပန်း / ခါးပန်းစည်းနှောင်သောကြိုး။
၂။ အိမ်၊ ကျောင်း စသည်တို့၏ ဆင်နွှဲကြမ်းပြင်အစွန်းများ
မပေါ်အောင် ခိုက်ထားသော ပျဉ်ချပ်။ ၃။ အလယ်ပိုင်း။
ခွတ်လတ်။

-ကြံ / ခါးပန်း / ခါးကိုစည်းနှောင်သည်။

ခါးပန်းကြိုး-န / ခါးပန်းကြိုး / ခါးပန်းကြိုး / ရဟန်းတို့၏ ခါးတွင်
သင်းပိုင်ပေါ်က စည်းနှောင်ရသော ကြိုးပြား။

ခါးပန်းကွင်း-န / ခါးပန်းကွင်း / ခါးပန်းကွင်း / ရဟန်းတို့၏
ခါးပန်းကြိုးတွင် ခါးပန်းသီးတပ်ရသော ကြိုးကွင်း။

ခါးပန်းချော့-န / ခါးပန်းချော့ / ထန်းလက် ဝမ်းခိုက်သားကို
အချော့သပ်ထားသော ချော့။

ခါးပန်းသီး-န / ခါးပန်းသီး / ခါးပန်းကွင်း၌ စွပ်တပ် ရသော
အသီး။

ခါးပုံစ-န / ခါးပုံစ / ပုဆိုးဝတ်သောအခါ ရှေ့၌ စုပုံတွဲကျနေ
သော ပုဆိုးစ။ “ပုဆိုးစွန်တောင်နှင့်တကွ ရှေ့ခါးပုံစတို့
နေရာတကျ ဖြစ်လေ၏” ဆင်ယင်။ ၇၆။

ခါးပုံထိုး-ကြံ / ခါးပုံထိုး / ခါးပုံထွက်အောင် ပုဆိုးကို ဝတ်
သည်။

ခါးပုပုလာ-န / ခါးပုပုလာ / မြေထက်တွင် အမြစ်ရလုံးလုံ
ဖြစ်ပေါ်သော မုန့်လာပင်။ နို့ကိုဥ။

ခါးဝတ်ပုဆိုး-န / ခါးဝတ်ပုဆိုး / ယောက်ျားဝတ် ပုဆိုး။

“ခါးဝတ်ပုဆိုးကို ဥက္ကောင်းတော်သို့ မတင်အပ်။” ညာကျော်။ ၁၁၇။

ခါးသီး - ကြံ / ခါးသီး / မနုဇ်မြို့ဖွယ်ဖြစ်သည်။

ခါးဆက် - နဝံ / ခါးသက် / အနည်းငယ် ခါးသည့် အရသာရှိသော။

၃

ခု - န / ခ / ၁၊ ခ၊ ဆယ်၊ ထု စသော ဆယ်ဆက်ကိန်းစဉ်တွင် ပထမကိန်း။ ၂၊ သက္ကရာဇ်၊ နှစ်။ “သက္ကရာဇ် ၂၆၆ ခုတွင်။” စွယ်၊ ပ။ ၅၀။

ခု - စည်း / ခ / တမျှသော၊ ဝတ္ထုပစ္စည်း စသည်တို့ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးရသောစကား။ “ဉာဏ်အားဆယ်ခု၊ စတုဝေသာ၊ ကိုးခြာကျေးဇူး။” ကိုး* ၂။

ခု - ကြံ / ခ / ၁၊ ပင်မ တားသည်။ ထောက်ခံ တားသည်။ ၂၊ အစားထိုးသည်။ ထောက်ကူ ဖြည့်စွက်သည်။ “ဆန်မလောက်၍ ပြောင်း ခု ရသည်။” ခ၊ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်သည်။ “ဘက်မြင်အန်တ၊ မာန်မခုပ။” ကိန့်ခို* ၁၂၁။

ခု - ကြံ / ခုနံ / ၁၊ သူတောင်း၏ အလိုသို့ မလိုက်ပဲ ပြန်လှန်ပြောဆိုသည်။ ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။ “ရန်သူတို့ကို အမြဲခုခံပါမည်။” လူမှု။ ၂၁။ ၂၊ အောက်က ပင်မတားသည်။ “သတို့သမီးသည်.....သပိတ် ခုခံ ရာအလိုငှာ မိမိဝတ်ခဲ့သော အဝတ်ထည်ကို လျှူ၏။” ပကိတ်။ ၁၁၃။

ခုစင် - န / ဂစင် / အခြေလေးချောင်း စသည်တပ်တားသော အိပ်စင်။ညောင်စောင်း။ “ထိုသည့်ရှေ့က၊ တားလေတသွယ်၊ ခုစင်ငယ်ကား၊ နံလျှောတောင်စွင့်၊ အမြင့်နှစ်မိုက်။” ကုသ* ၇၅။

ခုစင် - ကြိဝိ / ခုစင် / မကြာသေးမီ။

ခုစင်ခု - ကြိဝိ / ခုစင် / အထော။ မကြာမကြာ။

ခုထိုး - န / ခုနိုး / ၁၊ အောက်က ခု ခံရသော ထိုး။ ၂၊ နွားမျှား လက်ထောက်ပြီး မြက်လှမ်းစားနိုင်ရန် မြက်စင်နားတွင် တားသော ခုံမြင့်။ ခ၊ [ဥပစာ] သူတပါးအကျိုးအတွက် အသုံးချခံရသူ။

ခုနု - န / ခုနု / မကြာသေးမီက အခိုက်အတန့်။

ခုနုနု - န / ခုနုနု / မကြာကနှင့် ရှစ်အကြားရှိ အရေအတွက်။ ၇။

ခုနုစဉ်ကြယ် - န / ခုနုစဉ်ကြယ် / ခုကြယ်ကို ဗဟိုပြု၍ လှည့်ပတ်နေသော ခုနုလုံးအရေအတွက်ရှိသည့် ကြယ်စု။

ခုနုစဉ်တိုက် - ကြိဝိ / ခုနုစဉ်တိုက် / ထောက်တတ်ထုထု (ပြောဆို၊ ပြုမူ၊ လုပ်ကိုင်သည်။)

ခုနုစဉ်တန်း - ကြိဝိ / ခုနုစဉ်တန်း / ထောက်တတ်ထုထု။အသက်မပြတ်။

ခုနုစဉ်ထွက် - န / ခုနုစဉ်ထွက် / ဇော်က၊ ဘီလူးက၊ မျောက်က၊ မြင်းက၊ ဝန်က၊ သူငယ်တော်က၊ အမျိုးတော်က ဟူသော ဘက် ခုနုစဉ်မျိုး။

ခုနုစဉ်ရက်ခုနုစဉ်လီ - န / ခုနုနုယက်ခုနုနုလီ / ၁၊ လေးဆယ်ကိုးရက်။ ၂၊ ကြံမြင့်သောအချိန်ကာလ။

ခုနုစဉ်ရက်သားသမီး - န / ခုနုနုယက်သားသမီး / လူတိုင်း။ လူအားလုံး။

ခုနုစဉ်သံ - န / ခုနုနုသံ / အမြင့်ဆုံးတူသော။ လည်ချောင်း၌ ဖြစ်သော အမြင့်ဆုံး အသံ။

ခုနုစဉ်ချီ - န / ခုနုနုသန်းဂျီ / ပါဠိလို နိသာဒဟူ၍လည်းကောင်း၊ စောင်းသံစဉ် ခုနုစဉ်ပေးတွင် ညှင်းလုံး ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆိုင်းသံစဉ် ခုနုစဉ်ပေးတွင် သံခိုး ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သော အမြင့်ဆုံး အသံကိုတည်၍ သံဆိုတီးမှုတ်ရသော တေးသွား။

ခုနုစဉ် - န / ခုနုစဉ် / ၁၊ တစုံတရာသော နှစ်ကာလကို ဖော်ပြသော စကား။ ၂၊ သက္ကရာဇ်။

ခုနုစဉ် - ကြံ / ခုနုနု / ပေးရန်ရှိသည့်အထဲမှ ရရန်ရှိသည်ကို ခုတ်ယူသည်။ “အာမခံငွေကို လစာထဲမှ ခုနုစဉ်လျှင်။” သစ်ညွှန်း၊ ပ။ ၁၀။

ခုလီခုလီ - ကြိဝိ / ခုလီခုလီ / ထိုမီး ဤမီး။ ထိုမရောက် ဤမရောက်။

ခုလုခုလု - ကြိဝိ / ခုလုခုလု / ၁၊ (အပြား အပျဉ်အောက်တွင် တစုံတရာရှိနေသဖြင့်) မညီမညွတ်ဖြစ်လျက်။ ၂၊ မပြေမလည်။ မတင်မကျ။

ခုလေးတင် - ကြိဝိ / ခုလေးတင် / မကြာသေးမီ အခိုက်အတန့်အတွင်း။

ခုလီ - န / ခုလီ / ခုလီလတ် - န၊ ၅။

ခုလုပ်ခုစား - န / ခုလုပ်ခုစား / ယခုပင် အလုပ်လုပ်၍ ရသော ငွေဖြင့် ယခုပင် ပယ်ခြင်းစားသောက်ရသောအဖြစ်။ ငွေပိုငွေလျှံမထားနိုင်သောအဖြစ်။

ခုလုံးခံလုံး - န / ခုလုနိုးခံလုနိုး / ခုခံပြောဆိုသော စကားလုံး။

၃

ခု - န / ခု / ပိုးဖလံဥမှ ပေါက်သော အမွေးအမှင်တူသည့် ပိုးကောင်။

ခု - န / ခု / မောင်းလက်ကဲ့သို့၊ နိမ့်တံမြင့်တံ ခြွေနှင့်နင်း၍ လယ်များကို ရေသွင်းရသော အခေါင်းတွင်း သစ်တုံး၊ ခုမောင်း။ “ရဟတ်မသွင်း၊ ခု မနင်းတည့်၊ မရင်းကောက်ကြီး၊ သုံးသီးတနွှပ်။” ဗုဒ္ဓ* ၂၇။

ခု - န / ခု / ၁၊ ပင်လယ်ငါးတမျိုး။ ၂၊ ငါးဖန်ခွက်။

ခု - န / ခု / ခုနု - န၊ နှင့် အတူတူ။

ခုစံ - န / ခုစံ / အခေါက်ထူ အသားပွသော သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ (ခွသန် ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

ခုနာ - န / ခုနာ / လက်ချောင်း ထိပ်တွင် ပေါက်တတ်သော အနာတမျိုး။

ခွန်း - ကြံ / ခွန်း / ခွမောင်းကို အသုံးပြုသည်။
 ခွမောင်း - န / ခွမောင်း / ခွ - န၊ နှင့် အတူတူ။
 ခွသံ - န / ခွသံ / လှည်းပခောင်းသံ။
 ခွမိမိ - န / ခွမိမိ / ခွကောင်းသည် လိပ်ပြာတစ်သို့ မပြောင်းမီ
 အောင်းသော ပိုးမိမိ။

ခွ

ခွ - ကြံ / ခွ / သစ်သွန်၊ သစ်ရွက်၊ အပွင့်၊ အသီး စသည်
 တို့ကို ဆိတ်ခြတ် ဆွတ်ယူသည်။ ၂။ ထမင်းကို ဆိုးမှ ကော်
 ၍ ယူသည်။

ခေ

ခေ - နဝိ / ခေ / ညံ့ဖျင်းသော၊ ဆိုးယုတ်သော။ “ယဉ်ကံတက်
 ခေမင်း” ခုမ၊ ပ။ ၁၀၇။ “မင်းရှင်လှကို မူလည် ခေ၊ မူဆိုး
 လေသည်။ ရွာဘွေဆန်းကြယ်” သူဇာ* ၁၄၁။
 ခေမာ - န / ခေမာ / ဘေးမရှိရာအရပ်၊ နိဗ္ဗာန်။ “ကမ်းခိုင်
 မြေကျန်း၊ ခေမာ ကျန်းသို့” ဘုပေါင်း* ၁။ [ပါ]
 ခေမာ - နဝိ / ခေမာ / ခေသော။ ညံ့ဖျင်းသော။ “ဘယ်နှယ်
 လဲ ဦး။ ခေါင်းပေါင်းလဲ မပါ။ အင်္ကျီမှလဲ အစုတ်အပြတ်
 တွေနင့်။ ထယ် ခေမာ နေပါပကော ဦးရဲ့” သုတ၊ ၂။ ၄၉။

ခဲ

ခဲ - ကြံ / ခဲ / ခ၊ မလွယ်ကူ။ ကပ်သည်။ “နဂါးပြည်၌၊ ခဲသည်
 ပြဿနာ၊ ဖြစ်သောအခါလည်း၊ ...တွေးခေါ် ဆုံးဆ၊ သိတတ်
 လှ၏” ဘုလင်* ၂၁၆။ ၂။ အချိန်ကာလ ကွာလွန်းသည်။
 ဝေးသည်။ ကြာသည်။ “အသေလတ်လတ်၊ သတ်သသူကား၊
 တွက်ပြုပေါ်၏။ အောက်ရေ၌၊ ဖြင့်မြဲကြာအောင်၊ ခံပြီးနောင်
 မှ” ဘုလင်* ၆၁။ ၃။ သိပ်သည်းကပ်မာသွားသည်။ အစိုင်
 အဖွဲ့ ဖြစ်သွားသည်။ “မြေရေနံ ခဲ ရတနာဝင်း” ဂီသစ်*
 ၁၂၁။ ၄။ စုဝေးပေါင်းစည်းသည်။ “အခွက်စုခဲ၊ ခြံထုတ်ထဲ
 တွင်၊ မကုမရ” ပြာဇီ* ၂၉။ ၅။ ချိုးမွှမ်းစွယ်ဖြစ်သည်။ အမွှေး
 ဖြစ်သည်။ “ကြာနန်းဇာတိ၊ ခဲအောင်အံ့သည်၊ အမိသီတာ
 ညိုလဲပြာကို” ခုမ၊ ပ။ ၁၄။ ၆။ (တန်ဖိုး)ကြီးမြင့်သည်။
 “ထွေလည်ဖိုးရ၊ အဘိုး ခဲ သည်၊ ပိုးမိတ်ညွန့်” ကိနုရီ* ၁။
 - န / ဂ / ခ၊ မြေစိုင်မြေတုံး၊ ကျောက်စိုင် ကျောက်တုံး။
 “ချိုထဲ ခဲ ပစ်သောအခါကြွင်းလည်းပေါသည်” ညာကျော်။
 ၆၈။ ၂။ အစိုင်အတုံး။ “ဆပ်ပြာ ခဲ၊ ဒိန်ခဲ”။
 ခဲ - န / ခဲ / ခ၊ ပျော့ပျောင်း လေးလံမည်ဆိုသော သတ္တု
 တမျိုး။ “သုံးမြဲ ခဲ ကို သုံးဆောင် ရောင်းဝယ်ကြသည်”
 ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၁၃၉။ ၂။ သံဖြူ။

ခဲ - ကြံ / ခဲ / ခ၊ သွား၊ နှုတ်သီး စသည်တို့ဖြင့် ဖိညှပ်သည်။
 ကိုက်သည်။ “သည်းစွန့်ဖူးရဲ့၊ သံကို ခဲ သော၊ ပြတ်ကွဲအံ့သို့”
 ဟင်္သာ* ၆၂။ ၂။ စားမျိုးသည်။ “ခါစထစေ၊ ခဲလည်း ခဲ
 လှည့်ကုန်” ပိတထစ၊ သောက်လည်း သောက်လှည့်ကုန်။”
 ဆု၊ ဂါထာ* ၃။ ၃။ (ခန့်ပုကို) အသုံးပြုသည်။ “နာဂ
 လတာ၊ ခန့်ပုကို ခဲ ၍ မျက်နှာတော်ဆေးပြီးလျှင်” သမန်၊
 ၅။ ၁၄၄။ ၄။ အခဲရခက်သော စေ့နုတမျိုးကို ခဲစားရ
 သည်။ ကိုက်သည်။ (ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဝမ်းခဲသည်ဟူသော
 အသုံးရှိသည်။) “ခေါင်းတော် ခဲ သည်” ကိပ်၊ ၂၅၅။
 ၅။ လက်မလျှော့ပဲ အားထုတ်သည်။ “လေးခန်းသစ္စာ၊ ပွင့်
 လင်းခါလျှင်၊ လက်ျာလက်ဝဲ၊ ပါအောင်ခဲဟု” သံဝေ* ၅။
 ၆။ ကြိတ်၍ အောင်အည်းနေသည်။ “ငါ့စွာကို ပြန်မည်
 စိုး၍ပင် ပြောဘဲ ခဲ ၍နေပါသည်” စွယ်၊ ပ။ ၂၃၁။
 ခဲစာထိုး - န / ခဲလုန်း / ခဲကို ပုံနှိပ်ရန် ထုထွင်းထားသော
 အကရာ။ ခဲကို ပုံသွင်းထားသော အကရာ။
 ခဲတမစ် - န / ဂဲဗျစ် / ခဲကို လက်နှင့်ပစ်ရာတွင် ရောက်သည့်
 အကွာအဝေး။ “ရွာဥပစာမှာ အိမ်တစ်စုစွန်းကသည် ခဲတမစ်
 ကျရာအရပ်သည်လျှင် ဥပစာဖြစ်သည်” နှု၊ ၄၇၇။
 ခဲတံ - န / ခဲခန့် / သစ်သားချောင်းတွင် ခဲဆန်သွတ်ထားသော
 စာရေးကိရိယာတမျိုး။
 ခဲထိုး - ကြံ / ခဲထိုး / ဓာတ်ပုံရိုက်ထားသော မှန်၊ ကော်ပြား
 နှင့် ကုသောသော့တို့တွင် လိုအပ်သော နေရာ၌ ခဲသားဖြည့်
 သွင်းခြယ်မှုန်းပေးသည်။
 ခဲမိုး - န / ဂဲမိုး / မင်္ဂလာဆောင်အိမ်ကို ခဲနှင့်မပစ်အောင် ပေးရ
 သောငွေ။
 ခဲပျက် - န / ခဲပျက် / ခဲဖြင့်ဖြစ်စေ၊ မင်ဖြင့်ဖြစ်စေ ရေးသား
 ရိုက်နှိပ်ထားသည်ကို ပျက်စေရာ၌ အသုံးပြုသော ကြက်ပေါင်
 မေးပြင် ပြုလုပ်ထားသည့် အရာ။
 ခဲမွယ် - န / ခဲမွယ် / ရဟန်းတော်တို့ အားကပ်လှူသည့် ဆွမ်းမှ
 တပါးသော စားစရာများ။
 ခဲမွယ်စားမွယ် - န / ခဲမွယ်စားမွယ် / ခ၊ မချက်မပြုတ် မမြဲမပြင်
 ပဲ စားနိုင်သော စားစရာမျိုးနှင့် ချက်ပြုတ်ပြုပြင်ပြီးမှ စားရ
 သော စားစရာမျိုး။ ၂။ စားစရာ။
 ခဲမနက် - န / ခဲမနက် / ခဲတံတွင်ပါသော ခဲမျိုး။ နာ။ သလွဲ
 မည်။
 ခဲမပု - န / ခဲမပု / ခဲမနက်။
 ခဲမဖြူ - န / ခဲမဖြူ / ဖြူသောအဆင်းရှိသည့် တွင်းထွက်သတ္တု
 တမျိုး။ သံဖြူ။ သလွဲဖြူ။
 ခဲမသေ - န / ခဲမသေ / အထွန်ကြွပ်ဆတ်၍ လေးသောသတ္တု
 တမျိုး။
 ခဲယဉ်း - ကြံ / ခဲယဉ်း / ခက်သည်။ မလွယ်။ ပြိုင်ပြိုင်ဖွယ်ဖြစ်
 သည်။
 ခဲယမ်းပီချောက် - န / ခဲယန်း ပီချောက် / ခ၊ ရှေးခေတ်
 သေနတ်၊ အမြောက်စသည် လက်နက်မျိုးတို့ကို ပစ်မောက်ရာ
 တွင် သုံးရသော ခဲ၊ ယမ်း၊ မီးခတ်ကျောက်စသည့် ပစ္စည်းစု။

၂။ သေနတ်၊ အမြောက်စသည့် လက်နက်မျိုးတွင် ထည့်သွင်းပစ်ဖောက်ရသော ကျည်ဆန်၊ ယမ်းတောင့် စသည့်ပစ္စည်းစ။

ခဲရာခဲဆစ် - န / ခဲယာခဲခင် / မလွယ်ကူသော အချက်အလက်၊ အကြောင်းကိစ္စ။ “ခဲရာခဲဆစ် မပါ။ လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် တတ်စေမည့်အလုပ်မျိုး။” တောင်သူ။ ၆။

ခဲဆံကျည်တောက် - န / ခဲလန်ကျါခေါက် / ခဲဒန်ကျါခေါက် / ဝါးကျည်တောက်တွင်ထည့်၍ မီးပုတ်ထားသော ကောက်ညှင်းစားဖွယ်။ ကောက်ညှင်းကျည်တောက်။ ခဲလံချောင်း။

ခဲဆံချောင်း - န / ခဲလန်ချောင်း / ခဲလံကျ. . . တောက်။

ခဲလက် - န / ခဲလက် / ခဲစာလုံးများစီရာတွင် စာတကြောင်းနှင့် တကြောင်း၊ တကော်လန်နှင့်တကော်လ. . . ခြားရာတွင် သုံးရသော ခဲပြားချောင်း။

ခဲတို - န / ခဲတို / ခ။ အမျိုးသမီးတဦး၏ အစ်မ၏ ခင်ပွန်း။ “ခဲတို ယဉ်သော်၊ သုခေါ်ဘမ်း၊ ဆွေသည်ရင်းနှင့်” ဂါထာ* ၆၆။ ၂။ လင်ယောက်ျား၏ အစ်ကို။

ခဲ

ခဲ - စည်း / ခဲ / ကာလသုံးပါးဆိုင်ရာ ကြိယာတို့၏ အနက်ကို လေးနက်စေသော စကားလုံး။ (အထူးသဖြင့်ကား အတိတ်ကာလကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည်။) “နဂါးလျက်ကဲ့၊ နဂါးသို့ကဲ့၊ မေ့ခဲ့ရကား။” မင်္ဂလီ* ၆။ “အရှင်အလိုရှိရာကို ဆိုလော့၊ ကျွန်ုပ် လျှံခဲ့အံ့။” စွယ်၊ စု။ ၂၀၇။ “ချစ်၍ခေါ်သည်၊ လိုက်တော်မူခဲ့၊ မပျောင်းခွံနှင့်” စိန်ကျော်၊ ၁၁* ၁၁ (၁)။

ခေါ

ခေါ - န / ခေါ / ခေါခွက်။ [မှန်]

ခေါ - ကြိ / ခေါ / ခ။ အစွန်းပြုထွက်သည်။ ငေါထွက်သည်။ “မခေါမကွဲ၊ ရွဲစိတ်သကဲ့သို့ ညီညွတ်သောသွားတော်။” သမန်၊ ပ။ ၁၇။ ၂။ မိမောက်မြင့်တက်သည်။ “သလင်းတနွန်း၊ ကုန်းမခေါ၍၊ မြေကြောထွားမှတ်၊ ကြားမပပ်တည်း” ဝေပျို့* ၇၅။ - နဝိ / ခေါ / ခ။ အစွန်းပြုထွက်သော။ ငေါထွက်သော။ ၂။ မိမောက်မြင့်တက်သော။

ခေါခွက် - န / ခေါခွက် / ဝုန်း။ တစ္ဆေစသော မကောင်းဆိုးဝါးတို့ကို အစာထည့်ကျွေးရသော မျက်ကွက် ခြွင်းငယ်။ (အောက်ခံအခြေမပါသော ခေါခွက်ကို ခေါပက်လက်၊ အခြေပါသော ခေါခွက်ကို ခေါပန်းတောင်းဟု ခေါ်သည်။)

ခေါဇာ - န / ခေါဇာ / ခေါတွင်ထည့်၍ မကောင်းဆိုးဝါးတို့ကို ကျွေးရသောအစာ။

ခေါစီ - န / ခေါစီ / ကောက်ညှင်းပေါင်းကို ထောင်း၍ အပြားအချပ်ပြုလုပ်ထားသော မုန့်တမျိုး။

ခေါမင် - န / ခေါပုတ် / ကောက်ညှင်းပေါင်းကို ထောင်းကာ နှမ်းလှော်ထည့်၍ လုပ်ထားသောမုန့်။ [ရှမ်း]

ခေါပျဉ် - န / ခေါပျဉ် / ကောက်ညှင်းပေါင်းကို နှမ်းနှင့်ထောင်း၍ အပျဉ်လုပ်ထားသော မုန့်။

ခေါတီ - န / ခေါမနီ / ခ။ အလွန် များပြားသော အရေအတွက်တစ်ခု အမည်။ ၂။ အလွန်ကြီးသော စစ်တပ်ကြီး။ [ပါ]

ခေါ်

ခေါ် - ကြိ / ခေါ် / ခ။ အမည်မှည့်သည်။ သမုတ်သည်။ တွင်သည်။ “တယောက်အားမှ၊ မည်ပြားခေါ်ထ၊ ဂေါပလဟု။” ကိုး* ၁၄။ ၂။ လာအောင် ပြောဆိုပြုလုပ်သည်။ “လာလှည့်ပင့်တွန်း၊ ခေါ်သိမ်းမြန်းလည်း။” ကိုး* ၂၅၆။ ၃။ တစ်တယောက်၏အမည်ကို ထုတ်ဖော်ဟစ်ကြွေးသည်။ ၄။ လူကို အတူပါအောင် ယူတွဲသည်။ “ပန်းရထားဝယ်၊ တင်သွားဆောင်ယူ၊ ခေါ်တော်မူလို့။” ဝိရီ၊ ပ။ ၂၅။ ၅။ သာဓုစေသည်ကို ဆိုသည်။ မြွက်ဟသည်။ “အနုမောဒနာ၊ ခေါ်ကုန်လှာသား၊ ဗိုလ်ပါထက်ဝန်း။” တန်ခိုး* ၁၅။ ၆။ မြှုပ်ထားသည့်အရာ၊ မြှုပ်နေသည့်အရာတို့ကို ထုတ်ဖော် ပြောဆိုသည်။ “တကုသ၊ မှ။ နိက္ခန္ဓတ္တာ၊ ထွက်မြောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာန်၊ မည်၏။ (ခေါ်၍ သမုန်)။” ဓာနိရုံ၊ ပ။ ၄၂။ ၇။ ပြုမူသည်။ “စားတော်ခေါ်သည်၊ စက်တော်ခေါ်သည်။ သကြန်တော် ခေါ်သည်။”

ခေါ်ခေါ်ပြောပြော - ကြိဝိ / ခေါ်ခေါ်ပြောပြော / ခ။ သင့်သင်မြတ်မြတ်။ “ကိုစိုးနှင့် ကျွန်တော်သည် နိုင်ငံရေးအားဖြင့် အမြင်ချင်းမတူသော်လည်း ခေါ်ခေါ်ပြောပြော ခိုပါသည်။” ၂။ အဆက်အသွယ်ပြုလျက်။ “ကျွန်တော်အပေါ် မလိုမုန်းထားစိတ်ရှိသူကိုပင်လျှင် ကျွန်တော် ခေါ်ခေါ် ပြောပြောလုပ်ပါသည်။”

ခေါ်ဆို - ကြိ / ခေါ်ဆို / ခ။ အမည်တွင်စေသည်။ ၂။ ဖိတ်ခေါ်သည်။ “ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ခေါ်ဆိုသော လူထုအစည်းအဝေးကြီး။”

ခေါ်ဆောင် - ကြိ / ခေါ်ဆောင် / တပါတည်း ခေါ်ယူဆောင်ကြဉ်သည်။

ခေါ်တော - န / ခေါ်တော / စစ်တကောင်းမြို့တက်မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်လာသော မူစလင်ဘာသာဝင် ဘင်္ဂါလီအမျိုးသား။

ခေါ်တွင် - ကြိ / ခေါ်တွင် / အမည်ရှိသည်။ “ဆပ်ပြာဟု ခေါ်တွင်သည့် အရာဝတ္ထုကို။” လောဓက်၊ ၄၈။

ခေါ်ပုံ - န / ခေါ်ပုန် / ပြော စဉ်စသည်တို့ကို တီးရာတွင် အယူရှိရသော ဗုဒ္ဓဝယ်။

ခေါ်ဝေါ် - ကြိ / ခေါ်ဝေါ် / အမည်မှည့်သည်။ ပညတ်သည်။ သမုတ်သည်။

ခ

ခံ - န / ခန့် / ပြု၍ သင်းသောပန်းပွင့်၍ စားရသော ချဉ်ဖန်
သည့် အသီးငယ်များသီးသည့် ဆူးရှိသော ပင်ပျဉ်တမျိုး။
(ခံကြီး၊ ခံငယ်သို့ မဟုတ် ခံပတ်၊ နှစ်မျိုးရှိသည်။)

ခံ - ကြံ / ခန့် / ဝ၊ ဝတ္ထုပစ္စည်းကိုဖြစ်စေ၊ အပြုအမူကိုဖြစ်စေ
ယူသည်။ ရယူသည်။ “ပုဂ္ဂိုလ်သေးယောက်တို့ အလှူကြံ၍
ငွေသပြာကျပ်တရာရသည်။” နှ။ ၁၃။ “မင်းခေါင်ဟူသော
အမည်ကို ခံတော်မူ၏။” ကဝိဒီ။ ၁၃၃။ ၂။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး
၏ ဆင်းရဲချမ်းသာမှုကို ရယူသည်။ “ငရဲဦးတွင်စောက်တိုး
ပြောင်းပြန် ခံရသောအကြောင်း။” နှ။ ၂၃။ “ချမ်းသာ
ကောင်းစံ၊ စည်စိမ်ခံလျက်။” ကိုး* ၁၁၆။ ၃။ အစအဦး
အခြေအမြစ်အဖြစ် တည်ရှိသည်။ “အောက်၌လည်း ပစ္စုပ္ပန်
ကြာပန်းကို ခံ၍။” သံဝိဇ္ဇာ။ ၇၁။ ၄။ တောင်တန်းကြံ၊ ခိုင်စွာ
တည်နေသည်။ ရပ်တည်သည်။ မပျောက်မပျက် တည်နေ
သည်။ “ငါ့အသက် မခံနိုင်ရာပြီ။” စွယ်၊ ပ။ ၁၃၆။ ၅။ (မြေ
ရာ၊ အနံ့စသည်ကို) အစုံတစိုက် ရှာဖွေကြည့်ရှုသည်။ “ငါ၏
သွေးစက်ကို ခံ၍ လိုက်ခဲ့လော့။” ထိပုံ။ ၄၇။ ၆။ သည်းခံ
သည်။ သည်းညည်းခံသည်။ အနာမယူတတ်။ “ရုပ်ဂုဏ်တော်
မြတ်စွာလည်း၊ နိဂ္ဂတော်မူလှန်း၍... အနိုင်သင့် ပြီးလျှင်
၌ ခံတော်မူရချေသည်။” ပုည၊ ၂။ ၁၂ - ၁၃။ ၇။ လမ်း
ကြောင်းတွင် ပိတ်ဆို့ တားဆီး တည်ရှိသည်။ “ရေတိုကို
အောက်သို့ မရောက်စေရန် လေထုကြီးခံနေသည်။” လက်စွဲ။
၇၅။

ခံ - ကြံ / ခန့် / မိမိကို စော်ကားတိုက်ခိုက်လာသော ရန်သူကို
ပြန်လှန်တိုက်ခိုက်သည်။ “နဂါးပိတ်ပေတောင်းက သီးကြို၍
ခံငြားသော်လည်း မခံနိုင်။” ထိပုံ။ ၂၀။

ခံကတုတ် - န / ခန့်ဂုဏ် / အကာအကွယ်ယူ၍ ရန်သူကို ခုခံ
တိုက်ခိုက်ရန် မြေ၊ အုတ်၊ သဲ စသည်တို့ဖြင့် ဖို့လုပ်တည်
ဆောက်ထားသော အရာ။ “အုတ်များနှင့်လုပ်သော ခံကတုတ်
ခံမြို့တည်ရန်။” ချုပ်ပုံ၊ ၃။ ၂၇။

ခံကြား - န / ခန့်လျား / ပေါးလေ့ စကားကြားကြီး။

ခံစား - ကြံ / ခန့်စား / ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးတွင် ဆင်းရဲမှု ချမ်းသာ
မှု ဖြစ်ပေါ်သည်။ “ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို ခံစား သောသူ
သည်။” ကာယာ။ ၁၆၈။ “စုက္ခကြီးစွာ၊ ခံစားကုန်နှင့်။”
ကုဿ * ၃၄၄။

ခံစားမှု - န / ခန့်စားမှု / ဝ၊ ဆင်းရဲမှု ချမ်းသာမှု ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။
ဝေဒနာ။ “ခံစားမှုအစလှူသော ဝေဒနာကုန်။” ဘာဝနာ။ ၂။

၂။ အနုပညာသင်္ဂြိုဟ် ရသတမျိုးမျိုးကို စိတ်ဖြင့်ရယူခြင်း။

ခံစစ် - န / ခန့်စစ် / တိုက်ခိုက်လာသော ရန်သူကို ခုခံတိုက်
ခိုက်သော စစ်ဆင်မှု။

ခံဆွမ်း - န / ခန့်ဆွမ်း / အိမ်စဉ်လျှောက်၍ သပိတ်ဖြင့် အလှူခံ
၍သော စားဖွယ်။ ပိဏ္ဍပတ်ဆွမ်း။

ခံတက် - န / ခခက် / ဂဒက် / အပွင့်ဖြူများ ပွင့်၍ ရွက်စုကို
ချဉ်ပတ်တည်စားရသော ပင်လတ်တမျိုး။

ခံတင် - န / ဂဒင် / စုတင် - န၊ ၅။ “ခံတွင်း ခံတစ်၊ ခံတက်
ပင်၊ ထို့ပြင် ရေခံတက်။” သတ်ထူး။ ၉၂။

ခံတောင်း - န / ခန့်ခေါင်း / ခေါင်းရွက်ပေးသည်တို့ အထောင်း
ပစ္စည်းထည့်သည့် အဝကျယ် စောက်တိမ်သော တောင်း။

ခံတပ် - န / ခန့်ဒတ် / တဘက်ရန်သူကို ခုခံရန် အုတ်၊ ကျောက်၊
သစ် စသည်တို့ဖြင့် အခိုင်အခံ့လုပ်ထားသော စစ်စခန်း။
“ရန်ကုန်ဘက်ကမ်းတလျှောက်တွင် ခံတပ်များ ဆောက်လုပ်
၍။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၁၄၄။

ခံတွင်း - န / ခန့်ခွင်း / ဂဒွင်း / အစားအသောက်ကို ကိုယ်တွင်း
သို့ သွင်းရာ၊ စကားသံတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေရာ၊ လျှာနှင့်သွား
တို့ တည်ရှိရာဖြစ်သော ကိုယ်အင်္ဂါအပေါက်။ ပါးစပ်။ နှုတ်။
အာ။ “စကားချေတင်း သဘင်မပြု၊ ခံတွင်းမဲ့သို့။” ကိုး*
၂၆။

ခံတွင်းကောင်း - ကြံ / ဂဒွင်းကောင်း / စား၍ သောက်၍ မြန်
သည်။

ခံတွင်းချဉ် - ကြံ / ဂဒွင်းချဉ် / မနှစ်သက်ဖွယ် ချဉ်သော
အရသာကို အလိုအလျောက် ခံစားရသည်။
- န / ဂဒွင်းချဉ် / ယင်းသို့ ခံစားခြင်း။ “ခံတွင်းချဉ်ပြေ
ဆေးလိပ်သောက်သည်။”

ခံတွင်းစောင်း - ကြံ / ဂဒွင်းစောင်း / စားချင် သောက်ချင်
ဖြစ်နေသည်။ အသောက်ချင်သည်။

ခံတွင်းတွေ့ - ကြံ / ဂဒွင်းတွေ့ / ဝ၊ စား၍ မြိန်သည်။ “ပွဲတော်
တည်၍ ခံတွင်းတော် တွေ့သည်။” စကား၊ ပ။ ၃၀။ ၂။
[ပုဗ္ဗစာ] မိမိ၏ အကြိုက်နှင့် တိုက်ဆိုင်သည်။ သဘောကျ
သည်။ “စာသတ်သူတို့ ခံတွင်းတွေ့ ချင်မှ တွေ့မည်။”
မေဃေ။ နိခါနိ။

ခံတွင်းပေါက် - ကြံ / ဂဒွင်းပေါက် / ခံတွင်းပျက်ရာမှ ပြန်
ကောင်းလာသည်။

- န / ဂဒွင်းပောက် / ခံတွင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။
“သံတံဆင်းပြင် ခံတွင်းပေါက်ကို ထောက်၍ ခံတွင်းအတွင်း၌
မီးတို့ကိုထွန်းညှိထားကြကုန်၏။” ဘာဝနာ။ ၂၇၈။

ခံတွင်းပျက် - ကြံ / ဂဒွင်းပျက် / စားမကောင်း သောက်
မကောင်း ဖြစ်သည်။ အရသာမတွေ့ ပဲ ရှိသည်။

ခံတွင်းရှင်း - ကြံ / ဂဒွင်းယွင်း / ခံတွင်းချဉ်ခြင်း စသည် ပြေ
ပျောက်သည်။ “သင်္ဘောဆီဖြူချိုသီးသည်... သလိပ် သည်း
ခြေကို ခိုင်၏။ ဗွေင်းရှင်း ၏။” ကုဿ။ ၂၀၅။

ခံတွင်းထိုက် - ကြံ / ဂဒွင်းလိုက် / ဝ၊ ခံတွင်းပျက်ရာမှ ပြန်
ကောင်းလာသည်။ ၂။ စားသောက်၍ကောင်းသည်။ အရသာ
တွေ့ သည်။

ခံနိုင်ရည် - န / ခန့်နိုင်ပီ / ခန့်နိုင်ပေ / ကြံ၊ ကြံ၊ တည်နေနိုင်
သော အစွမ်းသတ္တိ။ သည်းခံနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ။

ခံမြင်း - ကြံ / ခန့်ပျင်း / သည်းခံပို့ရန် ခက်ခဲသည်။ မခံသာ
ဖြစ်သည်။ ခံရကောင်းသည်။ “အလွန်ခံမြင်း ကြားခက်နှင့်။”
ဝိနိ၊ ၁။ ၃၁၅။

ခံမြို့ - န / ခန့်မျို့ / ရန်စစ်ကို ခုခံရန် မြို့၊ ရိုး၊ ကျုံးမြောင်း။

ပစ္စည်း ခင်တာအတိုင်း ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော စစ်စခန်းကြီး။
 “ခဏ္ဍိ၊ ခံကထုတ် အလုပ်အဆောင်မှများကို။” လွှတ်။ ၆။
 မံယူ - ကြံ / ခန့်ယူ / ၁၊ အထက်ကကျလာသည်ကို ရယူသည်။
 “သွေးရည်သွေးစက်ကို ဆိုးခွက်နှင့် ခံယူပြီးသော်။” သံဝတ်။
 ၄၆။ ၂။ အထက်က ဆင်းသက်လာသည်ကို ရယူသည်။
 “သူတော်ကောင်းသည် သီလကို ခံယူ ဆောက်တည်ပြီး၍။”
 ကာယာ။ ၁၅။ ၃။ သို့အပည့်ကို ရယူသည်။ “တံဆိပ်နာမ်
 ခံယူတော်မူသော ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး။” သုသော၊ ဆ။ ၁။
 ၄။ သဘောပေါက် နားလည်သည်။
 မံယူချက် - န / ခန့်ယူချက် / လက်ခံ လိုက်နာသော သဘော
 တရား။ သဘောပေါက် ယုံကြည်ချက်။
 ခံရပ် - ကြံ / ခန့်ယတ် / ခိုခိုမြဲမြံစွာ ရပ်တည်သည်။ မတုန်မလှုပ်
 တည်နေသည်။ “ငါတို့သက်ကဓံရပ်နိုင်မည်မဟုတ်။” သုသော၊
 မ။ ၄၇၃။
 ခံစန့်ချက် - န / ခန့်စန့်ချက် / အာမခံသော စကား။ တာဝန်ယူ
 သော ကတိစကား။ “ဆယ်အိမ်တခေါင်း၊ ခံစန့်ချက်တောင်း
 ပြီးလျှင်။” နေကန့်။ ၂၂။
 ခံစန့်ချုပ် - န / ခန့်စန့်ချုပ် / အာမခံချက်၊ တာဝန်ယူချက်တို့
 ကို လက်မှတ်ရေးထိုးသော စာချုပ်။
 ခံစန့်ဓမ္မ - ကြံ / ခန့်စန့်ဓမ္မ / ကတိပြုလက်မှတ် ရေးထိုးသည်။
 အာမခံပေးသည်။
 ခံစန့်ဆူ - န / ခန့်စန့်ဆူ / အာမခံဆူ။ “ခံစန့်ဆူတို့က ခံစန့်ချုပ်
 ကို ချုပ်ဆိုစေရမည်။” အင်းအိုင်။ ၅၄။
 ခံဆာ - ကြံ / ခန့်သာ / သည်ခံ နိုင်လောက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။
 သက်သေခံသက်သာ ရှိသည်။ “ဝေဠံ ခံရသောထက် သင်
 ယခုခံခြင်း ဆင်းရဲသည် ခံဆာ၏။” တေ။ ၇၀။

ခုံ

ခုံ - ကြံ / ခန့် / ၁၊ တောင့်တင်း ခိုင်မာသည်။ “နင်းသွားမမဲ့၊
 ညွှန်စေ့၍ ခုံ၊ ဆယ်ရံ၊ ခုံခါ၊ နင်းမိပါမူ။” ကိုး* ၇၅။ ၂။
 ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။ သည်းခံစွမ်းသည်။ “ချမ်းမှုမစိုး ပျံ့ဖို့၊ ဖို့၊
 လျှင်၊ ညံ့ညံ့ပျောင်းပျောင်း။” ကိုး* ၁၁၃။

ခို

ခို - န / ခို / ခြေခံမြန်း၍ ငြိမ့်ငွေ့စဖွယ် အော်သည်တတ်
 သောငှက်။
 ခို - ကြံ / ခို / ၁၊ အရိပ်အာဝါသ အတွင်းသို့ ချဉ်းကပ် ဝင်
 ရောက်သည်။ အားကိုးအားထား ပြုသည်။ ခေတ္တ တန်နား
 သည်။ မှီအောင်းသည်။ အထက်ရှိ ပစ္စည်းတစ်ခုတရာကို တွဲလဲ
 ဆွဲကိုင်သည်။ “ဗာဏုဏသို၊ ပြည်ကြီးပါဟု၊ ကျော်ညီလူခိုလ်၊
 ဝေးနားခိုသည်။” နဂိုရ်ခိုလ်ခိုလ် ငှားမတောင်းတည်း။ ကိုး* ၄။

၂။ ဆင်းရဲပင်ပန်းမှုကို ရှောင်သည်။ သက်သာရာ သက်သာ
 ကြောင်းကို ရွာကြံပြုလုပ်သည်။ ကြွေးငွေအကုန်အကျ သက်
 သာအောင် လျော့ပေါ့ ပြုလုပ်သည်။
 ခိုကော - န / ခိုကော / ယပ်တောင်းနှင့် တူသော အမြီးရှိသည့်
 ခိုငှက်။
 ခိုကိုး - ကြံ / ခိုကိုး / မှီခို အားကိုးသည်။
 ခိုကတ် - ကြံ / ခိုကတ် / သက်သာရာသက်သာကြောင်းကို ရွာ၍
 ဆင်းရဲပင်ပန်းမှုကို ရှောင်တိမ်းနေသည်။ “တရားကိုလည်း၊
 ယခိုမကတ်၊ စိတ်ပြတ်ပါသည်။ ကွာကြမည်ဟု။” အိမ်မှု။
 ၁၇၆။
 ခိုကပ် - ကြံ / ခိုကပ် / ချဉ်းကပ်မှီခိုသည်။ “ဆွေမျိုးသားချင်း
 တို့ထံ ခိုကပ်၍ နေကြ၏။” ထူး။ ၂၅။
 ခိုခါ - န / ခိုခါ / အစွဲလားသောသဘောတို့၏ ဘုရားအမည်။
 [ပါရဂူ]
 ခိုနန်းချိုး - န / ခိုနန်းချိုး / စေတီ၊ ပုထိုး၊ ပြေအိုး၊ မိုးစသည်
 တို့တွင် အစဉ်အဆက် ဖြစ်နေသော အတောင့်အကွေး။
 “မြို့မိုးကြီးများကို ခိုနန်းချိုးများဖြင့် လှပအောင် ဆောက်
 လုပ်၏။” သမိုင်း၊ ပ။ ၇၅။
 ခိုပြာစောင်း - န / ခိုပြာစောင်း / အနက်နှင့်အမြဲ ရှေးစပ်ထား
 သော အစောင်းတမျိုး။ သီးခိုးစောင်း။
 ခိုပြု - ကြံ / ခိုပြု / ခိုငှက်များ အုပ်လိုက် ထိတ်ထိတ်လန့်လန့်
 ထပ်သည်။
 ခိုပြီး - န / ခိုပြီး / အိမ်မကြီးမှ လက်ယာဘက်သို့ ထိုးထုတ်ထား
 သော အမိုးစွန်း။
 ခိုပြီးချ - ကြံ / ခိုပြီးချ / ခိုပြီး အမိုးစွန်း ထုတ်သည်။
 - န / ခိုပြီးချ / အိမ်မကြီးမှ လက်ယာဘက်သို့ ထိုးထုတ်
 ထားသော အမိုးစွန်း။ “ယွန်းဆက်ဝဲကြ၊ ခိုပြီးချနှင့်၊ မိဘ
 နေရာ။” ကုသ* ၄၅။
 ခိုမိုး - ကြံ / ခိုမိုး / ၁၊ အားကိုးပြုသည်။ ဆည်းကပ်သည်။
 အားကိုးပြု၍ နေထိုင်သည်။ ၂။ ပုန်းအောင်း နေထိုင်သည်။
 ခိုထုံ - ကြံ / ခိုထုံ / အားကိုးပြု၍ လာရောက်နေထိုင်သည်။
 ခိုဝင် - ကြံ / ခိုဝင် / အားကိုးပြု၍ ဝင်ရောက်သည်။ “သာသနာ
 အတွင်း ခိုဝင်မိတင်း နေထိုင်ကြသည်။” လွှတ်။ ၂၄၂။
 ခိုအောင်း - ကြံ / ခိုအောင်း / ပုန်းကွယ် တည်နေသည်။ ကျိန်း
 ဝပ်သည်။ ကျိန်းအောင်း နေထိုင်သည်။ “ဤကိုယ်ခန္ဓာသည်
 များစွာသော ဝိုးမျိုးအပေါင်း ခိုအောင်းရာဌာန။” ကာယာ။
 ၂၃။

ခိုး

ခိုး - ကြံ / ခိုး / ၁၊ ပိုင်ရှင်မပေးသော သက်ရှိသက်မဲ့ တစ်ခုခုကို
 တိတ်တဆိတ် ယူသည်။ အများအားဖြင့် တိတ်တဆိတ် ယူ
 သည်။ ၂။ အတုယူသည်။ နည်းယူ မှတ်သားသည်။ “တတ်
 အောင်ကြီး၍၊ ထိုခိုးနည်းခံ၊ သူပြတ်ထဝယ်။” ဟဘာ* ၈

၇၂။ ၃။ တိတ်တဆိတ် ပြုမူသည်။ သာမန်အားဖြင့် မသိမမြင်သောအောင် ပြုလုပ်သည်။ “တွေ့ဆလေ့ရှိ၊ ဂွက်ကြောက်စိချ၊ ဆိုးနီးလှည့်ကာ။” သူလင်* ၄၄၇။

မိုးကြောင်မိုးဝက် - ကြိတ် / မိုးချောင်းမိုးဝက် / တိတ်တိတ်ပန်း။ ပန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး။ သူတပါး မသိအောင်။

မိုးချ-ကြိ / မိုးချ- ၁။ သူတပါး၏ အရေးအသား၊ အပြုအမူ စသည်တို့ကို ကိုယ်အရေးအသား အပြုအမူ ဖြစ်လေဟန် ပြုလုပ်သည်။ ၂။ စာမေးပွဲတွင် တိတ်တဆိတ် ကူးရေးသည်။

မိုးခြင်း - န / မိုးချင်း / သူမပေးသော ဥစ္စာကို ယူခြင်း။

မိုးစား - ကြိ / မိုးစား / ၁။ သူတပါးပစ္စည်းကို မီးယူခြင်းဖြင့် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းသည်။ ၂။ စားသောက်ဖွယ်တို့ကို သူတပါးမသိအောင် ယူငင်သုံးဆောင်သည်။

မိုးထုပ်မိုးထည် - န / မိုးထုပ်မိုးထည် / မိုးထုပ်ပစ္စည်း။

မိုးမူ - န / မိုးမူ - ၁။ မိုးခြင်း။ ၂။ သူတပါးပစ္စည်းကို မီးယူသော ပြစ်မှု။

မိုးထုပ်ပစ္စည်း - န / မိုးယာဗာယုစိမ်း / သူမိုး မိုးယူသွားသော ပစ္စည်း။ မိုးထုပ်မိုးထည်။

မိုးရာရိုက် - ကြိ / မိုးယာရိုက် / မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းရန် ယောကျ်ားခေါ်ရာသို့ စိန်မ တိတ်တဆိတ်လိုက်သည်။

မိုးလုံးစုလ - ကြိတ် / မိုးလုံးစုလ / ၁။ (မျက်နှာပြင်) မည်သည့်တံ ဖြစ်လျက်။ “မိုးလုံးစုလ ပြောနိုင်မှား ပထမနေသော မြေနက် ပြောစေ။” စစ်သား။ ပ။ ၂၃၂။ ၂။ မပြောမည်။ မတင်မကျ။ “အကတော့ စိတ်သိ မိုးလုံးစုလ ဖြစ်နေလို့ သွားတွေ တာသဲ။” သုံးရွှေ။ ၈၈။

မိုးဝက် - ကြိ / မိုးဝက် / မိုးဝက် / သူတပါးပစ္စည်းကို တိတ်တဆိတ် ယူသည်။

မိုးသားမြေ - န / မိုးသားမြေ / မိုးဝက်မှနှင့် မြေတိုက်မှုများကို ကျူးလွန်သူ။ မိုးသားမြေတို့ မိုးယူတိုက်ခိုက်နိုင်ခြင်း မရှိချေ။” သုခမိန်။ ၁၉။

မိုးသူ - န / မိုးသူ။ / မိုးသောသူ။ သူမိုး။ “မင်းတို့မည်သည့် မိုးသူကို ဖမ်းအပ်ကုန်၏။” တိုးပွား။ ၁၀၀။

မိုးသေးမီးပွား - န / မိုးသေးမီးပွား / သူတပါး၏ပစ္စည်းကို မိုးယူခြင်းနှင့် မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း။ “ရပ်စုကွက်စုသားတို့ မှာလည်း မိုးသေးမီးပွား မပေါ်မရှိစေရ။” လွှတ်။ ၂၃။

ခက်

ခက် - ကြိ / ခက် / ၁။ မလွယ်ကူ။ ခဲသည်။ “ခက်လွယ် တင်းလျော့၊ လေးပေါက်စိန်ခက်” ဗန္ဓ။ ၇၇။

- နှိပ် / ခက် / မာသော။ ကျန်းသော။ မနူး ညံ့သော။ “ဘီလူးသော်လည်း မချော်မခက်၊ စိတ်မွေ့ညက်၍” ကိုး* ၄၇၇။

ခက် - ကြိ / ခက် / ၁။ ကြီး အမြင့်မြင့်ဖြင့် ဖွဲ့ယှက်ချည်နှောင်သည်။ “ရပ်ပတ်နှောင်ရွက်၊ ခြည်ခက်သား၊ ပုံရွက်လှည်း”

တန်ခိုး* ၂၉။ ၂။ စီခြယ်သည်။ “မျက်စိမိ တည်လျက်၊ ခက်သည့်ပတ္တမြား၊ စီမြောင်ခြားသား၊ ခါး၏ တန်းဆာ။” သူလင်* ၃၇၇။

ခက် - စည်း / ခက် / ပန်း။ သစ်ခက်စသည်ကို ရေကွက်ရာတွင် သုံးသော စကားလုံး။ “ပန်းတခက်။ သစ်တခက်။”

ခက်ခဲ - ကြိ / ခက်ခဲ / မလွယ်ကူ။ မြင့်မြင့်ဖွယ်ဖြစ်သည်။ ပင်ပန်း ဖွယ် ဖြစ်သည်။

ခက်ဆစ် - န / ခက်ဆစ် / အသိရ မလွယ်ကူသောအချက်အလက်။ “နက်နဲသော ခက်ဆစ်ပုန်ဆစ်တို့၌ ကြံစည်လေ့ရှိခြင်း။” တေး။ ၇၉။

ခက်တရော် - ကြိ / ခက်တရော် / [ပေါ] တောင်တင်း မာကျောသည်။ “ဆွေတို့က ကိုယ်ခက်တရော်ခြင်းရှိသည်။ ကိုယ်၏ ဘုန်းလုပ်ခြင်းသည်။ အယုဒဝေ (ဖြစ်သလျှင်က) တည်း။” သုတ်သိန်။ ၈၉။

ခက်တင်မောင်းနှင်း - န / ခက်တင်မောင်းနှင်း / မတင်မကျ ပြောဆိုသော စကားပြောနည်း တမျိုး။ (စကားကြီး ဆယ်မျိုးတွင် ပါဝင်သည်။)

ခက်တန် - ကြိ / ခက်တန် / မောက်မာသည်။ မာကျောသည်။ ကြမ်းတမ်းသည်။ “ကြော့ကြမ်းရွေးဦး၊ ခက်တန် ဘူးလည်၊ နူးနူးညှပ်ညှပ်၊ သိမ်မွေ့ တတ်၏။” ကိုး* ၂၃၀။ “တော ကျီးကန်း၏ အသံသည် တခါတရံ ခက်တန်၍။” ငှက်။ ၃၆။

ခက်မ - န / ခက်မ- ၁။ ပင်ညှပ်မှ တိုက်ခိုက်ထွက်သော အကိုင်ကြီး။ ၂။ လူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ခြေနှစ်ချောင်း၊ လက်နှစ်ချောင်းနှင့် ဦးခေါင်းစသော အင်္ဂါအစိတ်။

ခက်မင်းမြေ - န / ခက်မင်းမြေ / ခက်မ - နှ၊ နှင့် ၂။ အလှူသူ။

ခက်မာ - နှိပ် / ခက်မာ / မလျော့သော။ မနူးညံ့သော။ မသိမ်မွေ့သော။ ကြမ်းတမ်းသော။ “မြေခတ် ဆိုသည်ကား ခက်မာမှ ကြိယာတည်း။” အာနာ။ ၃၈။

ခက်ရာခက်ဆစ် - န / ခက်ယာ ခက်ဆစ် / ခက်ရာခက်ဆစ် - နှ၊ နှင့် အတူတူ။

ခက်ရင်း - န / ခက်ရင်း / ခက်ရင်း / ၁။ လက်ကိုင်ခိုးဆွဲနှင့်တကွ အသွားနှစ်ချောင်း၊ သုံးချောင်း စသည် တပ်ထားသော လက်နက်ကိရိယာ။ “တား၊ လုံး၊ ခက်ရင်း၊ ရဲတင်း၊ ပေါက်ဆိန်၊ ကမ္ဘာဦး။” ၂။ လက်ကိုင်ခိုးဆွဲနှင့်တကွ အသွားနှစ်ချောင်း၊ သုံးချောင်း၊ လေးချောင်း စသည် တပ်ထားသော ချက်ပြုတ် စားသုံးရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကိရိယာတမျိုး။ “တား၊ ခက်ရင်း၊ ပန်းကန်မျှားကို။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၄၀။

ခက်ရင်း

စက်ရင်းခွ - န / ယေင်းဝွ့ / ကော်ယင်းဝွ့ / ကော်ရင်း - န၊ ဝ၊ နှင့် အတူတူ။

ခေါက်

ခေါက် - ကြိ / ခေါက် / ဝ၊ မာသောဝတ္ထုပစ္စည်းဖြင့် ဝပ်ဆတ်ဆတ် တီးခတ်သည်။ ၂၊ သကြား၊ နို့မှုန့် စသည်ကို အရည်နှင့် သမအောင် တစ်တစ်ဖြင့် ဝပ်ဆတ်ဆတ် နောက်သည်။

ခေါက် - ကြိ / ခေါက် / ဝ၊ ပစ္စည်း၊ အသုံးအဆောင်တစ်ခုတည်း ကိုပင် ချိုး၍တပ်သည်။ “စနစ်စနစ်၊ ခေါက်သစ်နှင့်၊ ထုစစ် နို့ကြူ၊ ကိုယ်ထည်ဟူသေး၊ ပိတ်ဖြူဆွေ့” သစ္စာ* ၁၇၃။ ၂၊ အလိုလိုကျိုး၍ တပ်နေသည်။ “ကြိုးသေးပြောက်ညွန့်၊ ထက်အောက်ကွန်သား၊ ခေါက်တွန့်ခွေလိပ်” ကိနဓိ* ၁၆။ ၃၊ နောက်သို့ ပြန်ဆုတ်သည်။ “သျှင်ရဲထွတ်သည်...စစ်ကို ခေါက်ပြီးလျှင် ပြည်မြို့သို့ ပြန်၍ချီလာခဲ့သည်။” ထီး၊ တ၊ ၂၁၁။

- စည်း / ခေါက် / အကြိမ်အပန် အရေအတွက်ကို ပြသော စကားလုံး။ “အဘန်အဘန်၊ တန်ခိုးကိုခေါက်၊ ကိုးကြိမ်မြောက် လျှင်” ဂါထာ* ၅။

ခေါက်ကနဲ - ကြိဝိ / ခေါက်ခနဲ / ဖြုတ်ခြည်း။ ရုတ်ခြည်း။ “သားကလေး တယောက် ခွားမြောက်၍ လာပြန်လဲ ခေါက်ကနဲ သေဆုံးသဖြင့်” အဘိ၊ ပ၊ ၁၂၇။

ခေါက်ကြောင်း - န / ခေါက်ကျောင်း / ရက်သည်ကို ထပ်ခေါက် ထားရာ အရေအကြောင်း။

ခေါက်ကွေး - ကြိဝိ / ခေါက်ကွေး / ကွေ့၊ ဝိုက်လျက်။ “အိပ်စက် နေသူဟာ လည်ကုပ်ခေါက်ကွေး မပြေပြစ် အိပ်လို့” ကောင်းစား* ၁၃၆။

ခေါက်စုတ် - န / ခေါက်ဂဏ် / ခေါက်၍ ရသော ရွက်ထည် ခုတ်။

ခေါက်ခေါက် - ကြိဝိ / ခေါက်ခေါက် / ဝ၊ အစွဲအကွက် မရှိပဲ။ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်။ “ပြောင်နာဂနှင့်၊ တိုက်ကြခေါက် ခေါက်၊ တယောက်တပြန်” ယိုး* ၄၀။ “အိုးခြမ်းကျောက် ကား၊ ခေါက်ခေါက်မာချော်” ဟင်္သာ* ၂၆။ ၂၊ အရင်း အချာ၊ ဝမ်းကွဲမဟုတ်။ “မိတ္တေတော်ခေါက်ခေါက်ကြီး ပြစ် ပါတယ်” သောတာ၊ ၁၁၅။

ခေါက်ချိုး - န / ခေါက်ချိုး / ထက်ဝက်။ ထက်။ “သုံးထောင် ခေါက်ချိုး၊ ရန်အမျိုးကို၊ တန်ခိုးတော်ဖြင့်၊ လေ့ကာလွှင့် ၏” နာနာ* ၁၀၈။

- နဝိ / ခေါက်ချိုး / နွဲ့ နှောင်း ပျော့ ပျောင်းသော။ “ပြင်လျှာခေါက်ချိုး၊ ကွင်းနုနုသို့၊ တစ်နိုးကျစ်လျစ်၊ သူ့သားချစ်ကို” သစ္စာ* ၂၉။

- ကြိဝိ / ခေါက်ချိုး / ဝ၊ ကွေးညွတ်လျက်။ “ဦးစောက် ဂျမ်းထိုး၊ ခေါက်ချိုးထိမ်းပါ၊ ဝပ်လျားဟက်လက်” ဝေပျို့* ၁၁။

၇၉။ ၂၊ (မျက်နှာ) မသာယာပဲ။ “မျက်နှာတော်ခေါက်ချိုး နှင့်... တစ်ဝိုက်ကို ယူငင်၍ လာလေသော်” ပင်း၊ ပ၊ ၄၄။

ခေါက်ချိုးစောင် - န / ခေါက်ချိုးစောင် / ထက်ဝက် ချိုးကာ ခြုံရသောစောင်။

ခေါက်ချင်း - ကြိဝိ / ခေါက်ချင်း / တခေါက်တည်းနှင့်။ တကြိမ် တည်းနှင့်။ “ခွင့်နန္ဒဇက ခေါက်ချင်းလျှင်မြန်စွာ ပြန်လိုက် သည်ကား” ဗုဒ္ဓဂူင်း* ၂၆။

ခေါက်စား - န / ခေါက်စား / ခရီးတခေါက်အတွက် သတ်မှတ် ထားသော အခကြေးငွေဖြင့် အလုပ်လုပ်သူ။

ခေါက်ဆွဲ - န / ခေါက်ဆွဲ / မုန့်ညက်ကို ကြိုးလွန်းသဖွယ် လုပ် ထားသော စားဖွယ်တမျိုး။ [ရှမ်း]

ခေါက်တီခေါက်ကွေး - ကြိဝိ / ခေါက်တီ ခေါက်ကွေး / ကွေ့၊ ကွေ့၊ ဝိုက်ဝိုက်ဖြစ်လျက်။

ခေါက်တုံ၊ ကွင်း - န / ခေါက်တုန်ဝှင်း / ကြိုးစတောက်ကို ဆွဲလိုက် လျှင် အလွယ်တကူပြေနိုင်အောင် ချည်ထားသော ကြိုးအထုံး အစုံ။

ခေါက်တုံ၊ ခေါက်ပြန် - ကြိဝိ / ခေါက်တုန်ခေါက်ပျန် / အပြန်ပြန် အလွန်လွန်။ သွားတုံပြန်တုံ။ “မြတ်စွာဘုရား ခေါက်တုံ၊ ခေါက်ပြန် စကြိုကြတော်မူကြောင်း” ဒေဝီ၊ မ၊ ၁၆။

ခေါက်တုံ၊ ချည် - ကြိ / ခေါက်တုန်ချီ / ခေါက်တုံ၊ ကွင်းဖြစ်အောင် ချည်သည်။

ခေါက်တုန် - ကြိဝိ / ခေါက်တုန် / (ကြိုး၊ ဖဲပြား စသည်ကို) ခေါက်တုံ၊ ကွင်းဖြစ်အောင် (ပြုလုပ်သည်)။

ခေါက်ထီး - န / ခေါက်ထီး / ပိတ်သောအခါ ထီးကိုင်းကိုခေါက် ၍လည်းကောင်း၊ ထီးရိုးကို တိုလွှားအောင် လည်းကောင်း ပြုလုပ်နိုင်သော ထီးတမျိုး။

ခေါက်ပြန်ပေး - ကြိ / ခေါက်ပျန်ပေး / ကုန်ပစ္စည်းကို ယူငင် ရောင်းချပြီး၊ နောက်တခေါက် ကုန်ဝယ်ရန် လာသောအခါ ယခင်ကုန်ရန်ခွင့်ကို ပေးချေရသော ရောင်းဖယ်မှုစနစ်။

ခေါက်ဖျာ - န / ခေါက်ဖျာ / ခေါက်သော်လည်း ကျိုးမသွား နိုင်သော သင်ဖြူဖျာကောင်းတမျိုး။

ခေါက်မိ - ကြိ / ခေါက်မိ / အနည်းငယ် တတ်သိနားလည်သည်။

ခေါက်ရိုး - န / ခေါက်ယိုး / အချပ်အလွှာကို ခေါက်ထား၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမှတ်အရာ။

ခေါက်ရက် - ကြိဝိ / ခေါက်ရက် / [ပေါ] အငြိအတွယ် မရှိပဲ။ ငဲ့ညှာသတိထားတော့မှ မရှိပဲ။ “မနေလူ့ဘောင်၊ ရှောင်ခဲ ခေါက်ရက်၊ တောကြီးထွက်၍” ပါမီ* ၁၁။ “ဘဦးသမီး၊ သုံးခွကျိုးလျက်၊ နင်းတိုးချေမိ၊ မသိခေါက်ရက်၊ အဝင် နက်သို့” ပါမီ* ၈၆။

ခေါက်ရှာငှက် - န / ခေါက်ယှာငှက် / သစ်ခွံ၊ သစ်ခေါက်ကို နှုတ်သီးဖြင့် ထီးခေါက်ပေါက်စိတ်၍၊ ပိုးကောင်ကို ဖမ်းယူ စားမျှသော ငှက်။ တောက်ရှာငှက်။ သစ်တောက်ငှက်။ သစ်တောက်လောက်ငှက်။

ခေါက်လက် - န / ခေါက်လက် / အပြင်သို့ လွန်၍ ခေါက်ကာ လက်ကြယ်သိတပ်ရသော ရှုပ်အင်္ကျီလက်ရှည်။

ခိုက်

ခိုက် - ကြံ / ခိုက် / ၁၊ ထိတိုက်သည်။ တွေ့ထိသည်။
 “အင်ကြင်းပင်ကို ဦးကင်းမြင့် ခိုက်၏။” ငါး၊ ၅၁၄။ ၆၇။
 “ရွှေခွက်ထုံးလုံးတို့နှင့် အချင်းချင်း ခိုက်မိသောအခါ။” မာ
 လင်၊ ၅၊ ၂၊ ထိသည်။ ဆောက်သည်။ “ကောင်းကင်မြင့်ခြင်း၊
 နှစ်လှမ်းမြင့်ဆိုက်၊ ဝတ်နီခိုက်၏။” သောမ* ၂၁၅။ ၃၊ (အ
 ကြိုက်နှင့်) တွေ့ထိသည်။ “ဇောရွှင်ခွင် ဘဝင်တော်ခိုက်
 လောက်အောင်။” ဆန်း၊ ၂၊ ၄၊ (ပြောဆိုခြင်းဖြင့်) ထိပါး
 ပုတ်ခတ်သည်။ “အမတ်ကြီးရာဇာကြီး မျိုးနွယ်ခိုက်၍ မလိုက်
 မလျော့ ပြောဆိုသဖြင့်။” ရာဇသေ။ ၂၄၇။ ၅၊ ဒုက္ခရောက်
 သည်။ “သားသမီးမိုက်က၊ မိဘခိုက်တတ်သည်။” နေဘ၊ ၁။
 ခိုခါနီး။ ၆၊ ဘေးဥပဒ်ရှိသည်။ “နေ့ခိုက်သည်။ ရက်ခိုက်
 သည်။” ဓမ္မ၊ ၁၆၃။ ၇၊ ဓာတ်တပါးပါး လွန်ကဲသည်။
 “သလိပ်ခိုက်သော၊ သူ့သဘောကားမပြောနိုင်ပြီ၊ မပီမသ။”
 နုသု။ ၇၉။

- စည်း / ခိုက် / (ကိစ္စတစ်ခုနှင့် ကြုံကြိုက်သော) ဆာ
 အခါကာလကိုပြသောစကားလုံး။ “သူငယ်နို့စို့ ခိုက်လှူသော
 ဆွမ်း။” သမန်း၊ ၁။ ၁၄၆။

ခိုက်ခိုက်တုန် - ကြံ / ခိုက်ခိုက်တုန် / ခန္ဓာကိုယ်တခုလုံးဆတ်ဆတ်
 ခါအောင် လှုပ်သည်။ “ချွန်းသွင့်၍ တိုက်သော် ဆင်
 တော် စောရန်နှင့်ကို ထိုးမိ၍ ခိုက်ခိုက်တုန် ချေသည်။”
 ထိပုံ။ ၅၃၇။

ခိုက်ရန် - န / ခိုက်ယန် / အဓိကရလွယ်ဖြစ်ခြင်း။ ရန်ဖြစ်ခြင်း။
 “ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွား စကားငြင်းခြင်း။” အဟာရ။ ၇။

ခိုက်ရန်ခေါသ - န / ခိုက်ယန်ခေါသ / အမျက်ထွက် ရန်ဖြစ်
 ခြင်း။ “ငါတို့ သည် တဦးနှင့်တဦး ခိုက်ရန်ခေါသ မဖြစ်ကြ
 ကုန်ဆုံး” ယက၊ ၁၇၄။

ခင်

ခင် - န / ခင် / မိမောက် ပြန်ပြု။ နေသော မြေတန်း။
 ကုန်းတန်း။ ကုန်းရိုး။ “ဟိုခင်ကိုရှောက်ပါလို့၊ လင်ပျောက်ကို
 ရွာခင်” ကိသစ်။ ၂၁၆။

ခင် - ကြံ / ခင် / တွယ်တာနှစ်သက်သည်။ စွဲလမ်း တပ်မက်
 သည်။ “ဟုဉ်ဆွေကျွမ်းဝင်း၊ သားကိုခင်၍၊ သို့ဝင်ငါ့အား၊
 ရိုသွတ်တွားဟု။” သစ္စာ* ၁၀၀။

ခင် - စည်း / ခင် / ၁၊ ကြိုတင် ပြုပြီး၊ ဖြစ်ပြီးကြောင်းကို
 ညွှန်ပြသောစကားလုံး။ “ယခု ငါမြေးတော်ကို ဘိသိက်သွန်း
 ၍ မင်းမြှောက်ခင်ပြီဖြစ်၍။” မုန်း၊ ၁။ ၃၁၀။ ၂၊ ပဋိ
 သေပုဒ် မှနှင့် တွဲဖက်သုံးသောအခါ မပြုသေး၊ မဖြစ်သေး
 ကြောင်းကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ “ပွဲမဝင်ခင်၊ မြင်က
 ကျင်းပ။”

ခင် - ကြံ / ခင် / အခွင့်သာသည်။ အဆင်သင့်သည်။ (“မဲ့နှင့်

တွဲဖက် သုံးသည်။) “မိုးသူတို့ နေရာ၊ ရောက်ချင်ပါသည်။
 မသားလမ်းခွင် မခင်နိုင်သေးချေ။” ဥက္က၊ ၅၉။ “ကြာမြောက်
 မတင်၊ လာရောက်ချင်လည်း၊ မခင်နိုင်သေးဖြစ်၍။” ပုည၊
 ၂၊ ၇၇။

ခင် - န / ခင် / အမျိုးသမီးကို ရည်ညွှန်းခေါ်ဝေါ်သော
 စကားလုံး။

ခင်ကြီး - န / ခင်ကြီး / ၁၊ ဘုန်းကြီး။ ရဟန်း။ “ဆရာတော်
 ခင်ကြီးများကို ပင့်၍။” ခံပုံ၊ ၂၆၁။ ၂၊ ရသေ့။ “ကျင့်
 အာစာရ၊ သိမ်မွေ့ လှသည်။ သိလသန့်စင်၊ ခင်ကြီးရှင်။”
 သုဘာ* ၁၂၅။

ခင်ကြီးမိုး - န / ခင်ကြီးမိုး / မိုးချည်မျှင်အမျိုး။

ခင်စုရန် - န / ခင်စုရန် / လှော်ကားတွင် နှာရာရှေ့နေထိုင်ရန်
 အမိုးနှင့်တကွ ဆောက်လုပ်ထားသည့် နေရာအဆောင်။
 (ရထား၊ ဓေါတို့၊ တွင်လည်း ခင်စုရန် တပ်ဆင်ကြသည်။)
 “ရွှေလှော်ကား တဆယ့်နှစ်စင်းတွင် ရွှေရတ၊ ရွှေခင်စုရန်
 စသော မင်းဆောင် မင်းယောင် မင်းခမ်း မင်းနားတင်၍။”
 သုသော၊ ၃။ ၁၉၉။

ခင်စံ - န / ခင်စံ / စောင်းကောက်တွင် ဂျွဲများကို ချည်ခွဲရာ
 အပေါက်များ ဖောက်ထားသည့် အတံ။ မှင်ခိုး။

ခင်စိတ်ထွင်း - န / ခင်စိတ်ထွင်း / လေးလံသော ငဠုပုဂ္ဂိုလ်
 များကို တင်ဆောင်ရသည့် ဘီးတပ်ယာဉ်တမျိုး။ “မြို့၊ ဝန်အိမ်
 ရှေ့တွင် ထူညှပ်ခင်စိတ်နှင့် ဝတ်သန့်ဝတ်ကောင်း လွှမ်းမိုးထား
 ရသည်။” ကုန်း၊ ၁။ ၁၁၂။

ခင်စန်း - န / ခင်စန်း / ခင် - နှင့် အတူတူ။

ခင်စွယ် - ကြံ / ခင်စွယ် / တပ်ငြိမ့်လမ်းသည်။

ခင်ပစ္စေ - န / ခင်ပစ္စေ / ပူးသီးခြောက်တွင် ဝါးတပ်၍ မှတ်ရ
 သော ပစ္စေ။ “ကျော်ပပစ္စေ ခင်ပစ္စေ၊ ခင်မြစ်ကို မွေလိုက်
 လျှင်။” ရာမ၊ ၁။ ၁၃၉။

ခင်ပုစိ - န / ခင်ပုစိ / သိမ်းငှက်နှင့်ဆင်သော ညှဉ်ငှက်တမျိုး။
 (တခါတရံခိုးကွက်၊ ဒီးရုတ်၊ ငှက်ဆိုးတို့ နှင့် မကွဲပြားသကဲ့သို့၊
 ရေးသားကြသည်။) “ခင်ပုစိပျံ ဘုတ်ပျံ လောကဓါ။” ဝေါလီ၊
 ၂၅၆။

ခင်ပုစိ - န / ခင်ပုစိ / ဓမ္မိပြာဓရာဇအခေါက်ရှိသည့် နွယ်ပင်
 ကြီးတမျိုး။ (ခင်ပုစိကြီး၊ ခင်ပုစိနွယ်ဟူ၍လည်း တွင်သည်။)

ခင်ပုစိစင် - န / ခင်ပုစိစင် / လေ့ကြီးများတွင် ပဲ့ဝိုင်း၌ တက်မ
 ကိုင်သူ ထိုင်သည့်စင်။ တက်မစင်။ “ကျောက်ဆူးပဲ့ဝင်၊
 ခင်ပုစိစင်က။” ကုသ * ၁၄၁။

ခင်ပွန်း - န / ခင်ပွန်း / ၁၊ ခင်မင်ရင်းနှီးစွာ ပေါင်းသင်း ဆက်
 ဆဲသူ။ မိတ်ဆွေ။ သူငယ်ချင်း။ “အဆွေခင်ပွန်း၊ ခေါ်မေး
 မြန်းသည်။” ရဲဝန်းသဘင် ပွဲလယ်တည်း။ ကိုး* ၂၃၀။
 ၂၊ လင်။ “ညှစ်ခင်ပွန်းသည် မတော်တဆ မင်းပေါက်စိုးကြား
 ပြောဆို ကြံစည်မိသည် ဖြစ်မည်။” ထိပုံ၊ ၁။ ၃၊ မယား။
 “သားခင်ပွန်း၊ မည်မှန်းခေါ်ထ၊ ဝေါဟာရဖြင့်၊ ချွေးမ
 အရာ။” ကိုး* ၂၃၀။ ၄၊ လင်မယား။ “တို့တို့ တွန်းတွန်း၊
 ကြမ္မာညွှန်းသည်၊ ခင်ပွန်းဖြစ်စ၊ ရှေးမဆွက။” ကိုး* ၁၄၅။

ခင်ပွန်းကြီး - န / ခင်ပွန်းကိုး / မပြစ်မှားအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပွန် ဆယ်ဦး။ ၁၊ သူ့ထူး ၂၊ ပစ္စေကဗွေ၊ ၃၊ ရဟန္တာ ၄၊ အဂ္ဂ သာဝက ၅၊ အမိ ၆၊ အဘ ၇၊ အလေးပြုအပ်သူ ၈၊ ဆရာ ၉၊ မိမိအားပေးကမ်းတတ်သူ ၁၀၊ တရားဟော ပုဂ္ဂိုလ်။

ခင်ပွန်းပစ် - န / ခင်ပွန်းမျှစ် / အဆွေခင်ပွန်း အပေါ်တွင် သစ္စာပောက်သူ။ “သစ်ပင်ရိပ်တွင်း၊ အိပ်ဖူးမူကား၊ ဤသူ ဖြစ်လျှင်၊ ထိုသစ်ပင်ကို၊ ချိုးလျှင်စင်စစ်၊ ခင်ပွန်းပစ်ဟု၊” ဥပ္ပာ * ၈၁။

ခင်ပွန်းမ - န / ခင်ပွန်းမာ / ၁၊ အမျိုးသမီးမိတ်ဆွေ။ “အာဠိ၊ အဆွေခင်ပွန်းမ။ ပုတိမံသဏ၊ ပုတိမံသဏ။ ပေက္ခနာ၊ ကြည့်ခြင်းကို။ နရစ္ဆတိ၊ ပန္နဝိသက်။” ထိကုတ်။ ၃၂၀။ ၂၊ မယား။ “ဤကြက်...ချက်ပါလောဟု မိမိခင်ပွန်းမအား ပေးလေ၏။” လက်စွဲ။ ၁၂၈။

ခင်ပွန်းဆဉ် - န / ခင်ပွန်းသွယ် / ၁၊ လင်ယောကျ်ား။ ၂၊ မယား။

ခင်ဗျာ - န / ခင်ဗျာ / ရိုသေထိုက်သူက ခေါ်သောအခါ ထူးရသော ယောကျ်ား အထူးစကား။

ခင်ဗျား - နစ / ခင်ဗျား / ခင်ဗျား / မိမိစကားကို နားထောင်နေ သော သူအား ရည်ညွှန်းသော ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာသည့် နာမ် စား။ အသင်။ “သူရားတကာ ကျပ်ပြောပါမည်။ တိတ်စာ ခင်ဗျား၊ အားပါးတနာ၊ နားထောင်ပါဦး။” ဝိနိ၊ ပ။ ၃၀၃။

- န / ခဗျား / ခင်ဗျား / အရိုအသေ ပြန်ပြောရသော ယောကျ်ား အာလုပ်စကား....။

ခင်မကန် - န / ခင်မကန် / လေးတောင်ကျော်ရှည်သော ဝါးတွင် အရင်းဘက်၌ တူးရှင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဖျားဘက်၌ ခွကို လည်းကောင်း တပ်ထားသော တောင်သူသုံးကိရိယာတမျိုး။

ခင်မင် - ကြို / ခင်မင် / ချစ်သည်။ နှစ်သက်သည်။ စုံမက်တွယ် တာသည်။ တပ်မက်သည်။ “ကောင်းမှုစီးပွား၊ ထိုပြည်သား တို့၊ များရစေချင်၊ ဖန်ဆင်ယင်သည်။ ။ခင်မင်ချစ်သနား ခ်တည်း။” ပြာဋိ * ၁၁၀။

ခင်မှိုး - န / ခင်ယိုး / မိမိမောက်ပြန်ပြုနေသော ကုန်းမြေတန်း။ ခင်တန်း။ “ကျတ်လည်းမပေါ၊ ခင်မှိုးမော်ပြင်၊ ခရော်ခွပ်၊ မြေပပ်မကြား။” ဆု * ၇၂။

ခင်း

ခင်း - ကြို / ခင်း / ၁၊ အောက်ခံအပြားအပြင် ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ “ကတ္တရာခင်းသည်။ အင်္ဂတေခင်းသည်။” ၂၊ (ကောသလ၊ ဖျာစသည်ကို) ရှည်လျားကျယ်ပြန့်သွားအောင် ဆန့်သည်။ ခြန့်သည်။ “ဥယျာဉ်အတွင်းခင်းသည် ကမ္မလ၊ မြေကျက်ဖျာထက်။” ဗျူ၊ * ၄၈။ “မြက်ငုတ်ရှင်းရှင်း၊ သင်ဖြူးခင်းသို့။” ကိုး* ၂၈၁။ “ပုရပိုက်ကို ဓမ္မ၊ မှာခင်းစေ။” ဝိနိ၊ ပ။ ၃၄၀။ ၃၊ (ပန်း၊ သဲစသည်ကို) အနှံအစပ်ဖြစ်အောင်

ကြဲကြန့်သည်။ “အချို့သော လေသည် ပန်းတို့ကိုချွေ့... လမ်းခရီး၌ ဖြန့်ကြန့် ပန်းမေ့ရာခင်းကြကုန်၏။” သာသင်။ ၂၂၅။ “သဘင်ပတ်ရ၊ စည်ပေးခင်းသလည်း၊ ညီညီအနီးအင်း၊ သဖြူးခင်းလျက်၊ ပြည်တွင်းပြည်ပမျှဖြူးကြသား။” ဥပ္ပာ * ၃၉။ ၄၊ (သွေး ခိုးစသည်ကို) အဝေးသို့ ပစ်၍ ကစား သည်။ “စိန်မရွာ၊ ရွှေမရွာ၊ ငွေသားတွေကို တွေခင်း၍။” မဇ္ဈိ၊ ပ။ ၁၈၀။ ၅၊ နေရာတကျ စီစဉ်ထားရှိသည်။ “ဆိုင် ခင်းထားပုံတို့ကို မြင်ရသဖြင့်။” ကိုယ်တွေ့။ ၂။ “တပ် တာခင်းလျက်၊ ဆင်မြင်းဗိုလ်ခြေ၊ မိုးအောက်နေသို့။” ပုံတောင် * ၂၃။ ၆၊ (စကား) အစပျိုးသည်။ (စကား) ပလ္လင်ခံသည်။ “အတွေးနယ် ကျယ်ရုံကလေးမျှ စကားခင်း ထားခဲ့ပြီ။” ကေသီ။ ၁၃၇။ “လင်္ကာစေချဉ်၊ လျဉ်ခဲ မကြွင်း၊ နီခါနီးခင်းမူ။” ငွေ * ၈။ (ခင်းသုံးနည်းအမျိုး မျိုးရှိသည်။ ပုံစံ။ ။ကထိခင်း။ ကျောခင်း။ စကားခင်း။ ဆိုင်ခင်း။ ဇာတ်ခင်း။ တံတားခင်း။ တံမျဉ်ခင်း။ တပ်ခင်း။ နီခါနီးခင်း။ ပမာခင်း။ ပိုက်ခင်း။ ပွဲခင်း။ ရထားခင်း။ လှံခင်း။ သဘင်ခင်း။ သိုင်းခင်း။)

- န / ခင်း / ၁၊ စားပွဲ၊ ဓမ္မ၊ ရာစသည်တို့ အပေါ်မှ လွှမ်းမတ် ထားရသော အထည်။ အခင်း။ “ခေါင်းအင်းစွပ်၊ အိပ်ရာခင်း၊ စားပွဲခင်းမျှား ဖြစ်ကြပါက။” ပန်းထိုး၊ ၃၉။ ၂၊ အကျယ် အပြန့် စိုက်ပျိုးထားသော လယ်ကွက်၊ ယာကွက်စသည်။ “ပခင်း၊ ပြောင်းပေးခင်း။” တောင်သူ။ ၉၇။ ၃၊ (ကြည့်ရှု၍ သာယာသော) မြင်ကွင်း မြင်ကွက်။ “ထိုအချိန်အခါ ကလေး တွင် တွေ့မြင်ရသော ရွှေမြဉ်ခင်းကလေးမှာ၊” ရာမန်း။ ၂၄။ ၄၊ အရေကစွပ်၊ အကြောင်းအရာ။ “မကြိုင် သတ္တမင်းမှာ၊ ခင်းရောက်ပြန်လော့” သာဠဉ်။ ၁၁။ “စီရင်ခင်း၊ စီရင်တွယ် ရှိသည်မျှားကို။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၅၈။ ၅၊ (ငွေကြေး)အမျှား အပြားရှိသည်ကို ပြသောစကားလုံး။ “သူတို့ က ငါးသိန်းခင်း လောက် ချမ်းသာတာကွဲ့။” ရသော၊ ၂။ ၅၆။

ခင်းကျင်း - ကြို / ခင်းကျင်း / ၁၊ နေရာတကျ စီစဉ်ခွဲသည်။ “မင်းမန္တာတသို့၊ သုံတွတ်တိုင်အောင်၊ ဆောင်အံ့တင်းလင်း၊ ရည်ခင်းကျင်းလျက်။” ကိုး* ၅၀။ ၂၊ နေရာတကျ စီစဉ် လုပ်ဆောင်သည်။ “ကျောက်စီမြေခံ၊ စကြာခင်းကျင်း၊ တလင်း ခပ်သိမ်း၊ ထွားစွမ်းသား။” ဆု* ၆၅။ ၃၊ နေရာတကျ စီစဉ်ထားသည်။ “မင်းတို့၊ ပစ္စု၊ ခိုင်ဖြူခင်းကျင်း၊ ထီးလေး ဝင်းမှ။” မုဒါ* ၈။

ခင်းကြီးခင်းငယ် - န / ခင်းကြီးခင်းငယ် / ကိစ္စ အကြီး အငယ်။ အခင်းကြီး အခင်းငယ်။ “ခင်းကြီးခင်းငယ်၊ ပြည်နယ်မြို့ပြခံ ကိစ္စကို။” ကဏ္ဍိ၊ ၇၁။

ခင်းနှိုး - န / ခင်းနှိုး / ထိုင်ရန်၊ လျောင်းအိပ်ရန် ဖြန့်ခင်းရသော အရာ။ “သစ်ရွက်ခင်းနှိုးတွင် ခုကုန် သက်နှီး ခင်း၍။” ထိကုတ်။ ၂၃၃။

ခင်းပျဉ် - န / ခင်းပျဉ် / ကြမ်းခင်းရာတွင် သုံးသော ပျဉ်။ “ခင်းပျဉ်၊ ထောင်ပျဉ်၊ ဖုတ်ကြွပ်မျှားကို အငှားတိုက်လို့ပါ သည်။” စာ။ ၉၃။

ခေါင်

ခေါင် - န / ခေါင် / ခေါင်ရည်။ “စိမ်ပင်လှော်စား၊ ကစော်ပါလျက်၊ သုဓုတလိုက်၊ ခေါင်တကြိုက်နှင့်။” ကိနုနီ* ၅၄။

ခေါင် - နဝိ / ခေါင် / ခ၊ အရပ်အစောက်အားဖြင့် အလွန်မြင့်သော။ “ကြီးကျယ်မြင့်ခေါင်၊ တောင်ကြီးမက။” ကပ်မက်၊ ပ။ ၄၇။ ၂။ ခရီးအလွန်ဝေးသော။ “ဟောမဝေခေါင်၊ ဤတောချောင်သို့။” သစ္စာ* ၂၀၂။ ၃။ ကာလအားဖြင့် အလွန်ကြာသော။ “လွန်သည့်နှစ်မျှ၊ ကာလမြင့်ခေါင်၊ တွက်ကျုံးဆောင်သော်။” တန့်ရ* ၅။ ၄။ ဂုဏ်အားဖြင့် အလွန်ကြီးသော။ “ကျေးဇူးကြီးခေါင်၊ သည်ရွှေတောင်လည်း။” ဝုဏ္ဏ၊ ပ။ ၂၀။ ၅။ ကင်းဝေးသော။ “ခန့်နှစ်အောင်၊ မိုးလေခေါင်လျက်။” ဘူလင်* ၃၇၇။ ၆။ (တင်စားသောအားဖြင့်) ဝေးကွာသော။ “အတွေးခေါင်လို့၊ မျက်လုံးမွေးပြောင်။” ပုံ။ ၇။ နည်းပါးသော။ ဆွန့်ရွှာသော။ “ရှင်သားဆုခင်းဝယ်၊ ကုန်ပယ်ခေါင်၊ ပြည်ကုန်အောင်မှ။” ဆု* ၆။

- န / ခေါင် / ခ၊ အဆောက်အအုံတို့၏ အမြင့်ဆုံးအမိုးနေရာ။ “ခေါင် ပျက်က မိုးယို။” ပပိ။ ၁၂။ အမြင့်ဆုံးနေရာ။ အကောင်းဆုံးအရာ။ “ပြာသာန်နန်းဆောင်း၊ အထက်ခေါင်သို့၊ ရောက်အောင်တင်မြှောက်။” ဘူလင်* ၃၇၆။ ၃။ မြင်းတွင် ရှေ့သွားနှစ်ချောင်း၏ အမည်။ ၄။ မြင်း၏ အမြီး။

ခေါင်ကိုင်း - န / ခေါင်ကိုင်း / အထက်ဆုံးဖြစ်သော သစ်ကိုင်း။

ခေါင်ကြိုး - န / ခေါင်ကြိုး / လတ်စွန်ခေါ် စက္ကူစွန်တွင် ကိုင်းတံနှင့် ကျောက်တို့ ကိုယ်၍ချည်ရသောကြိုး။ (ခေါင်ကြိုး ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ခေါင်ကြောင်း - န / ခေါင်ကျောင်း / ထုပ်ဆီး တိုး ကွင်းတွင် အလယ်တည့်တည့်၌ အလျားလိုက် သားထားသော မျှားကြောင်း။ ခေါင်စည်းကြောင်း။

ခေါင်ခိုက် - ကြို / ခေါင်ခိုက် / အမြင့်ဆုံးအမြင့်သို့ ဆိုက်ရောက်သည်။ အမြင့်ဆုံးအမြင့်သို့ ရောက်သည်။

ခေါင်ခေါင် - နဝိ / ခေါင်ခေါင် / အတွင်းပိုင်းကျသော။ အလယ်ဗဟိုကျသော။ (ကုန်းခေါင်ခေါင်၊ တောခေါင်ခေါင်၊ နွေခေါင်ခေါင်ဟု သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။)

ခေါင်ခေါင်မျှားမျှား - န / ခေါင်ဂေါင်မျှားမျှား / လူနေရာကွက်မှ အလွန်ဝေးကွာသော အရပ်။ “ခေါင်ခေါင်မျှားမျှား ဖြစ်တဲ့တောထဲ တောင်ထဲကိုလာ၍။” မြင့်၊ ပ။ ၈။

ခေါင်ချိုး - န / ခေါင်ချိုး / သရက်တမျိုး၏ အမည်။

ခေါင်ချိုး - န / ခေါင်ချိုး / အဆောက်အအုံ အမိုးအတွက် ခိုင်းခွေရာတွင် ခိုင်းဖွင့်၏ သုံးချိုးတမျိုးထားလေ့ရှိသော ခေါင်၏ အခေါအထား။ “ခိုင်းခွေမျှား...အဖွင့်သည် ၁၈ ပေတိတိရှိ၍ ခေါင်ချိုး သည် ၃ ချိုးတမျိုး ချိုးထား၏။” ဂျင်နီ၊ ၂၁၆။

ခေါင်ချုပ် - ကြို / ခေါင်ချုပ် / အိမ်အမိုး၏ ခေါင်အရပ်ကို ပိပြားလျှိုစေရန် ဖုံးအုပ်သည်။

- န / ခေါင်ဂျုတ် / ဂေါင်ဂျုတ် / ခ၊ ယင်းသို့ စုစည်းချည်နှောင်ထားသော စပ်ကြောင်းရိုးနေရာ။ ၂။ အတွက် အထိပ်သို့ ရောက်နေသူ။ “လောရကျေးမင်း၊ အပျင်းတကာ ခေါင်ချုပ်။” ပုည၊ ၁။ ၈၂။

ခေါင်စီးဝါး - န / ခေါင်စီးဝါး / နေပိုး သက်ကယ်ပိုး အိမ်တို့၌ အမြင်ပါးများကို ခေါင်တွင် တွဲသိထားသော ဝါး။

ခေါင်စောက် - န / ခေါင်စောက် / မိုးများသော ဒေသတို့တွင် ၊ ဘင်းကောင်းအောင် ပြုလုပ်ထားသည့် မတ်စောက်သည့် ခေါင်မိုး။

ခေါင်စည်းကြောင်း - န / ဂေါင်စီးကျောင်း / ခေါင်ကြောင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

ခေါင်စပ် - န / ခေါင်စပ် / ငါးစပ်စောင်တွင် ပါသော ကန့်လန့်လွှာ။

ခေါင်ဆန် - န / ဂေါင်ဇန် / အမျိုးအကောင်းဆုံးသော ဆန်။

ခေါင်ဇယ်က - ကြို / ဂေါင်ဇယ်က / ဂေါ်လီလုံး၊ လောက်စာလုံး စသည်တို့ကို ပုံ၍ ပစ်ကစားသည့်။

ခေါင်ညွန့် - န / ဂေါင်ညွန့် / ခ၊ အမြင့်ဆုံးလည်းဖြစ်၍ အလယ်လည်းကျသော သစ်ညွန့်။ “စိုက်ပင်မျှား၌ ခေါင်ညွန့် ၂ ခု ရှိနေလျှင်။” သစ်စိုက်။ ၁၃၄။ ၂။ နွယ်ပင်တို့မှ ရှေးဦးစွာ ထွက်သော အညွန့်။

ခေါင်တိုင် - န / ခေါင်တိုင် / အိမ်တွင် အမြင့်ဆုံးသော တိုင်။

ခေါင်တည် - ကြို / ခေါင်တယ် / ဂေါင်တယ် / အကြီးအမျိုးအရာ၌ တင်ထားသည့်။ အကြီးအမျိုးပြုသည်။ “မင်းမင်းခေါင်တည်၊ ကျူးရွှေထည် သပြေညာလုံး။” သာ၊ ၄၉။

- န / ဂေါင်ဇယ် / အကြီးအမျိုးဖြစ်သူ။ “အဓိပတိ၊ အကြီးအမျိုး ခေါင်တည်ကို။” ဝိနုနီ၊ ပ။ ၂၃၀။

ခေါင်တန်း - န / ခေါင်ဒန်း / ခေါင်ဈေးက - န၊ နှင့် အတူတူ။

ခေါင်နှိပ် - ကြို / ဂေါင်နှိပ် / ခေါင်ညွန့်ကို ချိုးသည်။

ခေါင်ပိ - န / ခေါင်ပိ / ခေါင်မြား - န၊ နှင့် အတူတူ။

ခေါင်ပေါက် - န / ခေါင်ပောက် / ပိန်းတန်းပိနပ်၊ ညှပ်ပိနပ်တို့တွင် သည်းကြိုးသွင်း၍ ချုပ်လုပ်ရာဖြစ်သော ခြေညှိမှုအပေါက်။

ခေါင်ပိတ် - န / ခေါင်ပိတ် / ခ၊ အိမ်၏ တဘက်တချက်တွင် ကြိုက်ပုံပေါ်နေသော အကာအရံ၊ မြင်းဆိုပိတ်။ ၂။ ပျားဆုံတွင် ပျားရည်ရှိသော အစိတ်အပိုင်း။ ပျားလဝီ။

ခေါင်ပိတ် - ကြို / ဂေါင်ပိတ် / ထုပ်ဆီးတုံး၊ ကစားရာတွင် ခေါင်စည်းကြောင်းနှင့် ထုပ်စည်းကြောင်းအတွင်း ပိတ်မိနေသည်။

ခေါင်ပျောက်အိမ် - န / ခေါင်ပျောက်အိမ် / အလယ်ခေါင်တိုင်များကို ပျောက်၍ ဆောက်ထားသော အိမ်။

ခေါင်မြား - ခေါင်မြား / ခေါင်များ / ကြမ်းပြင်ကဲ့သို့ ဆင့်ပေါ်တွင် ပျဉ်မြားခင်းကာ ခဲမြား၊ သွပ်မြား စသည် ဖုံးအုပ်၍ အပေါ်မှ ကျောက်စရစ်အာကလောခင်းထားသော ခေါင်မိုး။ ခေါင်ပိ။

ခေါင်မြန် - န / ခေါင်ဗျန်း / ဖိုးပါးရေရှား အရပ်တို့တွင် ခေါင်ချိုးကို ပြန်ပြန်ကားကား ပြုလုပ်ထားသော ခေါင်မိုး။

ခေါင်များ - န / ခေါင်ဗျား / ဂေါင်ဗျား / အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော နေရာ။ အရွက်ဆုံးဖြစ်သော အရပ်။

ခေါင်မိုး - န / ခေါင်မိုး / အိမ်စသည်တို့၏ အမိုး။

ခေါင်ရေ - န / ဂေါင်ယေ / တလတလတွင် အမြင့်ဆုံးတက်သော ရေ။ (လဆန်းသုံးရက်နှင့် လဆုတ်သုံးရက်နေ့တို့တွင် တက်သည်။)

ခေါင်ရံ - န / ခေါင်ယန်း / ဝ၊ မြင်း၏ ခေါင်သွားကို ရံနေသော သွား။ ၂။ သက်န်းချုပ်ရာတွင် ခေါင်ပိုင်းကို ရံနေသော အပိုင်းများ။

ခေါင်ရည် - န / ခေါင်ယေ / အတန်ငယ်ခြေထားသော ကောက်ညှင်းကို ခွဲကြမ်းနှင့် ရေစပ်ပေါင်းချက်ကာ တဆေးစသည်ပြီးနောက် ကစော်ဖောက်ယူထားသော သေရည်။ “တံဆေးလျှော်ဖျော်၊ ကစော်ခေါင်ရည်၊ စိမ်ပင်တည်၍” ပဉ္စာ* ၅၉။

ခေါင်ရန်း - န / ခေါင်ယန်း / ဝ၊ အလှစိုက် ချုပ်ပတ်ပင်တမျိုး။ (အမြူပွင့်၊ ကြက်သွေးပွင့်၊ နီပြာပွင့် စသည် ပွင့်သည်။) ၂။ လယ်ကွက်နှင့် စိမ်းမြေတို့တွင် နှစ်စဉ်ပေါက်တတ်သည့် အပင်ငယ်တမျိုး။ လယ်ခေါင်ရန်း။

ခေါင်လှ - န / ဂေါင်လှ / ထုပ်ဆီးတီး ကစားရာတွင် ထိပ်စည်း၊ ကြက်လျှာစည်းနှင့် ခေါင်စည်းကြောင်းတို့ကို ပိုင်သော အကြီးအကဲ။ ခေါင်သူကြီး။

ခေါင်လျှောက် - န / ခေါင်ယောက် / ခေါင်တိုင်တို့၏ ထိပ်တွင် အလျားလိုက် တင်ထားသော သစ်သား။ ခေါင်တန်း။ အပေါ်လျှောက် - “ယပ်ပါဆင်ဝင်း၊ ကွန်းစင် ခေါင်လျှောက်၊ ပြောင်ပြောင်တောက်လျက်။” ခေ* ၁၂၉။

ခေါင်ဝါး - န / ခေါင်ဝါး / ခန့်မိုး၊ ကပ်ကယ်မိုး၊ အိမ်တို့တွင် ခေါင်မိုး လန်မထွက်ရအောင် ဖိထားသော ဝါးလုံး။ (ခေါင်မိုး၊ ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ခေါင်သူကြီး - န / ဂေါင်သူကြီး / ဝ၊ သူငယ်တို့ ကစားရာတွင် အကြီးအကဲလုပ်သူ။ ၂။ ဦးဆောင်သူ။ အကြီးအကဲလုပ်သူ။ “အရင်းရှင်အစိုးရများ အနက် အမေရိကန်မှာ ခေါင်သူကြီး ဖြစ်၍” တင်းစာ။

ခေါင်အုပ် - န / ခေါင်အုပ် / အိမ်အမိုး ခေါင်ချုပ်စပ်ကြောင်းကို ဖုံးလုပ်အောင် အုပ်ဖုံးထားသော သစ်သား၊ သွပ်၊ ခနီ စသည်။

- ကြံ / ခေါင်အုပ် / အိမ်အမိုး ခေါင်ချုပ်စပ်ကြောင်းကို ဖုံးလုပ်အောင် သစ်သား၊ သွပ်၊ ခနီ စသည်ဖြင့် အုပ်ဖုံးသည်။

ခေါင်

~ ခေါင် ~ စည်း / ~ ခေါင် ~ စပ် / အလွန်ခဲသွားကြောင်းကို ဖော်ပြသော အခါတွင် သုံးသော စကားလုံး။ (ဤစကားလုံး အစုံကို ကြိယာတလုံးနှင့် အဓိအမ တွဲဖက်သုံးသည်။

ခေါင်အစား ကြံတောင်ကြံခဲ စသည်ဖြင့် တောင်ကိုလည်း သုံးတတ်သည်။) “လိုက်စက်သောကြောင့်၊ ပမာမြောင်ပိုမို၊ ဖြစ်ခေါင် ဖြစ်ခေါ၊ ကျောက်စစ်သံကို ခွဲခွဲခွဲခွဲရည်၊ ထွက်စိန်သည်ဟု၊ ဆိုကျည်အဝ၊ ပွတ်မှားကြသို”။ ကိုး* ၃၃။

ခေါင်း

ခေါင်း* - န / ခေါင်း / ဝ၊ သစ်သားကို ထွင်းထားသော ကျင်း။ “ဥဒကခေါက်ကာယ၊ ရေလျှောင်သော ခေါင်း၌”။ ရှင်ကျင့်။ ၂၉။ ၂။ လူ့သေအလောင်းကို ထည့်သော သေတ္တာ။ တလား။ “အင်္ဂလိပ်လူမျိုး... သေဆုံးသည်ကို... ပင်လယ်သို့... ခေါင်းသေတ္တာသွင်းပြီးလျှင် ချခဲ့ရသည်”။ ပြင်သစ်မှတ်။ ၂၉။

ခေါင်း* - န / ဂေါင်း / ဝ၊ သက်ရှိသတ္တဝါတို့တွင် မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း စသည်တို့ တည်ရှိရာ ကိုယ်အစိတ်အပိုင်း၊ ဦးခေါင်းသတ္တန် ပြုလုပ်ထားသော သက်မဲ့အရာ။ “ခေါင်းကိုယ် ခြေလက်၊ နားရွက်မျက်စိ”။ ဗမာ* ၁၃၀။ ၂။ ချောစာ၊ စာချုပ်တို့တွင် ကပ်ရန် နိုင်ငံအစိုးရက ပုံနှိပ်စေမည့်သူသော ကံဆပ်အမှတ်။ ၃။ အပင်တို့၏ အမြစ်ပု။ “ဂမုန်းကြက်တောင်သည်ကား ကြက်တောင်နှင့် တသေစေရာက အရွက်ချွန်းချွန်းရှိ၏။ ခေါင်းတလုံးတည်း”။ ကဝေ ပ။ ၄၂။ ၄။ အကြီးအကဲ။ ရှေ့ဆောင်။ ဦးဆောင်။ “ကောဏ္ဍသုပုတ္တရာကို ရှေ့ဆောင် ခေါင်းပြု၍ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏”။ မာလင်၊ ၅၅။ ၅။ [ဥပစာ] ဆိပ်။ “ခေါင်းဖီးရသည့်ဟု မြင်မက်မူ”။ အိပ်မက်။ ၃၄။ ၆။ ပြည့်တန်ဆာတို့ကို မွေးမြူသော လုပ်ငန်းဖြင့် သက်မွေဝမ်းကျောင်း ပြုသူ။ ၇။ ပိုက်ဆံပြား၏ မျက်နှာနှစ်ဘက်အနက် ပန်းဘက်မဟုတ်သော အရပ်ပါ မျက်နှာဘက်။ ၈။ တစုံတရာ၏ ထိပ်ပိုင်း။ (ဆုံစုခေါင်း၊ သင်ပုန်းခေါင်း၊ ဝက်အူခေါင်း၊ မီးရထားခေါင်း စသည်ဖြင့် သုံးသည်။)

- စည်း / ခေါင်း / (မျှားသောအားဖြင့်) အမျှင်စည်းတို့ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသော စကားလုံး။

ခေါင်းကိုင် - ကြံ / ဂေါင်းကိုင် / ဦးခေါင်းထဲတွင် နာကျင်ကိုက်ခဲသည်။

- န / ဂေါင်းကိုင် / ဦးခေါင်းထဲတွင် နာကျင်ကိုက်ခဲသော ရောဂါ။

ခေါင်းကောင်း - ကြံ / ဂေါင်းကောင်း / မှတ်ဉာဏ် ရှိသည်။ ဉာဏ်ကောင်းသည်။

ခေါင်းကြီး - ကြံ / ဂေါင်းကြီး / မီးရိပ်ထိတ်လန့်သည်။

- န / ဂေါင်းကြီး / ခေါင်းကြီးပိုင်း - န၊ ဝ၊ နှင့် အတူတူ။

ခေါင်းကြီးပိုင်း - န / ဂေါင်းကြီးပိုင်း / ဝ၊ သတင်းစာ၊ စာဆောင်စသည်၏ အာဘော်အဖြစ် ရေးသားချက်။ ၂။ အကြီးအကဲ၊ ဦးစီးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်စု။

ခေါင်းကွဲ - ကြံ / ဂေါင်းကွဲ / တစုတစည်းတည်ရှိရာမှ တကွဲတပြား ဖြစ်သွားခြင်း။ (ဇာတ်ခေါင်းကွဲ၊ ငွေခေါင်းကွဲ စသည် အသုံးရှိသည်။)

ခေါင်းခါ - ကြံ / ဂေါင်းခါ / ခါ (သဘောချင်း မတိုက်ဆိုင် ကြောင်း၊ သဘောမတူကြောင်းကို ဖော်ပြရန်) ဦးခေါင်းကို ဘယ်ညာလုပ်သည်။ ။ ငြင်းပယ်သည်။ “ရန်ကုန်တက်လာ တုန်းက... ဆီးမကြိုတဲ... ခေါင်းခါခွင့်” သံသရာ။ ၆၉။

ခေါင်းခါ - န / ဂေါင်းဂျ / ဂေါင်းဗု / ဝန်ကို ရွက်ထုတ် ဝန်နှင့် ဦးခေါင်းအကြား ခုခံရသော အဝတ်ခွေသည်။ ခေါင်းဗု။ ပုဆိုးတို့ဖြင့် ခေါင်းစုတို့ကို ပြု၍။” မေဗဒါ၊ ၃။ ၂၅၇။

ခေါင်းခါ - ကြံ / ဂေါင်းခါ / ခေါင်းကိုင်သည်။
- န / ဂေါင်းခါ / ခေါင်းကိုင်ထောက်။

ခေါင်းခေါက် - န / ဂေါင်းခေါက် / ခါ အညှို့ထောင်ဆိုရသည့် အ ဖြစ် သုံးရသော သစ်ပင်တမျိုး၏ အခေါက်။ ။ ခေါင်းပိ သနပ်ပင်၏ အခေါက်။

ခေါင်းခေါက် - ကြံ / ဂေါင်းခေါက် / ခါ ခေါက်ထားသော လက်ဆစ်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို ခေါက်သည်။ ။ [ဥပစာ] စစ်ဆေး နှေးထွက်သည်။ “ကောင်းသမျှတတွေ၊ ခေါင်းခေါက် လို့ ရေရလျှင်။” ရာမ၊ ၁။ ၁၄၄။

ခေါင်းချ - ကြံ / ဂေါင်းချ / ခါ အိပ်သည်။ “သက်ကြီး ခေါင်းချ။” ။ အသက်ထက်ဆုံး နေထိုင်သည်။ “စစ်ကိုင်းဘက် မှာ ခေါင်းချမယ်လို့ ကြံတာဘဲ။” ခွေး၊ ၃။ ၁၀၇။
၃။ သေသည်။ အနိစ္စရောက်သည်။ “မြေတောင့်ရင်းမှာ၊ ဝမ်းစင်း ညှက်ကြည့်၊ ခေါင်းချမည်ဟ။” သုဇာ* ၁၇၁။

ခေါင်းချင်းဆိုင် - ကြံ / ဂေါင်းချင်းဆိုင် / တိုးတိုးထိတ်ထိတ် ဆေးနှေးတိုင်ပင်သည်။ “တိုးတိုးတိုးတိုးနှင့် သူ့ အကြောင်းကို ခေါင်းချင်းဆိုင်ပြီး ပြောနေတာကိုလဲ တွေ့နုရပါရဲ့။” မြင့်၊ ၁။ ၁၃၃။

- ကြံမိ/ဂေါင်းချင်းဆိုင် / ထိပ်ဦးချင်းဆိုလျက်။ မျက်နှာ ချင်းဆိုင်။ “မော်တော်ကားနှစ်စီး ခေါင်းချင်းဆိုင် တိုက်မိ သည်။”

ခေါင်းချင်းချိုက် - ကြံ / ဂေါင်းချင်းချိုက် / အရေးကြီးသောကိစ္စ ကို တွေးနှေးတိုင်ပင်သည်။ “ကျွန်ုပ်တို့ တတွေမှာ ခေါင်းချင်း ချိုက်လျက် နေတော့သည်။” ကိုမှတ်၊ ၅၁။

ခေါင်းချောက် - ကြံ / ဂေါင်းချောက် / စိတ်ရွံ့သည်။ အကြံ အိုက်သည်။

ခေါင်းခွံ - န / ဂေါင်းကွန် / ဦးခေါင်းမိုး၊ ဦးခေါင်းခွံ။ “ခေါင်းခွံ သည် ဦးနှောက်ကို ကာကွယ်သည့်သေတ္တာ။” ခွေ၊ ၁။

ခေါင်းစီး - န / ဂေါင်းစီး / ဝါ စာအရေးအသား၊ အစီအကုံး တခု၏ အချုပ်သဘောကို ဖော်ပြသောအမည်။ ခေါင်းစဉ်။ ။ စာရေးကျွမ်း၏ ထိပ်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသော အမည်၊ နေရပ်။

ခေါင်းစီးခေါင်းကိုင် - န / ဂေါင်းစီးခေါင်းကိုင် / လုပ်ငန်းတခုကို အကြီးအမှူးအဖြစ် တာဝန်ခံ၍ လုပ်ကိုင်သူ။ ဦးစီး ဦးကိုင်။

ခေါင်းစဉ် - န / ဂေါင်းစဉ် / ဝါ အက္ခရာတို့၏ ရှေ့နောက်အစဉ်။ “ခေါင်းစဉ်အတိုင်း ရေးသော သက္ကဋ အဘိဓာန်ကျမ်း” ဥတု။ ၁၇၆။ ။ အရေးကြီးသော အကြောင်းအရာ၊ အချက်

အလက်တို့ကို စီစဉ်ထားသော စာရင်း။ မာတိကာ။
၃။ ခေါင်းစီး - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။

ခေါင်းစဉ်ကြိုး - န / ဂေါင်းစီးကြိုး / ဆံပင်ကို စည်းနှောင် ရသော ကြိုး။

ခေါင်းစပ် - ကြံ / ခေါင်းစပ် / လူသေအလောင်းထည့်ရန် သစ် သားသေတ္တာပြုလုပ်သည်။ “မြွေလွှာသားတခါပြု၊ ခေါင်းစပ်ပြု တပေပျဉ်။”

ခေါင်းစွပ် - န / ဂေါင်းစွတ်/ဦးခေါင်းကို စွပ်ထားရသော အကာ အကွယ်။ “သားရေ ခေါင်းစွပ်မျှားကို ဆောင်း၏။” သမိုင်း၊ ၁။ ၆၆။

ခေါင်းဆေး - ကြံ / ဂေါင်းဆေး / မင်္ဂလာအလို၊ ဌာ ဦးခေါင်းကို တရော်၊ ကင်ပွန်းတို့နှင့် ဆေးလျှော်သည်။

ခေါင်းဆိုး - ကြံ / ဂေါင်းဆိုး / အထည်အလိပ်ကို ခေါင်းခေါက် ရသဖြင့် အညှို့ထောင်ဆိုသည်။

ခေါင်းဆောင် - န / ဂေါင်းဇောင် / အကြီးအမှူး။ ရှေ့ဆောင် လမ်းပြ၊ ဦးစီး၊ အထွတ်အမြတ်။

- ကြံ / ဂေါင်းဆောင် / ရှေ့ဆောင်သည်။
ဦးစီးသည်။ ဦးဆောင်သည်။ အကြီးအမှူးပြုသည်။

ခေါင်းဆောင်း - န / ဂေါင်းဇောင်း / ဝါ ဦးခေါင်းကို ဆောင်းမိုး ကာကွယ်သောအရာ။ ။ မိမိ၊ ကုလားထိုင် ကျောနှို စသည် တို့၏ ထိပ်ပိုင်းနေရာတွင် ပြုလုပ်ထားသော အမွမ်းအဆံ။

- ကြံ / ဂေါင်းဆောင်း / ဦးခေါင်းကိုဆောင်းမိုး ကာကွယ်သည်။

ခေါင်းဆတ် - ကြံ / ဂေါင်းဆတ် / ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ကနဲ အထက် အောက် လှုပ်သည်။

ခေါင်းညှိတ် - ကြံ / ဂေါင်းညှိတ် / ဂေါင်းညှိန် / ဝါ (သဘော တူညီခြင်းကို ပြရန်) ဦးခေါင်းကို အထက်အောက်လှုပ်သည်။ “ထက်အောက် ခေါင်းညှိတ် ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော။” ခန္ဓာ။ ၄၂။ ။ သဘောတူညီသည်။

ခေါင်းတိုင် - န / ခေါင်းတိုင် / ဝါ လှေ၊ သမုန်တို့တွင် ရွက်တိုင် ထူရန် စိုက်ထားသော အခြေခံတိုင်တို့၊ ခွာတိုင်။ ။ မီးခိုး လွှတ်ရန် စိုက်ထူထားသော အခေါင်းရှိသည့် တိုင်။

ခေါင်းတည် - ကြံ / ဂေါင်းတံ / ဂေါင်းတယ် / ဝါ အကြီးအမှူး အဖြစ် တင်မြှောက်သည်။ “သမိုင်းမြတ်စကို ခေါင်းတည်၍ တိုက်စေသည်။” ကိမ္ဘာ၊ ၅၀၄။ ။ ပဓာန ထားသည်။

ခေါင်းတည်ပုစ် - န / ဂေါင်းစိပုတ်/ဂေါင်းတံပုတ် / အခြေတည် ထားသော စကားလုံး။ တည်ပုစ်။

ခေါင်းတပ် - ကြံ / ဂေါင်းတတ် / အမည်နာမကို ဖော်ထုတ် ညွှန်ပြသည်။ လိပ်စာရေးမှတ်သည်။ “သူလူ့လုပ်သူများ ဟူလည်း ခေါင်းတပ် ထားလိုက်သေးရာ။” တင်းစာ။ “သက်ဆိုင်သူများသို့ ဟူ၍ ခေါင်းတပ် ပြီးလျှင်။” ပေါ်ဇော်၊ ၁။ ၅၄။

ခေါင်းတိမ်း - ကြံ / ဂေါင်းတိန်း / တာဝန်ဝတ္တရားမှ ရှောင်သည်။

ခေါင်းထုံး - န / ဂရုန်း / ဆံပင်ကို အပြောင် ရိတ်ထားသော

ဦးခေါင်း။ ဦးပြည်။ ကတုံး။ “ဝတ်ပုံမှာ ခေါင်းတုံးပြည်း
စုလတ်ဦးထုပ်သဏ္ဌာန်ဆောင်းသည်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၁၈။

ခေါင်းဆံဆံတောက် - န / ဂဒုန်းခေါက် / အတို ညှပ်ထား
သော အင်္ဂလိပ်ဆံတောက်။

ခေါင်းထောင် - ကြံ / ဂေါင်းထောင် / [ဥပစာ] ပြန်လည်
ကြိုးပွားသည်။ ပြန်လည်ခိုးကြားထွက်သည်။ လူချီလာသည်။

ခေါင်းနှားပန်းကြိုး - ကြံ / ဂေါင်းနှစ်ခန်းကြိုး / စိုးရိမ် ထိတ်လန့်
သည်။ ခေါင်းကြီးသည်။

ခေါင်းနောက် - ကြံ / ဂေါင်းနောက် / စိတ်ရှုပ်သည်။

ခေါင်းနှင်းဆင်း - န / ဂေါင်းနှင်းဆင်း / ညီအစ်ကို မောင်နှမ
အရင်းအမြစ်။

ခေါင်းပါး - ကြံ / ခေါင်းဗား / ၁။ ပါးရှားသည်။ နှည်းသည်။
ချို့တဲ့သည်။ “ရာဂေါ၊ တပ်ခြင်းသည်။ တနု၊ ခေါင်းပါးသည်။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။” ပါဠိ* ၂၅။ ၂။ ခြိုးခြံသည်။ “သုခိ
သလ္လေခတ္ထော၊ (စင်ကြယ်) ခေါင်းပါးသော အသက်မွေးခြင်း
လည်းရှိတသော။” ဝိနော၊ ၁၆၆။ ၃။ မွဲခြောက်သည်။

“လူစစ်စစ်ရရန်၊ ညစ်နွမ်း ခေါင်းပါးသော သင်္ကန်းကို
ဆောင်တတ်ကုန်သော။” ဝိနော၊ ၄၃။ ၄။ ကြမ်းတမ်းသည်။

“ကြမ်းတမ်းခေါင်းပါးသော ဆန်ကွဲတမင်း။” သံဝတ်၊ ၁၃၇။

ခေါင်းပေါင်း - ကြံ / ဂေါင်းပေါင်း / ဦးခေါင်းကို ပိုးဝါ စသည်
တို့ဖြင့် ရုပ်ပေါင်းထုပ်သည်။ “ကာလသားအမျှား ကျေး
တရာအမှန်နှင့် ပုဂံကို ခေါင်းပေါင်းကြ၏။” ဗန္ဓု၊ ၆၁၆။

- န / ဂေါင်းဗောင်း / ယင်းသို့ ပေါင်းထုပ်ထားသော
အရာ။ “အနက် အနီး အတိအကျခေါင်းပေါင်း၊
တင်အုပ်ဆောင်းနှင့်။” သံဝေ* ၃၇။

ခေါင်းပေါင်းစ - န / ဂေါင်းဗောင်းစာ / ခေါင်းပေါင်းရာတွင်
အစတဘက်ကိုချန်၍ ထပ်ထားသည့်အစွန်း။

ခေါင်းပေါင်းစတောင် - ကြံ / ဂေါင်းဗောင်းစာ တောင် /
[ဥပစာ] ဝင်ဝါသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်။

ခေါင်းပိတ် - ကြံ / ခေါင်းပိတ် / အခေါင်းပေါက် ရှိသင့်လျက်
မရှိဖြစ်သည်။

- န / ခေါင်းပိတ် / ယင်းသို့ ဖြစ်သော အရာ။
နားပင်းပိတ်။ စတိ။

ခေါင်းပုတ်တမ်း - န / ဂေါင်းပုတ်တန်း / မျက်စိ မှိတ်ထားစဉ်
တညီတယောက်က ထိပ်ကိုပုတ်ကာ ထိပ်ပုတ်သူကို အကဲခတ်
ဖော်ထုတ်ရသော သူလေးတို့၊ ကစားနည်းတမျိုး။

ခေါင်းပန်းလှည့် - ကြံ / ဂေါင်းပန်းလှည့် / ပေါ်မည်ပြားသည်
ခေါင်းဘက်က ပေါ်မည် ပန်းဘက်က ပေါ်မည်ဟု ဆိုကာ
လောင်းကြေးဖြင့် ပိုက်ဆံကိုထောင်၍ လှည့်ကစားသည်။

ခေါင်းပန်းလှန် - ကြံ / ဂေါင်းပန်းလှန် / ၁။ ပိုက်ဆံကို လောင်း
ကြေးဖြင့် မြှောက်လှန်ကစားသည်။ မျောက်ပန်းလှန်သည်။

၂။ ပိုက်ဆံပြားကို မြှောက်လှန်၍ ခေါင်းဘက် ပန်းဘက်
ကျရာဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။

ခေါင်းပုံမြတ် - ကြံ / ဂေါင်းပုန်မျက် / သူတပါး၏ လုပ်စာကို
ပတရား ဖြတ်စား လျှပ်စား လုပ်သည်။ အညွန့်နည်းသည်။

“ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစားတို့အား ဖိစီးနှိပ်စက် ခေါင်းပုံမြတ်
သဖြင့်။” ကမ္မဒူရိုင်။ ၄၄။

ခေါင်းပြု - ကြံ / ဂေါင်းပြု / အကြီးအကဲ လုပ်သည်။ ခေါင်း
ဆောင်သည်။ ခေါင်းတည်သည်။ “သုပ္ပန်အပေါင်းတို့တွင်
အကြီးခေါင်းပြု၍ ဆောင်ဘန်သဘူတို့ကို။” ကိပု၊ ၄၈၈။

ခေါင်းမွေ - န / ခေါင်းမွေ / အခေါင်းပေါက်ရှိသော အနီး၊ အတံ၊
အချောင်း။

ခေါင်းဖု - န / ဂေါင်းဖု / ခေါင်းရ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ခေါင်းဖျောက် - ကြံ / ဂေါင်းဖျောက် / ၁။ မျက်နှာကို ဂုက်
ထားသည်။ “ဗျာပါသည်လို့ခေါ် ခေါင်းဖျောက်လို့ မှီဝဲတုန်း
ကို။” ဝိနိ၊ ပ။ ၃၂၈။ ၂။ ဦးခေါင်းကို ကုတ်သည်။

ခေါင်းမြီး - ကြံ / ဂေါင်းမြီး / ဆံပင်ကို သီးဖြင့် ရှင်းလင်းသည်။
သပ်ရပ်အောင် ပြုသည်။ “ပန်ချင်လျှင် ပုံတော်တီးလေ၊
ခေါင်းမြီးခုံလေ။” သာ၊ ၂၉။

ခေါင်းဖြူ - န / ဂေါင်းဖြူ / ၁။ ဆံပင်ဖြူရှိသော ဦးခေါင်း။
၂။ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သူ။ သက်ကျားအို။ ၃။ ပန်းဖြူများ
အခိုင်လိုက် ပွင့်တတ်သည့် ကောက်ကောက် လိမ်လိမ်
ပေါက်တတ်သော တောသစ်ပင်တမျိုး။ (အိမ်၊ လယ်ကိရိယာ၊
ထင်းတို့အတွက် သုံးသည်။)

- နှိပ် / ဂေါင်းဖြူ / ဆံပင်ဖြူသော။

ခေါင်းဖြူစွယ်ကြိုး - န / ဂေါင်းဖြူစွယ်ကြိုး / သက်ကျားအို။
အသက်ကြီးသူ။

ခေါင်းဖြူပိုး - န / ဂေါင်းဖြူပိုး / စပါးရွက်များကို စားသော အခွံ
ပေါ်တွင် ဆူးပေါက်သည့်ပိုးတမျိုး။ (ညွန့်ဖြူပိုး၊ ပိုးလောင်းမီး၊
ဖလံပိုးစသည်ဖြင့် အရပ်ဒေသအလိုက် ခေါ်ဝေါ် ကြသည်။)

ခေါင်းမြတ် - ကြံ / ဂေါင်းမြတ် / စပါးလှေ့ရာတွင် အဖျင်း
အမွန်နှင့် အကောင်းကို သီးသန့်ခွဲခြားသည်။

ခေါင်းမာ - ကြံ / ဂေါင်းမာ / ပြောဆိုဆိုးမရ ခက်ခဲသည်။
သူတပါး၏အလိုသို့ မလိုက်တတ်ဖြစ်သည်။ အယူအဆ အစွဲ
အလမ်းကြီးသည်။

ခေါင်းမြီးခြုံ - ကြံ / ဂေါင်းမီးချွန် / ၁။ အဝတ်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို
ရစ်လွှမ်းပိုးအုပ်သည်။ “သင်္ကန်းကိုမရုံ၊ ခေါင်းမြီးခြုံပြီးလျှင်။”
ပုည၊ ၁။ ၈။ ၂။ [ဥပစာ] လျောက်ကွယ်သည်။ ပုန်းလျှိုး
သည်။ “ဤသတင်း ခေါင်းမြီးခြုံနေသည်မှာ ကြာပြီ။”
တင်းစာ။

ခေါင်းမွေး - န / ဂေါင်းမွေး / ဆံပင်။

ခေါင်းရဲပိုင်း - န / ဂေါင်းရဲပိုင်း / သတင်းစာတွင် ခေါင်းကြီး
ပိုင်း၏ အုပ်အဖြစ် ရေးထားသော အပိုင်းကဏ္ဍ။

ခေါင်းရင်း - န / ဂေါင်းရင်း / အိပ်သောအခါ ဦးခေါင်းထားရာ
အရပ်။ ခြေရင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အရပ်။ အပို အစဖြစ်
သော အရပ်။ အမြင့်အမြတ်ဖြစ်သောအရပ်။ “မြိုက်သူစာ
လည်း၊ ဩဇာကြိုင်းသင်း၊ ခေါင်းရင်းကမှသာထုပ်လျက်ပါ၏။”
ဇုနီ၊ * ၁၇။

ခေါင်းရည် - န / ဂေါင်းရည် / ခေါင်းခေါက်ကို ပြုတ်ထားသော
အညိုရောင် ဆိုးဆေးရည်။

ခေါင်းရိတ် - ကြံ / ဂေါင်းယိတ် / ဆံပင်ကို ရိတ်သည်။

ခေါင်းရွက်ချွတ်ထိုး - န / ဂေါင်းလွက်ချွတ်ထိုး / ဈေးသည် အငယ်စား။ ကုန်ပစ္စည်းကို ဦးခေါင်းဖြင့်ရွက်၍ လှည့်လည် ရောင်းခြင်း၊ ဈေးချိန်အတွင်း မြေပေါ်တွင်ချ၍ ရောင်းခြင်း တို့ဖြင့် အသက်မွေးသောသူ။

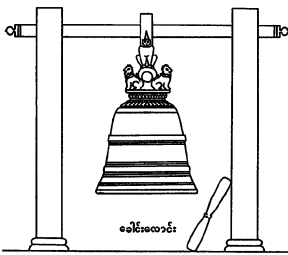
ခေါင်းရှင်း - ကြံ / ဂေါင်းယှင်း / ၁။ စိတ်အနှောင့်အယှက် မရှိ။ စိတ်ကြည်လင်သည်။ ၂။ စိတ်အနှောင့်အယှက်ရှိနေသည်ကို ပျောက်သွားအောင် လုပ်သည်။

ခေါင်းရှောင် - ကြံ / ဂေါင်းယောင် / တာဝန်ဝတ္တရားတိမ်းရှောင် သည်။ “အရေးကြုံလာလျှင် ခေါင်းရှောင်ခြင်းမရှိ။” လူချွန်၊ ပ။ ၆၅။

ခေါင်းရွပ် - ကြံ / ဂေါင်းယွတ် / စိတ်တွင် အနှောင့်အယှက် ရှိသည်။ “သူ့သာ လက်ခံထားရင်တော့ ဆရာခေါင်းရွပ်အုံး မှာတာ။” ဆန်း၊ ၆၆။

ခေါင်းလေး - ကြံ / ဂေါင်းလေး / ၁။ ဝေဒနာတမျိုးမျိုးကြောင့် ဦးခေါင်းအနံ့နေသည်။ ၂။ အလုပ်ကိစ္စတစ်ခုကြောင့် စိတ် မပေါ့မပါး ဖြစ်နေသည်။ “ဘာသာရပ် အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ခေါင်းလေးလျက်ရှိပြီးဖြစ်သော်လည်း။” မြေဆီပြေ၊ ၇၃။

ခေါင်းလောင်း - န / ခေါင်းလောင်း / ၁။ ကန်စွန်းပွင့်ပုံသဏ္ဌာန် ကြေး၊ ငွေကိုသွန်းလုပ်ရသောတူရိယာ။ (တန်းတွင် ချိတ်ဆွဲ ၍ သမင်ချီ စသည်တို့ဖြင့် တီးခတ်ရသည်။) “ကြားလျှောက် နာရီ...ရာသီပတ်ပတ်၊ ခါမှတ်ခေါင်းလောင်း၊ ပဟိရ်မောင်း နှင့်။” ဘုလင်* ၃၀၃။ ၂။ အခေါင်းတွင်းအဆန်ကို ခတ် လုပ်၍ အသိမြည့်စေသော ခွက်ပုံ သတ္တုကိရိယာ။ ကလိုင်။ ၃။ ခေါင်းလောင်းကဲ့သို့ အသိမြည့်အောင် တီးခတ်ရသော အခေါင်းပါသည့် သတ္တုခွက်မျိုး။ “စကားပြောကြေးနန်း၏ ခေါင်းလောင်းသံသည်။” ပေါ်ဇော်၊ ၃။ ၅။ ၄။ ရေ အောက်တွင် အလုပ်ဆောင်ရွက်သူတို့ကို ထည့်သွင်း၍ ရေထဲ သို့ချရသော ရေလုံစင်္ကြာ။ “အချို့က ခေါင်းလောင်းကြီး နှင့် ငုပ်၍ လုပ်ဆောင်ကြသည်။” လန်ဒန်၊ ၃။ ၂၉၄။

ခေါင်းလောင်း

ခေါင်းလောင်းထိုး - ကြံ / ခေါင်းလောင်းထိုး / ခေါင်းလောင်းကို မြည်စေသော တီးခတ်သည်။

- န / ခေါင်းလောင်းစိုး / ခေါင်းလောင်း ထိုး၍ သတ်မှတ်သော နေ့သို့၏ အချိန်ပိုင်း။ “မြင်းခံ ငါ့ပြည့် သည်လည်း နံနက် ခေါင်းလောင်းထိုးတွင် ထသွားရောက် အကြောင်းမျိုး လျှောက်သော်။” ကျင်ကျား။ ၁၂။

ခေါင်းလောင်းနား - န / ခေါင်းလောင်းနား / ဘုရားစေတီတွင် ခေါင်းလောင်းပုံ၏ အောက်ဘက်အနားပတ်။ “ပစ္စယံသုံးဆင့် အထက် ခေါင်းလောင်းနားတစ်က ရောက်သောကာလ။” ဂံဘုရား၊ ၁၆၁။ (စေတီပုံ ၅။)

ခေါင်းလောင်းပုံ - န / ခေါင်းလောင်းပုံနံ / ဘုရား စေတီ တွင် ပစ္စယံ၏ အထက်၊ ဖောင်းရစ်၏ အောက်ဖြစ်သော အစိတ် အပိုင်း။ (စေတီပုံ ၅။)

ခေါင်းလောင်း - ကြံ / ဂေါင်းယောင် / ဆံပင်၊ ဦးခေါင်းတို့ကို တရေ၊ ကင်ပွန်းရည် စသည်တို့ဖြင့် ဆေးလျှော်သည်။

ခေါင်းစင်ကိုယ်စဉ် - ကြံ / ဂေါင်းစင်ကိုယ်စဉ် / မည်သည့်အခြေ အနေမျိုးတွင်မဆို နေထိုင်၊ ဆက်ဆံရေး စသည် အဆင် ခြေသည်။

ခေါင်းသက် - န / ခေါင်းသက် / သစ်ပင်၊ သစ်သားတို့ တွင်ရှိသော အခေါင်းပေါက်။ “ဤရထားသည် ခေါင်းသက်ရှိသောသစ်ကို လုပ်သောရထားဖြစ်သောကြောင့် မင်္ဂလာရထား မထိုက်။” တိကုတ်။ ၁၂၅။

ခေါင်းသွင်း - ကြံ / ခေါင်းသွင်း / လူသေအလောင်းကို ခေါင်း တွင် ထည့်သည်။

ခေါင်းအေး - ကြံ / ဂေါင်းအေး / စိတ်သောက ကင်းသည်။ စိတ်အေး လက်အေး ရှိသည်။

ခေါင်းအုန်း - ကြံ / ဂေါင်းအုန်း / ခေါင်းထဲတွင် လေး ထိုင်း နောက်ကျိသည်။

ခေါင်းအုံး - န / ဂေါင်းအုန်း / လျောင်းအိပ်သောအခါ ဦးခေါင်း ကို တင်ထားရသော ဝတ္ထုပစ္စည်း။

- ကြံ / ဂေါင်းအုန်း / လျောင်းအိပ်သောအခါ ဦးခေါင်းကို တရေပေါ်တွင် တင်ထားသည်။

ခေါင်းအုံစွပ် - န / ဂေါင်းအုန်းစွပ် / ခေါင်းအုံးကို ပုံးအုပ်စွပ် လျှိုထားသော အဝတ်အိတ်၊ အဝတ်ကွင်း။

ခိုင်

ခိုင် - ကြံ / ခိုင် / စွဲသည်။ မြဲမြံသည်။ တည်တံ့ ခံမာသည်။ “သတ္တိသတိဝါ၊ ခိုင်မခိုင်ကို၊ လှုပ်ခိုင်မှုမရှိ။” ဟင်္သာ* ၄၂။

- န / ခိုင် / ၁။ မြဲမြံစွာ စုဝေးဆက်တွယ်နေသော အရာစု။ “အခိုင်။” လူနတ်ညီလျက်၊ ပန်းသိပ်နန်းခိုင်၊ ပန်းကုံးကိုင်၍။” မွေ* ၉၀။ ၂။ အစု။ အပို။ “လုပ်ခွန်ထွက် ၁၀ ခိုင်တစ်ထက် မပိုရေ။” လွှတ်။ ၁၇။

- စည်း / ခိုင် / စုဝေးဆက်တွယ်နေသော အရာစု၏ အရေ

အတွက်ကိုပြသော စကားလုံး။ “ငှက်ပျော့တဘီးကြောင့်၊ အုန်းသီးတခိုင်းကို စွန့်သောသူကဲ့သို့။” ကြို့။ ၃၂။

ခိုင်ကြေး - န / ခိုင်ရေး / ကောက်ခံ၍ရသော အခွန်တော်မှ ကောက်ခံပေးရသည့်အတွက် အချိုးကျရငွေ။

ခိုင်ခံ - ကြံ / ခိုင်ခံ / တည်တံ့မြဲမြံသည်။ မလုပ်မရှား မယိုင် မနဲ့ ဖြစ်သည်။ “တည်တည်တံ့တံ့၊ ခိုင်ခံခံလျှင်၊ ဖွံ့ဖြိုးစီးပွား။” သစ္စာ* ၂၁၇။

ခိုင်ခြီး - ကြံ / ခိုင်ဖျိုး / ပေါ် ပြည့်မြိုးစည်ပင်သည်။ ပေါများ ပြည့်စုံသည်။ ကြီးထွားခိုင်ခံ့သည်။ “ပြည့်စုံခိုင်မြဲ၊ သစ်ပင် ကြီးကို။” ကိုး* ၄၀။ “အင်းဝဘုရင် နရပတိမှာ... ရေအား ကြည်းအား ခိုင်မြဲလှသည်။” သုသော၊ ၈။ ၂၂၄။

ခိုင်မာ - ကြံ / ခိုင်မာ / ခ၊ မပျောင်းမညံ့ ဖြစ်သည်။ တောင့်တင်း မာကျောသည်။ “မနော့ခိုင်မာ၊ အဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ များစွာ လှပေါင်း၊ ဝေဇနာင်းတွင်း၊” သံဝေ* ၄၇။ ၂။ အားကိုး လောက်သည်။ “ရာဇဝင်ကျပ်စကားမှာ ခိုင်မာတိသကဲ့သို့ ရှိသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၁၂၂။

ခိုင်မျှင် - ကြံ / ခိုင်မျှင် / ပေါ် ကြန့်ကြာ နှောင့်နှေးသည်။ “ဆန်ခြင်းခိုင်မျှင်၊ မေ့စဉ်တွင်းပင်၊ သေမင်းငင်ခံ။” ကိုး* ၃၆။

ခိုင်မြဲ - ကြံ / ခိုင်မြဲ / တည်တံ့မြဲမြံသည်။

ခိုင်လုံ - ကြံ / ခိုင်လုံ / ခ၊ ပစ္စည်းစွာ ပြည့်စုံ တောင့်တင်း သည်။ “သားသမီးတို့ကို... ခိုင်လုံစေပြီမူ။” နှူ။ ၂၆။ ၂။ အထောက်အထား ပြည့်စုံလုံလောက်သည်။ ၃။ အားကိုး အားထားပြုလောက်သည်။ “ကျုံးမြောင်းမြို့ပြ၊ ခိုင်လုံ လှလျက်။” သောမ* ၂၁၂။

ခိုင်း

ခိုင်း - ကြံ / ခိုင်း / အမှုကိုစွတခုခုကို လုပ်ဆောင်ရန် ညွှန်ကြားသည်။

ခိုင်း - ကြံ / ခိုင်း / ခ၊ ဆက်စပ်နေသည်။ နီးချင်းသည်။ ကပ်ယှဉ်လျက်ရှိသည်။ “နှစ်ပြည်တိုင်းသည်၊ ကျော့ခိုင်းနဲ့စပ်၊ နယ်ချင်းထပ်၍။” သာခီ* ၃၀။ ၂။ ယှဉ်ဖက်နှိုင်းညှပ်သည်။ တူညီခြင်းကို ဖော်ပြသည်။ “ပုံစံညီခိုင်း၊ တူညီနှိုင်းသား၊ ခက်ကျိုင်းသွယ်သွယ်။” ကိုး* ၄၀။ ၃။ မှီခိုသည်။ “နေမျိုး ခိုခိုင်း၊ ဘုန်းကိုခိုင်း၍၊ တိုင်းလည်းမကျ၊ စည်ပင်ဝလျက်။” ခြား* ၅၇။

ခိုင်း - ကြံ / ခိုင်း / လျော့ ကမ်းမှ ခွာထွက်အောင် လှော်ခတ် သည်။ သဘောလှေ၊ ဝိရိယဖြင့်၊ သည်ကခိုင်းပုံ၊ ကူးလေ ပြုက။” ဌေး* ၅၉။

ခိုင်းစေ - ကြံ / ခိုင်းစေ / ခိုင်း - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

ခိုင်းနွား - န / ခိုင်းနွား / မငယ်လွန်း မထိုလွန်း ခိုင်း၍ရသော ဝန်ထမ်းနိုင်သည့် နွား။

ခိုင်းနှိုင်း - ကြံ / ခိုင်းနှိုင်း / ယှဉ်ဖက် နှိုင်းယှဉ်သည်။ “ငါနှင့် ခိုင်းနှိုင်း၊ ကုသိုလ်ခိုင်းလိမ့်။” ဘူပေါင်း* ၃၇။

ခိုင်းဖတ် - န / ခိုင်းဖတ် / [အရပ်] ခိုင်းသမျှကို လုပ်ဆောင် ပေးသူ။

ခိုင်

ခိုင်ခံ့သောက - န / ခိုင်ခံ့ခါးသောက / ပျော်ရွှင် မြူးထူးတတ်သော ဆယ့်တနှစ်မှ အနှစ်နှစ်ဆယ်ထိ အရွယ်။ [ဝါ]

ခက်

ခက်သိမ် - န / ခက်ခါးသိမ် / ဘုန်းကြီး ကျောင်းတိုက်တို့တွင် သံဃာဆောင်ရန် ဥတိကမ္မဝါစာဖြင့် ပိုင်းခြား သမုတ်ထား သောနေရာ။ [ဝါ]

ခတ်

ခတ် - ကြံ / ခတ် / ခ၊ ထွန်းက်သည်။ တီးသည်။ ပုတ်သည်။ ခိုက်သည်။ “ပေထက်တံ၌ တူမြင့် ခတ်လျှင်။” ပါရာ။ ၅၂။ “နေပြည်တော်၌ မောင်းခတ်၍ ကြွေးကြော်၏။” ဗုဒ္ဓဝင်၊ ၂၅။ “သေမင်းခွင်သို့၊ ဝင်ရချီမဲ့သော၊ မြေကြောလက် ခတ်၊ မလွတ်သင့်ချေ။” နာနာ* ၈၇။ “အဆူးရှိသော ကြိမ် လုံးနှင့် ခတ်တထောင် ခတ်ခိုက်စေ။” နန်းစည်။ ၉၇။ ၂။ အဟုန်ဖြင့် တိုးထွက်တိုက်ခိုက်သည်။ “ရုက္ခစောင်နတ်၊ ကျွန်ုပ် ခတ်၍၊ သတ်လိမ့်လျှင်လျှင်၊ မကြာခင်တိ။” ဥဗ္ဗာ* ၈၁။ ၃။ ခိုက်နှိပ်သည်။ “ငှက်ပေါင်းပြီးသတ်၊ တံဆိပ် ခတ်အံ့။” သံ* ၁၈၆။ “ကြက်ခြေခတ်သည်။” ၄။ ရေ နောက်သော် လည်းကောင်း၊ ဝဲယာသော် လည်းကောင်း၊ ထက်အောက်သော် လည်းကောင်း အကြိမ်ကြိမ် လှုပ်သည်၊ လှုပ်စေသည်။ “လက်အုပ်ချီခြင်း ခရီးဦးကြိုချီခြင်း ယပ်ခတ် ခြင်း။” တော၊ ၈။ ၂၃၈။ “အပေါ်ရေခတ်၊ ရွှေတက်ခတ် ၍၊ မတ်မတ်ပဲ့စွန်း။” မင်ခိုး* ၈၈။ “ဆုတ်ရက်ခတ်သည်။ ပေါင်ပင်ခတ်သည်။” ၅။ အပေါ်သို့ မြစ်စေ၊ ဘေးသို့ မြစ်စေ ခြေဖြင့်ကန်သည်။ ကျောက်သည်။ “ဗိပ်သော ယောက်ျား ကို ခြေနှင့် ခတ်၍ နှိမ့်။” ထိပုံ၊ ၆၂၃။ ၆။ ပစ်သည်။ ပစ်မြှောက်သည်။ “အနံ့ခတ်ကြက်တိုက်၊ သားငါးလိုက်၍။” သံ* ၃၇။ ၇။ လှည်းကျင်းသည်။ “စေတနာပြုတိ၊ တံမြက် ခတ်၊ မွေခတ်သောက်ရင်ပင်။” ကဝိသတ်* ၁၁၇၃။ ၈။ ခုတ်ထွင်ဖြတ်ယူသည်။ “တောသို့ ကြိမ်ခတ်သွားသည်။” ၉။ ဖမ်းယူသည်။ ထောင်ဖမ်းသည်။ “ငှက်ခတ်သမားသည် ငှက်တို့ကို ပိုက်နှင့် ခတ်လေရာ ငှားငါးရာကို ပိုက်တွင်မိ၏။” ပညတ်။ ၅၀။ ၁၀။ မျှော်ကြိုး စသည်ဖြင့် ထိုင်းတာသည်။ “တိတိခတ်သော် အဝန်းယူနေရာ ခုန်ထုတ်ဆယ် ရှိ၏။” သမန်၊ ပ။ ၂၀၄။ ၁၁။ ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ်သည်။ “ပုံသေ ဆက်ဆတ်၊ ပျံမြင်ခတ်၊ လျောက်ပတ်လေသည်ပင်။” ကဝိသတ်* ၁၁၁၉။ ၁၂။ ဝင်းမြဲ၊ အောင် စသည်တို့ဖြင့်

နယ်နိမိတ်ပိုင်းခြား သတ်မှတ်သည်။ “ဆယ်တန် ပရိယတ်၊ စည်းစိမ်ပိုင်းခြား၊ ငါတော့ကို။” ပါမီ* ၁၃၉။ ၁၃။ မြို့မြို့ စွဲနိုင်အောင် လုပ်သည်။ “တယောက်ကို သိခြေချင်းစစ်ချိန်အောင်ဆွဲသွင်း။” တေဇာတ်။ ၃၈။ ၁၄။ (အပြစ်ဒဏ်ကို) ခုယူစေသည်။ “ခတ်ခတ်သည်။”

ခတ် - ကြို / ခတ် / ၁။ လိုသမျှ ထည့်သည်။ စွက်ထည့်သည်။ “နာခေါင်းနှုတ်နှုတ်၊ ခတ် ထည့်မျက်စည်း၊ ဆိပ်မျှည်းမကွာ။” ယသံ* ၅၈။ ၂။ (ကျောက်မျက်ရတနာတို့ကို) စီသည်။ “မျက်ခတ်စီမြွှာ၊ ဘုံရိပ်သာတက်။” သစ္စာ* ၉၆။ ၃။ ပြည့်လို့သည်။ များပြားသည်။ “အသီးအသီး၊ ဖြည့်စည်းစစ်မျှ၊ ပင်လယ်ဝသို့။” တန်ခိုး* ၁၂။

ခတ်ကွင်း - န / ခတ်ကွင်း / ခတ်တိုင်တွင် ခတ်တက်ကို သွင်းလျှိုရာ အထိန်းကြိုးကွင်း။ “ခတ်ကွင်းပြင်တနည်း ရွာသစ်ကြီးရောက်။” ပုံ။

ခတ်ခုံ - န / ခတ်ခုံ / ခတ်တိုင်၏ အခြေခံ ပိန်ပုံ။

ခတ်ချို - န / ခတ်ချို / မြေတွင် တွား၍ ပေါက်သော ဆူးနွယ် ပင်တမျိုး။ (အညွန့်ကို ပြုတ်တို၊ ရသည်။ ဥက္က ဝမ်းရောဂါ အတွက် သုံးရသည်။)

ခတ်တက် - န / ခတ်တက် / လှေ၊ သမ္ပန် ခတ်ရသော တက်စိုး ရှည်ကြီး။ “ခတ်တက် ထိုးဝါးမျှားမှာ သစ်သားကို... ရွားပေါး လှွာ လုပ်ဆောင်ရသည်။” လန်ဒန်၊ ပ။ ၄၂။

ခတ်တက်

ခတ်တိုင် - န / ခတ်တိုင် / ခတ်တက် တပ်ဆင်ရသော တိုင်ငုတ်။ “သေနတ်အမြောက်၊ မီးပေါက်ကာလွှား၊ ခတ်တိုင်ကြွယ်ဝ၊ စိုက်ထားလှံတောင်၊ ပြုံးပြီးပြောင်တွင်း။” ဗျူဟာ။* ၃၀။

ခတ်တိုင်းခန့် - န / ခတ်တိုင်းခန့် / [ဥပစာ] နေရာတကာတွင် ပါသည့်သူ။ နေရာတိုင်းတွင် ပါသည့်အရာ။

ခတ်နှိပ် - ကြို / ခတ်နှိပ် / (တံဆိပ်အမှတ်အသားကို) ထုနှိပ် ပိန်ပုံ၍ ထင်စေသည်။ “တံဆိပ်ခတ်နှိပ် လက်မှတ်ရေထိုး၍ ပေးအပ်ရမည်။” ဥပဒေ။ ၁၅၆။

ခတ်လှေ - န / ခတ်လှေ / ခတ်တက်ဖြင့် ခတ်၍ သွားရသော လှေ။ “နမတော်သုံးပါး၊ သမ္ပန်တော်မျှားကိုလည်း ခတ်လှေ နှစ်စင်းစီ ဆွဲဆောင်ကြရသည်။” သုသော၊ ဆ။ ၁၅။

ခတ္တာ - န / ခတ်တာ / ဝါခေါင်လတွင် ပွင့်သော ဥပင်တမျိုး။ “ဂမ္ဘန်းကိုယ်ရံကြီးသည်ကား၊ ခတ္တာပင်နှင့် သတ္တာန်တူ၏။” ကဓေ၊ ပ။ ၄၃။

ခတ္တိယ - န / ခတ်ထိယာ / မင်းမျိုး။ “အသန္တိန ခတ္တိယ ဟု ဝိသေသပြတ် ဖြတ်လှွာသော မင်းမျိုးပေတည်း။” ဇီ။ ၆၈၇။ [ပါ]

ခတ္တိယ - န / ခတ်ထိယာ / အဆင်း ဝါဝါပြက်ပြက်ရှိသော ပိန် တမျိုး၏ အမည်။ “ဝဇီရက၊ အလှံကြည်ကြည်၊ ကွမ်းပြင် ရည် တဌာန၊ ခတ္တိယ နှင့်၊ ဗြဟ္မဏကသနာ၊ ပုလဲလည်းပါစေ ခေုာ”။ ဓမ္မ၊ ပ။ ၇။

ခုတ်

ခုတ် - ကြို / ခုတ် / ၁။ ထက်သော အသွား တမျိုးမျိုးဖြင့် ပစ္စည်းတခုခုကို ကွပ်ကွပ်အောင် လုပ်သည်။ “သံဂွင်ထားနှင့်၊ ကြိမ်ဝါးလည်း၊ ခုတ်၊ ကြက်မိုးစုတ်သို့။” ခင်ထွေး* ၃။

၂။ ခွဲသား၊ ငွေသား စသည်တို့ကို ဝတ္ထုပစ္စည်း တခုခု ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်သည်။ “အပတ်တကုတ်၊ အလှူ ခုတ် သား၊ ခွေကြုတ်ငွေကြုတ်။” တန်ခိုး* ၃၃။ ၃။ သင်္ဘော၊ မီးရထား စသည်တို့ သွားအောင် စက်လည်သည်။ လည်စေသည်။ မောင်းနှင်သည်။ “လင်းဆောင်နီလောက်က ခုတ် ပြန်၊ မြစ် နဝီ အိုးကြွက်ဆူညံ။” ဗန္ဓု။ ၅၄၃။ ၄။ ဝမ်း၊ ဆန်တို့ကို သန့်သွားအောင် စကောတွင် ထည့်၍ မြှောက်ခါ တီးပြာ သည်။ “သပြာမြေပတ်၊ ကျောက်စစ်ပြုတ်ကို၊ တီး ခုတ် တွန့် ဆင်း၊ အဖျင်းလွင့်ပြာ၊ ကစားရှာသည်၊ လိမ္မာရေချယ်၊ မိန်းမငယ်ကို။” ဇဗျူ။* ၂၂၀။

ခုတ်ထွင်း - ကြို / ခုတ်ထွင်း / တောချုံတို့ကို ခုတ်ဖြတ် ရှင်းလင်း သည်။ “ပြီးမျှ ခုတ်ထွင်း၊ လုပ်ငန်းယင်လျက်၊ ယာသင်လယ် တီ၊ တံဆယ်သား။” ကိနုရီ* ၅၄။

ခုတ်ပိုင်း - ကြို / ခုတ်ပိုင်း / အပိုင်းပိုင်းပြတ်အောင် ခုတ်သည်။

ခုတ်မောင်း - ကြို / ခုတ်မောင်း / ၁။ စက်ကို လည်ပတ်စေ သည်။ “ဆန်စက်မျှားကို ခေနေွေငွေ အားဖြင့် ခုတ်မောင်း သောကြောင့်။” မြန်သွေး။ ၂၃၂။ ၂။ (မီးရထား၊ သင်္ဘော စသည်) သွားလာသည်။

ခုတ်သား - န / ခုတ်သား / ခုတ်လှီးထားသော ငါးမြင်း စသည် ကဲ့သို့ သော ငါးကြီးသား။

ခေတ်

ခေတ် - န / ခေတ် / ၁။ ထွာဝါတို့ တည်နေရာအရပ် အပိုင်းအခြား။ နယ်။ ဘုံ။ “လူ့ ခေတ် နတ်ရွာ၊ ဗြဟ္မာဆွဲခြောက်၊ ထက် နှင့်အောက်တိ။” မဃ* ၁၁၆။ ၂။ ကာလအပိုင်းအခြား။ အခါ။ သမယ။ အချိန်။ “အိမ်ရှေ့ မင်းဖြစ်၊ စံသည့် ခေတ် လည်း၊ အနှစ်ရှစ်သောင်း၊ လေးတောင်ပေါင်းတည်း။” မဃ* ၇၃။ ၃။ ကံကောင်းသော အခိုက်အတန့်။ ကြီးပွားကောင်း စားသော အခိုက်အတန့်။ “ငါ ခေတ် တော်တလှုံ၊ ကုသိုလ်က နွဲ့ ခိုက်မို့။” ဟိန်။ ၃၂။ [ပါ]

- နဝီ / ခေတ် / မျက်မှောက် ကာလနှင့် သက်ဆိုင်သော။ “ခေတ်စာဆိုများ။” ငုတ်။ ၁။ [ပါ]

ခေတ်ကာလ - န / ခေတ်ကာလ / ကာလ အပိုင်းအခြား။ အခါ။ သမယ။ အချိန်။ “ဤ ခေတ်ကာလ၊ လူထိုမျှတို့။” ကုသ* ၉၇။ [ပါ]

ခေတ်ကောင်း - ကြို / ခေတ်ကောင်း / အကျိုး ဖြစ်ထွန်းနေသည်။ ကံကောင်းသည်။ စန်းစသည်။ ဘုန်းတန်ခိုး ကြီးသည်။

-န/ ခပ်ကောင်း/ အေးချမ်း ငြိမ်သက် ကြီးပွား
ထွန်းကားသော ကာလ အပိုင်းအခြား။

ခေတ်ကုန် - ကြိ / ခပ်ကုန် / ခ၊ အကျိုးပေးချိန် လွန်မြောက်
သွားသည်။ ၂၊ အသုံးမဝင် ဖြစ်သွားသည်။

ခေတ်ကျပ် - န / ခပ်ကျပ် / နေထိုင်အသက်မွေးရ ကျပ်မြောင်း
ခက်ခဲသော ကာလအပိုင်းအခြား။

ခေတ်ကြို - န / ခပ်ကျို / တစ်စုံတစ်ရာ အခြေအနေ၊ အနေ
အခင်း စသည် မဖြစ်ပေါ်မီ ကာလ။

ခေတ်စား - ကြိ / ခပ်စား / လူအများ၏ နှစ်သက် ဖြတ်နိုးခြင်း
ကို ခံယူသည်။ တွင်ကျယ်သည်။ အကျိုးပေးသည်။ ဆေး
ထိုးကျသင့်ခြင်းမှာ ခေတ်စား လာခဲ့ရာ။” လောကီဇာတ်၊ တ။
၅၇၇။

ခေတ်စမ်းစာပေ - န / ခပ်စမ်းစာပေ / ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်ဆီတွင်
တက္ကသိုလ်လောက၌ စမ်းသပ်သော သဘောဖြင့် ရေးသားကြ
သော စာပေအရေအသားမျိုး။

ခေတ်ဆိုး - ကြိ / ခပ်ဆိုး / အကျိုးဆုတ်ယုတ်သည်။ ကံဆိုး
သည်။ ဘုန်းတန်ခိုး မှေးမှိန်သည်။

-န / ခပ်ဆိုး / ဆင်းရဲဒုက္ခ ဆုတ်သော ကာလ
အပိုင်း အခြား။

ခေတ်ဆန် - ကြိ / ခပ်ဆန် / မျက်မှောက်ကာလအခြေအနေတွင်
ထူးခြားပေါ်လွင်စွာ ပြုလုပ်သည်။

ခေတ်ဆွေး - န / ခပ်ဆွေး / နေ့ကျ ဟောင်းနွမ်းသော ကာလ
အပိုင်းအခြား။

ခေတ်တိမ် - ကြိ / ခပ်တိမ် / လူအများ၏ နှစ်သက်မှု ဆုတ်ယုတ်
မှေးမှိန်သွားသည်။ “ရတနာပုံဥပဇာတိတို့ ကြောင့်ခေတ်တိမ်
တို့ ဇာတာမျိုး မဟုတ်ဘူးလို့။” သန်းသန်း၊ ပ။ ၂၃။

ခေတ်ထ - ကြိ / ခပ်ထာ / တိုးတက် ပေါ်ပေါက် ထွန်းကားလာ
သည်။ “ဝိသနုစိတ် အတော်ကလေး ကြွလာသဖြင့် ဗမာတို့
လက်ယက်ကန်းများ ခေတ်ထ လာလေ၏။” ကုလားပွဲ၊ ၁၃။

ခေတ်နောက်ကျ - ကြိ / ခပ်နောက်ကျာ / ခေတ်ဟောင်း ခေတ်
ဆွေးကကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ခေတ်မမီ ဖြစ်သည်။

ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲ - ကြိ / ခပ်နောက်ပြန်ဆွဲ / ခေတ် ဟောင်း
ခေတ်ဆွေးဘက်သို့ ဆုတ်နုတ်ပြန်သွားသည်။

ခေတ်နှောင်း - န / ခပ်နှောင်း / ခေတ်ကာလတစ်ခု၏ နောက်ဆုံး
ပိုင်း။

ခေတ်ပေါ် - နဝိ / ခပ်ပေါ် / မျက်မှောက်ကာလတွင် ဖြစ်ထွန်း
လှသော။

ခေတ်ပျက် - ကြိ / ခပ်ပျက်/စစ်ဆေး စစ်ဖက်စသည်တို့ ကြောင့်
တိုင်းပြည် မငြိမ်မသက်ဖြစ်သည်။ ကာလပျက်သည်။

ခေတ်ပြောင်း - ကြိ / ခပ်ပြောင်း / ၁၊ လူတို့၏ အတွေးအကြံ၊
အယူအဆ၊ အပြုအမူဟောင်းတို့ ကွယ်ပျောက်၍ အတွေး
အကြံ၊ အယူအဆ၊ အပြုအမူသစ်တို့ ပေါ်ပေါက်လာသည်။
၂၊ အုပ်စုသော မင်းဟောင်းကွယ်ပျောက်၍ မင်းသစ်ရောက်
လာသည်။

ခေတ်ပြောင်းတော်လှန်ရေး - န / ခပ်ပြောင်းတော်လှန်ပေး /

ခေတ်ဟောင်း။ စနစ်ဟောင်းမှ ခေတ်သစ်၊ စနစ်သစ်သို့ ကူး
ပြောင်းရောက်ရှိအောင် အချိန်အဟုန် ပြင်းထန်စွာ အားထုတ်
လုပ်ကိုင်ခြင်း။

ခေတ်ပြိုင် - ကြိဝိ / ခပ်ပျိုင် / ပေါ်ပေါက်ရာ အချိန်ကာလချင်း
တူညီတိုက်ဆိုင်လျက်။ “ကျန်စစ်သားနှင့် ခေတ်ပြိုင် ပေါ်ထွန်း
သော ဝေဇ္ဇေယျ၊ ငလုံးလက်ဖယ်။” လူချွန်၊ ၃။ ၈၀။

ခေတ်မီ - ကြိ / ခပ်မီ / မျက်မှောက်ကာလအပြစ်အပျက်၊ အခြေ
အနေတို့နှင့် လိုက်လျောညီထွင်သည်။

ခေတ်မှီနီ - ကြိ / ခပ်မှီနီ / ဘုန်းတန်ခိုး၊ အမည်သတင်း၊
တွင်ကျယ်မှု စသည် ကြီးမားကျော်ကြားရာမှ သေးသိမ်
ဆုတ်ယုတ်သွားသည်။

ခေတ်ရှေ့ပြေး - ကြိ / ခပ်ရှေ့ ပြေး / မျက်မှောက်ကာလ အခြေ
အနေ၏ ရှေ့သို့ရောက်ရှိနေသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်ကာလ
အခြေအနေထက် ကျော်လွန်နေသည်။

ခေတ်လယ် - န / ခပ်လယ် / ခေတ်ကာလတစ်ခု၏ အလယ်ပိုင်း။

ခေတ်သစ် - န / ခပ်သစ် / အသစ်အဆန်းဖြစ်လာသော ကာလ
အပိုင်းအခြား။

ခေတ်သုဉ်း - ကြိ / ခပ်သုဉ်း / ခေတ်ကုန် - ကြိ၊ ၁၊ ၂၊ နှင့်
အတူတူ။

ခေတ်ဟောင်း - န / ခပ်ဟောင်း / ကုန်လွန်ပြီးဖြစ်သော ကာလ
အပိုင်းအခြား။

ခေတ်ဦး - န / ခပ်ဦး / ခေတ်ကာလတစ်ခု၏ အစပိုင်း။

ခေတ္တ - န / ခပ်ဇာ / တိုတောင်းသော ကာလအပိုင်းအခြား။
ခဏတပြုတ်။ “သည်ရိပ်သာဝယ်ခိုကာ ခေတ္တ နားပြီးမှလျှင်၊
ဇောကြော၊ လိုက်ခိုပါအံ့။” ဘိဇ္ဇ၊ ၉၀။ [ပါ]

ခန့်

ခန့် - န / ခန့်တို / သည်းခံခြင်း။ [ပါ]

ခန္ဓာ - န / ခန့်ဒါ / ၁၊ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ထည်။ ၂၊ ရုပ်နာမ်
တို့၏ အစု။ (ရူပက္ခန္ဓာ = ရုပ်အစု၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ = ခံစား
မှုအစု၊ သညာက္ခန္ဓာ = မှတ်သားမှုအစု၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ = စေ့
ဆော်အားထုတ်မှုအစု၊ ပြုပြင်စီရင်မှုအစု၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ =
သိမှုအစုဟူ၍ ခန္ဓာ ၅ ပါရှိသည်။) [ပါ]

ခန္ဓာကိုယ် - န / ခန့်ဒါကို / သတ္တဝါ၏ ခြေလက်အင်္ဂါ အစိတ်
အပိုင်းစု။ [ပါ]

ခန္ဓာကြွေ - ကြိ / ခန့်ဒါကြွေ/ခဒါကြွေ/ သေသည်။

ခန္ဓာဇွေ - ကြိ / ခန့်ဒါဇွေ/ သေသည်။

ခန္ဓာဝန် - န / ခန့်ဒါဝန် / လုံ့လသွယ်လွှဲသော ခန္ဓာကိုယ်။
“ပရိနိဗ္ဗာဏ၊ ခန္ဓာဝန်ကို ကျော်လွန်စေရန်။” ခေ၊ ၅။ ၁၆၅။

ခန္ဓာအိမ် - န / ခန့်ဒါအိမ် / ခန္ဓာကိုယ်။ “မှားအကြံမကြံမ၊ ခန္ဓာ
အိမ်လည်း၊ ပျက်တိမ်မရှိ၊ ထင်မှတ်ဘိ၍။” သီလေ ၁။

ခန့်

ခန်း

ခန့် - ကြိ /ခန့်/ နေရာချထား ထမ်းရွက်စေသည်။ “မင်းရာဇာ ဟူသော အမည်နှင့် အမတ်ကြီးခန့်တော်မူသည်။” ထိပ်။ ၄။

ခန့် - ကြိ /ခန့်/ ၁။ ချင့်တွက်မှန်းဆသည်။ “ဤဝယ်တန်ဟု တွက်ခန့် ဆင်ခြင်။” ကိုး* ၁၃၀။ ၂။ ရည်ရွယ်သည်။ ရည်မှန်းသည်။ ချိန်သည်။ “ဧည့်သည်ပမာ၊ မကွာတူသည်။ နေမည်ပခန့်၊ ဥစ္စာစွန့်ခဲ။” ကိုး* ၃၅။ ၃။ နှိုင်းယှဉ်သည်။ နှိုင်းသည်။ “သိုးထောက်ခိုင်တန်၊ ဘွဲ့နှင့်ခန့်လည်း၊ ဆံညွန့် တပိုင်။ မျှမရှိသေးသည်။” စိန်ကျော်၊ ၉* ၈ (၂)။ ၄။ ပမာဏ ပြုသည်။ ခိုသေလေးစားသည်။ ကြောက်သည်။ “မိန်းမသည် လင်ကို မခန့်။ ပမာဏမပြု။” နှ။ ၁၄၃။ ၅။ ခိုသေလေးစား ဖွယ်ဖြစ်သည်။ “အလွန်ခန့်သော လူကြီး။”

- စည်း /ခန့်/ အရေအတွက် ပမာဏကို မှန်းဆပြောဆိုရာ တွင် သုံးရသော စကားလုံး။ မျှ။ လောက်။ “အသက် ခုနစ်နှစ်ခန့် နှူးကျောင်းသူလယ်။” နှ။ ၅။

ခန့်ခွဲ - ကြိ /ခန့်ခွဲ/ အမှုကိုစွဲကို ဝေဖန် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်စေ သည်။ စိပ်သည်။

ခန့်ခွာ - န /ခန့်ခွာ/ ထုထမ်း၊ မူထမ်းတို့ကို အလုပ်တခုခုတွင် ခန့်ထားသော အမိန့်စကား။

ခန့်ညား - ကြိ /ခန့်ညား/ ကြောက်သည်။ ရွံ့သည်။ လေးစား သည်။ ခိုသေသည်။ “မာနဖြင့်နိုင်မာသည်ဖြစ်၍ လင်ကို မခန့်ညား။” ငါး။ ၆၄။ ၃၃၈။

- နဝိ/ခန့်ညား/ ခိုသေလေးစားဖွယ် ဖြစ်သော။ “ခန့်ညား ကြီးမြင့်သော လူကြီးတယောက်။” သုခ။ ၇၃။

ခန့်တွက် - ကြိ /ခန့်တွက်/ ၁။ မှန်းဆရေတွက်သည်။ “ရေဆ ခန့်တွက်၊ ကိုးသယ်ရက်ကို၊ သန်ဘက်မထင်၊ နက်ပြန်ပင် သည်။” နောင်၊ ၃* ၅ (၃)။ ၂။ ရည်မှန်းသည်။ ချိန် သည်။ “ပြစ်တောက်သို့၊ ခန့်တွက် တူရ၊ ကူးသောသူသည်။” ပါမီ* ၂၁။

ခန့်ထား - ကြိ /ခန့်ထား/ နေရာချထား ထမ်းရွက်စေသည်။ “လဘက်ရည်တော် နေမျိုးမင်းထင် သူချိန်ကို သင်ယ်ခန့်ထား ၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ဓလေ့တော်မူရာ။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၁။

ခန့်ထည် - နဝိ /ခန့်ထည်/ ကြီးကျယ် ခမ်းနားသော။ ထည်ဝါ သော။

ခန့်မှန်း - ကြိ /ခန့်မှန်း/ အရေအတွက် ပမာဏကို မှန်းဆသည်။ “အဘိုးမျိုးကို မခန့်မှန်း နိုင်အောင် ပေါများသည်။” လန်ခန်၊ ၄။ ၃၈၁။

ခန့်မှန်းချက် - န/ခန့်မှန်းချက်/ မှန်းဆ၍ ရသောအရေအတွက်။

ခန့်မှန်းခြေ - န /ခန့်မှန်းချက်/ အရေအတွက်၊ ပမာဏ မှန်းဆ ချက်။ “လာမည့်နှစ်အတွက် စာရင်းများသည် ခန့်မှန်းခြေ မျှသာဖြစ်၏။” ဗမာ။ ၃၁။

ခန့်အပ် - ကြိ /ခန့်အပ်/ ထုထွန်းကြီးငယ်ကို ပေးသည်။ အမှု ကြီးငယ်ကို ဆောင်ရွက်စေသည်။

ခန်း - န /ခန်း/ အိမ်ကျောင်းစသည်တို့တွင် သီးသန့်ကာဆီး ထားသော အစိတ်အပိုင်း။ အခန်း။ “မယ်တို့နေသား၊ ရဝေ ခန်းသား၊ မြောက်မျက်နှာဝယ်။” ဝဲ။ ၄၉။

ခန်း - ကြိ /ခန်း/ ၁။ အရည်ခြပ်သည် တရွေ့ရွေ့ သွေ့ခြောက် ယုတ်လျော့ ကုန်ပျောက်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] ကုန်ပျောက် သည်။ ကုန်သည်။ “အလှူခြောင်းခြောင်း၊ တန်းဆိုးစောင်း က၊ မသောင်းမကျန်း၊ ခန့်လုံးခန်း၍။” သစ္စာ* ၉။

ခန်းခြောက် - ကြိ /ခန်းချောက်/ အပူရှိန်ကြောင့် ရေခတ် ကုန်ပျောက်သည်။ “ဤမဟာပထဝီမြေကြီးလည်း ခန်းခြောက် ရချေသည်။” ကာယာ။ ၅၀။

ခန်းဆီး - န/ခန်းဆီး/ ၁။ ဆိပ်၊ ကျောင်းစသည်တို့တွင် အခန်း ဖြစ်အောင် ဆီးကန့်ထားသော အရာ။ ၂။ ပြတင်းပေါက်၊ တံခါးပေါက်တို့တွင် တွဲလျားဆွဲချထားသော အဆီးအကား ရက်ထည်။

ခန်းဆောင် - န /ခန်းဆောင်/ အခန်းဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ထား သော နေရာ။

ခန်းနေ - န /ခန်းနေ/ ကျောင်းထိုင်၊ ကျောင်းပိုင် မဟုတ်သော* ရဟန်း။

ခန်းစွင့် - န /ခန်းစွင့်/ အိမ်မတွင် တိုင်တချွင့် တခုအကြားရှိ အကွာအဝေး။ “ပယ်စောင် မှန်စောင် တောက်သော ခန်းစွင့် ကျယ်ကျယ်၌။” ရကြေး။ ၆၃။

ခန်းမ - န /ခန်းမ/ ၁။ အခန်းတို့တွင် အကြီးဆုံးသောအခန်း။ ၂။ ကျယ်ဝန်းသော အခန်းကြီး။

ခန်းလုံးပြည့် - နဝိ /ခန်းလုံးပြည့်/ ခန်းလုံးလုံး / တခန်းလုံး အပြည့် ခင်းနိုင်သော (ကော်ဇော၊ ဖျာစသည်။)

ခန်းဝါ - န /ခန်းဝါ/ [ပေါ] နေရာ၊ အရပ်။ “လျှို့ဝှက်ကွယ်ရာ၊ အိမ်ခန်းဝါတွင်။” ကညော။ ၁၈။ “ဩဇာ လူ့ဘုခန်းဝါ၊ လူ့ပြည်ရွာမှာ။” ရေထည်။ ၈၈။

ခန်းဝင်ပစ္စည်း - န / ခန်းဝင်ပစ္စည်း / လက်ထပ် မက်လာပွဲတွင် အဓိအာဏာတို့က ချီးမြှင့်ပေးကမ်းသော ဥစ္စာ။

ခန့်

ခန့် - ကြိ /ခန့်/ ၁။ ခြေထောက်ကို ကျွေးညှတ် အားယူကာ ကိုယ်ကို မြောက်တက်အောင် လုပ်သည်။ “မျောက်မင်း ခန့် ၍ ကုန်းပေါ်သို့ ထောက်သည်။” ထိပ်။ ၄၇။ ၂။ အကြိမ် များစွာ တိုးကြွတုန်လှုပ်သည်။ “နှလုံး ခန့်သည်။” သွေး ခန့် သည်။” ၃။ ကျော်လွှား ဖြတ်သွားသည်။ “ရန်သူအဟုန်၊ ဗီပွား ခန့်သို့၊ သူပုန်အားလုံး၊ ထိလာ၊ ၃* ၅။

ခန့်ကျိခန့်ကျော် - ကြိဝိ /ခန့်ကျိခန့်ကျော် / အစီအစဉ် မမှန်။ ထိုထောက်ကြံ့ထောက်။ ကမောက်ကမ။

ခန့်ကျော် - ကြိ /ခန့်ကျော်/ လွှား၍ ဖြတ်သွားသည်။ “သစ်

ပင်ကိုဇာကံ၊ ချောက်ကို ခုန်ကျော်၊ ညွှန်ပေါ်တုံးဝင်း။”ဟိ။
၉၆။

နိဂုံး-ကြီး / ခုန်ချ / နိဂုံးဆုံး၊ ခုန်ဆင်းသည်။

နိဂုံးဆုံး-ကြီး / ခုန်ခွင်းချ / ငါးမျှား၊ ခုန်ဆင်းသောအခါ
မထွက်နိုင်အောင် တူးထားသော တွင်းမြင့် ငါးဖမ်းသည်။

နိဂုံးပေါက်-ကြီး / ခုန်ပေါက် / ကိုယ်ကို အချိန်မြင့် လေတွင်
မြောက်တက်စေသည်။ “ပြေးလွှား ခုန်ပေါက်၊ စားသောက်
ကြ၏။” သမိုင်း၊ ပ။ ၅။

နိဂုံးပျံ-ကြီး / ခုန်ပျံ / မြင့်မားစွာ ခုန်သည်။ “မိတ္တကုန်း၊
တချောင်းကြီး၊ ခုန်ပျံ စွမ်းဆန်း၊ မှောက်ခုံစား။” တန်ခိုး
၂ (၅)။

နိဂုံးလွှား-ကြီး / ခုန်လွှား / မြောက်တက် ကျော်မြတ်သည်။
“သစ်တင်ကသည် သစ်တပင်သို့၊ ခုန်လွှား၍ ငါသွားမည်။”
ဏိပုံ၊ ၄၈။

ခပ်

ခပ်-ကြီး / ခတ် / အရည်မျိုးတို့ကို အိုးခွက် စသည်တို့ဖြင့်
ယက်ကော် ထည့်ယူသည်။ “အပြီ ခေခပ်၊ လျှာကျွန်အပ်။”
သံ၊ နိဂုံး* ၁။

ခပ်-ကြီး / ခတ် / (တန်ဖိုးကို) ခန့်မှန်းသည်။ ရေတွက်သည်။
“ထဲပြင်ပြုနိုး၊ ဘိုးမုသိန်းခပ်၊ ညည်းခြံထပ်၍၊ အပ်ကပ်ယဉ်နိုး၊
စက်ကြပြသို။” စိန်ကျော်၊ ၂၀* ၂၀ (၂)။ “ရေတွက်ကိန်း
မျှ တသိန်းလျှပ်လျှပ်၊ အဖိုးခပ်သား၊ လက်စွပ်ကျောက်မွန်။”
ဥတိနိ* ၇၈။ [ခွမ်း]

ခပ်-ကြီး / ခတ် / (ဤမှာဘက်မှ ထိုမှာဘက်သို့ တိုင်) ရောက်
သည်။ ရောက်ရောက်သည်။ “တဘက်ကမ်းခြေ၊ ခပ် နိုင်စေသည်။
စီးလေ့တလှ။” သ* ၃၇။

ခပ်-စည်း / ခတ် / စိုးစဉ်းကွာခြားမှုကို ဖော်ပြရန် ကေဝတ္ထ
ကြိယာကို နှစ်ထပ်ပြထားသော ကြိယာစိသေသနပုဒ်ရေ ၈
ဆက်တွဲရသော စကားလုံး။ (ခပ်ခြောက်ခြောက်။ ခပ်စိုစို။
ခပ်နည်းနည်း။ ခပ်မျှားမျှား။ ခပ်ပိန်ပိန်။ ခပ်ဝဝ စသည်
သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။)

ခပ်ချို-န / ခတ်ချို / မြေရ၊ ခပ်ရသောယောက်သွား၊ ယောက်ချို
တမျိုး။ “ဝါးပြာထွဲကျို၊ အိုးနုတို၊ ခပ်ချိုညစ်တေ၊
ဆောင့်ကြောင့်ထိုင် မွေ့လိုက်တယ်။” ခွေး၊ ပ။ ၃၀။

ခပ်ပြာ-န / ခတ်ပြာ / မြေးနီနှင့်သွပ် ရေကျိုထားသော
သတ္တု။ “ရွှေစစ်မဟုတ် ခပ်ပြာကို ဝယ်မှားသောသူကဲ့သို့။”
ဓမ္မပြန့်၊ ၂၂။

ခပ်မဆိတ်-ကြိဝိ / ခတ်မဆိတ် / [ပေါ်] စကားမပြော။ တိတ်
ဆိတ်စွာ။ “မသင့်နိုး မကောင်းနိုးလျှင် ခပ်မဆိတ် နေလေ
ကာသား။” ဏိပုံ၊ ၁၈၄။ “ဆရာကြီးသည် ဤကိစ္စမျိုး၌
လည်း ခပ်မဆိတ် နေနိုင်အံ့လော။” မိုင်းနီကာ။ ၆၈။

ခပ်သိမ်း-န / ခတ်သိမ်း / အလုံးစုံဖြစ်ခြင်း။ အကြွင်းအကျန်
မရှိခြင်း။ “မြေဖိုရပ်သူ၊ လူခပ်သိမ်းတို့။” ကိုး* ၁။ [မွန်]

ခုပ်

ခုပ်-ကြီး / ခတ် / လက်ဖြင့် လျှင်မြန်စွာ အုပ်ယူဖမ်းဆီးသည်။
“ရာဝတီမှာ ကျားခုပ်သည်ကို ကျောက်မော်က နေချင်း
ကြားသော ဟူ၏။” သုသော၊ ၃၊ ၁၁၁။

ခမ်း

ခမ်းကြီးနားကြီး-ကြိဝိ / ခန်းဂျီးနားဂျီး / အလွန်ကြီးကျယ်
စွာ။ အဟမ်းအဟမ်း၊ ချောင်းနုပန်းမျှားနှင့်ခမ်းကြီးနားကြီး
နေဦးမည်။” ပုည၊ ၁။ ၇၇။

ခမ်းနား-နဝိ / ခန်းနား / ကြီးကျယ်ထည်ဝါသော။ “ခန်းကြယ်
ခမ်းနား၊ ရွာတွယ်မျှားတွင်၊ ရွှေမျှားတမူ။” တန်ခိုး* ၈။

-န / ခန်းနား / ပစ္စည်းဥစ္စာ။ အဆောင် အယောင်။
“စည်းစိမ်ခမ်းနား၊ ခြေရံမျှားဟု၊ ဘုရားဟောချည်၊ နားတော်
လည်၍။” တန်ခိုး* ၁၄။

ခုံ

ခုံ-န / ခုန် / ၁။ မိမောက်စွာ လုပ်ထားသော အခြေခံ။ “ပြင်
မျှပေါ်၊ တခါး ခုံနှင့်၊ ဆူးခြုံစောင်ရမ်း။” ဘူလင်* ၁၆၄။
၂။ မြင့်မောက်သော နေရာအရပ်။ “နိဗ္ဗာန်ရွှေတုံ၊ ကမ်းစုံ
ဘေးမျှ၊ မကျဉ်းပြတည်။” ကိုး* ၈၄။ ၃။ အခြေတပ်ထား
သော ပစ္စည်းတင်စရာ၊ လူထိုင်စရာ၊ နှ၊ အလောင်းတင်သော
ခုံ။ “ခေါင်းပျဉ်၊ ဂျင်ပု၊ ခုံ၊ ဇာတာအိမ်၊ တလား။”
ချုပ်ပုံ၊ ၃၊ ၅၆။ ၅။ ဖိနပ်တွင် ခြေပေနှောင်းအောက်ရှိ
မိမောက်သော အပိုင်း။ ၆။ လယ်ယာကို ထယ်ထိုးရာတွင်
မိမောက်ကြွင်းကျန်သော မြေတန်း။ မြေခိုး၊ ၇။ ယက်ကန်း၊
စင်။ “ခုံယက်ပြောက်ထိုး၊ ပုသိုးနိမြန်း၊ ဆေးရည်စွန်းသား၊
တကျွန်းဝေးစွာ၊ သင်္ဘောပါနှင့်။” ငရဲ* ၉၃။ ၈။ မြင်းချည်
သောတိုင်။ “မြင်းက မလှုပ်၊ ခုံက လှုပ်သည်။” ပုံ။

ခုံ-န / ခုန် / ၁။ တိုင်တည်ခြင်းခံရသော သက်သေ။ ကိုးကား
ဆောင်ညွှန်းပြအပ်သော အထောက်အထား။ “ဥပုသ်ခင်း
ဟု၊ နီဒါနိခေါ်တွေ၊ ခုံသက်သေဖြင့်။” ဘူပေါင်း* ၃။
၂။ တရားစစ်ဆေး စီရင်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ တရားသူကြီး။ “အပုခံ
စုံကြွရုံ၊ ခုံခုံသူတကယ်တော်လျှင်မြင့်မတ်မဟော်ဘဲ လေး။”
ပဝိ၊ ၃၉။ ၃။ အထူး အမှုအခင်းမျိုးအတွက် ဖွဲ့ စည်းရသော
တရားသူကြီးအစု။ ၄။ ကြီးကျယ်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ “ဗောဓိ
ဖူးငုံ၊ တည်မှတ်ခုံကို၊ တစုံမက်မက်။” ငရဲ* ၄။

ခုံညှင်း-န / ဂုန်ညှင်း / ၁။ လက်ဖြင့် ထိုးလို၍ ကစားရသော
အစေ့ကြီးမျှားပါသည့် သီးတောင်ရှည် သီးသော နွယ်ပင်။
၂။ ယင်းအပင်၏ အစေ့။ ၃။ ပေါင်ခိုးဆင်နှင့် ညို သကျည်း
ခိုးဆတ်တို့၏ ရှေ့ပိုင်းမှ ဖြတ်ကျော်သွားသော ကြွက်သား
ကြောတို့ကို ပိုမိုတောင့်တင်းစေသော ခုံညှင်းစေ့မှ ရှိသည့်
အဖိုး။ (ခုံချင်း၊ ဂုံညှင်းဟုလည်း ရေးကြသည်။)

နည်းတန်း - ကြိဝိ / ဂုဏ်သိမ်းခန်း / တခုနောက် တခုလိုက်၍ စိတ်နားကာ။ (တောငန်း) ခရီး၌ ပျံ့သန်းရာ၌ ... နည်းတန်းပုံ အတိုင်း ပျံ့တတ်၏။" ၄၇။ ၂၇၆။

နည်းတန်း - ကြိ / ဂုဏ်သိမ်းတိုး / မြေတွင် ထောင်ထားသော နည်းတန်းများကို အခြား နည်းတန်းဖြင့် ပစ်ကစားသည်။

နည်းတန်း - န / ဂုဏ်သိမ်း / ဒူးဆစ်ရှေ့တွင် ခိုသော နည်းတန်း သတ္တန် အမှိုက်ပြားကလေး။ ပုဆစ်မှို။ ဒူးဆစ်မှို။ (ဂုဏ်သိမ်း ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

နည်းတန်း - ကြိဝိ / ခုန့်တမင် / ၁။ ခုန့်တမင်ဟု။ "နိဗ္ဗိတေတောကံ၊ ဩဌဌက အစိုကို ခုန့်တမင်ကြည့်သို့ပူဇော်လိုသောကြောင့်။" ကဝိမာ၊ ပ။ ၆၃။ ၂။ အဆောတလျင်။ အလျင်လျင်။ အလျင်အမြန်။ "ကျော်စွာလည်း ... ဇာယုဒ်က အကျဉ်း ဆီး၍ တိုက်နှင့်လေသောကြောင့် ပျက်ပြန်ချေ၏။ ခုန့်တမင် ပြန်လာ၏။" ချကြီး။ ၃၃၇။

နည်းတန်း - န / ခုန့်ခိုင် / ၁။ ကြိ ခိုင်စွာ စိုက်ဆောက်ထားသော တိုင်မြင့်။ ၂။ စက်ပစ်ရာ စက်တိုင်။ "လက်မှန်ရွယ်ရာ၊ ထက် ဝါဉ်ပြီး ခုန့်ခိုင်တုံးကား။" ပါမီ* ၁၄၂။ ၃။ မြို့ တံခါးရွက် တွယ်ကပ်ထားရာ အမာခံတိုင်။ "စေတတရား၊ တံခါးခုန့်ခိုင်၊ ကြိ ခိုင်ဆောက်ပြီ။" ဆု* ၁၃၇။ ၄။ ယက်ကန်းစင်တွင် အမာခံတိုင်လည်း။ "ခုန့်ခိုင်မြင့်သွန်း၊ လွန်းရက်ကန်းသို့။" ငရဲ* ၄၈။ ၅။ နေနာရီ တွယ်ကပ်ရာတိုင်။ "တိုင်မြင့်ခိုင်နက်၊ တွက်သစ်နှစ်သစ်၊ ဖြစ်တတဝါ။ မှတ်သားသဖြင့် စင်မြင့်နာရီ၊ ပယိဉ်တိုင်အောင်... ပြတိုက်ဦးတွင်း၊ ပြုံးမြူးမောက်မောက်၊ ခုန့်ခိုင်ဆောက်၍။" ကုသ* ၃၇။ ၆။ မြင်းကိုလိမ္မာအောင် ကျင့်ရာတွင် မြင်းကိုချဉ်ထားရာတိုင်။ "မြင်းက မလုပ်၊ ခုန့်ခိုင် လှုပ်သည်။" ပုံ။ ၇။ အမူ အနှူးအနီင်ကို ဆုံးဖြတ်သောသူ။ တရားသူကြီး။ "ကျော်ခေါင်ပညာ၊ ထေရ်မြတ်စွာကို၊ မှတ်နာ စိန်ရည်၊ ခုန့်ခိုင်တည်၍၊ ဘုန်းစည်မှန်ကု၊ ဟောတော်မူသား။" ချသီ* ၁၀။

နည်းတန်းလျား - န / ခုန့်တန်းယား / နောက်မှီနှင့် လက်တန်း ပါသော ကုလားတိုင်ရှည်။

နည်းတန်း - န / ခုန့်ဗျန် / သစ်လုံးကို လွှဲပိုင်းဆီသို့ အလိုအလျောက် ပို့ ပေးသော သစ်လုံးတင် ခုံတမျိုး။ လွှဲခုံပျံ။

နည်းတန်း - န / ခုန့်ဗျန် / ခါးသိပ်၍ အထက်ဘက် အောက်ဘက်သို့ ကားသွားသော ဘုန်းကြီးပျံပြာသား။

နည်းတန်း - န / ခုန့်ဗနတ် / သစ်သားကို အောက်ခံလုပ်ထားသော ဖိနပ်။

နည်းတန်း - ကြိ / ခုန့်ဖို့ / တရား စစ်ဆေးစီရင်ရာအတွက် ပုဂ္ဂိုလ်များ ကို အာဏာပိုင်တို့ က ဖို့စည်းပေးသည်။

နည်းတန်း - ကြိ / ခုန့်မင် / တပ်မက် စွဲလမ်းသည်။ အရေးတကြီး အလိုရှိသည်။ "ငါ့မိရောက်ဟု၊ ဝမ်းမြောက်အားရ၊ ကြားလေ ကလျှင်၊ တောင်တစ်မင်၊ မြေတိုချင်သည်။" ခင်ဌေး* ၃၉။

- ကြိဝိ / ခုန့်မင် / ၁။ စုံစုံမက်မက်။ ၂။ အလျင်အမြန်။ အဆောတလျင်။ အလျင်လျင်။ "သွား၍ခုန့်မင်၊ ငါ့ရှေ့တွင်သို့၊ လျင်လျင်ရောက်စေ။" ဘူလင်* ၁၄၆။

နည်းတန်း - န / ခုန့်ယုန်း / ၁။ ခုံအရာရှိ တရားစီရင်ရာသူနာ။ ၂။ တရား ရေးသူနာက အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖို့စည်းပေးသော တရားစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့။

နည်းတန်း - န / ခုန့်ယေ / ထိုင်စရာ ခုံပြင်အရှည်။

နည်းတန်း - န / ခုန့်လူရီး / အမှုကို တခုထွင် အဆုံးအဖြတ် ပေးရန် ဆွေးနွေးချယ်တင်မြှောက်ရသော တရားသူကြီး။

နည်းတန်း - န / ခုန့်လောက် / တမင်းအိုး၊ ဟင်းအိုးတည်ရာတွင် အောက်ခံခုံအဖြစ် သုံးရသော မြေစိုင် မြေခဲ၊ ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲစသည်။ မိုခုံလောက်။ "ရသကလည်း ... ခုံလောက် နှိုက် မီးညှိ၍ အိုးတည်၏။" ထိကုဏ်။ ၇၁။

နည်းတန်း - န / ခုန့်သမာဓိ / ခြောက်မတ် တည်ကြည်သည်ဟု ယုံကြည်ကာ လူအများက တင်မြှောက်သော ခုံလူကြီး။

နိုး

နိုး - ကြိ / ခုနိုး / အထက်သို့ မိုမောက် ကွေးဝိုက်တက်သည်။ မို့သည်။ "ဆောင်လျှပ်တောက်ပြုံး၊ မောက်မောက် နိုးသား၊ ကျောက်လုံး ကျောက်ဝန်း။" ကိန္နရီ* ၆၇။

- န / ခုနိုး / အထက်သို့ မိုမောက် ကွေးဝိုက် နေသော အရာ။

- နိုးဝိ / ခုနိုး / အထက်သို့ ကွေးဝိုက် တက်သော။ မို့သော။

နိုး - န / ခုနိုး / ခုံးကောင် - န၊ နှင့် အတူတူ။

နိုးကောင် - န / ခုနိုးကောင် / ချေစပ်တွင် နေလေ့ရှိသော အခွံနစ် ခြမ်းပါသည့် ခရုမျှိုအောင် ချောတူဝါတမျိုး။

နိုးတံခါး - န / ခုနိုးတံခါး / မြစ်၊ ချောင်း၊ ချောက်ကမ်း၊ နိမ့်ဝှမ်းရာတို့ ကိုဖြတ်ကျော်၍ တဘက်နှင့်တဘက် ဆက်သွယ် ဆောက်လုပ်ထားသော အထက်သို့ မိုမောက် ကွေးဝိုက်နေ သော အရာ။

ခယ်

ခယ်မ - န / ခယ်မာ / ၁။ မယား၏ ညီမ။ ၂။ ညီ၏ မယား။

ချ

ချ - ကြိ / ချ / ၁။ အမြင့်မှ အနိမ့်သို့ လည်းကောင်း၊ အမြတ် မှ အယုတ်သို့ လည်းကောင်း၊ အညာမှ အမြေသို့ လည်း ကောင်း သက်ဆင်း၊ ဆိုက်ရောက်စေသည်။ တက်ရာမှ ဆင်း စေသည်။ တင်ရာမှ ကျစေသည်။ နိမ့်ကျစေသည်။ အောက် သို့ ရောက်စေသည်။ "တက်ပွားစောင်မာန်၊ လွှားတမ်းခွန် ကို ... ဖြတ်ပိုင်းလည်းချ၊ တတ်စွမ်းလှသား။" ကိုး* ၁။ "ကျော်စွာကို နန်းကချေ၍။" စွယ်၊ ပ။ ၅၂။ "လေးကြွနီခိုင် ကို တင်နိုင်ချေမိုက်၊ ဖက်မြင်မပြု။" ငပျို* ၅၁။ "လေပွေ

ကြီး သည်းစွာရောက်လတ်သော် ကျောက်ဆူးချ၍လည်း မရခဲ့။” ကိပု။ ၆၃၁။ “စီးတော်မူသော ရွှေဝေါကို မှန်ကင်း ချ၍ ပေးတော်မူသည်။” ညောင်ရမ်း။ ၅၁၁။ “ခွန်အား မမျှ ပြေးနိုင်စွမ်းသော အင်လည်းတပါး။” ဓမ္မကျော်။ ၃၀။ “သိက္ခာချ၍ လူထွက်လေ၏။” စတု။ ၈။ ၁၆၇။ ၂။ (ဆံပင်ကို) ခိုတ်ဖြတ်သည်။ “ဆံကိုချ၍ ပြည်မှနှင်စေ။” အခွံသံ။ ၇၂။

၃။ (စိတ်ကို) တည်ငြိမ်ရပ်နားစေသည်။ “နှလုံးစိတ်ဝမ်းချသင့် သေးသည် မဟုတ်ပါ။” သုသော။ ၂။ ၃၇၅။ ၄။ (ခရီးတွင်) ရပ်နားသည်။ “တနေ့မပြတ်။ မင်္ဂလဒိရပ်မှာ၊ အောင်တပ် ချကာ၊ နိဓရာစာဟု၊ ခေမာမြို့၊ ကြီး၊ အရောက်မီးသည်။” သံဝေ* ၂၁။ ၅။ အဆုံးသတ်သည်။ “သည်သိချင်းချလျှင်၊ မေတ္တိစိတ္တနတ်သားက ပြောမည်မှာ။” ဝိရိ။ ၂။ ၁၀။ ၆။ တစုံတရာကို လိုက်နာရန် ပြဋ္ဌာန်းသည်။ “ခွဲတန်းချ။ သမ္ပာနံ ချ။ ကင်းချ။ နေဓမ္မချ။” ၇။ ရေးချခေါ်သော သရလက္ခဏာ ကို ရေးသည်။ “ဝတွင် အာချ။ လလည်းရေးပြီး။” ဗန္ဓ။ ၁၄၁။ ၈။ အပြစ်ပို့သည်။ အပြစ်တင်သည်။ “လူမတန်ကို ချသည်။” ပုံ။ ၉။ (စကားစသည်ကို) ဖြင့် အကြီးနှင့်အသေး၊ အနုနှင့်အကြမ်းစသည်ကို ကွဲပြားအောင် လုပ်သည်။ “သံပြာ ကို ကြိတ်၍ ပုဆိုးနှင့်ချလေ။” ဩသေ။ ၃၀။ ၁၀။ လမ်း ပြသည်။ နည်းပြသည်။ ညွှန်ပြသည်။ သင်ပေးသည်။ “အခြေ ပါအ သင်ဦးစက၊ ချနည်းမကျယ်။” ကိုး* ၁၅၇။ ၁၁။ (ရွှေမျက်ပါးကို) ခွဲကပ်အောင် လုပ်သည်။ “သူဝပ်သိမ်းတို့ ကပ်လျှ။ ချမှီးကြသော ရွှေသက်န်းတော်။” သုသော။ ဆ။ ၃၇၂။ ၁၂။ ရန်မူသည်။ တိုက်ခိုက်သည်။ “အာဏာရမ္မ ကြောင့် အချင်းချင်းချကြရတာ။” ထွက်။ ၃၇။ ၁၃။ ရိုက် သည်။ “စားမှာမစား၊ စကားမျှား၊ ပါးချိုက်ရ။” ၁၄။ အတိုးအပျားရရန် ရင်းနှီးသည်။ “လယ်ချောင်းကုန်စယ်၊ ကြွေးဆယ်မြီချ၊ ကျီကြအိမ်ရာ။” ငွေ* ၁၇။ ၁၅။ အရေး အကြောင်း ရေးဆွဲသည်။ ပိုင်းခြားရေးမှတ်သည်။ “စည်း ချသည်။ ဇယားချသည်။ မျဉ်းချသည်။

ချ - စည်း / ချ ၃ / ကြိယာကို လေးနက်ပြေပြစ်စေသော စကား လုံး။ “ပြောချသည်။ ဖွင့်ချသည်။ လှည့်ချသည်။”

ချနက် - န / ချ ၃ နက် / ပါဠိကို ပြန်ဆိုသော လိုရင်းအနက်။ “ဗားကရာဆရာတော်ဘုရား ချနက်။” သဒ္ဓါသွ။ ၉၅။

ချပါတီ - န / ချပါတီ / ဂျုံမှန်ကို လုပ်သော မုန့်ပြားတမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]

ချမှတ် - ကြိ / ချ ၃ မှတ် / သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတခုခုက ကိစ္စတရပ်ရပ်ကို အတည်ပြု သတ်မှတ် စေသည်။ “ပညာသင်ကြားရေးနည်း နိဿိတရပ်ကို ချမှတ် ခဲ့ပေသည်။” စာချုပ်။ ၂။

ချထား - န / ချထား / စေရ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ချထားသီး - န / ချထားသီး / ၁၊ ချထားသီးက သို့၊ အလယ်ပုည့် အထက်အောက် ချားသွားသော ပုံသဏ္ဌာန်။ ၂။ စေတီနှင့် ပြာသာဒ်တို့တွင် ချထားသီးနှင့် သဏ္ဌာန်တူသော ထီးစိုက်ရာ အထွတ်အရပ်။ (ငှက်ပျော့ဖူးဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

“ရွှေစိရုန့် စေတီတော်တွင် ချထားသီးက ပြေတိုင်အောင် ရွှေသက်န်းကပ်သော အလှူတော်။” ချုပ်ပုံ။ တ။ ၁၀။

ချမှီးကျမ်း - န / ချ ၃ မှီးကျမ်း / ဆရာစဉ်ဆက် သင်ကြားပို့ချ မြဲမြံစေသော သဒ္ဓါ။ သင်္ဂြိုဟ်စသော ကျမ်းစု။

ချလန့် - န / ချလန့် / လှ၊ ငွေ၊ ကုန်ပစ္စည်းတို့နှင့်အတူ ပို့ဆောင် ရသော စာရင်းစာရွက်။ [ဟိန္ဒူ]

ချာ

ချာ - နဝိ / ချာ / ညံသော။ ဖျင်းသော။ ဆင်းရဲသော။ “မဲ့အာသာငယ်၊ ချာတော်မူလေခြင်း။” မန်လည်း။ ၂၇* ၁။ “သောင်းမေကလေး တယောက်ဟာ မွဲလိုက်တာ ချာလို့ ဟော။” တင်းစာ။

ချာကနဲ - ကြိဝိ / ချာကနဲ / ရုတ်တရက် မျက်နှာ လှည့်သွား လျက်။ “ချာကနဲလှည့်၍ ပြန်အသွား။” နော၊ ၃။ ၃၉၇။

ချာချာလည် - ကြိ / ချာချာလည် / ပတ်၍ လှည့်၍ သွားသည်။ မရပ်မနား လည်သည်။ “မင်းရဲကျော်ထင်လည်း ဆီးခံ သည်များကို ချားပတ်၏သို့၊ ချာချာလည်၍ ခုတ်လေသည်။” သုသော။ ၈။ ၉၈။

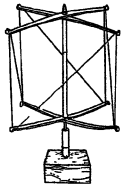
ချာတူးလန် - န / ချာတူးလန် / ၁၊ အလွန်ဆင်းရဲသော အဖြစ်။ အလွန်ညံ့ဖျင်း နဲ့ချာသော အဖြစ်။ ၂။ အလွန်ဆင်းရဲသော သူ။ အလွန်ညံ့ဖျင်း နဲ့ချာသောသူ။ “ရွာတမူတန်က ချာတူးလန် တို့ ပါကလား။”

ချာတိတ် - န / ချာတိတ် / ငယ်ရွယ်သော ယောကျ်ားကလေးကို ကြီးသူက ခေါ်သော အမည်။

ချာလပတ်လည် - ကြိ / ချာလပတ်လယ် / ချာချာလည်သည်။ “အိမ်ကလေးအတွင်း၌ ချာလပတ်လည် ဟိုဟိုခီခီသို့ ရောက် ပြေး နေလေ၏။” ချစ်စေ။ ၁၇၈။

ချား

ချား - န / ချား / ချည်မျှင် ချရသော ရဟတ်။ ချာ ချာလည်နေသော အရာ။ ရဟတ်။ စကြာ။ မြင်းနပ် စသည်တို့ကို တပ်ဆင်၍ ကလေးများ အပျင်းပြေ စီးသောရဟတ်။ “ရဟတ် စက်ချားယန္တရားတိုင်ရင်၊ ရေ ကောင်း ကင် ဖြင့်။” ခင်ထွေး* ၁၂။

ချား

ချားခုံ - န / ချားရုန် / ချည်မျှင်ချသောချား၏အခြေခံမြစ်သော ခုံ။ “နှီး၊ နွယ်၊ ချည်သော၊ ချားခုံ၊ ဆုံ၊ မောင်း၊” သတ် ကြီး။ ၁၅၇။

ချားပုတ် - ကြိ / ချားပုတ် / ယက်ကန်းရှယ်သောအခါ ချားကို လက်ဖြင့်ပုတ်၍ လှည့်သည်။

ချားလက်ထံ - န / ချားလက်တန် / ချားကို လည်အောင် လှည့်
ပေးသော တုတ်တံ။

ချီ

ချီ - ကြိ / ချီ / ခံနိုင်စွမ်းသည်။ သည်းခံနိုင်သည်။ ခံနိုင်ရည်
ရှိသည်။ “ကိုယ်ချီသော် အမိကိုသားမကယ်နိုင်။” သမန်၊
ဒု။ ၃၁၃။

ချီ - နဝိ / ချီ / များပြားသော။ “ထိန်တောက်တေဇာ၊ နရိန္ဒာ
သိ၊ တန်းမိုးချီသည်၊ နရပတိသနင်း၊ ဥက္ကဿမင်းလျှင်။”
ကုဿ* ၁၄၆။

ချို

ချို - စည်း / ချို / အကြိမ်၊ အပန်း၊ အခါကို ရေတွက်သော
စကား။ “တချီလောက် အစမ်းခွန်ကြည့်ပါ။” ခုန့်၊ ၆၈။

ချို - ကြိ / ချို / ခါ ပင်သည်။ မြောက်သည်။ ကြွစေသည်။
ကြွသည်။ “ဘမုခံ၊ မျက်မှောင်ကို၊ ဥက္ကိပိ၊ ချီ၏။” ဟောသျှ၊
ဒု။ ၁၁၂ - ၁၁၃။ ၊ ပင်မြောက်သိမ်းပိုက်ဆောင်ယူသည်။
“သားချစ်မည်၊ သားချီမလှ၊ ကျင့်စကြသို။” တုလင်* ၂၀၄။

ချို - အလုံးအရင်း အခမ်းအနားနှင့် ခရီးထွက်သည်။ “သက္ကတိင်း
သို့ စစ်ချီလေရာ။” နိမာ၊ ပ။ ၁၀။ ၊ စတင်ပြုလုပ်သည်။
“ပ ပယသိ သိုင်းက ချီ၍ ရှေးဦးစီးရသည်။” ဂီတစ်၊ ၁၃၈။

ချို - သိမ်းကျူးသည်။ သိန်းချီ၍ မချမ်းသာသောသူ။ “ဗမာ၊
၁၀၆။ “အလုပ်သမား အာဇာနည်တို့ မှာလည်း ထောင်၊
သောင်းနှင့်ချီ၍ ပေါ်ထွန်းနေသည်။” ခေတ်ဟောင်း၊ ၁၂၃။

ချိုကိုချီ - န / ချိုကိုချီ / ချစ်ကိုချီ / အမြစ်ကို လှော်သင်း၍ ကြိတ်
ကာ ကော်ဖီမှုန့်နှင့် ရော၍ စွဲသုံးရသော အပင်တမျိုး။ [လိပ်]

ချိုစောက် - န / ချိုစောက် / တကြိမ်လျှင် အခကြေးငွေ မည်မျှ
ပေးမည်ဟု အငြင်းပင်းသိမ်းလူ့ရှင်တော် စသည်ကို ယာယီ
ငှားရမ်းခြင်း။

ချိုအက် - ကြိ / ချိုအက် / ခါ စစ်ရေးစစ်ရာအတွက် စစ်သားများ
ခရီးထွက်သည်။ ၊ အလုံးအရင်း၊ အခမ်းအနားနှင့် ခရီး
ထွက်သည်။ ၊ လိုရာသို့ ရောက်အောင် အများစုပေါင်း၍
သွားသည်။

ချိုနံချက် - ကြိဝိ / ချိုနံချက် / ချိုနံချက် / (စိတ်) မတင်
မကျ (မြစ်သည်) ။ သို့လောသို့လော (တွေးသည်)။ ဝေခွမရ
(မြစ်သည်)။

ချီး

ချီး - ကြိ / ချီး / ခါ မြောက်စားပြောဆိုသည်။ “ပြီးစည်
လျှည်း၊ အောင်သံချီးက။” အာသံ* ၃၂။ ၊ မြောက်စား
သည်မြင့်မြတ်သောနေရာတွင် ထားသည်။ “အိမ်ရှေ့ မြောက်
ချီး၊ သားတော်ကြီး။” ကုန်းလွှေ* ၃။

ချီးကျူး - ကြိ / ချီးကျူး / ရုတ်သင်္ဃန်းကို ထုတ်ပေးပြောဆို
သည်။ မြောက်မြင့်ပြောဆိုသည်။ “အရှင်ကျေးဇူး၊ ချီးကျူး
ပေးတု၊ ရုတ်ရုတ်လည်လည်။” ဟင်္သာ* ၃၈။

ချီးမွမ်း - ကြိ / ချီးမွမ်း / ချီးမွမ်း / ရုတ်တူ၊ စွမ်းရည်ကို ထုတ်
ပေးပြောဆိုသည်။ ပွဲ၊ နဲ့ ပြောဆိုသည်။ “လူ့သည် လူ့သားကို
ကြည့်၍ ချီးမွမ်းတတ်မှ ပညာရှိ ဝေချသည်။” ကိပ္ပ၊ ၁၃၃။

ချီးမွမ်းခြေကျောက် - န / ချီးမွမ်းခြေကျောက် / ချီးမွမ်းဟန်
ပြု၍ ကဲ့ရဲ့မြင်တင်ခြင်း။ “အဲဒီစကားဟာ ချီးမွမ်းခြေကျောက်
လို ခေါ်ရမှာသား။” ထွေရာ၊ ၃။

ချီးမြှောက် - ကြိ / ချီးမြှောက် / ခါ မြင့်မြောက်အောင် လှုပ်
သည်။ မြှောက်စားသည်။ “အကြင်အခါ၌ စိတ်ကိုချီးမြှောက်
အပ်၏။” ကာယာ၊ ၂၇။ ၊ ကူညီသည်။ သင်္ဂြိုဟ်ထောက်ပံ့
သည်။ “နံစင်၊ စောင်လျှင်၊ တည်အောင် ချီးမြှောက်၊
စောင်ရောက်ကုန်မင်း။” တန်ရ* ၄၃။

ချီးမြှင့် - ကြိ / ချီးမြှင့် / ချီးမြှောက်သည်။ “မူထား အသင့်၊
ကြိုက်ဖွယ်ကျင့်ဟု၊ ချီးမြှင့်အထွတ်၊ မင်းလေးမြတ်လည်း။”
ဘူလင်* ၅၈။

ချူ

ချူ - န / ချူ / ခါ အတွင်းတွင် အဆန်လွတ် ထည့်ထားသော
သတ္တုလေဘက်အလုံးငယ်။ ၊ ချူကဲ့သို့ အသံမြည်သော
အသံတောင် အခြောက်ရှိသည့် နွယ်ယောင်ချူပုတ်ငယ်။

ချူ - ကြိ / ချူ / ခါ ပန်း၊ သစ်သီး စသည်တို့ကို အချောင်း
အတံဖြင့် ဆွတ်ခူးသည်။ “တောဟင်းရွက်ကိုလိုသော် တော
သစ်ခက်နှင့် ချူသည်။” လောစရာ၊ ၃၇။ ၊ ရယူရန် နေရာ
တကျအားထုတ်သည်။ “လောကုတ္တရာ၊ မြတ်ချမ်းသာကို။ ။

မှန်စွာအရ ချူ၏လော။” ဘူလင်* ၅။ ၊ တရုတ်စုသော
ကိရိယာဖြင့် ကျွတ်ကြီး ကျင်ငယ်စသည်ကို ထွက်လာအောင်
လုပ်သည်။ “ဓာတ်ချူသောကြိယာနှင့် ချူပေးရန်သင့်၏။”
ဇီဝက၊ ၁၄။ ၊ ယိုထွက်သည်။ “နှင်းနှင့်အတူ မျက်ရည်
ချူသည်။” ဇိယုတရွက်မက်မက်တည်း။ သစ္စာ* ၂၅။

ချူရယူရန် ပြားယောင်းသွေးဆောင်သည်။ “ချီးနှယ်ကူ၍။ ။
ချူမြူလှည့်ရတတ်ဘိမှ။” ကုဿ* ၂၁၂။

ချူကုံး - န / ချူကုံး / ကြိုး၊ သားရေပြား စသည်နှင့် သိက်
တားသော ချူရ။ “လည်၌ ဖုံးဆိုင်း ချူကုံးတို့ဖြင့်
ဆွဲဆင်၍။” သံဝတ်၊ ၂၆။

ချူချာ - ကြိ / ချူချာ / ခါ မကြာခဏ နာဖျားမကျန်း ခံနိုင်
သည်။ “ငယ်စဉ်က ချူချာတတ်သည်။” ရှေ့ပတ်၊ ၁၈။
၂။ ညံ့ဖျင်းသည်။ ဆင်းရဲသည်။ “ဘုမိကမူလာ၊ မြေမွေ့ နှုန့်ငုံ၊
ချူချာတော်မူလှသော။” ပုညဝတ်၊ ၁၁၂။

ချူနာသည် - န / ချူနာသည် / ခဏခဏ ဖျားနာသော
အားနည်းချဉ်နဲ့သူ။ “အားအင်ချဉ်နဲ့နေသည့် ချူနာသည်
ကလေးကို။” စစ်သား၊ ပ။ ၁၉၃။

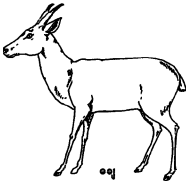
ချူပုံ - န / ချူပုံ / ဝမ်းချူထုတွင်သုံးရသော ရေထည့်သည့်

စည်ငယ်၊ ပုံးငယ်။ “ချူပုံးနှင့် သားခေကြီးကိုလည်း... ဆေးကြောချို့။” ဝမ်းဆွဲ။ ၄၃။

ချူလုံး - န / ချူလုံး / ချူ - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
ချူသံပါ - ကြိ / ချူသံပါ / (အသံ)တစာစာဖြစ်သည်။ ချူမြည်သံနှင့် တူသည်။ “လက်မိုင်ချါ၊ ချူသံပါအောင် ညည်းညူတော်မူမှာလေသည်။” သာဓုရင်း၊ ၁၊ ၁။ ၇။

ချေ

ချေ - န / ချေ / အပြင်ထိုထွက်နေသော အစွယ်စုံရှိသည့် သမင်၊ ခရယ်မျိုးသားကောင်။ “ယုန်ငယ်နှင့် ချေ၊ အခြေလေးချောင်း၊ သားအပေါင်းက။” ဝေပျို့* ၂၁။

ချေ

ချေ - စည်း / ချေ / ကြိယာကို လေးနက် ပြေပြစ်စေသော စကားလုံး။ “မိသန္တာမြေကြားပါချေလော့။” မနော* ၃၈။ “မလွှာမင်းတို့ အား အကြောင်းကို ကြားချေ။” ဇီ။ ၆၆၅။

ချေ - ကြိ / ချေ / နှာခေါင်းတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်သောအနှောင့်အယှက် တစ်တရာကြောင့် ဝမ်းတွင်းလေသည် နှာခေါင်းမှ အပြင်းအထန် ကန်ထွက်သည်။ (“နရသိဟပတေမင်းကြီးကား”) ချေသည် သမီးသည်မျှ မရှိစကား။* မှန်း၊ ပ။ ၃၈၀။

ချေ - ကြိ / ချေ / ၁၊ ပျောက်ကွယ်သွားစေသည်။ ဖျက်ပစ်သည်။ “သက္ကရာဇ်တရားလေးဆယ့်ရှစ်ခုချေ၍ တရကြွင်းထားတော်မူမှ။ သုသော၊ ပ။ ၅၂။ ၂၊ လိမ်းကျံသည်။ “မျက်နှာမြူတေ၊ နှိမ့်ချေ၍၊ သံခြေမြူ၊ ချစ်ကွယ်ဟသား။” သုဝဏ္ဏ* ၄၉။ ၃၊ ပြန်လည်ပြေကြားသည်။ သူတပါး ပြောဆိုချက်ကို ပျက်အောင်ပြန်လည်ပြောဆိုသည်။ “ကား ချေတင်၊ သဘင်မပြု၊ ခံတွင်းမသိ။” ကိုး* ၂၆။ ၄၊ ပစ္စည်းဝယ်ရာတွင် တန်ဖိုးကိုပေးသည်။ ပြန်လည်ပေးပတ်သည်။ “ငွေတော် ပေးချေ၍ ပြေပြီလား။” လန်ဒန်၊ ပ။ ၂၂။

ချေကိန်း - န / ချေကိန်း / မကောင်းသော ကံကြမ္မာကို ကျေပျက်စေရန် စီရင်ထားသော ဗေဒင်ကိန်း။ “မျှားစွာသော ယတြာတို့နှင့် ဖြိုကိန်းချေကိန်းပြုလျက်။” ကဝိသ၊ ၁၆၅။

ချေချွတ် - ကြိ / ချေချွတ် / ၁၊ (သံသရာဝှံမှ) လွတ်စေ၊ ကျွတ်စေသည်။ အကျွတ်တရားရစေသည်။ “ဝဂ္ဂိုင်းယောက်၊ ဝှံငံတို့ မှောက်ဝယ်၊ ကြားချော့က်ဘက်၊ မေ့စက်ကို၊ သံမြက်ဝဲချီး၊ ဟောပေပြီမှ၊ ချေချွတ်ပြုမှ။” ဆု* ၁။ ၂၊ [ပေါ]

ဟောပြောသည်။ “သုတော်သုမြတ်၊ ဟောချေချွတ်သား၊ မှုကပါဌ်နှုတ်၊ တရားတံလည်း။” ဓမ္မ* ၁။

ချေဆို - ကြိ / ချေဆို / ပြန်လည်ပြေကြားသည်။ “ဉာဏာနုညကဟော၊ မင်္ဂလာတရားတော်ရှိသည်မဟုတ်လော ချေဆို၏။” သာလင်၊ ၉၉။

ချေဆတ် - ကြိ / ချေဆတ် / ချေ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ချောင်းသံသည်ငင်း၊ ချေဆတ်သံသည်ငင်း။” ဓမ္မပဒ၊ ပ။ ၃၃၀။

ချေပ - ကြိ / ချေပ / သူတပါးက စွပ်စွဲပြစ်တင်ပြောဆိုသည်ကို ကျေပျက်အောင် ပြန်လည်ပြေကြားသည်။ အတိုက်အခံ ချေပဟောပြောလေ၏။” လူချွန်၊ ပ။ ၄၆။

ချေဖျက် - ကြိ / ချေဖျက် / ကျေပျက်စေသည်။ ပျောက်ကွယ်စေသည်။ “မိမိပေးပြီးအမိန့်ကိုပင် ပြင်ဆင် ချေဖျက်နိုင်ခွင့်ရှိခြင်းမှ။” အသောက။ ၅၁။

ချေမှန်း - ကြိ / ချေမှန်း / ပျက်စီးကျေပြုန်းအောင် လုပ်သည်။ “ရန်သူကို ချေမှန်းရန်။” လူချွန်၊ ပ။ ၇၈။

ချေလဲ - ကြိ / ချေလဲ / ပြန်လည်ချေပ ပြောဆိုသည်။ နှုတ်တုံ့ပြန်သည်။ “နှစ်ဦးကပင် ဥစ္စာရှင်ချည်း ဖြစ်ဟန်စကားနှင့် ပြောဆို ချေလဲပြီးသော်။” မဇ္ဈိမ၊ ပ။ ၂၃။

ချေလွှာ - န / ချေလွှာ / တရားလို၏စွပ်စွဲချက်ကို တရားခံ ပြန်လည်ချေထားသော စာလွှာ။ “တရားခံမျှားက ချေလွှာတင်သွင်းသည့် အမှုများကို။” ရုံး။ ၁၄။

ချေး

ချေး - န / ချေး / ၁၊ ကိုယ်တွင်းမှ စွန့်ထုတ်သော အစာဟောင်း။ အစာဟောင်းအိမ် အတွင်းရှိ အရာ။ မစင်။ ကျင်ကြီး။ ဘင်။ “ကိုယ်မှ ထွက်သော ချေး။” ဇီဝက။ ၃၄။

၂၊ အညစ်အကြေး။ အကြေးအညွှန်။ “သံကိုသံဖျက်၊ သံချေးတက်။” ပုံ။

ချေး - န / ချေး / ၁၊ အပင်မှ နက်သော သစ်စေးထွက်၍ အသီးမှ အရောင် ခိုင်သော မင်စေးထွက်သည့် သစ်ပင်။ ၂၊ သစ်စေးပိုင်။ (သစ်စေးနှင့် မင်စေးထွက်သည်။ မင်ကို ဒိုဘီအမှတ် မှတ်ရာတွင် သုံးရသည်။) ၃၊ အဆိုပါသစ်ပင်တို့မှ ရသည့် သစ်စေး။ (ယွန်းထည်မျှားကို သုတ်လိမ်းရသည်။) “ချေး ဟူသည်ကား သစ်စေး၏အမည်ဖြစ်၏။” ဝေါ။ ၂၁။

ချေး - ကြိ / ချေးချေး / ၁၊ အမျှားအားဖြင့် အတိုးအပွားယူ၍ သူတပါးအား ငွေစသည်ကို ခဏထုတ်ပေးသည်။ “အသပြာခြောက်ရာကို ချေးတော်မူပါမှ အကျွန်ုပ် တရားဆင်ရပါအံ့။” နှု။ ၃၃။ ၂၊ အမျှားအားဖြင့် အတိုးအပွားပေး၍ သူတပါးထံမှ ငွေစသည်ကို ခဏထုတ်ယူသည်။ “ငွေငွေလည်း ငွေတရားချေး၍ လှော်ကားအိမ်ဆောင်ကို ပြင်၏။” ကိပုံ။ ၁၆၁။

ချေးကုန်း - ကြိ / ချေးကုန်း / [အရပ်] နောက်ပေး သွားပြီးသောအခါ မစင်ကို သုတ်သင်သည်။

ချေးငွေ - န / ချေးငွေ / ချီးငွေ / ခေတ္တထုတ်ချေးသော
ပိုက်ဆံ။ ချေးယူသော ပိုက်ဆံ။

ချေးငှား - ကြံ / ချေးငှား / ချီးငှား / သုတပါးပစ္စည်းကို ခေတ္တ
ယူငှားသောပစ္စည်း။ “ငွေငါးရာကို ချေးငှား၍” သုဝေဓိနီ။
၃၄။

ချေးတုတ်ခနောင်း - န / ချီးတုတ်ခနောင်း / နောက်ဖေးသွားပြီး
သော အခါ မစင်ကို သုတ်သင်သော တုတ်တံ။

ချေးတွန်း - ကြံ / ဂျီးတွန်း / မြူမှုန်အညစ်အကြေးကို လက်ဖြင့်
တွန်းဖယ်ပစ်သည်။ “ချေးတွန်းခြင်းသည် သလိပ်ကို ဖယ်နိုင်
၏” ဥက္က။ ၂၆။

ချေးထူ - ကြံ / ဂျီးထူ / ၁။ အညစ်အကြေး များသည်။
၂။ [ဥပစာ] အဆာကျယ်သည်။ ၃။ [ဥပစာ] အလုပ်ကို
ရွှေ့ငှားချင်၍ ဆင်ခြေမျှသည်။ “ခေါင်းကိုက်သည်။
ရင်ပတ်နာပြန်သည်။ လေထိုးပြန်သည် စသည် စောစော
ချေးထူသည်။” နီတိ။ ၉၉။

ချေးပါ - ကြံ / ချီးပါ / ကျင်ကြီးစွန့်သည်။ နောက်ဖေး သွား
သည်။

ချေးဖိုးထိုး - န / ချီးဖိုးထိုး / နွားချေးပုံ ပြေဆွေးပုံတို့၌
ပေါက်ပွားသည့် နွားချေးဖိုး၊ ဆင်ဖိုး၊ အုန်းဖိုး။ ကြံပိုး။
“သေဆုတ်အခါ ချေးဖိုးထိုးမကြီး ဖြစ်ရရှာသတဲ့” ပေါဦး။
၂၇။

ချေးမျှား - ကြံ / ဂျီးမျှား / ချေးထူ - ကြံ။ ၂။ နှင့် အတူထူ။
“အင်မတန်စေ့စပ် ချေးမျှားသုတဦး” ကုန်စုံ။ ၅၆။

ချေးယိုအိမ် - န / ချီးယိုအိမ် / ကျင်ကြီးစွန့်ရာ အဆောက်အအုံ။
အိမ်သာ။

ချဲ့

ချဲ့ - ကြံ / ချဲ့ / ကျဲ့စေသည်။ ကျဲ့အောင်လုပ်သည်။

ချဲ့

ချဲ့ - ကြံ / ချဲ့ / ကျယ်စေသည်။ ကျယ်အောင်လုပ်သည်။ ကား
သည်။ “ဘုရားသခင် ဆုံးမတော်ကို အကျယ်ချဲ့၍ များများ
မဆိုတတ်အားနိုင်ပါသေး။” ပါရာ။ ၁၃။

ချဲ့ - ကြံ / ချဲ့ / ချဲ့ - ကြံ။ ၁။ “လုံကြုံလျော့ပါး....
အမူသာ များရသည်။ ခါးချဲ့ခြေတောင်း ဖြစ်ကြသည်”
ပုည။ ၁။ ၂၄။

ချဲ့ကား - ကြံ / ချဲ့ကား / ကျယ်ပြန့်အောင် လုပ်သည်။

ချဲ့ထွင် - ကြံ / ချဲ့ထွင် / ရှိရင်းဆက် ကျယ်ပြောပြန့်ကားအောင်
လုပ်သည်။ “သန်စပါးရိုက်ပျိုးရန် လယ်ကို ချဲ့ထွင် လုပ်ကိုင်
နိုင်ကြသည်။” ခရီးစဉ်။ ၃၇။

ချော

ချော - န / ချော / ၁။ ခရီးစခန်းတစ်ခု တစ်ခုသို့ ခရီးသည်။

ကုန်ပစ္စည်း စသည်တို့ကို အဆင့်ဆင့် ပို့ဆောင်ခြင်း။
၂။ ယင်းသို့ ပို့ရသောစာ။ စာပို့တိုက်မှ ပို့သောစာ။ ချောစာ။

ချော - နဝိ / ချော / ၁။ ကျိချွဲသောကြောင်ဖြစ်စေ မာကျော
ညက်ညောသောကြောင်ဖြစ်စေ ခြေကုပ်မရ လက်ဆုပ်မရဖြစ်
သော။ ချော်လဲစေတတ်သော။ ချော်စေတတ်သော။
“မြေချောသဖြင့် တိမ်းလည်းသည်။” ဝေါ။ ၂၇။ ၂။ ညီညွတ်
ပြေပြစ်သော။ ပြေပြစ်ညက်ညောသော။ “တောမျှောင်
ဖြစ်သော်လည်း နှဲမာ အတန်ချော၏။” ကိုယ်တွေ့။ ၂၁၆။
၃။ လှပပြေပြစ်သော။ “အပျိုချော သိပါ။ မြင်းချော သိနီ။”
ပုံ။

- ကြံ / ၁။ ပြေပြစ်ညီညွတ်အောင် လုပ်သည်။ “လက်သင်
ကေသားကို နီလာဘီးတော်နှင့် မချောသေး။” ရကြေး။ ၁၂၅။
၂။ အောင်မြင်ပြီးမြောက်သည်။ “ကိစ္စမျှား ချောခဲ့ပါစ။”
နော်။ ၁။ ၄၈။ ၃။ ပျောက်ပျက်ပြုန်းတီးကုန်သည်။ “ခါး
ဆက်ရက်၊ ကျော့ထွက်ဥဩ၊ တက်တက်ချောပြီ၊ ကျော်စော
ပါလိမ့်” ဗမ္မာ* ၁၀၁။

ချောကနဲ - ကြံ / ချောကနဲ / အလွယ်တကူ။ “တရားဟော
လျှင် ချောကနဲ အကျွတ်တရား ရမဲ့အကြောင်း” အဘိ။
စ။ ၅။

ချောကလက် - န / ချောကလက် / ကိုကိုးစေ့အမှုန်ကို သကြား
စသည်တို့နှင့် ထေ့၍ အတုံးအစိုင် လုပ်ထားသော
ခဲယွမ်း။ [လိပ်]

ချောကလက်ရောင် - န / ချောကလက်ယောင် / အညိုဖျော့ရောင်။

ချောကျ - ကြံ / ချောကျ / အငြိအတွယ်မရှိဘဲ အောက်သို့
ထောက်သည်။

ချောကျီကျီ - ကြံ / ချောကျီကျီ / ကျိချွဲစွာ။ “အပဲဆီသုတ်
ထားသကဲ့သို့ ချောကျီကျီရှိသည်။” အား။ ၃၈၇။

ချောချ - ကြံ / ချောချ / မူလပြောသောစကားကိုမပျက်စေပဲ
အစွဲပွယ်တမျိုး သက်ထောက်အောင် လုံးလွှဲပြောဆိုသည်။
“မြင့်မြင့်ကြီးဟူသောစကားကို နှုတ်မြှက်သည်အခိုက် ဒေါ်ဖူး
ဆိုက်ထောက်လာသည်နှင့် နက်ပြန် နေမြင့်မြင့်ကြီး အချိန်ကျမှ
မန္တလေးသို့ ထောက်မှာဘဟု စကားကို ချော၍ ချလိုက်လေ
၏။” မြင့်။ ၃။ ၁၀၉။

ချောငှားစ - န / ချောငှားစ / ချောပို့ခြင်းအတွက် ပေးရသော
အဖိုးအခ။

ချောစာ - န / ချောစာ / ချောဖြင့်ပို့ရသော စာ။ စာပို့တိုက်မှ
ပို့သော စာ။

ချောစား - ကြံ / ချောစား / ကုန်းတိုက်သည်။ “မင်းကြီးအား
ကို၊ ချောစားပြစ်ရှာ၊ ကြီးလင်းလှာ၍” ပြာဇီ* ၄၃။

ချောဆင် - ကြံ / ချောဆင် / ချောပို့ဆောင်ပေးရန် အာဏာ
ရှိသူတို့က ဒေါ်ယူသည်။

ချောဆွဲ - ကြံ / ချောဆွဲ / ချောပို့ဆောင်ပေးရန်လှ၊ လှည်း၊
မော်တော်ကား စသည်ကို အာဏာဖြင့် ခေတ္တသိမ်းယူ အသုံး
ပြုသည်။

ချောညက် - နဝိ / ချောညက် / သိမ်းပွေ့နှုတ်သော။ “ပြေမွေ့ရာ

ကို၊ ညှိဝါလို့လည်၊ မြချည်ချောညက်၊ မြထည်ကြက်၍။”
သုဇာ* ၂၆။

ချောထိုင် - န / ချောထိုင် / ပွဲလမ်းသဘင်တို့၌ ပျော်ရွှင်ပွဲအဖြစ်
တက်ရန် ဆီသုတ်လိမ်းထားသော ဝါးပိုးတိုင်။

ချောထောက် - ကြံ / ချောထောက် / စခန်းတခုမှတစ်ဆင့် တနေ
ရာမှ တနေရာသို့ အဆင့်ဆင့် ပို့ဆောင်သည်။

ချောထုပ် - န / ချောရတ် / ချောဖြင့် ပို့ပေးရန် ဖြစ်သော
အထုပ်။

ချောပိုး - ကြံ / ချောပိုး / ချောစနစ်ဖြင့် ပို့ဆောင်သည်။

ချောပစ် - ကြံ / ချောပစ် / ကုန်းတိုက်သည်။ ချောစားသည်။
“အဆွေခင်ပွန်းအား ချောပစ်၍ ဆိုသောစကား ကိုလည်း
ယူခဲ့၏။” ကိပ်။ ၁၅၂။

ချောမော - နဝိ / ချောမော / ညီညွတ်ပြေပြစ်သော။ အနှောင့်
အယှက် အခက်အခဲမရှိသော။ ချောမောဂါထာ၊ သူငယ်တိုက်
သားလောက်သတည်း။။ ဆု* ၇၈။

ချောမြေ - နဝိ / ချောမြေ / ချောမောသော။ “နရပတေ
အဂ္ဂတေ အတိလည်း ချောမြေ ခေပေပွဲ၏။” ရာကျော်။ ၂၅။

ချောမွေ့ - နဝိ / ချောမွေ့ / ညက်ညောပြေပြစ်သော။ ညီညွတ်
ချောမောသော။ “ကျစ်လစ်ချောမွေ့သော စကားကို ပြော
ရမည်။” မင်္ဂလာ။ ၁၃၃။

ချောမွတ် - နဝိ / ချောမွတ် / ညက်ညောသော။ “အရှည်ခိုင်ခံ့
သန့်ပျံ့ ချောမွတ်သော သစ်တူသမျှကို။” သမန်၊ ၃။ ၂၀။

ချောထွဋ် - န / ချောထွဋ် / ချောပို့ပေးရန် အလှည့်၊ အကြိမ်။

ချောသွေ့ - ကြံ / ချောသွေ့ / [ပေါ်]ကုန်းတိုက်သည်။ “အသက်
မြင့်ရှည်၊ တည်သရွေ့လျှင်၊ ချောသွေ့စကား။ နားမထောင်
လျှင်း။” ကိုး* ၄၆။

ချော့

ချော့ - ကြံ / ချော့ / ၁၊ တဘက်သားကို မိမိအလိုသို့ ညွှတ်
ယိမ်းလိုက်ပါလာစေရန် လိုက်လျောစွာ ပြားယောင်းပြောဆို
ပြုမူသည်။ “ပုဇွန်ဝတ်၊ ဆင်းနုတ်ပြီကို၊ တည်တညွတ်၊လှည့်
ပတ်ကြံတွေ၊ ချော့စလေ၍။” ပြာဇီ* ၄၇။ ၂၊ တဘက်သား
စိတ်ပြေအောင် လိုက်လျောပြောဆိုပြုမူသည်။ “အို တိတ်ပါ
မေမေချော့၊ ပွေ့ပွေ့တော့နိုင်ရန်။” တောချုပ်။ ၁၀၂။

ချော့မော့ - ကြံ / ချော့မော့ / ၁၊ မိမိအလိုသို့ ပါအောင်ဖြစ်
စေ၊ အမျက်ပြေအောင်ဖြစ်စေ လူတဘက်သားကို လိုက်
လျောစွာ ပြားယောင်းပြောဆိုပြုမူသည်။ “လွှတ်ပါလော့ဟု၊
ချော့မော့ချိုသာ၊ တောင်းပန်ထွာသည်။” သုဇာ* ၁၆။
၂၊ ချော့ - ကြံ၊ ၁၊ နှင့်အတူတူ။ “မင်းကြီးသည် သားကို
ချော့မော့၍သာ ညဉ့်ကို ကုန်စေ၏။” သမန်၊ ၃။ ၁၆။

ချော့မြို့ - ကြံ / ချော့မြို့ / ရွှင်မြူးလာအောင် ချော့မော့
သည်။ “ရင်ခွင်တွင် အမြဲထား၍ ကစားချော့မြို့၍ နေ-
သော်။” စိုး။ ၆၈။

ချော်

ချော် - န / ချော် / ၁၊ ငွေသတ္တု၊ စသည်ကို ကျိုချက်ထုမှ
ထွက်လာသော အညစ်အကြေး။ “စင်ဖြူသန့်ကြော၊ ချော်
မရှောသား၊ တော်ကျောငွေချည်။” မဟာ* ၁၁၃။ ၂၊ သဘာဝ
အလျောက် ရရှိသောအရာ။ (မြေအိုးသုတ်လိမ်းရန် စဉ်လုပ်
ရသည်။) [မွန်၊ ရှမ်း]

ချော် - ကြံ / ချော် / ၁၊ ကိုင်၍ ကုပ်၍မရပဲ ရှိသည်။ ၂၊ မှား
သည်။ တိမ်းပါးသည်။ ချွတ်ယွင်းသည်။ “ရှေးအမြေဆရာ၏
အာတော်သည် ချော်လေစွ။” စွယ်၊ ၃။ ၁၇၃။ ၃၊ မတွေ့
မဆုံ မကြုံမကြိုက်ဖြစ်သည်။ လွှဲသည်။ “မြန်နုန်သူ ကံတော်၊
ဘုန်းမြိုင်သူမတွေ့ လို၊ ယနေ့မျှားချော်ရင်လ။” ဝိဇယ။ ၄၁။
၄၊ ပြောင်လောင်းသည်။ မြက်ရယ်ပြုသည်။ “အချို၊ သော
သုတို့က သချော်သလို ချော်သလို မတော်သောစကားကို
ပြောကြားလေသည်။” ဥပမာ၊ ၃။ ၁၆၉။ ၅၊ ကြမ်းကြုတ်
မကျောသည်။ ဆိုးသည်။ “ဘီလူးသော်လည်း၊ မချော်
မခက်၊ စိတ်မွေ့ညက်၍၊ အသက်မသတ်၊ ဘေးမဲ့လွှတ်၏။”
ကိုး* ၄၇။ ၆၊ လွဲပြောသည်။ “ပျက်ကွယ်ချော်သွေ့၊ ရှက်
ဆေးချေသည်။” ဆိုတွေ့လွှဲကွမ်းကွမ်းတည်း။ ကိုး* ၈။

ချော်ချွတ် - ကြံ / ချော်ချွတ် / ၁၊ မတွေ့မဆုံ ရှိသည်။
လွဲသွားသည်။ “ကြံစည်ပါလည်း၊ ချမ်းသာချော်ချွတ်၊ ဖြစ်
လေတတ်၏။” ပျို့။* ၈၆။ ၂၊ မှားယွင်းသည်။ “ဤရဟန်း
ကြီး၌ တရုတ်အမျှ ချော်ချွတ်သောအရာကို ငါမြင်ချေ။”
မာလင်။ ၇၇။ ၃၊ ခြေကုပ်မမြဲပဲလဲပြီသည်။ “ဗာဏကသိ
ပြည်အလုံး၌ နေကုန်သော သူတို့သည် ချေသော်ငိုင်း၊
ချော်ချွတ်သော်ငိုင်း၊ နမော သစ္စက ပါပိယ ဟူ၍ ဆို
ကုန်၏။” ငါး၊ ၅၇၆။ ၅၇၆။ ၄၊ ခြေကုပ်မမြဲပဲလဲ ဖြစ်သည်။
ချောသည်။ “ခွါညွှန်ဖြင့် ချော်ချွတ်သော မြေအပြင်။”
သံဝတ်။ ၂၈၁။

ချော်တောငေါ - ကြံ / ချော်တောငေါ / တလွဲသို့ ရောက်သည်။
လိုရာမှ ချော်ထွက်သွားသည်။ “ကြံစည်လုပ်ကိုင်သမျှတို့ မှာ
လည်း ချော်တောငေါကြမည်သာတည်း။” တက်လမ်း။ ၂။

ချော်တိုက် - ကြံ / ချော်တိုက် / မြစ်ချောင်းတို့တွင် သစ်ရိတ်
မျှားကို ရွာမွေ့ခင်းလင်းပစ်သည်။

ချော်မြှုပ် - န / ချော်မြှုပ် / ချော်ရည်နှင့် အတူစီးယိုလာသော
အမြှုပ်။

ချော်ရည် - န / ချော်ယေ/ချော်ယံ/မီးတောင်မှ ယိုစီးထွက်လာ
သော အရည်ခြပ်။

ချော်လဲ - ကြံ / ချော်လဲ / ခြေမမြဲ၍ တိမ်းလဲသည်။

ချို

ချို - န / ချို / ကွဲ၊ နွား၊ သမင်၊ ဒရယ်စသော ခွာ၌ ချို တိုက်
တိရစ္ဆာန်မျိုးတို့၏ ဦးခေါင်း၌ ပေါက်သည့် မာသော အချွန်

အတက်။ ဦးချို။ “မိမိတို့နယ်ကနေခိုင်းသော နွား ၂ ခု၏ ချိုမှာ သပြေပန်း စည်းချို၊ ထိပုံ။ ၂။

ချို^၁ - နဝိ / ချို / ၁။ ထန်းလျက်၊ သကြားတို့၏ အရသာမျိုး ရှိသော။ “သစ်သီးသိပ်ချို၊ လိုမတလျင်း။” ကိ* ၄။

၂။ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သော။ သာယာသော။ “နှုတ်ချို သျှို တပါး။” ပုံ။ ၃။ ချိုပျက်ကြည်လင်သော။ “မျက်နှာပေးချို လှသော...မိန်းမပျို” ဖြတ်ကို။ ၅။

ချို^၂ - ကြို / ချို / သက်သာသည်။ “ဈေးချိုသည်။” တင်းစာ။

ချို^၃ - ကြို / ချို / [အရပ်သုံး] အကြောင်း တစုံတရာကြောင့် ပိုင်းခြားရပ်တန့်ထားသည်။ “(ပဲ)ဆယ့်ခြောက်ပေါက်ရတော့ ချိုထားလိုက်သည်။”

ချို^၄ - နဝိ / ချို / ၁။ ချိုတဲ့သော။ “ပညာပိုင်းမှာ ချိုသော လို သောအချက် အနည်းငယ်ရှိသေးသည်။” ချုပ်ပုံ။ မ။ ၁၈၈။

၂။ လျော့နည်းသော။ “မွန်းလွဲချိန်၌ နေချိန်၌ သွားသော အခါ ကျန်တော်တို့ သည်...ကမ်းပါးထိပ် မြေပြန့်၌ ကစားကြ ပါသည်။” သဉ်းမိုး။ ၂၂၉။

ချိုကမျိုးနွားမွက်ပဲ့ - န / ဂျိုဂျိုးနွားမွက်ပဲ့ / [ဥပစာ] အသုံးဝင် မှုနှင့် တန်ဖိုး လျော့နည်းသော သက်ရှိသက်မဲ့အရာဝတ္ထု ပစ္စည်းများ။

ချိုကြ - ကြို / ဂျိုကျွတ် / [ဥပစာ] မောက်မာ ဝါကြွားသည်။ ရန်ဖြစ်ချင်သည်။ လူတောက်သားကို ရန်ရွာသည်။

ချိုချင် - န / ချိုချင် / သကြားလုံး။

ချိုချင်ကြော - န / ချိုချင်ချင် / အသားတမျိုးမျိုးကို အချို အချဉ်တို့ဖြင့် ကြော်ထားသော တရုတ်အစားအစာ ဟင်း တမျိုး။

ချိုစောင်း - န / ဂျိုစောင်း / နားသယ်အထက် ဖြစ်သော ဦးခေါင်း၏ အစိတ်။

ချိုတည်ထူး - န / ဂျိုတယ်လူး / တချောင်းက ထောင်၍ တချောင်းက လဲပြီးလျှင် လုပ်နေသော ဦးချိုအစုံရှိသည့်နွား။

ချိုစောင်း - ကြို / ဂျိုစောင်း / [ဥပစာ] ချိုကြွသည်။

ချိုပက်ကား - န / ဂျိုပက်ကား / တချောင်းနှင့်တချောင်း ဝေးကွာ ကားထွက်သွား၍ ကော့သောဦးချိုအစုံပါသည့် နွား။

ချိုပျ - ကြို / ချိုပျ / ညင်းညင်းသာသာ ရှိသည်။ “မင်းလွင် မှိုင်းပေး မြောက်လေချိုမျှ၊ သွန်းချမြောက်ပျန်း။” နောင်၊ ၂* ၁၀(၂)။

ချိုပျပျ - န / ချိုပျပျ / အနည်းငယ်ချိုသော အရသာ။

ချိုမိုင်မိုင် - န / ချိုမိုင်မိုင် / ကလေးငယ်တို့ ချိုမြူးစွာဖြင့် လက်ကိုထောင်ကာ ဆုပ်ချည်ဖြန့်ချည် ပြုလုပ်ခြင်း။

ချိုမြမြ - န / ချိုမျှမျှ / ချိုယောင်ယောင်ရှိသော အရသာ။ အနည်းငယ် ချိုသော အရသာ။ “ခံတွင်းကိုချို ချိုမြမြ ခြင်း” ကုထုံး။ ၁၀၅။

ချိုမြ - ကြို / ချိုမျှ / ချိုမြူးသောအသွင်ဖြင့် ဖြားယောင်း သည်။ “ပျိုမြူတို့ က ချိုမြူ ချော့မော့ကြလေကုန်၏” ၁၁၈၀။ ပ။ ၉၄။

ချိုရဲရဲ - န / ချိုယံယံ / အချိုလွန်သော အရသာ။

ချိုသာ^၁ - နဝိ / ချိုသွာ / ၁။ သာယာနာပျော်ဖွယ် ဖြစ်သော။ “စကားချိုသာမှ လူလိုချေသည်။” ထိပုံ။ ၁၁၆။ ၂။ ကရုဏ် လိုလားသောအနေဖြင့် ကြည်လင်ညီညွတ်သော။ “မျက်နှာထား ချိုသာစွာနှင့်။” စာအကျ။ ပ။ ၁၄၃။

ချိုသာ^၂ - ကြို / ချိုသွာ / နည်းပါးသက်သာသည်။ “အပိုးနှုန်း ချိုသာစွာ” လူချွန်၊ ၃။ ၇၇။

ချိုသွေး - ကြို / ဂျိုသွေး / ၁။ နွားသည် မာန်စိ၍ ဦးချိုဖြင့် မြေစိုက်ကို ဝှေ့တိုက်သည်။ “နေသေးသပ ချိုထဲက၊ ချိုဆွေး သပ တမြေမြေ” ပုံ။ ၂။ [ဥပစာ] တောက်သားကို ရန်ပြုရန် စီစဉ် ပြင်ဆင်သည်။ “လက်နက်စွဲကိုင်ကာ တော်လှန်ရန် ချိုသွေး လျက်ရှိနေသည်။” လူချွန်၊ ပ။ ၄။

ချိုအေး - ကြို / ချိုအေး / ၁။ ချိုသော အေးသော အရသာ ရှိသည်။ ၂။ [ဥပစာ] သာယာနာပျော်ဖွယ်ရှိသည်။ “အသ မှာလည်း သာယာချိုအေးလှပေသည်။” ၄၈။ ၂၇၇။

ချို.

ချို. - ကြို / ချို. / မပြည့်စုံ၊ လိုနေသည်။ “မိဘုရားတို့၊ အင်္ဂါချို. လျှင် ဝါတို မင်းနှင့် မတော်သင့်ဟု။” ဥမာ* ၁၃။

ချို.ငဲ့ - ကြို / ချို.ငဲ့ / ချို.ငဲ့ - ကြို. နှင့် အတူတူ။ “နေဥစ္စာ ချို.ငဲ့တကာလည်း တကြောင်း။” တင်မြ၊ ပ။ ၆။

ချို.ထွဲ - ကြို / ချို.ထွဲ / ချို.သည်။ လိုနေသည်။ မပြည့်စုံ။ “သဏ္ဌာန်မလှ၊ အင်္ဂါချို.ထွဲ၏။” သမန်၊ ၃။ ၁၁၀။

ချိုး

ချိုး^၁ - န / ဂျိုး / ဥ နှစ်လုံးသာ ဥလေ့ရှိ၍ တကုကူးဟူ၍ ကူ တတ်သော ငှက်မျိုး။ ဥချိုးငှက်။ (ယင်းသည် ချိုးစိမ်း၊ ချိုးနီ၊ ချိုးနီတို၊ ချိုးပိန်တူး၊ ချိုးလင်းပြာ၊ ချိုးလည်ပြောက် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးပြားသည်။)

ချိုး^၂ - န / ဂျိုး / မီးပေါ်တွင် အထားကြာ၍ အကျက်လွန်ကာ အိုးတွင် ကပ်နေသော အစားအစာ စသည်။ “ထမင်းအိုး၌၊ ချိုးကိုမျှ မကျန်စေဘဲ။” ဥပမာ၊ ပ။ ၄၀၈။

ချိုး^၃ - စည်း / ချိုး / အပိုင်း၊ အဖို့၊ အစု၊ အဆ၊ အပုံတို့ကို ညွှန် ပြသော စကားလုံး။ “ဌေးချိုးဟူသည်တွင် အချိုး ၂ ချိုးပါသည်ကို ဆိုလိုသည်။” ဗန္ဓု၊ ၄၆၈။ “ရှင်ဘုရင့်တပ် တော် မခန့်ခိုင်း ငါးချိုးလောက် ပျက်ချေ၏။” မိပုံ၊ ၃၇၂။

ချိုး^၄ - ကြို / ချိုး / ၁။ တစုံတရာကို ကျိုးအောင် လုပ်သည်။ ကျိုးစေသည်။ “လွှားတမ်းချွန်ကို၊ ပြင်းရန်မှန်တိုင်း၊ ခတ်ချိုး လှိုင်းသို့။” ကိ* ၁။ ၂။ မျက်နှာမှလွှဲ၍ အရပ်မျက်နှာမှ လက်ဝဲဘက်သို့ ဖြစ်စေ၊ လက်ယာဘက်သို့ ဖြစ်စေ လှည့်သွား သည်။ ကျေသည်။ “ကားကလေးတောင်းသည် ဝက်သာလမ်း ထိပ်သို့၊ ရောက်သည်နှင့် ခုတ်တရက် လက်ဝဲဘက်သို့ ချိုးကျော့ သွားကာ။” ဖြတ်ကို။ ၅။ ၃။ အချပ်၊ အပြား၊ အလွှာမျိုး

ကို ခေါက်သည်။ “စနစ်ခေါက်စ၊ အလှူချိုးသွင်း၊ အဆင်း ပြည်ပြည်၊ ဖန်ရည်မြန်းမြန်း၊ လျှော့သက်နိုးကို” မြား*၆၃။
၄၊ နိုင်အောင်နှိမ်နင်းသည်။ မိမိအသာရအောင် သူတပါးကို ဖျက်သည်။ “တရပ်ပြေးမင်း၏ ဟင်းခွက် ၃၀၀ စံချိန်ကို မချိုးနိုင်” ပြု။ ၁၆၇။ “နတ်မြားလှေတော်၊ ပေါ်လာလျှင် ချိုးမယ်လေလေ” သာ။ ၃၄။ ၅၊ တစ်တရာကို ရုတ်ခြင်း ကဗျာဖွဲ့ ဆိုသည့် ဘာချိုးသည်။ “ကိုမြတ်ဝင်းနှင့်ဦးဘော်တို့ ကို တေဆိုင်ပေ။ အပြန်အလှန် သံချိုဖြင့် ချိုးစေတော် မူလေ၏” မြိုင် ၆၊ ရေတွက်မှတ်သားသည်။ “ပေါ်ခြင် ရာတွင် ကရီချီ ခုသည်။”

ချိုး - ကြိ / ချိုး / ခန္ဓာကိုယ်ကို (ရေဖြင့်) စွတ်စေ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်စေသည်။ ရေချိုးသည်။ “စင်ကြယ်ရေမှီး သန့်သန့် ချိုးမှ၊ ပုဆိုးဖြူလုပ်၊ ခဝါမွတ်ကို၊ ကြပ်ကြပ်မြဲစွာ၊ ဝတ်စကာ တည်း” ဘုလင်* ၂၉၄။

ချိုးကပ် - န / ဂျိုးကတ် / ချိုးငှက်ပေါက်စ။
ချိုးကပ် - ကြိ / ဂျိုးကတ် / ၁၊ မီးပေါ်တွင် အထားကြာသွား ၍ ချက်သောအရာသည် အကျက်လွန်ကာ အိုးတွင် ကပ် တွယ်သည်။ “ထမင်းအိုး၌ ချိုးကပ်ထမင်းတို့သည် ခိုကုန် သလော” မင်လတ်။ ၃၃၉။ ၂၊ အမှန်အမှား ကြိမ်စန့် များစွာ အရည်နှင့်တွေ့ထိ၍ သိပ်ကပ်ကျစ်လျစ်နေသည်။

- န / ဂျိုးကတ် / ချိုးကပ်နေသော အစာ။ “အရင်ရဟန်း တံခါး၌ ရပ်သော်လည်း ချိုးကပ်ကိုမျှ ငါမလျှူချေ။” စွယ်၊ ပ။ ၂၃၂။

ချိုးရေ - န / ဂျိုးရေ / ချိုးငှက်တမျိုး။ “တောက်ကျော်တပု၊ ချိုးရေလင်းပြာညဉ်းသံသာနှင့်၊ လူးလာပျဲ။” ရာမ၊ ဒု။ ၄၂။

ချိုးချိုးချွတ်ချွတ် - န / ဂျိုးချိုးချွတ်ချွတ် / ဝိတ်ဆိတ် နေစဉ် လှုပ်ရှားသံ။ “သာမဇိန်၊ သစ်ခက်အစရှိသည်တို့၏ သဓဇ္ဇန၊ ချိုးချိုးချွတ်ချွတ်ပြသောအသံဖြင့်။” သီလတ္ထ၊ ၂၇၃။

ချိုးချိုးပဲ့ - ကြိဝိ / ချိုးချိုးပဲ့ / (သူတပါးအား) နှိမ်နင်း၍၊ ဝိနိပ်၍ (ပြောဆိုသည်။)

ချိုးစိမ်း - န / ဂျိုးစိမ်း / တောနက်ရာတွင် နေလေ့ရှိသည့် အတောင်စိမ်းသော ချိုးငှက်မျိုး။

ချိုးတယ် - ကြိ / ဂျိုးတယ် / တယ်ချိုးဖြင့် အခြားချိုးကို ထောင် ဖမ်းသည်။

ချိုးထောင် - ကြိ / ဂျိုးထောင် / ညွတ်၊ ကျော့ကွင်း စသည်တို့ ဖြင့် ချိုးကိုဖမ်းသည်။

ချိုးနီတို - န / ဂျိုးနီတို / ကွင်းပြင်တွင် အုပ်ဖွဲ့နေလေ့ရှိ၍ ကျော နှင့်အတောင်မှာ အုတ်နီရောင် အသွေးရှိသော ချိုးငှက်မျိုး။ (ချိုးနီပုဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ချိုးနှိပ် - ကြိ / ချိုးနှိပ် / (အညွန့်၊ အညွှာ၊ အစွန်း၊ အစကို) ကျိုးပျက်တုံးတို ပြားဝပ်သွားအောင်လုပ်သည်။ “ရန်မြစ် ချိုးနှိပ်၊ ဗိမာန်အိမ်၌ စည်းစိမ်ချမ်းသာ၊ ထူပြော့သွား။” ဘုပေါင်း* ၅၆။

ချိုးပဲ့ - ကြိ / ချိုးပဲ့ / ကျိုးစေ ပဲ့စေသည်။ “အတောင်တို့ကို ချိုးပဲ့၍ထား၏” သံဝတ်။ ၅၁။

ချိုးဖောက် - ကြိ / ချိုးဖောက် / ကျိုးစေ ပေါက်စေသည်။ “အင်္ဂလိပ်ပြည်သစ်တပ်များကိုချိုးဖောက်၍ မဝင်နိုင်ကြချေ။” သမိုင်း၊ ဒု။ ၃၆၆။

ချိုးဖျက် - ကြိ / ချိုးဖျက် / ကျိုးစေ ပျက်စေသည်။ နှိမ်နင်း ဖျက်ဆီးသည်။ “အစဉ်အလာ ဓလေ့ထုံးစံများကို ချိုးဖျက် လိုတဲ့ ရာသီ” မာသစ်။ ၅၂။

ချိုးမှုတ် - ကြိ / ဂျိုးမှုတ် / ချိုးကူသံမျိုးဖြစ်ပေါ်အောင် လက်ခုပ် တွင်းသို့ လေ့မှတ်သည်။ “လက်ခုပ်နှင့် ချိုးကူသောအသံ ပြုလုပ်ကာ... ချိုးမှုတ်လိုက်လျှင်။” စီး၊ ၂၇၂။

ချိုးရေ - န / ချိုးရေ / ကိုယ်ခန္ဓာစင်ကြယ်အောင် ချိုးရသော ရေ။ “သိုးရေ ချိုးရေလည်း မတည်။ စားဘွယ် သောက်ရာ လည်း မပေး။” ကာသာ၊ ၇၀။

ချိုးထမ်းပြာ - န / ဂျိုးထမ်းပြာ / အပူပိုင်းဒေသတွင် အုပ်ဖွဲ့နေ လေ့ရှိ၍ လည်ကုပ်တွင် အနက်ပတ်ရှိကာ ကိုယ်အောက်ပိုင်း မွဲပြာသော ချိုးငှက်မျိုး။

ချိုးလယ်ပြောက် - န / ဂျိုးလယ်ပြောက် / လွင်တွင် နေလေ့ရှိ၍ လည်ကုပ်တွင် အပြောက်အကွက်များရှိသော ချိုးငှက်မျိုး။

ချိုးထိမ်း - န / ဂျိုးသိန်း / ကိုယ်မွေးမွဲပြာ၍ ရင်အတွင် နီညို ရောင်အင်းများရှိသော ငှက်ရဲတမျိုး။ (ငှက်ငယ်၊ ဖားငယ် နှံကောင် စသည်တို့ကို ထိုးသုတ် ဖမ်းယူထားမျိုးလေ့ရှိသည်။)

ချက်

ချက် - န / ချက် / ၁၊ သတ္တဝါတို့၏ ဝမ်းဗိုက်ပြင်တွင် ချက်ကြိုး ကြေရာမှ ကျန်ရစ်သောနေရာ။ ၂၊ ပုလင်းပင်တွင် ခွက်ဝင်နေ သောနေရာ။ ၃၊ ငှက်ပျောင်း၊ ဗူးသီးစသည်တို့တွင် အပွင့်ကြွ ၍ ကျန်ရစ်သောနေရာ။ ၄၊ အလယ်၊ ဗဟို။ “သမီးမောင်နှံ၊ စည်းစိမ်ခံလျက်၊ ပင်လယ် ချက် ၌” ဘုလင်* ၃၉၄။ ၅၊ နေရာ၊ အရပ်။ “ဗာရာဏသီ၊ ခေါ်ကြကုန်ထွန်း၊ အောင်ချက်မှန်၍” ဓမ္မ* ၄၃။ ၆၊ ထူးခြားသော အဆောင်အယောင် ထီးတမျိုး။ “နံသန်လျက်ဝယ်၊ ဋ္ဌေ ချက် ရတနာ၊ ဖြန့်ဖူးကာလျက်။” ရှေး ကဗျာ။ ၈၇။ ၇၊ တံခါးအဖုံးအပိတ်တို့ကို ခိုင်မြဲအောင် ပွဲ၊ နှောင်ရသော ကိရိယာ။ “တံခါးမှာ အတွင်းမှ ချက် ထိုး၍ထား သောကြောင့် မဝင်နိုင်” ခင်ဖြူ။ ၁၂။ ၈၊ လှည်းပုံတောင်း။ “ရထားလှည်းစက်၊ ပုံတောင်း ချက် နှင့်” ကိုး* ၄၅။ ၉၊ အရင်းခံ နေရာ။ “တပင်အနက်၊ မြည့်ချက်ဝယ်၊ ငါးစက် လည်း ပြာ” ဘွဲ့* ၂၃။ ၁၀၊ ပေါင်းကြီးမြွေ၏ စေ့ တောက် တချက်တွင် ပေါက်နေသော အတက်အစုံ။ “ပေါင်းကြီးချက် ငြိသော ယုန်သားငယ်” ရာဇသေ။ ၂၉၇။ ၁၁၊ ချက်ကောင်း - န၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။

ချက် - န / ချက် / တီးခတ်ရိုက်ပုတ်လှုပ်ရှား၍ မြည်သောအသံ။ “ချက်သို နားခွက်က မီးတောက်” ပုံ။

ချက် - န / ချက် / ငွေငှက် လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ဘက်တိုက်မှု ငွေထုတ်ယူခွင့်ပြုသော လက်မှတ်။ “ငွေခံ(ချက်)လက်မှတ်” ဥပဒေ။ ၂။ [လိပ်]

ချက်- ကြံ/ချက်/ခ၊ ထမင်း၊ ဟင်းစသည်ကို မီးစသည်ဖြင့် ကျက်နပ်အောင် ပြုလုပ်သည်။ ကျက်စေသည်။ “ကြက်ကို ဖလားအားအပ်၍ ကောင်းစွာချက်စေ၏။” ကိပ်၊ ၇၃။

၂။ အရည်ကိုဖြစ်စေ၊ အပတ်ကိုဖြစ်စေ ဝတ္ထုပစ္စည်း တခုခု ဖြစ်အောင် မီးဖြင့်ပြုပြင်သည်။ “ထောပတ်ချက်သည်။ အချက် ချက်သည်။” ၃။ သတ္တုကျောက်ရိုင်းကို အရည်ကျို၍ စင်ကြယ် အောင် ပြုပြင်သည်။ “ကသည်း သံချက်တတ်သောသူများကို လည်း သံချက်စေ၏။” ဟံသာဝံ၊ ၄၂၃။

ချက်ကနဲ- ကြံဝိ/ချက်ခနဲ/ချက်ဟူ၍ပြင်သော အသံကဲ့သို့ လျှင်မြန်သည်ကို ပြသော စကားလုံး။ ချက်ချင်း။ စောချင်း။

ချက်ကထိ-န/ဂျက်ကထိ/ချိုင်း-န၊ နှင့်အတူတူ။ “ဖိုနေောက် ဆိုင် ပေါက်၊ ချက်ကထိကိုလည်း တိုင်း။” ဓာဘု၊ ၃။ ၂၇၇။

ချက်ကောင်း-န/ဂျက်ကောင်း/ခ၊ အရေကြီးသော နေရာ။ “ချက်ကောင်းကို သေနတ်နှင့်၍ ကျားသေသည်။” ၂။ အခွင့် ကောင်း။ အခါကောင်း။ အလုပ်အကြံ အောင်နိုင်ဖွယ် အကြောင်း။ “အချင်းချင်း ကွဲနေသည်ကို ချက်ကောင်းဟု ချ်။” သမိုင်း၊ ၃။ ၄၆၀။

ချက်ကံ- ကြံဝိ/ချက်ကန်/ [ပေါ] အားလုံး။ အလုံးစုံ။ အကြွင်းမဲ့။ “ပါရမီစွာကို ချက်ကံရှိသည့် မပေးသော။” အဉ္စသံ၊ ၉၀။

ချက်ကျ- ကြံ/ဂျက်ကျ/ဖြစ်သင့်သည့် အတိုင်း ဖြစ်သည်။ နေရာတကျဖြစ်သည်။ ထိတိမိရှိသည်။ “ဤပါမောက္ခ၊ ဝိဇ္ဇာပင်၊ ချက်ကျဟပ်မြေ၊ ဆုံးဖြတ်စေတော့။” ဝိပျို့၊ ၉။

ချက်ကျလက်ကျ- ကြံဝိ/ဂျက်ကျလက်ကျ/အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့်။ သူ့နေရာနှင့်သူ သင့်လျော်လျောက်ပတ်စွာ။ “ချက်ကျလက်ကျ အကွက်ကျ ပြောနိုင်အောင် ကျင့်မည်။” လူချွန်၊ ပ။ ၁၀၃။

ချက်ကျောက်-န/ချက်ကျောက်/အမျက် ကျောက်နှင့် တူအောင် ပြုလုပ်ထားသော အရာ။ “ချက်ကျောက်ကို ပတ္တမြားဟု အသိမှားလျှင် အမြင်မှားလျှင် စီးပွားမဖြစ်နိုင်။” တော၊ တ။ ၅။

ချက်ကြိုး-န/ချက်ကြိုး/ခ၊ အမိဝမ်းတွင်းကလေး၏ ဝမ်းဗိုက် နှင့် အချင်းကို ဆက်သွယ်ထားသော ကြိုးသဖွယ် အရာ။ “ပါးလည်ညှို့ကိုယ်ဝန်ရှိ... အချင်း၊ အမျှေး၊ ချက်ကြိုးများ စုလှပ်ပြီ။” ဝမ်းဆွဲ၊ ၃၀။ ၂။ လေ့ရွက်၏အလယ်တွင် ရေသိ ကြိုက်သို့ ချည်ရသောကြိုး။

ချက်ကြွ- ကြံ/ချက်ကျ/ခ၊ ကြိုးဖြင့် ချည်ထားသော မွေးကလေး၏ ချက်ကြိုးသည် ပြတ်ကွာကျသည်။ “ချက် ကြွသောအခါ နေ့စဉ် ရေချိုးပေးရမည်။” ဝမ်းဆွဲ၊ ၆၇။ ၂။ အမိဝမ်းမှ မွေးဖွားသည်။ “နဂါးရုပ်မြေ၊ မောင်ကြွလေ လော့။ ချက်ကြွပြည်ထင်၊ ရောက်လေလျှင်ကား။” သူဇာ* ၂၄၀။

-န/ချက်ကျ/မွေးဖွားရာအရပ်။ ဇာတိအရပ်။ “ဘိုးဘ တို့ ချက်အကြွ ညောင်ကန်ရွာ ကြက်သရေ။” ပညာ၊ ၂။ ၁၈။

ချက်ချာ- ကြံ/ချက်ချာ/အရောက်စွာကို တတ်သိနားလည်

သည်။ လိမ္မာရေးခြားရှိသည်။ ပါးနပ်သည်။ “ထိုအိုးစားတွင် ရေခြားချက်ချာသူကို လူကြီးထားမြဲ။” ချုပ်ပုံ၊ စ။ ၂၇၇။

ချက်ချင်း- ကြံဝိ/ချက်ချင်း/မဆိုးမသင့်။ လက်ငင်း။ လောလောဆယ်။

ချက်ချင်းပြီး- ကြံဝိ/ချက်ချင်းပြီး/ချက်ချင်း- ကြံဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

ချက်ချင်းလက်ငင်း- ကြံဝိ/ချက်ချင်း/လက်ငင်း/ချက်ချင်း- ကြံဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

ချက်စု-န/ချက်စု/ခ၊ စုထွက်နေသော ချက်။ ၂။ မိုမောက် ချွန်ထွက်နေသောအရာ။ “ဆောင်းမှို၊ ပြုပြု၊ ဣချက်စုထက်၊ ရည်တူနိုင်လွတ်၊ ဇောတိရသိသို့။” ချ်၊ ၁၂၀။

ချက်စေလက်စေ- ကြံဝိ/ဂျက်စေလက်စု/ဂျက်စေလက်စေ/လစ်ဟင်းသည် မရှိပဲ။ လစ်လပ်သည် မရှိပဲ။ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ။ အကြိမ်တိုင်းအခါတိုင်း။ အရာရာတိုင်းတွင်။

ချက်စား-န/ချက်စား/ရေခံသည့်ကို ချက်၍ရသော ဆား။

ချက်ဆေး-န/ချက်ဆေး/ဆေးမည်များကို ရောနေသည့် ကျို ချက်ထားသော ရောဂါကုဆေး။

ချက်တဖြုတ်- ကြံဝိ/ချက်တဖျတ်/စောချင်း။ ရုတ်တရက်။ ပြုတ်ခြည်း။ ရုတ်ခြည်း။ “စေ့ကိုတိုက်၍ ညှို့အခါ ချက်တဖြုတ် တိုက်လျှင်။” သုသော၊ တ။ ၃၆၀။

ချက်တံ-န/ချက်တန်/ချက်ကြိုး။ “ချက်မပေါက်သော ချက်တံ သည် အမိဝမ်းရေနှင့် တစပ်တည်း ဖြစ်၏။” ဓာဘု၊ ၁၀၇။

ချက်တိုင်- ကြံဝိ/ချက်တိုင်/ [ပေါ] ခြေရင်းအချက်တိုင်အောင်။ “အပြီးတိုင်တိုင်၊ ကျေးဇူးစိုင့်အား၊ ချက်တိုင်ထိတိုင်၊ ကံကျွေး ချီသည်။” ပါမီ* ၁၄၄။

ချက်တိုင်-န/ချက်တိုင်/ချက်နှင့် ချက်၏ အတွင်းဘက် ဝမ်းဗိုက်အရပ်။ “သီးစ ချက်တိုင် ရင်ခေါင်း နံဘေး ဝမ်းလုံး နာသည်တို့ကို။” ဓာဘု၊ ၃။ ၉၇။

ချက်တွေ- ကြံ/ချက်တွေ/ဆုံသည်။ ကြုံသည်။ “ဤသို့ ဆွမ်းစား၊ ရွာဝင်လွှားစဉ်၊ ငါ့အားမှတော် ချက်တွေတည်း။” ပါမီ* ၈။

ချက်ဆီး-န/ချက်ထီး/စုထွက်နေသော ချက်အင်္ဂါ။

ချက်မိုင်- ကြံ/ဂျက်မိုင်/ခ၊ ကောင်းမွန်နိုင်နင်းစွာ ဖြစ်သည်။ “အိမ်ထောင်မှ ဘုရားတည်သည်၊ ဆေးမင်ရည်စုတ်ထိုး၊ သည် သုံးခု ချက်မိုင်လျှင်၊ နောင်ပြင်နိုင်ခက်သည့် အမျိုး။” ထပ်၊ ၁၈၄။ ၂။ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း ပြီးမြောက်သည်။ “အကြံ သည် ချက်မိုင် လှသည်။” တင်းစာ။

ချက်ပြုတ်- ကြံ/ချက်ပြုတ်/စားဖွယ်၊ ခဲဖွယ်၊ သောက်ဖွယ်၊ လျက်ဖွယ်တို့ကို ကျက်သွားအောင် မီးဖြင့် ပြုပြင်သည်။ “လုံ့လအားထုတ်၊ မိက်မှုတ်သော်၊ ချက်ပြုတ်ကိစ္စ၊ ပြီးစီး ကြသို။” ကိုး* ၃၄။

ချက်ပြုတ်ဝတ်- ကြံ/ချက်ပြုတ်ဝတ်/ထဘီ၊ ပုဆိုးစသည်ကို ချက်အောက်လျှောချ၍ စည်းနှောင်သည်။

ချက်မ-န/ချက်မ/ခ၊ အလယ်ဗဟိုဖြစ်သော အရပ်။

“အလယ်ချက်မ၌ တည်၏။” လောကုတ်။ ၁၈။ ၂။ လှည်းပုံတောင်း။ “ရထားလှည်းသီးစက်၏ ချက်မပုံတောင်း။” မေ့မစ။ ဒု။ ၂၄။ ၃။ ချိုင့်ခွက်ငယ်ဖြစ်နေသော ချက်အင်္ဂါ။

ချက်မြှုပ် - ကြို / ချက်မျှတ် / ၁။ မွေးစကလေး၏ ကြောသော ချက်ကို မြေတွင်မြှုပ်သည်။ ၂။ မွေးဖွားသည်။ ဖွားမြင်သည်။ ဇာတိဖြစ်သည်။ သူကောင်း ဖြစ်ရာ၊ ချက်မြှုပ်ရာ၊ မိဘတို့ အရပ်ငှာန သုံးပါးသောအရပ်ကို မမေ့အပ်။” ရွှေဘို။ ၃၉။

- ၃ / ချက်မျှတ် / ၁။ ဇာတိသား။ “ပန်းတောင်းမြို့၊ ချက်မြှုပ်၊ အကျွန်ုပ်မောင်မိုင်း၊ ဟုတ်တိုင်း ကြားရောက်ပါသည်။” ပုည၊ ၂။ ၄။ ၂။ မွေးဖွားရာအရပ်။ “နေရပ် ချက်မြှုပ်ကို စွဲလမ်းခင်မင်ခြင်း။” တိုင်းရင်း။ ၃၀။

ချက်နိုင် - ကြိဝိ / ချက်ယိုင် / ပေါ် ၁။ များပြားစွာ။ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ။ “မောစိမတ္တိုင်း၊ ခန်းဝါပိုင်က၊ ချက်နိုင်ပြည့်စုံ၊ နုထုတ်သည်။” ပါမိ* ၁။ ၂။ အလွန်လျင်မြန်စွာ။ လျင်မြန် များပြားစွာ။

ချက်လက် - ကြိ / ချက်လက် / လေးကန်ခြင်း မရှိ။ လျင်မြန် ဖျတ်လတ်သည်။ “ခင်မောင်ဦးသည် ... ချက်လက်ဖျပ်လတ်သည်။” သုံးရွှေ။ ၄၃။

ချက်လှည့်ခံ - ကြိဝိ / ဂျက်လှဲ၊ ဂန် / တလှည့်တပြန်စီ။ “သူတို့ နှစ်ယောက် ချက်လှည့်ခံ ဂျင်ပေါက်ကြသည်။

ချက်သံလက်ဆီ - ကြိဝိ / ဂျက်သံလက်သံ / အ ချေး ကြီးသော အသံအပိုင်းအချက်အလက်တို့ ကိုသေသေချာချာသိလျက်။

ချက်သွန် - ကြိဝိ / ချက်သွန် / ပေါ် များပြားစွာ။ ရက်ရောစွာ။ ပေါ့ပေါ့များများ။ လူများယဉ်းငှာ၊ ခြားရောကား၊ ပေးခါးချက်သွန်၊ ဝန်လည်းမတို၊ ကဲကျားသိ၍။” သိ* ၄၈။

ချက်အရက် - ၃ / ချက်အယက် / ၁။ မီးတွင် ပေါင်းချက်၍ ပေါင်းရွေးကိုယူရသော သေရည်။ ၂။ တောအရက်။

ချောက်

ချောက် - ၃ / ချောက် / ချောက် / ၁။ တောင်း၊ ကုန်းမြေ ခြေသည်တို့ နှစ်ခုအကြားရှိ နိမ့်မှိုင်းသော မြေပွမ်း။ တောင်မြောင်ချောက်ကြားမှ စီးကုန်သောမြစ်တို့ ချည်။” ငါး၊ ၅၁၁။ ၉။

၂။ မြေပြင်ကို ချောင်းတိုင်းစားသဖြင့် နိမ့်မှိုင်းကျန်ရစ်သော မြေပွမ်း။ ၃။ တောင်မြေ၊ တောင်ကမ်းပါးတွင် ဖောက်တွင်းတားသော လိုတ်။ “ဂူလိုတ်ကို ဂုဟဟူ၍၎င်း...ဗိလဟူ၍၎င်းခေါ်သည်။ ချောက် ဟူ၍လည်း အနက်ပြန်ကြသည်။” ဥတ္တ။ ၈၉။ [မှန်]

ချောက်ကမ်းပါး - ၃ / ချောက်ကမ်း / ချောက်၏ နံပါးအရပ်။ “ပုတ္တား၊ သင်ကို ငါကယ်တင်မည်။ သို့သော်လည်း ချောက်ကမ်းပါး မြင်လှ၏။” ထိပုံ။ ၄၇။

ချောက်ကျ - ကြိ / ချောက်ကျ / ၁။ ချောက်ထဲသို့ လိမ့်ကျသည်။ “ချောက်ကျပုတ္တား၊ တောမှားမှူးခိုး။” မဃ* ၃၁၄။

၂။ [ဥပစာ] ဒုက္ခနှင့် တွေ့သည်။ ဒုက္ခရောက်သည်။ အခက်အခဲနှင့် တွေ့သည်။

ချောက်ချ - ကြိ / ချောက်ချ / [ဥပစာ] လူတဘက်သား ဒုက္ခရောက်အောင် လုပ်သည်။

ချောက်ချား - ကြိ / ချောက်ချား / ၁။ (စိတ်) တုန်လှုပ်သည်။ လှုပ်ရှားသည်။ မငြိမ်မသက်ဖြစ်သည်။ “အိပ်မက် မည်သည့်ကား ခတ်ချောက်ချား၍ မြင်မက်သော အရာလည်း များ၏။” ဇောတိ။ ၁၀၈။ ၂။ လှုပ်ရှားစေသည်။ “လေပြင်းနတ်စက်တို့ဖြင့် တိုက်ဖျက် ချောက်ချားသော်လည်း။” ပုည၊ ၁။ ၉၀။ ၃။ မွေ့သည်။ “ဩသဓံ၊ အေးကို...။ ဥစကေ၊ ရေဖြင့်။ အာဠုလေတွာ၊ ချောက်ချား၍။ ဝေတိ၊ ပေး၏။” ဟောသျှ၊ ပ။ ၉။ ၄။ [ဥပစာ] နှံ့စပ်စွာ သိကျွမ်းနားလည်သည်။ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ တတ်သိလိမ္မာသည်။ မွေ့နှောင့်တတ်ကျွမ်းသည်။ “ဝိဇ္ဇာတိသုမ္ပုရိ၊ ချောက်ချားနိုင်သဖြင့် အကျင့်အာစာရ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဂုဏ်ထူးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မွန် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်။” လူတိ။ ၈။

ချောက်ခလွတ် - ၃ / ချောက်ခလွတ် / ချောက်တွင် ရေကျဖန် များသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တွင်းချိုင့်။

ချောက်တီးချောက်ချက် - ကြိဝိ / ချောက်တီး ချောက်ချက် / တော်ရဲလျော်ရဲ၊ အသင့်အတင့်။ ဖြစ်ဖြစ် မြောက်မြောက် အောင်အောင်မြင်မြင် မဟုတ်ပဲ။ မည်ကားမတ္တ။ “ကျွန်တော်တို့လို ချောက်တီးချောက်ချက်ပညာကိုသာ ရခဲ့သူ။” မှိုင်းမှန်။ ၁၆၄။

ချောက်တွန်း - ကြိ / ချောက်တွန်း / [ဥပစာ] သူတပါး ဒုက္ခ - ရောက်အောင် ကြံဆောင်ပြုလုပ်သည်။ ချောက်ချသည်။

ချောက်ပေါက် - ၃ / ချောက်ပေါက် / [ဥပစာ] ဒုက္ခပေးမည့် ကိစ္စ။ ဒုက္ခရောက်ရမည့်အကြောင်း။ “ချောက်ပေါက်တခုကို ရင်ဆိုင်တို့ရပြန်လေ၏။” သွေး၊ ၈၀။ ၁၇။

ချိုက်

ချိုက် - နဝိ / ချိုက် / ဟိုက်သော။ ဟောက်သော။ ရိုက်သော။ အတွင်းသို့ ဝင်သော။ “အောက်ချိုက်အကုဏ္ဍနီက ချိုက်ရာ အရပ်သည် အောက်မည်သဖြင့်။” ဝေါ။ ၁၁၈။

ချင်

ချင် - ကြိ / ချင် / နှစ်သက်တောင့်တသည်။ “ခမည်းအာသာ၊ ချင်တပ်ရာကို၊ ရွာရွာဖွေဖွေ၊ အတွေ့တွေ့လျှင်။” မျိုးဆွေငါတို့ ရွေးမည်တို့။” ကိုး* ၁၁၇။

- စည်း / ချင် / ပြုလို့၊ ဖြစ်လိုသည့် သဘောကို ပြသော စကားလုံး။ “နိဗ္ဗာန်သို့သာ ရောက်ချင် တော့သည်။” တေုတ။ ၂၇။

ချင် - စည်း / ချင် / တစုံတခုဖြစ်ပေါ်မည့်အရိပ်အရောင်ရှိသည့် သဘောကိုပြသော စကားလုံး။ “ဖြူဖြူ ဘာဖြစ်ချင်မှန်း မသိဘူး။” မယ်ဖြူ။ ၁၃၃။

ချစ်ခြင်း - န / ချင်လျင်း / ပြင်းထန်သော တောင့်တခြင်း။ အလို။ အသား၊ ဆန္ဒ။ “ယခင်နှုတ်သွဉ်သရက်ကိုပင်၊ အဝါမိတ်ရောက်၊ ချစ်ခြင်းမပျောက်နိုင်”။ ဩဝါ။ ၆၃။

ချစ်ခြင်းမြစ် - ကြံ / ချင်လျင်းဖျစ် / တစ်တခုကို ပြင်းပြစွာ နှစ်သက်တောင့်တသော အလိုဆန္ဒ ပေါ်ပေါက်သည်။ “စားကြွင်းကို စားရမကား ကောင်းလေစွဟု ချစ်ခြင်းမြစ် သောကြောင့်”။ မွေပစ၊ တ။ ၁၀၉။

ချင်ချင် - ကြံ / ချင်ယံပျေ / အား ဝန်ပြည့်ဝ၍ ကျေနပ်မှုကို ရသည်။

- န / ချင်ယံပျေ / အလိုဆန္ဒကို ပြုစေသောအရာ။ “ပွဲတော်ချက် ချင်ချစ်ကို၊ ထင်လွှဲလေ့ရှိသွား”။ ထပ်။ ၅၇။

ချင်ရွေး - န / ချင်လွေး / ၁။ အသီးတောင်မှ မာကျောပြောင် ချောသော အစေ့ငယ်များထွက်သည့် ချိုနွယ်ပင်တမျိုး။ “ချင်ရွေးသွက်ပျော့ဝွံကို...နုတ်နုတ်စင်းပြီးလျှင်”။ သံဝတ်။ ၆၇၀။ ၂။ ယင်းအပင်ကရသော အစေ့ (ချင်ရွေးကျား၊ ချင်ရွေးနီ၊ ချင်ရွေးနက်၊ ချင်ရွေးဖြူဟု အမျိုးပြားသည်။) ပုပ်ပျက်ယွန်းပေါင်း နီရောင်ရင်းရင်း၊ ချင်ရွေးဆင်းကို”။ သုဇာ* ၂၇၄။ ၃။ သေးငယ်သောချိန်ဝန်တခုအဖြစ် အသုံးပြုရသည့် ယင်းအစေ့။ ယင်းအစေ့နှင့် အလေးချိန်ညီမျှသော ချိန်ဝန်ငယ်။ (ရွေးကြိုး၊ ရွေးကလေးဟုရှိသည်။) “ချင်ရွေး မူပဟူသော အချိန်အလေး၏ အမည်ကား မူပချင်ရွေးပင် တို့ကို ခွဲ၍ ဆိုသည်ဖြစ်၏”။ ဝေါ။ ၄၃၃။ ၄။ တချင်ရွေးနှင့် ချိန်ဝန်တည်သော အသပြာ။ “ကြောင်အာလီ၊ ငှာ မောင်း၍ ရသော တချင်ရွေးသောဥစ္စာဖြင့် တင်လဲဝယ်၍”။ ဇော၊ ပ။ ၅၁။ ၅။ အလွန်အလွန် သေးငယ်သော ပမာဏ။ “တချင်ရွေး မျှ စိတ်လေးသည်မရှိ”။ ပုညဝတ်။ ၄၈။

ချင့်

ချင့် - ကြံ / ချင့် / ၁။ စပါး၊ ဆန် စသည်တို့ကို တောင်း၊ တင်း၊ ခွက်သည်တို့တွင် ထည့်၍ အနည်းအများပမာဏကို သိရအောင်လုပ်သည်။ “စပါးတို့ကို ကျိန်နှင့် ထားပြီးလျှင်...ကြေးဘိုးကို ရွတ်လျော့၍ ချင့်ရသည်။” သုသော၊ တ။ ၇၄။ ၂။ တိုင်းစာခန့်မှန်းသည်။ “ဤသည်လျှင် မြင်းမိုဝ်တောင်ကို ချင့်သော ယုဇနာသင်္ချာတည်း”။ ပကိတ်။ ၇၁။ ၃။ စိတ်မြင့်နှိုင်းချိန်သည်။ စဉ်းစားဆင်ခြင်သည်။ “ဘုရားကော်၊ ဟောသည်မှန်ဟု၊ ရွှေဘုတ်ဟုမျှော်၊ မိန့်တော်ဖွင့်မှ”။ သောမ* ၈၁။

ချင့်ချိန် - ကြံ / ချင့်ချိန် / ကောင်းသည်၊ ဆိုးသည်စသည်တို့ကို မှန်းဆ ဆင်ခြင်သည်။ “မိမိခွင့်တော်မဲ့ အစားအစာမျိုးကို မျှတရုံလောက်သာ ချင့်ချိန် စားသောက်ရမယ်”။ မြန်သစ်။ ၂၀။

ချင့်ခွက် - န / ချင့်ခွက် / ပမာဏကို သိရအောင် ချင့်ရသော ခွက်။ “ဆရာဒေါနပုဏ္ဏားမှာ ရတနာဖြင့်ပြီးသော ဓာတ်တော်ချင့်ခွက်ကို တောင်း၍ ကိုးကွယ်လေ၏။ မှန်၊ ပ။ ၇၃။

ချင့်စာ - ကြံ / ချင့်စာ / နှိုင်းယှဉ် ဆင်ခြင်သည်။ ထောက်ထား

ဆင်ခြင်သည်။ “မသွေသင့် ရေနှင့်ကြွာလို၊ မေနင့်သာအလုံး၊ ဘေချင်စာမပန်းနှင့်၊ အဆုံးကျပုံမယ်”။ ထပ်။ ၆၂။

ချင့်တွေး - ကြံ / ချင့်တွေး / စဉ်းစားသည်။ ဆင်ခြင်သည်။ “မြောင်မြောင်သိရေ၊ ပြောပါမေးသည်။”။ ချင့်တွေး ကုမချင်ပါတည်း။”။ ဥမ္မာ* ၇၁။

ချင့်နှိုင်း - ကြံ / ချင့်နှိုင်း / တွဲဖက်စဉ်းစားသည်။ တွေးတောဆင်ခြင်သည်။ “သင့်သည်အတိုင်း၊ ချင့်နှိုင်းတိုင်ပင်၊ ဘန်စီရင်၏”။ ကုသ* ၁၈။

ချင့်မှန်း - ကြံ / ချင့်မှန်း / တွေးဆ ရေတွက်သည်။ “မိုးနှိုင်းမဖျန်း၊ ရေမထွန်းတည့်၊ ချင့်မှန်း ကမ္ဘာ၊ နှစ်သင်္ချာက”။ နောင်၊ ၁* ၁၁ (၁)။

ချင့်မျှော် - ကြံ / ချင့်မျှော် / စဉ်းစားဆင်ခြင်သည်။ “အမှုဟူသမျှကို ချင့်မျှော်တွေးဆလျက်”။ တေ။ ၃၇။

ချင့်ဝန် - န / ချင့်ဝန် / လက်ဖက်၊ လက်ဆုပ်၊ ပြည့်၊ တင်းစသည်တို့ဖြင့် ချင့်တွက်ယူရသော အတိုင်းအတာမျိုး။ “ချိန်ဝန်ကို ကား... သိရပြီ၊ ချင့်ဝန်ကို အဘယ်သို့ သိရအနည်း”။ ယဉာ။ ၂၉၈။

ချင်း

ချင်း - နစ / ချင်း / သင်း။ သူ။ ယင်း။ ထိုသူ။ “ချင်း၏ဆံပင်သည် အလွန်ရှည်လျားသဖြင့်”။ ကဝိန်။ ၁၇၀။

- စည်း / ချင်း / ၁။ အတန်းအစား၊ အမျိုးဇာတ်တူသော အဖြစ် တခုတည်းသောအဖြစ်ကိုပြသော စကားလုံး။ “ကြိုးချင်းထား ကြိုးချင်းငြိ၊ အိုးချင်းထား အိုးချင်းထိ”။ ပုံ။ ၂။ တခုတည်း၊ တဦးတည်း၊ တချိန်တည်းသဘောဖြင့် ဖြစ်တည်ခြင်း သဘောကိုပြသောစကားလုံး။ “အရှင်မေး နေချင်းကြီး”။ ပုံ။ ၃။ တပြိုင်နက်၊ တချက်တည်းသောအဖြစ်ကို ပြသောစကားလုံး။ “ပတားထုတ်ချောက်၊ ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း၊ ဆိပ်တောက်ပြည့်၊ စိန်မြားခွနှင့်၊ခွင်းပစ်သတ်၍”။ ဟိ။ ၉၄။ ၄။ တူညီလိုက်လျောသော အဖြစ်ကို ပြသော စကားလုံး။ “ကျွမ်းဝင် ချစ်ဟောင်း၊ ငယ်ကပေါင်း၍၊ ကောင်းလျှင် ကောင်းချင်း၊ ပြည့်လုံးနှင့်က”။ ဥမ္မာ* ၈၁။

- န / ချင်း / ၁။ မင်းဆံပါးတွင် စားထမ်းရွက်သူ၊ မင်း၏ လက်ပါးစေ။ “မည်သူကား ချင်း၊ မည်သူမင်းဟု၊ ရှောင်ခြင်းသဘော၊ မရှိသောရှင်”။ စပယ်။ ၁၆၁။ ၂။ အမျိုး၊ အနွယ်၊ အဆက်။ “ဘိုးနည်းမင်းက၊ တချင်းတည်းပင်၊ အနွယ်ငင်သော်၊ မိခင်သွေးရည်၊ ငါတည်လည်း”။ မြား* ၈၈။

ချင်း - န / ချင်း / ရခိုင်တောင်မှ တလျှောက်နှင့် ချင်းပြည်နယ်တွင်နေထိုင်၍ တိဗက် - မြန်မာစကားမျိုးကို ပြောသော မြန်မာတိုင်းရင်းသားတမျိုး။

ချင်း - န / ချင်း / ၁။ ဟင်းချက်ရာ၊ ဆေးဖော်ရာတို့တွင် အသုံးဝင်သော အချောသုစပ်သော အတက်ရှိသည့် အပင်ငယ်တမျိုး။ “အတက်ရှိသောအပင်များ...မှာ အာစလုတ်၊ ချင်း၊ ကြာ၊ ဗုဒ္ဓသာရဏ၊ သက်ငယ်ပင်များ ဖြစ်ကြသည်။”။ စိုက်။

၁၂၁။ ၂။ ယင်းအပင်၏ အတက်။ “ချင်း ဖြတ်အစဉ်သည် ကို ထွားထွားကြိတ်၍” ကိုကုန်။ ၄၇၇။

ချင်း - ကြံ / ချင်း / ၁။ အတက်မှတစ်ဆင့်၊ ထွင်းဖောက် ဆိုက် ရောက်သည်။ ကျော့နှင်းထွင်းဖောက်သည်။ အထက်နေမင်း၊ လေးကျွန်းချင်းလည်း။ မလင်းတိပ်တိုက်၊ တကျွန်းမိုက်၏။” ညွှန်ပေါင်း၊ ပ။ ၆၀။ ၂။ မြစ်ပေါ်လာသည်။ ထွက်ပေါ်လာ သည်။ ဝင်လာသည်။ အရှေ့စုကြွေငွေ၊ ရပ်မျက်နှာက၊ ရောင်ဝါဖြူဝင်း၊ သော်တာချင်းသို့။” သစ္စာ* ၃၆။

ချင်းခါး - န / ဂျင်းဂါး / ကြက်ဟင်းခါးပင်။ “ခေါယဉ်း ခေါယား၊ ချင်းခါး ပရံ၊ ကတုကနက်။” ပဉ္စာ* ၆၃။

ချင်းစိမ်း - န / ဂျင်းစိမ်း / မချောကသွေ့သေးသော ချင်းတက်။ “ချင်းစိမ်းနှင့် မိသလင် သူကြင်မှ ငါကြင်မည်။” ပုံ။

ချင်းတက် - န / ဂျင်းတက် / ချင်းပင်၏ အမြစ်ထဲမှဖွယ်ဖြစ်နေ သော မြေပင်ပင်စည်။ ချင်းပင်၏ အတက်။

ချင်းတွင်းလက် - န / ချင်းတွင်းလက် / ချင်းတွင်းမြစ်နီး အေ ထွင် တည်ဆောက်သော လောင်း၊ ဘောက်တူစသည့် လှေ ကြီးများ။

ချင်းနင်း - ကြံ / ချင်းနင်း / ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်သည်။ “အသက် ၈၀ ပြည့်အတွင်း ချင်းနင်းဝင်ရောက်မှ စပ်ဆိုရ သော ပျို့ဖြစ်သောကြောင့်” စာသမိုင်း၊ ၂၃၁။ “ပြင်သစ် စသော ဥရောပတိုက်သားတို့ ချင်းနင်းလာရောက် တိုက်ဖျက် ကြသောကြောင့်။” သရဇ၊ ၅။ ၃၁၀။

ချင်းစော - န / ဂျင်းစော / ကချင်လူမျိုးတို့၏ အမည်တမျိုး။ (ဂျင်းစော၊ ဂျိန်းစောဟုလည်း ရေးသုံးရှိသည်။)

ချင်းစား - န / ချင်းယား / အပွေးပြောင်ချော၍ အညှာဆိုင် အရွက်ရှိသော ချုံပုတ်ပင်ငယ်တမျိုး။ (ရေချင်းစား၊ ကုန်းချင်းစားဟု ခေါ်သည်။)

ချောင်

ချောင် - ကြံ / ချောင် / ၁။ ကျဉ်းကျပ်ခြင်း မရှိ၊ ပြည့်တင်း ခြင်း မရှိ။ “ကျပ်လျှင်သပ်ပင်း၊ ချောင်လျှင်ထွင်းလော့။” ဗန္ဓ။ ၁၆။ ၂။ တင်းကြပ်ခြင်း လျော့ပါး၍ ခိုင်မြဲခြင်းမရှိ ဖြစ်သည်။ “အဆစ်အမျက် ချောင်ခြင်း” ကုထုံး၊ ၂၅။ ၃။ ပင်ပန်းဆင်းရဲမှ နည်းပါးသည်။ သက်သာလွယ်ကူသည်။ “အနေချောင်လျှင် အသေကျပ်သည်။ အနေကျပ်လျှင် အသေချောင်သည်။” ပုံ။

ချောင် - န / ချောင် / ၁။ ပစ္စည်းထည့်ကာ လွယ်ဖိုရသော တောင်းရည်တမျိုး။ “တောင်သူပလောင်၊ နောက်လွယ်ချောင် နှင့်၊ ခေါင်ရေတလိုက်” ဗုဒ္ဓပျို့* ၄။ ၂။ [ဒေသန္တရသုံး] သံပုံ။

ချောင် - န / ချောင် / ၁။ ငေးခေါင်သော နေရာ။ ရောက်ပေါက် ရန် မလွယ်သော နေရာ။ “အိမ်တောင်ညွှတ်ကွင်း၊ သံချိုင့် တွင်းမှ၊ ရှင်းရှင်းလွတ်စင်၊ တောချောင်ဝင်၍” ကိုး* ၂၁။ ၂။ အတွင်းကျသော နေရာ။ အတွင်းခန်း။ အလင်းမဲ့သော

နေရာ။ “တိုက်ချောင်နန်းထဲ၊ ရင်ပြင်ပွဲမှ။” ဓမ္မ* ၅။ ၃။ တောင်ကမ်းပါးအောက် နက်ခိုင်းရာ အရပ်။

ချောင် - ကြံ / ချောင် / ၁။ မောက်ပြည့်ပြီးရာမှ ပိန်ကြုံလျော့ပါး ချိုင့်ဝင်သွားသည်။ “မူလရွာထဲတွင် မျက်တွင်းများ ချောင်ပါ ပြီ” ရကြေး၊ ၁၀၇။

ချောင်ကုပ် - ကြံ / ချောင်ကုပ် / လူ့အရောက်အပေါက် နည်း သောအရပ်တွင် ပိပြားကျစ်လျစ်စွာ နေသည်။ အပြင်အပတ် မတွက်ပဲ ပိပြားကျစ်လျစ်စွာ နေသည်။

ချောင်ကျ - နဝ / ချောင်ကျ / လူအများ ကျက်စားသွားလာ ရာမှ ငေးကွာသော။ ခေါင်သော။

ချောင်ခို - ကြံ / ချောင်ခို / ၁။ လူသူအရောက်အပေါက်နည်းရာ အရပ်တွင် မထင်မရှားနေသည်။ ၂။ [ဥပစာ] လုပ်သင့်သော အလုပ်ကို မလုပ်ပဲ တိမ်းရှောင်နေသည်။ အချောင်ခိုသည်။

ချောင်ချီ - နဝ / ချောင်ချီ / မကျပ်မတင်း ဖြစ်သော။ မကျဉ်း မပြောင်းဖြစ်သော။ သက်သာလွယ်ကူသော။ ချောင်လည် သော။ “အသွားရအလောရ ချောင်ချီစေရန်” ကုန်စုံ၊ ၄၇။

ချောင်ချောင် - ကြံဝိ / ချောင်ချောင် / လွယ်လင့်တကူ။ သက်သာသော။ “ပွဲလယ်ခေါင်သို့... ချောင်ချောင် သွားလား၊ မဝင်အား၍” ဌေး* ၆၄။

ချောင်ထိုး - ကြံ / ချောင်ထိုး / မထင်ရှားရာအရပ်တွင် ဂရုမစိုက် ပစ်ထားသည်။ လျစ်လျူရှုထားသည်။

ချောင်လည် - ကြံ / ချောင်လည် / နေထိုင်စားသောက်ရေး ငွေရေးကြေးရေး ကျဉ်းကျပ်မှုမရှိ။ “နောင်နှစ်ခါ ချောင်လည် လိမ့်မည်။ ကြေးကျေလိမ့်မည်” တက်လမ်း။ ၁၁၁။

ချောင်လည်ချောင်ပတ် - ကြံဝိ / ချောင်လည် ချောင်ပတ် / ထို ယောင်ယောင် ဤယောင်ယောင်။ ယောင်လည်လည်။

ချောင်း

ချောင်း - န / ချောင်း / မြစ်လောက် မကြီး မြောင်းလောက် မငယ်သော ရေစီးကြောင်း။ “ချောင်းကိုပစ်၍ မြစ်ကိုရွာ၊ ရေသာများ၍ ငါးမတွေ” ပုံ။

ချောင်း - န / ချောင်း / ၁။ ချောင်းဆိုးရောဂါ။ ချောင်းဆိုးနာ။ “ချောင်းတယုတ်နှင့် အစားပျက်ခြင်း” သက်စောင့်၊ ၃၃၁။ ၂။ ချောင်းဆိုးကပ်သို့ သောအသံကို ပြုခြင်း။ “ချောင်း တချက် ညွှတ်လိုက်ပြီး” စစ်သား၊ ပ။ ၁၁၃။

ချောင်း - စည်း / ချောင်း / ၁။ သေးသွယ်ရှည်လျားသောအရာ တို့ကို ရေတွက်ရာတွင်သုံးရသော စကားလုံး။ “စာမရ ၏ မြီဆေးသမျှင် တချောင်းကိုမျှလျက် အပျက်အပြုန်း မခံ” တေ။ ၁၀။ ၂။ [ဥပစာ] ခြပ်မဲ့သဘောတို့နှင့် ဖက်တွဲ သုံးရသော စကားလုံး။ “ပိတ်တချောင်းလျှင်၊ သူကောင်းသဘော၊ မြီစေသောဟု” မြား* ၃။ “ဒါနနည်းတူ၊ ကျင့်လိမ့်ဟူသည်။ ။ အယူတချောင်း တည်ပြီး၍၊ တန်ခိုး” ၁။ “အသက်တချောင်း ကယ်ပါဆရာ” တစ္ဆေ။ ၂၆၆။

ချောင်း - ကြံ / ချောင်း / ၁။ ချက်ကောင်းကို တိတ်တဆိတ်

ငုံလင့်စောင့်မျှော်နေသည်။ ပုန်းအောင်း စောင့်ဆိုင်းသည်။
“မှောင်ကျခိုက် အလစ်ကိုချောင်းပြီး။” သူရ၊ ပ။ ၁၈၈။
၂။ အကျိုး တစ်တရာဖြစ်ဖို့ရန် ပိုပြီးသေပ်စွာ ကြိုးစား
အားထုတ်သည်။ “ဘုရားဆုကို၊ လူလူပြည့်ကြောင်း၊
ရွှေ၊ ရွှေ၊ ချောင်းသား၊ ရင့်ညောင်းသစ္စာ၊ အကြင်ငါကား။”
ဘုလင်* ၃၈၇။

ချောင်းကော - န /ချောင်းဂေါ/ ၁၊ မြေပို့၍ ရေတိမ်လာသော
ချောင်း။ ၂။ ရေ လုံးဝမစီးတော့သောချောင်း။

ချောင်းကတ် - န /ချောင်းကတ်/ ခဲလှည့်စွာ ဆိုးရသော
ချောင်း။

ချောင်းကန်း - န /ချောင်းကန်း/ ချောင်းကော - န၊ ၂၊ နှင့်
အတူတူ။

ချောင်းကျ - ကြိ /ချောင်းကျ/၊ တောင်ကျ ချောင်းရေများ
အဟုန်ပြင်းစွာ စီးလာသည်။ “လည်းတွေ ဖြတ်မကျူးကြနှင့်။
ချောင်းကျတော့မည်။”

ချောင်းကြား - န /ချောင်းကျား/ တောင် ကုန်း ခေ သ တွင်
ပေါက်တတ်သော ဗရအေးပင်ငယ်တမျိုး။

ချောင်းကြိုမြောင်းကြား - န /ချောင်းဂျိုမျောင်းကျား /
ချောင်းမြောင်းတို့၏ အကြား။ “ချောင်းကြိုမြောင်းကြား
ပုသိမ်တိုင်အောင် ပြေးလေ၏။” ဟံသာပျံ၊ ၄၀၀။

ချောင်းကြည့် - ကြိ /ချောင်းကျို/ သူတပါး မမြင် အောင်
တိတ်တိတ်ခိုး ကြည့်သည်။

ချောင်းခြောက် - န /ချောင်းချောက်/ သလိပ်ကောင်းစွာမရပဲ
ဆီးသော ချောင်းဆိုးနာ။ “ထောင့်ပြစ်စတွင်...ချောင်းခြောက်
ဆိုးပြီးလျှင် အသက်ရှူပြင်း၍ မြန်သည်။” မောင်မယ်။
၆၀။

ချောင်းငင် - ကြိ /ချောင်းဂင်/ အကုသိုလ်တွင် ဥသရ အသရ
အသံထွက်အောင် မျှဉ်းမတ်တချောင်းသော် လည်းကောင်း၊
နှစ်ချောင်းသော်လည်းကောင်း ယှဉ်ကပ်၍ ရေးသည်။ “ဥဒ္ဓိ
တို့ကို တချောင်းငင်ကာသာ နှစ်ချောင်းငင်ကာသာရေးသည်
ရှိသော်လည်း... သင်္ကေတရှိတိုင်းသာ ရေးရသည်။” ဝေါ။
၆၇။

ချောင်းစီး - ကြိ /ချောင်းစီး/ ၁၊ ချောင်းရေ စီးဆင်းသည်။
၂။ [ဥပစာ] ချောင်းသဖွယ် တတွေတွေစီးဆင်းသည်။ “လည်စီ
ဖြတ်လို့၊ သွေးချောင်းစီးလျက်။” ဟင်္သာ* ၁၁၅။

ချောင်းဆိုး - ကြိ /ချောင်းဆိုး/ အဆုတ်တွင်း၌ တင်းကျပ်
နေသောလေသည် ကန်ထွက်လာသောကြောင့် လည်ချောင်း
တွင် အဟွတ်အဟွတ်ဟူသောအသံကို ဖြစ်စေသည်။ “လေ၊
ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်၊ ချောင်းဆိုးလို့ခြင်း၊ ချေခတ်လို့ခြင်း။”
ဥတု။ ၂၀။

- န /ချောင်းဇိုး/ ချောင်းဆိုးခြင်း။ ချောင်းဆိုးထောင့်။
“ခင်းရောင်ပျက်စီး၊ ကုတ်ပီးချောင်းဆိုး၊ နာမျိုးတည်ရာ၊
လွန်ယုတ်မာ၏။” မဆ* ၃၀၁။

ချောင်းဆိုးသွေးပါ - န /ချောင်းဇိုးသွေးဗာ/ ချောင်းဆိုးသော
အခါ သွေးပါလာတတ်သော အဆုတ်နာ။

ချောင်းဆုံ - န /ချောင်းဆုံ/ ချောင်းနှစ်သွယ် ပူးပေါင်းရာ
ဒေသ။

ချောင်းပေါက် - ကြိ /ချောင်းပေါက်/ ၁၊ ချောင်းဖြစ်လာသည်။
၂။ ချောင်းကျသည်။ ပ၊ [ဥပစာ] ချောင်းကဲ့သို့ ရေစီးဆင်း
သည်။ “ကျမျက်ရည် ကုဏ္ဍလာမှာ၊ ယမုနာ ချောင်းပေါက်
မည်ရေး။” ထပ်။ ၅၈။ ငှ၊ [ဥပစာ] သွားရလာရသည်မှာ
အကြိမ်ပေါင်းများသည်။

- န /ချောင်းပောက်/ ချောင်းအဝင်ဝ။ “ပေါင်း
ချောင်းပေါက်ကို ထောက်လျှင် ခပေါင်းသို့၊ ဝင်လေ၍။”
သုသော၊ ၅။ ၁၀၆။

ချောင်းမြောင်း - ကြိ /ချောင်းမျောင်း/ ချောင်း* - ကြိ၊ ၁၊
နှင့် အတူတူ။ “ကျားကလည်း မုဆိုးကို စားမည်ဟု
ချောင်းမြောင်းကာ လိုက်လာ၏။” သုခမိန့်၊ ၃၇ - ၃၈။

ချောင်းရုံ - န /ချောင်းယန်/ မြင်း၏ အထက်ခေါင် သွားနှစ်
ချောင်း၏ ဝဲဘက်ယာဘက်တို့၌ အသီးအသီး ပေါက်သော
သွားနှစ်ချောင်း၏ အမည်။ “လေးနှစ်လည်သော် ချောင်းရုံ
နှစ်ချောင်းကျ၏။” စွယ်၊ ၅။ ၂၇၃။

ချောင်းမိုး - န /ချောင်းယိုး/ ၁၊ ချောင်း တ လျှောက်။
၂။ ချောင်းတလျှောက်တွင် တည်ရှိသော အရပ်ဒေသ။
“မြို့ညောင်ခေါင်းဝါမှာ... ချောင်းမိုးတလျှောက် သမန်းမြက်
တောတွင် နေလေ့ရှိ၏။” ငှက်၊ ၁၁၅။

ချောင်းဝပ် - ကြိ /ချောင်းဝတ်/ တိတ်တဆိတ် ပုန်းအောင်း
စောင့်မျှော်သည်။ “ကျောက်မြောင်းအရှေ့ဘက်သို့ ကူး၍
ကိုင်းတောက ချောင်းဝပ်နေစေသည်။” သုသော၊ ၈။ ၆၅။

ချောင်းဆဲ - န /ချောင်းဆွန်/ ချောင်း ဆိုး သော အ သံ၊
ချောင်းဟန်သော အသံ။ “မြူနန်းသို့ ထောက်လျှင် ပြင်က
နေ၍ ချောင်းဆဲပြုစေ။” ဝိရီ၊ ၁။ ၅၈။

ချောင်းဟက် - ကြိ /ချောင်းဟက်/ အာစောက်၊ လည်ချောင်း
စသည်တို့တွင် ကပ်ပြီနေသော သလိပ်၊ ချွဲခန်းစသည် ထွက်
သွားအောင် ချောင်းဆိုးသည်။

ချောင်းဟန့် - ကြိ /ချောင်းဟန့်/ အဟမ်း အဟမ်း ဟူသော
ချောင်းသံကို ပြုသည်။ (ချောင်းညှို့၊ ချောင်းညှို့ဟုလည်း
ရေးကြသည်။) “တောသွား ချောင်းဟန့်၊ ကြောက်လန့်
သမင်။” သာဓိ* ၃၆။

ချောင်းဦးတို - န /ချောင်းအူဇို/ ရေစီးသော ချောင်းငယ်
ကလေး။ “ငင်းတို့၏ ကြီးပွားခြင်းသည် ချောင်းဦးတို့ ပမာ...
တောနံ၌ ပျောက်ကွယ်တတ်လေသည်။” မင်တန်၊ ၂၄။

ချိုင့်

ချိုင့် - ကြိ /ချိုင့်/ ၁၊ သစ်ပင်၊ သစ်ကိုင်း စသည်တို့ကို ခုတ်
ဖြတ်သည်။ “အသီးလိုက် အပင်ကို ချိုင့်ရသည်။ သစ်လိုက်
အမေကို တိုင်ရသည်။” နှော၊ ပ။ ၆၃။ ၂၊ တီးခတ်သည်။

“ရွှေစည်တီးချိုင့်၊ အိမ်ရှင်အိမ်မှ။” ဘုံ* ၁၁၁။ ၃။ နှိမ်
နင်းသည်။ “ရန်ပင်ပြတ်နိုင်၊ တိုက်နှံချိုင့်က။” မင်းမယ်*
၂၈။ ၄။ စားသည်။ သူ့သက်နှံ အိမ်သူက ကျွေးလုပ်
တယ်၊ လွေးချိုင့်ချက်ကောင်း။” သာ။ ၆၃။ ၅။ [၂ပစာ]
အရ ယူသည်။ “ပျိုသော အိုသော မရောင်း၊ အရ ချိုင့် ရှိ
အပိုင်စီးလိုသော ဝါသနာမှာ။” ကေသီ။ ၁၅။ (ဤပုဒ်၏
အနက်မှာ အစဌာနသို့လိုက်၍ အလွန်ကျယ်ဝန်းသည်။)

ချိုင့်

ချိုင့် - န / ဂျိုင် / ၁။ တောခိုင်းသတ္တဝါများကို ဖြစ်စေ၊ မင်း
ဒဏ်သင့်သောသူများကိုဖြစ်စေ သွင်းလောင်ထားရာ အခန်း။
“ကြောင့်ကြန့်ပစ်က၊ ချိုင့်လောင်ငှက်လျှင်၊ ပျံထွက်လိုလွန်။”
ဘုံ* ၁၄၇။ ၂။ [၂ပစာ] လူတို့ ခုနုဖိုးစေ့စဉ်ဖြစ်သော အိမ်။
“မျိုးဆွေပေါင်းမှ၊ အိမ်ချိုင့်လုံးလျှင်၊ ပတ်ကုံးရရ၊ စည်းဝေး
ပြု၍။” ဘုလင်* ၂၆၃။

ချိုင့် - န / ဂျိုင် / ၁။ ထမ်း၊ ဟင်းစသော စားဖွယ်သောက်
ဖွယ်တို့ကို ထည့်ကာ လက်ဖြင့်ဆွဲကိုင် သယ်ယူရာ၌ အသုံးပြု
သော ပစ္စည်း။ “ချိုင့်၊ ချိုင့်တွင် အမဲသားအနည်းငယ်စီမျှ
ထည့်လျက်။” ကျေးဇူး။ ၄၄။ ၂။ ခေ၊ အစားအစားစသည်
တို့ကို ထည့်ရသော စောက်နက်ခွက်တမျိုး။ “ရေချိုင့်၊
ထမ်းချိုင့်။”

ချိုင့် - နဝိ / ချိုင့် / ၁။ အတွင်းသို့ ခွက်ဝင်သော။ “ပင်စည်
သည် အလိုမဟုတ်ဘဲ ချိုင့်၍။” ဒေပ။ ၁၄၇။ ၂။ တဉာဉ်
ကြာမြင့်သော။ “သတ္တရာစံ ချိုင့်၊ တိုင်ပမာန၊ ကမ္ဘာ
ကြက်သရေ၊ မြင့်မိုရ်သွပ်။” ဝေပ။ ၁။ ၃။ ပြည့်စုံ
ကြွယ်ဝသော။ “ယခုအားလုံးဘဲ အိမ်နဲ့ယာနဲ့ ချိုင့်လို့။”
ကိုယ်တွေ့။ ၈၅။

- န / ဂျိုင် / နှိမ်ဝှမ်းနက်ရှိုင်းသောအရပ်။ “လျှာ၏အရင်း
၌ ချိုင့်တခုရှိ၏။” ကုသုံး။ ၃၉။

ချိုင့်ခွက် - န / ဂျိုင်ခွက် / နှိမ်ရှိုင်း ဟောက်ပက်သည့် နေရာ။
ကျောက်ပေါက်မှတ်ယူ ခေါ်သော ချိုင့်ခွက် ကလေးများ
ကျန်ရစ်ခဲ့၏။” မောင်မယ်။ ၇၂။

ချိုင့်ဝှမ်း - န / ဂျိုင်ဝှမ်း / လက်ကိုင်၍ ရေဆွဲရာ၌ အသုံးပြုသော
ပစ္စည်း။ ရေဆွဲပုံး။

ချိုင့်ဝှမ်း - ကြိ / ချိုင့်ဝှမ်း / ၁။ မြေမျက်နှာ နှိမ်ရှိုင်းခွက်ဝင်
လျက် ရှိသည်။ “အင်းကုံးအင်းနှင့် ရှိသော ချိုင့်ဝှမ်းလှည့်
အရပ်ဖြစ်လေသည်။” သုသော။ ၈။ ၂၉၈။ ၂။ (မြေမျက်နှာ
နှိမ်သဖြင့် ရေတင်သောကြောင့်) စိုပြည်သောဟာ ဝေပြာ
သည်။ “ဗာရာဏသီ၊ မြို့ကြီးပီဟ၊ ကျော်ညီလူခိုက်၊ ဝေးနီး
ရှိသည်။” နဂိုရ်ချိုင့်ချိုင့်ဝှမ်းဝှမ်းတည်း။ ကိုး* ၄။

- န / ဂျိုင်ဝှမ်း / မြေမြင့်နက်ရေအကြာရှိ နက်ရှိုင်းသော
အရပ်။ “တောင်ကုန်းရေကန် ရေတင်သော ချိုင့်ဝှမ်း စသည်
တို့နှင့်။” တိုးတိုင်းပြည်။ ၂၀။

ချိုင်း

ချိုင်း - နဝိ / ချိုင်း / နှိမ်ရှိုင်းသော။ ချိုင့်သော။ “အစဉ်
အတိုင်း၊ နှိမ်ရှိုင်းချိုင်း၍၊ ဆိုင်းဆိုင်းဆို ဆို။” ဘုံ* ၁၀၂။

- န / ဂျိုင်း / ပခုံးအောက် လက်မောင်းရင်းရှိ ချိုင့်ခွက်။
ချိုင်းကြား။ ချက်ကလိ။ ဆက်ကလိ။ လက်ကတီး။ “ချိုင်း၊
အောက် အနာပေါက်သော်.... ၎င်းအရွက်ကို.... အနာမှာအို”
၇၁။ ၂။

ချိုင်းကြား - န / ဂျိုင်းကျား / ချိုင်း - န၊ နှင့် အတွက်။ (ချိုင်း
ခြားဟုလည်း ရေးကြသည်။) “ချိုင်းကြား ၂ ဘက်တို့မှ
ခွေးတို့ ယိုစီးခြင်း။” ဗုဒ္ဓဝင်။ ၁။ ၂၄၁။

ချိုင်းတွင်းနာ - န / ဂျိုင်းခွင်းနာ / ကိစ္ဆာနာ။
ချိုင်းဆောက် - န / ဂျိုင်းဒေါက် / ခြေမသန်သူတို့ လမ်းလျှောက်
သောအခါ ချိုင်းကြားတွင် သွင်း၍ ထောက်မှီသွားလာ
အသုံးပြုရသည့် တောင်တူးတမျိုး။

ချစ်

ချစ် - ကြိ / ချစ် / ခင်သည်။ မေတ္တာရှိသည်။ “ချစ်စေလို
လည်း ခံတွင်းလက်လေးသစ်။ မုန်းစေလိုလည်း ခံတွင်းလက်
လေးသစ်။” ပုံ။

ချစ် - ကြိ / ချစ် / အပူရှိန်ကြီးသဖြင့် အကျက်အလောင် လွန်
သည်။

ချစ်ကြိုးသွယ် - ကြိ / ချစ်ကြိုးသွယ် / ကြိုးနှင့်တူသော မေတ္တာ
စိတ်ကို သွယ်တန်းသည်။ ချစ်ခင်စုမက်သည်။ “မေတ္တာရည်ခံ
ချစ်ကြိုးသွယ်ကာ ရှိနေကြသည်မှာ။” ဂူ။ ၄၈။

ချစ်ကြိုက် - ကြိ / ချစ်ကြိုက် / မိန်းမနှင့် ယောက်ျားတို့ တဦး
အပေါ် တဦးက မေတ္တာသက်ဝင်သည်။ “ချစ်ကြိုက်စရာ
မိန်းမကိုပြင်လျှင် သူတော်ကောင်းတို့ တရားဟောသော်
လည်း မလိုက်နာနိုင်။” ယော။ ၂၉၄။

ချစ်ကြင် - ကြိ / ချစ်ကျင် / ချစ်ခင်ကြင်နာသည်။ ခင်မင်သနား
သည်။ “စိတ္တကဓိ အခြေအတင် ချစ်ကြင်သနားကြောင်းနှင့်
တကွ သာယာချိုယှား သနားကြောင်း ခွင့်တောင်းသံကိုကြား
လျှင် ဘုရားလောင်းကို လွှတ်၍။” ဂါထာ။ ၅၇၉။

ချစ်ကြည်ရေး - န / ချစ်ကြိုရေး / တဦးနှင့်တဦး အပြန်အလှန်
ခင်ခင်ရန်ကိစ္စ။

ချစ်ကျွမ်းဝင် - ကြိ / ချစ်ကျွမ်းဝင် / ခင်မင်ရင်းနှီးသည်။ “အရည်
အချင်းမရှိသူ အချို့မှာ.... လူဂုဏ်တန်ဖိုးနှင့် ချစ်ကျွမ်းဝင်
အောင်း။” ကြိုးရေး။ ၁၅။

ချစ်ခင် - ကြိ / ချစ်ခင် / နှစ်သက် မြတ်နိုးသည်။ မေတ္တာသက်
ဝင်သည်။ “မိမိ၏ အမျိုးသားကို ချစ်ခင်သော စိတ်။”
လူမှု။ ၈၀။

ချစ်ခို - န / ချစ်ရန် / ၁။ ချည်ချရသော ချား၏ အောက်ခံ
သစ်ထားခုံ။ ချားခုံ။ “ချည်ဆွေချည်ချ၊ ချစ်ခိုရစ်ချား၊
လေးတောင်းတင်း။” ကုသု* ၇၅။ ၂။ သတ္တဝါတို့၏ တပ်ပါး

ဆိုအပိုင်း။ “မာသစ်လင်၊ ဇာနည်ဆင်ကို၊ အလျင်မြေစုံ၊
ချစ်ခိုကာယေ၊ လက်ခြေရွှေ့ရှား၊ မိခင်ဘွားသော်။” ကုသ*
၂၀၆။

ချစ်ချစ်တောက် - ကြိဝိ / ချစ်ချစ်တောက် / (အပုဒ်ရိုက်) ပြင်း
ထန်စွာ။ “အခုလို နွေဦးအစတွင် ချစ်ချစ်တောက်ပူနေသော
နေ့လည်နေ့ခင်းတွင်။ သန္တာ။ ဂု။

ချစ်စနိုး - ကြိ / ချစ်စနိုး / အလွန်ချစ်ခင်သည်။ “အပါ၊တော်မှာ
သာ အမြဲစေားစေတော်မူသည်။ ချစ်စနိုး၍ ခေါ်တော်မူသည်
မှာလည်းအမည်ရင်းဖြင့် ခေါ်တော်မူသည်။” ထီး၊ ပ။ ၉၁။

- ကြိဝိ / ချစ်စနိုး / ခင်ခင်မင်မင်။ မေတ္တာသက်ဝင်ကာ။
“နဖူးဦးခေါင်းမျှားကို ချစ်စနိုးနမ်းရှုက်ကာ။” အိပ်မက်။ ၇၂။

ချစ်တီး - န / ချစ်တီး / ၁။ အနိယတောင်ပိုင်းမှ တိုင်းရင်းသား
တမျိုး။ (မျှားသောအားဖြင့် တိုင်းတပါးတွင် ငွေတုံးချစား
လေ့ ရှိသည်။) [တမိလ်] ၂။ ကပ်စေးနွေသောသူ။

ချစ်တင်း - န / ချစ်တင်း / မိန်းမနှင့် ယောကျ်ားတို့ တဦးအပေါ်
တဦး မေတ္တာသက်ဝင်သည့် စကား။ ချစ်ခင်သော သတင်း။
ချစ်ခင်သော အကြောင်းအရာ။ “ချစ်တင်းပျိုသည်။ မယ်မရှိ
အား။” ဝေပျို့* ၃၀။

ချစ်မငြီး - ကြိ / ချစ်မငြီး / ချစ်၍ အားမရနိုင်။ “စကြာမင်း
ကြီး၊ ချစ်မငြီးသည့်၊ သမီးစစ်စစ်၊ ဖြစ်လင့်ကစား။” မဃ*
၄၀၃။

ချစ်သား - န / ချစ်သား / ၁။ မြတ်စွာဘုရားက တပည့်သံဃာ
အား ခေါ်ပုံကို ဖော်ပြရာ၌ အသုံးပြုသော အာရပ်စကား။
“လူ့ဘောင်အလွှံ့၊ ကျော်စောအံ့သည်၊ မြင့်နိုးထွေပြား၊ ငါ
ချစ်သား။” ပါမီ* ၂၃။ ၂။ သား သို့မဟုတ် သားကဲ့သို့၊
ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်သောသူ။ “ဝိဇယရာဇ် မင်းကြီးသည်၊
ချစ်သား။ အဘယ်ကိစ္စ၌၍ ယခုနန်းတော်သို့ ဝင်လာ
သနည်းဟု မေး၏။” မဟော၊ ဒု။ ၂၆။

ချဉ်

ချဉ် - နဝိ / ချဉ် / ရှောက်သီး၊ သံပရာသီးတို့၏ အရသာမျိုး
ရှိသော။

- ကြိ / ချဉ် / ၁။ ချဉ်သောအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းသွား
သည်။ ၂။ မုန်းသည်။ “သိန်းဟန်သည် ကိုရီးမြင့်အပေါ်
တော်တော် ချဉ်ခဲ့ဘူးသည်။” ဆောင်း၊ ၁၁၈။

- န / ချဉ် / ချဉ်သောအရသာရှိသည့် အရာ။ အချဉ်။
“ချဉ်ပြင့်ပွင့်သော ကြေးနီညိုကဲ့သို့... မင်းသားနွဲ့နွဲ့ ပျောက်
လျှင်။” ထိက္ခတ်။ ၂၄၅။

ချဉ်ချဉ်အား - ကြိဝိ / ချဉ်ချဉ်အား / ဆိုးချဉ်ဆိုးပါစေ။ မည်
သို့ပင် ဖြစ်စေ။ “ချဉ်ချဉ်အား မူးလျှင်ပြီနော။” ပုံ။

ချဉ်စော်ကား - န / ချဉ်စော်ကား / ၁။ တောင်ငူစားပင်ဟုလည်း
ခေါ်သော သစ်ပင်တမျိုး။ “ကုက္ကတုံး ရှစ်ရှား၊ ချဉ်စော်ကား
တို့၊ ချိုခါးစပ်ဘန်။” ရာမ၊ ပ။ ၈၉။ ၂။ ငရုတ်မှုန့်၊
မန်ကျည်းမှုန့်၊ ငပြာရည် စသည်တို့ကို ထုထောသော
အရည်။

ချဉ်စုတ် - နဝိ / ချဉ်စုတ် / အချဉ်လွန်သော။ “ရသာချဉ်စုတ်၊
ငရုတ်စပ်ရှား၊ ကင်းပျခါးအုံ။” ကုသ* ၂၁၁။

ချဉ်ဆူး - နဝိ / ချဉ်ဆူး / ချဉ်စုတ်သော။ “ချောင်းဆိုနာ
စွဲသော မိန်းမသည်လည်း ချဉ်ဆူးသော နို့ရည်ရှိခြင်းကြောင့်
ဒေါသမလွတ်။” တေ၊ ၃၄။

- ကြိ / ချဉ်ဆူး / အမျက်ထွက်သည်။ “မုန်မှုန်ဆန်ဆန်၊
အလွန်အကျူး၊ ချဉ်ဆူးလှည့်ရာ၊ မတောင်းတာဘဲ၊ ပြိုင်၍
မဲသော်။” ပါမီ* ၁၁၇။

ချဉ်ပေါင် - န / ချဉ်ပေါင် / အရွက်၊ အသီး၊ လျှော်မျှင်တို့
အလို ငှာ စိုက်ရသော ဟင်းလျာပင် တမျိုး။ (ချဉ်ပေါင်ကြီး၊
ချဉ်ပေါင်ခါး၊ ချဉ်ပေါင်နီ၊ ချဉ်ပေါင်ဖြူ၊ ချဉ်ပေါင်ရွက်ပိုင်း၊
ချဉ်ပေါင်လက်ခြား၊ ဓာတ်ချဉ်ပေါင်၊ ပန်းချဉ်ပေါင်၊ ဗီလတ်
ချဉ်ပေါင်၊ ရွှေဘိုချဉ်ပေါင် စသည်ဖြင့် အမျိုးပြားသည်။)

ချဉ်ပန်း - န / ချဉ်ပျစ် / သီးတောင်ရည်မျှား သီးသော ပင်လတ်
တမျိုး။

ချဉ်စိတ် - န / ချဉ်ဗတ် / ချဉ်သော အရသာရှိလာအောင် ဆား၊
ထမင်းရည်၊ ဂူလကရည် စသည်တို့ဖြင့် ပြုပြင်ထားသော
ဟင်းခါးဟင်းရွက်။

ချဉ်မြ၊မြ၊ - န / ချဉ်ဖျူဖျူ / အသင့်အတင့်မျှသာ ချဉ်
သောအရသာ။

ချဉ်ယုတ် - န / ချဉ်ယုတ် / အသားကို ထော့စွာ စည်တူရိယာ
နှင့် လှေ လုပ်ရသော တောသစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ (အခေါက်ကို
သားရေနယ်ရာတွင် သုံးရသည်။)

ချဉ်ရည် - န / ချဉ်ယို / ခံတွင်းထဲမှထွက်၍ အစာကို ကျေစေ
တတ်သော တံတွေးနှင့်တူသည့် အရည်တမျိုး။

ချဉ်ရည်ဟင်း - န / ချဉ်ယေဟင်း / ချဉ်ယိုဟင်း / အချဉ်အရသာ
ထွက်အောင် ချက်ထားသော အရည်မျှားသည့် ဟင်း။

ချဉ်ရည်အိတ် - န / ချဉ်ယိုအိတ် / ပါးစောင်ထဲတွင် ချဉ်ရည်
တည့်ရှိသော နေရာ။

ချဉ်သီး - န / ချဉ်သီး / ချဉ်သော အရသာရှိသည့် အသီးမျိုး။
“မိန်းမယောကျ်ား၊ သဘောအားဖြင့်၊ ဆားနှင့်ချဉ်သီး၊ ချဉ်
နှင်းမဟု၊ အတီးလူစိုလ်၊ စွဲမှတ်ဆို၏။” မဃ* ၄၃၂။

ချဉ်း

ချဉ်း - ကြိ / ချဉ်း / ၁။ အနီးသို့ ရွှေ့ သည်။ အနီးသို့ ကပ်သည်။
“သေမင်းကပ် ချဉ်း၊ နှိပ်စက်ညှဉ်း၏။” ဂိုး* ၈၉။ ၂။ ကျယ်
သောအရာကို ကျဉ်းစေသည်။ “ဘိဓမ္မာကို၊ ကျယ်ရာဝယ်
ချဉ်း၊ အာရုံကြည့်ချိုးကျဉ်းရာဝယ်ချိုး၊ ငါယောကဲ့သို့။” ဓမ္မ*
၉၂။ ၃။ ကွဲနေသောလင်မယားနှစ်ဦး ပြန်လည်ပေါင်းသင်း
သည်။

ချဉ်းကပ် - ကြိ / ချဉ်းကပ် / အနီးသို့ သွားသည်။ အနီးသို့
လာသည်။ “ဆရာထံသို့၊ နိယမက္ခေ၊ ချဉ်းကပ်လေသည်။”
သောမ* ၂။

ချည်

ချည် - န / ချီ / ခ၊ ကျစ်ထားသည့် အလွန်သေးငယ်သော ဝါကြိုးလွန်း။ “မျှားမျှားမင်း၊ ဖိ၍ မဲကျင်၊ ချည်စင်သို့။” ပြာဋီ* ၁၀၆။ ၂၊ ပိုးမျှင်၊ သိုးမွေး စသည်တို့ကို ကျစ်ထားသော အမျှင်။ ၃၊ အလွန်သေးငယ်သော အမျှင်။

ချည် - ကြိ / ချီ / ခ၊ ကြိုး၊ လွန်း၊ နွယ် စသည်တို့ဖြင့် ရုပ်ပတ်ပွဲ့ နှောင်သည်။ “လယ်ယာစပါး၊ စားသည့်နွားကို၊ ချည်ထားသောယောင်။” ဟဘ်* ၁၉။ ၂၊ အမှက်စွတ်ရပ်ရပ်ကို သေချာခိုင်မြဲအောင် ပြုလုပ်ထားသည်။

ချည် - စည်း / ချီ / အလှည့်အလည်အားဖြင့် လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ဖြစ်ပျက်ခြင်း၊ တည်ရှိခြင်းမျိုးကို ညွှန်ပြသောစကားလုံး။ “ဆင်းချည် တက်ချည် အလည်လည်ပြုလုပ်ပြီး။” စိုး။ ၂၀၆။

ချည် - စည်း / ချီ / မချွတ်မလျှံဖြစ်အံ့သည်ကို ညွှန်ပြသောစကားလုံး။ “သေချည်သေးရဲ့။ သေချည်သေးရဲ့။ အမြဲမကွာ အောက်မေ့ကုန်ရာသည်။” ကာယာ။ ၁၆၆။

ချည် - စည်း / ချီ / အကွင်းအဝန်းဖြစ်သောလက်ကောက်၊ လက်စွပ်တို့ကို ခေတ္တက်ရာ၌ သုံးသော စကားလုံး။ “ပည်းဖြင့် သိုးမျှား၊ ရောင်းလွှာမှားသား၊ ပတ္တမြားတချည်၊ ဆန်တပြည်သို့။” ဘိ* ၃၇။

ချည်ကျော် - ကြိ / ချီကျော် / ယက်ကန်းရက်ရာတွင် အတိုင်ပင်သို့ မဟုတ် အဖောက်ပင်သည် ရှိခိုးရှိစဉ်မဟုတ်ပဲ ကျော်နေသည်။

ချည်ခင် - န / ချီခင် / တနေရာတွင် အထိန်း ထည့်ထားသော ချည်စုအကွင်း။ “အထိန်းနှင့်ချည်ခင်လို၊ လင်ထောက်သူများ ကလည်း၊ ကလူတော့ ကလဲတော့။” ရာမ၊ ခု။ ၁၀၄။

ချည်ခင်

ချည်ခင်စွပ် - န / ချီခင်စွပ် / ခရပ် ကမ်းနားတွင် ကျက်စားလေ့ရှိသော ရှည်သောနှုတ်သီးနက် ရှည်သောလည်တံဖြူ ရှည်သောခြေတံနီ နက်သောတောင်ပံနှင့် နက်သောကျောက်ကုန်းရှိသည့် ငှက်ကြီး။ “ချည်ခင်စွပ်ကယ် ကြင်တော်ဝေးလိုလေး။” ဂီသစ်။ ၂၄။

ချည်ခေါင်း - န / ချီခေါင်း / လိပ်ထားသော ချည်ခင်၏ အစွန်းတဘက်ရှိ ကွင်းအတွင်းသို့ ခွေလိပ်ထည့်ထားသော အခြားတဘက်၏ ထိပ်ပိုင်း။

ချည်ချ - ကြိ / ချီချ / ချားတွင်ရှိသော ချည်ခင်က ချည်မျှင်

ကို တည်ငယ်သို့ ကူးပြောင်းရန်သွင်းသည်။ “ချည်ချ ချည်ရွယ်၊ လှည့်သွယ်မပျက်။” ကိုး* ၁၄၇။

ချည်ခင် - ကြိ / ချီခင် / မိုင်းတောင်မှ ဝါမျှင်တို့ကို ဆွဲထုတ်ကာ ချည်ကျစ်သည်။ မိုင်းငင်သည်။ မိုင်းငင်သည်။ မိုင်းကို မိုင်းတောင်လိပ်ကြ၏။ မိုင်းတောင်ကို ချည်ခင် ကြ၏။ အင်းလူး။ ၂၃။

ချည်စာ - န / ချီစာ / ချည်မျှင်များကို တောင့်တင်း ခိုင်မာစေရန် တင်ရသော ကစီရည်၊ ကော်ရည်စသည်။ “ချည်သွတ်မချာ၊ ချည်စာ ယူထ၊ မအားကြတည့်။” ကိုး* ၁၄၇။

ချည်စာကျေး - ကြိ / ချီစာကျေး / ချည်ခင်ကို ကျစ်လျှစ် သိပ်သည်းစေရန် ကော်ရည်သွတ်သည်။

ချည်စာပြီး - ကြိ / ချီစာပြီး / ချည်စာကျေးပြီး ချည်ခင်များကို သိပ်သည်း ချောမွေ့လာအောင် ဆပ်သွားသီးဖြင့် ဖြစ်ပေးသည်။ ချည်သပ်သည်။

ချည်စာသီး - န / ချီစာသီး / ချည်မျှင်များကို အစာနယ်ပြီး နောက် ဖြိုးရသော ဆပ်သွားသီး။

ချည်တိုင် - န / ချီတိုင် / ကွဲ၊ နွား၊ ဆင်၊ မြင်း စသည်တို့ကို ကြိုးဖြင့် နှောင်ပွဲထားရာဖြစ်သော တိုင်။ “နွားကို ချည်တိုင်၌ ခိုင်လှစွာသော ကြိုးဖြင့် ချည်နှောင်၍ ထားသကဲ့သို့ တည်း။” အနတ္တ။ ၁၄၁။

ချည်ထည် - န / ချီထည် / ဝါချည်ဖြင့် ရက်လုပ်သော အထည်။

ချည်ထိန်း - န / ချီထိန်း / ချည်သွတ်ရာ၌ ချည်ဝင်တမုရသော ချည်မျှင်နှင့် အခြားချည်ဝင်တမုရသော ချည်မျှင်တို့ မထော့ထွေးအောင် ခြားနား ချည်နှောင်ထားရသော ကြိုး။

ချည်ထိန်းကြိုး - န / ချီထိန်းကြိုး / ချည်ထိန်း။

ချည်ထွေး - န / ချီထွေး / ခ၊ ရောယှက် ရှုပ်ထွေးနေသော ချည်မျှင်။ “ချည်ထွေးအရွပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သော စာပေါင်းငှက်သိုက်နှင့်လည်း တူသော.....သံသရာနေအယဉ်။” ဗုဒ္ဓဝင်။ ၃၁၉။ ၂၊ အလုံးဖြစ်အောင် ရုပ်ပတ်ထားသော ချည်မျှင်။ ချည်လုံး။ “သတ္တုနှင့် ချည်ထွေးကို၊ ထပေတွာ၊ ထား၍.....နှာယတိ၊ ရေချိုး၏။” ဟောသျှ၊ ပ။ ၂၀။ ၃၊ တိုင်ချည်မျှင်၏ အစုအစည်း။

ချည်နှောင် - ကြိ / ချီနှောင် / ကြိုး စသည်ဖြင့် ပွဲတပ်သည်။ “ကြိုးခိုင်ဆယ်စင်း၊ ချည်နှောင်ခြင်းမှ။” ပြာဋီ* ၁၀၇။

ချည်ပါမုန့် - န / ချီပါမုန့် / မုန့်စလင်းထောင်။ မုန့်ကြာခွက်။

ချည်ပါသား - န / ချီပါသား / စကားကို ကော်ကတ် ပြောဆိုတတ်သောလူ။ “အောင်မယ်မင်း၊ ချည်ပါသားနယ်၊ မင်းကိုယ်ကို မင်းက ခွေးမသား မဟုတ်ဘူးလို့၊ ဆိုချင်တာပေါ့လေ။” စပယ်။ ၁၃၇။

ချည်မျက် - န / ချီမျက် / ချည်ခင်ကို မရွပ်ထွေးရအောင် ချည်ထိန်းကြိုးဖြင့် ပိုင်းခြားထားသော ချည်မျှင်။ (ချည်ခင်တစ်ခု၌ ၁၀ မျက်မှ ၁၂ မျက်အထိ ရှိတတ်သည်။)

ချည်မျှင် - န / ချီမျှင် / သေးသွယ်သော ကြိုးလွန်းငယ်။ ဝါတွင် ချည်မျှင်ရှည်မျိုး ချည်မျှင်တိုမျိုးဟည့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ခေါ်ရာတွင်။ ဖေပင်။ ၁၉၁။

ချဉ်မျှင်သံကောင် - န / ချိမျှင်သန်ဂေါင် / လူ၏ အုအတွင်း၌
ရှိတတ်သော သေးသေးဖြူဖြူ ကွေးကွေးပဲ့ ချဉ်မျှင်သတ္တန်
ရှိသည့် သံကောင်။

ချဉ်ယောက် - ကြိ / ချိယောက် / ချဉ်ချသည့်။
ချဉ်ထုံး - န / ချိလှန်း / ချဉ်ထွေး - န၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။

ချဉ်ဝင် - န / ချိဝင် / ချဉ်ဝင်ပြီး၍ ဝင်နိမ့်မှ ချွတ်ထားသော
ချဉ်လုံးကလေး။ “ရာဇဝင်ရှစ်တွေးသည့် အလျောက်
အပေါက်နေသည့် ချဉ်ဝင်မှာ အစဉာရန် ဝက်သိသကဲ့သို့
ရှိသည်။” ချဉ်ပုံ၊ တ။ ၅၆။

ချဉ်သေ - ကြိ / ချိသေ / ချဉ်ဝင်က ချဉ်မျှင်ကို ချဉ်ဝင်ဖြစ်
အောင် လုပ်သည်။

- န / ချိသေ / ယင်းသို့လုပ်ရန် ကိရိယာတမျိုး။ “နှိုး၊
နွယ်၊ချဉ်သေ၊ ချားရုံ၊ ဆုံ၊ မောင်၊ ကျဉ်ပေ့။” သတ်ကြီး။
၁၇၇။

ချဉ်သေချား - န / ချိသေချား / ချဉ်သေ ရသော ချား
ရဟတ်။

ချဉ်သပ် - ကြိ / ချိသတ် / ချဉ်စာပြီးသည်။
ချဉ်သွတ် - ကြိ / ချိသွတ် / ချားရဟတ်ဖြင့် ချဉ်သေသည်။

“ချားရဟတ်နှင့်၊ ချဉ်သွတ်မချာ၊ ချဉ်စာယူထ၊ မအားကြ
တည့်။” ကိုး* ၁၄၇။

ချဉ်

ချဉ် - နဝိ / ချိ / ၁၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မသန်စွမ်း ခွန်အားချို့တဲ့
နည်းပါးသော။ “ခူလာပါရဂူက စွဲနေသောကြောင့် ချဉ်နာ
သည်။” ၂၊ ဆင်းရဲပင်ပန်းသော။ “သာသနာတွင်း၊ ပျင်းစွာ
သဿ၊ မင်္ဂလိယမျှလည်း၊ ဝူပုပင်ပင်၊ လိုအပ်ပြည့်၊ နှလုံး
ချဉ်လိမ့်” သ* ၅။

ချဉ် - စည်း / ချိ / ချဉ် - စည်း၊ နှင့် အတူတူ။ “လူတိုင်း
လည်း သေရချဉ် သေရချဉ်ဟု သိလျက်မြင်လျက် တွေ့ကြုံ
လျက် နေကြရသည်။” ဥတ္တမ။ ၁၂၈။

ချဉ်နဲ့ - နဝိ / ချိနဲ့ / အားပျော့နဲ့လှသော။ “ချေစွယ်နဲ့နဲ့၊
ကျားပေါင်ပဲ့၊ ချဉ်နဲ့ သေရသည်။” ကဝိသတ်* ၁၁၉။

ချဉ်း

ချဉ်း - စည်း / ချိး / တခုတည်း၊ တဦးတည်း၊ တမျိုးတည်း၊
တကိစ္စတည်း၊ သက်သက်၊ အစောအနှောမရှိ၊ အထူးအခြား
မဟုတ်သော အဖြစ်ကို ပြသည့်စကားလုံး။ “ခြောက်လတိုင်
တိုင် ပြဿဓါးရက်ချဉ်း ဆန်းလေသည်။” သုသော၊ ဆ။
၃၇၁။

ချဉ်းစည်း - ကြိဝိ / ချိးစီး / ဘာမျှ မပါပဲ၊ ဘာမျှ မရှိပဲ။
သက်သက်။ ထီးတည်း။ အချဉ်းစည်း။ “ဧကစ္ဆေ ငှားရမ်း

၍ရသောဝတ္ထု ကို သူ့ ဥစ္စာရင်း ပြန်ယူ၍ သွားသည်ရှိသော်
မိမိမှာ ကိုယ်ချဉ်းစည်းကျန်ရှိ၏။” ပဋိပစ္စ။ ၁၆၀။

ချိတ်

ချိတ် - ကြိ / ချိတ် / ၁၊ အဖျားကောက်သော အချောင်းအတံ
တမျိုးမျိုးဖြင့် ခြိတ်ယှဉ်ခြင်းပင်။ “ငုတ်တွင် ဆွဲ၍ထား
သော လိပ်ကို ဦးချိတ် ချိတ်၍ ယူခဲ့ပြီးသော် တောနက်
ရာသို့ ပြေးလေ၏။” ကိပ်။ ၆၃၀။ ၂၊ အချောင်းအတံတခုခု
တွင် ဖွဲ့စည်းတခုခုကို ခြိတ်ယှဉ်ခြင်းပင်။ “ဘူးသီးကြီး
တလုံးကို...ပုစင်၌ ချိတ်ထား။” သက်စာ။ ၃၃။ ၃၊ အချောင်း
အတံတခုခုတွင် ခြိတ်ယှဉ်ခြင်းပင်။ ၄၊ တစုံတယောက်ကို
ထိခိုက်အောင် စောင်းမြောင်းပြောဆိုသည်။ “အကိုက်ကောင်း
က အလေအကျင့်ယူနေတာက အစိုရဟု ရယ်စရာလိုလို့နှင့်
ချိတ်လိုက်လျှင်။” ကမ္မ။ ၃၀၇။ ၅၊ မိမိတက်သို့ ပါအောင်
ပြောဆိုပြုမူသည်။ “ယခုလည်း ငါ့နှမကို သူ ချိတ်ချေက။”
ပိဋက။ တ။ ၁၉။ ၆၊ လျစ်လျူပြုထားသည်။

- န / ဂျိတ် / ၁၊ အဖျားကောက်သောအရာ။ “ပျဉ်ကုန်း
ဘောင်နှင့်ချိတ်မျှားကို တပ်ဆင်ကြ၏။” သမိုင်း၊ ပ။ ၂၆၀။
၂၊ ကောက်သောအဖျားဖြင့် ပမ်းကိုင်ဆွဲငင်ရသော အချောင်း
အတံ။ “ထောင်း၊ တူးရှင်း၊ ချိတ်၊ တံချူတို့ကို ယူ၍ သစ်သီး
ကြီးငယ်အလို ငှာ တောသို့ ဝင်၍။” ငါး။ ၅၁၉။ ၁၇၇။
၃၊ အင်ဇီဝသည်တို့ ကို ချိတ်ရသော ကိရိယာ။ ၄၊ သစ်စက်
တွင်သစ်တုံးမျှားကို လှန်ရာ၌ ဖျဉ် သုံးရသော ကိရိယာ
တမျိုး။ ၅၊ အတတ်အကျိုးမျှားကို ကပ်တွယ် မြဲမြံသော
ကိရိယာငယ်။ တွယ်ချိတ်။ ၆၊ ပုခုံး စသည်တွင်ပါသော
ကောက်ကောက်ကွေ့ ကွေ့ အဆင်။

ချိတ်ကုန်တိုက်ကုန် - န / ချိတ်ကုန်တိုက်ကုန် / ချိန်ခွင်၊ ရာဇ
တို့ တွင်ထည့်ကာ ချိတ်ဆွဲ၊ ချိန်တွယ်၊ ရောင်းဝယ်ရသောကုန်။
“အလေးတောင်းတင်း၊ ချဉ်ခြင်းကစ၊ များလှထွေလာ၊ ချိတ်
ကုန် တိုက်ကုန်၊ ပြတ်ကုန်မျှေနုန်း။” ရာမ၊ ခု။ ၅၉။

ချိတ်ကွင်း - န / ချိတ်ကွင်း / ပုံစံရန် စာမျက်နှာများကို မြဲမြံ
အောင် ထိန်းချုပ်ထားသော သံကောင်။

ချိတ်ဆက် - ကြိ / ချိတ်ဆက် / ၁၊ ကောက်သော အရာတို့ ဖြင့်
တွယ်ကပ်ပူးတွဲသည်။ ၂၊ အဆက်အသွယ်ပြုသည်။ “သူ့စာရဲ့
အဓိပ္ပာယ်အနက်က ချိတ်ဆက်ပြီးသားနဲ့ တူတယ်။” မျှောက်။
၁၈။

- န / ဂျိတ်ဆက် / အဆက်အသွယ်။ “ကုန်သည်ကြီး
ဘိုးသားနှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ပြီး ဒါကိုတစင်းရအောင်
ချာတလုပ်ပိုင်ရင် အကျိုးရှိအောင် မြတ်နိုင်ပါတယ်။”
ဗျူဟာ။ ၇၁။ ၂၊ ဆက်စပ်ပူးတွဲထားချက်။ “ကြီးကျယ်
ထူပြက်၊ ချိတ်ဆက် သေချာ၊ ကွဲနာမပုပ်၊ စေ့စပ်လုံခြုံ၊ လှေပုံ
လှပ။” ပုည၊ ၁။ ၃၄။ ၃၊ ဆက်စပ်ပူးတွဲပုံ အခြင်းအရာ။
“ပတ္တာဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချိတ်ဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း

ဆက်သောကြောင့် တထောင်ဆစ်သည် ခိုင်ခန့်လုံခြုံလေသည်။” ခန္ဓာ။ ၂၅။

ချိန်

ချိန်-ကြိ / ချိန် / ကျန်ရစ်စေသည်။ တည်နေရစ် စေသည်။ ကြွင်းစေသည်။ ခြင်းသည်။ ဖယ်သည်။ ဖယ်သည်။ လှုပ်သည်။ “တကွတ်၍ ချိန်ခဲ့မည်။” ပုည။ ၁။ ၇။
ချိန်ပယ် - န / ချိန်ပယ်နံ / ပြေးခုန်ကစားပွဲစသော ပွဲစီးရည်ဖြင့် ရသည့်ပွဲမျိုးတို့၌ ပြိုင်ဘက်အားလုံးတို့ ထက် သာသောသူ၊ ထိခွန်ရိုက်သူ။ [လိပ်]
ချိန်လှုပ် - ကြိ / ချိန်လှုပ် / ကျန်စေ လုပ်စေသည်။ “ထိုသားတရာတွင်... သံဝရမင်းသားကို ချိန်လှုပ်၍... နောင်တော်ကြီးတို့အား...မြို့ပြခရိုင်တို့ကို စားစေ၏။” ဟိပုံ။ ၁၂၇။

ချိန်

ချိန်-ကြိ / ချိန် / ၁။ ကတ္တာ။ ကပ်ပယ်။ ဖုန်စသည်တို့ဖြင့် ပစ္စည်းတခုခု၏ အလေးပမာဏကို သိရအောင် လုပ်သည်။ “မြေကြီးအလုံးစုံကို စင်းချိန်ခွင့်နှင့်ချိန်ခြားစဉ် ချိန်နိုင်စေ၏။” ပါရာ။ ၅။ ၂။ ချဉ်းနှိုင်းတွက်ချက်သည်။ “ဂေါဇာဂေါဇိနံ၊ ဂြိုဟ်သွားချိန်လျက်၊ ဆတ္တိတြင်း။” ကိုး* ၆။ ၃။ ခွယ်သည်။ “သေနတ်များဖြင့် ချိန်၍။” ပေါဇော။ ပ။ ၅၃။ ၄။ ရည်သည်။ မှန်းသည်။

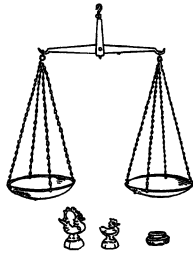
- န / ချိန် / ၁။ ပစ္စည်းတခုခု၏ အလေးကို သိရအောင် ချိန်ရသော ကိရိယာ။ “ငါ့အား ဤချိန်ကို... ပေးကုန်စော့။” ငါး။ ၃။ ၂။ ၂။ ပိဿာလေးဆယ်ရှိသော ချိန်ဝန်။ “ပိလ်တရာသည် တချိန်ဖြစ်၏။ တပိုလ်သည် အကျပ်လေးဆယ်ဖြစ်၍ တချိန်သည် အကျပ်လေးတောင်ရှိ၏။ ပိဿာအားဖြင့် လေးဆယ်ရှိ၏။ အခွက်လေးဆယ်ဟု ခေါ်၏။” သမန်၊ ၄။ ၉၂။ ၃။ အလေး။ “နိုင်ငံတော်အလုံး၌...ချိန်၊ ကျပ်၊ ခွဲ၊ မတ်၊ မူး၊ ပဲ စသည်တို့ကို...၊ တချက်တည်း ဖြစ်စေ၏။” ကုလား၊ ပ။ ၂၃။ ၄။ နံရံ၊ တိုင် စသည်တို့၊ အထက်နှင့် အောက်တည့်တည့်မတ်မတ်ရှိအောင် နှိုင်းယှဉ်ရသော ကြိုးမျှားတွင် ခဲအလေးတပ်ထားသည့် ကိရိယာ။

ချိန်ကိုက် - ကြိ / ချိန်ကိုက် / ၁။ ရေချိန်၊ ချိန်သီးကြိုးစသည်ဖြင့် အလျားလိုက် ဒေါင်လိုက် ညီမညီ တိုင်းတာသည်။ ၂။ သင်မြတ်အောင် ကြိုတင်ညှိနှိုင်းသည်။ “ဘုရင်မင်းမြတ်၏ စိတ်တော်နှင့် ချိန်ကိုက်၍ ထားဘိသကဲ့သို့ အခါတိုင်းနှင့် နှစ်သက်သွယ်ရှိသော အမူအရာတို့ဖြင့်သာလျှင် နေထိုင်ခြင်း။” ထီး၊ ပ။ ၉၃။ ၃။ ဂဏန်းတွက်ရာတွင် အပြေမှန် မှန်ကို စစ်ဆေးကြည့်သည်။

ချိန်ကြိုး - န / ချိန်ကြိုး / ချိန်သီးချည်ထားသော ကြိုး။

ချိန်ခွက် - န / ချိန်ခွက် / ၁။ ပစ်မှတ်ကို ချိန်ရသော သေနတ်ရှိ အစိတ်အပိုင်းတမျိုး။ ၂။ ခိုက်ကွင်း၊ ခိုက်ကွက်ကို ချိန်ရသော ကင်မရာ၌ အစိတ်အပိုင်းတမျိုး။

ချိန်ခွင် - န / ချိန်ခွင် / ၁။ ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့၏ အလေးချိန်ကို ချိန်ရသော ခွက်နှစ်ခု တွဲလျားပါသည့်ကိရိယာ။ “ကိုယ်လုပ်တော်တို့ကို ချိန်ခွင်သို့၍ ဆန်ဆောင်းစေသည့်အရာသည် မသင့်ဖြစ်သည်။” ဟိပုံ။ ၆၂။ ၂။ ဆယ်နှစ်သီတိုင် တူရာသီ၏ အမှတ်သဘောတ။ (သီတင်းကျွတ်လနှင့် တိုက်ဆိုင်သည်။) “ကန်ကွင်းကလျှင်၊ သန်စက်ခွင်သည်၊ ချိန်ခွင်ကိုင်တွင်း၊ တိုင်အောင်နင်းလျက်။” စိန်ကျော်။ ၂၆* ၂၅ (၁)။

ချိန်ခွင်

ချိန်ခွင်ပေါင် - န / ချိန်ခွင်ပေါင် / ချိန်ခွင်လျှာတွင် လက်ကိုင်ရာ အပိုင်း။ (ဈေးက ချိန်ခွင်ပေါင်းဟု ခေါ်သည်။)

ချိန်ခွင်လက် - န / ချိန်ခွင်လက် / အစွန့်နှစ်ဘက်တွင် ချိန်ခွင်ခွက်အစုံကို တွဲလျားဆွဲထားရာ တုတ်တံ။ (ဈေးက ချိန်ခွင်ပေါင်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ချိန်ခွင်လျှာ - န / ချိန်ခွင်လျှာ / ချိန်ခွင်လက်၏ အလယ်၌ မတ်မတ်တည်ရှိသော ချိန်ခွင်ပေါင်၏ အစိတ်အပိုင်း။ (ချိန်ခွင်ညှာဟုလည်း ခေါ်သည်။) “ချိန်ခွင်လျှာကဲ့သို့ တည့်မတ်စွာ စီရင်သော တရားသူကြီးလည်းတပါး။” နှူ။ ၁၅၇။

ချိန်စက် - ကြိ / ချိန်စက် / ပစ္စည်းနှင့် အလေးကို ချိန်ခွင်ခွက်တခုစီတွင် ထည့်၍ တူမျှအောင် နှိုင်းယှဉ်သည်။ “ပန်းသကမဉ္ဇူ၊ နှုတ်၊ အလေးတူ ချိန်စက်လျှင်။” ပုည၊ ၂။ ၃၀။

ချိန်စဉ်းလဲ - န / ချိန်စဉ်းလဲ / ပစ္စည်း၏ အလေးချိန်ကို မှန်ကန်စွာ မပြနိုင်အောင် လိမ်လည်ပြုပြင်ထားသော ချိန်ခွင်သို့မဟုတ် စင်းချိန်။ “ဒိဋ္ဌာနစစ်ကြွ၊ ချိန်စဉ်းလဲနှင့်၊ ကလွဲကလက်၊ မုသားခွက်၍၊ စဉ်းခွက်မတည့်၊ ပြည့်ဆန်းပြည့်လျက်။” ငရဲ* ၉၁။

ချိန်ဆ - ကြိ / ချိန်ဆာ / ၁။ ပစ္စည်း၏အလေးချိန်ကို မှန်းကြည့်သည်။ “မြေဩဇာကိုချိန်ဆခြင်း၌ လွယ်ကူစေရန် ကိုးကလန်

ဝင်တင်းတင်းနှင့်အပြည့် မြေဩဇာသည် ပေါင်ချိန်အားဖြင့်
၈၆ ပေါင်ရှိကြောင်း မှတ်သားထားသင့်သည်။” ဖြန့်သွေး။
၁၀၈။ ၂။ တောက်ထားဆင်ခြင်သည်။ ချဉ်နှိုင်းကြည့်သည်။
“ခင်ဗျားရဲ့ အနှံ့အပြတ် ၂ ခုကို ကောင်းကောင်း ချိန်ဆ
ပြီး ခင်ဗျား၏နေ့ကံဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ကျွန်တော်အား
ပေးစေချင်ပါတယ်။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၁၁၈။ ၃။ စဉ်းစား
သည်။ “ဝတ္ထုဓမ္မဗေဒချိန်ဆတိုင်း။” မသတ္တိ။ ၄။

ချိန်တရာ - န / ချိန်တယာ / တာရာကြီးကိုးလုံးတွင် ချိန်ခွင်
သတ္တန်ရှိသော တာရာ။

ချိန်တွယ် - ကြို / ချိန်တွယ် / ပစ္စည်း၏အလေးကို ချိန်သည်။
“ဤမျှသော ဥစ္စာတို့ကို ရေတွက်ချိန်တွယ်၍။” နူ။ ၂၈။

ချိန်ထိုး - ကြို / ချိန်ထိုး / နှိုင်းယှဉ်ဆင်ခြင်သည်။ “တရားဟူသမျှ
ကို ဤအတ္ထုပ္ပါဒ်ဖြင့် ချိန်ထိုးကြည့်ရမည်။” ကပ္ပ။ ၂၀၈။

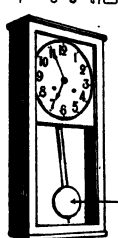
ချိန်ရွယ် - ကြို / ချိန်ရွယ် / ရည်မှန်းသည်။ ချိန် - ကြို၊ ၄၊ နှင့်
အတူတူ။

ချိန်ဝန် - န / ချိန်ဝန် / ချိန်ခွင်ဖြင့် ချိန်စက်ယူရသော အတိုင်း
အတာမျိုး။ “ကြေးစင် ချိန်ဝန်ဒိဿာ နှစ်သောင်း ငါးထောင်
ကိုးရာ လေးဆယ်။” သုသော၊ ဆ။ ၅၉။

ချိန်ဆားကိုင် - ကြို / ချိန်ဆားကိုင် / ၁၊ မှန်းချိန်ခြင်းနှင့်အညီ
ဖြစ်သည်။ “ဂိုက် ၃၀၀ အကျာအတေးကြောင့်... သေနတ်
ကျည်ဆန်များ ချိန်ဆား မကိုင်တော့ချေ။” ရွှေစင်မေ။

၁၇၃။ ၂။ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။

ချိန်ဆီး - န / ချိန်ဆီး / ၁၊ တိုင်ကပ်နာရီစက် လှုပ်ရွားမှု မှန်ကန်
အောင် ထိန်းရန် လက်ဝဲလက်ယာ လွှဲနေသော တွဲလျားကျ
ခဲအလေး။ “ချိန်ဆီးဆိုတာ ဟိုဖက်ဖက်လွှဲနေတဲ့ဟာလား။”
ငန်း။ ၈၉။ ၂။ ချိန်ကြိုးအစွန်းတွင် ဆွဲထားသော အလေး။

ချိန်ဆီး

ချိန်

ချိန် - ကြို / ချိန် / ကိစ္စတခုခုကို ဆောင်ရွက်ရန် အချိန်ကာလ
အရပ်အဝေးကို ရည်ညွှန်းခန့်တွက်သတ်မှတ်သည်။ “လာတော်
မူပါ၊ အမရာက၊ ချိန်ခါ ဆင့်ဆင့်၊ မှာသဖြင့်လျှင်။” မဟော်
နာ* ၈၂။

ချိန်ကြိုး - န / ချိန်ကြိုး / ဘီးလည်အောင် ဆက်သွယ်ထား
သော ကွင်းဆက်သံကြိုး။

ချိန်ဆို - ကြို / ချိန်ဆို / ကိစ္စတခုခုကို ဆောင်ရွက်ရန် အချိန်
ကာလ အရပ်အဝေးကို ရည်ညွှန်းသတ်မှတ်သည်။ “ညီလာခံ
ကျင်းပမည့်အချိန်နှင့်နေရာကို ချိန်ဆိုသည့် ကျောညာချက်။”
ဒီဂျီ။ ၄၉။

ချိန်ဝိုင်း - န / ချိန်ဝိုင်း / အရပ်အဝေး အချိန်ကာလတို့ကို
အမျှားသဘောတူ ညှိနှိုင်း သတ်မှတ်ထားသော လောင်း
ကစားဝိုင်း။

ချူန်း

ချူန်း - ကြို / ချူန်း / ပြင်းထန်စွာ မြှင့်တင်သည်။ “တမိုး
ချူန်းချူန်း၊ ပျားပိတုန်းလည်း၊ မိုးချူန်းမြည်သံ၊ ဝဲကာပျံ
တည့်ပျံ၊ မဂ်ဇိုး။” ၂။

ချူန်းထစ် - ကြို / ချူန်းထစ် / မိုးခြိမ်းသည်။

ချပ်

ချပ် - ကြို / ချပ် / ၁၊ အကြားအလပ်တွင် တစုံတခုကိုထည့်
သည်။ ကြားညှပ်သည်။ “မြင့်မိုရ်တောင်ကို... မှည့်သီးသီး
သို့... သွားကြားကျပ်ကျပ်၊ ကျွန်ုပ်ချပ်အံ့။” ပြာဇိ* ၅၃။

၂။ ချပ်နှာပြင် ညီညာပုံပြားသည်။ “ခေါင်း၌ သွေးစဉ်
ဖူးစောင်းနေတတ်သည်။... သိုးလေးရက်အတွင်း ချပ်သွားတတ်
သည်။” ဝမ်းဆွဲ။ ၁၅၂။

၃။ ချပ် / ချပ် / ၁၊ အပြား။ အပျဉ်။ အလွှာ။ အထပ်။
၂။ သံနန်းကြိုး၊ သံကွင်း စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော
စစ်ဝတ်အင်္ကျီ။ “ပတ္တမြားအတိ စံသော ချပ် ကို ဝတ်တော်
မူ၍။” မှန်း၊ ၃။ ၂၅၈။ ၃။ ယက်ကန်းသမား သိုး သစ်သား
ပျဉ်ချပ်တမျိုး။ “ဝေမံ၊ လက်ခတ်ကို လည်းကောင်း။ ၁။
ယက်မကိုလည်းကောင်း။ ကဝလံ၊ ချပ်ကို လည်းကောင်း။”
စူသဓိ။ ၂၂၅။ ၄။ ကုန်းမြင့်အကြား နိမ့် ဝှမ်းသော အရပ်။
တောင်ကြားအရပ်။ “ငှင်းငှင်းအောင် အရှေ့ မြောက်တောင်က
ဆင်း၍သွားသော ချပ်ထဲသို့ ရောက်၏။” ကဝေ၊ ၃။ ၁၃၁။
၅။ တီးမှုတ်ရာတွင် စည်းလိုက်ရသော သစ်သားပြားငယ်
စသည်အစုံ။

၆။ စည်း/ချပ်/အပြား။ အပျဉ်စသည်ကို ရေတွက်ရာတွင်
သုံးရသော စကားလုံး။ “စေတီမှ အဋ္ဌိန်စံချပ်ထွက်၍ ခဲလင့်
သဖြင့်။” သမန်၊ ၃။ ၄၇။

ချပ်ကာ - န / ချပ်ကာ / ချပ်ခေါ် စစ်ဝတ်အင်္ကျီ။ “မိန့်ညို၊
ချပ်ကာဝတ်ကန်လျက်။” ဇေတ်၊ ၆၄။

ချပ်ကြား - န / ချပ်ကြား / တောင်နှစ်ခုအကြား နိမ့်ဝှမ်းသော
အရပ်။ ချောက်ကြား။ “တောင်စွယ် တောင်ကြား ချပ်ကြား
ရွှံ့ရိုး။” လန်ဒန်၊ ပ။ ၃၄။

ချပ်ကြိုး - န / ချတ်ကြိုး / ချပ်အင်္ကျီတွင် ပါဝင်သော ကြိုး။
“(ကာမင်္ဂါ)လက်ကတီးအောက် ချပ်ကြိုးပြတ်ရာကို သမိန်
ဘရမ်း လှံနှင့်ထိုးသည်။” ခံပုံ၊ ၃၇၉။

ချပ်ချပ်ချပ်ချပ် - ကြိဝိ / ချတ်ချတ် ယတ်ယတ် / သေသေ
သပ်သပ်။ ပီပီပြားပြား။

ချပ်ပြား - န / လှတ်ပျား / မာကျောတောင့်တင်းသော စက္ကူ
အထူစား။

ချပ်ဝတ်တန်ဆာ - န / ချတ်ဝတ်ဒဇာ / စစ်ဝတ်အင်္ကျီ။ ချပ်
အင်္ကျီ။

ချပ်ဝတ်တန်ဆာ

ချပ်

ချပ် - ကြိ / ချိတ် / အရောင်အဝါ ထွက်သည်။ အထူးသဖြင့်
ညိုမှိုင်းသော အရောင်အဝါထွက်သည်။ “ကောင်းကင်အထိပ်၊
မွမ်းမွမ်းချပ်မျှ၊ ထွန်းချိပ်ရောင်ဖြူ၊ မပူနေမင်း။” ပြည်စုနီ*
၁၁။

- န / ချိတ် / ၁။ ကြိ ပင် ဆီးပင် စသည်တို့တွင် မှီခိုနေ
သော ပိုးကောင်ကထွက်သည့် အစေးနီ။ “မိဘုရားကြီးသည်
ချိပ်ရည်အဆင်း နှင့် တူသော သားတစ်ကို ဘွားသည်ရှိ
သော်။” ကိပုံ၊ ၃၇၅။ ၂။ မိန်းမချိပ်အညွန့်မှ ထွက်သော
အစေး။

ချိပ်စေး - န / ချိတ်စေး / ချိပ်နှင့်ပြုလုပ်ထားသော သုတ်လိမ်း
ရသည့် အရောင်တင်ဆေးတမျိုး။

ချိပ်တံဆိပ် - န / ချိတ်ခဇိတ် / ချိပ်ပေါ်တွင် ခတ်နှိပ်ထားသော
တံဆိပ်။

ချိပ်တောင့် - န / ချိတ်တောင့် / အတောင့်ပြုထားသော ချိပ်။

ချိပ်ပိတ် - ကြိ / ချိတ်ပိတ် / ၁။ အရေကြီးသောစာအိတ်၊ အထုပ်
စသည်တို့ကို လုံခြုံစိတ်ချရအောင် ချိပ်ဖြင့်ပိတ်သည်။
၂။ အဆောက်အအုံ စသည်ကို အသုံးမပြုနိုင်ရန် ဥပဒေအရ
ချိပ်ပိတ်၍ တားမြစ်သည်။

ချပ်

ချပ် - ကြိ / ချိတ် / ၁။ မရွှေ မရွှာနိုင်အောင် ပြုလုပ်ထားသည်။

၂။ တောင်း၊ တန်းစသည်တွင် ယာယီသွင်းလောင်သည်။ ကြိုး
လွန် လက်ထိတ်တို့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့သည်။ “မင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၊
ရဟန်း၊ သေနာပတိ၊ ဘိုး၊ ဘွား၊ မိ၊ ဘ၊ ဆရာတို့ကို ခြံဥစ္စာ
ရှိသည်ဟုမချုပ်စား။ ထိတ်မခတ်စား။” နှု၊ ၈၈။ ၃။ အပ်နှင့်
ချည်မျှင် စသည်တို့ဖြင့် ခိုင်မြဲအောင် ထိုးသိနှောင်ဖွဲ့သည်။
“အပ်လျှိုသမား၊ ငါဖြစ်ငြားသည်၊ ခုကားအပ်၊ ချပ်ရန်ရှိမူ၊
ပေးဘိငါမှား၊ ယူခဲ့ပါ။” မဟော်နာ* ၇၃။ ၄။ ဒေါသစိတ်
စသည်ကို သိမ်းဆည်းသည်။ ထိန်းအုပ်သည်။ “စတောင့်
စယွန်း၊ နှလုံးဆန်းသား၊ ရှေးငန်းမမြော်၊ လူမတော်နှင့်၊ ပေါင်း
တော်တလျက်၊ မယ့်အမျက်ကို။” မထွက်ချုပ်နိုင်ရာအံ့
လော။* ၁၇၀။ ၅။ ဆေးရောင်စသည်ကို မရွှေ မရွှာ
တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် လုပ်သည်။ “ကုလားပန်းသေး ဆေး
ရေ၊ ဆေးချပ်တတ်သသူ။” သုသော၊ ၈။ ၂၂၁။ ၆။ အစာ
ဟောင်း စသည် မလှုပ်မရွှားဖြစ်သည်။ ခိုင်မြဲသည်။ မမှန်။
“ဝမ်းချုပ်၊ လေချုပ်၊ ဓာတ်ချုပ်ခြင်း။” ဇီဝက၊ ၈။ ၇။ လူစု
လူဝေးစသည်ကို အပ်စီးသည်။ ကြီးစိုးသည်။ အကြီးအကဲမှု
သည်။ “အမတ်ဆင်ကကြီး တပ်တော်ဦးက ချပ်။” ညော၊
၃၇။ ၈။ (ခရီး) ဖင့်ခွဲနှောင့်နှေးသည်။ “ကိုယ်တော်လည်း
ခံကျန်းတော်မူ။ ပြောဦးသေနတ်သံကို ကြားတော်မူ
လျှင် ငါတို့ကို ကြောင့်ကြွင့်ကွက်တော်မူ၍ ခရီးချပ်တော်
မူချိမည်။” သုသော၊ ၈။ ၂၇၆။ ၉။ တိုအောင် လုပ်သည်။
ကျဉ်းအောင် လုပ်သည်။ ချဉ်းသည်။ “ရှင်သီလဝံသသည်
မြန်မာရာဇဝင်ပိုင်းကို မည်မျှလောက်အကျဉ်း ချုပ်၍ ရေးခဲ့
ကြောင်း ကောင်းစွာထင်ရှား၏။” ရာကျော်၊ နိဒါန်း၊ (က)။

၁၀။ နိဂုံးစသည်ကို အဆုံးသတ်သည်။ “ရဟတ်မျက်ရှင်၊ နတ်
စက်သွင်သို့၊ ချက်မြင်ချိုးအုပ်၊ နိဂုံးချုပ်ပိတ်။” ကိန္နရီ*
၁၈၉။ ၁၀။ (ဖြစ်သည်၏ ဆန်းကျင်ဘက်) ပျက်သည်။
ပျောက်ကွယ်သည်။ “တကောချပ်သော် ဥပါဒါန်တရားသည်
ချုပ်၏။” မိလိန္ဒ၊ ၁၀၇။

ချပ်ကိုင် - ကြိ / ချိတ်ကိုင် / ၁။ ကြီးပျားအုပ်စိုးသည်။ “နှလုံး
လက်ရုံး ဩဇာကြီးသူကို ပျားကြီးချပ်ကိုင် ချိတ်ကံရွှေ၍”
သုသော၊ ၈။ ၃၃၁။ ၂။ မရွှေ မရွှာနိုင်အောင် ဖမ်းဆီးထား
သည်။ “မိကျောင်းကြီးတခုသည် မင်းကြီးရွှေ တောင်တော်ကို
ကျောက်ကုန်းထက်ရွက်၍ ချပ်ကိုင် လေ၏။” မှန်၊ ၂။
၃၆၀။

ချပ်ခုံ - န / ချိတ်ခုံ / အောက်ခံသတ္တဝါငယ်၏ တကက်ထိပ်
တွင် တိုင်ငယ်စိုက်၍ တိုင်ထိပ်တွင် အဝတ်ပတ်ကာ အပ်ချပ်
ရာတွင် သုံးရသော ကိရိယာ။

ချပ်ချပ် - ကြိဝိ / ချိတ်ချပ် / ၁။ အပူရှိန်စသည် အတော်
အသင့်ဖြစ် လျက်။ “ရေ ချပ်ချပ် နွေးနွေးနှင့်
လှတ်ဆေးခြင်းသည် သလိပ်ကို... ပယ်နိုင်၏။” ဥတု၊ ၂၃။
၂။ ဒေါသ၊ အပူရှိန်စသည် အတော်ပြင်းပြင်း ဖြစ် လျက်။

“ပုတ္တကထွတ်ကား၊ ခက်ညွတ်ကိုင်ဆုပ်၊ သိမ့်သိမ့်လှုပ်လျက်၊
ချုပ်ချုပ်ပုံအမျှ၊ ထွက်သားအလို၊ ဤသို့ဆို၏။”
ကိုး* ၉။

ချုပ်ချုပ်ပုံ - နဝ် /ချုပ်ချုပ်ပုံ/ အလွန်ပူသော။ “ကိုယ်သား
ကိုယ်ဆု ချုပ်ချုပ်ပုံခြင်း။” ဂူက။ ၁၂၇။

ချုပ်ခြမ်း - ကြံ /ချုပ်ခြမ်း/ ပျောက်ကွယ်သည်။ ရပ်စဲပြီးဆုံး
သည်။ “သက္ကာယစိဉ် ချုပ်ခြမ်းလျှင် ထိုကံတို့လည်း
အကုန်ချုပ်ခြမ်းကြကုန်၏။” သဗ္ဗ။ ၂၀။

ချုပ်စာ - န /ချုပ်စာ/ ၁။ ချုပ်ရိုးအတွင်းရှိ အထည်စာ။
၂။ ချုပ်ရိုးအတွက် အပိုထားရှိသော အထည်စာ။

ချုပ်စာ - န /ချုပ်စာ / ဆီး၊ ဝမ်း ချုပ်စေတတ်သော
အဟာရ။

ချုပ်စပ် - ကြံ /ချုပ်စပ် / အပ်ဖြင့်ချုပ်သည်။ အဆုန်စပ်ခုတ်
ပူယဉ်း နှောင်သည်။ “မေတ္တာချည်တပ်၊ ပညာအပ်ဖြင့်၊
ချုပ်စပ်မြေ၊ မြေ။” သံ* ၁၇၅။

- န /ချုပ်စပ် / ၁။ အဆုန်စပ်ခုတ်၊ ယဉ်ကပ်ဆုန်စပ်။
ဘေးချင်းကပ်ဆု နံချင်းကပ်ဆုအရပ်။ “ရွာနီးချုပ်စပ် တွေ့
သောပေါ့။” မိုးမြေ။ ၆၈။ “နိုင်ငံချုပ်စပ်၊ မော်ကီရပ်က။”
ပေါမိ။ ပ။ ၁၂၆။ ၂။ လူ၏အင်္ဂါဇာတ်နှင့် စေ့ကို ဆက်၍
မြှုပ်ပေါ်နေသော အရေးအကြောင်း။

ချုပ်စေး - န /ချုပ်စေး/ ဘေးအရောင် ခိုမြဲမြဲအောင် လုပ်
သော စေး။

ချုပ်ဆို - ကြံ /ချုပ်ဆို / ကတိပြု၍ ခိုင်မြဲအောင် ပြုလုပ်သည်။
“မဟာမိတ်စာချုပ် ထပ်မံအသစ်ချုပ်ဆိုရလိမ့်မည်။” ချုပ်ပုံ၊
မ။ ၁၁၈။

ချုပ်တည်း - ကြံ /ချုပ်တည်း / ၁။ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံးကို သိမ်း
ဆည်းစောင်ထိန်းသည်။ “စိတ်ဝိညာဉ်ကို၊ ခြေဖျဉ်ချုပ်တည်း၊
မလိပ်လည်းတည့်။” ပါမီ* ၇၂။ ၂။ လွတ်လပ်မှုကို မတရား
တားဆီးပိတ်ပင်သည်။

ချုပ်နှောင် - ကြံ /ချုပ်နှောင် / အကျဉ်းထားသည်။ ထောင်
ချထားသည်။ “(လယ်နင်းသည်) ချုပ်နှောင်ပမ်းဆီးခြင်းခံနေ
ရစဉ်။” လူရွာနီ၊ ပ။ ၈။

ချုပ်ရိုး - န /ချုပ်ရိုး / အဝတ်၊ အသားစသည် နှစ်ဘက်အစ
ကို ချုပ်သီးထားသောကြောင်း။ “စနစ်ခေါက်ချိုး၊ ချုပ်ရိုး
ခန်းခန်း၊ ဖန်ရည်စွန်းသား၊ သက်နိုးဝါဝါ။” ဗသ* ၅၂၇။

ချုပ်ရိုးချုပ်သား - န /ချုပ်ရိုးချုပ်သား / ချုပ်ရိုးကြောင်း။

ချုပ်ရက် - န /ချုပ်ရက် / စာချုပ် ချုပ်ဆိုသော နေ့ရက်။
“သံဘိုစက်ကိရိယာလည်း နောက် ချုပ်ရက်က ၂၁ လနှင့်
ရရန်ရှိသည်။” လန်ဒန်၊ ခု။ ၃၄၈။

ချုပ်ရက် - န /ချုပ်ရက် / အကျဉ်းခံရသော ရက်။

ချမ်း

ချမ်း - ကြံ /ချမ်း/ ၁။ အပူတတ် မရှိ။ အေးသည်။ “ချမ်း
သော လေလည်းတွေ့၏။” ပါရာ။ ဂူဧ။ ၂။ အေးသော

အတွေ့ကို ခံစားရသည်။ “အိုက်လျှင် မီးလုံး စောင်ကို ခြုံ။
ချမ်းလျှင် ခေချမ်း၊ နှင်းတော တိုး။”

ချမ်းချမ်းစီးစီး - ကြံဝ် /ချမ်းချမ်းစီးစီး/ အလွန် အေး သော
အတွေ့ ရှိလျက်။ “ဘောင်းဘီတိုလေးနဲ့ ချမ်းချမ်းစီးစီး
ကျောင်းတက်ရတယ်။” ထွက်။ ၅၅။

ချမ်းစိမ့် - ကြံ /ချမ်းစိမ့် / ကိုယ်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်အေးမြသည်။
“ရွာစေ့မသင်း၊ မြည်းလေသွင်းက၊ ရင်တွင်းငြိမ်မျှ၊ ချမ်းစိမ့်
လှ၏။” နောင်။ ၂* ၁၆ (၁)။

ချမ်းမျှားတုန်မျှား - န /ချမ်းမျှားတုန်မျှား/ ချမ်းတုန်၍
အဖျားတက်သောရောဂါ။ “(ပျဉ်း ခမ်းသည်) နှာစေးသော
အနား၊ ချမ်းမျှားတုန်မျှား.... ကို နိုင်၏။” ဥတု။ ၁၀၇။

ချမ်းမြေ့ - ကြံ /ချမ်းမြေ့ / ၁။ အေးချမ်းသည်။ “ရေလည်း
ချမ်းမြေ့စွာ ဖြန့်ရှက်စွာ၏။” ပါရာ။ ၃၂။ ၂။ အေးချမ်း
သာယာသည်။

ချမ်းသာ - နဝ် /ချမ်းသာ / ၁။ ဆင်းရဲခြင်းကင်းသော။ အနှောင်
အယှက် ကင်းသော။ ဘေးဥပဓိကင်းသော။ သုခတွေ့ သော။
သုခရှိသော။ “နားချမ်းသာသော စကား။” စာအကျ။ ပ။
၁၄၂။ ၂။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေါများသော။ ကြွယ်ဝသော။
“ကုဓဇ ကုဋာကြွယ်ဝ ချမ်းသာသော သူဌေးကြီး။” လက်စွဲ။
၆၆။

- န /ချမ်းသာ / ဆင်းရဲခြင်းကင်းသောအဖြစ်။ အေးငြိမ်း
ပျော်ရွယ်ကောင်းသော အဖြစ်။ သုခ။ ကောင်းစားခြင်း။
စည်းစိမ်။

ချမ်းသာပေး - ကြံ /ချမ်းသာပေး / မင်းဖြစ်မင်းဒဏ်၊ တာဝန်
ဝတ္တရား၊ မှုခင်းကိစ္စတို့မှ ကင်းလွတ်သော။ “ညီတော်
များကို နာမတရားအဖြစ်မှ ချမ်းသာပေးတော်မူသည်။”
သုသော၊ ဆ။ ၂၇၂။

ချမ်းအေး - ကြံ /ချမ်းအေး / အပူရှိန်ကင်းသည်။ ၂။ ငြိမ်းချမ်း
သာယာသည်။ “ပြည်ထောင်လွန် ချမ်းအေး။ ကျင်စွယ်
လူ့ပဝေး။” ကဝိသား၊ ၄၈။

ချိပ်

ချိပ် - စည်း /ချိပ်/ ဖြစ်လတ္တံ့သော ကြိယာကို ညွှန်ပြသော
စကားလုံး။ ချေအုံး “မင်းတရားရွှေထီး ချိလသည်လည်း....
အားကြီးလှသည်။ ရှည်ကြာသော ခံနိုင်ချိပ်မည် မဟုတ်။”
သုသော၊ ခု။ ၁၇၅။

ချို

ချို - န /ချို/ ၁။ အရွက်၊ အခက်၊ အကိုင်၊ အနွယ်တို့
ထွေးယွှက်ပေါင်းစည်း ပေါက်ရောက်နေသော အပင်အုပ်စု။
“စိုင့်ကော်လို့၊ ချိုပေါ်ရောက်သည်။” ပုံ။ ၂။ [ဥပစာ] တော
ချိုကဲ့သို့ ရွှပ်ထွေးသောအရာ။ “ထိုစကားတုံ၊ ဒေါသမျှတွင်၊
ငြိမည်ထင်ခဲ့။” ကိုး* ၅၆။

ချိုခိုတိုက် - ကြံ /ချိုခိုတိုက်/ တစုံတဦးကို လာလမ်းမှ ပုန်း
စောင်၍ တိုက်ခိုက်သည်။
ချိုတိုးချိုင်း - န / ချိုခိုတိုးချိုင်း / ရေပိအနီးရှိ ချိုကြွ
ချိုကြားတွင် ကျက်စားလေ့ရှိ၍ ကျောက်သစ်ပုန်းရောင်ရှိ
သော ပျိုင်းငှက်။
ချိုဖုတ် - န / ချိုနုဖုတ် / အပင်အုပ်စုငယ်။ ချိုကလေး။
ချိုဖုတ် ရိပ်ကလေးတခုအောက်သို့။” ဆံဖျား။ ၃၉။

ချို.

ချို. - ကြံ /ချိုနု/ ကျုံ့စေသည်။ တိုအောင်၊ ကျဉ်းအောင်
လုပ်သည်။ သိမ်နီဘရမ်းလည်း ကိုယ်ကိုချို.၍ မြင်းကို
အလျင်ပိုင်းနှင်သည်။” ဝိပုံ၊ ၃၅၉။

ချိုး

ချိုး? - ကြံ /ချိုး/ ၁၊ တိုတောင်း ကျဉ်းမြောင်းသေးငယ်စေ
သည်။ ချိုးသည်။ ချို့သည်။ “မြေအံ့သော
စကားသည် အလွန်ကျယ်ဝန်းမည် ဖြစ်သောကြောင့် ချိုး၍
သာ ပြောဆိုပေအံ့။” သမန်၊ ပ။ ၁၉၁။
- နဝိ / ချိုး/ ညှိုးနှမ်းပိန်ကြသော။ “ညှိုးနွေပတ်လုံး၊
ကိုယ်လက်ချိုးမျှ၊ အိုင်ထိုးမြစ်ငယ်၊ ခန်းသောနှယ်သို့။”
ဘူလင် * ၂၇၀။
ချိုး - ကြံ /ချိုး/ သိမ်းကျုံးရေတွက်သည်။
ချိုးကျ - ကြံ /ချိုးကျ/ ညှိုးနှမ်းပိန်ကြသွားသည်။ “စိတ်
ရော လူရော ချိုးကျသွားတော့တယ်။” ရွှ၊ ၄၊ ၃၇။ ၁၉၃။
ချိုးပွဲချိုင့် - ကြံ /ချိုးပွဲချိုင့်/ မြေမဆည်နိုင်ပဲ ရွက်ကြီးတင်
ငိုသည်။

ချယ်

ချယ်ဂါရီ - န / ချယ်ဂါရီ / ချယ်ဂါလီ / ကုန်ပစ္စည်းများကို သယ်
ဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုသော လက်ဖြင့်တွန်းရသော လှည်း
တမျိုး။ လက်တွန်းလှည်း။ [ဟိန္ဒူ]
ချယ်ယာမင် - န / ချယ်ယာမင် / အစည်းအဝေးကို အုပ်ချုပ်
သော သဘာပတိ။ အဖွဲ့အစည်းကို ဦးစီးသော ဥက္ကဋ္ဌ။ [လိပ်]
ချယ်ရီ - န / ချယ်ရီ / ၁၊ နီရဲသော အသီးလုံးငယ်သီးသည့် သစ်
ပင်တမျိုး။ ၂၊ ပင်စည်၊ ကိုင်းခက်တို့မှ ပန်းရင့်ရောင်ပန်းများ
တဖြိုင်နက် ဝေဝေဆာဆာ ပွင့်လေ့ရှိသော ပင်လတ်တမျိုး။
[လိပ်]

ခြ

ခြ - န /ချ/ ၁၊ အစုအသင်းဖွဲ့ကာ မြေတွင်းအောင်းနေတတ်
၍ သစ်သား စသည်တို့ကို ကိုက်ဖျက်တတ်သော ပိုးကောင်။
“ဗိုလ်ပါမိဒိုင်း၊ မနီလ်ရေတွက်၊ ခြပွက်သို့။” ဘုဒ္ဓ * ၈။
၂၊ [ဥပစာ] ပြည်သူ့ပစ္စည်းကို အလွဲသုံးစားပြုသူ။ “သတ္တိ
ကြောင်သူကို ဖြုတ်ဟူ၍၎င်း၊ လာဘ်စားသူကို ခြဟူ၍၎င်း
ခေါ်နေကြသည်။” တင်းစာ။
ခြစား - ကြံ /ချ/ ၁၊ ပျက်စီးသည်။ ဖျက်ဆီး
ခြင်း ခံရသည်။ “စာရိတ္တမဇ္ဈိင် ခြစားနေသည်။” တင်းစာ။
၂၊ ပြည်သူ့ပစ္စည်းကို အလွဲသုံးစား ပြုသည်။
ခြတက် - ကြံ /ချ/ ၁၊ တွက်။ သစ်သားစသည်ကို ခြသတ္တဝါ
စားသောက် ဖျက်ဆီးသည်။
ခြတောင်ပို. - န /ချ/ ၁၊ တောင်ပို. / ခြသတ္တဝါများ ပြုလုပ်ထား
သော တောင်ပို.။
ခြနီကောင် - န /ချ/ ၁၊ ချိုးနီကောင် / များသောအားဖြင့် ဥယျာဉ်ထဲ
တွင် အပင်ငယ်များကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပွန်ကောင်
တမျိုး။
ခြပုန်း - န /ချ/ ၁၊ ခြသတ္တဝါ။ “ထိုနေ့မှစ၍ ပိုးရွှေ ခြပုန်း
တို့၏ စကားကိုသော်လည်း သိသဖြင့်။” ကိပု. ၃၄၄။
ခြမျှ - န /ချ/ ၁၊ အတောင်ပေါက်သော ခြ။ ခြပလူကောင်။
ခြမင်း - န / ချ/ ၁၊ ခြမင်း / ခေါင်းသေး၍ ကိုယ်ကြီးပြီးလျှင်
အနက်ရောင်ရှိသော ခြကောင်။ ခြတို့၏ မင်း။ “ခြမင်းကြီးရဲ့
နန်းတော်ကိုတော့ သံမဏိနှင့် ပြုလုပ်ထားတဲ့အတွက်။”
သူရ၊ ပ။ ၃၈။
ခြသံ - န /ချ/ ၁၊ ခြတောင်ပို. မြေကို ကျင်၍ရသော သံ
သတ္တု။ ခြတောင်ပို. ထဲမှ ရသော သံသတ္တု။ “ခြမင်းကြီးရဲ့ ...
ဘုရားလွှတ်လုပ်ထားတဲ့ ခြသံအစစ်ဟာ။” သူရ၊ ပ။ ၃၈။

ခြာ

ခြာ - ကြံ /ချ/ ၁၊ အကြားအလပ် ရှိသည်။ အကြား လပ်သည်။
အခြားရှိသည်။ “သီလချမ်းမြေ့၊ ရှင်ရသေ့သို့၊ တနေ့မခြာ၊
ဆည်းကပ်လာသည်။” မြား* ၂၉။

ခြား

ခြား - ကြံ /ချား/ ၁၊ ပိုင်းကန်သည်။ ခွဲသည်။ တသီးတသန့်
ဖြစ်စေသည်။ “မြစ်ကြီးသော်ကာ၊ အလယ်ခြားလျက်၊
သွားလည်းမရောက်၊ တယောက်တည်း။” မြား* ၁၀၆။
၂၊ ကွဲပြားသည်။ မတူ။ ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ “ငါ၏
ရွှေနားကြောင်းရာများကို ခြားအောင်တင်။” ဝိရီ၊ ပ။ ၁၀။
ခြားကန်သင်း - န /ချား/ ၁၊ လယ်သမား နှစ်ဦး၏ လယ်
ပိုင်နက်ကို ခြားထားသော ကန်သင်း။

ခြားနား- ကြံ / ချားနား / ၁ ပိုင်းကန်သည်။ ခွဲသည်။ တသီးတသီး ဖြစ်စေသည်။ “စကြဝဠာ၊ ကျယ်စွာတံတိုင်း၊ ခြားနားပိုင်းလျက်။” သစ္စာ* ၁၇၃။ ၂။ ကွဲသည်။ မတူ။ ကွဲပြားသည်။ တမျိုးတစုံဖြစ်သည်။ “ယုတ်မြတ်နိမ့်မြင့်၊ အကျင့်မတူ၊ အမူခြားနား။” သဝဏ္ဏ* ၆။ ၃။ ထင်ရားသည်။ ရှင်းလင်းသည်။ “ကိုယ်တော်တိုင် ကြွသွား၍ ခြားနားအောင် မေးရဦးတော့မည်။” ဝိနိ၊ ပ။ ၃၇၇။ ၄။ အကြီးအကဲ၊ အရှင်သခင်နှင့် တပြိုင်ကာ တသီးတခြား ခွဲထွက်မင်းမူသည်။ တော်လှန်သည်။ ပုန်ကန်သည်။ “ပုသိန်သုံးဆူနှစ်မြို့လည်း ခြားနား ယိုင်းပြလေ၏။” မုန့်၊ ပ။ ၄၀၃။

ခြားနားချက် - န / ချားနားကျက် / ၁၊ မတူသောအခြင်းအရာ။ ကွဲပြားသော အချက်။ “ရုပ်ခန္ဓာအလားနှင့်၊ နာမ်ခန္ဓာအလား ခြားနားချက်ကို ကောင်းကောင်းမြင်အောင်ကြံလေ။” ဥတ္တမ၊ ၁၇၇။ ၂။ ကဏန်းအကြီးမှ ကဏန်းအငယ်ကို နှုတ်ရာတွင် ကျန်ရစ်သော အကြွင်းကဏန်း။ အကြွင်း။

ခြီး

ခြီး - န / ချီး / ခရီး / လမ်း။ ခရီး။ “အချို့သောသူတို့ကား ဝဏ္ဏချင်းစပ်၍ မရွတ်ရပ်လျက် ခရီးဟူသည့် ဓနနှင့် ခက်လျက် ခြီးဟူ၍..... ဝေးကုန်၏။” ဝေါ၊ ၇၄။

ခြူး

ခြူး - န / ချူး / ၁၊ အပင်၊ အနွယ်၊ အခက်၊ အရွက်၊ အပွင့်၊ အပွင့်၊ အညွန့်၊ အညောင်၊ အသီး၊ အနှံတို့ သဘာဝ ခပ်ပတ်ချော့ညတ် ထွေးယှက်ကာ ပြုလုပ်ထားသော အပြောက်တန်ဆာမျိုး။ “ခြူးသီးခြူးရွက်၊ ခြူးခက်ခြူးပင်၊ အတင်အကျ၊ ခြူးကိုစား၊ ခြူးမခြူးရံ၊ ခြူးတံခြူးကွက်၊ အရှက်အလိပ်၊ အသိမ်အမေ့။” ခင်ထွေး* ၄၉။ ၂။ ခြူးနွယ်၊ ခြူးခက်စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ကာပြုလုပ်ထားသောခြူးသုရုပ်။ ၃။ ခြူးရုပ်ခတ်နှိပ်ထားသော ကြေးပြားပိုက်ဆံ။ တန်ဖိုးအနည်းဆုံးသော အသပြာ။ “ငွေကြေးအထောက်အပံ့ ခြူးမှ တောတယုတ်။” အားဖြိုင်း၊ ပ။ ၁၁၀။

ခြူးပန်းခြူးနွယ် - န / ချူးပန်းချူးနွယ် / ခြူး - န၊ ၁၊ နှင့်အတူတူ။ “ခြူးပန်းခြူးနွယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်သော ငွေကျောင်းတော်။” ခုနုနု၊ ၉၉။

ခြေ

ခြေ - န / ချေ / ချီ / ၁၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို ထောက်မထား၍ လမ်းလျှောက်ခြင်း၊ ပြေးခြင်းတို့တွင် အသုံးဝင်သောခန္ဓာကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်း။ “(သုဿသိင်္ဂ) ၏ ဓမ္မညွန့် ခြေမှာ ကိုယ်မှာရှိသမျှကို သန့်ဆေးချိုးပြီးသွင်း။ နု၊ ၁၄။ ၂။ မူလ။ အရင်း၊ အမြစ်။ အောက်ခံ။ “တောင်ခြေတောက်ကြီး၊ လူမန်း

ဝယ်၊ လင်မီးယှဉ်စုံ၊ ပျော်ပါးစေသည်။” ဘူလင်* ၄၁။ ၃။ အိမ်ခြေ၊ လူခြေဆိုရာတွင်ကဲ့သို့ များသောအရေအတွက်ကို ပြသော စကားလုံး။ “ပြည်သား အိမ်ခြေ၊ လက်နက်တွေနှင့်၊ ခိုလ်ခြေငှန်ချောက်၊ မြစောင်ရောက်၍။” ဥဗ္ဗာ* ၄။ ၄။ [ဥပစာ] ကြံပုံစံသည်။ လုပ်ပုံလုပ်နည်း။ လုပ်ငန်းစဉ်။ ခြေလှမ်း။ “မောင်ရင်တို့က ကော်မြူနစ်တွေရဲ့ ခြေကို မမြင်ဘူးတယ်လား။” လမ်း၊ ၂၂၃။

ခြေ - ကြံ / ချေ / မုန့်မုန့်ညက်ညက် ဖြစ်စေသည်။ ကြေစေသည်။

ခြေကလန်လက်ကလန် - ကြံဝိ / ချေကလန်လက်ကလန် / ခြေလက် ကိုရိုက်ကားရား။ “ခြေကလန်လက်ကလန် ရှိနေသော မြင်းများ လူများသည်..... ငြိမ်သက်၍ သွားလေတော့၏။” ရူပ၊ ၂၇၆။

ခြေကန် - ကြံ / ချေကန် / ချီကန် / ၁၊ တစ်တစ်ချက် ခြေဖြင့် ထောက်ကန်ထားသည်။ ၂။ [ဥပစာ] မျက်နှာသို့သည်။ စွန့်ပစ်သည်။ ဖဲ့ခွာသည်။ “ဘုံသုံးပါးကို ခြေကန်လျက် ဦးစွာနီကို အာရုံပြု။” တိ၊ သ။ ၅၄၈။

- န / ချီကန် / ၁၊ လှေနှင့်ဆိုင်သော ကိရိယာတမျိုး။ “တကင်းခြေကျန်၊ ခြေကန်လင်ခေါင်း၊ ဇောင်းကားအတက်။” ကုသ* ၁၃၁။ ၂။ အားကိုးရာ။

ခြေကုန် - ကြံ / ချေကုန် / ချီကုန် / ဆက်လက်သွားဖို့ ရန်ခွန်အား ဗလကုန်ခန့်သည်။ “သတိုးမင်းစော ဆင်တော်ဇာတ်သုရမသွားနိုင် ခြေကုန်၍ ပစ်ခံသည်။” သုသော၊ ၁၅။ ၁၂။

ခြေကုန်လက်ပန်း - ကြံဝိ / ချေကုန်လက်ပန်း / ချီကုန်လက်ပန်း / ခန္ဓာကိုယ် အပတ်အပိုင်းတို့တွင် ခွန်အားဗလ နည်းပါး ယုတ်လျော့သူလျက်၊ အရပ်ကြီးပြတ်ဖြစ်လျက်၊ အလွန်မောပန်း နွမ်းလျှလျက်။ “ခြေကုန်လက်ပန်းဖြစ်လျက် မလှုပ်ရှားနိုင်ဘဲ ခြေဝေါ်တွင် ပက်လက်လန်လျက်ရှိသော ကျွန်ုပ်အား။” ရူပ၊ ၈၆။

ခြေကုန်သုတ် - ကြံ / ချေကုန်သုတ် / ချီကုန်သုတ် / အမြန်ဆုံးသွားသည်။ အစွမ်းကုန်သွားသည်။

ခြေကုပ် - ကြံ / ချေကုပ် / ချီကုပ် / ၁၊ ခြေဖြင့် ကုပ်ချိတ်ထားသည်။ ၂။ အခြေခိုင်မြဲစွာ နေရာယူထားသည်။ “တောင်တန်းဒေသများကို အင်္ဂလိပ်တို့ လက်မလွှတ်ဘဲ ခြေကုပ်ထားရန် ကြိုးစားသည်ကို။” လူချွန်၊ ပ။ ၇၇။

- န / ချီကုပ် / ၁၊ ခြေဖြင့်ကုပ်ချိတ်ထားခြင်း။ “နှောင်းငယ်နှင့်စွန်း၊ မလွန်မယုတ်၊ ခြေကုပ်ကယ်မြဲသောခါ။” ရာမ၊ ပ။ ၁၅။ ၂။ ခိုင်မြဲစွာအခြေတည်ထားသော နေရာ။ အခြေခိုင်မြဲစွာ နေရာယူထားခြင်း။ နေရာကောင်းများတွင် ခြေကုပ်ရနေပြီဖြစ်သော အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့သည်။” သမိုင်း၊ ၁။ ၆၇။

ခြေကျင် - ကြံ / ချေကျင် / ချီကျင် / သောလုံးကစားရာ အပြေးပြိုင်ရာစသည်တို့တွင် ယခင်ကကဲ့သို့ ကောင်းစွာ မကစားနိုင်မပြေးနိုင်ရှိသည်။

ခြေကျင် - ကြံဝိ / ချေကျင် / ချီကျင် / ယာဉ်ရထား စသည်တို့ကို

အသုံးပြုပုံ ပြောပြသလျှင်။ “အဘိုး အတိုင်းသိသော လက်စွပ်တော်များကို ယူ၍ မြေကျင်းပြင်.... ထွက်တော်မူသည်။” သုသော၊ တ။ ၂၁၇။

မြေကြွ - န / ချေမှု / ချီမှု / ပင့်ခေါ်ရာသို့ လိုက်ပါလာသည့် အတွက် ဆရာဝန်၊ ဆေးဆရာ စသူတို့အား လူနာရှင်က ပေးရသည့် အခကြေးငွေ။

မြေခလယ် - န / ချီခလယ် / မြေချောင်း ငါးချောင်းတွင် အလယ်ကမြေချောင်း။

မြေခင်းလက်ခင်း - န / ချေခင်းလက်ခင်း / မြေချရာအရပ်။ သွားလာရာခရီး။ “မြေခင်းလက်ခင်း လဟာကျယ်ဝန်းသောအရပ်တွင် တွေ့မှောင်မည်။” ဟံသာပုံ။ ၃၉၃။

မြေခို - န / ချေရန် / ချီရန် / မြေပုခို။

မြေမျှ - ကြံ / ချေမျှ / ချီမျှ / ဆောက်လုပ်သည်။ အခြေစိုက်သည်။ “ကမ္ဘာ့အရှေ့ဖျား၌ မြေမျှမည်ဟု အစိုးရီယူလျက်ရှိသော နယ်ချဲ့စနစ်။” တိုးတိုင်းပြည်။ ၁၂၇။

- န / ချေလျှ / မြေကြီးပေါ်တွင် မြေကိုချခြင်း။ “တတိုပြေးရာတွင်.... မြေနှုတ် မြေမျှလျှင်မြန်ခြင်း.... အရေကြီးလှပသည်။” ခုန့်။ ၁။

မြေချော်လက်ချော် - ကြိဝိ / ချေချော်လက်ချော် / ချီချော်လက်ချော် / မတော်တဆ။ အမှတ်တမဲ့။ “တကြိမ်တခါ မြေချော်လက်ချော်လိမ့်လဲ ပျက်စီးကြ၏။” ဒူး။ ၈၈။

မြေချင်း - န / ချေချင်း / ချီချင်း / ခါ မြေမျက်စိ အထက်တွင် စွပ်၍ဝတ်သော အကွင်းအဝိုင်း အဆင့်တန်ဆာ။ ၂။ အကျဉ်းသမားမြေတွင် စွပ်၍ နှောင်ဖွဲ့ထားရသော သံကွင်း။ “ညီတော်ကို နှောင်အိမ်၌ထားချေ၍ သစ္စာစကားပြုလျှင် မဟုတ်မမှန်သောကြောင့် သံမြေချင်းသည် အပိုင်းပိုင်းပြတ်၍ ကျိုး၍ လွတ်လေ၏။” ကိပ္ပံ။ ၃၄၄။

မြေချင်းခတ် - ကြံ / ချေချင်းခတ် / ချီချင်းခတ် / အကျဉ်းသမား၏မြေတွင် မြေချင်းစွပ်တပ်၍ သော့ခတ် ပွဲနှောင်သည်။ “တယောက်ကို.... သံမြေချင်းခတ်၍ ထား။” နန်းစဉ်။ ၉၅။

မြေချင်းလိပ် - ကြံ / ချေချင်းလိပ် / ချီချင်းလိပ် / လူသူပရိသတ်ပေါများရှုပ်ထွေးသည်။ “တိုင်းပြည်အတွင်းမှာပင် မြေချင်းလိပ်၍ နေသော စုံထောက်တို့ မျက်စိအောက်မှ။” စွန့်စား။ ၁၄။

မြေချင်းဝတ် - န / ချေချင်းဝတ် / ချီချင်းဝတ် / မြေထောက်တွင် မြေမျက်စိ အသက်နား၍ အစိတ်အပိုင်း။

မြေချပ်မိ - ကြံ / ချေချပ်မိ / ချီချပ်မိ / ၁။ သတ်မှတ်ပေးထားသောနေရာအတွင်းမှာသာ သွားလာလှုပ်ရှားခွင့်ရှိသည်။ ၂။ [ဥပစာ] တနေရာထဲမှ ထွက်ခွင့်မရပဲ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေရသည်။ “မြေချပ်မိသလို ဖြစ်ပီး ဘယ်မှ မသွားနိုင်ဘဲ။” မိုးမြေ။ ၁၆၄။

မြေမြေမြစ်မြစ် - ကြိဝိ / ချေလျှ မျစ်မျစ် / အခြေခံ ကျကျ။ အဆင်းခံကျကျ။ “ခိုင်ခိုင်လုံလုံ၊ ခိုင်ခိုင်မာမာ။” ပညာကို မြေမြေမြစ်မြစ် လိုက်စားလိုသော ဝါသနာ။” လူချွန်၊ ၃။ ၂၁။

မြေခွင် - ကြံ / ချေခွင် / ချီခွင် / မြေထောက်ခွင်သည်။ အပြင်ဘက်သို့ မြေထောက်ကွေးထွက်သည်။ “ဇနက္ကဏ္ဍာကား

အဆင်းလည်း မလှ။ မြေခွင်ခြင်း အပေါ်သော အပြစ်အားဖြင့် ကိုယ်၏ သက္ကာန်လည်း မကောင်း။” ရာကျော်။ ၅၁။

- န / ချေခွင် / ချီခွင် / ၁။ မြေခွင်သောသူ။ “ခေတ္တ၊ ခွင်သောသူ။ ခေတ္တော၊ ခွင်သောသူ။” မြေခွင်ပရိယာယ် ၂ပုဒ်။ “ဓာနပါဠိ” ၃၂၀။ ၂။ မြေထောက်တွင် အနည်းငယ်ခွင်ယောင်ရှိသော မြေမျက်စိအထက် အတွင်းဘက် အစိတ်အပိုင်း။ ၃။ မြင်းလုံးကို မြေခွင်ဖြင့်ခိုက်၍ ခတ်ခြင်း။

မြေခွင် - ကြံ / ချေခွင် / ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ သာယာနူးညံ့သည်။ “ထိုအသံများထက် အသာယာဆုံးအသံကား... သာယာမြေခွင်သည် မှန်သော စကား၏ အသံပေတည်း။” မင်ချုပ်၊ ပ။ ၂၁၀။

မြေခွင် - ကြံ / ချေခွင် / အခြေအမြစ်နှင့်တကွ ပြည့်စုံလုံလောက်သည်။ “ဆိုထွန်နည်းနား၊ အခြာပြာကို၊ ဘာသာမြေခွင်၊ အလာခံလျက်။” ဂါထာ* ၂၆။

မြေငုတ်လက်ငုတ် - န / ချေငုတ်လက်ငုတ် / ရိုင်းပွဲ အစအန။ လုပ်လက်။ လက်ငုတ်လက်ရင်း။

မြေထောက် - န / ချေထောက်စဉ် / ချီထောက်စဉ် / အစွမ်းအစ။ အရည်အချင်း။

မြေစောင့်ထက်စောင့် - န / ချေစောင့်ထက်စောင့် / ချီစောင့်ထက်စောင့် / လိုသောအခါရခိုင်အောင် အသင့်ဆောင်ထားသော အရာ။ “အရေးရယ်အကြောင်းရယ်ဖြစ်လာလျှင် မြေစောင့်ထက်စောင့်အဖြစ် လိမ်ပိန်ကုတ်ကုတ်၍ ထားခဲ့သော... မတ်စုကလေးတစ်စု။” သွေး၊ ၈၀။ ၁၄၁။

မြေစမ်းပွဲ - န / ချေစမ်းပွဲ / ချီစမ်းပွဲ / စွမ်းရည်ကို ယှဉ်ပြိုင်စမ်းသပ်စစ်ဆေးသည့် အားကစားပွဲ။

မြေစမ်း - ကြံ / ချေစမ်း / ချီစမ်း / စွမ်းရည်ကို စမ်းသပ်စစ်ဆေးကြည့်သည်။

မြေစုံ - န / ချေစုံ / ချီစုံ / မြေထောက် နှစ်ဘက်စလုံး။ “(ဒုတိယမေးခေါင်းသည်) မြင်းမြေးစုံတွင်ပင် မြေစုံရပ်၍ စီးတော်မူ၏။” မှန်၊ ၃။ ၁၂၉။

မြေစုံပစ် - ကြိဝိ / ချေစုံပစ် / ချီစုံပစ် / [ဥပစာ] အကြွင်းမဲ့။ အလုံးစုံ။ “စာပေလောကသို့ မြေစုံပစ်ဝင်၍။” ဒီလင်း(၁)။

မြေစွပ် - န / ချေစွပ် / ချီစွပ် / ၁။ မြေသလုံး အလယ်လောက်သို့ မဟုတ် မြေမျက်စိအထက်လောက်ထိအောင် စွပ်၍ဝတ်ဆင်စီမံခန့်ခွဲသော သားရေရသည့်ဖြင့် လုပ်သည့် ဖိနပ်။ “မလေးလူချိုတို့ အသွင်အပြင် ဝတ်ပုံ စားပုံမှာ.... မြေစွပ်မြေခင်းစီးသည်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၁၉၃။ ၂။ မြေအိတ်။

မြေစွယ် - န / ချေစွယ် / ချီစွယ် / မြေသည်း၏ဘေးမှ အစွယ်သဖွယ် ထွက်လာသော အစ။

မြေစော့လက်စော့ - ကြိဝိ / ချေစော့လက်စော့ / ချီစော့လက်စော့ / အလွယ်တကူယူ၍ရသော သူတပါး၏ပစ္စည်းကို ခိုးယူတတ်လျက်။

မြေဆင်း - ကြံ / ချေဆင်း / ချီဆင်း / ၁။ ထိုင်၍မြေထောက်ကို ကိုဆန့်တန်းသည်။ “မိန်းမပျိုင်းတော့ မြေဆင်းသည်။” ယောက်ျားပျိုင်းတော့ ကျောခင်းသည်။” ပုံ။ ၂။ ဆင်မြေလျှောဖြစ်သည်။ “မြေပိုသောအခါ.... မြေကြီးသည် တည့်မတ်စွာမနေဘဲ

ခြေဆင်း၍ တောင်ပူစာကလေးကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။”
ဂျင်းနီ၊ ၃၄။

-န /ချေလင်း / ချိုလင်း / သိဆိုတီးမှုတ်ရာတွင် ရွှေဦးစွာ
သိဆိုတီးမှုတ်သောအပိုင်း။

ခြေဆင်းလေ့ - ကြိဝိ / ချေလင်းလေ့ / ချိုလင်းလေ့ /
ခ၊ ခြေထောက်တို့ကို အသာအယာဆင်းလျက်။ ၂၊ [ဥပစာ]
အေးအေးသက်သာစွာ။ “တကဲ့မာနီလွင်း၊ ဘန်တလင်းမှာ၊
ခြေဆင်းလေ့၊ ထိုင်တော်မူလင့် ဘက်။” ဓမ္မ၊ ပ။ ၁၀၃။

ခြေဆုပ်လက်နယ် - ကြိဝိ / ချေလုပ်လက်နယ် / ချီလုပ်လက်နယ် /
ခြေလက်တို့ကို ဆုပ်နယ်လျက်။ ယုယုယု ပြုစုလျက်။
“တစုံတယောက်သော ခြေဆုပ်လက်နယ် ပြုလုပ်သောသူ ခွံပါ
သလော။” ဓမ္မ၊ ပ။ ၁၇၇။

ခြေဆုံးခေါင်းဆုံး - ကြိဝိ / ချေလုံးခေါင်းလုံး / ချီလုံးခေါင်းလုံး /
ခန္ဓာကိုယ်တခုလုံးအားဖြင့်။ တကိုယ်လုံးဖြင့်။ “သနပ်ခါး
ခြေဆုံးခေါင်းဆုံးလိမ်းပြီး။” မောင်ပုံ၊ ခု။ ၁၈။

ခြေညောင်းလက်ဆန့် - ကြိဝိ / ချေညောင်းလက်ဆန့် / ချီညောင်း
လက်ဆန့် / အညောင်းအညာ ပြေစေရန်။ အညောင်းပြေ
အညာပြေ။ “ဂင်စောင်းသို့ ခြေညောင်းလက်ဆန့် ထွက်သွား
ရာ။” ပင်း၊ ပ။ ၃၂။

ခြေညှိုး - န / ချေညှိုး / ချီညှိုး / ခြေယှောင် အနီးဆုံးသော ခြေ
ချောင်း။

ခြေတပေါင်းကျိုး - ကြိဝိ / ချေတပေါင်းကျိုး / ချီတပေါင်းကျိုး / ခြေ
ထောက်တချောင်း တည်းနှင့်။ ခြေတထက် တည်းနှင့်။

ခြေတော်စု - န / ချေတော်စု / ချီတော်စု / ခြေတော်စုတည်း၏
ခြေပေါင်းတော်ဖြင့် နင်းနှိပ်၍ ကြွင်းကျန်ရစ်သော ပေါင်းတော်
အရာ။ ဘုရားသခင်၏ ခြေထုပ်။

ခြေတို - ကြိ / ချေတို / ချီတို / ခ၊ [ဥပစာ] သွားရ လာရသည်
မှာ အကြိမ်ပေါင်း များသည်။ “လာရတော့ဖြင့် ခြေတို၍
လာတဲလမ်းကို ခွက်ပြီးလျှင် ရေထွက်လောက်ပါပြီ။” မှိုင်း၊
ပ။ ၆၇။ ၂၊ [ဥပစာ] အသွားအလာကျုံ့သည်။ ကားပျက်
နေသဖြင့် ခြေတိုနေပါသည်။”

-န / ချေခို / ချီခို / ခ၊ ကောက်ကြီးစပါးတမျိုး၏
အမည်။ “ရေမန့်င်ကြောင်ငို၊ တိမ်လုံးညိုက၊ ခြေတိုစပါးနက်၊
ကက်ကက်ပန်းကျား။” မြန်သွေး၊ ၁၇။ ၂၊ မဝင်ဘင်ပုပ်ကို
စားသော ယင်ကောင်တမျိုး။ “မခိုင်း၊ ယင်မ၊ ခြေတို၊
ဝံလို့။” မဟာတိတ်။ ၇၂။

ခြေတိုး - ကြိ / ချေတိုး / ချီတိုး / ခ၊ သူတပါးသွားလာလှုပ်ရှားမှု
ပျက်သွားအောင် ခြေဖြင့် ထိုးခံသည်။ ၂၊ [ဥပစာ] သူ
တပါး၏ အကြံအစည်၊ အလုပ်အကိုင် ပျက်စီးရာ ပျက်စီး
ကြောင်း ကြေညာပြုလုပ်သည်။

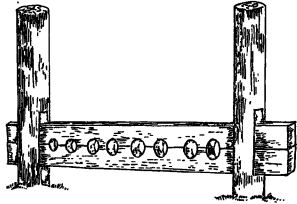
-န / ချေခိုး / ချီခိုး / ခြေထိုးလျက်ကပုံကနည်းတမျိုး။
“အောင်မောင်းခြေထိုးအက။”

ခြေထောက် - န / ချေထောက် / ချီထောက် / ခ၊ ခြေ - န၊ ၂၊ နှင့်
အတူတူ။ ၂၊ ခူးဆစ်မှ ခြေမျှားအထိဖြစ်သော ကိုယ်အင်္ဂါ။
၃၊ တစုံတရာကို ခုခံထောက်ပံ့ထားသော အချောင်းအတံ။

“ခြေထောက် မုတ်ဆိတ်အမျှား အကိုင်မှ ဆင်းသက်တတ်
သော....ညောင်ပင်ကို နိဂြောဓ....ခေါ်သည်။” ဥတု၊ ၉၀။

- ကြိ / ချေထောက် / ချီထောက် / [ဥပစာ] မောက်မာ
ဝင့်ကြွားသည်။ သွေးကြီးသည်။ “စိတ်ကြီးဝင်နေတယ်။
မောက်နေတယ်။ ခြေထောက်နေတယ်။” သုဂ္ဂ၊ ပ။ ၂၇။

ခြေထိတ် - န / ချေထိတ် / ချီထိတ် / ခြေကိုသွင်း၍ ချုပ်ရသော
သစ်သားထိတ်။

ခြေထိတ်

ခြေနင်း - န / ချေနင်း / ချီနင်း / ခ၊ နောက်ပိတ်ပါသောဖိနပ်။
“ဓမ္မပင်း၏၊ ခြေနင်းနှိပ်တံ၊ ရှေးအတိတ်နှင့်။” သံ* ၁၇၇။ ၂၊
ဟိန္ဒူမျှားစီးလေ့ရှိသော သည်းကြိုးမပါ အပုသောပါသောဖိနပ်
တမျိုး။ “ပါရကရသော၊ ခြေနင်းစီးသော။ အင်္ဂါလာနသော၊
(ဂိလာနမဟုတ်သူ)အား။” ပါဠိ၊ ၃၉၃။ ၃၊ သားငှက်
ထောင်ရသောကိရိယာတမျိုး။ “ညှုတ်နှင့်ခြေနင်း၊ ပိုက်ခင်း
ဆန့်ကြ၊ ကုပ်နှုံးကိုင်တင်။” ယသံ* ၁၅။ ၄၊ အပ်ချုပ်
စက်၊ စက်သီး စသည်တို့တွင် ဘီးလည်စေရန် ခြေဖြင့်နှင်းရ
သော ကုတ်ကိရိယာတမျိုး။ ၅၊ ယက်ကန်းစင်တွင် တိုင်ချည်
လွှာမျှားကိုခွဲထည့် သုံးရသည့် နှုတ်တန်းနှင့် ဆက်တွဲထား
သော အချောင်းအတံ။

ခြေနင်းဖတ် - န / ချေနင်းဖတ် / ချီနင်းဖတ် / ခ၊ လူအများ
သွားလာရာတွင် ခြေပေါင်းအောက်ရှိ အရာဝတ္ထု၊ သို့မဟုတ်
နေရာ။ ၂၊ [ဥပစာ] အလွန်နိမ့်ကျသောဘဝ။ အလွန်နိမ့်
ကျသော အဖြစ်အနေ။

ခြေနင်းလက်နီင် - ကြိဝိ / ချေနင်းလက်နီင် / ချီနင်းလက်နီင် / ဝန်
နှင့်အား မျှတစွာ။ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သလောက်။

ခြေပေါ် - ကြိ / ချေပေါ် / ချီပေါ် / ပြေပွဲမြင်ပွဲ စသည်တို့တွင်
မူလအရည်အချင်းကို ပြန်လည်ရရှိလာသည်။

ခြေပေါက် - ကြိ / ချေပေါက် / ချီပေါက် / ခင်းသွားလာရသဖြင့်
ခြေပေါ်တွင် အပူအသိမ် အနာအဆာ ဖြစ်ပေါ်သည်။

“ခြေပေါက်အောင် ရှာဖွေတော်မူရာ။” မျှောက်၊ ၂။

ခြေပေါက် - ကြိ / ချေပေါက် / ချီပေါက် / [ဥပစာ] ထိုထိုကျွတ်
ရွှေ့ရှားသွားလာသည်။ တနေရာတွင် အငြိမ်မနေ။ “သည်ဝိဇ္ဇာ
ဘယ်မျှားကို သွား၍ နေပါလိမ့်မည်။ အင်မတန် ခြေပေါက်
သည်။ ထားတဲ့နေရာတွင် မရှိဘူး။” ဝိသ၊ ပ။ ၁၃၈။

မြေပယ်လက်မပယ် - ကြိဝိ / ချေပယ်လက်ပျစ် / ချီပျစ်လက်ပျစ် / ကိုယ်ပယ်လက်မပယ် - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ကိုတင့်မောင် သည်...ဆိုတာက တစ်တစ်ထပ်တစ်ထပ်လို့ မြေပယ်လက်မပယ် ထိုင်ချလိုက်ရသည်။” ချစ်စ။ ၁၇၆။

မြေပယ်လက်မပန်းကျ - ကြိ / ချေပန်းလက်မပန်းကျ / ချီပန်း လက်မပန်းကျ / မြေပန်းလက်တို့တွင် ခွန်အားယုတ်လျော့ ကုန်ခန်းသည်။ အလွန်မောပန်းနွမ်းနယ်သည်။

မြေပန်းခွတ် - ကြိ / ချေပန်းခွတ် / ချီပန်းခွတ် / [ဥပစာ] အကြံ အစည်၊ အလုပ်အကိုင် အထမြောက် အောင်မြင်မှု ရန် တတ်တတ် ကြံစည်လုပ်ကိုင်သည်။ “ကိုဇော်ဗေ အဲဒီအထိ လျှင်တဲ့သူ။ မြေပန်းခွတ်တတ်လို့။” ရှု၊ ၆၊ ၇၀။ ၂၃၂။

မြေပယ်လက်ပယ် - န / ချေပယ်လက်ပယ် / ချီပယ်လက်ပယ် / ကျွဲနွားတို့တွင် ပြစ်တတ်သော ချောက်ပျက်မှု။

မြေပွား - န / ချေပွား / ချီပွား / မြေချောင်း ငါးချောင်းထက် ပိုထွက်လာသော မြေချောင်း။

မြေပွတ်တိုင် - န / ချေပွတ်တိုင် / ချီပွတ်တိုင် / မြေမျက်စိအတွင်း ဘက်ရှိ မြေထောက်ရိုး။

မြေပနောင့် - န / ချေပနောင့် / ချီပနောင့် / မြေ၏ လုံးဝန်းသော နောက်ဘက်အစွန်း။

မြေဖမ်း - န / ချေပဖမ်း / ချီပဖမ်း / မြေ၏ အပေါ်ဘက် ခပ်ခပ်ခပ် အဝိုင်း။

မြေဖျက် - န / ချေပဖျက် / ချီပဖျက် / မြေမျက်စိ ပတ်ဝန်းကျင် အရပ်။ “(ကတော့မိန့်သည်) ခမည်းတော်၏ လက်ဝဲခြေရင်း၌ ဝယ်လျက် မြေဖျက်ကို လက်ဖြင့်ဘက်၌ ငိုကြွေး၏။” ဝေဇာတ်။ ၁၁၅။

မြေဖဝါး - န / ချေပဖဝါး / ချီပဖဝါး / မြေပနောင့်နှင့် မြေချောင်း များအကြားရှိ မြေ၏အောက်ဘက်ပိုင်း။

မြေဖျားထောက် - ကြိ / ချေပဖျားထောက် / ချီဖျားထောက် / အ၊ မြေဖျားဖြင့်ရပ်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] မောက်မာဝင့်ကြား သည်။ သွေးကြီးသည်။ စိတ်ကြီးဝင်သည်။ “ယခုလောက် မြေဖျားထောက်နေလျှင် တနေ့အကျနာလိမ့်မည်။” စာဆို။ ၁၇၇။

မြေမ - န / ချေမ / ချီမ / မြေချောင်းငါးချောင်းတွင် အကြီး ဆုံးမြေချောင်း။

မြေမကိုင်မိလက်မကိုင်မိ - ကြိဝိ / ချေမကိုင်မိလက်မကိုင်မိ / ချီ မကိုင်မိလက်မကိုင်မိ / အ၊ စိတ်တုန်လှုပ်ချောက်ချား၍ လှူနေ ပျက်ပြားလျက်။ “အတွင်းရေးမှူးသည် ရှက်ကိုရှက်ကန်း ဖြစ်ပြီးလျှင် မြေမကိုင်မိလက်မကိုင်မိ ဖြစ်သွားလေ၏။” ပေါ်ဇော်၊ ဒု၊ ၁၉၆။ ၂၊ ပျာပျာသလဲ။

မြေမကြီး - န / ချေမကြီး / ချီမကြီး / လူသေအလောင်း၏ မြေဖန်ချောင်းကိုတွဲ၍ ချည်သောကြိုး။

မြေမား - ကြိ / ချေမား / ချီမား / အထွေထွေ အမျိုးမျိုး ကြံစည်လုပ်ကိုင်သည်။

မြေမျက်စိ - န / ချေမျက်စိ / ချီမျက်စိ / မြေချင်းဝတ်၏ တဘက် တချက်တွင်ရှိသော အဖုနှစ်ခု။ ဖျက်။ မြေမျက်။

မြေမျက်ဆစ် - န / ချေမျက်ဆစ် / ချီမျက်ဆစ် / မြေမျက်စိ အောက်ရှိအဆစ်။ “မြေမျက်စိ ၂ ခုအကြား၌ မြေကျင်းဝတ် ရိုးတိုဝင်ပြီးလျှင် ဆက်၍ မြေမျက်ဆစ် ဖြစ်၏။” ခန္ဓာ၊ ၂၈။

မြေပြန် - န / ချေပြန် / ချီပြန် / အမှောင်ကြီးကိစ္စများအတွက် မေ့ခါးရသော မေ့သွားမြန်သည့် မင်းမူထမ်း။ “နောံရသော လုံ၊ စကြာပုံကျို၊ ကျန်စိတ်သားမျှ၊ ခံနိုင်မူဝံ၊ ဘုန်းကြွလူတန်၊ ခံမည်ကြွလူ၊ မြေပြန်ကလား၊ ခုနစ်ယောက်သားကို၊ သွား၍ မေးသိ။” ထမ၊ ပ၊ ၈။

မြေပြန်တော် - န / ချေပြန်တော် / ချီပြန်တော် / မြေပြန်။

မြေပြန်တပ် - န / ချေပြန်တပ် / ချီပြန်တပ် / ရန်သူရှိရာသို့ အလျင်အမြန် ချီတက်တိုက်ခိုက်ရသော မြေလျင်တပ်။

မြေပွေးမလောင် လက်မပွေးမလောင် - ကြိဝိ / ချေပွေးမီး မလောင် လက်မပွေးမလောင် / ချီပွေးမီးမလောင် လက်မပွေး မီးမလောင် / အ၊ ထမင်းဟင်းကိုမျှ မချက်ရပဲ ချမ်းသာ ကောင်းမွန်စွာ။ ၂၊ [ဥပစာ] သက်သက်သာသာ။

မြေပွန်း - ကြိ / ချေပွန်း / ပျက်စီး ပြုန်းတီးအောင် လုပ်သည်။ မုန်မုန်ညက်ညက် ကြေစေသည်။ “နိပုန်နိုင်ကို ပျက်ပျက် ပြုန်းအောင် မြေပွန်းပစ်ရန် ကြံခဲ့၏။” နိပုန်၊ ၁၆၄။

မြေပွဲ - ကြိ / ချေပွဲ / အပိုင်းပိုင်း၊ အစ၊ အပုန်မုန်အညက် ညက်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။

မြေရာ - န / ချေယာ / ချီယာ / မြေဖဝါးကျရာတွင် ထင်၍ ကျန် ရစ်သော မြေဖဝါး၏ ပုံသဏ္ဌာန်။

မြေရာကောက် - ကြိ / ချေယာကောက် / ချီယာကောက် / အ၊ မြေရာကို ကြည့်ရှု၍ မြေရာရှင်ရှိရာ အရပ်သို့ လိုက်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] အကျိုးကို လေ့လာ၍ အကြောင်းကို ရှာသည်။ “သလွန်တရားဖြစ်၍ မြေရာကောက်သို့ ကောင်းလှပေသည်။” တင်းစာ။

- န / ချေယာဂေါက် / ချီယာဂေါက် / ပယောဂ ပြုစားနည်းတမျိုး။

မြေရာခံ - ကြိ / ချေယာခံ / ချီယာခံ / အ၊ မြေရာကို အစဉ် တစိုက်ကြည့်၍ မြေရာရှင်ရှိရာသို့ လိုက်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] အကြောင်းအချက်များကို အစဉ်တစိုက် လေ့လာ၍ အမြစ် မှန်ကို ထိရောက်အောင် လုပ်သည်။

မြေရာတိုင်း - ကြိ / ချေယာတိုင်း / ချီယာတိုင်း / [ဥပစာ] စွမ်းသည် နိမ့်သူက စွမ်းရည်မြင့်သူကို အန်တည်။

မြေရာနင်း - ကြိ / ချေယာနင်း / ချီယာနင်း / ရွှေ သွားလွှဲ၏ လုပ်ပုံကိုပုံကို လိုက်၍ လုပ်ကိုင်သည်။ “သားအကြီးဆုံးအား မိမိ၏ မြေရာကို နင်းလျက် သူဌေးကြီး လုပ်စေချင်နေသော ကျွန်ုပ်၏ အဘိုး။” ကမ္မ၊ ၂၈။

မြေရာဖျောက် - ကြိ / ချေယာဖျောက် / ချီယာဖျောက် / အ၊ မြေရာဖျောက်အောင် လုပ်သည်။ သွားလမ်းလာလမ်းကို ဖျောက်ပျက်စေသည်။ “ပဒိဝိကောပေတွ၊ မြေရာဖျောက်၍၊ အရည်၊ တောသို့၊ ပါဝိဝံ၊ ဝင်လေ၏။” ဇျေ၊ ၁၅။

၂၊ [ဥပစာ] တိမ်းရှောင် ပုန်းအောင်းနေသည်။

မြေရာလက်ရာ - န / ချေယာလက်ယာ / ချီယာလက်ယာ /

၁၊ ရှေ့လူတစ်ယောက်လုပ်ကိုင်သွားသော အလုပ်အကိုင်၊ အမွေအစား။ ၂၊ တစ်တံခွား၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အစောဆုံး။
ခြေရင်း - န / ချေလင်း / ချီလင်း / ၁၊ သတ္တဝါတို့၏ ခြေတည် ခြံရာ အရပ်။ အထူးသဖြင့်ကား လဲလျောင်းနေခိုက်တွင် ခြေတည်ခိုရာ အရပ်။ ခေါင်းရင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အရပ်။ “နတ်သား လေးယောက်တို့လည်း...လန်လျက်ကို ခြေရင်း၌ ပစ်၍ ကွယ်ပျောက်လေကုန်၏။” သံဝတ်။ ၉၈။ ၂၊ သက်မဲ့ အရာတို့ ၏ အခြေအမြစ် တည်ရှိရာအရပ်။ “ဟိမဝန္တာတော အဓွရတောင် ခြေရင်း၌လည်း နဂါးတို့ ပြည်ရှိ၏။” သမန်၊ ပ။ ၁၀၇။ ၃၊ အိမ်၊ ကျောင်း စသည်တို့တွင် လူတို့ အိပ်သော အခါ ခြေထားရာဘက်။ ၄၊ အထံ၊ အနီးအပါး။ “ရဲလှေမှူး တို့... ခြေရင်းတော်သို့ ရောက်လာလျှင် ဤသို့... လျှောက် ကုန်သည်။” ထိပ်၊ ၅၄၄။

ခြေရည် - ကြံ / ချီလှေ / အသွားအလာ များသည်။
ခြေရွပ် - ကြံ / ချေယုတ် / ချီယုတ် / ၁၊ သွားလာမှု ကြန့်ကြာ အောင် အနှောင့်အယှက် တွေ့ သည်။ “ခရီးသွားရတာ တ လမ်းလုံး ခြေရွပ်လှတယ်။ ခပ်သုတ်သုတ်နှင့်ကြစို့။” စကား၊ ပ။ ၁၂၂။ ၂၊ တိတ်တဆိတ် ဝင်ရောက်၍ ကြန့်လှုပ်လှုပ်ကိုင် သည်။ “သံတော်ဦးတင်ခွင့် မရအောင် ပရိယာယ်ရေဝန်နှင့် ခြေရွပ်လိုထားကြသည်။” စာဆို။ ၁၂၇၈။ ၃၊ အဝင်အထွက် များသည်။

ခြေလေးလက်လံ - ကြိဝိ / ချေလေးလက်လန် / ချီလေးလက်လန် / နှေးကွေးလျက်။ “ခြေလေးလက်လံနှင့် ပြန်သွားသော မြမြကို စူးစိုက်ကာ ကြည့်ရှုရင်း။” မြမြ။ ၂၂။

ခြေလျှင် - န / ချေလယ်င် / ၁၊ အသွားလျင်မြန်သော မင်းစေ အမှုထမ်း။ ခြေမြန်။ “အနော်ရထာမင်းကြီးလည်း...ကုလား ခြေလျှင်တို့ကို ခေါ်၍...သင်္ဘောစိပ်သို့ ထွက်တော်မူကြလေ ၏။” ကဏ္ဍဝါ၊ ၂၄။ ၂၊ ခြေသည်သွရ်။ “လှူပျီတော် ငါး ဘုမ္မာ ခြေလျှင်မပါဘဲ မြင်းလျှင်ကိုယ်စီနှင့်။” ဝိရ၊ ပ။ ၂၆၀။
 - ကြိဝိ / ချေလျင် / ချီလျင် / ခြေကျင်။ ကုန်းကြောင်း။ “သင်မင်းကြီးသည် ခြေလျှင်လာသလော။” မိလိန်၊ ၄၀။

ခြေလျှင်တပ် - န / ချေလယ်င်တပ် / ခြေသည် သူရဲတို့ကို ဖွဲ့ စည်းထားသော စစ်တပ်။ ခြေလျင် ချီတက်တိုက်ခိုက်သော စစ်တပ်။

ခြေလွန်လက်လွန် - ကြိဝိ / ချေလွန်လက်လွန် / ချီလွန်လက်လွန် / လုပ်သင့်သည် ထက် လွန်ကဲ၍ လုပ်မိလျက်။ “မတော်ဘဝ ခြေလွန်လက်လွန် ဖြစ်သွားမယ်။” လေရွှေ။ ၂၆၅။

ခြေလှမ်း - ကြံ / ချေလှမ်း / ချီလှမ်း / ၁၊ လမ်းသွားရာတွင် လည်းကောင်း၊ ပြေးရာတွင်လည်းကောင်း ခြေထောက်ကို ရွှေ့သည်။ ၂၊ [၂၁၈၁] အခြေအနေတစ်ခုခုသို့ ကူးပြောင်း သည်။

- န / ချေလှမ်း / ချီလှမ်း / ၁၊ လမ်းသွားရာတွင် လည်းကောင်း၊ ပြေးရာတွင် လည်းကောင်း ခြေထောက်ကို ရွှေ့ခြင်း။ “ကျောင်းသားတယောက်၏ ခြေလှမ်းကို တိုင်း ခြင်း။” သင်နည်း။ ၃၁၄။ ၂၊ ခြေ - န၊ ၄၊ နှင့် အတူတူ။

“နိုင်ငံရေး အဖွဲ့ အသီးသီးတို့၏ ခြေလှမ်းကား ရှက်သန်း ပွေလိမ်လျက်ရှိ၏။” ကိုမှတ်။ ၁၉။

ခြေလှမ်းကျ - ကြံ / ချေလှမ်းကျ / ချီလှမ်းကျ / [၂၁၈၁] အကြံ အစည်၊ အလုပ်အကိုင် အလွန်အကျ ကျယ်ပြန့်လာသည်။ “တရုတ်ပြုများ ခြေလှမ်းကျ လာပြန်သောအခါ။” တင်းစာ။

ခြေလှမ်းပျက် - ကြံ / ချေလှမ်းပျက် / ချီလှမ်းပျက် / အမှုအရာ ဖောက်ပြန်သည်။ “ဦးဆောင်ဘော်နှင့် အတွေ့ မခံလျှင်လည်း ခြေလှမ်းပျက်သက်သို့ ရှိလျက်။” ကိုမှတ်။ ၁၄။

ခြေလှမ်းပြင် - ကြံ / ချေလှမ်းပြင် / ချီလှမ်းပြင် / ကိစ္စတစ်ခုခု ကို စတင်ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်သည်။

ခြေလှမ်းမှား - ကြံ / ချေလှမ်းမှား / ချီလှမ်းမှား / လုပ်ပုံကိုင်ပုံ ရွတ်ယွင်းတိမ်းစောင်းသည်။ “ခေါင်းဆောင်တွေကလဲ သစ္စာ မဟောက်ဘဲ ခြေလှမ်းမှားဘဲ ကြီးပမ်းလိုက်ကြလျှင်။” ပြည်ထောင်။ ၂၃။

ခြေကုန် - ကြံ / ချီကုန် / ချီကုန် / မိမိစွမ်းရည်ကို ရှိသမျှ မထုတ် ဖော်ပဲ ထိမ်ချိန်ထားသည်။

ခြေသွယ်စံလိုက် - ကြံ / ချီသွယ်စံလိုက် / ချေသွယ်စံလိုက် / (တစုံတရာကို နှင်းမိသဖြင့်) ခြေဝါးတွင် အတွင်းသားကြေ၍ အနာဖြစ်သည်။

ခြေသလုံး - န / ချေသလုံး / ချီသလုံး / ခြေထောက်တွင် ရူးသစ်၏အောက် ခြေမျက်စိ၏ အထက်ဖြစ်သော အစိတ် အပိုင်း။

ခြေသလုံးအိမ်တိုင် - န / ချေသလုံးအိမ်တိုင် / နေရပ်။ နေအိမ် အတည်တကျမရှိ လှည့်ပတ် သွားလာနေသောသူ။ “သူ့ ပခံ ကား အကြံအစည်မရှိ ခြေသလုံးအိမ်တိုင် သဘောနှင့် နေရာ အမျိုးမျိုး ပြောင်းကာရွှေ့ကာ ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ရှာခဲ့ သည်။” လှူချွန်၊ ပ။ ၃၄။

ခြေသာ - ကြံ / ချီသာ / ချေသာ / စွမ်းရည်ပိုသည်။

ခြေသူကြွယ် - န / ချီသူကြွယ် / ချေသူကြွယ် / ခြေသန်းနှင့် ခြေလယ်အကြားရှိ ခြေချောင်း။

ခြေဆေးလက်ဆေး - န / ချီဆေးလက်ဆေး / ချေဆေးလက်ဆေး / ခြေလက် မလှုပ်ရှားနိုင်သော လေပြတ်ရောဂါတမျိုး။

ခြေသည်လက်သည် - န / ချေသည်လက်သည် / အလှူအတန်း ပွဲလမ်းသဘင် စသည်တို့တွင် အတွင်းကျကျ အမှုဆောင်ရွက် သူ။ (ခြေသည်လက်သည်၊ ခြေသည်လက်သည်းဟုလည်း တွေ့ ရ သည်။)

ခြေသည်ချစ် - န / ချေသည်ချစ် / ခြေပြည့်သွား၍ စစ်တိုက်သော စစ်သား။

ခြေသည်း - န / ချီသို့ / ခြေချောင်းတို့ ၏ အဖျား၌ ပေါက်နေ သော အခွံမာ။

ခြေသည်းလက်သည်း - န / ချီသို့လက်သည် / ခြေသည်လက်သည် - န၊ ၂ နှင့် အတူတူ။

ခြေသုတ်ပုဆိုး - န / ချေသုတ်ပုဆိုး / ခြေသုတ်အဝတ်။

ခြေသုတ်စုံ - န / ချီသုတ်စုံ / ခြေသုတ်ဖုန် ပုံ။

ခြေသန်း - န / ချီသွန်း / ချေသွန်း / ခြေချောင်းငါးချောင်းတွင် အဝယ်ဆုံးဖြစ်သော ခြေချောင်း။

ခြေသိမ်းခေါင်းဖိုက် - ကြိတ် / ချေသွန်းဂေါင်းဖိုက် / အလုံးစုံကို စုန်းသိမ်းဆည်းလျက်။ “စကားပြောဆိုရာ၌လည်း ခြေသိမ်းခေါင်းဖိုက် ဥပမာ ဥပမေယျနှင့် မိမိဆန္ဒရှိရာသို့ ဆိုက်ရောက်အောင် တဖြည်းဖြည်း ပြောဆိုခြင်း။” ဝိစိတ်။ ၃၇။

ခြေသွားလမ်း - န / ချေသွားလန်း / လူတယောက် သွားလောက်သော လမ်းကျဉ်းကလေး။

ခြေသွက် - ကြုံ / ချေသွက် / ချီသွက် / အကြံအစည် အလုပ်အကိုင် လျင်မြန်သည်။

ခြေဟန်လက်ဟန် - န / ချီဟန်လက်ဟန် / ချေဟန်လက်ဟန် / ခြေအမူအရာ လက်အမူအရာ။

ခြေစိတ် - န / ချီစိတ် / ချေစိတ် / ခြေနှင်းအတွင်းက တား၍ ခြေကိုစွပ်ဝတ်ရသော အစိတ်အိတ်။

ခြေဦးတည့်ရာ - န / ချီအူးတဲယာ / ချေအူးတဲယာ / ကြုံရာ။ ရောက်မီရောက်ရာ။ ရည်ရွယ်ချက်မရှိပဲ သွားရာအရပ်ဒေသ။ “ကျန်သောလူများမှာ ခြေဦးတည့်ရာသို့ စွပ်၍ပြေးကြသောကြောင့်။” ရွှေဒေါင်း။ ၁၄၈။

ခြေဦးလှည့် - ကြုံ / ချီအူးလဲ / ချေအူးလဲ / (တစုံတရာရှိရာသို့) စူးစိုက်ရည်မှန်းကာ သွားသည်။ “လူအများနှင့် ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းများဆီသို့ တဖန်ခြေဦးလှည့်၍ လာပြန်၏။” လူချွန်၊ ၃။ ၅၉။

ခြ

ခြ - ကြုံ / ချန် / ဝန်းပတ်ခိုင်းရုံသည်။ “ဩဇာအာဏာ ခြေရံ ပရိသတ်တွေ ခြံ၍ နေခဲ့သည်ဖြစ်စေကာမူ။” စာဏကျ၊ ပ။ ၁၈၈။

- န / ချန် / အိမ်၊ ကျောင်းစသည် နေရာဌာနတို့ကို ဝန်းပတ် ဆီးကန့်ထားသော အကာအရံ။

ခြံခတ် - ကြုံ / ချန်ခတ် / ဝင်းအကာအရံ ပြုလုပ်သည်။

ခြံရံ - ကြုံ / ချန်ရံ / ခ။ အိမ်ထောင်ဟောင်းအပေါ် ဖောက်ပြန်၍ အခြားတလောက်နှင့် သင့်နေသည်။ ၂။ အအုပ်အချုပ်၊ အဖွဲ့ အစည်းတခုမှ အခြားအအုပ်အချုပ်၊ အဖွဲ့ အစည်းတခုသို့ ကူးပြောင်းသည်။

ခြံစောင်းရန်း - န / ချန်စောင်းယန်း / ခြံစည်းရိုး။ စောင်းရန်း။ (ခြံစောင်းရင်းဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

ခြံစည်းရိုး - န / ချန်စီယိုး / အိမ်ဝင်း၊ ကျောင်းဝင်း စသည်တို့ ကို ဝန်းပတ်ထားသော အကာအရံ။

ခြံထွက် - န / ချန်ထွက် / အခြားမှ ဝယ်ယူသည်မဟုတ် မိမိခြံမှ ထွက်သော ပစ္စည်း။

ခြံပေါက် - န / ချန်ပောက် / မိမိခြံတွင် ပေါက်ဖွားသော ကျွဲ၊ နွားစသည်။

ခြံရံ - ကြုံ / ချန်ယန် / အနီးအပါး ဝန်းကျင်တွင် တည်ရှိသည်။

“ဘီလူးမများတို့ သည် ဘုရားမြတ်စွာကို ခြံရံကုန်၏။” ပါဠာ။ ၄၈။

ခြံဓမ္မ - န / ချန်ဓမ္မ / အတောင် သုံးဆယ်ကျော် ရှည်သော ယင်းတန်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ပိုက်တန်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အကာအရံ တမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြစ်စေ ဒီဇိုက်ကသည့်နေရာကို ဝန်းရံခြင်းလျှင် ချေကျသောအခါ ငါးမျှား ကုန်းတင်ကျန်ရစ်အောင် လုပ်ယူရသည့် ငါးဖမ်းနည်း။ ယင်းသို့ ဖမ်းရသော ယင်းတန်း။ ပိုက်တန်း၊ အကာအရံ၊ ရံပိုက်။ မျက်ကွင်း။ ဘဝန်း။ (လေ့ပြေးဟုလည်း တွင်သေးသည်။)

ခြီး

ခြီးခြံ - ကြုံ / ချီးလျန် / ခ။ ချီ၊ တဲမှ ပင်ပန်းဆင်းရဲမှုစသည်တို့ ကို သည်းခံသည်။ “ခြောက်နှစ်ခဏကလေးမှာ၊ ခြီးခြံခွာမှ၊ သူ့ဘာလူ၊ ကမ်းကတဆွမ်းကို၊ ဟာသ* ၁၀၇။ ၂။ ချွေတာသည်။ “အသုံးအစွဲကို ခြီးခြံခြံသမျှ ခြီးခြံခဲ။” မိုးမြေ၊ ၃၉။

ခြောက်

ခြောက်* - န / ချောက် / ခ။ ငါးနှင့် ခုနစ်အကြားရှိ အရေအတွက်။ ၆။ “အလွဲကြားချောက်၊ ငိုချင်းကောက်သော်၊ သောင်းခြောက်ထောင့်၊ ဖုသထိနှင့်။” ဝေပျို့* ၄၉။ ၂။ ပဆစ်ပစ်ရာတွင် ကြွေခြောက်လုံး အကုန်ပျောက်ခြင်း၊ အကုန်ပျောက်ကခြောက်တဲသုံးစ၊ အကုန်လန်မှ၊ ဗာရာဝေါငြား၊ ဆွဲနှစ်သွား၍၊ ငါးပွင့်အစိတ်။” ဟညာ။ ၆၆။

ခြောက်' - ကြုံ / ချောက် / ခ။ စွတ်စိုခြင်းကင်းသည်။ စွတ်စိုခြင်း ကုန်ပျောက်သည်။ “အဝတ်စွတ်ကိုလဲ၍ အဝတ်ခြောက် ဝတ်ရသည်။” မှန်း၊ ၃။ ၃၁၅။ ၂။ စိုပြည်သာယာခြင်းကင်းသည်။ ပျင်းရိ၊ ငြိမ့်ငွေ့ဖွယ် ကောင်းသည်။ “စောချင်းစုရဲ၊ ခြောက်လှသည်။ လွမ်းချင်းမျှားဆိုပတော့လား။” ဝံသာ၊ ပ။ ၃၀၈။

- နှဝိ / ချောက် / ခ။ စွတ်စိုခြင်းမရှိသော။ ၂။ စိုပြည်သာယာခြင်းကင်းသော။ ပျင်းရိငြိမ့်ငွေ့ဖွယ်ကောင်းသော။

ခြောက်' - ကြုံ / ချောက် / ခ။ ကြောက်အောင် လုပ်သည်။ ကြောက်စေသည်။ “ခြောက်တိုင်းကြောက်သော အဇ္ဈာယယ ဓာတ်ခရီးသဖြင့်။” စာဏကျ၊ ပ။ ၁၈။ ၂။ ကြောက်အောင် ပြု၍ မောင်းနှင်သည်။ “တစ္ဆေခြောက်သည်၊ သရဲခြောက်သည်၊ တောခြောက်သည်ဆိုရာ၌။” နီရီ၊ ပ။ ၁၂၉။

ခြောက်ကပ် - ကြုံ / ချောက်ကပ် / ခ။ ရေခန်း၍ သွေ့သည်။ စွတ်စိုခြင်းကုန်ပျောက်သည်။ “အမိနို့ ရည် မဝင်သည်ရှိသော် မင်းသား မင်းသမီးတို့ သည် ထိုမိန်းမောစဉ် နှလုံးခြောက်ကပ်၍ ပင် သေရ၏။” ဝေဇာတ်။ ၁၇၄။ ၂။ စိုပြည်သာယာခြင်း ကင်းသည်။ ပျင်းရိငြိမ့်ငွေ့ဖွယ် ကောင်းသည်။ “ညစေားတန်းမှာလည်း စိတ်ပျက်စရာကောင်းလောက်အောင် ခြောက်ကပ်နေတော့သည်။” မြတ်ကို။ ၂၄။

-နဝိ/ချောက်ကတ် / ခ၊ စွတ်စိုခြင်း မရှိသော။
၂၊ စိုပြည်သာယာခြင်း ကင်းသော။ ဖျင်းမိုဗ်၊ ဖွယ်
ကောင်းသော။

မြောက်စောင်လွန်း - န /ချောက်စာခေါင်လွှဲ/ ခ၊ အသီး
အခြား သစ်သားအစ ခြောက်ရခြင်း ကက်မိမိပြုလုပ်ထား
သော လွှဲယာဉ်တမျိုး။ (ကက်မိမိတွင် လက်ယက်ဆက်
ထားသော လက်ယာဘက် လက်ဝဲဘက်တို့၌ အစွန်းတခုစီ
တောင်နေသည့်ရှေ့ ထုပ်သစ်သားနှစ်စ၊ အစွန်းနှစ်ခုရှေ့ နောက်
တောင်နေသည့် လက်ယာလက်တင် သစ်သားတစ၊ အစွန်း
နှစ်ခု ရှေ့ နောက်တောင်နေသည့် လက်ဝဲလက်တင် သစ်သား
တစ၊ နောက်ဘက်တွင် အစွန်းတခုတောင်နေသည့် လက်ယာ
ကက်ပေါင်သစ်သားတစ၊ နောက်ဘက်တွင် အစွန်းတခုတောင်
နေသည့် လက်ဝဲကက်ပေါင်သစ်သားတစ၊ ပေါင်းသစ်သားအစ
မြောက်ရပါဝင်သည်။) ၂၊ အစွန်းအစမြောက်ရ အပေါ်သို့
စွင့်ထောင်နေသော လွှဲယာဉ်။ (လက်ဝဲလက်တင် နောက်
စွန်း။ ၂၊ လက်ယာလက်တင် နောက်စွန်း။ ၃၊ လက်ဝဲ လက်
တင် ရှေ့စွန်း။ ၄၊ လက်ယာလက်တင် ရှေ့စွန်း။ ၅၊ လက်ဝဲ
ကက်ပေါင်နောက်စွန်း။ ၆၊ လက်ယာကက်ပေါင် နောက်စွန်း
စသည်ဖြင့် အစွန်းမြောက်ရပါဝင်သည်။)

မြောက်စောင်း - န /ချောက်စောင်း/ မျက်စိ စောင်းသော
အဖြစ်။ မျက်စိစောင်းသောသူ။

မြောက်တပ် - ကြိ/ချောက်တပ်/ ပြုပြင်ခြင်းမရှိ။ ညှိုးသွေ့
သည်။ ခန့်သည်။ “သည်းခေါင်လွပ်လွပ်၊ ကွဲဖျပ်ဖျပ်နှင့်၊
မြောက်တပ်သဖြင့်၊ သေလေသင့်လျက်။” ဝေပျို့၊ ၃၀၆။

-နဝိ/ချောက်တတ်/ စိုပြည်ခြင်းမရှိသော။
ညှိုးသွေ့သော။ ခန့်သော။

မြောက်ပေါက် - န /ချောက်ပေါက်/ မြောက်ပေါက်သံ။

မြောက်ပေါက်မ - န /ချောက်ပေါက်မ/ သုံးပုံတွင် နှစ်ချပ်
တဖုံ ပါသည့်အပွင့် မြောက်ပွင့်သည့် ဖဲချပ်၏ အမည်။
(မြောက်အိုးဟုလည်း ခေါ်သည်။)

မြောက်ပေါက်သံ - န /ချောက်ပေါက်သံ/ ပါဠိ၌ ဝေဝတဟူ၍
လည်းကောင်း၊ စောင်းသံစဉ် ခုနစ်ပါးတွင် မြောက်သွယ်ညွန့်
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆိုင်းသံစဉ်ခုနစ်ပါးတွင် သံကြတ်ဟူ၍
လည်းကောင်း တွင်သောသံဗျာသံ။ “သို့သော် မြောက်
ပေါက်သံနှင့် နှစ်ပေါက်သံကို တခါတရံဆိုသလို တီးမှုတ်ကြ
၏။” သွေး၊ ၇၉။ ၁၃။

မြောက်မြစ်ကင်း သဲလဲစင် - န /ချောက်ပျစ်ကင်း သဲလဲစင်/
အပြစ် အလုံးစုံကင်းသော အဖြစ်။ “ငါ့မှာ တာတရမျှ ချို့
ယွင်းချက်မရှိ။ မြောက်မြစ်ကင်းသဲလဲစင် ဖြစ်ခါ နဂိုရည်
အတိုင်းပင် ခြံခဲ့တယ်။” ချစ်စို့။ ၂၂၂။

မြောက်ထမန်း - န /ချောက်လှည့်မန်း/ အဖြူရောင်၊ ပန်းရောင်၊
ပြာလဲ့ရောင်စသည့် ပန်းအဆူပုံမျိုးပွင့်သော ကြာရှည်သည့်
ပန်းပင်တမျိုး။

မြောက်ထုံးစာ - န /ချောက်လှန်းဗတ်/ ကြေးဝိုင်း၊ ပတ်ဝိုင်း
စသည်တို့နှင့် တွဲဖက်၍တီးရသော ပတ်လုံး မြောက်လုံးအစု။

မြောက်ထုံးပြု - န /ချောက်လှန်းဗူး/ ခ၊ ဆုံလည်တွင်
ကျည်ဆန်ခြောက်ခုထည့်၍ ဖန်နိုင်သော ပြောင်းတိုထန်တ
ငယ်။ ၂၊ ခမ်းပိုက်ဆောင် ခါးထိုးထန်တငယ်။

မြောက်ထုံးပြု

မြောက်ထုံးလှန်းထုံး - န /ချောက်လှန်းလှန်းလှန်း/ တဘက်သား
ကြောက်ရွံ့လာအောင် ဟန်ဆောင်ခြင်းမြောက်သော စကား
လုံးမျိုး။

မြောက်ထွန့် - ကြိ/ချောက်ထွန့်/ ကြောက်စေ လွန်စေသည်။
“ဘီလူးအား မြောက်ထွန့် သောအားဖြင့် ဝါကြား၍ မုသား
ဆိုသည် မဟုတ်။” သံဝတ်။ ၃၈။

မြောက်သစောင်း - နဝိ/ချောက်သယောင်း / အလွန်မြောက်
သော။

မြောက်သွေ့ - နဝိ/ချောက်သွေ့/ ခ၊ လတ်ဆတ်စိမ်းလန်းခြင်း
ကင်းသော။ “မြောက်သွေ့ ရွှေရွှာ၊ ပင်တိုင်းကြွေ၍၊ ချပ်ပြေ
ညွန့်ညောင်း၊ မြမြမောင်းက။” နောင်၊ ၄။ ၂ (၂)။
၂၊ စိုပြည်သာယာခြင်း ကင်းသော။ “စေတီယမင်း၊ မုသား
ယွင်း၍၊ လုံးရင်းရစ်ဆို၊ မြို့လည်းမတည်၊ ပြည်လည်း
ပျက်ပြား၊ တိုင်းကား မြောက်သွေ့။” ကုသ* ၁၃၀။

မြိုက်

မြိုက်မြိုက် မြိုက်မြိုက် - ကြိဝိ / ချိုက်ချိုက် မျိုက်မျိုက်/
ခ၊ နှစ်နှစ် မြိုက်မြိုက်။ ၂၊ ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် - ကြိဝိ၊
နှင့် အတူတူ။

ခြင်

ခြင် - န /ချင်/အတောင်ပါသော အင်းဆက်ဖိုးကောင်တမျိုး။
(ယင်းကောင်အမည် အချက်ပောက်တွင်း၍ သွေးကို
စုပ်ယူနိုင်သည်။)

ခြင် - ကြိ/ချင်/ စပါး၊ ဆန်စသည်တို့ကို တောင်း၊ တင်း၊
ခွက် စသည်တို့တွင် ထည့်၍ အနည်းအများ ပမာဏကို သိရ
အောင် လုပ်သည်။

ခြင်ကျား - န /ချင်ကျား/ သွေးလွန်တုပ်ကျေးရောဂါ ဖြစ်ပွား
စေနိုင်သော အရောင်အဆင်းကျားသည့် ခြင်တမျိုး။

ခြင်ဆီ - န /ချင်ဖီ / သတ္တဝါတို့၏ အရိုးတွင်း၌ရှိသော အဆီ
တောင့်။ “အရိုးတွင်း၌ ခြင်ဆီ အပြည့်ရှိကြကုန်၏။” ခန္ဓာ။
၂၉။

ခြင်ညှပ် - န /ချင်ညှပ်/ အိမ်မီး၊ အခြင်တို့ကို မရှေ့ရှားရ
အောင် ညှပ်ထားသော ဝါးတန်း၊ သစ်သားတန်း။ “လွင့်ပျံ

အမိုး၊ ကျွေးစေ့ပွဲပွဲ၊ ခြင်ညှပ်ထုပ်လျောက်၊ အောက်မှာကျလွင့်။” ပြာဇီ* ၃၂။

ခြင်တွယ်- ကြံ/ချင်တွယ်/ပစ္စည်းအဝင်ပမာဏကို သိရအောင် တိုင်းသည်။ “အခြင်နှင့်စပ်၍ ခြင်တွယ်ရန်များမှာ စပါးစေ့ ၂၀၀ ကို တလက်စွန်း၊ နှစ်လက်စွန်းကို တလက်ဆုပ်.... ဟူ၍ သုံးစွဲကြသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၄။

ခြင်ထောင်- န/ချင်စေင်/လူတို့ အိပ်သောအခါ ခြင်ကောင်၏ ဘေးမှ ကာကွယ်ရန် ပိတ်တည်၊ ဇာထည်တို့ဖြင့် ချုပ်လုပ်ထားသော အကာအရံ။

ခြင်ပိတ်- န/ချင်ပိတ်/ အိမ်၊ လှော်ကားစသည်တို့ ၏ အခြင်အောက်ဘက် အစွန်းများကို ဖုံးပိတ် ကပ်ရိုက်ထားသော ပျဉ်ပြား။ ပန်းဆုံ။ “(လှော်ကားတွင်) ပဲ့ပေါင်းတင်ယင် ခြင်ပိတ်ခြင်ညှပ်တို့ ဆင်တပ်ခြင်း” ဟံသာပုံ။ ၄၇၉။

ခြင်ပန်း- န/ချင်ပန်း/ မောင်ကျရာ အရပ်တွင် ပန်းခုံနေလေ့ရှိသော ခြင်ကောင်မျိုး။ “ပဲခူးသို့ အဝင်၊ သံလျင်သို့ အဆိုက်၊ ပျို့၊ မောင်ရင် ခြင်ပန်းကိုက်လို့။” ညွန့်ပေါင်း၊ ပ။ ၇။

ခြင်ဆီ- န/ချင်ဆီ/ ၁၊ ရဲရင့်ခြင်း၊ ဟိန်းယောက်တတ်ခြင်း၊ လည်ဆံမွေးရှိခြင်း၊ အမြီးဖျားတွင် အမွေးပန်းဖွားရှိခြင်းတို့ ကြောင့် ထင်ရှားသော သားစား ခြေလေးချောင်းတိရစ္ဆာန်ကြီး(ခြေလေးချောင်းသတ္တဝါတို့ ၏မင်းဖြစ်သည်။) ၂၊ အင်္ဂါပြိုဟ်၏ အမှတ်အသား။

ခြင်ဆီ

ခြင်ဆီလည်ပြန်စပ်နည်း- န/ချင်ဆီလည်ပြန်စပ်နည်း/ စာစပ်ရာတွင် သျိုးလိုက်ရတုနှင့် ရကန်တို့ ၌ကဲ့သို့၊ စာနှစ်ပိုဒ် သုံးပိုဒ်စသည် ခြားပြီးမှ အခံကာရန်ကို အထုပ်ကာရန်ဖြင့်အုပ်ကာ ရေးရသော စပ်နည်း။ (သာဓက။ “လောကတိုင်းနတ်၊ ငါးမာန် ဖြတ်၏၊ အဋ္ဌပြုတ်တော်၊ ခဲခက်လှော် သီသာအွယ်၊သေလာ ရွှေကစွပ်သို့၊ ချက်ကျရကန် သွယ်အံ့။” ဘာရတီ၊ ပ။ ၁၀၁။)

ခြင်း

ခြင်း- န/ချင်း/ ၁၊ ငါး၊ ကြိမ်စသည်တို့ ကိုနှီးဖြာ၍ ခပ်ကျကျ ရက်လုပ်ရသော ပစ္စည်းထည်ရန်တောင်း။ ၂၊ ခြင်းလုံး- န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။

ခြင်း+ စည်း/ချင်း/ ၁၊ ကြိယာ၏ ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြသော စကားလုံး။ (သွားခြင်း၊ လာခြင်း၊ စားခြင်း၊

သောက်ခြင်း၊ ဟူသည်၌ကဲ့သို့ သုံးသည်။) ၂၊ တခါတရံ အထောက်အကူစကားလုံးတို့ ၏ အစွမ်းကြောင့် သနားသံ အံ့ဩသံစသည်တို့ သက်ဝင်လာစေသော စကားလုံး။ (ခွဲခြင်း၊ လေခြင်း စသည်ဖြင့် ဝွဲဖက်သုံးလေ့ရှိသည်။)

ခြင်းကြား- န/ချင်းကျား/ အကွက်ကျယ်ကျယ် ရက်လုပ်ထားသော ခြင်း။ “ခြင်းကြားကြီးနဲ့ ရေကိုယူ၊ အိုးတုလို့ ပါနိုင်ဖို့လား။” သာ။ ၂။

ခြင်းခြင်း- န/ချင်းဂျင်း/ အနီရောင်ကို အထူးပြုသော စကားလုံး။

ခြင်းယဉ်- န/ချင်းယဉ်/ ခြင်းလုံးကို အပတ်အကျွေး ပေး၍ ယဉ် ခတ်ကစားခြင်း။

ခြင်းနီဇ်ခတ်- န/ချင်းယဉ်ခတ်/ ခြင်းလုံးကို လူအများစု၌ ခတ်ကစားခြင်း။

ခြင်းလုံး- န/ချင်းလုံး/ ၁၊ ခြေဖြတ်ခတ်၍ ကစားရန် ကြိမ်နွီးကို လုံးလုံးခိုင်းခိုင်း ရက်ထားသောအရာ။ ၂၊ လုံးလုံးရှည်ရှည် ရက်ထားသောခြင်းကြား။ “ခြင်းလုံးယက်ပြီးလျှင် ကောက်ဖို့ အပြည့်အနက်ထည့်၍ ရွှေ၊ ကလွတ်နု၊ ပြေလျှင်.... တပ်ကို... ချဉ်းကပ်ရမည်။” သုသော၊ စ။ ၉၆။

ခြောင်း

ခြောင်းခြောင်း- ကြိဝိ/ချောင်းဂျောင်း/ (ဖုန်၊ အဆိပ်၊ မာန် စသည်) ပြင်းထန်စွာ။ “သူ့ စစ်သည်လာ၍ ခြောင်းခြောင်း တက်သော မြူပုန်ကို မြင်ကာတည်း။” ရာကျော်၊ ၃၈။

“ဆိပ်ငွေ ခြောင်းခြောင်း၊ နဂါးခေါင်းကို၊ အပေါင်းချိုးဖဲ့၊” ဘူလင်* ၃၃၇။ “သံကို ကိုက်သော်၊ အမှိုက်တချောင်း၊ ပြတ်စကောင်းသား၊ ခြောင်းခြောင်း သည်းထန်၊ ထွက်သည် မာန်ကို။” မြား* ၇၈။

ခြစ်

ခြစ်- ကြံ/ချစ်/ ထက်မြဲသော အသွားအစွန်းမျိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ခက်မာသော အသွားအစွန်းမျိုးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သာမန်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အရေးအသား ထင်အောင် သော်လည်းကောင်း၊ အစအနများ ပုံကွဲလာအောင် သော်လည်းကောင်း၊ မီးပူငွေ့အောင်သော်လည်းကောင်း ဖိနှိပ်ဆွဲတွန်းသည်။ “လက်ရေးကို ပျဉ်ချပ်ပေါ်တွင် မီးသွေးဖြင့်ရေးခြစ် လေ့ကျင့်ရ၏။” လူချွန်၊ ပ။ ၃၆။ “ဘုရားအလောင်း ဆင်မင်းသည် မြေကို ခြေသည်ဖြင့် ခြစ်၍....ပျဉ်ကို ကွာစေ၏။” ငါး၊ ၅၁၄။ ၇၇။ “ဆေးသောက်လို့၌ မီးခြစ်ရုန့်က်” အာဟာရ။ ၂၃။

- န/ ချစ်/ အုန်းခြစ် သခွားခြစ်တို့ ကဲ့သို့ ခြစ်ရသော ကိရိယာ။

ခြစ်ခြစ်ကုတ်ကုတ်- ကြိဝိ/ ချစ်ချစ် ကုတ်ကုတ်/ ခြစ်ခြစ် ခြုတ်ခြုတ်- ကြိဝိ၊ ၁၊ ၂၊ တို့နှင့် အတူတူ။

မြန်မာ့မြတ်မြတ် - ကြိဝိ / ချစ်ချစ်ချစ်ချစ် / ခ၊ မရှိမဲ့မဲ့
မြီးမြီးမြီးမြီး / ၂၊ မိမိရရ၊ မြဲမြဲမြဲမြဲ။

မြန်သား - န / ချစ်သား / ပျဉ်ချပ်ပေါ်တွင် ပျဉ်ချပ်၏ အနား
နှင့် ယှဉ်ပြိုင်သော မျဉ်းပြိုင်များ ဖြစ်အောင် မြစ်ရသော
လက်သမားကိရိယာ။

မြမ်း

မြမ်း - ကြိ / ချန်း / ခ၊ ထက်ဝက်ခွဲသည်။ အဆတူ ခွဲသည်။
၂၊ သာမန်အားဖြင့် ခွဲဝတ်သည်။ “အလိုမူညှိရွမ်း၊ သစ်သီး
သွမ်းမြင့်၊ မြမ်းကာမြမ်းကာ၊ အားရစရာလျှင်၊ မြား* ၅၂။
- န / ချန်း / အဝက်။ အဝတ်။ အပိုင်း။ “သူဌေးမ
အိမ်လုံးရှာတွေ့သော်လည်း၊ တပ်မြမ်းပျံမရ။” ကိကုဏ်။ ၁၃၃။

မြိမ့်

မြိမ့်မြိမ့် - ကြိဝိ / ချိန်ချိန် / အပြင်းအထန် (ပြည်ဟည်းသည်။)
“ဧရာဝတီကြီး မြိမ့်မြိမ့်တီးသည် ရန်ဆီးလွှဲကြမည်။” ရွှေဘို။
၅၅။

မြိမ့်မြိမ့် - ကြိဝိ / ချိန်ချိန် / ခ၊ အပြင်းအထန် ပြည်ဟည်း
လျက်။ “ဆင်မြင်းသူရ၊ မြိမ့်မြိမ့်မဲ့၊ ကျိတ်ခဲကြံစည်၊ ဆင်း
လာမည်ဟူ။” ပလိဒ်* ၅၄။ ၂၊ အလွန်စည်ကား များပြား
စွာ။ “ဇာတ်၊ ရုပ်ရံ၊ အငြိမ့်၊ အတီး၊ အက။ ယိမ်းပွဲများကို
ဆက်လက်၍၊ မြိမ့်မြိမ့်မဲ့... ပြုလုပ်စေပြီးလျှင်။” မိုင်း၊ ပ။
၁၃၉။

မြိမ့်ဆဲ - ကြိ / ချိန်ဆဲ / အပြင်းအထန် ပြည်ဟည်းသည်။
“သဘင်မြိမ့်ဆဲ၊ ညံမဲ၊ ပွဲခုန်ရက်ခံပါတယ်။” ဝိဇယ။ ၅၅။

မြိမ်း

မြိမ်း - ကြိ / ချိန်း / ခ၊ ပြည်ဟည်းသည်။ ထစ်ချုန်းသည်။
“မြင့်မိုရ်ချိမ်းသား၊ ဝမ်းပါးနို့ယ၊ မြိမ်းလွန်ပြသည်။” နောင်
ကပင်လည်း စေသည်လော။” နောင်၊ ၂* ၈ (၁)။ ၂၊ အသံ
ဖြင့် ကြောက်စေသည်။ လန့်စေသည်။ ကြောက်သည်။ လန့်
သည်။ “ဓားသူကို၊ ဓား၏ဟု မသတ်ရာ၊ မြိမ်းသောကားမြိမ်းရာ
၏။” နု၊ ၁၁၉။

မြိမ်းမြောက် - ကြိ / ချိန်းကျောက် / အသံဖြင့် ကြောက်စေ
သည်။ ရှံ့စေသည်။ လန့်စေသည်။ လန့်သည်။ “သမီးကို
ခေါ်ပြီးလျှင် မြိမ်းမြောက်၍ မေး၏။” ဗျာဿ။ ၅၅။

မြိမ်းမောင်း - ကြိ / ချိန်းမောင်း / ခ၊ ပြည်ဟည်းသည်။ ထစ်
ချုန်းသည်။ “မြိမ်းမောင်း ရိုက်ပဲ၊ ခါမှတ်သမျှ၊ လွမ်းမြဲကို
လျက်၊ တုံ့နိုင်ခက်ခဲ့။” နောင်၊ ၂* ၁၂ (၁)။ ၂၊ မြိမ်း - ကြိ
၂၊ နှင့်အတူတူ။ “ကြောက်သွယ် မြိမ်းမောင်း၊ ထိတ်လန့်
ကြောင်းလျှင်။” သူလင်* ၁၅၁။

မြိ

မြိ - ကြိ / ချိန် / ခ၊ အပေါ်က လွှမ်းအုပ်သည်။ ဝန်းကျင်က
ပတ်ရစ်သည်။ အပေါ်နှင့်ဝန်းကျင်က လွှမ်းအုပ်ပတ်ရစ်သည်။
“သစ်သီးထမ်း၊ သစ်သီးဟင်းနှင့်၊ ဝမ်းတွင်းမျှရုံ၊ လျှော်တေ
မြိမြိ၊ စေးချိုသင်ခမ်း၊ ပိတ်ရွှမ်း၏။” ဃာ* ၁၇၈။ ၂၊ စုစည်း
သိမ်းရုံးသည်။ “ညောင်ဦးနဂါးသို့ စသော ၁၉ ရွာကို မြိမြီး
လျှင် ယုန်လွတ်ကျွန်း၌ အသိမခွာ ပေါက္ကာထမဟု သမိုက်၍”
၄၅ - နှစ်မင်းပြု၏။ စွယ်၊ ပ။ ၅၀။

မြိငုံ - ကြိ / ချိန်ငုံ / အလုံးစုံကို လွှမ်းအုပ် သိမ်းကျုံးသည်။
“စာနှင့်ရေးရုံနှင့် မြိငုံသိသာရန် အလွန်ခဲယဉ်းသည်။” ချုပ်ပုံ၊
မ။ ၆၇။

မြယ်

မြယ် - ကြိ / ချယ် / ခ၊ ဆန်းကြယ်အောင် ဖန်တီးသည်။
“အဘိုးမျှားစွာထိုက်သော မိုးကုတ်ပတ္တမြားအတိ မြယ်သော
ဦးပေါင်းကို။” ထိပုံ။ ၉၅။ ၂၊ အထွေအပြား ပြုသည်။
အထွေအပြားဖြစ်သည်။ “တောင်အိမ်မြောက်ဘယ်။ ဆန်း
ညက်တော်မြယ်ပါနှင့်။” ဝိရိ၊ ပ။ ၁၁၄။ ၃၊ ပန်းချီဆေး၊
နံ့သာ စသည်ဖြင့် အတင့်အတယ်ပြုသည်။ “ထူးစွပန်း၊ မြယ်
မှုပန်းချီ၊ စိုက်ခိုပ်သာ၊ တောရတာဟု၊ ကျမ်းလာပိုင်ပိုင်၊
တုရင်းတိုင်လည်း။” ကုသ* ၁၀။

မြယ်မှုန်း - ကြိ / ချယ်မှုန်း / ဆန်းကြယ်စွာ မွမ်းမံသည်။
မြယ်စွယ် - ကြိ / ချယ်လယ် / ခ၊ ဆန်းကြယ်စွာ ပြုလုပ်ဖန်တီး
သည်။ အတင့်အတယ် စီမံအောင်ရွက်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ]
ကြိုးကိုင်သည်။ ၃၊ ကြိုးပျူ၊ ဆောင်ရွက်သည်။

ခွ

ခွ - ကြိ / ခွ? / ခ၊ ပင်စည်၊ ပင်မမှ အကိုင်အလက် နှစ်သုံးခု
စသည် ခွဲထွက်သည်။ “ချဉ်ပေါင်ခင်းကျွန်းတော့ ခွ သည်။”
ပုံ။ ၂၊ နှစ်သွယ်နှစ်မြှာဖြစ်သည်။ “သရာဝါသ၊ အိမ်ကြောင်
ကြပြန်၊ ခွ သွယ်နှလုံး၊ လွန်ပြီးဆုံးပု။” ဆ* ၉၂။ ၃၊ အပေါ်
က နှစ်ဘက်ခွဲမြှာ၍ စီးနှင်းတည်နေသည်။ “ပစ္စည်းပေါ်
မှာ ခွ လျက် ထိုင်မိသည်။” နိရိ၊ ပ။ ၄၂။ ၄၊ လူတန်းတန်းက
လုပ်ငန်းတစ်ခုကိုပို၍ ဆောင်ရွက်သည်။ ၅၊ ထိုမရောက် ၍
မရောက်ဖြစ်သည်။ “ကြွေးကြွနေလျှင် အခြေမလှတ၊ အနေ
ခွပြီး တတိုက်တာလုံး စိတ်ဆုရကုန်ကြလိမ့်မယ်။” ရေတိ၊
၈၅။

- ကြိဝိ / ခွ? / အလွန်အကျွံ။ “အလုပ်ကိုတော့မလုပ်ချင်။
ထမ်းကိုသာ ခွ စားနေသည်။”

- န / ဂျ။ / ခ၊ အကိုင်၊ အလက်၊ လမ်းနှစ်ခု၊ သုံးခုစသည်
ဖြာထွက်ရာအရပ်။ ၂၊ ထိပ်တွင် အခွပါသည့် အောက်က ပင်မ

မေးသောတိုင်တို့။ ထောက်တို့။ “အကြင်ယုတ်ယို၊ ကျောင်း အိမ်ကိုလျှင်၊ ထောက်တို့ ခွ မှန်၊ တိုင်တွင်းသန်နှင့်... မြစွာ ခံလျက်။” ဓမ္မ* ၅၃။ ၃။ မူလခေါင်းဖြတ်ရသော ကဏန်း လက်မ။ ၄။ လှေ၏တဘက်တချက်မှချကာ ပုစွန်ဆိတ်ထောင် ရသောပိုက်။ ၅။ သစ်သား စသော ခွထွင် ရေသာကြိုးတပ်၍ လောက်စာလုံးနှင့် ပစ်ခတ်ရသောကိရိယာ။ လောက်လေးခွ။ ၆။ ထိုမထောက် ဤမထောက်ဖြစ်သော အခြေအနေ။ နေရာ မကျသောအခြေအနေ မှခင်းကိစ္စ။ “အ၊ ယခုမှ ခွ။ အဟုတ်ခွ။ လုဒ္ဓက - ဒုက္ခကြီး ကျပါပကော။” စပယ်။ ၅၀။ ၇။ ဖိလာ ဆန့်ကျင်ဖြစ်ခြင်း။

ခွကျ - ကြိ/ဂြိုကျ/ ဟိုမထောက် သည်မထောက် ဖြစ်သည်။ နေရာမကျဖြစ်သည်။ ကိုးရိုးကားများဖြစ်သည်။

ခွကွက် - န/ခွ/ကွက်/ စစ်တုရင်ကစားရာတွင် တဘက်မြင်းရပ် က အခြားတဘက်မှ တခုထက်ပိုသော စစ်ရပ်များကို စားနိုင် သောနေရာ။

ခွခွ - န/ခွ/ခွ/ စစ်တုရင်ကစားရာတွင် တဘက်မြင်းရပ်က အခြားတဘက်မှ မင်းကြီးကို ခွေထားစဉ် ကျန်စစ်ရပ်များကို ပါ စားနိုင်သောနေရာ။

ခွစာ - န/ဂြို/စာ/ သူတပါးနှင့် ဖိလာကန့်လန့်ပြောဆို ပြုလုပ် တတ်သူ။

ခွဆက် - န/ဂြို/ဆက်/ အိမ်အဖိုးကို ထမ်းထားရသော ခိုင်းခွ များ၌ အသုံးများသော သစ်သားဆက်နည်းတမျိုး။

ခွဆက်

ခွဆုံ - န/ဂြို/ဆုံ/ နှစ်သွယ်နှစ်ပြာ ပေါင်းရာအရပ်။ “မြေမှ ခွဆုံအထိ ယုတ်နာသီးဆယ်ရှိ၏။” ပဏ်။ ၁၄၆။ “ခွဆုံ လမ်း လှံ၊ တပြာကွ၍၊ ဖဲခွဲခွဲကျော်” ဆု* ၄၇။

ခွတီးခွတိုက် - ကြိဝိ/ဂြို/တီးဂြို/တိုက်/ ဖိလာကန့်လန့်။ ဆန့်ဆန့် ကျင်ကျင်။

ခွတို - န/ဂြို/တို/ ခါးကျောရှည်၍ ပေါင်တံတိုကာ ခြေထလုံး ခွင်သောသူ။

ခွတိုက် - ကြိ/ဂြို/တိုက်/ ဖိလာ ကန့်လန့်လုပ်သည်။ “ပညာ လုလု...မတတ်သည့်အတွက်...ခွတိုက်၍ စောဒနာစကားဝင် တတ်ရုံမျှသာဖြစ်သောကြောင့်...အကုသိုလ်သာ အဖတ်တင် လေ၏။” စာအကျ။ ပ။ ၁၅၃။

ခွတုတ် - ကြိ/ခွ/တုတ်/ ထိုဘက် ဤဘက် နှစ်ဘက်စလုံးနှင့် ဆက်ဆံ၍ အခွင့်အရေးယူသည်။

- န/ခွ/ခွတ်/ခွ/ခွတ်/ ယင်းသို့အခွင့်အရေးယူသူ။

ခွပိုး - န/ဂြို/ပိုး/ ကွင်းနာ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ခွရှင် - န/ဂြို/ရှင်/ အတိုးအလျှော့ ပြုပြင်၍ရသော ခွအရှင်။ ကဏန်းလက်မ အရှင်။

ခွလေးခွ - န/ ဂြို/လေးဂြို/ လက်ယာခြေခွ လက်ဝဲခြေခွ လက်ယာလက်ခွ လက်ဝဲလက်ခွ ပေါင်းလေးခွ။

ခွာ

ခွာ - န/ခွာ/ ကျွ၊ နွား၊ ဆိတ် စသည်တို့ ၏ ခြေစွန်းလက်စွန်း များကိုသော်လည်းကောင်း၊ ခြေချောင်း လက်ချောင်းအစွန်း များကို သော်လည်းကောင်း ဖုံးအုပ်နေသော အဖိုးကဲ့သို့ မာသောအရာ။ “ခွာလုံးပတ်သုံးထွာရှိသော မြင်းစိုင်လျှော် ကြီးကို ဆက်လာပြီ။” မှန်၊ ပ။ ၄၂၀။

ခွာ - ကြိ/ခွာ/ ခ၊ တခုမှ ပဲကြည့်ခွဲထွက်သည်။ “ဤရေ သဖန်းပင်မှ မခွာကောင်းချေ။” ထိပျံ။ ၆၈။ ၂။ တစုတစု တွယ်ကပ်နေသည်ကို ကွာအောင်လုပ်သည်။

ခွာကြီးခွာငယ် - န/ခွာ/ကြီးခွာငယ်/ ကျွ၊ နွား အကြီးအငယ် အားလုံးကို ခြုံ၍ ခေါ်ဝေါ်သော စကားလုံး။ “စပါးနယ်ရန် ငှားထားသည့် ခွာကြီးခွာငယ်... ဆယ်ကောင်လောက် ရှိပေမည်။” ဘာမြေ။ ၆၂။

ခွာဆစ် - န/ခွာ/ဆစ်/ ကျွ၊ နွား၊ မြင်းစသည်တို့ ၏ ခွာအထက် တွင် ရှိသော အဆစ်။

ခွာညို - န/ခွာ/ညို/ ပြာသိုလတွင် ညိုပြာရောင် ပန်းပွင့်လေ ရှိ သော နွယ်ပင်။ “မဟာလှေကား၊ ဆတ်သွားအိမ်ခန်း၊ ခွာညို ပန်းနှင့်၊ ခေါင်ရန်းသင်းခွေ။” ဌေး* ၃။

ခွာတိုင် - န/ခွာ/တိုင်/ ခေါင်းတိုင် - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

ခွာနာလျှာနာ - န/ခွာ/နာလျှာနာ/ ကျွ၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ်၊ ဝက်၊ ကြက်တို့ ၏ခံတွင်း၊ ခြေဖျား၊ လက်ဖျားနှင့် နို့အုံတို့တွင် အပူအပိတ်ပေါက်လျက် ကူးစက်တတ်သော အဖျားရောဂါ။ စွတ်စွတ်နာ။ “ခွာနာလျှာနာမှ၊ ဖိုက်ကရတ်ပိုး တမျိုး ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရရှိသော အနာတမျိုးပင် ဖြစ်ပေသည်။” တိပိဋက။ ၃၀။

ခွာပြဲ - ကြိ/ခွာ/ပြဲ/ [အရပ်] ကျွမ်းဝင် ပေါင်းသင်းရာမှ မသင့်မမြတ်ဖြစ်ကာ ကွဲကွာသည်။ “တခါတည်း ခွာပြဲ၍၊ မဟာအရှက်တော်ကြီး ကွဲစေမည်။” မှိုင်း၊ ပ။ ၆၄။

ခွာရာတိုင်း - ကြိ/ခွာ/ရာတိုင်း/ မြေရာတိုင်း - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ပျဉ်ပိတောက်ကယ်တို့၊ အောက်နေရာက၊ ရှိုင်း သာမန်၊ ခွာရာတိုင်း၍၊ သိုင်းကြိုက်ကြမည်ဆိုသော်။” ညွန့်ပေါင်း၊ ၃။ ၁၃၂။

ခွာရေသောက် - ကြိ/ခွာ/ရေသောက်/ (ပြေး၍ မောသော မြင်း၏) ချွေးသည် ခွာသို့ စီးကျသည်။

ခွာရှုပ် - ကြိ/ခွာ/ရှုပ်/ ခ၊ နွားသည် မြေကို ခွာနှင့်ယက် သည်။ ၂။ နွားသည် မြေကို ခွာနှင့် ရှုပ်တိုက်သွားသည်။

ခွာသတ် - ကြိ/ခွာ/သတ်/ ခ၊ လက်ဆွေ ထိုးရာတွင် ထည့်နှင့် တဦး ခွာ၍ ထိုးသည်။ ၂။ အဝေးကနေ၍ တဘက်သား ပျက်

စီးအောင် ကြံစည်ပြုလုပ်သည်။ “ယခုခေတ်တွင် အာဏာကို လုယက်ကြရာမှ... ခွာသတ် ပူးသတ်သဘောလည်း ရှိ၏။” တင်းစာ။

ခွာအိုး - န / ခွာအိုး / ဆင်း၊ မြင်း၊ နွား စသည်တို့၊ ခြေတောက် တွင် ခွာရှိသောအပိုင်း။ “မျက်စိ အလင်းမရသူ တယောက် က။ ဆင်ကြီး ခွာအိုး စမ်းသပ်ကြည့်လိုက်တော့။” ဝိယပ်၊ ဒု။ ၄၀။

ခွေ

ခွေ - ကြိ / ခွေ / ခ၊ ကွေးဝိုက်သည်။ ကွေးဝိုက်တည်ရှိသည်။ “မြို့သည် ... ဥစ္စာစုထက်ရှိ ခွေ၍ နေ၏။” အမွေ။ ၁၇၀။ ၂၊ ကွေးသေသည်။ ဝိုက်သေသည်။ ညှတ်သေသည်။ ခိုင်းသေသည်။ အဝန်းအဝိုင်းဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ ဆက်စာလိပ်ရွှေ၊ ကပ္ပည်းခွေလျက်။” ဘုံ* ၉၈။ ၃၊ တွန့်လိပ်သည်။ “ပင်ခြေ သစ်သစ်၊ ပရစ်နာမောင်း၊ ခွေစောင်းလိမ်ထိုး၊ ရွက်ကျင်မိုး လျက်။” ကုသ* ၅၀။

- န / ခွေ / အဝန်းအဝိုင်းဖြစ်၍ တည်နေသောအရာ။ အဝန်းအဝိုင်းဖြစ်အောင် လုပ်ထားသော အရာ။ “ကလေးများ ခွေလှိုင့် ကစားနေကြသည်။”

ခွေ - ကြိ / ခွေ / (ထင်းကို) ခွာဖုစုဆောင်းသည်။ “ဟင်းရွက် ခွေးသေသည်။ ထင်းခွေသေသည်။” ကိပ္ပိ။ ၁၅၉။

ခွေ - ကြိ / ခွေ / သိပ်သည်းစွာ ဝိပျို့သည်။ “မယားကိုမျှ၊ မသိရစေ၊ ဝမ်းထဲခွေလျက်။” ဝိပျို့* ၁၁၉။

ခွေ - ကြိ / ခွေ / ခ၊ စစ်တုရင်ကစားရာတွင် တဘက်က မင်း ကြီးကို စားနိုင်သော စစ်ကွက်သို့ မိမိ၏စစ်ချပ်ကို ခွေ သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] ဟန်ထားသည်။ ဆီးတားသည်။ “တရုပ်နီနှင့် ရုရှားတို့အား ဂျပန်ပြည်ကို လက်နက်တပ်ဆင်ပြီး ခွေတား ရန် စီမံခြင်း။” တင်းစာ။

ခွေ - ကြိ / ခွေ / ထုံး၊ ထိုးမဲ စသည်ဖြင့် အရေးအကြောင်း ထင်စေသည်။ “ထိုးခွေတမ်း ပဆစ်ပစ်သည်။”

ခွေကွက် - န / ခွေကွက် / စစ်တုရင် ကစားရာတွင် တဘက်က မင်းကြီးကို စားနိုင်အောင် မိမိ၏ စစ်ချပ်တခုကို ခွေ၊ နိုင်သော အကွက်။

ခွေယိုင် - ကြိ / ခွေယိုင် / ညှုတ်ကောင်းသည်။ “တကေခိုင် ဘွေ ထိုင်နန်းမှာဖြင့်၊ ခွေယိုင် နွမ်းထိုင်တော့တယ်။” သာ။ ၈၈။

ခွေသမ္ပမ - န / ခွေသ္မုနိမ္မ / စစ်တုရင် ကစားရာတွင် ရထား၊ မြင်း၊ စစ်ကဲ့တို့ဖြင့် ဆက်၍ ဆက်၍ မင်းကြီးကို ခွေခြင်း။ “ဤကဲ့သို့ ရထားနှင့် ခွေ၊ မြင်းနှင့် ခွေ၊ စစ်ကဲ့နှင့် ခွေ သတ် သော အကွက်မျိုးကို... ခွေသမ္ပမ... ဟူ၍လည်း ခေါ်လေ့ ပြောလေ့ ရှိကြ၏။” စစ်ညွန့်။ ၁၀၈။

ခွေ့

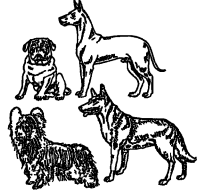
ခွေ့ - ကြိ / ခွေ့ / ခေ့၊ ခေ့သည်။တိုက်သည်။ခိုက်သည်။ တိုး

ထိသည်။ “တကောင်နှင့်တကောင် ခွေ့ကြသော အလေ့ကျ နွားပွဲကဲ့သို့။” မျောက်။ ၅၆။ “ထင်းကန် မြင်မိလျှင် ဘဝင် မှာ ပိတ်ခွေ့ပြီး။” မြင့်၊ ပ။ ၆၃။ (ခေ့ကို ပြောသံသို့လိုက်၍ ခွေ့ ဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။)

ခွေ့ - နဝိ / ခွေ့ / ပျော့ပျောင်း ခွေ့လှသော။ နွမ်းရိပ်ပျော့ခွေ့ သော။ “မိမိပွဲတွင်းဖယောင်းကင်သို့၊ ကြောချင်လျော့လျော့၊ မာန်မကြော့သည်။” စိတ်ပျော့မျဉ်းမျဉ်း ခွေ့ သတည်း။” သိ* ၁၆၀။

ခွေး

ခွေး - န / ခွေး / ခ၊ ကိုက်တတ် ဟောင်တတ်သည့် ခြေလေး ချောင်း ထိရစွာနုတမျိုး။ ၂၊ လူကို နှိပ်ချပြောဆိုသော စကားလုံး။

ခွေး

ခွေးကတော် - န / ခွေးကတော် / အိမ်၏ မျက်နှာစာတွင် အိမ်မ ကြမ်းပြင်အောက် နှိပ်၍ ဆောက်လုပ်ထားသော အဆင့်။ ပိနပ်ချွတ်။ “အဘိုးတသိန်းတန် ကမ္ပလားကို ခွေးကတော်မှာ ခင်းရကြောင်း။” ဝိယပ်၊ ဒု။ ၄၀။

ခွေးကိုက် - န / ခွေးကိုက် / ပျဉ်အခုံး၊ အမောက်၊ အကွာအဝေး ကို ညီအောင်၊ ဖေအောင် ညှိရ ညှပ်ရသော ပြုတ်တုတ်မျိုး။ ခွေးကျ - ကြိဝိ / ခွေးကျ / အခြေအနေ၊ အဆင့်အတန်း စသည်တို့ ဖြစ်သင့်သည်တက် လျော့ကျလျက်။

ခွေးကျင့်ခွေးကြံ - ကြိဝိ / ခွေးကျင့်ခွေးကျင့် / မအပ်မရာ တွေးတော လုပ်ကိုင်လျက်။

ခွေးခေါ်ရစ် - န / ခွေးခေါ်ယစ် / ခွေးခေါ်ရစ်ဟု အော်မြည် တတ်၍ ဦးစွန်းမွေးချွန်ရှိသည့် ဥဋ္ဌကွက်တမျိုး။ “ဆက်ရက် ခါယစ်၊ ခွေးခေါ်ရစ်လည်း၊ ခေါ်လစ်ခေါ်လစ်၊ အသံဟစ်စွ။” ကုသ* ၂၉၃။

ခွေးခြေ - န / ခွေးချီ / ခြေလေးချောင်းတပ် ထိုင်ခုံတမျိုး။ ခွေးဂရုင်ဂျီနာ - န / ခွေးဂယင်ဂျီနာ / စအိုဝပတ်လည်တွင် အပူ အလုံးပတ်ထားသော အနာ။ “ခွေးဂရုင်ဂျီနာ... အနာကြီး အနာရီ။” သက်စောင့်။ ၁၅၇။

ခွေးဘေးဝက်စား - ကြိဝိ / ခွေးဘေးဝက်စား / (ငတ်နေသောခွေး။

ဝက် သည်) အငမ်းမရ (စားသောက်သကဲ့သို့။)

ခွေးဆွဲ - န / ခွေးခွဲ / တပ်ပါး၏ အောက်ပိုင်း၊ တပ်ပါးဆွဲ။
 “နအောက်အူအောက်၊ ခေကာက် ခွေးဆွဲ၊ တကျင့်စွဲ။”
 ကုသ* ၂၂၇။

ခွေးတမော့ - ကြိဝိ / ခွေးတမော့ / ခွေးတိရစ္ဆာန် လည်ပင်း
 မော်၍ မျှော်ကြည့်ရလောက်အောင်။ “ခွေးတမော့မြင့်သော
 တောင်။”

ခွေးတူဝက်တူ - န / ခွေးတူဝက်တူ / ပြားသောကိုယ်၊ တိုသောခြေ
 လက် ရှည်သော နှုတ်သီး ရှိသည့် ညတွက်တွင်းအောင်း
 သာစားတိရစ္ဆာန်ငယ်တမျိုး။ (ခွေးတက်ကောင်ဟူ၍လည်း
 ကောင်း၊ ဝက်တက်ကောင်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။
 နှုတ်သီးတိုလျှင် ကြောင်ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။)

ခွေးတိုး - န / ခွေးတိုး / ဝက်အုပ်စုကိုအသုံးပြု၍ ဝန်ကိုမြှောက်ပင့်
 ရသော ကိရိယာတမျိုး။ ဂျက်။

ခွေးတိုးဝက်ဝင် - န / ခွေးတိုးဝက်ဝင် / သူတပါး၏လေးစားခြင်းကို
 မခံရသောအဖြစ်။ “ယခု ကိုတို့ အရင် တောင်ငူရာဇာ မရှိပြီ။
 တို့သည် ခွေးတိုးဝက်ဝင်သစ်မတင်မြေမကျသောအတိုင်း”
 အလောင်း။ ၅၆၄။

ခွေးတောက် - န / ခွေးတောက် / ခွေးစားလျှင် တောက်တတ်သည်
 ဟူသော ခါးသောအသီးအရွက်ရှိသည့် နွယ်ပင်။

ခွေးဝင်သီ - ကြိ / ခွေးဝင်သီ / ခွေးသည် မြေပြင်၊ ကြမ်းပြင် စသည်
 တို့၌ ဖတ်ကိုချ၍ ခွတ်တိုက်ဆွဲသည်။

ခွေးပျော်တော်ပျော် - ကြိဝိ / ခွေးပျော်တော်ပျော် / (ထိတ်လန့်နေ
 သောခွေး၊ ဝက် စသည်တို့) ဆောက်တည်ရာမရ (ထွက်ပြေး
 သကဲ့သို့။)

ခွေးမြစ် - ကြိ / ခွေးမြစ် / [ဥပစာ] အသုံးမကျ ဖြစ်ရသည်။
 “နိမ့်ကျယုတ်ညံ့သော အဖြစ်သို့ ရောက်ရသည်။” “မိစိတ်လို့
 အချောင်သွေသည်၊ ဂူကောင်တွေ ခွေးမြစ်ပေါ် ဗျိုး။” ခွေး၊
 ဒု။ ၅၇။

ခွေးဘရင်ဂျီနာ - န / ခွေးဗဟင်ဂျီနာ / ခွေးဂရင်ဂျီနာ - န၊ နှင့်
 အတူတူ။

ခွေးဘီလူး - န / ခွေးဗလူး / ခွေးဗီလူး / ဦးခေါင်း ပီပြား
 အောက်မေးငေါထွက်၍ တုတ်ခိုင်ပုဂ္ဂသော သင်္ဘောခွေး
 တမျိုး။

ခွေးမြင်ဝက်မြင် - န / ခွေးမျှင်ဝက်မျှင် / လဆန်းနှစ်ရက် သုံးရက်
 ညဦးအခါတွင် မြင်ရသော လခြမ်းကလေး။

ခွေးမွေအုပ် - န / ခွေးမွေအုပ် / အလွန် သေးငယ်သော
 လက်ချုပ်အုပ်ကလေး။

ခွေးခွေးနာ - န / ခွေးယူးနာ / ခွေးခွေး အကိုက်ခံရ၍ ဖြစ်သော
 အနာရောဂါ။

ခွေးခွေးပြန် - ကြိ / ခွေးယူးပျန် / ခွေးခွေးနာရောဂါ ထသည်။
 “ခွေးခွေးပြန် သောသူသည် အေးမြလစွာသော ရေကို
 ကြောက်သကဲ့သို့ တည်း။” ဘာဝနာ။ ၂၀၄။

- န / ခွေးယူးပျန် / ခွေးခွေးနာ။

ခွေးလေခွေးလွင့် - န / ခွေးလေခွေးလွင့် / လေလွင့်နေသော ခွေး။

ခွေးလှေးကြမ်းပိုး - န / ခွေးလှေးဂျဗိုး / [ဥပစာ] မပြောပ
 လောက်သောသူ။ အသုံးမကျ အရာမဝင်သူ။ အရေးမစိုက်
 လောက်သူ။ “ခွေးလှေးကြမ်းပိုး၊ အမှိုက်ဆိုး၊ ဂုဏ်ကိုးလေ
 ချက်။” ဝဏ၊ ပ။ ၁၂၆။

ခွေးလှေးပျား - န / ခွေးလှေးပျား / အဆိပ်ပြင်းသော ပျားငယ်
 တမျိုး။

ခွေးလှေးယား - န / ခွေးလှေးယား / ထိလျှင် အလွန်ယားယံသော
 အမွှေးထူသီးတောင့်သီးသည့် နွယ်ပင်တမျိုး။

ခွေးဝင်ဇား - န / ခွေးဝင်ဇား / အခြားအရပ်မှ ဝင်လာကပ်ခိုနေ
 သော ခွေး။

ခွေးသဘင် - န / ခွေးသဘင် / ၁၊ လူတိုင်း၏နောက်သို့ လိုက်နေ
 တတ်သော ခွေး။ ၂၊ မိတ်လိုက်နေသော ခွေးအုပ်။

ခွေးသမင် - န / ခွေးသမင် / ကျောလျားရှည်သော အမဲလိုက်
 ခွေးကြီးတမျိုး။

ခွေးသွားခိပ်

ခွေးသွားခိပ် - န / ခွေးသွား
 ခိတ်/စက်အချိန်သွယ်ပို့သော
 သီးတွင် ခွေး၏ သွားသဏ္ဌာန်
 စိတ်ထားသော အထစ်စု။

ခွေးအန်မြက် - န / ခွေးအန်မျက် / မြက်တမျိုး။ “သွာနဝမန
 သဒ္ဓါကား ခွေးအန်မြက်ကို ဟော၏။” ဓာနိဒ္ဓါ၊ ဒု။ ၂၉၀။

ခွဲ

ခွဲ - ကြိ / ခွဲ / ၁၊ ထက်ခြမ်း သော်လည်းကောင်း၊ အစိတ်စိတ်
 သော်လည်းကောင်း ကွဲစေသည်။ “စောရအပေါင်း၊ လက်
 နက်ကောင်းဖြင့်၊ ဦးခေါင်းကွာကွဲ၊ ရိုက်နှက်ခွဲမှု။” နာနာ*
 ၆၈။ ၂၊ တသီးတခြားစီ ဖြစ်စေသည်။ “မြန်မာ စာပေ
 အကြောင်းကို... ခေတ်ခြောက်ခေတ် ခွဲကာ ရေးကြ လေ
 သည်။” စာပေ၊ ပ။ ၁။ လူဆိုးလူကောင်း ခွဲပ။” ၃၊ ဖောက်
 ထွက်သည်။ “အောက်မှမြေထဲ၊ မြေကို ခွဲလျက်၊ စွမ်းရဲထန်
 ပြင်း ဆွန်မင်းကို၊ ထုတ်ချင်းလုနုနု၊ ပစ်သည့်ဟန်လည်း။”
 မြား* ၆၈။ (“အကရုဏ္ဏီကိုသည်”) ရေကို နှစ်ပြာခွဲ၍ ထွက်ပြီး
 သော်။” ဣဂျက်။ ၃၃၁။ ၄၊ (ကြေးငွေအခွန်အတုတ် စသည်
 တို့ကို) သတ်မှတ်ကောက်ခံတောင်းယူသည်။ “အခွန်အတုတ်
 ထပ်၍ ခွဲပြန်လျှင် ညဉ့်ဆဲရာ မရောက်ပေသွားလား။” စိုး။
 ၄၇။ ၅၊ အတူတကွ တည်နေရာမှ ဖဲကြည့်သူကွဲသည်။
 “နေ့ကတော်ကအမြဲ၊ ဘယ်မှခွဲ၊ မယ်မလဲလိုက်တော့မည်။”
 ကော။ ၁၅။

- န / ခွဲ / ၁၊ ထက်ဝက်။ “များများမဝေး၊ ငှက်ကျေးပျံဝဲ၊
 တခေါ်ခွဲခွဲ၊ ဝဲဝဲနေကျင်၊ သန်းမမြင်လိမ့်။” သစ္စာ* ၁၄။
 ၂၊ တင်း၏ ထက်ဝက်သောချင်ဝန်။ “စလယ်၊ ခွက်၊ ပြည်၊

စေ့တံ၊ စိတ်၊ ခွဲ၊ တင်းခန့်ရှိသည့် ဖားတို့သည် အညှို့သည်။” နှူ။ ၂၂၂။ ၃။ ကျပ်၏ ထက်ဝက်သောချိန်ဝန်။ “မုန်ညင်းစေ့မှ စဉ့်၊ ရွှေ၊ ပဲ၊ မှ၊ မတ်၊ ခွဲ၊ ကျပ်၊ ဆယ်၊ ပိသာ....သင့်ရာလုပ်သွင်းသော အရပ်အလေး ရှိကြသည်။”

နှူ။ ၂၂၂။
ခွဲခြား-ကြံ/ခွဲချား/ခွဲလျား/တသီးတသန့်စီ ပိုင်းကန့်သတ်မှတ်သည်။

ခွဲခြမ်း-န /ခွဲလျှမ်း/ ပုဆိန်ဖြင့် ခွဲထားသော ထင်း။
-ကြံ/ခွဲချန်း/တသီးတခြားစီ ပိုင်းကန့်သည်။ “ငါးရံ့၊ ရအတူတူ ငါးခုခု ခွဲခြမ်း ခွဲခြမ်း။” ပုံ။

ခွဲခွာ-ကြံ/ခွဲခွာ/ ပဲခွာင်သည်။ စောကောရာသို့ သွားသည်။ တသီးတခြားပြုသည်။ “ထိုကိစ္စမသားသည် မိဘပြုသူနှင့် ခွဲခွာ၍ အိမ်ရာသီးခြားနေချေသော် အမွေခံပိုင်သောအခွင့် မရှိစေရ။” သမ္မာ။ ၃၃။

ခွဲစိတ်-ကြံ/ခွဲစိတ်/ ၁။ အကဲ့ကဲ့အပြားပြားဖြစ်အောင် ပြုလုပ်သည်။ “ဤကဲ့သို့ ခွဲစိတ်၍ ပြအပ်သော အနာ ၆ မျိုးကို.... မှတ်ကြလေ။ ဇီဝက။ ၁၈၈။ ၂။ (ဆရာဝန်သည် လူနာ၏ ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းတခုခုကို) ထုံးဖြတ်သည်။

ခွဲတမ်း-န / ခွဲခန်း/ ၁။ ကုန်ပစ္စည်းတို့ကို ရပ်ကွက်အလိုက် အိမ်ထောင်အလိုက် ခွဲဝေပေးခြင်း။ ၂။ သေသူမိဘတို့၏ အမွေပစ္စည်းများကို ခွဲဝေပေးချီးထုံးစံ။ “လယ်ယာမီးမြေ၊ အမွေခွဲတမ်း၊ ညှိဝေခြင်းဝှင့်။” မဃ။ ၃၉၅။ ၃။ တခွန်တခု ခွဲခြား၍ပြုလုပ်ထားသော စည်းကမ်း။ “သစ်ပင်စောင်ခြမ်း၊ အိုးစောင်ခြမ်း၊ ခွဲတမ်းပင်ရရှိပြီ။” ကဝိသတ်* ၄၄၁။

ခွဲထား-န / ခွဲခါး/ အသိချင်း တူသော်လည်း အကြောင်း အနက်ချင်း မတူသည်ကို အခံအထုပ်ပြု၍ ခွဲခြားစပ်ဆိုခြင်း။ (သာဓက။ ။အလွန်ဆန်းကြယ်၊ ထိနည်းကျယ်ကို။ ။ရသာတွေ့ပြား၊ ဆီပျားတလဲလဲ။ ။ပင်ယောင်နုမျှစ်၊ အသစ်သစ်တံ၊ အမြစ်မသေ။)

ခွဲထွက်-ကြံ/ခွဲထွက်/ ၁။ ပူးတွဲနေရာမှ ဝဲခွာသည်။ “နယ်ပေါင်း တဆယ့်တစ်နယ်တို့သည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုအတွင်းမှ ခွဲထွက်ပြီဟု ကျေညာ၏။” လူ့ချွန်၊ ပ။ ၄၇။ ၂။ လမ်း၊ သစ်ကိုင်းသည်တို့ကိုသို့၊ မူလနေရာမှ ဖြာထွက်သည်။

ခွဲပုံ-န /ခွဲဗုဒ္ဓ/ မိဘတို့၏ အမွေပစ္စည်းများကို အမွေစားအမွေခံတို့ အား ဝေမျှပေးသောနည်း။ “မိဘတို့၏ အမွေကို တောင်းခြင်းတို့သည်အရင်းအားဖြင့် ၇ ပါးအပြားရှိသည်။.... အကျယ်အားဖြင့်သော်ကား တပါးပါး၌ ခွဲပုံမျှားစွာရှိကုန်သည်။” သမ္မာ။ ၅၅။

ခွဲဝေ-ကြံ/ခွဲဝေ/ ၁။ တသီးတခြားစီ ပိုင်းကန့်ပေးသည်။ “ငါ့ပိုင်နက်ကို၊ တဝက်ခွဲဝေ၊ မင်းပြုစေအံ့။” သောမ* ၁၆၁။ ၂။ စဉ်းစားဆင်ခြင်သည်။ “တောင်ငူ၊ ပျားထန်၊ ခွေလျက်လည်းနေ၊ ဣန္ဒြေကို၊ ခွဲစေစိပ်ခြား လေးခုထုသား၊ အင်္ဂါရံခြင်း၊ သီတင်းမှန်ရည်၊ မြဲဆောက်တည်လျက်။” ဘူလင်* ၂၂၈။

ခွဲထား-န /ခွဲသွား/ ထက်ခြမ်း သော်လည်းကောင်း၊ အစိတ်

စိတ် သော်လည်းကောင်း ကွဲအောင် လုပ်ထားသော သစ်သား။

ခွဲ

ခွဲ-န /ခွန်/ သစ်သီး၊ သစ်ပင်၊ သား၊ ငါး၊ တိရစ္ဆာန်စသည်တို့၏ အဆန်၊ အသားကို ဖုံးအုပ်နေသော အထပ်အလွှာ။ အခွံ။ “ဦးခေါင်းတော် ခွဲသည်ကား မကွဲမူ၍ အရိုးတော်ကို ထိလေ၏။” သမန်၊ ၃။ ၂၁၄။ “ဇိနော၊ ငါးမာရ်အောင်မြင်၊ သခင်ဘုရားသည်။.... ပုံညင်း ခွဲတိုက်အတွင်းနှိုက်။.... စကြိုကြွတော်မူနိုင်၏။” ကဝိမတ်၊ ပ။ ၂၆။ ပျားမလွန်၊ နွားခွံအခင်း၊ မြေတလင်းမှား။” သာ။ ၁၁၀။ “မြားကို လက်သည်း ခွဲဖြင့် ပွတ်တိုက်ပြီးမှ။” ကဝိမတ်၊ ပ။ ၃၄၈။

ခွဲနီ-န /ခွန်နီ/ ၁။ အခွံနီညိုသော ကောက်ညင်းစပါးတမျိုး။ ၂။ ကောက်ကြီးစပါးတမျိုး။

ခွဲ

ခွဲ-ကြံ/ခွန်/ စားစရာကို ဖြစ်စေ၊ အခြားအရာကို ဖြစ်စေ သူတပါး၏ ခံတွင်းထဲသို့ ထည့်ပေးသည်။ “ထမင်းခွဲ လိုလျှင် ပိတ်စိမ်းပါးနှင့်တိုက်စစ်၍ ခွဲ၊ ရမည်။” မောင်မယ်။ ၁၆၀။

ခွက်

ခွက်-နဝိ/ခွက်/မျက်နှာပြင် ပိန်ချိုင်သော။ “ပျဉ်သည် ပါးလျှင် ခွက်င်ခြင်း ခုံးလာခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်တတ်လေသည်။” ဂျင်နီ။ ၁၁၃။

-န / ခွက်/ ၁။ ချိုင့်ဝှမ်းစွာလုပ်ထားသော ထည့်စရာ။ “ခွက်အုပ်ကွမ်းချပ်၊ လွှမ်းထပ်ရွှေပျင်။” ခင်ထွေး* ၂၆။ ၂။ ချိုင့်ဝှမ်းသောအရာ။ “လက်နှစ်ဘက်ဖြင့်၊ နှစ်ခွက်နားကျ၊ ပိတ်လျက်ဆို၏။” မြား* ၁၂။ ၃။ တတင်း၏သုံးဆယ့်နှစ်ပုံလျှင် တပုံဖြစ်သော ချဉ်ဝန်။ တပြည်၏ ထက်ဝက်ဖြစ်သော ချဉ်ဝန်။ “(အလောင်းစည်သူမင်းကြီးသည်) တင်း၊ ဒွဲ၊ စိတ်၊ စေ့တံ၊ ပြည်၊ ခွက်၊ စလယ်တို့ ကို....တချက်တည်း ဖြစ်စေ၏။” မှန်၊ ပ။ ၁၃၇။ ၄။ တံသားနှင့် ညီမျှသော ချိန်ဝန်။ “သက္ကရာဇ်တွက် ငွေပေါင်း ခွက်သုံးထောင်ကျော် ရွှေပေါင်း ခွက်သုံးထောင် ကျော်မျှကို....လွှတ်တော်ရှေ့တွင် စည်ပူမ်း၍ မီးငြိမ်းတော်မူ၏။” သုဘော။ ၁။ ၁၂၀။ ၅။ ရောင်းဝယ်ရာတွင် အသပြာ အမြစ်သုံးရသော ငွေထုံးငွေခဲ၊ ငွေခွက်။ “ခွက်အစိတ်တန်၊ စိန်အလျှံကို၊ ဖိနှိပ်သီးဆွယ်မည်လို၊ သွယ်ပါလိမ့်မလား။” မွေ့။ ၄၈။

ခွက်ချင်းပြီး - ကြံ/ခွက်ချင်းပြီး/ တခွက်တည်းနှင့် ရောဂါပျောက်ကင်းသည်။

ခွက်ခြင်-န /ခွက်ချင်/ ဆန်၊ ပဲ၊ ပြောင်းစသောပစ္စည်းအခြောက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆီ၊ ရေနံဆီစသော အရည်တို့ကို

လည်းကောင်း စံခွက်တမျိုးမျိုးဖြင့် ခြင်္သေ့တိုင်းတာခြင်း။
“ခွားနို့ကို တပိုင်း၊ ဓာတ်ဆီကို တကလံစသည်ဖြင့် အရည်
များကို ခွက်ခြင်းနှင့် ဝယ်ယူနေကြသည်။” သိပ္ပံ၊ ပ။ ၄။
ခွက်ခွက်လန် - ကြံ/ခွက်ခွက်လန်/ အလွန်အကျွံ ဖြစ်သည်။
အလွန်အမင်း နှစ်နာသည်။ “ခွားတကောင်ကို ငွေတထောင်
ကျော် ပေးကိုင်နေရတော့ တောင်သူတွေ ခွက်ခွက်လန် ချေ
ပေါ့။”

- ကြံဝိ/ခွက်ခွက်လန်/အလွန်အကျွံ၊အလွန်အမင်း။
ခွက်စောင်းရတ် - ကြံ/ခွက်စောင်းရတ်/ဘဝတူ အချင်းချင်း
ရန်ဖြစ်သည်။ “သဘောကွဲကြတာ။ နိုင်ငံရေးမဟုတ်ဘူး
ရှင့်။ စားခွက်လုရင်း ခွက်စောင်းရတ်ကြလို့ဆိုတာ အမြဲမှတ်
တော်မူကြပါ။” ခေ့၊ ခ။ ၃၆။
ခွက်ဆိုးခွက်လန် - ကြံဝိ/ခွက်ဆိုးခွက်လန်/ အလွန်အကျွံ (ရယ်
မောသည်)။ အလွန်အမင်း (ရယ်မောသည်)။ “(မယ်ဂန္ဓာ
သို့) စာတက်လာတယ်ဆိုလျှင် ခွက်ဆိုးခွက်လန် ဂျမ်းပြန်
ပြီးစောက်ဖြစ်အောင် ရယ်မောတတ်ကွဲ့။” မှူး၊ ပ။ ၁၂၃။
ခွက်ပန်းသား - န/ခွက်ပန်းသား/ တိတ်တိတ်ခိုး၍ အရက်
သောက်တတ်သူ။ သူတပါးမသိစေပဲ အရက်သောက်တတ်သူ။

ခွင်

ခွင် - နဝိ/ခွင်/ခ၊ (အချောင်းအတံ) အနည်းငယ် ကွေး
သော။ “ဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်ကား လက်ခြေခွင်ခြင်းအစရှိသော
အပြစ်တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။” မှန်၊ ပ။ ၁၀၆။ ၂။ အပြား
အချပ်ခွက်သော။ “ခေါင်းလုံးမူ ကောင်းစားအံ့၊ ထိပ်ခွင်မူ
မြတ်အံ့။” ဣတ္ထိ၊ ၁၆။

- န/ ခွင်/ခွင်/သတ်မှတ်ထားသောနေရာ။ နယ်ပယ်။
အရပ်ဒေသ၊အပိုင်းအခြား။အကွက်အကန့်။ “လူ့ခွင်နတ်ခွင်၊
မြဟာခွင်သို့၊ ကျင်ကျင်လည်လည်၊ ထိုသူသည်လျှင်။”
ဓမ္မ၊ ၅၀။ “ထွန်တိုက်မင်း လယ်ထွန်သောအခါ ခွား
လန်၍ပေးလေလျှင် ထွန်ခွင်ထဲပယ် ကျ၍...အနိစ္စရောက်တော်
မူ၏။” မှန်၊ ပ။ ၂၃၀။ ၂။ ချက်ပြုတ်ရာ ခိုလောက်များ
ဆိုင်ထားသည့်မီးဖို။ “ထင်းအား မီးအားကောင်းလှ၍ ခွင်ပေါ်
အိုးတွင်းရှိရေမှ ဓာတ်မီးထလျက် ပွက်ပွက်ဆူဝေသော ရေပွက်
ကဲ့သို့၊ ရှ။” ဓမ္မဒီ၊ ၁၅၅။ ၃။ လောင်းကစားရာ အကွက်အကန့်
အတွင်းရှိ ပစ္စည်း။ “မှန်ကားရော် ထိတိုင်းစား၊ ထိတိုင်းပွား
တမျိုး၊ ဒိုးထိခွင်သိမ်းရာ။” ဉာဏ်၊ ၁၁။ ၄။ မှန်ကူကွက်သဏ္ဌာန်
လေးထောင့်ချွန်းလုပ်ထားသော စစ်ကိုရိယာ ကာလက်နက်။
“ကျော့စည်းစွမ်းကော်၊ ဆင်တက်မြင်းစီး၊ လေးကြီးပစ်ဝင်၊
ခွင်နှင့်ကာလွှား၊ လှံ ခား အဲမောင်း။” ကိုး* ၁၂၁။

ခွင်ကျ - ကြံ/ခွင်ကျ/ နေရာတကျ ခိုသည်။ အံ့ကိုက်သည်။
“မိမိခွင်၌ ခတ်ကွက် ခွင်ကျအောင် ရင်းလင်းဖြတ်သားပြီး
တည်ငြိမ်မြဲမှ ခတ်ကြစေလိုကြောင်း။” ခြင်းတော်။ ၂။

ခွင်စာ - န/ခွင်ယာ/ ခွန်ယာ / ခိုညှင်းထိုးခြင်း ဇယပ်ခပ်ခြင်း
စသည်တို့တွင် ခိုညှင်းများ ဇယပ်များတည်ရှိရာ အကွက်။

ခွင်လုံးကျွတ် - ကြံဝိ/ခွင်လုံးကျွတ်/ ဂွင်လုံးကျွတ်/ အလုံးစုံ။
တမူကျန်။ “ခွင်လုံးကျွတ် ဗလင်းတန်လုံး ခုံညီမြင့်တင်ရာ
တွင်း။” တော်ကောင်း။ ၁၆။

ခွင့်

ခွင့် - န/ခွင့်/ခ၊ အကြောင်း။ လမ်း။ အရေး။ ကိစ္စ။ အမှု။
၂။ အမှုတစ်ခုတရာကို လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေး။အခွင့်။
“သမုဒ္ဓိပင်လယ်ကို၊ ကွမ်းစားယေခြင်ခွက်ဖြင့် ရေတွက်ခွင့်
မကုရာ။” ကဝိမင်္ဂ၊ ၁။ ၅၉။

ခွင့်တောင်း - ကြံ/ခွင့်တောင်း/ အမှုတစ်ခုတရာကို လွတ်လပ်စွာ
ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပန်ကြားသည်။ “ကောင်းကင် ခရီးဖြင့်
သွား၍ ဆုံးမပါမည့်အကြောင်းကို ခွင့်တောင်း သော်လည်း
ခွင့်မပေး။” ကာယာ၊ ၄၃။

ခွင့်ဆိုင် - ကြံ/ခွင့်ဆိုင်/ အလုပ်ခွင်တာဝန် ပျက်ကွက်မှုအတွက်
တရားဝင် ပန်ကြားသည်။

ခွင့်ပေး - ကြံ/ခွင့်ပေး/ အမှုတစ်ခုတရာကို လွတ်လပ်စွာ
ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပန်ကြားသည်ကို လိုက်လျောသည်။
“ကြမ္မာကံဆန်း၊ ချောက်ရာလှမ်း၊ မြန်းရမည့်အရေးကို ခွင့်ပေး
တော်မူပါသော။” ကော၊ ၁၉။

ခွင့်ပန် - ကြံ/ခွင့်ပန်/ခွင့်တောင်းသည်။ “လက်ဝါးရိုဝန်၊ သွား
ခွင့်ပန်၍၊ ဗိမာန်ရပ်မောင်း၊ ပြန်လေရွှင်းသည်။” ကိုး
* ၁၂။ “နှင့်အစ်ကို နှစ်ယောက်ကို ရွှေကနေစေ၍ ဆင်
ကောင်း မြင်းကောင်း ကျွန်ုပ်ကို ခွင့်ပန်၍ပေးပါ လျှောက်
ချေဟု သွန်သင်လိုက်၏။” ထိပ္ပ၊ ၂၄။

ခွင့်ပြု - ကြံ/ခွင့်ပြု/ခွင့်ပေးသည်။ “တူတော်များပင် ဖြစ်
တော့သည်ဟု ခွင့်ပြုလေ၏။” သုသော၊ ပ။ ၂၄။

ခွင့်ယူ - ကြံ/ခွင့်ယူ/ အလုပ်ခွင်တာဝန် ပျက်ကွက်မှု အတွက်
တရားဝင် တောင်းဆိုသည်။

ခွင့်ရက်ရှည် - န/ခွင့်ယက်ယို/ ခွင့်ယက်လျှော့ လုပ်ငန်းတာဝန်
ကင်းလွတ်စွာ နေခွင့်ရသော ရက်၊ လများ။

ခွင့်ထွတ် - ကြံ/ခွင့်ထွတ်/ ခ၊ အတားအဆီးမှ လွတ်သည်။
လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်မှုပေးသည်။ “မိခင် ဘခင်တို့၊
အနုညာတ ခွင့်ထွတ်ပေးသည် ဖြစ်အံ့။” မိလိန်၊ ၂၂။
၂။ အပြစ်ကို အနာမယူပဲ လွတ်လပ်မှုကို ပေးသနားသည်။
ချမ်းသာပေးသည်။ အပြစ်အားလုံးကို ခွင့်ထွတ်နိုင်၏။
ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၈၀။

ခွင့်သွား - ကြံ/ခွင့်သွား/ ခွင့်ယူထားသည်။

ခွင်း

ခွင်း - ကြံ/ခွင်း/ခ၊ ကွင်းစေသည်။ ကွာစေသည်။ ခွာသည်။
ခွဲသည်။ ပယ်ဖျက်ရွှေ့ရွားစေသည်။ “ဝိညာဉ်မကင်း၊ သက်ရှိ
ခြင်းကို၊ ခွင်းသည် ထားထား။” မြား* ၂၁။ ၂။ ချင်း
ဖောက်သည်။ ထွင်းဖောက်သည်။ “လတွင် အင်္ဂါ ခွင်း၍

သွားမှ မင်းတို့ပျက်စီးဆုံး” မဟာတိတ်။ ၂၄။ ၃၊ ပစ်ခတ်
နှိမ်နှင်းသည်။ “အင်းကိုမင်းသာ ဆင်းလတ်၊ ဟင်းသာကို
မုန်း လေးနှင့် ခွင်းလတ်” ကဝိသာ။ ၂၈။

ခွတ်

ခွတ်လတ် - န / ခွတ်လတ် / အစနှင့်အဆုံး အကြားရှိ အလယ်
အုပ်။ ဝေလတ်။ “တောင်ခွတ်လတ်တွင် ကျောက်တလုံး
ဆီး၍ ခံလင့်သဖြင့်” ပညာ* ၆၇။

ခွန်

ခွန် - န / ခွန် / ၁၊ အုပ်ချုပ်ရေး စရိတ်အတွက် အစိုးရက
တိုင်းသူ ပြည်သားများထံမှ တောင်းခံယူသော ငွေ။ အခွန်။
အတုတ်။ ဆိပ်ခွန်၊ တည်ခွန်၊ ပွဲခွန်၊ ကင်းခွန်၊ ကူးတို. ခွန်...
ပေးဆောင် ထမ်းရွက်ကြရသည်။ ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၅၄။ ၂၊ ထွက်
သော ပစ္စည်း။ အထွက်။ အားထုတ်လုပ်ကိုင်၍ရသော ပစ္စည်း။
“လုပ်ချေထွန်ယက်၊ ထမ်းပို့ရွက်၍၊ လယ်နက်ချောင်းခွန်၊
ပိုးမွန်ကောင်းလျောက်၊ မကောင်းလျောက်ကို” ငရဲ* ၆၈။
ခွန်ရိုက်အားရိုက် - ကြိတ်/ခွန်ရိုက်အားရိုက် / ကြိုးကြိုးစားစား။
ခွန်အား - န / ခွန်အား / လုပ်ငွားထမ်းချိ ပစ်မနိုင်သော သတ္တိ
အစွမ်း။ စွမ်းပကား။ ဗလ။ “မိမိတို့ ခွန်အားဖြင့် မနေမနား
ကြုံစားအားထုတ်ရှာကြကုန်၏” သူရ၊ ပ။ ၃၄။

ခွန်း

ခွန်း - န / ခွန်း / ၁၊ မြက်ဆိုသော စကားလုံး။ “တဦးနှင့်
တဦး ခွန်းကြီးခွန်းငယ် မပြောမဆို ကြခွန်းပေ။” နေဝ၊
ပ။ ၃၀။ ၂၊ ပြည့်စုံသော စကားရပ်။
- စည်း / ခွန်း / စကားလုံး ရေတွက်ရာတွင် သုံးရသော
စကားလုံး။ ဟုတ်လည်း ဟုတ်၏။ မှန်လည်းမှန်၏။ အကျိုး
စီးပွားလည်း ရှိ၏။ သုတပါးတို့လည်း နာလို၏။ ဤလည်း
စကားတခွန်း။” တောင်တွင်းမြေ၊ ၃၃။
ခွန်းကြီးခွန်းငယ် - န / ခွန်းကြီးခွန်းငယ် / တဦးနှင့် တဦး
စိတ်လိုက်မာန်ပါနှင့် အပြန်အလှန် ပြောဆိုသော ခေါ်ဝေါ်မကင်း
သည့် စကားစု။ “ဘာလုပ်ရမှာတဲ့နည်းဟု ခွန်းကြီးခွန်းငယ်
သွယ်လွယ် ပြောဆိုကြကုန်၏” နိတိ၊ ၆။
ခွန်းတုံ့ပြန် - ကြံ / ခွန်းရန်ပုန် / ပြန်လန် ပြောဆိုသည်။ “ဆည်
စကားကို ဆည်သာလွန်စေ၊ နောင်ကြားရလျှင် ခွန်းတုံ့ပြန်
ရမည် မမှတ်ကြနှင့်။” သုသော၊ မ။ ၂၅၉။
ခွန်းစတောင် - န / ခွန်းစတောင် / ၁၊ ခွေးချိုးသဖြန်။ ၂၊ တပုဒ်
ချင်း သီဆိုရန် ရေးသားထားသော ခွေးချိုး။ လေးသစ်၊
လေးချိုး။

ခွပ်

ခွပ် - ကြံ / ခွပ် / ၁၊ ကြက်၊ ငှက်၊ မြွေနှင်းတို့ အတက်
အတောင်၊ နှုတ်သီး စသည်တို့ဖြင့် ပေါက်ဆိတ် ထိုးဆွပ်
တိုက်ခိုက်သည်။ “နှုတ်သီး ထိုးစုပ်၊ အားလုံးဆွပ်၍၊ ခွပ်လတ်
သရောင်” ပါဠိ* ၈၀။ ၂၊ တိုက်ခိုက် ထိခိုက်သည်။ “ကြိုးကြာမ
လည်း လင်သေခဲ့သည်ကို မသက်သာလျက်... တရားစည်
ကြိုးကို နှုတ်သီးဖြင့် ခွပ်လေ၏” ဇာတ်၊ ၅၉။
ခွပ်လက် - န / ခွပ်လက် / တိုက်ကြက်၏ ခွပ်သော စွမ်းရည်။
“အံ့အစွမ်းသန်၊ ဖြုန်းဖြုန်းပွန်လျက်၊ မှန်ကန်ခွပ်လက်၊ နိုင်
ကျင့်ကြက်သည်၊ အတက်ခွံ့တို၊ ရန်မလိုလို” ငရဲ* ၄၉။

ခွယ်

ခွယ် - န / ခွယ် / ခွေတမျိုး။ “မြက်သီးခပ်ခွယ်၊ အဝကြယ်၊
ညာပယ်ယမ်းတိုင်းပါ” ကဝိသတ်* ၄၆။

ခွေ

ခွေတ - ကြံ / ခွေတ / ကြေးငွေ၊ ပစ္စည်း စသည် အကုန်အကျ
နည်းပါးအောင် အသုံးအစွဲကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။
“ယခုကလ ခွေတသုံးစွဲခြင်း မရှိကြ၍” တိုးပွား၊ ၁၃၄။

ခွေး

ခွေး - န / ခွေး / ၁၊ မွေးညင်းပေါက်တို့ ၁၊ ယိုထွက်လာသော
ချေကြည်။ ၂၊ အိုးခွက်စသည်တို့တွင် ရေခိုးရေငွေ့ ဘဝမှ
ပြန်ပြန်သော ခေ။
ခွေးစ - န / ခွေးစ / အသားနှင့် ကပ်၍ ဝတ်ရသော မိန်းမ
ဝတ် အတွင်းခံအင်္ကျီ။ “ခွေးစအင်္ကျီနှင့် အပေါ်ရင်ဖုံးအင်္ကျီ
တို့မှာ” ကိုယ်တွေ့။ ၁၄၁။ ၂၊ အသားနှင့်ကပ်၍ ဝတ်ရ
သော အတွင်းခံအင်္ကျီ။
ခွေးငုပ် - ကြံ / ခွေးငုပ် / ယိုထွက်နေသော ခွေးသည် အအေး
ဓာတ်စသော အကြောင်း တခုခုကြောင့် ဖုတ်တရက်
ခြောက်သွေ့သွားကာ ပြန်လည်မထွက်တော့ပဲ နေသည်။
ခွေးဝေး - န / ခွေးဝေး / ခွေးစီး / ထိတ်လန့်သောကြောင့်
ဖြစ်စေ၊ ဖျားနာသောကြောင့်ဖြစ်စေ ယိုထွက်သော စေးထန်း
သည့် ခွေး။
ခွေးရို - ကြံ / ခွေးရို / ခွေးအနည်းငယ် ထွက်စပြုသည်။
ခွေးတလုံးလုံး - ကြံ / ခွေးတလုံးလုံး / ခွေးတပြိုင်ပြိုင်
ယိုထွက်လျက်။ “နေတိုင်းညတိုင်း၊ တကင်းကင်း တကုန်း
ကုန်း၊ ခွေးတလုံးလုံးနှင့် ဝှမ်း၍ ချိုလိမ့်၊ မီးဖြို တိုက်လို
တိုက်၊ မဟိုက်သေးလော၊ မောင်ပုလွေးငဲ့” မျောက်၊ ၄၅။

ဈေးတပ် - န / ဈေးဒုတ် / ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အလုပ်ကြမ်းခိုင်းရန် အစိုးရက စုဆောင်းသော အလုပ်ကြမ်း သမားစု။ ဈေးတပ်ဖမ်းပုလေးဆိုသည်မှာ အမိခံလိုက်ရလေ သည်။ ထက်ပင်။ ၄၀၇။

ဈေးထွက် - ကြံ / ဈေးထွက် / ဆေးစား၍ဖြစ်စေ၊ စောင်ခြံ၍ ဖြစ်စေ ဈေးထွက်အောင်လုပ်သည်။ ဝမ်းသက်သော် ... အပူ စာကို အားကြီးပေး၍ ဈေးထုတ်လေ။ ခာတ်စာ။ ၂၁။

ဈေးထွက် - ကြံ / ဈေးထွက် / ဈေးစီးယိုသည်။
ဈေးထွက်သံယို - ကြံဝံ / ဈေးထွက်သန်ယို / ဈေးမျှားပြားစွာ စီးယိုလျက်။ မိုးရေကောင်းရာ၊ လယ်ယာထွန်ယက်၊ ကုန်စည် ဘက်၍၊ ဈေးထွက်သံယို၊ ကိုယ်အချိန်၊ လုပ်ကြံခက်ခဲ။ သီလဝ * ၄၀။

ဈေးနှုတ် - န / ဈေးနှုတ် / ဈေးနှုတ်သံယိုနှင့် ပင်နန်းဆင်းရဲစွာ လုပ်ကိုင်ရာပစ္စည်းသော ပစ္စည်း။ ဆင်းရဲ သားတွေရဲ့ ဈေးနှုတ်ကို အမြင့်သား ထိုင်စားနေတဲ့ နေ့၌တွေ့။ ကံ။ ၇၄။

ဈေးပေါင်း - န / ဈေးပေါင်း / လူကို ဈေးထုတ်ရန် ဖျာ၊ ယိုင် စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ကိရိယာတမျိုး။

ဈေးပြန် - ကြံ / ဈေးပြန် / ခ၊ အခိုးအငွေ ဘဝမှ ဈေးဘဝသို့ ပြောင်းသည်။ အထက်သို့တက်၍ သီတီးနှင့်အထိတွင် ဈေးပြန်လျက် အရည်ဖြစ်၍။ ပတ်။ ၁၄၁။ ၂။ (စိတ် တန်လှုပ်ချောက်ချားမှု တခုခုကြောင့်) ဈေးစီးယိုထွက်ကျ သည်။ “ကိုယ်ချုပ်ကြီးသည် ... ပစ္စည်းပေါ်တွင် ထိုင်ကာ ဈေးပြန်နေရာမှ။” ငါးဦး။ ၂၁၇။

ဈေးပ - န / ဈေးပ / သား၏ မယား။

ဈေးလွန် - ကြံ / ဈေးလွန် / ဈေးထွက်နေရာမှ ရုတ်တရက် တိတ်သွားသည်။

ဈေးလွန် - ကြံ / ဈေးလွန် / ဈေးသည် လိုအပ်သည်ထက် ပိုမို ထွက်သည်။

ဈေးသီးဈေးပေါက် - န / ဈေးသီးဈေးပေါက် / အစက်အပေါက် ကြီးများ ဖြစ်နေသော ဈေး။

ဈေးသိပ် - ကြံ / ဈေးသိပ် / ခ၊ ဈေးထွက်ရပ်စ် အမောအပန်း ပြေစေသည်။ “မြေမြူတောင်ထိပ်၌ ဈေးသိပ်ရင်းနားနေတော် မူလေသည်။” ကောက်။ ၇၈။ ၂။ [ဥပစာ] တွေ့မျှ ကျေနပ် အောင် လုပ်သည်။

ဈေးအေး - န / ဈေးအေး / အားနည်းခိုက် ထောင့်ကြောင့် ထွက်သောဈေး။ နဖူး၌ ဈေးအေး ဈေးအေးများထွက်မည်။ ဝမ်းသွေ။ ၁၁၄။

ဈေးအောင်း - ကြံ / ဈေးအောင်း / ဈေးထွက်အောင် ပုအိုက် ပိတ်လှောင်သော အခန်းချောင်းတွင် စောင်ခြံ၍ဖြစ်စေ၊ ဈေး ပေါင်းတွင် ဝင်၍ဖြစ်စေ ငြိမ်သက်စွာနေသည်။ ထန်းလျက် ပူရည်သောက်။ ဈေးအောင်းပါလေ။ ခာတ်စာ။ ၁၅။

ဈေးအုပ် - ကြံ / ဈေးအုပ် / ဈေးထွက်အောင် စောင်ခြံ၍ နေသည်။ “ကွမ်းရွက်ပြုတ်၊ ငန်းဆေးနှင့် ဈေးအုပ်တာ တကြောင်း။” မြင့်၊ ၃။ ၁၉။

ခွဲ

ခွဲ - နဝိ / ခွဲ / ကော်ရည်၊ သလိပ် စသည်တို့ ကဲ့သို့ ဇေကပ် ချော့ကျသော။ “အလွန်ခက်ခဲ၊ ကောက်နုသိမ်းခွဲသည်။ နက်နဲ ပြဿနာ၊ အပြာပြာကို။” ပြာဒို့ * ၁၀၉။

- ကြံ / ခွဲ / [ဥပစာ] ပျောင်းပျော့စွာ တိတိတာတာ ပြောဆိုပြုမူသည်။ “လောဘကြီးလျှင် ခွဲ။ ဒေါသကြီးလျှင် ဆဲ။” ပုံ။

- န / ခွဲ / ခွဲခြမ်းမှု စိမ့်ယိုထွက်လာသော အရည်။ သလိပ်။ “လျှာလယ်လျှာရင်း၊ ခံတွင်းသို့၊ ရောက်၊ ညီငေါက် အာစေ၊ ခွဲတံတော့နှင့်။” မဆ * ၄၂၈။

ခွဲကျီ - နဝိ / ခွဲကျီ / ခွဲ - နဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “အင်္ဂတေဖြင့် အပြေအပြစ်ပြုအပ်သောမြေပြင်ကို ခွဲကျီ အောင်ပြုထားစေ ပြီးဖြစ်သဖြင့်။” မေပုဒ၊ ၅။ ၁၃၄။

ခွဲကျပ် - ကြံ / ခွဲကျပ် / ရင်ထဲတွင် ခွဲသလိပ်များသဖြင့် အသက်ရှူရခက်သည်။ သူငယ်ခွဲကျပ်သော် ၎င်းလျက်ဆား တပ်သားကို ကြေးဖလားတွင် ကွမ်းရွက်ရေနှင့် ဖျော်၍ တိုက်။” ကုထုံး။ ၁၆၃။

ခွဲခန်း - န / ခွဲခန်း / ခွဲ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ခွဲခန်းနှင့် သလိပ် အတူတူပင်တည်း။” ပတ်။ ၇၇။

ခွဲခွဲပျစ်ပျစ် - ကြံဝိ / ခွဲခွဲပျစ်ပျစ် / ခ၊ ကော်ရည်ကဲ့သို့ အတွေ့ ရှိလျက်။ ၂။ [ဥပစာ] ပျောင်းပျောင်း ပျော့ပျော့ တိတိ တာတာ ပြောဆိုပြုမူလျက်။

ခွဲထ - ကြံ / ခွဲထ / ရင်တွင်း၌ ခွဲများ သလိပ်များ များပြားစွာ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။

ခွဲထု - ကြံ / ခွဲထု / ကိုယ်ငွေ့ကို ဖောက်ပြန်စေသော ခွဲဖြစ် ပေါ်သည်။

ခွဲပျစ် - ကြံ / ခွဲပျစ် / အရည်ဘဝမှ အခဲဘဝတက်သို့ ပြောင်း လာသည်။ ကျသောအဖြစ်မှ ခံသောအဖြစ်သို့ ပြောင်းလာ သည်။ “လက်ထုတ်ခေါက်ကို ရေအတန်ထည့်၊ ၄ ဘို့၊ တဘို့ ကြွင်း ချက်။ ပုဆိုးနှင့် စစ်။ ခိရသံမြစ်မှန် ထည့်။ တဖန် ခွဲပျစ် အောင်ချက်ပေး။” ဩသင်၊ ပ။ ၉၁။

ခွဲယိုင်ဆေး - န / ခွဲယိုင်ဆေး / အများအားဖြင့် ကလေးများ တွင်ဖြစ်တတ်သော ခွဲတသောရောဂါကို ပျောက်ကင်းစေ နိုင်သော ဆေးတမျိုး။

ခွဲယက် - ကြံ / ခွဲယက် / အခွဲသလိပ်များ လည်ချောင်း၊ ခံတွင်း တို့မှ ထွက်ကျလာအောင် ပြုလုပ်သည်။

ချွတ်

ချွတ် - ကြံ / ချွတ် / ခ၊ ခွဲခြက်တွယ်နေသည်ကို ထွက်လာ အောင် ထုတ်နုတ်သည်။ “(မင်းချင်းယောက်ျားသည်) တား ကို ချွတ်တို သွတ်တိုပြုပြီ။” ကိပု။ ၄၄။ ၂။ အညစ်အကြေး၊ အစွန့်အထင်းစသည် ကင်းစင်စေသည်။ ခ၊ ဆင်းရဲရဲကွတို့မှ

လွတ်မြောက် စေသည်။ “မြတ်စွာဘုရားသည် ရသေ့ တထောင်ကို ချွတ်တော်မူသဖြင့်။” ဝိစိတ်။ ဂ။
ချွတ် - ကြိ / ချွတ် / မှားသည်။ ယွင်းသည်။ တိမ်းသည်။ စောင်း သည်။ လွဲသည်။ ချော်သည်။ ပျက်ကွက်သည်။ “ကပ်ပင်ရှိ သော်လည်း ဝိရိယ ချွတ်တတ်သည်။” ကျည်း။ ၆။

ချွတ် - န / ချွတ် / ဝေဇာတ်ခင်းရာတွင် သမင်လိုက်ခန်း၌ တီးရသော တီးလုံး။ (တိတ်ဆိတ်စွာ ပြုမူဆောင်ရွက်ရာ တို့၌လည်း တီးရသည်။) [ဖိုး]

ချွတ်ချော် - ကြိ / ချွတ်ချော် / ၁။ ခြေလှမ်း ယွင်းမှားသည်။ “ပုဏ္ဏားမသည် ချော်ဆတ်လတ်သော်၎င်း။ ချွတ်ချော်လတ် သော်၎င်း နမောဓာဏ ဟူသော ဥဒါန်းကို မြွတ်ဆို ကျူးရင့်လေ့ရှိသည်။” မေပဏ။ ၈။ ၃၃။ ၂။ လွဲသည်။ ချောင် သည်။ “စွတ်မင်းကို သတ်ခြင်းငှာ တုတ်လွတ်ကို ပစ်လိုက်လေ ၏။ တုတ်လွတ်သည် ချွတ်ချော်၍ ယွင်းခွဲချေ၏။” မေပဏ။ ၈။ ၃၃။ ၂။ မှားယွင်းသည်။ “အမှတ်အသားများသည် မှား ယွင်းချွတ်ချော်နေသောကြောင့်။” ပေါ်ဇော၊ ၃။ ၃၈။

ချွတ်ချွေး - ကြိ / ချွတ်ချွေး / ၂။ [ဥပစာ] ဘာမျှမရှိလောက် အောင် မှဲသည်။

ချွတ်စွပ် - ကြိ / ချွတ်စွပ် / ၁။ တမုချွတ်ယှဉ် တခုတွင် စွပ် သည်။ “မုန်မှာထင်မြင်သော လူပိုင်ကြီးနှင့် ချွတ်စွပ်သကဲ့သို့ တူလှ၏။” ဘာဝနာ၊ ၄၆။ ၂။ အလွန်တူသည်။ “အဖေ နှင့် သား ချွတ်စွပ်ဟေ့။”

ချွတ်စွမ်း - ကြိ / ချွတ်စွမ်း / (ချွတ်တီးလုံးကို တီး၍ ကသော အခါတွင်ကဲ့သို့) အသံမကြားရအောင် ခြေကို ဗောဓာက နှင်းသည်။ “သူတို့ အားလုံး ချွတ်စွမ်း၍ ခြေထောက်များ ကို တလှမ်းကြွတလှမ်းချ လုပ်နေကြသည်။” ဂင်္ဂါ။ ဂ။

ချွတ်ယွင်း - ကြိ / ချွတ်ယွင်း / ၁။ မှားသည်။ လွဲသည်။ မမှန်။ “ဒိသာပါမောက္ခသည် တခွန်းသောစကားကို အဆိုချွတ်ယွင်း သဖြင့်။” ဟိပုံ။ ၂၀၆။ ၂။ ဗောက်ပြန်သည်။ “ဤသေကို သောက်ခြင်းကြောင့်....သတ်ချွတ်ယွင်း၍ သေဘေးသို့ရောက် တတ်၏။” ဟိပုံ။ ၁၇၃။

ချွန်

ချွန် - ကြိ / ချွန် / ၁။ အဖျားသွယ်သွယ်သွန်းသွန်း ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ “အမိုးများကို ကျောက်ထားကလေးများဖြင့် ချွန်ပြီးလျှင်။” သမိုင်း၊ ပ။ ဂ။ ၂။ သာအောင် ထူးအောင် ဖြတ်အောင် လုပ်သည်။ “ကိုယ်ထူးကိုယ်ချွန်သည်။” ပုံ။

- နဝိ / ချွန် / ၁။ အဖျား သွယ်သွယ်သွန်းသွန်း ဖြစ်သော။ “အတက်ချွန်၍ ဇုမ္မာသို့ တပ်ပုကား အတက်ကို ဖြတ်။” ဟိပုံ။ ၂၀၈။ ၂။ သာသော။ ထူးသော။ မြတ်သော။ “အတိဝိယ၊ မဇ္ဈိမ၊ သာဓူအလွန်၊ ကံ၌ချွန်၏။” ကုသ* ၃၀၁။

ချွန်စက် - န / ချွန်စက် / ခဲတံကို အဖျား သွယ်သွယ်သွန်းသွန်း ချွန်အောင်ပြုလုပ်သော ကိရိယာ။

ချွန်ထက် - နဝိ / ချွန်ထက် / အဖျား သွယ်သွယ်သွန်းသွန်းနှင့် ထက်မြက်သော။ ချွန်မြဲသော။ “မီးပေါက်လေးမြား၊ လှံထား ချွန်ထက်၊ ဝင်းလျှံရှက်သည်။” နောင်း၊ ၅* ၁ (၁)။
ချွန်ပြ - နဝိ / ချွန်ပြ / ချွန်ထက် - နဝိ၊ နှင့် အတူဘူး။

ချွန်း

ချွန်း - န / ချွန်း / ဆင်ကိုချိတ်၍ ပေါက်၍ ခိုင်းစေအသုံးပြုရန် အဖျားတွင် သံဆူးကောက်တပ်ထားသည့် အချောင်းအတံ။ “ဆင်ဖိုးထက် ချွန်းဖိုကြီး။” ပုံ။

ချွန်း - န / ချွန်း / အမျက်ကျောက်သွေးရာ၌ အောက်ဘက်မှ ချွန်ထွက်နေသော အပိုင်း။

ချွန်း - န / ချွန်း / ၁။ ကက်ပဲတွင် အဖြူနှစ်ပွင့် အနီတပွင့်ပါ သော အချပ်။ (ကက်ပဲ ချွ)။ ၂။ စက္ကူပဲတွင် နှစ်ပွင့် သို့ မဟုတ် သုံးပွင့်ရှိသော အချပ်။

ချွန်း - နဝိ / ချွန်း / ချွန်း - နဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “မတ်မင်း ချွန်းလှစွာသော လေးချောင်းသော စွယ်တော်။” သမန်၊ ပ။ ၂၉၀။

ချွန်းတောင်း - န / ချွန်းတောင်း / ၁။ ဆင်ကို ထိုးချိတ်ရသည့် ချွန်းတို။ “မုန်ဆုရင့်ချောင်း၊ ဆင်မကောင်းကို၊ ချွန်းတောင်း ဉာဏ်ဟုန် ထိန်းလင့်ကုန်း။” ဘူပေါင်း* ၅။ ၂။ သစ်သီးကို ငင်ယူဆွတ်ခူးရသော ချိတ်။ “ကောက်သည့်ထမ်းပိုး၊ ဝါးခိုး ခွဲနေ။ တောင်ဆူးလက်က၊ တံချူချွန်းတောင်းခြင်းလျောင်း ဆိုင်းကြီး၊ သစ်သီးသည့်ငှာ။” ဆု* ၆၆။

ချွန်းဖွင့် - ကြိ / ချွန်းဖွင့် / ဆင်ကို ချွန်းချိတ်၍ မထိန်းသိမ်းပဲ သွားလာပြုမူရန် လွှတ်သည်။ “ဘုန်းတောက်ပဟူသောဆင်ကို စီးတော်မူ၍ ဆင်ကို ချွန်းဖွင့်၍ တိုက်တော်မူသည်။” ညောင်းရမ်း၊ ၄၉၅။

ချွန်းအုပ် - ကြိ / ချွန်းအုပ် / ၁။ ဆင်ကို ချွန်းဖြင့် ထိန်းသိမ်း အုပ်ချုပ်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] (စိတ်ကို) ထိန်းသိမ်း အုပ်ချုပ် သည်။ “သွေးသား လှုံ့ဆော်မှုဖြစ်သော ဇိတ်ရိုင်းသည် ချွန်းအုပ်မိပြီး ဖြစ်လေသည်။” လူချွန်၊ ပ။ ၈၉။

ခွ

ခွ - ကြိ / ခွ / ကြွစေသည်။ ဖြင့်သည်။ မြောက်သည်။ “အလုပ်သမားများကို မုန်းစိတ်ကြွအောင် ခွပေးကြ၏။” ကိုယ်ပိုင်။ ၂၉။

ခွေ

ခွေ - ကြိ / ခွေ / ၁။ စွဲကပ် တွယ်ငြိ ပူးပေါင်းနေရာမှ ကွဲကွာ ကျလာစေသည်။ ကြွေစေသည်။ “ထန်းသီးကို ကျီးနား၌ မကြွေ၊ လူမှုအနိုင်ခံရသည်။” နှ။ ၁၁၅။ ၂။ လျှော့လျှော့ ပေါ့သည်။ ပျက်စီးစေသည်။ “စစ်ပြိုင်သော်လည်း၊ ဘုန်း

တော်လွှင့်ခြေ၊ ချက်ခြင်းပြုလိမ့်။” ဝဲ။ ၁၈။ ၃၊ ဖဲပေးသည်။
 ခွဲပေးသည်။ ဝဲပေးသည်။ “ဘုန်းတော်အားကို၊ ဆုတ်စား
 လွှင့်ခြေ၊ မကုန်စေဟု။” ဝဲ။ ၄၇။ ၄၊ မြက်ဟပြောဆိုသည်။
 မြေခုံသင်းပင်း - ၃ / ချွယ်နီသင်းပင်း / အနီးအပါးတွင် ပိုင်းဝန်း
 စစားနေသူအရ။ အခြေအခုံ။ “နောက်လိုက်နောက်ပါ မြေခုံ
 သင်းပင်း များနှင့်။” သမိုင်း၊ ပ။ ၅၉။

ခြင်း

ခြင်း - ကြိ / ချွင်း / ကြွင်းစေသည်။ ကျန်စေသည်။ ချန်သည်။
 “ငါ့အသက်ကို ခြင်းပါ။ ငါ့ကို မသေပါစေနှင့်။” ကိပ္ပံ၊ ၉၂။

ဂ

ဂ - ၃ / ဂါ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် သုံးလုံးမြောက်အက္ခရာ။
 ဂယယ်ဟုခေါ်သည်။
 ဂယနုဏ - ကြိဝိ / ဂါ၊ နုနုနု / ကွဲကွဲပြားပြား။ ခြားခြား
 နားနား။ အသေအချာ။ အတိအကျ။ “ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏
 အကြောင်း အဝဝကို ဂယနုဏ မုချထိမိ မသိနိုင်တော့ပါ။”
 ဥတ္တံ၊ နိဒါန်း။ ၂၇။
 ဂယေ - ၃ / ဂါယယ် / ဂ အက္ခရာ၏ အမည်။
 ဂဓသျတ္တရာ - ၃ / ဂဓဗျတ္တရာတွင် / ဆင်တို့၏ ကြွန်အင်လက္ခဏာ
 တို့ကို ဖွင့်ပြသော ကျမ်း။ ဆင်ကျမ်း။ “ဂဓသျတ္တရာ၊
 ကျမ်းရှာ ကြာတော့မည်၊ သည်မှာရှိပြီ။” ဝုဗ္ဗ၊ ပ။ ၈။ [သ]
 ဂဏန်း - ၃ / ဂနန်း / ရေတွက်၍ မှတ်အပ်သော သင်္ချာစာလုံး။
 ဂဏန်းခြေ။ “ပဏာမနိဒါန်း၊ အစဉ်တန်း၍၊ အခန်းအခန်း၊
 ဂဏန်းပုဒ်၊ ပိုင်းခြားပြသား၊ မိန်းမယောကကျီး၊ သားသမီးစု၊
 အိမ်ရာမှုကို။” မဃ* ၃၇၄။ [ပါ]
 ဂဏန်းခြေ - ၃ / ဂနန်းကျေ / တစ်၊ နှစ် စသော ဂဏန်းတို့ကို
 ပြသော အမှတ်လက္ခဏာ။ (ခ၊ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀ တို့
 ဖြစ်သည်။) “ရွှေပေ၌ တပါးသောအက္ခရာ မပါ။ ဧကံဟူ၍
 ဂဏန်းခြေ တခုကိုသာ ရေး၍ ပေးလိုက်၏။” ကိပ္ပံ၊
 ၄၇၂။
 ဂဏန်းတွက် - ကြိ / ဂနန်းတွက် / ဂဏန်းပုဒ္ဓါကို အပြေတွက်
 အောင် လုပ်သည်။
 ဂဏန်းသင်္ချာ - ၃ / ဂနန်းသင်္ချာ / အပေါင်း၊ အနုတ်၊
 အမြောက်၊ အစား စသော ရေတွက်ခြင်းအတတ်။ “အကြင်
 ဂဏန်းသင်္ချာ ကျမ်းကို ပြုလိုသောဆရာသည်။” ကောကံ။
 ၈၂။ [ပါ]
 ဂဏီ - ၃ / ဂဏီ / ဘတ္တဝါတို့လားရာ ဘဝ။ ရောက်ရာ။ လားရာ။
 “ဤဘဝမှ စတော့သော် ငါလိုသော ဂဏီ သို့၊ စင်စစ်ရောက်

ခြင်းချက် - ၃ / ချွင်းကျက် / ခ၊ အရေအတွက်သို့၊ မတွင်းပဲ
 ချန်ထားသော အချက်။ ၂၊ အစိုးအစဉ်သို့၊ မလိုက်ပဲ ထူးခြား
 နေသော အရာ။ “ထိုသာမန်စည်းကမ်းကြီး၌ ခြင်းချက်
 များစွာ ရှိကား။” တိုင်းရင်း။ ၂။
 ခြင်းချက် - ကြိ / ချွင်းချက် / ကြွင်းကျန်စေသည်။ “ချစ်မိသမျှ၊
 ချစ်စညွှန်သန်၊ မခြင်းချန်လျှင်၊ သွေလွန်မပြောင်း၊ ချစ်ကြ
 ပေါင်းသည်။ ။ ထီးဆောင်းမိတ်ဆွေ အပြီတည်း။” သာဓိ*
 ၇၀။

မည်သာဖြစ်၍ သေခြင်းကို ငါမကြောက်သတည်း။” စွယ်၊
 ပ။ ၂၀၇။ [ပါ]
 ဂဏီ - ၃ / ဂဏီ / မတရားသဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပေးခြင်း။ ဘက်
 လိုက်ခြင်း။ အကတ်။ (အန္ဓာကတ်၊ ခေါသကတ်၊ မောဟာ
 ကတ်၊ ဘယာကတ်ဟူ၍ အကတ် လေးမျိုးရှိသည်။) “အနက်
 ပါဠိ၊ ပုဒ်နှင့်ညီ၍၊ ဂဏီ လေးမျိုး၊ တစ်စီးသုံးသွယ်၊ ရှင်းရှင်း
 ပယ်လျက်။” ဇပျို့၊ * ၁၀၄။ (အကတ်ကို “အ” မပါပဲ သုံး
 ဖွဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။) [ပါ]
 ဂဓေ - ၃ / ဂဓေ / အိုးလုပ်ငန်းတွင် အိုးရိုက်သောအခါ အတွင်း
 က အမာခံအဖြစ် သုံးရသော မြေကျက်လုံး။
 ဂနာခြိမ် - ကြိ / ဂနာညိမ် / လုပ်ယှက်မှုမရှိ။ တည်တံ့သည်။
 ဣန္ဒြေရသည်။ (ဂနာမခြိမ်ဟု အသုံးများသည်။) “ဂျိုးမှုတ်သံ
 နှင့် ခင်ခင်ကြီး ဂနာမခြိမ် ပုံကို။” စာဆို၊ ၁၁၈၇။
 ဂနိုဝ် - ၃ / ဂနိုဝ် / [ပေါ]သစ်ပင်ကြီးများ ထူထပ်များပြားစွာ
 ပေါက်နေသော တော။
 ဂမုန်း - ၃ / ဂမုန်း / ခ၊ ပတတ်စာ၊ ပဒေဂေါ၊ ကွင်းစားဂမုန်းတို့၊
 ကဲ့သို့၊ အနိရိသော ဥဂ္ဂိသည့် အပင်ငယ်မျိုးကို ခြွေ၍ခေါ်သော
 အမည်။ ၂၊ သစ်ပင်ကြီးများတွင် တွယ်ကပ်၍ ပေါက်သည့်
 သခင် စသော ဥပါသော အပင်ငယ်မျိုးကို ခြွေ၍ခေါ်သော
 အမည်။
 ဂယက် - ၃ / ဂယက် / ခ၊ လှိုင်းကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ဝဲကြောင့်
 ဖြစ်စေ အဆက်မပြတ် ပျံ့နှံ့စွာဖြစ်ပေါ်သော ရေ၏လှုပ်ရှား
 နေမှု။ “လေ ပြင်းစွာလာ၍ လှိုင်း ဂယက် အလွန်ကြီးသည်။”
 လန့်ဒန်၊ ပ။ ၃၈။ ၂၊ ဂယက်ကဲ့သို့၊ ပိုင်းသန်းသောအရာ။
 “သူရကန် စက်၊ ဖန် ဂယက် လဲ၊ လယ်ချက်ဗဟို။” ပဒေသာ။
 ၁၂။ ၃၊ ဂယက်ကဲ့သို့၊ ပြန့်ကား ကျယ်ပွားသွားသောအရာ။
 “ပြင်ပမှ စီးပွားရမ်း ဂယက် သည်။” ဗမာ့စီး၊ ၁၁၇။

ဂယက် - န / ဂယက် / အင်းကြီးနှင့် ဆက်သွယ်လျက် ရှိသော အင်းငယ်။

ဂယက်ရိုက် - ကြို / ဂယက်ယိုက် / ၁။ ဂယက်များ ကမ်းပါး စသည်ကို ထိခိုက်ပျက်စီးတတ်သည်။ "မီးသင်္ဘောလာပြီ။ လေကလေးများကို ကောင်းစွာချည်၍ထား။ သို့ မဟုတ် ဂယက်ရိုက်၍ ဖြတ်လိမ့်မည်။" ၂။ ပျံ့နှံ့ ကူးစက် ထိခိုက်သွားသည်။ "ဤ အရေးတော်ပုံသည် ဥပဒေပတ်တိုက်လုံးသို့ ဂယက်ရိုက်လတ်သော လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အစပင် ဖြစ်သတည်း။" လောကီ ဇာတ်။ တ။ ၁၄၂။

ဂရု - န / ဂရု / ဆန်းအရာတွင် လက်ဖျပ်နှစ်တွက် သို့ မဟုတ် လက်ဖျပ်နှစ်တွက်နှင့် တစ်ကိပ်ကလ အပိုင်းအခြားကြာသော အသံ။ ဒီသံ။ ဂရသံ။ အသံလေး။ "လူကုန် ဇက်ဂဏန်း ခြေဖြင့်တစ်ဆင့် တမကြာဟူ၍၎င်း၊ ဂရုကို ခွေးဂဏန်းခြေဖြင့် မှတ်ဆင့် နှစ်မကြာဟူ၍၎င်း သိရာ၏။" ခေါ။ ၁၀။ [ပါ]

ဂရက် - န / ဂရုန / ကြီးလေးသော အမူ။ တပါးသောက်က မဟုတ်မြတ်နိုင်အောင် အားကြီးသော ကံ။ [ပါ]

ဂရုစိုက် - န / ဂယုစိုက် / ၁။ အရေးတယူ လုပ်သည်။ "ခင်ခင် မာအောင် ဂရုစိုက်တော်မူရစ်ပါ။" မိုင်း၊ တ။ ၈၇။ ၂။ သတိမူသည်။ "အထူးဂရုစိုက်၍ ကြည့်လိုက်ပါမည်။" ဗမာ။ ၆၇။

ဂရုဓမ္မ - န / ဂယုဓမ္မ / ၁။ အရေးတယူ၍ခြင်း။ သတိတရ ဖြစ်ခြင်း။ "ဂရုဓမ္မစိုက်၍ ကုသ။" မောင်မယ်။ ၁၃၃။ ၂။ ငါးပါးသီလ။ ၃။ ဇယနိမိတ်မတို့ အလေးအမြတ်လိုက်နာရသော တရား။ (အရေးအတွက်အားဖြင့် ရှစ်ပါးရှိသည်။) [ပါ]

ဂရုပြု - ကြို / ဂယုပြု / အရေးစိုက်သည်။ သတိမူသည်။ လေးစားသည်။ "တပါးစေ့၊ ဘယ်အမှုဖြင့်၊ ဂရုပြုလျက်၊ မေ့ရက်ပါမည်။" သူဇာ* ၈၆။

ဂရုသံ - န / ဂရုသုန် / ဂရု - န၊ နှင့် အတူတူ။ "ဂရုသံ လဟုသံ၊ ရွတ်အမုန်းမူတံ။" ပုည၊ ၁။ ၁၂။

ဂရု - န / ဂယု / ၁။ အရေးအတွက် မှတ်ရာတွင် သုံးရသော တုတ်ချောင်းငယ်။ ၂။ အရေးအတွက်။

ဂရုချိုး - ကြို / ဂယုချိုး / ဂရုအချောင်းအတံဖြင့် ရေတွက်သည်။

ဂရင်ဂျီနာ - န / ဂယင်ဂျီနာ / အပို၊ အင်္ဂါဇာတ်နှင့် အနီးတဝိုက်တွင် တွင်းကလေးဖြစ်၍ ပေါက်တတ်သောအနာ။ (ဂရင်ဂျီနာ ခုနစ်မျိုးရှိသည်။) "ဩဇာဗိမာနာအာဗာဓာ၊ မိမိပယောဂ သုတပတို့၏ ဗယောကြောင့် ဖြစ်သောအနာ။ ဝါ၊ ဂရင်ဂျီနာ။" ဇွယ်၊ ဒု။ ၂၃၀။

ဂရုနိဗြေ - န / ဂယုနိဗြေ / အစီရ အမိန့်စာဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ပြုထားသော အိမ်ခြေ၊ ခြံခြံ၊ လယ်ခြေ။

ဂရုနိ - န / ဂရုနိ / အငယ်ဆုံးသော ချိန်ဝန်။ (တပေါင်၏ အပုံ ၇၀၀၀ ပုံ ၁ ပုံ ရှိသည်။) "အစာလုံတစ်လုံးတွင် ဓဇိယမ် ကာဗိုနိတ် ၁ ဂရုနိလောက်သာ ထည့်လှူငှါ... ကြွက်သည် သေလေသည်။" မြန်သွေး။ ၁၄၂။ [လိပ်]

ဂရပ် - န / ဂရပ် / ပုံပြုမျှသည်။ "ဂရပ်ခေါ် သံချားပုံဆွဲခြင်း။" တိုင်းရင်း။ ၃၂၆။ [လိပ်]

ဂရမ် - န / ဂရမ် / အလွန်သေးငယ်သော / အလေးချိန်တမျိုး။

(တအောင်စတွင် ဂရမ်ပေါင်း ၂၀.၄၇၉၅ ရှိသည်။) "သိပ္ပံပညာတွင် ချိန်ခွင့်နှင့် တိုင်းချိန်သောအခါ ဂရမ် သို့မဟုတ် (gram) သို့ မဟုတ် (g) ဟု ခေါ်သော အလေးများကို သုံးသည်။" သိပ္ပံ၊ ပ။ ၅။ [လိပ်]

ဂရုတ် - န / ဂရုတ် / ဆယ်နှစ်ခါစင်။ တရားလေးဆယ့် လေးခု။ [လိပ်]

ဂရိုင်း - န / ဂရိုင်း / တွင်း။ ကျင်း။ ငါးခေါင်း။ ရင်ခေါင်း။ ဝမ်းခေါင်း။ ဟင်းလင်း။ "ဝမ်းလည်းကျားတား၊ စားလည်း ဂရိုင်း၊ လည်ချောင်းကိုင်လျက်၊ လက်နိုင်နှိမ့်ချ၊ အားရှိလှသား၊ မရတ ခိုးကြီး။" ဘု* ၁၃၉။

ဂရိုင်း - န / ဂရိုင်း / ခေါင်းလောင်း။ "အခု မော်တော်ကား ဘီးပုံနဲ့ ဝက်ဘီးဂရိုင်းတောင် ခိုးနေကြတဲ့တိုင် စာသိတ္တ ယုက် နေပါတယ်။" တင်းစာ။

ဂလစ်ဆရစ် - န / ဂလစ်ဆရစ် / အရောင်မဲ့ ဆီကြည်အချို။ အလှဆီ။ (ဆေးဖော်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဆပ်ပြာလုပ်ရာတွင် လည်းကောင်း အသုံးပြုရသည်။) "ဂလစ်ဆရစ် ၄ အောင်စ။" အိမ်ဝန်။ ၁၉။ [လိပ်]

ဂစ်ကျောက် - န / ဂဝန်ကျောက် / မြေစေ့နှင့် သံချေးရော၍ဖြစ်သော ကျောက်။ (မျှားသောအားဖြင့် လမ်းခင်းရသည်။) "ဂစ်ကျောက်သည် ခြုံ၊ မြစ်ပေါ်လာသော ကျောက်မျိုးဖြစ်၍။" ဂျင်နီ၊ ၉၁။

ဂစ်ရပ် - န / ဂဝန်ယုတ် / လူမျိုး။ ကျီးပေါင်းသား စသည်တို့ကို မိန်းမပုတ် ထုလုပ်၍ ဂဏာမန္တန် တို့ဖြင့် မန်းမှုတ် စီရင်ထားသော အဆောင်တမျိုး။

ဂဗာ - န / ဂဗာ / ၁။ သတ္တုများကို တနွှဲနှင့်တရ ဆက်ရာတွင် အသုံးပြုရသည့် အဆက်ပစ္စည်း။ ကြေးနှင့်ရွှေကို ဂဗာ လက်ချားဖြင့် မစပ်ကောင်း။ ကိပု။ ၁၉၂။ ၂။ [ဥပစာ] ဆက်စပ်ခြင်း။

ဂဗာဆော် - ကြို / ဂဗာဆော် / ၁။ ဂဗာဖြင့် ဆက်စပ်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] ဆက်စပ်ပေးသည်။ ယထာကတော်မှာ၊ ဂဗာဆော် လိုက်၍၊ ရာဇဝတ်တော် ပြေငြိမ်း နေကျ။" ဓမ္မ၊ ၆၆။

ဂဠုန် - န / ဂလုန် / ၁။ ငှက်တို့ ၏မင်း၊ နဂါးတို့ ၏ရန်သူ ဖြစ်သည့် ဆိုသော ကျမ်းဂန်လာ ငှက်ကြီး။ "ဂလုသန္တာတွင် ရ အက္ခရာကို ငွေ ပြု၍ ဂဠုန်ငှက်ဟု ခေါ်ဝေါ် ရေးသားကြသည်။" ခေါလိ။ ၂၄၀။ ၂။ [ဗေဒင်] တနင်္ဂနွေ ဂြိုဟ်၏ အမှတ်အသား။ တနင်္ဂနွေ။ "တနင်္ဂနွေ ဂဠုန်၊ ငွေ မြောက်ကြ၊ နေတုံ ခြောက်နှစ်မျှ။" တိတ်၊ ၁၃၀။ [ပါ]

ဂဠုန်တောင် - န / ဂလုန်ခေါင် / ၁။ ဂဠုန်ငှက်၏ အတောင်။ ၂။ ဂဠုန်တောင်နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်တူသော အရာ။ "ဗွီဇာခိပခေါ ဂဠုန်တောင်ကဲ့သို့ စစ်ထုခြင်းဆိုသည်မှာ။" သေနင်။ ၂၇။ "အစုယောဂဟူသည်ကား ဂဠုန်တောင်ကဲ့သို့ အလယ်ချိုင့်၍ အဖျားမောက်သော အမိုးရှိသော အိမ်တည်း။" ရာဇသေ။ ၄၇၄။

ဂဠုန်တောင်ရွက် - န / ဂလုန်ဒေါင်ယွက် / အထက်ဘက် အစွန်း
ချွန်နေသော လှေရွက်။

ဂဠုန်ထက်ထည်း - န / ဂလုန်လက်ထဲ / အတွန်အတွန်နှင့်
လက်ကြားရွက်ရှိသော အလှူစိုက် အပင်ငယ်တမျိုး။

ဂါ

ဂါထာ - န / ဂါထာ / ၁။ ဆန်းကျမ်းတွင် ပြဆိုထားသည့်
စည်းကမ်းတို့နှင့်အညီ နေ့စပ်ထားသော ပါဠိအစီအကုံး။
ပါဠိကဗျာ။ “ပဏ္ဍရ၊ ဝဏ္ဏမုဒြာ၊ ဂါထာဆန်းဂိုက်၊ ကရိုက်
ပယတ်၊ ဌာန်မချွတ်တည့်။” ကိုး* ၃၁။ ၂။ လိုအပ်ဆန္ဒပြည့်ဝ
စေကြောင်း မှော်ပညာအရ ကြောင်း ညှိခွဲ၍ ရွတ်ဆိုရသည့်
ကေားအစု။ “မှတ်ချက်ရှေးက၊ မိန့်ကြဆရာ၊ စဉ်အလာ
လည်း၊ ဂါထာတသောင်း၊ အင်းကောင်းတကွ၊ ဆေးတစက်
တိ။” မထ* ၃၂၀။ [ပါ]

ဂါထာစုတ် - ကြိ / ဂါထာစုတ် / ဂါထာ၊ မန္တလေးကို ရွတ်ဆို
မုန်းမှုတ်သည်။ “ရွှေဂူဘုရားကိုသွားပြီး ဂါထာများ စုတ်ဘို့
ရှိသေးတယ်။” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၁၉၉။

ဂါထာလိုက် - ကြိ / ဂါထာလိုက် / ဂါထာ၏ အစွမ်းသတ္တိ
ပေါက်ရောက် အောင်မြင်သည်။ ဂါထာ၏ အကျိုးအာနိသင်
ကို ရရှိသည်။ “အောင် ... မဟာဗြဟ္မာမင်း၏ အမည်တပါး
ဖြစ်သည်။ ထိုအမည်ကို ရွတ်ဆိုခြင်းဖြင့် ဘေးရန်ငြိမ်းလျက်
ကြက်သရေမင်္ဂလာ တိုးတက်သည်။ ဂါထာလိုက် သည်ဟု
ဟိန္ဒူဘာသာဝင်တို့ အယူရှိသည်။” ပုံတော်။ ၁၅၃။

ဂါဝပ်ပြု - ကြိ / ဂါဝပ်ပြု / အလေးပြုသည်။ အရှိအသေ ပေး
သည်။ လေးစားသည်။ “သင်္ဃေပဋိကလည်း ဤဝါဒကိုပင်
ဂါဝပ်ပြု၍ ပြ၏။” စွယ်၊ ၁။ ၁၅၉။

ဂါထာနီ - န / ဂါထာနီ / အရည်မျိုးတို့ကို ခန့်တွက်ရသော ချင်ဝန်။
“ဓန ... သုဝဏ္ဏ ခန့်စစ်တွင် ဂါထာနီချိန် ကျ သန်အထိ ထွက်
လေသည်။” တို့တိုင်းပြည်။ ၂၃၂။ [လိပ်]

ဂါဝုတ် - န / ဂါဝုတ် / ခရီးအကွာအဝေးကို တိုင်းထွာရသော ပါဠိ
ကျမ်းဂန်လာ အတိုင်းအတာမျိုး။ “ဟတ္ထိပိလ၊ ကုမာရနုဋ၊
တကွအတူ၊ တောထွက်သူတို့၊ တယူဇနာ၊ လေးဂါဝုတ်
လောက်၊ သင်္ချာမြောက်၏။” ကိုး* ၇၈။ [ပါ]

ဂါဝန် - န / ဂါဝန် / အနောက်နိုင်ငံသူများ ဝတ်သည့် အောက်
ပိုင်ပွ အင်္ကျီရှည်။ [လိပ်]

ဂိ

ဂိမာန် - န / ဂိန်မှန် / တပေါင်းလပြည့်ကျော် တရက်မှ ဝါဆိုလ
ပြည့်နေ့အထိ ဖြစ်သော နွေဥတု။ “ရပ်ချောင်တော့စွန်း၊
ဟိမဝန်တွင်၊ ဂိမာန်နေ့၏၊ မိုးရွာသော်။” ဘုံ* ၂၉။ [ပါ]

ဂီ

ဂီတ - န / ဂီတ / သီဆိုခြင်း။ သီဆို တီးမှုတ်ခြင်း။ သီချင်း။
“ဥ မကြာစင်ဖြစ်ခဲ့က ဗျူတာပေါက်ဇီဟု ဆရာမြတ်တို့
အမိန့်ရှိသည်။ ဗျူတာပေါက်ဇီဟူသော ကောင်းကိုလည်း ဂီတ
အသံဆို၊ ရောက်၏ဟူ၍ မိန့်ကုန်သည်။” ဝေါ။ ၂၇။ [ပါ]
ဂီတာ - န / ဂီတာ / ဂစ်တာ / လက်ခတ်ဖြင့် တီးခတ်ရသော ကြိုး
ခြောက်ချောင်းတပ် စောင်းပြား။ (ဂစ်တာဟုလည်း ခေါ်ကြ
သည်။) [လိပ်]

ဂီယာ - န / ဂီယာ / စက်ယန္တရား မောင်းနှင်ရာတွင် အနှေး၊
အမြန်၊ ရွေ့တိုး၊ နောက်ဆုတ် ပြောင်းလဲ ပေးသော
ခွေးသွားစိပ် ဘီးမျှား ပါသည့် ကိရိယာ။ “မော်တော်ကား
တစင်းသည် ဂီယာ အမြင့်ဆုံးနှင့် ၄ စက္ကန့်လျှင် အလျား
၁ ယူနစ် သွားနိုင်၏။” သင်္ချာ၊ ပ။ ၂၆၅။ [လိပ်]
ဂီဇာန - န / ဂီလာနု / မကျန်းမာသောသူ။ သူနာ။ [ပါ]

ဂူ

ဂူထရုစို - န / ဂူနုသုတ်ဒိ / အရည်အသွေး၊ အစွမ်းသတ္တိအားဖြင့်
ထူးမြတ်ကြီးမားခြင်း။ “သီလဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်
ဖြင့် ကြီးခြင်း တည်ပူသော ဂူထရုစို။” စွယ်၊ ၁။ ၃၆၉။ [ပါ]

ဂွ

ဂွ - န / ဂွ / ၁။ ကျောက်တောင် စသည်တို့၏ နံဘေးတွင်ရှိသော
တွင်းခေါင်းကြီး။ လိုက်။ အုတ်အင်္ဂတေတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထား
သော လိုက်။ ၂။ လိုက်ခေါင်းခံ၍ အုတ်အင်္ဂတေတို့ဖြင့် တည်
ဆောက်အပ်သော ဘုရား။ “မြတ်စွာလေးပါး၊ ငါသားများ
ကို ဘုရားလေးဆူ၊ ဂွလေးလုံးဆို။” ကိုး* ၂၂၇။ ၃။ လူသေ
ရုပ်အလောင်းကို သွင်းမြှုပ်ထားရာ အုတ်တိုက်။ [ပါ]

ဂေ

ဂေဇက် - န / ဂဇက် / ဂေဇက် / အစိုးရအရာရှိတို့ကို ခန့်ထားခြင်း။
နယ်ပြောင်းခြင်းမှ စ၍ အစိုးရလုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးနှင့် ဆိုင်
သည့် အကြောင်းအရာတို့ကို ထုတ်ပြန်ရာ ပြန်တမ်း။ “မိကုပ်
မြို့သို့ ငွေတိုက် ဝန်ထောက်မင်း အလုပ်နှင့် ချက်ခြင်း
ရွှေပြောင်းလုပ်ကိုင်စေဟု ဂေဇက် အမိန့် ရောက်လာသည်။”
စပယ်။ ၁၈၈။ [လိပ်]

ဂေဇက်တီးယား - န / ဂဇက်တီးယား / ဒေသ တစ်ခုထု၍ တော၊
တောင်၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ မြို့၊ ရွာ စသည့် အရာရာစဉ် မှတ်
တမ်း။ နယ်ပယ်မြို့ရွာ အစီအစဉ် ပထဝီဝင်။ [လိပ်]

ဂေဟာ - န / ဂေဟာ / ၁။ လူနေအိမ်။ ၂။ ချို့တဲ့သူတို့ မှီခိုရာ
ဌာန။ “အမျိုးသမီး ဂေဟာ။ သိုးဘွား ဂေဟာ။” [ပါ]

ဂေါ

ဂေါတမ - န / ဂေါဒမာ / ၁၊ ဤကမ္ဘာတွင် လေးဆူမြောက် ပွင့်
တော်မူသော ဘုရား။ “ဗောဓိပင်နှင့်၊ ပလ္လင်ထိပ်ဝယ်၊ ငါး
မာရ်ပယ်၍၊ ခြောက်သွယ်ရောင်ဖြာ၊ သစ္စာလေးမည်၊ အောင်
ကြီးတည်သား၊ ဘုန်းစည်သကျ၊ ဂေါတမလျှင်။” ဥပရာ*
၈။ ၂။ ပါဠိကျမ်းဂန်လာ အမျိုးအနွယ် တခု၏ အမည်။ [ပါ]
ဂေါဇနိကျောက် - န / ဂေါဇနိကျောက် / အဖြူရောင် တွင်းထွက်
ကျောက်တမျိုး။ (ဘိလပ်မြေလုပ်ရာတွင် သုံးသည်။)
ဂေါပက - န / ဂေါပကာ / အစောင့်အရှောက်။ စောင့်ရှောက်သူ။
ထိန်းသိမ်းသူ။ “သံဃာစည်းစဉ်စွာ ဇေတီပစ္စည်းစွာများကို
စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းသော ဂေါပက ရဟန်း။” ဝိပိ၊ ဒု။
၁၂၀။ [ပါ]
ဂေါယာ - န / ဂေါယာ / မြင်းမိုဝ်တောင်၏ အနောက်ဘက်တွင်
ရှိသော ကျွန်းကြီး။ အနောက်ကျွန်း။ “တောင်ထိပ်ရွှေကြာ၊
မြဂေါယာက၊ ပလံလွှာနေဝန်း၊ ပေါ်ထွက်ငြိမ်းသို့။” ဝိပိ၊
ပ။ ၂၇။ [ပါ]
ဂေါရာဇ် - န / ဂေါယာဇင် / ဂေါရာဇင် / နွား၏ သည်းခြေမှ
မြစ်သော ဆေးဝါးတမျိုး။ “ရာဇနုပတော ဂေါရာဇန ခုသိ
သ္မာဘယ်၊ ဂေါရာဇဉ် ကျောက်နှင့် တူသော ပြုံးပြုံးပြက်
အရောင်ရှိ” ဓာနိသို့၊ ပ။ ၁၈၀။ [ပါ]
ဂေါရီ - န / ဂေါရီ / ဂွမ်းနှစ်အရွယ် အမျိုးသမီး။ “အငူဝဿ၊
ဂွမ်းနှစ်အရွယ် မိန်းမငယ်သည်။ ဂေါရီ၊ ဂေါရီ ပည့်သည်။
ဘဝေ၊ ၏။” ဓာနိသို့၊ ပ။ ၃၇၀။ [ပါ]

ဂေါ

ဂေါပဗ္ဗဉ် - န / ဂေါပလင် / ဘုရားရုပ်တု တည်ရှိရာ ပလ္လင်။
“ဂေါပဗ္ဗဉ်တွင် ဤဂါထာကို ရေးထားသည်။” ဗာ၊ ၁၁၉။

ဂေါ

ဂေါ^၁ - န / ဂေါ / မြေကြီး၊ သေသည်ကို တူးထုတ်ရသော မ ချီရ
သော ကိရိယာတမျိုး။
ဂေါ^၂ - န / ဂေါ / အမျက်ကျောက်တို့တွင် ပါတတ်သော အပြစ်
အနာတမျိုး။ “ပတ္တမြားစေတီတွင်၊ ဂေါမစင်နှင့်၊ စိန်ပင်ဟုတ်
လည်း၊ ခလုတ်တောစာ၊ ငယ်နာကြောင်မွေး၊ ပြစ်ဝေးမရှင်၊
မလွတ်ကင်းက၊ မင်းမသုံးရ။” မဆ* ၂၉၆။
ဂေါ^၃ - န / ဂေါ / [ဘန်း] ယောက်ျားက မိန်းမကို ပိုးပန်းသည်။
ဂေါကြီး - န / ဂေါဂျီး / အမျက်ကျောက်တမျိုး။
ဂေါပြား - န / ဂေါပျား / မြေကို တူးဆွကော်ယက် ခပ်ယူရ
သော ငန်းပြားကြီး။ “ဟင်နရီဂိုလည်း ဂေါပြားတခုကို
ကောက်ယူ၍။” အယ်ဆင်၊ ၁၉၁။

ဂေါ^၄ - န / ဂေါဗီ / အရွက် သို့မဟုတ် အပွင့်ကို စားရသော
ဟင်းလျာပင်။ [ဟိနို]
ဂေါ^၅ - န / ဂေါဗီ / နွေရာသီတွင် ပန်းပွင့်သော အပင်တမျိုး။
“ပျံကျောကျော၊ ကိုဂေါထွေးပါလို့။” ရင်ခတ်ချီ ဂေါ^၆စီးအေး
ငယ်၊ ဓမ္မနံ၊ ကြူကြူ။” သာ၊ ၆၃။
ဂေါ^၇ဇေယျ - န / ဂေါဇေယျ / အရွက်များ ထုပ်နေသော ဂေါဗီ
ပင်။ (မုန်လာထုပ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)
ဂေါ^၈ဗိပန်း - န / ဂေါဗိပန်း / အပွင့်ကွဲစားရသော ဂေါဗီပင်။
(ပန်းမုန်လာဟုလည်း ခေါ်သည်။)
ဂေါ^၉မိတ် - န / ဂေါမိတ် / အဖြူ၊ အဝါ၊ အနီ၊ အပြာရင့်ဟူ၍
လေးမျိုးပြားသော အမျက်ကျောက်တမျိုး။ ရာဟုသား
ဂေါ^{၁၀}မိတ်...ဆောင်ရာသည်။” သမုနိ၊ ဒု။ ၄၇၇။ [သ]
ဂေါ^{၁၁}မုတ် - န / ဂေါမုတ် / နှင်းသားရောင်နှင့် နွားကျင်ငယ်
ရောင်ဟူ၍ အရောင်နှစ်မျိုးရှိသော အမျက်ကျောက်တမျိုး။
(အနီရောင် ရှိသည်ဟုလည်း ဆိုကြသေးသည်။) “တံတင်း
ကြွတ်ယာ၊ ဂေါမုတ်ရဲနီ၊ မျက်စိစံမျှ။” နာနာ* ၃၈။ [ပါ]
ဂေါ^{၁၂}ရခါး - န / ဂေါရခါး / ခြံပေါ်နိုင်တွင် နေထိုင်သော လူမျိုး။
“ဂေါရခါးကုလား၊ ဘက်လိကုလား၊ စစ်တကောင်းကုလား။”
နွတ်၊ ဒု။ ၂၃၈။
ဂေါ^{၁၃}ရခါး - န / ဂေါရခါး / ဟင်းချက်စားရသော လက်သီးဆုပ်
ခန့် အသီး သီးသည့် နွယ်ပင်တမျိုး။
ဂေါ^{၁၄}ရာ - န / ဂေါယာ / ဥရောပတိုက်သား စစ်သူရဲ၊ မျက်နှာဖြူ
စစ်သား၊ “ဗေါဇေါ၊ ဇေဝ်ဂီ၊ ဇေဝ်ဂါ၊ ဂေါရာရိုတ်၊ ပဋိက္ခယား၊
မြတ်ကုလား၊ မှတခြားသက်ကျည်း၊ မျက်နှာသန်းက။” ကိနုရီ*
၁၇။ [ဟိနို]
ဂေါ^{၁၅}ရာမျှင် - န / ဂေါယာမျှင် / နိုင်ငံခြားမှလာသော မျှင်ဖြူ
အကြမ်းတမျိုး။ “ရွှေကရင်ခွံ၊ လည်ပင်းအနားပတ်၊ လက်
ရှည်၊ လက်ဖျားကြယ်စိတပ်၊ ဂေါရာမျှင် ကောက်စိုက်အင်္ကျီ။”
ဘာဗြေ၊ ၂၁။
ဂေါ^{၁၆}ရင်ဂျီစေး - န / ဂေါရင်ဂျီစေး / ဆေးပြင်းလိပ် လိပ်ရသော
ဆေးရွက်ကြီး တမျိုး။ “မတ်ဇောတရ သွေးဆေး၊ ၁၀။
ဂေါ^{၁၇}ရင်ဂျီစေးရွက်အမှန် ၁၀။ ၎င်းဆေး ၂၀ ကိုရာ၍
သမအောင်မွှေ။ ၎င်းဆေးကို ဂျူပါ။” ဆေးတို၊ တ။ ၁၉။
ဂေါ^{၁၈}ဇီဆုံး - န / ဂေါလီလန်း / ကလေးများ ပစ်ကစားသော
လောက်စာလုံးနှင့်တူသည့် အလုံးငယ်။ “ထိရဆုပ်ချုပ်ရေအဖွဲ့
ဝင် လူကြီးများက...ပေါက်ကုန်းများနှင့် ဂေါဇီဆုံးများကို
ရှင်းလင်းပြပြီး။” တင်းစာ။
ဂေါ^{၁၉}သဇင် - န / ဂေါသုဇင် / ၁၊ သဇင်ပန်းနှင့်ဆင်သောပန်း ပွင့်
သည့် နွယ်ပင်တမျိုး။ ၂၊ သဇင်ပန်းနှင့်ဆင်သောပန်း ပွင့်သည့်
ပင်စောက်တမျိုး။ ၃၊ သဇင်ပန်းပင်။ “ဂေါသဇင်ဟူ၍
ဂဏှိရေရာဇ်...သဇင်ဟူ၍သာ မူလ။ ထိုတွင် မွန်တို့ အလို
ပန်းကို ကောက်ဟူ၍ ခေါ်သည်ကို မွန်လို ပီပြင်ခက်၍
မြန်မာမှု အဆိုအမိန့်သာရာ ကောက်သဇင် ဆိုသောအရာ
ရွှေလျှောပြန်၍ ကော်သဇင်ဆိုမိန့်လေသည်။” ဂေါ၊ ၃၀၁။
[မွန်]

ဂို

ဂိုဗေါင် - န / ဂိုဗေါင် / ကုန်စည်များကို သိုလှောင်ထားရာ ခုံ။
[ပဉ္စုး]

ဂိုး

ဂိုး - န / ဂိုး / ၁။ ဘောလုံး ကစားရာတွင် အနိုင်ရအောင် ဘောလုံးကို ကန်သွင်းရာ ဘားတန်းနှင့် ဆက်သားသည့် တိုင်နှစ်ခုအကြားရှိ နေရာလပ်။ ဂိုးပေါက်။ “မိုင်တာတွင် ဘောကန်သည့်ကဲ့သို့ ဂိုးထဲဝင်ကြမှ သိနိုင်တော့မည်။” စကား၊ ပ။ ၄၃။ ၂။ ဂိုး အတွင်းသို့ ကန်သွင်းနိုင်၍ ရသော အရေအတွက်။ “ရေတာရှည် ညွှန်ပေါင်းအသင်းက ဘာဂရ ညွှန်ပေါင်း အသင်းကို ၂ ဂိုး ဂိုး မရှိဖြင့် အနိုင်ရသွား ကြောင်း။” တင်းစာ။ [လိပ်]
- ကြို/ဂိုး/ဘောလုံး ဂိုးအတွင်းသို့ ဝင်သည်။ [လိပ်]
ဂိုးစည်း - န / ဂိုးစီး / ဂိုးအနီး မျက်နှာစာတွင် သတ်မှတ်ထား သော စည်း။ “ဗောလုံးကို မိမိတို့ ဂိုးစည်းသို့ မထောက်အောင် တားဆီးရန်ဖြစ်ကုန်၏။” အားတိုး၊ ၁၃၉။
ဂိုးစိုင်း - န / ဂိုးစိုင်း / ဘောလုံးကစားရာတွင် ဘားတန်းနှင့်ဆက်၍ ဂိုးအဖြစ် စိုက်ထားသော တိုင်။
ဂိုးပေါက် - န / ဂိုးပောက် / ဂိုးတိုင်နှစ်ခုအကြားရှိ နေရာလပ်။
ဂိုးသမား - န / ဂိုးသမား / ဂိုးပေါက်တွင် ဂိုးမဝင်အောင် ကာကွယ်သူ။
ဂိုးသွင်း - ကြို / ဂိုးသွင်း / ဘောလုံးကို ဂိုးပေါက်တွင်း ဝင်အောင် လုပ်သည်။

ဂေါက်

ဂေါက်သီး - န / ဂေါက်သီး / တုတ်ဖြင့်ခိုက်ခတ်၍ တွင်းသွင်း ကစားရသော ခေါင်းပိတ်ဘောလုံးငယ်။ “သူတို့အား တနေ ကုန်အောင် ဂေါက်သီး ကစားခိုင်းသည်။ ဘောလုံး ကစားခိုင်း သည်။” သောကင်း၊ ပ။ ၉၁။

ဂိုက်

ဂိုက် - န / ဂိုက် / ၁။ ဂိုက် - နှု၊ နှင့်အတူတူ။ ၂။ အပင်ထက်ရှိ ငှက်မျော့ရွက်ကို လှမ်း၍ဖြတ်ရန် အရိုးရှည် တပ်ထားသည့် ဓားသွား။ ၃။ သားရေမှ အမွှေးအမှတ်တို့ကို ခြစ်ထုတ် သုတ်ဆင်ရသော ဓားသွားရွှေပေါ်။ [မွန်]
ဂိုက် - န / ဂိုက် / ဟန်နီအမူအရာ။ ပုံမှန်သတ္တဝါ။ “ဂိုက်က နိုင်ငံရေးသမားကြီးကျနေတာပဲ။” ဆောင်း၊ ၁၅။ [မွန်]
ဂိုက် - န / ဂိုက် / သုံးပေ သို့မဟုတ် နှစ်တောင်နှင့် ညီမျှသော အတိုင်းအရှည်။ “ယောမြို့မှာ... အလျားဂိုက် ၆၅၀ အနံဂိုက် ၅၅၀ ရှိကြောင်း။” လန်ဒန်၊ ၁။ ၂၈၆။ [ယိဒီ]
ဂိုက်တံ - န / ဂိုက်တန် / တဂိုက်ရှိသော တိုင်းတာစရာ တုတ်တံ။

“ပေတံများ ဂိုက်တံများ... စတုရန်းပုံ သစ်သားများ... တားရှိ သင့်၏။” သင်နည်း။ ၂၉၅။

ဂိုက်တောင် - န / ဂိုက်တောင် / ၁။ ဂိုက် - နှု၊ နှင့် အတူတူ။ ၂။ ၁၈ လက်မရှိသော တိုင်းတာစရာ တုတ်တံ။ “အလေးတင်း တောင်းနှင့် ဂိုက်တောင် မမှန်ခြင်း။” သမ၊ ၆၇။

ဂင်

ဂင်တို - န / ဂင်တို / ကိုယ်လုံး တုတ်ခိုင်ကျစ်လျစ်၍ အရပ်ပျဉ် သောသူ။ “လူကတော့ ခိုခိုနီနီမိုကော့ကော့ ခိုက်ပူပူတယောက်က အောင်ဆွဲအား မင်းတို့ ဘယ်ကလဟု မေးလေ၏။” သင်းကြူ၊ ၁၆၉။

ဂဏ်

ဂဏ် - န / ဂဏ် / [ကဗျာ] မြစ်။ “ပင်လယ်သမုဒြား မြစ် ဂဏ် ၂၊ အညာဆန်ဆန်၊ နှစ်ဖက်ချွန်လျှင်၊ အမှန်မြစ်က၊ ဆန်လစ် ထွက်က။” ပြည်စုနီ၊ ၁။ “မြစ်ကြီးငါးစင်းမှတစ်ပါး မြစ်ဟူ သော ဝေါဟာရကိုပင် ဂဏ်ဟူ၍ ဆိုသော အရာကိုလည်း ကောင်း။” ဝေါ၊ ၂၉၉။ [ဝါ]

ဂဏ်

ဂဏ်ဇေ - န / ဂဏ်ဇေ / အနောက်နိုင်ငံသုံး ရှည်လျား ပေါ့ပါး သော ခြိုင်လှေတမျိုး။ “တက္ကသိုလ်လှေအသင်း ဂဏ်ဇေ ခိုလ်လှေတွင် အင်းလျားက သီခါကို နိုင်သွားကြောင်း။” တင်းစာ။

ဂဏ်

ဂဏ္ဍီ - န / ဂဏ္ဍီ / ဇီကာ၊ အနု၊ မရ၊ ဝိပနိကျမ်းများကဲ့သို့ ပုပ်စင် ပါ၍လျှောက်ဖလှုံပဲ ခက်ခဲစွန်းသော အဆစ်အဖုတွင်သာ ဖွင့်သောကျမ်း။ “အဋ္ဌကထာ၊ ဇီကာ၊ အနု၊ မရ၊ လက်သန်း၊ ဂဏ္ဍီ၊ ဂန္ထနုရဟူ၍ ကျမ်းမျိုး ၇ ပါ။” သာလင်၊ ၄၈။ [ဝါ]

ဂုဏ်

ဂုဏ် - န / ဂုဏ် / ၁။ ခြစ်၏ အထူးကို သိစေတတ်သော တရား။ “ဇာတိပညာ၊ ဂုဏ်မာနဖြင့်၊ သံပယုးရုံး၊ ဖက်မဲ့ကြီးသား၊ အားသုံးထောင်ထား၊ မျိုးလေးပါး၏။” ကိုး* ၁။ ၂။ သက်ရှိ သက်ပုံတို့၏ အရည်အချင်း၊ အစွမ်းသတ္တိ။ “ကြွေလွယ်သော လဟု၊ ကြွေခဲသော ဂရု၊ ... တက်သော သိဒ္ဓါ၊ ... သက်သော ဂုဏ္ဍ၊ ထက်သော တိက္ကတို့သည် အစဉ်အတိုင်း အာကာသ၊ ပထဝီ၊ အာဓိပါ၊ ဝါ၊ ယော၊ ဝေဇာဓာတိတို့၏ ဂုဏ်တို့တည်း။” ဥတု၊ ၇၄။ ၃။ အရေးပါ အရာဆောင်စေသော တရား။ “ပကာသနအလုပ်များကို... အတုခိုးပြီး မြန်မာ့ သာမနာမှ ကိစ္စများတွင် ဂုဏ်ရှိလှပြီအထင်နှင့် သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။” လူမှု။

၁၃။ ဂု၊ ကျေးဇူး။ “ညွှတ်အားဆယ်ချ၊ စတုရေသ၊ ကိုးပြာ
ကျေးဇူး၊ ဂုဏ်အထူးမြင့် နှစ်ဦးမဆံ။” ကိုး* ၂။ ၅။ အရေး
အသားအစိအကဲ့တွင် ခေါ်သကင်း၍ ရအပ်သော ကျေးဇူး။
အရေးအသား အစိအကဲ့၏ ကောင်းမြတ်သော အရည်
အချင်း။ (ပသာစ၊ ဩစ၊ မရုတက၊ သမတက၊ သုဓမ္မာလတက၊
သီလေသ၊ ဥဝါရတက၊ ကန္တ၊ အတ္တဗျတ္တိ၊ သမာဓိ ဟူ၍ ဂုဏ်
ဆယ်ပါးရှိသည်။) [ပါ]

ဂုဏ်ခံ-ကြ / ဂုဏ်ခံ / တပြိုင်လိုသော သဘောဖြင့် စိတ်သား
မောက်မာသည်။ “ကဗျာပြုတက်၊ ခွေနန်းရန်ကျွန်ကို၊
ပုံကန်မည်၊ မှီဆန်မည်၊ ဂုဏ်ခံမည် စိတ်တွက်၍၊ မစုတက်
ကြနှင့်။” ဓမ္မ၊ ပ။ ၁၁၄။

ဂုဏ်ဗေ-ကြ / ဂုဏ်ဗေ / မျက်နှာ ငယ်သည်။ တန်ဖိုးနည်း
သည်။ အထင်ကြီးမခံရ။ အထင်သေး ခံရသည်။ “နိုင်ငံရေး
ပါတီလုပ်နေပြီး ပရိသတ်မရှိရင် သိပ်ရှက်တဲ့ ကောင်းတယ်။
ဂုဏ် အင်မတန် ငယ်တယ်။” လမ်း။ ၇၃။

ဂုဏ်ရုဏ်မြိုင်-ကြ / ဂုဏ်ရုဏ်မြိုင် / တပြိုင်နှင့်တဦး အရည်
အချင်း တညီတညွတ်အောင် အပြိုင်အဆိုင် လုပ်ဆောင်
လျက်။ “ဂုဏ်ရုဏ်မြိုင်များကို အမျိုးသား အချင်းချင်း
မှသာ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြကုန်၏။” စာတကျ၊ ပ။ ၉၅။

ဂုဏ်ဇာ-န / ဂုဏ်ဇာ / ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်။ “ဘုရားရှေ့
တော်တွင် ဂုဏ်ဇာ ၉ ပါးကို သုံးခေါက်စုတ်။” ကဝေ၊
ပ။ ၇၁။

ဂုဏ်ဇာ-ကြ / ဂုဏ်ဇာ / ၁။ ဂုဏ်ကျက်သရေ တိုးတက်သည်။
အမည်တည်း ပိုမိုကျော်ကြားသည်။ “ရွေးကျောင်းသား
ဟောင်းကြီးများအတွက် ဂုဏ်ဇာရှိနေသော ကျောင်း၏
အမည်ကို မပျက်ကြရန်... ပြောကြားလေသည်။” အောက်။
၉၄။ ၂။ တဦးတယောက်၊ တစုံတရာ၏ အစွမ်းသတ္တိ အရည်
အချင်းကြောင့် ဝမ်းသာအားရ စိတ်တက်ကြွသည်။ “မိမိ၏
မြို့ရွာ တိုင်းပြည်အတွက် ဂုဏ်ဇာရှိပြန်သည် အရင်းခံ
သဘောပင်ဖြစ်၍။” သင်နည်း။ ၂၂၇။

ဂုဏ်ဇာ-ကြ / ဂုဏ်ဇာ / တစုံတဦး၏ အရည်အချင်း၊ အစွမ်း
သတ္တိ စသည်ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ချီးမွမ်းသည်။
“မင်းတရားကြီးလည်း... မြန်မာကို ဂုဏ်ဇာ၏ လျှောက်ခြင်း
ကိုပင် အတွင်းသဘောဖြင့် နှစ်သက်တော်မူသည်။” နိဗ္ဗာ၊
၁၅။

ဂုဏ်ဇာ-န / ဂုဏ်ဇာ / ထူးကဲသော အရည်အချင်း၊ အစွမ်းသတ္တိ။
“သီတင်းကျွေးမှု၊ ဂုဏ်ဇာကြောင့်၊ ခြောက်ပုဒ်သစ္စာ၊
ပညာထင်ရှား၊ စကားချိုသာ။” ဇပျို့* ၁၁၀။

ဂုဏ်ဇာဆောင်-နဝိ / ဂုဏ်ဇာဆောင် / ၁။ အခကြေးငွေကို မယူပဲ
လုပ်ငန်း၏ဂုဏ်ကို ပမာနထား၍ အမှုဆောင်ရွက်သော။
“ဂုဏ်ဇာဆောင် မြန်မာအရာကြီးများ။” ၂။ ထူးကဲသော
အရည်အချင်း အစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံကြောင်း အသိအမှတ်
ပြုထားသော။ “ဂုဏ်ဇာဆောင် အသင်းဝင် လေးဦး
ရှိပေသည်။”

ဂုဏ်ဇာ-န / ဂုဏ်ဇာ / ဂုဏ်ဇာဝတ် / အရည်အချင်း၊ အစွမ်း

သတ္တိ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာတို့နှင့် ပြည့်ဝသော အဖြစ်။ “ငါ့ဂုဏ်ဇာ
ကိုလည်း ငည့်ပြောရမိစေတော့။” စကား၊ ပ။ ၄၀။ [သ]
ဂုဏ်ပကာသန-န / ဂုဏ်ပကာသန / မိမိ၏ အရည် အချင်း၊
အစွမ်းသတ္တိ စသည်ကို ထုတ်ဖော်ပြသခြင်း။ ဂုဏ်ကို ပြစား
ခြင်း။ ယင်းကဲ့သို့ ပြုလုပ်သည့် အခမ်းအနား၊ အဆောင်
အယောင်။ “ဂုဏ်ပကာသန လိုက်စားနေကြ မဟုတ်သော
ကြောင့်လည်း။” နိဇီ၊ ပ။ ၇၇။ [ပါ]

ဂုဏ်ပုဒ်-န / ဂုဏ်ပုဒ် / ဂုဏ်နှင့်ဆိုင်ရာ အရည်အချင်း၊ အစွမ်း
သတ္တိ၊ အမည်အရည်။ “သူ၏ဂုဏ်ပုဒ်ကို ဖော်ထုတ်ရန်
ကြိုးပွားသော နှာသစ်သေသနကိုသာ အမြဲသုံးသင့်၏။” လူချွန်၊
ချ။ ၂။ [ပါ]

ဂုဏ်ပြု-ကြ / ဂုဏ်ပြု / ချီးကျူးသည်။ ဂုဏ်ကို ပေါ်လွင်စေ
သည်။ မာလိန်မှူး၊ က သူ့ကို ဂုဏ်ပြုတဲ့အနေနဲ့ သဘောကြီး
ရဲ့ အခန့်သားဆိုအခန်းကြီးမှာ အခမ်းအနားတို့၊ သီတကြားပြီး
အပ်တယ်။” ထွက်၊ ၁၀၈။

ဂုဏ်မြိုင်-ကြ / ဂုဏ်မြိုင် / အရည်အချင်း၊ အစွမ်းသတ္တိ ရှိပုံချင်း
ယှဉ်ဖက်ပြသပြုလုပ်ခြင်း။ “နေမင်းကြီးကိုပင် အားကျ၍
ဂုဏ်မြိုင်မိပါသည်တုရား။” ခွေပြည်၊ ပ။ ၁၁၁။

ဂုဏ်ဓမ္မာ-ကြ / ဂုဏ်ဓမ္မာ / ပကာသနလုပ်သည်။ ဝါကြွားသည်။
“မော်စရာ၊ ကြွားစရာ၊ ဂုဏ်ဓမ္မာစရာချင်းလို့ တခုမျှမရှိတော့
ဘူး။” ဇေရီ၊ ခု။ ၁၃၈။

ဂုဏ်မြောက်-ကြ / ဂုဏ်မြောက် / ရှိသင့်သော စွမ်းရည်သတ္တိ
ပြည့်စုံသည်။ “ကျွမ်းပါဦးမှာ... စကားလက်၊ အလက်ချ၊
ဗျာသဂုဏ်မြောက်၊ ဇွင့်ဆိုကောက်ပိပိ။” နာနာ* ၄၇။

ဂုဏ်ယူ-ကြ / ဂုဏ်ယူ / စွမ်းရည်သတ္တိ တခုခုကြောင့် ဝမ်းသာ
အားရ ဖြစ်သည်။ “ကိုသဂေါင်အတွက် ဂုဏ်ယူ၏၊
မြောက်စား၏။” လမ်း၊ ၂၇။

ဂုဏ်ရည်-န / ဂုဏ်ရည် / ဂုဏ်အရည်အချင်း၊ ဂုဏ်အဆင့်
အတန်း။ “အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် ဂုဏ်ရည်တူများမှာ နှစ်ဆဲ့
တသွယ်။” ချုပ်ပုံ၊ ခု။ ၁၆။

ဂုဏ်သရေ-န / ဂုဏ်သရေ / ဂုဏ်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် တင့်တယ်
မြင့်မြတ်ခြင်း။ “ခပ်သိမ်းသော ဂုဏ်သရေတို့၍ အထွတ်
အမြတ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။” ကိပု၊ ၈၀။ [ပါ]

ဂုဏ်သိက္ခာ-န / ဂုဏ်သိက္ခာ / ကိုယ်ကျင့်တရား ထိန်းသိမ်းမှု
ဂုဏ်။ “ဂုဏ်သိက္ခာကို ငဲ့ညှာစရာ ရှိသေးသဖြင့်။” ပေါ်ဇော်၊
ခု။ ၁၀၀။ [ပါ]

ဂုဏ်သိန်-န / ဂုဏ်သိန် / ဂုဏ်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် တင့်တယ်
မြင့်မြတ်ခြင်း။ ဂုဏ်သရေ။ “အတူအပါ အလှူငြိုငြိန်၊
ဂုဏ်သိန်အသရေ၊ ဣန္ဒြေလုပ်တုန်းတွင်။” ပင်း၊ ပ။ ၈၄။

ဂုဏ်း

ဂုဏ်း-န / ဂုဏ်း / ၁။ အဖွဲ့။ အစု။ အအုပ်။ အသင်း။ “ရန်ကုန်
လူဆိုးစု၏ တဂုဏ်း မိပြန်ပြီ။” တင်းစာ။ ၂။ ဂုဏ်တူ
အဆင့်အတန်း။ ဂုဏ်တူအမျိုးအစား။ “ဘုရားနှင့် တဂုဏ်း
တည်း ထားအပ်သော အမိအဘ။” ၃။ သာသနာတော်တွင်

ဝါးတူညီသော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအရုံး။ “သီလဝိနည်း တာမလိနန္ဒာနိပါတ်... အခြင်းအဆို မှီကြသည့်နှင့် နှစ်ကိုး ခွဲကြသည်။” သာလင်း။ ၇။ ငှါ ပဋိသန္ဓိအာရုံတွင် ရုပ်အစီရင် တူသော ပုစိဓာတ်တို့၏အပေါင်းအစု။ “မနောကိုးစု၊ ပု၊ ပု၊ ပု၊ ပု၊ မာ၊ ဂဏ၊ ဓာတု၊ သတိ၊ စိတ်၊ ရတိ၊ ကညာ၊ နဒါ၊ ဂဟ၊ သမ္ပနာမံ။ ဂဏံ တေရသ။” သုတ်နက်။ ၁၀၆။ ၅။ ဆန်း အတတ်တွင် သုံးလုံးစီ ပိုင်းခြားထားသော အက္ခရာစု။ “ကြား တော်မူတိုင်း၊ ကိုင်းနှစ်မကြာ၊ တလုံးတယူ၊ မသာမတိမ်း။” သီလဝိနည်း ၇။ [ပါ]

ကိုးမျှင် - န / ကိုင်းမျှင် / သာသနာတော်တွင် ဝါးတူညီသော ရဟန်း အစည်းအရုံးတို့၏ အကြီးအကဲ။ ကိုင်းအုပ်ဆရာတော် တို့၏ အကြီးအကဲ။ “ကိုင်းအုပ် ကိုင်းမျှင် ဆရာတော်များ ကလည်း။” ဟင်း။ ၁၂၉။

ကိုးခွဲ - ကြ / ကိုင်းခွဲ / ၁။ မူလကိုးမျှင် ထွက်၍ ကိုင်းတသီးတခြား ပြုလုပ်သည်။ “မထေရ်နှစ်ပါးတို့လည်း ငါတို့ဆိုသော စကား ကို မယူပါမူ ငါတို့နှင့် မပေါင်းမဘက်ပြီ။ သင်္ဃာကံ သီးခြား လေတော့ဟု ကိုင်းခွဲလေ၏။” သာလင်း။ ၉၉။ ၂။ အချင်းချင်း သွေးကွဲအောင် လုပ်သည်။

ကိုးဆရာ - န / ကိုင်းဆရာ / နောက်လိုက်ငယ်သား တပည့် အများ ရှိသောသူ။ “ဘုရားလောင်းသည်... များသော အခြံအရံရှိသော ... ငါးရာသော ရသေ့တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော ကိုင်းဆရာဖြစ်၍ နေ၏။” ငါး။ ၄၃။ ၂၇။

ကိုးတောက် - န / ကိုင်းတောက် / ကိုင်းအုပ် ဆရာတော်၏ လက်ထောက်ဖြစ်သော ဆရာတော်။ “ရှေ့ဝင်းတော်မျိုး... က ကိုင်းအုပ် ကိုင်းတောက် ဆရာတော်တို့ လျှောက်ထား၍ ဆရာတော်တို့ မိန့်ဆိုရာ နာခံ။” လွှတ်။ ၁၆၁။

ကိုးပရိနိဂ် - ကြ / ကိုင်းပရိနိဂ် / လူအများကို သိမ်းကျူး၍ အပြစ်ဆိုသည်။

ကိုးဆင် - ကြ / ကိုင်းဆင် / ရိုသေအပ်သည်တို့ကို ပြစ်မှားမိ၍ ဘေးဖြစ်သည်။ “ထိုသူတို့သည် ရတနာသုံးပါး ကိုင်းဆင်၍ နှစ်နာခြင်းနှင့် တွေ့ကြုံတတ်ကုန်၏။” စာကကျ။ တ။ ၁၇၂။

ကိုးအုပ် - န / ကိုင်းအုပ် / ၁။ ကိုင်းတောက်တို့၏ အကြီးအကဲ။ “ကပ္ပိယမှာ ကိုင်းအုပ် ၁ လျှင် ၂ ယောက်ကျ။” လွှတ်။ ၇၀။ ၂။ သာမန်အကြီးအကဲ။ “နက်အုပ်ပါ ဆိုးစေ့ပုံသည်။” ကိုင်းအုပ်တစ်ဦး မင်းကြီးတည်း။” ပဉ္စာ။ ၇၃။

ဂိတ်

ဂါတ်တ - န / ဂတ်တ / ရဲလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာ အဆောက် အအုံ။ ရဲစခန်း။ “သည်ကနေ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ဂါတ်တ ကိုသွား၍ မေးလိုက်ပါဦးမယ်။” စပယ်။ ၁၁၇။

ဂါတ်မိုလ် - န / ဂတ်မို / မီးရထားနှင့်လိုက်ပါ၍ မီးရထားသွားလာ မှုကို ကြိုကြပ်ကွပ်ကဲမှု။ “မဟုတ်ဘဲနည်း... မီးရထား... ဂါတ် မိုလ်နှင့် စကားများခဲ့ရပြန်၏။” ဂန္ဓ။ ၁၅၅။

ဂိတ်

ဂိတ် - န / ဂိတ် / ၁။ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ စသည်တို့၏ ဝင်းခြံတွင် အထွက် အဝင် တံခါးပေါက်ကြီး။ ဝင်းပေါက်။ ကိုယ် အဆိုင်းနှင့်ကိုယ် စုန်း၍နေကြကာ ဂိတ်ဖွင့်ပေးမည့်အချိန်ကို စောင့်မျှော်နေကြရာ။ မိုးရိပ်။ ၁၃၂။ ၂။ လမ်းဖြတ်၊ လမ်းကူးတံခါးပေါက်။ ၃။ ရေလမ်း ကုန်းလမ်းခရီးတွင် ကင်းချ စောင့်နေရာ အထွက် အဝင် တံခါးပေါက်။ ၄။ ယာဉ်များ ဝင်ထွက် စခန်းချ ရပ်နားရာ အရပ်။ “ဆိုက်ကားဂိတ်။” တင်းစာ။ ၅။ မြင်းခွဲတွင် တာလွတ်ရာ နေရာ။ [လိပ်]

ဂိတ် - န / ဂိတ် / ၁။ သွပ်ပြား၊ သံပြား စသော သတ္တုပြား အထူ အပါးကို တိုင်းရသော စံ။ ၂။ နန်းကြီး၊ မူလ စသည်တို့၏ အကြီးအသားကို တိုင်းရသော စံ။ [လိပ်]

ဂိတ်ကြေး - န / ဂိတ်ကြေး / ရေလမ်း၊ ကုန်းလမ်းရှိ ဂိတ်ကို ဖြတ်သွားရသည့်အတွက် ပေးရသော အကောက်အခွန်။ “မည်တော်တို့ကတော့ ကုန်သည်လဲ မဟုတ်၊ အထုတ်ပါ သူလဲ မဟုတ်ကြသဖြင့် ဂိတ်ကြေး မပေးဆောင်ခဲ့ရပါ။” ကောင်း။ ၂၃၆။

ဂိတ်အိုး - ကြ / ဂိတ်အိုး / မော်တော်ကား၊ ဆိုက်ကား စသည်တို့၊ စခန်းချရာအရပ်သို့ ရောက်ရှိ နေရာယူသည်။

ဂိတ်ရွတ် - ကြ / ဂိတ်ရွတ် / ပြိုင်မြင်းကို တာရင်းမှ ထွက်ခွာ ပြေးစေသည်။ “မြင်းပွင့် ခံပေးခြင်း ဂိတ်ရွတ်ခြင်း။” တင်းစာ။

ဂန်

ဂန်ဂျာ - န / ဂန်ဂျာ / အခြောက် လှန်းထားသော ဘင်းပင်၏ အပူး၊ အပွင့်၊ အညွန့်၊ အရွက်များဖြစ်သည့် ယစ်မူးစေတတ် သော အရာ။ ဆေးခြောက်။ “ဂန်ဂျာခေါ် ဆေးခြောက်ဆိုင် အခွန်သည် အထူးစက်ဆုတ်တယ်ကောင်းသော အခွန်ဖြစ် ၏။” မဃာ။ ၁၀၇။ [ဘိန္ဒူ]

ဂန်စီမျှင် - န / ဂန်စီမျှင် / အိန္ဒိယပြည်ဖြစ် ဖျင်တမျိုး။ (မဟတ္တမ ဂန္ဓီကို အကြောင်းပြု၍ မှည့်ခေါ်သည်။) “ဂန်စီမျှင်ချောက်ကို တိုက်ပုံအင်္ကျီ ဝယ်ချုပ်လိုက်ဦးမယ်။” ကောင်း။ ၆၆။

ဂန်ဇယ် - န / ဂန်ဇယ် / သစ်စက်တွင် သစ်ခွံသည် စက်က ခေါင်းဆောင်။ “သစ်စက်ထဲမှာ ဂန်ဇယ် လုပ်နေပါတယ်။” ခွေ။ ၂၈။

ဂန်ဖလား - န / ဂန်ဖလား / မစင်စွန့်ရာ အိုး။ နောက်ဖေးအိုး။ ဂန္ဓဓူရ - န / ဂန်ဓူရ / ရဟန်းတို့၏ သာသနာ ထမ်းဆောင်မှု တာဝန် နှစ်ရပ်အနက် ပိုလွန်သော သင်ကြားခြင်းဟူသော တာဝန်။ “ထိုပိုလွန်သော သာသနာ ဆောင်ခြင်း၊ အခြင်း၊ ပို့ချ ခြင်းသည် ဂန္ဓဓူရမည်၏။” မဃဒါ။ ပ။ ၇။ [ပါ]

ဂန္ဓဝင် - န / ဂန်ဝင် / ၁။ စာပေသမိုင်း။ “သူ၏... အဘိဓာန် ပေါ်ထွက်သောအခါ အင်္ဂလိပ်ဂန္ဓဝင်တွင် ကျော်ထင်အံ့အမဲ့၍

သူ့အမည်သည်လည်း စာပေသမိုင်းတွင် လိုင်းဂယက်ရိုက်ခဲ့
 သေးသည်။” လူမျိုး၊ ခု။ ၁။ ၂။ သမိုင်းဝင်စာပေ။ [ပါ]

ဂန္ထဝင် - န / ဂန်ဒီစရဒ် / ၁။ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊
 အရ၊ မရ၊ လက်သန်း၊ ဂုဏ်တို့၊ မှတ်ပါ။ ပိဋကတ်နှင့် ဆိုင်သော
 ကျမ်းစာများ။ ၂။ ကျမ်းစာအထွေထွေ။ [ပါ]

ဂန္ထဝင် - န / ဂန်ဒီရို / ဘုရားသခင်ကိုးကွယ်သော လျှောက်တော်
 မူရာ အဆောင်အခန်း။ “သာဝတ္ထိပြည်၌ ရဟန်းသံဃာ ခြံရံ
 လျက် ဂန္ထဝင် တိုက်၌ ခင်းအပ်သော မြတ်သော ဘုရားနေ
 ထု၌ နေတော်မူ၍။” ငါး၊ ၄၇၆။ ၁၂။ [ပါ]

ဂန္ဓမာ - န / ဂန်ဓမာ / အဖြူ၊ အဝါ၊ ပန်းရောင် စသည် အပွင့်များ
 အထက်ထက် ကြွက်ရွက်ပွင့်သည့် ပန်းပင်တမျိုး။ “မိမိအစွေ
 မလွှာ၊ ဂန္ဓမာတို့၊ ခွမ်းစုတ်၊ ခါးညိုသား၊ ထုသိပ်ပန်း၊
 စိတ်ကန်းသို့။” သီရိ* ၈၀။

ဂန္ဓာရုံ - န / ဂန်ဓာရုံ / အနံ့အာရုံ။ “ဣဒံ၊ ဤ အကျော်၊
 ကဗျာပရိယတ္တိတော်ရပ် စသည်တို့၏ မွေးကြုံသင်္ချာ၊ သော
 အနံ့သည်။ ဂန္ဓာရုံမူလံ။ ဂန္ဓာရုံမူလံ။” နဂ၊ ၁၇၃။ [ပါ]

ဂန္ဓဗ္ဗ - န / ဂန်ဓဗ္ဗ / မြင်းမိုရ်တောင်၌ အာလိန်ငါးဆင့်အနက်
 အထက်ဆုံးအဆင့်တွင် နေသော သီချင်းသည့် နတ်မျိုး။
 “မိုးနတ်သိကြား၊ မမြစိဉ်းလည်း၊ နတ်သားမည်ရ၊ ဂန္ဓဗ္ဗနှင့်၊
 ရုက္ခနတ်မျိုး၊ ဘုမ္မစိုးလျှင်၊ ဟုတ်နိုးထွန်စွ၊ အကျွန်ဆ၏။”
 ဘူလင်* ၃၉၀။ [ပါ]

ဂန်

ဂန် - န / ဂန် / စက္ကူ၊ ကြိုး၊ ဆိတ်၊ ဖျာ၊ ကော်ဇော၊ ဖျင်ကြမ်း
 လုပ်ရသော လျှော်ထွက်သည့် အပင်တမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]

ဂန်နီ - န / ဂန်နီ / ဂန် - န၊ နှင့် အတူတူ။ [ဟိန္ဒူ]

ဂန်နီဆိတ် - န / ဂန်နီဆိတ် / ဂန်နီလျှော်ဖြင့် ရက်လုပ်သော
 ဆိတ်ကြိုး။ ဂန်ဆိတ်။ (ဆာလာဆိတ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ဂန်လျှော် - န / ဂန်လျှော် / ဂန်ပင်ကြမ်းသော လျှော်။

ဂန်ဆိတ် - န / ဂန်ဆိတ် / ဂန်နီဆိတ်။

ဂန္ဓာရုံ - န / ဂန်ဓာရုံ / ၁။ ရွှေစေ့နှင့် ကျောက်စစ် သို့မဟုတ်
 ရွှေတူနှင့် ကျောက်တူကို စီခြယ် ကွင်းလုပ်ထားခြင်း။
 “ကျောက်စုံတပ်သား၊ မြကြပ် ဂန္ဓာရုံ၊ ရွှေနားပန်လည်း။”
 မဆ* ၄၇၃။ ၂။ ဂန္ဓာရုံလုပ်သော ပညာသည်။ ၃။ ကျောက်
 မျက်ဝတ်နာ အတူမျိုး။

ဂုံ

ဂုံ - န / ဂန် / အရွက်ကို ဟင်းချက်စားရသော နွယ်ပင်တမျိုး။
 “ကျီးအာကင်းပုံ၊ ဂုံနှင့် မိကျောင်း၊ နွယ်စုံပေါင်း၍။”
 သမန်၊ ပ။ ၆။

ဂုံ - န / ဂန် / သစ်အယ်၊ သစ်တတ်ဟုလည်း ခေါ်သော
 သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ “အလိုငယ်ချစ်ကယ်၊ နေရစ်ကရေဟယ်၊
 ဂုံပင်ပျံမှာ နွယ်ချိုရစ်သည့်နွယ်။” ဘုမ၊ ခု။ ၁၆။

ဂုံ - န / ဂန် / အိမ်မကြီးနှင့်တွဲကာ ဆောက်လုပ်ထားသော
 အဆောင်ငယ်။

ဂုံ - န / ဂန် / ရွှမ်းပြည်နယ် ကျိုင်းတုံဒေသတွင် နေထိုင်ကြသော
 ရွှမ်းတိုင်းရင်းသားတမျိုး၏ အမည်။ (ခုံဟုလည်း ရေးကြ
 သည်။)

ဂုံညင်းစိုး - န / ဂန်ညင်းစိုး / ခုံညင်းစိုး - န၊ ၂။ “ပုဆစ်
 (ခုဆစ် ဂုံညင်း) စိုးသည်... ခုဆစ်ရှေ့တည့်တည့်တွင် တည်ရှိ
 သည်။” ပြုစု။ ၁၆။

ဂုံမင်း - န / ဂန်မင်း / အပင်နုကို ဟင်းချိုချက်စားရသော
 ပြေပြေကပ် ဂမန်းပင်တမျိုး။ [တာမလယ်] ဘန်းပင်။

ဂျ

ဂျမိုး - န / ဂျမိုး / ၁။ [ဥပစာ] အကျင့်ရှုပ်ပေ့သောသူ။ ညာလှိုင်း
 မှီခိုနေတတ်သူ။ “တေလေ ဂျမိုး။” ၂။ ၂။ စပ်သူ။ (စာဂျမိုး၊
 ရေးဂျမိုး စသည်သုံးဆယ့်။)

ဂျမဓါ - န / ဂျမဓါ / စစ်၊ ရဲ သို့မဟုတ် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အမှုထမ်း
 အနည်းငယ်တို့တွင် အုပ်ချုပ်ရသူ။ “ထောင် ဂျမဓါမှာ
 အပြင်ဘက်မှ စောင့်ရှောက်နေလေရာ။” သက်ပြင်း၊ ၂၄။
 [ဟိန္ဒူ]

ဂျမဓီ - န / ဂျမဓီ / အိန္ဒိယတိုင်းသားတို့၏ မုန့်ချိုကွင်း
 တမျိုး။ “ဇာတ်ကြီးသည် ကုလားများကို ဘရာကျော်
 ထောင်းရန်၊ ဂျမဓီဆိုင်ရန်။” ကုလားပွဲ။ ၄။ [ဟိန္ဒူ]

ဂျာ

ဂျာကင် - န / ဂျာကင် / သားခရ စသည်ဖြင့် ချုပ်လုပ်၍
 လက်ဖျား၊ ခါးနေရာတို့၌ ကျပ်သော ရင်ကွဲအင်္ကျီတမျိုး။
 “ဂျာကင်နှင့် ကုတ်နှင့် ကျွန်တော်တို့ကို ညှဉ်သည်တစ်မိမ့်မှန်း
 သိလေသည်။” တာရာ။ ၂၄၄။ [လိပ်]

ဂျာစီ - န / ဂျာစီ / ကိုယ်ကျပ် အင်္ကျီ တမျိုး။ [လိပ်]

ဂျာကင်

ဂျာစီ

ဂျာနယ် - န /ဂျာနယ်/ များသောအားဖြင့် ခုနစ်ရက်တပတ်တွင် တကြိမ်ကျ ထုတ်ဝေသော စာစောင်။ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းများမှနေ၍လည်း ဟစ်အော်ကြ၏။” မတ်စ်။ ၁၃၀။ [လိပ်]

ဂျာနယ် - န /ဂျာနယ်/ ၁။ ဆံရစ်နှင့် သျှောင်ထုံးကို ခိုက်လိုက်သောအခါ ဦးရေတွင် ခုတ်ဝိုင်း၍ ကျန်ခဲ့သော ဆံရစ်နှင့် သျှောင်ထုံးအကြားရှိ နေထိုင်၍ ညီနေသောအရေးအကြောင်း။ ၂။ ဆံရစ်နှင့် သျှောင်ထုံး အကြားတွင် ခုတ်ဝိုင်းပေါ်နေသော အရေးအကြောင်း။

ဂျာနိုင်း - န /ဂျာနိုင်း/ ကြာခွက် - န၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ဂျီ

ဂျီအိပစ္ဆယျား - ကြံ /ဂျီအိပတ်တယျား/ နေရာရှာသည်။ အဆာကျယ်သည်။ အလွယ်တကူ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်ခြင်းမဖြစ်နိုင်။

ဂျီဩမေတြီ - န /ဂျော့မေထရီ/ ဂျီအော့မေထရီ/ မျဉ်း၊ ထောင့်၊ မျက်နှာပြင်၊ ထုပုံစသည်တို့ အချင်းချင်း ဆက်သွယ်ပုံကို ပြသော သင်္ချာပညာ အစိတ်အပိုင်းတမျိုး။ [လိပ်]

ဂျူ

ဂျူဇီ - န /ဂျူဇီ/ နပန်းလုံးခြင်း၊ ချပ်ကိုင်ခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်သော ဂျပန်ကိုယ်စေ့ဘာတမျိုး။ [ဂျပန်]

ဂျူရီ - န /ဂျူရီ/ ၁။ ပြစ်မှုများကို နားထောင်၍ ထင်မြင်ချက်ပေးရန် အစိုးရက ဖွဲ့စည်းခန့်ထားသော အရပ်ဘားအဖွဲ့။ ၂။ ယင်းအဖွဲ့တွင် ပါဝင်သူ။ [လိပ်]

ဂျူး

ဂျူး - န /ဂျူး/ အခြေကို များသောအားဖြင့် ချဉ်ရည် ချက်စားရသော ကြက်သွန်မျိုးအဝင် ဟင်းလျာပင်။ (အမြိတ်စားဂျူးဟူ၍လည်း တမျိုးရှိသေးသည်။) “ဂျူးမြစ်ကို ရေစင်အောင်ဆေး၍ မကျက်တကျက် ပြုတ်ပါ။” အိမ်သွ။ ၁၂၅။

ဂျူး - န /ဂျူး/ ရေဝတ်လှမျိုး။ ဟေဗြလူမျိုး။ [လိပ်]

ဂျော်

ဂျော်ဂျက် - န /ဂျော်ဂျက်/ နှုတ် ဖျော့ပျောင်း၍ အတွန်ပါသော ပိုးထည်တမျိုး။ [လိပ်]

ဂျို

ဂျိုကာ - န /ဂျိုကာ/ဂျော်ကာ/ စက္ကူဖဲကစားရာတွင် လိုရာသုံးနိုင်သော ခဲချပ်။ (ယင်းခဲချပ်သည် အခြားမည်သည့်ခဲချပ်နှင့် မဆို တွဲနိုင်သည်။) “စက္ကူဖဲခိုက်ရာတွင် ဂျိုကာကိုသို့ အဘက်ဘက်တွင် ဝင်ရောက်နိုင်မည်။” တင်းစာ။ [လိပ်]

ဂျိုး

ဂျိုး - န /ဂျိုး/ အမျက်ကျောက် တို့တွင် ဂေါ်ဟု ခေါ်သော

အဖြစ်။ (မည်သို့ အရောင်တင်စကောမူ အရောင်မပွင့်သော ကျောက်အဖြစ်။)

ဂျက်

ဂျက်ဇေယာဉ်ပျံ - န /ဂျက်ဇေယာဉ်ပျံ/ ဓာတ်ငွေ့ကန်၍ သွားသော ဇေယာဉ်ပျံ။ “လျင်မြန်လှသော ဂျက်ဇေယာဉ်ပျံကား ခိုင်ခန့် ခိုင်ခန့် ဖြတ်ပျံသွားကြလေသည်။” ဂန္ဓာ။ ၉၉။

ဂျောက်

ဂျောက် - န /ဂျောက်/ ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းတွင် ပင်မ အလုပ်မဟုတ်သော ကျမ်းအလုပ်။ “တခါတခါ စာကိုင်ပင် ဝင်၍ စီမံ။ စက်ကိုင်ပင် ဝင်၍ နှင်း၏။ ဂျောက်အလုပ်တွေကို ဝင်၍ လုပ်၏။” ဒူး၊ ၃၀။ [လိပ်]

ဂျောက်ဂျက် - န /ဂျောက်ဂျက်/ ၁။ ကြက်၊ ဆင်၊ ကျား၊ လိပ်ငါး၊ ပုရွန်ရုပ်များကို တမျက်နှာလျှင်တကောင်စီ ရေးထားသည့် အန်စာသုံးလုံးကို လှုပ်ချက်စားရသော လောင်းတမ်း ကစားနည်း။ “အရပ်ရပ်ဘုရားပွဲများသို့ လှည့်လည်ကာ သေနတ်ပစ်၊ အနီထောင်း၊ ဂျောက်ဂျက်၊ စက်ဝိုင်း၊ လေးကောင်ဂျင်၊ အစိမ်းအနီစသော ကစားပိုင်းများ ထောင်သည့် အလုပ်ဖြင့်။” ထွေ။ ၁၀၈။ ၂။ ခဲလုံးကလေးများ ထည့်ထား၍ လှုပ်လျှင် အသံမြည်သော ကလေးကစားစရာပစ္စည်းတမျိုး။

ဂျိုက်

ဂျိုက်ဆိုး - န /ဂျိုက်ဆိုး/ ကိုယ်ပူလာပြီး အခြေပြားတွင် အနီပိမ့်များထွက်သော ရောဂါတမျိုး။ “ဂျိုက်ဆိုးရောဂါသည် ဝက်သက်ရောဂါနှင့် အလွန်အဆင်တူ၍။” သံရေ။ ၁၀။

ဂျင်

ဂျင် - န /ဂျင်/ ၁။ ကြိုးနှင့်ရစ်၍ ပေါက်ကစားရသော အခြေပါသည့် သစ်သားလုံးငယ်။ ၂။ လေးကောင်ဂျင်။

ဂျင်ခြေလည် - ကြံ /ဂျင်ဂျီလယ်/ (ကစားရသော ဂျင်ကလေး ချာချာလည်သက်သို့) လည်သည်။ အလုပ် အလွန်များသည်။

ဂျင်ကလယ် - န /ဂျင်ကလယ်/ ကျေးတော - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဂျင်နဓရတာ - န /ဂျင်နဓရတာ/ စက်အားကို လျှပ်စစ်အားဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲပေးသည့် စက်။ ခိုင်နုရို။ “မီးလောင်တဲ့နေ့က ဂျင်နဓရတာလဲ နဲ့နဲ့ပျက်သွားပါတယ်။” လုပ်ရဲ။ ၁၆၄။ [လိပ်]

ဂျင်မု - န /ဂျင်မု/ ၁။ ကြိုးရစ်၍ ပေါက်ကစားရသော ဂျင်။ ၂။ လွှဲဂျင်မု၊ ခတ်တက်ဂျင်မုတို့ကိုသို့ ကိုင်တွယ်ရာ အပူအလှေမျိုး။ (ကျပ်ပု၊ ကျပ်ဘူး ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

လျစ်

လျစ်ကား - န / လျစ်ကား / လေးဘီးလုံးဆွဲနိုင်၍ စက်အားကောင်းသည့် တန်တစ်ဝန်လေးသော အထွေထွေသုံး မော်တော်ကားငယ်။ လျစ်ကားများနှင့် လယ်ယာ တွန်ယက်ခြင်းကို” တို့တိုင်းပြည်။ ၂၇။ [လိပ်]

လျစ်ကန်ကန် - ကြိပ် / လျစ်ကန်ကန် / ကတ်တီးကတ်ပဲ့။ မထိတရီး၊ ပမာမခန့်။

လျစ်ပဆပ် - န / လျစ်ပဆပ် / ကျောက်ပတ်တီး၊ သင်္ဘောဆေး၊ အင်္ဂတေစသည့် လုပ်ရသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းတမျိုး။ [လိပ်]

လျတ်

လျတ် - န / လျတ် / အဆိပ်ပြင်းသော ရေငန်ပိုင်း ရေနေမြွေတမျိုး။ (လျတ်လုံး၊ လျတ်ပြား၊ လျတ်ရက်ဖောက် စသည်ဖြင့်ပြားသည်။) [မွန်]

လျုတ်

လျုတ် - န / လျုတ် / ၁။ စမ်းနယ်ရာ တလင်းကို ခြေညှိပေးသော အခိုက်ရှင်းပေးသော နယ်ပြီးစပါးစသည်ကို စုပေးသော ကိရိယာ။ ကျမ်းစာ - န၊ လည်း ၅။ ၂။ ကြိမ့်ကိမ်းတွင် ထယ်ကြောင်းနက်အောင် ဆွဲရသော ကိရိယာ။ ၃။ လက်သမားသုံး ရွှေပေါ် ငယ်ကလေးတမျိုး။ “လျုတ်ဟုခေါ်သော ရွှေပေါ်ငယ်ကလေးကို။” လျင်နီ။ ၁၆၇။

လျိန်း

လျိန်းဘာသာ - န / လျိန်းဘာသာ / အိန္ဒိယပြည်တွင် ထင်ရှားသော ကိုးကွယ်မှု ဘာသာတမျိုး။

လျပ်

လျပ် - န / လျပ် / အနံ့သေးအထည် ရက်လုပ်နိုင်သော ရွှေ၊ ပြောင်းနိုင်သည့် ယက်ကန်းတမျိုး။ (ကျပ်ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

လျပ်ကောင် - န / လျပ်ကောင် / ၁။ အင်္ဂါဇာတ်မွေး စသော အမွေးကြား၌ နေတတ်သော ကိုယ်သန်း။ ၂။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်များကို ဘေးပြုတတ်သော ပိုးကောင်တမျိုး။

လျပ်ကြိုးပြား - န / လျပ်ကြိုးပြား / ရက်လုပ်ထားသော အနံ့သေးကြိုးပြား။ (စည်းနှောင်ရာတွင် သုံးသည်။)

လျပ်ရုတ် - ကြိ / လျပ်ရုတ် / အနံ့သေး အသားထူသော ရက်ထည်မျိုးကို ရက်လုပ်သည်။ (ကျပ်ရုတ်ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

လျပ်စက္ကူ - န / လျပ်စက်ကူ / မာတောင့်သော စက္ကူချပ်အထူ။ “လျပ်စက္ကူပြတ်ပိုင်းကလေး ၃ ရွက်။” ကိုယ်စိတ်။ ၃၀။

လျမ်း

လျမ်း - ကြိ / လျမ်း / လူသူသည် ပြည့်နက်နေသည်။ [လိပ်]

လျမ်းမြစ် - ကြိ / လျမ်းမြစ် / စက်ကိရိယာစသည့် လုပ်ရှားမရဖြစ်သည်။ “ဘရိတ်များ လျမ်းမြစ်နေခြင်း။” စက်ဆရာ။ ၅၇။

လျှံ

လျှံ - န / လျှံ / အမှုန်ပြု၍ ပေါင်းမှုန့် နှံပြားစသော ခဲမွယ်လုပ်ရသည့် ကောက်စပါးတမျိုး။ ကုလားစပါး။ နတ်ကောက်။ “လျှံကြီးမျိုးကို ကေါက်မ၊ မဟာကေါက်မ ဟုခေါ်သည်။” ဥတု။ ၆၇။ [ဟိန္ဒီ]

ဂြိုဟ်

ဂြိုဟ် - န / ဂြို / ၁။ [ဗေဒင်] လူတို့၏ ကံကြမ္မာကို ဖမ်းကိုင်ဖန်တီးနိုင်သည်ဆိုသော ကောင်းကင်ကြယ်။ (အင်္ဂါ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာ၊ စနေဟု ငါးလုံးလည်း ရေတွက်ကြသည်။ ဓာတုနှင့်ကိတ်ကိုထည့်၍ ခုနစ်လုံးလည်း ရေတွက်ကြသည်။ တနင်္ဂနွေ (နေ) နှင့် တနင်္လာ (လ) တို့ကိုပါ ထည့်၍ ကိုးလုံးလည်း ရေတွက်ကြသည်။ ကိတ်ကိုချွန်၍ ရှစ်လုံးလည်း ရေတွက်ကြသည်။) ၂။ [သိပ္ပံ] နေကြောငှာတွင် နေကို ဗဟိုပြု၍ လည်နေသော အလင်းမဲ့ကြယ်။ (အင်္ဂါ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာ၊ စနေ၊ ကမ္ဘာမြေကြီး၊ ယူရေနပ်၊ နက်ဟရူး၊ ပလူတိုဟု ကိုးလုံးရှိသည်။) [သ]

ဂြိုဟ်ကောင် - န / ဂြို / ၁။ ဂြိုဟ်နှင့်ဆိုင်သော မကောင်းဆိုးဝါးသတ္တဝါ။ “ဂြိုဟ်ကောင်က လျှောက်ထားသည်မှာ။” ကညော။ ၁၉။ ၂။ [ဥပစာ] မကောင်းကျိုးကို ပေးတတ်သောသူ။ “ငါ့ဘယ့်နှယ် ဒီဂြိုဟ်ကောင်နဲ့လာပြီး တွေ့ရပြန်ပါလိမ့်လေ။” ချစ်စို့။ ၈၉။

ဂြိုဟ်ကျ - ကြိ / ဂြိုကျ / [ဥပစာ] ခုက္ခရာထက်သည်။ “သူ့ဟာသူ ဂြိုဟ်ကျတာ အကျိုးကြီးတော့ ဂြိုဟ်မမွေ့ပါစေနဲ့။” ဂြိုဟ်။ ၁၉။

ဂြိုဟ်စာ - န / ဂြိုစာ / ဂြိုဟ်တို့အတွက် တင်မြှောက်ရသော စားစရာ။ “လွှဲဘယ်အသား၊ ဂြိုဟ်စာလည်းကျေး။ ဦးဆေးစင်လျှော်၊ အပေါ်အနိပ်၊ ဂြိုဟ်အိပ်စန်းကျ၊ တရဒုရစ်ချ၊ နဝင်းရွလျက်။” မဂ်ခိုး* ၉။

ဂြိုဟ်စားသက်ရောက် - န / ဂြိုစားသက်ရောက် / [ဗေဒင်] ဇာတာရေခံ၏ အသက်သည် ဂြိုဟ်တလုံးလုံး၏ အသက်နှင့် ယှဉ်တွဲနေခြင်း။ “ဤဂြိုဟ်သက်အတိုင်းပင် မြန်မာလူမျိုးမှာလည်း ဂြိုဟ်စားသက်ရောက်ကို ယောကြသည်။” ဥတု။ ၁၉။

ပြိုဟ်စိပြိုဟ်နင်း - န /ဂျီဒီးဂျီနင်း/ မူလပြိုဟ်မျာ်ခိုရာ ထုသိ
ခွင်တိုသို၊ ထောက်သိ ပြိုဟ်မျာ်း ဝင်ထောက် လာခြင်း။

ပြိုဟ်စိပြိုဟ်နင်း အပေါင်းတို့၊ ပု၊ အခါခပ်သိမ်။ ကင်းလွတ်
ခြိမ်းရသည့်ဖြစ်ပါ၍။” ဗျဉ်။ ၁၁၅။

ပြိုဟ်ဆိုး - န /ဂျီဒီး/ မကောင်းကျိုး ပေးတတ်သော ပြိုဟ်။
“ဗွားဗွားတို့၊ အကုသိုလ် ပြိုဟ်ဆိုးတွေ ဘယ်တော့မျာ်မု
ကင်းဝေးကြရပါလိမ့်” မဟ်ပြု။ ၃၄။

ပြိုဟ်တိုင် - န /ဂျီဒီး/ ၁၊ [ဗေဒင်] နန်းကျရာအခွင်ရှိ ပြိုဟ်ကို
တန်းစီပြုလုပ်၍ အထက်သုံးလုံး အောက်လေးလုံး အစဉ်
လိုက် ထူရသော တိုင်။ “သုံးတန်ပေါ် နိမိပြိုဟ်တိုင်ထူရန်မှာ၊”
ဇေ၊ ဖတ်။ ၆၃။ ၂၊ ပြိုဟ်တို့ကို မည်သို့တော်ရန် ပြိုဟ်ရပ်
တို့ဖြင့် ဆင်ယင်ပြုလုပ်ထားသော ဖယောင်းတိုင်။ “ကွမ်းတို့၊
ပန်းတို့၊ ဖယောင်းတိုင်တို့၊ ပြိုဟ်တိုင်တို့။” မျောက်။ ၉၅။
၃၊ ဘုရား ဇာတိပတ်လည် အရပ်ရှစ်မျက်နှာတွင် စိုက်ထူ
ထားသော သက်ဆိုင်ရာ ပြိုဟ်ရပ်ပါသော တိုင်။

ပြိုဟ်မပြန်ပြေ - ကြိပ် / ဂျီဗျေနန်ဗျေ / မကောင်းသော
ပြိုဟ်တို့၏ အနှောင့်အယှက်မျာ်း ပြေပျောက်သွားအောင်။
“ပြိုဟ်မပြန်ပြေ ခေတ္တခဏ ကွာမြတ်မှ သင့်လျော်မည်။”
ဥပမာ၊ ပ။ ၁၆၅။

ပြိုဟ်ဗွေ - ကြိ / ဂျီဗျေ / [ဥပစာ] ခုကုပေးသည်။ “တယောက်
ယောက်က ဝင်တဲပြီး ပြိုဟ်ဗွေသွားပြီ ထင်တယ်။” စာဆို။
၁၀၇၆။

ပြိုဟ်ဝင် - ကြိ / ဂျီဝင် / ၁၊ လူတယောက်၏ မွေးနေ့၊ အသက်
တို့အရ ပြိုဟ်ကြီးရှစ်လုံးတွင် တလုံးလုံးနှင့် ကြာကြိုက်သည်။
“ကြမ္မာသွင်းယိုင်၊ ပြိုဟ်ဝင်၊ ပြိုဟ်ထွက်၊ ပြိုဟ်တက်ပြိုဟ်နိပ်၊
ပြိုဟ်ဆိပ်နန်းကျ၊ မူလတိမ်ပါး။” လက်မှ။ ၇။ ၂၊ [ဥပစာ]
ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲ ဖြစ်ရသည်။

ပြိုဟ်ဆက် - န /ဂျီသက်/ ပြိုဟ်တို့၏အသက်။ “တောမမည်
သော အင်္ဂါပြိုဟ်ကား ၃ - ၈၈၈ နှစ် အမှတ်ထား၍ ပြိုဟ်ဆက်
အားဖြင့် ရှစ်နှစ်အရေအတွက် အမှတ်ပြု၍ တားကြကုန်၏။”
လောကုတ်။ ၁၀၇ - ၁၀၈။

ပြိုဟ်သိမ် - န /ဂျီသိမ်/ အလွန်သေးငယ်သောပြိုဟ်။ “ပြိုဟ်သိမ်
ပေါင်ဆာထောင်ခန့်ကို မားစိနှင့် ဂျူပီတာအကြားတွင်
တဖြည်းဖြည်း တွေ့ရှိလာခဲ့ကြလေသည်။” အာကာ။ ၇၈။

ဂ

ဂူကလေး - န /ဂျီကလေး / အလွန်အသက်ငယ်သော နှမ်းလျှင်
တမျိုး၏ အမည်။ “သာထွန်းပြု။ ဂူကလေးစသော နှမ်းမျာ်း
သည် ဤအမျိုးတွင် ပါဝင်သည်။” ဖေပင်။ ၁၄၈။

ဂွေချော - န /ဂျီချော/ အကောင် အကြီး၊ အလတ်မျာ်းသာ
ပါဝင်သော ငါးပိ ငါးခြောက်။ “ဂွေချောသေတ္တာ ၁၆၅ လုံးကို
၁၃၇ - ဂဲ။” တင်းစာ။

ဂွဗိုး - န /ဂျီဗိုး/ အကောင်လတ် ငါးဖယ်အောင်း ငါးပိ။
“ပန်းဆာနော် ဂွဗိုး ၃၀ပိ၊ ၃၁ပိ မကျဘဲ ခိုင်နေသည်။”
တင်းစာ။

ဂွေး

ဂွေး - န /ဂွေး/ စိမ်းစားငါးပိ လုပ်ရသော ပုခွန်ငယ်တမျိုး။
(ဂွေးကြီး၊ ဂွေးနီ၊ ဂွေးလေးဟူ၍ အမျိုးပြားသည်။)

ဂွမ်း

ဂွမ်း - န /ဂွန်း/ဂွမ်း/ ၁၊ ဝါဖတ်လေးဖြင့် ဖတ်ပြီး၍ ညက်သော
နေသော ဝါသား။ “ဝါဘန်၍ ထားသည့်ခြင်းမှာ ဝင်၍ တို့မိ
ပြန်ရာ တကိုယ်လုံး ဂွမ်းမွေးတွေကပ်လျက် မျောက်ပြုကြီး
သတ္တန်ဖြစ်၏။” ပညတ်။ ၆၉။ ၂၊ ကြိတ်ထားသော
သားမွေး။ “ဗွပ်လျှော်ပြီးသားမွေးမျာ်းကို ဂွမ်းဖြစ်အောင်
ကြိတ်သည့် ဓက်ခန်း။” လန်ခန်း၊ ၈။ ၂၆၂။

ဂွမ်းကပ် - န /ဂွန်းကပ်/ ၁၊ ဂွမ်းကို ဖြန့်ညှိပြီး အပ်ချည်မျှင်မျာ်း
ဖြင့် ထိန်းသိကာ ဖျင်နှစ်ချည်၍ အနှေးတည်အဖြစ် သုံး
သော ခြံစောင်တမျိုး။ ၂၊ ဂွမ်းကို အပ်ချည်မျှင်မျာ်းဖြင့်
ရက်လုပ်ပြီး ဖျင်နှစ်ချည် ညှပ်၍ သော်လည်းကောင်း၊
မညှပ် သော်လည်းကောင်း အနှေးတည်အဖြစ်အသုံးပြုသော
ခြံစောင်တမျိုး။

ဂွမ်းအင်္ကျီ - န /ဂွန်းအင်္ကျီ/ ဖျင်နှစ်ထပ် အကြားတွင် ဂွမ်း
ထည့်၍ ချုပ်ထားသော အင်္ကျီ။

ဂွမ်းခက် - န /ဂွန်းခက်/ အထပ်အလွှာ ပြုလုပ်ထားသော ဂွမ်း။

ဂျွတ်

ဂျွတ် - န /ဂျွတ်/ ယားနာတမျိုး။ “ယားနာ၊ ဝဲနာ၊ ဘောက်
နာ၊ ဂျွတ်နာ၊ သမင်ဖြူ၊ သမင်ရက်...တို့အတွက်။” ဆေးတို၊
၈။ ၁၇။

ဂျွန်

ဂျွန် - န /ဂျွန် / အင်္ဂလိပ်လတွင်ခြောက်လမြောက် ဖြစ်သော
လ၏ အမည်။ [လိပ်]

ဂျွန် - န /ဂျွန်/ အညံ့ အကောင်း အသေး အကြီး အကြမ်း
အချော သည် စေတနာ့အနေဖြင့်။ “လက်ကျန်နည်းရာ
ငါးကြီးကြပ် ဂျွန်အချောအလှ ဂဝီ မေ့လာ၏။” တင်းစာ။

သ

သ - န / ဂါ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် လေးလုံးမြောက် အက္ခရာ။ သ ကြီးဟု ခေါ်သည်။

သကြီး - န / ဂါဂါး / သ အက္ခရာ၏ အမည်။ (က ကြီး၊ ဃ ငြီး၊ င ကြီး၊ ဋ ကြီးဟူသော ကြီးလေးလုံး အက္ခရာတွင် ပါဝင်သည်။)

သဋ္ဌိ - န / ဂဓီ / နှစ်ဆယ့်လေးမိနစ်နှင့် ညီမျှသော ကာလအပိုင်း အခြား။ “ကိုးရသုဓမ္မာန်တယံတနု တပေါင်းလဆန်းတဆယ့် နှစ်ရက် သောကြာနေ့၊ နက္ခတ်နှစ်ဆယ်၊ လေးဆယ်ခုနှစ် ယဇ္ဇိ၊ မကရာ ဝန်း၊ ကရကဋ္ဌိ လက်၊ မွန်းတည့်ကျော်တွင်... ရွှေနန်းတက်တော်မူသည်။” ညောင်ရမ်း။ ၄၇၉။ [ပါ]

သနာ - န / ဂနာ / ခ၊ နွားနို့ ပြင်ချက်သော ထမင်း။ နို့ ထမင်း။ “ထိုရစ်သော နွားတို့ ၏ နို့ ရည်ပြင်သာ ဆနာနို့ ဆွမ်းချက် လေသော်။” ဝိ၊ ၄၀။ ၂။ နွားနို့နှင့် အခြားအရသာကောင်း ရှိသော အရသာများကို ရောချက်ထား၍ ခံနေသော စားဖွယ်။

“ကောင်းဆိုးရသာ၊ ဗြိန်နိုးရာသာ။ ဆနာနို့ခါ၊ ပျားတင်လဲ နှင့်။” ပါဠိ* ၅၅။ [ပါ]

သရာဝါသ - န / ဂရာဝါသ / အိမ်ထောင်သားမွေးခြင်း။ “သရာ ဝါသ၊ သမ္မာပဟ၊ ကိစ္စမြားမြောင်၊ လူတို့ ဘောင်၌။” လော သာ* ၁၆။ [ပါ]

သော

သောသ - န / ဂေါသ / ထင်သောအသံရှိသော အက္ခရာ။ ပြင်းပြင်းစွတ်အပ်သော အသံရှိသော အက္ခရာ။ “ဂ၊ ဃ၊ င။ ဇ၊ ဈ၊ ည။ ဋ၊ ဌ၊ တ။ ဒ၊ ဓ၊ န။ ဇ၊ ဘ၊ မ။ ယ၊ ဖ၊ လ၊ ဝ၊ ဟ၊ ဌ၊ ဤ၊ ၂၁ လုံးတို့ ကား ထင်သောအသံ ရှိသည်ဖြစ်၍ သောသဟု ခေါ်၏။” ဝေါ၊ ၆၃။ [ပါ]

င

င - န / ငါ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ငါးလုံးမြောက်အက္ခရာ။ ငဟုခေါ် ခေါ်သည်။

ငါ - ကြိ / ငါ / ဓမ္မေသည။ လုံလောက်သည်။ “ဤအလှူ ဓရပ်သို့ ရောက်လာလျှင် မရ၊ မင၊ မဝ၊ မလောက် မရှိစေနှင့်။” ဝေဇာတ်။ ၅၂။

င - န / င / ယောကျ်ား၏ အမည်ရှေ့က ရင့်ရင့်သီးသီး ထည့်သော စကားလုံး။ (ရင်းနှီးသူတို့၏ အမည်ရှေ့ကလည်း ထည့်သုံးတတ်သည်။)

- နစ ငါ / ငါ၏။ ငါ။ “နက္ခိတ င မိဘားမှာ မိဘများ ကို ကန်တော့ချင်လို့။” စိုး၊ ၃၂။

ငကျောက် - န / ငကျောက် / ကောက်ကြီးစပါးတမျိုး။ “ထို ကောက်ကြီးမျိုးသည် မြီးတို၊ မြီးရည်၊ မြီးတုံး၊ ငစိန်၊ ငကျောက်၊ ငကျွဲ၊ ငကျည်း။” ဥပု၊ ၆၃။

ကျွဲ - န / ငကျွဲ / ကောက်ကြီးစပါး တမျိုး။

ငချိပ် - န / ငချိတ် / ခ ရမ်း ရင့်ရောင် အ ဆင်း ရှိသော ကောက်ညှင်းမျိုး။

ချိပ်ညှိပြောင်း - န / ငချိတ်ညှိပြောင်း / အရေအရောင်ညှိသော ပြောင်းမျိုး။

ချိပ်သွေး - န / ငချိတ်သွေး / ခရမ်းရင့် အရောင်။

ခိုင်ခွင် - န / ငခိုင်ယွင် / ဆေးဖော်သော အပင်တမျိုး။ သရက်ပွန်ပင်။

ငစဉ်းလဲ - န / ငစဉ်းလဲ / လိပ်လည်ကောက်ကျစ်သော သတ္တဝါ။

ငစည်နှစ် - ကြိ / ငစိန် / ငစိန် / [ရခိုင်] သမိုင်း ပုံပြင်တို့ကို ရွတ်ပြရယူမြူးဖွယ်ရာ ဖွဲ့နွဲ့သီဆို၍ ကပြသည်။ (ထိုသို့ ကပြရာတွင် လက်ဆွဲ၊ လှော်တက်၊ ယက်သို့ စသော ဇာတ်လမ်း ဆိုင်ရာဟူသောတို့ကို အသုံးပြုသည်။)

ငစိန် - န / ငစိန် / ကောက်ကြီး သို့မဟုတ် သက်ရင့်စပါးမျိုးစု တခု။

ငစ - န / င ဆဉ် / တစုံတဦးကို ဖိနှိပ်ချိုးနှိမ်၍ ခေါ်ဝေါ်သော စကားလုံး။ (ယုတ်သုလူ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။) “မောင်နှင့် နှမ၊ တောသို့ ကြွသော်၊ ငစ မြွေမီး၊ မျက်ရန်းကျိုး၍။” မြူး* ၁၁၈။

ငဆစ်သွား - န / ငဆစ်သွား / ကဆစ် - န၊ နှင့် အက္ခရာ။

ငတီ - န / ငတီ / ယောကျ်ားကို ပြောင်လှောင် နှိမ့်ချလိုသော စိတ်ဖြင့် ခေါ်သော စကားလုံး။ ငနဲ့၊ အကောင်။

ငတေ - န / ငတေ / ဆိုးသွမ်းပေတေနေသောသူ။ “ဘယ်သူ သေသေ၊ ငတေမာရင်မြီးရော။” ဂူ၊ ၁၅၀။

ငနဲ - န / ငနဲ / ငတီ။ အကောင်း။ “ဘာသာ ဆဲစေတော့၊ ပူရတဲ့ ငနဲမှာဖြင့်၊ မူလက လွဲခဲ့ပြီပို့။” မောင်ပိုး၊ ၅။ ၂၀။

ငပေါ - န / ငပေါ / ပိုချည်မျှင်အတွက် မွေးသော ပိုးကောင် တမျိုး။

ငပုပ်မင်း - ကြိ / ငပုတ်မင်း / နေ၊ လ တို့ကြွတ်သည်။ နေ၊ လ

တို့ကို ထုဟုအသုရန် ဖမ်းသည်။ “ထုဟုပြုဟ်သည် နေ လ တို့ကို ဖမ်းသည်ကိုပင် ဧပစ်ဖမ်းသည် ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသော မြန်မာ့ဝေါဟာရ စကား။” ခေါ်လိ။ ၂၅။

ဇေယျဝံသ - န / ဇယျဟုင် / ပဲခူးရိုးမတောင် အရှေ့ပိုင်းတောကြီး တို့တွင် ပေါက်သော ဆေးဖက်ဝင်သည့် နွယ်ပင်ကြီးတမျိုး။ သရက်ပုံမွန်စိုပင်။

မြေပြင် - န / ဇယျဟုင် / သခွားတမျိုး။

ဇေယျဝံသ - န / ဇမိုက်သား / မိုက်မဲဆိုးညစ်သောသူ။ “နွား သတ်သမား ဇေယျဝံသလည်း...မဟာအဝီစိငရဲကြီး၌ ခံရလေ ၏။” နဂ။ ၄၇။

မြောက်တောင် - န / ဇမျောက်တောင် / ၁။ စပါးပျိုးပင်များကို ကိုက်ဖြတ်ဖျက်ဆီးသော ပေါက်ဖတ်။ (ကွက်နာပိုး၊ စပါး ညှဉ်နက်ပိုး၊ ပိုးတောင်တံ၊ ပင်ဖြတ်ပိုး၊ ရှောက်ဆူးပိုး၊ အရွက် ပိုးဟူ၍ ဒေသအလိုက် အမျိုးမျိုးတွင်သည်။) ၂။ စပါးသီး သောအခါ အနှံကို ကိုက်ဖြတ်ဖျက်ဆီးသော ပေါက်ဖတ်။ (စပါးနှံပိုး၊ နှံဖြတ်ပိုးဟူ၍ ဒေသအလိုက် တွင်သည်။) ၃။ မြစ် ရေကျ၍ ကျွန်းပေါ်သောအခါ စိုက်ပျိုးသည့်ဆေးပင်၊ အာလူး ပင် စသည်တို့ကို ကိုက်ဖြတ် ဖျက်ဆီးသော ပေါက်ဖတ်။ (တောင်တံ၊ ပိုးနုဂါး၊ ပိုးသံကောင်၊ မြတ်ပိုးဟူ၍ ဒေသအလိုက် တွင်သည်။)

မြောက်တောင်

ဇေ - န / ဇယံ / ၁။ မကောင်းမှုပြုလုပ်သူများ နောင်တမလွန် ဘဝ၌ ဆင်းရဲကြီးစွာ ခံရစေရန်။ (ငရဲကြီး၊ ငရဲငယ်၊ လောကန္တရိုက်ငရဲဟူ၍ အမျိုးပြားသည်။) ၂။ [ဥပစာ] အခြေဆုံး အနေဆုံး။

ဇေကြီး - ကြံ / ဇယံကြီး / ငရဲတွင် ခံရသည်။ “အထင်လွဲ၍ စွပ်စွဲလျှင် ဇေကြီးကုန်ပါမယ်။” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၁၆၇။

ဇေကြီး - န / ဇယံကြီး / အရင်းခံဖြစ်သော ငရဲ။ (ငရဲကြီးကား ရှစ်ထပ်ရှိသည်။) သိဒ္ဓြိမ်းငရဲ၊ ကာဠသုတ်ငရဲ၊ သဗ္ဗာတငရဲ၊ ဧရာဝတီငရဲ၊ မဟာဧရာဝတီငရဲ၊ တာပဒငရဲ၊ မဟာတာပဒငရဲ၊ အဝီစိငရဲ ဟူ၍ ဇေကြီးရှစ်ထပ်တို့ ညည်း။” နေဇာတ်။ ၆၂။

ဇေတု - န / ဇယံအေ / ဇေ - န၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “ဇေအေ ကြီးမလားတော့ မသိဘူး။” ရွှေ ၇၀။ ၂၃၂။

ဇေမီး - န / ဇယံမီး / ၁။ ငရဲသူ ငရဲသားတို့ကို လောင်သော မီး။ “အဝီစိငရဲမှာဖြစ်၍ ဇေမီးလောင်၍နေသော။” အဟာရ။ ၃၇။ ၂။ သိပ္ပံပညာတွင် အက်ဆစ်ဓာတ်ပြင်းတမျိုး။ “အချဉ် ရည်သက်သက်သည် ဇေမီး ခေါ်သော ယဇ်ခဲရည် ကဲ့သို့ ထက်၏။” ဥတု။ ၁၅၂။

ဇေသစ်ငုတ် - န / ဇယံသစ်ငုတ် / ၁။ ငရဲတွင် မကျွတ်လွတ်နိုင် လောက်အောင် ကြာရှည်လေးမြင့် အပြစ်ခံရသူ။ “သံသရာ ၌လည်း အပါယ်လေးပါး၌ကျ၍ ဇေသစ်ငုတ် ဖြစ်လိမ့်မည်။” ဟံသာပျံ၊ ၄၄၄။ ၂။ ခုတ်ချိုင့်ရာမှ ကျန်နေရစ်သော မြစ် ချောင်းကမ်းစပ်၌ သစ်ပင်ငုတ်။ “ဒီရေစပ်နားကို၊ ကနစ်တဲ့၊ ဇေသစ်ငုတ်၊ တွေးရွပ်တော်လော်၊ မတော်၌လည်း မမြင် ကောင်း။” ပေါစိ၊ ပ။ ၃၉၂။ ၃။ ဒီချောင်းအရပ်တွင် နုန်း ထဲမှ အညွန့်အညွန့်သက်သပွယ် မိုးမျှော် တောင်ထွက်သော လမုမြစ် စသည်။

ဇေအိုး - န / ဇယံအိုး / လောဟကုမ္ဘီငရဲငယ်တွင် အပြစ်ရှိသူတို့ ငရဲခံရရာ သိပ္ပံပညာအပြည့်ရှိသော သံအိုးကြီး။ “မမှန်စီရင် သောသူတို့ ဇေအိုးတွင် စောက်ထိုးပြောင်းပြန် ခံရသော အကြောင်း။” နု။ ၂၃။

ဇေ့မတူ - န / ဇယံနုမတူ / အရွက်ချွန်း အပွင့်ဖြူရှိသော ပင်ငယ် ပင်စောက်တမျိုး။

ဇရုတ် - န / ဇယုတ် / ၁။ ပူစပ်သောအသီးတောင် သီးသည့် အ ပင်ငယ်တမျိုး။ (မြန်မာပြည်တွင် ထင်ရှားသော ဇရုတ်နှစ်မျိုး မှာ ၁။ ဇရုတ်ပုနှင့် ၂။ ဇရုတ်ရှည်လည်းခေါ်သော မြွေစွယ် တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အသီးကို စပ်သီးဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။) ၂။ ပူစပ်သော အသီးအစေ့ရှိသည့် နွယ်ပင်တမျိုး။ ဇရုတ် ကောင်း။ (ကွမ်းနှင့် မျိုးနွယ်သည်။)

ဇရုတ်ကောင်း - န / ဇယုတ်ကောင်း / ဇရုတ် - န၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ဇရုတ်ကျည်ပွေ - န / ဇယုတ်ကျည်ပွေ / ဇရုတ်ဆုံတွင် အသုံးပြု သော ကျည်ပွေ။

ဇရုတ်ဆုံ - န / ဇယုတ်ဆုံ / ဇရုတ်သီး၊ ကြက်သွန် စသည် တောင်ရသော ဆုံ။

ဇလျှင် - န / ဇယံ / ကမ္ဘာ့ကျောက်ထု ဖြိုကွဲမှုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မီးတောင်ချောက်ချားမှုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားသောချောက် ချားမှု ထုထုကြောင့်ဖြစ်စေ ကမ္ဘာ့အပေါ်လွှာ တုန်လှုပ်ခြင်း။

ဇဟစ် - န / ဇဟစ် / နှုတ်သီး၊ လည်ပင်းနှင့် ခြေတံရှည်၌ လည်ပင်းနှင့်ပင်ပုံတူ နီညိုဆောင်ရှိသော ရေစပ်တွင် ကျက်စား သည့် ငှက်ကြီးတမျိုး။

၁၂ - နစ/ ၁။ မိမိကိုယ်ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ (များသော အားဖြင့် ကြီးသူက ငယ်သူသို့ ဖြစ်စေ၊ ရွယ်သူက နားသူဖြစ်စေ

သုံးရသည်။) “ဟယ်ယောကျ်ားယုတ်။ နင်နှင့် ငါ ထိုက်တန် သလော။” ဟိကုတ်။ ၆၀၄။

ငါးစား - န / ငါးစား / မိမိ၏ အကျိုးကိုသာကြည့်၍ သူတပါး၏ အကျိုးကို လျစ်လျူပြုသော အကျင့်။

ငါစွဲ - န / ငါစွဲ / ၁။ ဤခန္ဓာငါးပါးအစသည် ငါပိုင်ဖြစ်၏။ ငါ ဖြစ်၏။ ငါ၏အတ္တဖြစ်၏ဟူ၍ တကွာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့် စွဲလမ်းခြင်း။ အတ္တဒိဋ္ဌိ။ “ဘယ်တော့မှ စိတ်မညစ်လိုလျှင် ငါစွဲ ဖြတ်။” ကောင်းစား။ ၃။ ၂။ မိမိပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သည် ကိုမှ မှန်သည်ဟု စွဲလမ်းခြင်း။

ငါတစော - န / ငါတစော / မာနထောင်လွှားသံ။ သူတပါးကို အမှူမထားပဲ မိမိထင်ရာပြုလုပ်ခြင်း။ “သူ့မှာ ဘယ်နေရာ ဖြစ် ဖြစ် ငါတစော ချည်းသံ။” နှဲ့။ ၁၇။

ငါတစောကော - ကြ / ငါတစောကော / သူတပါးကို အမှူမထားပဲ မိမိထင်ရာ ပြုလုပ်သည်။ “တကိုယ်တည်း ငါတစောကော တတ်တဲ့ ပညာရှင်တွေရှိတယ်ကို ပေးပျက်စေတယ်။” ခေတ် ဟောင်း။ ၂၂၄။

ငါးတွေ - န / ငါးတွေ / ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံဖူးသော အတွေ့ အကြုံ။

ငါး

ငါး - န / ငါး / အထက်ချူရန် ပါးဟက်မျှားရုံ၍ များသော အားဖြင့် အကြေးခွံဖုံးအုပ်နေပြီးလျှင် ရေယက်ဖြင့် သွားလာ ကာ ဆွဲတောင်းမျှားပါးသော ကျောရိုးချည် ရေနသတ္တဝါ။ (ငါးတို့ကို ၁။ ပင်လယ်ငါး ၂။ မြစ်ချောင်းငါး ၃။ အင်း အိုင်ငါးဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲနိုင်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့် ရေချိုငါး၊ ရေငန်ငါးဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲသည်။)

ငါး - န / ငါး / လှေ၊ သမုန်တို့၌ တက်မအောက်က ခံရန် ခွေ ပျဉ်နှင့် ဆေးတောင်တွင် ကပ်ရိုက်ထားသည့် သစ်သားပြား။ “လှေငယ်မျှားမှာလည်း လှေကြီးမျှားကဲ့သို့ပင် တက်မခံ၊ တက်မမြောင့် ကြဆစ် - ငါး - တက်မမျှားဖြင့် ပလီပလာ ဆန်းကြယ်စွာ လုပ်ဆောင်ရသည်။” ခွေ။ ၅။ ၄၉ - ၅၀။

ငါး - န / ငါး / လေးခုနှင့် ခြောက်ခု အကြား ဖြစ်သော အရေအတွက်။ ၅။

ငါးကလေး - န / ငါးကလေး / ငါးဆယ့်စွဲ လုပ်လေ့ရှိသော ငါး တမျိုး။

ငါးကင် - န / ငါးကင် / ငါးငါး / မီးကင်ထားသော ငါး။

ငါးကမ်း - န / ငါးကမ်း / ရွှည်လျား၍ အတန်ငယ်ပြားသော ကိုယ် မှီပြီးလျှင် ရွှေရောင် တောက်သော မျက်လုံးမျှား ရှိသည့် ငါး တမျိုး။

ငါးကန် - န / ငါးကန် / ငါးမွေးမြူလှောင်ထားရန် အလိုငှာ ပြုလုပ်ထားသော ကန်။

ငါးကန်မျိုင်း - န / ငါးကန်မျိုင်း / ငါးကင်းနှင့် ဆင်တူသော်လည်း ကြုံ ခိုင်၍ ခေါင်း၏ဘေးရင်သည် ရွှေရောင်တနေသော ရေငန် ငါးတမျိုး။

ငါးကုံး - န / ငါးကုံး / ပင်လယ်ငါးတမျိုး။

ငါးကျီးကန်း - န / ငါးကျီးကန်း / ငါးကျီးကန်း / ရွှည်လျား၍ လုံးယောင် ပြားယောင်ရှိသော ပင်လယ်ငါးတမျိုး။

ငါးကျည်း - န / ငါးကျည်း / အစိပ်ထန်သော ရင်ဆူးတောင် မှီပြီးလျှင် နှုတ်ခမ်းမွေးပါသော ငါးတွေ့မျိုးစင် ရေချိုငါးငယ် တမျိုး။

ငါးကျည်းခြောက် - န / ငါးကျည်းခြောက် / ၁။ ကျပ် ထိုက် ထား သော ငါးကျည်း။ ၂။ [၁၉၈၇] ပိန်ပြီးမည့်ခြောက်သောသူ။

ငါးကျပ်တိုက် - န / ငါးကျပ်တိုက် / ကျပ်စင်တွင်တင်၍ မီးခိုး မီးငွေ ဖြင့် ခြောက်သွေ့ကျက်နပ်စေသော စားဖွယ်ငါး။

ငါးကျပ်တင် - န / ငါးကျပ်တင် / ငါးကျပ်တိုက်။

ငါးကြီးဆီ - န / ငါးကြီးဆီ / ၁။ ကောသိခေါ်သော ငါးတမျိုး၏ အသည်မှရသည့် ဆေးကပ်ဝင်သော ဆီတမျိုး။ ၂။ ဝေလငါး စသည်တို့ ယုတ်ယုတ်သော အဆီ။ (သဘောဆေးဖော်ရာတွင် သုံးလေ့ရှိသည်။)

ငါးကြီးအန်ဖတ် - န / ငါးကြီးအန်ဖတ် / အပူပိုင်း ပင်လယ်တွင် မျောနေသည့်ကို လည်းကောင်း၊ ဝေလငါးတမျိုး၏ အမှတ် တွင် လည်းကောင်း တွေ့ ရသော ဖယောင်းနှင့်တူသည့် အရာ ဝတ္ထု။ (နံ့သာအဖြစ်၊ ပရဆေးအဖြစ် ဧ သုံးပြုကြသည်။) ဟယူးလူမျိုးတို့က ငါးကြီးတမျိုးက အန်ထုတ်လိုက်သော အန်ဖတ်ဟု ဆိုသည်။)

ငါးကြင်း - န / ငါးကြင်း / လိမ္မော်ရောင်ဆူးတောင်များရှိ၍ ငွေညို ရောင်ကျောက်ကုန်းရှိသော ငါးသိုင်းမျိုးစင် ခရုချိုငါးတမျိုး။

ငါးကြင်းကြေး - န / ငါးကြင်းကြေး / ၁။ ငါးကြင်း၏ အထက်ထပ် အလွှာလွှာဖြစ်နေသော အကြေး။ “နေပူမရှိ၊ မိုက်မကိုမလေး၊ ငါကြင်းကြေး သို့၊ တိမ်မြေးမလပ်၊ အထပ်ထပ်ကို၊ လျပ်လျပ် နှင်းဘောက်....ရေသာသာသို့။” မဂ်ဇိုး* ၇၄။ ၂။ စိန်၊ ကျောက် သွေးရာထုင့် အကွက်ဖော်ပုံတမျိုး။ ၃။ ပြာသာဒ်တို့တွင် ပါဝင်သော ငါးကြင်းကြေးသတ္တန် အဆင်တန်ဆာ တမျိုး။ “ပွင့်ဝန်းအင်းသွယ်၊ မြင့်နိုးကယ်သား၊ မိုးလယ်မောက်မောက်၊ ဆန်းကြယ်ပေါက်၏ နေအရက်ပြု၊ ဥက္ကဟု၊ မပူစတန်၊ သုရကန်ပြင်၊ မှန် ငါးကြင်းကြေး၊ ပင့်ကူမြေးသို့။” ဗိမာန်* ၁၅။ ၄။ မောက်တိုမောက်လှ၊ ဗာလည်ကွေးစသော ရွှေဆစ် ဝတ်တန်ဆာ အချို့တွင်ပါသည့် ငါးကြင်းကြေးသတ္တန် အကွက်။ “မောက် တို မောက် လှ၊ ပါကူ လည် ကွေး၊ ငါးကြင်းကြေးနှင့်၊ ပုံသွေးမချို့။” ဗသေ* ၁၄၈။ ၅။ သုဇယန်နာ

ရောင်ကြောင့် မျက်စိတွင် ငါးကြင်း၏အကြေးကဲ့သို့ ဖြစ်တတ် သော ရောဂါတမျိုး။

ငါးကြင်းမျက်ဆန်နီ - န / ငါးကြင်းမျက်ဆန်နီ / နှုတ်ခမ်းထူ၍ အကြေးခွံတွင် အနီပြောက် ပါတတ်သော ငါးကြင်းတမျိုး။ (ငါးမျက်စိနီ၊ ငါးမျက်ဆန်နီ၊ ငါးမြစ်ချင်းဟုလည်း တွင် သည်။)

ငါးကြမ်းမြီး - န / ငလှင်းမီး / ၁၊ နာရီစက်ကို သွားနေအောင် အားပေးသော ကျောက်ဆွန်း သံဆွန်း။ ၂၊ လက်ဖဝါးတွင် ငါးကြမ်း၏ အမြီးသဏ္ဌာန် ဖြစ်ပေါ်နေသော လက္ခဏာ။

ငါးကြမ်းမြီး

ငါးကြောင်း - န / ငလှင်းမီး / အထက်ပေး နှုတ်ခမ်းမွေး အလွန် ရှည်သော ငါးပတ်မျိုးအဝင် ခေါင်းရှည် ငါးတမျိုး။

ငါးကွဲယင် - န / ငါးကွဲယင် / [တောဝယ်] ကကူရံ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ငါးကွမ်းရုပ် - န / ငကွမ်းယုတ် / ရှည်၍ တုတ်သော အမြီးခွ နက် သည့် ဗြူညိုထောင်ရှိသော ပင်လယ်ငါးတမျိုး။ (ငါးကင်းပါးယု လည်း ခေါ်သည်။)

ငါးစူး - န / ငစူး / နှုတ်ခမ်းမွေးပါသော စိမ်းညိုညို မှိုင်းသည့် အကြေးမဲ့ ငါးတမျိုး။ (အဆိပ်ထန်သော ဆူးရှိသည်။)

ငါးခုတ်ထိုး - န / ငခုတ်တုန်း / ငါးခုတ်တုန်း / ၁၊ ငါးကို တင်၍ ခုတ်ရသော စဉ်းနှိုးတုံး။ ၂၊ [ဥပစာ] ပြောမနာ ဆိုမနာ မတုန်မလှုပ် နေတတ်သူ။

ငါးခုံးပ - န / ငခုန်းမာ / အမြီးရင်၌ အနက်ပြောက်ရှိသော ငါးငယ်တမျိုး။ (ငါးခုံးမမြီးကွက်ယုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးချဉ် - န / ငချဉ် / ထမ်းနှင့် ဆားထည့်ကာ စိတ်၌ လည်း ကောင်း၊ စည်းနှောင်၍ လည်းကောင်း ချဉ်အောင် ပြုလုပ် ထားသော စားဖွယ်ငါး။

ငါးခြောက် - န / ငချောက် / ခွဲစိတ်၍ ဆားထည့်ကာ အခြောက် လှန်းထားသော စားဖွယ်ငါး။

ငါးခြောက်ငါးခြမ်း - န / ငချောက်ငချွန်း / ငါးခြောက်၊ ပုစွန် ခြောက် စသော စားဖွယ်များကို စုပေါင်း ခေါ်ဝေါ်သော အမည်။

ငါးခွေးလျှာ - န / ငခွေးလျှာ / ခွေး၏ လျှာကဲ့သို့ ပီပြားသော ငါးတမျိုး။ ငါးထန်းရွက် / (ငါးတစ်ခြမ်းယုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးစင်စပ် - န / ငစင်စပ် / ချောင်းမြောင်းတို့တွင် နေသည့် အရိုးများသော ငါးငယ်တမျိုး။

ငါးစင်ခိုင်း - န / ငစင်ယိုင်း / ဦးထိပ်ကြမ်း၍ နှုတ်ခမ်းမွေးနှင့် အဆိပ်ထန်သော ဆူးတောင်ရှိသည့် ငါးတမျိုး။

ငါးစင်း - န / ငစင်း / ပြူးသော မျက်စိတို့ကို ဝေဖန်၍ မြစ်ရေတွင် ကူးနေလေ့ရှိသော စား၍ကောင်းသည့်ငါးတမျိုး။

ငါးစင်းပြား - န / ငစင်းပြား / ပြားသော ငါးစင်းတမျိုး၏ အမည်။

ငါးစည်စောင်း - န / ငါးစည်စောင်း / ကကူရံ၊ ငါးပုတ်သင် စသော ငါးတို့၏ ဝမ်းတွင်း၌ တွေ့ရသည့် မျဉ်းကွေးသော အမြူထောင်

လေးစိတ်။ (ယင်းကို ကျို၍ ကော်အဖြစ် ကျောက်ကျော အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။)

ငါးစပ်စောင်း - န / ငါးစပ်စောင်း / ဂျပ်ခတ်သည် အနံ့တိုဖျင် ငါးစက် အလျားလိုက်လေးစ ထိပ်ဘက်တွင်တစ် စပ်ထား သော စောင်း။

ငါးစိမ်းငါးစို - န / ငါးစိန်းငါးစို / လတ်ဆတ်သော ငါး။ ဟင်း မချက်ရသေးသော ငါး။ (ငါးခြောက်၊ ငါးပိတို့မှ ကွဲပြား အောင် သုံးရသော စကားလုံးဖြစ်သည်။)

ငါးစိမ်းတန်း - န / ငစိန်းဒန်း / ငါးစိမ်းထောင်းသော ဈေးတန်း။

ငါးစိမ်းညည် - န / ငစိန်းညည် / ငါးစိမ်းထောင်းသူ။

ငါးဆားနယ် - န / ငဆန်းယု / ရက်အနည်းငယ်အတွင်း စားသုံးရန် ဆားလူးပိသိပ်ထားသော စားဖွယ်ငါး။

ငါးဆောင် - န / ငါးလှောင် / အမြောင့်ငါးချိန်သော အသီး သီးသည့် ပင်လယ်တမျိုး။

ငါးဆပ် - န / ငဆုတ် / ငါးကိုစဉ်၍ ထောင်းပြီးလျှင် လက်ဖြင့် အဆုပ်ပြုလုပ် ကြော်ချက်ထားသော စားဖွယ်။

ငါးဆယ်ဆား - န / ငါးလယ်သွား / ၁၊ တပ်သား၏ ထက်ဝက်ဖြစ် သော အလေးချိန်။ ၂၊ ကျပ်ဒင်္ဂါး ငါးဆယ်နှင့် ညီမျှသော အလေးချိန်။

ငါးညို - န / ငညို / [ရခိုင်] ညိုပြာထောင်ရှိသော ပြားရှည်ရှည် ပင်လယ်ငါးတမျိုး။ (တနင်္သာရီဘက်တွင် ငါးပူစင်းဟု ခေါ် ကြသည်။)

ငါးတင် - န / ငတင် / ကျောဆွေးတောင်နှင့် နှာယောင်ပေါ် တွင် အမည်းဖုတ်အုပ်ပါသော ငါးငယ်တမျိုး။

ငါးတောင်ညှင်း - န / ငခေါင်ညှင်း / ရှည်လျားသော နှုတ်သီးနှင့် လုံးလျောင်းသော ကိုယ်ရှိသည့် ငါးတမျိုး။

ငါးတန် - န / ငဒန် / ဒီချောင်း အရပ်တို့တွင် ကျက်စားလေ့ရှိ သော နှုတ်ခမ်းမွေးပါသည့် အသားစား ငါးတမျိုး။ (ငါး ဟင်းငယ်ယုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးထန်ပိန်း - န / ငဒန်ပိန်း / ဒီချောင်းရေရပ်တွင် ပေါက်သော အရွက်ထူပိန်း ရှည်ပျော့သည့် ယားယံစေတတ်သော အပင် တမျိုး။

ငါးတွပ် - ကြံ / ငါးတွတ် / ငါးသည် အစာကို ကိုက်ယူသည်။ ဟပ် သည်။

ငါးထီ - ကြံ / ငါးထီ / ငါးများစွာ ဖမ်းမိသည်။

ငါးထန်းရွက် - န / ငထွက် / ငါးခွေးလျှာ။ “ငါးထန်းရွက်ဟု သည် အောက်အရပ်၌ ငါးခွေးလျှာဟူ၍၎င်း၊ ငါးတစ်ခြမ်း ဟူ၍၎င်း ခေါ်သော ငါးတမျိုးမဟုတ်ပဲ။” ခုံနန်း။ ၁၅၇။

ငါးထုပ် - န / ငထုပ် / စဉ်၍ ထောင်း၍ အမွှေးအကြိုင်၊ အနံ့နို့ စသည်တို့ဖြင့် နယ်ကာ အထုပ်ပြုလုပ် ပေါင်းထားသော ငါးစားဖွယ်။

ငါးထွေ - န / ငထွေ / ဦးခေါင်း အလွန်ကြီး၍ နှုတ်ခမ်းမွေးပါ သော အသားစား မြစ်ငါးကြီးတမျိုး။

ငါးထွေရေ - န / ငထွေယေ / ငါးထွေ၏ အရေခွံနှင့် တူသော အရာ။ နုရုမာ ခင်လာသော ဟင်းရွက်။

ငါးစုတ် - န / ငါးစုတ် / ငရုတ် / ဂျဉ်လျား၍ အတန်ငယ် ပြားသော ငါးတမျိုး။

ငါးခေးရွှည် - န / ငါးခေးလှေ / ငခေးလှေ / ကိုယ်မှာ ရွှည်ပြား၍ ဝမ်းဖိုက် အနားစောင်း တလျှောက်တွင် ဆူးမျှင်တိုကလေးများပါသော ငါးကြီးတမျိုး။ (ငါးရှမ်းစားဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးခေးလွယ် - န / ငါးခေးလွယ် / ငလွယ် / နှုတ်ခမ်းမွေး ရှိသော ငါးတမျိုး။

ငါးနုလန်း - န / ငါးနုလန်း / နှုတ်ခမ်းမွေးပါသော ငွေရောင်တောက်သည့် ခေ့ချိုငါးငယ်တမျိုး။ (ရင်ဆူးတောင်အထက်တွင် အညိုပြောက်ရှိသည်။)

ငါးနက်ပြာ - န / ငါးနက်ပြာ / ပိပြားသော နှာယောင်နှင့် အထက်နှုတ်ခမ်းပေါ်တွင် အပေါက်များပါသော ငါးနက်ငယ်တမျိုး။ (ငါးနံဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

ငါးနုငါးမွဲ - န / ငါးနုငါးမွဲ / ငါးပိလုပ်ရန်သာ သင့်သော အလွန်သေးငယ်သည့် ငါးကလေးများ။ ငါးခေးငါးမွဲ။

ငါးနှုတ်သီးထိုး - န / ငါးနှုတ်သီးထိုး / ပါးစပ်မှာ နှုတ်သီးကဲ့သို့ ငေါထွက်နေကာ ရွှည်လျား၍ လုံးသော ကိုယ်ရှိသော ငါးတမျိုး။ (နှုတ်သီးထိုး ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။)

ငါးနွယ် - န / ငါးနွယ် / သွားငယ်အထပ်ထပ်ရှိ၍ လျှာတွင် ဆူးငယ်အများပေါက်သော ကိုယ်ထည် ရွှည်သည့် ငါးတမျိုး။ (အာပူခြောက်၊ ငါးနွယ်ခြောက် ဟူသော အမည်တို့ဖြင့် ထင်ရှားသည်။)

ငါးပထူး - န / ငါးပထူး / [ရခိုင်] ချောက်သော အရေရှိသည့် ငါးရှဉ့်နှင့် အသွင်တူသော မြေတွင်းစောင်း ငါးတမျိုး။

ငါးပနော် - န / ငါးပနော် / ငါးရံ ပနော် - န၊ ရှ။

ငါးပလွေ - န / ငါးပလွေ / ခေါင်းပိပြား၍ ပါးဟက်ပောင်းပွသော ပင်လယ်ငါးတမျိုး။

ငါးပါး - န / ငါးပါး / ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းရှိ ငါးတမျိုး။ (ရွှောက်အသင်းဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးပါးပောက် - ကြ / ငါးပါးပောက် / [ဥပစာ] အကြံအစည်၊ အမှုကိစ္စ တစုံတရာ ချွတ်ယွင်းပျက်စီးသည်။ အကျိုးနည်း၊ ရုက္ခထောက်သည်။ "ချောင်ပတ်လို၊ ကုတ်လို၊ တားမူဖြင့် ငါးပါးပောက် ကြတော့မှာပါဘဲ။" စာဆို။ ၇၂။

ငါးပါးသီလ - န / ငါးပါးသီလ / ကောင်းမြတ်သော စောင့်ထိန်းမှုတရား ငါးမျိုး။ (ဝမ်းထို့မှာ အ သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု ၂၊ သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု ၃၊ သူတပါးမယားကို ပြစ်မှား ကျူးလွန်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု ၄၊ မဟုတ်မမှန်သော စကားကို ဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု ၅၊ သေရည်သေရက်ကို သောက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှုတို့ ဖြစ်သည်။)

ငါးပိ - န / ငါးပိ / ၁၊ ငါးကို ဆားသိပ် ကပ်စီ၍ အကြာအရှည်ခံအောင် ပြုလုပ်ထားသည့် စားဖွယ်။ ၂၊ ငါး၊ ပုစွန်၊ ကကန်းတို့ကို ဆားဟက်နေလျှင်ကား ဆို၍ထောင်း၍ အကြာအရှည်ခံအောင် ပြုလုပ်ထားသည့် စားဖွယ်။

ငါးပိကောင် - န / ငါးပိကောင် / ငါးပိ - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။

ငါးပိကြောင် - န / ငါးပိကြောင် / ငရုတ်၊ ကြက်သွန် စသည်တို့ဖြင့် ရောကြော်ထားသော ငါးပိ။

ငါးပိချက် - န / ငါးပိချက် / ငရုတ်၊ ကြက်သွန် စသည်တို့ဖြင့် ရေစပ်စပ် ရောချက်ထားသော ငါးပိ။

ငါးပိငါးချဉ်သိပ် - ကြိတ် / ငါးပိချဉ်သိပ် / [ဥပစာ] အလွန်ပြည့်သိပ် ကျပ်တည်းစွာ။

ငါးပိထောင်း - န / ငါးပိထောင်း / စိမ်းစားငါးပိကို မီးကင်ပြီးလျှင် ငရုတ်သီးစိမ်း၊ ပုစွန်ခြောက်၊ ကြက်သွန် စသည်တို့နှင့် ရောထောင်းထားသော စားဖွယ်ငါးပိ။

ငါးပိရုတ် - န / ငါးပိရုတ် / ၁၊ ယောက်မထွက်ကပ်ကာ မီးကင်ထားသော စိမ်းစားငါးပိ။ ၂၊ သစ်ရွက်စိမ်းပတ်၍ မီးခဲအောက်တွင်ထားသဖြင့် ကျက်နေသော ငါးပိကောင်။

ငါးပိရည် - န / ငါးပိရည် / ငါးပိရည် / နှုတ်ခမ်းမွေးသော ငါးပိကို ရေသင့်ရုံထဲက ကျိုထားသော အရည်။

ငါးပိရည်ကျို - န / ငါးပိရည် / ငါးပိရည် / ၁၊ ငါးပိရည်။ ၂၊ အရည်ကျိုလျှင် ပျော်သွားသော နှုတ်ခမ်းမွေးသည့် ငါးပိ။

ငါးပိရည်ချက် - န / ငါးပိရည်ချက် / ငါးပိရည်ကို ငရုတ်၊ ကြက်သွန်၊ ပုစွန်ခြောက်တို့နှင့် ရေစပ်စပ် ချက်ထားသော စားဖွယ်။

ငါးပိစိမ့်မုတ်ကြောင် - န / ငါးပိစိမ့်မုတ်ကြောင် / ၁၊ တုံးတစ်တုံး ငရုတ်၊ ကြက်သွန်တို့နှင့် ရောကြော်ထားသော ငါးပိ။ ၂၊ စိမ်းစားငါးပိကို ငရုတ်၊ ကြက်သွန်စသည်တို့နှင့် ရောကြော်ထားသော စားဖွယ်။

ငါးပုစင်း - န / ငါးပုစင်း / ငါးပုစင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

ငါးပုစင်း - န / ငါးပုစင်း / ကိုယ်ကို လေးဖြင့်ပောင်းပွအောင် လုပ်နိုင်၍ ထက်သောနှုတ်သီးဖြင့် တွပ်တတ်သော ငါးတမျိုး။ (ကိုယ်တွင် ဆူးများရှိသည်။) ဟင်းငါး ပါးပုစင်း၊ မြစ်ချင်းငါးမျှက်၊ ငါးပျင်တက်တို့။ ရွှေကပျား။ ၇၂။

ငါးပက် - ကြ / ငါးပက် / အိုင်၊ ချောင်းစသည် အတွင်းရှိ ရေကို ငါးပမ်းရန် ပက်ထုတ်သည်။

ငါးပေါက် - န / ငါးပေါက် / အပွင့်ငါးပွင့်ပါသော ကက်တချပ်၏ အမည်။ (အဖြူလေးပွင့် အနီတပွင့် ပါသော ကက်ကို ငါးပေါက်ကောက်၊ ငါးပေါက်ကုံး၊ ငါးသားအကာ၊ ငါးသားအခြောက်ဟု ခေါ်၍ အနီငါးပွင့်ပါသော ကက်ကို ငါးပေါက်ချွန်း၊ ငါးပေါက်ပြောင်း၊ ငါးပေါက်မ၊ ငါးသား၊ ငါးသားအစုံဟု ခေါ်သည်။) (ကက် ပုံ၊ ရှ။)

ငါးပေါက်သံ - န / ငါးပေါက်သံ / တူရိယာသံစဉ် ခုနစ်ပါးတွင် တပါး၏ အမည်။ (စောင်းသံစဉ် ခုနစ်ပါးတွင် မြင်ခိုင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆိုင်းသံစဉ် ခုနစ်ပါးတွင် ငါးပေါက်သံတီးဟူ၍လည်းကောင်း တွင်သည်။) သဘင်ထုံးစံမှာ လေးခပ်သံမှန်သုံးခပ်သံမှန် ဆို၍ရှိသော်လည်း စာရေးဆရာ ဆရာဝန်က ငါးပေါက်သံ ကိုတွင်၍ ရေးဖွဲ့ခြင်း။ သံဆင့်။ ၄၀။

ငါးပေါင်းစကြောင် - န / ငါးပေါင်းစကြောင် / ငါးကလေးများကို ပူးစွဲနေရန် ဆန်မှုန့်ဖြင့်နှယ်၍ ကြော်ထားသော စားဖွယ်။

ငါးပေါင်းထုပ် - န / ငါးပေါင်းထုပ် / [မော်လမြိုင်] ငါးထုပ်။

ငါးပိုင်း - န /ငါးပိုင်း/ ၁၊ လှေတွင် အလယ်တည့်တည့်ဖြစ်သော အပိုင်း။ “ခင်ခရင်ကား လှော်ကား ငါးပိုင်းတွင် အရာရှိ နေထိုင်ရန် ခရင်ပါသော အပိုင်းတကျသော နေရာအဆောင် ကိုခေါ်သည်။” သတ်ထူး။ ၉၆။ ၂၊ သစ်ပင်တပင်ကို ငါးပုံ ပုံသော် အလယ်ပုံ။ “လက်သမားတို့ သစ်ငါးခုတ်လုပ်သော အခါ၊ အရင်း၊ အလယ်၊ ငါးပိုင်း၊ အမျက်၊ ခွက်၊ မြက်တို့ မြက်ဆွေး မကောင်းသည့်ကို ပယ်ဖြတ်ခုတ်မိ၍။” ကမ္ဘာဦး။ ၁၂၉။

ငါးပုဏ္ဏား - န /ငပုန်နား/ ရင်ဆူးတောင် အမျှမျှသည့် ကိုယ်အလျားထက်ရှည်သော ရွှေဝါရောင် အဆင်းရှိသည့် ငါးတမျိုး။ (ငါးမွေးနီဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးပတ် - န /ငပတ်/ ပါးစပ်ပြဲ၍ နှုတ်ခမ်းမွေး ရှည်သော အကြောမဲ့ အသားစားငါးဖြူကြီးတမျိုး။

ငါးပတ်ရှပ် - န /ငပတ်ဟုတ်/ ငါးပတ်ကဲ့သို့ တဘက်နိမ့် တဘက်မြင့် ဖြစ်နေသော မြေမျက်နှာ။

ငါးပုတ်ခတ် - ကြို /ငပုတ်ခတ်/ချောင်းကမ်းစပ်တွင် ပေါက်ခြင်း ဝင်သည့် တူးဖော်ထားသော တွင်းရှည်တွင်းသို့ ဝင်လာသော ငါးမျှကို ပေါက်ခြင်းဖြင့် ဖမ်းယူသည်။

ငါးပုတ်ဆင် - န /ငပုတ်ဆင်/ခရမ်းရောင်နှင့်ရွှေရောင်သန်းလျက် စည်ဖောင်းပါသော မြစ်ငါးတမျိုး။ (ငါးမိတ္တေဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးပုပ်ခြောက် - န /ငပုတ်ချောက်/ ကသပေါင်း ငါးကို ခွဲ၍ ဆားသိပ် အပုပ်ခံကာ ရက်အနည်းငယ် အလေးထားပြီး နောက် အခြောက်လှန်းထားသော စားဖွယ်ငါး။

ငါးပုပ်ပြား - န /ငပုတ်ပြား/ ငါးပုပ်ခြောက်။

ငါးပုပ်မွှေး - န /ငပုတ်မွှေး/ မျှားသောအားဖြင့် ငါးပတ်ကို တုံးတစ်ပြုတ်ပြီးလျှင် အမိုးနှင့်ကာ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်တို့ဖြင့် ကြော်ထားသောဟင်း။ (ငါးပတ်မွှေးဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးပုံကျောက် - န /ငါးပုန်ကျောက်/ စပါးကို ဆန်လုံးတီးဖြစ် အောင် ကြိတ်သော ကြိတ်အတွင်းရှိ ကျောက်။ “စပါးတရာ ထိုစက်ထဲမှ ထွက်လာသော် ၈၀ လုံးတီးဆန် ၂၀ စပါးဖြစ်သဖြင့် ငါးပုံကျောက် ဟု အမည်တွင်လေသည်။” ဆန်စက်။ ၈။

ငါးပျံ - န /ငပျံ/ ၁၊ အတောင်ကဲ့သို့သော ဆွဲတောင်များ ပါရှိ၍ ခေပေါ်တွင် ထိုးနုနပ်ပျံနိုင်သော ပင်လယ်ငါးငယ် တမျိုး။ ၂၊ ချောင်းကမ်းစပ်များတွင် တနေရာမှ တနေရာသို့ ခုန်ကာ ကျက်စားတတ်သော ငါးငယ်တမျိုး။ ငါးပျံ။

ငါးပြား - န /ငါးပြား/ ၁၊ ဝမ်းပိုက်ပိပြား၍ အမြီးဆူးတောင်နှင့် ပါးယက်ပုံတို့ပါသော ငါးတမျိုး။ ၂၊ ငါးစိတ်နှင့် ဆင်၍ ကိုယ်နံသားကြောင်းတွင် တောက်ပြောင်သော အစင်းပါသည့် ငါးတမျိုး။ ၃၊ ကိုယ်တည်ဖြူ၍ အဝါရောင်သန်းနေပြီးလျှင် ကျောခုံးစိမ်းရောင်ရှိသော ငါးတမျိုး။

ငါးပြေပ - န /ငပျေပ/ ကျော၊ ရင်တို့၌ ထုတ်ခိုင်သန်မာ သော ဆွဲတောင်ရှိ၍ ပြားချပ်သောကိုယ်၊ ကျယ်ပြန့်သော ခေါင်းရှိ၍ လေကို တိုက်ခိုက်မှု ခိုင်သော ငါးတမျိုး။

ငါးပြက် - န /ငပျက်/ ၁၊ ရေတိမ်ငါးလုံးငယ်တမျိုး။ “ငါးရွတ်

ငါးပြက်၊ ငါးထန်းရွက်နှင့်၊ ငါးနက်ညိုပြာ၊ ယင်ဘောင် စာက။” ကုသ* ၂၉၉။ ၂၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေ ငါးတမျိုး။

ငါးပြည်ရှာပ - န /ငပျီယာမာ/ ဖြူသောကိုယ်တွင် အဝါရောင် သန်းနေပြီးလျှင် ကျောခုံးစိမ်းရောင်ရှိသော ငါးတမျိုး။

ငါးဖီမ - န /ငဖီမာ/ ကျောဆူးတောင်မှ သေးသက်သို့ အနက် ရက် ငါးရစ်ရှိသော စိမ်းဝါရောင် ငါးတမျိုး။

ငါးဖောင်မိုး - န /ငဖောင်ယိုး/ ၁၊ ရှည်လျား၍ လုံးသောကိုယ် ရှိပြီးလျှင် ပါးစပ်မှာ နှုတ်သီးကဲ့သို့ ငေါထွက်နေသော ငါး တမျိုး။ ၂၊ [ဥပစာ] ပိန်ရှည် “ကျွန်းမာ ထွားကြွင်း သန်ရှင်းစင်ကြယ်ရေးကို ဂရုမထိုက်ကြ။ သို့ကြောင့်လည်း ပိန်ကြ၊ ပါးလို... ငါးဖောင်မိုး - ကမ္ဘာ့နှုန်းရုပ် - ဖြူဖတ်ဖြူရော် ညောင်ညောင်ညောင် တွေ များလေသည်။” ကိုယ်တွေ့။ ၂၃၉။

ငါးဖောင်မိုးခြောက် - န /ငဖောင်ယိုးချောက်/ ငါးဖောင်မိုး - န။ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “လင်ယောက်ျားဖြစ်သူ ငါးဖောင်မိုးခြောက် လှ မာလာသောအတိမ်အလှိုင်းအား ထာဝစဉ် ငြိမ်းချမ်းရေးသို့ ပို့လိုက်စဉ်။” သွေး၊ ၁၀၉။ ၄၁။

ငါးဖန်ခွက် - န /ငဖန်ဂွက်/ ကျောက်ကျောတုံးနှင့်တူသော ပင်လယ်သတ္တဝါတမျိုး။

ငါးဖန်မ - န /ငဖန်မာ/ ခေါင်းရွှေရောင်ထွက်နေသော ငွေရောင် အကြောရှိ ငါးတမျိုး။

ငါးမိန်း - န /ငမိန်း/ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း အင်းလေးကန်တွင် တွေ့ရသော ရွှေရောင်အကြေးရှိသည့် ငါးတမျိုး။

ငါးဖယ် - န /ငဖယ်/ ကိုယ်မှာပြားချပ်၍ ဝမ်းဘက်သို့... ဖြည်း ပါးလွှာသွားသော အဖြူရောင်ငါးတမျိုး။ (အရွယ် မထောက်သေးသော ငါးဖယ်ကလေးများကို ငါးဖယ်လွှာ၊ အကြီးစားကို ငါးဖယ်မဲ့ဟု အချို့ ခေါ်ကြသည်။)

ငါးဖယ်စေ - ကြို /ငဖယ်စေ/ ငါးဖယ်ကို ထုသည်။
- ကြိတ် /ငဖယ်စေ/ (ငါးဖယ်ကို ထုသကဲ့သို့) ထပ်ခါ ထပ်ခါ (ထုသည်။)

ငါးဖယ်ပြန် - ကြို /ငဖယ်ပျန်/ (ကိုယ်၊ စိတ် ပင်ပန်းဆင်းရဲ၍) လူးလို့ခံသည်။ “အချစ်ရေးငယ်တို့ သွေးပွက်လျှံ၊ အေးကွက် မကြသဘူ၊ ငါးဖယ်ပြန်လူး။” တင်မြ၊ တ။ ၂၄။

ငါးဖယ်အောင်း - န /ငဖယ်အောင်း/ ကျောခုံး၍ အမြီးခွေအောက် ပိုင်း ပို၍ညီသော အကြောရှိ ငွေရောင်ငါးတမျိုး။ (ငါးနက် ကျားဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

ငါးဖျံ - န /ငပျံ/ ငါးဖျံ - န။ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ငါးဖျံသည်... ခြုံ့ပြင်ပေါ်၌ ဖြူးပျော်ခုန်ပေါက်ပြီး။” ပဲဝ။ ၃၇။

ငါးဖျူးအောက် - န /ငပျူးအောက်/ လိမ္မော်ရောင်အရပ်များရှိ ၍ မျက်စိနီသော အစိမ်းရောင်ငါးငယ်တမျိုး။ (ငါးဖျူးအောက် ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

ငါးဆဲဖြူ - န /ငပဲဖြူ/ ငရေချို ငါးငယ်တမျိုး။

ငါးဘော့ခန့် - န /ငဘော့ခန့်/ ကျောဘက်တွင် စိမ်းပြာရောင်ရှိ၍ ဝမ်းနီကန်နှင့် ကိုယ်နံသားတွင် ငွေရောင်ထလျက်ရှိ၍ ပင်လယ်ပြင်၌ အုပ်ဖွဲ့ နေတတ်သည့် ငါးတမျိုး။

ငါးဖူး - န /ငါးဖူး/ ၁၊ ငွေတကျပ်၏ ထက်ဝက်ဖြစ်သော ငွေ။

ပြားငါးဆယ်။ “ငါးရွှေကိုယ် နုံးလှချည်။ ပင်လုံးကျ ချေပြူကို၊
ဗူးယူလို့ အကာရွှေရယ်၊ ငါးမုန်းတီး ပယ်ချည်လေး။” ရတနာ။
၃၄။ ၂။ တလက်မ၏ ထက်ဝက် အတိုင်းအတာ။ “ထိုသံ၏
အထူမှာ လက်မတမတ်မှ ငါးမူး အတိုင်းရှိ၏။” ဂျင်နီ။ ၄၁၀။
၃။ တကေ၏ ထက်ဝက်ဖြစ်သော ခေါ်ယာ။ ၄။ တကျပ်သား
၏ ထက်ဝက်အလေးချိန်။

ငါးမော့တော့ - န / ငါးမော့ခေါ် / အထက်မေး နှုတ်ခမ်းမွေးရှည်
သော ငါးငယ်တမျိုး။ (ငါးစင်ပြင်း၊ ငါးမော့ဟုလည်း ခေါ်
ကြသည်။)

ငါးမည်းတောင် - န / ငါးမည်း / မြေကဲ့သို့ လုံးလျားသောကိုယ်၊
ဓမ္မာကျသော အရေရှိသည့် မြေတွင်းအောင်း ငါးတမျိုး။

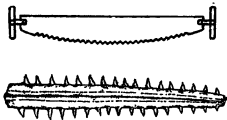
ငါးမတ် - န / ငါးမတ် / ၁။ တလက်မနှင့်လေးပုံတပုံရှိသော အတိုင်း
အတာ။ ၂။ ငွေတကျပ်နှင့်တမတ်။ ငွေတကျပ်နှင့်ပြားအစိတ်။
၃။ တကျပ်နှင့်လေးပုံတပုံရှိသော အလေးချိန်။ ၄။ တကေနှင့်
လေးပုံတပုံရှိသော ခေါ်ယာ။ ၅။ တထန်နှင့် လေးပုံတပုံရှိသော
ချိန်ဝန်။

ငါးမုတ် - န / ငါးမုတ် / ပြားချပ်သောကိုယ်ရှိ၍ အမြီးခွတောက်နက်
သော ပင်လယ်ငါးတမျိုး။ (ငါးမုတ်ဖြူဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးမုတ်မည်း - န / ငါးမုတ်မည်း / ငါးစုစုသမ္ပ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ငါးမန်း - န / ငါးမန်း / ကိုယ်နှင့်အေးတွင် ပါးဟက်များ ရှိပြီးလျှင်၊
ဦးခေါင်းအောက်ဘက်တွင် ပါးစပ်ပေါက်ရှိသော ပင်လယ်ငါး
တမျိုး။ (ငါးမန်းကျွ၊ ငါးမန်းခေါင်းစိုင်း၊ ငါးမန်းငှက်ပျံ၊
နားတောင်မည်း၊ ငါးမန်းနီ၊ ငါးမန်းသန္တာတဟူ၍ အမျိုး
ပြားသည်။)

ငါးမန်းကား - န / ငါးမန်းကား / ဝိပြား ပြန့်ကားသောကိုယ်ရှိ၍
ငါးမန်းနှင့်ဆင်သော ပင်လယ်ငါးတမျိုး။

ငါးမန်းစွယ်

ငါးမန်းစွယ် - န / ငါးမန်းစွယ် / ၁။ ငါးမန်း၏ ဦးခေါင်းတွင်ပါသည့်
နှစ်ဘက်သွား လွှဲကဲ့သို့သော အချိုး။ ၂။ သစ်မြတ်ရသော နှစ်
ယောက်ဆွဲလွှဲကြီးတမျိုး။ (ငါးမန်းစွယ်လွှဲဟုလည်း ခေါ်
သည်။)

ငါးမန်းစွယ်ဆည်

ငါးမန်းစွယ်ဆည် - န / ငါးမန်းစွယ်သွယ် / [ရခိုင်] ရှည်၍ ပြားသော
ခေါင်းမှ နှစ်ဘက်သွားလွှဲနှင့်တူသည့် နှာခွံထွက်နေသော
ပင်လယ်ငါး။

ငါးမန်းတောင် - န / ငါးမန်းတောင် / ၁။ ငါးမန်းဆူးတောင်။
၂။ သင်္ဘောကိုသွားစေသော ရေဂယတ်။

ငါးမန်းတောင်

ငါးမန်းကျွ

ငါးမန်းကျွ - န / ငါးမန်းကျွ / ဦးခေါင်းမှာ တူသွယ် ဘေးနှစ်ဘက်
သို့ စွန်းထွက်၍ မျက်လုံးများမှာ အစွန်းတို့တွင်ရှိသည့် ဖွဲ့ပြာ
ညှိရောင် ငါးမန်းတမျိုး။

ငါးမန်းခေါင်းစိုင်း

ငါးမန်းခေါင်းစိုင်း - န / ငါးမန်းခေါင်းစိုင်း / ခေါင်းရှေ့သို့ ထိုးထွက်
နေသော နှာယောင်။ ဓမ္မာသွားစိပ် အသွင်သွား၊ ရှည်လျား
သောကိုယ် ရှိတတ်၍ ပင်လယ်ထဲမှ ဖြစ်သောသို့ တစိတ်တစ်
ဆန် တက်လာတတ်သည့် ငါးမန်းတမျိုး။ (ယင်းကို မြေဝပ်မြစ်
ငါးမန်းဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။)

ငါးမန်းပြောက် - န / ငါးမန်းပြောက် / ရှည်လျားသော ကိုယ်တွင်
အမည်းပြောက်များ၊ ကန့်လန့်ဖြတ် အမည်းစင်းများ ရှိတတ်
၍ ကြီးမားသော မျက်လုံးများရှိသည့် ကြောက်မက်ဖွယ်
ငါးမန်းတမျိုး။

ငါးမန်းဟိုင်း - န / ငါးမန်းဟိုင်း / ကိုယ်အပေါ်ပိုင်း နီညိုရောင်ရှိ၍
အောက်ပိုင်းဖြူသော ငါးမန်းတမျိုး။

ငါးမုန့် - န / ငါးမုန့် / ကသပေါင်း၊ ကကတစ်၊ ငါးကွင်းရှပ်စသည့်
တို့၏ အသားနှင့် မုန့်ညက်ကိုရသောသားက ပေါင်းပြီးလျှင်
အပြားအချပ်ငယ် လုပ်ထားသော ဓားဖွယ်တမျိုး။ (ကြော်
လိုက်လျှင် ပွတ်ကလာသည်။)

ငါးမျက်စိ - န / ငါးမျက်စိ / ၁။ အဖုအဝိပ်ပေါက်သည့် ကာလသား
ရောဂါတမျိုး။ “ငါးမျက်စိခေါ် ရှင်ကသည်း... ၂၀ ရက်အတွင်း
.... အနီရက်လေးအသွင် ပေါ်လာ၍။” မြန်ဝန်။ ၇။ ၂။ အရေ
ပေါ်တွင် ပေါက်တတ်သော အသားမာဖုကလေး တမျိုး။
၃။ ခြေဖဝါးတွင်ဖြစ်ပေါ်တတ်သော အသားမာဖုတမျိုး။

ငါးမြင်း - န /ငယုင်း/ ခေါင်းတို့၌ ကိုယ်မှာ ပြားချပ်ရှည်လျား ပြွေလျှင် နှုတ်ခမ်းမွေးပါသည့် ငွေပြာရောင်ငါးတမျိုး။

ငါးမြင်းကကလောင် - န /ငယုင်းကကလောင်/ ပြား၍ ရှည်သောကိုယ်၊ စောက်နက်သော အမြီးရှိ၍ ခေါင်းနှင့်ခမ်းခိုက်တို့တွင် အနက်နှင့် အနီကွက်ကလေးများ ပါလာတော့သောငါး။

ငါးမြင်းရင်း - န /ငယုင်းရင်း/ ငါးမြင်းထက် ကိုယ်အနည်းငယ် ပိုရှည်လျား၍ ခေါင်းလည်း အနည်းငယ်ပိုချွန်သော ငါးတမျိုး။

ငါးမြင်းအုပ်ဖား - န /ငယုင်းအုပ်ဖား/ ရေချိုတွင်နေ၍ အသားစားသော ကျောဆွေးတောင်ရှည်သည့် ငါး။

ငါးမြစ်ချင်း - န /ငယုင်းချင်း/ ရှည်လျား၍ အမြီးပိုင်းဆီသို့ ဂျူးသွားသော ကိုယ်၊ ငှက်တိတ်ဖြစ်သော နှာယောင်၊ ထူသော နှုတ်ခမ်းရှိသော ငါးတမျိုး။

ငါးမြွေထိုး - န /ငယုင်း/ ၁၊ မြွေနှင့်ဆင်၍ ရွှံ့နွံတွင်ထိုးဝပ်နေတတ်သော ငါးတမျိုး။ (ငါးမြွေထိုး စာပြောကံ၊ ငါးမြွေထိုးဝက်တောင်း၊ ငါးမြွေထိုး သလဲထိုးဟု ပြားသည်။) ၂၊ လိုင်းလေခံနိုင်ရန် ရှည်မျောမျော တည်လုပ်ထားသောသမ္ဗန်တမျိုး။

ငါးမျှား - န /ငယုား/ အဖျားတွင်အစာတပ်၍ ငါးဖမ်းရသော သံဆွေးချိတ်။

- ကြံ /ငါးမျှား/ ငါးမျှားဖြင့် ငါးဖမ်းသည်။

ငါးမျှားကြိုး - န /ငယုားကြိုး/ အစွန်းဘက်ကတွင် ငါးမျှားချိတ်အခြားဘက်ကတွင် ငါးမျှားတံကို ချည်ရသောကြိုး။

ငါးမျှားချိတ် - န /ငယုားချိတ်/ ငါးမျှား။ “ငါးမျှားချိတ်ကိုမျိုးမိသောငါးသည် ရေထဲသို့ ပြန်၍ မနက်နိုင်သကဲ့သို့။” ဂုဏ်။ ၅။

ငါးမျှားချိတ်

ငါးမျှားတံ - န /ငယုားတံ/ ငါးမျှားကြိုးချည်ရသော တုတ်ချောင်း။ သုတ်တံ။

ငါးယုတ် - န /ငယုတ်/ ခေါင်းပြား ပါးစောင်ကြီး၍ ရေ့ပိုင်းကျောဆွေးတောင် လွှာသွားကဲ့သို့ရှိသော ပင်လယ်ငါးတမျိုး။

ငါးစုတွင်း - န /ငါးယုဒင်း/ငါးယုဒင်း/ နှုတ်တောင် တာပေါင်းငါးထုရှိသော ခရီး။ တတိုင်၏ထက်ဝက်ရှိသော အကွာအဝေး။ တပိုင်နီးပါရှိသော အကွာအဝေး။ “တပ်တော်ဆုတ်ခံ၍ ခရီးငါးစုတွင်း ခန့်ထောက်လျှင် ကွဲပြားကျွန်ရစ်သည့် ကျွန်တော်မျိုးတို့ အထောက်ညီအောင် ဆိုင်းလင့်တော်မူ၍။” ဇေယျ။ ၂၄၅။

ငါးစုနေသံပူ - န /ငါးယုဒနသံပူ/ အညိုရင့် သို့မဟုတ် မွဲပြာ

ရောင်သမ်းသော ကိုယ်၊ အညိုရောင်ဆွေးတောင်၊ အဝါရောင်အမြီးတွင် အညိုရောင်ကန့်လန့်စင်းသွေးစင်းရှိသော ငါးတမျိုး။ (ယင်းကို ငါးမုတ်မည်က ငါးမုတ်ပါမည်၊ ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။)

ငါးရဲ - န /ငယရဲ/ ကိုယ်အနည်းငယ်လုံး၍ ဦးခေါင်းပိုပြားသော ငါးရှည်တမျိုး။ (ငါးရဲ ခေါင်းတို၊ ငါးရဲ ခိုင်၊ ငါးရဲ ပနော၊ ငါးရဲ အောက်ဟု အမျိုးပြားသည်။)

ငါးရဲ ကိုယ် - န /ငယရဲကို/ ပြည့်ပြီး ပြေပြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်၊ မျက်နှာကလေး သွယ်သွယ်နှင့်၊ တင်ကျယ်၍ ငါးရဲ ကိုယ်၊ စပယ်ဖူးဆိုကြစို့။ စပယ်။ ၃၆။

ငါးရဲ ခေါင်းတို - န /ငယရဲခေါင်းတို/ ကမ်းပါးတွင် တွင်းလုပ်နေတတ်သော ခေါင်းတိုသည့် ငါးရဲ တမျိုး။ (ငါးရဲ ပုတိုဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

ငါးရဲ ခိုင် - န /ငယရဲခိုင်/ ကိုယ်နောက်ပိုင်းနှင့် ဆွေးတောင်အချို့တွင် ပုလဲပြုရောင်အပြောက်များပါရှိ အမြီးနားတွင် စက်ပိုင်းအမည်ပြောက်တစ်ခုပါသော ငါးရဲ တမျိုး။ (ငါးရဲ ဗြိမ္မာတွက်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ငါးရဲ ပနော - န /ငယရဲပနော/ ငါးရဲ ငယ်တမျိုး။ (ငါးပနော၊ ငါးရဲ လုံး၊ ငါးရဲ သင်းအုလုလည်း တွင်သည်။)

ငါးရဲ ပြာလူး - ကြံဝိ /ငယရဲပြာလူး/ ၁၊ (စိတ်တွင် အနှောင့်အယှက်တခုခုကြောင့်) ဣန္ဒြေမရ ပြုမူနေထိုင်လျက်။ တင်မေကြည်လည်း ငါးရဲ ပြာလူး ဖြတ်ဖြတ်လူးလူး အခွင့်အရေးတောင်းဆိုသကဲ့သို့။ “ရွှေဝေ။ ၅၁။ ၂၊ (စိတ်တွင်အနှောင့်အယှက်တခုခုကြောင့်) ဆောက်တည်ရာမရဖြစ်လျက်။ “အမယ်အို ဒေါ်ယုကား ငါးရဲ ပြာလူး ပြေးဆွေးတောက်တက် သောကဝိတ်ပလောင်ပွင့်လျက်။” စင်္ဂယုတ်။ ၁၆၆။

ငါးရဲ အောက် - န /ငယရဲအောက်/ ငါးရဲ တမျိုး။

ငါးရဲချုပ် - န /ငါးရဲချုပ်/ ငါးရဲသတ္တန်ပေါ်လာအောင် ချုပ်ရသော အပ်ချုပ်နည်းတမျိုး။ “ငါးရဲချုပ် ချုပ်ခြင်းသည် အဝတ်ကိုခေါက်ရန်မလိုသဖြင့် အစများမထွက်စေရန် ဆီးတားသည်။” ဇာထိုး။ ၂၁။

ငါးစောင် - န /ငယောင်/ ငါးကြောင်းနှင့် အလွန်တူသော ဒီချောင်းငါးတမျိုး။

ငါးရစ် - န /ငယရစ်/ ငါးသိုင်းမျိုးအောင် ရေချိုငါးတမျိုး။

ငါးရစ်ငါး - န /ငယရစ်ငါး/ (မိုးဦးကျ) ဥချရန်၊ မိတ်လိုက်ရန် ဖြူးထူး၍ တက်လာသောငါး။

ငါးရစ်တက် - ကြံ/ငယရစ်တက်/ ၁၊ ဥချရန် မိတ်လိုက်ရန် ဖြူးထူး၍ ချောင်းဖျောအင်းအိုင် လယ်ကွက်များသို့ ငါးမျှားတက်လာသည်။ ၂၊ [ဥပစာ] ဩဇာကြွင်းမဲ့စွာ ပြောဆိုပြုမူနေထိုင်သည်။ “မနက်ဖြန် မိတ္ထေတို့ မင်္ဂလာဆောင်မှာ တို့ရွာက အပျိုတွေ ငါးရစ်တက်ကြအံ့မှာ ငါးမြင်သေးကွာ။”

ငါးရွေး - န / ငါးရွေး/ ငယေး/ ပင်လယ်ငါးကြီးတမျိုး။ “မိကျောင်းငါးမနုန်း၊ ငါးဆင်၊ ငါးရွေး...ဘေးတို့ ပုမှထွက်ကင်းနိုင်သော ဂါထာ။” ဗား။ ၂၆။

ငါးရွဲ - န / ငါးယွဲ/ ငါး လက်ကားရောင်းသူ။

၃။ ကြည့်ရှုမျှော်တောက်သည်။ “တရာမဇုံ၊ ရှက်ကြောက်
မူဟု၊ ကဲ့ရဲ့ စကား။ ပြစ်တင်များအံ့။” ဘုရားပေါင်း* ၃၆။

၄။ ထောက်ထားသည်။ စာနာသည်။ ညှာတာသည်။
“ဓိရုသုခမိန်သည်...အသက် စည်းစိမ် သားမယားကို မငဲ့ဘဲ
အမှန်အကန်ကို ဆိုလေ၏။” ကိပ္ပံ။ ၇၉။

ငဲ့ - စည်း / ငဲ့ / နန်းတွင်းထပ်ပါသည် ခေါ်သော အာလုပ်စကား
တမျိုး။ “အထိန်းတော် မမဇုံ။ ကျွန်တော်ယခုပင်...သေလာကီ
တောင်က ပြန်ခဲ့ရသည်။” ဝိရိ၊ တ။ ၁။

ငဲ့ - စည်း / ငဲ့ / ကြိယာကို ပြည့်စုံအောင် ထောက်ပံ့သော
နန်းတွင်းထပ် ပါသည့် စကားလုံး။ “ဘေးလွှဲ
ရန်နဲ့ပဲ၊ အောင်ဘိသိက်၊ ပရိတ်ရေလဲ ပါလေဦး။” ဝိဇယ။ ၃၄။

ငဲ့ - ဝိ / ငဲ့ / မိုင်ဆိုင်ခြင်းကိုပြသော စကားလုံး။ “ဘဌ်ဘိုး၊
မင်းစနေသည်။ ဤရွှေမြို့တွင်း၊ ရောက်နိုင်လျှင်၏။” ကုသ
* ၆၀။

ငဲ့ကွက် - ကြံ / ငဲ့ကွက် / ခ၊ တပ်ငြိသည်။ စုံမက်သည်။ “ပြည့်စုံ
ချမ်းမြေ့၊ မင်းစည်းစိမ်အား၊ စွန့်ခွာလှက်ရက်၊ မငဲ့ကွက်သား၊
တောထွက်ကျဉ်မြတ်။” ကိပ္ပံ* ၁။ ၂။ ထောက်ထားသည်။
စာနာသည်။ ညှာတာသည်။ “သေမင်းသဘောသည်
ငယ်သည် ကြီးသည် မဟုတ်၊ ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိချေ။” ကိပ္ပံ။
၄၁၀။

ငဲ့ညှာ - ကြံ / ငဲ့ညှာ / ထောက်ထားသည်။ စာနာသည်။
ညှာတာသည်။ “မြွေတွေးငဲ့ညှာ၊ ထောက်စာနာသော်။”
ရွှေကဗျာ။ ၅၇။

ငေါ

ငေါ - ကြံ / ငေါ / ခ၊ အစွန်းပြုထွက်သည်။ ခေါသည်။ “ဧကိယု
သားမျိုး၏ ခိုးဆက်မငေါ၊ ပြေချောလှပသော မြင်းခေါင်း
သားပမာ။” သစ္စန* ၁၃။ ၂။ မိုမောက်မြင့်တက်သည်။
“ကျောက်ရန်ငေါငေါ၊ ကုန်းမစော၍၊ သင်းချောပွတ်စင်၊
ကြေးမူပြင်သို့။” ဆု* ၇၁။ ၃။ ထောင်သည်။ “ယောကျ်ား
သယ်ဟော၊ လာတယ်လို့ ပြောလိုက်လျှင်၊ ငေါကနဲတ။”
ပဒု။ ၂၂။

- န / ငေါ / တောင်ထွက်။ တောင်ငူ။ တောင်စွန်း။
“တိပိစွန်းအယောင်၊ ငေါတောင်အကြား၊ ဘိုးခေါင်ဖျားသို့၊
လှည့်သွားကြမူ။” ရွှေစာတိုင်* ၇။

ငေါ

ငေါ - ကြံ / ငေါ / ခ၊ ရွှေရွှေထုသို့ စွန်းထွက်သည်။ “မိည့်ဘွား
ခါ၊ မြေမှာရေခိုး၊ ထိရိုက်စွ၊ ထိုနာကကား၊ မုလေးလေး၊
မေးဖျားကော့ကော့၊ စွယ်ငေါပြင်ပ။” ကုသ* ၂၇။

၂။ ရွှေရွှေထုသို့ စွန်းထွက်စေသည်။ “မေးငေါမြို့သော်လည်း
ပြုံးတတ်သည်။” စာကကျ။ ပ။ ၁၇၃။ ၃။ တဘက်သား
မခံသာဖြစ်အောင် မထိတထိ ပြောဆိုသည်။ “ဆရာခေါ်

ဦးဆန်းဟူသည့်လည်း ငေါသံများ ပါနေလေသလား မသိရ။”
စာပေ၊ ပ။ ၁၄၀။

ငေါရိုး - န / ငေါလုန်း / ငေါမြို့ပြောသော စကားလုံး။ “ယခု
ခေါ် ဝတ္ထုတပုဒ်ထုတ်လျှင်... သုံးရောင်မြယ်နှင့် မိန်းမရုပ်
ပါရမည် စသည်ဖြင့် အချို့သောဘူများ၏ ငေါရိုး ထေလုံး
များနှင့် စာပေလွှင်းကလေးများ ထကြွနေချိန်လည်း ဖြစ်ပေ
သည်။” မိုးမြေ၊ အမှာ။

ငေါ

ငေါ - ကြံ / ငေါ / ထင်ရှားသောအသံကို ပြသည်။ အော်
သည်။ ဟစ်သည်။ ပြောဆိုသည်။ “သံကော်ကျော်ကျော်၊
ငေါလည်းမထူး၊ သေကူမျိုးဖြင့်၊ ကမြူးကျေးဇူး၊ ပျော်လှည့်
ကုန်။” ဆု* ၁၀။

ငေါ - ကြံ / ငေါ / ရွှေရွှေထုသို့ စွန်းလာသည်။ “သူ့မေးကို
အပေါ်မော့တင်လိုက်သည်။ အောက်နှုတ်ခမ်း ငေါထွက်
လာသည်။” လမ်း။ ၇။

ငေါ - ကြံ / ငေါ / ထင်ရှားစွာဖြစ်သည်။ “ရှင်ရင်းငါးတော်၊
ပွင့်ဆွဲငေါဟု၊ ထွန်းပေါ်ကမ္ဘာ၊ ရေမျက်နှာထက်၊ ပန်းကြာ
သက်နိုး။” ဥပဓာ* ၇။

ငေါ - နဝိ / ငေါ / ညှိုးငယ်သည့် အသံသောမျိုးရှိသော။
“ထိုဆေးသည် ပြင်းခြင်း ငေါခြင်း မရှိ။” ဆေးရွက်။ ၁၄။

ငုံ

ငုံပြာရည် - န / ငုံပြာယော / ငါးစိမ်းမှ ထွက်သော အရည်။
(နုံပြာရည်ဟုလည်း ခေါ်တတ်ကြသည်။)

ငုံ

ငုံ - ကြံ / ငုံ / ခ၊ ရပ်ဆိုင်းသည်။ နားနေသည်။ “ခုနစ်ရက်
သာ ငုံပါကုန်။ ခုနစ်ရက်အတွင်းတွင် ရပ်ဆိုင်းမည်။” ကိကုတ်။
၂၃။ ၂။ စောင့်မျှော်သည်။ မျှော်လင့်သည်။ “ချစ်သက်
မဆုံ၊ လွမ်းသော်ငဲ့လျက်၊ ဘယ်နှံပြန်ခေါက်၊ ရောက်လတ္တံ့
နည်း။” သစ္စာ* ၁၂၆။

ငုံစား - ကြံ / ငုံစား / ခ၊ ရပ်ဆိုင်းသည်။ နားနေသည်။
“မျက်မာန်ရွှေတော်မူသည့် အတိုင်း ဆိုင်းတွင်စားခြင်း မရှိ။
ရှုတ်တရက် တောင်ငူသို့ ချီတက်လာခြင်းမှာ လွန်စွာ မှားနေ
ပြီး ဖြစ်၍။” ထီး၊ ဒု။ ၁၂။ ၂။ စောင့်မျှော်သည်။ မျှော်လင့်
သည်။ “တော်လှန်ရေး အကောင်အထူးအချိန်ကိုသာ ငုံစားနေ
တော့သည်။” စစ်သား၊ ဒု။ ၉၁။

ငုံဆင့် - ကြံ / ငုံဆင့် / ခ၊ စောင့်ဆိုင်းသည်။ နားနေသည်။
“လင်သည် မဟာဓိရလျက် ယုဒန်းပြုသော် ခုနစ်ရက် ငုံဆင့်
ရာ၏။” နူ။ ၁၃၈။ ၂။ စောင့်မျှော်သည်။ “မင်း၏လာခြင်း

ကို ငိုစဉ်က...ဥပတ်သရွှာရှိုက် နေကြကုန်၏။” မဟာဝင်၊ ၁၄၂။

ငို

- ငို - ကြို / ငို / ဝမ်းနည်းခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ နာကျင်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် မျက်ရည်ယိုကျသည်။ “ဘုရားလောင်း နန်းတက်သော် တံခါးစောင့်သည် ငို၏။” ကိပု၊ ၁၁၆။
- နှဝိ / ငို / စွတ်စိုသော။ “ဆား၊ ဆပ်ပြာစသော ဓာတ်တို့ကို စွတ်စိုစေတတ်၊ ငိုစေတတ်သော အငွေ့ ကဲ့သို့သော ဓာတ်တရား။” ကာနု၊ ၅။
- ငိုကြွေးချက်မ - န / ငိုကြွေးချက်မဟု / ပြင်းထန်စွာ ငိုကြွေးခြင်း။ “သိန်းတန်၏ ငိုကြွေးချက်မနှင့် တောင်းပန်သံများ ဆူညံစွာ ထွက်ပေါ်လာတော့လေသည်။” မိုးရိပ်၊ ၈၂။
- ငိုကြော့ရှည် - န / ငိုရှော့ရှည် / ကြာရှည်စွာ မရပ်မနားငိုခြင်း။ - ကြို / ငိုရှော့ရှည် / ကြာရှည်စွာ မရပ်မနားငိုသည်။
- ငိုကြွေး - ကြို / ငိုကြွေး / အသံထွက်၍ ငိုသည်။ “ရင်ကိုခတ်၍ ပြင်းစွာ ငိုကြွေးလျက် ပြာသာဒ်မနှိုက် လည်းသည်။” ကိကုတ်၊ ၁၆၂။
- ငိုချွမ်း - န / ငိုချွမ်း / ငိုသောအခါ ပွဲနဲ့ ပြောဆိုသော စကားပြေ၊ သို့မဟုတ် ကဗျာ။ “ငှက်ခတ်အမျိုး၊ မုဆိုးတကာ၊ ခံရသူဟု၊ ကြမ္မာသိမ်းယုတ်၊ ငိုချွမ်းထုတ်၏။” ငရဲ* ၅၃။
- ငိုချွမ်းချ - ကြို / ငိုချွမ်းချ / ပွဲနဲ့ ပြောဆိုငိုသည်။ “ချောသမျှ တွေလဲ ယိုလွှင်း၊ မုန်းစရာဆိုပင်ပြီး၊ ငိုချွမ်းချလို့ အဆုံးသတ် ရပါသိ။” သန်း၊ ၁။ ၆၈။
- ငိုချွမ်းသည် - န / ငိုချွမ်းသည် / မသက်စွဲတွင် အငှားလိုက်၍ ငိုသူ။
- ငိုယို - ကြို / ငိုယို / မျက်ရည်စီးထွက်အောင် ငိုသည်။ “ကြံစည် ဝမ်းပိုက်၊ စိုးရိမ်လိုက်သော်၊ ရွှက်ရွက်မိုးရေ၊ ကွဲကြေငိုယို၊ မြည်တမ်းလို့၍။” ပြား* ၁၂၂။
- ငိုထိုးကြီး - ကြို / ငိုလှန့်ကြီး / အငိုသန်သည်။
- ငိုသံပါ - ကြို / ငိုသံပါ / ငိုချင်သောကြောင့် တုန်ခါသောအသံ ဖြစ်ပေါ်သည်။ “ပါးစပ်က အမိန့်တော်ရှိလျှင် ငိုသံပါမည်စိုး၍ လက်နှင်ပြလိုက်စေ။” ဝဏ၊ ၃။ ၄၁။

ငို

ငိုဦး - န / ငိုဦး / ကိုယ်ကျိုးအတွက်သာလျှင် ကြံစည်ပြောဆို အောင်ရွက်သူ။ (ငါ့တို့မှ ဖြစ်လာသည်။)

ငို

ငိုးတိုး ငေါက်တောက် - ကြိဝိ / ငိုးတိုးငေါက်တောက် / ထောင်လျက်။ ထိုးထိုးတောင်တောင်။

ငေါက်

- ငေါက် - ကြို / ငေါက် / ခ၊ ခေါသဖြင့် ကျယ်လောင်စွာ ဖြစ်တင် ပြောဆိုသည်။ ကြိမ်းမောင်းသည်။ “မဇိ စလောက်၊ မာန်စောင်မြောက်၍၊ နှုတ်ငေါက် လွန်မိ၊ ခေါသရှိလည်း။” ကိ၊ နိဂုံး* ၇။ ၂။ (ခေါင်းကွက်)အော်မြည်သည်။ “ထိုရော် မြိုင်ခွင့်၊ သမင်ကတောက်၊ ခေါင်းကငေါက်၍၊ ဟောက်သည့် ချေငယ်။” အေး* ၈၆။ (၁)။ ၃။ ခပ်ဆတ်ဆတ် အော်ဟစ်သည်။ ခပ်ဆတ်ဆတ် သီဆိုသည်။
- ငေါက်ကနဲ - ကြိဝိ / ငေါက်ခနဲ / တစုံတခုသောပစ္စည်း၊ လူသူ ရုတ်ခြည်း ထောင်လျက်။
- ငေါက်ငေါက် - န / ငေါက်ငေါက် / ထောင်နေခြင်း။ “ကဏ္ဍပူဏ္ဏော၊ ဦးပြည်းငေါက်ငေါက်၊ ပြတ်သောနားရွက်ရှိသော။” ဖေတ၊ ၂၆၀-၂၆၁။
- ငေါက်မင်း - ကြို / ငေါက်ငန်း / ငေါက် - ကြို၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “မချေငေါက်မင်း၊ ဤသူကြမ်းကို၊ မူထမ်းလူမှာ၊ မစေရာဟု။” ဘုလင်* ၂၈၀။
- ငေါက်ဆတ်ဆတ် - ကြိဝိ / ငေါက်ဆတ်ဆတ် / စကားသံ ကြမ်းတမ်းခက်မာစွာ။ “ရွှင်က ငေါက်ဆတ်ဆတ်နဲ့ ဘာပြောတာလဲ။” ကုတ္တိ၊ ၁၆၃။
- ငေါက်တက်တက် - ကြိဝိ / ငေါက်တက်တက် / အထီးတည်းပေါ် ထင်စွာ။ “လောကအလယ်တွင် မျက်နှာငယ် တကောင် ကြက်အမြစ်ဖြင့် ငေါက်တက်တက် ကျန်ရစ်ခဲ့ရသော ... ကျွန်ုပ်သည်။” ကမ္မ၊ ၆၇။
- ငေါက်တောက် - ကြိဝိ / ငေါက်တောက် / ထောင်လျက်။ ထိုးထိုး ထောင်ထောင်။
- ငေါက်လောက် - ကြိဝိ / ငေါက်လောက် / ထောင်လျက်။ ငေါက်တောက်။ “ငှက်ပျောကြာပွင့်ကဲ့သို့၊ ခုနစ်ပွင့် ငေါက်စောက် အထက်သို့၊ ထွက်မှု။” မဟာဝိတ်၊ ၁၃၀။

ငိုက်

- ငိုက် - ကြို / ငိုက် / ခ၊ ဦးခေါင်းစသည့် ဓမ္မပိုင်းညွတ်ကိုင်းသည်။ “သဝိတ်ဝိုက်၍၊ မငိုက်မညှာ၊ ချမျက်လွှာနှင့်၊” ဇပျို့* ၁၃၀။ ၂။ အိပ်ချင်၍ ဦးခေါင်း ညွတ်ကျသည်။ “အိပ်ရပါငိုက်တာ လောက် မကောင်း။” ပုံ၊ ၃။ စပါးနဲ့စသည့် အထက်ပိုင်း ညွတ်ကျသည်။ “စပါးပင်သည် ငိုက်၍ကျ၏။” ကိညွန့်၊ ၆၇။
- ငိုက်စိုက် - ကြိဝိ / ငိုက်စိုက် / ငိုက်ဆိုး / ညွတ်ကိုင်းလျက်။ “လူတယောက်သည် ... ခေါင်းငိုက်စိုက် ကျနေသည်ကို တွေ့ရသဖြင့်။” ဆံဖျား၊ ၁၀၂။
- ငိုက်မျှင်း - ကြို / ငိုက်မျှင်း / ငိုက်မျိုး / အိပ်၍ မပျော်တပျော် ရှိသည်။ “ငိုက်မျှင်းသောကာလ၌ ဘဝင်စိတ်သည် မဖြစ်တတ်သေးမီ ဤအကြား၌ အိပ်မက်ကို မြင်မက်၏။” မိလိန်၊ ၅၀၄။
- ငိုက်ရွှမ်း - ကြို / ငိုက်ယွမ်း / (စပါးစသည့်) ရင့်မှည့်ညွတ်ကျသည်။

“အထွက်အဖွဲ့၊ တဘန်နီရည်၊ တည်သည်ကစ၊ လည်ချ
ငိုက်ရွမ်း၊ ဖျင်းသွမ်းမရှိ။” ဟာသ* ၁၇။

ငင်

ငင်-ကြိ/ငင်/ ၁၊ မိမိဘက်သို့ လိုက်ပါလာအောင်လုပ်သည်။
ဆွဲသည်။ “ငါငင်၍ သူမယိမ်း။ သူယိမ်းမှ ငါပါရချေမည်
တကား။” ဝိုးမြေ။ ၉၉။ ၂၊ ရေးခြစ်သည်။ ရေးဆွဲသည်။
“တချောင်းငင် နှစ်ချောင်းငင်ယူရာ၌ အောက်အပို သို့သာ
ငင်ရအံ့။” ဝေါ။ ၉၈။ ၃၊ ချည်မြစ်အောင် ဝါမျှင်ကို
ပိုင်းတောင့်မှ ဆွဲထုတ်၍ ရစ်ခြင်ကျစ်သည်။ ငင်သည်။ “ဖိန့်၊ ပွဲ
ကျင်၊ ချည်ဝင်သို့၊ လျင်လျင်ဆော့ဆော့၊ မြေနိုင်မော့၏။”
ပြာဇီ* ၁၀၆။ ၄၊ အချိန်ကာလကို ဆွဲသည်။ ဆိုင်းသည်။
“ရွှေပြည်နဂါး၊ ကပ်လသို၊ ကြပပဝင်း၊ ရက်မငင်နှင့်။” ဗုဒ္ဓ
ပျို့* ၆။ ၅၊ (အရည်ကို) ရယူသည်။ “အချင်းမကျသော်
မခက်လား။ ပဲဗုဒ္ဓရွက်ကို အရည်ငင်၍ သောက်သော် မကျ
လား။” လား။ ၂၆။

ငင့်

ငင့်-ကြိ/ငင့်/ ငင်-ကြိ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။ “ရွှေလသာသာ၊
ဘိုင်းကိုငင့်၍၊ မဝင့်ပါလျှင်၊ နောက်ခါသာလို့ ခက်လိမ့်မည်။”
စိန်။ ၃၁။

ငေါင်း

ငေါင်း-န/ငေါင်း/ ငှက်တမျိုး၏ အမည်။ “ကျစ်ကျစ်ကရီ၊
ခြေညီတချောင်း၊ ငေါင်းက ကျီးကျည်း၊ ဥဒေါင်းသည်၊
ငေါင်းမြည်၍ငေါက်။” ရှေးကဗျာ။ ၆၆။
ငေါင်းစင်းစင်း-ကြိဝိ/ငေါင်းစင်းစင်း/ ၁၊ ရှည်မျော ငေါထွက်
လျက်။ “မမေသည် အပျိုထဲမှာ ကြည့်၍မကောင်း။
ငေါင်းစင်းစင်းရှိသည်။” ၂၊ အတီးတည်း။

ငိုင်

ငိုင်-ကြိ/ငိုင်/ တွေဝေငေးမောသည်။ “ဦးခေါင်းငိုက်ဆိုက်
ဖြစ်ကာ ငိုင်လျက်ရှိကြ၏။” ပြည်သစ်။ ၄၁။

ငတ်

ငတ်-ကြိ/ငတ်/ ၁၊ စားရော သောက်ရော ပြတ်လပ်သည်။
“မလုပ်မကိုင်ဘဲ ထိုင်နေခဲမှ ထိုသူ့စေ့မည်။” ဥပမာ၊ ပ။
၂၁၉။ ၂၊ မှတ်သိပ်ဆာလောင်သောဝေဒနာကို ခံစားရသည်။
“အိုးတွင် ရေကို ခရီးသွားစေ၍ သောက်မိသည်။” နူ။ ၁၀၆။
၃၊ ရလိုသည်ကို မရ၍ တပ်မက်စွဲလမ်း ဖြစ်နေသည်။

“သူ့သားချင်းမွတ်၊ ဘီလူးစေ့သို့၊ ရွတ်ရွတ်ငင်လျှင်၊ သနား
ကင်းသား။” ကိုး* ၁၂။ ၄၊ အလွန်အမင်း လိုချင်သည်။
ငတ်ပေါက်-န/ငတ်ပေါက်/ မစားသာ မသောက်သာ ဖြစ်၍
ဒုက္ခရောက်မည့် အကြောင်း။
ငတ်ပြတ်-ကြိ/ငတ်ပြတ်/ ၁၊ အစားအစာ မရရှိ ဖြစ်သည်။
အစားအစာ ကုန်ခန်းသည်။ ၂၊ ဆင်းရဲမွဲတေသည်။
ငတ်မွတ်-ကြိ/ငတ်မွတ်/ အစားအစာ ပြတ်လပ်၍ ဆာလောင်
သော ဆင်းရဲသို့ ရောက်သည်။
ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး-ကြိ/ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး/ အစာရေစာ
အလွန်အမင်း ချွားပါးပြတ်လပ်သည်။

ငုတ်

ငုတ်-န/ငုတ်/ ၁၊ ထောင်၍ ငေါ၍ ကြွင်းကျန်ရစ်သော
သစ်ပင် သေည်တို့၏အစိတ်အပိုင်း။ ကျူပင်ကို ငုတ်က ကျူ
ငုတ် မကျန်စေရာ။” သတ်ကြီး။ ၁၇၀။ ၂၊ နိမ့်နိမ့်ပျပ်ပျပ်
စိုက်ထောင် တည်ရှိသော အရာ။ “ကိရိယာ တန်ဆာများမှာ
သလက်၊...မျှင်တီးရေချိန်၊ ငုတ်နှင့် ကြိုးများဖြစ်ကြသည်။”
ဂျင်နီ။ ၈၈။ ၃၊ [ဥပစာ] ကြွင်းကျန်နေသော အစိတ်
အပိုင်း။ “ကြွင်းသော စောနော ငုတ်ကိုလည်း ထုတ်ဆိုပါဦး
လော။” ဝိမာ၊ တ။ ၁၇၉။
ငုတ်တို-န/ငုတ်တို/ နိမ့်ပျပ်သော ငုတ်။ “ထူပါရံဘုရားကြီး
ပျက်ပြိုပြီး ငုတ်တိုတောင့်ကြီး ဖြစ်ကာ ဘယ်အခါသမယ၊
ဘယ်ကာလကပါလဲ။” ခွေး၊ ဒု။ ၁၇၀။
ငုတ်တိုင်-န/ငုတ်တိုင်/ မြေသေည်တွင် စိုက်ထားသော
တိုင်တို။ “သူတို့ သည် ငုတ်တိုင်ကလေးတိုင် စိုက်ထားသည့်
နေရာသို့ ခေါ်သွားကြသည်။” သွေး၊ ၇၉။ ၁၆၇။
ငုတ်တုတ်-ကြိဝိ/ငုတ်တုတ်/ ၁၊ ထောင်လျက်။ ထိုင်လျက်။
“ဘွမိမြေရပ်၊ ဒွာတောနှင့် ရွပ်သည်တွင်၊ ပျဉ်ချပ်ကျိုး၍၊
မူဆိုးငုတ်တုတ် ပေါ်လေ၏။” ပုညဝတ်။ ၁၉။ ၂၊ မတုန်မလှုပ်။
ဆိတ်ငြိမ်လျက်။ “စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် မည်သို့မျှ နှုတ်မဟ
နိုင်ဘဲ ငုတ်တုတ်ကြီး မှိုင်ငေး၍သာ နေရမည်ဖြစ်သည်။”
ယမိုက်။ ၂၆၅။ ၃၊ ထင်ရှားစွာ။ အထင်အရှား။ မျက်မြင်
ထင်ရှား။ “အပျိုစင်၊ လင်နှင့် ငုတ်တုတ်” စိန်။ ၁၀၁။
၄၊ မည်သို့မျှ စွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိပဲ။ “မြန်မာဆိုသော လူ
တမျိုးသည်... နှိပ်စက်ကလျ၊ ပြုမှု အုပ်ချုပ်ခံပါလျှင်
ငုတ်တုတ်ခံ၍ မနေတတ်။” မျောက်။ ၆၇။

ငန့်

ငန့်-ကြိ/ငန့်/ ဆား၏ အရသာမျိုး ရှိသည်။ “ချဉ်ချိုစပ် ငန့်၊
အမန့်အခါ၊ ခြောက်ပါးသိပ္ပံ။” သ* ၁၆၇။
-နဝိ/ငန့်/ ဆား၏ အရသာမျိုး ရှိသော။

နန်းမြို့ - န / နန်းညို / အနည်းငယ် နန်းသောအရသာ။
နန်းဖျား - န / နန်းဖျား / နန်းမြို့ - န၊ နှင့် အတူတူ။

နန်း

နန်း - န / နန်း / ၁။ တောချုံထူထွေတွင် နေလေ့ရှိ၍ များသော အားဖြင့် အဆိပ်ထန်သော မြေရည်မျိုးတစ်ခုကို ခြံ၍ ခေါ်သော အမည်။ “ရှည်လျားကြီးဆန်း၊ တောမြေငန်းကို၊ အမှန်းမသိ၊ တန်ခိုးရှိဟု၊ ထင်ဘိသလော။” ဘုလင်* ၃၀၁။
နန်း - န / နန်း / ၂။ သလိပ်၊ သည်းခြေတို့ တပါးချင်းဖြစ်စေ၊ နှစ်ပါးပေါင်း၍ဖြစ်စေသုံးပါးလုံးဖြစ်စေ ပတ်ပုံ ခြင်း။ (ငန်းရပ်ပါ။ ငန်းကိုးပါ။ ငန်းနှစ်ဆယ့်တပါး စသည်ဖြင့် ပြားသည်။)
နန်း - န / နန်း / ၁။ ဝမ်းဝဲလောက်လည်း မငယ် လည်ပင်းရှည် ငန်းလောက်လည်း မကြီးသော ရေတွင်ကျက်စားသည့် ခြေယက်ပြားနှင့် ငှက်။ (သိတင်းကျွတ်လတွင် ခရီးဝေးကွာသော မြောက်ဘက်ဒေသတို့မှ ပြောင်းရွှေ့လာ၍ ရေထုတ်မြစ်၊ အင်းတင်းမြစ်နှင့် အင်းကြီးအိုင်ကြီးများတွင် ကျက်စားသည်။ တပေါင်းလတွင်မြောက်သို့ ပြန်သည်။ ကိုယ်ရောင်ညိုမိုင်းသော အမျိုးနှင့် ခေါင်းကျားသော အမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင်ရှားသည်။) ၂။ လည်ပင်းရှည်၍ ခြေယက်ပြားရှိသော ရေကန်ကြီး။ (အဟည်၊ အရိုင်း၊ အမြူ၊ ဇနက် - သည်ဖြင့် ကွဲပြားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရိုင်းမျိုးမရှိ။)
နန်း - န / နန်း / ပိုင်းခြား ခွဲဝေပြားသော တာဝန်ကျ လုပ်ခင်း လုပ်ကွက်။ “တောင်တာဝေး၊ နန်းပြကြလျက်၊ နှိမ့်ချ ပိတ်ဆို့၊ တူးထွေ့သည်၊ သင်တို့ရွာသူ၊ ခပ်သိမ်းလူကား။” ဆု* ၁၃၀။
နန်းကုလား - န / နန်းကလား / နန်းမြေတမျိုး။ “မြေပွေးမြေဟောက်၊ နန်းပြောင်နန်းကျား၊ နန်းကုလားတို့။” နာပျို့* ၅၄။
နန်းကျား - န / နန်းကျား / နန်းမြေတမျိုး။ “မြေဟောက် နန်းကျား တက်၍စားသည် ဖြစ်စေသော။” ဝေဿ၊ ၁၂။
နန်းကြက်တက် - န / နန်းကျက်တက် / မျက်စိကြောင်တောင် ဖြစ်နေတတ်သော လေနှင့်ယှဉ်သည့် နန်းရောင်။
နန်းကြောင်တောင် - န / နန်းကျောင်ခေါင် / နန်းရောင်တမျိုး။ (ငန်းကြက်တက်နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။) “မျက်စိ တကြောင်ကြောင် မေးမထူးသည်ကို နန်းကြောင်တောင် ဆို၏။” ဓာတု၊ ပ။ ၂၀။
နန်းစောင်း - န / နန်းစောင်း / နန်းမြေတမျိုး။ “လင်ကြီးဟောင်း နှိုက်၊ နန်းစောင်းမြေဟောက်၊ မြန်ကောပေါက်သို့။” မယ* ၃၀၁။
နန်းစေး - န / နန်းစေး / နန်းနှင့်ယှဉ်သော အဖျားရောင်မျိုးကို ကုသော ဆေး။
နန်းတာ - န / နန်းတာ / ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ကျသော လုပ်ခင်းလုပ်ကွက်။ “နတ်သမင်၊ လှုပ်ပြကော၊ နန်းတာချချ။

ဒီပပတ်ကံ၊ မင်းအားလုံးကို၊ ပင့်ရုံထိအောက်၊ အကုန်ရောက်မှ။” ဝိုင်ဇ* ၁၈။
နန်းတော်ကျား - န / နန်းတော်ကျား / အပါရစ် အနက်ရစ်မျိုးဖြင့် ကျားနေသော မြေတမျိုး။ “ကျိုင်းကောင်မသား၊ နန်းတော်ကျားသို့၊ မုတားဆိုပစ်၊ စိတ်မညစ်နှင့်။” ဘုံ* ၁၃၅။

နန်းတော်ကျား

နန်းတိုက် - ကြို / နန်းတိုက် / အလုပ်ကို အကွက်အကန့် မှတ်သား ခဲ့စေကာ အစမှ အဆုံးတိုင် အစဉ်တစိုက် ဆောင်ရွက်သည်။ “မှတ်ဆုံးအလေ့၊ ငရုဏ်သည်... ကုန်းကျင်းမလပ်၊ ခြေရာချင်း ထပ်အောင်၊ ရွက်စပ်နန်းတိုက်၊ ရွာဖွေလိုက်သော်။” ပင်း၊ ပ။ ၈၉။
နန်းနီ - န / နန်းနီ / နန်းရောင်တမျိုး။ “အနာလုပ်၊ အနာဝင်ဟူသော နန်းနီအနာ။” ဆေး၊ ၉။
နန်းပုတ် - န / နန်းပုတ် / ပါးဖျဉ်းသော အမြီးထောက်၍ လူနေကံသို့ ပြေးလိုက်လျက် အန္တရာယ်ပြုတတ်သော နန်းမြေ။
နန်းပုတ် - န / နန်းပုတ် / အဖျားရောင်တမျိုး။
နန်းပြား - န / နန်းပြား / အသွားရှိသော သံပြားတွင် လက်ကိုင် အရိုးရှည် တပ်ထားသော မြေတူးကိရိယာ။ တူးရွင်းပြား။
နန်းပမ်း - ကြို / နန်းပန်း / ၁။ နန်းရောင် ပြင်းထန်စွာတက်သည်။ “စမုန်နက်စေ... နန်းပမ်းသော အနာနှင့် လေကြောင့်ဖြစ်သော အနာတို့ကို ခိုင်သည်။” ဇိဝ၊ ၄၉။ ၂။ [ဥပမာ] (ငန်းရောင် အပြင်းတက်သကဲ့သို့) လောဘစိတ်၊ ဒေါသစိတ်၊ အပြင်း ဖြစ်သည်။ “သွေးရွေးသွေးတန်း လက်နှက်အာဏာ နန်းပမ်း၍ ဖက်ဆစ်စနစ်သေသို့၊ ကူးတက် ပြောင်းလဲသွားရသည်။” ကျူးကျော်၊ ၆၀။
နန်းဖျား - န / နန်းဖျား / နန်းနှင့်ယှဉ်သော အဖျားရောင်တို့ကို ခြံ၍ ခေါ်သော အမည်။
နန်းမန်း - န / နန်းမန်း / ၁။ ရောင်ပိုးတို့ကြောင့် သွေးတွင် အဆိပ်ဖြစ်ခြင်း။ “လျှာညစ်မည်းသော် နန်းမန်းသို့ ရောင်ပြီဟု သိလေ။” ကုထုံး၊ ၉၁။ ၂။ ရောင်ပိုးတို့ကြောင့် အနာရောင်ရမ်း၍ နီလာခြင်း။
နန်းရွေး - န / နန်းရွေး / ပြင်းထန်သော နန်းဖျားရောင်၊ ဒဏ်ကြောင့် စိတ်ပောက်ပြန်နေသူ။ “ငန်းသန့်ပိတ် အပြင်းပမ်းသော နန်းရွေးကို အေးတိုက်မိ၍ နန်းရွေးက သမားကို ဆဲဆိုဘိသကဲ့သို့။” ဥပမာ၊ ပ။ ၁၂၉။
နန်းသွေး - န / နန်းသွေး / နန်းဖျားရောင် ဖြစ်နေသူ၏ သွေးခွန်ခြင်း။
နန်းဦး - န / နန်းဦး / တာဝန်ကျသော လုပ်ကွက် လုပ်ကျင်း၏

အစိုးအစနေရာ။ “တဦး၏ နန်းဦးသည် အခြားတဦး၏ နန်းဦးသို့ လာရောက် ထိုက်သည်။” ၅၊ ၃၇။ ၁၃၄။

ငယ်

စပ်ငါး - ကြိဝိ / ငတ်ငါး / ပေါ် ပွင့်လျက်။ ဖွင့်လျက်။ “လည် ကို ညှပ်လျှင် ခံတွင်းစပ်ငါး ဟိုသောမျက်ရည်ရှိသည်ဖြစ်၍... တောင်းပန်သည်။” ကိုကုတ်။ ၂၇။

ငယ်

ငယ် - ကြိ / ငတ် / ၁၊ တိမ်မြုပ်သည်။ ကွယ်ပျောက်သည်။ မပေါ်။ အောင်သည်။ “ကမ္ဘာမြေမြုပ်၊ တောင်ဝန်းချုပ်လျှင်၊ ပေါ် ငယ်ယူနော။” တန်ခိုး ၂ (၂)။ ၂၊ ရေတွင် မပေါ်အောင် ကိုယ်ကို မြုပ်သည်။ ပန်းလျှံသည်။ “ရေတွင်ရပ်စပ်၊ နက်စွာ ငယ်လည်း၊ လွတ်ရပ်မမြင်။” ဘုလင်* ၂၇၇။

ငယ်စာတံ - န / ငတ်စတ် / ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ သည်းခြေ၊ အပုပ်၊ အာကာသ၊ ဤဓာတ်ခုနစ်ပါးတို့၊ အနက် ငယ်သောဓာတ်။

ငယ်နာ - န / ငတ်နာ / ဓာတ်တပါးပါးငယ်သောကြောင့်ဖြစ်သော အနာ။

ငယ်လျှိုး - ကြိ / ငတ်လျှိုး / ငတ်လှလျှိုး / အောက်ဘက် မြေထဲ ရေထဲ စသည်တို့သို့၊ တိုးဆင်ကွယ်ပျောက်သွားသည်။ “မြင်း သီလာအမြင်၌ ငယ်လျှိုးသကဲ့သို့၊ ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့၏ အတွင်းသို့ ဝင်၍။” ဓမ္မပဒ၊ ၃၊ ၁၉၉။

ငမ်း

ငမ်း - ကြိ / ငန်း / အလွန်အမင်း မက်မောသည်။ “ထိုသူသည်... အစားတွင် အလွန်ငမ်းသူ ဖြစ်လေသည်။” ပုံပြင်၊ ၃၊ ၁၉၉။
ငမ်းငမ်းတက် - ကြိ / ငန်းငန်းတက် / ငန်းငန်းခက် / မထိန်းနိုင် မသိမ်းနိုင်လောက်အောင် အာသာဆန္ဒ ပြင်းထန်သည်။

ငုံ

ငုံ - ကြိ / ငုန် / ၁၊ ခံတွင်းထဲတွင် ထည့်ဆောင်သည်။ “ကျီး လည်း... ငါကား ချောကိုင်၍ ထွေးမည်ဆို၏။” ကိပ်၊ ၆၃၇။
၂၊ ပိုက်ခြုံသည်။ ငုံးအုပ်သည်။ လွှမ်းမိုးသည်။ သိမ်းရုံးသည်။ အုပ်ထိန်းသည်။ “ဧတိသုံးစုံ၊ ရွှေခြည်ငုံမှ၊ လုံခြုံရပ်ဆိုင်း။” တန်ခိုး ၂၆။ ၃၊ အပွင့်ပွင့်မီ အဖူးဘဝတွင် ဖြစ်သည်။ ဖူးသည်။ “အခြားပန်းတို့ကား ကားကားစွာပွင့်စွာ ပွင့်လေ ကုန်ပြီ။ ဤပန်းကား ငုံလျက်သာ ရှိ၏။” သံဝတ်၊ ၂၀၄။

- န / ငုန် / ၁၊ ခံတွင်းထဲတွင် ထည့်ဆောင်သည့်အဖြစ်ကို ပြသော စကားလုံး။ “ရေသောက်သော်လည်း တင့်သာ သောက်သည်။” သက်စောင့်၊ ၈၃။ ၂၊ အဖူး၊ အဖုံး။ “ပျံ့ပွင့်၊ ကြာပွင့်လျှင်၊ တိမ်မြုပ်ယ်တုန်း၊ ရပ်တုန်းမှ၊ ပျံ့ပွန်းနဲ့ ကွယ်၊ ဆင်းတင့်တယ်လျက်။” ကိုး* ၁၇။
ငုံမိ - ကြိ / ငုန်မိ / ၁၊ အားလုံးခြုံ၍ သိမြင်နားလည်သည်။ သဘောပေါက်သည်။ “စာယဉ်နှင့် စိတ်သွား၊ နားမငုံမီ၊ ရှိပြန် သည်ကာလ။” ဓမ္မ၊ ၁၄။ ၂၊ အားလုံးခြုံ၍ ပါဝင်သည်။

ငုံ့

ငုံ့ - ကြိ / ငုန် / ၁၊ ဦးခေါင်းကို မတ်ရာမှ ရှေ့သို့ ငိုက်ကျစေ သည်။ “ဘုရားပွင့်သစ်၊ ရှိသည်ဖြစ်မှ၊ ပုဆစ်တုပ်ကြ၊ ဦးလည် ငုံ့လျက်၊ ကြည့်ပုံပန်တွာ၊ ကိုးကွယ်ပါ၏။” သစ္စာ* ၁၇၁။
၂၊ ငိုက်ကျသည်။ မမတ်ရှေ့ နောက်၊ ထိပ်လယ်တောက်လျက်၊ တင်ညှောက်မပေါ်၊ မမေ့မငုံ့၊ တင့်အကွင်း၊ ကျယ်ခြင်း မရှိ။” ဘုလင်* ၃၇၇။

ငုံ့ခံ - ကြိ / ငုန်ခန် / [ဥပစာ] သူတပါးက မခံချင်မှလွှဲ ပြောဆို ပြုမူသည်ကို မတန်မပြန်ပဲ ခြိမ်နေသည်။ “မကြားဟန် မမြင် ဟန်ပြုကာ ငုံ့ခံပြီးသော် လိုက်ပါလာခဲ့၏။” စစ်သား၊ ၁၊ ၁၉၉။

ငုံ့နှစ် - ကြိဝိ / ငုန်နှစ်မျှစ် / မည်သူ့ကိုမျှ ဂရုမစိုက်ပဲ၊ မည်ဆည့် အရာကိုမျှ အလေးမမူပဲ၊ အလိုစို လျစ်လျူပြုလျက်။

ငုံး

ငုံး - န / ငုန်း / ရိုးပြတ်တော၊ မြက်တော၊ ချုံပုတ်တော စသည် တို့တွင် သွားလာ ကျက်စားလေ့ရှိသော အငြိုးတို့ ငှက်ငယ် တမျိုး။

ငုံးတီ - န / ငုန်းတီ / တိုသွားသော အရာ။ “ဗုဒ္ဓေါလုပ်တုန်းတွင်း၊ အုပ်လုံးကေဆံ၊ ငုံးတီသာကျန်သောကြောင့်။” ပင်း၊ ၁၊ ၈၄။

ငုံးတို - န / ငုန်းတို / ငုံးတီ။ “ဆိတ်စားလိုက်တာ သစ်ပင်ကလေး ငုံးတိုဖြစ်နေပြီ။”

ငုံးမြက် - န / ငုန်းမျက် / ထိလာသော အရာတို့၌ ခြံတွယ်ကပ်ပါ တတ်သော အသီးမျှားရှိသည့် မြက်။ (နောက်ပိုးမြက်၊ မောင်ရင်ပိုး မျောက်မြားဟူ၍လည်း တွင်သည်။)

ငယ်

ငယ် - နဝိ / ငယ် / ၁၊ အရွယ်မဟာဏ မကြီးသော၊ သေးသော။ “တောင်းတင်းတို့သည် မညီ၊ ကြီးတုန်မယ်တို့ဖြစ်တော့သည်။” သမန်၊ ၃၊ ၁၀၀။ ၂၊ အသက်နုသော။ “ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံ၊ လူ့ကိစ္စ ကို၊ ငယ်ကမသင်း၊ ပျော်ပါးလွင်မှု။” ကိုး* ၂၆။

ငယ်-န / ငယ် / ချောင့်တူသော အငယ်စား တောတိရစ္ဆာန် တမျိုး။

ငယ်

ငယ်-စည်း / ငယ် / အနီရဲသူကို ခေါ်ပြောရာတွင် အခေါ်ခံရ သူနောက်က ဆက်ထည့်ရသော နန်းတွင်းသံပါသည့် အာလုပ် စကားလုံး။ “မလေးမိမယ်၊ နှမငယ်၊ ဘဲနွယ်နာမ ခေါ် သတဲ့။” ပါမီ။ ၄။

ငယ်-စည်း / ငယ် / ကဗျာစွဲ၊ ထု၌ ပုဒ်ပြည့်ရုံ အကြားချပ်၍ သုံးရသော စကားလုံး။ ရထားလက္ခဏာ၊ နီးလို့ငယ်လာ၊ ရထားနာဆယ်ပါး အတိတ်ည်း။” နေကန်။ ၃၃။

ငယ်ကျိုးငယ်နာ-န / ငယ်ကျိုးငယ်နာ / နှိမ့်ချလျှံ၍ ပြောဆို သော အတိတ်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် အကြောင်း အရာ။ “မကောက်ကိုသာ ငယ်ကျိုးငယ်နာတွေပေး၍ ဆဲဆိုနေပေ တော့သည်။” ဘာမြေ။ ၇၅။

ငယ်ကြောက်-န / ငယ်လျောက် / အသက်နှစ်ကစ၍ ကြောက် လာခဲ့သူ။ “ညီတော် နန္ဒမင်းသားမှူးတော့ ငယ်ကြောက် ဖြစ်ပြီး မလွန်ဆံသာလို့ လိုက်ရသနော်။” ဒေရီ၊ မ။ ၇၄။

ငယ်ကြိုက်-န / ငယ်ဂိုက် / အသက်နှစ်ကစ၍ ချစ်ခင်စုံမက် လာသောသူ။

ငယ်ကျွန်-န / ငယ်ဂျွန် / အသက်နှစ်ကစ၍ အမှုထမ်းဆောင် လာသော ကျွန်။ “သက်ခုနစ်တောင်း၊ တိုင်အောင်ရွယ်ဖျို၊ ငယ်ကိုယ်သဏ္ဌာန်၊ အလှလွန်သည်၊ ငယ်ကျွန်မနွယ်၊ မင်းလက်ကွယ်။” အပျို* ၁၄၇။

ငယ်ကျွမ်း-န / ငယ်ဂျွမ်း / ၁။ အသက်နှစ်ကစ၍ ရင်းနှီး ခင်မင် လာခဲ့သူ။ “သူတော်စင်စစ်၊ ရှင်တည်းပြစ်မှ၊ ငယ်ချစ် ငယ်ကျွမ်း၊ ငါ့ကိုလွမ်း၍၊ စုံစမ်းမေတ္တာ၊ ငါတကာဟု၊ ပွားပါ လှည့်မင်း။” မင်္ဂလီ။ ၆၈။ ၂။ အသက်နှစ်ကစ၍ ချစ်ခင် စုံမက်လာသောသူ။ “ကျွက်သရေတိုက်၊ စိုက်ခိုက်ဝင်ပြီ၊ တန်းငယ်ကျွမ်း၊ နှောင်းအလွမ်းဟု၊ ကျောစမ်းဆဲသပ်၊ ထပ်ထပ်သလေး၊ မေးလိုသောငှာ။” ဝိပျို့* ၁၁၅။

ငယ်ချေး-န / ငယ်ဂျေး / ငယ်ဂျီး / ၁။ မွေးခါစ ကလေး၏ ပထမဆုံးစွန့်သော ကျဉ်းကြိုး။ “ပဌမ၌ ငယ်ချေး မဲမဲများ သွားပြီမှ၊ ဝမ်းလဲလားသိမည်။” ဝမ်းဆွဲ။ ၆၉။ ၂။ ဝေဒနာ ကြောင့် သေခါနီးစွန့်သော ကျဉ်းကြိုး။

ငယ်ချစ်-န / ငယ်ဂျစ် / ၁။ အသက်နှစ်ကစ၍ နှစ်သက်စုံမက် လာခဲ့သူ။ “ရာဟုမယ်လည်း၊ ငယ်ချင်းငယ်ချစ်၊ ငယ်ပေါင်း

စစ်၍၊ အချစ်မပြယ်၊ ငါဘုန်းကြွယ်ကို၊ ကိုးကွယ်ခိုဝင်။” ဗုဒ္ဓပျို့* ၆။ ၂။ ငယ်ကြိုက်-န / နှင် အတူတူ။

ငယ်ခြေ-န / ငယ်ဂျေး / ၁။ အသက်နှစ်က ကျင့်ကြံခဲ့သော အကျင့်အကြံ။ “မိနိုးမရပြီးနောက် ၅-နှစ်လောက် ကြာတော့ ငါဘာဖြစ်တယ်မသိဘူးကွ၊ ငယ်ခြေပြန်ပြီး ပေါ်လာတယ်။” နှစ်နှစ်။ ၂၇။ ၂။ အသက်နှစ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော စွမ်းဆောင်နိုင်မှုစသည်။

ငယ်ငေါင်း-န / ငယ်ငေါင်း / အလွန်သေးနပ်သော။ “အလွန် ငယ်ငေါင်းသော ပိုးမှူးတမျိုးကြောင့်။” ဇီဝက။ ၉၆။

ငယ်စာရင်း-န / ငယ်စောင်း / မူလစာရင်း။ အခြေခံစာရင်း။ အသက်နှစ်ကပင် အမည်တင်သွင်းထားရာစာရင်း။ “ဘုရား ရှင်မ၊ သင်္ခါရမင်း၊ နယ်အတွင်းမှ၊ ငယ်စာရင်းပါ... ခန္ဓာ ငြိမ်းချပ်သေးတယ်။” ဝိဇယ။ ၉။ “ရှေ့နှောက်ဆံ မယ် မတင်းရအောင်၊ ငယ်စာရင်းဖျက်လိုက်ပါဖျား။” ထပ်။ ၁၂၉။

ငယ်စဉ်စောစောကျေး-န / ငယ်စဉ်စောစောကျေး / ကလေးသူငယ် သာ။ “ကျွန်ုပ်၏ ငယ်စဉ်စောစောကျေး အကလေးဘဝမှ အစချီ၍ ရေးမှသာလျှင်။” ကမ္မ။ ၂၃။

ငယ်စိတ်-န / ငယ်စိတ် / အသက်နှစ်ကတည်းက သဘော။ “ရုတ်တရက်အားဖြင့် ငယ်စိတ်ပေါက်လာသေး၏။” ဆက်ဆံ။ ၉၄။

ငယ်ဆရာ-န / ငယ်ဆရာ / အသက်နှစ်က သင်ကြားပြသ ပေးသော ဆရာ။ ကံကုလက်လှည့်ဆရာ။

ငယ်စိပ်-န / ငယ်စိတ် / ဝမ်းတွင်းကလေးနှင့် မွေးခါစကလေး တို့ ၏ ဦးခေါင်းထိပ်တွင် ခုန်နေသော နေရာပျော့။ ဤငယ် ထိပ်ရှိခဲ့ဖူးသော နေရာ။ “မွေးခါစကလေး၏ ငယ်စိပ်သည် အလျား၊ အနံ တလက်မခန့်ရှိ၏။” မြန်ဝန်။ ၁၇၂။

ငယ်နာမည်-န / ငယ်နာမည် / ကလေးဘဝက အမည်။

ငယ်နိုင်-န / ငယ်နိုင် / ၁။ အသက်နှစ်ကစ၍ နိုင်လာခဲ့သူ။ မူလကစ၍ နိုင်လာခဲ့သောအရာ။ “အမှိုက်ကို မီးသည့်သာ ငယ်နိုင်ပြစ်၏။” ပဋိစ္စ။ ၁၉၈။ ၂။ အသက်နှစ်ကစ၍ အနိုင် ခံလာခဲ့ရသူ။ ၃။ အရေးကြီးသော အချက်အလက် အစိတ် အပိုင်း။ “စိတ်နေသဘော အကြံအစည်တို့ကို... သိလျှင် ငယ်နိုင်ကို ကိုင်မိဘို့ မကပ်တော့ပေ။” ထူး။ ၈၇။ ၄။ ယောက်ျားကိုယ်။

ငယ်ပါ-န / ငယ်ပာ / ယောက်ျား၏ လိင်တန်ဆာ။

ငယ်ပေါင်း-န / ငယ်ပောင်း / ၁။ အသက်နှစ်ကစ၍ ဆက်ဆံ ပေါင်းသင်လာခဲ့သူ။ “ဘာယောဇာက၊ ငယ်ပေါင်းပီပီ၊ လည်ချင်းမှီ၍” ပုညဝတ်။ ၂၉။ ၂။ အသက်နှစ်ကစ၍ အိမ်ထောင်ဖက် ဖြစ်လာသူ။

ငယ်ပေါင်းကြီးစော်-န / ငယ်ပောင်းကြီးစော် / အသက်နှစ် က စ၍ ကြီးရင့်သည့်တိုင်အောင် ဆက်ဆံပေါင်းသင်းလာသူ။ “ကျွန်တော်က သူ့ကို ငယ်ပေါင်းကြီးစော်ပြီပြီ လှယ်၍ မေးလိုက်ချင်၏။” နာရီ။ ၁၈၂။

ငယ်ဖြူ-န / ငယ်ဖြူ / ၁။ ငယ်စဉ်ကစ၍ ရဟန်းပြုလာသူ။ “ငယ်ဖြူဆရာတော်ကြီးများရဲ့ သီလ၊ သမာဓိဂုဏ်။” မြူ။

၁၇၈။ ။ အသက်နှစ်ကစ၍ အိမ်ထောင်မပြုပဲ နေလာသူ။
“အပျိုကညာဆွေဟာ ငယ်မြူစင်စစ်နှင့် ကမ္ဘာချီမြေစုရိယ
ဆိုတဲ့ အကျင့်ကို.... ကျင့်ကြံလေ့ရှိသတဲ့။” ထေရီ၊ ၁။ ၅၅။
ငယ်မူငယ်ရာ - န / ငယ်မူငယ်ယာ / အသက်နှစ်က ပြုသော
အပြုအမူ။ “မွေးသည်မှ အသက်ဆယ်နှစ်တိုင်အောင် အရွယ်
သည်.... မရပ်မတည် လျှပ်ပေါ်၏။ ငယ်မူငယ်ရာမပျောက်။”
ဝိမင်္ဂ၊ တ။ ၃၇၇။

ငယ်မူပြန် - ကြံ / ငယ်မူပျန် / ခ၊ အသက်နှစ်ကကဲ့သို့ ကလက်
တက်တက် ပြောဆိုပြုမူသည်။ ။ အသက်နှစ်က ပြုသော
အပြုအမူမျိုးကို ပြန်၍ပြုသည်။ “အသက်ခြောက်ဆယ်
ငယ်မူပြန်တန်ဆင် ရှိရမည်။” ဂင်္ဂါ၊ ၆၆။

ငယ်မွေးခြံပေါက် - န / ငယ်မွေးချန်ဗောက် / ခ၊ မိမိ၏မြုံ့ထဲတွင်
မွေးကတည်းက ကျွေးမွေးထိန်းကျောင်းလာသော တိရစ္ဆာန်။
။။ မိမိက ငယ်စဉ်မှစ၍ ကြည့်ရှု စောင့်ရှောက်ခဲ့သောသူ။
“လူသွယ်ဆိုတာက ငယ်မွေးခြံပေါက်။ မင်း ဆိုပြန်လည်း
တခြားလူမဟုတ်။” သုတို၊ ပ။ ၄၀။ ၃၊ ဇာတ်သား။
“အသင်းခံများလည်း ပျံကျများမဟုတ်ဘဲ ငယ်မွေးခြံပေါက်
များ ဖြစ်သော။” သမဓ၊ ၆၄။

ငယ်ရုပ် - န / ငယ်ယုတ် / အသက်နှစ်က အဆင်းသဏ္ဌာန်။
“အနုမူ ငယ်ရုပ်ပြန်ပေါ်တယ်။” သင်းကြံ၊ ၅၁။

ငယ်ရွယ် - နဝိ / ငယ်ယွယ် / အသက်နှစ်သော။ “မောင်သည်
ငယ်ရွယ်ပျိုနှုသေးသည်ဖြစ်သောကြောင့် မသေသင့်။” ကိပု၊
၁၇၉။

ငယ်လင်ငယ်မယား - န / ငယ်လင်ငယ်မယား / အပျိုလူပျိုချင်း
ပေါင်းသင်းခဲ့သော လင်နှင့် မယား။ “အပျို လူပျိုချင်း
သင့်မြတ်သည်ကိုငယ်လင်ငယ်မယားဆိုသည်။” သမ္ပဟ၊ ၁၇၀။

ငယ်သား - န / ငယ်သား / အကြီးအကဲ အောက်တွင် အမှု
ဆောင်ရွက်ရသူ။ နောက်လိုက်။ “အကြီးအအုပ်တို့ ပစ္စည်းကို
ငယ်သား သွေးသောက်ပေးခြင်း။” သမ္ပဟ၊ ၃၀၄။

ငယ်သံပါ - ကြံ / ငယ်သုန်ပါ / (ကလေးငယ်ကဲ့သို့) စူးစူး
ကျယ်လောင်စွာ အော်ဟစ်သည်။ “အကြောင်းကို မသိသော
သူများမှာ ငယ်သံပါအောင် အော်၍ ပြေးကြရလေသည်။”
တစ္ဆေ၊ ၈၀။

ငယ်သွား - န / ငယ်သွား / လူစသော ခို့တိုက် သတ္တဝါတို့တွင်
ဓမ္မဉာဏ်အာရုံပါရှိသည့် သွား။ “ငယ်သွားမလဲသေးသော သူငယ်
၌ ငယ်သွားပြည့်စုံလှ....အချောင်းနှစ်ဆယ်ဖြစ်၏။” ကာနု၊
၁၂၅။

ခြာ

ခြာ - ကြံ / ညာ / ကြေးကြောအော်ဟစ်သည်။ “ရွက်ဖြူတရာ၊
မင်းတို့ ခြာလျက်၊ စက်ဝါညှိညှိ၊ မြေကြီးခြောင်းခြောင်း....
ပဲ့တင်ချောက်မျှ။” သစ္စာ* ၉၆။

ခြာသံဗေး - ကြံ / ညာသုန်ဗေး / ပတ်ဝန်းကျင်ကို လှုံ့ဆော်ရန်
အတွက် ကြေးကြော ဟစ်အော်သည်။ “မြို့သူ မြို့သား

အပေါင်းတို့ လည်း မြို့ရိုး၊ ကျုံးမြောင်းစသော အရပ်တို့
၌ ဆူဟစ်ကြေးခြာသံဗေး လျက် ညှင်းဝေးနေကြကုန်၏။”
ခိုနီ၊ ၂၃၇။

ငြား

ငြား - စည်း / ညား / ကြိယာကို လေးနက်စေသော အထောက်
အပံ့စကားလုံး။ “ချစ်သားတို့ ရဟန်းတည်းပြုငြား မူကား။”
ပါရာ၊ ၈။

ငြိ

ငြိ - ကြံ / ညိ / ခ၊ အပမ်းခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ “ပိုင်းခြားမသိ၊
ညွတ်နှယ်ခြားမ၊ ဝိစိတိစ္ဆာ၊ ပြသနာကို။” ဘူလင်* ၃၉၆။
၂၊ တွယ်သည်။ ကပ်သည်။ မိသည်။ တပ်စွန်းသည်။ “မျောက်
နှံစားထိ၍ ခြံသောငှက်ကဲ့သို့ ၎င်း။” လောစရာ၊ ၁၆၇။ “ဤ
ပုစ္ဆားလျှင်၊ ပစ္ဆိမ္မာမဟိ၊ လောဘခြံ၍။” ဘူပေါင်း* ၂၁။
၃၊ အချိတ်အဆက်ဖြစ်သည်။ “ကြိုးချင်းထား ကြိုးချင်းငြိ၊
အိုးချင်းထား အိုးချင်းထိ။” စပယ်၊ ၈၆။

ငြိစွန်း - ကြံ / ညိစွန်း / ခ၊ ချိတ်မိသည်။ ဆက်မိသည်။ ထိတွေ့
တွယ်စပ်မိသည်။ “ချစ်ညွတ်နှယ်တည်း၊ မငြိစွန်း သည်။ ။
ရဟန်းဖြစ်ကြီး ဖြစ်ခဲ့ပြီ။” ကိုး* ၁၃၇။ ၂၊ ချစ်ကြိုက်နေ
သည်။ “ငါ့ကိုယ်ငါလဲ သကုန္တလောလေး မငြိစွန်းအောင်
ဘယ်လိုမှ မတားနိုင်တော့ပါကလားနော်။” သလား၊ ၃၃။
၃၊ ဥပဓေ၊ သိက္ခာပုဒ်သည်တို့ ကို ဇောက်ဖျက် ကျူးလွန်မိ
သည်။ “ပြည်ထောင်စုအခြေခံဥပဓေနှင့် ငြိစွန်းခြင်းမရှိသော
ဥပဓေကြမ်းတိုင်းကို။” ဒီရီ၊ ၅၅။

ငြိတွယ် - ကြံ / ညိတွယ် / ခ၊ တပ်မက်သည်။ “သားမယားနှင့်၊
ဘိုးဘွားမိသား ပြင်တပ်ပါ။ သူ့အားငြိတွယ်၊ တာဘွယ်မရှိ။”
ဘူလင်* ၆၉။ ၂၊ စွဲကပ်သည်။ “ကောင်းကင်သည် ငြိတွယ်
ခြင်း တပ်စွန်းခြင်းမရှိ။” မိလိန်၊ ၆၄၁။

ငြီး

ငြီး - ကြံ / ညီး / နှစ်သက်ခြင်း ကုန်လွန်သွားသည်။ စိတ်ပျက်
သည်။ ရိုးသွားသည်။ ပျင်းရိသည်။ စက်ဆုပ်သည်။ “ဇာတိ
စင်စစ်၊ ငါ့ခြင်နှစ်သို့၊ လွန်ချစ်မငြီး၊ ဆောင်းရွှေထီးမှောင်၊
မင်းကြီးစေတေ၊ မြောက်လျှင်အပအဓိ။” ကိုး* ၇။

ငြီးငွေ့ - ကြံ / ညီးငွေ့ / နှစ်သက်ခြင်းကုန်သွားသည်။ နှစ်သက်
ခြင်းကင်းသည်။ စိတ်ပျက်သည်။ ရိုးသွားသည်။ ပျင်းရိ
သည်။ စက်ဆုပ်သည်။ “မင်းဟုမြင်ပြီးတရားထိုးကို မငြီးငွေ့
ဘဲ၊ ဆောင်းရွှေမြဲက၊ ဆင်းရဲဟူသည်၊ နေပူခိုယ်စွတ်၊
ရှင်းရှင်းလွတ်လွတ်။” ဘူပေါင်း* ၁။

ငြီးစိစိ - န / ညီးစိစိ / ကိုယ်၊ စိတ်မအိမ်သောဖြစ်ခြင်း။ မပျော်မိက်
နိုင်ခြင်း။ စိတ်ပျက်စက်ဆုပ်ခြင်း။ “မြို့ထဲ၌ ငြီးစိစိနေရခြင်း

ထက် လွတ်လပ်သောလောကီ ဂျူကာ အေးချမ်းစိတ်ငြိမ်ခြင်းကို တန်ဖိုးထားသဖြင့်။” လည်း။ ၃၆။

ဦးစော်နု - ကြုံ / ညှိုးနွမ်းနုနု / ၁၊ လှိုထားသော ကြက်သွန်နီသည် အထားကြာသောအခါ အနံ့ဆိုးထွက်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] နှစ်သက်ခြင်းမရှိ။ စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာသည်။ ဒါတွေ ပြုကြည့်အောင် တော်ထဲမှာ ဦးစော်နုအောင် မြင်တွေ့ နေရတာ နားထောင်တော်မမူချင်ပါဘူး။” စာဆို။ ၈၄။

ဦးနောက် - ကြုံ / ညှိုးနွမ်းနု / စက်ဆုပ်သည်။ ရွံ့ရှာသည်။ “လွှားလိုသဖြင့် ချိုးမြှောက်သော်၊ သူနား ငြီးနောက်၍ တီးတောက်ခြင်းအဖြစ် ရှိစေသည်။” တေ။ ၁၂၀။

ဦးနောက်နောက် - ကြိဝံ / ညှိုးနွမ်းနုနု / ငြီးစိစိ ဖြစ်လျက်။

ငြါ

ငြါ - ကြုံ / ညှိုး / သူတပါး၏ဂုဏ်ကို မလိုလားမနှစ်သက်မရွံ့စိတ် ဖြစ်သည်။ မနာလိုဝန်လို ဖြစ်သည်။ ထုထားမစ္ဆရိယ ဖြစ်သည်။ “စောင်းမြောင်း ငြါစူး ချုပ်ချုပ်ပူသား၊ ဟဟသမျှ၊ အာသဝန္တင်” ပါဠိ* ၁၇။ “သူ၏ မယားသားကို ငြါစူးလေ့ရှိသော သူတို့ကို” ကိပုံ။ ၅၉၇။

ငြိ

ငြိ - ကြုံ / ညှိုး / ၁၊ ခက်ခဲသည်။ ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ဆင်းရဲသည်။ ပင်ပန်းသည်။ “ခန္ဓာပင်စည်၊ လူဟူသည်ကား၊ ဖြစ်မည်မှားမှား၊ အထူးငြိခြင်း၊ လွန်ခဲဆင်၏။” ဘူလင်* ၄။ ၂၊ မကြည်မြဲ၊ မရွံ့ဆိတ်ဖြစ်သည်။ “သံဃာတော်တို့ အား... လှူစားနံနံပဇာ်ကြသည်ကို မြင်လျှင် ငြိခြင် ငြါစုသောစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍” စွယ်၊ ပ။ ၁၆၈။

ငြီး

ငြီး - ကြုံ / ညှိုး / ညှိုး / ၁၊ ရန်မုန် ရည်ရွယ်ကြံစည်သည်။ “ကြက်နှင့် ကြောင်ကား၊ တွေ့ သောလားသို့။” ။ အသွားကြိတ်ကြိတ် ငြီးလတ်တည်း။” ဘူပေါင်း* ၂၁။ ၂၊ မုန်းသည်။ “လေမိုးဆီးတား၊ အိမ်ကိုလွှားသော်၊ မုန်းထားမျက်ကို၊ အိမ်နုတ်ငြီး၏။” ဩဗျူ။ * ၂၂။

ငြီးငြီးငြိမ့်ငြိမ့် - ကြိဝံ / ညှိုးညှိုးညှိုးညှိုး / ၁၊ သာသာယာယာ အသံတို့ ချောမွေ့လျက်။ “တမျိုးတဆွေ၊ ဖူးတွေ့ လေသည်။” ။ တောခြေ ငြိမ့်ငြိမ့်ငြိမ့်ဖြစ်သည်။” ကိုး* ၂၃၄။ ၂၊ ညင်ညင်သာသာ လှုပ်လှုပ်ရွရွ။ “ငြီးငြီးငြိမ့်ငြိမ့်၊ မိုးမိုးစိမ့်ညည်း၊ မိုးစိမ့်ထက်ခေါင်း၊ သောက်ရှူမရောင်သို့။” သစ္စာ* ၁၇၁။

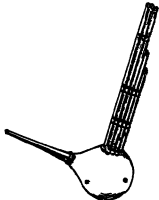
ငြီးသူရန်မက - န / ညှိုးညှိုးယန်မက / ရန်သူ။ “အမျက်

ထွက်ခြင်း၊ မလိုမုန်းထားခြင်း၊ ငြီးသူရန်မက ထားခြင်း။” ကပ္ပ။ ၅၃။

ငြင်း

ငြင်း - ကြုံ / ညှိုး / ၁၊ တစုံတရာကို ပြုလုပ်ရန် ခိုင်းစေတိုက်တွန်းသည်ကို မလိုက်နာနိုင်ကြောင်းဆိုသည်။ ဖော်ပြသည်။ “ယာသူကြီးကို နှင် မင်းပြုအပ်၏။ ငါ မင်းမပြု ငြင်း၏။” နူ။ ၁၂၄။ ၂၊ တင်ပြသော အကြောင်းတစုံတရာကို လက်မခံနိုင်ကြောင်းဆိုသည်။ ဖော်ပြသည်။ “ကျားကြီးမှာ ပြောသည်ကိုပင် မယုံသေးဟန်ဖြင့် ဇွတ် ငြင်းချီသာ နေလေ၏။” ပုံပြင်၊ ၁။ ၈။ ၃၊ သူမှန်သည် ငါမှန်သည် စသည်ဖြင့် စကားအချေအတင် ပြောဆိုသည်။ “လယ်ယာများ ရှာဖွေကြသော အခါ သူဦးသည် ငါဦးသည် စသည်ဖြင့် နေရာလှကြ၏။ ငြင်းကြ၏။ ခိုက်ရန်အေးသ ဖြစ်ပွားကြ၏။” သမိုင်း၊ ပ။ ၁၈။ ၄၊ တစုံတရာ ပေးသည်ကို လက်မခံနိုင်ကြောင်း ဆိုသည်။ ဖော်ပြသည်။

ငြင်း - န / ညှိုး / အုန်းမှတ်တွင် တဘက်လျှင် ပလေသွားချောင်းစီ စိုက်ထား၍ အလယ်၌ အခင်တပ်ထားသော လေမှတ်တူရှိ ယာ။ “ငြိမ့်ယာသကြည့်၊ တီးမှတ်မြည်သား၊ ဌေစည်သံညည်း၊ ဌေစောင်းငြင်း နှင်၊ ခြောက်စင်းလှေလျှင်၊ ဌေလောင်းငင်သော်။” ပုံတောင်* ၁၃။

ငြိး

ငြင်းကွယ် - ကြုံ / ညှိုးကွယ် / အကြောင်း တစုံတရာကို မမှန်မကန် ထိခိုက်ပြောဆိုသည်။ “လက်မှပညာ အကူအညီဖြင့် ဤလောကကြီးကို တန်းဆာဆင်လျက် ရှိကြောင်းကိုကား မည်သူမျှ ငြင်းကွယ်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။” စာချုပ်။ ၄။

ငြင်းခုံ - ကြုံ / ညှိုးခုံ / ငြင်း - ကြုံ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။ “လူပေါင်းကား၊ မငြင်းမခုံ၊ မမှန်မဆန်၊ ခိုက်ရန်မနောင်၊ မတောင်မတ၊ နိမ့်ကျမထို”။ ဆု* ၁၇။ “နှစ်ယောက် ငြင်းခုံ ကြက တယောက်ချုံးမြဲ၊ တယောက်ခွဲငါမြဲ”။ ကိကုဏ်။ ၃၀၃။

ငြင်းချက် - န / ညှိုးချက် / မဟုတ်သွား မမှန်ဘူးဟု ပြောဆိုသော စကား သို့မဟုတ် စာ။ “တင်ဦးကား၊ သန်းသန်းမြင့် ပြောသည်ကို ငြင်းချက် မထုတ်နိုင်”။ လမ်း၊ ၂၀၉။

ငြိမ်းဆို-ကြိ/ညင်းဆို/ခ၊ ငြိမ်း-ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
“မြစ်တာလျက်ကို ငြိမ်းဆို သွေ့စည်၊ ဆန်လွန်သည့်နှင့်။”
သုစာ* ၂၃၇။ ၂၊ ငြိမ်း-ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။
“အာယုဗေဒ ဆေးအတတ်ပညာသည် ဆေးပညာတို့၏
အရင်းအမြစ် ဖြစ်ခြင်းသည် မငြိမ်းဆို နိုင်သော အချက်
တခု ဖြစ်ပေသည်။” ဆေးပညာ။ ၇။ ၃၊ ငြိမ်း-ကြိ၊ ၄၊
နှင့် အတူတူ။

ငြိမ်းဆန်-ကြိ/ညင်းဆန်/ငြိမ်း-ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
“ဘဝါဘဝ၊ များလှကြိမ်တန်၊ အတန်တန်လျှင်၊ ငြိမ်းဆန်
မလွတ်၊ ဖုတ်စွဲမှ၊ မချွတ်အမြ၊ လူပေတို့။” သံဝေ* ၁၂။

ငြိမ်းပယ်-ကြိ/ညင်းပယ်/လက်မခံ၊ ရှောင်တိမ်းသည်။ “လယ်
လုပ် ယောကျ်ားလည်း ရှင်မင်းကြီး၏ ဦးခေါင်းတော်ကို
မမြတ်ပါပြီဟု ငြိမ်းပယ်၏။” ထိပုံ၊ ၄၇။

ငြိမ်းလုံး-န/ညင်းလုံး/မဟုတ်ဘူး ဟုတ်သည်ဟု အချေ
အတင် ပြောဆိုသော စကားလုံး။ “မင်းနဲ့ငါနဲ့ ငြိမ်းလုံး
ထုတ်နေလို့တော့ မဖြစ်သေးဘူး။” တစ္ဆေ။ ၇၃။

ငြောင့်

ငြောင့်-န/ညောင့်/ခ၊ (အလိုအလျောက် ဖြစ်စေ၊ လူစိုက်
ထား၍ဖြစ်စေ) ခြေ၌ ပေါ်ထွက်နေသော ဖူးချွန်။ “ငြောင့်
ဖူးသစ်ငုတ်၊ ဓလုတ်တံသင်း၊ တွင်းကျင်းမရှိ၊ ချောတိတ်
လျှင်၊ ဝိုဉ်းမြေမြင်၊ ခရီးတွင်မှ။” သီ* ၈၈။ ၂၊ [ဥပစာ]
အတားအဆီး။ အနှောင့်အယှက်။ “တိုင်းပြည်နိုင်ငံ ကြီးပွား
ကြောင်းများနှင့် ဖိလားဆန်ကျင်သောကြောင့် ပြည်သူ၊
ပြည်ခြောင့်တို့ ဟူ၍သာ ဆိုရလေသည်။” စာအကျ၊ ၁၊ ၉၀။

ငြောင့်တံသင်း-န/ညောင့်ဒသင်း/ခ၊ အတားအဆီးအနှောင့်
အယှက်။ “အဓိလ၊ ရာဂ ဒေါသ မေ့ဟ တည်းဟူသော
ငြောင့်တံသင်း မရှိစသော။ ဒဿဗလ္လ၊ မြတ်စွာဘုရားကို
လည်း။ ဒက္ခမ၊ ဖူးမြင်ကုန်အံ့။” သုတ်ဝါနိ၊ ၃၊ ၈၈။
၂၊ ငြောင့်။ ဒုက္ခာဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာကို၊ သလ္လတော၊
ငြောင့်တံသင်း အနေအားဖြင့်၊ ဒဋ္ဌဓမ္မာ၊ ဂ္ဂအပ်၏။” ဂ္ဂပဒီ။
၁၅၇။

ငြိမ်း

ငြိမ်း-န/ညှန်း/ခ၊ မြင့်မားသော အဆောက်အအုံများကို
တည်ဆောက် ထုထွက် အလုပ်သမားများ - တက်ရောက်
တည်ဆောက်ရန် ယာယီလုပ်ထားသောစင်မြင့်။ “ပစ္စယာဆင်၊
မြင့်သည်ကုန်၊ ငြိမ်းနှယ်မှတ်၍။” ပါမီ* ၅၄။ ၂၊ လင့်စင်။
ဆိုမြင့်။ “သန္နရီ၏ အလောင်းကို သုသာန် ငြိမ်းဆောက်၍
စောင့်ရှောက်လျက် တင်ထားစေ၏။” သံဝေ၊ ၄၃၁။
၃၊ [ဥပစာ] အမှီပြုစရာ၊ အားကိုးစရာ။ “အရည်းတို့တမ်း၊
ကျောင်းသမီးနှိုက်၊ မဂ်ငြိမ်းတည်ပြု၊ ကသိုက်၊ ရှေ့ပိတ်။”
မဆ* ၂၂၃၊ ၄၊ အစဉ်အလာ။ ထုံးတမ်း။ “အောက်သို့ရေစီး

မီးအထက်လှမ်း၊ ဆိုသောငြိမ်းသို့။” နာပျို့* ၁၀၉။
၅၊ အထက်ကမ္ဘာ၌ မြင့်မားသောအရာ။ “နန်းလောင်းပွင့်လျှာ၊
မေ့လျှည်ရာကို အာကာမြငြိမ်း၊ စိတ်ကိုမီးလည်း။”
နေဝင်၊ * ၇ (၃)။

ငြိမ်း-စည်း/ညှန်း/ကဲ့သို့။ သပ္ပယ်။ “ပုထုဇဉ်ငြိမ်း၊ လူထုံး
တမ်းတိ၊ ချစ်ကျွမ်းဝင်မှု၊ တခုခုဖြင့်၊ သွင်းပြုပစ္စာ၊ သစ္စာ
မှန်ထား၊ ရည်းစားဟူသို့၊ စောင့်သူလိုထား။” မဆ* ၃၉၂။

ငြိမ်းစင်-န/ညှန်းစင်/ခ၊ ငြိမ်း-န၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “သုန္ဒရီ
ပရိဝိုဏ်မ၏ အလောင်းကောင်ကို သူကောင်ပစ်ရာ သုသာန်
တစ်ပြင်၌ ငြိမ်းစင်ထက်သို့ တင်ထားပြီးလျှင် စောင့်ရှောက်
စေ၏။” ဓမ္မပဒ၊ ၈၊ ၁၁၇။ ၂၊ အဆောက်အအုံတို့အတွင်း
၌ရှိသော အမာပိစ္စည်းစ။ “လူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာသည် အပိုစု
တို့ကို ငြိမ်းစင်ကြီး ပြုလုပ်၌ ပံ့ပွားထားသော အရာဝတ္ထုကြီး
သဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။” ပြုစု၊ ၁၁။ ၃၊ ငြိမ်း-န၊ ၁၊ နှင့်
အတူတူ။ “ကွန်တောင်ကို ဟိုဘက်သည်ဘက် ချပြီး ခေါင်းပိတ်
ဝါး တဖက်က ၅ ချောင်း၊ ကျန်တဖက်က ၈ ချောင်း စိုက်ကာ
ငြိမ်းစင် လုပ်ထားသေးသည်။” ရှေ့သို့၊ ၄၊ ၃၊ ၂၁။

ငြိမ်းဆင်-ကြိ/ညှန်းဆင်/ခ၊ ငြိမ်းပြုလုပ်သည်။ “ဘုရားကို
ထီးတင်လိုလျှင် ငြိမ်းဆင် မှ တင်နိုင်မည်။” ၂၊ [ဥပစာ]
စနစ်တကျ လုပ်ကြံစနစ်တည်း။ “အမှုမဖြစ် ဖြစ်အောင်
ငြိမ်းဆင် ကောင်းသည်။”

ငြိမ်းထိုး-ကြိ/ညှန်းထိုး/ငြိမ်းဆင်-ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

ငြိမ်

ငြိမ်-ကြိ/ညှိန်/ခ၊ လှုပ်ရှားခြင်း မရှိ။ “မစိုးမရိမ်း၊ ကြောင့်
ကြငြိမ်က၊ ဓမ္မသိမ်ကျင့်ခက်၊ တောမထွက်ဘဲ။” ကိုး* ၂၈။
၂၊ အသံမရှိ။ နှလုံးဓမ္မသိမ်၊ ငြိမ်ဆိပ်ငြိမ်၌၊ အကြိမ်ဖန်ဖန်၊
ဆိုလတ်ထွန်းသည်။ သစ္စာ* ၃။

ငြိမ်ချက်သားကောင်း-ကြိ/ညှိန်လျက်သားကောင်း/လှုပ်
ရှားမှု၊ ပြောဆိုမှု၊ အော်မြည်မှု စသည်တို့ မရှိ၊ ရှေးနှင့်မတူ
အထူး ငြိမ်သက်သည်။ “ဗိုလ်ချုပ်အကြောင်း ငြိမ်ချက်
သားကောင်း နေပြီးမှ။” လူပျို့၊ ၅၊ ၁၃၉။

ငြိမ်ဆိပ်-ကြိ/ညှိန်ဆိပ်/ခ၊ တည်ကြည်ငြိမ်လေးသည်။ “ထို
မင်းကား ငြိမ်ဆိပ် ဆေးလေးတော်မူ၏။” ကုလား၊ ၁၊ ၂၇၇။
၂၊ လှုပ်ရှားမှု ကင်းသည်။

ငြိမ်ဝပ်-ကြိ/ညှိန်ဝပ်/ခ၊ အလုပ်အရှား၊ အဆုအပူ ကင်းမဲ့
သည်။ တည်တည်တံ့တံ့ရှိသည်။ “ပြည်ရွာ၌နေသော အမှု
တမ်း ရဲမက်ရိပ်ပါ ချမ်းသာငြိမ်ဝပ်မှ ကိုယ်ချမ်းသာမည်။”
ထိပုံ၊ ၆၆၆။ ၂၊ ဖောက်ပြန်မှုမရှိ။ “ဒေါသသုံးပါးတို့
အဟောင်း ထွက်မြဲထွက်၍ အသစ် ဖြစ်မြဲဖြစ်သည်ကို ငြိမ်ဝပ်
သည်ခေါ်သည်။” ဥတု၊ ၁၂။

ငြိမ်သက်-ကြိ/ညှိန်သက်/ငြိမ်ဝပ်-ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
“ပြည်ရွာလည်း ငြိမ်သက်တည်ကြည်သည် ဖြစ်ရာ၏။” ထိပုံ။
၁၁၃။

ငြိမ်း

ငြိမ်း-ကြိ/ညိန်/ လှုပ်ရှားမှု ညဉ်သာသည်။ “ပီတိရသာ၊ လက်ခါဆိမံ၊ သညာတွင်းငြိမိဗျ၊ ဆိုစိမံသောကြောင်း။” ဘူပေါင်း* ၁။

ငြိမ်းညောင်း- ကြိ / ညိန်ညောင်း / သာယာ ချီအေးသည်။ “ထွက်စည်တောကို ငြိမ်းညောင်းသာယာစွာ တီးရမည်။” မာသစ်။ ၄၉။

ငြိမ်း

ငြိမ်း-နဝိ/ညိန်/ ၁။ ပလောင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ လှုပ်ရှား ထကြွခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း စသည်တို့ ရပ်စဲကင်းစေးသော။ “ရန်မီးမျိုးလျှင်၊ လိုစိုးဆပ်သိမ်း၊ ငြိမ်းစေသောဟု၊ တောင်း သည်ဆိုခြင်း။” တနိရ* ၆။ “မြတ်စွာဘုရားအား... လေနာ သည် ငြိမ်းလေ၏။” ဓမ္မပဒ။ ၈။ ၄၂။ ၂။ အေးချမ်းသော။ ချမ်းသာသော။ “တယောက်ကောင်းသော်၊ သိန်းသောင်း ကုသေ၊ ငြိမ်းကုန်လေသည်။” ဂါထာ* ၂၄။ ၃။ ငြိမ်ဝပ် သော။ ငြိမ်သက်သော။ “မုတီးကြီးသည် ခေပြင်မြေကြီးကို ငြိမ်းစေသကဲ့သို့၊ ချောက်ချားသော လူများအပေါင်းကို ငြိမ်းပါစေလော့။” ကိပ္ပိ။ ၂၇၄။

ငြိမ်းချမ်း-နဝိ/ညိန်/ပလောင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ လှုပ် ရှားထကြွခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း စသည်တို့ ကင်းသော။ “စိုးမင်းနှင့်လူ၊ သီလဖြူမှ၊ မပူငြိမ်းချမ်း၊ ဆွဲတခန်းကို။” သဝေ* ၂၃။

ငြိမ်းချမ်းရေး- န / ညိန်/ချမ်းရေး / ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ခြင်း၊ ဆူပူလှုပ်ရှားထကြွခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးခြင်း၊ စစ်မက် စသည်တို့ ကင်းမဲ့သော အဖြစ်။

ငြိမ်းအေး-နဝိ/ညိန်/အေး / အပူအလောင်၊ အဆင်းအရဲတို့ ကင်းမဲ့သော၊ ရပ်စဲကုန်ဆုံးသော။ “ထိုပီးသည် မလောင်ရဘဲ ငြိမ်းအေးသွားရခြင်း အကြောင်းများ။” လူချွန်၊ ပ။ ၂၀၈။

ငွား

ငွားငွားစွင့်စွင့်- ကြိဝိ / ငွားငွားစွင့်စွင့် / အလွန်မြင့်မားစွာ။ “ထိုငွားဆပ်သွား၊ မလေးစွာနှင့်၊ ငွားငွားစွင့်စွင့်၊ ခိုးပြင် နိမ့်ပြင်၊ ထွင့်သည်နှင့်နှင်၊ တမ်းခွန်ရှင်လည်း။” ဆု* ၁၂၄။

ငွေ

ငွေ-န / ငွေ / တွင်းထွက်သတ္တုဖြူ၊ ရတနာတမျိုး။ (အခြား သတ္တုမာ တမျိုးမျိုးနှင့် ရော၍ ခက်၊ ဖလား၊ လက်ဝတ် လက်စား စသည်တို့ ပြုလုပ်ရသည်။) ၂။ ရောင်းဝယ်ရာ တွင် အရောင်း အဝယ်ခံ ပစ္စည်းတို့နှင့် လဲလှယ်ရသော ခက်၊ စက္ကူတို့ကဲ့သို့ သုံးစွဲရသည့် ကြားခံပစ္စည်း။

“ငွေ မပါလျှင် အမွေသမ္ပာ မသွားနှင့်။” မှိုင်း၊ ပ။ ၁၅၀။ ၃။ တန်ဖိုးတကျပ် သတ်မှတ်ထားသော ခက်၊ သို့မဟုတ် စက္ကူ။ “သေခါမှ ငွေ တရာ။” ပုံ။

ငွေကုန်ကြေးကျ-န / ငွေကုန်ကြေးကျ / ငွေကို သုံးစွဲ ကုန်ကျ ခြင်း။ “ငွေကုန်ကြေးကျ များတတ်သည်။ ကြွေးတင်တတ် သည်။” ရှေ့ဝတ်၊ ဒု။ ၅၄။

ငွေကုန်ထူပန်း-န / ငွေကုန်ထူပန်း / အတက်တက်က အကျိုး ပျက်ခြင်း။ “(ကြက်ကုရွေး) များကို ငျောက်လှန်မောင်နှင့် ပစ်ရသည့်အတွက် တောင်သူလယ်သမားတို့၌ အထူး ငွေကုန် ထူပန်း ပြစ်ကြရသည်။” စိုက်၊ ၃၁၀။

ငွေကုန်သံပြာ-န / ငွေကုန်သံပြာ / ကြိုးပမ်းသော်လည်း အကျိုးမရှိ ဖြစ်ခြင်း၊ အချည်နှိုး ဖြစ်ခြင်း။ “ရွေးကောက်ပွဲ အတွက် လုပ်လိုက်ရတာဗျာ အမတ်လဲ မဖြစ်ပါဘူး။ ငွေကုန် သံပြာ ပါပဲ။”

ငွေကြေး-န / ငွေကြေး / ငွေ-န၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “ငွေကြေး ရှင် အတန်းအစားအား အပြစ်ပြောရန် အခြေအနေ။” မတ်စ်၊ ၂၉။

ငွေစ-န / ငွေစ / ၁။ ငွေရှက်မှ တမတ်သား တမူးသား စသည် ဖြင့် ဆောက်ဖြင့် ဖြတ်ယူရသော အစ၊ “သမီး... ငွေစ အဘယ်မှ ယူသွားသနည်း။” ကဝိသာ၊ ၄၅။ ၂။ ပိုက်ဆံ။ “ဝတ္ထု ငွေစ၊ လှေခက်ဆိုလျှင်၊ ဖျင်တိုတထွာ၊ သပြာတရွေး၊ ဆံတရွေးမျှ၊ ဝေးရာပေါ့။” ပုည၊ ၂။ ၂။

ငွေစာရင်း-န / ငွေစာရင်း / ဝင်ငွေထွက်ငွေ လက်ကျန်ငွေတို့ ကို ရေးသားဆက်ပြချက်။

ငွေစား-ကြိ / ငွေစား / အကတိသို့ လိုက်လံ၍ ငွေကို လက်ခံ ရယူသည်။ လာဘ်စားသည်။

-န / ငွေစား / သူတပါးထံမှ ငွေကို ချေးငွားယူထားသူ။ မြစား။ “ငွေရှင်က အနှစ်နှစ် ငွေစားကို ၆-ကွ၌ မတောင်းရ သဖြင့် နှစ်ရှည်သည်အတိုင်း အတိုးတက်၍ ရကောင်းသည်။” နှံ။ ၁၂။

ငွေစု-ကြိ / ငွေစု / နောင်အခါအတွက် ရည်မှန်း၍ ငွေကိုပုံသုံးစုံ သိမ်းဆည်းထားသည်။

ငွေစုငွေချေးအသင်း-န / ငွေစုငွေချေးအသင်း / ငွေကို စုလည်း စုနိုင်၊ စုငွေ အချို့အစားအလိုက် ချေးလည်း ချေးနိုင်အောင် လူအများအပြား ညည်းထောင်ထားသော အသင်းတမျိုး။

ငွေစက္ကူ-န / ငွေစက်ကူ / ငွေနှင့် လဲလှယ်ခွင့် ရှိကြောင်း အာမခံ၍ ငွေအစား အသုံးပြုရန် အစိုးရက ထုတ်ဝေသည့် တန်ဖိုးရှိသော စက္ကူ။ “သီးသန့်ဘက်၊ ဘက်ပွဲ စည်းရမ်းနှင့် ငွေစက္ကူထုတ်ရေတို့၊ ပါဝင်သော ဘက်လုပ်ငန်း။” အခြေခံ၊ ၃၁။

ငွေညစ်-ကြိ / ငွေညစ် / ငြိမ်းခြောက်၍ ဖြစ်စေ၊ လည်ခြား၍ ဖြစ်စေ ငွေထွက်အောင် လုပ်သည်။ “ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမည် တရားလိုနဲ့ တရားခံ နှစ်ဖက်စလုံးဆီက ငွေညစ် ယူတယ်။” ကင်္ဂါ၊ ၈၀။

ငွေတုပ္ပန်-န / ငွေတုပ္ပန် / သင်္ဃပုပ္ပန် တမျိုး။

ငွေတိုးချ - ကြို / ငွေတိုးချ / ငွေကို အတိုးနှင့် ထုတ်ချေးသည်။
“ဆောင်လယ်ရေး အလုပ်ကို နားလည်သူ မဟုတ်လျှင်
ကုန်စုံဆိုင်ပွင့်မှည့်အစား ငွေတိုးမျှ စားသည်က ပိုမိုသင့်လျော်
ပေလိမ့်မည်။” ကုန်စုံ။ ၂။

ငွေတိုက် - န / ငွေတိုက် / ၁။ ပြည်သူတို့ထံမှ ကောက်ခံရရှိသော
ငွေကို လက်ခံရာ၊ ပြည်သူတို့အတွက် ပေးရန်ရှိသော ငွေကို
ထုတ်ပေးရာဒုန်း။ ၂။ အစိုးရ ဘဏ္ဍာငွေများကို ထိန်းသိမ်း
သိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံ။ “ငွေတိုက်တွင် ငွေသွင်းရန်
ပုံစံ။” သင်နည်း။ ၁၀၃။

ငွေတင် - ကြို / ငွေတင် / ကြိုတင်၍ ငွေပေးသည်။
ငွေတင်စောစော - ကြို / ငွေတင်စောစော / နှစ် ဘက် မိ ဘ တို့
သဘောတူသတ်မှတ်သော မင်္ဂလာဓလိက်ကို သတိုးသားဘက်က
သတိုးသမီးဘက်သို့ ပေးအပ်သည်။ ကိုယ်ကျင့်တရားဘယ်လို
နေနေ အိုင်စီအက်စ် ဆိုင်၍ ပြီးရော။ သမီးရှင်ကတောင်
ငွေတင်စောစောလို့ကလေးတယ်။” ကန်း။ ၁၁၇။

ငွေတိုး - ကြို / ငွေတိုး / မိမိအလိုသို့ လိုက်စေလို၍ တဘက်သား
အား ငွေကို တိမ်းအဖြစ်ပေးသည်။ “စာပေးစာယူ အဆက်
အသွယ်များကား... ထောင်ပြာတာ မောင်စိန်သို့ ငွေတိုး၍
ရသောကျေးဇူးကြောင့်။” ကိုယ်မှတ်။ ၆။

ငွေတိုင်း - န / ငွေတိုင်း / အသင်းအဖွဲ့၊ ကုမ္ပဏီ၊ ကလပ် စသည်
တို့၏ ငွေကြေးကိစ္စကို တာဝန်ယူ၍ ကောင်းရွက်သူ။ “ငွေ
အကြေသွားချိန်လသောအခါ ငွေတိုင်းကို ပြီး၍ နှုတ်ဆက်ပါ
သည်။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၁၉၄။

ငွေခဏ် - န / ငွေခဏ် / ၁။ ပြစ်မှုတရားစာအတွက် ငွေပေးဆောင်
ရသော အပြစ်ခဏ်။ “ငွေခဏ်ပေးရန် စီရင်ချက်များကို ငွေခဏ်
ထိုက်သင့်သူ၏ အခြေအနေကို မတော်ကတား မဆင်ခြင်ဘဲ
ချပေးခြင်းမရှိစေရ။” ရုံး။ ၃၂၄။ ၂။ ပြစ်မှုတရားစာအတွက်
ဒဏ်အဖြစ် ပေးဆောင်ရသော ငွေ။ “ရွာသူကြီးမှာ ငွေခဏ်ကို
ကောက်ခံ၍။” ကျေးရွာ။ ၁၂၆။

ငွေနှားဖြူ - န / ငွေနှားဖြူ / နှားရွက်ဖြူသောကြက်မျိုး။
ငွေပေါ် - ကြို / ငွေပေါ် / အရင်းမြှုပ်ထားသောပစ္စည်းကိုဆောင်း
၍ ငွေပြန်ရသည်။ “အမဲသားငါး ဆောင်းစားရသင် ငွေပေါ်
မယ်လို့ မြှော်လင့်ခဲ့တာ။” လည်။ ၂၁၀။

ငွေပိုငွေလျှ - န / ငွေပိုငွေလျှ / ၁။ သုံးစွဲရာမှ ကျန်နေသောငွေ။
၂။ အသုံးလိုသည့်ထက် ပိုနေသော ငွေ။ “ပြန်မခိုင်တွင်
ငွေပိုငွေလျှရှိသော အသင်းများက... ဘက်များ၌ အပ်နှံသော
ငွေများ။” သမဒေ။ ၁၇၈။

ငွေပင်ငွေရင်း - န / ငွေပင်ငွေရင်း / လုပ်ငန်းတရပ်ရပ်ကို တည်
ထောင်ရန် မတည်သော အခြေခံငွေအင်အား။ “ဂျာမနီ၏
ငွေပင်ငွေရင်း အင်အားကြီး ပြိုကွဲသွားခဲ့လေသည်။” ကမ္ဘာ
နိုင်ငံ။ ၈၇။

ငွေပန်း - န / ငွေပန်း / ၁။ ငွေပြင်ပြုလုပ်ထားသော ပန်းပုံသဏ္ဌာန်။
ငွေရောင် ငွေသွေးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပန်းပုံသဏ္ဌာန်။
၂။ ဗုဒ္ဓသရဏပင်နှင့် ဆင်၍ ခြံတွင် အလှူစိုက်ထားသော
ပန်းပင်မှ ပွင့်သည့် ဖြူမွှေးမွှေးကြိုင်သည့်ပန်း။ “ပန်းစိမ်းများ

မှာ သဏ္ဌာပန်း၊ ကြက်ပောက်ပန်း၊ ငွေပန်းများကို စီးထား
သည်။” ဂဒ္ဒာ။ ၃၂။

ငွေပန်းတိမ် - န / ငွေပန်းတိမ် / ၁။ ငွေ ထည် ပစ္စည်း လုပ် သော
အတတ်။ ၂။ ငွေထည်ပစ္စည်းလုပ်သူ။

ငွေယား - န / ငွေယား / ၁။ ထိက်ခံလျှင်ဖြစ်စေ၊ သုံးစွဲလျှင်ဖြစ်
စေ၊ အစားပြန်ပေးထားလျှင်ဖြစ်စေ လူကို ယားတေတတ်သည်
ဆိုသော ငွေ။ “ရွှေ၌ဖြစ်သော ရသေ့ ဇော်ဂျီတို့ စီရင်၍
ထားခဲ့သော ငွေယားသည်။” ဇွယ်၊ ပ။ ၃၂၇။ ၂။ အလွယ်
တကူ သုံးစွဲချင်စိတ် ဖြစ်ပေါ်စေသော ငွေ။

ငွေယိုပေါက် - န / ငွေယိုပေါက် / မကုန်သင့်ပဲလျက် ကုန်ကျ
စရာ အကြောင်း။

ငွေရပေါက် - န / ငွေယာဇောက် / ငွေရစရာ အကြောင်း။ ငွေ
ဝင်စရာ အကြောင်း။

ငွေရေးကြေးရေး - န / ငွေယေးကျေးယေး / ဘဏ္ဍာရေး အခြေ
အနေ၊ ဓွေကြေးကိစ္စ။ “ငွေရေး ကြေးရေး ရုတ်ခြင်း
ကြပ်တည်းသွားသဖြင့်။” လူချွန်၊ ပ။ ၆၁။

ငွေရမ်း - န / ငွေရမ်း / အခြေခံဖြစ်သော ငွေရ၊ မ တည်သော
ငွေ။ “ကုမ္ပဏီ၏ငွေရမ်းတိုးတက်မှု အမြတ်အစွန်းတိုးတက်မှု...
တို့သည်။” တို့ တိုင်းပြည်။ ၁၃၁။

ငွေရောင်စိမ်း - ကြို / ငွေရောင်စိမ်း / ငွေသတ္တုကို လျှပ်စစ်
ဓာတ်ဖြင့် ကူးပြောင်း စွဲထင်စေသည်။

ငွေရှင်ကြေးရှင် - န / ငွေယှင်ကြေးယှင် / ၁။ သူတပါးအား ငွေ
ချေးအားသူ၊ ခြံရှင်။ ၂။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာသူ။

ငွေရွှင် - ကြို / ငွေယှင် / ငွေအရ များသည်။ ဝင်ငွေ များသည်။
သတင်းစာများမှာလည်း ငွေရွှင် နေကြ၏။” တင်း၊ ၄၈။

ငွေလဲရွှန်း - န / ငွေလဲရွှန်း / မိမိတို့ သုံးစွဲသော ငွေအလိုက်
တနိုင်ငံနှင့်တနိုင်ငံ ဓလေ့သည် ငွေရွှန်း။

ငွေလည် - ကြို / ငွေလည် / လက်ထဲတွင် သုံးစွဲရန် ငွေကြေး
ရှိသည်။ (ငွေမလည်ဟု အသုံးများသည်။)

ငွေလည် - ကြို / ငွေလည် / ငွေကို ချေးယူသည်။ “သရော်ကြီး
ခိုင်းတုန်းက နှင်းမှုန်အဘထံမှ ငွေလည်သွားသတဲ့။” မြတ်၊
၅၊ ၂။ ၁၉။

ငွေလွှဲ - ကြို / ငွေလွှဲ / ငွေကို တဦးလက်မှတဦးလက်သို့ အရေး
အသာဖြင့် ပြောင်းပေးသည်။ “ငွေတိုက်တွင် ငွေလွှဲခံရန်ပုံစံ။
စာတိုက်မှ ငွေလွှဲခံရန်ပုံစံ... ရေးသားတတ်စေရန်... လေ့လာ
ဆည်းပူးစေရ၏။” သင်နည်း။ ၁၀၃။

ငွေသွား - န / ငွေသွား / ၁။ ငွေသတ္တု။ ငွေခဲ၊ ငွေခဲ။ “ကုန်သည်
များသည် ငွေလိုသောအခါမှ လက်မှတ်ကိုပြု၍ ငွေသွားနှင့်
လလွယ်ယူကြ၏။” သမိုင်း၊ ပ။ ၈၃။ ၂။ ငွေ - န၊ ၂။ နှင့်
အတူတူ။

ငွေသီး - ကြို / ငွေသီး / လုပ်ငန်းတရပ်ရာမှ ငွေကို အလွယ်တကူ
နှင့် များစွာရရှိသည်။ “ဇော်ပျိုကြီး၏လက်တွင်လည်း ငွေသီး
လျက် နေလေသည်။” တုတ်၊ ၇၆။

ငွေအိမ် - ကြို / ငွေအိမ် / ၁။ ငွေသည် အသုံးမချလှဲ အလကား
ဖြစ်နေသည်။ “ငွေအိပ်လို့ ကုန်အိပ်၊ ကုန်အိပ်လို့ ငွေအိပ်

သဘောပင်ဖြစ်သည်။” ဗမာစီး။ ၃၁။ ။ အရင်းမြို့ပထား
သော ပစ္စည်းကို မဆင်းရဲသဖြင့် ငွေပေါ်ပဲရှိသည်။

ဓဋ္ဌ.

ဓဋ္ဌ. ဓဋ္ဌ. - ကြိဝိ / ဓဋ္ဌ. ဓဋ္ဌ. / ဖျဉ်းမျဉ်း။ အနည်းငယ်။ မဆို
စလောက်။ “အဖျားလည်း ဓဋ္ဌ. ဓဋ္ဌ. ဖြစ်ပြင် နံပါက နာခြင်း
သည် ဆေးကုသမှုကုသခြင်းဖြစ်သည်။” ဇိဝက။ ၇၅။

၄

၄ - ကြိ / ၄၃ / ဝေပေးသည်။ “အပြေပြေအရွာရွာ ဘိတ်စာ
ပြန်သန့်။” ဝေကာ၊ နိခါန်း။ ဝေရာရသ၊ တိုက်ကျွေး
ငွေလျက်။” ဂီတိ။ ၁။

၄၁

၄၁ - ဝိ / ၄၃ / (တစ်တရာ၊ တစ်တယောက်၏) အတွက်။ အပိုကို
ညွှန်ပြရာ၌ နာမ်၊ နာမ်စားတို့၏ နောက်တွင် ဆက်တွဲသုံးသော
စကားလုံး။ “အပန်းဖြေခြင်းငှာ ညောင်ရိပ်သို့ ဝင်၍ အိပ်လေ
၏။” စွယ်၊ ပ။ ၂၁။

- သမ် / ၄၁ / ပြုအံ့၊ ဖြစ်အံ့သောအကျိုးကို မျှော်ခေါ်
ညွှန်ပြသည့်စကားလုံး။ “စတုသစ္စာ ပွင့်ငှာမပြတ်၊ ဟောချေ
ချွတ်လည်း။” ပါမီ * ၉။

- န / ၄၁ / အရာ။ ပစ္စည်း။ ဝတ္ထု။ ဥစ္စာ။ “တွယ်တွယ်
တကတ၊ မည်သည့်ငှာမျှ၊ တပ်ရာစွဲလမ်း၊ မရှိစွမ်းတည်း။”
ကိုး * ၂၈။

၄၁

၄၁ - ကြိ / ၄၁ / ၁၊ သူတပါးပိုင် သက်ရှိကိုဖြစ်စေ၊ သက်မဲ့ကို
ဖြစ်စေ အပေး၍သော်လည်းကောင်း၊ မပေးပဲသော်လည်း
ကောင်း စောစောစောစောအသုံးပြုသည်။ “ကျွ၊ နွား၊ ဆင်၊
မြင်းတို့ကို အတိုက်၊ အထွန်း၊ အတင် ငှားကြအံ့။” နူ၊ ၅၄။
၂၊ မိမိပိုင် သက်ရှိကိုဖြစ်စေ၊ သက်မဲ့ကိုဖြစ်စေ အပေး၍သော်
လည်းကောင်း၊ မပေးပဲသော်လည်းကောင်း စောစောစော စေခိုင်း
အသုံးပြုရန် အခွင့်ပေးသည်။ “နွားသော ကျွ၊ နွား၊ ဆိတ်တို့ကို
သူတပါးသို့ အစား၍ ငှားတိုက်ထွန်းလေအံ့။” နူ၊ ၂၀။

၄၁ ဓ - န / ၄၁ ဂါ / ၁၊ သူတပါးပိုင် သက်ရှိကိုဖြစ်စေ၊ သက်မဲ့ကို
ဖြစ်စေ စောစောစော စေခိုင်းအသုံးပြုခြင်းအတွက် ပေးရသော
အကြေးငွေ။ ၂၊ မိမိပိုင် သက်ရှိကိုဖြစ်စေ၊ သက်မဲ့ကိုဖြစ်စေ
စောစောစော စေခိုင်း အသုံးပြုခြင်းအတွက် ရရှိသော အကြေးငွေ။

၄၁ ခမ်း - ကြိ / ၄၁ ယမ်း / ၄၁ သည်။ “အသပြာငါးရာ ပေး၍
စစ်သည် ငှားရမ်းလျှင်။” ကိလိ။ ၈၇။

၄.

၄. - ကြိ / ၄. / အိုးခွက်ကို စောင်း၍ အတွင်း၌ အရည်ကိုသော်
လည်းကောင်း၊ ချက်သော်လည်းကောင်း သွန်ချသည်။
“သုဇာတာသည် ချွေခွက်၌ ကတာထမင်းကို ထည့်အံ့ဟု
ကတာမျက်သောစိုးကို ချွေခွက်၌ ၄. ၏။” ဘူဓြေ။ ၃၂၂။

ငှက်

ငှက် - န / ၄၇၇ / ၁၊ ပျံသန်းတတ်သော ဥပေါက်သွေးမှု သတ္တဝါ
တမျိုး။ “တောနေတောငှက်၊ သိမ်ခွန်ကြက်မျှ၊ တဘက်
ကျူးလွန်၊ သတိုးကျွန်ဟု၊ ကြော်တွန်ကျွန်မျှ။ မြည်ရင့်ကျူး
က။” မင်းမယ် * ၆၀။ ၂၊ ငှက်သတ္တဝါ စသော သက်ရှိသက်မဲ့
တို့၏ရွှေ့ရှားမှု အော်မြည်မှုကို အကြောင်းပြု၍ ကောင်းကျိုး
မကောင်းကျိုးကို ပြသောနိမိတ်အရာ။ “အဋ္ဌကလာ၊
ပဉ္စကလာ စသည်ကို ငှက်ဟူ၍ ဆိုသည်။” နေမိတ်။ ၁၂။
၃၊ ကုတို့ သွန်ငယ်။ “မြစ်ရောက်၊ ခပ်ငှက်ထွန်း၊ နက်
အငှန်းတွင်၊ နစ်မွန်းပေါ်ငုပ်၊ ဒီဝေပုံသို့။” သံဝေ * ၉။
၄၊ ငှက်မျှား - န၊ နှင့် အတူတူ။

ငှက်ကုလား - န / ငှက်ကုလား / ရှည်သော နှုတ်သီးနက် ရှည်
သောလည်တံနက် ရှည်သော ခြေတံနီ ပြုကွက်သော
အတောင်ပံနှင့် ကျောက်ကုန်းတို့ရှိ၍ ရေပင်ကမ်းနားတွင်
ကျက်စားသော ငှက်ကြီး။ တုံးကုလား။ “ငှက်ကုလားသည်
အအုပ်အသင်းနှင့် နေလေ့မရှိ။” ငှက်။ ၃၄၇။

ငှက်ကုလားအုတ် - န / ငှက်ကုလားအုတ် / အာဟာရတိုက် ဇာတိ
ဖြစ်သော အတောင်တံမျှားရှိ၍ မပျံနိုင်သောခြေချောင်း နှစ်
ချောင်းသာရှိသော ခြေပြေငှက်ကြီး။

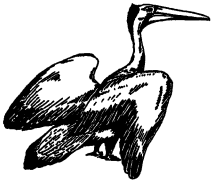
ငှက်ကျား - န / ငှက်ကျား / ရှည်သောနှုတ်သီးဝါ ရှည်သော
လည်တံပြု၊ ရှည်သောခြေတံနီ နက်ကျားသောအတောင်ပံရှိ၍
ရေပင်ကမ်းနားတွင် ကျက်စားသော ငှက်ကြီး။ (ငှက်စပ်ဟု
လည်းကောင်း၊ ငှက်ကျားဥပုန်းဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြ
သေးသည်။) ၂၊ အတောင်လုံးနှင့် မြီးထူးထက်တွင် အမြူ
ကျားသော ငှက်နက်ငယ်။ သပိတ်လွယ်ငှက်။ ၃၊ တောင်
တန်းဒေသတွင် ဆွေ့ရသော ဝမ်းရိုက်ဖြူ တောင်ပံကျား
မြီးရှည် ငှက်နက်။

ငှက်ကြီးတောင် - န / ငှက်ကြီးတောင် / ၁၊ စိမ့်စမ်း အရပ်တွင်
ပေါက်တတ်၍ အပွင့်မပွင့်သော ကျောက်ခက်ပင် တမျိုး။
(အရွက်နုကို တုံးကြသည်။) ၂၊ မြက်တလက်မခွဲခန့် အရှည်
ဆယ်ရှစ်လက်မမှ နှစ်ဆယ်ခြောက်လက်မခွဲခန့်အထိ ရှည်တတ်
သော အမျှားကော့ချွန်သော ဓာတမျိုး။ “တိတ်တဆိတ်

လူထုစုဆောင်းခြင်း ငှက်ကြီးတောင်စား... ဦးစိုက်စား စသော စားလွယ်များကို လုပ်ကိုင်စေခြင်း။” ပညာမိုင်း။ ၄၃။

ငှက်ကြီးတုံးစပ် - န / ငှက်ကြီးရန်အတွက် / ကြီးသော နှုတ်သီးဝါ ရှည်သောလည်တံနီ တွဲလျားကျသော စလုတ်နီ ရှည်သော ခြေတံနက်တို့ ရှိသည့် ရေစပ်ငှက်ကြီး။

ငှက်ကြီးစန်ပို - န / ငှက်ကြီးစန်ပို / အစာသိမ့်ရန် စလုတ်အိတ် ကြီးရှိသော ရေတွင်းကူး၍ ငါးရှာစားလေ့ရှိသည့် ငှက်ကြီး။

ငှက်ကြီးစန်ပို

ငှက်ခါး - န / ငှက်ခါး / ကွင်းလွင်တွင် မြင့်စဉ်နား၍ ပိုးကောင် တို့ကို ဖမ်းယူစားမျှသော ငှက်စိမ်းပြာတမျိုး။ “ပျံလေတဲ့ ငှက်ခါး ကို နားခါးမှ သိစေသည့်။” စကား။ ပ။ ၁၅၉။

ငှက်ခါးတောင် - န / ငှက်ခါးတောင် / ၁။ စိမ်းပြာရောင်။ ၂။ [ဥပဇာ] စိမ်းပြာရောင် ပေါက်၍ အလွန် ပြင်းသော ထန်းရည်။ “မူးလိက်ပါတဲ့ ငှက်ခါးတောင်။”

ငှက်ချေးခံ - န / ငှက်ချေးခံ / ၁။ လူသေအလောင်း ထည့်ထား သည့် ခေါင်းသေတ္တာကို အပြင်အပတ်တွင် ထားသော အခါ အထက်က မိုးကာသားရသော အဝတ်။ “လောင်တိုက်၊ အမိုး ငှက်ချေးခံ ဘုံငါးဆင့်။” သုသော။ မ။ ၂၈၆။ ၂။ သစ်ရွက်၏ နေရောင်ထဲထွက်။

ငှက်ခြောက်ရုပ် - န / ငှက်ချောက်ရုပ် / လယ်ယာ တို့တွင် ကျရောက်သည့်ငှက်တို့ကို နှင်ရန်လုပ်ထားသော အရုပ်။

ငှက်နွေး - န / ငှက်နွေး / နွေးထွန်းသကဲ့သို့ တွန့်ညည်တတ် သော ချိုးစိမ်းကြီး။ ကုပ်ကနူး။ “ငှက်နွေးလည်း တဘား ဘူးဘူး။” ကုသ* ၂၉၃။

ငှက်စာ - န / ငှက်စာ / ငှက်ဖျားရောဂါကို ဖြစ်စေတတ်သည့် ဆိုသော အစာမျိုး။ “ငှက်စာဖျားကို ရှောင်စေခြင်း။” မိုင်းမှုန်။ ၁၄၉။

ငှက်စာဆော် - ကြို / ငှက်စာဆော် / ၁။ သစ်ပင်တို့၏ ဘဝတွင် လက်ခိုးဆုံး သီးသည်။ “သက်လျင်ဝက်မလွတ် ဆုန်းသီးပင်ကို စိုက်ပါလျှင် ၄ နှစ်ကျော် ၅ နှစ်ခန့်တွင် ငှက်စာဆော်ပါ သည်။” ပြည်သာ။ ၂၁။ ၁၄။ ၂။ ပုဂံပြည်တွင် မင်းဖုန်း သော ငှက်ကြီးကို စားစရာရှိ သည်။ “ငှက်စာဆော်သောသူ သည် ငှက်စာပေးအံ့ဟု မိန်းမနုစံယောက်ကို ယူ၍လာ၏။” ကုလား။ ပ။ ၁၄၅။

ငှက်ဆိုး - န / ငှက်ဆိုး / ညအခါ ရူးရဲကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့် အော်မြည်တတ်သော နီမိတ်မကောင်းဟု ယူဆသော ငှက်တို့ ငှက်။ မိန်းကောင်။ (တစ်တီတူးမြင်းဝါလင်းတ စသောငှက် များကိုလည်း ငှက်ဆိုးဟု အချို့အရပ်တွင် သတ်မှတ်သည်။) “သားရဲအမျိုး၊ ငှက်ဆိုးကုပ်သလုပ်၊ ခင်ပုပ် ငှက်စား။” နဒီ* ၁၉။

ငှက်တောခွေးတော - န / ငှက်တောခွေးတော / ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်ပွားတတ်သော အရပ်ဒေသ။

ငှက်တော် - န / ငှက်တော် / ရှည်သော အမြီးနှစ်စွဲရှိသည့် ငှက်နက်တမျိုး။ လင်းမြီးဆွဲ။

ငှက်ပျော - န / ငှက်ပျော / အပုပ်လွှာ အထပ်ထပ်ရှိသော ပင်စည်၊ ရှည်ကားသော အရွက်၊ အပိ၊အဆင့်ဆင့်ရှိသော သီးခိုင် တို့ဖြင့် ဖွဲ့ စည်းထားသော အပင်။ (ငှက်ပျောအမျိုးပေါင်း များစွာရှိသည်။)

ငှက်ပျောခေါင်း - န / ငှက်ပျောခေါင်း / ငှက်ပျောပင်၏ မြှောင် အပိုင်း။ “ငှက်ပျောမြစ်၊ ငှက်ပျောခေါင်းသည် လေ၊ သည်းခြေကို ခိုင်၏။” ဥဇာ။ ၁၉၂။

ငှက်ပျောညွန့် - န / ငှက်ပျောညွန့် / ၁။ ကောက်လတ်ပေါ်တမျိုး ၏ အပင်။ ၂။ အပိမီးရောင်။

ငှက်ပျောစာကွက် - န / ငှက်ပျောစာကွက် / ၁။ ကြိမ် ရက်လုပ် ထုတွင် ဖော်ပြသော ပုံသဏ္ဌာန်တမျိုး။ (မုန့်ကွက်ကြောက်ခ ကို ဗဟိုထုထွင် အစွန်းချင်း တိုက်ဆိုင်ထားသည့် ပုံနှင့် တူသည်။)

ငှက်ပျောပုပ် - န / ငှက်ပျောပုပ် / ငှက်ပျောပင်စည်တွင် အပိ အဝင်ဖြစ်သော အခွံလွှာ။

ငှက်ပျောဖွဲ - န / ငှက်ပျောဖွဲ / ငှက်ပျောသီး၊ အနံ့သီး စသည် တို့ကို ထည့်ထားသော ကန်တော့ပွဲ။ (ငှက်ပျောဖွဲ အနံ့ဖွဲ ဟုလည်း သုံးသည်။) “ငှက်ပျောဖွဲထိုး၍ မုံ့ဖြူမုံ့ နီ ၇ ရက်၊ ငါးကြော် ၇ ကောင်၊ ယန်းပေါက်ပေါက်၊ ဆီမီးတိုင်တို့နှင့် ပသ၍...အင်းချရမည်။” ဗား။ ၁၁၄။

ငှက်ပျောဖူး - န / ငှက်ပျောဖူး / ၁။ ငှက်ပျောပင်က ထွက်သည့် ပွင့်ဖူး။ ၂။ မြေစိုက်စေတတ်သည့်ကောင်း၊ ပြာသာပစ်တွင် လည်းကောင်း ထီးအောက်တွင် ရှိသည့် ငှက်ပျောဖူးနှင့် သဏ္ဌာန်တူသော အစိတ်အပိုင်း။ (စေတီပုံ ရှု။)

ငှက်ဖျား - န / ငှက်ဖျား / ချမ်းတုန်၍ ကိုယ်ပုံ ပြင်းသော အဖျားရောဂါ။ “တုန်ချမ်းရက်ချာ၊ ငှက်ဖျားမှား၊ သောက်ပါ ရွှာကန်ရေသည်။” မတ်လင်း။ ၈၄။

ငှက်ဖျားမိ - ကြို / ငှက်ဖျားမိ / ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်သည်။

ငှက်ဖျားခြင်း - န / ငှက်ဖျားခြင်း / ငှက်ဖျားရောဂါ ဖြစ်ပန်း များသော ကြောင့် ပေါ်ပေါက်သော ဖျဉ်းနား။

ငှက်မြတ်နား - န / ငှက်မြတ်နား / ဘုရားစေတီကျောင်းပြာသာဓ်၊ နန်းပြာသာဓ်တို့၏ ထီးအထွတ်တွင် ကြက်လျှာတံခွန်သဏ္ဌာန် လုပ်ထားသော အရာ။ “မြီးဆွဲဟင်္သာ၊ ကျောဝါကြက်ရုပ်၊ ထုလုပ်ထွေပြား၊ ငှက်မြတ်နားနှင့်။” မဆ* ၄၇။ (စေတီပုံ ရှု။)

ငှက်ဝါ - န / ငှက်ဝါ / သာယာစွာ သိဆိုတတ်၍ သစ်ပင်များ

c ကျက်စားလေ့ရှိသည့် အဆင်းဝင်းဝါသော ငှက်။
 '... ဂရုက၊ ဇရက်ပြာ၊ ငှက်ခါးဖိုးခေါင်း၊ လဲပန်းနှင့် ပေါက်ပန်း။
 အနန်းနှင့်စွယ်တော်။' ခုမူ ပ။ ၁၁၇။
 ငှက်ဆိုက် - န / ငှက်သိုက် / ခ၊ ငှက်သတ္တဝါတို့ နေထိုင်ရာ
 အရပ်အကွက်အဆုံ။ "ငှက်ဆိုက်ထဲ၌ ငှက်ရှိသကဲ့သို့ ရှင်၌
 ကို...ရှိသည်။" ပဋိပတ္တိ။ ၅၄။ ၂။ ဝိဝေဒါငှက်၏ အသိုက်။
 (အာသောအဖြစ် သုံးစွဲရသည်။) "ဝိဝေဒါသည် အသိုက်ကို
 မိမိအနီးပတ်ဝန်းကျင် ပြုလုပ်လေ့ရှိ၏။ ထိုငှက်၏ အသိုက်ကို
 ငှက်ဆိုက်ဟု ခေါ်ကြသည်။" ငှက်။ ၂၁၈။

ငြိမ်း

ငြိမ်း - ကြံ / ငြိမ်း / ငြိမ်းစေသည်။ အေးစေသည်။ "မီးငြိမ်း
 တောမှ အကြောင်းသိမှပေါ့။" လေး။ ၇၉။

၀

၀ - န / စဉ် / ဗျည်း သုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ခြောက်လုံးမြောက်
 အက္ခရာ။ စလုံးဟု ခေါ်သည်။
 ၀' - ကြံ / စဉ် / အဦးပြုသည်။ ပထမနေရာတွင် တည်ရှိသည်။
 "ထိုစောင်းသမားသည် ခိုကွာတို့ကို ယူ၍ ရွာတစ်ဝှမ်းမှ ချွံ
 စုံစမ်းလျက်။" ငါ။ ၃၆၀။ ၄၉။
 - န / စဉ် / အဦး။ အစ။ "အန္တရာယ်တွေကို သေချာ
 ကျနစွာ ဝ လယ် ဆုံးပေါင်းရုံစစ်ဆေး ထောက်တွေးကြည့်၍
 သတိပြုကြ။" ဟိ။ ၁။ ၈၆။
 ၀ - ကြံ / စဉ် / ခ၊ ကျီစားသည်။ ကျီစယ်သည်။ နောက်သည်။
 ပြောင်သည်။ "ရှင်လိုသည်လည်း တသွယ်။ ပုလဲလိုသည်
 လည်း တဝ၊ ကျီစယ်၍ စလိုက်သည်။" ပုည။ ၁။ ၄၂။
 ၂။ ရန်ဖြစ်အောင် ဦးစွာပြုလုပ်သည်။ (ရန်စသည်ဟု သုံးစွဲ
 လေ့ရှိသည်။) ၃။ မျက်နှာချို သွေးသည်။ မြူသည်။
 ချစ်ခင်ဟန် အမူအရာပြသည်။ "အရွယ်ရှိခိုက်၊ ရှင်ရှင်ပြုပြု
 တို့များကို မစကြနှင့်။ ရရင်ဖြင့် ကြိုက်လိမ့်မည်။" မှိုင်း။
 ပ။ ၁၈၄။
 ၀ - န / စဉ် / ပမာဏ မပြုလောက်သော အဖြစ်ကို ပြသည့်
 စကားလုံး။ အနည်းငယ်မျှ ဖြစ်သည်ကို ပြသော စကားလုံး။
 တစ်တရာ၏ တစ်တိတရာသမျှကို ဖော်ပြသော စကားလုံး။
 "ပင်းလူလတ်တို့က သူ့ဦးထိမှ မူစ၊ မတ်စ ညစ်ယူကြ၏။"
 နိယာမ။ ၄၆။
 ၀ - စည်း / စဉ် / အရင်းခံ ကြိယာ၏ အနက်ကို ပြေပြစ်
 လေးနက်စေသော စကားလုံး။ (ယင်းကို မမြင်စ မူ၊ မပြော
 စတာ။ ချစ်စချင်ဖွယ်၊ ရှက်စချင်၍၊ ပျော်စဖွယ် စသည်ဖြင့်
 သုံးစွဲလေ့ ရှိသည်။)
 ၀ - စည်း / စဉ် / အမေးကိုပြသော စကားလုံး။ စုံ။ "အခု
 ဘဲနဲ့ရှိစ။" သင်းကြံ။ ၁၃၂။

၀က - န / ဇဂါ / အလယ်အလတ်တွင် ဖြစ်ခြင်း။ သောင်မတင်
 ရေမကျ ဖြစ်ခြင်း။ စပ်ကူးမဝကူးတွင် ဖြစ်ခြင်း။ ခွတ်လတ်
 ဖြစ်ခြင်း။ ယင်းသို့သော အရာ။ ယင်းသို့ ဖြစ်သော အရွယ်။
 "မိန်းကလေးလည်း မပီသ၊ ယောက်ျား ဟန်အမူအရာမျိုး
 လည်း မကင်းလှသည့် စကသုငယ်မလေး။" ရွှေစင်။ ၁၈။
 ၀ကာ - န / ဇဂါ / ဝါးနှိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နန်းကြိုးဖြင့် ဖြစ်စေ
 အပေါက်ငယ်များ ချန်၍ ရက်လုပ်ထားသော ဗန်းဝိုင်း။
 ၀ကာကျ - န / ဇဂါ / အပေါက်ကျသော စကား။
 ၀ကာခုံး - န / ဇဂါ / အခုံး ရက်ထားသော စကား။
 ၀ကာချ - ကြံ / ဇဂါ / ဆန်စေ့ စပါးစေ့ စသည်တို့ကို စကား
 တွင် တင်၍ သေးငယ်သော အရာတို့ကို စကားပေါက်မှ
 ကျအောင် လှုပ်ခါသည်။
 ၀ကာစိပ် - န / ဇဂါ / အပေါက်စိပ်သော စကား။
 ၀ကာအင် - ကြံ / ဇဂါ / စကားနှင့် ချသောအခါ မကျပဲ
 ကျန်ရစ်သည်။
 - န / ဇဂါ / ခ၊ စကားနှင့်ချသောအခါမကျပဲ ကျန်
 ရစ်သော ဆန်း ပ စသည်။ ၂။ [ဥပစာ] အကောင်းဆုံး။
 လက်ရွှေစင်။
 ၀ကာပေါက် - န / ဇဂါ / ပောက် / ခ၊ စကားရှိ အပေါက်ငယ်။
 ၂။ အခြေခံ သင်ဖြိုး သင်ဖျာ ရက်နည်းစာမျိုး။
 ၀ကား - န / ဇဂါ / ခ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော နှုတ်မြွက်အသံ။
 "စကား တခွန်းတပါးကွဲမျှ ပြင်းပြင်းမဆို။" နှု။ ၁၃၄။
 ၂။ တိုက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်သော ပြောဆိုချက်။ ဆိုရုံစကား။
 လက်သုံးစကား။ "ကြီးမှုကို ငယ်စေရာသည်။ ငယ်မှုကို
 ပစေရာသည် ဆိုသောစကား။" အခွယ်။ ၅။ ၃။ တရားရုံး
 တွင် တရားလို တရားခံတို့က တင်ပြသော အဆို။ "ငယ်သူနှင့်
 မိချော် သမီး မိသားစုတို့ ၂ ပြင် စကားတွင်။" ကြံ။ ၂၄။

၄၊ အဆိုအမိန့်ရိုး။ သာမန်ပြောဆိုချက်။ “ရွှေခါသော်လည်း သူတော်နည်းဖြင့်၊ အရည်ပိုလှ၊ စွန့်အားစွဟု၊ မြက်ဟစကား၊ လျာကာထားမှ။” ကိုး* ၂။ ၅၊ လူသားအားလုံး။ သို့မဟုတ် လူမျိုးတမျိုး။ သို့မဟုတ် လူမျိုးတမျိုး၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ပြောဆို သုံးစွဲသော အနက်ရှိ နှုတ်မြက်သံအပေါင်း။ သာသား။ “မြန်မာလူမျိုးတို့ စကားကို အရင်းအမြစ်နှင့်တကွ ရေးသားစီရင်ပါမည် အကြောင်း။” ဝေါလီ။ ၉။ ၆၊ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုသော အကြောင်းအရာ။ “တဆယ်ကိုးပြည့်၌ ဖြစ်တော်မူကုန်သည်ကို ဆိုသောစကား ပြီးပြီ။” ကလေး၊ ပ။ ၃၅။

စကားကား - ကြံ/ငါးကား/ အမှန်ထက် ပိုလွန်ပြောဆိုသည်။ ချဲ့ထွင်ပြောဆိုသည်။

စကားကောင်း - ကြံ/ငါးကောင်း/ စကားကို စိတ်ပါဝင်စားစွာ ပြောဆိုသည်။ စကားကို လက်စမသတ်နိုင်ပဲ ဖြစ်သည်။ နေဆာသို့ရင်း စကားကောင်းနေကြသည်။” ရယ်စရာ၊ ၁။ ၁၆၆။

- န/ ဇဂေါင်း/ အကျိုးရှိသော စကား။ မင်္ဂလာရှိသော စကား။ တည်တည်ကြည်ကြည် ပြောဆိုသောစကား။ “သူတကာ စကားကောင်း ပြောနေယင် ဝင်ဝင် မတောပါနှင့်။”

စကားကုန် - ကြံ/ငါးကုန်/ ထပ်မံပြောဆိုစရာမရှိ ဖြစ်သည်။

- န/ ဇဂုန်/ အကုန်အစင် ပြောပြီးသော စကား။ အပြီးအပိုင် ပြောဆိုသော စကား။ “ထပ်ပြောနေရအံ့မှလား။ စကားကုန် ပြောပြီးမှလား။” ကေသီ၊ ၉၈။

စကားကမ်းလှမ်း - ကြံ/ ငါးကမ်းလှမ်း/ အကြောင်းအရာကို ဖော်ပြောပြကြား၍ အဆက်အသွယ် လုပ်သည်။ “မိန့်မကြီး တယောက်ကို တွေ့ရ၍ စကားကမ်းလှမ်းကြည့်သောအခါ နေရာကျသွားခြင်းကြောင့်။” ကေသီ၊ ၅၁။

စကားကျ - ကြံ/ ငါးကျ/ အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သည်။ အနက်ထွက်သည်။ “ဖူးစေမည်ဟု စကားကျသောကြောင့် ကာရိုက်အနက်ကို ဟော၏။” စွယ်၊ ပ။ ၂၆၉။

- န/ ဇဂု၃/ အနက်။ အဓိပ္ပါယ်။ “ယင်းအလိုသာကေ အဓိပ္ပါယ်ရိပ် စကားကျပြန်။” ပုည၊ ၁။ ၉၉။

စကားကြီးစကားကျယ် - န/ ငါးကြီးစကားကျယ်/ ဇဂု၃/ ၁၊ ခမ်းနား ထည်ဝါသော စကား။ “မာကဇေဗ်ပိုင် များနှင့်တကွ မြန်မာ့ဘာသာ ဝေါဟာရပြော စကားကြီး စကားကျယ်တို့ကို နားမလည်နိုင်ဖြစ်ကြ၍” လျှောက်ဖွင့်၊ နိဂါး။ ၂၊ ပြောဆိုသူ၏ အသက်၊ ဂုဏ်ထူးတို့နှင့် မလိုက်အောင် ပိုက်ပြောဆိုသော စကား။ ချဲ့ထွင်ဝါကြား ပြောဆိုသော စကား။ “ယဉ်စာအိုး ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေ လျှောက်ပြောမနေနဲ့။ ဒီစကားကြီးစကားကျယ်တွေပြောလို့ ခင်ဗျားတို့ ကော်ပြန်နစ်တွေ ကျုပ်မုန်တာ။” လမ်း၊ ၃၆။

စကားကြီးဆယ်မျိုး - န/ ငါးကြီးဆယ်မျိုး/ စကားပြောဆိုရာတွင် စကားပြောနည်း ဆယ်မျိုး။ (စကားကြီး ဆယ်ခွန်းဟုလည်း ခေါ်သည်။ ၁၊ ရေကူးညာတ် ပြောနည်း။ ၂၊ ကောက်ပင်ရိတ်လှီး ပြောနည်း။ ၃၊ ရေစီးဖောင်ဆန် ပြော

နည်း။ ၄၊ အိုးတန်ဆန်ခတ်ပြောနည်း။ ၅၊ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ပြောနည်း။ ၆၊ ဆင်ဝှေ့ရန်ရောင် ပြောနည်း။ ၇၊ တောင်သူယာရတ် ပြောနည်း။ ၈၊ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ် ပြောနည်း။ ၉၊ ရေစစ်ကရား ပြောနည်း။ ၁၀၊ ခက်တင်မောင်းနင်း ပြောနည်း။)

စကားကြော - န/ ဇဂလျော/ ပြောဆိုသော စကား အစဉ်အတန်း။ စကားတံ။ “စကားကြောမရှည် မစင်းစေဘဲ တိုတိုတတ်တတ်နှင့် လိုရင်းဆောက်အောင် ရေးသားထားသဖြင့်။” ယိန်၊ ၅။

စကားကျွဲ - ကြံ/ ငါးကျွဲ/ တာဝန်မယူနိုင်သည်ကို တာဝန်ယူကြောင်း ပြောဆိုသည်။ စကားကို ပြောသင့်သည်ထက် ပိုလွန်၍ ပြောသည်။ “ပြည်စိုးတကာ၊ ဓမ္မပဒများလျှီ စကားငယ် ကျွဲသည်၊ ရွာလွန်ကြေးငယ် မပေးခင်၊ ဝေးချည်မယ်လေး။” သာပြည့်၊ ၁၁၀။

စကားကြွင်း - န/ ဇဂလျှင်း/ ပြောရန် ကျန်သေးသော စကား။ “နောင်ပြင်ရန်အခင်း၊ စကားကြွင်းနှင့်၊ ဖြည့်ညင်းတင်လျှောက်ထားသည်။” ရာမ၊ ၃။ ၂၃။

စကားကြယ် - ကြံ/ ငါးကျယ်/ စကားကို အမျိုးမျိုးအပုံပုံ ပြောနိုင်စွမ်းရှိသည်။

စကားခေါ် - ကြံ/ ငါးခေါ်/ မိမိ၏ အလိုဆန္ဒကို လိုက်လျောလာအောင် အရိပ်အခြည်ဖော်ပြ၍ ပြောဆိုသည်။ သူတပါး၏ အလိုဆန္ဒကို သိရှိရန် အရိပ်အခြည်ဖော်ပြ၍ ပြောဆိုသည်။ “မင်းနှင်းတို့ အကိုကြီးဆိုတာ မမြင်ပါကလားတဲ့၊ ပြန်သွားယလာတဲ့၊ စကားခေါ် လိုက်ချာသေးတယ်။” တင်မြ၊ တ။ ၃၂။

- န/ ဇဂခေါ်/ ယင်းသို့ ပြောဆိုသောစကား။

စကားခံ - ကြံ/ ငါးခံ/ အကြောင်းအရာတခုခုကို မပြောဆိုမီ စကားတရပ်ရပ်ကို အရေးကြီးသောအနေဖြင့် စတင်ထုတ်ဖော် ပြောဆိုသည်။ “သို့ကလို့ စကားခံပြီး တရားသိပါသော ဂါထာတို့ဖြင့်...ဟောကြားတော်မူပြန်တယ်။” ခေမီ၊ မ။ ၈၄။

စကားခင်း - ကြံ/ ငါးခင်း/ တဘက်သား အာရုံပြုလာအောင် စကားကို အစပျိုး၍ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ “အတွေးနယ်ကျယ်ယုံကလေးမျှ စကားခင်းထားကျပိုးလျှင်။” ကေသီ၊ ၁၃၇။

စကားချီး - ကြံ/ ငါးချီး/ စကား တရပ်ရပ်ကို မပြောဆိုမရေးသားမီ ရှေ့ပြောအဖြစ် ပြောဆိုရေးသားသည်။

- န/ ဇဂချီး/ ယင်းသို့ ပြောဆိုသော စကား။ “စာတအုပ်လုံးကိုဖတ်ပြီးမှ ဤစကားချီးကို ဖတ်လျှင် ပို၍ သင့်လျော်ပေမည်။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၁။

စကားချပ် - ကြံ/ ငါးချပ်/ မူလရေးသားသောစာတွင် ရေးရင်းစာနှင့် ဆက်နွယ်သော အကြောင်းအရာတရပ်ရပ်ကို အနည်းငယ်ညှပ်၍ ထည့်သည်။ “အလျင်းသင့်၍ စကားချပ်လိုက်သည်။” ဝိ၊ ၈၆။

- န/ ဇဂချပ်/ ယင်းသို့ ညှပ်ထည့်သောစာ။ “ကျမ်းဂန်လာတိုင်း ထုတ်နုတ်ရေးသားလိုက်သည့် စကားချပ်တည်း။” ကဝိဝိ၊ ၂၀၁။

ကေားခွန်း - န / ဇာတ်ခွန်း / အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော တစ်သော ကေားလုံး။ "တကယ့်ကေား တို့ကေား ကေားခွန်းကေား နှစ်ပုဒ်သော ဖြစ်သင့်၏။" ဝေါ။ ၂၄၂။

ကေားစ - ကြို / ဇာတ်စာ / ကေားကို စတင် ပြောဆိုသည်။ "သော့ချောစိတ်ပြား၊ မင်းဖြစ်လာပြန်၊ ပန်ကြားမဆွ၊ ကေားစ ယော်။" ဓမ္မ ၈။

- န / ဇာတ်စာ / ခ။ ကေားပြောရန်အကြောင်း။ "ယခုတမူ ကေား ကေားစရာရှိပင် ငါဆိုမအောင်။" တေ။ ၁၉၈။ ၂။ အဓိအမြောဆိုသောကေား။ ၃။ ပြောရုံ အဆိုမသတ် ခုသေးသောကေား။ "ကေားရင်းပောက်အံ့၊ ချို ကေားစသိမ်း တော် မူလိုသောကြောင့်... ဇာတ်ကို ပေါင်းတော်မူ၏။" ကိကုတ်။ ၆၄၂။

ကေားစ - ကြို / ဇာတ်စာ / အဓိကအကြောင်းအရာကို မပြော ကြားမီ ယင်းအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ကြိမ် ပြော ကြားသည်။

ကေားစပြည် - န / ဇာတ်စာ / ခ။ ရင်းနှီးစွာ ပြောဆိုသော ကေား။ "ကေားစပြည် ယဉ်ကျေးတတ် လိမ္မာသည်ဖြစ်၍ ကေားတောင်ရွာကို ပေးတော်မူသည်။" ရွှေဘို။ ၆၇။ ၂။ တရားအမှုအခင်း။ "အမှုအမျှား ကေားစပြည်ရှိလေသောခါ သားကြီးမျှားကား... လွတ်လေရာခဲသော်။" အဓမ္မ။ ၁၈၇။

ကေားစစ်ထိုး - ကြို / ဇာတ်စစ်ထိုး / ကေားရည်ထူး - ကြို။ နှင့် အတူတူ။ ၂။ အဆူအတင် အပြန်အလှန် ငြင်းခုံပြောဆိုသည်။ "ညီတော်နောင်တော်၊ ထုတ်ပေးပြန်လှစို့၊ အဖြစ်ဖြစ်ကို ကေားစစ်ထိုးကြသည်။" ဝုဗ္ဗ။ ၁။ ၆၃။

ကေားစစ် - န / ဇာတ်စစ် / ခ။ ရှေးလူကြီးအဆက်ဆက်တို့ ပြောဆို ရှိပြုခဲ့သော ကေား။ "ကျေးဇူးသခင်၊ တို့ဘေးရှင်၊ နွယ် ပစ်လေ့ပြု၊ ကေားစစ်တည်း၊ ပေါင်းယဉ်စပ်ကူ၊ မကြားဘူး ရှင်။" ငရဲ ၂၂။ ၂။ ကေား အစီအစဉ်၊ တဆက်တည်း ပြောသော ကေား။ "ကေားစစ်ရှည်သဖြင့် ရှေးကေားရင်း မပျောက်စေခြင်းငှာ အနုသန္ဓေပြုတော်မူလို၍။" တေ။ ၂၁၅။

ကေားစပ် - ကြို / ဇာတ်စပ် / ပြောဆိုရန် အခါအခွင့် တိုက်ဆိုင် သည်။ ကေား အလျဉ်းသင့်သည်။ "ကေားစပ်မိကြသော အခါ... တစ္ဆေချောက်ခံရကြောင်း ပြောပြကြလေလျှင်။" တစ္ဆေ။ ၁၉၈။

- န / ဇာတ်စပ် / အကြောင်း ဆက်သွယ်နေသော ကေား။ "အဘယ်ကေားစပ်တွင်ဟောတော်မူသနည်း။" ကိကုတ်။ ၁၀၄။

ကေားဆို - ကြို / ဇာတ်ဆို / ခ။ ပြောသည်။ ဟောသည်။ ဆွေးနွေးသည်။ "သင်မင်းကြီးသည်လည်း... ငါ့နှင်တကူ... ကေားဆိုတော်မူ။" ဝေဃျ။ ၁။ ၆၇။ ၂။ တစုံတယောက်၏ ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော် တင်ပြသည်။ "ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိသော ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို စေ့စပ်ရေးဖြင့် ရေးချင်းရန် ကေားဆို လေ၏။" လူရွာ။ ၁။ ၁၂၄။

ကေားဆက် - န / ဇာတ်ဆက် / ဆက်လက်၍ ပြောရန် ဖြစ်သော ကေား။ အဆက်အစပ်ဖြစ်သော ကေား။ "အပြတ်တင်ဘွယ်၊ ပစ်ပယ်ပျောက်ဖျက် ကေားဆက်ကို ဆိုဦးဆုံး။" ပေတ။ ၅။

ကေားညွှပ် - န / ဇာတ်ညွှပ် / စကားချပ်။ "အမိဝမ်းမှ ဖွားလာ လျှင်... မေ မယု အတော်အသင့်သော ခေမျှားနှင့်သာ သုတ်သပ်ပါလေ။ (ဤကား ကေားညွှပ်။)" မီး။ ၃၁၁။

ကေားတံ - န / ဇာတ်တံ / ကေားကြော။ "ကေားတံမရည်စွနှင့်။ ရွှေကုန်းကေား ဆက်ကပ်လော့။" ပဏိ။ ၁။ ၃၈။

ကေားတောက် - ကြို / ဇာတ်တောက် / တဘက်သားထံမှ သိလို သော ကိစ္စတရပ်ရပ်ကို အရိပ်အမြွက်သိရအောင် ပရိယာယ် သုံး၍ ကေားဆိုသည်။ "... အကြောင်း သိရလိုသိရခြား ကေားတောက်လိုက်မိခြင်း ဖြစ်၏။" မိုးရိပ်။ ၁၁၉။

ကေားတင်စီး - ကြို / ဇာတ်တင်စီး / တဘက်သားအပေါ် လွှမ်းမိုး မိမိပိုင် ပြောဆိုသည်။ "နောက်တော့ နင်အထွက်စိုင်းလို့ ငါ ထွက်ရတယ်ဆိုပြီး ကေားတင်စီး နေတတ်တယ်။" ဝိယပ်၊ ၁။ ၁၀၅။

ကေားတင်းဆို - ကြို / ဇာတ်တင်းဆို / မိမိနောက်ကွယ်တွင် မိမိအား အပြစ်တင်ကဲ့သို့သည်။ အတင်းပြောသည်။ "သူတပါး၏ ကဲ့သို့သင်္ကြယ် ကေားတင်းဆိုသည်တို့ကို ရုစမိကိ။" လူရွာ။ ၁။ ၁၂၆။

ကေားတောင်း - ကြို / ဇာတ်တောင်း / မိမိကြားလိုသော ကေား ကို တဘက်သားပြောအောင် ပရိယာယ်ဆင်၍ ကေားဆို သည်။ "အရှင်ကုမာရကဿပသည်... ကေားတောင်း ကေားလိုက် တတ်သည်။" ဇေဒ်။ ၁၉၀။

ကေားတတ် - ကြို / ဇာတ်တတ် / ကေားပြောဆိုမှုတွင် ကျွမ်းကျင် လိမ္မာသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးမျှား ကေားတတ် တာနှင့်၊ ငါ့အား အပါးနှစ်သွားတာဘဲ။" မောင်ဦး။ ၁။ ၃၀။

- န / ဇာတ်တတ် / ကေားပြောဆိုမှုတွင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ သူ။ "ယိုးဒယားအမန် ကေားတော်စားလည်း တရားအလွတ် ကေားတတ် ဖြစ်ပါသည်။" ခေ။ ၁၀၀။

ကေားတေ - န / ဇာတ်တေ / ဇာတ်တေ / ပြန်၍ ပြောသောကေား။ "မင်းကြီးမေးမောလည်း ကေားတေ၊ မသိ။" ကိကုတ်။ ၉၉။

ကေားထော - န / ဇာတ်ထော / တဘက်သား၏ ဉာဏ်ကို စမ်းလို သောကြောင့် ကွယ်ဝှက်သော အနက် အဓိပ္ပါယ်တို့ဖြင့် ပန်တီးထားသည့် အဆိုအမိန့်၊ အဖွဲ့အဖွဲ့၊ အမေးပစ္စု။ ပေဟူဠီ။ (သုကော။ သုကောတော့ဓမ္မဓမ္မ၊ နေတော့စင်းစင်း။)

ကေားထစ် - ကြို / ဇာတ်ထစ် / ကေားပြောဆိုရာတွင် ကေားလုံး တို့၏ အစိတ်အပိုင်းများကို (အတွင်းသဖြင့် အစဉ်အစဉ်များ ကို) တပ်တပ်လဲ ရွတ်၍ ကေားရပ်ဆိုင်းရပ်ဆိုင်းဖြစ်သည်။ "ကေားထစ်နေခြင်းဟာလဲ မိန့်စကွန်တေ အလဟဿကုန်စေ တတ်တဲ့အတွက်။" ရှု။ ၂၄။ ၁၂၇။

ကေားထည် - ကြို / ဇာတ်ထည် / ကြိုကပ်၍ ညွှန်ကြား သွန်သင် သည်။ နှုတ်တည်သည်။ "အိပ်ဖန်စောင့် ဝင်းသမားကို ကေားထည်၍ နှုတ်ပိတ်မှုတော်တော်မူ၏။" ခေ။ ၁၀၂။

ကေားထွက် - ကြို / ဇာတ်ထွက် / ခ။ ကေားပြောသည်။ "ကေား ထွက်စေလိုသောကြောင့် ရထားချေ့နီက မဘွယ်မရာသော အမှုကို ပြုဘိကုသို၊ ထင်စေသည်။" ကိကုတ်။ ၄၀၀။ ၂။ အကြောင်းတရားတရကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

ကောနာသိုး - ကြံ / ဇနာသိုး / တဘက်သား မခံချိ အောင်
မကောနပ်ပဲဖြင့် အပြစ်တင်ပြောဆိုသည်။ “စောအောင်နှင့်
နန္ဒာတို့တို့ တယောက်နှင့်တယောက် ကောနာသိုးပြီး ထွက်
လာသည့်အခါနီး” မာန။ ၂၃၁။

ကောနိင်လ - ကြံ / ဇနိင်လ / တဘက်သား ကို စကားဖြင့်
အနိုင်ယူရအောင် ငြင်းခုံပြောဆိုသည်။ “တယောက်နှင့်
တယောက် ကောနိင်လရင်း လရင်း ရန်ဖြစ်ကြသည်။”
သိသာ။ ၄၈။

ကောနိင် - ကြံ / ဇနိင် / တဘက်သားထံမှ မိမိသိလိုသော
စကားကို ရအောင် ပြောဆိုသည်။ “အလွမ်း မင်းသမီး၏
လွမ်းဟန် မသဘောပုပ်ပန်းဖြင့် ကောနိင်ရပါတော့သည်။”
မေ။ ၁၅၉။

ကောနိင်စွ - န / ဇနိင်စွ / မသေချာသော စကား။ မတိကျ
သော စကား။ မပြတ်သားသော စကား။ အဓိပ္ပါယ် နှစ်မျိုး
ကောက်ယူနိုင်သော စကား။ “မလာဘည၊ လာတညနှင့်၊
ကောနိင်စွ၊ ပုံမသေ။” ပျို့တို့မောင် အလေမလိုက်၊
ခေါင်းကိုက်လို့နေ။” တင်းစာ။

ကောဗေါက်စကားစ - န / ဇကောဗေါက်စကားစ / တရနှင့် တခု
အဆက်အစပ် မရှိသော စကားအတိုအစ။ “စကား အတော်
နည်းသည်။ ကောဗေါက်စကားစ မရှိ။” သံသွေ။ ပ။
၁၁၈။

ကောဗေ - န / ဇကောဗေ / အနက် အဓိပ္ပါယ်နှင့်ပြည့်စုံ၍ လူအများ
စိတ်ပိုင်း ပြောဆိုလေ့ရှိသော စကား။ ပြောထုံး စကား။
“ရွှေကျောင်း ပြောင်ပြောင်၊ ဝမ်းဟောင်ဟောင် ဆိုသော
စကားပုံနှင့် တူနေတော့၏။” ဗမာ။ ၂၆။

ကောဗေဇာ - ကြံ / ဇကောဗေဇာ / စကား ပြောရာတွင်
လိုရင်းကို မပြောဘဲ နိမိတ်အနေဖြင့် ကောဗေဇာရပ်ကို တင်
ပြောသည်။

ကောဗျိုး - ကြံ / ဇကောဗျိုး / အကြောင်းအရာ တရကို မပြော
ဆိုဘဲ ယင်းနှင့်စပ်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအချက်တို့ကို ရှေ့ပြေး
အဖြစ် ပြောဆိုသည်။ “မြို့ဝန်ကို ငေါက်ငမ်းလိုသဖြင့်
ကောဗျိုး စပြုသည်။” ကဝိသေ။ ၉၆။

- န / ဇကောဗျိုး / ယင်းသို့ ပြောဆိုသော စကား။ နိမိတ်။
“ဤကဲ့သို့သော စကားသည် ထိုထိုအရာ၌ ကောဗျိုး၊ စကား
ရှိ။ စကားကိုး သုံးပါးတို့တွင် ကောဗျိုး ဟူလို့” ဝိဇ္ဇနိ။
စ။ ၁၉၂။

ကောဗျက် - ကြံ / ဇကောဗျက် / အချိန်အချက်ချွတ်ဟင်းသည်။
ကတိပျက်သည်။ “အသင် ငါ့အား၊ ဆောင်ယူသွား၍၊ စကား
ပျက်မည်၊ စိုးရိမ်သည်ကြောင့်၊ မရှည်ကြာခင်၊ ငါပြန်ချင်၏။”
သောမနိ။ ၅၃။

- န / ဇကောဗျက် / အကျိုးမရှိ အသုံးမဝင်သော စကား။

ကောဗျေ - န / ဇကောဗျေ / စာလုံးအရေအတွက် ကာရန်အချိတ်
အဆက် အသံ အနေအထား စသည်ဖြင့် စည်းမျဉ်းဆက်မှတ်
မထားသော စကား သို့မဟုတ် စာ။ “ခိုင်မာသော မြန်မာ
ကဗျာများတွင် ကောဗျေ ပြင် ဟူ၍ မရေ။ ကောဗျေ ဟူ၍သော

ရေးသော အထောက်အထား မြောက်မြားစွာ ရှိသည်။”
ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၂၀၁။

ကောဗျေ - န / ဇကောဗျေ / အချင်းချင်း မသင့်မြတ်သည်ကို ပြော
ပျောက်အောင် ပြောဆိုသော စကား။ “ယခု ကောဗျေ
ပြောလိုသည် ဆိုသည်မှာ...။ မြေခြားတွင် ပြောဆိုမှသင့်မည်။”
သုသော၊ စ။ ၃၈၄။

ကောဗျေ - ကြံ / ဇကောဗျေ / [ဥပစာ] အကြောင်းအရာ၊
အကြောင်းအရာ စသည်ကို ထုတ်ဖော်သတိပေးသည်။ လမ်းများ
များလျှောက်လျှင် မောသည်။ အသက်က ကောဗျေခြင်း
ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ကောဗျေ - ကြံ / ဇကောဗျေ / ခက်ခက်ခဲခဲ ထူးထူးခြားခြား
ပြောဆိုရသည်။ “ဇိကိစ္စက မလွယ်ဘူး၊ တော်တော်
ကောဗျေပြောယူရမှာ။”

ကောဗျေ ကြေးနန်း - န / ဇကောဗျေ ကြေးနန်း / အ လျှပ်စစ်
ဓာတ်သဘောဖြင့် ရပ်ဝေးသို့ စကားအသံကို ပေးပို့ရာတွင်
သုံးရသော နန်းကြိုးကိရိယာ။ တယ်လီဖုန်း။ “ကောဗျေ
ကြေးနန်းဖြင့် အမိန့်ပေး၍ရင်း။” အိပ်ဓမ္မ။ ၇၈။ ၂။ လျှပ်စစ်
ဓာတ်သဘောဖြင့် ရပ်ဝေးသို့ သတင်းကိုဖြစ်စေ၊ အမှတ်
သညာတို့ကို ဖြစ်စေ ပေးပို့ရာတွင် သုံးရသော နန်းကြိုး
ကိရိယာ။ “ယခု တန်းလုပ်သော ကြေးနန်း ဓာတ်အိုးတွင်
ထည့်သော အကူရာနှင့် ကောဗျေကြေးနန်း တန်းလုပ်သူ
တို့ကို ဆင့်စာပေးပို့ရန်၌ ပြုစေအံ့။” လိပ်။ ၆၃။

ကောဗြေ - န / ဇကောဗြေ / အ ကောဗြေ - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“ရေးသားရာတွင် မြန်မာ ကောဗြေ သက်သက်ဖြင့် မရေး
သားဘဲ...ပါဠိဂါထာ သီကုံး၍ အနက် မြန်မာပြန်ဆို ရေးသား
ပါမည်။” ဘဂဝါ၊ ပ။ ၁။ ၂။ ကြိုတင် ပြင်ဆင်၍ ဆိုသော
စကား။ “စကားတင်၊ ကောဗြေ၊ စကားဆင်မျိုး၊ နည်းစိုး
ကြနိုင်စေ။” ကျည်း။ ၇၈။

ကောဗြေ - န / ဇကောဗြေ / အမေးကို ပြန်လည်ဖြေဆိုသော
စကား။

ကောဗြေ - န / ဇကောဗြေ / ဘာသာစကား မတူသွန်စဉ်းအကြား
တွင် ဘာသာပြန်၍ ဆက်သွယ်ပေးသူ။ “တရပ် ကောဗြေ
ငန္ဓာလှ။” သုသော၊ ဆ။ ၆၆။

ကောဗေ - ကြံ / ဇကောဗေ / ပြောမိဆိုမိသော စကားကို ပြောပြ
လည်လည်ဖြစ်အောင် ပြန်လည်ပြောဆိုသည်။

ကောဗေစကားမ - န / ဇကောဗေစကားမ / အသံ အရုံဖြစ်အောင်
အကူရာထပ်၍ ပြုပြင်ထားသော စကားလုံး။ “အကူရာဗျည်း
တလုံးကို ထပ်၍ ပြောဆိုသော ကောဗေစကားမ များ၊
က အကူမရ၊ ကသိကရိ၊ ကတိုက်ကရိကိ၊” ပေါဒါ၊ ပ။ ၁၁၁။
၂။ အနက်တူ နှစ်လုံးကို ထပ်၍ သုံးထားသော စကား။
“မြန်မာစကားနှစ်လုံး ကျိကြ၊ သစ်သီးဝလံ၊ ပန်းမှန် ...
သည်ကဲ့သို့ ပြောဆိုသည်ကို ကောဗေစကားမ ဟူ၍လည်း
ခေါ်ကြသည်။” ယော။ ၇၆။

ကောဗောဏိယ - ကြံ / ဇကောဗောဏိယ / အလွန်စကားပြောသည်။
စကားများသည်။

ကောသလ်သို့-ကြံ/ဇာတိသို့/ ကောသလ် သို့သို့သို့၊ ထွက်
ပြောဆိုသည်။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ ကောသလ် အသက်အစဉ် မရှိပါ
လဲလျက်။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ သတိလစ်သည်။ မေ့ပြော
သည်။ “ကျောက်မထွက်၍ ကောသလ်သို့ မကော်လား။”
လား။ ၂၈။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ ၁။ ကောသလ် အလွန်ပြောသည်။
၂။ ငြင်းဆိုသည်။ ရန်ဖြစ်သည်။ “လက်နက်ချရေး မချရေး
ဝါးကွဲပြီး ကတောက်ကဆ ကောသလ် သို့ကြသည်။” လမ်း။
၁၇၉။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ ၁။ ကောသလ် ဟိုလိုလို
သည်လိုလို (ပြောလျက်)။ ရောရောယောင်ယောင် (ပြော
လျက်)။ “မချောရင်သည် အတန်ကြာမှ ကောသလ်သို့
လုပ်၍ သူ့ကောသလ်သို့ ဆိုပစ်လိုက်သည်။” ဘာမြေ။ ၂၈။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ဇာတိသို့/ အခြေခံကောသလ်။ အပို
အမီ မပါသောကောသလ်။ “တကယ့်သို့ရောက်လျှင် ကောသလ်
အတိုင်း ပြောသည်ကလေး။” ချ။ ၁၉။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ၁။ ဇာတိသို့/ ဇာတိသို့/ မိမိက
ပြောသင့်သည်ကို ပြော၍ သူတပါးထံမှ သိသင့်သည်ကို
သိအောင်လုပ်ခြင်း။ “စပ်လင်လာသူများ။ ကောသလ်
ကောသလ် ဆွယ်လာကြသူများမှလည်း မှီပေါက်လျက်
ရှိ၏။” ဒိန်း။ ၅။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ ကျိုးကြောင်းပြု၍ ကောသလ်
ယှဉ်ပြိုင်သည်။ “ပတ်(၆)ချာသည် ကောသလ်သို့ ပြောလို
သော သတ္တိရှိ၏။” ကျေးဇူး။ ၁၀၉။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ လူ့ဘုံသို့ အညီအမျှ
ရှိသော အပွင့်အနက် တစ်က အကျိုးသင့် အကြောင်း
သင့် တစ်ပြသော အကြောင်းအရာ တစ်ကို အခြားအပွင့်၊ က
ကျိုးကြောင်းပြုကာ ချေပြောဆိုသောပွင့်။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ကိစ္စတခု အကြောင်းကို ဖော်ပြ
သော ကောသလ်။ “စေတီတည်တား ကိုးကွယ်ကြောင်းကို
ပြဆိုချက် ကောသလ် အပြီးသတ်တည်း။” စေတီ။ ၂၄။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ပြောလိုသော အကြောင်းအရာနှင့်
ဆိုင်သည့် နိမိတ် လက္ခဏာပါသော ကောသလ်။ “မိမိ အသက်ကို
တောင်းပန်လိုဟန် ကောသလ် ကောသလ် ပါချေသည်။”
ဝိဇာတ်။ ၈၂။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ရှေ့တိုးနေသောဆုတ်လုပ် သာအောင်
မတင်မကျ ပြောသော ကောသလ်။ ကောသလ်-န/ နှင့်
နှိုင်းယှဉ်။

ကောသလ်ဆုံကျ- ကြံ/ ဇာတိသို့/ အကြိုက်ချင်း
တူညီကာ စိတ်ဝင်စားစွာ ကောသလ်ပြောသည်။ “လေ့ရှိကိုင်နေ
သူ အမယ်ကြီးနှင့် ကျွန်တော် ကောသလ်ဆုံကျ သွားကြ
လေပြီ။” ခေတ်ဟောင်း။ ၂၇၆။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ကောသလ်သို့ ကာရန်များကို ရှေ့

နေက် ပြောင်းပြန်ပြု၍ ပြောသောကောသလ်။ “သုံးခါရွက်
ပြီး သုံးခါဝက်ရွာ ဆိုရာ၌ ကာရန်ရော ကောသလ် သဘောပါ
ပါသောမက ရှေ့နေသော နှစ်သိပ်စေ့ပင် အဓိပ္ပါယ် အပြည့်
ပါနေသည်။” နှစ်။ ၁၈၈။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ အနက် အဓိပ္ပါယ်ရှိသော တခုသော
ကောသလ်။ အခေါ် ဝေါဟာရ။ ပုဒ်။ “အပါးတော်နှင့်
ကွာလွန်း၍ ကောသလ် ကွဲအောင် မကြားရပါ။” ဝိသိ
ပ။ ၂၄၀။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ ၁။ ပြောဆိုသည့်ထက် ပို၍
ပြောသည်။ “ကောသလ် မိလို၊ ရောင်းရပါတယ်။” အိမ်။
၄၆။ ၂။ ခိုင်းစိုင်းစွာ ပြောသည်။ “မဟုတ်နဲ့ ကောသလ်
၍။” ခိုက်ရန်ပြုလေ့သနည်း။” ဘူလင်း* ၂၄၅။

-န/ဇာတိသို့/ ပြောအပ်သည်ထက် ပို၍ ပြောသော
ကောသလ်။ “ဝိတိက္ခမိပုဒ်၊ လွန်ကျူးခြင်းကို ပြတတ်သော။
သာဝါစာ၊ ထိုကောသလ်။ အတိဝါကျ၊ အတိဝါကျ မည်
သည်။ သိသာ၊ ဖြစ်ရာ၏။” ကောသလ် ကောသလ်
ဟုလိုသည်။” ခေတ်ပိုင်း။ ၁၂၂။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ လူအများ စွန့် ကောသလ်
သည်။ “တနည်းကား။ ကောသလ်သို့ ပြောဟောခြင်း
တရားကောသလ် ယူ။” ဂဠု၊ ၃။ ၂၂၂။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ဗုဒ္ဓကောသလ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်
ရှိသည့်ကောသလ်။ “ရေခဲယိုများက ကောသလ်များပြင် သတင်း
လွှင့်ရာ။” ကရင်ပုဒ်။ ၁၉။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ဇာတိသို့/ ယှဉ်၍ ပြောင်း၍
မရသောကောသလ်။ ကောသလ်-န/ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ကောသလ် အသုံးအနှုန်း။ “လူတား
သည် အပွင့် သုတ်သားဟန်။ သိလွယ်သော အနက်ရှိ၏။
ကောသလ် တည်ကျေးသိပ်မွေ့၏။” အင်းလူး။ ၅။

ကောသလ်သွားဟောလော-န/ ဇာတိသို့/ ကောသလ် အခြေ
အနေ။ ကောသလ် အနက် အဓိပ္ပါယ်။ ကောသလ် ဆိုလိုချက်။
“ဂါထာပါဠိများ၏ ကောသလ် ကောသလ် ကို ထောက်၍...
ဟောသင့်၏။” ကမ္မာ။ ၆၁။

ကောသလ်-ကြံ/ဇာတိသို့/ ကြိုတင် ပြောပြထားသည်။
“တိတ်တဆီတ ကောသလ်သည့် မောင်ကျတမ်း၏ အစီ
အစဉ်အတိုင်း ကောသလ် တားသူ လေးငါးဦးမှာ။” မောင်
ကျတမ်း။ ၁၂၇။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ၁။ ရှေ့လူကြီးများ၏
အဆိုအမိန့်။ “အိုးခေါင်းမပါ သတ်ရအံ့ဟူသော ကောသလ်
အစဉ်ရှိသည်။” ဝေါ။ ၁၁၇။ ၂။ ရှေးသူဟောင်းတို့ ပြောဆို
သော ပုံပြင်ဝတ္ထု။ ရှေးကောသလ်။ “လက္ခဏာကျမ်းကောသလ်
ကျမ်း...အပြင်ပေသောတပည့်။” ပါရာ။ ၁၀၈။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ကောသလ်/အစီအစဉ်မရှိ ရောက်တတ်
ရာရာ ပြောသောကောသလ်။

ကောသလ်-န/ဇာတိသို့/ ကောသလ် များစွာ ပြောသောသူ။
“သောကြာလေမျိုး၊ ကောသလ်။” ပုံ။

ကေားအိမ်ပွဲ - ကြံ/ဇကအိမ်ပွဲ/ ကေား အစီအစဉ် အစုအဝေး ပြုလုပ်သည်။ “ကေားအိမ်ပွဲ” ပုံ၊ ပါရမီနန်းကို နုလမ တည်၍ ပြုဆိုပုံ။” ဗန္ဓု။ ၄၁၅။

ကေားဦးဆန်း - ကြံ/ဇကအိုးသန်း/ သူတပါးအလျှင် ကြံတင်၍ လမ်းခင်း ပြောဆိုသည်။ “သားကလေးကိုလဲ သူ့ယူချင်တဲ့လူ ယူပေစိလို့ ခေလာပြောင်းပေး ကေားဦးဆန်း ပေးလိုက်ရင် ဘဲ။” ကဗျေ။ ၁၃၂။

ကေ့မြတ် - န / ဇကဗျတ် / အထက်မြန်မာပြည်တွင် စိုက်ပျိုးလေ့ ရှိသော ကောက်ကြီးမျိုးအောင် ဖြတ်စပ်။

ကေး - န / ဝကေး / အ မြေပုံ စသည်တို့ကို ရေးဆွဲသောအခါ အကျယ်ကို အကျဉ်း၊ အရှည်ကို အတို အမျိုးကျချုပ်ပြထား သော သို့တည်းမဟုတ် အကျဉ်းကို အကျယ်၊ အတိုကို အရှည် အချိုးကျ ချုပ်ပြထားသော အတိုင်းအတာ။ “ရှေးထုံးစံနစ် ထုတ်ပုံများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။ သိုးဆောင်း လူမျိုးတို့ ကဝေးကေးဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့ ကနစ်ဟု ခေါ်သည်။” ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၄၂။ ၂။ အကြီးအငယ် အမျိုးအစား ခွဲထားခြင်းအဆင့်အတန်း။ “၁ဝဝ - ၁ဝ - ၁ဝဝ ဟူသော လခ ကေး အတိုင်းသတ်မှတ်ပေးပါသည်။” ဥဒေါင်း။ ၂၈။ [လိပ်]

ကော - န / ဇက / ဝါးနှိုးဖြင့် ရက်လုပ်၍ အနားကွပ် ပါသည့် အစောက်တစ်သော ဆန် စသည် ပြာရန် ချပ်ပိုင်း။ ဗန်း။ “ကော လောက်မှ စောက်မနက်နဲ့။” နုလ။ ၇။

ကောက - န / ဇကါဒဂါ / ဟိုမထောက် သည်မထောက် ဖြစ် ခြင်း။ တောင်မထောက် မြောက်မကျ ဖြစ်ခြင်း။ ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်သော အရွယ်။ ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်သော အခြေအနေ။ “ဥမယ် စာမမြောက် အချိန်အရွယ် မထောက်သေးသော ကောက အရွယ်။” ချစ်တယ်။ ၂၂။

ကောဝိုင်း - န / ဇကါဝိုင်း / အ ဆန်ပိုင်းနေသောကောကဲ့သို့ လုပ်သွားနေပုံ။ “ရှေ့တိုးနောက်ငင်နှင့် ဝကောဝိုင်း ရှေ့ရမ်း နေ၏။” ရှု၊ ၃၇။ ၄၄။ ၂။ တကိုယ်လုံး အငြိမ်မနေ ဆန် ပိုင်းနေသော ကောကဲ့သို့ လုပ်နေသော ဆင်၏လက္ခဏာ။

ကောကံ - န / ဝကောကံ / သူငယ်၊ သူငယ်မတို့ ၏ အကျင့် စာရိတ္တကို အများ အကျိုးအတွက် အလုပ်လုပ်ခြင်း၊ ကစား ခြင်း။ ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် မြှင့်တင်ပေးသော အသင်ကြီး၏ အသင်းစင် သူငယ်၊ သူငယ်မ၊ ကင်းထောက် လူငယ်။ [လိပ်]

ကျင်ကျောက် - န / ဇကျင်ကျောက် / ဘုရားဆင်းတု စသည် ထုလုပ်ရသော ကျောက်သလင်းမျိုးစင် ကျောက်ဖြူတမျိုး။

ကြဝတေးမင်း - န / ဝက်ကျဝတေးမင်း / စကြာယာဉ်ရသော မင်း။ “လူထွင်လည်း ကြဝတေး၊ အထွင်သီတာ။” ပုည၊ ၁။ ၈၀။

ကြဝဋ္ဌာ - န / ဝက်ကျာဝလာ / အ မြင်းမိုရ်တောင်၊ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းနှင့် သမုဒ္ဒရာကြီး လေးစင်းတို့ကို တံတိုင်းသဖွယ် ပတ်ရံထားသော တောဝိုင်း။ (စကြာဝဋ္ဌာ ဟုလည်း တွေ့ရ သည်။) “နောက်မျက်နှာမှာမှ၊ ကြဝဋ္ဌာ ထိအောင်၊ ဗိုလ်ကြည်ဆောင်လျက်။” ပုံတောင်* ၄။ ၂။ ကြဝဋ္ဌာ

တောင်ဝိုင်းဖြင့် နယ်နိမိတ် သတ်မှတ်ထားသော ဒေသအပိုင်း အခြား။ “ဝေသိမ်း ကြဝဋ္ဌာ၊ မိုးလဟာမှ၊ ဆယ်စုတောင် သောင်း။” ကိုး* ၁၀။ ၃။ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်တာရာ စသော သဘာဝအလျောက် ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေသော အရာဝတ်သိမ်း၊ ကမ္ဘာလောက။ [သ]

ကြာ - န / ဝက်ကျာ / အ အဝန်းအဝိုင်း။ “ရယ်ရွှင်မျက်နှာ၊ လစကြာလည်း နန်းငှာမတန်။” ပါမီ* ၁၉။ ၂။ စကြာမင်း စီးနင်းသော ယာဉ်အထူး။ ယာဉ်သာမန်။ “မြေယာဉ်၊ ခေယာဉ်၊ ဝေဟင် စကြာ၊ ယာဉ်ရတနာတို့ ၏ သခင်။” ဩပျို့၊ နိဗ္ဗိန်။ ၃။ လက်နက် အထူး။ ထူးခြားသော ဂုဏ် တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့် လက်နက်။ “လက်နက်ရိက္ခမာ၊ စကြာ နတ် သိုင်း၊ အာဏာခိုင်သား။” မယ* ၃။ ၄။ အလိုရှိရာကို ဖြစ်စေနိုင်စွမ်းသော အရာ။ “သိကြားမင်းစေးသော ပစ္စုပ ကြောသည် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၏။ လူအလိုရှိရာ စေနိုင်တိုင်း သွားနိုင်သည် ဖြစ်၍ စကြာ ဟု ခေါ်လေ သတည်း။” စွယ်၊ ၅။ ၂၀၅။ ၅။ တရားရစ်ကွက်သော ဝက်လက္ခဏာတို့ ပါရှိသည့် ဘုရားသခင်၏ ခြေတော်။ ထူးသော အမှတ်လက္ခဏာ ပါရှိသည့် ဘုန်းကြီးသတို့ ၏ ခြေ။ “ရှစ်ဆုပ်ပန်းဖြင့်၊ ကြွယ်ဖုံးလက်ျာ၊ လှည့်ခုံပါ၍၊ စကြာခြေတော်၊ ကြွခဲ့သော်တည်း။” ပါမီ* ၂၂။ ၆။ သာသနာ တော်။ တရားတော်။ “ရှင်တော်ဘုရား၊ သုံးစုထားသား၊ သုံးပါးစကြာ၊ သာသနာတွင်း” ဘူပေါင်း၊ နိဂုံး* ၃။ ၇။ ဓေတုတ်လျှင် လည်ပတ်နေသော ကလေးကစားစရာ။ ရဟတ်။ “ထန်ရွက်စကြာ” မိလိန်။ ၃၀၄။ [သ]

ခန်း - န / ဝန်း / အ လမ်းခရီးတွင် ခရီးသည်တို့ နားနေ လေ့ရှိသော အရပ်။ “သာယာခန်း၊ တောမြိုင်တန်း၌။” သုခမိန်။ ၃၇။ ၂။ ယင်းအရပ်မျိုး နှစ်ခုအကြားရှိ အကွာ အဝေး။ ၃။ အခြေအနေ။ “မြိုင်ခွင်ခန်း၊ နောက်ထပ်ခြေ ဝှာ၊ လိုက်လံသွား၊ စကြာတော်မြန်းလေမှ၊ ခန်း ပုံလူချည် မည်။” ဝိဇယ၊ ၄၃။

ခန်းကုန်လမ်းကုန် - ကြိဝိ / ဝန်းဂုန်လန်းဂုန် / အစွမ်းကုန်။ အလွန်ဆုံး။ သူကြီး၏ ဝတ္တရားသည် ထိုမျှသာရှိ၍ ခန်း ကုန်လမ်းကုန် ဖြစ်နေလေသည်။” တင်းစာ။

ခန်းကြီး - ကြံ / ဝန်းကြီး / သွေးကြီးသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်။ သွေးကြီး မွေးကြီး နိုင်သည်။ ကိန်းကြီး ခန်းကြီး လုပ်သည်။ ဟန်းကြီး ပန်းကြီး လုပ်သည်။ “သူကဖြင့် တယ်ခန်းကြီးနေ ပြီ။” မြင့်၊ ၅။ ၁၂၃။

ခန်းချ - ကြံ / ဝန်းချ / အ ခရီးသွားခိုက် ခတ္တရပ်ဆိုင်း နားနေသည်။ ၂။ ဇာတိ၊ ရှစ်သောတို့တွင် နှစ်ပါးသွားအက ကရန် ပြင်ဆင်သည်။

ခန်းထ - ကြံ / ဝန်းထ / အ ခရီးချ ရပ်နားနေရာမှ ဆက်၍ ခရီးထွက်သည်။ ၂။ တိမ်မြုပ်ဝပ်ကွယ်နေရာမှ ပြန်လည်ပေါ် ထွက်သည်။ အသစ်ထွက်ပေါ်ကာ စွမ်းရည်ပြသည်။ “ဆရာ ကြီးသည် ဒုတိယ ခန်းထကြွသော သခင်လူငယ်သစ်ကိုကား သို့။” မှိုင်းနီကာ။ ၈၇။ “အောင်စကြာမင်းသား၊ တခန်းထ

စေး။ ခုလား။ ၂။ ခ၊ ဇာတ်၊ ရုပ်သေးတို့တွင် နှစ်ပါးသွား
အက စတင်သည်။

စခန်းထောက်-ကြုံ/စခန်းထောက်/ခရီးလမ်းတွင် ခေတ္တရပ်
နားသည်။ စခန်းချသည်။ “ညောင်ညိုနန်းဝယ်၊စခန်းထောက်
ကာ၊ စောင်နေရှာသည်။” ဝိသထဝိ၊ ပ။ ၁၆။

စခန်းထောင့်-ကြုံ /စခန်းထောင့်/ ခရီးထောင့် - ကြုံ၊ နှင့်
အတူတူ။

စခန်းသိမ်း- ကြုံ/စခန်းသိမ်း/ ခ၊ ဇာတ်၊ ရုပ်သေးတို့ တွင် နှစ်
ပါးသွားပြီးဆုံးရပ်စဲသည်။ ၂။ [ဥပစာ] အလုပ်ကိစ္စ အပြီး
အဆုံးသို့ ရောက်သည်။ “ထိုနောက် စကားပွဲမှာ ကစဉ့်
ကလျားနှင့် စခန်းသိမ်းရလေသည်။” ကျေးဇူး။ ၁၉၆။

စခန်းသွား- ကြုံ/စခန်းသွား/ ခ၊ ဇာတ်ပွဲတွင် မင်းသမီး မင်း
သားတို့၊ ခရီးလှည့်လည်သွားလာဟန် ဆိုပြောကုန်သည်။
နှစ်ပါးသွားအာကကို ကသည်။ “မင်းသမီးနှင့် မင်းသား စခန်း
သွား၍။” ဥပမာ၊ ၅။ ၁၂၀။ ၂။ ပေါင်းဆင်းဆက်ဆံ ကြစည်
ပြုမှုအတိုင်းသည်။ “ဆရာကြီးသည်...နိုင်ငံမှထွင်လည်း သခင်
များနှင့်သာ စခန်းသွားလေသည်။” မှိုင်းငှက်က။ ၂။

-န/စခန်းသွား/ ခ၊ ဇာတ်ပွဲတွင် မင်းသမီး မင်းသားတို့၊
ခရီးလှည့်လည် သွားလာခြင်း။ နှစ်ပါးသွား ကခြင်း။ “မင်း
သားနှင့် မင်းသမီးတို့ ရဲ့ အရည်အချင်းကို စခန်းသွားမှာ
အစွမ်းပြကြရလေတော့။” ပသံ။ ၂၀။ ၂။ အကြံအစည်၊
အပြုအမူ၊ အနေအထား။ “လင်နှင့်ယှား စခန်းသွားတမျှစီ
ဖြစ်နေတာပေါ့။” အာတိ၊ ၅။ ၂။

စခွန် -န/စခွန်/မြန်မာဆိုင်းဝိုင်းတွင် ထောက်ခံပေါ်၌ တုံးလုံး
တင်ကာ တီးခေါက်ရသော နှစ်ဘက်ပိတ်စည်။ (စွန့်ခုံဟု
လည်း ခေါ်သည်။) [ယိုး]

စခွန်

စတီ -န/စတီ/သွဇီ/အတုံးအခဲ အဖြစ်။ ခေါင်းပိတ် အဖြစ်။
ကွက်လပ်မရှိသော အဖြစ်။ အစောအနှောမရှိသော အဖြစ်။
“လက်ကောက်ကို...ကြည့်သောအခါ ချွေချွေရိုက် ခေါက်ကို
စတီရိုက်၍ထားသောကြောင့် လေးလည်း လေး၏။ ပြော
လည်း ပြော၏။” စိန်။ ၁၄၄။

စတီ -န/စတီ/တော်၌ လျော်၍ အဖြစ်။ အမည်ရရှိမှုအဖြစ်။
အနည်းအကျဉ်းမျှအဖြစ်။ “ကိုယ်ကို ဆီသုတ်၍ ကုပ်ဆက်ကို
သံတူနှင့် စတီထုစေ။” မာကြာ။ ၂။

စတု -န/စတု/လေးခု အရေအတွက်။ [ပါ]

စတုဂ် -န/စတုဂ်/ အနားလေးဘက် ထောင့်လေးထောင့်ရှိ
သော မျက်နှာပြင်။ [ပါ]

စတုစီသာ -န/စတုစီသာ/ ခ၊ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊
မြောက်ဟူသော အရပ်လေးမျက်နှာ။ “စတုစီသာ၊ လေးမျက်
နှာမှ၊ ရောက်လာအမျှား၊ ပုဏ္ဏားရဟန်း။” လောသာ* ၉။
၂။ ယင်းအရပ်လေးမျက်နှာမှ ရောက်လာသူများကို ကျွေး
မွေးသော ပွဲ။ “ပွဲတော်ရက်အတွင်း စတုစီသာ ကျွေးမွေး
ညှိခံရန်။” တင်းစာ။ [ပါ]

-နဝိ/စတုစီသာ/ အရပ်လေးမျက်နှာမှ ရောက်လာ
သည့် သူများအတွက် ဖြစ်သော။ “ထမင်းမသားသော
သူဆင်းရဲတို့သည် စတုစီသာအလှူကြီးကို အသားငင်ငင်
တွေ့ စမ်းချင်သကဲ့သို့။” ဇွဲ၊ ပ။ ၁၁၂။ [ပါ]

စတုမူ -န/စတုမူ/တောပတ်၊ ပျားရည်၊ တင်လဲ၊ နှမ်းဆီ
ဤလေးမျိုးကို ရောချက်ထားသော ဆေး။ “စတုမူကို စား
စေ၍ ချမ်းသာရသည်။” ကိပ္ပံ၊ ၃၄။ [ပါ]

စတုရင် -န/စတုရင်/ ခ၊ ဆင်းမြင်း၊ ရထား၊ ခြေသည်ဟူသော
စစ်အင်္ဂါ လေးပါး။ “ဆင်းမြင်းရထား၊ ခြေသည်အားဟု၊ လေး
ပါးစစ်အင်၊ စတုရင်လည်း၊ မွှမ်းပြင်လေလေ၊ များလေစေ
လော့။” ကိကုက။ ၅၇။ ၂။ စစ်တုရင် -န၊ ၅။ [ပါ]

စတုရန်း -န/စတုရန်း/ ခ၊ အနားလေးဘက်ညီ ထောင့်မှန်
လေးထောင့်ပုံ။ “၉၇၈ ခု...တင်...စတုရန်းအတာ သုံးထောင်
လေးရာရှိသော ပံသတ်ဝတ်မဟာရာဇဌာနီ ခွေမြို့တော်...
တည်တော်မူသည်။” ကုလား၊ ၅။ ၃၈၈။ ၂။ သမုဒ္ဒရာကြီး
လေးစင်း၏ အစွန်းတို့ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော နယ်။ “ခွန်
သလေးကျွန်း၊ စတုရန်း၌၊ ရစ်သန်းလကျီ၊ စက်ရာစာသို့။”
ပါမီ* ၁၁၈။ [ပါ]

စတုစီယီ -န/စတုစီယီ/ ရုပ်ရှင်ကား ရိုက်ကူးရာ၌၊ ပန်းချီ
ဆရာ၊ ပန်းပုဆရာ၊ ဇာတ်ပုံဆရာတို့၊ အလုပ်လုပ်ရာ အခန်း။
အသံလွှင့်ခန်း။ [လိပ်]

စတေး -န/စတေး/ [ပေါ] အစစ်ဖြစ်ခြင်း။ အရာအနှော
မရှိခြင်း။ သက်သက်ဖြစ်ခြင်း။ စင်စစ်။ သက်သက်။ ကေနန်။
“အကိုက်အညှောက်၊ ခြေမှပေါက်၍၊ ရောက်တဲ့စတေး၊ ဗုဒ္ဓ
ဟေလျှင်။” ပါမီ* ၁၇။ “နားစင်တို့...ကေရာဇ်၊ သည်ဆေး
အားလုံးကို အမြစ်စေတယူ၍ အားလုံးအမျှကြိတ်။” စာတု၊
ဒု။ ၅၇။

စတေးယန် -န/စတေးယန်/ ထိုင်ခုံ အဆင့်ဆင့်ပါသော ခေတ်
မီကစားကင်း။ [လိပ်]

စတေး -ကြုံ/စတေး/ ခ၊ ဘုရားတည်ခြင်း၊ မြို့တည်ခြင်း
သေည့် ကြီးကျယ်သောစိုးစံတို့တွင် လုပ်ငန်းပြီးဆုံး အောင်
မြင်ရေးအတွက် နတ်ပူဇော်ပသသည်။ “အရှင်မင်းကြီး၊ မြို့၊
တော်၏ တောင်တံခါးသည် ...မင်္ဂလာ မရှိသဖြင့်...ပုဏ္ဏား
တယောက်ကို စတေး၍ တံခါးသစ်ပြုအပ်၏။” ငါးကောက်။
၆၀၉။ ၂။ [ဥပစာ] တိုင်းပြည်အတွက် အသေခံဆောင်ရွက်
သည်။

-န/စတေး/ နတ်ပူဇော်ပသခြင်း စသော မင်္ဂလာ

အခမ်းအနားတို့တွင် အသုံးပြုရသော ဖလား။ (သန္တောဟုလည်း ခေါ်သည်။) “လင်ဘန်းစေး စသောအမှုတို့ကို ပြုလေ။” အခါ။ ၁၃၅။

စောဘု - န / စောဘု / ၁။ အစိုးရကိုချေးသည့် အတိုးမှန်မှန်ရနိုင်သောဥပဒေပင်ဥပဒေအစု။ ၂။ ကမ္ဘာကို သို့မဟုတ် ကောက်ပဲရေးရှင်းအစုတွင် ပါဝင်သူတို့ ဝယ်ယူသည့် ဥပဒေပင်ဥပဒေအစု။ အစုစပ်ကမ္ဘာကိုသည့် စောဘုများကို ရောင်းချပြီးလျှင် တည်ထောင်သောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။” ဆိုဘောက။ ၇၄။ [လိပ်]

စောဘု - န / စောဘု / ကိစ္စအသေးအမွှာလုပ်ဆောင်ရန် လေ့ကြီးတွင် တွဲယူလာသော လေ့ကလေး။ [မွန်]

စောကဏ္ဍသိဉာဏ် - န / စောကဏ္ဍသိဉာဏ် / [ပာဝီ] သဲကန္တာရများနှင့် စိုစွတ်ရာသီဥတု ရပ်ဝန်းများအကြား အလယ်ပိုင်းလတ္တီကျုမြို့ မြက်ခင်းများတွင် တွေ့ရသော ရာသီဥတု။

စောကဏ္ဍသိဉာဏ် - န / စောကဏ္ဍသိဉာဏ် / ကမ္ဘာ့ သမုဒ္ဒါး ရပ်ဝန်းတွင် တည်ရှိ၍ သစ်ပင်ကင်းမဲ့သည့် ညီညာသော မြက်ခင်းလွင်ပြင်။

စောဘု - ကြို / စာတင် / သူတပါးထက် စော၍လုပ်သည်။ ပထမဦးစွာ လုပ်သည်။ “A နေရာမှ အပ်ချည်အနက်ဖြင့် စောဘုက B နေရာတွင် အဆုံးသပ်လေသည်။” ပန်းသီး။ ၉။

စောဘု - န / စောဘု / ဟန်ပန်အမှုအရာ။ “ညိုဝင်းက စောဘုတို့သွားနှင့်။” မြတ်နိုး။ ၁၆၀။ [လိပ်]

စောဘုချေ - ကြို / စောချေ / ခေတ္တခဏချေရပ်နားနေသည်။ “မိုင်းလွယ်မှာ စောဘုချေ။ သေနတ်ရအောင်ရှာ။” သံသွ။ ၃။ ၂၉၀။

စောဘု - န / စောဘု / စပါး။ ဆန် စသည်တို့ ကို လေးစားတောင်းတင်းတို့နှင့် ခြင်ရာတွင် ညှိရသောတုတ်။ တံသတ်။ “၁၆ ပြည် ပြည်မှ ၁ တင်းဟူ၍ စောဘုတိုက်လေသည်။” ကမ္ဘာဦး။ ၃၉၃။

စောဘုတိုက် - ကြို / စောဘုတိုက် / စပါး။ ဆန် စသည်တို့ ကို လေးစား တောင်းတင်းတို့နှင့် ခြင်ရာတွင် စောဘုခြင်သည်။

စောဘု - နဝိ / စောဘု / လေးချမြောက်ဖြစ်သော။ [ပါ]

စောဘု - န / စောဘု / ၁။ အစွမ်းသတ္တိကို အထူးတလည် ပြစားခြင်း။ “ဆိုက်ကားတွေ စောဘုလုပ်စီးကြတာကိုကော။” တင်းစာ။ ၂။ အကယ်စင်စစ် မဟုတ်။ အယောင်ဆောင်ခြင်း။ ဟန်လုပ်ခြင်း။ အထင်ကြီးခံရအောင်လုပ်ခြင်း။ “ထိုကိစ္စကို စောဘုလုပ်ခြင်း တမျိုးဘဲဟု သူက ထင်မိသည်။” မမြင့်။ ၃၅။ [လိပ်]

စောဘု - န / စောဘု / တဆယ့်လေးပေါင်နှင့် ညီမျှသော ခြံတံသွယ်ချိန်ဝန်။ [လိပ်]

စောဘု - န / စောဘု / အရွယ်တွင် ဆူးပေါက်သော မျောက်ဥပင်တမျိုး။ (တတွေ။ သတွေဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

စောဘုပယ်ရီ - န / စောဘုပယ်ရီ / အစောပယ်။ အပြည့်ပါသော အရည်ရွှမ်း သီးလုံးနီးသည့် နှစ်ကြာခံ မြေလျှောက်ပင်တမျိုး။ [လိပ်]

စောဘု - န / စောဘု / ဘုန်းကြီးကျောင်းများ တွင်လည်း

ကောင်း။ နန်းတော်တို့တွင်လည်းကောင်း အဆောင်ကြီးနှစ်ဆောင်ကို ဆက်၍ ဆောက်ထားသော အဆောင်ငယ်။

စောဘု - န / စောဘု / ၁။ နေ့ရက်နှင့်တွင် နောက်ဆုံးနေ့။ ၂။ မြို့ဟုကြီးကျယ်သော ခုနစ်လုံးမြောက်မြို့ဟု။ ၃။ မိန်းမရင်သား။ (နေ့နှင့် စနေနံ၊ စနေနံခိုင်ဟူ၍ အသုံးရှိသည်။) [သ]

စောဘု - န / စောဘု / ရွက်အက္ခရာ၊ တဝက်အက္ခရာတို့ဖြင့်မှတ်အပ်သော သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏ အမည်။ “ဥ၊ ဌ၊ ည၊ ဋ၊ ဌ၊ ဏ။ တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န။ ၎င်းဆက်လုံးနှင့်ရေးသော အရာရာအစွဲအစွဲလည်း ဥက္ခယဟူသမျှမှာ စောဘု ကောက်ပါလေ။” အင်္ဂလင်း။ ၄၀။

စောဘုစောဘု - န / စောဘုစောဘု / စောဘုစောဘု / စိုးရိမ်ကြောင့် ကြမ္မကြောင့် စိတ်မတည်မငြိမ် ဖြစ်ခြင်း။ “သင်္ကာမကင်းဘဲ စိတ်ထဲတွင် စောဘုစောဘုကြီး ဖြစ်ကျန်ရစ်လေ၏။” စွန်။ ၂၇၁။

စောဘု - န / စောဘု / ၁။ ပုံစံသော ပေါက်ကွဲတတ်သည့် အရာသို့ မီးကျစေသည့် ကြိုးစသည်။ “အမြောက်ကြိုးကို... သံကြိုးကျည်ပွား အများအပြားဖြင့် မီးစခေါင်းတံ နှက်သွယ်ရှိသည်။” သုသော။ ၈။ ၃၃၄။ ၂။ မကောင်းကျိုး တခုခုကို ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းကိစ္စ။ “ဝေသာလီ ပြည်ကြီး ပျက်စီးရတာလဲသူ... (ဝေသာကာရပုဏ္ဏား) နှက်ဖြစ်ကြောင်း။” သာရီ။ ၈။ ၂၇။

စောဘု - န / စောဘု / ပုံး စသည်တို့ကို ပေါက်ကွဲစေရန် ယင်းတို့တွင် တပ်ထားသော အတံငယ်။ “မိုင်းဆူးကြီး၏ နှက်တံကို မီးလောင်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့်။” စက်ယုတ်။ ၁၀၂။

စောဘုစောဘု - န / စောဘုစောဘု / စောဘုစောဘု / ၁။ ရွှေတိုင်းနောက်ငင်ဖြစ်ခြင်း။ “ငါတို့နှစ်ယောက် အမျိုးအမတ် သူရဲကောင်းဖြစ်သည်။ မြေကလက်ကစောဘုစောဘု မပြုနှင့်။ အများကြည့်ပစေဟု ဆို၏။” သုသော။ ပ။ ၅၃၅။ ၂။ မတည်ခြင်း။ “ကြိုက်မကြိုက်ပါမလားရယ်လို့ စိတ်ထဲမှာစောဘုစောဘု ဖြစ်ခဲ့ရသေးတယ်။” မြင့်နိုး။ ၆၁။ ၃။ ကျိုးစွဲ ပျက်စီးခြင်း။ “ရက္ခဘု သရက်ပင်သည်။ ဩဘုဝိတရော၊ အခက်စောဘုစောဘု။ အဋ္ဌာသီ၊ တည်၏။” ဇဿု။ ၁၁၃။

စောဘု - န / စောဘု / အကြောင်း။ အဖြစ်။ အခြေအနေ။ သနစ်။ “မြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်းနှင့်ဖြစ် ဖြစ်စနစ်ကို... ဟောကြားသောကံ၊ ပြန်တမ်း ထုတ်တော်မူပါလော့။” ဗုဒ္ဓဝင်၊ တ။ ၁၅။

စောဘု - ကြို / စောဘု / တိုင်းတာသည်။ “လက်သမားတို့လည်း ရေကန်နေရာကို တိုင်းတာစနစ်ကြပြီးသော်။” ဇီ။ ၂။

- န / စောဘု / ၁။ အတိုင်းအတာ။ “ယူဇနာ ၃၀၀၀၊ တာစနစ်ပိုင်း၊ ကာသီတိုင်းနှင့်တကွ။” ကော။ ၁၁။ ၂။ ထုံးနည်း။ အစဉ်အလာ။ အစီအစဉ်။ “ရွေးကောက်ခြင်းမှာ တိုက်ရိုက်ရွေးကောက်သော စနစ်ဖြစ်၏။” ပန်လမ်း။ ၉၉။

စောဘု - န / စောဘု / အဆောက်အအုံ စသည်တို့၏ မူလအတိုင်းအတာကို အချိုးအစားဖြင့် ချဉ်းချုံ့၍ ပြသောပုံ။ “သစ်ပင်ငယ်ကလေးများ၊ အိမ်ကလေးများတို့ကို ပြုလုပ်

ကစားစေခြင်းအားဖြင့် ရွာ၏စနစ်ပုံကို ပြုလုပ်စနစ်တီးနိုင်လေသည်။” လူမှု။ ၄၄။

စနေညွှန်း - န / စန်း / စန့် / ဝ၊ ရှေ့ပြေးဆိုမိတ်အနေဖြင့် အော်သောအသံ၊ မြည်သော အသံ၊ ပြောဆိုသော အသံ။ “စနေညွှန်း ဆိုသည်ကား လူတို့ ပြောဆိုသည့်စကားကောင်း၊ စကားဆိုး၊ စကားနည်းကိုယူ၍ ဆိုးမည် ကောင်းမည်ကို ဘတ်ဆိုသည့်အကြောင်းဖြစ်သည်။” နန်းစည်။ ၁၅၄။ ၂။ ယင်းစနေညွှန်းကိုဆိုတတ်သော သတင်းသည်နှင့် သူ့။ ၃။ ဘုရင်မင်းမြတ် ရှေ့တော်၌ လက်ဝဲ လက်ယာခွဲ၍ ခစားသူတို့ အဖို့ နေရာငါးသွယ် (၅ စတော်၊ စနေညွှန်း၊ အတွင်းဘဝေါ၊ အပြင်ဘဝေါ)မှ တတ်ယမြောက် နေရာ။

စနေညွှန်း - ကြိ / စန့်နာ / ဝ၊ သိလို၍ သတင်းကို ရှာဖွေစုံစမ်းသည်။ “ဝိတနစံပါတို့ မှာ ချေးမလောင်းကို စနေညွှန်းအဋ္ဌာရအမြို့မြို့ ထောက်လှမ်းစုံစမ်းလိုက်ရတာ။” မဇ္ဈိမ။ ၈။ ၉။ ၂။ စုံစမ်းသည်။ ထောက်လှမ်းသည်။ “တိုင်းရွှေမြည်ကို လှည့်လည်၍ စနေညွှန်းရှာရဦးတော့မည်။” ဟိန့်။ ၃၁။

စနေပျံ - န / စနေယံ / မြစ်ကမ်းရိုး၌ ညွှန်းပျံစေမျိုး။ “ကုလားပရိုက်ပျံရန် ကောင်းမွန်သော မြေနှစ်မျိုးရှိ၏။ (၁) တမျိုးမှာ စနေပျံမြစ်၌ ဤမြေမျိုးသည် မည်သက်သောအရောင်အဆင်းရှိသည်။” ဖေပင်။ ၂၁၂။

စနေပင် - န / စနေပင် / ချွန်မြန်အားအတွက် အသုံးပြုရသော အဆင်အထွေခွဲထားသည့် သံမဏိ စသော သတ္တုနှုန်းခွေလိပ်။ [လိပ်] (ဗုဒ္ဓယံဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

စပါး - န / ဗေဗား / ဝ၊ ပူဇော်စွတ်စိုသော အရပ်တို့တွင် ဆန်အလို ငှာ စိုက်ပျိုးရသော ကောက်ပင်။ ယင်းအပင်၏ အသီးခေ။ (စပါးကို သက်တမ်းအရ ကောက်ကြီးမျိုး၊ ကောက်လတ်မျိုး၊ ကောက်လျင်မျိုး၊ မူရင်းမျိုးဟု လေးမျိုးခွဲသည်။ ဆန်လုံးမဟာအရ ဧည့်မထ၊ လက်ရွေးစင်၊ ငမိန်၊ မြီးထုံး၊ မြတ်ဟူ၍ ငါးမျိုးခွဲသည်။) ၂။ မုယော၊ ပဲ၊ ပြောင်းသည်တို့ကို ခြုံ၍ခေါ်သော အမည်။ “စပါးမျိုးသည် ကောက်ကြီး အစရှိသော ဧည့်စပါးမျိုး၊ မုယော၊ ဂျုံ အစရှိသော ကုဧည့် စပါးမျိုး၊ ပဲသီး၊ ပဲနောက် အစရှိသော သမိဇည့်စပါးမျိုးဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသည်။” ဥတု။ ၂၇။

စပါးကြုံ - န / ဗေဂျီ / စပါးသို့လျှောက်ရာ အဆောက်အအုံ။ စုံ။ စည်။

စပါးကြိုး - န / ဗေဂျီး / အစာမြစ်သောအကောင်ကို ကိုယ်ဖြင့် ပတ်ရစ်ဖျပ်ညစ်၍ စားမျှသောအမိမိပုံ မြွေကြိုး။

စပါးကြိုးချက် - န / ဗေဂျီးချက် / ဝ၊ စပါးကြိုးမြွေ၏ ချက်ခေါ်သော အရာ။ (ဇိဇိ၏ တောက်တချက်တွင် အတက်ကလေးများထည့်၍ နှစ်ခွေသည်။ ယင်းချက်ဖြင့် သားကောင်တို့ကို နှိပ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။) “စပါးကြိုးချက်ဥသော ယုန်သားငယ်သည် စပါးကြိုးခွေတို့သို့ ရှေးရှေးမြစ်သကဲ့သို့။” ထုဇသေ။ ၉၇။ ၂။ စပါးကြိုးချက်နှင့်တူအောင် ထိုးထားသော ကြိုးပုံစံ။ “ချည် ၃၇ မျှင်ကို စပါးကြိုးချက်တို့၌ ၎င်းကလားနှင့် သိပ်အတွင်းမှာ ၃၇ အုတ်စုတ်။” ဝိဇ္ဇာ။ ဂဏိ။

စပါးကြည် - န / ဗေဂျီ / မျက်နှာကို ထောင်ကပ်၍ မသိမသာကြည့်ခြင်း။ “မေကြည်ကသာ ထိုသူကိုမြင်ရလျှင် မြင်ရခြင်း နောက်ထပ်တပါး မသိမသာ စပါးကြည်ကလေး မကြည့်ဘဲ မနေနိုင်။” နိပုံ။ ၄၁။

စပါးညွှန်းနက်ပိုး - န / ဗေဗညွှန်းနက်ပိုး / ကွက်နာပိုး - န၊ နှင့်အတူတူ။

စပါးညွှန်း - န / ဗေညွှန်း / အဖြူကွက်ငယ်များပေါ်သည့် အရပြားထွက်တမျိုး။

စပါးပိုင် - န / ဗေပိုင် / ဗေဗိုင် / နေရာ သတ်မှတ်ကာ စပါးငယ်ယူသော အဖွဲ့။

စပါးနက် - န / ဗေနက် / အခွံညွှန်းသော မြီးတုံးစပါးတမျိုး။

စပါးနု - န / ဗေနုနု / စပါးပွင့်၊ စပါးသီးများရှိသော စပါးပင်၏ အခိုင်။

စပါးနွဲ့ပိုး - န / ဗေနွဲ့ပိုး / ဖြောင့်စောင်း - န၊ နှင့်အတူတူ။

စပါးပေး - န / ဗေပေး / စပါးပေါ်သောအခါ စပါးပေးပမည်ဟု ကတိပြုကာ ကြိုတင်ကန်သတ်ထားသော ချေးနှုန်းဖြင့် ငွေချေးခြင်း။ “သီးတောက်က တမျိုး၊ စပါးပေးက တမျိုး၊ ငွေတုံးက တမျိုး။” ဘာဓမ္မ။ ၄၆။

စပါးစူး - န / ဗေစူး / စပါးစေ့ သန္ဓေတည်ရန် အပင်ပျားတွင် ဖျတ်လှသော နေရာ။

စပါးမြီး - န / ဗေမီး / စပါးစေ့ထိပ်တွင် ပေါက်သော အမျှင်။ စပါးမွေး။

စပါးမွေး - န / ဗေမွေး / စပါးမြီး။

စပါးရွက်လိပ်ပိုး - န / ဗေဗားလိပ်ပိုး / စပါးပျိုးခင်း၊ ကြွခင်း၊ စိုက်ခင်းတို့တွင် စပါးရွက်နုများကို ဖြတ်၍ အိမ်လုပ်နေတတ်သော ပေါက်ပတ်။ (ရွက်မြတ်ပိုး၊ ရွက်လိပ်ပိုးဟူ၍ ခေသအလိုက် အမျိုးမျိုးတွင်သည်။)

စပါးလင် - န / ဗေလင် / အရွက်၊ ပင်စည်တို့ကို ဟင်းစပ်အမွှေးအကြိုင်အမြစ် သုံးရသော အိမ်စိုက်မြက်ပင်မျိုး။

စပါးဆိုး - န / ဗေလုန်း / စပါးစေ့။ (အထူးသဖြင့် ဆန်နှင့် ထမ်းတို့တွင်ပါသော စပါးစေ့။)

စပါးအူလျှောက်ပိုး - န / ဗေအူလျှောက်ပိုး / စပါးပင်စည်ကို ဖောက်ဝင်၍ စားသော ပေါက်ပတ်ကောင်။ (ဂုဏ်ပိုး၊ စပါးနုဖြူ၊ စပါးအူပိုး၊ ဆစ်ပိုး၊ ဆတ်မြီး၊ တံခွန်ပိုး၊ နံဖြူပိုး၊ မိုပိုးဟူ၍ ခေသအလိုက် အမျိုးမျိုးတွင်သည်။)

စပါးအိုး - န / ဗေအိုး / စပါးကြိုးနှင့် တူသော မြွေကြိုး။

စပေါ် - န / ဗေဗာ / ငှားသော ပစ္စည်းအတွက် ကြိုတင်၍ ပေးထားရသော ငွေ။

စပယ်ထပ် - န / ဗေပယ်ထပ် / မူလ ခေါင်မိုးပေါ်တွင် ခိုင်းဆင့်ကာ အမိုးငယ် မိုးထားသော ခေါင်မိုး။

ဓမ္မပုဒ် - န / ဗေပုဒ် / အခြောက်ခြစ်စေ၊ အစိမ်းဖြစ်စေ၊ အရည်ညှစ်၍ဖြစ်စေ စားသုံးရသော သီးလုံးငယ်များ အခိုင်အမြတ်နှင့် သီးသော နွယ်ပင်၊ မုရက်ပင်၊ သပွန်ပင်၊ သပျက်ပင်။ ဓမ္မပုဒ် - န / ဗေပုဒ် / ဝ၊ နှီးမြင့်ရက်သော အခင်းအချစ်တမျိုး။

“စောက္ခာဟံက ဆက်သည့်လက်ဆောင်များကို နှုံးစပျစ်နှင့် ထည့်၍.... ရှိတော် ၂ ဘက်ကြားတွင် တုပ်ပုပ်၍ နေရသည်။” အင်ဒို။ ၁၃၇။ ၂။ ခေါင်းလှန်းကြီးတမျိုး။ “နှစ်ယောက် ကယ်ထိုင်၊ ယှဉ်လက်ပြိုင် ကျယ်စပျစ်ကယ်နှုန်း၊ ဖွယ်သစ်မြေ အင်ဒိုရို။” ချုပ်ပုံ၊ ခု။ ၁၆၆။

ဓမ္မယ် - စည်း / ဇဗ္ဗယ် / ကြိယာကို ကြိယာနာမ်သို့ ပြောင်းလဲရာတွင် နောက်က ဆက်တွဲရသော စကားလုံး။ “ရသေ့မြစ်က ချစ်စဖွယ်တိ၊ ရွှေထောင်ညီသား။” သစ္စာ* ၇။

ဓမ္မ - န / ဓမ္မာ / နေသိဒ္ဓိ၊ ပီယသိဒ္ဓိစသော ပြီးစီးခြင်း အမျိုးမျိုး အတွက် အင်းတို့တွင် သွတ်သွင်းအသုံးပြုရသော ဓ၊ ဓ၊ ဗ၊ ဝ အက္ခရာ၊ က၊ ဗ၊ ဓ၊ ဝ အက္ခရာ၊ ဓ၊ က၊ ဗ၊ ယ အက္ခရာ စသည်။ (စာမဟုလည်း ရေးကြသည်။)

ဓမ္မဘာ - န / ဓမ္မဘာ / ဂျိလ္လာတွင် အသာထည့်၍ သုံးထောင် ပုံ ထပ်ပြုလျှင် ခြောက်ထောင်သော စားဖွယ်။ (ပါရဂူ)

ဓမ္မ - န / ဓမ္မ / ထမင်းနှင့် ဖက်တွဲ၍ စားရသော အခြေလေး ချောင်းအတ္ထဝါဏီ အသားဟောင်းလျှာ။ “သားပြုတ်ဓမ္မ၊ တင်လဲသကာ။” ဂါထာ* ၇၀။

ဓမ္မာနောရ်နု - န / ဓမ္မာနောရ်ယုန်း / အမှု အသေးအဖွဲ့များကို စစ်ဆေးစီရင်ရသော စစ်ကြိုခေတ် တရားရုံး။

ဓမ္မုတ် - န / ဓမ္မုတ် / နန်းတော်နှင့် ကျောင်းတော်တို့တွင် ဆောင်မကြီးကို မိုး၍ အရပ်မျက်နှာ တခုခုသို့ မျက်နှာမူကာ နောက်လုပ်ထား ၁ ဝင်ထွက်ရန် အဆောင်ငယ် အဆောင်ကပ်။ (မုန်)

ဓမ္မနိဓပါး - န / ဓမ္မနိဓပါး / ထီးခရိုင်ပုံ အခိုင်ဖြင့် အပွင့်ပွင့်၍ မွေးသောစပါးစေ့ပုံ အသီး သီးသည် အပင်ငယ်။ (အချို့က ဓမ္မိတ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ အဓမ္မကို ဆိုကြသည်။)

ဓမ္မနိဓီ - န / ဓမ္မနိဓီ / ဓမ္မနိဓပါးစေ့ပုံ ရသော အဆီ။

ဓမ္မနိန္ဒယ - န / ဓမ္မနိန္ဒယ / ဆေးဖက်ဝင်သော နွယ်ပင်ကြီးတမျိုး။

ဓမ္မိ - န / ဓမ္မိ / ထမင်းပြိန်အောင် ဖက်တွဲ၍ စားရသော စားစရာ။ “တေပနသစ္စ၊ နိဋ္ဌာနသစ္စါများကား ဓမ္မိကို ဟော၏။” ဘာနိဋီ၊ ခု။ ၈၆။

ဓမ္မိ - စည်း / ဓမ္မိ / မူလကြိယာနောက်က လေးနက်စေရန် ဆက်တွဲသုံးရသော စကားလုံး။ “ရွှေဦးစွာ ပေးသော သူ၏ လက်ဆောင်ထက် နောက်ပေးသောသူ၏ လက်ဆောင်သည် ကြီးရစေ။” ဟိကုတ်။ ၂၀၇။

ဓမ္မိ - န / ဓမ္မိ / ၁။ အဆောင်ခံတေးတွင် ဟင်းလင်းထားသော ကြမ်းပြင်။ ခရတု။ ဝရန်တာ။ “ကြမ်းဆင့်အောက်ပြင်၊ ဓမ္မိပတ်လည်၊ နေရသည်ကား၊ အမည်မရ ရွာစား မျှလျှင်။” သုဇာ* ၃။ ၂။ ကျောင်းဦးပြာသာဒ်။ “ဘောဂ၊ ဓမ္မ၊ ဝဲယာ ဆောင်ရံများနှင့်တကွ လေးထပ် ဓမ္မိခံ ဗဟာ အတုလသွံစံ ရွှေကျောင်းတော်ကြီး။” သုသော၊ ဆ။ ၃၀၆။

ဓမ္မိ - န / ဓမ္မိ / ရှေးခေတ် အရာရှိတမျိုး။ “ဓမ္မိဓမ္မိတိုင်၊ အကြံအအုပ် ပေးဆောင်ရင်း။” နု။ ၂၂၇။

ဓမ္မိ - န / ဓမ္မိ / အစာဟောင်းအိမ်တွင် ကျစ်ခဲမှာတောင့်

နေသော ကျပ်ကြီး။ “အစွယ်ပေါင်းတို့ သည်ကား ဝမ်းချုပ်၍ ဓမ္မိခံသော ချမ်းသာစေတတ်၏။” အက်။ ၈။ (စာမြင်။ စာမြင်းဟုလည်း ခိုတတ်သည်။)

ဓမ္မိ - န / ဓမ္မိ / မြန်မာမင်း နန်းတော်တွင် ခစားထမ်းရွက်ရသော အမှုထမ်းတမျိုး။ (ယင်းအမှုထမ်းသည် မင်းစသည်တို့ ထွက်တော်မူသောအခါ ရွှေဖျားက သိုင်းကို ဖြစ်စေ၊ လောက်လေးကို ဖြစ်စေ ကိုင်၍ လိုက်ရသည်။ လွှတ်တော် အစည်းအဝေးများတွင် ဆိတ်ငြိမ်အောင် တားမြစ်ရသည်။) “တိတ်စေတိတ်စေ၊ သံခေါ်လွှတ်တွင်၊ ဓမ္မိခံဆင့်၊ ရှင်မိမိတို့တော်၊ ဗျာဓိတော်ကို၊ ထိပ်ပေါ်လက်မှန်၊ ဘတ်လျှောက်ပြန်သော်။” ကုသ* ၁၇။

ဓမ္မိ - န / ဓမ္မိ / ရှိတ်ရည် ထီးခရိုင်ပုံ အခိုင်ဖြင့် အပွင့်ပါပွင့်၍ မွေးသော အဓမ္မိသည် ဟင်းစားရွက်ပင်။ “ကျောက်မထွက်နိုင်သော် ဓမ္မိတ်ရွက်ကြ၍ စားစေ။” ဇီဝက။ ၁၄၀။

ဓမ္မုတ် - န / ဓမ္မုတ် / ဓမ္မနိဓပါးနှင့် ဆင်သော ပရဆေးပင်တမျိုး။ (အသီးမှ အဆီထုတ်ယူရသည်။)

ဓမ္မနယ် - ကြိ / ဓမ္မနယ် / ၁။ ရောနှောအောင် မွှေနှောကပ်သည်။ ပြုစု။ ကန်တိုက် အမျှစီ။ ၎င်း ၂ ပါးကို ကြည်လင်သန့်ရှင်းအောင် ဓမ္မနယ်ပြုမှ ပြုစုနှင့်အမျှ သံမှန်ကိုထည့်။” ဩသဓ။ ၃။ ၂။ ချိုးသည်။ နှိမ်သည်။ ဖိသည်။ ညှဉ်သည်။ “ထပ်၍ တခါ၊ မလောသာအောင်၊ အာဇာတကြီးကြီး၊ ဂုဏ်စိမ်း၍၊ နှုတ်လီးနှင့် ဓမ္မနယ်သော်။” မွေ။ ၄၇။

ဓမ္မာ - စည်း / ဓမ္မာ / ကြိယာနာမ်ကို နာမ်ပုဒ်အဖြစ် ပြောင်းလဲရာ၌ ဖက်တွဲ၍ သုံးစွဲရသော စကားလုံး။ “ယုံများသကာ၊ တွေးတောဓမ္မာ ရှိ၍၊” ကင်္ခါက္ခတ္တိ။ ၁၇။

ဓမ္မာဓိရ် - ကြိဝိ / ဇယောဓိရ် / အလိုက်သင့်။ “ကျိစားလျှင် ကျိစားချင်း၊ ငြင်းလျှင်ငြင်းချင်း၊ လိုက်လျှင်လိုက်ချင်း၊ ဓမ္မာဓိရ်၊ ပျော်ပျော်စိတ်လို၊ ရယ်ဆိုရယ်မောနှင့် တသောသော ရှင်မြူးနေကြ ဖြစ်ပါသည်။” ရကြေး။ ၉၇။

ဓမ္မိတ် - န / ဇယိတ် / အပြု။ အမှု။ အလေး။ အကျင့်။ အထုံ။ ဝါသနာ။ ထုံးစံ။ “မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ရဟန်းတို့၏ ဓမ္မိတ်အားလျော်စွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးတော်မူ၏။” သာသန။ ၂၅၇။

ဓမ္မိတ် - န / ဇယိတ် / အလုပ်တစုံတရာအတွက် ထုတ်သုံးရသော ကြေးငွေ။ “အလယ်တန်း အထက်တန်း ပညာရေးသည် အလွန် ဓမ္မိတ်ကြီးချေသည်။” တိုင်းရင်း။ ၆၄။

ဓမ္မိတ် - န / ဇယိတ် / များသောအားဖြင့် နှစ်လုံးပြုသောနတ်တွင် အသုံးပြုသည့် လုံးပေလေးများ ပါဝင်သော ယင်းတောင့်။ “သေချာစွာ ကြည့်သောအခါ ဓမ္မိတ်ကျည်ဆံ နံပါတ် (ဂ) မဲ့ကလေးများ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။” ရကြေး။ ၁၊ ၃၊ ၃၃။

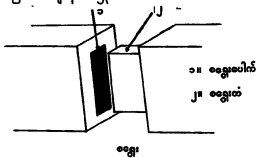
ဓမ္မိတ်ခြမ်း - ကြိဝိ / ဇယိတ်ညှိန်း / ပစ္စည်းတစုံတရာကို ဝယ်ယူရာ၌ သယ်ယူစေသော ကုန်ကျမှု လွှတ်ကင်းစေလျက်။ “ဤစာအုပ်ကို ဓမ္မိတ်ခြမ်း ပို့ပေးပါသည်။”

ဓမ္မိတ်စက - န / ဇယိတ်စဂါ / ဓမ္မိတ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

“အမြတ်အစွန်းထဲက စနိတ်စက ကုန်ကျရသော ငွေကို ခုန့်ခါပြီးမှ ဒဿနာက အကျသင့်ကို ကောက်သင့်သည်။” ချုပ်ပုံ၊ ဒု။ ၂၆။

စနိတ် - န / စယန် / ကုန်ကျငွေ၊ ကျသင့်ငွေ စသည်တို့အတွက် ကတိပြုသည့်အနေဖြင့် ကြိုတင်ပေးထားရသော ငွေတစိတ်တကပ်။

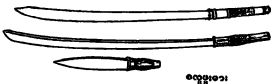
စန္ဒေး - န / စယွေး / ၁။ သစ်သားချင်း ပင့်တမ်းရာတွင် လည်းကောင်း၊ ဆက်ရာတွင် လည်းကောင်း တဘက် သစ်သားရှိ အပေါက်တွင် စွပ်ရန် ပြုလုပ်ရသော အခြား သစ်သားရှိ အစွန်း။ စန္ဒေးတံ။ ၂။ စန္ဒေးတံ၊ စန္ဒေးပေါက်တို့ကို အသုံးပြု၍ သစ်သား ဆက်ပုံဆက်နည်း။ “တဝက်တစ်၍ ဆက်ခြင်း၊ လက်ယှက်ဆက်ခြင်း၊ အန်သွင်း၍ ဆက်ခြင်း၊ စန္ဒေးဆက်ဆက်ခြင်း။” ဂျင်နီ၊ ၁၂၃။

စန္ဒေးတံ - န / စယွေးဒန် / စန္ဒေး - န၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။
စန္ဒေးပေါက် - န / စယွေးပောက် / စန္ဒေးတံစွပ်ရန် တွင်းထားသော အပေါက်။

စလူ - န / စလူ / ထန်းပင်၊ အုန်းပင်မျိုးအဝင် ယပ်တောင်ပုံအရွက်ရှိ၍ မိုးတံတွင် ဆူးပေါက်သော အပင်တမျိုး။ (သလူဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)

စလူဒူးစား - န / စလူဒူးခါး / စလူဒူးပုံ ဓားဦးရှိသော ဓားရှည်။

စလင်း - န / စလင်း / သလင်း / ကြည်လင်သော အသားရှိသည့် တွင်းထွက် မှန်ကျောက်တမျိုး။ “ပြုတင်းပေါက်များကို စလင်းဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။” ပံဆရာ၊ ၆၃။

စလောင်း - န / စလောင်း / ၁။ အိုးအပုံး။ စလောင်းပုံး။ ၂။ စလောင်းပြည့်လောက်ရှိသော ချင့်ဝန်။ “ကန်တော့ပါသေးတစလောင်း။” ပုံ။ ၃။ မီးအိမ်မီးလုံးများပေါ်က ဖုံးအုပ်ထားရသော ပစ္စည်း။ ၄။ စေတီတော်တွင် ထီးအောက်စေတီအတွက် ကို အုပ်ဖုံးသည့် သတ္တုခွက်။

စလောင်းခြေ - န / စလောင်းခြေ / စလောင်းချီ / ၁။ စလောင်းပုံး၏ လက်ကိုင်။ ၂။ စလောင်းပုံး၏ ခြေဆောက်ကဲ့သို့ ထွက်သော လိပ်ခေါင်းထောင့်။

စလောင်းစာ - န / စလောင်းစာ / တစ္ဆေ၊ မှင်စာတို့ကို ကျွေးရန် စလောင်းတွင် ထည့်ထားသော အစာ။

စလောင်းဖုံး - န / စလောင်းဖုံး / ထမ်းအိမ်၊ ဟင်းအိုး အဖုံး။

စလုတ် - န / စလုတ် / ၁။ လူ၏ လည်ခေါင်း။ ၂။ ကြက်၊ ငှက် စသည်တို့၏ လည်ချောင်း အဆုံးဒူးတွင် ရှိသော အစာအိတ်။ “(အော်ယောငှက်) သားပေါက်ချိန် မဟုတ်သည့်အခါ လည်ပင်း စလုတ်ပတ်လည်တွင် အဖြူမှတ်ရှိသည်။” ငှက်။ ၃၃၇။ ၃။ ပဲစေ့စသော သစ်စေ့အမျိုးတွင် အစေ့မြစ်အောင်းရန် အမာရွက်ထဲမှ စုထွက်နေသော အပုကလေး။

စလုံး - န / စလုံး / အကွာရာ၏ အပေါ်။

စလုံးစလုံး - န / စလုံးစလုံး / စလုံးစလုံး / မာသော အတုံးအခဲငယ်များ ခုခွဲနေခြင်း။ “ဝမ်းစလုံးစလုံး ရှိသည်ကား ဆိတ်ချေးခြင်းစရိုက်မည်၏။” ဓာတု၊ ပ။ ၆၅။

စလယ် - န / စလယ် / နှစ်လက်ခုပ် သို့မဟုတ် နှစ်လမယ်ရှိသော ချင့်ဝန်။ “စားတော့ချက်ရာတွင် ဆန်ပြည့်အနက် စပါးတစလယ်ချော့ ချက်ရလေ၏။” ထိပုံ၊ ၄၅၅။

စလယ်တောင်း - န / စလယ်တောင်း / တစလယ်ဝင်သော တောင်းငယ်။

စလယ်ဝင် - န / စလယ်ဝင် / ဆန်တစလယ် ချက်နိုင်သော ထိုး။ “စလယ်ဝင် ဖင်မခင်က ကွဲချက် ဟန်မကျ။” ဇူလာ။ ၃၃။

စလွန် - န / စလွန် / ဆောက်မိုးငယ်။ “တအိုးစားလျှင်... တလွန်းစောက် ၁၊ အပြား ၁၊ ဆောက်မိုး ၁၊ အပြား ၁၊ စလွန် ၁ များကို ပါစေ။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၂၂၉။

စလွယ် - န / စလွယ် / ၁။ (မျှားသောအားဖြင့်) လက်ဝဲဘက် ပန်တွင်တင်၍ လက်ယာဘက် လက်အောက်တွင် လျှိုကာ သိုင်းထားသော ကြိုးကွင်း။ ၂။ လည်တွင်ဆွဲရသော အဆင်တန်ဆာတမျိုး။ “ပါမင်္ဂါ၊ ဦးညွတ်၊ ဝါ၊ ဆောက်လုံး၊ ဝါ၊ သွယ်ပြောင်၊ ဝါ၊ စလွယ်၊ ကတ္တုသတ္တု၊ လည်၍တန်ဆာကို၊ နှောရသမျှ၊ မဆောင်ရာ။” စူသစ်၊ ၂၃၉။ ၃။ ကျောဘက်သို့ လာသော ခြင်းလုံးကို စလွယ်ကဲ့သို့ ခောင်း၍ တက်အောင် ခတ်နည်း။ ၄။ ပစ္စည်းတည်၍ ကိုယ်တွင်သိုင်းပတ် ယူဆောင်ရသော အိတ်ရှည်။ “ငွေစေ့ စလွယ်က ထုတ်ပြီးလျှင်။” စကား၊ ဒု။ ၅။

စလွယ်သိုင်း - ကြံ / စလွယ်သိုင်း / ကြိုးစသည်ကို စလွယ်သဖွယ် ကိုယ်တွင်ဆွဲသည်။ “သူ့ကျောတွင် စလွယ်သိုင်းထားသော ငှက်ကြိုးတောင် ဓားကြိုးကို ဓားအိမ်မှ ဆွဲထုတ်လိုက်သည်။” ပုလဲ၊ ၁၅၇။

- ကြိမ် / စလွယ်သိုင်း / စောင်းရွှေရွှေ။ “လက်ဖွဲ့ ကြိုးကို လည်ပင်းနှင့် ကိုယ်မှာ စလွယ်သိုင်းချိပြီး။” တောင်ရှင်၊ ၁၅။

စဝင် - န / စဝင် / ၁။ အကွာရာအစ ၁။ အကွာရာအဆုံး ရှိသော ငါးလုံးသော ဗျည်းအစ။ [ပါ]

စသ - န / စသ / ဆန်လုံး သေးသော ကေ၊ နံလုံးလေးတမျိုး။ (မကျွန်းမာသုတုံ၊ စားသုံးလေ့ ရှိသည်။ စပုလင်းခေါ်ကြသည်။)

စဉို - န / စဉို / ၁။ ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ရှိသော ကျင်ကြီးစွန့်ရာ

အပေါက်။ ခွါရ။ ဝဋ္ဋမင်္ဂ။ ပင်။ “အစာမဝင်လျှင် စေ့စိုက်နေ၍ အစာသွင်းပေးနိုင်၏။” ဆရာ၊ ၂။ ၄၅။ ၂။ အိုးသည်တို့၏ အောက်ခံအပိုင်း။ “သူများအိုးနှင့် ငါ့အိုးမတူ၊ ထုံးဖြူဖြူနှင့်၊ အမှတ်ဖြာ၊ စေ့စိုကွေ့မှာ၊ ကြက်ခြံခြံသည်၊ ပိုင်းပြတ်သား လို့။” ဂိသစ်။ ၁၆၅။

၈၁

- ၈၁-န / စာ / ၁။ အက္ခရာ အရေးအသား။ “ရသေ့၊ သိကြား၊ နဂါး၊ ဝဋ္ဋန၊ ပရမေသရာ၊ မဟာဝိနိ သုမြတ်ခြောက်ပါးတို့.... စောင်မရှိ ဖြူနန်းတည်ခြင်း.... ကို အစွဲပြုသဖြင့် စာခြောက် ကြောင်း အစုံရေးသားလေသည်။” ရွှေဘို* ၆၂။ ၂။ တစ် တရာသော အကြောင်းရပ်ကို မွဲဆို ရေးသားထားချက်။ “ဇာတ်ပေါင်းပြုချုပ်၊ စာကိုးအုပ်ဖြင့်၊ ထပ်ထပ်ပိုက်ပိုက်၊ သင်္ဂြိုဟ်လိုက်၏။” ကိုး၊ နိဂုံး* ၅။ ၃။ တဦးမှ တဦးသို့ တနေရာမှ တနေရာသို့ သတင်းပေး အကြောင်းကြားလို သောကြောင့် ရေးသား ပေးပို့ချက်။ “ကြားရောက်စာ၊ ကြားစာ၊ မှာစာ၊ ဆင့်စာ၊ မှတ်စာ စသောအားဖြင့် ကွဲပြား သောသည်။” ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၇၉။ ၄။ လူ၏ကိုယ်၌ အမိဝမ်း တွင်းမှ ပါလာသော အရေးအကုန် အမှတ်အသား။ “တနင်္လာနေ့မှစ၍သော မိန်းမကား.... ဝမ်း၌ လက်၌ စာရှိအံ့။ အမာရွတ်သော်လည်း ရှိအံ့။” ဣတ္ထိ။ ၅၇။
- ၈၁-န / စာ / လူနေအိမ်၏ တံစက်မြိတ်၊ ခေါင်မိုး စသည်တွင် အသိုက်လုပ်နေလေ့ရှိသော ငှက်ကလေးနှင့် သူ၏ အနွယ် အခြားငှက်ကလေးများကို ကြို၍ခေါ်သော အမည်။ “သိန်နီ တူတို့ စာသယ်လို့။” စကားပြေ၊ ပ။ ၁၀၈။
- ၈၁-န / စာ / ၁။ အစာ။ စားစရာ။ ခိုဝံ သုံးဆောင်စရာ။ (နံနက်စာ၊ ညစာ စသည်ဖြင့် တွဲသုံးလေ့ရှိသည်။) “စကြာ ဝဋ္ဋာတိုက်သို့ နံနက်စာမှီအောင် လှည့်ပတ်သွားနိုင်လျက်။” မာလင်။ ၄၂။ ၂။ တစ်တခုကို အထောက်အကူ ပြုသော ပစ္စည်း။ (ချည်စာ၊ ပတ်စာ၊ မီးစာ စသည်ဖြင့် တွဲသုံးသည်။) ၃။ တစ်တခု အပြုအလုပ်ခံရသော သက်ရှိသက်မဲ့။ “လောဘ၌ ပျံ့ပျားက စက်သေနတ်စာ ကျွေးခဲ့လေသည်။” ကျူးကျော်။ ၁၁၅။ ၄။ တစ်တခု ပြုလုပ်ရာမှ ထွက်ပေါ်လာသော အရာ ဝတ္ထု။ “တိကျစံစာရ၊ မြင်မိရံကိုတုမလ။” ရမ၊ ပ။ ၃၉။ ၅။ အကျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်း။ “ဘုရားဖြစ်စာ၊ ဤမေတ္တာကား၊ ကောသေ၊ ဆုတဆလျှင်၊ ခံရကျိုးထင်။” ပါဠိ* ၁၃၅။
- ၈၁-ကြိ / စာ / အသံ သေးငယ် ဆူညံသည်။ “အလွန်စူးရှ ကောက်ကျစ်သော မျက်လုံးများလည်း ရှိလေသည်။ အသံ လည်း စာ၏။” လှမယ်။ ၅။
- ၈၁-ကြိ / စာ / ၁။ ထောက်ချင့်သည်။ “ဤ ပုဏ္ဏားကား၊ သားသမီးချင်း၊ မစာလျှင်း၊ မုန့်တင်းမျက်လုံး

- အပြုံးသိုလျက်။” ဝေပျို့* ၁၆၆။ ၂။ နှိုင်းယှဉ်သည်။ “သူတို့ တပ်နှင့် စာလျှင် ကျွန်တော်တို့တပ်မှာ လွန်စွာအားနည်း၍ နေပါသည်။” ထီး၊ တ။ ၁၄၅။
- န၊ အချိန်၊ နေရာ၊ ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့၏ အတိုအရှည်၊ အကျဉ်းအကျယ်၊ အနည်းအများ ဖြစ်သော ပမာဏ၊ အခန့် အတာ၊ အဖိုအမ။ “တမနက်စာလုံး ဗျာများနေတာသဲ။” စိတ်။ ၁၁၆။ “ကောက်နယ်တလင်း တခုစာ၌ မဟာပထဝီ ပြေမှုန့်သည်လည်း အသင်္ချေယုပင် ဖြစ်၏။” မေဓီ။ ၁၁၆။ “လုံချည်လဲ ရမယ်။ အင်္ကျီတဝတ်စာလဲ ရမယ်။” လမ်း။ ၆၁။
- ၈၁-စည်း / စာ / ပေါ်စရာ။ “ဆိုးဆပ်ညာ တွေးစာရှာ၍ တွေးသတည်း။။ အသေအချာ မေးစာရှာ၍ မေးသတည်း။” ကိုးဦး၊ ၄၀၀-၄၁၁။
- စာကလေး-န / စာကလေး / လူနေအိမ်ကို၌ နေတတ်သော စာငှက်။
- စာကလေးချေး-န / စာကလေးချေး / ပဲခူးကို နန်းဆွေညစ်၍ ကြော်ထားသော ဂုလားဖုန်း။
- စာကလေးခြေစောက်-န / စာကလေးချီဒေါက် / စာကလေး ချေး။
- စာကူးစက်-န / စာကူးစက် / စာများကို မိတ္တူအများ ကူးရန် အသုံးပြုရသော စက်။
- စာကိယ-န / စာကို / ပင်ရင်းဖြစ်သော ကျမ်း။ အခြေခံဖြစ် သော စာအုပ်။ ပစာနဖြစ်သော စာသား။ “သိပြင်ဇိကာကို သံပြင်အမတ်စီရင်သည်။...စာကိယတွင် နိဂုံးမပါ။” သာလင်။ ၁၂၃။
- စာကျ-ကြိ / စာကျ / စာလုံးအချို့၊ ကြွင်းကျန်ရစ်သည်။ “ပုံရိုက်ရာထွင် စာကျသည် ဖြစ်ရာ၏။” လယ်မြေ၊ ၄၊ ၄၀၇။
- စာကျစာန-န / စာကျစာန / ပုံရိုက်ရာထွင် ပုံရိပ်စာလုံး အနေ အထား။ “ဤစာအုပ် စာကျစာန ကောင်းသည်။
- စာကျိုးစာပျက်-န / စာကျိုးစာပျက် / ပုဒ်ပိုဒ်အက္ခရာ၊ အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များသော စာပေကျမ်းဂန်။
- စာကျက်-ကြိ / စာကျက် / နှုတ်တက် မရသေးသော စာကို ရအောင် အဖန်ဖန် ဖတ်ရွတ်သည်။
- စာကြီးပေးကြီး-န / စာကြီးပေးကြီး / အားကိုး လောက်အောင် ခိုင်မာသည့် စာပေ။
- စာကြောင်း-န / စာကြောင်း / မျဉ်းပြောင်အတိုင်း ရေးသား ထားသော၊ ပုံနှိပ်ထားသော အက္ခရာတန်း။
- စာကြောင်း-ကြိ / စာကြောင်း / အခြားသူများ လိုက်ဆိုရန် တစ်တယောက်က စာကို ရွက်က ရွတ်ဖတ်ပြသည်။
- စာကြည့်-ကြိ / စာကို / အသံထွက်စေ စာကို စိတ်ထဲက လေ့လာသည်။ “တောင်နန်းတော်မှာ စာကြည့်တော်မူလေ့ ရှိသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၈၄။
- စာကြည့်တိုက်-န / စာကြည့်တိုက် / ကြည့်ရှုလေ့လာရန်၊ ငှားရမ်း ရန် စာအုပ်အများကို သိမ်းဆည်းထားရာ အဆောက်အအုံ။
- စာကြမ်း-န / စာကြမ်း / ၁။ အချောမရေးမီ ကြိုတင်ရေးသား ချက်။ ၂။ အတည်ပြုပေးရန် ကြိုတင်ရေးသားချက်။

စာခေါင်း - န / စာခေါင်း / ၁။ လူအဆင့်အတန်းနှင့် ကိုက်ညီသော စကားလုံးတို့ဖြင့် မည်သူက မည်သူထံ အကြောင်းကြားသည်ဟု စာ၏ အဓိအတွင်း ရေးသားချက်။ "စာခေါင်းတွင် မည်သူက မည်သူထံ အကြောင်းကြားစာဟူ၍ ရေး။" ဗမ္မ။ ၄၆၅။ ၂။ သတင်းစာ သည်တွင် အဓိကအကြောင်းအရာကို ဖော်ပြသော 'ခေါင်းစီးစာသား'။ ၃။ လိပ်စာ။

စာခုံ - န / စာဂုဏ် / ပုံနှိပ် ခံစာလုံးများကို အကန့်နှင့် အကန့်နှင့် ထားရာ ခုံ။

စာမျှ - ကြို / စာမျှ / ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ဆရာက တပည့်တို့အား ပိဋကတ်တော် စသည်ကို အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြောပြသင်ကြားပေးသည်။ "ရဟန်းသင်္ဃာတို့ စာသင်စာမျှ ဂန္ဓဓရ၊ ဝိပဿနာဓရ သာသနာတော် အလွန်စည်ပင် ပွင့်လင်းသည်။" ဝေါဟိ။ ၆။

- န / စာဂျ / စာမျှသော ပုဂ္ဂိုလ်။ "တံဆိပ်ရ ပထမစာမျှ၊ ဒုတိယစာမျှ၊ တတိယစာမျှ၊ စာမျှမှတပါး စာသင်သား...အားလုံး မှတ်သားရသည်။" ချုပ်ပုံ။ ၈။ ၂၄၂။

စာမျှ - ကြို / စာမျှ / အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု၏ ဂုဏ်သတင်းစိန်ကံအောင် ရေးသားထားသော စာကို လူအများအရရှိစေရန် တိတ်တဆိတ် ပစ်ချထားသည်။

စာချီ - န / စချီ / စာချီ / ၁။ အတွင်းရေးမှူး။ ၂။ စာရင်းအင်းများကို ကောက်ယူမှတ်သား ထိန်းသိမ်းရသော မြန်မာမင်းလက်ထက် အစိုးရအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့။

စာချိုး - ကြို / စာချိုး / ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအား ချီးကျူး၍ဖြစ်စေ၊ ကဲ့ရဲ့၍ဖြစ်စေ ခုတ်ခြစ်ကျပျော့ ဖွဲ့ဆိုသည်။

- န / စာဂျီ / ယင်းသို့ ဖွဲ့ဆိုသောကျပျော့။ "ဗန်းမော်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် သုဓမ္မာဆရာတော်ဘုရားကြီးများကိုအကြောင်းပြု၍ စာချိုးတခု ရေးထားပြီးလျှင်... သုဓမ္မာစာပုံတွင် ချထားခဲ့သည်။" ဥပမာ၊ ပ။ ၂၂၆။

စာချပ် - န / စာဂျတ် / စာရေးထားသည့် စက္ကူ၊ ပေရွက်၊ ထန်းရွက် စသည်။ "လျှောက်လွှာစာချပ်၊ အထပ်ထပ်ဖြင့်၊ အရပ်စွန်နား၊ မြို့ကြီးစားတို့။" သီလဝံ* ၈၅။

စာချုပ် - ကြို / စာချုပ် / နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူချက်ကို ခိုင်မာအောင် စာဖြင့် ရေးသားအမှတ်ပြုသည်။ "စာချုပ်၍ ပေါင်းဘက်ရမည်ကို မိန်းမကပြင်းမူ စိတ်တူကွာစေ။" အသွယ်။ ၈၆။

- န / စာဂျတ် / ယင်းသို့ ရေးသားအမှတ်ပြုသော စာ။ "စာချုပ်ကို ယောက်ျားက ငြင်း၍... ကွာလိုလျှင်... ကွာစေ။" အသွယ်။ ၈၆။

စာချုပ်စာစာမ်း - န / စာဂျတ် / စာစာမ်း / နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူညီချက်ကို ရေးသားဖော်ပြထားသော စာ။

စာချုပ်ပေစာ - န / စာဂျတ် / ပေစာ / စာချုပ် - န၊ နှင့် ဆရာတူ။ "လူသိနတ်ကြား စာချုပ်ပေစာနှင့် ကွာရှင်းပြီးပြီမဟုတ်လား။" ချစ်ညို။ ၂၄၂။

စာခြောက်ရပ် - န / စာဂျက်ယုတ် / မည်သို့သော ကောက်ပဲသီးနှံရှိသည့် လယ်ယာများတွင် လာရောက် ကျက်စားသည့်

စာကလေး၊ ကြက်တူရွှေ၊ ကျီးကန်းစသော ငှက်များကို ခြောက်လှန့် မောင်းနှင်လိမ့်ရန် ကောက်ရိုးစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်စိုက်ထောင်ထားသည့် လူရပ်။

စာခွက် - န / စာဂွက် / စာခွံတွင်ရှိသော ပုံနှိပ်ခံစာလုံးများကို ထားရာခွက်။ "အာမခံတောင်း စာခွက်မျောက်ခံရသော ကိန်းမျိုးနှင့် အလွန်တူနေတော့၏။" ဆောရီး။ ၉၁။

စာချွန် - န / စာဂျွန် / မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်တော်အခါက ထုထွားခေါ်ဝေါ်ခြင်း။ ခိုင်းစေခြင်း စသည်တို့ကို ရေးမှတ်ထားသော တဘက်ချွန် သို့မဟုတ် နှစ်ဘက်ချွန် ထန်ရွက်ချည်။ (စာတကြောင်းတည်းရှိလျှင် တကြောင်းစာချွန်၊ နှစ်ကြောင်းရှိလျှင် နှစ်ကြောင်းစာချွန်၊ သုံးကြောင်းရှိလျှင် သုံးကြောင်းစာချွန်ဟု ခေါ်သည်။) "အစ်ထမ္မာ စာချွန်၊ ဘယ်ဝန်ကပေး။" စာချွန်တော် ရွှေဝိန်းနှင့် ပြည်လုံငြိမ်းစေ။" ကျည်း။ ၈၄။

စာဂ် - န / ဇာဂါ / စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း။ "သဒ္ဓါ၊ သီလာ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာဟူသော သုတော်ကောင်းတရား ငါ့ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။" နဂ။ ၃၈၇။ [ပါ]

စာဂ် - န / ဇာဂါ / အကျင့်စာရိတ္တ။ "ယုယာဘောက်မြန်၊ စာဂတန်သည်။" မြို့ပန်ဦးတင် ညွတ်တွားတည်း။" အသွယ်။ ၁၀။

စာစကား - န / စာစကား / ၁။ စာပေကျမ်းဂန်တွင် ရေးသားသည့်စကား စကားလုံးမျိုး၊ သဒ္ဓါမျိုး၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမျိုးဖြင့် ပြောဆို ရေးသားချက်။ "ပဋိသန္ဓေအလုပ်၌ကား အရပ်စကားကိုချည်း သုံး၍မဖြစ်၊ စာစကားကိုချည်း သုံးရမည် မှာလည်းမလွယ်။" ပြော။ ၈။ ၂။ စာပေနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာ။

စာစီ - ကြို / စာစီ / ၁။ စကားပြေကို ပြေပြစ်တင်ထားသော ရေးသည်။ "ရှိသေးပေမယ့်စွာသော စကားဖြင့် စာစီ၍... လျှောက်လှာရ၏။" ကုလား။ ၃။ ၂၂၁။ ၂။ စာပုံနှိပ်ရန် ခံစာလုံးများကို လက်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စက်ဖြင့်ဖြစ်စေ စီသည်။

- န / စာစီ / စာပုံနှိပ်ရန် ခံစာလုံးများကို စီသွ။

စာစီစာကုံး - န / စာစီစာကုံး / အကြောင်း တရပ်ရပ်ကို သဒ္ဓါနည်း မှန်ကန်စွာ စကားပြေဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့ ရေးသားချက်။

စာစောင် - န / စာစောင် / ၁။ အကြောင်း တရပ်ရပ်ကို အစအဆုံး အကျယ်တဝင့် တကျမ်းတအုပ် ဖြစ်အောင် လက်နှင့်ဖြစ်စေ၊ စကားပြေနှင့် ဖြစ်စေ ရေးထားသော စာ။ "လောကီလောကုတ္တရာ စာစောင်ဟူသမျှတို့၌ ကျမ်းဦးအစ နမောဗုဒ္ဓနမောဘဏ္ဍ ဟူ၍ ပဏာမပြုသည်။" သုသေဝါ။ ၈။ ၆။ ၂။ အပတ်စဉ်၊ လစဉ်စသည်ဖြင့် ဝတ္ထု၊ ဆောင်းပါး၊ ကဗျာ စသည်တို့ကို စုပေါင်း ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စာ။

စာစစ် - ကြို / စာစစ် / ဘယ်ယူနေသော ပညာတွင် အဆင့်အတန်းမီအောင် တတ်မြောက်သည် မတတ်မြောက်သည်ကို သိရန် စစ်ဆေးသည်။ "စာစစ်ရလိမ့် အတန်ကြာသိတတ် ဆုံးချည့် ကျထံအပြင်။" ထွက်။ ၈၆။

စာစဉ် - န / စာစင် / အကြောင်းရပ်၊ အရွယ်အစား၊ ထုတ်ဝေသူ

စသည်တို့ တူညီ၍ စဉ်းစားပြတ် ထုတ်ဝေသော စာအုပ်အစု။

စာစပ်-ကြိ / စာစတ် / ဖွဲ့နွဲ့စီကုံးသည်။ ကဗျာရေးသည်။
“စာစပ်ကယ်ပလီ၊ မှုနင်းဆီ၏ သား။” “တောင်ကိုပင်လျှောက်ကာပြေး၊ မယ်ရွေး၏သား။” ကဝိသေ။ ၃၇။

စာဆို-ကြိ / စာဆို / ၁။ ကဗျာကို ကိုယ်တိုင် သီကုံးရွတ်ဆိုသည်။ ကဗျာကို ရေးစပ်သည်။ “ဘုရင်မင်းမြတ်သည် စာဆိုခြင်းအရာ၌ လွန်စွာသဘောနှစ်သက်တော်မူ၍။” ဂီတဝိ။ ၁။ ၂။ စာချဘုန်းကြီးက ချပေးသော စာကို အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ နားထောင်ရအောင် တဦးသောပုဂ္ဂိုလ်က လိုက်၍ ရွတ်သည်။ “စာပြန်ခြင်း၊ စာဆိုခြင်း၊ စာချခြင်း။” မင်ကျယ်။ ၁၇၈။ ၃။ တဦးသော ပုဂ္ဂိုလ်က မိမိသင်ကြားရမည့် ကျမ်းစာကို ကြိုတင်လေ့လာလျက် စာချဆရာတော်နှင့် စာလိုက် ရဟန်းတော်များ၏ ရှေ့တွင် ရွတ်ဆိုပြသည်။ “မကြာမီအစိပ်လှပြေးပြီး၍ စာဆိုကာ။” စ။ ၂၉။

-န / စာခို / ၁။ ကဗျာကို ကိုယ်တိုင် သီကုံးရွတ်ဆိုသူ။ ကဗျာရေးသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ကဝိ။ “ငါလည်းစာဆို၊ ကိုယ်ကိုကြို၊”။ သူကန်းသွားသို၊ ယူမှားဆိုမည်။” ဘုပေါင်း၊ နိဂုံး* ၇။ ၂။ စာချဘုန်းကြီးက ချပေးသောစာကို အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ နားထောင်ရအောင် လိုက်၍ ရွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်။ “စားသောက်ရေးမှာ... စာချဘုန်းကြီး၏။ စာဆိုများ၊ ခေါက်စားများကို ဆရာတော်က တာဝန်ယူ၍ ... ချက်ကျွေးရ၏။” ရှု၊ ၄၊ ၃၇။ ၆၀။ ၃။ မိမိသင်ကြားရမည့် ကျမ်းစာကို ကြိုတင် လေ့လာလျက် စာချဆရာတော်နှင့် စာလိုက် ရဟန်းတော်များ၏ ရှေ့တွင် ရွတ်ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်။

စာညွှန်း-န / စာညွှန်း / အကြောင်းအရာ တရပ်ရပ်ကို ယဉ်နူသော စကားလုံးများ သုံး၍ ဖတ်ကောင်းအောင် ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားထားသော စကားပြေ၊ ဘာသာပြန်စသည်။

စာညှင်း-န / စာညှင်း / ၁။ ပုဒ်ပိုက်တိုက် စာရွက်ထဲရှိ အသုံးများသော စာလုံး။ ၂။ ရေးပြစာလုံးထက် ငယ်သော စာလုံး။ “ထိုကဏန်းစဉ်တို့ကို ဂြိုဟ်နံဟု မှတ်ရမည်။ အပြင်ထပ်၌ရှိသော စာညှင်းကို ဂြိုဟ်နေရာအရပ်ဟု မှတ်ရမည်။” ဗေဝိဇ္ဇာ။ ၂၀၀။ “ထန်ရွက်တွင် ဂ.စန်းမထည့် မသွင်း မရေး မသား။ စာလုံး စာညှင်းနှင့် ရေးသား။” လွတ်။ ၃၆။ ၃။ မန်ကျည်းစေ့ ကမ္ပဝါစာလုံး ရေးသားနည်းမျိုး မဟုတ်သော သာမန်အက္ခရာ အရေးအသား။

စာညွှန်း-န / စာညွှန်း / အကြောင်းတရပ်တရပ်ကို ညွှန်ပြသော စာ။ “မည်သည့်အရပ်၌ ငွေအိုးရှိသည် စာညွှန်းတွေ့၍။” ညေ။ ၆၇-၆၈။

စာစော်ပြန်-ကြိ / စာစော်ပြန် / ၁။ ရဟန်းသမ္မဏတို့ စာမေပူ ဖြေဆိုသည်။ ၂။ ဗြိတိသျှလက်ထက်က အစိုးရအတွက်အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသည်။

-န / စာအော်ပြန် / အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသူ။

စာတိုစာရှည်-န / စာတိုစာရှည် / အမျိုးမျိုး အစားစားဖြစ်

သော စာစု။ “စာတိုစာရှည်များ ရေးသွင်း လျှောက်ထားခြင်း။” လူရွှင်၊ ပ။ ၁၀၆။

စာတိုပေစ-န / စာတိုပေစ / အနည်းအကျဉ်း၊ အသေးအမွှေးရေးသား၊ စီကုံး မှတ်သားထားသော စာ။

စာတက်-ကြိ / စာတက် / စာချပုဂ္ဂိုလ်က သင်ပေးသော စာကို တပည့်က သင်ယူသည်။ “ရဟန်းဆံဆာတို့သည် ကျစွာ မင်းကြီးထံ စာဝါခံလျက် စာတက်ကြသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၁၀၉။

စာတိုက်-ကြိ / စာတိုက် / အမှားတွေ့က ပြင်ဆင်ရန် စာမူနှစ်ခုကို ယှဉ်တွဲကြည့်၍ စစ်ဆေးသည်။

-န / စာခိုက် / ၁။ ချောစရာ၊ ပါဆယ် စသည်များကို သိမ်းဆည်း ပေးရုံ၊ ထူဌာန။ “မအေးဆင်ထံ ပေးရန် စာကို တိုက်ခောင်အရပ်မကုလားအား စာတိုက်မှာ အထည့်ခိုင်းပြီး။” ဘလွင်။ ၄၄။ ၂။ ပေစာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စာများကို ထည့်ရာသေတ္တာ၊ ဗီရိ စသည်။ “စာတိုက်ဗီရိတွင် ရှိသော ကျမ်းစာများကိုထုတ်ပြီး ကြည့်ရှုရေးသားရသောကြောင့်။” လယ်တီ၊ ၁၇၁။

စာတင်-ကြိ / စာတင် / အရှည်အကြာ မှတ်မိအောင် ရေးသားသည်။ “ရာဇဝင် စာတင်လို့ ထားခဲ့တယ်၊ ရွာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်။” ဗန္ဓု၊ ၆၂၉။

စာတင်-ကြိ / စာတင် / အထက်အရာရှိများထံ အကျိုးအကြောင်းကို ရေးသားတင်ပြသည်။

စာတင်-န / စာတင် / ပေစာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စာ၊ စာအုပ်တို့ကို တင်ရန် လုပ်သော ခုံငယ်၊ ကလပ်ငယ် စသည်။ “ရွှေအိုး၊ ရွှေကလပ်၊ ရွှေစာတိုက်၊ ရွှေစာတင်။” ရေး၊ ၁၃၈။

စာတည်း-ကြိ / စာတည်း / ၁။ စာမူများကို တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်း ပြင်ဆင်သည်။ ၂။ စာမူကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် နေ့စဉ်တကျ ပြင်ဆင်သည်။ “ရှုကဗေဒ ပါရဂူတဦး ရေးခဲ့သော စာအုပ်ကို စစ်ဆေး၍ စာတည်းခြင်း။” တို့တော။ ၂။

-န / စာတည်း / ၁။ စာမူများကို တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းပြင်ဆင်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ “ဆရာတော် တံဆိပ်ရ စာတည်း စာမတို့ကိုလည်း ဆား၊ ငါးငယ်နှင့်တကွ ဝတ်ဆန်းလတ်င်း လှူတော်မူသည်။” မှန်၊ ၁။ ၂၀၈။ ၂။ ပုဒ်ပိုရန် စာမူတို့ကို တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်သူ။ သတင်းစာ၊ ကျားနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းတို့ကို တည်းဖြတ် စီစဉ်သူ။ “ခေါင်းကြီးပိုင်းမှာ စာတည်း၏ လက်ရာသာ ဖြစ်လေသည်။” အောက်။ ၁၀၇။

စာတတ်ပေတတ်-န / စာတတ်ပေတတ် / ကျမ်းဂန်စာပေ နှံ့စပ်ကျွမ်းကျင်သူ။ “ပုဂံ၊ အဝ ပြည်တို့သည် စည်ပင်သာယာလှ၏။ စာတတ်ပေတတ်လည်း များလှ၏။” တဇ္ဇ၊ ၆၇။

စာတန်း-န / စာတန်း / အကြောင်းအရာ တရပ်ရပ်ကို ဖွဲ့နွဲ့စီကုံးရေးထားသော စာအရေးအသား။ “နားထွင်း၊ ရွှေငင် ထိုးစသော စာတန်းများမှာ အက္ခရာ စာတန်းမှာ နှုတ်က။

စာတန်းထိုး-ကြိ / စာတန်းထိုး / ၁။ အကြောင်း တရပ်တရပ်အတွက် အမှတ်တရဖြစ်အောင် စာရေးသား မှတ်တမ်းတင်

သည်။ ကမ္ဘာ့ထီးသည်။ ၂။ ရုပ်ရှင်မပြမီ ကြော်ငြာစသည်ကို ပြသည်။ ရုပ်ရှင်တွင် စာကြောင်းများကို ပြသည်။

စာတမ်း - န / စာခန်း / သုဟောင်းတို့၏ ကျင့်ရိုးကျင့်စဉ် ထိုတမ်းအစစ်အလာကို ရေးမှတ်ထားသော စာ။ “ရာဇဝင်၊ ဗေဒင်၊ စာဟောင်း၊ စာတမ်းမှစ၍ လောကီပညာနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် အမှု။” လွှတ်။ ၆။

စာတွေ့ - န / စာတွေ့ / စာကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် ရရှိသော ဗဟုသုတ။ “သောက်ဆေး စားဆေးတို့ကို... ငါတွေ့ စာတွေ့ ပွဲတွေ့ မှန်ကြောင်း... ဆင်ခြင်၍ ကုလေ။” ရွှေကု။ ၂၆၆။

စာထောက်စာမ - န / စာအောက်စာမာ / ဗုဒ္ဓစာပေဆိုင်ရာ စာပြန်ပုံတွင် စာပြန်သောပုဂ္ဂိုလ် ပြန်သည့်စာကို မေလျော့ ရုပ်ဆိုးနေလျှင် အစဖော်၍ ကူညီမစပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်။ “စာထောက်စာမသုတအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ်။” ကောင်းစာ။ ၁၄၉။

စာထောင် - န / စာထောင် / တစ်စုံတစ်ယောက် စာလုံးအရေအတွက် အများအပြားထည့်၍ ကာရန်ချိတ်ကာ ရေးသားစီကုံးသော လေးချိုးရေးနည်း တမျိုး။ “မောင်တာနော နိမိတ်အထူးတို့ကြောင့်စိတ်ကုမ္ဘာနှင့်ရှုံးခန်း စာထောင်ကြီး။” နော၊ ပ။ ၁၁၇။

စာထုတ်ကြီး - န / စာထုတ်ကြီး / ပေစာထုတ် စည်းနှောင်ရသော ဂျပ်ဖြင့် ရက်လုပ်ထားသည့် ကြိုး။

စာတွက် - န / စာတွက် / ကျမ်းဂန်စာပေတွင် ပါရှိသော အဆိုအမိန့်။ “ကျမ်းလော စာတွက်ကို အမှုထားရ။” ကပ္ပ။ ၆၈။

စာနာ - န / စာနာ / ချင့်တွက်သည်။ ထောက်ထားသည်။ နှိုင်းယှဉ်သည်။ “သုတပါး အကျိုးယုတ်လိမ့်မည့် အရာကို စာနာထောက်ထားလေ့ မရှိ။” ဇေတဝံ။ ၈၇။

စာနာ - န / စာနာ / စာပေကျမ်းဂန် စသည်တို့ကို ဖတ်ရွတ်ဟောပြောသည်ကို နားထောင်သည်။ “မောင်ပဉ္စင်တပီး အရန်နားက စာနာနေတာနှင့်။” မျောက်။ ၂၃၉။

စာနယ်ဇင်း - န / စာနယ်ဇင်း / သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်း စသည်တို့ကို ခြုံ၍ မှည့်ခေါ်ထားသော အမည်။

စာပေလွေ - န / စာပေလွေ / ကမ္မလွေ - န။ နှင့် အတူတူ။ “လယ်တန်ဆာပင် စာပေလွေကို ခါးတင်ထိုး၍။” မင်ဝတ်။ ၉၀။

စာပေ - န / စာပေ / အကြောင်းအရာ၊ အတွေ့အကြုံ၊ အတွေးအခေါ်၊ အဖြစ်အပျက်တို့ကို ရေးသား ပုံနှိပ် ထွင်းထုထားချက်။ “တရား စာပေ ဟောပေတတ်သော အရာ၌။” ပါရာ။ ၃၇။ “သူက ငါက စာပေ ရေးသား ပြုကြသည်။” သမန်၊ ပ။ ၃၆၆။

စာပေစာယူ - န / စာပေစာယူ / အတိုအပြန် စာရေးသားပေးပို့ခြင်း။ “ထောင်မှူးကြီးလောစနှင့် ကျွန်ုပ်တို့သည်... စာပေစာယူ ပြုလုပ်ဘူး၏။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၅၇။

စာပို - န / စာပို / သာမန် စာခွက်တွင် မပါဝင်သော အသုံးနည်းသည့် ပုံနှိပ်စာလုံး။

စာပို - န / စာပို / ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ဆရာက တပည့်အား ပို့ရကတော် စသည်ကို အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြောပြသော

ကြားပေးသည်။ စာချသည်။ “(ကျစွမ်းမင်းသည်) ရဟန်းသတ်တို့အား တနေ့နေ့စီ စာပို နိုင်၏။” ရွှေထေ။ ၃၀။

စာပို - န / စာပို / ချောစာ ရေးသားပေးပို့သည်။ “အလှူမတိုင်မီ တင်ကြိုလာခဲ့ကြရန် ဆွေမျိုးများထံ စာပို လိုက်ပါပြီ။”

- န / စာပို / ချောစာများကို အဓိကထား၍ ယူဆောင်ပေးပို့သော ယာဉ်။ “ပျဉ်းမနား စာပို ထွက်ပြီ။” တင်းစာ။

စာပိုလူထင် - န / စာပိုလူထင် / ချောစာများ၊ ငွေပိုလွှာများ၊ ပါဆယ်များကို သက်ဆိုင်ရာသို့ လိုက်လံဝေငွေပေးရသော အမှုထမ်း။

စာပိုလွှာ - န / စာပိုလွှာ / ချောစာအဖြစ် ရေးသားပေးပို့ရန် စက္ကူချပ်ထုလ်။ “စာပိုလွှာ ဆိုတာက ဟာသတ်ဆိပ်ခေါင်း ခိုက်ပြီး စာရွက်ဖြစ်ပါတယ်။” ပြည်သာ။ ၇၂။ ၂။

စာပစ် - န / စာပစ် / စာရေးသူ၏ အမည်ကို ဖော်မပြပဲ သတင်း တစုံတရာကို စာရေး၍ ပို့သည်။

စာပစ် - န / စာပစ် / ဖောင်၍ ရိုက်နှိပ်ပြီးသော ခဲစာလုံးများကို စာခွက်တွင် ပြန်လည်ထည့်သွင်းသည်။

စာပိုစီ - န / စာပိုစီ / အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံသော စာကြောင်း။ ဝါကျ။ နှမောတယာ စသော စာပိုစီ များကို ရွတ်ဆိုရာ၌ ... အများအဖွယ် မရှိဘဲ ချောမောသကဲ့သို့။ ဝိပဿနာ၊ ၁။ ၁၇၀။

စာပိုစီ - န / စာပိုစီ / ပထမ စာကြောင်းကို အတွင်းသို့ အနည်းငယ်သွင်း၍ ရေးသားပုံနှိပ်ထားသော သီးခြား စာကြောင်းစု။ ဆက်စပ်သော အကြောင်းအရာများ ပါသည့် ဝါကျစု။

စာပုံနှိပ်စက် - န / စာပုံနှိပ်စက် / အကုန် စာလုံးတို့ကို ပုံပြုလုပ်၍ မင်ထည့်ကာ စက္ကူတွင် ခိုက်နှိပ်သည့် စက်ကိရိယာ။

စာပြ - န / စာပြ / စာပေ ပညာကို သင်ကြားပေးသည်။ စာသင်ပေးသည်။

စာပြု - န / စာပြု / စာအုပ်စာတမ်း စသည်ကို ရေးသားပြုစုသူ။ “စာပြု များ အလိုရှိသည်။” တင်းစာ။

စာပြော - န / စာပြော / တရားစကားဆွေးနွေးပြောဆိုသည်။ “လာကရည်ခိုင်း စာပြောခိုင်း၌ ... လူမျိုးစု လာပုံတွေ ကြည့်။” ညာဗီ။ ၃၆။

- န / စာပြော / ခ။ ဖတ်ပြီးသောစာကို ပြန်၍ ပြောပြခြင်း။ “စိတ်တွက်နှင့် ရေးတွက် ကဏန်းသင်္ချာ၊ စာဘတ်နှင့် စာပြော တို့ကို ဆက်စပ်၍ ခိုင်း ... သင်ကြားပြသပေးရ၏။” သင်မူ။ ၄၄။ ၂။ ကွက်စိပ် ပြောခြင်း။ “၁၂၀ ပြည့်လောက်တွင် လောကဘက်၌ ကွက်စိပ် စာပြော၊ မွေဘက်၌ ယပ်လဲ့ တရား ဟူ၍ ထင်ရှားခဲ့ရာ။” ထိလက်စုံ၊ ၁။ ၈၃။

စာပြင် - န / စာပြင် / ပိုမိုပေးရန် စာကို စီစဉ် ရေးသားသည်။ “စာရေး မသင်ကို ခေါ်၍ သင့်အောင် စာပြင် ဟု မင်းကစီကို စာပြင်စေ၏။” ခံပုံ။ ၂၀၂။

- န / စာပြင် / ပုံနှိပ်ရန်အစမ်းရိုက်ထားသော စာမျက်နှာ

ကို ဖတ်၍ ပြင်ဆင်ပေးသူ။ “စာတည်း စာပြင် ခန့်ထားသူတို့ သည် တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်သည့်အရာ။” ဗန္ဓု။ ၃၆ ။

စာပြောင်း - န / စာချောင် / လူတို့၏ အပြောအဆို၊ အလေ့ အကျင့်၊ မှားယွင်းချွတ်ချော်နေချက်များကို ပြက်ရယ်ပြု၍ ရေးသားချက်။ “စာရေးသူမှာ ကဗျာလောင်နှင့် စာပြောင်း များကို ရေးသားရာ၌။” နုလား၊ နိဒါန်း။ ၃။

စာပြန် - ကြံ / စာပျန် / ကျက်၍ ရပြီးသော စာကို ပြန်ဆို သည်။ “သုဓမ္မာတွင် စာပြန်ရာ ပဌမကျော်ဖြစ်၍ ပဌမ ပြန်တမ်း သင်္ဂြိုဟ်ကဏ္ဍကို စီရင်သည်။” ရွှေထေး။ ၁၂၄။

- န / စာချန် / ကျက်၍ ရပြီးသော စာကို ပြန်ဆိုသော သူ။ “စာပြန် စာမေးနှင့် ဆိုင်သော အလုပ်တွင် ပါဝင်သော ကိစ္စများမှာ လူစာပြန် ရှင်စာပြန် အားဖြင့် ခွဲခြားထား သေးသည်။” ချုပ်ပုံ၊ စာ။ ၂၃၆။

စာပြန် - ကြံ / စာပျန် / ထောက်လာသောစာအတွက် ပြန်ကြား စာရေးသည်။ “မိဘတို့၏ စာပြန် ပြီးပြီ။”

စာဖတ် - ကြံ / စာဖတ် / အသံတွက်၍ ဖြစ်စေ၊ မထွက်ပဲ ဖြစ်စေ စာကို လေ့လာသည်။

စာဖွဲ့ - ကြံ / စာဖွဲ့ / ခ။ စာကို စီစဉ် ရေးသားသည်။ ။ [၂၁၁၈] ချီးကျူး အမွှေးတင် ပြောဆိုသည်။

စာဖွဲ့စာရေး - န / စာဖွဲ့စာရေး / ခ။ ထိပ်ဝါ စာကလေးငှက် များ၊ ရက်လုပ်ထားသည့် လေတွင် တွဲလျားကျနေသော အသိုက်ရှည်။ ။ ယင်းအသိုက်ရှည်တွင် နေသော စာကလေး ငှက်မျိုး။

စာဖွဲ့ကြီး - န / စာဖွဲ့ကြီး / တကိုယ်လုံး ဝါသော စာကလေး ငှက်တမျိုး။

စာမ - န / စာမ / စာဆောက်စာမ - န၊ နှင့် အတူတူ။

စာမ - န / စာမ / စမ - န၊ ရှု။

စာမရီ - န / စာမယ် / စာမရီ / အာရုံအလယ်ပိုင်းကုန်းမြင့်ဒေသ တို့တွင် ဝန်တင်တိရစ္ဆာန်အဖြစ် အသုံးပြုသော မွေးရည်နွား တမျိုး။ (မြီးဆံကို ယင်ယပ်လုပ်ရသည်။) “ဒေါင်းအား စာမရီ၊ ထော်ဆွန်း၊ ရုပ်သဏ္ဌာန်မျိုး ကြီးပြန်ရေးရေး၊ နှစ်ပြေး ၍။” မင်းကျော်* က။ [၁၂]

စာမူ - န / စာမူ / ပုံနှိပ်ရန်ဖြစ်သော အရင်းခံစာလွှာ သို့မဟုတ် စာလွှာစု။

စာမေးလွဲ - န / စာမေးလွဲ / သင်ယူနေသော ပညာအဆင့်အတန်း လိုအပ်သည့် အရည်အချင်း စသည် လုံလောက်တတ်မြောက် သည့် မတတ်မြောက်သည်ကို သိရှိရန် စစ်မေးခြင်း။

စာမျက်နှာ - န / စာမျက်နှာ / စာအုပ် စသည်တို့တွင် ဝါသော စာရွက်၏ တဘက်ဘက်။

စာရေး - န / စာရေး / ရှမ်း၊ ဘက်၊ ဆိုင် စသည်တို့တွင် စာပေး စာယူပြုခြင်း၊ စာရင်းအင်း ကိုင်ခြင်း၊ အမိန့်စာ အမှာစာ ရေးခြင်း စသော လုပ်ငန်းတို့ ကို ဆောင်ရွက်သော အမှုထမ်း။

စာရေးကိရိယာ - န / စာရေးကိရိယာ / စာရေးစက္ကူ၊ စာအိတ်၊ ခဲတံ၊ ခဲလှက်၊ ပေတံ၊ မင် စသည့် စာရေးသားရန် နှိပ်ရာတွင် အသုံးပြုသော ပစ္စည်းများ။

စာရေးဆရာ - န / စာရေးဆရာ / ခ။ စာပေရေးသား ပြုစု လေ့ရှိသူ။ ။ သီချင်း၊ ဇာတ်စကား စသည်ကို ရေးသား သူ။

စာရေးတံ - န / စာရေးတံ / ဆန္ဒပေးရာတွင် လည်းကောင်း၊ ဆွမ်း စသည်ကို ကစမ်းပေးလျှာရာတွင် လည်းကောင်း အသုံး ပြုရသော ဝါခြမ်း၊ တုတ်၊ မြက်ရွက်၊ မဲလိပ် စသည်။ “ပွင်း ငယ် တယောက်သည် စာရေးတံ တင်းကပ်၍ မိမိအား ရောက် သော စာရေးတံကို ယူ၍ စာရေးတံ ယာဂုကို ခံပြီးလျှင် သောက်၏။” သံဝတ်။ ၃၁၃။

စာရင်း - န / စာရင်း / ခ။ အပြစ်အပျက်၊ အကြောင်းကိစ္စတို့ ကို ရေးခြစ် မှတ်သားထားချက်။ “မင်းဖြစ်လတ်မည်ဟု ရသေ့ သူတော်ဆရာ မိန့်ဆိုသည့်ကို ကမည်းစာရင်း ရေး၍ မှတ်သား ထားသည်။” ကိပ်။ ၇၆။ ။ အမျိုးအမည်၊ အရေအတွက် တို့ကို အထက်အောက် စီစဉ်ခွဲခြား၍ ရေးမှတ်ထားချက်။ “အလှူပေါင်းချုပ်၊ စာရင်း ကုပ်ပိမ့်။” တန်ခိုး* ၂၇။

စာရင်းကလေး - န / စာရင်းကလေး / ငွေစာရင်း စတင်ဖွင့်သည့် မှ ပိတ်သည့်အထိသော အခိုက်အတန့်။ (စာရင်းကလေးသည် များသောအားဖြင့် တနှစ်ဖြစ်သည်။) “စာရင်းကလေး တခု လုပ်ငန်း၊ ရုဇပေါင်း အသုံးစရိတ်တက် ပိုသော ဝင်ငွေသည် လုပ်ငန်း၏ အမြတ်ဖြစ်ပေသည်။” စာရင်း။ ၂။

စာရင်းစကောက် - ကြံ / စာရင်းစကောက် / အမျိုးအမည်၊ အရေ အတွက်၊ အကြောင်းခြင်းရာတို့ကို စုစောင်းရေးမှတ်သည်။ “ကျွန်ုပ်တို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ နေထိုင်ကြသော တိရစ္ဆာန်တို့ ကို စာရင်းစကောက် ကြည့်လျှင်။” ပဲခဲ။ ၁၈၄။

စာရင်းကိုင် - ကြံ / စာရင်းကိုင် / ရေးမှတ်ထားသော စာရင်းတို့ ကို စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းသည်။ “ရွှေ ငွေ စိန် ကျောက် အထည်အလိပ် ပစ္စည်းထားသော ဘဏ္ဍာခန်းနှင့် ထိုပစ္စည်း များကို စာရင်းကိုင် ရသော ဘဏ္ဍာစိုး မိရသေး။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၈၄။

- န / စာရင်းကိုင် / စာရင်းကို စနစ်တကျပြုစုထိန်းသိမ်း သူ။ “သရဖိုဝ်း မိရသေးမှာ ဘဏ္ဍာစိုး စာရင်းကိုင် ပင် ဖြစ် သည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၈၄။

စာရင်းကျယ် - န / စာရင်းကျယ် / အကျယ်တဝင့် ရေးမှတ်ထား သော စာရင်း။

စာရင်းချ - ကြံ / စာရင်းချ / ရေတွက်သည်။ “ခရေစေတုင်း ကျ စာရင်းချ၍ နေလေရာ။” စာဆို။ ၇၈၀။

စာရင်းချုပ် - ကြံ / စာရင်းချုပ် / အားလုံး စုပေါင်းရေတွက် ရေးမှတ်သည်။ “ရွှေတေ့ငွေအုပ်၊ စာရင်းချုပ် သော်၊ ထောင် ထုပ်သောင်းသိန်း၊ တွက်ကိန်းကုရေ၊ သင်္ချေအထု၊ မြေနယ် ရ၍။” ထီး* ၃၀။

- န / စာရင်းချုပ် / အားလုံးစုပေါင်းရေတွက် မှတ်သား ထားသော စာရင်းကြီး။ “စာရင်းကျယ် စာရင်းကျဉ်း စာရင်းချုပ်နှင့် မမှားယွင်းအောင် ထိန်းသိမ်းတတ်မှသာ လျှင်။” ထိလက်စွဲ၊ ဒု။ ၁၆၃။

စာရင်းများ - န / စာရင်းများ / (အသုံးပြုသည့် လယ်ယာလုပ်ငန်း

တွင်) အစကြောငွေယူ၍ အလုပ်လုပ်ပေးသူ။ (သုရင်းငှား ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

စာရင်းစစ် - ကြိ / စည်းစစ် / စာရင်းများကို မှန်၊ မမှန်လေ့လာ ကြည့်သည်။ စာရင်းများကို စစ်ဆေးသည်။

- န / စည်းစစ် / စာရင်းများကို တာဝန်အရ မှန်၊မမှန် ကြည့်သောသူ။ စာရင်းများကို စစ်ဆေးသောသူ။

စာရင်းထိုင် - န / စည်းစိုင် / စာရင်းငှားကို အပေး၍ စေခိုင်းသူ။

စာရင်းစိတ် - ကြိ / စည်းစိတ် / ရေမှတ်ထားသော စာရင်း အင်းတို့ ကို ထုတ်ချက်၍ အဆုံးသတ်လိုက်သည်။

စာရင်းရှင် - ကြိ / စည်းရှင် / စာရင်းအင်းတို့ကို စတင် ရေမှတ်သည်။ စာရင်းအင်းအသစ် ရေးမှတ်သည်။ (ဘက် စသည့်တွင်) စာရင်းအင်းအသစ် ပြုလုပ်သည်။

စာရင်းရှင် - န / စည်းရှင် / ထုတ်ယူလိုသည့် အခါတွင် ထုတ် ယူနိုင်သည့်နည်းဖြင့် ဘက်တိုက်တွင်ငွေအပ်သောနည်းတမျိုး။ “ဘက်တိုက်မှာ မြင့်သန်းနုမည်နှင့်ပင် ငွေ ၂၀၀၀ စာရင်းရှင် အပ်ပေးထားသည်။” ဗြူ။ ၁၈၆။

စာရင်းရှင်း - ကြိ / စည်းရှင်း / ခ၊ ပြုစုထားသော ငွေစာရင်း ကို စစ်ဆေးကာ မှန်ကန်သည်။ သို့မဟုတ် မှားယွင်းသည်ဟု အတည်ပြုပေးသည်။ ၂။ [ဥပစာ] ပြဿနာ တရပ်ရပ်ကို ပြေလည်သည်အထိ ပြေရှင်းပေးသည်။

စာရင်းရှုပ် - ကြိ / စည်းရှုပ် / ခ၊ ငွေစာရင်းကို ရှင်းလင်း၍ မရှုပ်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] အမှက်စွဲ ရှေ့လည်သည်။ ပြဿနာ တရပ်ရပ်ကို ပြေရှင်းပေး၍ မရှုပ်သည်။

စာရင်းအင်း - န / စည်းအင်း / အထူးသဖြင့်ဇယားအင်းစောက် ရေး၍ မှတ်ထားသော စာရင်း။

စာရိတ္တ - န / စာရိတ်တု / စရိတ်တု / အကျင့်။ အမှု။ အလေ့ အလာ။ ကိုယ်ကျင့်တရား။ “နာနာသိပ္ပ၊ စာရိတ္တကို၊ သင်ကြ ကုန်ပြီ၊ တထာသိဒ္ဓိ။” ကိုး။ ၂၈။ [ပ]

စာရွက် - န / စာယွက် / စာရေးရန် စက္ကူလွှာ စသည်။

စာရွက်စာတမ်း - န / စာယွက်စာတမ်း / ခ၊ အကြောင်းအရာ၊ အရေးကိစ္စတို့ကို ရေးသားမှတ်ထားချက်။ “စာအုပ်ငယ် များ စာရွက်စာတမ်း များကို... ဘတ်ရွာသားစေရန် အရေး ကြိုးစား။” သင်နည်း။ ၉၆။ ၂။ အကြောင်းကိစ္စ တရပ်ရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ အထောက်အထားပြုနိုင်သော စာအရေးအသား။

စာရွက် - ကြိ / စာယွက် / ကျက်၍ ရပြီးသား စာကို မှန်ကန် စွာနှင့် မမေ့ရအောင် ပြန်ဆိုသည်။

စာဆိုက် - ကြိ / စာလိုက် / စာချ ပုဂ္ဂိုလ်က ချပေးသော စာ သို့မဟုတ် စာဆိုပုဂ္ဂိုလ်က ဆိုပေးသောစာကို လိုက်၍ နာယူ မှတ်သားသည်။ “စာဆိုက်လာရင်း ငိုက်မျှည်းသော ဦးပွင်း တို့။” ဥပမာ၊ ၅။ ၃၂၃။

- န / စာလိုက် / ယင်းသို့ နာယူမှတ်သားသော သူ။ “မဆွေလာဆိုက်၊ စာဆိုက်တပည့် ငါးရာကျော်တို့အား။” ဝင်ရ။ သုဉ္ဇ၊

စာဆုံး - န / စာလုန်း / ရေးသား။ ထုတ်ပေး။ ပုံသွင်း ပုံနှိပ်ထား

သော အက္ခရာ။ အက္ခရာအမှတ်အသား။ “စာလုံးကြွေကြွေ၊ မင်သေလှလှ၊ ပီသအက္ခရာ၊ မင်းစင်စာသို့။” သု။ ၇၂။

စာလုံးစပါင်း - ကြိ / စာလုန်းစပါင်း / သရ၊ ဗျည်း။ အပင်း၊ အရစ်၊ အဆုံး၊ အထုံး။ အသတ် စသည်တို့ဖြင့် အက္ခရာတို့ကို စကားလုံးဖြစ်အောင် ပေါင်းစပ်သည်။ “စာလုံးစပါင်း ၍ ဘတ်သောနည်း... ဥပမာဆိုလျှင် ဆရာ ဟူသော စကားကို ဆက်ပိရေး ဆ၊ ရကောက်ရေးချ၊ ငှာ၊ ဟူ၍ နှုတ်ဖြင့် ပေါင်းစပ် ပြီးမှ ဖြစ်စေ၊ စိတ်ထဲက ပေါင်းစပ်ပြီးမှ ဖြစ်စေ ဆရာဟု ဘတ်ကြစို့။” ဉာမာ၊ ၁၊ ၂၊ ၁၅။

- န / စာလုန်းစောင်း / ယင်းသို့ ပေါင်းစပ်သောနည်း။ “စာရေးခြင်း လေ့ကျင့်ခတ်မျိုးတွင်... စာလုံးစပါင်း လေ့ကျင့် ခတ်တို့ ပါဝင်၏။” သင်မှု။ ၂၂၁။ ၂။ အပင်း၊ အရစ်၊ အသတ်၊ အလတ် စသည်တို့ကို စနစ်တကျ ရေးသားခြင်း။

စာလွှာ - န / စာလွှာ / အကြောင်းကြားရန် အချက်အလက်တို့ ကို ရေးထားသော စက္ကူချပ်။

စာဝတ် - န / စာဝတ် / ကိုင်းတော၊ မြက်တောတို့တွင် အသိုက် လုပ်၍ နေထိုင်သော အိမ်စာနှင့် ဆင်ဆင်တူသည့် ၎င်း။ (စာပတ်၊ စာပုတ်၊ ဟုလည်း ရေးကြသည်။)

စာဝါ - န / စာဝါ / ရဟန်းကျောင်းတွင် ကျမ်းဂန်ရှိသူ၊ သင်ပေး သောအကြိမ်။ “ရဟန်းသတ်တို့သည် ကျွဲစွာ မင်းကြီးထံ စာဝါခံလျက် စာတက်ကြသည်။” ချပ်ပုံ၊ တ။ ၁၀၉။

စာသတ် - န / စာသတ် / အကြောင်းကြား စာလွှာ။ ဤနှင့် အလားတူ စာသစ်စက် တရပ်လည်း သင်တို့ အထံ၌ ရှိပြီ။” အသောက။ ၁၆၆။

စာသိ - န / စာသိ / စာပေကို လေ့လာ၍ သိခြင်း။ “စာကြည့် ရုံမျှ စာသိနှင့်... အားရပြီး မနေဘဲ။” ထိလက်စွဲ၊ ၅။ ၁၅၉။

စာသေ - န / စာသေ / လိပ်စာနှင့် ရွာမရသော စာ။ လိပ်စာ မပြည့်စုံ၍ မဝေငွေနိုင်သော စာ။

စာသင် - ကြိ / စာသင် / စာပေကို လေ့လာသင်ယူသည်။

- န / စာသင် / စာပေကို လေ့လာသင်ယူသူ။ “စာချ လမ်းတွင်၊ စာသင်နေကင်လိုက်။” မဆာ။ ၃၆၂။

စာသင် - န / စာသင် / စစ်ကြိုခေတ် ရဲအမှုထမ်း တမျိုး။ ရဲကြပ်ကြီး။ [လိပ်]

စာသင်ကျောင်း - န / စာသင်ကျောင်း / စာပေပညာ သင်ကြား ပေးရာကျောင်း။

စာသင်ခန်း - န / စာသင်ခန်း / စာပေပညာ သင်ကြားပေးရာ အခန်း။

စာသင်ဆိုက် - န / စာသင်ဆိုက် / ရဟန်းတော်များ စုပေါင်း သီတင်းသုံး၍ စာပေကျမ်းဂန် သင်ယူရာ ကျောင်းဆိုက်။ “မိုးထိကျောင်း အနောက်မြောက်တွင် စာသင်ဆိုက် ယာယီ ကျောင်းတွင် တည်းခိုနေထိုင်ရသည်။” သာလင်း။ ၁၉၉။

စာသင်မက် - န / စာသင်မက် / တဆရာတည်းထံတွင် အတူတကွ စာပေသင်ယူသောသူ။

စာသင်သား - န / စာသင်သား / စာပေကျမ်းဂန် လိုက်နာ သင် ယူသူ။ “သောတုနေ စာသင်သားတို့သည် မိမိတို့ စိတ်ကို

ရွှင်လန်းစေ၍ သင်ကြားစိမ့်သောငှာ ဥယျောဇန ဂါထာကို ဆိုပြန်သည်။” မိလိန်။ ၃။

စာသွား - ကြံ/စာသွား/စာကို မထစ်မငေါ့ပဲ ပြေပြစ် ချောမောစွာ ဖတ်နိုင်သည်။ “ယခုကလိယုဂ်ကာလ၌... ရွှတ်သတ်သရဇ္ဈာယ်ခြင်း များသည် စာသွားရုံ စာအိရုံ စာသင်ရုံ စာချရုံ ဖြစ်သော...ဗာဟိရကသာ များလေ၏။” ဖလ။ ၈၆။

-န/စာသွား/စာပေ ရေးသားဟန်။ စာရေးဟန်။ စာဟန်။ စာ၏ အနေအထား။ “ဆရာနိဿိဒ်မင်းဝတ္ထု စသော ဝတ္ထုစာသွားမျိုးမှာ စကားပြေရိုးရိုး စိကုံးပုံအတိုင်း မဟုတ်။” မေးခွန်း။ ၆၁။

စာသွားစာသတ် - န/စာသွားစာလာ/စာရေးပုံ ဟန်အမူအရာ။ စာ၏အနေအထား။ “စာသွားစာလာမှာ ပါဠိတော် များလိုလိုပင် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၁၁၇။

စာသွားစာလာ - န/စာသွားစာလာ/စာ အပေးအယူ ပြခြင်း။

စာဟော - ကြံ/စာဟော/ကွက်စိပ် ပြောသည်။ “အလှူတခု တွင် သံချိုဆရာဦးညွှာဆိုသူ စာဟောသည်။” ထိလက်စွဲ၊ ဒု။ ၈၃။

စာဟောင်း - န/စာဟောင်း/အပြစ်အပျက် အတ္ထုပ္ပတ္တိတို့ ကို မှတ်သားထားသော ရှေးစာ။ “စာဟောင်း ထုံးဟောင်းများ ကိုလည်း စုံစုံစေ့စေ့ မထွေ၊ ၇။ သမန်၊ ဒု။ ၁၉။ “ဇာတိအက္ခရာ၌ သင်္ကေတကား... ရှေးစာဟောင်းတို့၌ အောက်အခန်းကို အတွင်းသို့၊ အတန်ငယ်တွင်း... ဆင်းစေသည်။” ဝေါ။ ၁၁၃။

စာဟန် - န/စာဟန်/စာရေးသားပုံ အသွင်အပြင်။ စာရေးသားမှု ပုံသဏ္ဌာန်။

စာအိ - ကြံ/စာအိ/စာကို နှုတ်တက်ရအောင် အခေါက်ခေါက်ဆိုသည်။ “စာပုံခံ၊ စာအိသောင်းသောင်း၊ တပည့်ပေါင်းကိုး” ဘူပေါင်း၊ နိဂုံး ၁။

စာအိတ် - န/စာအိတ်/ချောစာထည့်ရသော စက္ကူအိတ်။ “ဝန်ထောက်မင်း ၂ တို့ အိမ်က စာအိတ်၊ စာရေးတော်ကြီး အိမ်က စာအိတ် ၁ များကိုရ၍ ဘတ်နာကြည့်၍ ကြသည်။” လန်ဒန်၊ ဒု။ ၃၂၇။

စာအိတ်ခေါင်း - န/စာအိတ်ခေါင်း/ချောစာအိတ်၊ ပါဆယ်စသည်တို့တွင် ကပ်ရသော စာပုံ၊ ခသတ်မှတ်သည့် တံဆိပ်ခေါင်း။

စာအုပ် - န/စာအုပ်/တအုပ်တစည်းစည်း စုပေါင်းထားသော စာလွှာများ။ လက်ရေးစက္ကူ ပုံနှိပ်စက္ကူတို့ကို စုပေါင်းချုပ်ထားသော အရာ။

စာဉ် - န/စာဉ်/စာအုပ်၊ ၁၊ နှား၊ မြင်းတို့ ၏ အောက်ခံအနီရောင် အဝါရောင်တို့တွင် အညိုရောင် အပြူရောင် ကွက်နေသောအမွှေး။ ၂။ ယင်းသို့ အမွှေးရှိသော နှား၊ မြင်း။ “နှားဝါစာဉ်ကလေးကိုပင် မသင်းဘဲနှင့် ရောင်းလိုက်ကြောင်း။” မာသ။ ၆၁။

စာဉ် - န/စာဉ်/ငှက်ပျော့ပင်တမျိုး။ “ရွှေခို၊ ရွှေဝါ၊ စာဉ်၊ ဇုကျပူစသော...ငှက်ပျော့မျိုး။” ဗဗ္ဗ။ ၂၆၇။

စား - ကြံ/စား/၁၊ အစိုင်း၊ အခဲ၊ အဖတ် စသည်ကို ဝါး၍ မျိုသည်။ မှီဝဲသုံးဆောင်သည်။ “နှမ်းမြို့ကိုမြင်လျှင် စားချင်သောကြောင့် တဆုပ်ယူ၍စားသည်။” ထိကုတ်၊ ၄၄၀။ ၂။ (ထွက်ပေါ်သော အခွန်အတုတ် အကျိုးကျေးဇူးကို) ကောက်ခံသုံးစွဲသည်။ “ကလေးမြို့ကို စားသော အနော်ရထာမင်းစောကို...ရခိုင်မြို့ကို ပေးတော်မူ၍။” ကုလား၊ ပ။ ၄၀၇။ ၃။ လောင်စာမီးကစားပွဲတွင် ရှုံးသွားလောင်ကြေးကို နိုင်သူက သိမ်းယူသည်။ “လောင်စာကြေးကို သိမ်းကျူးစားလေတော့သည်။” တင်းစာ။ ၄၊ (မတရားသော နည်းဖြင့်) ရယူသည်။ “ငွေစားသည့် တရားသူ ငရဲမီး အလိမ်။” ကာမုံ၊ ၂၀။ ၅။ ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံးစေသည်။ “နေကို ရက်စား၊ ရက်အားလမျှ၊ လက်နှစ်ပြွန်း၊ လွန်သွန်သွန်၊ ပြွန်းခဲခဲနွား။” မဃ။ ၃၄၄။ ၈။ ဆွေးပျက် ပြုန်းတီးစေသည်။ “သံတုံးကို မိမိ၏သံချေးစား၍ ပြုန်းတီးပျက်စီးခြင်း ရောက်လေကဲ့သို့။” စတု၊ ပ။ ၁၉။ ၇။ ပျောက်ပျက်ပြုန်းတီးစေသည်။ “မြစ်ကမ်းကို ရေစားသွားပြီ။” ၈။ [သင်္ချာ] သင်္ချာဘာသာအရ ကိန်းနှစ်စဉ်စု တခုသည် အခြားတခုတွင် အကြိမ်မည်မျှ ဝင်နိုင်ကြောင်းကို တွက်သည်။ “၅၀ ကို တည် ကိန်းပြု၍...အရပ်ရပ်မျက်နှာနှင့် စားသော် လပ်ကား ၆ ခု ရ၏။” လောကုပ်၊ ၁၀၇။

စား - န/စား/အမျိုး၊ အတန်း၊ အစား။ “မြင့်၊ နိမ့်၊ မြေညီအားဖြင့် ၃ စားသောမြေတို့ သည်။” လက်စွဲ၊ ၄၃။

စား - န/စား/အလဲအလှယ် အတို အပြန်ဖြစ်သော အလားတူ သက်ရှိသက်မဲ့။ အစား။ “ပစ္စည်းစွာပျက်လျှင် နေ့ဝင်တဘန်ထုတောင်း၍ ပစ္စည်းစားပြန်၍ရနိုင်၏။” နိဗ္ဗိ၊ ပ။ ၆၉။

စား - စည်း/စား/အရင်းခံကြိုယာပုဒ်၏ အနက်ကို လေးနက်စေသော စကားလုံး။ “အပ်ကိုရှင်စေလိုသော် သင်၏နှလုံးကို ထုတ်၍ ကုစား။” ထိပုံ၊ ၁၈၀။ (ခံစား၊ ငဲ့စား၊ စံစား၊ တောက်စား၊ ထင်စား၊ နေစား၊ ပေးစား၊ ဖမ်းစား၊ မွေးစား၊ ယုံစား၊ လေးစား၊ ဝတ်စား စသည်ဖြင့် သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။)

စား - ကြံ/စား/ပိုသည်။ လွန်သည်။ ကျော်သည်။ “အရပ်အမောင်းကတော့ ငါ့ထက် လက်တထွာလောက် စားပေစေပေါ့။” နိဗ္ဗိ၊ ၃၃။

စားစကောင်းသောက်ဖွယ် - န/စားစကောင်းသောက်ဖွယ်/ကောင်းမွန်သော စားစရာ သောက်စရာ အရာ။

စားကိန်း - န/စားကိန်း/[သင်္ချာ] သင်္ချာဘာသာအရ ကိန်းတခုကိုအလီလီဝင်၍ စားသောက်ကန်း။ စားခြေ။

စားကျက်သောက်ကုန် - န/စားကျက်သောက်ကုန်/လူတို့ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ စားသုံးနေသော ကုန်ပစ္စည်းများ။

စားကျက် - န/စာကျက်/၁၊ လှည့်ပတ်သွားလာ အစာရှာဖွေရာ အရပ်။ “ကျွဲ နှား ဆိတ် အစရှိသည်တို့ကို စားကျက်မှ သတ်၍ ယူသည်ကို။” သတ်ကြီး၊ ၆။ ၂။ စီးပွားရှာရာ အရပ်။ “မမာပြည်သည် လူမျိုးခြားတို့ ၏ စားကျက်ကြီး

သဘွယ် ဖြစ်နေရ၏။” ပညာ၊ ပ။ ၁၅၄။ ပ။ [ဥပစာ] မကြာခဏ သွားလာကျက်စားရာ အရပ်။

စားကျွန်း - န / စကျင်း / ဝ၊ များသောအားဖြင့် သစ်လုံးကို လှေခမ်းကိုသို့ ထွင်းထားသော ခွက်ရှည်။ “မြင်းတို့ ကို စားခိုမိသောငှာ ပဲပြုတ်ကို စားကျွန်း၌ ထည့်သည်။” ထိုကုတ်။ ၅၆။ ၂။ ဝက်စသောတိရစ္ဆာန်များ အစာရှာရာ၌ ကော်ပက်ထားသောမြေ အရပ်။ “ကမ်းပါးပြုတ်၊ ထိုးအိုင်၊ စားကျွန်း၊ တစ်၊ ခွံ့၊ ပုပ်တို့ သို့လည်းကျရ၏။” ထိုပုံ။ ၁၂၂။

စားကြွေးသောက်ကြွေး - န / စားရွေးသောက်ကျွေး / အစား အသောက်နှင့်စပ်၍ တင်သောအကြွေး။ “စားကြွေးသောက် ကြွေးမှန်ချေလျှင် အတူနေက နှစ်စုံ ဆပ်စေ။” နှ။ ဂပ။

စားကြွင်း - န / စားကျင်း / ဝ၊ စားရာမှကျန်သော စားစရာ။ “စား ၌ မကျန်နိုင်သဖြင့်...စားကြွင်းစား လူအများကို အား ပေး ပေးပြန်သည်။” စွယ်၊ ပ။ ၂၃၃။ ၂။ [သင်္ချာ] သင်္ချာတွက် ရာတွင် စား၍မပြတ်ပဲ ကျန်ရစ်သော ဂဏန်း။ “အကြွင်းကို ၂၀ ခုစား။ စားကြွင်း အရေအတွက်အတိုင်း...လက်ချိုး၍ ချေ။” လား။ ၅၇။

စားကြွင်းစားကျန် - န / စားကျင်းစားကျန် / စားကြွင်း - န၊ ဝ၊ နှင့် အတူတူ။ “ကျား၏ စားကြွင်းစားကျန်ကို ခိုဝံ့ စား သောက်နေသော ရသေ့စဉ်းလဲသည်။” ဝက်။ ၂၃။

စားချဉ် - န / စချဉ် / စားသောအစာ မကြေ ကျက်သော ကြောင့် ဝမ်းတွင်းမှ လည်ချောင်းထဲသို့ ဆန်တက်လာသော ချဉ်နှင့်ပေါက်သည့်လေ။ “ထမင်းစားပြီးလျှင်...လေချဉ်တက် ခြင်း စားချဉ်ပြန်ခြင်းတို့ ဖြစ်တတ်၏။” အဟာကု။ ၁၀၇။ (စချဉ်၊ စားချဉ်ဟုလည်း ကြေ ရသည်။)

စားခြေ - န / စားကျေ / [သင်္ချာ] စားကိန်း။ “မက်ရန်ဆိုသော အကုစဉ် စားခြေ ပြောက်ခြေကို မတ်သွဲ့ရမည်။” စွယ်၊ ပ။ ၃၇၉။

စားခွက် - န / စွက် / စားစရာထည့်၍ စားရသော ခွက်။ “ဘုရား လောင်းလည်း...စားခွက်ပိုက်၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် လာ လျှင်။” ရာဇသေ။ ၁၂၈။

စက်နှိုက်ဆေး - န / စွက်နှိုက်ဆေး / ပယောဂ နည်းဖြင့် ပိုရင်ထားသော အစာ၏ ဆေးအန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ပေး ဘာ ထိုးဆေး။

စက်ထု - ကြံ / စွက်လု / [ဥပစာ] သူတပါး၏ အခွင့် ရေး၊ အလုပ်အကိုင်၊ ရာထူး စသည်ကို မရရအောင် အကြိတ် ကန့်သတ် ကြိုးစားသည်။ (ရွတ်ချသည့်အနက်ဖြင့် သုံးသည်။) “အချင်းချင်း အပေမတိုက်သောကြောင့် စားခွက်ထု ပြုကြ လေသည်။” ပွားရေး။ ၃၁။

စားပွား - န / စားပွား / စားသောက်ရန် အစားအစာ။

စားစိတ် - န / စားပွယ်တို / ဝ၊ [စံ] ခရီးတွင် စားသုံးရန် ကျွဲ။ “အမှုတစ်ခုလုံး လျှင် စားစိတ်ဆန် ပုံ ကျ။” ၎င်း နှစ်မျိုးကို တင်ဆောင်ရန် တသွင်လျှင် နွားကောင်ချေ ၁ လွှတ်။ ၁၅၄။ ၂။ [ဓမ္မသတ်] လင်မယား ကွဲကြရာ လင်လုပ်သူက သားမယားတို့ စားသောက်နေထိုင်ရန်

ပေးရသောစရိတ်ကြေးငွေ။ “မယားက အတူမနေကာမျှနှင့် သားသမီးများ စားစရိတ်မပေးနိုင်ဟု ယောက်ျားက မရခံ နိုင်။” ဓမ္မသတ်။ ၂၀။

စားစားသောက်သောက် - ကြိဝိ / စားစားသောက်သောက် / စားသောက်ခြင်းနှင့် အခြားကိစ္စငယ်များအတွက် အသုံးအစွဲ ပြုကာ။ “ကျွန်တော်ရတဲ့ လခကတော့ စားစား သောက် သောက်နဲ့ ကုန်နေတယ်။”

စားဆေး - န / စားဆေး / ဝ၊ ကွမ်းစားရာထုင် အပက်တခုခန့် ဖြင့် သုံးဆောင်ရသော ဆေးပင်၏အရွက်။ “ကွမ်းရွှေ ဝါညီး၊ ကွမ်း သီး သုံး မည်၊ ပျံ့ကြည် ကြိုင်မွှေး၊ ထုံး ရှား စေး နှင်း၊ စားဆေးထွေလည်၊ သုံးလေးမည်စီ။” သူဇာ* ၁၉၂။ ၂။ စားမျို ရသော ရောဂါပျောက်ဆေး။ “မီးယပ်ကျိုး မီးယပ်ချိ စားဆေးပုံ။” သစ္စန္ဒလယ်။ ၁၄၀။ ၃။ အနာတို့ ကို ဆွေးပျက် ပြုန်းတီး ပျောက်ကင်းစေသောဆေး။ “စားဆေးသည်...သွေး သား ဆိုး သည့် အနာ အဆာ မျိုး အကွက် မျိုးတို့ ကို ပပျောက်အောင် စားစေတတ်သော ဆေးမျိုး ဖြစ်သည်။” ဆေးပေ။ ၆။

စားတော် - န / စားခေါ် / ရှင်ဘုရင်၊ မိဖုရား စသော မြင့်မြတ် သူတို့ စားသော အစားအစာ။

စားတော်ခိုက် - န / ဇခေါ်ခိုက် / စားတော်ချက်ပြုတ်မှုကို ကွပ်ကဲ ရသော သူ။

စားတော်ခေါ် - ကြံ / စားခေါ်ခေါ် / ဇခေါ်ခေါ် / ရှင်ဘုရင်၊ မိဖုရား စသောမြင့်မြတ်သူတို့ စားစရာကို သုံးဆောင်သည်။

စားတော်တိုက် - ကြံ / ဇခေါ်တိုက် / နတ်ကို စားဖွယ် သောက် ဖွယ်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပသသည်။ နတ်စားကျေးသည်။ “ကြက် သရေစောင့်နတ်မင်းကို စားတော်တိုက်ပြီး၍။” သတိနိ။ ဂ။

- န / ဇခေါ်ခိုက် / စားတော်တိုက်သော အခါ တီးမှုတ်ရသော တီးကွက်တမျိုး။

စားတော်ပဲ - န / ဇခေါ်ပဲ / အနေများကို ပြုတ်လှောင်၍ စားရ သော လုံးခိုင်းသောပဲတမျိုး။ (စားတော်ညို၊ စားတော်ဖြူဟု နှစ်မျိုးကွဲသည်။ ပဲစာဥ၊ ပဲဆေးလုံး၊ ပဲတော်၊ ပဲလိပ်ပြာဟု အသေအလိုက် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။)

စားနေကျစကြောင်ဖား - န / စားနေကျစကျောင်ဖား / [ဥပစာ] ကိစ္စတရပ်ရပ်ကို မိမိကိုယ်ကျိုးသက်သက်ကြည့်၍ မတရား သောနည်းဖြင့် လုပ်လေ့လုပ်ထန်သောသူ။

စားနပ်ရိက္ခာ - န / စားနတ်ယိတ်ခါ / စားသုံးရန် သိုလှောင် ထားသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်။ “လမ်းခရီး အသွားအပြန် စားသုံးလောက်အောင် စားနပ်ရိက္ခာ ကြေးငွေများကို...ရေ ဝန် အနောက်ဝန်တို့က ပေး၍...ရန်သွားစေ၏။” သုသော၊ မ။ ၃၁၀။

စားနပ်စားပေါက် - န / စနုတ်စပောက် / စားသောက်ရာမှ ကြွင်းကျန်ရစ်သော အသေးအစွဲ အတုံးအစ။

စားပိုးနှင့် - ကြံ / ဇပိုးနှင့် / အလွန်အကျွံစား၍ သေလေမျှပေး ဖြစ်သည်။ “အစားကြီးသောလူမျိုး စားပိုးနှင့်တတ်သည်။” ဒေါလ။ ၁၀၆။

စားပေါက် - န / စားပောက် / [ဥပစာ] ကိုယ်ကျိုး ရှာရာ အချက်ကောင်း။ “နေရင်ကြီးများသည်...၎င်းတို့ အတွက် စားပေါက်ထွင်ပေးကာ မိမိတို့ အလုပ်ကို တွင်ကျယ်အောင် လုပ်ခိုင်းကြ၏။” အလုပ်။ ၂၅။

စားပြောင်း - န / စားပြောင်း / ၁။ အသီးဆန်ကို ထမင်းအဖြစ် ချက်စားရသော မြက်မျိုးအစင် စိုက်ပင် တမျိုး။ နှံစား ပြောင်း။ ၂။ အရေအဆန်ကို စားရသော ပြောင်းဖူးပင်မျိုး။ ဖူးစားပြောင်း။

စားပွဲ - န / ဇွဲ / ၁။ ထမင်းဟင်း စသော စားသောက်ဖွယ်တို့ ကို ပြင်ဆင်တင်ထားရာ ခေါင်းလုံး စသည်။ “သေချက်မုန့်ပါ၊ စားပွဲခွေကျင်း၊ ထမင်းဟင်းစိမ်း၊ ချမ်းငြိမ်း သောက်ရေ၊ တည်နေထိုင်ပြည့်။” သံ* ၁၆၇။ ၂။ ထမင်းစားရန် စာရေး ခုန် စသော ကိစ္စတို့ အလို ဌာ မျက်နှာပြင်ညီညွတ် အခြေ တပ်ထားသော အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ။ ၃။ လူအများ စုဝေး စားသောက်သည့် အခမ်းအနား။ (လွတ်လပ်ရေးဥပဒေစာစာမဲ့၊ နေ့လယ်စာစာမဲ့စသည်။)

စားပွဲခင်း - န / ဇွဲခင်း / စားပွဲပေါ်တွင် ဖုံးလွှမ်းထားရသည့် ပိတ်၊ ဖျင်စသည်။

စားပွဲခွန်း - န / ဇွဲခွန်း / ၁။ ထမင်းစားရာတွင် ခက်ရင်းနှင့် တွဲပတ်သုံးရသော ငွေရည်ခိမ် စသည့်ခွန်းတမျိုး။ ၂။ ယင်းခွန်း နှင့် ခြင်သော ချင်ဝန်။

စားပွဲစင်နာရီ - န / ဇွဲစင်နာရီ / စာမဲ့ပေါ်တွင် ထားလေ့ ရှိသော နာရီ။

စားပွဲစင်ပန်ကာ - န / ဇွဲစင်ပန်ကာ / စားပွဲပေါ်တွင် ထား လေ့ရှိသော ပန်ကာ။

စားပွဲထိုး - ကြံ / ဇွဲထိုး / ထမင်းစားပွဲတွင် ထမင်းဟင်းစသည် ကို စီစဉ်ထည့်ပေးသည်။ “ကောင်းကောင်းမွန်မွန် ချက်ပြုတ် စားပွဲထိုးပေးရမယ်။” ချစ်ရည်။ ၁၉၂။

- န / ဇွဲထိုး / ထမင်းစားပွဲတွင် စားပွဲထိုးသောသူ။ “အာလူးကြော့ကို စားပွဲထိုးသည် ယူလာသည်။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၂၆၃။

စားပွဲထိုင် - ကြံ / ဇွဲထိုင် / စားပွဲတွင် ဖွယ်ရာခမ်းနားစွာ စီစဉ် ထားသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တို့ကို သုံးဆောင်သည်။ “အတော်ပြန်ယူကွဲစာပင် စားပွဲထိုင်လိုက်ရလေသည်။” ဖြတ် ကျော်။ ၆၃။

စားမား - န / စားမား / [ဥပစာ] စားနေကျ ကြောင်ပား။

စားဖို - န / စိုဖို / ထမင်းဟင်း စသည်ကို ချက်ပြုတ်ရာ ဖုံးဖို။ “စားဖိုထဲ အပဲကင်း။” ညွှန်ပေါင်း။ ပ။ ၇။

စားဖိုဆောင် - န / စိုဖိုဆောင် / ထမင်း ဟင်း ချက်ပြုတ်ရာ အဆောင်။

စားဖိုမျိုး - န / စိုဖိုမျိုး / ထမင်း ဟင်း စသော စားသောက် ဖွယ်တို့အတွက် စီမံချက်ပြုတ်၊ ကျွေးမွေးရသောကိစ္စတို့ကို ကြီးမှူးအုပ်ချုပ်ရသူ။

စားဖိုသည် - န / စိုဖို / ထမင်းဟင်း ချက်ပြုတ်သောသူ။

“ဘယ်စားဖိုသည် စားတော်က ဆားခတ်၍ သမ္ပုရာရေထွေ ငန်ရသနည်း။” ပတ်။ ၁၇၂။

စားဖွယ်သောက်ဖွယ် - န / စားဖွယ်သောက်ဖွယ် / စားစရာ သောက်စရာ၊ အစားအစာ။

စားဖိုး - န / စားဖိုး / စပါးထွက်ချိန် သီးနှံပွင့်မြို့အောင် ရွာသော ဖိုး။ “လုပ်ဖိုးကောင်းပေမဲ့ စားဖိုးခေါင်လျှင် အချည်းနှီးပါပဲ။”

စားမာန်ခတ် - ကြံ / စမန်ခတ် / ၁။ (ကြောင်၊ ဆွေးသည်တို့) မိမိစားနေသော အစားအစာကို သူတပါးက လူသက် စားသောက်မည်ထင်၍ ရန်စောင်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] မိမိ၏ ရပေါက်ရလမ်းကို သူတပါးက ဝင်ရောက်လူယူမည်ကို မလို လားသဖြင့် ရန်စောင်သည်။

စားမာန်ထ - ကြံ / စမန်ထ / အစားအသောက်နှင့် စပ်၍ ခေါ်သတ္တဝါသည်။

စားမြိန်စာ - န / စမျိန်စာ / ခရီးတွင်ဖြစ်စေ၊ အလုပ်တွင်ဖြစ်စေ စားရန် ပြုပြင်ထားသော စားဖွယ်။ “အထူးတူးသော စားမြိန်စာမို့တို့ ကိုလုပ်၍။” သုသာန် ပ။ ၁၆၄။

စားမြို့မြန် - ကြံ / စမျို့မြန် / ၁။ သင်္ဃာ သိုး၊ ဆိတ်၊ နွား စသည်တို့ မျိုးပြုသောအစာကို ပထမအစာအိမ်မှ ပြန်ထုတ် ၍ ဝါးသည်။ “နွားတွေ ဘာကြောင့် စားမြို့မြန် ပါလိမ့် မလဲ။” တင်းစာ။ ၂။ [ဥပစာ] ထပ်တလဲလဲ ပြန်လည်ခံစား သည့်၊ တွေးတောသည်၊ ပြောဆိုသည်။ “ရှေးဖြစ်ဟောင်းကို စားမြို့မြန်ခဲ့ကြရသေးသည်။” တင်းစာ။

စားရမဲ့ သောက်ရမဲ့ - န / စားယာမဲ့သောက်ယာမဲ့ / စားစရာ သောက်စရာ မရှိသောအဖြစ်။ “ကျွန်တော့်မှာ စားရမဲ့ သောက်ရမဲ့ ဖြစ်နေတဲ့အတွက်... ထမင်းခတ်ရ ပါလိမ့်မည်။” လူထု၊ ၇၂။ ၁၁၇။

စားရေခိုကွာ - န / စားယေယိတ်ခါ / စားနပ်ခိုကွာ - န။ နှင့် အတူတူ။ “စားရေခိုကွာအလွန်ပေါများတာကို တိုင်းပြည်ကြီး စည်ကားတယ်လို့ ဆိုရပါတယ်။” မဉ္ဇူရီ၊ စ။ ၁၉။

စားရိတ် - န / ဇယိတ် / စရိတ် - န။ နှင့် အတူတူ။ “ဥစ္စာရှင် နိုင်ငံက အလျင်အတိုင်း ရစေ၊ ဥစ္စာရှင် ရှုံးက အစွပ်ခံရသောသူ ကို စွဲသူက ထဝတ်လျော်စေ၊ ဝိုးထူးမင်းရာကို ရှုံးသူက ခံ စေ၊ စားရိတ်မစားသာ။” နူ။ ၂၆။ ၂။ စားနပ်ခိုကွာ။ “မဟာလိမ္မော်သားနှင့် ပုဏ္ဏားမူရောက်တည်သည့်လည်း စားရိတ် ပြင်ကာ ဖုတ်ပြုယ်သို့ အရောက်သွား၍။” သဇ္ဇန၊ ၇၁။

စားလစ် - န / စားလတ် / [သံချုံ] ကိန်းတရက် ကိန်းတရနှင့် စားရာမှ ရသောအခြေ။ ရလစ်။ “စားကိန်းသည် တည်ကိန်း တွင် အခါပေါင်း မည်မျှထိုင်နိုင်သည်ဟု ပြသော ကြောက်ကို စားလစ် (ရှေးအခါက ရလစ်) ဟု ခေါ်သည်။” သံချုံ၊ ပ။ ၃၇။

စားလမ်း - န / စားလန်း / အကျိုးရှိရာ ရှိကြောင်း၊ အကျိုး ကျေးဇူးဖြစ်စရာအကြောင်း။ “အလုပ်သမားများကို သွေးနွဲ့၍ စားလမ်း ဖွင့်သူများ ဖြစ်ကြစေသည်။” အလုပ်၊ ၁၂။

စားသောက် - ကြံ / စားသောက် / စားစရာ သောက်စရာများ။

သည်။ ခန့်ခွဲသည်။ “ဆွမ်းချက်ရန်ကိစ္စစီမံလျက် နေလေ၏။” စပယ်။ ၁၀၈။ ၂။ (ကျောက်မျက်တို့ကို) သင့်လျော်စွာ ဖက်တတ်သည်ဖြစ်သည်။ “ရောင်ခြည်အတိ၊ ဝင်းဝါညိုမျှ၊ မကိစီမံ၊ ရှိတချက်ချက်၊ ညောင်ရွက်သွင်သွင်။” ဘုံ* ၃။

စိမ့်ကိန်း - န / စိမ့်ကိန်း / လုပ်ဆောင်မည့် လုပ်ငန်းကို လုပ်ပုံ လုပ်နည်းနှင့်တကွ စနစ်တကျ စီစဉ်ရေးသားထားသော လုပ်ငန်းစဉ်။ “စီမံကိန်းဟူသည် ကိစ္စတစ်ခုအတွက် မည်သည့် ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်မြောက်ရန် မည်သည့်နည်းနှင့် မည်သို့က မည်ကဲ့သို့ ရွက်ဆောင်ရမည်ကို ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။” နိုင်ပြာ၊ ပ။ ၄၁။

စိမ့်ချက် - န / စိမ့်ချက် / ကိစ္စတစ်ခုရပ်ကို လုပ်ဆောင်ရန် မည်သို့ မည်ပုံ စီစဉ်မည်၊ ဆောင်ရွက်မည် စသည်တို့ကို စနစ်တကျ ရေးသားထားချက်။

စီရင် - ကြ / စီရင် / ၁။ ပြုသည်။ လုပ်သည်။ “ဝိနည်းဆိုကာကို စီရင်သော တောင်ဘီလာဆရာတော်။” သာလင်။ ၁၁။

၂။ ဖန်တီးသည်။ ဖန်ဆင်းသည်။ ၃။ ခိုင်းသည်။ စေသည်။ ပြုစေသည်။ လုပ်စေသည်။ “ခိုလောက် တည်ဦးလော့ စသည်ဖြင့် စီရင်၏။” စပယ်၊ ပ။ ၂၀၇။ ၄။ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။ အုပ်ချုပ်သည်။ “မြန်မာတို့ နိုင်ငံဝယ် လူတို့အစီပတ်မည်သည်ကစ၍ အုပ်ချုပ်စီရင်၍ ရွှေနန်း စံတော်မျှကြသနည်း။” ထိပ်။ ၅။ ၅။ (တရား) အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ “တရားသူကြီးခိုက်တို့သည်...တရားကို စော၍ တရားစီရင်ကုန်လတ္တံ့။” သမန်၊ ပ။ ၁၉၄။ ၆။ သတ်သည်။ အဆုံးစီရင်သည်။ “လူပေါင်း ၅ ယောက်တို့ကို ထားပြတိုက်ရာတွင်...ဘမ်းဆီဆိတ်တနဲ့ မြို့ဝန်မင်းက မြို့ပြင်ကိုထုတ်၍ စီရင်လိုက်ကတော့တဲ့။” စိုး။ ၇၇-၇၈။

စီရင်ချက် - န / စီရင်ချက် / တရားဆုံးဖြတ်ချက်။ “တရားသူကြီးတဦးထံ အယူခံစေ၍ စီရင်ချက်ကို သဘောကျလျှင် ပြီးစေမည်။” လွတ်။ ၃၄။

စီရင်စု - န / စီရင်စု / ၁။ ရွာအမျှား မြို့အမျှားကို စုပေါင်း၍ ဝန်တဦးအုပ်ချုပ်ရသော ရှေးခေတ် နယ်မြေအပိုင်းအခြား။ “စီရင်စုနယ်ဆိုသည်မှာ ယခုအခါ ဒီစင်တြယ်နယ်ခေါ်သော အမျိုးအစားနှင့် သဘောသွားအလားတူသည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၅။ ၁၃။ ၂။ ခရိုင်ဝန် သို့မဟုတ် အရေးပိုင်တဦး အုပ်ချုပ်ရသော မြို့ရွာ အပိုင်းအခြား။ ခရိုင်။ ဒီစင်တြယ်။

စီရင်ဆုံး - န / စီရင်ဆုံး / အမှုတို့ကို စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရာတွင် ညှိနှိုင်းရန် စရုံးထားသော ရှေးရိုးလာ တရားအဆုံးအဖြတ်။ “ဓမ္မသုကမ္မာမိနိ စီရင်ဆုံး စီရင်နည်း ခိုသည်မျှားနှင့် ရှမ်းလင်းသီသောတော်မူအောင် လျှောက်။” သင်ကြီး။ ၁၅၄။

စီရပ် - န / စီရပ် / ၁။ လိုရာစခန်းသို့ ချီတက်ရန် တယောက်နှင့်တယောက် အစဉ်အတန်း ပြုလုပ်သော နေရာ။ ၂။ [စစ်သုံး] ရန်သူရှိရာနေရာကို တိုက်ခိုက်ရန် တယောက်နှင့်တယောက်၊ တဖွဲ့နှင့်တဖွဲ့၊ တပ်ပေါင်းစု အစဉ်အတန်း ပြုလုပ်သော နေရာ။

စီလကျက်မာလကျက် - ကြိဝိ / စီလကျက်မာလကျက် / ဆူညံစွာ။

စီလောင်မာလောင် - ကြိဝိ / စီလောင်မာလောင် / ဆူညံစွာ။ “ငတေနှင့် ငမြို့တို့သည် နံနက်တိုင်း ရန်ဖြစ်သောကြောင့် စီလောင်မာလောင်သွားသည်။”

စီး

စီး - ကြ / စီး / ၁။ ဆင်း၊ မြင်း၊ လှေ၊ သင်္ဘော၊ လှည်း၊ ရထား စသော ယာဉ်ပေါ်သို့ တက်၍ ဆောင်ယူရာသို့ လိုက်ပါသည်။ လိုရာသို့ သွားစေသည်။ “ငါတို့ ရထား၌ စီး၍ လိုက်တော်မူပါလော့။” သမန်၊ ပ။ ၁၀၈။ ၂။ ခြေနင်း၊ ဖိနပ်တို့ကို ဝတ်သည်။ “စီးပါဝီနပ်၊ ပေးတဲ့အပ်က။” မဟော်နာ* ၇၅။ ၃။ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ “အံမြို့ကို စီးလိမ့်မည်။” ထီး၊ ၅။ ၁။ ၄။ လွှမ်းမိုးသည်။ အပေါ်ကနေသည်။ “သင်္ဘောအနုစင်းထက်က အမြောက်ကြီးအမျှားနှင့် စီး၍ လွှတ်သည်။” သုသော၊ ၈။ ၁၄။ ၅။ ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်သည်။ ဦးဆောင်သည်။ “ဆရာကြီးကိုယ်တိုင် အိမ်ထောင်စီးယင်း စာရေးဆရာတစ်ဦး နေထိုင်သည်။” ဝိုင်ခိုကာ။ ၉။ ၆။ အစိမ်းသရဲတို့ ဝင်ရောက် ကပ်မှီနေသည်။ “ဤမွေးရန်မျှားသည် ရဲဘော် ၃ ဦးအား ဘီလူးစီးသလို စီးနေလေသည်။” လမ်း၊ ၁၄၃။ ၇။ ယှဉ်သည်။ ထပ်သည်။ “လမ်းသည်...ဟာထာနကွက်ကို စီးလျက် အရွေ့မျက်နှာမှ ထွက်လာသည်။” ကုလား၊ ပ။ ၁၁။ ၈။ အချိန်လေးသည်။ ချိန်ဝန်ရှိသည်။ “လူသားကြီး၍ အချိန်မစီး” ပုံ။

- စည်း / စီး / ၁။ စီးရသော သက်ရှိသက်မဲ့ယာဉ်တို့ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးရသော စကားလုံး။ “အသနှင့် သား၊ နှစ်ပါးပေါင်းမှ၊ ခြောက်စီးဟူသား၊ ဆင်ဖြူသခင်။” တန်ခိုး ၂ [၁၁] [တခါတရံ အချို့တိရစ္ဆာန်တို့အတွက်လည်း သုံးသည်။] “စေတီသုံးရာ၊ ခြင်္သေ့နှစ်ဆယ့်ရှစ်စီးနှင့် တကွ လုပ်ဆောင်ရသည်။” သုသော၊ ၈။ ၃၇၄။ ၂။ စီးနင်းရသောယာဉ်အရွယ်အစားကိုဖော်ပြရာတွင်သုံးရသော စကားလုံး။ (သာဓက။ ။ကလေးစိစက်တီး၊ တယောက်စီးလေယာဉ်ပျံ) ၃။ ဝတ်ဆင်ရသော ခြေနင်း၊ ဖိနပ်အရွယ်အစားကို ဖော်ပြရာတွင်သုံးရသော စကားလုံး။ (သာဓက။ ။ကလေးစိဖိနပ်၊ မိန်းမစိဖိနပ်)။

စီး - ကြ / စီး / ၁။ မြင်ရာမှ ခိုင့်ရာသို့ အရည်လျှောဆင်းသည်။ အရည်ရွှေ့ရှားသွားလာသည်။ “တွေ့တွေ့စီးသော ဖြစ်ရေတို့သည် အညာသို့ ဆန်အညာသွား ဖြစ်ရာ၏။” မှန်၊ ပ။ ၄၄၈။ ၂။ [ဥပစာ] ရွှေ့ရှားသည်။ “ကိုယ်ရောင်ထွန်းညီး၊ လျှပ်ခြည်စီးလျက်။” သမန်၊ ပ။ ၂၇၈။

စီးကရက် - န / စီးကရက် / စက်မြတ်ဆေးစာကို ပါးလွှာသော စက္ကူဖြင့် လိပ်ထားသော ဆေးလိပ်ငယ်။ [လိပ်]

စီးကျောင်းတိုက် - ကြိ / စီးကျောင်းတိုက် / လယ်လုပ်ငန်းအပြီးတွင် နွားကိုဖြစ်စေ၊ ကျွဲကိုဖြစ်စေ၊ တကောင်ချင်း စီးကာ ထိန်းကျောင်းသည်။ “တမိုးတွင်းလုံး မိုးရွာမချောင် နေပူ

မရွှေဘဲ ခွံ့ထဲကထဲမှာ တကုန်းကုန်း ချွန်းလာခဲ့ကြရသော ကျွဲတွေ နွားတွေကို မြက်ခိုက်ကျွေးတန်ကျွေး၊ စီးကျောင်း ထိုင်တန် တိုက်ပေါ်သည်။” မြန်။ ၁၃။

စီးချင်းတိုက် - ကြံ / စီးချင်းတိုက် / တဘက်လျှင် တညီစီ ဆင်ကို စီး၍ သော်လည်းကောင်း၊ မြင်းကိုစီး၍သော် လည်းကောင်း စစ်ထိုးသည်။ “မိုးသောက်လျှင် မင်းနှစ်ပါး တပ်က ထွက်၍ ဆင်စီးချင်းတိုက်တော်မူကြသည်။” ကုလား၊ ၅။ ၃။

စီးချင်းထိုး - ကြံ / စီးချင်းထိုး / စီးချင်းတိုက်သည်။ “စစ်ထိုး မည်ဆိုသော် လာလှည့်။ စီးချင်းထိုးမည်။” ထိပ်။ ၁၅။

စီးစောင်း - န / စီးစောင်း / ချားစောင်းပင်။ “စီးစောင်းတခွက်၊ ပျားတခွက်သို့၊ လိုက်ဘက်မသင့်။” သစ္စာ* ၂၄၄။

စီးနင်း - ကြံ / စီးနင်း / ၁။ ဆင်၊ မြင်း၊ လှေ၊ သင်္ဘောလည်းကောင်း စသော ယာဉ်ပေါ်သို့ တက်၍ ဆောင်ယူရာသို့ လိုက်ပါ သည်။ လိုရာသို့ သွားစေသည်။ စီးသည်။ “မြင်းကောင်း၏ ကျေးဇူးသည်လည်း စီးနင်းတတ်သူတို့မှ သိရသည်။” ထိပ်။ ၃၀။ ၂။ ခြေနှင်း၊ ဖိနှပ်တို့ကို တတ်သည်။ စီးသည်။ “စီးနင်းတော်မူသော မြက်ခြေနှင်းတို့ကို ချွတ်၍ ပေးလိုက် ၏။” ထိပ်။ ၂၇၉။ ၃။ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ စီးသည်။ “စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ရှမ်းတို့ စီးနင်းခြင်း။” ထီး၊ ၅။ ၂၆။ ၄။ လွှမ်းမိုးသည်။ အပေါ်ကနေသည်။ စီးသည်။ “သောင်က ပြလက်ရမ်း မြင်သောကြောင့် ရဲမက်တော်တို့ စီးနင်း၍ ပစ်ခတ်လျှင် မြို့တွင်းသားတို့ မြို့ထိပ်တွင် မနေဝံ့ကုန်။” သုခသာ၊ ၅။ ၁၄၆။ ၅။ နှိပ်သည်။ နှိပ်သည်။ စီးသည်။ စီးသည်။ “အကိုကြီးကို ဖိစီးနင်း၊ ငါမင်းပြုရတော့မည်။” ဟိန်။ ၃၀။ ၆။ ယှဉ်သည်။ ထပ်သည်။ စီးသည်။ “စဉ်တန် လက်ကွင်း၊ စီးနင်းသံခေါင်း၊ လောင်းတည့်ရာဟု” ဟသာ* ၂၄။

- န / စီးနင်း / ၁။ မြင်း၊ လည်း စသော ယာဉ်။ အစီး အနင်း။ “အဘသေပြီ။ အမိနှင့်သာ။ ဝေခြားခြင်းမှာ၊ အမိရာလယ်ခင်း၊ ဘစီးနင်းကို၊ သားရင်းထိုက်တန်။” အခူခိပ်* ၁၄။ ၂။ ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်မှု။ “မြို့စီးမြို့နင်း ကောင်း၍ မြို့ခိုင်လှသည်။” ထီး၊ ၅။ ၁၀။

စီးဖိုး - ကြံ / စီးဖိုး / ၁။ တခုခုအပေါ်တွင် တက်ရောက်တည်နေ သည်။ “အစ်ကို့ လည်ကုပ်ပေါ်ဝယ် သူ့ခြေနှစ်ချောင်း... စီးဖိုး၍နေသည်။” ဝေသတ်၊ ၁။ ၁၃၈။ ၂။ [ဥပစာ] သူတပါး အပေါ်တွင် အနိုင်ယူသည်။ အသာယူသည်။ တစ်စီးသည်။ “တညီကိုတညီ နှိပ်စက် စီးဖိုးလွှမ်းမိုးသတ်ဖြတ်” ချုပ်ပုံ၊ ၁။ ၁၇၅။ ၃။ အလုပ်တာဝန်အလွန် များပြားသည်။ အလုပ်ပိုနေ သည်။ “အမှုပေါင်းပေပေစွေစီးဖိုး၍ နေရာတွင်း” တင်းစာ။

စီးပွား - ကြံ / စီးပွား / တိုးတက်မျှားပြားလာသည်။ “မတ်ကြီး လျာလျင်၊ သာသနာအား၊ စီးပွား စိမ့်မည်၊ မင်္ဂလီရည် သည်။” မနော* ၁၈၈။ “အကျွန်ုပ်သည် ... မဟုတ်တဖြင့် စီးပွား ခြင်းကိုသာလျှင် အလိုရှိ၏။” ထိကုတ်။ ၁၉၃။

- န / စီးပွား / ပစ္စည်းဥစ္စာ။ အကျိုး။ “လောက စီးပွား၊ လောကုတ္တရာ စီးပွား အကျိုးမျှားရာသည်။” ဇော၊ ၁။

၂၂၄။ “အဆင့်ရထားမင်း၏စီးပွား မဲ့ကိုသာ ကြံ၏။” ကုလား၊ ၁။ ၂၃၂။

စီးပွားမက် - န / စီးပွားမက် / ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပူးပေါင်းရှာဖွေသူ။ “နွားများသည် သူ၏ စီးပွားမက် များ ဖြစ်သည်။” ခြေလေး။ ၂။

စီးပွားရေး - န / စီးပွားရေး / ၁။ လူတို့၏ စားဝတ် နေရေး အတွက်ဖြစ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကို ထုတ်လုပ်သုံးဆောင် ခြင်း။ “စီးပွားရေး ဟူသော စကားသည် အီကွိုနိုမီ ဟူသော အင်္ဂလိပ်စကား၏ မြန်မာပြန်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။” သမ၊ ၁၄။ ၂။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရွာဖွေစုဆောင်းရေး။ “စီးပွားရေး နှင့် စပ်ယှက်၍ ကူးသန်းရောင်းဝယ် ကြစဉ်လုပ်ဆောင် ရင်းနှီးရန် ချေးယူသည် မြို့။” စုစုသတ်။ ၁၉။

စီးပွားလမ်း - န / စီးပွားလမ်း / ပစ္စည်း ဥစ္စာ ရရန် အကြောင်း။ “ထိုစဉ်စိပ်ကို မလွတ်နိုင်သည့်အတွက် စီးပွားလမ်း အကုန် ပျက်၏။” ဥတ္တမ။ ၂၀၆။

စီးမြန်း - ကြံ / စီးမြန်း / တပ်တလဲလဲ ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်း တို့ဖြင့် တခုခုသော တရားသဘောကို တိုးပွားစေသည်။ “ပညာတိုက်တွန်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်ကို။ စီးမြန်း စင်းလျှင်း ကြိုးကုန်မင်း။” သုပေါင်း* ၉၇။

စီးလားရိုက် - ကြံ / စီးလားရိုက် / ၁။ ပြိုင်မြင်းကို အစမ်း သဘောအားဖြင့် ကြိုတင်၍ စီးကြည့်သည်။ “စောစော စီးလားရိုက်၍ တာပတ်တွင် နေ့စဉ် ကျင့်၍ထားသော ပြိုင် မြင်းချင်း ဖြစ်ကြသည်။” စကား၊ ၁။ ၄၁။ ၂။ [ဥပစာ] ကြိုတင်၍ တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းသည်။ “ဟုတ်ပီ၊ ဒီအတိုင်းဆိုရ လေ့သော်အတွင်းဝန်မင်းဟာ စစ်အုပ်စု သို့ ခေါ် စီးလားရိုက် တာသဲ၊ဒါကျုပ်တို့ အခွင့်ကောင်းသဲ။” မြဝတီ၊ ၇၊ ၇။ ၂၃၆။

၇

၇ - ကြံ / ၇ / ၁။ မကွဲမပြားလဲ အတူတကွ တည်ရှိသည်။ ၂။ မကွဲမပြားစေ အတူတူထားသည်။ ကွဲပြားနေသည်ကို အတူတူ ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ “ဥစ္စာကို ငါးစု ၇၅ လေးစု တို့ကို သုံးဆောင်ကုန်၏။” ငါး၊ ၅၇၉။ ၁၈၄။ ၃။ (ဥစ္စာ ပစ္စည်းကို) ထပ်ကာထပ်ကာ သိမှီးသည်။

စုကိုင်း - န / စုကိုင်း / အမြောက်အမြား မြင်းအစု၊ ငင်းအစု စသော မှိုင်းမှိုင်းစား အစုတို့ကို အုပ်တိန်းရသော ရှေးခေတ်အရာရှိ။ မြို့စား၊ မြို့ဝန်၊ စစ်ကဲမှ စ၍ စုရေး၊ စုကိုင်း၊ သူဌေး၊ သူကြွယ်...တို့ကို သစ္စာတော် ပေးပြပေး။” လွတ်။ ၂။

စုစုပေါင်း - န / စုစုပေါင်း / အားလုံး၊ အလုံးစုံ။ “ဈေးနှုန်း ဟူသည် စုစုပေါင်း အရင်းနှီး ပျမ်းမျှပေါက်နေသော အမြတ် နှုန်းတို့ ပေါင်းထားခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။” ဘောဂ၊ ၂၆၈။

စုစုဝေးဝေး - ကြံဝိ / စုစုဝေးဝေး / ပေါင်းဆုံလျက်၊ အတူတကွ။ **စုစည်း** - ကြံ / စုစည်း / (တနေရာတည်းတွင်) ပေါင်းရုံးသည်။ “တထောင်သော အကြောတို့သည် လည်ပင်း၌ စုစည်း ပေါင်းဆုံ၍ တည်သည်။” သာသမံ၊ ၁၉၀။

စုဆောင်း - ကြိ / စုဆောင်း / ခ၊ ပစ္စည်းဥပဒေကို ရှာဖွေသိမ်း ဆည်း သိမ်းသည်။ “ကြိကို ဥပဒေအားပြီး ပစ္စည်း စုဆောင်း ကြရမယ်။” သူရ၊ ပ။ ၃၈။ ၂။ ပစ္စည်းကို ရှာဖွေရယူသည်။

စုတိ - ကြိ / စုတိ / စုစိ / သေလွန်သည်။ ကွယ်ပျောက်သည်။ “မိဇ္ဈိမိ၊ လေးပင်မိသော်၊ စုတိလွဲဖောက်၊ အသက်ပျောက် သို့။” သစ္စာ* ၂၅။ “ယခုဘဝ၌ ထိုတကွာ ပြယ်ပျောက် ကုန်ဆုံးလျှင် စုတိ၏။” ဥတ္တမ၊ ၆၉။ [ပါ]

စုတေ - ကြိ / စုတေ / စုစေ / သေသည်။ “ဘုရားလောင်းလည်း ထိုနေ့၌ စုတေလေ၏။” ဟိကုတ်၊ ၁၀၉။ [ပါ]

စုတေ - ကြိ / စုတေ / စုစေ / သေလွန်သည်။ စုတေသည်။ “ဘောက်ပြား စုတေ၊ ခန္ဓာသွေ့သော်၊ ပျော်မွေ့သာယာ၊ ဝတိန်သတ္တံ။” ကိုး* ၁၁။ [ပါ]

စုစိတကပုဂ္ဂိုလ် - န / စုစိတကပုဂ္ဂိုလ် / မေးမြန်း စိစစ်ခြင်း ခံရ သူ။ စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်း ခံရသူ။ တရားခံ။ “စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က အာပန္န၊ စုစိတကပုဂ္ဂိုလ် က အနာပန္နဟု ဆို၍ ပဋိညာဉ်ကို မပေးသောအခါ ပဋိညာဉ်ဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်ရမည်။” ဂဠ၊ ၁၊ ၂၀၂။ [ပါ]

စုပေါင်း - ကြိ / စုပေါင်း / အတူတကွ ဖြစ်သည်။ အတူတကွ ဖြစ်စေသည်။ “စကြဝဠာ တသောင်းမှ စုပေါင်း ဆိုက်ရောက် လာသော နတ်ဗြဟ္မာ။” နရ၊ ၃၂၉။ “တနေရာတည်းတွင် စုပေါင်းထားရန် မသင့်လျော်ချေ။” စာချုပ်၊ ၂၈။

စုပေါင်းလယ်ယာ - န / စုပေါင်းလယ်ယာ / အကျုံးအပြတ်ကို ညီညွတ်မျှ ခွဲဝေခံစားနိုင်ရန် လူအများ စုပေါင်း၍ လယ်ယာ လုပ်ကိုင်ခြင်း။ “သမဝါယမ ပိုင်ဆိုင်မှုကို ကျေးလက်တော ရွာများတွင် စုပေါင်းလယ်ယာ များ အသွင်ဖြင့် တွေ့ရှိရ သည်။” ဆိုဘောက်၊ ၁၁၇။

စုပေါင်းအိမ်ယာ - န / စုပေါင်းအိမ်ယာ / နေထိုင်ကျ အကွက် ရိုက်ထားသော အစိုးရပိုင် မြေပေါ်တွင် အိမ်ပိုင်ရှင်တို့၏ ငွေ၊ အစိုးရ၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် စုပေါင်း ဆောက်လုပ်ထား သော တိုက်၊ အိမ် စသည်။

စုပုံ - ကြိ / စုပုံ / အတူတကွ ထပ်ဆင့် တည်ရှိသည်။ အတူ တကွ ထပ်ဆင့်နေရာချသည်။ တနေရာတည်းတွင် အများအ ပြားတည်ရှိသည်။ “မတိဇောတ၊ စသည်လုံးစုံ၊ စုပုံ ရာဌာန။” ကဝိမာ၊ ပ။ ၁၆။ “မြင်လောက်ရာ အရပ်တွင် ထင်းတို့ကို စုပုံ၍ မီးတိုက်ကုန်၏။” နရ၊ ၂၄၇။

စုပြု - ကြိ / စုပြု / အများအပြား အတူတကွ ဖြစ်သည်။ “လူတို့တို့၊ စုပြု ဝင်ရောက်လာခြင်းကို အာရပ်တို့က ကန့်ကွက်သဖြင့်။” ကမ္ဘာနိုင်ငံ၊ ၁၄၇။

စုပူး - န / စုပူး / ပိုက်ဆံစုသော ပူး။ “ကျောင်းသား အများ စုပူးဆုံ၌ ဝ ပြားထည့်၏။” မင်သုတ်၊ ၂၂။

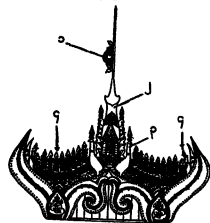
စုစု - န / စုစု / အမြောက်အမြား မြင်းအစု စသော မင်းမှု ထမ်း အစုတို့တွင် ဖျော့ပျံ့ရသော ရှေးခေတ် အရာရှိ။

စုရပ် - န / စုရပ် / ခ၊ လိုရာခန့်ခန့်၊ ချီတက်ရန် မကွဲမပြား စုရုံးသောနေရာ။ ၂၊ [စစ်] ရန်သူရှိရာ နေရာကို ချီတက် တိုက်ခိုက်ရန် တပ်ပေါင်းစုံ လာရောက်စုရုံးသောနေရာ။

စုရုံး - ကြိ / စုရုံး / အတူတကွ ပေါင်းဆုံသည်။ အတူတကွ ပေါင်းဆုံစေသည်။ “ကောက်ပင်ကို ခိုတ်ဖြတ်လိုသော လယ် ခိုတ်သမားသည် လက်တောက်ဖြင့် ကောက်ပင်ကို စုရုံး၊ ဆုပ်ထားပြီးမှ။” ကာနု၊ ၈၃။

စုလိုက်စုပုံ - န / စုလိုက်စုပုံ / တစုတရုံးတည်း ထားရှိသော ပစ္စည်းဥစ္စာ စသည်။ “ဤတိုက်ကလေး တလုံးတည်းသာသူတို့ လင်မယား၏ စုလိုက်စုပုံ ရှိစေရ အားကိုးစရာကလေး ဖြစ် ပေသည်။” သတို့၊ ၃၊ ၆၀၇။

စုလစ် - န / စုလစ် / စုလစ်၊ တန်ဆောင်း၊ ကျောင်း၊ အိမ်တော်၊ နန်းတော် စသည်တို့၏ အမှီးပြာသာဒ်တို့တွင် မိုးသိုထောင် ၍ စိုက်ဆောက် တန်ဆာဆင်ထားသော တူရင်၊ မှန်ကင်း၊ အဆော်၊ တော်ရနေသင်၊ စိုင်ပေါင် စသည်တို့ ပါဝင်သော အတွတ်။ “စုလစ်သွန်းသွန်း၊ ရဝေနန်းနှင့်၊ စောင်းတန်းစွင့် စွင့်၊ လေ့သွန်ဆင်သား၊ ဘုံမြင့်မိမား၊ ဝေဇယန်ထက်။” ပြည်စုန် ၂။ [မှန်]

စုလစ်
၁။ မှန်ကင်း
၂။ ထူရင်
၃။ ချီးဆွန်
၄။ အဆော်

စုလည်း - န / စုလည်း / ဆံပင်ကို အရင်းတွင် စုလည်းကာ ဘေးတွင် အမြိတ်ချထားသော ရှေးခေတ်ဆံထုံးနည်းတမျိုး။ “ထိုသူငယ် မကိုး...အပါးတော်တွင် စုလည်း ထိုးစေ၍ မပြတ်စေပေတော် မူ၏။” မှန်၊ ပ။ ၃၆၈။

စုလျှား - န / စုလျှား / အဝတ်စ အရှည်။ အပေါ်တင် ပုဆိုး။ ပေါ။ “ပါဝါရဟု၊ ရွှေဆွတ္တားထွား၊ ဝတ် စုလျှား လည်း။” ဘုပေါင်း* ၇၈။ “သားသည်ဆိုကို၊ သွဲ့၊ ဖြူ စုလျှား၊ ပုဆိုး ပါးနှုတ်” မြား* ၁၄။ “ပစ္စု၊ စုလျှား၊ ဝတ်ပါးကျည်ဖြစ်၊ ဦးရစ်မောင်းချင်း” ဂါလာ* ၇၀။ “ပါဝါရသွေး၊ ဝတ္ထုသွေး၊ ပါဝါရသွေး၊ ဒုသသွေး တို့သည် စုလျှားဟော ပရိယာယ် သစ္စာတို့ ချည်ဆည်း... ထိုစုလျှားကိုပင် ဘုံပတီး ဟူ၍ဝင်း၊ ပတီး ဟူ၍ဝင်း ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။” ရာဇသေ၊ ၄၀၂။

စုလျှားရစ်ပတ် - ကြိ / စုလျှားရစ်ပတ် / မင်္ဂလာဆောင် သတို့သမီးနှင့် သတို့သားကို ဟုဉ်တွဲထိုင်စေ၍ စုလျှားဖြင့် ပတ်ပြီးလျှင် အကြင် လင်မယား အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးဖြစ် ကြောင်း အထိမ်းအမှတ်ပြုသည်။ လက်ထပ်သည်။ မင်္ဂလာ ဆောင်သည်။ “သမီးအကြီး ဇာတိလူနှင့် စုလျှားရစ်ပတ် လက်ထပ်၍။” ပုံတော်၊ ၈၉။

စုစာ - ကြိ / စုစာ / အများအပြား ပေါင်းဆုံသည်။ အများ အပြား ပေါင်းဆုံစေသည်။ “ဈေးရောင်း ဈေးဝယ်များ လာရောက် စုစားကြသည့်နေ့ ဖြစ်လေသည်။” လက်ဆောင်။ ၅၇။

စု

စု - ကြိ / စု / ခ၊ မိုမောက်ချွန်ထွက်သည်။ မိုမောက်ချွန်ထွက် စေသည်။ “ဝမ်းပိုက် စု၍၊ ငစည်စုလား၊ ကားကားပြုပြု၊ ဗျဉ်းနွယ်စုအောင်။” ကုသ* ၃၀၇။ “ဘယ်သူပင်ဖြစ်ဖြစ်၊ ခြစ်သန့်စုံ ကုတ်သန့်စုံ၊ နှုတ်သီးများစုလို၊ ကလွယ်တကု ပင်။” ရာမ၊ ပ။ ၁၅။ ၂၊ စိတ်မသက်မသာဖြစ်သည်။ မကျေ မနပ်သော အမူအရာ ရှိသည်။ “အလိုယိုလည်း၊ မယိုဟန်မှ၊ စောင်းရွဲ့ စု၏။” မထ* ၃၁၀။ ၃၊ (ခိုးကို) စိတ်နိုးစိုက် ထောင်ရွဲ့။ “ဦးစုသည်။” ၄၊ (ပန်းအပြုံး၊ မြင်းပြေးပွဲတို့ ကဲ့သို့) ပြေးထွက်ရန် အဆင်သင့်ပြုလုပ်သည်။ တာစုသည်။

စုက - န / စုက / ခ၊ ခရမ်းရောင်စုပ်ဖွားဖွားပင့်သော နွယ်ပင်။ ကင်းပုံ၊ ကျီးအား၊ စုကား၊ ခွာညိုမှ စ၍ နွယ်ပင် မျိုးတို့သည် ရှိကြ၏။” နိမာ၊ ပ။ ၁၁၆။ ၂၊ စုကပန်း၏ အရောင်အသွေး၊ ခရမ်းရောင်အရောင်။ “တိမ်ညိုမိလ္လာ၊ တိမ် စုကားနှင့်၊ တိမ်ပြာစေ့ယုက်၊ မရန်ဘက်၌။” ညွှန်ပေါင်း၊ ပ။ ၆၈။ ၃၊ သတော်သီးခန့်ရှိသော စာရသော အသီး သီး သည့် နွယ်ပင်ကြီးတမျိုး။

စုကနီ - န / သတော်ဘက်မကိုင်။ သုကနီ။ [ပါရဂူ] စုစောင့် - ကြိ / စုစောင့် / မကျေမနပ် ဖြစ်သောကြောင့် နှုတ် ခမ်းမိ၍ ခြေလက် စသည်ကို ဆောင်သည်။ “အိမ်၌ အမြဲ စုစောင့်၍သာ နေလေ၏။” သင်းကြံ၊ ၈၃။

စုစာ - ကြိ / စုစာ / [ပေါ] ခ၊ မျက်သစ်ကို ပြုပြင်သည်။ “နံရံယိုင်လည်း၊ ညွှန်စိုင်မြေနှိ၊ ထမ်းပိုးချီလျက်၊ တသီတခါ၊ စုစာ ကုတ်သ၊ ခြောက်လပ်ပန်း၊ ပြုလွန်းခဲ့။” ဆု* ၉၅။ ၂၊ စုပေါင်းသည်။ ပေါင်းစပ်သည်။ “မြွေခံလျက်၊ စိမံ အသင့်၊ စုစာ လင့်က၊ လေ့နှင့်မိုလ်းပြင်း၊ တွေ့လတ်လျှင်း လည်း။” ဓမ္မ* ၅၃။

စုစုတ်ထူချည် - န / စုစုတ်ထူချည် / စုစုတ်ထူချည် / ချောပြောင် နုညိုသော ခိုင်ခံ့ခြာမြစ် ပိုးထူချည်တမျိုး။ “ဝတ်ထားသော လိုချည်မှာ အပြာရောင်စုစုတ်ထူချည် ဖြစ်၍။” အရွှေ၊ က၊ ၅၊ ၄၇၈။

စုထိနုစာ - န / စုထိနုစာ / ပစ္စည်းအသေးအမွှေအမျိုးစုံ။ “စုထိ နုစာ ရောင်းသော ကုလားဆိုင်ကလေးမှ။” တင်းစာ။

စုစွဲသောစာပန် - န / စုစွဲသောစာပန် / သောစာပန်အဖယ် စား။ “တကောစေ၊ ထိုက်မြဲခြင်းကြောင့်ပင်လျှင်။ စုစွဲ သောစာပန်နွေးနွေး၊ ကပ်မြဲပုံ အနည်းငယ်တမျိုး၌ စုစွဲသော စာပန် မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေ၏။” ဝိပဿနာ၊ ၅။ ၇၈။ [ပါ]

စုစာမုနီ - န / စုစာမုနီ / တာဝတိံ သာနတ်ပြည်တွင်အလောင်း တော် သိဇ္ဇတ္ထ မင်းသား၏ ဆံတော်ကို ဌာပနာ၍ တည်ထား

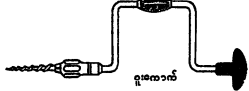
သော စေတီ။ “အထက် စုစွာ၊ မုနီ မှာလျှင်၊ ရတနာကိုးပါး၊ အလွတ်ထားသည်။” မင်းမယ်* ၅၉။ [ပါ]

စုစောင့် - ကြိ / စုစောင့် / မျက်နှာ မသာယာနှင့် မကျေမနပ် မှုကို ပြသည်။ “သုဇာတာသည် ဆဲဆို ခေါက်ငမ်း မြည် တမ်း စုစောင့် လျက်နေစဉ် ဘုရားသခင် ကြွလာတော်မူ၍။” ကညော။ ၇၄။

စူး

စူး - ကြိ / စူး / ခ၊ ချွန်ထက်သောအရာ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက် သည်။ “ကျွတ်မင်းကြီးသည် သန်လျက်ကစားရာတွင် သန်လျက်စူး၍ သေဘူးလေ၏။” ကိပ်၊ ၆၂၁။ ၂၊ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်နိုင်သော သတ္တိရှိသည်။ ပိုထွန်သည်။ လွန်က်သည်။ “ဤဟင်းသည် အချဉ် စူးသည်။” ခင်ဗျား အပေါ်တွင် ကျွန်တော် ငွေ သိ / - စူး နေပြီ။” ၃၊ ထက်မြက်သည်။ “အနံ့ စူး၍ အသောခိုသော အတုံးအခံကလေး။” ဘေသဇ္ဇ၊ ၁၉၃။ ၄၊ အလင်းရောင်နှင့် တွေ့သဖြင့် မျက်စိကျိန်းစပ် သည်။ မျက်စိစူးသည်။ “မျက်စိစူးသည်။ သိသည်။ စူး သည်။” ဓာတု၊ ၅။ ၁၃၄။ ၅၊ [ဥပစာ] ထိုးဖောက်ဝင်ရောက် စွဲမြဲနေသည်။ “သော်လံရှိသစ်တို့၏ လက်ချက် စူးလျက် ရှိသော ဂျာမန်တို့သည် အလုပ်ချကြီးများကို သပိတ် မှောက်ကြကုန်၏။” ပွဲ၊ ၅။ ၈၁။ ၆၊ အပြစ်စက် သင့်ရောက် သည်။ “ဘုရား စူးရစေရဲ့၊ မိုးကြိုးပရစေရဲ့။” ၇၊ ဖြောင့် သည်။ ဝံ့သည်။ “မြောက်စွပ်မ စူး၊ နောက်ကျားသိဟောင်း၊ တာထိုးဆောင်မှ၊ ထောင်မပြည့်တတ်၊ ရှစ်ရာလတ်ဝယ်။” စိန်ကျော်၊ ၁၉* ၁၉ (၁)။

- န / စူး / တွင်းမြစ်အောင် ဖောက်တွင်ရသည့် ချွန်ထက် သော အရာ။ “အပ်အရာမှာလည်း စူးနှင့်မရာ။” ကိပ်၊ ၁၄၉။ စူးကောက် - န / စူးကောက် / သစ်သားတွင် အပေါက်ဖောက်ရန် စူးသွား၊ လွန်သွား၊ လွန်ပုတ်၍ ခိုင်မြဲစိလျက် လက်ဖြင့် လှည့်ရသော လက်သမား ကိရိယာ။ “ဝက်အူခေါင်းကို စူးကောက် တွင် ဝက်အူလှည့်ရန် အသွားတပ်၍ လှည့်သွင်း ရလေသည်။” ဂျင်နီ၊ ၁၄၇။

စူးစား - ကြိ / စူးစား / [ပေါ]ဆင်ခြင်သည်။ တွေးတောသည်။ စောကြောသည်။ “ထိုခါကဘွား၊ ရသေ့ဘွားကား။” စူးစား ချာသွေးတော်လတ်တည်း။” ပါမီ* ၁၁၈။ စူးစား - ကြိဝိ / စူးစား / [ပေါ] ဖြောင့်ဖြောင့် တနံးတနံး၊ တည့်တည့်မတ်မတ်။ “သမုကော၊ ဆံမျှမ၍၊ မုဆိုးဆံသို့၊ ချွဲချွဲ စူးစား၊ မှေးမှူးသွား၍။” ဟသံ* ၃၂။

စူးစူး - ကြိမ် / စူးစူး / ခ၊ ပြောပြော။ တည့်တည့်။ “အရှေ့၊ စူးစူး နှိုက် တည်ပင်၏ အရှေ့၊ ညောင်ကြတ်ပင်ရင်းတွင် ... ရွှေအိုးကြီးတို့ သည် လှည့်ချင်းမီကားရှိ၏။” ထိုကုတ်။ ၅၄၆။ ၂။ ကေနန့်၊ စင်စစ်။ “ဥပသဗ္ဗန္ဓသုခန္ဓာပင် ပဗ္ဗဗ္ဗကို ယူသော ဝါအသည် အဋ္ဌကထာ အလိုကျ ယုတ္တတရပင် စူးစူး ဖြစ်သည်။” ဝိဝိ၊ ပ။ ၃၇၅။

- န / စူးစူး / ဟောင်အောင် လိုက်အောင် ကိုက်အောင် ခွေးကို နှိုးဆွပေးသောအခါ။ “ခွေးသည် ... စူးစူး တိုက်သဖြင့် ကိုက်ခဲခြင်းငှာ အားထုတ်၏။” ခေါသ။ ၇၀။

စူးစူးဝါးဝါး - ကြိမ် / စူးစူးဝါးဝါး / ခ၊ ကျယ်လောင်စွာ လှုပ်လှုပ်လျက်။ “မိန်းမတယောက်၏ စူးစူးဝါးဝါးအောင်သံကို ကြားရကြောင်း။” ခေါသ။ ၂၉။ ၂။ မလ္လမယပုံ။ မျက်စိ စူးစိုက်လျက်။ “ထက်သန်ရှာဖွေသော မျက်လုံးမျှားဖြင့် စူးစူးဝါးဝါး ကြိုး ကြည့်၏။” ကမ္မ။ ၂၀၀။

စူးစိုက် - ကြိမ် / စူးစိုက် / ဝါးဖြူသည်။ သက်ဝင်သည်။ “တစ်တခု သော ကသိုလ်ကို ... စူးစိုက် သက်ဝင် ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်း၍ နေစဉ် ... ဉာဏ်အမြင် အမျိုးမျိုးတို့ သည် ပေါ် ပေါက်ဖြစ်ပွား လာတတ်ကုန်၏။” သာသန။ ၃၅၂။

စူးစမ်း - ကြိမ် / စူးစမ်း / အသေးစိတ် သိရအောင် လုပ်သည်။ “ဘေးမငယ်...ရှိ မရှိကို စူးစမ်းဘိ။” ကုလား။ ပ။ ၂၁၁။

စူးတိုက် - ကြိမ် / စူးတိုက် / ယူတိုက် / ဟောင်အောင် လိုက် အောင် ကိုက်အောင် ခွေးကို စူးစူးဟုဆို၍ နှိုးဆွပေးသည်။ “စူးတိုက်တိုင်း ကိုက်၊ အခိုက်အပတ်တင်း။” ပုံ။

စူးထိုးစိုက် - ကြိမ် / စူးထိုးစိုက် / မြေတွင် စူးမြင့်ထိုး၍ ဖြစ်ပေါ် လာသော တွင်းငယ်တွင် စပါးစေ့ကို မြှုပ်စိုက်သည်။

စူးဟု - ကြိမ် / စူးဟု / ခ၊ ချွန်ထက်သောအရာ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်သည်။ “အတက်ချန်၍ စူးဟုအသိုက်ထဲမှကား အတက်ကိုဖြတ်။” ထိပုံ။ ၂၀၀။ ၂။ ဥပစာ] ထက်မြက်သည်။ “အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ သည် ဥပဒေပြုအဖွဲ့ ထက် အာဏာစူးစူးပါ က အာဏာရှင်အစိုးရဟု ခေါ်သည်။” နိုင်ငံပြု။ ၆၈။ ၃။ ဖောက် တွင်း ထိခိုက်သည်။ “လမ်းမှားသူ၏ ကျေးဇူးတင်ကို ခံရ၍ ပေတ္တာ စူးစူးခြင်းကိုလည်း ရရှိသည်။” စာတကျ။ ပ။ ၉၈။

စူးဝင် - ကြိမ် / စူးဝင် / ထိုးဖောက်ချင်းနှင်းသည်။ “အဆိပ်လူး သော မြွှာဖြင့် စူးဝင်အပ်သော။” နရ။ ၄၈၁။

၈၈

၈၈ - ကြိမ် / ၈၈ / ခ၊ (အမှုကို ဆောင်ရွက်ရန်) ခိုင်းသည်။ “ငါ့ ဘားတို့ ကို ကြည့်ညှိစိတ်ဖြူ၊ ငါလျှင်လျှံအံ့၊ ဟူ၍သွားလေ၊ သင်ပင်စေတော့။” ဝေယျီ* ၁၆။ ၂။ (အရပ်တပါး)တွင် ကိစ္စတစ်ခုခုကို ဆောင်ရွက်ရန်) လွှတ်သည်။ “ပုဂံသို့သွား၍ နရသူကို လုပ်ကြံချေဟု စေလိုက်၏။” စွယ်။ ပ။ ၉၉။
- စည်း / ၈၈ / ခ၊ တောင့်တခြင်းကို ဖော်ပြရာတွင်

သုံးရသော စကားလုံး။ “အနောမအဘိတုဏှာ မြတ်စွာလည်း ဤရသေအကျိုးမျိုးစေဟု နိရောဓသမာပတ် ခုနစ်ရက်ဝင်စား တော်မူ၏။” ပါရာ။ ၆။ ၂။ အမိန့်ပေးရာတွင်လည်းကောင်း၊ အခွင့်ပြုရာတွင်လည်းကောင်း သုံးရသော စကားလုံး။ “ကဲ့သို့ ရွတ်ချအပ်သောသူကို ကဲ့သို့ ရွတ်ချစေ။” နု။ ၃။ “အတောင်း အခံ မရှိစေနှင့်။ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာစေ။” လွတ်။ ၂၀။ ၃။ စိမ့်မန့်န့်ခြင်း ကာချိုက်သဘောကိုပြသော စကားလုံး။ “သစ္စာစကားဖြင့် မိုးရွာစေ၍ ဤအေးမှ လွတ်စေအံ့။” ထိကုတ်။ ၂၄၄။ “ဝိပဿနာတရားကို ပွားစေနိုင်မှ မဂ်ဂိုလ် နိဗ္ဗာန်ရမည်။” စတု။ ပ။ ၁၀၇။

- န / ၈၈ / အောက်မြန်မာပြည်တွင် လယ်ထွန်ရာ၌ နွား မောင်းသေ။

စေကာမူ - သမ် / စောမူ / အမှီပိုမရစွာ အခြေခံပုံစံ တို့ကို စပ်ပေးသော ဆန့်ကျင်ဘက်စကားလုံး။ (အမှီကြိုယာသည် အခြေခံကြိုယာနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘော သက်ရောက်သည်။ သို့ရာတွင် သို့သော်လည်းတို့ နှင့် အသုံးတူသည်။) “မိန်းမ တို့သည်သည်ကား ... စကြာမင်း၏ သမီးပင် ... ဖြစ်စေကာမူ လင်တည်းခင်စစ် မချစ်မှုကား...ဟောရကွ တွေ့ ကြုံရပြီ ဖြစ် ပါသည်။” သမန်။ ၃။ ၁၄၃။

စေခေါ် - ဝိ / စေခေါ် / တောင့်တခြင်းကို ပြသောပုဒ်။ “စေသ တည်း၊ စေချင်း၏၊ စေခေါ်ဟူသည်ကား တောင့်တခြင်း အာသိဋ္ဌအနက်တည်း။” ကမ္မ။ ၃၇၂။

စေခိုင်း - ကြိမ် / စေခိုင်း / အမှုကိုစွတခုခုကို လုပ်ဆောင်အောင် တိုက်တွန်းသည်။ “ကျွန်ုပ်မျှားကိုလည်း ဝယ်ယူကာ အိမ်တွင်း ၌ စေခိုင်း၏။” သခိုင်း။ ပ။ ၁၁၀။

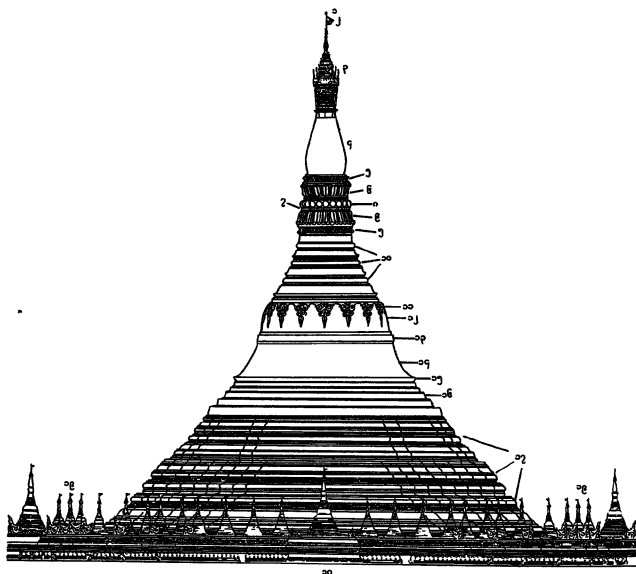
စေစား - ကြိမ် / စေစား / အမှုကို ဆောင်ရွက်ရန် ခိုင်းသည်။ “မင်းကြီးသည် စေစားအပ်သော မင်းချင်းလူလင်သည် ကောဠိသားလအမည်ရှိသောရွာသို့ သွား၏။” မရ။ ၁၀၀။ “မိမိ ဉာဏ်ကို စေစားကာမျှနှင့် သူများထက် တိုးတက်၍ မသန်နိုင် ပေ။” တိုးတက်။ ၉၇။

စေတနာ - န / စေတနာ / ခ၊ ရေဆော် တိုက်တွန်းတတ်သော တရား။ “ရေဆော်တိုက်တွန်း၍ ကိုယ်ဖြင့်ငှင်း၊ နှုတ်ဖြင့်ငှင်း၊ စိတ်ဖြင့်ငှင်း ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ပြု၏။ ထို ကြောင့် ငါ့ဘုရားသည် စေတနာကို ကံဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။” အဂ္ဂိ။ ၈။ ၆၂။ ၂။ သူတပါးအကျိုးကို လိုလားသော သဘောတား။ “စေတနာ ခုစားကမ်းပြုလိုက်လျက် ပြောမိ ပါသည်။” ချစ်ဝေ။ ၆၁။ [၁]

စေတနာမြတ် - ကြိမ် / စေတနာမြတ် / စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ရေဆော်အားထုတ်သောတရားသည် မယုတ်မလျော့ တည်ရှိ သည်။ နှမြော့တွန်တို့မှ ကင်းသည်။

စေတနာဝန်ထမ်း - န / စေတနာဝန်ထမ်း / အမှုကိုစွတိုက် အကြေး ငွေမယူပဲ ဆောင်ရွက်ခြင်း။ “ဝန်ထမ်းဟူသော ဝေါဟာရ တလုံးတည်းထက် စေတနာဝန်ထမ်း ဟူ၍ ဝိသေသနပုဒ်တွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းပြုမှသာ သင့်လျော်မည်။” လူထု။ ၂။ ၉။ ၃။

စေတမန် - န / စေတမန် / တမန် - နု။ ၅။

၁။ စိန်စူး
၂။ ငှက်ပြိတ်နား
၃။ ထီး
၄။ ငှက်ပျော့ပျော့
၅။ ကြာရင်
၆။ ကြာလန်
၇။ ကြာနီ

၈။ ခြံ
၉။ ကြာပျောက်
၁၀။ ဖောင်း
၁၁။ ပန်းဆွဲ
၁၂။ သပိတ်မှောက်
၁၃။ ရင်ခွံ
၁၄။ ခေါင်းလောင်းပုံ

၁၅။ ခေါင်းလောင်းနား
၁၆။ ကျောင်းဝန်း
၁၇။ ပစ္စယာ
၁၈။ စိန်
၁၉။ စေတီရံ

စေတလုံး - န / စေတလုံး / မိမိ အလိုရှိသမျှကို “ဖြစ်စေ”ဟု နှုတ်မြှက် တောင့်တန့်နှင့် ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည် ဆိုသော အစွမ်းသတ္တိ။ “စေတလုံးပိုင်ပြီး နိုင်တဲ့ဆရာလို့တော့ တခါမှ မကြားပါ။” ချွန်ပြည်၊ ဒု။ ၅၁။

စေတသိကရက္ခ - န / စေတသိကရက္ခ / စိတ်နှင့် ဆိုင်သော ဆင်းရဲခြင်း။ စိတ်ဆင်းရဲမှု။ “စေတသိကရက္ခော ကာယိက ရက္ခက္ခိပါ ခံနိုင်ရည်ရှိမှ။” မြဝတီ၊ ၃၊ ၉။ ၂၅။ [ပါ]

စေတသိက - န / စေတသိက / စိတ်ကို ကောင်းအောင် လည်း ကောင်း၊ ဆိုးအောင်လည်းကောင်း ခြယ်လှယ် ဖန်တီးသော တရား။ “စိတ်အပေါ်၌ အမြဲရှိတယ်၍နေသော တွေ ထိခြင်း ခံစားခြင်း သော အမှုအရာသဘောရသည် စေတသိကမည် ခေါ်။” သီရိပုဂ္ဂိုလ်၊ ပ။ ၁၁။ [ပါ]

စေတီ - န / စေတီ / ၁၊ ဘုရားသင်၏ ကိုယ်စားတော်အဖြစ်ဖြင့် ရိုသေပူဇော်အပ်သော အရာ။ “အာနန္ဒာ၊ စေတီတို့သည် သာရိပုတ္တကဓမ္မ၊ ပရိဘောဂဓမ္မတို့၊ ဥဒ္ဓိသ္မာကဓမ္မတို့၍ သုံးပါး တည်း။” ငါး၊ ၄၇၉။ ၅၁။ ၂။ ဓာတ်တော်ဓမ္မတော် စသည် တို့ကို ဌာပနာ၍ အုတ်အုတ်တော်တို့ဖြင့် တည်ဆောက်ထား သော ရိုသေပူဇော်အပ်သည့် အဆောက်အအုံ။ ဓာတ်တော် တိုက်။ “ပရိဘောဂဓမ္မတို့၊ ဓာတုဓမ္မတို့၊ ဓမ္မဓမ္မတို့ ဟူ၍ သုံးပါးတွင် မြတ်စွာဘုရားအသုံးအဆောင်တို့ကို ဌာပနာ၍ ပြုသော စေတီသည် ပရိဘောဂဓမ္မတော်မည်၏။” သမန်၊ ပ။ ၄၇၂။ [ပါ]

စေတီယင်ပြင် - န / စေတီယင်ပြင် / ဘုရားစေတီခြေရင်းပတ်ဝန်း ကျယ်ရှိ မျက်နှာပြင်။ “စေတီတော်၏ အနီးပတ်ဝန်းကျင် အောက် အရပ်မြေအပြင်သည်လည်း စေတီယင်ဟု စေတီယင်ပြင် မည် ကြောင်း။” ၇၆၊ ပ။ ၃၈။

စေတီရံ - န / စေတီရံ / အလယ်ရှိ စေတီကြီးကို ဝန်းရံ၍တည် ထားသော စေတီ။ စေတီငယ်။ “ရွှေမင်းခေါင်မြတ်စွာဘုရား ကို စေတီရံ ၅၂ (ငါးဆယ်နှစ်) ဆူနှင့်တကွ ထီးတင်တော်မူ သည်။” ကုလား၊ ဒု။ ၃၉၃။

စေပါ - ကြ / စေပါ / ပေါ၊ အမှုဆောင်ရန် ခိုင်းသည်။ အထူး သဖြင့် ရပ်စေးသို့ စေလွှတ်၍ ခိုင်းသည်။ “မိညွှင်း မိုးကောင်း သို့လည်း သက်မလျော့အောင် စေပါတော် မူရသည်။” ကုလား၊ ဒု။ ၁၅၁။

- န / စေပါ / ၁၊ အမှုဆောင်ရန် ခိုင်းခြင်း။ “မိရင်း ဘဝင်၊ ကျေးဇူးရှင်အား၊ စကားလိုက်နာ၊ ချစ်ကြည်စွာ၍။ ။ စေပါခံကန်ကြ၏လော။” ယသံ*၊ ၆၈။ ၂။ အမှုဆောင် ရွက်ရန် ခေါ်ခိုင်းခြင်းခံရသူ။ အစခံ။ “ကျွန်ုပ်မ ခုနစ်ရာ၊ စေပါ မြှောက်မြား။” ဝေပျို့*၊ ၅၁။

စေပါး - ကြ / စေပါး / စေပါ - ကြ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဤကုသိုလ် ၏အသို့အတွက် တဝက် သင်အားပေးအံ့ဟုဆို၍ ချီသာ မြန်ကဲသော စကားဖြင့် စေပါးလေ၏။” နဂ၊ ၄၃၃။

စေလွှတ် - ကြ / စေလွှတ် / အရပ်တပါးသို့၊ သွားရောက် အမှု ဆောင်ရွက်ရန် ခိုင်းသည်။ “စောယွမ်းကို လုပ်ကြံချေဟု မင်းချင်းဘယောက်ကို စေလွှတ်လိုက်၏။” ကိယို၊ ၄၃။

စေ

စေ - ကြ / စေ / စိ / ၁၊ အရေအတွက် ပြည့်စုံသည်။ “ရှင်မ သားကို ထင်ရှားမတွေ့၊ ယခုနေ့လျှင်၊ စေ၏တလ၊ ကြာမြင့် စွဟု။” ဘူလင်*၊ ၂၆၀။ ၂။ အကြွင်းအလပ် မရှိ။ “အိမ်ပေါက် စေ လိုက်ရောင်းတာပေါ့ကွဲ့။” ငါးဦး၊ ၃၃။ ၃။ (သတ်မှတ် သောအချိန်သို့) ရောက်သည်။ “အခါစေက၊ အောင်မြေ့ မှန် ရဲ့၊ ဘွားကုန်မြဲသို့။” ပါမီ*၊ ၄၃။ ၄။ အကြားအလပ်မရှိ ထိစပ်သည်။ ယင်းသို့ ထိစပ်စေသည်။ “မစေဟင်းလင်း၊ လူခံတွင်းတွင်း၊ တျင်းတျင်းကျံကျံ၊ ချီးမွမ်းသံတည်း။” ပါမီ*၊ ၁၂။ “တံခါးကိုမူ စေထားလေသည်။” မိုးရိပ်၊ ၄၂။ ၅။ စေစပ်သည်။

- ကြိဝိ / စေ / စိ / သေချာစွာ။
စေ - န / စေ / စိ / ၁၊ သိမ်းထိရှိ မျိုးလောင်းဖြစ်သော အဆန်အစေ့။ ၂။ ယင်းအစေ့နှင့်သဏ္ဌာန်တူသော အရာမျိုး။ “စပါးတလုံး ဆန်တစေ့မျှသော်လည်းကောင်း၊ မသွင်းရသော်လည်း စီရင်တော်မူ၏။” ကုလား၊ ဒု။ ၂၀၂။ “မတ်စေ ကျပ်စေ၊ လေ့သောင်းပြောင်း၊ ရုပ်ပေါင်းထူးထွေ၊ ရွှေငွေ ပြားချက်။” ကုသ*၊ ၁၁၆။ ၃။ အနံ့ဝတ်စားရသော အဆန်အစေ့။ “မမြီးမငွေ၊ အနံ့မှာစေ၊ ခတ်၍တလေလေ။” ကဝိသတ်*၊ ၁၇၆၅။

စေ - စည်း / စေ / စိ / ဝန်ခံခြင်း၊ တိုက်တွန်းခြင်း၊ တောင့်တ ခြင်း စသည်တို့ကို ဖော်ပြရာတွင် ကြိယာနှင့်တွဲဖက်သုံးသော စကားလုံး။ (စေနှင့် အသုံးတူသည်။) “ပြန်ရပါစေမယ်။” မယ်ဖြူ။ ၄၆။

စေ - န / စေ / စိ / စင်ကို ခေါ်ရာတွင် သုံးရသော စကားလုံး။ “ဆင်မှကားစေ၊ ဝက်မှာလေ၊ ခေါ်၍ကျွေးမြဲပေ။” ကဝိ သတ်*၊ ၁၇၆၄။

စေကောက် - ကြ / စေကောက် / စိဂေါက် / သစ်သားစရွေ့တံ ပြုလုပ်သည်။ စိကောက်သည်။

စေကောက်တွ - န / စေကောက်တွ / စရွေးလုပ်ရာတွင် အသုံးပြု သော တွ။

စေင - ကြ / စေင / ပြည့်စုံသည်။ နှံ့စပ်သည်။ စုံလင်သည်။ အကြွင်းအလပ် မရှိ။ “စေငအောင်ဝယ်လို့ လျှူစမ်းပါ။” မှာ၊ ပ။ ၁၄၁။

စေင - ကြ / စေင / ၁၊ [ပေါ] စဉ်းစားသည်။ ဆင်ခြင်သည်။ ၂။ သရအောင် ကြိုးစားသည်။ “မြန်မာအမှု၊ မှတ်တရပြင်၊ စေငရအမှု၊ ရတတ်စေလော့။” သီ*၊ ၁၆၇။ ၃။ ပြည့်စုံ သည်။ သေချာသည်။ တိကျသည်။ “ကောင်းစွာသွားဖွေ ကြည့်ရှုစေငြီးလျှင်။” သင်နည်း၊ ၁၈၄။

စေစေ - ကြိဝိ / စေစေ / စိစိ / အပြည့်အစုံ၊ အကြွင်းမရှိပဲ။ သေသေချာချာ။ ဤအရာကိုလည်း စေစေနေလုံးသွင်း၍ မိန့်တော်မူပါ။” သမန်၊ ပ။ ၂၅၇။

စေစေကြည့် - ကြိ / စေစေကြည့် / စိစိကြည့် / သေသေချာချာ ခြုံကြည့်သည်။

စေ့စပ် - ကြံ / စေ့စပ် / ခ၊ သဘောတူညီချက် ကျေအေးချက် ရရှိရန် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး ဆက်သွယ်သည်။ “ပြည်တွင်းစစ် လမ်းစဉ်ကိုလိုက်နေတဲ့ ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်တွေကို အစိုးရ ကခေါ်ပြီး စေ့စပ်ပါအုံး” ဝေခမ်း။ ၄။ ၂၊ ယောက်ျား မိန်းမတို့ မင်္ဂလာဆောင်ရန်အတွက် စကားအဆက်အသွယ် အစီအစဉ် လုပ်သည်။ ကြောင်းလမ်းသည်။ မြန်းသည်။ “မောင်သီဟနှင့်...အေးရင်တို့ လူကြီးချင်း စေ့စပ်လိုက်ကြ ပြီး” မိုးမြေ။ ၁၇၃။ ၃၊ ယှဉ်တွဲသည်။ ပေါင်းဖက်သည်။ “အဘက်မဆင့်၊ မတင့်မအပ်၊ စေ့စပ်ဘယ်သို့ပြုချေပြီအံ့” ဘုလင်* ၁၃၂။ ၄၊ သိပ်သည်းသည်။ ကျနသည်။ သေချာ သည်။ “မြို့မည်သည်ကား...အင်္ဂတေအတိလည်း ချောမြေ့ စေ့စပ်စွာ၏” ဓာကျော်။ ၂၅။ ၂၊ အမှုကိစ္စကို ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သည်။ “အမြန်သွား မိရသားနှင့် လိုက်ရအောင် စေ့စပ်ပါ။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၃၈။

စေ့စပ်ရေး - န / စေ့စပ်ရေး / သဘောတူညီချက် ကျေအေး ချက် ရရှိရန် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး ဆက်သွယ်ခြင်း။ “ငြိမ်းချမ်း ရေးကိုသာ လိုလားပါသည်။ စေ့စပ်ရေး လုပ်လိုပါသည်။” နှစ်ကျော့။ ၃။

စေ့ဆော် - ကြံ / စေ့ဆော် / ခ၊ အားပေးသည်။ တိုက်တွန်း သည်။ “မင်းကြီး။ စေတနာသည် စေ့ဆော်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏” မိလိန်။ ၉၅။ ၂၊ အားထုတ်သည်။ ကြိုးစားသည်။ “တအောက်မေ့မေ့၊ ညှဉ်နှေးကြိုးစား၊ စေ့ဆော်ငြားလည်း... ဈာန်မရှိရမည်၊ ရိပ်ခြည်မထင်” သ* ၃။

စေ့မြေ - ကြံ / စေ့မြေ / ခ၊ သေချာကျနသည်။ သေသေသပ် သပ်ရှိသည်။ “အိမ်ထောင်ပစ္စည်း ဆည်းသေချာ ကို၊ စေ့မြေ သေသပ်၊ စောင့်ရွက်တတ်၏” ကိုး* ၁၅၀။ “ကုန်သည် သားလျှင်သိုသားပစ္စည်း၊ သိမ်းဆည်းစေ့မြေ၊ ထုတ်၍ ရုံးစု၊ ကုန်ရင်းပြုလျက်” ဓာသိ* ၁၆။ ၂၊ ပိတ်ပြားပြားရှိသည်။ “မြို့သူလေ့၊ စေ့မြေ ဟန်ပန်း၊ ဆင်းနုတ်ကြန့်နှင့်” ကုသ* ၅။

စေ့ရွက် - န / စေ့ရွက် / ဝိယွက် / သစ်စေ့မှထွက်သော အပင်ငယ် တွင် ပထမဆုံးဖြစ်သောအရွက်။

စေး

စေး - နဝိ / စေး / စီး / ချွေပျစ်၍ ကပ်ငြိသည့် အစွမ်း ရှိသော။ “အကြင်ရသားသည် ခံတွင်းကို စေးတတ် ငြိတတ်၏။ ထို ရသားကို ချိုဆီမိုသော ရသားဟူ၍ သိရာ၏” အက်။ ၃။

- န / စေး / ချုံနွယ်များ ရွက်ကွေး ငြိယွက်နေသော တော။ “ပိုက်ထုပ်ထွေးထွေး၊ ပုတ်ပေါင်းစေးမှု၊ ခပ်စေးဖဲကြည့်၊ မြိုင်တလျှဉ်ဖြင့်” ဆ* ၇၀။

စေးကပ် - နဝိ / စေးကပ် / စီးကတ် / ကော်ရည်ကဲ့သို့ ချွေပျစ်၍ ကပ်တွယ်သည့်အစွမ်းရှိသော။ “လောဘဆိုသည်မှာ...အာရုံ ၌ စေးကပ်တတ်သောသဘော” မတ်စကင်။ ၁၇၈။ “ရေ

ဓာတ်ဆိုသည်ကား... စေးကပ်မှု တွယ်ကပ်မှု ယိုစီးမှုကို ဆိုသည်။” ရူပဒီ။ ၁၁၃။

စေးထိုင်း - နဝိ / စေးထိုင်း / စီးထိုင်း / အနည်းငယ် ကပ်ငြိစွတ် သည့်သဘောရှိသော။ “စေးထိုင်းသောအစာကို စားသောက် ခြင်း” သက်ရှည်။ ၁၁၂။

စေးထန်း - နဝိ / စေးထန်း / အနည်းငယ် ချွေပျစ်ကပ်ငြိသည့် သဘော ရှိသော။ “ချိုဆီမိုရသသည် အဆိပ်ကို နိုင်၏။ စေးထန်း၏” ဥတု။ ၄၇။

စေးနှု - နဝိ / စေးနှု / ခ၊ ကပ်ငြိသည့်သတ္တိရှိသော။ “ခွံညှန်နှင့် ငှက် ခစား ကပ်ငြိတတ်သော ကာမဂုဏ်” ဝိဇ္ဇနာ၊ ပ။ ၆၇၁။ ၂၊ (ပစ္စည်းဥစ္စာကို အထူးတွယ်တာမက်မောသဖြင့်) မပေးရက် မကမ်းရက် ရှိသော။ “ပစ္စည်းဥစ္စာကို မသုံးစွဲရက် ဘဲ စေးနှုသောသူသည်” ဟိတော။ ၂၂၂။

စေးပိုင် - နဝိ / စေးပိုင် / အလွန်ပျစ်ချွေကပ်ငြိသည့် သတ္တိရှိသော။ “တမန်းစေးပိုင်လာရန်...ကပ်တွန်းဖြင့် လေးကြိမ်မျှ စက်ရတ် ပေးရသည်” မြန်သွေး။ ၆၈။

စေးမခန်း - န / စေးမခန်း / သုံးခွပ် အရွက်ရှိ၍ အပွင့်နီပြီးလျှင် အစေးထွက်သော ဆေးဖက်ဝင်သည့် အပင်ပျပ်။ (ဝမ်းခန်းဟု လည်း ရှိသည်။) “...တပတ်စေး၊ သံတိုင်း စေးမခန်း၊ ၇ - ပါး အမျှကြိတ်” မာတြာ။ ၁၁၈။

စဲ

စဲ - ကြံ / စဲ / ပြုခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်းကိုစတင်ရပ် အဆုံးသို့ ရောက် သည်။ ရပ်သည်။ တန့်သည်။ နားသည်။ “လူလင်လည်း မိုးစဲပြီးသော်...ကွန်ယက်ကို ဆုတ်ဖျက်၏” ကိကုတ်။ ၄၁။

စဲခုံ - န / စဲခုံ / စည်းခုံ - န၊ ရှု။

စဲစဲ - ကြံဝိ / စဲစဲ / သစ်လွင် လတ်ဆတ်လျက်၊ စက်စက် - ကြံဝိ၊ လည်းရှု။ “ကောတုမ္မရစ်၊ ခေါ်မဖြစ်ဘိ၊ အသစ်စဲစဲ၊ ဝတ်ပြီး ရဲမှ” ပေပျို့* ၆၀။

စဲ

စဲ - န / စိ / စပါးကျီ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ပြန်ပြန်ပြောပြော၊ ဘောဘောသိသိ၊ စဲကျီတိုက်ကြ၊ အနှက်မျှချည်း၊ ဖြင်ပေါပည်း လျက်” ကိုး* ၃၅။

စော

စော - ကြံ / စော / အချိန်ကာလ၏ အဦးအစ ကျသည်။ နောက်မကျမှ အလျင်အဦး ဖြစ်သည်။ “ဝါခေါင်လ၌ နေထွက် တနင်္ဂနွေ နောက်ကျ၏။ နေဝင် တနင်္ဂနွေ စော၏” လောကုပ္ပ။ ၁၂၈။

စော - ကြံ / စော / ခ၊ သတိပြုသည်။ အောက်မေ့သည်။
 “အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ကုသိုလ်ကို စော၍ သေကုန်၏။”
 ကမ္မဋ္ဌနု။ ဂ။ ၂။ တွေးတောသည်။ အာရုံစိုက်သည်။
 စိတ်ဝင်စားသည်။ “သေခါနီးမရဏာသန္နဇောမှာ ကုသိုလ်ဇော
 စော၍ ကုသိုလ်အာရုံကို အောက်မေ့ ထင်မြင်၍ သေရမူ။”
 ဓမ္မဒီ။ ၁၂၅။ “ခြေရင်းတော် အလုပ်အကျွေး ဖြစ်လိုသော
 စိတ်ဇောကို စော၍။” ဝံသမေ၊ ပ။ ၃၈။ ၃၊ ဖြစ်ပေါ်
 သည်။ “ထိုစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ ဇောသည် စော၏။” မင်
 လတ်။ ၆၈၀။

စော - နဝိ / စော / ဝိသေလေးစားအပ်သော။ ချစ်ခင်မြတ်နိုး
 အပ်သော။ အထွတ်အမြတ်ထားအပ်သော။ “ဓမ္မခါမုနော၊
 ဘေးလောင်းစောတို့၊ ပြန်ပြောနိုင်၊ ပြုကြီးခံသား၊ ပုဂံဆိပ်
 ခင်း။” ပုံတောင်* ၂၈။ [ရှမ်း]

စောကြော - ကြံ / စောကျော / ပေါ်စစ်ဆေးသည်။ စုံစမ်း
 သည်။ ထောက်လှမ်းသည်။ မေးမြန်းသည်။ “ကြက်သွန်ခင်း
 ဆရာတော်ဘုရားကြီး စောကြော၍ မဟုတ်မမှန်ဟု ပြတ်စဲ
 ငြိမ်းလပြီးသောအခွံ ဖြစ်သည်။” သီလဝိ။ ၉၆။

စောစောစီးစီး - ကြိဝိ / စောစောစီးစီး / နောက်မကျပါ။ အလျင်
 ခြံစွာ။ ဦးဦးဖျားဖျား။ “မြတ်စွာဘုရားက အခွံကို သနား
 ပါလျှင် စောစောစီးစီးပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်တော့အံ့။” ဝံသမေ၊
 ၃။ ၃၇။

စောအက - န / စောအက / စောအဂ္ဂါ / ခ၊ မေးမြန်းစိစစ်အပြစ်
 တင်ဆိုသောသူ။ ကဲ့ရဲ့ ယုံစွပ်သောသူ။ စွပ်စွဲသောသူ။ စော
 ဒနာသောသူ။ “သူတပါးကို စောဒနာခြင်းငှာ အလိုရှိသော
 စောအကဖြစ်သော ရဟန်းသည်။” အဂ္ဂါ၊ ၈။ ၃၀၃။
 ၂၊ မေးမြန်းစိစစ် အပြစ်တင်ချက်။ “ခဲကတိလသော ပြဿနာ
 စောအကကို ခုတ်ဖျက်သင်ဖြေလျက်။” လျှောက်။ ဂ။
 ၃၊ ဆင်ခြေဆင်လက်။ [ပါ]

စောအကတက် - ကြံ / စောအကတက် / ခ၊ အကြောင်းအကျိုး
 ကို ဖော်ပြ၍ အခြေအတင် အငြင်းအခုံ ပြောဆိုဆွေးနွေး
 သည်။ “ကျမ်းကျင်သောဆရာ မတွေ့လျှင် အသက်မရှည်ရ
 ဘူးလောဟု စောအကတက်လျှင်ပေလိမ့်မည်။” သက်ရှည်။
 ၁၉၂။ ၂၊ ဆင်ခြေတက်သည်။ ဆင်ခြေဝင်သည်။

စောအကတ္တာ - န / စောအကတ္တာ / အောက်ရိုးက ချမှတ်သော
 အမိန့်ကို မကျေနပ်၍ ယင်းအမိန့်ကို ပြင်ဆင်ပေးရန် တရား
 လိုက်ဖြစ်စေ၊ တရားခံကဖြစ်စေ အထက်ခိုးသို့ လျှောက်
 တားသောအလှူ။

စောအကဝင် - ကြံ / စောအကဝင် / ခ၊ အချေအတင်ပြောဆို၍
 ငြင်းချက်ထုတ်သည်။ “ဘုရားဟောတော်မူအပ်သောကမ်းသည်
 ယခုဘဝ ပြုလုပ်အပ်သော.... ကမ်းကိုယူခြင်းငှာ မဆင်ပါ။ ...
 ရှေးဘဝက ပြုခဲ့ဘူးသောကမ်းကြောင့်သာ ဖြစ်ရပါသည်ဟူ၍
 စောအကဝင်ဘွယ်ရှိ၏။” လက်စွဲ။ ၂၃၆။ ၂၊ အောက်ရိုးက
 ချမှတ်သော အမိန့်ကို မကျေနပ်၍ ယင်းအမိန့်ကို ပြင်ဆင်
 ပေးရန် တရားလိုက်ဖြစ်စေ၊ တရားခံကဖြစ်စေ အထက်ခိုးသို့
 လျှောက်ထားသည်။

စောဒနာ - န / စောဒနာ / မေးမြန်းစိစစ်သောစကား။ မေးမြန်း
 စိစစ် အပြစ်တင်ဆိုသော စကား။ “တိဿမထေရ်အား ဟုတ်
 မှန်သော သဘောရှိသော အန္တိမတ္တမြင့် စောဒနာခြင်း
 သည်။” မဟာဝင်။ ၃၇၄။ [ပါ]

- ကြံ / စောဒနာ / မေးမြန်းစိစစ်သည်။ အပြစ် တင်ဆို
 သည်။ မေးမြန်းစိစစ် အပြစ်တင်ဆိုသည်။ ကဲ့ရဲ့ ယုံစွပ်သည်။
 “မိမိပင်လျှင် မိမိကိုယ်ကို စောဒနာလျက် ငိုကြွေးမြည်တမ်း
 ၏။” သာမ၊ ၃၇။ [ပါ]

စောဒနာတုံ - န / စောဒနာတုံ / တုံ ပြန်၍ မေးမြန်းစိစစ် အပြစ်
 တင်ဆိုသော စကား။ “ဓမ္မပညာရှိကဲ့သို့ ဤသို့သော
 စောဒနာတုံဖြင့် ဖြေမိရှိပါ၏။” စွယ်၊ ၃။ ၁၉။

စောဇီး - န / စောဇီး / ပေါ် မြင့်မြတ်သောသူ။ “ဗြူးပြတ်
 လျှည်း၊ မင်းစောဇီးအား၊ ရွှေထီးနှင့်နှင်၊ တန်းဘာဆင်၍။”
 ဘုလင်* ၂၅၄။

စောပြာ - န / စောပြာ / ပင်ခြေတွင် သစ်ပါးပျဉ်းကြီးများ
 ထွက်သော ဂေထရာကျော်အောင် မြင့်မားတတ်သည့်
 သစ်ပင်ကြီး။ (အသားပူသည်။ လေ့ပုပ်ရသည်။ ယွန်းသောစွာ
 လုပ်ရသည်။ သစ်ပုပ်ပင်၊ သိုင်းပင်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)
 “ကျွန်တောသမ္ဘရာ စောပြာသစ်တော်၊ တဖော်သစ်ကြား။”
 ဟင်္သာ* ၆။

စောရနက္ခတ် - န / စောယနက်ဝတ် / သူခိုးနှင့် ဆိုင်သော
 နက္ခတ်။ “အဂ္ဂိလိမာ.... စောရနက္ခတ်နှိုက် ဖွားသည်။”
 ကံကုတ်။ ၆၄၃။ [ပါ]

ဇော်

ဇော် - န / ဇော် / အနံ့အသက်။ အဓာတ်။ (မနှစ်သက်သော
 အခါ သုံးလေ့ရှိသည်။) “ဓမ္မဗျူဟာ၊ တောဇော်ကြ၊ ကြူ၊
 ခိုင်တပွဲမော၊ ခေါခေါယုံ၊ ရွပ်၊ ဦးစွပ်သင်တိုင်း။” မနော*
 ၁၇။

ဇော်ကား - ကြံ / ဇော်ကား / တတက်သားကို ခိုင်ခိုင်စွာ
 ကျူးလွန်ပြောဆိုပြုမူသည်။ “ဓိတ ၂ ပါးကို.... ဇော်ကားရင်
 ငါရွှေ့က အသေခံမယ်။” စက္ခု။ ၁၇။

ဇော်ကားဇော်ကား - ကြိဝိ / ဇော်ကားဇော်ကား / တတက်သားကို
 ခိုင်ခိုင်စွာကျူးလွန်လျက်။ “ငါ့ကို မင်းကေထုတ်ချီးမြှောက်
 လေပြီဟူ၍ ဇော်ကားဇော်ကား သူခင်သိမ်းတို့ ကို... ကြိမ်း
 ဝါးသည်။” ကိပ္ပံ၊ ၄၄၃။

ဇော်ကဲ - န / ဇော်ကဲ / ရွေးခေတ် ကရ်လူမျိုးတို့ ၏ အကြီး
 အကဲ။ “ဗြူ သီးစားသား၊ ဇော်ဘွားဇော်ကဲ၊ ကိုယ့်စွဲတပ်
 ရေး၊ ပြောင်းလေးသေနက်။” သီလဝိ* ၈၃။

ဇော်ဘွား - န / ဇော်ဘွား / ခ၊ ရွေးခေတ် ရှမ်းလူမျိုး တို့ ၏
 အကြီးအကဲ။ (ဇော်ပွား၊ ဇော်ပွားဟုလည်း တွေ့ ရသည်။)
 “အောက်ဆင့်ဇော်ဘွား၊ ထက်သိကြားဟု ကြိမ်းဝါးသိုင်း။”

ခင်ထွေး* ၉။ [၅၆] ၂။ ကောက်ကြီးပေါ် တပျိုး၏ အပည်။ “မစိုရမိကတော်က စေခံသွားဆန် ၄ တင်း၊ ဟက်ဆန် ၄ တင်း၊ ရုံးတော်သို့ ပို့လှာသည်။” အင်ရုံ၊ ၁၃၅။

ခံ

ခံ - ကြို / စန် / ခ၊ ချမ်းသာကို ခံစားသည်။ “သားသမီး ပျို့ကား ဆိုးခံ ကောင်းခံဖြစ်သည်။” နှ။ ၈၁။ ၂။ ခမ်းနားကြီးကျယ်ချမ်းသာစွာ နေထိုင်သည်။ မြင့်မြတ်သူတို့ ကိန်းအောင်မွေ့လျော်နေထိုင်သည်။ “ပျော်မွေ့သာယာ၊ ဝတ်နံသာသို့၊ မယာသုခ၊ စံကြကုန်ပြီ။” ကိုး* ၁၁။

ခံ - ကြို / စန် / နှိုင်းယှဉ်သည်။ ဂုဏ်ချင်တူညီပုံကို ချင့်ချိန်သည်။ “တိုသောဝတ္ထုနှင့် ခံသော အရှည်မည်၏။” ဝေါ။ ၁၅၉။

- န / စန် / အရှည်အချင်း နှိုင်းယှဉ်ရန် အခြေခံပြုထားသောအရာ။ နှိုင်းယှဉ်အပ်သောအရာ။ အကောင်းဆုံး။ နုစုနာ။ “ဗျေကြန်ဆစ်မျက်၊ အိပ်မက်မိဗွံ၊ ခံပုံမီးဖို။” ကိုး* ၆။ “ထိုမှိုသော်လည်း စံမျှမှ၊ စံမျှသော်လည်း သဘောရမှဟူ၍ ဘုံကျော်တုလွတ်ဆရာတော် အခိန်ရှိသည်။” ဝေါ။ ၁၇၆။ “တနိုင်ငံမှတနိုင်ငံသို့ စံပြုလုပ်ပြသရန် ပေးပို့သည့် အရပ်ရပ်ကုန်များ။” သုသော၊ ဆ။ ၃၈၀။ “မလွန်မကြောက်ရွံ့၊ အားလုံးနွံမျှ၊ စံမြစ်စလောက်၊ မိုးဆုံး အောက်ဝယ်။” ဒေး* ၂၂၆ (၁)။

ခံကား - န / ဇဂါး / အနွှေးသောပန်းများ ပွင့်သည့် သစ်ပင်ကြီး။ (အဝါရောင်ပန်းပွင့်သောအပင်၊ အဖြူရောင်ပန်းပွင့်သောအပင်၊ နီဝါရောင်ပန်းပွင့်သောအပင် ဟူ၍ အမျိုးမျိုး ရှိသည်။) ကဆုန်လ၏ရာသီပန်းဟု အမှတ်ပြုသည်။ “ပယ်ပွင့်ဖြူ၊ ရွှေတူခံကား၊ ချောင်းပွင့်ဝန်း။” ဘုလင်* ၃၂။

ခံကားစိမ်း - န / ဇဂဇိန်း / အရောင်စိမ်းဝါ၍ ရနံ့မွှေးသောပန်းများအတွက် ဥယျာဉ်မြေမြေတို့တွင် စိုက်ကြသည့် သစ်ပင်ကြီး။ ကတင်ငန်းပင်။ (စကားစိမ်းဟုလည်းတွေ့ ရသည်။)

ခံကားရွက် - န / ဇဂါးယွက် / လှေဦးတုံး၏ ပြားချပ်သော အပိုင်း။ (စကားရွက်ဟုလည်း တွေ့ ရသည်။) “စံပယ်ပျံ့ပျူ၊ စံပယ်ပွေ၊ လှေဦးစကားရွက်။” ဘတ်ထူး* ၃၇။

ခံကိုက် - ကြို / စန်ကိုက် / စံအဖြစ်ထားသောအရာနှင့် ဂုဏ်ချင်းညီညွတ်သည်။ “ဂရိတ်မြိတ်... တွင်သုံးသော စံတော်ကိုက် ယာဝိကို... ဥပဒေနှင့်ညီမျှသော ခံကိုက်ယာဝိဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။” မြေတိုင်း။ ၁၉။

ခံကိုန်း - န / စန်ကိုန်း / [သင်္ချာ] စံအဖြစ်ထားသော ကိန်း။ “ဒသမကိန်းတခု၏ ကိန်းပြည့်ပိုင်းတွင် ခုကိန်းတခုသာရှိသော်၊ ဒသမကိန်းသည် ခံကိုန်းဖြစ်သည်။” သင်္ချာ။ ၈၂။

ခံကျောင်း - န / စန်ကျောင်း / ၁။ ဘုရားသခင်နှင့် သမာတော်တို့ သီတင်းသုံးရာ ကျောင်း။ “ဘုရားသခင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ခံကျောင်း၌ ကိန်းအောင်မွေ့လျော်စံနေတော်

မူစည်။” ကညော။ ၁၂၂။ ၂။ ပုံတော်မူသော ရဟန်းတော်၏ အလောင်းကို ကေတုထားရန် သီးခြားဆောက်လုပ်ထားသော ကျောင်း။ နိဗ္ဗာန်ကျောင်း။ “ခံကျောင်းတော် ပန်းမြာသားဝိသီရိယနှင့်၊ မဇ္ဈိမကြီး အံ့လောက်ပါဟယ်။” ကဗျဉာဏ်၊ ပ။ ၁၄၀။

ခံကြောတ် - န / စန်ကျောဒန် / ယက်ကန်းစင်တွင် အတိုင်ချညှစ်လွှာအကြား ထိုးသွင်းထားရသော ဝါးတံ။

ခံချိန် - န / စန်ချိန် / တစုံတရာကို ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ခြင်း၏ အမြင့်ဆုံးအဆင့်။ “အဓိကခံချိန်သည်... ဆက်ဆံရေး ဖြစ်သည်။” ဘောဂ ၃၉။ “ငါဘုရား၏ တရားတော်ကို... ခံချိန်မထိုးကြလေနှင့်။” ဝိပဿနာ၊ ပ။ ၄၅။

ခံချိန်ကျိုး - ကြို / စန်ချိန်ကျိုး / မူလက အမြင့်ဆုံးဟု အသိအမှတ်ပြုထားသောအဆင့်ထက် ကျော်လွန်ပိုက်သည်။

ခံချိန်မီ - ကြို / စန်ချိန်မီ / သတ်မှတ် ထားသော အဆင့်သို့ ရောက်သည်။

ခံငှားခွန် - န / စန်ငှားခွန် / စံအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော မြေခွန်၊ အိမ်ခွန် စသည်။

ခံစား - ကြို / စန်စား / ခံ - ကြို၊ ၁။ ၂။ တို့နှင့် အတူတူ။ “မယားအမွေကို လင်၊ လင်အမွေကို မယား ခံစားပိုင်ချေသောကြောင့်တည်း။” နှ။ ၂၇၄။ “ရွှေနန်းစည်းစိမ်၌ အရှည်ခံစားလိုသော မင်းအကုသင်။” ဣပုံ။ ၃။

ခံတော်ချိန် - န / စန်ခေါ်ချိန် / တခုသော အသေ အတွက် စံအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော အချိန်နာရီ။

ခံတင် - ကြို / စန်တင် / အသင်လျှော်ဆုံးဟူ၍ သတ်မှတ်သည်။ စံအဖြစ် တင်ထားသည်။ “၁၃၀၀ ပြည့်နှစ် အရေးတော်ပုံကြီးကား မြန်မာရာဇဝင်တွင် ခံတင်ရလောက်အောင် ဖြစ်လေသည်။” သူ့လူ။ ၂၅၆။

ခံတင်း - န / စန်တင်း / စံအဖြစ် အစိုးရက သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းထားသော စပါး၊ ပဲ၊ ပြောင်း စသည် ဖြင့်သော တင်းတောင်း။ “အစိုးရ၏ ခံတင်းမှာ ၉ ဂါလန်ဝင် သမာဓိတင်း ဖြစ်၏။” မြန်သွေး။ ၁၈၄။

ခံထိုး - ကြို / စန်ထိုး / စံနှင့် ညီမညီ နှိုင်းယှဉ်သည်။ “သမဝါယမ အသင်းများကို စံထိုး၍ပြပါသည်။” မာစ။ ၆၁။

ခံနှုန်း - န / စန်နှုန်း / စံပြုထားသော သတ်မှတ်ချက်။ “လယ်ဥန်တော်ခံနှုန်းဥပဒေခွဲ လယ်ခေတ္တ အဆမတန်မပေးရ။” လယ်မြေ။ ၁၅။

ခံပယ် - န / ဇပယ် / မွေးသော အပွင့်ဖြူပွင့်သည့် ချပ်ပင်။ (နယုန်လရာသီပန်းဟု အမှတ်ပြုသည်။ စံပယ်အမျိုး များစွာ ရှိသည်။)

ခံပယ် - ကြို / စန်ပယ် / တင့်တယ်သည်။ ကျက်သရေရှိသည်။ တင့်တယ်သောအတွက်ကို ဆောင်သည်။ အသရေကိုဆောင်သည်။ တင့်တယ်စွာတည်နေသည်။ “ဗိမာန်ထဲဝယ်၊ အမြဲစံပယ်၊ တန်ခိုးကြွယ်သား၊ ငါ့မယ်မင်းစိုး။” ဘုလင်* ၁၄၅။ “မြတ်သောဘုရား၏ စံပယ်ခြင်းဖြင့် ရတနာဂုဗ္ဗ ထွက်သော ရွှေခြင်္သေ့။” ဣကုဏ်။ ၁၅။

စံပယ်တင် - ကြံ / စံပယ်တင် / သက်နှံ။ ပုဆိုး၊ ပါ။ စသည်ကို လက်ဝဲပခုံးတွင် တစတင်ထားပြီးလျှင် ကျန်တစကို ကျောမှ သိုင်းကာ လက်ယာချိုင်းအောက်မှလျှင် လက်ဝဲပခုံးပေါ် တင်သည်။ “ပုဆိုးကို စံပယ်တင်၍” ထိုကုန်။ ၅၇၅။

စံပယ်တင်မိုး - န / ဗဗယ်တင်မိုး / အထက်နှုတ်မင်းအနီး ပါးပြင် ပေါ်တွင် ပေါက်သောမိုး။

စံပယ်ဗူး - န / ဗဗယ်ဗူး / ကောက်ကြီးပေါးမျိုးအဝင် စပါး တမျိုး။

စံပျော်ရည် - န / စံပျော်ရည် / [ဓာတု] စံအဖြစ် ထားသော ပျော်ရည်။ “စံပျော်ရည်တခုကို အသုံးပြု၍ အခြားပျော်ရည် တခု၏ ပျော်ရည်အင်အားစွာမွှေးခြင်းကို တိုက်ထရေးရှင်းဟု ခေါ်သည်။” ဓာတုလင်း။ ၁၂၈။

စံပြ - န / စံပြမျှ / စံပြခံရသော။ စံပြခံရသော အရာ။ “သစ်တောဟာ ပြည်သူ အမျိုးသမီးတို့ရဲ့ စံပြဖြစ်လို့ ငါ့သားတော် အလိုကိုလိုက်ရမယ်” လောရည်။ ၁၀၈။

စံပြဇာပိအား - န / စံပြမျှသုတ်သား / ကုန်ပစ္စည်း ပိုမိုထုတ်လုပ် ခြင်းသော သတ်မှတ်ထားချက်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၍ စံအဖြစ် ထားခြင်းခံရသော အလုပ်သမား။

စံမြောက် - ကြံ / စံမြောက် / စံအဖြစ် ထားလောက်အောင် ကောင်းမြတ်သည်။ “နားခေါင်းလက်ကြပ်၊ လက်စွပ်ရွှေပန်း... ကိုယ်စီဆင်၍၊ နတ်သွင်စံမြောက်၊ ကြိုင်သစ်အောက်ဝယ်၊ ဝင်းတောက်မြောင်ရွှင်” ညွှန်ပေါင်း၊ ၁။ ၄၁။

စံမြန်း - ကြံ / စံမြန်း / နေတော်မူသည်။ “ရွှေထီး ရွှေနန်း၊ စံမြန်းစံပေါ်၊ ဦးကိုင်အုပ်ပိုက်၊ သုံးတက်ပြည်လုံး” ဗမာ* ၁၄။

စံယူ - ကြံ / စံယူ / နှမနာယူသည်။ အတောက်အထား ပြုသည်။ “ကိုယ်အောက်ကျကျနေသောသူတို့ကို စံယူ၍ နှိုင်းစာ ကြည့်ခွါပါ” ဟိတောပြန်၊ ၅။

စံရွေး - ကြံ / စံရွေး / ခါ အကောင်းဆုံး၊ အမြင့်ဆုံး၊ အတော် ဆုံးအဖြစ်ဖြင့် ရွေးချယ်သည်။ ၂ [၂၀၈] အလိုမကျနိုင် ဖြစ်သည်။

စံလေထုစိအား - န / စံလေထုစိအား / [ရွပ်] စံအဖြစ် ထား သော လေထုစိအား။ (ပင်လယ်ရေပြင်ညီ၍ အောက်ခံ ၁ စတုရန်း စင်တီမီတာဧရိယာနှင့် အမြင့် ၇၆ စင်တီမီတာရှိ ပြား၊ ဓါတ်အားသည် စံလေထုစိအားဖြစ်သည်။)

စံသီး - န / စံသီး / [ပေါ] စံနမူနာအဖြစ် ထားအပ်သော မိန်းမ။ “အလတ်အကြီး၊ ညီရသီးသား၊ စံသီးတင်တော်၊ သမီး တော်တို့” ဟင်္သာ* ၆၉၉။ (စံသီးဟူသည် တွေ့ရသည်။)

စံအပူချိန် - န / စံအပူချိန် / [ရွပ်] စံအဖြစ်ထားသော အပူ ချိန်။ (စံအပူချိန်မှာ သုညဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ဖြစ်သည်။)

စံ

စံ - စည်း / စံ / ခါ အမေးကိုပြုသော စကားလုံး။ “သမိန် အဲပရိုသီးသေသည့်ဆိုသည်ကို ခိုလှမ်းကြားစံ” ကုလား၊ ပ။ ၄၂၈။ ၂၊ ပုစိပြည့်မုံမျှ အစိပျယ်လေးနက်မုံမျှ သံရသော

စကားလုံး။ “ထုဂိုင်းခြေအံ့၊ မခြေခွာသား၊ ချစ်နံ့မျှတည်း၊ စုလည်းမျက်စိ၊ ရှိလည်းသလော။” ဘုံ* ၆။

စို

စို - နဝိ / စို / ခါ ရေ သို့ မဟုတ် အရည်စွပ်စွပ် တည်ရှိသော။ စိုစွတ်သော။ “ရွှေမျှင်းမင်းမျိုး၊ သိုးသိက္ခိနှင့်၊ ညီအစ်ကိုကို၊ သိစိုစွပ်သို့၊ လွှပ်ရစ်တော့လော” ဂဏ်။ ၁၀၈။ ၂၊ လန်းဆန်း သစ်လွင်သည့် အရောင်ရှိသော။ “ပန်းရည်တောင်စာ၊ ရုပ်ဆင်းဝါသို့၊ နီလာမုဉ်း၊ မြကျောက်ညိုလွင်” သစ္စာ* ၅၂။

စိုစိစိ - ကြိဝိ / စိုစိစိ / အေးစက်စက်။ မပူမလင်း။ မြူစိစိ။ “ဗာလူမျိုးတို့ အား ကုလားတို့က စိုစိစိနှင့် တအိမ်ညှင်း လာသောကြောင့်” ကုလားစွဲ။ ၁၆။

စိုစိုမျိုးမျိုး - ကြိဝိ / စိုစိုမျိုးမျိုး / နုနယ်လန်းဆန်းစွာ။

စိုစိုစပ်စပ် - ကြိဝိ / စိုစိုစပ်စပ် / အသားအရေ ကြည်လင် စိုစပ်စပ်စွာ။ “သင်သည်လည်း အရွယ်နုပျို၍ စိုစိုစပ်စပ်နှင့် လျောက်ပတ်တင့်တယ် ချစ်ခင်တွယ်သောရုပ်အဆင်း ရှိပေ တယ်” ထေရီ၊ မ။ ၇၄။

စိုစွတ် - နဝိ / စိုစွတ် / စို - နဝိ၊ ခါ နှင့် အတူတူ။ “စိုစွတ်သော အဝတ် ဝတ်သည်။ စိုစွတ်သောဆံပင် ရှိသည်ဖြစ်၍” မေပု၊ စ။ ၄၀၉။

စိုထိုင်း - နဝိ / စိုထိုင်း / ရေ သို့ မဟုတ် အရည်၏သတ္တိ ကူးစက် နေသော။ မမြောက်မစိုဖြစ်သော။ “မိုးရိုးမီးခြစ်သည် မိုး အခါ၌ စိုထိုင်းနေသဖြင့်... အသုံးရလည်း မလည်း၏” ဗမာ။ ၅၇။

စိုထိုင်းဆ - န / စိုထိုင်းဆ / လေထုတွင် ရေငွေ့ မည်မျှပြည့်ဝ နေသည်ကို ပြသကိန်း။

စိုပြည် - နဝိ / စိုပြေ / စိုပြီ / ခါ ဖြူးမြည်ပင်သော။ “ပုဂံနယ် မှာ ရွှေ အခါက စိုပြည်သည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၃။ ၁၃၄။ ၂၊ လန်းဆန်း ကြည်လင် လှပသော။ “အသားအရေကို စိုပြည်စေတတ် သည်” ဥတု။ ၁၂၅။

စိုစပ်စပ် - ကြိဝိ / စိုစပ်စပ် / အရည်စွပ်စွပ်လျက်။ “ဦးခေါင်း ညွှန်ရွှည်၊ ဆိုက်ကာတည်လျက်၊ မျက်ရည်စပ်စပ်၊ စိုစပ်စပ် နှင့်”။ “ရင်အပ်ရစ်စာနုသတည်း” ဇမျိုး* ၁၆၀။

စိုရွှံ - နဝိ / စိုရွှံ / ရေ သို့ မဟုတ် အရည်များစွာ စွတ်သော။ “နယုန်ဝါကျွတ်၊ နှင်းစွတ်စိုရွှံ၊ တပို့တွဲကျ၊ ရောက်ပြန် ကလည်း” ရသ။ ၃၉။

စို

စို - န / စို / အနောက်ဘက် ကောင်းကင်တွင် လေးကိုင်း သဏ္ဌာန် အရောင်ရနစ်မျိုးဖြင့် ပေါ်သောအရာ။ “သက်တင် စို လာ၊ နဖူးဖျားဝယ်၊ ရွှေပြားသင်းကျစ်” ဘုပေါင်း* ၇၆။ (စို ၎င်းတို့၊ စို တကိုင်း၊ စို တခါးပိတ်တို့ကို လည်းခေါ်)

စိုး - ကြံ / စိုး / ခ၊ မျက်ရည်၊ ချွေး၊ သွေးတို့ အနည်းငယ် ထွက်ပြေးသည်။ “လက်တဆစ်ခန့်ပြပြီး ခိုကနဲ သွေးစိုး လာ လေ၏။” ကန်း။ ၂၇။ ၂၊ အညွန့်အတက် ပေါ်ထွက်ပြေး သည်။ “ပုရန်ပုညောင်၊ ပေါက်စာမျိုး၊ စိုး စတော့၊ ပေါ်စာကဆွတ်။” ပေပျို့* ၃၂၃။ ၃၊ ပိုစွန့်ထွက်သည်။ “နှစ်ရာကစိုး၊ လေးကျိပ်မို လျက်၊ စိုး အထိန်းအား။” ကုသ* ၈၀။ ၄၊ စိုး ရည်ကို စုပ်ယူသည်။ (ပညာရင်စိုး သောက်စိုး သည်ဟု သုံးလေ့ရှိသည်။)

- နဝိ / စိုး / ပျို့နုသော။ ငယ်ရွယ်သော။ “ရွယ်စိုးရွယ် မိ၊ ရွယ်ခြောက်လံဖြင့်။” ဗေ* ၄၇၇။

- န / စိုး / ခ၊ ပေါ်ထွက် ပေါက်သစ်စပြစ်သော အညွန့် အညောင်။ “ဖွံ့ဖွံ့ပျို့၊ ပျို့၊ ချွေစိုး အညောင်၊ ချွေတောင် ပေါက်သို့။” ဆု* ၁၆၃။ ၂၊ သတ္တုမြတ်ရာတွင် သုံးရသည့် ဆောက်တမျိုး။ ကျောက်ဆစ်ရာတွင် သုံးရသည့် ဆောက် တမျိုး။ “ခိုင်ခက်ကြီးကို တမတ်သားလောက် စိုး နှင့် ဖြတ်၍ ပေးလိုက်။” စကားစည်း။ ပ။ ၆၇။ “ဝရခန့် အဖျားနှင့်တူသော သံစိုး ဖြင့် တောင်ကိုထွင်း၍။” ငါး။ ၅၁၄။ ၈၁။ ၃၊ ပျဉ်နှစ်ချပ်ကို စပ်ရာတွင် ဦးခေါင်းမြှုပ် ပျောက်အောင် ခိုက်သွင်းအသုံးချရသည့် သံချွန်၊ သစ်ချွန်။ “နံသေးမှ ခိုက်သွင်းသော အချွန်ကို စိုး ဟူ၍၎င်း၊ ပရစ်တိုင် ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုကြလေသည်။” လင်နီ။ ၁၃၇။

စိုး - န / စိုး / သူငယ်တို့ ဂျင်ပေါက်ကစားသောအခါ လည်နေ သောဂျင်ကို ကြိုးဖြင့်ရစ်ပတ်မြှောက်ယူ၍ လက်ဖြင့်ဖမ်းကိုင် စဉ် အော်ဆိုသော စကားလုံး။

- ကြံ / စိုး / လည်နေသောဂျင်ကို ကြိုးဖြင့်ရစ်၍ မြှောက် တင်ဖမ်းယူသည်။

စိုး - ဝိ / စိုး / ငါတို့ ယခုပင် အတူတကွ ဆော့စွက်ကြမည် ဆိုသော အဖြစ်ကို ပြသည့် စကားလုံး။ “ထိုကျောင်းသို့ နေသန်စင်ခြင်းငှာ ချဉ်းကပ်ကြကုန်စို့အံ့။” အကိုတ်၊ ၈။ ၅၁၇။

စိုး၊ ငုတ်တို - န / စိုး၊ ငုတ်တို / အပြည့်အစုံ မပေါ်သောစိုး။ “စိုး တကိုင်၊ နေတိုင်းရွာ။ စိုး ငုတ်တို တစုံစိုး။” ပုံ။

စိုး၊ စိုး၊ စိုး - ကြိဝိ / စိုး၊ စိုး၊ စိုး / ဖောဖောသံသီ။ များများ စားစား။ လောက်လောက်ငင။

စိုး၊ တကိုင်း - န / စိုး၊ တကိုင်း / စိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “မန် ကျည်းပင်ကြီး၌ စိုး၊ တကိုင်း ဆန်းကြယ်စွာ ပေါ်ထွက် လာသောကြောင့်။” လယ်တီ။ ၆။

စိုး၊ ခါးပင်တံ - န / စိုး၊ ခါးပင်တံ / နှစ်ထပ် ဆင့်၍ ပေါ်သောစိုး။

စိုး၊ ဆိုးပင်ပေါက် - န / စိုး၊ ဆိုးပင်ပေါက် / ရေစို၍ အညောင် ထွက်ကာ အပင်ပေါက်လာသော မျိုးစေ့။ “ခိုတ်တုန်း နယ်တုန်း မိုးအထွေ့လို့၊ ပေါးတွေလဲ စိုး၊ ဆိုးပင်ပေါက် ဖြစ်ကုန် ပါပြီ။”

စိုး၊ ပေါက် - ကြံ / စိုး၊ ပေါက် / စိုး၊ ထွက်ပေါ်သည်။ “အလျှံရဲ တောက်၊ စိုး၊ ပေါက် စိမ်းပါ၊ နီကျာကောင်ကင်၊ ချိပ်ရည်တွင် လျှင်၊ သွေးရင်စီးစီး၊ ဖြာဖြာစီးသို့။” လူနွှာနေ။ ၉၉။

စိုး

စိုး - ကြံ / စိုး / ခ၊ အာဏာပိုင် အဖြစ်ဖြင့် ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ် သည်။ “နောရတာယု၊ ပညာကျော်ဟိုး၊ ကမ်းနီး စိုး သား၊ တန်းခိုးထွန်းညှိုး၊ အပတ်ကြီးလျှင်။” ပြာသို၊ နိဂုံး* ၈။ ၂၊ ကြီးမျိုးကျပ်ကဲသည်။ “သိုးထောင်တော့ စိုး၊ ခြင်္သေ့မျိုး သို့၊ စိုးကြီးသပြင်း၊ နားရင်းတစ်တစ်၊ ပစ်သည်မှီလည်း၊ မသိန်းနား၊ မကြားကျိုးကျွန်၊ နေအံ့မှန်သား။” တန်ရ* ၂ [၂]။

စိုး - ကြံ / စိုး / ကြောင့်ကြစိတ်ပူသည်။ ရွံ့သည်။ ကြောက် သည်။ “မမြင်နေရက်၊ ငယ်ရွယ်သက်ကာ တောထွက်ခွံနိုး၊ ရွံ့ စိုးနေညား။” ကိုး* ၁၅။ “ပေးရမည်စိုး၍ လှည့်စား သည်။” ကိပ္ပံ၊ ၁၈၂။

စိုး - ကြံ / စိုးစန် / တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်၍ မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားသည်။ “တိုင်းပြည်နိုင်ငံအပေါင်းကို ငါသိမ်းအုပ် စိုးခံ တော်မူသည်။” လွတ်။ ၂။

စိုးစိုးစစ်စစ် - ကြိဝိ / စိုးစိုးစစ်စစ် / ကိုယ်ခန္ဓာတွင် မခံချိ မခံသာ ပျောက်တုပေါ်တု ကိုက်ခနားကျင်စွာ။ “ထိုင်အားကြီးတော့ ညောင်းစာယံ၊ ထိုတယ်၊ ကျင်တယ်၊ ပွတ်ဆိတ်တွေ ကိုက် သလို စိုးစိုးစစ်စစ် နေတတ်တယ်။” ရှင်း။ ၉၂။

စိုးစဉ်း - န / စိုးစဉ်း / အနည်းငယ်။ “မြတ်စွာဘုရား၏ အဝိနန္ဒယျ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်မြတ်တို့၏ စိုးစဉ်း သောအမြှက် ကို ပြဆိုရေးသားပေအံ့။” ပဒ။ ၃၁။

စိုးစိုင်း - ကြံ / စိုးစိုင်း / အုပ်စီး၊ ပိုင်ဆိုင်သည်။ “ပညာရန်သည် ဒလ၊ ဒဂုံ၊ ပုသိန်တို့ကို စိုးစိုင်းလျက် မင်းခြားပြု၍နေသည်။” သမန်၊ ၄။ ၇၈။

စိုးမိုး - ကြံ / စိုးမိုး / လွှမ်းခြုံ အုပ်စီးသည်။ အုပ်ချုပ်သည်။ မင်းပြုသည်။ မင်းမူသည်။ “ပြည်ဆောင်ဘက်ကို နှိပ်လျက် စိုးမိုး၊ ထို သေးသိုးလျှင်။” ပြည်ရန်* ၄၇။

စိုးရိမ် - ကြံ / စိုးရိမ် / စိတ်ပူသည်။ ကြောင့်ကြသည်။ ပူဆွေး သည်။ “ကြောင့်ကြစိုးရိမ်၊ ဖန်ကြိမ်များစွာ၊ ဆိုသောခါ၌။” ကိုး* ၂၆။

- န / စိုးရိမ် / စိတ်ပူခြင်း။ ကြောင့်ကြခြင်း။ ပူဆွေး ခြင်း။ သောက်။ ဗျာပါ။ “နောင်တဆယ်ကြိမ်၊ စိုးရိမ်ဆယ် ထွေ၊ မရှိမလွတ်။” သို* ၁၁၁။

စိုးရိမ်အား - ကြိဝိ / စိုးရိမ်အား / အလွန်စိတ်ပူပန်စွာ။ “ဂျက် ကဆန်အား စိုးရိမ်အကြီး လာရောက် ပြောကြားလာသည်။” စစ်သား၊ ၄။ ၁၆၄။

ဓက်

ဓက် - န / ဓက် / ခ၊ လှည်းဘီးကဲ့သို့၊ ဝန်းဝိုင်းသော အရာ။ “နေကပ်လဓက်၊ နှုန်းမောက်သို့၊ ဘဝကကြေငြာ၊ နတ်ခြောက် ရွာဝယ်။” ဝိနိ၊ ပ။ ၃၁။ ၂၊ လက်မှတ်လွှတ်ရသော ပြားဝိုင်းထက်ရှည်သည့် ခိနိယပြည် ရှေးသုံးလက်နက်။ “ဝါသ

အေမင်းသားသည် ဇော်နှင့်ပစ်၍ ဦးရီးတော် နှစ်ယောက်လုံး လွန်လျှင်” ဟိကုက်။ ၂၄။ ၃။ ၁။ ၁။ သေနတ် စသော လက်နက်သမန်။ “ထိုဇော်လက်နက်မှာ ပျဉ်းမာသောသံကို လုပ်သည်။” ဝေါလီ။ ၃၂။ ၄။ တချို့ချာလည်ပတ်နေသော အရာ။ “ဖြစ်လေရာမှ၊ သံသရာဇော်၊ အဆက်ဆက်လျှင်။” တန်ခိုး ၁၄။ ၇။ လုပ်အားစွမ်းရည်ကို ဖန်တီးနိုင်အောင် ကိရိယာ အမျိုးမျိုးကို စုပေါင်းတပ်ဆင်ထားသော အဆောက်အဦ။ ယန္တရား။ မီးနှင့်ဆိုင်သော မီးဇော်၊ မီးသင်္ဘော၊ မီးရထား။ သူဇာ။ ၁၂၄။ ၆။ လက်မှပစ်လွှတ်ရသော လက်နက်တို့ လိုရာကို ထိမှန်နိုင်အောင် လေ့ကျင့်ရသော ပစ်ကွင်း ပစ်ကွက် အမှတ်အသား။ “ဇော်ထား၍ ပြောင်းလဲသေနတ်ကို စမ်းစေသည်။” မှန်၊ တ။ ၁၁၅။ ၇။ ခြေပေါ် လက်ပေါ် တို့တွင်ရှိသည့် အရေးအကြောင်း အမှတ်လက္ခဏာ။ “လက်ဝါးတော်သက်၊ ပြက်ရက်သက်၊ ကွက်ကွက်ထင်ပေါ်၊ ဇော်ကိုမြှော်သို့။” ငရဲ* ၃၀။ ၈။ တရားရက်ကွက်သော ဇော်လက္ခဏာတို့ ပါရှိသည့် ဘုရားသင်္ခါ ခြေတော်။ ဘုရင် မင်း သောကြာမြတ်သူတို့၏ ခြေတော်။ “ရွှေဇော်နင်းနှိုင်း၊ ထုတ်ဆိပ်ဖြင့်၊ မြန်ထိပ်ခေါ်ထပ်” တန်ခိုး* ၂၁။ ၉။ တန်ခိုး။ ဘုန်း။ အာဏာ။ “မင်းချင်းတို့သည် မင်း၏ အာဏာ ဇော်ဖြင့် သတို့သားကို ယူ၍ သွားခဲ့ကုန်သည်။” ပါရာ။ ၄၇။ ၁၈။ ပြည့်စုံခြင်းလေးပါး။ (၁) ပဋိပစ္စေသေဝါသ၊ လျှောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေရခြင်း။ ၂။ ပုဗ္ဗေဓကတပညတား၊ ရှေးက ပြုမှုသော ကောင်းမှုရှိခြင်း။ ၃။ အတ္တသမ္ပာပဏိမိ၊ မိမိ ကိုယ် စိတ် ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည် ခြင်း။ ၄။ သပ္ပုရိသာဝဿယ (တနည်း။ သပ္ပုရိသုပုရိသာယ) သူတော်ကောင်းကို အဓိပြုခြင်းဟူ၍ လေးပါးရှိသည်။ “အနေလည်းကောင်း၊ အပေါင်းလည်းသင့်၊ အကျင့်လည်းမှန်၊ ပေးပြန်အလှူ၊ ဤလေးဆူလျှင်၊ ကြီးသူမြောက်စား၊ သူတော်အားကို၊ စီးပွားဆောင်ရွက်၊ စတုဇော်ဟု၊ လေးဘက်မှ။” ဓမ္မ* ၈၆။ ၁။ ယာဉ်အထူး။ “ရာက်သစ်ယာဉ်သည် ဇော်ဝင်ပျံနှင့်၊ တင်လှသင်၏။” မိန့်ကျော်။ ၂၇* ၂၄ (၂)။ ၁၂။ ဗေဒင်ပညာဖြင့် ထွက်ချက်၍ရသော မသွားအပ်သည့် အရပ်မျက်နှာကိုပြသည့် အမှတ်အသားတမျိုး။ “နေကားတန်ခိုး၊ လာသ်နေရေ့မြောက်၊ ဇော်ကားမြောက်တည်။” ကိရိယပ်။ ၈၃။ ၁၃။ ဘုန်းအာဏာကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်ဟု အယူရှိကြသော အမှတ်အသားတမျိုး။ (လျှာတွင်ပါသော အနက်ပြောက်ကို ခေါ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။) “မပသိုသည့်လျှာတွင်လည်း ဇော်ရှိသည်။.... ဝဇာဒိဓရာ ဟူသော အမည်ကို ခံသည်။” ကုလား။ ပ။ ၃၇၈။ ၁၄။ ဘုန်းရှိသူတို့၏ ခံတွင်းမှ ထွက်သည်ဆိုသော အရောင်အသွယ်။ “ဥက္ကာမုခမင်းကား ခံတွင်းမှ ဇော်ပြောင်ပြောင် ထွက်သောဟူ၏။” ကုလား။ ပ။ ၂၈။ ၁၅။ ကျီးမနားတန်ခွက်၊ ရွှေပြား၊ ငွေပြား စသည်တို့ကို အဝိုင်းပယ်ညှပ်၍ ကနန်းချောပြုလျှင် ကံထားမန်မှတ် စီရင်သဖြင့် ကာသမိ၌ ပြီးသည့် ဆိုကာ၊ ကပ်ဇော်တွင်ဖြစ်စေ၊ ပဲယာလက်မောင်းတွင်ဖြစ်စေ မြွပ်သွင်း

သောအရာ။ “သမာဓိ မှော်တွေပျက်ပြီး မြွပ်ထားတဲ့ ဇော်တွေထဲ ထွက်ကုန်လို့။” တဗိုမြ၊ ၄။ ၇၇။ [၁]။
ဇော်* - ၃ / ဇော် / ပုတ်စေ့သတ္တန် ကျလျော့မြစ်ပေါ်လာသော ရေ သို့မဟုတ် အရည်စုလယ်။ အဓက။ အပေါက်။ “ငါ၏ သွေးဇော်ကို ခံ၍ လိုက်ခဲ့လော့” ထိပုံ။ ၄၈။
ဇော်* - ကြံ / ဇော် / မင်း စသော မြတ်သောသူတို့ ဆိပ်သည်။ “ဘုရားမြတ်သောကား ဂန္ဓကုဇိုတိုက်၌ ဇော်တော်မူ၍” ပါရာ။ ၄၆။
ဇော်* - ကြံ / ဇော် / ၁။ တနေရာမှ တနေရာသို့ တဦးမှ တဦးသို့ ဆက်လက် ကူးပြောင်းသွားသည်။ “လျှပ်တပြက်ကို၊ ဗေဇော်သည်ရယ်၊ ရှုဆယ်ကီးခါ။” ဝဗု။ ပ။ ၆၁။ ၂။ လာရောက် ထိခိုက်သည်။ “ခွင့်မပြုပြု၊ မျက်လုံမျက်ခွက်၊ လရောင်ဇော်သို့။” တုံ* ၂။ ၃။ ဇွတ်သည်။ “ပန်းခါချရေကွက်၊ ဆေးမဇော်သို့။” ညွှန်ပေါင်း။ ပ။ ၆၀။
ဇော်* - ကြံ / ဇော် / တရုန် တရုန် ခိုင်နှိုင်း ယှဉ်ပြိုင်ကြည့်သည်။ ချိန်သည်။ ဆသည်။ ချိန်ခွင့်ခွက်တွင်ထည့်၍ အလေး ချိန်ဝန်ကို တိုင်းတာသည်။ “ကိုယ်နှင့်ဆယ်လေး၊ ရွှေဇော် ရှိပေးပါမည်။” ပုညဝတ်။ ၃၈။
ဇော်ကလေး - ၃ / ဇော်ကလေး / [စစ်] ဇော်သေနတ် အငယ်စား အပေါ့စားကို ခြုံ၍ခေါ်သော အမည်။
ဇော်ကိရိယာ - ၃ / ဇော်ကိရိယာ / ဇော်ယန္တရနှင့် ဆိုင်သော အစိတ်အပိုင်း တန်ဆာပလာ။ လူငယ်တိုင်း လယ်ယာ လုပ်ကိုင်ခြင်း ဇော်ကိရိယာ များ လုပ်ကိုင်ခြင်း....တို့ကို သင်ကြားပေးသင့်သည်။” လူမှု။ ၃၂။
ဇော်ကစစ်ကြေး - ၃ / ဇော်ကစစ်ကြေး / ဆံပင်ညှပ်ရသော အသွား စိပ် နှစ်ထပ်ပါသည့် ကတ်ကြေးတမျိုး။ (မြင်းမွေးညှပ်သော ဇော်ကတ်ကြေးလည်း ရှိသည်။)
ဇော်ကျ - ကြံ / ဇော်ကျ / [ဥပစာ] မပြတ်လေ သွားလာသည်။ “မိကိုဇော်ကျနေလို့ ဆိုပါတော့ကွယ်” ရွှေပြည်သာ။ ၁၄၁။
ဇော်ကြီး - ၃ / ဇော်ကြီး / [စစ်] ဇော်သေနတ် အကြီးစားများကို ခြုံ၍ခေါ်သော အမည်။
ဇော်ကြိုး - ၃ / ဇော်ကြိုး / ၁။ ဗဟိုဇော်တိုင်း၌ တစွန်းကိုချည်၍ ကျန်တစွန်းဖြင့် ပတ်ချာလှည့်ကာ ဇော်ဝိုင်းပုံ ရေးမှတ်ရသော ကြိုး။ “မြေအပြင်ယယ် သိကြားမင်းသည် ဇော်တိုင်း၌ ရပ်၍ နေပြီးလျှင် နားကိုဇော်ကြိုးပြု၍ လှည့်တော်မူ၏။” ကုလား။ ပ။ ၁၂၂။ ၂။ ပုဂံယောင်ကို လွှဲရသောကြိုး။ “ဇော်ပါစေချင်၊ ဇော်ကြိုးငင်သည်၊ ယောင်သလေး၊ သံချိုဇော်” ဘိုးရှင်* ၁။ ၃။ ဇော်ယန္တရား တပ်ဆင်ထားသော ကြိုး။ “ကျိုးနှင့်ကြိုး ဆိုသမျှကို ဇော်ကြိုးနှင့် ဆွဲငင်မြတ်ထားလေသောကြောင့် ... မြို့ရင်းသို့ မချဉ်းမကပ်နိုင်ချေ။” သုသော။ ၈။ ၁၄၃။
ဇော်ကွင်း - ၃ / ဇော်ကွင်း / ၁။ လက်မှပစ်လွှတ်ရသော ပြားဝိုင်း တက်ရှသည့် အိန်ယပြည် ရှေးသုံးလက်နက်။ “ပရမာဓေ နတ်ကား....လက်ဝဲ အထက်လက်က ရွှေဇော်ကွင်း အောက်လက်က ဟန်လှအောင် ပြုလုပ်ထား၏။” ကမ္ဘာဦး။ ၁၃၃။

၂။ ဩဇာအာဏာ ဘုန်းဟန်မိုးပျံ့နှံ့သက်ရောက်ရာ နယ်ပယ်
အေး။ “ကမ္ဘာတူကိန်း၊ သိန်းနှင့်လေးတွေ၊ သင်္ချေစက်ကွင်း၊
သည့်အတွင်းပယ်။” ဗေပျီ။ ၂၆၉။ ၃။ လျပ်စစ်၊ သံလိုက်
စသည်တို့၏ အားပျံ့နှံ့သက်ရောက်ရာ နယ်ပယ်အေး။
၄။ ကောင်းကင်မှကျဆင်းသော မိုးကြိုးလျပ်စစ်၏ အင်အား
ပျံ့ရာ နယ်ပယ်တို့။ “သိပ်လျင်သော မြေဆီ၊ မိုးကြိုး
စက်ကွင်း၊ သင်းချိုင်း၊ စစ်ပွဲ။” နရ။ ၆၅၁။ ၅။ စက်—န။
၆။ နှင့် အတူတူ။ “လေးသင်တလင်း၊ တင်းကုပ်တွင်းများ၊
စက်ကွင်းကောက်မြေ၊ သားရေချဉ်လွှာ၊ လွှားကားပေါ်တွင်။”
ပဉ္စာ။ ၂၅။ ၆။ ဝေါဟာသ် လေ့ယာဉ်တို့တွင် အလွတ်အ
ရေခြယ်ရသော အကွင်းတမျိုး။ “အချို့သော လှေကို ခွေ
စက်ကွင်း ထည့်ရသည်။” ကုလား။ ၃။ ၂၇၇။

စက်ကွင်းကွဲ—န / စက်ကွင်းကွဲ / သစ်သားတွင် အတိုင်ကို လှည့်
ပတ်ကာ အကနေသော အကကြောင်းတိုင်း။

စက်ကွင်းပြင်းအား—န / စက်ကွင်းပြင်းအား / (ရူပ) လျပ်စစ်
စက်ကွင်း၊ သံလိုက်စက်ကွင်းစသည်တို့၏ ပြင်းအား။ “သံလိုက်
စက်ကွင်းတခု၏ ကြားနေအမှတ် ဆိုသည်မှာ စက်ကွင်းပြင်း
အား ထူညပြင်သော နေရာပင်ဖြစ်သည်။” ရူပလင်။ ၇၁။

စက်ခလုတ်—န / စက်ခလုတ် / စက်ယန္တရားကို လှုပ်ရှားအောင်
စတင်နှိုးဆော် လုပ်ဆောင်ရာ ခလုတ်။ “ဆင်ရုပ်၊ မြင်းရုပ်မှ
စ၍ စက်ခလုတ်နှင့် ယန္တရားဆင်ပြီးလျှင်။” ဝံသသစ်။
၃။ ၃၅၇။

စက်ခေါင်း—န / စက်ခေါင်း / ၁။ ရထားတွဲများကို ဆွဲယူသော၊
တွန်းပို့သော စက်။ ၂။ အပ်ချုပ်စက်၌ စက်ခေါင်းတွင်တင်၍
အသုံးပြုရသော စက်ကိရိယာစု။ ၃။ စက်များ၌ ပစ်ခတ်အံ့။

စက်ချုပ်—ကြိ / စက်ချုပ် / အပ်ချုပ်စက်ဖြင့် အဝတ်ချုပ်
သည်။ “သမီးအငယ်က နေ့လည်ကျ စက်ချုပ်တယ်။ ညတိုင်ကျ
စာသင်လို့။” လူထု။ ၃။ ၅။ ၉၇။

—န / စက်ချုပ် / စက်ဖြင့်ချုပ်ခြင်း။ စက်ဖြင့်ချုပ်သော
အဝတ်အထည်။ “စက်ချုပ်နှင့် လက်ချုပ်။” လက်ခုံး။ ၅၇။

စက်ခွေ—န / စက်ခွေ / ဆီဆွဲနှုတ်ခမ်း မျက်နှာပြင်။ ဆုံပျဉ်။

စက်စက်—ကြိဝိ / စက်စက် / အရည် တစက်ပြီးလျှင် တစက်
အဆက်မပြတ် ကျလျက်။ “မျက်ရည် စက်စက် ငိုကြွေးလျက်
ပြန်စေပြီးလျှင်။” ဝေဇာတ်။ ၆၅။

စက်စက်—ကြိဝိ / စက်စက် / သစ်လွင်နုမျိုးလျက်။ “မြတ်စီနကား၊
ပွင့်စက်စက်၊ ပလ္လင်ချက်၌၊ ခုနစ်ရက်စပ်။” ခင်ကြီး * ၄။
အသစ်စက်စက် ခွေထမ်းစင်ထက်၌ စီးစေပြီးလျှင်။” ဗုဒ္ဓဝင်၊
၃။ ၂၄၇။

စက်စက်ယို—န / စက်စက်ယို / အဝတ်အထည်တမျိုး။ “ဖဲပုသိမ်၊
ပိုးပုသိမ်၊ နဂါးလိမ်သံပက်၊ စက်စက်ယို စတဲ့ အဝတ်အထည်
တွေကို.... ပေးသနားတော်မူလေ့ ရှိပါတယ်။” စာဆို။ ၁၁၁၄။

စက်စမ်းယာဉ်—န / စက်စမ်းယာဉ် / စက်ကောင်းသည် မကောင်း
သည်ကို သိနိုင်ရန် စမ်းသပ်မောင်းနှင်ကြည့်နေသော စက်ပြင်
ပြီးစ မော်တော်ကား သို့မဟုတ် အသစ်စက်စက် မော်တော်
ကား။

စက်ဆီ—န / စက်ဆီ / အင်ဂျင် စက်များ သက်သာ ချောင်ချို
အောင် ထည့်ရသော ဆီမျိုး။ “မျက်နှာပြင်၌ ရေနံချေးမြစ်စေ၊
စက်ဆီမြစ်စေ သုတ်လိမ်းထားရလေသည်။” ဂျင်နီ။ ၇၄။

စက်ဆန်—န / စက်ဆန် / စက်ဖြင့်ကြိတ်သော ဆန်။ “ရွာသူ
ရွာသားများသည် မောင်းဆန်ကို မသုံးချင်။ စက်ဆန်ကို
သာ ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။” စာ။ ၈၀။

စက်ဆန်—န / စက်ဆန် / စက်သီးအတွင်းရှိ လှည့်သော သီး။

စက်ဆုပ်—ကြိ / စက်ဆုပ် / ရွံသည်။ ရွံရှာသည်။ ကြောက်
လန့်သည်။ ငြီးငွေ့သည်။ မသတိဖြစ်သည်။ “ထိုသို့ မှန်း
ထားခြင်းသည်ကား ဘယ်ကို ရွံရှာ၍ ဘယ်ကို စက်ဆုပ်ရွံ
နေသနည်း။” ကိပု။ ၂၁၂။ “ခွေးကူးကို လူစက်ဆုပ်သကဲ့သို့။”
ဝိရိ။ ပ။ ၃၂၀။

စက်တော်ခေါ်—ကြိ / စက်တော်ခေါ် / မင်း၊ မိဖုရား စသည်တို့
အိပ်သည်။ “ဘုရင်မင်းခေါင် စက်တော်ခေါ်စဉ် ထားထမ်း
လျက် ခေါင်းရင်းတော်က နေ၍။” ကိပု။ ၁၃၀။

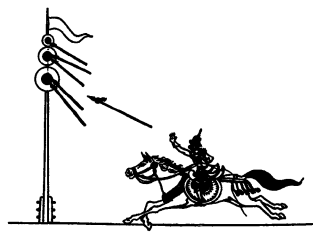
စက်တော်မြန်—ကြိ / စက်တော်မြန် / (ဘုရင်၊ မိဖုရားတို့ကဲ့သို့
သော) မြင့်မြတ်သတို့၊ ကြွချီသည်။

စက်တော်စု—န / စက်တော်စု / မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်
ရာ။ “နမ္မဒ်မြစ်ကမ်း၌ အောက်စက်တော်ရာ သစ္စဗန္ဓတောင်
ထိပ်၌ အထက် စက်တော်ရာအားဖြင့် နှစ်ဆူတည်း။” ဗုဒ္ဓဝင်၊
၃။ ၁၃၉။

စက်တင်—ကြိ / စက်တင် / ပုံနှိပ်စက်ပေါ်တွင် တင်သည်။ “ကြီး
ကြပ်ပြင်ဆင်စေ၍ ထပ်မံကာ စက်တင် ပုံနှိပ်အပ်ပါသည်။”
လင်းပြ၊ နိဒါန်း။ ၂။

စက်တင်ဗာ—န / စက်တင်ဗာ / ကိုးလမြောက် အင်္ဂလိပ်လ၏
အမည်။ မာစေးပြီမေ ဇွန်ဧရာပ၊ ဇူလိုင်၊ ဩဂုတ်
စက်တင်ဘာ။” ဗန္ဓ။ ၆၃၁။ [လိပ်]

စက်တိုင်—န / စက်တိုင် / ၁။ သေနတ်၊ လေး၊ လှံတို့ကို လက်
တည့် မတည့် ပစ်လွှတ်ခမ်းသပ်ရာ စက်ဝိုင်းများ ရေးကပ်
ထားသည့် တိုင်။ “စက်တိုင်တွင် စကားပွင့်ကိုထား၍ ထို
ကုလားကို သေနတ်နှင့် ပစ်ရသည်။ ချက်တိုင်းပင် မှန်သော
ဟူ၏။” မှန်၊ ၃။ ၂၆၈။ ၂။ သေဒဏ်သံသုကို သတ်ရာတိုင်။
“ငါလဲ စက်တိုင်လား ဘာလား ရောက်ရမှာတဲ့။” တွေ။ ၁၆၇။

စက်တိုင်

စက်တိုင် - န / စက်တိုင် / စက်လှည့်စက်တွင် အလယ်ချက်၌ စိုက်ထားသောတိုင်။ ပန်းလယ်တိုင်။ “မြေအပြင်ဝယ် သိကြားမင်းသည် စက်တိုင်၌ ရပ်၌နေပြီးလျှင် နဂါးကို စက်ကြိုးပြု၍ လှည့်တော်မူ၏။” ကုလား၊ ပ။ ၁၂၂။

စက်တန် - န / စက်တန် / သက်တန် / ၁။ မိုးပေါက် မိုးဖွဲကို နေရောင်ထဲ၌ အရောင်ရစွမ်းမျိုးဖြင့် ကောင်းကင်တွင် ကုန်းကုန်းကြီး ပေါ်သော အရာ။ “ညနေချမ်းခါ... အရှေ့အရပ်၌ အရောင် ပေါ်သည်ကို... စက်ကန်ထွက် ဘဉ်ဟု ခေါ်ကြပြန်၏။” သုတေသန။ ၅၂၁။ ၂။ အသားတွင် လက်ချောင်း ယော နီနီရဲရဲပေါက်သော ပြည်တည်နား ၁၂မျိုး။ “သွေးစုနား၊ ဝက်ခြံ၊ အသမာ၊ ဘင်နား၊ စက်စန်း၊ ယားနား၊ ယုန်သမာ။” ချိုသိမ်မိ။ ၁၂၇။ (တက်တန်ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

စက်တန်စရာဂါ - န / စက်တန်ယောဂါ / သက်တန်ယောဂါ / စက်တန် - န။ ၂။ နှင့် အတူတူ။

စက်တိုင် - န / စက်တိုင် / ၁။ စက်ကို ကြီးကြပ်သူ။ ၂။ ပင်မစက်ကို နေသားဆကျ တပ်ဆင်ခြင်း။

-ကြို / စက်တိုင် / စက်ကို စတင် အခြေချသည်။

စက်ထွန် - န / စက်ထွန် / သံအသွားများ တပ်ထားသော ဒဏ်ပုံတုံးထွန်။ (အသွားကိုလက်၌ ဓားစက် ကွင်းစက်ဟု နှစ်မျိုး ပြားသည်။) “ထွန်ရိုးရိုးမှတစ်ပါး ဓားစက်နှင့် ကွင်းစက်ခေါ်သော စက်ထွန်များလည်း ရှိသေးသည်။” စိုက်။ ၄၁၁။

စက်နာရီ - န / စက်နာရီ / တရက်ကို နာရီအားဖြင့် ၂၄ ပုံ အပိုင်းအခြား ပြုသော နေရီဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော အချိန်ကာလ။ တနင်္လာနေ့ စက်နာရီ ၃ ချက်တီး အချိန်တွင်။” မီး။ ၃၃၇။

စက်ပစ်ကွင်း - န / စက်ပစ်ကွင်း / သေနတ် လက်တည့်စမ်းရာ မြေကွက်။

စက်ပန်း - န / စက်ပန်း / အဝတ်ပေါ်တွင် စက်ဖြင့်ထိုးသော ပန်းပုံ။

စက်ပန်းနုတ် - ကြို / စက်ပန်းနုတ် / [၁၂၈၁] တိတ်တိတ်ပန်းအမှ ဆောင်ရွက်သည်။ မီးကြောင်းမိုးရက် ကြံစည်လုပ်ကိုင်သည်။ “နှိုင်းရေး ကိစ္စတို့တွင်... လက်ကြံတိုင်း စက်ပန်းနုတ်နေသည်။” နိုင်မြတ်၊ ပ။ ၇၈။

စက်ပြောင်း - န / စက်ပြောင်း / မှန်ပြောင်း။ “သဘောနာရီ စက်ပြောင်း အိမ်ခြောင်၊ သဘောတုံးဆာအရံ... များစွာ ရတော်မူသည်။” သုသော။ ၈။ ၁၄၉။

စက်ဘီး - န / စက်ဘီး / ၁။ သီးနှံစုရ တပ်ထားသော ခြေနင်းယာဉ်။ ဘိုဝဲကယ်။ ၂။ စက်ယန္တရားတွင် တပ်ဆင်ရသောဘီး။ “ငွေသွားစိပ် အမျိုးမျိုး စက်ဘီးအမျိုးမျိုး။” ဂရိ။ ၆၃။

စက်မလေယာဉ် - န / စက်မလေယာဉ် / တောင် ဆင်ခြေလျော့မှ အချိန်ဖြင့် လျော့ချခြင်းဖြစ်စေ၊ လေယာဉ်ပျံ သို့မဟုတ် ဓာတ်တော်ကား စသည်တို့၏ အင်ဂျင်နာကိုယူ၍ ဖြစ်စေ လေဟန်စီးကာ ပျံသန်းနိုင်သည့် စက်မပါသော လေယာဉ်တမျိုး။

စက်မောင်း - န / စက်မောင်း / စက်ယန္တရားကိုမောင်းသောသူ။

“ကပ်ပတ်နီး၊ ပဲ့ကိုင်၊ စက်မောင်း၊ မီးထိုး... စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ အလုပ်လုပ်နေကြသည်။” ခေတ်ဟောင်း။ ၈၄။

စက်မှုစတင်ထုန်းစေး - န / စက်မှုစတင်ထုန်းစေး / လက်မှုလုပ်ငန်းမှ စက်မှုလုပ်ငန်းသို့ အလျင်အမြန် ကူးပြောင်းသွားခြင်း။

စက်မှုပညာ - န / စက်မှုပညာ / စက်ယန္တရားနှင့် ပတ်သက်သော အတတ်။

စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း - န / စက်မှု လက်မှုလုပ်ငန်း / ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်း။

စက်မှုလုပ်ငန်း - န / စက်မှုလုပ်ငန်း / စက်ယန္တရားကို အသုံးပြုသော ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်း။ “စက်မှုလုပ်ငန်း တွင် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းကြီးများ၏ အောင်မြင်မှုသည် ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်နှင့် အမျှ။” ရေသောက်။ ၁၈။

စက်မှုလယ်ယာ - န / စက်မှုလယ်ယာ / စက်ယန္တရားများကို အသုံးပြု၍ လယ်ယာစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခြင်း။

စက်ရစ်ထိုး - န / စက်ရစ်ထိုး / ကြိုးကိုရစ်၍ ဝန်ကိုသွေ့စေရသော စက်။ “တံဘာတွင် တပ်ဆင်ထားသည့် စက်ရစ်ထိုးဖြင့် ဖွင့်နိုင် ပိတ်နိုင်လေသည်။” ရေသွင်း။ ၁၀။

စက်ရုပ် - န / စက်ရုပ် / အလိုအလျောက် လှုပ်ရှားနိုင်အောင် စက်ယန္တရား တပ်ဆင်ထားသော အရုပ်။

စက်ရုံ - န / စက်ရုံ / စက်ယန္တရားကို အသုံးပြု၍ ကုန်ထုတ်လုပ်ရာရုံ။ “လက်နက်စက်ရုံ... ယက်ကန်းစက်ရုံမှ ခွဲ၍ စက်ရုံအလုပ်လုပ်။” လွတ်။ ၈။

စက်ရစ်ရုံး - န / စက်ရစ်ရုံး / လူသတ်မှု၊ ခြိမ္မာ စသော အပြစ်ကြီးလေးသည့် ရာဇဝတ်မှုတို့ကို မူလ လက်ခံစစ်ဆေးရသော ရှေးခေတ် ရာဇဝတ်တရားရုံး။

စက်လေးပါး - န / စက်လေးပါး / ကောင်းမြတ်သော အခြင်းအရာ လေးပါး။ ၁။ ပဋိပစ္စဒေဒဝါသ၊ လျှောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေရခြင်း။ ၂။ ပုဗ္ဗေေ ကတပုညတ၊ ရွေးကပြုခဲ့ပွဲသော ကောင်းမှုရှိခြင်း။ ၃။ အတ္တသမ္မာပဟိမိ၊ မိမိကိုယ်၊ စိတ်ကို ကောင်းစွာ ခောက်တည်ရခြင်း။ ၄။ သမ္ပုရိသုပနိသယ၊ ပညာရှိ သူတော်ကောင်းကို အမှီပြုရခြင်း။ (စက် - န။ ၁၀ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။)

စက်လက် - ကြိဝိ / စက်လက် / (အရည်) အဆက်မပြတ် စီးယိုကျလျက် “မျက်ရည်စက်လက်နှင့် ပြောလေ၏။” မှာ၊ ၃။ ၁၈။

စက်ဆတ် - န / စက်လတ် / [စစ်] စက်ဆေနတ် အလတ်စားတို့ကို ခြုံ၍ခေါ်သော အမည်။

စက်လုံး - န / စက်လုံး / ဘောလုံး၊ ရွဲလုံးကဲ့သို့သော အရာ။ “ပုံ ၆ ကို ကြည့်ရှုလေ့လာပါ။... ဘောလုံး၊ ရွဲလုံးကဲ့သို့သော ထုတ်ချခြင်းသည်။ ၎င်းကို စက်လုံးဟု ခေါ်သည်။” ဂျီ၊ ပ။ ၇။

စက်လှေ - န / စက်လှေ / စက်ယန္တရား တပ်ဆင်ထားသော ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းသွား လှေကြီး။ “ကုန်တွေ လူတွေကို ကုယူတဲ့ စက်လှေပေါ်ကို။” ရွှေမဝ၊ ၁၃၇။ ၂၄၄။

စက်လှေကား - န / စက်လှေကား / ခရီးသည်တို့ကို အောက်သို့

သော်လည်းကောင်း၊ အထက်သို့ သော်လည်းကောင်း ယူဆောင်ရန် တပ်ဆင်ထားသော လေကား။ “လန်ဒန်မြို့ လက်ထောက်ကွဲယားဘုတရရှိ စက်လေကား။” ဘယ်ပို။ ၆၄။
စက်လှည့် - ကြိ / စက်လှ / [ဥပစာ] တိတ်တဆိတ် ညွှန်ပြစေ ခိုင်းသည်။ ကြိုဆိုသည်။ “အတွင်းက စက်လှည့်ခိုင်းတဲသ ကား ဘယ်သူပါနည်းဟု အရိပ်အကဲကို စောင့်စား၍။” စသိုက်၊ ပ။ ၇၆။

စက်ဝိုင်း - န / စက်ဝိုင်း / ၁။ (လှည့်သီးပုံ) ဝိုင်းဝိုင်းစက်စက် ရေးထားသော သဏ္ဌာန်။ “စက်ဝိုင်းတခု၏အတွင်း၌ ဒီဂရီ ၃၆၀ သာရှိစေ။” ကပ္ပ၊ ၃၀၂။ ၂။ စက်လက်နက်။ “မဟာပိန္နဲ နတ်ကား... လက်ခံအထက်လက်က စက်ဝိုင်း၊ အောက်လက် က နှာမောင်းဆုပ်လျက် နေ၏။” ကမ္မာဦး၊ ၁၃၃။ ၃။ ကမ္ဘာလုံး၏ ဝင်ရိုးစွန်းကို အလယ်ထား၍ သတ်မှတ်ရသော နယ်မြေ။ “အာတိတ်စက်ဝိုင်း ဝင်ရိုးစွန်းတို့၌။” ဇီဝက၊ ၆၄။

စက်ဝိုင်းခြမ်း - န / စက်ဝိုင်းကျွန်း / စက်ဝိုင်း၏ ထက်ဝက်ပုံ။
စက်ဝိုင်းပြတ် - န / စက်ဝိုင်းပျက် / စက်ဝိုင်းကို လိုရာက ပြတ်လျှင် ရသောအပိုင်း။
စက်ဝန်း - န / စက်ဝန်း / စက်ဝိုင်း - န။ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “စက်ဝန်းဆိုသည်ကား အပိုင်းကို ဆိုလိုသည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၆၄။

စက်သီး - န / စက်သီး / ကြိုးသွားလမ်း ထွင်းထားသော ဘီး (ဂင်ဆန်) တပ်ဆင်ထားသည့် ကိရိယာ။ (လေးလံသောဝန် ကို ကြိုးဖြင့်ဆွဲ၍ ချိမထွင်သည့် သုံးသည်။) “စက်သီးကို လက်လုပ်ရွှေဘော်နှင့် ချော၍ ပြီးစေသည်။” လန်ဒန်၊ ၅။ ၃၅၉။

စက်သေနတ် - န / စက်သေနတ် / စက်ယန္တရားဖြင့် ပစ်ခတ်ရ၍ အဆက်မပြတ် ကျည်ဆန်ထွက်သည့် အခြေတပ် သေနတ်။ “ဘိုလ်ရီပစ် တော်လှန်ရေး၌ စက်သေနတ်ကိုတပ်တွင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။” ကမ္မဉ္စာရ၊ ၁၆၈။

စက်သုံးဆီ - န / စက်သုန်းဇီ / ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ၊ ချောဆီ စသော စက်ယန္တရားတွင် အသုံးပြုရသော ဆီ။

စက်အမြောက် - န / စက်အမြောက် / စက်ယန္တရားဖြင့် အဆက် မပြတ်ပစ်ခတ်နိုင်သော အမြောက်။ “တစ်နစ်လျှင် အချက် များစွာ ပစ်ခတ်နိုင်သော စက်အမြောက်တို့ကို ပစ်ခတ်၍ ပြသပြီးနောက်။” သုသော၊ ဆ။ ၄၃၃။

စက္ကတုံး - န / စက်ကရုန်း / ချောခြစ်၊ ချောင်းကမ်းပါးစပ်တွင် ပေါက်သော သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ (အသားကို စဉ်း အရမ်း မီးခြစ်အိမ်၊ မီးခြစ်ဆန် လုပ်ရသည်။) “ငှက်ပျော့တန်းအုန်း၊ စက္ကတုံးရှိသော၊ ချဉ်စော်ကားတို့။” ငှာမ၊ ပ။ ၈၉။

စက္ကဗျူဟာ - န / စက်ကဗျူဟာ / စစ်သည်တို့ကို စက်ဝန်းပုံ စုဝန်း၍ စစ်ဆင်ခြင်း။ “စစ်ထိုးခြင်းမည်သည်ကား ပဒမဗျူဟာစစ်ထိုးခြင်း၊ စက္ကဗျူဟာစစ်ထိုးခြင်း၊ သကဗျူဟာ စစ် ထိုးခြင်းဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။” ငါး၊ ၂၃၃။ ၁၆၈။ [ပါ]

စက္ကရီတေရီ - န / စက်ကရီတေရီ / အသင်း၊ အဖွဲ့၊ ဌာနတခု၏ စာပေးစာယူကိစ္စ၊ မှတ်တမ်းမော်ကွန်းတင်ရေးကိစ္စ စသော

ကိစ္စကြီးငယ် ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ခန့်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်။ အကျိုးဆောင်၊ အတွင်းရေးမှူး။ စာချီ။ အတွင်းစန့်။ “အသင်း၏ အကျိုးတော်ဆောင် စက္ကရီတေရီတို့ မှာလည်း အသင်း၏အကျိုးကိုသာ ရွက်ဆောင်ရလေသည်။” စပယ်၊ ၇၆။ [လိပ်]

စက္ကဝက် - န / စက်ကဝက် / ၁။ ဝန်ပိုင်ကုမ္ပဏီကြီးတမျိုး။ “ဟင်္သာဝမ်း၊ တွန့်သဲတောကြက်၊ စက္ကဝက်တို့။” ဂါထာ* ၅၁။ ၂။ ဟင်္သာငှက်။ “စက္ကဝက်ဟူသည် ယခုမြန်မာတို့ က ဟင်္သာခေါ်သော အဓိအမှန်ကောင် နေတတ်သည့်ငှက်ကို စက္ကဝက်ငှက်ဟူ၍ မှတ်ရမည်။” ဥတု၊ ၁၇၆။ [ပါ]

စက္ကူ - န / စက်ကူ / ၁။ စာရေးချန် ပုံနှိပ်ရန် အလုပ်ရေးရန် ဟူသည့်အပိုင်း စသည်တို့ အတွက် သစ်ခေါက်၊ သစ်သား၊ ဝါး၊ ကောက်ရိုးစသည်တို့ကို ခြေခွအရည်ပျော်ကာ ပြုလုပ်ထား သော အချပ်အလွှာ။ “ညံ့ညံ့ထွားထွား၊ စက္ကူသားသို့၊ ယဉ်သွားထောင်ပြည့်၊ ချည်ကောင်းထည့်လျက်။” ဘိုး* ၄၃။ ၂။ အခေါက်ကို စက္ကူလုပ်ရသော ဝါးစာပင်။ [မွန်]

စက္ကူပန်း - န / စက်ကူပန်း / ၁။ စက္ကူဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပန်း။ “ပန်းလုပ်ရာမှာ၊ စက္ကူပန်းကို လှိုင်တွန့်ပါ ပန်းစက္ကူ များနဲ့ ပြုလုပ်ကြရန်မြင်ပြီး။” တိုင်းရင်းမေး ၃၊ ၂၁။ ၁၉။ ၂။ မြဲ ဥယျာဉ်များတွင် အလွန်ကောင်းသော နွယ်ယောင် ပင်ယောင် ပန်းပင်။ “စက္ကူပန်းတို့တွင် ရှိသော ပွင့်ခွက်သည် နီ၍ ပွင့်ဖတ်နှင့်ပင် တူ၏။” ရက္ခမုတ်၊ ၁၁၇။

စက္ကန့် - န / စက်ကန့် / တစ်နစ်၏ အပုံခြောက်ဆယ်တွင် တပုံ ပြစ်သော အခိုက်အတန့်။ “နာရီပိုင်း မိနစ်ပိုင်း စက္ကန့်ပိုင်း အထိ။” သမိုင်း၊ ပ။ ၇၁။ [လိပ်]

စက္ခုပသား - န / စက်ခုသား / မျက်နှာဝန်၏ အလယ်၌ တည်သော အကြည်ဓာတ်။ မျက်စိထဲတွင် ရှုပါမိအရိပ် ထင်ရာ ဓာတ်။ “စက္ခုဗြညာဉ်သည် စက္ခုပသားစဉ်မှီ၍ ရှုပါမိ ကို သိတတ်ခြင်း ရှုပင်စာနုနုလက္ခဏာရှိ၏။” နှုတ်က၊ ပ။ ၁၄၄။ [ပါ]

စောက်

စောက် - ကြိ / စောက် / ၁။ အထက်မှအောက်သို့ တဖြောင့် တည်း နှိပ်ဆင်းသည်။ ၂။ အောက်မှ အထက်သို့ တဖြောင့် တည်း မြင့်တက်သည်။ “ငှင်းတွင်းများကို စောက်အနက် ၆ ပေ၊ ၆ ပေကျော် တွေ့၍။” စွဲ၊ ၅။ “ထိုစောက်အတိုင်း မမှန်လျှင် ထန်ဆင်ကဲ့သို့ စောက်ပါစေသတည်း။” ဝေါလီ၊ ၁၆၇။

- န / ဇောက် / ၁။ အနက်။ အမြင့်။ “အလျား ရှစ်ဥသော၊ အနံ လေး ဥသော၊ စောက် တာနှစ်ဆယ်... ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသော သင်္ဘောလေ ဘန်ဆင်း၍။” ကိကုတ်၊ ၁၃၈။ ၂ / စောက် / မိန်းမအင်္ဂါဇာတ်နှင့်ဆိုင်သော စကားရိုင်း။

စောက်ချ - ကြိ / ဇောက်ချ / ၁။ [ဥပစာ] စူးစိတ်စွဲမြဲသည်။ “အားလုံးကို လေ့လာလိုသည်မှာ မှန်သော်လည်း တခုခုကို

စောက်ချ၍ လေ့လာသင့်ကြောင်း ပြောပါသည်။” မော်
မှတ်။ ၁၀၆။ ၂။ အောက်သို့ တဖြောင့်တည်းဖြစ်အောင်
ပြုလုပ်သည်။ “မြေကြီးကို စောက်ချ၍ တူးသောအခါ။”
ဂျင်နီ။ ၃၄။

စောက်ထိစောက်ထိုး - ကြိဝိ / စောက်ထိစောက်ထိုး / အောက်
နှင့်အထက် ပြောင်းပြန် ဖြစ်လျက်။ ကမောက်ကမ။
ကပြောင်းကပြန်။ “ကသိကအောက်၊ စောက်ထိစောက်ထိုး၊
ကိယံကျိုးကြီးနုလှအောင်၊ အရှက်ကြီးကဲ့သူလည်း၊ ကိန်း
ကကန့်စွဲအတိ။” ဝုမ၊ ပ။ ၄၉။

စောက်ထိုး - ကြိဝိ / စောက်ထိုး / ခ၊ ဦးပိုင်းအောက်သို့
စိုက်လျက်။ “ထိုမင်းလည်း ထိုသူတို့တွင် အလိုရှိသူကို
ခြွေကိုင်ကိုင်လျက် ဦးခေါင်းစောက်ထိုး နောက်ကပိုး၍ ယဉ်
ပြီးသော် ရသကအားပေး၏။” ကိကုတ်။ ၇၁။ ၂။ ပြောင်းပြန်
ဖြစ်လျက်။ “ခေါက်ချိုးပြောလျှင် စောက်ထိုး နားလည်
ရမည်။” ပုံ။

စောက်ထိုးမိုးမျှော် - ကြိဝိ / စောက်ထိုးမိုးမျှော် / ကမောက်
ကမ။ ကပြောင်းကပြန်။ စောက်ထိစောက်ထိုး။ “အမှားကို
ချည်း ပြုလုပ်သဖြင့် သာသနာတော် စောက်ထိုးမိုးမျှော်
ဖြစ်လေပြီ။” ဘိက္ခုနီ။ ၂၇၅။

စောက်စား - န / စောက်စား / ဖိနပ်လုပ်ရာတွင်သားရေဆေးသား
ကို လှီးရသော စား။ “သေးလှီးရာတွင် အလွန်ထက်မြဲသော
စောက်စား သို့မဟုတ် တရုတ်စားခေါ် ဘေးလှီးစားနှင့်
လှီးပြတ်၍။” မြဝတီ။ ၄၊ ၁၀၊ ၁၁၇။

စောက်မှန်းကမ်းမှန်း - န / စောက်မှန်း ကမ်းမှန်း / စောက်မှန်း
ကမ်းမှန်း / အကောင်အထိုး။ သင့်ခြင်း မသင့်ခြင်း။ လျော်
ခြင်း မလျော်ခြင်း။ (စောက်မှန်းကားဟုလည်း ပြောကြ
သည်။)

စိုက်

စိုက် - ကြိ / စိုက် / ခ၊ အစေ့၊ အညှောက်၊ အည၊ အပင် စသည်
တို့ကို ရှင်သန်ရအောင် မြေကြီးတွင် ချမြှုပ်သည်။ စိုက်
ပျိုးသည်။ “လယ်မြေကောင်းစွာ၊ ကောက်ပျိုး စိုက်ပျိုး
အတိုက်ပေါက်လျှင်၊ အပင်ရည်သွယ်။” ပြာဇီ* ၈၇။
၂။ အချောင်းအတံ၊ အချပ်အလွှာ စသည်ကို မြေစသည်၌
မရွှေ့ မလှုပ်သောအောင် တောင်လိုက် တပိုင်းတစ ဖြှုပ်သည်။
“ကျောက်တိုင်အမှတ်စိုက်ချေဟု စေတော်မူလိုက်၏။” ကိပု။
၇၁။ ၃။ တည်တောင်သည်။ “မျိုးနှယ်စိုလိုက်၊ မင်းရိုး
စိုက်သား၊ သိုက်နိမိတ်ဝင်၊ တို့နတ်ရှင်၏” မုဒါ* ၁။
၄။ (ဘိသိက်ရေပါသော ရေသင်းကို ဦးခေါင်းထက်၌) တည်
ထားသည်။ “ရေသင်း၌ ကံ ငါးရပ်ရေကို တည်ပြန်၍... မင်း
ကြီးကောင်း၌ စိုက်ပြန်လေ၏။” ခေမ၊ ၁၁။ ၇။ စိတ်အာရုံ
ကို တည်မြဲစွာထားသည်။ “ပေးကမ်းလှူဒါန်းမှုကို တတ်

စွမ်းသမျှ ဂုဏ်စိုက်ကြပါ။” နိတိ၊ ၂၀၂။ ၆။ ခွဲကပ်တည်နေ
စေသည်။ “သီးစိုက်သည်။” ၇။ (ပျက်လုံးသည်) အထက်
သို့ လန်တက်သည်။ “ကျောသို့ မျက်နှာလည်လျက်... မျက်
ဖြူစိုက်ကာ တည်သော မဏ္ဍပယတို့ သား။” စွယ်၊ ၄။
၁၄၂။ ၈။ စောက်ထိုးဖြစ်သည်။ “ပိန့်ညင်းသည်... ပျပ်နေရာ
မှ ရေထဲသို့ စိုက်ချကာ ဖမ်းဆီးတတ်၏။” ငှက်၊ ၂၀၂။
၉။ (ဖိခိုင်းပစ္စည်းကို ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဦးအတွက် ဖြစ်စေ၊ ကိစ္စ
တရပ်ရပ်အတွက် ဖြစ်စေ) ယာယီ ထုတ်ပေးအသုံးချသည်။
“သူက ငါးမျိုးစိုက်ပေးလိုက်တယ်။” ချစ်စံ၊ ၂၄၅။ ၁၈။ ရင်းနှီး
မြှုပ်နှံသည်။ “ဥစ္စာကို စိုက်သူတို့သာ ဝေ၍ယူကြစေ။”
န။ ၇၅။

စိုက်ခေါ် - ကြိ / စိုက်ခေါ် / တွေးခေါ်တမ်းတသည်။ “မမွေ့
မလျော်နိုင်အောင် စိုက်ခေါ်တခြင်း ရှိသောကြောင့်။”
ရကြေး။ ၁၀၉။

စိုက်ခင်း - န / စိုက်ခင်း / ပျိုးပင်များကို ပြောင်းရွှေ့ စိုက်ထား
ရာ မြေကွက်၊ လယ်ကွက်။

စိုက်ခွ - န / စိုက်ခွ / ကောက်စိုက်တံ။

စိုက်စိုက် - ကြိဝိ / စိုက်စိုက် / တည်တည်။ ပြောင်ပြောင်။
မတိမ်မစောင်း။ မညေ့မပည်။ တိုက်စိုက်။ စူးစူး။ “ပြည်မ
အမြိုက်၊ နိဗ္ဗာန်တိုက်သို့...။ စိုက်စိုက်ဝင်စေ့နုသတည်း။”
ဟသ၊ နိဂုံး* ၈။

စိုက်စိုက်စိုက်စိုက် - ကြိဝိ / စိုက်စိုက်စိုက်စိုက် / အခြားတပါးသို့
မငဲ့၊ မစောင်း၊ မလှည့်၊ မကြည့်ပါ။ “ရင်းသည် နောက်သို့
တခါမှ လှည့်၍ မကြည့်ဘဲ စိုက်စိုက်စိုက်စိုက်နှင့် တသမတ်
တည်း သွားလေ၏။” ရူပ၊ ၁၇၄။

စိုက်စိုက်မတ်မတ် - ကြိဝိ / စိုက်စိုက်မတ်မတ် / ပြောင်ပြောင်
တန်းတန်း။ စွဲစွဲမြဲမြဲ။ “ထိုမင်းနှစ်ပါးသည် စိုက်စိုက်မတ်မတ်
စိတ်တဝမ်းတည်း ကြည်လင်သန့်ရှင်းစွာ အချစ်မေတ္တာ ရှိရာ
သည်။” မုနီ၊ တ။ ၂၂၇။

စိုက်ထုတ် - ကြိ / စိုက်ထုတ် / ခ၊ (လုံ့လ စသည်ကို) တည်မြဲ
စွာထားသည်။ စိုက်ပျိုးထားသည်။ “အမြဲမပြတ် ကြောင့်ကြ
စိုက်ထုတ်၍ပြုစု။” ဝိနာ၊ ၁၀၃။ ၂။ ယာယီထုတ်ပေး အသုံး
ချသည်။ “စရိတ်ကြေးငွေ စိုက်ထုတ်၍ ပြုစုသင်္ကြပ်ရလျှင်။”
အမွေ။ ၂၅၁။

စိုက်ပင် - န / စိုက်ပင် / တောင်းရက်ရာ၌ အောက်ခံ တည်ပြီး
နောက် အထက်သို့ ဆက် ရက်နိုင်အောင် စိုက်ပေးရသော
နှီးပင်။

စိုက်ပျိုး - ကြိ / စိုက်ပျိုး / (အစေ့၊ အညှောက်၊ အည၊ အပင်
စသည်တို့ကို) ရှင်သန်ရအောင် မြေကြီးတွင် ချမြှုပ်သည်။

စိုက်ပျိုးရေး - န / စိုက်ပျိုးရေး / ကောက်ပင်မျိုး၊ ပင်ကြီး
ပင်ငယ်အမျိုးမျိုးတို့ကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်သော လုပ်ငန်း။

စိုက်လိုက်မတ်မတ် - ကြိဝိ / စိုက်လိုက်မတ်မတ် / မကောက်
မကျေ။ တည်တည်ပြောင်ပြောင်။ အစဉ်တစိုက်။ စွဲစွဲမြဲမြဲ။
“ငယ်ရွယ်စဉ်က စိုက်လိုက်မတ်မတ် ပြုလုပ် ပြောဆိုတတ်
သော ဗင်ဂျယ်မရန်ကလင်။” ဝေါ်ဇေဒါ၊ ပ။ ၇၉။

၈၆

၈၆ - န / စင် / ၁၊ မြေမျက်နှာမှ အတက်သို့ မြင့်မြောက်၍ ဝိုက်ဆောက်တည်လုပ်ထားသောနေရာ။ ၂၊ နံရံ စသည်တွင် ပစ္စည်းတင်စရာအဖြစ်တွယ်ကပ်ထားသောအရာ။ “ဆောင်သီး အိမ်၊ လုပ်ရမမြင်၊ စင်လည်းဆင်ဆင်၊ မြင့်ပြန်ထုပ်သိ၊ မမှီလက်လှမ်း၊ သင်းဘောကြမ်းလည်း။” သူဇာ* ၃၁၀။ “အချိန်စေတော့ သူ့အခန်းထဲကထွက်ပြီး စကားပြောမဲ့ စင်ချွေကို သွားတယ်။” ထွက်။ ၆၃။ ၃၊ ပဲ့သတင် ခင်းကျင်း ကပြသော ရုပ်သေးအဖွဲ့။ ၄၊ [ဥပစာ] အဖွဲ့ အစည်း၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာ စသည်။ “ပုန်စားပုန်ကန်ပြု၍ တစင်တောင်သည့် ဆော့ပုန်များ။” အားပြိုင်၊ ၃၊ ၁၉။

၈၆ - ကြ / စင် / ၁၊ မလိုအပ်သောအရာ မလိုအပ်သော အကြောင်းတို့ မှ ကင်းသည်။ သန့်ရှင်းသည်။ “နို့အစ်မျှမစင် သေးသည့်သူကို စစ်ထိုးမည်ဆိုသော် လာလှည့်။” ကိပ်၊ ၁၅။ ၂၊ အကြွင်းအကျန် မရှိ။ ကုန်စင်သည်။ “သိပ္ပာရိတ်အင်၊ တတ်မျိုးစင်၍၊ နှိုင်းအင်မမျှ၊ စိုးမိုးရအံ့။” တမ္ပ၊ ၂၁။

- စည်း / စင် / စစ်မှန်ခြင်း၊ စင်စစ်၊ အမှန်၊ မူချ ဟူသော အနက်ကို ပြသည့် စကားလုံး။ “ဤသစ်ခါးကို၊ ချစ်ကြွမ်း တွေ့၍၊ ဘယ်သူလာ၍၊ တန်းဆာသို့၊ စင်၊ ဆင်ဘီသနည်း။” သူလင်* ၂၂။

- န / စင် / [ဗေဒင်] ဇာတာတွင် စင်နက္ခတ်အတွက် အတိုကောက်ရေးထားသော စကားလုံး။ မူလဇာတာ ၌ စင်ဟု အတိုရေးထားခြင်းမှာ စင်နက္ခတ်မည်၏။ ဇာတာ။ ၃၆။

စင်ကိုနာ - န / စင်ကိုနာ / အခေါက်ကို ကိုနိုင် ငှက်ဖျားဆေး လုပ်ရသော သစ်ပင်။ [လိပ်]

စင်ကြယ် - ကြ / စင်ကြယ် / ၁၊ အညစ်အကြေးမှ ကင်းသည်။ သန့်ရှင်းသည်။ “သီလ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကိုပြသောအခန်း။” ကာယာ။ ၁၅။ ၂၊ အကြွင်းအကျန် မရှိ။ ကုန်သည်။ “လူသွမ်းတို့ ကို တွေ့မိ ပို့အပ်လာလျှင် စင်ကြယ်အောင် စစ်ကြော။” လွတ်။ ၂၄။

စင်စီး - န / စင်စီး / ၁၊ ဇာတ်သဘင် စသည်တို့ကို အုပ်ချုပ်ရ သူ။ ၂၊ လုပ်ငန်းတစ်ခုကို တာဝန်ယူ၍ အုပ်ချုပ်ရသူ။ “တာဝန်ယူ၍ စင်စီးအယ်စီတာအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရဝယ်။” တင်းစာ။

စင်စင် - ကြိပ် / စင်စင် / လုံးလုံး။ ရှင်းရှင်း။ အကြွင်းမဲ့။ “မိုး စင်စင်လင်းသွားလေ၏။” ကောက်။ ၁၅၅။

စင်စစ် - ကြိပ် / စင်စစ် / အမှန်၊ တကယ်။ ကေနံ။ မူချ။ “စင်စစ်သဖြင့်ကား...မသေတတ်သောသဘောရှိသောသူမည် သည် မရှိ။” ငါး၊ ၃၅၄။ ၁၄။

စင်တလင်းခါ - ကြိပ် / စင်တလင်းခါ / တမူကျန် ရှင်းသည်။ “သည်အိမ်၌ အမှိုက်သိုက်များကို စင်တလင်းခါအောင် လှဲလိုက်ပါ။” ယု။

စင်တော် - န / စင်တော် / ရှင်ဘုရင်၏ အမိန့်ဖြင့် တည်ထောင်

ထားသော ရုပ်သေးအဖွဲ့။ (စင်တော်ကြီး၊ စင်တော်ကလေး၊ သမီးတော်စင်၊ စင်းစင်ဟု လေးမျိုးရှိသည်။)

စင်တိုင် - ကြိပ် / စင်တိုင် / ရုပ်သေးဖွဲ့ ဇာတ်ပွဲများ စတင်ပွဲထွက် ခါးနှစ်တွင် ကားတွင်းမှ လင်းကွင်းနှင့်မောင်းတလှည့် အပြင်မှ ဆိုင်တလှည့်ဖြင့် သုံးကြိမ်တီးမှုတ်သည်။ “ပွဲထွက်တော့မည် ဟု စင်တိုင်သည်မှာ အတန်ကြာသွား၏။” မြန်သူကျ၊ ၁၉၊ ၁။ ၁၆။

စင်နက္ခတ် - န / စင်နက်ခတ် / တနင်္လာဂြိုဟ်နှင့် ယှဉ်သော စင်ကြယ်တိကျစွာ တွက်ယူ၍ရသော နက္ခတ်။ “မိမိတို့ မူလ ဇာတာ၌ စင်ဟု အတိုရေးထားခြင်းမှာ စင်နက္ခတ်မည်၏။” ဇာတာ။ ၃၆။

စင်ပြိုင် - န / စင်ပျိုင် / (ရုပ်သေးဖွဲ့ သို့မဟုတ် ဇာတ်ပွဲနှစ်ဖွဲ့ ဖြစ်စေ၊ အများဖြစ်စေ တချိန်တည်းတွင် အပြိုင်အဆိုင် ခင်းကျင်း ကပြသကဲ့သို့) သဘောတူကိစ္စခွဲခွဲ တချိန်တည်း တွင် ယှဉ်ပြိုင်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ “ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးများမှာ လည်း ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီးများနှင့်အတူ ယှဉ်ပြိုင်၍ စင်ပြိုင် တရားဟောလေ့ရှိလေသည်။” ရုပ်နှင့်ပန်။ ၁၃။

စင်မြှမ်း - န / စင်မြှန်း / အခွံထူ အပွင့်ငါး သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ သီးရောင်ရဲရဲ၊ ပွင့်မတ်သား၊ နှင့်ရောင်ကမ်း၊ စင်မြှမ်းသစ်စာ။” ဂါထာ* ၃၀။

စင်မြင် - န / စင်မျင် / တရားဟောရန် ဇာတ်သဘင် စသည် ကပြရန် မြင်၍ဆောက်ထားသော ခုံ။ “စင်မြင်ပေါ်မှလည်း ကျယ်လောင်စွာနှင့် ယောကြပြောကြ၏။” မတ်(စ်)။ ၁၃၀။

စင်ယှဉ်ပြာသား - န / စင်ယှဉ်ပျတ်သတ် / ဘုန်းကြီးမျှအလောင်း ကို စံကျောင်းထက်တွင် ညသိပ်၍ မီးလင်းသောအခါ ပြောင်းရွှေ့ထားရာ သီးခြား ဆောက်လုပ်ထားသည့် ပြာသားခံ ဆောင်။

စင်ဇော် - န / စင်လော / ၁၊ ပင်လယ်ဝ မြစ်ဝတို့ တွင် သွားလာ ကျက်စားသော ဇေယျာန်။ (မြစ်တွေ့နှင့် သက္ကာန်တူသည်။) ၂၊ မြစ်ကြီးများနှင့် မြစ်လက်တက်ကြီးများတွင် သွားလာ ကျက်စားသော ဇေယျာန်။ မြစ်တွေ့ဇေယျာန်။ “ဟင်္သာ ဝမ်းပဲ၊ နွဲကပ်ပျံဝေး၊ ပဲထွေးစင်ဇော်၊ ငှက်တော်ချိုင်းဖြူ။” သစ္စာ* ၅၄။

စင်ဇော်မွေး - န / စင်ယော်မွေး / စင်ဇော်ငှက်၏ အဆောင်နှင့် တူသော ခြုံညှိဆောင်ရှိသော အမွှေး။ “အကွက်ရွှေမွှေး၊ စင်ဇော်မွေးနှင့်၊ တထွေးနှုတ်အာ၊ ငှက်ကြီးကြာသို့၊ စိမ်းပြာ ကွဲလွဲ၊ ဝေခွတ်စေ။” ကုသ* ၂၂၁။

၈၆

၈၆ - နဝိ / စင်း / ၁၊ အကောက်အကွေ့မရှိသော။ ပြောင်တန်း သော။ “မြားနှယ်စင်း၍၊ ဝမ်းတွင်းမြောင်တန်း၊ မကောက် ယွန်တည်။” ကိုး* ၅။ ၂၊ (မျက်လုံး မျက်တောင်) မလွှဲ

မဟုတ် ငြိမ်သက်စွာ တည်နေသော။ ခ၊ မဆန်းကြယ်သော။
မိုးသော။ “ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းမှာ စင်းသောကြောင့် စိတ်မဝင်
စားပါ။” ခ၊ ဝေးကွာသော။ “တဖြေနှင့် တဖြေချင်း ခရီးပင်
စင်းသော်လည်း သတင်းကို ထောက်စာလျှင်။” ပုည၊ ၂။ ၂၃။

- ကြို / စင်း / ဆန်ပေးသည်။ “သမင်မင်း ပြစ်စဉ်က
လည်ကို စင်း ပြီး အသတ်ခံလျက် ကယ်ဆယ်ခဲ့ပါသည်။”
အာတိ၊ ၄။ ၁၁၃။

- စည်း / စင်း / ဝ၊ (ကြီး၊ ဆံစု၊ ထီး၊ ဝား၊ မြား၊ မြစ်၊
မြို့၊ အပ် စသော) သွယ်လျှားသော အရာတို့ကို ရေတွက်
ရာတွင် သုံးရသော စကားလုံး။ “သင်၏ခွေးကို....
ငါးစင်းသော ကြိုးတို့ဖြင့် ဘွဲ့အပ်၏။” ဂိတိ၊ ၃၅၇။
၂။ မော်တော်ကား၊ လေယာဉ်ပျံ စသော ယာဉ်အမျိုးကို
ရေတွက်ရာတွင် သုံးတတ်သော သင်္ချာပစ္စည်းစကား။ “ကား
ကလေး တစင်း သည် ခြံဝင်းအတွင်းသို့ လိမ့်ဝင်သွား
လေသည်။” မြတ်ကို၊ ၅။

စင်း-န / စင်း / လက်ဝဲ တဘက်ရည် တဘက်တို့နှင့် အလေး
ချိတ်၍ ပစ္စည်းချိန်ရသော ကိရိယာ။ “အလေးတောင်းတင်း၊
စင်းချိန်ခွင့် စသော သုံးဆောင်ခြင်း။” နှ၊ ၁၁၃။

စင်းချော-န / စင်းချော / ဆန်းကြယ်မှု မရှိခြင်း။ ရှိခြင်း။
“ကုန်မပြိုင်မဝေခန့်စေရင်းဖြင့်သာ အမှု စင်းချော ချီရာဘိ
သည်။” နေဇာတ်၊ ၁၆၈။

စင်းချိန်ခွင့်-န / စင်းချိန်ခွင့် / စင်း-န နှင့် အတူတူ။
“အကတိလေးပါးကို မလိုက်မှု၌....စင်းချိန်ခွင့် ကဲ့သို့....အမှုကို
စီရင်။” ထိပုံ၊ ၅၃၂။

စင်းလေး-န / စင်းလေး / စင်းဖြင့် ချိန်ရာတွင် အသုံးပြုရသော
အလေး။

စင်းဆုံးချော-နဝိ/စင်းလျှန်းချော/အပြစ်ဒေါသ လုံးဝ ကင်းရှင်း
သော။ “စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အတွင်းသဘော စင်းဆုံးချော
သည်၏ အဖြစ်။” ဟိတော၊ ၁၇၇။

-န / စင်းလျှန်းချော / အပြစ်ဒေါသ လုံးဝ ကင်းရှင်း
သောအဖြစ်။ “နိုင်ငံရေးဝါဒများတို့တွင် ခြောက်ပြစ်ကင်း
စင်းဆုံးချော ကား ရှာ၍ရမည် မဟုတ်ချေ။” ဒီစီ၊ ၃၃။

စင်းလျှင်း-ကြိဝိ / စင်းလှည်း / ပေါ်၊ အမြဲ၊ မပြတ်မလပ်။
“သုံးသည်သီတင်း၊ မြဲစင်းလျှင်းဖြင့်၊ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ၊
စောင့်နိုင်မတည်။” ပါမီ* ၄၅။

စင်းချော-န / စင်းလှေသော / ဆင်ခြေလျှော။ မျက်နှာပြင်
စောင်း။ “ကျားကို ဝိုက်ဝိုက်ကျစ်မိသောငှာ စင်းချော
ဓက်ခေါင်း တွင်းလျောင်း တူးစေ၍။” ထိကုတ်၊ ၅၀၄။

စကြ-န / စင်းလျှန်း / ဝ၊ ခေါက်တုံ့ ခေါက်ပြန် လမ်းလျှောက်
ခြင်း။ “မုန့်ညှင်းဆန် အတွင်းမှပင် စကြ လျှောက်တော်မူ
နိုင်သည်။” သာသမ်၊ ၁၆၄။ ၂။ ခေါက်တုံ့ ခေါက်ပြန်
လမ်းလျှောက်ရာ လမ်းကြောင်း။ ခ၊ အညောင်းပြေ
လမ်းလျှောက်ရာအဆောင်ရည်။ “မပြီးစွာသွယ်စကြွယ်လည်း၊
နံကြွယ်ပန်းတီး၊ ကြဲတုံ့ဘိ၍။” ဘုလင်* ၂၁။ ၄၊ မီးရထား၊
မော်တော်ကားလမ်းတေး တဘက်တချက်ရှိ မြေညီပြင်အပြင်။

စကြလျှောက်-ကြိ / စင်းလျှန်းလျှောက် / ခေါက်တုံ့ ခေါက်ပြန်
လမ်းလျှောက်သည်။

စောင်း

စောင်း-န / စောင်း / မိုးရုန်း၊ ကာရန် သည်အတွက် ပြုလုပ်
ထားသော အတည်။ အထူးသဖြင့်ကား ခြံရန် ပြုလုပ်ထား
သော ရက်ထည်စ အရည်။

စောင်း-စည်း / စောင်း / စာစောင်း အရေအတွက်ကို ပြသော
စကားလုံး။ “ပျို့ခြောက်စောင်းကို၊ ဉာဏ်ဆောင်ပြီးမောက်၊
ဆိုပြီးနောက်သား။” သုဇာ* ၁။ “နတ်ညီနောင်တို့၊
ဇာတာနှစ်စောင်းကို ပို့လာပါစေတော့။” ဝိရီ၊ ပ။ ၁၇၀။

စောင်း-ကြိ / စောင်း / ဝ၊ မိမိနှင့် အတူတကွရှိစေသည်။ “ဆန်
ခက်အမော၊ သောင်ခဲလှေ၌၊ အဘော်မစောင်း၊ သဘော
ဘောင်ဖြင့်၊ ပို့ဆောင်ငင်ကြည့်၊ တက်ခဲယဉ်းကို။” ပါမီ* ၅၀။
၂။ လိုသောအခါ အသင့်ရှိအောင် ရံထားသည်။ “ငှာ ခုနစ်
တွင် လူ ၂ သန်း ၅ သိန်းခန့် စောင်း၍ထားသည်။” အားပြိုင်၊
ပ။ ၁၇၀။

စောင်း-ကြိ / စောင်း / နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ရန်ပြုရန် ပြင်ဆင်သည်။
“ကြက်မရဲ စောင်း သလို။” ပုံ။

စောင်းချွမ်း-န / စောင်းလျှန်း / အပင်တွင် ဆူးချွန်များ ပေါက်၍
အသီးဆန်ကို အချဉ်ထည့်စားရသော အပင်တမျိုး။

စောင်းခြမ်း-န / စောင်းလျှန်း / ပြေချိုးကွဲ အပိုင်းအစ။
“ဗူးတောင်းနှစ်လို၊ စောင်းခြမ်းပေါ။” ပုံ။

စောင်းမ-ကြိ / စောင်းမာ / ထောက်ပံ့သည်။ ကူညီသည်။ ကြည့်
ရှုသည်။ စောင့်ရှောက်သည်။ ချီးမြှောက်သည်။ “သူတော်
ကောင်း နတ်ကောင်းစောင်းမ။” သာရီ၊ ဆ။ ၈၈။

-န / စောင်းမာ / [မွေသတ်] အရင်းအနှီးအပြစ် ထောက်ပံ့
ပေးကမ်းသောဥစ္စာ။ “အကြင်သူတွင် လုပ်ကြံ၍ရသော ဥစ္စာ
လည်း ရှိ၏။ မိဘက ပါလေသည့် စောင်းမ လည်း ရှိ၏။”
အမွေ၊ ၁၇။

စောင်းမာန-န / စောင်းမန် / မိမိကိုယ်ကို အလွန်အကျူး အထင်
ကြီးခြင်း၊ ထောင်လွှားမောက်မာသော စိတ်ထား။ မာန။
အကျွန်ုပ်တို့ သာကဝင်မင်းသားတို့သည် စောင်းမာန ကြီး
၏။” ထိကုတ်၊ ၆၆၆။ (စောင်းမာန ဟူ၍လည်း တွေ့ရ
သည်။)

စောင်းရုန်း-န / စောင်းယန်း / သစ်ဝါးတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊
သစ်ပင် ဝါးပင်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ပြုလုပ် ထားသော
ခြံစည်းရိုး။ “ဆူးစုစည်းဆန်း၊ လွတ်စိမ့်တန်းသား၊ စောင်းရုန်း
လည်းကောင်း။” ပါမီ* ၈၈။ (စောင်းရုန်းဟူ၍လည်း တွေ့ရ
သည်။)

စောင့်

စောင့် - ကြံ / စောင့် / ခ၊ မျှော်လင့် ငဲ့ဆိုင်းသည်။ “ချုပ်ရံ ကောင်းက၊ တစောင်းကွယ်ထောင့်၊ အလာစောင့်လျက်။” ဇပျို့* ၂၃၄။ ၂။ တဦးတယောက်ကို အုပ်ထိန်းသည်။ “မာတုရက္ခိတ၊ အမိစောင့်သော အပျိုမိန်းမ။” မဇ္ဈိ ၈၀၀။ ၃။ သိမ်းချုပ်သည်။ ချုပ်တည်းသည်။ “နှုတ်ကို မစောင့်မှ ချုပ်...ဆိုမည်ကား၊ ငါ့ကိုယ်ကိုငါပင် သတ်သည်မည်သည်။” ထိပုံ။ ၃၉။ ၄။ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းသည်။ “အသက်ကို ပညာ စောင့်သည်။” သက်စောင့်။ ၅။ ၅။ ကျေးဇူးသစ္စာကို ရိုသေ လေးစားသည်။ “နရပတိစည်သူ ကိုလည်း စောင့်လှပေသည် ဟူ၍ ချီးမွမ်းတော်မူပြီးလျှင်...ဆုပေးတော်မူသည်။” ကုလား၊ ၃၊ ၃၇၂။

စောင့်ကြပ် - ကြံ / စောင့်လျက် / စောင့်ကျက် / ကြည့်ရှု ထိန်း သိမ်းကာကွယ်သည်။ “အိမ်သော်လည်း မနိုးသမျှကို ဥပါဒ် မဖြစ်စေရအောင် စောင့်ကြပ် နေခြင်း။” နှူ၊ ၃၃၃။

စောင့်စား - ကြံ / စောင့်စား / စောင့် - ကြံ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “နေရိပ် လာမာကို နေပုက စောင့်စား။” ဖိနင်း၊ တ၊ ၁၉၃။

စောင့်စည်း - ကြံ / စောင့်ဦး / ခ၊ ထိန်းသိမ်းသည်။ ချုပ်တည်း သည်။ “ကိုယ်စောင့်စည်းလျက်၊ နှုတ်နည်းခွန်းပါ။” ကိုး* ၂၀၉။ ၂။ ကျေးဇူးသစ္စာကို ရိုသေလေးစားသည်။ “မောင် ကိုနတ်သွင်၊ မှတ်စွဲထင်လျက်၊ လေးဖင့်သိပ်သည်။ စောင့်စည်း တည်ကြည်... လျော်စွာလှပေ၊ ကျင့်သွေ့သည်။” သုဇာ* ၃၀၈။

စောင့်ဆိုင်း - ကြံ / စောင့်ဆိုင်း / ရပ်နားမျှော်ငဲ့သည်။ “ကေား ပြောရာတွင် မိမိအလှည့်ကို စောင့်ဆိုင်းခြင်း။” သင်နည်း။ ၂၁၇။

စောင့်ထိန်း - ကြံ / စောင့်ထိန်း / မကျိုးမပေါက် မပျက်မစီးရ အောင် ကြည့်ရှု ကာကွယ်သည်။ ထိန်းသိမ်းသည်။ ချုပ်တည်းသည်။ “ငါးပါးသီလနှင့် ရှစ်ပါးသီလတို့ကို စောင့်ထိန်းစု၏။” သမိုင်း၊ ပ၊ ၁၅၅။

စောင့်မျှော် - ကြံ / စောင့်မျှော် / ငဲ့ဆိုင်းကြည့်ဆိုသည်။

စောင့်ရွှောက် - ကြံ / စောင့်ယောက် / ထိန်းသိမ်းကြည့်ရှုသည်။ “သူတို့ သူနာ တိုက်များကို ပြုစု စောင့်ရွှောက်ရန် အမှု။” လွှတ်၊ ၆။

စောင့်လင့် - ကြံ / စောင့်လင့် / တစုံတရာ၊ တဦးတယောက်၏ ပေါ်ပေါက်လာရောက်ခြင်းကို မျှော်ရှုငဲ့ဆိုင်းသည်။ “တိရစ္ဆာန် တို့ သွားရာလာရာသော ခရီးအကြား၌ မုဆိုးမိုက်တို့သည် စောင့်လင့် သကဲ့သို့။” ကာယာ၊ ၄၄။

စောင့်သိ - ကြံ / စောင့်သိ / ထိန်းသိမ်းသည်။ “ဘုရင့် သစ္စာကို မှူးကြီးမတ်စွာမျှား၊ မြို့စားရွာစားမျှားတို့က စောင့်သိ ကြရသည်။” လူမှု၊ ၂၉။

စောင့်သုံး - ကြံ / စောင့်သုံး / စောင့်ထိန်း - ကြံ၊ နှင့်အတူတူ။ “သစ္စာမကင်း၊ သိတင်းစောင့်သုံး၊ နှလုံးပြုစွဲတတ်။” ဟင်္သာ* ၄၃။

စောင်း

စောင်း - န / စောင်း / ကြိုးတပ် တူရိယာ တမျိုး။ (စောင်း ကောက်၊ စောင်းပြား၊ သေည်ဖြင့် အမျိုးပြားသည်။) “မိုး သာကုန်း၊ မောင်ပုံ စောင်းမတတ်။” ပုံ။

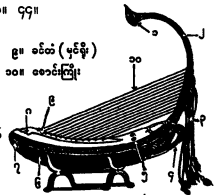
စောင်း - န / စောင်း / စောင်း - န၊ ရှု။ “လည်း နေလှေအောင်း၊ မြင်း စောင်း ကတင်၊ မြင်သမျှဟာ၊ အိမ် တကာမှာ။” ပါမီ၊ ၂၂။

စောင်း - ကြံ / စောင်း / ခ၊ မတည့်မတတ်၊ မဖြောင့်မတန်း။ ယွဲ့သည်။ စွေသည်။ တိမ်းသည်။ ယိမ်းသည်။ လွဲသည်။ “နေကလဲ အတော် စောင်းသွားပြီ။” စိုး၊ ၁၄၉။ ၂။ တိုက်ရိုက် မဟုတ်၊ တည့်တိုးမဟုတ်၊ ချိတ်သည်။ ရိပ်သည်။ “မောင်မောင် တယောက်ထဲကို ကျွန်မ စောင်းပြီး ပြောတာ မဟုတ်ပါဘူး။” မြင့်၊ ၃၊ ၄။

န - န / စောင်း / ခ၊ ဘေးဘက်အရပ်။ “လက်ျာဘက် ချီစောင်းပေါ်တွင်။” မိုးမြေ၊ ၉၀။ ၂။ အလျားလိုက် ထောင့်မြစ်နေသော နံဘေးသား။ “မာသလုလင်သည် ... ခြေသဝါးစောင်းဖြင့် မြေမှန်ကို ရှုံးရ၍...ရပ်၏။” လောကုပ်၊ ၃၇။

စောင်းကောက် - န / စောင်းကောက် / ပိတောက်သား အိုးတွင် ရွှားသား လက်ခိုးတပ်၍ ခပ်ငါးကျစ်ပိုး သု ချောင်းပွဲပြီး လျှင် လက်ဆယ်ချောင်းဖြင့် တီးရသော ကြိုးတပ်တူရိယာ။ “ခိုးကြီးနှင့် ခြောက်ပေါက်၊ တပြိုင်နက် ခေါက်သောအခါ၊ ကြောက်ပါးလိတန်သည်။ နတ် စောင်းကောက် ညည်းသည့် နှယ်။” ပုည၊ ၁။ ၄၄။

- ၁။ ညောင်ရွက်
- ၂။ လက်ခိုး
- ၃။ ခွေကြိုး
- ၄။ ပါးမြင်း
- ၅။ နတ်ဆမ်းပေါက်
- ၆။ စောင်းစိုး
- ၇။ မတား
- ၈။ မျောက်ခေါင်း
- ၉။ ခပ်ဆံ (ပုင်စုံ)
- ၁၀။ စောင်းကြိုး

စောင်းကောက်

စောင်းကန်း - ကြံဝိ / စောင်းကန်း / တည့်တည့် ဖြောင့်ဖြောင့် မဟုတ်ပါ။

စောင်းကြိုး - န / စောင်းကြိုး / စောင်းတွင် မုင်ခိုး၌ ချည်၍ လက်ခိုး၌ ပွဲရသော ခပ်ငါးပိုးကို ကျစ်ထားသည့်ကြိုး။ (ကြိုး တဆယ့်သုံးကြိုး ရှိသည်။)

စောင်းချိတ် - ကြံ / စောင်းချိတ် / သွယ်ဝိုက်သော ကောင်းမြင့် ထိခိုက်ပုတ်ခတ်သည်။ ရိပ်ငဲ့သည်။ “ကိလေသာ တည်းဟူ သော အနံကို လှိုင်စေ၍ သွားလာမည်သူ ရဟန်း တပါး ပါသည်ဟု အရှင်အာနန္ဒာကို စောင်းချိတ်၍ ပြောကြကုန် သည်။” ဝိသမေ၊ ၃၊ ၆၉။

စောင်းခွက် - န / စောင်းဂွက် / စောင်းအိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။
စောင်းပု - ကြံ / စောင်းပု / ဘေးသို့ လှည့်သည်။ ကျီးကြည့်ခြင်းဖြင့် မျက်စိမျက်နှာကို စောင်းပေါ်၌ ကြည့်တတ်ခြင်း။ အိမ်မှ။ ၂၁။

စောင်းခန်း - ကြိတ် / စောင်းခန်း / စောင်းကန်း - ကြိတ်၊ နှင့် အတူတူ။ “ခါး အကျအန မကောင်း၊ တဘက် စောင်းခန်း ပြစ်နေခြင်း။” လူမှု။ ၂၇။

စောင်းညို - န / စောင်းညို / စောင်းကြိုး။ “စောင်းညို ကို ခွံ၍ ဖြစ်သော အသံ အပေါင်းသည်လည်း။” ဗန္ဓ။ ၄၇၀။

စောင်းတန်း - န / စောင်းတန်း / စောင်းတန်း / ခ၊ ကျောင်း၊ နန်းတော်၊ အိမ်တော်တို့တွင် ရှည်လျားခမ်းနားစွာ ပြုလုပ်ထားသော လှေကား။ ၂။ ဘုရားသို့ သွားရန် ရှေးရှေးတော်လှုပ်ထားသော အဆောင်လည်း။ ရွှေစည်းဆုံဘုရားစောင်းတန်း ပတ်လည် အသီးသီးပွတ်တွင် ပွယ်တင်ခံ၍ နေရသည်။” အင်ဂျီ။ ၃၇၂။

စောင်းပေါ်ရိပ်ခြည် - ကြိတ် / စောင်းပေါ်ရိပ်ချို / အရိပ် အခြည်မျှကို ဖြည့်။ သွယ်ရိပ်သောနည်းဖြင့်။

စောင်းမြား - န / စောင်းမြား / စောင်းအိုးကို ပြားပြားချုပ်ချုပ် လုပ်ထားသော ကြိုးတပ်တူရိယာ။ “ဘင်္ဂါ... ဗျတ်စောင်းနှင့် ယခုခေတ် ခုံမင်း ခေါ်သော စောင်းမြား တူရိယာ။” တူညွှန်း။ ၃။

စောင်းမြောင်း - ကြံ / စောင်းမြောင်း / ခ၊ စောင်းချိတ်သည်။ ရိပ်ဝှဲသည်။ “မိညိုက... မိဖြူကို စောင်းမြောင်း၍ ခေးသား ဟန်တူ၏။” စာသမိုင်း။ ၈၈။ ၂။ မနာလိုသည်။ “စောင်းမြောင်း ဖြူစူ၊ ချုပ်ချုပ်ပူထား၊ ဟူသည်မျှ၊ အာသနနှင့်။” ပါမီ* ၁၇။ ၃။ ရန်စွာသည်။ ခြွတ်ခြယ်သည်။ “ရန်ငွေ မမြောင်း၊ စောင်းမြောင်းမမူ၊ နှလုံးထူလျက်။” ဟင်္သာ* ၁၀၆။

စောင်းမွေး - န / စောင်းမွေး / ကြက်၊ ဝက်၊ မြင်း စသည်တို့တွင် ဦးခေါင်း လည်ပင်း နောက်ဘက်၌ ပေါက်သောအမွေး။ “စား မင် သည့် တောကြောင့်၊ ပိုက် တောင့် လှောင် ကယ်လောင်။ ခေါင်းစောင်းမွေးထား” ထမ၊ ပ။ ၁၅၆။

စောင်းရိပ် - ကြံ / စောင်းရိပ် / စောင်းချိတ် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “သူတို့ကို စောင်းရိပ် ပြောဆိုသည်။” ကွန်နစ်။ ၂၀၂။

စောင်းလက်ခုံး - န / စောင်းလက်ယန်း / စောင်းတွင် ကြိုးတပ်ဆင်ရန် တပ်ထားသော အစိုးတံကောက်။ “မင်းကြီး တံအပ်သော စောင်းသည်..... စောင်းခွက် မရှိခဲ့သော်..... စောင်းလက်ခုံး မရှိခဲ့သော် စောင်း၏ အသံသည် ဖြစ်ရာသလောဟု မေး၏။” မိလိန်။ ၈၅။

စောင်းလျား - န / စောင်းလျား / စောင်းလျား / အမြောင့် ငါးမြောင့်ပါသော အသီး သီးသည် သစ်ပင်။ (အချို့မျိုး အချို့မျိုး ကွဲသည်။) “စောင်းလျားသီး အစိမ်းသည် ချဉ်၏။ ပူ၏။ ထက်၏။” ဥက္က၊ ၂၃၃။

စောင်းသံခနစ်ပါး - န / စောင်းသံခနစ်နုပါး / စောင်း၏ အသံ ခနစ်ပါး။ ၁။ သုံးပေါက်သံခေါ် နွားတွန်သံနှင့် တူသော အသံ

၂။ ခြောက်ပေါက်သံခေါ် မြင်းဟိသံနှင့် တူသော အသံ ၃။ ငါးပေါက်သံခေါ် ဥဒေါင်းတွန်သံနှင့် တူသော အသံ ၄။ နှစ်ပေါက်သံခေါ် ဆိတ်မြည်သံနှင့် တူသော အသံ ၅။ ပုလဲသံဖြန့်သံခေါ် ကြိုးကြာသံနှင့် တူသော အသံ ၆။ လေးပေါက်အောက် မြန်သံခေါ် ဥဉာတွန်သံနှင့် တူသော အသံ ၇။ ညှင်းလုံးသံခေါ် ဆင်ဟိသံနှင့် တူသော အသံ။

စောင်းအိုး - န / စောင်းအိုး / လက်ရုံးတပ်ရာ သားရေကြက်ရာ သစ်သားကို အခေါင်းတွင်းထားသော စောင်း၏ ပင်မအပိုင်း။ စောင်းခွက်။

စိုင့်

စိုင့် - န / စိုင့် / ခ၊ နွားနှင့်အလွန်တူသော မြေလေးဘက်မြို့တောင်ရိပ်စွန်း။ တောနွား။ “သမင်ကျေးကွက်၊ စိုင့်ဆတ်ဝက်ကို။” သစ္စာ* ၁၇။ ၂။ စိုင့်ပေါင်သရက်။ ၃။ အတွင်းတာရာ၊ အပြင်တာရာမှ လွတ်သော စိုင့်ရပ်သစ္စာနိဂ္ဂိ တာရာတလုံး၏ အမည်။ “ရာဟိတ တာရာ ၁ လုံး၊ စိုင့်ကို ဆိုသည်။” နေမိတ်။ ၈၉။

စိုင့်

စိုင့် - နဝိ / စိုင့် / ပေါင်းစုမျှားပြားသော။ “သိန်းသန်းကျလှ၊ မထွက်ကိန့်ငါး ထွေစိုင့်ခြင်ည်း၊ အမြီးအလှိုင်၊ အဆိုင်ဆိုင်လျှင်။” တန်ခိုး* ၁၅။

- န / စိုင့် / အစိုင့်အစဲ။ “သွေးတိုလှိုင်လှိုင်၊ အသားစိုင့်ကို၊ လှီးချိုင့်အပြည့်၊ မြင်းမှာထည့်လျက်။” သောမ* ၁၁။

စိုင့်ပေါင် - န / စိုင့်ပေါင် / ခ၊ မုဆိပ်အထက်တွင် ထွင်းထုတပ်ဆင်ထားသော ပန်းထောင်မျှားအနက် အပြင်ဘက် အစွန်းဆုံးရှိ အတွင်းသို့ ကောညှတ်သော ပန်းထောင်ကြိုး။ “စုလစ်မွန်းခေါင်၊ တော်ရနောင်နှင့်၊ စိုင့်ပေါင်ကျေးကျေး၊ ခြူးသေးနုရင့်။” မထ* ၄၇၄။ ၂။ ရှေးသုံးသေနတ်တို့တွင် မီးအိတ်ကျောက် တပ်ထားသော မီးမောင်း သံကောက်။ ၃။ စိုင့်သတ္တဝါ၏ပေါင်နှင့်ဆင်ဆင်တူသော သရက်သီးတမျိုး။

စိုင့်ရှူး - န / စိုင့်ရှူး / သောကြာကြယ်၊ သောက်ရှူးကြယ်။ “တောင်ထွတ်မြင်းမိုရ်၊ ရစ်သည့်ပိုက်တွင်၊ တန်းသိုတိုင်းရူး၊ ကြယ်စိုင့်ရှူးကား။” ပါမီ* ၁၇၈။

စိုင်းလျော် - န / စိုင်းလျော် / စိုင်းလော် / မြင်းမွေးအနီး (စိုင်းလျော်မွေး ဆယ်မျိုးရှိသည်။ ၁။ အညို ၂။ အဖြူ ၃။ အပြောက် ၄။ အပြာ ၅။ အမဲ ၆။ အခြောက် ၇။ အဝါ

၈၊ ဝတ်ပန်း ၉၊ အနီ ၁၀၊ ထုတ်ကျယ်။ “ပင်းယပြည်စိုးသည်...မြင်းစိုင်းလျှော်ကို ယူ၍ လာပြီ။” ကုလား၊ ပ။ ၃၄။

စိုင်း

စိုင်း - ကြို / စိုင်း / ၁၊ မြင်းစသည်ကို အလျင်အမြန်ပြေးအောင် မောင်းသည်။ “မြင်းကို ချာကန့်လှည့်ပြီး စိုင်းသွားတော့ လေ၏။” မိုးမြေ၊ ၁၈။ ၂၊ အလျင်အမြန် ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ “ဇက်ဟုန်မဆိုင်၊ လိုရာစိုင်းက၊ နတ်တိုင်းကကမာ။” မစာ* ၅၅၃။ ၃၊ မစဉ်စား မဆင်ခြင် ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။ “လင်ကွယ်ရာမှာ ထင်ရာစိုင်း ကိုယ့်အတွက်သာ အချင်းနေတတ်တဲ့” ဖျို။ ၁၃၀။

စိုင်း - ကြို / စိုင်း / အရက်မှူး၍ ယိမ်းယိုင်သည်။ “ခင်ဆုက လူမြင်ရုံနှင့် ခွင်စိုင်းလာပြန်လားတဲ့။” မောင်ပုံ၊ ၃။ [၁၆။]

စိုင်းနှင့် - ကြို / စိုင်းနှင့် / မြင်းစသည်ကို စီး၍ အလျင်အမြန် ပြေးအောင် မောင်းသည်။ “တန်ခွောင်ရေပြင်း ကြာဘက် တွင်၍၊ စိုင်းနှင့်သိန္ဓော၊ ဖောဖောနင်းကြွ၊ ထိကာသွားသို့။” ပါမီ၊ ၉၈။

စိုင်းမြင်း - ကြို / စိုင်းမြင်း / ၁၊ ညှိနှိုင်းဆင်ခြင်သည်။ ထောက်ဆ တွေးမျှော်သည်။ “တွေးဆခင်းကျင်း၊ တောထွက်ခြင်းကို၊ စိုင်းမြင်းလေလေ၊ အိပ်နိုးပြေသာ။” ဆု* ၈၉။ ၂၊ အပူတပြင်းတိုင်ပင် ဆွေးနွေးသည်၊ ပြင်ဆင်သည်၊ စီစဉ်သည်။ “လက်စားချေရန် စိုင်းမြင်း နေကြသည်။” လူရွာနွဲ့၊ ပ။ ၂၄။

စစ်

စစ် - န / စစ် / တိုင်းပြည်အချင်းချင်း လက်နက် အားကိုးဖြင့် တိုက်ခိုက်ခြင်း။ “စစ်ဟူသည် အလိုအလျောက် ပေါ်သော အဖြစ်အပျက်မဟုတ်။ ဖန်တီးပြုလုပ်၍ပေါ်သော အဖြစ် အပျက်ဖြစ်လေသည်။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၉။

စစ် - န / စစ် / ၁၊ မြန်မာကုက္ကိုနှင့် ဆင်ဆင်တူ၍ အပွင့်ဖြူပွင့်သော သစ်မာပင်ကြီး။ သစ်ဖြူပင်။ (အသားကို လှည်းလှည်းတီး၊ လှေ၊ တက် စသည် အသုံးအဆောင်များ လုပ်ရသည်။) “စစ်ပင်ကြီး ကိုင်းလှိုင်းရှိသောအရပ်ကို ယခုတိုင် အောင်စစ်ကိုင်းဟု တွင်၏။” ကုလား၊ ပ။ ၁၁၉။ ၂၊ ဆေးဖက်ဝင်သော စစ်အပင်ပါသည့် သစ်ပင်သုံးမျိုး။ ၁၊ စစ်ကြီး ၂၊ စစ်ဖြူ ၃၊ စစ်သိပ်ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသည်။ “နွားနှစ်ရွာတစ်၊ စစ်ကားသုံးဦး၊ ဆူးကားဆယ်ပုံ၊ တိုကား နှစ်သင်း။” ကုသ* ၂၄။

စစ် - န / စစ် / အခွင့်အလမ်း၊ အကြောင်း၊ ကိန်း။ “ဝသတမင်းကို ၁၂ နှစ်သာ အသက်နေစစ် ရှိသည်ဟူ၍... ဟောပြောလျက်။” သာလင်၊ ၂၃၀။

စစ် - န / စစ် / အမျိုး၊ ဇာတိ။ (ဇာစ်ဟူသည်၊ တွေ့ရသည်။) “ယက်ကန်းသည်စစ်၊ ဖြစ်ခဲ့သမျှ” ကိုး* ၁၁။ [ပါ]

စစ် - ကြို / စစ် / ၁၊ သင်္ကဋ္ဌင်လင်းအောင် မေးမြန်းသည်။ စစ်ကြောသည်။ စစ်ဆေးသည်။ ၂၊ တခြားစုံဖြစ်အောင် ခွဲခြားသည်။ (အနည်းအနှစ်နှင့်အရည်၊ လူသီး လူကောင်း စသည်ခွဲခြားသည်။) “ခရိုင်စစ်ကား၊ မျက်သစ်ရေကြည်။” မြား* ၅၂။ ၃၊ အစောအနှောမဟုတ်။ အတုအယောင်မဟုတ်။ ပကတိအတိုင်းဖြစ်သည်။ “ညွှန်တွင်စွန့်ပစ်၊ ဖက်စစ်သို့၊ ပညစ်မညှိုး၊ ဂုတ်ရောင်မြူဆိုး” ကိုး* ၂၇။

၄၊ နည်းပါးသွားသည်။ ခန့်ခြောက်သွားသည်။ “တန်ခိုးရေကုန်၊ ကဆုန်ရေစစ်။” ပုံ။

စစ် - ကြို / စစ် / အိမ်မြှောင် စုတ်ထိုးသည်။ “စစ်တအိမ်မြှောင်၊ ခိုမိတ်ဆောင်၊ ထိုအောင်မှတ်ကွဲ့၊ သံပေါက်တဲ့၊ အရှေ့ရပ်က၊ စစ်လာပြ၊ လာဘ်ရမည်ကွဲ့၊ မင်းဘေးတဲ့” သိဿော၊ ၃၁။

စစ်ကစား - ကြို / စစ်ကစား / ၁၊ စစ်တိုက်လေ့ကျင့်သည်။ “ယူအမှုဖြစ်၍ စစ်ကစားသကဲ့သို့၊ အမှတ်ပုံ ဆင်ငယ်မြင်းငယ်နှင့်သာ ချီလာသည်။” ကုလား၊ ၃။ ၂၀၆။ ၂၊ ပရိယာယ်သုံး၍ အမျိုးမျိုး တိုက်ခိုက်သည်။ “တပ်စိတ်များကို စစ်ကစားစေလျက် ရန်သူ ခုခံမှုကို ချေမှုန်းချလိုမည်။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၄၂။ ၃၊ စစ်တိုက်သည်။ “ကလိဂ်ရာဇ် မင်းကြီးနှင့် အသကမင်းကြီးတို့ စစ်ကစားကြစေ။” လက်စွဲ၊ ၂၀၄။

စစ်ကန - ကြိတ် / စစ်ကန / စစ်ခန့် / စစ်ခွဲသည်သို့ ဖြစ်လျက်။

စစ်ကူ - န / စစ်ကူ / စစ်တိုက်ရာတွင် ခိုင်းစွန်းကျည်တိုက်ခိုက်ရန် ပြည့်တင်းသော အင်အား။ “တရုတ်တို့ကို စစ်ကူခေါ်၍ မြို့ကို ခိုင်ခံ့အောင်လုပ်ပြီးလျှင်။” ကုလား၊ ၃။ ၁၂။

စစ်ကူစစ်ဆောက် - န / စစ်ကူစစ်ဆောက် / စစ်ကူ - န၊ နှင့်အတူတူ။ “သင်းတို့ စစ်ကူစစ်ဆောက် ပေါက်ရောက်သည့် လမ်းပေါက်လမ်းစေများကို မပြတ်ထောက်လှမ်း စုံစမ်းစေ။” လွတ်၊ ၂၉။

စစ်က - န / စစ်က / ၁၊ ရွှေခေတ်စစ်ဗိုလ်အရာရှိတမျိုး။ “ဆယ်တပ်မျိုးကို စစ်ကတယောက်။” ဟံသာပုံ၊ ၄၄၁။ ၂၊ မြို့ဝန်နှင့်တူ၍ အမှုထမ်းရသော ရွှေခေတ် မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိတမျိုး။ “မြို့ကြီးလျှင် စစ်ကွန်စိုး၊ ချုပ်ပုံ၊ ၈၊ ၁၁၁။ ၃၊ စစ်တရင်ကစားရာတွင် ပါဝင်သောအုပ်စုတမျိုး။ “ဖြစ်နိုင်ငယ်တွေ၊ စစ်ကကို ဘုရင်ခွေလို။” သာပြည်၊ ၇၆။

စစ်ကြော - ကြို / စစ်ကြော / ကောင်းသည် ဆိုသည်၊ မှန်သည် မှားသည် စသည်တို့ကို မေးမြန်းစုံစမ်းသည်။ “စုတ်၊ ၂၀၆၊ မိတ်၊ ၆၆ကို စစ်ကြောနိုင်မှ။” အခါ၊ ၁၆၈။

စစ်ကြိုခေတ် - န / စစ်ကြိုစစ် / ခုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး မဖြစ်ပွားမီ အချိန်ကာလ။

စစ်ကြောင်း - န / စစ်ကြောင်း / ၁၊ စစ်ချီတက်ရာ လမ်းကြောင်း။ “ရန်သူကို ပိတ်ဆို့ ခိုင်းရုံမြဲသား ဖြစ်အောင် စစ်ကြောင်း ၂ ခု ချပြင်၍ လိုက်တတ်ကြသည်။” စစ်၊ ၁၊ ၃၊ ၁၆၅။ ၂၊ လမ်းကြောင်းတခုတည်းမှာ ချီတက်သည့် စစ်တပ်

အစုအဝေး။ ပါ၊ နယ်မြေအသလှိုက် လုပ်ငန်းတခုကို ပြီးစီးနိုင်အောင် ချီတက်ဆောင်ရွက်ရန် ပွဲ့စည်းထားသော အသင်းအဖွဲ့။

စစ်ခံ - န / စစ်ခံ / ခ၊ စစ်အင်္ဂါ၊ ခုနစ်ပါးတွင် နောက်ဆုံးခုနစ်ခု မြောက် စစ်အင်္ဂါ။ နောက်ဆုံးကလိုက်ရသော စစ်တပ်။ ။ ခုန့်သူက လာရောက်တိုက်ခိုက်သည်ကို ပြန်လည်ခုခံ တိုက်ခိုက်ခြင်း။ “စစ်ဆင်ဆယ်မျိုး၊ စစ်ထိုးကားခြောက်၊ စစ်ခံခြောက်နှင့်၊ စစ်နောက်လှည့်ရာ၊ သုံးသွယ်လာသည်။” ကုသ* ၂၆၇။

စစ်ခင်း - ကြံ / စစ်ခင်း / စစ်အရပ်ပြု၍ တိုက်ခိုက်သည်။ “ပြည်ထောင်ချင်းတို့ စစ်ခင်း၍ ဖျက်သည်။” ကော။ ၇။

စစ်ခိုခုံး - န / စစ်ခိုယုန်း / ပြစ်မှုကျူးလွန်သော စစ်သည်များကို စစ်ပုဒ်အရပ်တွင် စစ်ဆေးစစ်ရန်ဆိုခြင်းနှင့် စစ်မှုထမ်းများဖြင့် ပွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့။

စစ်ချီ - ကြံ / စစ်ချီ / စစ်တိုက်ရန် ဗိုလ်ပါသူရဲ အလုံးအရင်းနှင့် ချီတက်သည်။ “ဝေလံလွှာသော နယ်ပယ်များသို့၊ စစ်ချီရသော စစ်တပ်ကြီးများရှိခဲ့သေးသည်။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၁၁။

- န / စစ်ချီ / စစ်တိုက်ရန် ချီတက်ခြင်း။ “စစ်ကပ်နှစ်လီ၊ စစ်ချီလေးပါ။ စစ်သွားထိုးဟောင်း၊ ဦးခေါင်းကြီးဆုံး၊ ပခုံးမြေကပ်။” ကုသ* ၂၆၇။

စစ်ချက် - န / စစ်ချက် / ခ၊ စစ်ဆေးမေးမြန်းသော အချက်အလက်။ “အမှောင်ဖြစ် စစ်ချက် ထွက်ချက်များကို ထွက်တော်သို့ တင်ပို့ လျှောက်ထား။” ထွတ်။ ၂၂။ ၂။ စစ်ဆေးမေးမြန်း၍ဖြေဆိုသော အချက်အလက်၊ အဖြေစကား။ “ဝန်ကြီးထံ လျှောက်ထား၍ စစ်မေးရာ အပြောင့်အမှန် စစ်ချက်ရသည်။” သုသော၊ ဆ။ ၂၇၇။

စစ်ခွာ - ကြံ / စစ်ခွာ / ရန်သူရှိရာမှ စစ်တပ်ကိုနောက်သို့ ပြန်လှည့်လာသည်။ စစ်ဆုတ်သည်။ စစ်ပြန်သည်။ “ဤသုံးပြာမူ၊ စစ်ခွာထင်ရှား၊ ဆုံတွယ်များ၏။” သေနင်၊ ၄၃။

စစ်ငင် - ကြံ / စစ်ငင် / တဘက်ရန်သူကို မိမိအလိုရှိရာသို့ ထွက်လာ လိုက်လာအောင် ခေါ်ငင်သည်။ “ရန်သူအား နယ်စိမ်းအတွင်းသို့၊ စစ်ငင် ခေါ်ဆောင် သွားနိုင်သည်။” စစ်ရေး။ ၁၆။

စစ်စလီ - န / စစ်စလီ / လေ့ကျင့်သဖြင့် ပျံတတ်သော လည်တံရှည် ခြောက်စည်အတောင်ချိုးသည့် ဝမ်းခံနီ။ (စစ်စလီကြီး၊ စစ်စလီခေါင်းမလှ နှစ်မျိုးရှိသည်။) “ပေါင်တုတ်ငှက်မည်၊ စစ်စလီ၊ ခေုဂိုက်များစွာ။” မတ်လင်း။ ၁၇၂။

စစ်စီ - ကြံ / စစ်စီ / ခ၊ ငွေကြေးစသည်ကို သုံးစွဲရာတွင် ချွေတတ်သိပ်သည်းသည်။ “အသုံးအစွဲ အင်မတန် စစ်စီပုံရတယ်။” နှစ်၊ ၃၆။ ၂။ ပစ္စည်းစွာကို သုံးစွဲရာတွင် နှစ်မြောက်သည်။ နေမိုးသည်။ “ကုန်ကျသင့်သောအရာဖြစ်ကို မည်မျှလောက်ပင် ကုန်ကျသည်ဖြစ်စေ နှစ်မြောက်စစ်စီခြင်းမရှိရဟု ဆိုလို၏။” ကြယ်ဝံ။ ၁၇၂။

စစ်စိန် - ကြံ / စစ်စိန် / စုစည်းကဲ့သို့ ဖြစ်လျက်။ “မျက်သိုးရှိ၍ စစ်စိန်ကိုက်သော အမေမက်လား။” လား။ ၈။

စစ်စစ် - နဝိ / စစ်စစ် / အရာအာဇာနည် မဟုတ်သော။ အတူအယောင်မဟုတ်သော။ ပကတိအတိုင်းဖြစ်သော။ “နွားနို့၊ စစ်စစ်ကို သောက်ပေးပါ။”

စစ်စစ်ပေါက်ပေါက် - ကြံ / စစ်စစ်ပေါက်ပေါက် / ဓလေ့စွာ။ တိကျစွာ။ သေသေချာချာ။ “မိမိနိုးမကြီးဟာ စစ်စစ်ပေါက်ပေါက်မေးတတ်လေတယ်။” စာသို့၊ ပ။ ၇၈။

စစ်ဆေး - ကြံ / စစ်ဆေး / ကောင်းသည် ဆိုးသည်၊ မှားသည် မှန်သည် စသည်တို့ကို မေးမြန်းသည်။ “ငွေတော်အကြွင်းအကျန် ရှိသည်များကို စစ်ဆေး တောင်းခံရန် အမှု။” ထွတ်။ ၇။

စစ်ဆင် - ကြံ / စစ်ဆင် / စစ်တိုက်ရန် စစ်သည်တို့ကို စီစဉ်သည်၊ ခင်းကျင်းပြင်ဆင်သည်။ “နတ်နှင့်အသုရာ ဝစ်ဆင်၍ တက်ကြွသည်ဖြစ်လေ၏။” ချုပ်ပုံ၊ ပ။ ၁၆၃။

- န / စစ်ဆင် / စစ်တပ်တို့ကို စီစဉ်ခင်းကျင်းပုံ။ “စစ်ဖြစ်ဆိုသုံး၊ စစ်ချီဆယ်ပြာ၊ အောင်ရာဆယ်အင်၊ စစ်ဆင်ဆယ်မျိုး၊ စစ်ထိုးကားခြောက်။” ကုသ* ၂၆၇။

စစ်ဆိုင် - ကြံ / စစ်ဆိုင် / စစ်မျက်နှာချင်း ရင်ဆိုင်သည်။ “သီးအုပ်တွင် စစ်ဆိုင်၍တိုက်ကြသည်။” ကုလား၊ ၃။ ၂၃၃။

စစ်ဆိုင်အလံ - န / စစ်ဆိုင်အလံ / စစ်တိုက်မှု ဆွေလုပ်နားကြောင်း ဝေဟပြသည့်အလံ။ “ဝက်မစွတ်မြို့စားတို့သည် ခိုတောင်ရွှေခေါ် မှန်စိမ့်ထွက်၍ မင်းစိုးခတ်လေတော်တွင် စစ်ဆိုင်အလံကိုတင်၍ စီနင်းစုန်ဆင်းလာကြရာ။” သုသော၊ ဆ။ ၄၃၂။

စစ်ဆုတ် - ကြံ / စစ်ဆုတ် / ရန်သူရှိရာမှ စစ်တပ်ကို နောက်သို့ လှည့်ပြန်ဆုတ်ခွာသည်။ စစ်ခွာသည်။ စစ်ပြန်သည်။

စစ်ညှီ - ကြံ / စစ်ညှီ / စစ်အရေးနိမ့်သည်။ “ရန်သူစစ်ညှီရောင်ရှိလျှင် မြင်းတပ်က ၄ စီးစီ စီး၍... ရန်သူကို အပြင်းမြင်းနှင့် လိုက်၍ တိုက်ခိုက်ထိုးခတ်ကြသည်။” လန်ဒန်၊ ပ။ ၁၅၇။

စစ်ညောင်း - ကြံ / စစ်ညောင်း / စစ်တိုက်ရသည့်ကာလ ကြာရှည်သည်။ “ဘကြီးတော်တိုင်းပြည်သို့ စစ်ညောင်း၍ မလာရောက်နိုင်သည့်အကြောင်းနှင့်။” ဝိရီ၊ ပ။ ၁၇၂။

စစ်တစောင်းကြက် - န / စစ်တစောင်းကြက် / အလောင်းကြီးများသော ကြက်တမျိုး။

စစ်တစား - န / စစ်တစား / စတင် ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်သည့်ဘက်မှ စစ်ရှုံးရာတွင် ထိုစစ်အတွက် တာဝန်ရှိသူ။ “အပြည်ပြည်ဆိုရာ စစ်သုံးစွဲတော်ကြီးကို ဖွင့်လှစ်၍ ဂျင်းနစ် စစ်တစားခံ များကို စစ်ဆေးခဲ့ပြီးနောက်။” ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ၊ ၁၄၆။

စစ်တလင်း - န / စစ်တလင်း / စစ်တိုက်ရာနေရာအရပ်။ စစ်ပြေပြင်။ “မြန်မာပြည်သည် ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင် စစ်တလင်း ဖြစ်ခဲ့ခြင်း။” တင်းဘာ။

စစ်တရင် - န / စစ်တရင် / တဘက်လျှင် မင်းကြီးရုပ် လစ်၊ စစ်ကိုရုပ်၊ ဆင်ရုပ်နှစ်၊ မြင်းရုပ်နှစ်၊ ရထားရုပ်နှစ်၊ နယ်ရုပ်နှစ်၊ ပေါင်း တဆယ့်ခုခြောက်ရပ်ဖြင့် မြောက်ဆယ်လေးကွက်ရှိသော ပျဉ်တွင် လွန်စဉ်းယှဉ်ပြိုင်စစ်စစ်သော ကစားနည်းတမျိုး။ (စတုရင်ဟုလည်း ခေါ်သည်။) “စတုရင်သ၊

စတုရင်၏။ ယထာကလွန်ကား စစ်တုရင်ဟုခေါ်ဝေါ်ကြ၏။”
ဓာနုရံ၊ ၄။ ၁၉၄။

စစ်တက် - ကြံ / စစ်တက် / စစ်ချီသည်။ “စစ်သည်နှစ်ဘက်တို့၊
စစ်တက်ရာ စစ်မြေပြင်သို့၊ သက်ရောက်လေ၏။” အဂုံတံ၊
၈။ ၁၅၇။

စစ်တိုက် - ကြံ / စစ်တိုက် / တိုင်းပြည် အချင်းချင်း လက်နက်
အားကိုးဖြင့် တိုက်ခိုက်သည်။ “လောက၌ ငါးယောက်ကုန်
သောစစ်တိုက်မှုဖြင့် အသက်မွေးသော စစ်သည်သူရဲတို့သည်
ထင်ရှားစွာကုန်၏။” အဂုံတံ၊ ၈။ ၁၅၀။

စစ်တိုင်း - န / စစ်တိုင်း / နိုင်ငံတစ်ခုတွင် စစ်ရေးစစ်ရာအတွက်
စစ်ဌာနချုပ်တစ်ခုဖြင့် ကွပ်ကဲရသော အေးအပိုင်းအခြား။
“ကြည်းတပ်မတော် ၅ ဦးစီးရေး အက်ဥပဒေအရ ကြည်းတပ်
မတော်တွင် စစ်ဌာနချုပ်၊ စစ်တိုင်း (Zone) ၄ တိုင်း...ပညာ
ရေးဟူ၍ ဌာနကြီးများခွဲကာ အုပ်ချုပ်လေသည်။” စစ်၊ ၂၊
၁။ ၉၁။

စစ်တန်းလျား - န / စစ်တန်းလျား / စစ်သားများ နေထိုင်ရန်
ဆောက်လုပ်ထားသော အိမ်လျားရှည်။

စစ်တပ် - န / စစ်တပ် / စစ် အဖွဲ့၊ အစည်း။

စစ်တမ်း - န / စစ်တမ်း / မြို့ရွာ နယ်ပယ် တို့၏
အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး စသည်ကို စစ်ဆေး၍ မှတ်တမ်း
တင်ထားချက်။ “မြို့ရွာစစ်တမ်း၊ အမှုထမ်းစစ်တမ်း”
ချုပ်ပုံ၊ ၂။ ၃။

စစ်တုံ့ - န / စစ်တုံ့ / အမြဲစိမ့်မုတ် ဆေးဖော်ရသော ကုန်းမျိုးဝင်
အပင်တမျိုး။ (စစ်တုံ့အနီး၊ စစ်တုံ့အဖြူဟူ၍ မျိုးကွဲသည်။)
“စစ်တုံ့ သမုံး၊ ရေပျော်၍လောင်း၊ အယားပျောက်၏။”
စွယ်၊ ၁။ ၃၂၉။

စစ်ထိုး - ကြံ / စစ်ထိုး / စစ်တိုက်သည်။ “စွန့်ပြီဟူဒတ်မင်းသည်
...ဝိဇောပြည်ကို စစ်ထိုး ချီမရ။” ကိကုဏ်၊ ၅။

စစ်ထွက် - ကြံ / စစ်ထွက် / ၁။ စစ်တိုက်ရန် နေပြည်တော်မှ
သို့ မဟုတ် ဌာနချုပ်မှ ချီတက်သည်။ “ဗီတိတိကောသလ
မင်းကို စစ်တိုက်ရန် ရွေး၍ စစ်ထွက် လေ၏။” မေပဒ၊ ၁။
၆၆။ ၂။ စစ်မက်ဖြစ်ပွားသည်။ “တန်ခူးလွှန်း ၂ ရက် ၃ ရက်
လထောင်နီသော် စစ်ထွက်အံ့။” ကမ္ဘာဦး၊ ၂၇။

စစ်ပညာ - န / စစ်ပညာ / စစ်နှင့်ဆိုင်သော ပညာ။ “ယခု
ခေတ်ကြီးတွင်...လူမျိုးလိုက်ချီ၍ စစ်ပညာသင်ရသောခေတ်
ကြီးဖြစ်၏။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၇။

စစ်ပရိယာယ် - န / စစ်ပရိယာယ် / စစ် အောင်နိုင်ရေးအတွက်
ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ စစ်ဆင်သောနည်း။ “စစ်ပရိယာယ်နှင့်
သေနင်ပျူဟာတရားကိုယ်သဘောများနှင့် ဥပဒေသများကို
ဖြစ်ပြီးသော စစ်ပျားမှ နမူနာယူ၍ လိုက်နာကျင့်သုံးကြပြီ
ဖြစ်သည်။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၁၁။

စစ်ပါရီ - န / စစ်ပါရီ / စစ်ပညာကို ဗြိတိသျှစနစ်ဖြင့် သင်ကြား
လေ့လာထားသော အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားစစ်သည်။ (စစ်ပိုင်၊
စစ်ဗာရီ၊ စစ်ဗာဟိ၊ စစ်ဘာရီဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

စစ်ပုလိပ် - န / စစ်ပုလိပ် / ရှေးခေတ် လက်နက်ကိုင်ရဲ။

စစ်ပြေး - ကြံ / စစ်ပြေး / စစ်ပွဲ ဖြစ်ရာအရပ်မှ ထွက်ပြေး
တိမ်းရှောင်သည်။ “ဒီးဒုတ် ဒီးဘချီသည် အိမ်သူအိမ်သားများ
နှင့်အတူ စစ်ပြေးရင်း တည်းခိုလျက်ရှိ၏။” စစ်ခရီး၊ ၂၇။

- န စစ်ပြေး / ၁။ ယင်းသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သူ။
“ကြေးရေတတ် စစ်ပြေးများလို ထိုင်၍လည်း မစားလောက်
ပါ။” ငြိမ်၊ ၇၇။ ၂။ စစ်တပ်မှ အခွင့်မရပဲ ထွက်ပြေး
တိမ်းရှောင်သော စစ်သား။

စစ်ပြန် - ကြံ / စစ်ပြန် / ရန်သူ၊ စစ်မို့ရာမှ ထုတ်ခွာသည်။ (၁။
အဓိဇာလပျူဟာ၊ မီးထွန်းသကဲ့သို့ စစ်ပြန်ခြင်း။ ၂။ အမာ
ဝါသီပျူဟာ၊ လကွယ်ကဲ့သို့ စစ်ပြန်ခြင်း။ ၃။ သီဟကတိ
ပျူဟာ၊ ခြေသွံသွားသကဲ့သို့ စစ်ပြန်ခြင်း ဟူ၍ လည်း
ကောင်း။ ၁။ သတ္တနာခံ၊ လက်နက်သံပြု၍ စစ်ပြန်ခြင်း။
၂။ မရုဏ်း၊ ခရီးကိုဖျက်၍ စစ်ပြန်ခြင်း။ ၃။ ဝိရုဏ်၊ မြင့်ကြာ
စွာနေ၍ စစ်ပြန်ခြင်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သေနာနိဝတ္တနစစ်
ပြန်ခြင်း သုံးမျိုး ရှိသည်။)

- န / စစ်ပြန် / စစ်ပြီး၍ စစ်တပ်မှ ပြန်လာသူ။ စစ်သား
ဘဝမှ အရပ်သားဘဝသို့ ကူးပြောင်းလာသူ။ “စစ်ပြန်များ၊
စက်ရုံအလုပ်သမားများ။” နေရှင်၊ ၂၁။

စစ်ပွဲ - န / စစ်ပွဲ / တဘက်နှင့် တဘက် စစ်တိုက်မှု။ “စစ်ပွဲ
ပြီးဆုံးပြေငြိမ်း၍ မိမိတို့ က အနိုင်ရ...မှသာလျှင်...ချီးမွမ်း
အပ်ပေ၏။” လောပုဋ်၊ ၄။ ၂၇။

စစ်ပြစ် - ကြံ / စစ်ပြစ် / တပြည်နှင့်တပြည် လက်နက်စွဲကိုင်၍
တိုက်ခိုက်သည်။

စစ်မိလ် - န / စစ်မိ / စစ်သားများကို ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသော
စစ်အရာရှိ။

စစ်မေး - ကြံ / စစ်မေး / စစ်ဆေးသည်။ မေးမြန်းသည်။

စစ်မက် - န / စစ်မက် / စစ်တိုက်ခိုက်မှု။ “စစ်မက်မုဒိမ်း၊ ခိုးသူ
တန္တုပေးပြီ မမို့၊ မိလ်းလည်းကောင်းရာ၏။” နှု၊ ၃၆၅။

စစ်မက်အင်္ဂါ - န / စစ်မက်အင်္ဂါ / စစ်မက် - နှ၊ နှင့် အတူတူ။
“ကြယ်တမ်းခွန် ဝေါထွက်လာသောနှစ်တွင် စစ်မက်အင်္ဂါ
ဖြစ်ပွားလိမ့်မည်။” သည်း၊ ၁၅။

စစ်မျက်နှာ - န / စစ်မျက်နှာ / စစ်တပ်တွင် ရန်သူနှင့် အနီးကပ်
ဆုံး ရွေ့တန်းနေရာ။ “တပ်အရွေ့ မြောက်တောင့်ကသည်
အရွေ့တောင့်တောင့်တိုင်အောင် စစ်မျက်နှာဖြန့်၍ နေရ၏။”
အလောင်း၊ ၅၄၇။ ၂။ စစ်တိုက်ရာအရပ်။ “ကျွန်ုပ်တို့က
ဒုတိယစစ်မျက်နှာ (အနောက်ဖက်)ကိုသာ ဖွင့်လိုက်လျှင်”
စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၃၆။

စစ်မြေပြင် - န / စစ်မြေပြင် / စစ်ဖြစ်ပွားရာ နေရာအရပ်။
စစ်တလင်း။ “ပြည်ပရင်းမင်းလည်း မထင်မရှားသော အဆင်
အပြင်ဖြင့် စစ်မြေပြင်သို့ ထွက်လေသော် မြားသင့်၍
ချက်ခြင်းပင် သေလေ၏။” ကိပုံ၊ ၈၅။

စစ်မှုထမ်း - ကြံ / စစ်မှုထမ်း / စစ်သည်သူရဲအဖြစ် အလုပ် လုပ်
သည်။ “နိုင်ငံသားတိုင်းသည်... စစ်မှုထမ်းရ လေသည်။”
နိုင်ပြီ၊ ၃၈။

- န / စစ်မှုခန်း / ယင်းသို့ အလုပ်လုပ်သူ။ စစ်သား။

“စစ်မှုထမ်းများအား ကြွေးစားသတ္တဝါ ယူဆသူများ ဂ္ဂိလာ လေပြီ။” စစ်၊ ၁၊ ၂၅။ ၆။

စစ်ရေး - န / စစ်ယေး / စစ်နှင့်ဆိုင်သော အရေးကိစ္စ။ စစ်နှင့် ဆိုင်သော အရေးအခင်း။

စစ်ရေးပြ - ကြံ / စစ်ယေးပြ / စစ်သားများစုဝေး၍ စစ်ပညာ အမျိုးမျိုးကို လုပ်ပြသည်။ “စစ်ချလုံမြောက်၊ မီးပေါက် သေနတ်၊ ပစ်လွှတ်ဆင်မြင်း၊ စီးနှင်းကျင်းပ၊ စစ်ရေးပြသည်။” ကုသ* ၃၃။

စစ်ရဲ - န / စစ်ယဲ / ပြည်တွင်း စစ်ရေးကိစ္စများတွင် ပါဝင်တိုက် ခိုက်ရသော ရဲ။

စစ်ရပ်စစ်နေ - န / စစ်ယတ်စစ်နေ / စစ်တပ်တို့ တနေရာတွင် ရပ်တည်နေခြင်း။ “စစ်ချီစစ်တွင်း၊ စစ်တက်စစ်ကပ်၊ စစ်ရပ် စစ်နေ၊ သစ်သစ်ပွေသော်။” ဘိဇ္ဇ* ၄၆။

စစ်ရိပ်စစ်ခြည် - န / စစ်ယိတ်စစ်ချီ / စစ်၏အခြေအနေ။ စစ်၏ သဘော။ “စစ်ရိပ်စစ်ခြည်ကို လုံးလုံးမမှန်းနိုင်ဘဲ နှင်းတော ထဲတိုးနေရသကဲ့သို့။” စစ်၊ ၁၊ ၂၂။ ၁၃။

စစ်ရိပ်စစ်ဓဇ - န / စစ်ယိတ်စစ်ဓဇ / စစ်မက်ဖြစ်ပွားမည့်အရိပ် အရောင်။ “စစ်ရိပ်စစ်ဓဇ နှိုသည့်ဆို၍ ဓမ္မန္တနိအတက်အကျ ဖြစ်ခဲ့ရ၏။” တင်းစာ။

စစ်လျှော်ကြေး - န / စစ်ယော်လျှော် / စစ်ရှုံးသော တိုင်းပြည်က အခြား တိုင်းပြည်များ နှစ်နာဆုံးရှုံးမှုအတွက် ပေးဆောင် ရသော ငွေကြေး။ “လျှော်စစ်လျှော်ကြေးကို ထိထိ ရောက်ရောက်ပေးရန်။” တင်းစာ။

စစ်လျှောက် - ကြံ / စစ်ယောက် / သေချာစေရန်စွာ စုံစမ်း စစ်ဆေးသည်။

စစ်လွယ်အိတ် - န / စစ်လွယ်အိတ် / စစ်သားများ စစ်အသုံး အဆောင်ပစ္စည်းများထည့်သော ရွက်ဖျပ်ကြမ်းလွယ်အိတ်။

စစ်ဝတ်စစ်စား - န / စစ်ဝတ်စစ်စား / စစ်သည်သူရဲတို့ ၏ အဝတ် တန်ဆာ။ “မြင်းတော်သန် မြင်းခိုသမျှကိုလည်း စစ်ဝတ် စစ်စားနှင့်ဆင်၍ တာဆီးချည်လျက်။” အင်ရံ။ ၁၆၃။

စစ်သား - န / စစ်သား / စစ်တွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်သောသူ။ စစ်သည်။ ရဲမက်မိုလ်ပါ။ “စစ်သား စုဆောင်းခြင်း ရွှေ ငွေတက္က၊ စားနပ်ရိက္ခာ ရှာမှီးရဆောင်းခြင်း။” အရိယသစ္စ။ ၁၀၄။

စစ်သူပုန် - န / စစ်သူပုန် / ဘုရင်မင်းမြတ်ကို တော်လှန်ပုန်ကန် သော လူစု။ “သူခိုး၊ မုဒိန်၊ ဓားပြများလျှင် စစ်သူပုန် ရောက်ချေသည်။” နှူ။ ၃၈၃။

စစ်သဲ - န / စစ်သန် / စစ်ရေးကိစ္စအတွက် သံမှီးတွင် တွဲပတ်ခန့် ထားသော စစ်ဘက်အရာရှိ။ “သံမှီးတွင် စစ်သဲ (လေတပ်) ထုထွက် ကိစ္စကွက်ခံဘူးသည်။” စစ်၊ ၁၊ ၃။ ၄၁။

စစ်သင်တန်း - န / စစ်သင်တန်း / စစ်ပညာကို သင်ကြားပို့ချ မှု။ “စစ်သင်တန်း ပေးရာတွင် သာမန်စစ်သင်တန်းနှင့် ပျောက်ကျား စစ်သင်တန်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ။” စစ်၊ ၂၊ ၁။ ၉၃။

စစ်သင်္ဘော - န / စစ်သင်းဗော / စစ်တိုက်ရာတွင် သုံးရသော

သင်္ဘော။ “စစ်သင်္ဘောကို မြင်မက်က အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝအံ့။” အိပ်ခာနံ။ ၁၁၀။

စစ်သည်ခုံမက် - န / စစ်သိယဲမက် / စစ်သား။ တပ်သား။ သူရဲ သူကပ်။ “ကုန်းကြောင်း စစ်သည်ခုံမက်တို့နှင့် ဆိုင်သည့် လက်နက်ကိရိယာ ခယ်မီးကျောက်မှ။” လွတ်။ ၆။

စစ်သိမ် - န / စစ်သိန် / သနပ်ပင်နှင့်ဆင်သောအရွက် ရှိသည့် သစ်ပင်။ “မီးမဘွားသော် စစ်သိမ်ပင်ပေါ်ကို ညက်စွာ ကြိုက်၍ ခြေမခွံ၎င်း ဘဝါခွံ၎င်း ဆုံရမည်။” စွယ်၊ ၁။ ၂၆၁။

စစ်သုံ့ပန်း - န / စစ်သန့်ပန်း / စစ်ပွဲတွင် ဖမ်းဆီးရမည့်သော တဘက်ရန်သူ။

စစ်အေး - န / စစ်အေး / မကောင်းသတင်းပြန့်ခြင်း။ စီးပွားရေး အကောက်ကြံခြင်း စသည်လက္ခဏာရှိသော နိုင်ငံအချင်းချင်း မသင့်မမြတ် ဆက်ဆံမှု။ “အင်္ဂလိပ် - အမေရိက အုပ်စုနှင့် ဆိုဗီယက်အုပ်စုတို့ စစ်အေးတိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲနေသည်။” ဂျပန်။ ၁၅၇။

စစ်အင်္ဂါ - န / စစ်အင်ဂါ / ၁။ စစ်တပ်တို့ ၏ အစိတ်အပိုင်း။ (၁။ ဆင်း၊ ၂။ မြင်း၊ ၃။ ရထား၊ ၄။ ခြေသည်ဟူ၍ စစ်အင်္ဂါ လေးပါးရှိသည်။) ၂။ စစ်တိုက်ရာတွင် အသုံးပြုရသော လက်နက်ကိရိယာ။ “တက္ကခြေသည်၊ တွင်မည်စစ်ခြေ၊ တထွေ မှတ်ချက်၊ လက်နက်ကိရိယာ၊ စစ်အင်္ဂါတည်း။” ဗမာ* ၁၉၀။

စစ်အုပ်ချုပ်ရေး - န / စစ်အုပ်ချုပ်ရေး / တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ် မှုကိစ္စအပတ်တို့ကို စစ်တပ်ကသာ ဦးဆောင်၍ စီမံဆောင် ရန်ခြင်း။

စစ်ဥပဒေ - န / စစ်အုပ်ချုပ်ရေး / စစ်တပ်က စစ်နည်းအရ အုပ်ချုပ် သော ဥပဒေ။ “သာမညတရားဥပဒေဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ခေတ္တရပ်စဲထားပြီးလျှင် စစ်ဥပဒေဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်၏။” သရာဇ၊ ၃။ ၃၃၄။

စစ်ဦးဘီလူး - န / စစ်အားဗလူး / စစ်အတွင်း ပထမဦးစွာ ချီတက် သော စစ်တပ်၏ ကြမ်းတမ်းခက်ထန်စွာ ပြုမူဆောင်ရွက် ချက်။

စစ်ဦးဘီလူးပါ - ကြိတ် / စစ်အားဗလူးပါ / စစ်အားဗလူး/မဆိုင်း မတွဲပဲ။ အလျင်တကောင်။ “နှေးနှေးမြည်းမြည်း လုပ်ကြံတော် မူရမည့် အရေးမဟုတ် လျင်လျင်ဆော့ဆော့ စစ်ဦးဘီလူးပါ လုပ်ကြံတော်မူရမည့် အရေးဖြစ်သည်။” ကုလား၊ ၃။ ၂၅၄။

စဉ်

စဉ် - ကြံ / စင် / လွင့်ထွက်သည်။ လွင့်လာသည်။ “ကြောက် သွယ်သေးကို ဝေးဝေးစွာကြည့်၊ စဉ်စေပြီးသော်။” ကိုး* ၂၈။

စဉ် - ကြံ / စင် / စိတ်နိုးသည်။ အဆက်မပြတ် ဖြစ်သည်။ “တခြားတခြား၊ စဉ်လျက်သွားသား၊ ရထားရှေ့ နောက်၊ ထိုမျှလောက်တွင်။” တန်ခိုး* ၉။

- န / စင် / စိတ်နိုးတည်ရှိခြင်း၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၊ အာဇာနည်။ “မဟာဝင်ဆက်၊ စဉ်မပျက်သည်။” ကော။ ၂၂။

စဉ် - သမ် / စင် / ပြုဆဲ၊ ပြုခိုက်၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်ခိုက်ကို ပြသော စကားလုံး။ “သူရဲစိရသေ့မြင်စဉ်လျှင် ကောင်းကင်မှသက်၍ မြေ၌ ရပ်တော်မူလေ၏။” ပါရာ။ ၄။ “ထိုမင်းကို မင်းသား စဉ်စားသောမြို့ ကို၌၍ တပယ်င်းမင်း ဟူ၍... ခရီးသားကြ သည်။” သုသော။ ၈။ ၂၇။

စဉ်တိုက် - ကြိတ် / စင်ခိုက် / အုပ်အနား အဆီးအတား မရှိ။ အဆက်မပြတ်။ “ပြတ်တောင်းပြတ်တောင်း လုပ်ခြင်းထက် စဉ်တိုက် မှန်မှန်လုပ်ခြင်းက ပို၍တွင်ကျယ်၏။” ကြီးရေး။ ၅။

စဉ်

စဉ် - န / စင် / ခ၊ မြေထည်စွည်း စသည်များကို သုတ်လိမ်း ရန် ပြုပြင်ထားသည့် ချော့ချည်တမျိုး။ “အုပ်အုပ်တံစုံ အိုးကြီးကို အတွင်း စဉ်သုတ် ပြင်စဉ်သုတ် ကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်၍။” သုသော။ ဆ။ ၂၃၄။ ၂။ သလင်းကျောက် တမျိုး။ “စဉ်ကောင်းကျောက်မျိုး၊ လက်ဘက်ဖိုးကို၊ နားရိုး စဉ်ပါ၊ ခြယ်စိပတ္တမြား။” တန်ခိုး* ၃၆။

စဉ်ကွင်း - န / စင်ပွင်း / ခ၊ စဉ်ချည် သုတ်ထားသော နံရံကပ် ရုပ်စုံအုတ်ချပ်။ “နန္ဒဂူ စဉ်ကွင်းများ၌ ဘီလူးစစ်သူကြီးများ အမည် ကမ္ပည်းလိပ်ကို စီရင်စဉ်အခါမှာလည်း။” ခံနနံ။ ၃၁၈။ ၂။ သလင်းကျောက်အကွင်း။ “စဉ်ကွင်းလက်ကောက်၊ နေခြည်ကျောက်က၊ တောက်လသံတို့။” ဘွဲ့* ၁၆။ ၃။ [ပေါ]အစဉ်အလာ။ အဆက်အနွယ်။ “မဟာဒါနီဟု၊ ကျော်ဝန်သူတိုက်၊ ခုနစ်တိုက်တွင်၊ သမိုက်စဉ်ကွင်း၊ အနန်း ထွင်းလျက်၊ ထွင်းသင်းဟူသည်၊ တိုက်စံတည်ကို၊ နှစ်ချည် ခါကျူ။ စီးအုပ်မျိုးသား။” ဗန္ဓု။ ၉၆။

စဉ်တိုး - န / စင်တိုး / စဉ်ချည်သုတ်ထားသော မြေတိုး။

စဉ်း

စဉ်း - ကြိ / စင်း / နှပ်နှပ်ပွဲဖြစ်အောင် ခုတ်လှီးသည်။

စဉ်း - န / စင်း / မြားလက်နက်။ “တောသားတသွန်၊ တိရစ္ဆာန် ကို၊ မြားချွန်ဆိပ်သုတ်၊ စဉ်းနှင်မြတ်၍။” ဝေယျံ* ၉၈။

စဉ်း - န / စင်း / အမြစ်သနပ်။ အခြေအနေ။ အစဉ်းအပါး။ အစဉ်း။ “ငါသည်မင်းလျှင်၊ လက်ရင်းသိပ်စဉ်း၊ ဗဟုညဉ်း သို့၊ စဉ်းမသိကြောင့်၊ နှလုံးထောင့်လည်း။” ဘွဲ့* ၁၄၂။

စဉ်း - န / စင်း / စန်း။ တနင်္လာဂြိုဟ်။ “ဇာတာစဉ်းလက် ကောင်းသဖြင့်လည်း အောင်ရာသည်။” ကုလား။ ပ။ ၅၀။ [ပါ]

စဉ်းကော - ကြိ / စင်းကော / အမဲသားငါးကို အစိမ်းလတ်လတ် နှပ်နှပ်ပွဲဖြစ်အောင် စဉ်းသည်။ “စဉ်းကောချဉ်သုတ်၊ မက် ကတ်နဲ့လှောင်း၊ ကင်ပေါင်းမဲစို့။” ရွှေစာတိုင်* ၂၃။

- န / စင်းဂေါ / အမဲသားငါးကို နှပ်နှပ်ပွဲဖြစ်အောင် စဉ်းထားသော စားဖွယ်။ “စက်စက်သားသွေး၊ ရောရောထွေး

လျက်၊ ရေနွေး သပ်၊ မက်ကပ်သမ္ပရာ၊ ရသာချဉ်ရော၊ တန်ခိုးနာသား၊ စဉ်းကောမြီးမြီး။” ဘလ္လာ* ၃၉။

စဉ်းယေ - ကြိတ် / စင်းယေ / နည်းနည်း။ အနည်းငယ်။ စိုးစဉ်း။ “သမ္ဘာတေလည်း စဉ်းယေမြီး၍...လျှောက်၏။” ကုလား။ ပ။ ၈၆။

စဉ်းစား - ကြိ / စင်းစား / စိတ်ကူးသည်။ ဆင်ခြင်သည်။ တွေးတောသည်။ “လောကဓမ္မ၊ ဓုတသုံးပါး၊ အကြောင်း များနှင့်၊ စဉ်းစားတိုင်ပင်၊ အကျွန်ုပ်ဆင်သည်။” နေကန်* ၄။

စဉ်းစားခန်း - န / စင်းစားဂန်း / တရားသူကြီး၊ ဂျူရီသူကြီးတို့ အမှုကိုစွန့်ပတ်သက်၍ စဉ်းစားဆွေးနွေးရာအခန်း။ “ဂျူရီ လူကြီးဆွန့်ဦးတို့ အား ဂျူရီစဉ်းစားခန်းတွင် သွင်း၍ တံခါးကို အရာရှိက ပိတ်ကာ။” မသန့်။ ၂၂၀။

စဉ်းစားခန်းဝင် - ကြိ / စင်းစားဂန်းဝင် / လေးနက်စွာ စိတ်ကူး သည်။ လေးနက်စွာ တွေးတောသည်။ “ငြိမ်သက်စွာ ခေါင်း စိုက်ရင်း စဉ်းစားခန်းဝင်နေလေသည်။” စာဆို။ ၁၅၃၀။

စဉ်းနှိုးတုံး - န / စင်တီးခန်း / စင်းနှိုးခန်း / တစ်တခုကို စားဖြင့် ခုတ်စဉ်းရာတွင်အသုံးပြုသော အောက်ခံသစ်တုံး။ (စဉ်းတံ တုံး ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။) “စဉ်းနှိုးထုံး၌ အမဲကို တင်၍ စဉ်းသကဲ့သို့။” ဟင်္ကိတ်။ ၂၂၉။

စဉ်းထဲ - ကြိ / စင်းထဲ / ခ၊ လိမ်လည်သည်။ ကောက်ကျစ်သည်။ “ကလုညဉ်းဆဲ၊ ငါ့ကိုပဲသည်၊ စဉ်းထဲ ကောက်ကျွေ၊ ဤရသေ့မှ။” ဘုလင်* ၃၃၃။ ၂။ နှမြောသည်။ စေးနဲသည်။ ဝန်တိုသည်။ “ကဓိယံ၊ မယေဂကလို၊ ဝန်တိုသဘော နှမြော စဉ်းထဲသောသူကို။” လောပွင့်။ ၅။ ၁၄၇။

စဉ်းထိမျှင်းထိ - ကြိ / စင်းထိမျှင်းထိ / စင်းထိမျှင်းထိ / အမြစ် သနပ်၊ အခြေအ နက်၊ စားသောချာချာသိသည်။

စဉ်းသွား - န / စင်းသွား / မြားလက်နက်၏အသွား။ “ဆိတ်လူး စဉ်းသွား၊ မြား၏တည်ရာ၊ တောင့်ယာသို့။” ကိုး* ၈၆။

စဉ်

စဉ် - န / စိ / ခ၊ ဘဲသားခေါင်းပေါက်ဝကို သားရေကြက်၍ တီးခတ်ရသော တူရိယာ။ “စဉ်ကို တီး၍ ဆင်တို့ကို ပြေး စေ၏။” သန်း၊ ပ။ ၃၀၈။ ၂။ အသံအလို၊ ငှာ တီးမှုတ်ရ သော ကိရိယာ။ “ထွက်စဉ်တော်ကို ငြိမ်ညောင်းသာယာ စွာ တီးမည်။” မာသစ်။ ၄၉။

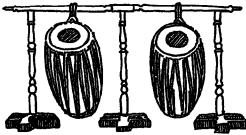
စဉ် - န / စိ / သစ်သား၊ သံပြား စသည်တို့ဖြင့် ဆီ၊ ရေ စသည်တို့၌ရန် စဉ်တဏှာန် ပြုလုပ်ထားသော ထည့်စရာ။ “တောပတ်စဉ်တောတောင်နှစ်ရာ။” သုသော။ ၈။ ၁၅၁။

စဉ် - နဝိ / စိ / များပြား ထူထပ်သော။ မြန်ပွား ကြီးကျယ် သော။ “ထီးတင်ပွဲတွင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စဉ်၍။” မော်။ ၁၄၀။

စဉ်း - ကြိ / စိ / (အကျိုးအမြတ်၊ အခကြေးငွေ) ရရှိသည်။ “အတော် ပိုက်ဆံစဉ်းမီအလုပ်။” လေ။ ၁၃၄။ (စိဟူသည် ရန်ကြသည်။)

စဉ်ကား - နဝိ / စိကး / များပြား ထူထပ်သော။ ပြန့်ပွားကြီးကျယ်သော။ “လူနေအိမ်ခြေ တနှစ်ထက် တနှစ် တိုးတက်စဉ်ကား လာ၏။ သဗ္ဗဇ၊ ဒု။ ၁၉၆။

စဉ်တော် - န / စိဒေါ / အလျား လေးပေ မျက်နှာဝ နှစ်ပေခန့်ရှိသော စည်ကြီး။ (ဆော်ပုံ၊ လင်းကွင်း၊ အဆို၊ အကတို့နှင့် ဖက်တွဲ၍ နန်းတော်၊ အိမ်တော်၊ ပွဲလမ်းသဘင်တို့တွင် တီးလေ့ရှိသည်။)

စဉ်တော်

စဉ်တော်သံ - န / စိဒေါ သွန် / စည်တော်ရွှမ်းသောအခါ ဆိုရသော သံချင်း။ “စည်တော်ကြီးများ ယွန်း၍ တီး၍ သံဆိုအပ်သော သံချင်းသံကို စဉ်တော်သံ ဟူ၍ ခေါ်သည်။” ကဗျာစုံ။ ၃၉၄။

စဉ်တို - န / စိဝိ / ခွထောက်တွင် တစောင်းမီထောင်၍ စည်လက်ခတ်ဖြင့် တီးရသော အရပ်အချင်း ၁၃ လက်မခန့်ရှိသည့် စည်ပု။ (သံစုံအတွက် အရွယ်အစား ခန့်လုံးအထိရှိသည်။)

စဉ်ပင် - နဝိ / စိပင် / ပြန့်ပွား ကြီးကျယ် များပြားသော။ “ကျေးရွာစည်ကပ် ပျံ့ပွားထင်ရှား စဉ်ပင် ရွာ ဖြစ်သည်။” ကိပ္ပ။ ၇။

စဉ်ပိုင်း - န / စိဝိုင်း / စည်ထက်ပိုင်းပြတ်ပုံ စပ်လုပ်ထားသော ထည့်စရာ။ “ထန်းပင်စို့ နှစ်ပင်ကို စဉ်ပိုင်း စိမ်း ကြေးဝါ ပတ်ဖြင့် တဘက်တလုံးစီ ထားခဲ့သည်။” မေ့ရက်။ ၁၅၁။

စဉ်ပတ်သံပြား - န / စိပတ်သန်ဗျား / သစ်သားစည်၊ စည်ပိုင်းများကို ခိုင်အောင် ခါးပတ်သဖွယ် ပတ်ထားရသော သံပြား။

စဉ်ဖောင်း - န / စိဖောင်း / ၁။ သတ္တဝါတို့တွင် ကျင်ငယ်တည်ရာ အိတ်။ “အဆုတ်သဖွယ် ဆောင်ရွက်ပေးသော စဉ်ဖောင်း၏ အနေအထားဖြင့်။” လူထုသိပ္ပံ။ ၇။ ၂၅။ ၂။ အချို့ ငါးမျိုးတွင်ပါသည့် လေအိတ်။ ၃။ လေဝင်၍ ဖြစ်ပေါ်သော လှံဝိုင်းသဏ္ဌာန်၊ လှံခြမ်းသဏ္ဌာန် အရည်ဖောင်း။ ပူဖောင်း။ “ဆပ်ပြာဖြူ စဉ်ဖောင်း များနှင့်။” သင်နည်း။ ၃၂၈။ ၄။ ကောင်းစေး စသည်တို့ကို လေဖြင့်မှတ်ထားသော ပူဖောင်း။ “ယပ်တစ်နှင့် ပြုလုပ်သော စဉ်ဖောင်းများ လွှင့်ပြီး။” တင်းစာ။ ၅။ လည်ဝတ်တန်ဆာတမျိုး။ “လည်ကပ်သွယ်ပြောင်း၊ စဉ်ဖောင်း ခွါစရာ။” ပင်း၊ ဒု။ ၆၉။

စဉ်သွတ် - ကြိ / စိသွတ် / စားဖွယ်သောက်ဖွယ် ထန်တရာကို

မသီးမပုပ်ရအောင် သတ္တုစည်တွင် ထည့်၍ အလိုပိုက်သည်။ “သစ်သံကို စည်သွတ် ရောင်းခြင်း။” စီးပွား။ ၅၇။

စဉ်

စဉ်း - န / စိ / ဝါးကျီ။ စုံ။

စဉ်း - န / စိ / ခူးလေးကြီးကိုမြှတ်သော ခလုတ်။

စဉ်း

စဉ်း - န / စိး / ၁။ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော ခြံဝင်းအကာအရံ။ စောင်ရန်။ စည်းရိုး။ “လယ်မှာကန်သင်း၊ ယာမှာ

စည်းအတွင်း၊ ရွာမှာ အစွန်အိမ်က ခဲတကျ။” ကြို့။ ၆၇။

၂။ တစုံတရာသော မျက်နှာပြင်ပေါ်၌ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော အရေအကြောင်း။ “ဖြစ်ပျက်ပိုင်းခြား၊ စည်းနယ်သား၏။” ကိုး။ ၆။

၃။ တိုင်းပြည် တခုနှင့်တခု ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော နယ်နိမိတ်။ “တောတောင်ကျန်းကြည်း၊ နိုင်ငံ စည်း နှိုက်၊ ခြင်္သေ့များအွာ။” ဟင်္သာ* ၉၄။

၄။ မကျူးမကျော် မဖောက်မဖျက်ရန် သတ်မှတ်ထားသော ကျင့်ဝတ်။ “သူ့စည်းနှင့်သူ။ ကိုယ့်စည်းနှင့်ကိုယ်။” ဇွာစင်။

၁၁။ ၅။ သတ္တုကို လုပ်ထားသော သံပုရာခွံ ထက်ဝက်ပုံ တီးခတ်စရာ တူရိယာအစုံ။ “လွယ်အိတ်နှင့်ခွက် စည်းကလေး

လက်မှာကိုင်ပြီး ထွက်လာရဉာယောလီ။” မဇ္ဈိမီ၊ တ။ ၂၁။

၆။ စည်းတူရိယာသံဖြင့် ပိုင်းခြားကန့်သတ်ပေးရသော တီးမှုတ်သီဆိုမှု တလအစိုက်အတန့်။ “လှေတော်သံများကို တက်သံနှင့် စည်းကိုက်အောင် သီဆိုကြရာ။” ထီး၊ ဒု။ ၈၈။

စဉ်း - န / စိး / ၁။ မြစ်ရေကျသောအခါ နှစ်၍ကျန်ခဲ့သော သဲသောင်။ စ။ “စည်းသောင်ထူထပ် ရေလမ်း အသွားအလာ

အလွန်ခက်သည်။” လန်ဒန်၊ ဒု။ ၅၁၄။

စဉ်း - ကြိ / စိး / ပစ္စည်းတို့ကို ရွှံ့ ချည်သည်။ ချည်နှောင်သည်။ “နောင်လျှင် ပေတရာခန့် ပြီး၍ ကောက်လှိုင်းကို

စည်းမိ၏။” ပုဗ္ဗဏ်၊ ၁၆၆။

- န / စိး / ၁။ ရွှံ့ ချည်ထားသော ထင်း၊ မြက် စသည့် အရာထူ။ “ထင်းစည်းကို ခေါင်းအုံး၍ အိပ်လေ၏။” ကိပ္ပ။

၈၃။ ၂။ ကောက်စိုက်သမားအံ့ပျံ့။ “စည်း ငှားသူက လူ

ငါးဆယ်တောင်းလျှင် စည်းခေါင်းက ၄၉ ယောက်သာပေး၏။” သွေး၊ ၁၃၁။ ၂၄၅။

- စည်း / စိး / ရွှံ့ချည်သော အရာများကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးရသော စကားလုံး။ “စင်သမ္ဘိယ၊ လှူ၍ ရသည့်၊ မြက်လှူရစ်စည်း။” ဟင်္သာ* ၁၈၇။

စည်းကိုက်ဝါးကိုက် - န / စိးကိုက်ဝါးကိုက် / ၁။ သီဆို တီးမှုတ်ရာ

တွင် စည်းဝါးပိုင်းခြားချက်နှင့် သိဆိုတီးမှတ်မှု ညီညွတ်သော အဖြစ်။ “ခေါ်ခင်ခင် တီးပြလိုက်သော တီးလုံးမှာ လွန်စွာ စည်းကိုင်ဝါးကိုင် ခြုံခြင်းကြောင့်။” ကေသီ။ ၁၃၃။
၂။ [၂၃၀] အဝင်ခွင်ကျဖြစ်ခြင်း။ “ခင်သန်းမြင့်က ထောက်ခံကား ပြောကြားထားသေးခြင်း ကြောင့်လည်း အားလုံးအတွက် စည်းကိုင်ဝါးကိုင် ကဲ့သို့ ဖြစ်နေလေ၏။” ကေသီ။ ၁၅။

စည်းကမ်း - န / စီးကန်း / လိုက်နာစောင့်ထိန်းရမည့် ကျင့်ဝတ်။
“စုစုပိုင်း စည်းကမ်းသေဝံစွာ ပျံ့သန်းတတ်၏။” ၎က်။ ၁၁၅။

စည်းကမ်းချက် - န / စီးကန်းချက် / လိုက်နာ စောင့်ထိန်း ရမည့် အချက်အလက်။ “အနိစ္စယဉ်စင်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စိုးအပ်ထိုက် စိုးအပ်ခွင့်သည် စည်းကမ်းချက် နှစ်ခု အပေါ်တွင် တည် လျက်ရှိ၏။” သရာဇာ။ ၃။ ၃၁၈။

စည်းကုံး - န / စီးဂျိုး / လှည်းသံအစုံကို လှည်းတမ်းပိုဆွင် ချည်တပ်ရသော လွန်ကြိုး။ “တောင်တက်တွင် လှည်း စည်းကုံး ပြတ်သကဲ့သို့။” စစ်သား။ ၁၂။

စည်းကျဝါးကျ - န / စီးဂျိုးဝါးကျ / စည်းကိုင် ဝါးကိုင် - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
စည်းကျိုး - ကြိ / စီးကျိုး / တီးမှတ်၊ သီဆို၊ ကခုန်ရာတွင် စည်း မှားသည်၊ စည်းပျက်သည်။

စည်းကြိုး - န / စီးဂျိုး / အရာဝတ္ထုများကို စု၍ ချည်ရသော ကြိုး။ “ကောက်လှိုင်း စည်းကြိုး များကို ကောက်ဆွဲနှင့် ဖြတ်။” မြန်သွေး။ ၁၅၁။

စည်းကြပ် - ကြိ / စီးကျတ် / ၁။ ကျပ်ကပ်သည်။ ဆော်ကြပ်ကြီးမျိုး သည်။ “ဗိုလ်ပါစည်းကြပ်၊ ကိုယ်မျိုးကွပ်၍။” ကိုး* ၁၃။
၂။ အခွန်အတတ် စသည်ကို ခွဲခန့်သည်။ ကောက်ခံသည်။ “သူကြီးက မိမိနှိပ်စက် အခွန်တော် စည်းကြပ်လေ့ရှိသည်။” ချုပ်ပုံ။ ၆။ ၁၆။

စည်းခေါင်း - န / စီးဂေါင်း / ကောက်စိုက်သူ အဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင်။ ပေါက်သူကြီး။ “ကောက်စိုက်သည့် အခါ စည်းခေါင်းသို့ မဟုတ် ပေါက်သူကြီးကိုကြည့်၍ အတန်းလိုက် ညှိခိုင်သမျှ ညီအောင် စိုက်ရသည်။” မြန်သွေး။ ၈၃။

စည်းခုံ - န / စီးဂုန် / မြစ်ဝကျွန်းပေါ်အခါ ကြွင်းကျန်နေခဲ့သည့် သင်္ဘော။ စံခုံ။ “ဆင်ဖြူလည်း ဣစည်းခုံ ဘုရားတည်ရာ သဲစည်းခုံ၌ ဝင်လေ၏။” ကုလား။ ပ။ ၁၉၈။

စည်းချ - ကြိ / စီးချ / ၁။ နယ်နိမိတ် အရေးအကြောင်း ရေး သည်။ ပိုင်းခြားကန့်သတ်သည်။ “ဥစ္စာဆိုက်ကို တွေ့ခဲ့၍ စည်းချ ကန့်သတ်သည်။” ဇေယျ။ ၁၅၁။
၂။ ဘေးဥပစံ အန္တရာယ်များ မိမိထံသို့ မကပ်ရောက်နိုင်စေရန် ပရိတ်တော် စသည်တို့ကို ရွတ်ဆိုကာ စည်းခိုင်းသတ်မှတ်သည်။ “ပရိတ် တော်ကို ရွတ်ဆိုပြီး စည်းချသည်။”

စည်းချက်ဝါးချက် - န / စီးဂျက်ဝါးချက် / စည်းနှင့် ဝါး တို့ကို တီးသော အချက်။ “တီးလိုတီးကွက် စည်းချက်ဝါးချက် ခုံးချက်တို့နှင့် ကိုက်ညီအောင် စပ်ဆိုရသော ကြိုး၊ ဖွဲ့၊ ပတ်ပျိုး စသော သီချင်းကြီး။” ကဗျာစုံ။ ၄၆၉။

စည်းစောင့် - ကြိ / စီးစောင့် / ထုံစုံ အစဉ်အလာ ကျင့်ဝတ် ဝိနည်း စသည်တို့ကို ထိန်းသိမ်းလိုက်နာသည်။ “သေးသိုး ဆွေခိုီး၊ ရွယ်သက်ကြီးကို၊ အစိုးမြဲကြွေး၊ မပေးမချ၊ စည်းစောင့်ကြ၏။” သီလက* ၂၃။

စည်းစိမ် - န / စီးစိန် / ၁။ သုံးဆောင်အပ်၊ ခံစားအပ်၊ လိုလား အပ်သော ဖစ္စည်းဥစ္စာ။ “မိမိ စည်းစိမ် ကို အလယ်နှိုက် ခွဲ၍ ပေး၏။” ငါး။ ၄၇၂။ ၇၆။
၂။ သုံးဆောင်အပ်၊ ခံစားအပ်၊ လိုလားအပ်သော ဖစ္စည်းဥစ္စာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ “နောင် တော်နတ်ဘုရင်၊ စည်းစိမ်ရှင်ကို၊ ခုန်လျှင်စူးစူး၊ ပူးလေဦး သည်။” ပြည်စုန်* ၃၄။ ၃။ မင်းမိရထား ဘဝ။ “မင်းကြီး ကား အိမ်နိမ့် ၃၇ သုံးသုံး၏။ စည်းစိမ် ၇၀ ခုနစ်သယ်။” ကုလား။ ပ။ ၁၂၇။

စည်းတန်း - န / စီးတန်း / ငါးနှင့် သမင် ခရယ် စသော သားကောင်များကို ဖမ်းရန် ချထားသည့် သစ်ကိုင်းတန်း။

စည်းတိမ် - န / စီးစိန် / မြစ်ဝေတိမ်တိမ် လွှမ်းနေသော သင်္ဘောင်။ “ဇေတီ၊ ဇေတုန်၊ ဇေတု၊ ဇေတုဝါ၊ စည်းတိမ်၊ သောဝါဇာ သဲပွက်၊ ဝဲမှော်များကိုလည်း မသိ။” ဂံ၊ ပ။ ၁၁၁။

စည်းထုပ်ပစ် - န / စီးထုပ်ပျပ် / ၁။ သူငယ်များ တဦးကို တဦး က မြင်းပမာစီး၍ ဝိုင်ကွဲကာ စီးသလို အချင်းချင်း အဝတ် ထုံးကို ပစ်ဖမ်းကစားခြင်း။ ၂။ အလယ်တွင် စည်းသားလျက် တဘက်အဖွဲ့ဝင်တဦးက အဝတ်ထုံးကို ခြေဖြင့်ညှပ်၍ ကင်း မြီးထောင် ပစ်သည်ကို အခြား အဖွဲ့က မိအောင် ဖမ်း၍ ကစားသော နည်းတမျိုး။

စည်းပုံ - န / စီးပျံ / ဦးခေါင်း ထိပ်ထက်တွင် ဆံပင်ကို စုစည်း ထားသည့် ပြုလုပ်ထားသော မိန်းမဆံပင်စွပ်။ (နမူနာစည်း နှင့်ဗက်တွဲ၍ ဝတ်ဆင်ရသည်။ ဦးဆောင်းကဲ့သို့လည်း တွေ့ ရသည်။) “ပညာလှစ်ဗွေ၊ စည်းပုံဖြေသို၊ သဲခြေပြောကျယ်၊ လက်သာယူပိမ့်။” ငရဲ* ၁။

စည်းပြေးဝါးပြေး - န / စီးပြေးဝါးပြေး / တီးမှတ် သီဆိုရာတွင် ခပ်သွက်သွက်လိုက်၍ တီးရသော စည်းနှင့်ဝါး။ “လောဘတီ မမြရင် ကမ္မ စည်းပြေးဝါးပြေး ကို ဘယ်တော့မှ မက။” ထက်စိတ်။ ၂၅။

စည်းဖောက် - ကြိ / စီးဖောက် / သတ်မှတ်ထားသော ကျင့်ဝတ် ကို ကျူးကျော်သည်။

စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ - ကြိဝိ / စီးမဲ့ကန်းမဲ့ / လိုက်နာစောင့်ထိန်းရမည့် ကျင့်ဝတ် မရှိပဲ၊ စည်းကမ်းကို မလိုက်နာပဲ။

စည်းမျဉ်း - န / စီးမျဉ်း / လူအများ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်း လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်ကျင့်စဉ်။ “အမျိုး စောင့်ရှောက်သော အရာတွင် လွန်စွာ စည်းမျဉ်း ကြီးကြလေသည်။” နိရိပ။ ၆၈။

စည်းမှီး - န / စီးယိုး / အိမ်ခြေ၊ ကျောင်းခြေ၊ ယာခြေ စသည် တို့ကို သတ်မှတ်ထားသော အကရာအရပ်၊ စောင့်ရှန်း။ မြ။ “လက်ခုပ်ပင်မျိုး၊ အနံ့ဆိုးကို၊ စည်းမှီး မရံထိုက်ပေဘူး။” ပဒု။ ၆။

စည်းမှူး - ကြိ / စီးယုန်း / ၁။ ပွဲသည်။ စုပေါင်းသည်။ အုပ်ဖွဲ့သည်။ အသင်းအဖွဲ့ လုပ်သည်။ “စည်းမှူး မမြ၊ ရံက

ရဲ့။ “ပြီကွဲ့နောင့်ကွဲ့ကန်အံ့တည်း။” ကိုး* ၂၃။
၂။ သိမ်းသွင်းသည်။ “မောင်ဘကား သူ့သူငယ်ချင်းများကို
သူ့အလိုပေးအောင် စည်းခုံး တတ်သူတည်း။”

စည်းလေး - န / စီးလေး / တီးမှုတ် သီဆိုရာတွင် ခပ်ဖြည်းဖြည်း
လိုက်၍ တီးရသော စည်း။

စည်းလိုက် - ကြို / စီးလိုက် / သီဆို တီးမှုတ်ရာတွင် အလိုက်သင့်
အောင် စည်းတီးသည်။ “ပုပ္ဖဝမ်းပိုက်၊ လက်ဖြင့်ရိုက်၍၊
စည်းဆိုက် ခိုးပါ၊ တူရိယာသို့။” ဝလ* ၉။

စည်းလှူချည် - န / စီးလှူချီ / အလိုရှိသော အဆင် အသွေး၊
အပွင့် စသည် ဖော်ရန် အဖောက်ပိုးချည်ကို ဆေးမဆိုမီ
ကြိုးဖြင့် စည်းနှောင်ကာ ဆေးဆိုးပြီးမှ ရက်လုပ်ရသော
အင်းလေးဖြစ် လှူချည်။

စည်းဆုံး - ကြို / စီးလှန်း / ညီညွတ်သည်။ ပူးပေါင်းသည်။
“သမ္မေဂါ ဟူသော ပုဒ်အရ ညီညွတ် စည်းဆုံး ခြင်းသည်
မည်သည့် ကိစ္စကိုမဆို ပြီးမြောက်စေနိုင်၏။” တိုးပွား။ ၂၉။

စည်းထွတ်ဝါးထွတ် - ကြိုင် / စီးလွတ်ဝါးလွတ် / ၁။ စည်းဝါးနှင့်
မကိုင်ညီပဲ။ “အချို့ တေးချင်းများမှာ မြန်မာ့ရိုးရာ အဘ်
များကို ပျက်ခွဲယူ၍ စည်းထွတ်ဝါးထွတ် ထင်ရာမြင်ရာ
ရွတ်ဆို တီးမှုတ်နေကြသည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၁။ ၂၄။
၂။ [ဥပစာ] အထိန်းအချုပ် မရှိပဲ။ “လွတ်လပ်စွာ ပြောဆို
ခွင့် ဆိုရာလည်း စည်းထွတ်ဝါးထွတ် တာဝန်ချွတ်ယွင်းစွာ
ပြောခြင်းကို မဆိုလိုပေ။” ဒီမို။ ၂၁။

စည်းဝါးကိုက် - ကြို / စီးဝါးကိုက် / ၁။ သီဆို တီးမှုတ်ရာတွင်
စည်းဝါး ပိုင်းခြားချက်နှင့် သီဆိုတီးမှုတ်မှု ညီညွတ်သည်။
“ဆရာကလည်း စည်းဝါးကိုက် အောင် လက်ခုပ်တီးပြီး ပေး
လေ၏။” မောင်ပုံ၊ ၃။ ၄၄။ ၂။ [ဥပစာ] အံင်ခွင့်ကျ
ဖြစ်၍။ “မိရထား အမှတ်သမီးသား အချင်းချင်း စည်းဝါး
ကိုက်၍ အကတိလိုက်စားခြင်းဖြစ်ပါသည်။” မိရထား။ ၂၅။

စည်းစေး - ကြို / စီးစေး / အတူတကွ ရုန်း တွေ့ဆုံ ပြောဆို
တိုင်ပင်ကြသည်။ “ဘယ်သို့ ယခု ပြုရန်ဦးဟု၊ စည်းစေး
တကု၊ ခြံပြီးမှတည်း။” ဘူလင်* ၄၆။

စည်းစိုင်း - န / စီးစိုင်း / ၁။ တစုံတရာသော မျက်နှာပြင်ပေါ်
တွင် ပတ်ချာလည် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော အရေး
အကြောင်း။ “ခြင်းလုံးလှကျင့်ရန် စည်းစိုင်း ၏ အတိုင်း
အရှည် အကျယ်အဝန်းမှာ ပေ ၄၀ တေ့ရန်ပါတ်လည် ရှိရ
ပါမည်။” ခြင်းယိုင်။ ၂၆။ ၂။ အကန့်အသတ် အပိုင်း
အခြား။ “ဥပဒေ စည်းစိုင်းမှ မဖောက်ထွက်သမျှ။”
ဒေအုပ်။ ၂၁။

စည်းသား - န / စီးသား / ကောက်စိုက်သမားအဖွဲ့တွင် ပါဝင်
သူ။ “စည်းသား များမှာ စည်းခေါင်းအား ခေါင်းဆောင်ဆိုပြီး
လူတယောက်ခဲ ပေးထားကြရသည်။” သွေး။ ၁၃။ ၂၄။

စည်းသား - ကြို / စီးသား / တစုံတရာသော မျက်နှာပြင်ပေါ်
တွင် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော အရေးအကြောင်း ထင်
စေသည်။ “ရွာတရွာတွင် လူ့စာယောက် ယာနီးမှက်တင်
စည်းသား ခြား၍ လုပ်ကြသည်။” နူ။ ၂၀။

စည်းသုတ် - န / စီးသုတ် / တီးမှုတ်သီဆိုရာတွင် ခပ်သွက်သွက်
လိုက်၍ တီးရသော စည်း။

စက်

စက္ကလ - န / စန်ခါလှ / အမျိုးဇာတ် ယုတ်ညံ့သောသူ။
ရွန်းစက္ကား။ သုဘရာဇာ။ သုသာန်စောင့်။ သူတောင်းစား။
သူတောင်းစားမျိုး၊ ဘင်ကျွန်းမျိုး၊ သူကောင်ဖုတ်မျိုးသည်
လည်း စက္ကလ မျိုးပင်တည်း။” နိရုတ်။ ၁၁၄။ [ပ]

စုတ်

စုတ္တိယ - န / စန်နိယ / ကောင်းပြေ အရေးအသား။ “ထုင်
မတ္တကဟု၊ ကျန်းကန်အလား၊ ဂါထာစုတ္တိယ၊ တွေ့ရ၏။”
ကုသ* ၁၂။ [ပ]

စိတ်

စိတ် - န / စိတ် / ၁။ အာရုံကိုသိတတ်သော သဘောတရား။
“ထိုသို့ အာရုံတို့ကို သိတတ်သော သဘောကို စိတ် ဟု
ခေါ်သည်။” ကိယကျင့်။ ၂။ ၂။ အကြောင်းတစုံတရာကို
သိမှု။ “ကျွန်ုပ်၏ စိတ်၌ မတင်မကျဖြစ်ပြီးလျှင်။” မြွေ။ ၂၆။
၃။ အကြံအတွေး။ “သူ စိတ် ကြံချောင်း၊ ကောင်းမကောင်း
ကို၊ ကျိုးကြောင်းဖြစ်ဟန်၊ သိချိန်လွန်သည်။” ဘူပေါင်း*
ကု။ ၄။ အကြံကို။ လိုလားချက်။ ဆန္ဒ။ “အမျိုးအမတ်
တို့ စိတ်တချက်တည်း ညီကြသဖြင့် ... မင်းမြောက်ကြကုန်
၏။” ကိပ္ပံ၊ ၇၅။ ၅။ အယူအဆ။ သဘောထား။ “သေ
လျှင်စိမ့်သည်ကိုလည်း စိတ် မရှိ၊ ကောင်းစေလိုသည် အမြဲ
စိတ်ရှိရာသောကြောင့် အပြစ်မစားစရာ။” နူ။ ၁၁၈။
၆။ စွဲလမ်းချက်။ “သမီးအမေလဲ သမီးစိတ်နဲ့ ဆုံးတာပါ
သဲ။” မိုး။ ၂၇။ [ပ]

စိတ် - ကြို / စိတ် / အကဲလွန်ခြင်းအောင် လုပ်သည်။ အမြာမြာ
ဖြစ်အောင် ခွဲသည်။ “တဆွဲခြောက်စိတ် စိတ်၌ တစိတ်ကိုမျှ
မတူရာချေ။” ကိပ္ပံ၊ ၄၁။

- န / စိတ် / ၁။ အမြာမြာခွဲ၍ရသော အရာ။ “ဝါးခြမ်း
စိတ်ဖြင့် ရိုက်ချိဆူးမသည်။” ကိကုတ်။ ၃၉။ ၂။ တတင်းစာ
လေးပုံတပ်။ “တင်းခွဲ၊ စိတ်၊ စွတ်။” မုန့်၊ ပ။ ၃၁၇။

- စည်း / စိတ် / ခွဲခြမ်း စိတ်ပြာထားသော အရာဝတ္ထု
များကို ခေတ္တကိစ္စတွင် သုံးရသော ကောင်းလုံး။
“ဆီခြမ်းဆယ်စိတ်၊ လန့်ထိတ်မထင်။” ကိုး* ၁၆၇။

စိတ်ကစား - ကြို / စိတ်ကစား / အတွေးအကြံ မတည်မငြိမ်
ရှိသည်။ “အချို့ သောယောကျ်ားများသည် မိမိတို့ ၏မယား
စိတ်ကစားသည်ကို မခံနိုင်။” မစိတ်။ ၂၉။

စိတ်ကူး - ကြို / စိတ်ကူး / တွေးတောသည်။ ကြံစည်သည်။

စဉ်းစားသည်။ “ကိုယ့်ဘာသာ စိတ်ကူးလို၊ ခွေဘူးကို လက် တင်။” ဝိရိ၊ ပ။ ၃၂၄။

-န / စိတ်ကူး / အတွေးအတော။ အကြံအစည်။ စဉ်းစားချက်။ “စိတ်ကူးနဲ့ လက်တွေ့ ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး။” သိုးရွှေ။ ၁၇၁။

စိတ်ကူးစိတ်သန်း - န / စိတ်ကူးစိတ်သန်း / အတွေးအတော။ အကြံအစည်။ “စိတ်ကူးစိတ်သန်း၊ ရှင်လန်းပြုရဲ့။ စိတ်ယဉ် ကိုယ်ယဉ်၊ မချိုမချင်သော အမူအရာဖြင့်။” မောင်ပုံ၊ ၄။ ၃၅။

စိတ်ကူးညစ် - န / စိတ်ကူးညစ် / တွေးတောကြံစည်တတ်သော စွမ်းရည်။ “ကလေးတို့ ခွံ မူလကပင် စိတ်ကူးညစ်သည် ပါရှိ လာပြီဖြစ်သောကြောင့်။” သင်မူ၊ ၄၈။

စိတ်ကူးပေါက် - ကြံ / စိတ်ကူးပေါက် / တွေးမိသည်။ အကြံ ရသည်။ “ရွှေရူးနောက်နောက် စိတ်ကူးပေါက်တိုင်း မှောက် မှောက်မှားမှား အကျိုးမပြုသေး။” သာဓိ၊ ဆ။ ၁၆။

စိတ်ကူးယဉ် - ကြံ / စိတ်ကူးယဉ် / မပြစ်နိုင်သော အရာတို့ကို တွေးတောကြံစည်သည်။ “ဝတ္ထုကို ဆရာအချို့က စိတ်ကူးယဉ် စာပေစာရင်းထဲ သွတ်သွင်းကြသည်။” သိုးရွှေ။ ဒီဒါနီ။

စိတ်ကောက် - ကြံ / စိတ်ကောက် / မြဲမြံ စိတ်ဆိုးသည်။ “မောင် နှမတော် အင်မတန် စိတ်ကောက်သည် ကလား။” ဝံသာဝင်၊ ပ။ ၇၆၂။

စိတ်ကောင်း - ကြံ / စိတ်ကောင်း / သဘော ကောင်းသည်။ နှလုံးကောင်းသည်။ “ပညာပေယျ၊ စိတ်ထက်သောသူ စိတ်ကောင်းသောသူ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုပညတ်ရာ၏။” ဂမ္ဘီရာ။ ၂၅၃။

-န / စိတ်ကောင်း / ကောင်းသော သဘောထား။ “စိတ်ကောင်းလေးတခု ထားပါ။”

စိတ်ကုန် - ကြံ / စိတ်ကုန် / စိတ်ဝင်စားမှုပြီးဆုံးသည်။ စွဲလမ်း တပ်မက်မှုပျံ့ ဖြစ်သည်။ “အနှစ်သည် ကျွန်တော်အပေါ်၌ လုံးဝစိတ်ကုန်သွားပြီ။” နှစ်နှစ်။ ၃၅။

စိတ်ကျ - ကြံ / စိတ်ကျ / စိတ်တက်ကြွမှု နည်းပါးသွားသည်။ မာန်မာန နည်းပါးသွားသည်။ စိတ်လျော့သည်။

စိတ်ကျေ - ကြံ / စိတ်ကျေ / ပြေငြိမ်းသည်။ ပြေအေးသည်။ “လက်စွပ်ကို နှမြောသဖြင့် စိတ်မကျေ ကြသောကြောင့်... မြည်တမ်းတောက်တီးကြသည်။” ဟိ။ ၁၂။

စိတ်ကြီး - ကြံ / စိတ်ကြီး / အလွယ်တကူ မပြေပျောက် နိုင် အောင် အမျက်ထွက်သည်။ “တဦးကား စိတ်ကြီးသူ ဟုန်းကန် ဒေါသထွက်တတ်သူ ဖြစ်သော်လည်း။” လမ်း၊ ၂၁၁။

စိတ်ကြီးရောက် - ကြံ / စိတ်ကြီးရောက် / စိတ်ကြီးဝင် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “အင်မတန်စိတ်ကြီးရောက်၍ အလွမ်းကြီးသူပါ ဘုရား။” ဝံသာဝင်၊ ပ။ ၄၀။

စိတ်ကြီးဝင် - ကြံ / စိတ်ကြီးဝင် / မိမိကိုယ်ကိုအထင်ကြီးသည်။ မာနကြီးသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်။ သွေးကြီးသည်။ “စိတ်ကြီးဝင် တယ် စနန်ကြီးတယ်လို့ မမှတ်ချေရင်ပါ။” ဗျိုင်းနား။ ၁၄၀။

စိတ်ကြိုက် - န / စိတ်ကြိုက် / နှစ်သက်သောအရာ။ သဘော ကျသောအရာ။ အကြိုက်။ ကြိုက်ရာ။ “မိမိတို့ စိတ်ကြိုက် ဥပဇ္ဈာန်ကို လုပ်ခဲ့ကြလေသည်။” မစိတ်။ ၅။

စိတ်ကွက် - ကြံ / စိတ်ကွက် / သဘောထား တိမ်းစောင်း ပြောင်းရွှေ့ သည်။ အနည်းငယ် စိတ်ဆိုးသည်။ “ကိုယ့်လင် သားအပေါ်မှာ ဘာကြောင့် စိတ်ကွက်ရမှာလဲ။” ကချေ။ ၄၈။

စိတ်ကြွပ် - ကြံ / စိတ်ကြွပ် / သည်းညည်းခံစိတ် မရှိ။ ဒေါသ ဖြစ်လွယ်သည်။

စိတ်ခု - ကြံ / စိတ်ခု / တစုံတယောက်အပေါ်တွင် အတွင်းကြိတ် အမျက်ထားသည်။ “ပါပုလိန်မင်းသားလည်း စိတ်ခု၍ နောင် တော်ထံ အခစားမဝင်ဘဲနေ၏။” ဟိန်။ ၇။

စိတ်ခိုင် - ကြံ / စိတ်ခိုင် / တည်ငြိမ်သောစိတ် ရှိသည်။ “အလွန် တရာမှစိတ်ခိုင်တဲ့မလ္လိကာမိဖုရားကြီးပါပဲ။” အာဘီ၊ ပ။ ၈၉။

စိတ်ချ - ကြံ / စိတ်ချ / သို့ လော သို့ လော တွေးတောရန် မရှိ၍ စိတ်အေးသည်။ အားကိုးယုံကြည်သည်။ “မဇ္ဈိမကောန် ဖြစ်လတ္တံ့ ဟု စိတ်ချယုံကြည်သည်။” ဝိဇ္ဇာ၊ ပ။ ၁၄၇။

စိတ်ချလက်ချ - ကြံဝိ / စိတ်ချလက်ချ / ကြောင့်ကြ ပူပန်ရန် မရှိပဲ။ စိတ်အေးလက်အေး။ “သို့မှသာပင်သား စိတ်ချ လက်ချမင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားရမည်။” စိုး။ ၁၉၄။

စိတ်ချင်ပေါက် - ကြံ / စိတ်ချင်ပေါက် / စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်သည်။ စိတ်တိုသည်။ “စိတ်ချင်ပေါက်ဆောင်းပါးတွေ။” တင်းစာ။

စိတ်ငယ် - ကြံ / စိတ်ငယ် / စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ အားလျော့သည်။ “အားကိုးရာမဲ့ဖြစ်၍ အလွန်စိတ်ငယ်ပါသည်။” မှိုင်း၊ တ။ ၁၈၃။

စိတ်စေး - ကြံဝိ / စိတ်စေး / [ပေါ] သေချာစွာ။ နှစ်သက် စွာ။ (စိစေးဟူ၍လည်း တွေ့ ရသည်။) “သည်လျင်ငါမြေ၊ သမ်းသွေးဟု၊ စိတ်စေးရွှစ်နိုး၊ တမိန်းမိန်းလျှင်၊ မကျိန်း မစက်။” ခင်ထွေး* ၃၇။

စိတ်စော - ကြံ / စိတ်စော / အထူးအားရှိစိုက်သည်။ အထူးစိတ် ဝင်စားသည်။ “လူတွေအား အချိန်မီ ကယ်တင်နိုင်ဘို့ကိုသာ စိတ်စောနေမိခဲ့ခြင်းဖြစ်လေ၏။” ထား။ ၄၈။

စိတ်စက် - န / စိတ်စက် / စိတ် - နှ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ (စိတ် နှလုံးကိုပင် စိတ်စက်ဟုသုံးခြင်းဖြစ်သည်။) အပြောခက် အဆိုခက်နှင့် စိတ်စက် ညစ်စရာ ဖြစ်ပါသည်။” ဝံသာဝင်၊ ပ။ ၄၇၅။

စိတ်စွဲ - ကြံ / စိတ်စွဲ / အမြဲ သတိရနေသည်။ စိတ်တွင် အမြဲ ထင်လျက်ရှိသည်။ “နေမိဇာတ်ကိုလဲ ကျွန်မစိတ်စွဲပြီး အိပ် တာမဟုတ်ပါဘူး။” ထီး၊ ပ။ ၂၂။

စိတ်ဆိုး - ကြံ / စိတ်ဆိုး / အမျက်ထွက်သည်။ ဒေါသဖြစ်သည်။

စိတ်ဆိုးမာန်ဆိုး - ကြံဝိ / စိတ်ဆိုးမာန်ဆိုး / ဒေါသဖြစ်လျက်။ အမျက်ထွက်လျက်။ “တံခါးကို စိတ်ဆိုးမာန်ဆိုးနှင့် ဖွင့်၏။” ဆန်း၊ ၆၄။

စိတ်ဆောင် - ကြံ / စိတ်ဆောင် / ကိုယ်အား နည်းပါးသော်

လည်း စိတ်အားကြောင့် စွမ်းဆောင်နိုင်သည်။ “အားနည်းနှင့် တောင်တောင်သောက်လျက် တက်သွားလေရာ စိတ်ဆောင်တဲ့ အစွမ်းကြောင့်.... တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ နောက်သွားသတဲ့။”

ထေရီ ပ။ ၁၅၉။
စိတ်ဆတ် - ကြံ / စိတ်ဆတ် / အလွယ်တကူနှင့် စိတ်ဆိုးသည်။
စိတ်ဆိုးလွယ်သည်။

စိတ်ဇော - န / စိတ်ဇော / တက်ကြွ လှုပ်ရှားသောစိတ်။ “မိဘ တို့ သည် သားသမီးများကို ချစ်ခင်ကြသောစိတ်ဇောဖြင့်.... မခိုင်ရက်၊ မရေကံ ထားတတ်ကြလေသောကြောင့်။”
တိုးပွား၊ ၁၇၆။ [ပါ]

စိတ်ညို - ကြံ / စိတ်ညို / သဘောတူသည်။ “ဗိုလ်ပါ မျိုးမတ် အပေါင်းတို့ စိတ်ညို၍ မင်းမြှောက်ကြကြောင်း။” သုသော၊ တ။ ၃၇၇။

စိတ်ညို - ကြံ / စိတ်ညို / စိတ်ထား မကြည်မလင် ဖြစ်သည်။ သန့်မှန်သည်။ “မေးတော်မူပါ မယ်မယ်တုရား။ စိတ်ညို ဘိုး မရှိပါဘူး။” ထီး၊ ၅။ ၁၂၀။

စိတ်ညှစ် - ကြံ / စိတ်ညှစ် / စိတ်နှလုံး မသောမယရှိသည်။

စိတ်ညှစ် - ကြံ / စိတ်ညှစ် / ၁။ သူတပါး၏ မူလစိတ်ကို ပျောက် အောင်လုပ်၍ စိတ်ပညာဖြင့် လွှမ်းမိုးစေစားသည်။ “ဂျပန် စစ်လိပ်စာသတ္တန်ကို ထင်မြင်လာရန် အာရုံပြုပြီး စိတ်ညှစ် လျက် ဆော့ပို့တော့၏။” ကိုမှတ်။ ၉၆။ ၂။ သူတပါးကို မိမိအလိုသို့ ပါအောင် စိတ်တန်းမိုးဖြင့် ဆွဲဆောင်သည်။

စိတ်တူ - ကြံ / စိတ်တူ / သဘောတူသည်။ “သူ့ ဖယားမှန်သမျှ စိတ်တူသော်လည်း ငရဲမလွတ်ချေ။” နု။ ၁၇၇။

စိတ်တူကိုယ်မျှ - ကြံဝိ / စိတ်တူကိုမျှ / အစစ အရာရာ လိုက် လျောညီညွတ်စွာ။ “ကုသိုလ်ရေးမှစ၍ အရာရာတွင် စိတ်တူ ကိုယ်မျှ သဘောထားကြလေသည်။” ဝိသာခါ။ (ည)။

စိတ်တူသဘောတူ - ကြံဝိ / စိတ်တူသဘောတူ / အလိုချင် ညီညွတ် စွာ။ “ငါတို့ သည် သူ့ အသက်ကိုသတ်ခြင်းမှ ကြဉ်ရွှင်ကြ ကုန်ရာ၏ဟု တည်တညွတ် စိတ်တူသဘောတူ ပြဇာန်းကြ ကုန်၏။” ဝိသီ။ ၇။

စိတ်တို - ကြံ / စိတ်တို / သည်းညည်းခံစိတ် မရှိ။ ခေါ်သဖြစ် လွယ်သည်။ “လူပုစိတ်တို ရွေးပုရန်လို့။” ပုံ။

စိတ်တင်း - ကြံ / စိတ်တင်း / စိတ်ကိုလျော့ပဲစားသည်။

စိတ်တောင်း - န / စိတ်တောင်း / စပါးတောင်း၏ လေးပုံတပုံ ဝိသော တောင်း။ “ရေမြှုပ်သည်.... ထန်းစေ့ပမာက၊

စိတ်တောင်းပမာက၊ ခွဲတောင်းပမာက.... ကြီး၍ကြီး၍ သွား လေ၏။” ဂဓေ၊ ၂၀၆။

စိတ်တိုင်းကျ - ကြံ / စိတ်တိုင်းကျ / အလိုဆန္ဒနှင့် ကိုက်ညီ သည်။ အကြိုက်ဖြစ်သည်။ “သမီးကညာ သို့ ကလေးက ရှားသလို လား။ နွားကမေးပြီး နွားသွေးပါတဲ့ ကညာအမိုင်း ကို စိတ်တိုင်းကျတော်မူပေလော့ဟယ်။” ထီး၊ ၈။ ၁၁၉။

“ကြံဝိ / စိတ်တိုင်းကျ / ကြိုက်သလို၊ သဘောကျ သလို။ “ဘဇည်းတော် စိတ်တိုင်းကျ ပြုတော်မူပါ။” သာဓုကာ၊ ပ။ ၁၂၁။

စိတ်တမ်း - ကြံ / စိတ်တန်း / စိတ်ဖြင့် မျှော်မှန်းသည်။ “ထိုသင်္ကန်းကိုစိတ်တမ်း၍ နှုတ်ဖြင့်တင်ဆိုလျှင် မြောက်တော့ သည်။” ဝိဝိဝိ။ ၁၁။

စိတ်တွေ့ - န / စိတ်တွေ့ / စိတ်နှင့်ခံစားသိရှိခြင်း။ “ဝေဓနာ ခြောက်မျိုးဖြစ်ပေါ်မှု ပျောက်ကွယ် ကုန်ဆုံးမှုတို့ သည်.... တနင်္ဂနွေ ကိုယ်တွေ့ စိတ်တွေ့ ချည်း ဖြစ်ကြ ကုန်၏။” ဥတ္တမ၊ ၇၄။

“ကြံ / စိတ်တွေ့ / သဘောကျသည်။

စိတ်တွက် - န / စိတ်တွက် / စိတ်ဖြင့်သာ ပေါင်း၊ နှုတ်၊ မြောက်၊ စာရသော သင်္ချာတွက်နည်း။

စိတ်ထ - ကြံ / စိတ်ထ / ၁။ ခေါ်သဖြစ်သည်။ “ငါ့ယောက်ျား ရှေ့မှာ သူ့စိတ်ထအောင် မလော့နှင့်။” ကော၊ ပ။ ၆၈။ ၂။ (စိတ္တဇ ဝေဓနာရှင်) စိတ်ဖောက်ပြန်သည်။

စိတ်ထား - န / စိတ်ထား / သဘောထား။ နှလုံးဆွင်းပုံ။ စိတ် အမှုအကျင့်။ “သူ့ ရုပ်သွင်နှင့် သူ့ စိတ်ထားကို လူအများ မှန်းဆနိုင်အောင်း။” လူချွန်၊ ပ။ ၆၅။

“ကြံ / စိတ်ထား / ၁။ နှလုံးဆွင်းသည်။ သဘောထား သည်။ စိတ်ဖြင့် ယူဆသက်မှတ်သည်။ “ကျွန်တော့် အပေါ် တွင် မည်သို့ စိတ်ထားသနည်း။” ၂။ အမှတ်ထားသည်။ တေးထားသည်။ “ချစ်သား၊ မိခင်ဆီရောက်သည်ကို စိတ်ထား သလော။” မဟော၊ ပ။ ၁၄၈။

စိတ်ထက် - ကြံ / စိတ်ထက် / စိတ်ဖြင့်ထက်သည်။ “စိတ်ထက် သော အချို့မျိုးမတ်တို့က ပုန်ကန်ရန် ကြံစည်သည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၃။ ၂၀၅။

စိတ်ထင် - ကြံ / စိတ်ထင် / စိုရိဝိသည်။ ကြောင့်ကြသည်။

စိတ်ထောင် - ကြံ / စိတ်ထောင် / စိတ်နှလုံး မကြည်မသာ ခြုံငြင်သည်။ အနည်းငယ် အနှောင့်အယှက် ဖြစ်သည်။ အာသာတိုင်များအပေါ်၌ စိတ်ထောင်ကောင်း ထောင်ပေ လိမ့်မည်။” တင်းစာ။

စိတ်ထောင်း - ကြံ / စိတ်ထောင်း / စိတ်က လွက်နှိပ်စက်သည်။ “စိတ်ထောင်းကိုယ်ကြေ။” ကုလုံး၊ ၈၄။

စိတ်ထွက် - ကြံ / စိတ်ထွက် / ခေါ်သဖြစ်သည်။ စိတ်ဆိုးသည်။

“ဘခင်စိတ်ထွက်၍ ပြုမည်။” ဥပမာ၊ ၃။ ၂၀၇။

စိတ်စွဲလား - န / စိတ်စွဲလား / စိတ်နှစ်စွဲ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “တံဆိပ်တော် မည်မျှကပ်သင့်ကြောင်းနှင့် စိတ်စွဲလားမကင်း ရှိလျှင် မောင်မင်း မည်သို့ ပြုမည်လဲ။” ဥပဓေ၊ ၇။ [ပါ]

စိတ်ဓာတ် - န / စိတ်ဓာတ် / စိတ်ထား။ သဘောထား။ “အစား မနေနိုင်သောစိတ်ဓာတ်များကား။” လူချွန်၊ ၃။ ၅၅။ [ပါ]

စိတ်ဓာတ်ကျ - ကြံ / စိတ်ဓာတ်ကျ / စိတ်ကျ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

စိတ်နာ - ကြံ / စိတ်နာ / မကျေနပ်မှု ပြင်းထန်သည်။ အလွန် ရှုပ်မှန်းသည်။ “သူ့ ဘဝကိုသူ စိတ်နာရှာလွန်းလို့။” နိယာမ၊ ၁၈။

စိတ်နု - ကြံ / စိတ်နု / သဘောထား ပျော့ညံ့သည်။ သေးသိမ် သည်။

စိတ်နေစိတ်ထား - န / စိတ်နေစိတ်ထား / သဘော။ သဘောထား။ နှလုံးသွင်းပုံ။ စိတ်အမှုအကျင့်။

စိတ်နေမြဲ - ကြံ / စိတ်နေမျှင့် / ခ၊ သွေးကြီးသည်။ အထင်ရောက်သည်။ မာနထက်သည်။ ၂၊ စိတ်သဘောထား မြင့်စွာ ပြောဆိုပြုမူနေထိုင်လေ့ရှိသည်။

စိတ်နေသဘောထား - န / စိတ်နေသဘောထား / စိတ်နေ စိတ်ထား - န၊ နှင့် အတူတူ။

စိတ်နေနက် - ကြံ / စိတ်နေနက် / ခ၊ စိတ်ထား မကြည်မလင် ဖြစ်သည်။ ပူပန်သောကရောက်သည်။ “ပူပန်စိတ်နေနက်၊ ဘာကိုမျှ မကြောက်ပါနှင့်။” ပဒု။ ၁၅။ ၂၊ ရှေးသည်။ စိတ်ပောက်ပြန်သည်။ “စိတ်နေနက်သော် မကော်လား။ ဆီးထိုက်သောက်သော် မပျောက်လား။” လား။ ၃၀။

စိတ်နေနက်ကိုယ်ပါ - ကြံဝိ / စိတ်နေနက်ကိုယ် / ဆင်ခြင်၊ ဆင်စား၊ ဖော်ပြမှု နည်းပါးစွာ။ “ငါတို့ သည် အကုသိုလ်တရားတို့ကို စိတ်နေနက်ကိုယ်ပါ လိုက်စားကြကုန်သည့်အတွက် ကြောင့်။” ဝိသီ။ ၃၇။

စိတ်နှလုံး - န / စိတ်နှလုံး / စိတ်သဘော။ “စိတ်နှလုံးချမ်းသည်။ သေသည်။” ဝေါ။ ၂၅၀။

• စိတ်နှစ်စွာ - န / စိတ်နှစ်စွာ / သို့၊ လောသို့၊ လော ထွေးတောခြင်း။ စိတ်မတည်ငြိမ်ခြင်း။ မသုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း၊ စိတ်စွဲပာ။ “တပ်မျိုးစစ်ကအပေါင်းတို့ကို စိတ်နှစ်စွာပဋိအောင် မိန့်တော်မူ၏။” မုနိ။ ၃။ ၂၅။

စိတ်ပညာ - န / စိတ်ပညာ / လူ့၊ စိတ်ကို လေ့လာသော အတတ်။ စိတ္တဗေဒ။ [ပ]

စိတ်ပါ - ကြံ / စိတ်ပါ / ခ၊ စိတ်ဝင်စားသည်။ ၂၊ သဘောတူသည်။

စိတ်ပါလက်ပါ - ကြံဝိ / စိတ်ပါလက်ပါ / အထူးတလည် စိတ်ဝင်စားစွာ။ မဆိုမကပ်ပဲ။ လေးလေးပင်ပင်။

စိတ်ပါဝင်စား - ကြံ / စိတ်ပါဝင်စား / အာရုံ စူးစိုက်သည်။ “ဟင်္ဂဝန်းကျင်၌ ရှိသော အရာတို့တွင် စိတ်ပါဝင်စား ခြင်း ရှိရမည်။” လူမူ။ ၄၂။

စိတ်ပူ - ကြံ / စိတ်ပူ / ကြောင့်ကြသည်။ ခိုးခိုက်သည်။

စိတ်ပေါက် - ကြံ / စိတ်ပေါက် / ခ၊ စိတ်ဆိုးသည်။ အမျက်ထွက်သည်။ “ဧကန္တ စိတ်ပေါက်ပြီး၊ ငါ့အား သပိတ်မှောက်ကြ မှာလား။” မျောက်။ ၁၃၅။ ၂၊ စိတ်ထားဖြစ်ပေါ်သည်။ “ကညာ စိတ်ပေါက်၊ ကြိုက်သွေးရောက်၍၊ တောက်တခေါ်ခေါ်။” ကဝေ၊ ၃။ ၇၂။

စိတ်ပိုင်းမြတ် - ကြံ / စိတ်ပိုင်းမျှတ် / ဆုံးဖြတ်သည်။ သန္နိဋ္ဌာန်ချသည်။ “အိမ်ခြေယာခြေ စိုက်ထူကာ နေတော့မည်ဟု စိတ်ပိုင်းမြတ်ကြ၏။” သမိုင်း၊ ပ။ ၉၂။

စိတ်ပျံ့လွင့် - ကြံ / စိတ်ပျံ့လွင့် / စိတ်တည်ငြိမ်မှု မရှိ။ စိတ်သည် ထိုရောက် ကြုံရောက် ဖြစ်သည်။ “သင်တို့သည်သာလျှင် စိတ်ပျံ့လွင့်ကုန်၏။” ဂံဓေ။ ၅၉။

စိတ်ပျိုကိုယ်နှု - န / စိတ်ပျိုကိုယ် / ခ၊ စိတ်ပျိုရွယ်နေသဖြင့် ကိုယ်ခန္ဓာ နှုယ်နေခြင်း။ ၂၊ အသက်ငယ်၍ စိတ်ထားမရင့်

ခြင်း။ “ရှင်သာပုံကို မင်းကေရာဇ်က သာသနာပိုင်ထံသို့လျှင် စိတ်ပျိုကိုယ်နှု ဖြစ်၍ ဂုဏ်ပကာသနကို လိုလားလျက် သိုင်းကိုင်နှင့် ဆွမ်းခံဝင်သည်။” ကျင်ကျား။ ၅၇။

စိတ်ပျက် - ကြံ / စိတ်ပျက် / စိတ်အားလျော့သည်။ စိတ်လျော့သည်။ လက်လျော့သည်။ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လိုသောဆန္ဒ ကုန်ဆုံးပျောက်ပျက်သည်။

စိတ်ပျက်ဆက်ပျက် - န / စိတ်ပျက်လက်ပျက် / အထူးတလည် စိတ်ထက်သန်မှု လျော့ကျခြင်း။ အထူးတလည် အားလျော့ညှိုးနွမ်းခြင်း။

စိတ်ပြေလက်ပျောက် - ကြံဝိ / စိတ်ပြေလက်ပျောက် / မကြည်မလင်၊ မငြိမ်မသက်၊ မအေးမချမ်းသောစိတ်တို့ကို ကြည်လင်၊ ငြိမ်သက်၊ အေးချမ်းစေရန်။

စိတ်ပောက်ပြန် - ကြံ / စိတ်ပောက်ပြန် / ခ၊ စိတ်သဘောထား ပြောင်းလဲသည်။ စိတ်သဘောထား မကောင်းသောဘက်သို့ ပြောင်းသည်။ ၂၊ ရှေးသည်။ “စိတ်ပောက်ပြန်သောရောဂါ။” အားတိုး။ ၈။

စိတ်မြေ - ကြံ / စိတ်မြေ / စိတ်ကို နှစ်သိမ့်ပြေပျောက်စေသည်။ “သူ စိတ်ချမ်းသာဘာသာအမျှ ကျွန်တော့်မှာ စိတ်မြေ နိုင်ပါလိမ့်အနုန်းမဟု။” သုတ္တိ၊ ၃။ ၃၇၇။

စိတ်မကောင်း - ကြံ / စိတ်မကောင်း / ခ၊ စိတ် မချမ်းမသာ ဖြစ်သည်။ ဝမ်းနည်းသည်။ ၂၊ ရှေးသွပ်သည်။ “စိတ်မကောင်းတဲ့ မိန်းမတယောက်က တောင်းလေတော့ ခေါ်လာခဲ့ရတယ်။” စိုး။ ၁၁၆။

စိတ်မကျေပွဲ - န / စိတ်မကျေပွဲ / ခ၊ အားမရ တင်းမာတိမ်နိုင်သေးသဖြင့် နောက်ထပ် ဆက်လက် ပြုလုပ် ကြိုးစားမှု။ ၂၊ ပထမအကြိမ် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို စိတ် မကျေနပ်သေးသဖြင့် နောက်တကြိမ် ထပ်မံယှဉ်ပြိုင်မှု။

စိတ်မနှံ့ - ကြံ / စိတ်မနှံ့ / ရှူးသွပ်သည်။ “စိတ်မနှံ့ သည် မိန်းမတယောက်ကို။” ဆေးပညာ။ ၄၉။

စိတ်မော - ကြံ / စိတ်မော / စိတ် ပင်ပန်းသည်။ “အသည်းတထိတ်ထိတ်နှင့် စောင့်မျှော်ကြည့်ရင်း စိတ်မော နေရှာလေ၏။” စာဆို။ ၆၀၉။

စိတ်မောကိုယ်မော - န / စိတ်မောကိုယ်မော / စိတ်နှင့် ကိုယ် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်း။ “လေပြေကလေးသည် စိတ်မောကိုယ်မော ဖြစ်နေရှာသော ကိုဘာခင်အား အေးညှိမိစေသည်။” ပန်းဝါ။ ၄၉။

စိတ်များ - ကြံ / စိတ်များ / ပူပန်သောက ရောက်သည်။ “ရှင်အတွက်တော့ သက်သက် စိတ်များ ရတော့မှာဘဲ။” တင်မြ၊ ၃။ ၃၁။

စိတ်မြန် - ကြံ / စိတ်မြန် / ခ၊ အလျင်တဆော ပြုမှု လုပ်ကိုင်တတ်သည်။ ၂၊ စိတ်ဆိုးလွယ်သည်။

စိတ်မြန်လက်မြန် - ကြံဝိ / စိတ်မြန်လက်မြန် / သွက်လက် ဖျတ်လတ်စွာ။

စိတ်မှတ် - န / စိတ်မှတ် / စိတ်ဖြင့် မှတ်သားထားချက်။

စိတ်မှန်း - န / စိတ်မှန်း / စိတ်ဖြင့် မှန်းဆချက်။

စိတ်ဓမ္မပေါက် - ကြိ / စိတ်ယူပေါက် / ထင်ရာမြင်ရာကို လုပ်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်သည်။

စိတ်ဓမ္မာကိုယ်ပါ - ကြိဝိ / စိတ်ယောဂကိုမာ / စိတ်ပါ လက်ပါ။ “စာပဒေသာတွင် စိတ်ဓမ္မာ ကိုယ်ပါ လုပ်ခဲ့ပေသည်။” သံသာ။ ၈။

စိတ်ဓမ္မာဂါ - န / စိတ်ယောဂါ / ခ၊ စိတ်ဖောက်ပြန်သောဓမ္မာဂါ။ ၂။ ကိုယ်ခန္ဓာ ညှိုးနွမ်းမိန့်ကြသော ဓမ္မာဂါ။

စိတ်ဓမ္မာမာနပါ - ကြိဝိ / စိတ်ယောမာနမာ / တက်တက်ကြွကြွ။ ထက်ထက်သန်သန်။ အားကြီးမာနတက်။ “ယုံကြည်လောက်အောင် စိတ်ဓမ္မာမာနပါ ပြောဆိုကြသောအခါ။” ဝိဓမ္မာပ။ ၁၀၂။

စိတ်ဓမ္မာ - န / စိတ်ယင်း / အခြေခံ သဘောထား။ မူလသဘောထား။ “ကျွန်ုပ်သည် ...မည်သူ တဦးတယောက်ကိုမျှ နှစ်နာစေလိုသော စေတနာ စိတ်ဓမ္မာ မရှိပါ။” စွန့်စား၊ နိဝါနိ။ ၅။
စိတ်ဓိ - ကြိ / စိတ်ယို / ခ၊ အလိုဆန္ဒ ဖြစ်သည်။ သဘောကျသည်။ “သင်မဆိုး စိတ်ဓိ တိုင်း ပြုတော့” ဟိ။ ၁၀၁။
၂။ စိတ်ဆိုသည်။ “ဘအောနှင့် စိတ်ဓိ၊ အစိနှင့် ခရနပွား။” မျောက်။ ၃၇။

စိတ်ဓိလက်ဓိ - ကြိဝိ / စိတ်ယိုလက်ယို / အလို ရှိသည် အတိုင်း။ အာရုံပါရ။ “လူပုဂ္ဂိုလ်များကား...ကျမ်းဂန် ဒေသနာတော်များကို စိတ်ဓိလက်ဓိ မဆည်းပူးနိုင်ကြပေ။” စာသမိုင်း။ ၈၉။

စိတ်ဓိဉာဏ် - ကြိ / စိတ်ယေ / စိတ်ယို / ခ၊ သည်းညည်းခံနိုင်သည်။ အလွယ်တကူ စိတ်မထွက်။ ၂။ ဝိဇ္ဇိသည်။ တွန့်ဆုတ်ငြီးငွေ့ခြင်း မရှိ။

စိတ်ဓိဉာဏ်ဓိဉာဏ် - ကြိဝိ / စိတ်ယေလက်ယေ / စိတ်ယိုလက်ယို / ခ၊ သည်းညည်းခံလျက်။ “ငွေကြေးကိုလည်း စိတ်ဓိဉာဏ်ဓိဉာဏ် တဖြည်းဖြည်း မစုလို” ကိုယ်စူး။ ၁၁။ ၂။ ပျင်းရိငြီးငွေ့ခြင်း မရှိပဲ။

စိတ်ဓိဉာဏ် - ကြိ / စိတ်ယုတ် / စိတ် မရှင်းမလင်း ဖြစ်သည်။ စိတ်အိုက်သည်။ စိတ်ညစ်သည်။

စိတ်ဓေ - ကြိ / စိတ်လေ / စိတ်သည် မတည်မငြိမ်ပဲ ပျံ့လွင့်သည်။ “စိတ်ဓေသလောက် အကြောင့်မဲ့ လျှောက်လာခဲ့တာ။” သောကင်း။ ပ။ ၂၉၇။

စိတ်ဓေး - ကြိ / စိတ်လေး / ကြည်လင်ရှင်ပျူမရှိပဲ စိတ်ထဲတွင် စိတ်မရှိပေပါ သည်။ “အဝနေပြည်တော်ကို သွားရမှာတောင် စိတ်ဓေး လိုက်ပါဘိတော့တယ်။” သွေး ၁၀၉။

စိတ်ဇီလက်ဇီ - ကြိဝိ / စိတ်လိုလက်ယာ / ခ၊ စိတ်ရှိလက်ရှိ။ စိတ်ပါလက်ပါ။ “ဆရာတော်မှာ ထိုခေတ်က ငွေများများပေးနိုင်ပုံ စိတ်ဇီလက်ဇီ ကဲ့သို့ကြပေရာ။” ကဗျ။ ၆၄။ ၂။ စိတ်လိုက်မာနပါ။

စိတ်ဇာန် - န / စိတ်လက် / စိတ် - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “စိတ်ဇာန် မငယ်ကြနဲ့” ဝံသသစ်၊ ၃။ ၄၁၁။

စိတ်ဇာန်မာနပါ - ကြိဝိ / စိတ်လိုက်မာနမာ / ခေါသလျောက်။ “ပထမတော့ စိတ်ဇာန်မာနပါ ထွက်သွားတာတဲ့။” သံသာ။

၂၇။

စိတ်ဇာန် - ကြိ / စိတ်လယ် / အဖြစ်ဟောင်းသို့ ပြန်သွားလိုသောဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်သည်။ “လုပ်ကြမည့်သူများထဲမှ လူတယောက်သည် မည်ကဲ့သို့ စိတ်ဇာန် လာ၍ မသိ။” ဇာနည်။ ၁၀၂။

စိတ်ဇာန် - ကြိ / စိတ်လတ် / ခ၊ စိတ်ဆိုးဟန်ဆောင်သည်။ “မင်းသားကလေးလည်းစိတ်ဇာန်ရှိ၍ ပြဿလာလက်ကို ပုတ်လိုက်လျက်စေ။” ဝံသသစ်၊ ၃။ ၃၁၁။ ၂။ စိတ်ကောက်သည်။

စိတ်ဇာန် - ကြိ / စိတ်လွန် / မိမိစိတ်တွင် သက်သာကင်းသည်။ စိတ်ချသည်။ “မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ကြည်ညို၍ စိတ်ဇာန် ပြီးသော လူကြီးသည်။” နာရီ။ ၆၁။

စိတ်ဇော - ကြိ / စိတ်ဇော / အားထုတ် ကြိုးစားမှုကို ခပ်တန့်သည်။

စိတ်ဇောစား - ကြိ / စိတ်ဝင်စား / အာရုံ စူးစိုက်သည်။ စိတ်ပါသည်။ “ဂူလိကစားမဲ့ကို စိတ်ဝင်စား အောင် ဖွဲ့ဆိုသည်ကား။” စာသမိုင်း။ ၁၂၁။

စိတ်ဇောမာ - န / စိတ်ဝမ်း / စိတ်ဝန်း / စိတ် - န၊ ခ၊ နှင့်အတူတူ။ “ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးသည် စိတ်ဇောမာ ချမ်းသာ ရှိတော်မူသည်။” ကဗိသော။ ၁၃၉။

စိတ်ဇောမာ - ကြိ / စိတ်ဝမ်းမာ / စိတ်ဝန်းမာ / သဘောချင်းဆန်ကျင်သည်။ “စိတ်ဇောမာမာ ကြလျှင် အမျိုးပါ ပျက်စီးကြလိမ့်မည်။” ဗျိုင်းနား။ ၂၂၀။

စိတ်ဇောမာ - န / စိတ်သုစော / စိတ်ထား။ နှလုံးထား။ နှလုံးသွင်း။ “သူ့ဇနီးအား ခုလောက် စိတ်သုစော နှလုံးမည်ဟု ဘယ်တုန်းကမှ မထင်ခဲ့ချေ။” မြဝတီ၊ ၃၊ ၉။ ၄၁။ [၁]

စိတ်သက် - န / စိတ်သက် / အသက်အရွယ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်တော်မူသော အသိဉာဏ်နှင့် စိတ်ထားအဆင့်။ “လူသက်အားဖြင့် ၇၃ နှစ် အရွယ်ရှိ ဉာဏ်လေးလံ ထိုင်မှိုင်းသော ကလေးတယောက်သည် စိတ်သက် အားဖြင့် ၅၃ နှစ် အရွယ်သာရှိ၍။” ကြတ္တုတ်။ ၃၆။

စိတ်သန် - ကြိ / စိတ်သန် / ဆန္ဒ ပြင်းပြသည်။ အထူး စိတ်ဝင်စားသည်။

စိတ်သန္တာန် - န / စိတ်သန်တန် / စိတ်သန်ခန့် / စိတ် အစဉ်။ “ကဗျာလင်္ကာ စိတ်သန္တာန်အခါ၌ စိတ်သန္တာန်၌ မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်နေရလေသည်ကို ထည့်သွင်းရေးသား ထားခဲ့ကြလေသည်။” စာနိဒါန်း။ ၂၀၇။ [၁]

စိတ်အား - န / စိတ်အား / စိတ်ဇာန်အစွမ်း။ “မပေါက်ရောက်နိုင်သေးသော်လည်း စိတ်အားငယ်၍ မနေလင့်။” ဝိပဿနာ၊ ပ။ ၆။

စိတ်အားလက်အား - ကြိဝိ / စိတ်အားလက်အား / တစုံတရာကိုမျှ လုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိပဲ။ “တာဝန်ကို လုံးဝ မယူပဲ စိတ်အားလက်အား နေခဲ့ကြ၏။” တင်းစာ။

စိတ်အေး - ကြိ / စိတ်အေး / စိတ်ချမ်းသာသည်။ စိတ်သက်သာသည်။

စိတ်အေးလက်အေး - ကြိဝိ / စိတ်အေးလက်အေး / ပူပင်ကြောင့် ကြမ္မာ ကင်းမဲ့စွာ။

စိတ်အိုက် - ကြိ / စိတ်အိုက် / စိတ်ငွေ့မရ ဖြစ်သည်။ စိတ်ရှုပ်

သည်။ “မောင်လူအေးသည်...စဉ်စားရကျပ်လှသောကြောင့် စိတ်တိုက်၍ နေ၏။” သုံးပွင့်။ ၁၃။

စိတ္တဇ - န / စိတ်ဒဏ္ဍာ / စိတ္တဇနာ - န၊ ၁၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ဘုရားလောင်းမင်းသား ကိုယ်တော် ခြေတော့ ညှိုးကြုံ မတုန်မလှုပ်သော အနာကို...စိတ္တဇသော ဖြစ်သည်ဟု စင်စစ် သိသဖြင့်။” တေး။ ၅၀။ [ပါ]

စိတ္တဇနာ - န / စိတ်ဒဏ္ဍာနာ / ၁၊ စိတ်ရက္ခဏာကို ကိုယ်ကာယ ပိန်ကြုံခွမ်းရသော ဧရာဝတီ။ စိတ္တဇ။ ၂၊ ရွာသွပ်သော ဧရာဝတီ။

စိတ္တဇနာပိ - န / စိတ်ဒဏ္ဍာနာ / ပုညာ၊ ခွန်အား။ အပြု။ ရဲရင့် ခြင်း စသည်တို့ကို သို့။ စိတ်ဖြင့်သာ အသီး အခြား သိမှတ် ရသော အရာတို့၏ အပညာ။ [ပါ]

စိတ္တဇဗေဒ - န / စိတ်တရားဗေဒ / လူ့စိတ်ကို လေ့လာသော အတတ်။ စိတ်ပညာ။

စုတ်

စုတ် - န / စုတ် / ၁၊ အမေးအမည်တို့ကို စုစည်း ပြုလုပ်ထား သော ဆေးရေးဆရာ ပန်းချီ ကိရိယာ။ “အကိရိယာ၊ မြီးတံမှ ကား၊ သန္တုအလား၊ စုတ် ခြည်သားသို့။” ဘုံ* ၅၆။

၂၊ ယွန်းခွက်စသည်တွင် ရေးခြစ်ရသော သံချွန်။ ၃၊ လူ့ကိုယ် တွင် ဆေးထိုးနှံသော အသွားကို ခွဲစိတ်ထားသည့် သံချွန်။

စုတ် - န / စုတ် / နှုတ်ခမ်းကိုစေလျက် လျှာဖျားဖြင့် အထက် သွားခြေကိုထောက်ကာ ပြုလုပ်ရာမှ ထွက်ပေါ်လာသော အသံ။

စုတ် - န / စုတ် / [ဗေဒင်] ၁၊ ဗေဒင်ကြောင်းအရ ဝင်္ဍပယ် ရဖွယ်ရှိသော လင် သို့မဟုတ် မယား။ နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ် သော အရာ။ “ဇာတာစနစ်လက် ကောင်းသည်။ ရွှေရစစ် ရှိသည်။...စုတ်ဝင်ဘို ရှိသည်။ ရတနာပုံဆိုက်ဘို ရှိသည်။” လက်စွဲ။ ၂၀၉။ ၂၊ ဗေဒင်ဆိုင်ရာ ကာလ အပိုင်းအခြား တမျိုး။ “အကြွင်း...၄၊ ၅၊ ၆၊ ၀ တို့မှာ ဖြည့် လာဘ ဝရ သိဒ္ဓိဟု သိလေ။ ...စုတ် ကောင်း ဖြစ်သည်။” သမ္မိ။ ပ။ ၁၅။ [ပါ၊ သ]

စုတ် - ကြိ / စုတ် / ပါးလွှာချပ်ပြားသော အရာ ကွဲပြားသည်။ “ပြင်ဆန်ခတ်ပုတ်၊ ခေသား စုတ်လျက်၊ ထိုးခတ်လည် ချောင်း။” ဘူပေါင်း* ၁၄။

- နဝ၊ ညံ့ဖျင်းသေးသိမ်သော။ “ဝက်သားနှင့် ငါးပိဖုတ်၊ တည်စုတ်နှင့် ရွှေနှင့်ဆောင်။” ပုညာ။ ၁။ ၁၀၁-၁၀၂။

စုတ် - ကြိ / စုတ် / ကါသာ၊ မန္တန်၊ မန္တရာတို့ကို အထပ်ထပ် ရွတ်ဆိုသည်။ “မန္တန်မန်းမှတ်၊ ဖွဖုစုတ်၊ တိတုတ်မြည်သိပ်။” ကဝိသတ်* ၁၂၅။

စုတ် - ကြိ / စုတ် / မဆုတ်မဆိုင်းပဲ ရွေ့သို့ တိုးသည်။ “ရွှပ်ရွှပ် ထိုးရတ်၊ ကြက်နှယ်စုတ်သည်၊ မဆုတ်မရွှောင်။” ဟင်္သာ* ၉၁။

- ကြိဝိ / စုတ် / အတင်း။ အဓမ္မ။ ဇွတ်။ “ရွှိဦးတင်က

စုတ်ပင်သာလျှင်၊ တိုးပါတော့မည်၊ မဆုတ်လည်သည်။ ။

သွေလည်မစွဲရနိုင်မျှ။ သူဇာ* ၈။

စုတ် - န / စုတ် / ပေါ် များသော အရေအတွက်ကို ပြသည့် စကားလုံး။ အစုတ်။ “အကုသိုလ်စုတ်၊ တရားယုတ်၊ နေဆုတ် တတ်သည်သာ။” ကလျာ။ ၃၁။

စုတ်ခေါ် - ကြိ / စုတ်ခေါ် / နှုတ်ခမ်းကိုစေလျက် လျှာဖျားဖြင့် အထက်သွားခြေကို ထောက်ကာ စုတ်စုတ် ဟူသော အသံကို ပြသည်။ “ထိုမင်း နတ်ရွာလားသည် ရှိသော် ... စုတ်ခေါ် တလွမ်း မပင်ပန်းသောသူ မည်သည်မရှိ။” ဒေါသ။ ၉၆။

စုတ်ချာ - နဝိ / စုတ်ချာ / ညှိဖျင်းသော။ သေးသိမ်သော။

စုတ်တံ - န / စုတ်တံ / စုတ် - န၊ ၁၊ ၂၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။

စုတ်ထိုး - ကြိ / စုတ်ထိုး / အိမ်မြှောင်သည် ‘စုတ်၊ စုတ်၊ စုတ်’ ဟူသော အသံကို ပြသည်။ “အိမ်မြှောင် စုတ်ထိုး နိမိတ် ဟောကျမ်း။” သိဘော။ ၃၁။

စုတ်ထိုး - ကြိ / စုတ်ထိုး / စုတ်ခေါ် - ကြိနှင့် အတူတူ။ “သီချင်း ဆိုသူက ဆိုး စုတ်ထိုးသူက ထိုး။” လန်။ ၃၀။

စုတ်ထိုး - ကြိ / စုတ်ထိုး / ဆေးမင်ရည်ကို စုတ်ဖြင့် ကိုယ်တွင် ထိုးနှံသည်။ “အိမ်ထောင်မှ ဘုရားတည်၊ ဆေးမင်ရည် စုတ်ထိုး။” မြင့်၊ ပ။ ၁၂။

စုတ်ပဲ့ - ကြိ / စုတ်ပဲ့ / (စက္ကူ၊ အဝတ်အထည်၊ အရေးအသား စသည်) ကွဲပြားနေသည်။ “ရင်သား စုတ်ပဲ့၊ ခြစ်ကုတ်ပဲ့၊ စုန်နုဆိုင်မြည်။” ကဝိသတ်* ၁၁၂။

စုတ်ပဲ့ - နဝိ / စုတ်ပဲ့ / သိမ်ဖျင်းသော။ နံ့ချာသော။ မိုင်းမိုင်း သော။ ညစ်ပတ်သော။ ပေရေသော။ “ငယ်ငေါင်း စုတ်ပဲ့၊ နုနုနုသည့် စကားများကို၊ မေ့မှား၍ ဆိုမိလျှင်။” ပုညာ။ ၁။

၈၇။ “မည်မျှမိုင်းမိုင်း စုတ်ပဲ့ ကြသည်ကို စာမသလိုတော့ ပါ။” ဆံပျား။ ၁၃၆။ “စုတ်ပဲ့တဲ့ သဘောထား၊ ပွဲထိုင်ဘို၊ သတင်းကြားလျှင်၊ သူက အရင်သွား။” မြင့်၊ ခ။ ၁၉၄။

စုတ်ပြတ် - ကြိ / စုတ်ပြတ် / (စက္ကူ၊ အဝတ်အထည်၊ အသား အရေစသည်) စုတ်ပဲ့ကွဲပြားနေသည်။ “ပုဆိုးသည် ဆွေးမြေ့ စုတ်ပြတ် သည် ရှိသော်။” သံဝတ်။ ၂၇၈။ “ကိုယ်လက်၌ ထိခိုက်ရန် စုတ်ပြတ်တတ်၏။” ကမ္မာ။ ၈၇။

စုတ်သတ် - ကြိ / စုတ်သတ် / (ဝမ်းနည်းမှု၊ အံ့သြမှု၊ သနားမှု၊ နာကျင်မှု စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်သောအခါ) ပါးစပ်မှ ‘ကျွတ်၊ ကျွတ်၊ ကျွတ်’ ဟူသော အသံပြုသည်။ “သူ့မယားကို ဘယ် တော့မှ မမေ့နိုင်မှာဟု စုတ်သတ်၍ မျက်ရေကျကြလေ၏။” မိုင်း။ ပ။ ၁၉၃။ “လောကဇရာနာ လုပ်ရပ်အဝ စနန်းတွင် ဖြင့်၊ အောချကာ စုတ်သတ် ရခမန်းပါသဲ။” လေးချပ်။ ၁၁၅။ “ရင်ဘတ်ကိုထွက်၊ စုတ်သတ်ခါ ကြီးစွာသောကြင်နာ ခြင်းနှင့် နားထောင်၍ နေကြလေ၏။” နေရီ။ ၂၇၀။

“အမယ်လေး နာလှချည့် ကျွတ်ကျွတ်နှင့် စုတ်သတ် မည် အစားမျိုး။” ဥဒ္ဓန္တ။ ၂၀၅။

စုတ်သတ် - ကြိ / စုတ်သတ် / (ပြေး သွားနေသော နွား၊ မြင်း စသည်ကို ရပ်တန့်သွားစေရန်) စုတ်ခေါ်သည်။ “ဘလီတကို ကိုင်ကာ မြင်းကို စုတ်သတ်၍။” ဝံသာ၊ ပ။ ၁၇၈။

စုစုံ

စုစုံ - န / စုတ် / အပြစ်ကို ပော်ပြ၍ မေးသော အမေး။ “ပုဂံ သင်ရိုးနှင့် မတူ။ ကျမ်းရိုးကန်ရိုး၊ အတွက်၊ အတက်၊ စမ်း စောဒနာ၊ အာဘော်၊ အခြေအတင် ထူးခြား၍။” သာလင်။ ၁၅။ [၁]

စန

စနကူး - န / စနကူး / စနဒဂ္ဂ / ခ၊ (အခြား သစ်ပင်တို့ ခံ အမြစ်မှ အစာအတွက် ရေနှင့်သတ္တုတော်တို့ ကို ရယူသော) အနှစ်ခံသစ်ပင်တမျိုး။ ယင်းအပင်၏ အနှစ်ခံသစ်။ (နှလျင် မြူသည်။ ရင့်လျင် ဝါသည်။) “မကျကျကျ၊ စနကူးသို့၊ နံမြူးမပြယ်။” ပြည်စုနီ ၄၅။ ၂။ စနကူးမည်သော အခြား အနှစ်ခံသစ်ပင်များ။ (စနကူးရွှေ၊ စနကူးနီ၊ စနကူးနက်၊ စနကူးမြူ ဟူ၍ လေးမျိုးရှိသည်ဟု တွေ့ရသည်။)

စနဗျူဟာ - န / စနဗျူဟာ / လက် ကြယ်ဝန်းရံသကဲ့သို့ မင်းကို သုခဝန်းရံ၍ စစ်ဆင်ခြင်း။ [၁]

စနရကန် - န / စနရကန် / ကျောက်စိမ်းကျောက်။ “စနရကန္တ သရ၊ စနရကန်ကျောက်ယော... မြန်မာတို့က ကျောက်စိမ်း ခေါ်သည်။” ဥတု။ ၉၂။ [သ]

စနာ - န / စနခါ / မိုးကောင်းကင်ရှိ လ။ “စနာလမင်း ကလဲ မသတိသာ။” မျောက်။ ၂၃။ [ပါ]

စန္ဒမာသ - န / စနဒဂ္ဂမာသ / [ဗေဒင်] ကောင်းကင်တွင် လ သွားပုံကို အခြေပြု၍ တွက်ရသော လ။ “စန္ဒမာသသည် ကား လဆန်းတရက်နေ့မှသည် လကွယ်တိုင်ရ တလသည် ပုရစန္ဒမာသ။” ခဗ္ဗ။ ၂၀။ [သ]

စန့်

စန့် - ကြိ / စန့် / ခ၊ ကွေးကောက်ထွန်လိပ်နေရာမှ ပြောင်စင်း သွားသည်။ အရှည်လိုက် အလျားလိုက်ဖြစ်သည်။ [ကြိုးကို ဆန့်သော်၊ စန့်သည့်သတ္တန်။” ကုသ* ၂၃၈။ ၂။ (ခရီး) ရှည်လျားစေကွာသည်။ “တပင်လျားလျား၊ လိုက်၍သွား၊ မြင်တနားခန့်၊ ခရီးလည်းစန့်ပြီပို့။” ဓမ္မ။ ပ။ ၁၇၃။

၃။ (အချိန်ကာလ) ကြာမြင့်သည်။ “မြို့ တော်ရောက်သော်၊ မထောက်မတန်း မစန့်နေရက်။” ကုသ* ၁၇၃။

စန့်စန့်ရန့်ရန့် - ကြိဝိ / စန့်စန့်ယန့်ယန့် / ညီညွတ်မြောင့်မတ်စွာ။

စန်း

စန်း - န / စန်း / ခ၊ မိုးကောင်းကင်ရှိ လ။ “စန္ဒီမသံယုတ္တေ၊ စန်းနှင့်ယှဉ်သည်ရှိသော်။” တေ။ ၂၂၂။ ၂။ [ဗေဒင်] ဇာတာခွင်တွင် အတိုကောက်ဖော်ပြထားသော တနင်္လာဂြိုဟ် ၏ အမည်။ “ဇာတာ၌ စန်းဟု အတို ရေးသားခြင်းမှာ ပြည့်စုံနန်းကွတ်မည်၏။” ဇာတာ။ ၃၇။ [ပါ]

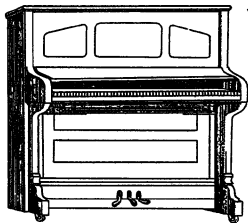
စန်းတင် - ကြိ / စန်းတင် / ချီးမြှောက်ပြောဆိုသည်။ “မြန်မာ့ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုတခုကို စန်းတင်သ္မာမှာ ဦးမေအောင် ဖြစ်၍။” မှိုင်းရီကာ။ ၂၈။

စန်းထ - ကြိ / စန်းထွာ / ကံကောင်းသည်။ ခေတ်ကောင်း သည်။ ဘုန်းတန်ခိုး တက်ကြွသည်။ “ယဉ်ကျေးပုံ ခန့်နလု လျက် စန်းထခဲ့ဘူးတဲ့ မိန်းမတယောက် ဖြစ်ပါသမ္မူ။” မောင်ပု၊ ၄။ ၁၄၉။

စန်းပွင့် - ကြိ / စန်းပွင့် / လူချစ်လူခင် များသည်။ ထင်ပေါ် ကျော်စောသည်။ ကိုကိုကြီး ကိုကိုကြီးနှင့် တယ်ပြီး စန်းပွင့် နေတာကလား။” တင်မြ၊ ပ။ ၆။

စန်းယှဉ်နကွတ် - န / စန်းယှဉ်နကွတ် / လပြည့်ဝန်းနှင့် ယှဉ်မီ သော နကွတ်။ “ဆွနစ်ရာသီ... ကို တန်ခူးလ စီတြနကွတ် စသော စန်းယှဉ်နကွတ် တို့ဖြင့် ပိုင်းခြား အပ်သည်။” ကဗျတ္ထ။ ၃၀။

စန္ဒာ - န / စန်းအယား / ခ၊ ခလုတ်ကို နှိပ်လျှင် တူမျှားက သတ္တုကြိုးကို တီးခေါက်သော တူရိယာ။ ၂။ အငြိမ့်တီးမျိုး ခြောက်ပါးပင် တူရိယာတမျိုး။

စန္ဒာ

စန္ဒာ - န / စန်းခါး / ပင်လယ်တိမ်တွင် ခြံတိုင်များစိုက်၍ ငါး ဖမ်းသည့် ဖိုက်ကြီးတမျိုး။

စိန်

စိန် - န / စိန် / ခ၊ အမာဆုံးသော အချိုးတန်အမျက်ကျောက်။ “ပတ္တမြားစိန်ကြောင်၊ ညိုရောင်ဖြူရောင်၊ ဖိုးအင်မယုတ်၊ ဂေါ် မုတ်ဂေါ်မိတ်၊” ဘုလင်* ၁၅၅။ ၂။ အဆိပ်ပြင်းသောသတ္တု ကြွပ်တမျိုး။ “စိန်ကို သန္တရာနှင့်ပျော်၍ သောက်မိသောသူ ကဲ့သို့။” သာသန။ ၂၉၀။ ၃။ မိုးကြိုးလက်နက်။ ဝရစိန် လက်နက်။ “မြင်းမိုရ်ခေမို၊ သာသည်မြို့က၊ မင်းတို့ လက် ချိန်၊ လွှတ်သည့်စိန်ကို။” ဝဲ။ ၁၉။ ၄။ ခုံတွင်ဆင်၍ ပစ်ဖောက်ရသော ပြောင်းလက်နက်။ “မဟာဗန္ဓုလလည်း... စိန်တံဆင် တဆယ်ကျော်... လွှတ်၍ တိုက်ခိုက်သေသည်။” သုသော၊ မ။ ၃၇၃။

မိန့် - န / မိန့် / မြို့၊ ရိုးတက်ရှိ သူရဲရှိနှင့် ပုံသဏ္ဌာန်ဆင်သည့် အုတ်အင်္ကျီတော အထွတ်တမျိုး။ မိန့်တောင်။

မိန့် - န / မိန့် / ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် သဘောတူညီချက် ကျပြသော စကားလုံး။ ယှဉ်ပြိုင်အားစမ်းရန် ဖိတ်ခေါ်သော စကားလုံး။ ယှဉ်ပြိုင်အားစမ်းရန် ဖိတ်ခေါ်သည့်ကို အဆင် သင့်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြသည့် စကားလုံး။ “ပြေးဝင်ရမည့် အသင်းက မိန့်ဟု ဆိုလိုက်ပြီး တိုးဝင်ရမည်။” ကြံ့၊ ခိုင်။

မိန့်ကတ္တီပါ - န / မိန့်ကတ္တီပါ / အရောင်တောက်သော ကတ္တီပါ အကောင်းစားမျိုး။

မိန့်ခတ်း - န / မိန့်ခတ်း / အလယ် မသိမ်ပဲ အထွတ်ဝိုင်းသော မိန့်တောင်တမျိုး။

မိန့်ခေါ် - ကြံ / မိန့်ခေါ် / ယှဉ်ပြိုင်အားစမ်းရန် ဖိတ်ခေါ်သည်။ “မိန့်ခေါ်လိုက်သောအခါ လိုက်သူသည်....ပုတ်စမ်းရသည်။” အားတိုး။ ၁၅၆။

မိန့်မြယ်ပန်း - န / မိန့်မြယ်ပန်း / အလှစိုက် အဝါရောင်၊ အဝါ ဆွဲချွန်းများထောင်ပွင့်သော စုသိပ်ပန်းဟုတမျိုး။

မိန့်ချွန်း - န / မိန့်ချွန်း / အလယ်သိမ်၍ အထွတ်ချွန်းသော မိန့်တောင်တမျိုး။

မိန့်တပေါ် - န / မိန့်တပေါ် / ၁၊ အပြု၊ အမြစ် ဆေးဖက်ဝင် သော နွယ်ပင်တမျိုး။ ၂၊ အရိုးကို စဉ်း၍ ဆေးလိပ် လိပ် သောက်ရသော နွယ်ပင်တမျိုး။

မိန့်တချွန်း - န / မိန့်တချွန်း / အိမ်တွင်းပစ္စည်းကို အပေါက်မှ ဆွဲချွန်းချွန်းယူရာတွင် အသုံးပြုသော တုတ်တရည်။

မိန့်တောင် - န / မိန့်တောင် / မကိုဦး မောက်တို၊ စည်းပုံ စသော ခေါင်းဆောင်းတန်ဆာများတွင်လည်းကောင်း၊ ဝေါ၊တမ်းစင် စသော ယာဉ်များတွင်လည်းကောင်း၊ ဘုရား၊ ကျောင်း၊ ဓရပ် စသည်တို့၏ အကာအရံများတွင်လည်းကောင်း သစ်ရွက်ကို ထောင်ထားသကဲ့သို့ ပြုလုပ်ထားသည့်အရာ။ “အောက်မြဲ တိုက်မှာ မြေပူ ငါးပေခန့်မြင့်၍ အုတ်ခံသမန္တလင်းမိန့်တောင် များနှင့် လုပ်ဆောင်သည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၁၅။

မိန့်တိမ်း - န / မိန့်တိမ်း / ယှဉ်ပြိုင်အားစမ်းရန် ဖိတ်ခေါ်ချက်ကို ငြင်းဆန်သော စကားလုံး။ “လောင်းကြေးကို သဘောမကျ ၍ ပြောကြသည့်ကိန်းမှာ မိန့်တိမ်းလို့ ဆိုသည်မဟုတ်လား။” ဥပမာ၊ ၁။ ၅၆။

မိန့်ထွတ် - န / မိန့်ထွတ် / ဘုရားစိန်ဖူး၏ ထိပ်။ “ကလပ်၊ ဆပ်သွားဖူး၊ ငှက်မြတ်နား၊ မိန့်ထွတ်ထိ ရှစ်တောင့်တသစ်။” ကုန်း၊ တ။ ၃၈၀။

မိန့်နားပန် - န / မိန့်နားပန် / ၁၊ နားကပ်နှင့်ဆင်သောပန်း ပွင့် သည့်အပင်။ “ကြိမ်ပင်၊ ထိကရုန်းပင်၊ မိန့်နားပန်ပင်။” စိုက်။ ၁၁၉။ (မိန့်နားကပ်ဟုလည်း ခေါ်သည်။) ၂၊ ရေနံ တွင်း စသည့် တူးရာတွင် အသုံးပြုသည့် မိန့်သွားပါသော တူးရွင်းတမျိုး။

မိန့်နီမြင်းသွား - န / မိန့်နီမြင်းသွား / မိန့် သတ္တုကြွပ်မျိုးတွင် ပါဝင်သော မိန့်တမျိုး။

မိန့်ပေါက် - ကြံ / မိန့်ပေါက် / (အနာကို) ဓားဖြင့်ခွဲ၍ သွေး ထုတ်သည်။ “သတ္တု၊ ဓားငယ်ဖြင့် သွေးထုတ်ခြင်းကို။ (မိန့် ပေါက်ခြင်းကို ယူ)။ ပရိဟုဇေယျ၊ ဆောင်ရလေရာ၏။” မဟာထာနီ၊ ၃၄၅။

မိန့်ပေါက်ခတ် - ကြံ / မိန့်ပေါက်ခတ် / မိန့်ပေါက် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “အနာကို မိန့်ပေါက်ခတ်၍ ကျင်ငယ်ရေနှင့် ပွတ်။” ဓာတု၊ ၃။ ၂၂၂။

မိန့်ပန်း - န / မိန့်ပန်း / ၁၊ မိုးဦးကျတွင် အဝါပွင့် သို့မဟုတ် အနီပွင့်များနှင့်လေ့ရှိသည့် လမ်းဘေးတွင် စိုက်တတ်ကြသော သစ်ပင်ကြီး။ ၂၊ အဝါပွင့် သို့မဟုတ် နီဝါပွင့်များ တနှစ် ပတ်လုံးမျှပွင့်၍ ဆူးရှိသော အပင်ငယ်တမျိုး။ ၃၊ မိုးမခ ကလေး ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေမအူ ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သော အပင်။

မိန့်ပန်း - န / မိန့်ပန်း / အိမ်ထောင်ဖက် ရွေးရာတွင် နေနှင့်သင့် ဖြစ်သော အင်္ဂါနှင့် ကြာသပတေးတို့ကို သင်္ကေတအမှတ် ပြုသော စာနှစ်လုံး။ “ဦးသမိန့်ပန်း၊ ဒန်းလှက်ရွာ၊ မိတ်ဖက် ဆောင်ရာသင့်လှ၊ ခွယ်ပြီ။” သိသော။ ၁၂၉။

မိန့်ဓမ္မိတမ်း - န / မိန့်ဓမ္မိတမ်း / မိန့်ခေါ်၍ လိုက်တမ်းပြေးတမ်း ကစားခြင်း။

မိန့်ပြောင်း - န / မိန့်ပြောင်း / ဆိုလည်တွင် ဆင်၍ ပစ်ရသော အဝေးပစ် လက်နက်ကြီးတမျိုး။ “အမြောက် မိန့်ပြောင်း မြဲတူ ထူထပ်လှသောကြောင့်။” ကုလား၊ ၃။ ၃။

မိန့်ဖူး - န / မိန့်ဖူး / ဓေတီ၊ တန်ဆောင်း၊ ပြာသာစ်တို့နှင့်ဆိုင် သည့် တီးခါ အထွတ်။ “ငှက်မြတ်နားမှ၊ စက်သွားမိန့်ဖူး၊ ရောင်ရှိနီမြူးသား။” ဗိမာန်၊ ၁၂။

မိန့်ခိုင်း - န / မိန့်ခိုင်း / အလယ်သိမ်၍ အထွတ်ဝိုင်းသော မိန့်တောင်တမျိုး။

မိန္ဒာမယဉာဏ် - န / မိန့်ခါမယဉာဏ် / မိမိကိုယ်တိုင် ကြံ၍ သိ သော ဉာဏ်။ “အဋ္ဌကထာနှစ်ရပ်ကို စေ့ပဲအောင် နှိုးနှော ၍ မိန္ဒာမယဉာဏ်ဖြင့် ကြံဆမှတ်ယူရာ၏။” ဒေါသ၊ ၄၃။ [၁]

မိန့်

မိန့် - န / မိန့် / တရုတ်။ “မိန့်မင်းမှာလည်း၊ ပဏ္ဍာကာရ၊ အဆ ဆဖြင့်၊ ပို့ သမပြုတ်၊ ပေါလုတ်၍။” တန်ခိုး ၂[၄]။

မိန့်တိုင်း - န / မိန့်တိုင်း / တရုတ်ပြည်ကို ရွေးခေတ်က ခေါ်သောအမည်။

မိန့်

မိန်းမိန်း - ကြံပိ / မိန်းမိန်း / မျက်စိ ရူးစိုက်၍။ စိုက်စိုက်။ စေ့စေ့။ “ငှာလိမင်းသားကိုမိန်းမိန်းကြည့်လျက်။” ဝေဇာတ်။ ၁၁၃။

မိန်းမိန်းဝါးဝါး - ကြိဝိ / မိန်းမိန်းဝါးဝါး / ၁၊ မက်မောစိတ်ဖြင့်
စူးစိတ်၍ (ကြည့်သည်။) "ဟတ္ထိနိမိန်းမမျိုးကား သားစား
ဘိလူးကြည့်သကဲ့သို့ မိန်းမိန်းဝါးဝါးကြည့်၏။" စုယ်၊ ၃။
၃၁၆။ ၂။ မလိုလားစိတ်ဖြင့် စူးစိတ်၍ (ကြည့်သည်။)
"ခေါသကြီးမားသော ဘေးနှင့်လူလည်း ခွေး၏ အကဲကိုသာ
မိန်းမိန်းဝါးဝါးကြည့်နေသည်။" မောင်ဂို။ ၁၁၆။

စုန်

စုန် - ကြိ / စုန် / အထက်မှ အောက်သို့ သွားသည်။ ဆင်းသည်။
သက်သည်။ "ကျုပ်ကြီးကျုပ်ငယ်ကို ဆောင်ခြင်း စသော
အောက်သို့ စုန်သော လေး။" သမန်၊ ပ။ ၇၉။
စုန်စေ့ဆန်စေ့ - န / စုန်ယေဆန်ယေ / [ပယောဂ] ချောင်း မြစ်
တို့တွင် ရေစီးအတိုင်း ခွက်ကွဲနှစ်၍ ခပ်ယူသောရေနှင့် ရေ
စီးကို ဆန်လျက် ခွက်ကွဲနှစ်၍ ခပ်ယူသော ရေနှစ်မျိုး၏
အပေါင်း။

စုန့်

စုန့် - ကြိ / စုန့် / မိုမောက်တက်သည်။ စူးကြတက်သည်။ "ရေ
ပေါ်ဆွဲဆွဲပမ္မုဇ္ဇတို့၊ ထူပထု၊ စုန့်တက်စုန့်တက်။" ဘုပေါင်း*
၆၁။
စုန့်စုန့် - ကြိဝိ / စုန့်စုန့် / မိုမောက်တက်လျက်။ စူးကြတက်
လျက်။ "သားရေနယ်အိတ် ပုံ ပုံ ကြွသကဲ့သို့ စုန့်စုန့်ထပြီး
၍။" တေဇာတ်။ ၁၁၁။
စုန့်နဲ့ - ကြိ / စုန့်နဲ့ / နှုတ်ခမ်းစုအောက် မဲ့၍ သည်။ "နှစ်လို
ဘွယ်ဘွယ်၊ မရလွယ်က၊ သူငယ်ဘာသာ၊ စုန့်နဲ့ရှာ၍၊ ခြေခါ
လက်ခတ်၊ ဦးခေါင်းပွတ်လျက်။" ကိုး* ၁၁၄။

စုန်း

စုန်း - န / စုန်း / ပြုစားတတ်သည်။ ပမ်းစားတတ်သည်ဆိုသော
လောက်အထက်ပညာသည်။
စုန်းကဝေ - န / စုန်းကဝေ / ထိပ်လယ်၌ အမောက် ခိုသည်ဆို
သော စုန်းမျိုး။ "သလုံးသားတွင် အမောက်ရှိသော စုန်း
သမား။ ထိပ်လယ်၌ အမောက်ရှိသော စုန်းကဝေ။" ကဝေ၊
ပ။ ၃၄။
စုန်းကြူး - ကြိ / စုန်းကြူး / စုန်းပျူး / ၁၊ စုန်းပညာ တတ်
သည်။ စုန်းဖြစ်သည်။ "အကျွန်ုပ် စုန်းကြူးသောကြောင့်
မနေနိုင်၍ ဤသို့ ပြုကျင့်သည်။" ကြမ္မာ။ ၁၁။ ၂။ စုန်း
တောက်စားသည်။ ၃။ စုန်းပြူး - ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
"အချို့ ပဲကား နှစ်၍ အချို့ ပဲကား စုန်းကြူးသကဲ့သို့။"
သီလဝိ။ ၄၄။ ၄။ (ပိသားစု၊ အလုပ်သမားစု စသည်တို့
တွင်) အများနှင့် တူ ညှဉ်း။ ဆိုလိုက်သည်။

စုန်းတောက် - ကြိ / စုန်းတောက် / ညအခါ စုန်းမျှားသည် မိမိ
တို့၏ ပညာအစွမ်းဖြင့် အလင်းရောင် ထုတ်လွှတ်သည်။
စုန်းပျူး - ကြိ / စုန်းပျူး / စုန်းပညာသည်က စုန်းပညာအစွမ်းဖြင့်
သုတဉာဏ်ယောက်တွင် ဝင်ရောက်ကပ်စွဲသည်။ "စုန်းပျူး နတ်
တိုက်ပါ မကျန်ရအောင်။" မှာ၊ ပ။ ၇၃။
စုန်းပြူးစား - ကြိ / စုန်းပြူးစား / စုန်းပညာဖြင့် အနုထာယ်ပြု
သည်။ "စုန်းပြူးစား၍ နတ်ကိုင်၍။" ကြည်သက်။ ၃။
စုန်းပြူး - ကြိ / စုန်းပြူး / ၁၊ ပဲစေ့ မှပုပ် မာကျစ်နေသည်။
စုန်းကြူးသည်။ ၂။ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်မှ ဖောက်
ပြန် ကွဲလွဲသည်။ "ခေါ်ခေါ်တယောက်ဟာ စုန်းပြူးပြီး...
လုပ်ရွာကလေးကို စုန့်ပစ်ခဲ့တယ်။" ဗြိမ့်။ ၁၃၈။ ၃။ [ဥပစာ]
ချို့သည်။ စေသည်။ "ချို့ကတည်းက ကံစုန်းပြူးနှင့် ညက်
ရှာမွဲတေ။" မထ* ၂၆၀။

စပ်

စပ် - နဝိ / စတ် / ၁၊ ရေတ်သီး၏ အရသာမျိုးရှိသော။
၂။ ပူလောင်သော။ နှာကျင်သော။ မခံသာရှိသော။
"ငါ့သမီးထင်၍ ခိုက်မိသည် လက်ဝါးစပ်ချေ၏တကား။"
ထိကုတ်။ ၆၅၇။ ၃။ (မျက်စိ) နှိပ်နာကျင်သော။ "သန်တန်
မနေ၊ ငိုမျှားထွေကြောင့်။" မျက်ရေမျက်ခမ်း စပ်ခဲ့ပြီ။
ဝေမျိုး* ၁၁၁။
စပ် - ကြိ / စတ် / ၁၊ ယှဉ်ဖက်သည်။ တွဲဖက်သည်။ "ကာရက
ခြောက်ပြာ၊ စပ်အပ်ရာ၊ စပ်စုချင်းနှင့်မင်း။" စုယ်၊ ပ။ ၉၇။
၂။ ထိကပ်သည်။ တဆက်သည်။ ဖြစ်သည်။ "ကျိုးခုံးကျိုး
မြို့သည်...တစ်ပြည်နှင့် စပ်လျက်ဖြစ်သည်။" လွတ်။ ၅။
၃။ ဆိုင်သည်။ သက်ဆိုင်သည်။ ပတ်သက်သည်။ "မိန်းမ
ဝတ်နှင့်စပ်သမျှကို သားကြီးအား လေးစု စု၍ တစုပေးစေ။"
အမွေ။ ၁၂၇။ ၄။ ပူးဆက်သည်။ "ကြေးနှင့်ရွှေကို ဂဟေ
လက်ချားဖြင့် မစပ်ကောင်း။" ကိပုံ။ ၁၉၂။ ၅။ ရောသည်။
နောသည်။ ပေါင်းဖော်သည်။ "ခြယ်ပေးနှင့် စပ်မိကြ
သဖြင့် ဤသူငယ်တို့ကို ရသည်။" မဟာဝန်။ ၁၂၇။
၆။ (အမျိုး) တော်သည်။ ဆက်သွယ်မှု ရှိသည်။ "ဆွေမျိုး
ညာတ်မစပ်လျှင် မတောင်းရ။" သီလဝိ။ ၇၇။ ၇။ စိုက်သည်။
ပွဲဆိုသည်။ "လက်ပျို့သွား စပ်ထားခဲ့တဲ့ အတိုင်း။"
ဓမ္မ၊ ၄။ ၅၀။ ၈။ (အဆောင်အယောင်ကိစ္စ အိမ်ထောင်ရေး
ကိစ္စ စသည်တို့ အတွက်) အဆက်အသွယ် ပြုလုပ်သည်။
"ဝယ်မည်သူကိုသာ အမေသွား၍ စပ်ပိတော့။" မှိုင်း၊
ပ။ ၅၃။ တင်သိန်းကို ခင်မနေ့စပ်ပေး။" ထမ်း။ ၇။
- န / စတ် / ၁၊ လှေနှင့်အတက်ခွန်းတွင် ဆင့်ကပ် စွဲရိုက်
ထားသောပျဉ်ချပ်။ ၂။ ရှေးဟောင်းမြန်မာ လှည်းဘီးများ
တွင် အလယ်ဗဟိုမှ ဖွင့် ထွယ်ကပ်ရသော စက်ရိုင်းခြမ်းပုံ
ပျဉ်နှစ်ခု၏ အမည်။ "လှည်းကြီးများ... ကဲ့သို့ မှ။ စပ်။

ပုံတောင်း၊ ပုံတောင်းခွေ၊ နွားစောင်း၊ ဝင်ရိုး၊ လှည်းသန်စင်၊ ဝန်ကျော်...လှည်း၏ အဆောက်အအုံ၊” ခွေ၊ ခွ။ ၄၉။
၃။ ရှေးသုံးပုဆိုး၊ ထာဘီအဆင်တမျိုး၏ အမည်။ “ပလာ... အချိပ်... ကိုက်... စပ်။” ဆင်ယင်။ ၇၇။ ၄။ စစ္စာလ ငါးစုံ၊ အဝတ် လှသောအလောင်းထည်သည့် ခေါင်းသေတ္တာ စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ရသော လူစု။

စပ် - န / စတ် / ခုတ်ဝတ်သားများကို ထည့်သွင်းထားရာ နှောင်အိမ်။ “သူပုန်တသောင်းကျော်ကို စပ်ကြီးငါးစပ်နှင့် လှောင်၍ထားတော်မူသည်။” ကုလား၊ ၃။ ၃၇၃။ [မွန်]

စပ်ကူးမကူး - န / စတ်ကူးမကူး / စတ်ကူးမတ်ကူး / ခ၊ လှေ ကိုယ်နှင့် လှေစပ် ဆက်မိရာနေရာ။ ၂။ လှည်းဘီးတွင် လှည်း မနှင့် လှည်းစပ် ဆက်မိရာနေရာ။ ၃။ [ဥပစာ] ခေတ်တခု နှင့် ခေတ်တခုအကြား အပြောင်းအလဲကာလ။ အချိန် ကာလတခုနှင့်တခုအကြား ကာလ။ ကြားကာလ။

စပ်ကျ - ကြိ / စတ်ကျ / အမျိုးမတူသွန်စဉ်း ပေါင်းသင်းရာမှ ပေါက်ဖွားသည်။

စပ်ကြား - န / စတ်ကြား / ခ၊ နှစ်ခု၊ နှစ်ယောက်တို့ ၏ အကြား။ “သောလီပြည်နှင့် ဗုလ္လံပြည်စပ်ကြားတွင်း” ကိပ်၊ ၇၂။ ၂။ အချိန်ကာလနှင့်အကြား။ “သစ်မရှိခင် စပ်ကြား၊ ဝါးပေါင်းကွပ်။” ပုံ။

စပ်ကြောင်း - န / စတ်ကြောင်း / အရာနှစ်ခုကို ဆက်စပ်ထားရာ အကြောင်းအရာနှစ်ခု။ “စပ်ကြောင်းမှ ရေစိမ့်ဝင်ကာ။” လူချွန်၊ ပ။ ၈၃။

စပ်စု - ကြိ / စတ်စု / သိသည့်ထက်ပို၍ မေးမြန်းစုံစမ်းသည်။ မဆိုသည့်ကိစ္စတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်သည်။ နေရာတကာ တွင် ဝင်ရွပ်သည်။

စပ်စောင် - န / စတ်စောင် / ခ၊ အနံ့သေးသော အလွှာနှစ်ခု သုံးခု စသည်ကို စပ်ချုပ်ထားသော စောင်။ ၂။ အထည်စ အတိုအတွဲအမျိုးမျိုးကို စုပေါင်းချုပ်လုပ်ထားသောစောင်။

စပ်စပ် - ကြိဝ် / စတ်စတ် / အသေအချာ။ အတိအကျ။ မူချ၊ ကေန်၊ အမှန်။ “မဆိုစအပ်၊ ဆိုစအပ်လျှင်၊ စပ်စပ်မသိ။” သစ္စာ* ၂၀၀။

စပ်စပ် - န / စတ်စတ် / အသံတမျိုး။ “မြေဘုတ်ကား... ဝက် တို့ စားသကဲ့သို့၊ စပ်စပ်မြည်အောင် ပြုတတ်၏။” ကဝေ၊ ပ။ ၃၁။

စပ်စပ် - ကြိဝ် / စတ်စတ် / (ရေ)အနည်းငယ်ရှိလျက်။ “ရေ စပ်စပ်နှင့် ပြုတ်။” ဇီဝက။ ၁၃၁။

စပ်စပ် - ကြိဝ် / စတ်စတ် / ခ၊ အနားများ ညီညွတ် တိကျ လျက်။ “စတုရသဉ္စ၊ လေးထောင့် စပ်စပ်လည်း ရှိတသော။ ပေါက္ခလံ၊ ရေကန်ကြီးကို။” ဂေါ၊ ၁၈၂။ ၂။ အနီရောင် အဖြူရောင် စသည်လျော့နည်းလျက်။ “အသာပြုစပ်စပ် နဲ့။” သိန်း၊ ၂၀။ ၃။ နေရာတကာတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက် လျက်။ “ဟိုမှာစပ်စပ် သည်မှာစပ်စပ် လက်စမသတ်သော အလုပ်။” လက်စွဲ။ ၂၂၀။ ၄။ တခုနှင့်တခု ထိလျက်။ “ထွန် တရေးစပ်စပ်မွေပေး။” တောင်သူ။ ၄၄။

စပ်စပ် - ကြိဝ် / စတ်စတ် / မခံသာဖြစ်လျက်။ နာကျင်လျက်။ “လက်ဝါးအစက်ကို စပ်စပ်ကလေး ခံလိုက်ရသည်။” ကန်း၊ ၂၃။

စပ်ဆရာ - န / စတ်ဆရာ / ဘုန်းကြီးပျံ လောင်တိုက်၊ မဏ္ဍပ် စသည်တို့ကို လုပ်သောသူ။ လူသေအလောင်း ထည့်သော ခေါင်းသေတ္တာလုပ်သည့် လူ။ “စစ်ကိုင်းဘက်မှာ နေတုန်းက သူဟာ စပ်ဆရာလုပ်ခဲ့ဘူးလို့ ဆရာခလို့လဲ ခေါ်ကြဘူး သတဲ့။” ထွေ၊ ၃၇။

စပ်ဆေး - န / စတ်ဆေး / ဆေးပက်အမျိုးမျိုးကို ရောနှော ဖော် လုပ်ထားသော ဆေးရည်။

စပ်ဆို - ကြိ / စတ်ဆို / စိုက်သည်။ ဖွဲ့နွဲ့သည်။ “ရတုကဗျာ စပ်ဆိုခြင်းအရာ။” ဂိသစ်၊ ၁။

စပ်ဆိုင်း - ကြိ / စတ်ဆိုင်း / ဆက်သွယ်သည်။ ပတ်သက်သည်။ “ရုပ်နာမတို့ ၏မြန်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ သည် အကြောင်း တရာနှင့်သာ စပ်ဆိုင်းကုန်၏။” ဝိနာ၊ ၁၁၄။

စပ်တူ - န / စတ်တူ / အတူတကွ တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ပူးပေါင်း ခြင်း။ “တစုံတယောက်နှင့် စပ်တူလုပ်လိုက စိတ်သ ဘာ အရပ်ရပ်တို့ကို သတိပြုရမည်။” တက်လမ်း၊ ၇၁။

စပ်တင်ထွေ - န / စတ်တင်ထွေ / လုံးထွင်းလေ့ရှိသော သေလုံ နှစ်ဘက်တွင် စပ်(ပျဉ်ချပ်)ကို ဆင်ကပ် ဖွဲ့စိုက်ထားသော လှေ။ “ပိုင်ကြာပမှာ စပ်တင်လှေကြီးသုံးစင်းကို လေးစင်းကို ဘောင်ပို့ ခွံ...ထားမည်။” သုသော၊ ၈။ ၁၅၄။

စပ်တိုင် - န / စတ်တိုင် / ခ၊ ရှေးဟောင်းမြန်မာလူဦးသုံးလုပ်ရာ တွင် ပျဉ်ချပ်ကြီးများကို စပ်ရသော စရွေကတ်။ “ပုံတောင်း နန်းအို၊ ထမ်းပိုးစပ်တိုင်။” ကုသ* ၂၆၆။ ၂။ လှေထိုး သောအခါ ဆွဲကိုင်ရသော လက်ရုံးတန်းကို ထောက်ထားသည့် တိုင်။

စပ်ထာ - န / စတ်ထာမိန် / အထည်စမျိုးစုံကို စပ်ချုပ်ထားသော မိန်းမလုံချည်။

စပ်ထူး - န / စတ်ထူး / ရှေးပညာရှိများ စပ်ဆိုစိုက်ခဲ့သော နည်းစနစ်။ “အပင်အစစ် ရော၍ ချသော စပ်ထူးလည်း အများရှိချေသည်။” ဝဲနော်၊ ၉၆။

စပ်နွား - န / စတ်နွား / ခ၊ အမျိုးအရင်းမတူသော နွားတို့ကို စပ်၍ရသော နွား။ “သူ့ထက်ကောင်းတဲ့ စပ်နွားမျိုးကြီး တကောင် ဝယ်သောတပေါ့။” ယမုန်၊ ၈၉။ ၂။ အကောင် ကြီးမားသော နွားတမျိုး။

စပ်ပညာ - န / စတ်ပျဉ်ညာ / ဘုန်းကြီးပျံ လောင်တိုက်၊ မဏ္ဍပ် စသည်တို့ကို အလှအဆင်ခြယ်တန်ဆာဆင် ပြုလုပ်သော အတတ်။

စပ်ပာ - ကြိ / စတ်ပာ / အစုတ်အပြုံတို့ကို ထပ်ဆင့် ဖူးတဲ့ သိချုပ်သည်။

စပ်ဖျဉ်းဖျဉ်း - ကြိဝ် / စတ်ဖျဉ်းဖျဉ်း / အခံရခက်အောင် ယူ လောင်လောင်ဖြစ်လျက်။ “မြေပမိုက်က အရောင်အလင်းပေါက် သေးဘူးနော်၊ စပ်ဖျဉ်းဖျဉ်းနဲ့ နာပါဗျာ။” သံသွေး၊ ၄၊ ၃၆၁။

ဝမ်းခြေမြို့ - ကြိမ် / ဝမ်းပျံ့ / ပြောင်ချော်ချော်။ နောက်တောက်တောက်။ လူခြေမဲ့ရွာ။

ဝမ်းမိတ်ရာ - န / ဝတ်မိတ်ယာ / ဟိုထောက် သည်ထောက် စကား။ ကြုံကြုံကပ်ရာ စကား။

ဝမ်းယုက် - ကြုံ / ဝတ်ယုက် / ခ၊ ဆက်ဆံသည်။ ဆက်သွယ်သည်။ ဆိုင်သည်။ “စီရင်စုနယ် ကျောင်းအဖွဲ့ များနှင့် မဝမ်းယုက်ဘဲ ပညာရေးအဖွဲ့က ပညာ သင်ကြားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ရန် အထူးအခွင့်အရေး တားရှိသင့်ကြောင်း။” တိုင်ရင်း။ ၄၃၊ ၂။ မေထုန်းပြုသည်။

ဝမ်းယုတ် - ကြုံ / ဝတ်ယုတ် / ဆက်သွယ်သည်။ ဝမ်းလျှိုးသည်။ “ရွှေကုသိုလ်ကံနှင့် ဝမ်းယုတ်သောစကား။” မိလိန်။ ၆။

ဝမ်းခွား - နဝံ / ဝတ်ယုား / ပုပြင်းဆိုးရွားသော။ “လောင်သည်း ဝမ်းခွား။ ဆင်းရဲများကို၊ ဘုရားမြတ်ပုံ၊ ဟောငြားထံလည်း။” ကိုး* ၈၄။

ဝမ်းယုတ် - န / ဝတ်ယုား / အခေါက်ကို ကြိုးကျစ်ရသော ချုပ်ငယ်တမျိုး။

ဝမ်းခွိမ်း - နဝံ / ဝတ်ယုန်း / ပူသောအရသာ ရှိသော။

ဝမ်းချွမ်း - ကြုံ / ဝတ်ယုမ်း / ဆက်သွယ်သည်။ သက်ဆိုင်သည်။ ပတ်သက်သည်။ “စကားဝမ်းချွမ်း၍ ပြဆိုလိုက်သည်။” စွယ်၊ ပ။ ၁၈၉။

ဝမ်းထေး - န / ဝတ်ထေး / ပျဉ်ချပ်များကို စပ်၍လုပ်ရသော လေး။

ဝမ်းဆမား - န / ဝတ်ဆမား / ဝမ်းဆရာ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “လက်ဆမား.... ပန်းပု.... ဝမ်းဆမား ခေါင်းနှင့် လူ ၁၀။” အင်ရုံ။ ၁၆။

ဝမ်းသီး - န / ဝတ်သီး / ငရုတ်သီး။

ဝမ်းဟပ် - ကြုံ / ဝတ်ဟပ် / ခ၊ ဝက်တံသည်။ ပူးပေါင်းသည်။ ဆက်သွယ်သည်။ “ကျမ်းသာနစ်ရပ် ဝမ်းဟပ်နှိုးနှော၍ ယူသော်။” နဂ၊ ၁၆၀။ ၂။ စီကုံးသည်။ ဖွဲ့နွဲ့သည်။

စိပ်

စိပ် - ကြုံ / စိတ် / စေ့သည်။ မကျသည်။ “ခက်ကျွင်းရွက်စိပ်၊ စုံချမ်းမိတ်။” ကိုး* ၄၊

စိပ် - ကြုံ / စိတ် / ခ၊ ရွတ်သည်။ မန်းသည်။ ရွတ်ဆို မန်းမှတ်သည်။ “မန္တရာမန္တနိစိပ်၍ နှာရှုပ်ထည့်သဖြင့် အောင်ရာ၏။” ထိကုတ်။ ၁၁၇။ ၂။ တရာသဘောတရားကို အာရုံပြုမှတ်သား၍ ပုတီးစေ့တလုံးတလုံးကို ရွှေ့သည်။

စိပ်ပုတီး - န / စိတ်ပုတီး / စိပ်ရန် ပုတီး။

စုပ်

စုပ် - ကြုံ / စုပ် / ခ၊ လျှာနှင့် နှုတ်ခမ်းတို့ကို အသုံးပြု၍ ပါးစပ်တွင်းသို့ ရွပ်သွင်းသည်။ ဤနည်းဖြင့် အရည်စသည်ကို ပါးစပ်တွင်းသို့ ရွပ်သွင်းသည်။ မြွေစသည်ကို အသုံးပြု၍ အရည်စသည်ကို ဆွဲငင်ယူသည်။ “သကားနှိုးနှော၊ ပျားစေ့

ရည်စုပ်၊ ပေါက်ပေါက်ဆုပ်ကို။” ဟသံ* ၅၅။ ၂။ အရည်၊ ရေစသည်ကို ဆွဲငင်ယူသည်။ “ငါးခြောက်ကြောင်က ဆီစေ့ကို စုပ်သွားပါသည်။” ၃၊ ချစ်သောအမူအရာပြု၍ နှုတ်ခမ်းဖြင့် နှမ်းရှုပ်သည်။ “ဘုရားလောင်း၏ မယ်တော်သည် ဘုရားလောင်းကို လည်ပင်း၌ ဘက်ပြီးလျှင် ဦးခေါင်း၌ နှမ်းစုပ်၍။” ဇင်း၊ ပ။ ၈၁။ ၄၊ မူလီ၊ ဝက်အူ စသည်ကို လျှာစုပ်၍ မြိမြိ ခိုင်ခံ့အောင် လုပ်သည်။ “တဖက်က မူလီစုပ်လိုက်ရသည်။” ဂျင်နီ။ ၁၁၅။

စုပ်မြေပိတ် - ကြိမ် / စုပ်စားမျက်စာ / လုံဝ ပျောက်ကွယ်သွားလျက်။ “မြဝင်းတို့ မိသားစု စုပ်မြေပိတ်... ပျောက်ကွယ်သွားကြသည်။” မြဝင်း။ ၉။

စုပ်စုပ် - ကြိမ် / စုပ်စုပ် / လုံဝ နှစ်မြှုပ် ဝင်ပျောက်လျက်။ “ရေတအောက်သို့၊ ထုတ်ချောက်စုပ်စုပ်၊ စုံစုံငုံငုံ၍၊ ဝမ်းဆုပ်သရော်။” ဆု* ၇၇။

စပ်

ဓမ္မစက် - န / စမန် / ခ၊ (ရသေ့၊ ဂုဏ်းတို့) ခင်း၍ထိုင်ရန် သားရေချပ်၊ သားရေနယ်။ “ကပ်လရသေ့... ကောင်းကင်၌ကံ ဓမ္မစက်ခင်း၍ နေပြီးသော်။” ထိကုတ်။ ၁၆၈။ ၂။ ဘုရားဆင်းတုတော်နှင့် ပတ္တင်အကြားရှိ အခင်း။ [ပ]

စမ်း

စမ်း - န / စန်း / မြေကြီးမှ ရေအမြဲစိမ့်၍ ယိစီးထွက်ရာအရပ်။ “ကမ်းစေ့ဆိပ်၊ စမ်းရိပ်စိုစို၊ မြေတခိုမှာ။” နေကန်။ ၇။

စမ်း - ကြုံ / စန်း / ခ၊ အခြေအနေကို သိလို၍ နှုတ်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပညာအားဖြင့်လည်းကောင်း တောက်လှမ်းဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်သည်။ “ဤခြင်္သေ့သည် ကျေးဇူးသိမသိကို စမ်းလိုသောကြောင့်။” ထိပုံ၊ ၄၈။ ၂။ အခြေအနေကို သိလို၍ လက်၊ တုတ် စသည်တို့ဖြင့် တောက်လှမ်းစုံစမ်းကြည့်သည်။ “ကြောက်စမပြေ၊ လက်စမ်းချေမူ၊ အထွေအဆန်း ထိပ်မက်မှန်းက။” စွန်းစွန်းသိထုံလေသည်။ ၁။ ဘူလင်* ၂၈၆။ “တောင်ဝေး၊ လှံကန်ဖြင့်စမ်းလျက်... သွားသောသူ။” ထိပုံ။ ၃၃။ ၃၊ အခြေ အနေကို သိလို၍ လက်နက်၊ လေးမြား စသည်ကို ပစ်လွှတ်ကြည့်သည်။ “စရခိန်မြား စက်ရှိန်သွားနှင့် လေးအားကို စမ်းလိုက်မည်။” ဝိဇယ၊ ၅၆။ ၄၊ အခြေအနေကို သိနိုင်ရန် တစုံတရာကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ကြည့်သည်။ “ထိန်နည်းကို အခြားခရိုင်နယ်များ၌ စမ်းခဲ့သေးလေပြီ။” ဦးဘဏ္ဍာ။ ၁၁၇။

စမ်းချောင်း - န / စန်ချောင်း / စမ်းချေ စီးဆင်းရာ ချောင်း။

စမ်းစေ့လတ် - န / စန်းစေ့လတ် / စမ်းရေကျ၍ ဖြစ်ပေါ်သော ကျင်း။

စမ်းစမ်း - ကြိဝိ / စန်းတန်း / (မျက်ရည်) အနည်းငယ်လျက်။
“အမေတော့ မကြည့်ရက်တာအမှန်တကယ် မျက်ရမ်းစမ်းစမ်းနှင့်
ပြောလေ၏။” ကိုယ်တွေ့။ ၂၂။

စမ်းတဝါးဝါး - ကြိဝိ / စန်းတဝါးဝါး / မတိမကျ။ မဝိမသ။
မသေမချာ။ မပိုင်မနိုင်။

စမ်းဇေ - န / စန်းယေ / စမ်းမှ ထွက်သောဇေ။

စမ်းသပ် - ကြိ / စန်းသတ် / စမ်း - ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
“သုစိမ်းသူကျက်ကို သိသည်ဟူ၍ မေးမြန်းစမ်းသပ် နိုင်စေ။”
ဇိပုံ။ ၁၅၅။ ၂။ စမ်း - ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ရှင်ဘို မယ်
ကိုယ်တော်မကျန်းသည်ကို ရမ်းသပ်၍ မေးတော်မူ၏။”
ကုလား။ ၃။ ၆၁။ ၃။ စမ်း - ကြိ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။
“လျင်မြန်စွာ မှတ်သားမိနိုင်သောနည်းဖြစ်သဖြင့် စမ်းသပ်
သင်ကြားသင့်၏။” သင်နည်း။ ၅၄။

စိမ်

စိမ် - ကြိ / စိန် / ခ၊ ရေတွင်ဖြစ်စေ၊ အရည်တွင်ဖြစ်စေ နှစ်ထား
သည်။ “နွားကျင်ပုပ်ဖြင့် စိမ်သော ဆီးဖြူ။ သျှစ်သွား၊
သလန်းခါး စသောဆေးကို စိမ်း” နဂ၊ ၁၄။ ၂။ ကြာရှည်စွာ
တည်နေသည်။ “အားရစွာစိမ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်
လိုသောစိတ်။” သာသန။ ၂၃၁။

စိမ်ဆေး - န / စိန်ဆေး / ရေတွင်စိမ်၍ ဩဇာကို ထုတ်ယူပြုလုပ်
ထားသော ဆေးရည်။ “ဂေါ်မှတ်စိမ်ဆေး၊ ကရဝေး
ဖာလာ။” ပုညဝတ်။ ၁၂၄။

စိမ်မြေ့မြေ့ - ကြိဝိ / စိန်မြေ့မြေ့ / အေးအေးဆေးဆေး။
“စိမ်မြေ့မြေ့ ခူးနေကြတဲ့ သောက်ကပ်မျှားကလဲ။” စာဆို။
၇၃၅။

စိမ်ဇေ - န / စိန်ယေ / ရတနာသုံးပါး၊ မိဘ၊ ဆရာ စသော
ရှိသထိုက်သူကို မရှိမသေပြုမိသော မကောင်းမှု။
ဥုံ ဘုရားစိမ်ဇေ၊ တရားစိမ်ဇေ၊ သက်ကြီးမိဘစိမ်ဇေ၊
ကြေဆရာ ကြေ၊ ပြေဆရာ ပြေ။” စာတု၊ တ။ ၂၄၈။

စိမ်ဇေကျက် - န / စိန်ယေကျက် / အရေပြားရောဂါ နွားတမျိုး။

စိမ်ဇေသင့် - ကြိ / စိန်ယေသင့် / ရတနာသုံးပါး၊ မိဘ၊ ဆရာ
စသောရှိသထိုက်သူကို မရှိမသေပြုမိသောကြောင့် မကောင်း
ကျိုးကို ခံစားရသည်။ “ဆရာမိဘ၊ သီလဓမ္မ၊ လျှော်၊ မြတ်သူ
တော်အား၊ ပြစ်မှားချေမိ၊ သတိမချင်၊ စိမ်ဇေသင့်လည်း၊
ပျောက်လွင့်ပါစေ။” လောအင်။ ၆၄။

စိမ်ရည် - န / စိန်ယို / ကောက်ညှင်းပေါင်းကိုဖြစ်စေ၊ တန်းလျက်
သကာ စသည်တို့ကိုဖြစ်စေ ရေတွင်စိမ်၍ တဆေးထည့်ကာ
လုပ်ယူရသော မူးယစ်စေသည့် အရည်။

စိပ်

စိပ် - ကြိ / စိန် / ခ၊ အရည်သည် တခုခုကိုဖြတ်၍ တဖြည်းဖြည်း
ထွက်သည်။ ဝင်သည်။ “မိုးရေသည် မြေဆီလွှာအတွင်းသို့

စိပ်ဝင်သွားသဖြင့်။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၄။ ၆၅။ ၂။ ခံစားမှု၊
ဝေဒနာ စသည်တို့ တဖြည်းဖြည်း ပျံ့နှံ့ သွားသည်။ “အမှတ်၊
ငယ်က၊ ချစ်လုံးကိုတော်ရုံလိုပဲတော့၊ ကျောစိပ်လို ချမ်း။”
ပဒု။ ၁၄။

- န / စိန် / ခ၊ ရေစိပ်ထွက်ရာ စိပ်စွတ်သော အရပ်။
၂။ စိပ်ရေဖြင့် တောချုပ်ပေါက်သော အရပ်။ “စိပ်ကျယ်စုံပြော၊
စေးပျက်တောဝယ်။” ပြု၊ ကန့်* ၁။

စိပ် - စည်း / စိန် / အလိုက်စွဲ ပြီးမြောက်စေမည့် အဖြစ်ကို
ပြသည့် စကားလုံး။ စေ့စုံ။ စေမည်။ “ခန့်ရက်အတွင်း
ရစိပ်မည်။” ဟိကုတ်။ ၂၃။

စိပ်စမ်း - န / စိန်စမ်း / စိပ် - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “စိပ်စမ်း
ရေ တံခွန်ရေတို့ကို မှီဝဲသုံးဆောင် အပ်ကုန်၏။” ဥတု။ ၁၀။

စိပ်တော - န / စိန်ခေါ / ခ၊ စိပ်မြေတွင် ပေါက်ထွက်သော
တော။ ၂။ မိုးတွင်းအခါ ရေမြုပ်သော ရေချိုတော။

စိပ်ပေါက် - န / စိန်ပောက် / [စာတု] စိပ်အိုးပတ်လည်ရှိ အရည်
စိပ်ထွက်နိုင်သော အပေါက်ကလေး။

စိပ်မြေ - န / စိန်မြေ / ရေစိပ်ထွက်ရာ မြေအရပ်။ “မြစ်ယံ
သကြမ်း၊ စိပ်မြေချမ်းဝယ်၊ သမိမ်းတူရွာ၊ မူသားဦးခေါင်း။”
သစ္စာ* ၁။

စိပ်ဝင် - ကြိ / စိန်ဝင် / ခ၊ ဆီ၊ ရေစသည်တို့သည် မြေကြီး၊
သဲစသည်တို့ အထဲသို့ တဖြည်းဖြည်း ဝင်သွားသည်။ “ဂွမ်း
လွှာ ခုနစ်ထပ်တို့၌ လောင်းအပ်သော ဆီသည် စိပ်ဝင်ပျံ့နှံ့ ၍
တည်သကဲ့သို့။” ကာနု။ ၇။ ၂။ [ဥပစာ] ခံယူချက်၊ သဘော
တရား စသည်တို့သည် လူတို့၏ အသိဉာဏ်ထဲသို့ တဖြည်း
ဖြည်း ဝင်ရောက်သွားသည်။ ၃။ [ဥပစာ] လူမျိုးစုအတွင်းသို့
လူနည်းစုက တဖြည်းဖြည်း ဝင်ရောက် ရောနှောသည်။ “ပါတ်
ဝင်တွေဟာ လူထုထဲမှာ စိပ်ဝင်နေရမယ်။”

စိပ်အိုး - န / စိန်အိုး / ခ၊ [စာတု] ခံရပတ်လည် အပေါက်ကလေး
မျှားမှ အရည်စိပ်ထွက်နိုင်သော အိုးတမျိုး။ ၂။ ရေစိပ်ထွက်
နေစေသော သောက်ရေအိုးတမျိုး။

စိမ်း

စိမ်း - နဝိ / စိန်း / ခ၊ မြရတနာ၊ မြက်တို့၏ အရောင်မျိုး ဖြစ်
သော။ “ခက်ကျိုင်းသွယ်သွယ်၊ မြနွယ်ရှိမ်းရှိမ်း၊ ရွက်စိမ်း
ဟုံဟုံ။” ကိုး* ၄၀။ ၂။ အသီးအနှံတို့ မမှည့်သေးသော
အနေတွင် ရှိသော။ ၃။ သစ်ဝါးတို့ မခြောက်သေးသော
အနေတွင် ရှိသော။ ၄။ ဟင်းလျာအသား၊ အရွက်၊ အသီး
တို့ မကျက်သေးသော အနေတွင် ရှိသော။ ၅။ အကျွမ်းဝင်မှု
မရှိသော။ ရင်းနှီးမှု မရှိသော။ “စိမ်းကျက်နီးဝေး မရွေး
ဝတ်ပေးသောအားဖြင့် ဆုံးမခြင်း။” ချုပ်ပုံ၊ ပ။ ၆၅။
၆။ ချစ်စေတယ်တာခြင်း ကင်းသော။ ငဲ့ညှာ ထောက်ထား
ခြင်း ကင်းသော။ စိမ်းကားသော။ “အမျိုးချင်းကိုလည်း
မစိမ်းအပ်။” လောဒေ။ ၁၄၄။

စိမ်းကား-နဝိ/စိန်ခါး/စိမ်း-နဝိ၊ ၆။ နှင့် အတူတူ။
 “လက်စက် စိမ်းကား။ ဤပုဂ္ဂိုလ်လျှင်၊ တို့အားညစ်မြစ်၊
 ပြသည့်မြစ်ကို။” ဝေယျံ* ၁၇၀။
 စိမ်းစားငါးပိ-န/စိန်စားပိ/ပုဂ္ဂိုလ်၊ မျှင်တို့ကို ညက်အောင်
 ထောင်း၍ ဆားနှင့် ရောကာ လုပ်ထားသည့် ငါးပိတမျိုး။
 စိမ်းစားဥ-န/စိန်စားဥ / ပိစိမ်းစားပင်၏ အမြစ်ပု။
 ပိစိမ်းစားဥ။
 စိမ်းစို-နဝိ/စိန်စို/စိမ်းလန်းစိုပြည်သော။
 စိမ်းဆွ-ကြ/စိန်ဆွ/ [ပေါ] ခင်မင်ရင်နှီးမှု မရှိ။ ပေါင်း
 သင်းဆက်ဆံမှု မရှိ။ အကျွမ်းမဝင်။ ရိုင်းသည်။ “စိမ်းဆွ
 မြန်လှ၊ ပြင်ပသွယ်၊ ပြုမူတတ်ကျင်။” သစ္စာ* ၂၉၆။ “စာရ
 ချက်တိမ်း၊ ကြပတ်တိမ်း၊ ကျင့်စိမ်းဆွလိမ့်မည်ကိုသော်။”
 မဃ* ၂၉၆။
 စိမ်းဖန်ဖန်-န/စိန်ဖန်ဖန်/စိမ်းဖျော့သော အရောင်။
 “တက်နွဲ့တက်နွဲ့၊ ငှက်ခါးတောင် မြန်သကဲ့သို့၊ စိမ်းဖန်ဖန်
 အလျှံ။” ပဉ္စပတ်။ ၁။
 စိမ်းဖပ်ဖပ်-ကြဝိ/စိန်ဖတ်ဖတ်/စိမ်းစိုလန်းဆန်းလျက်။
 စိမ်းရွှမ်း-ကြ/စိန်ရွှမ်း/ သိက္ခာမီးပူသည် မဟုတ်။ “ထွေးက
 မကျွမ်း၊ လူစိမ်းရွှမ်းကို၊ အခမ်းအနား၊ စိပွားပွင့်စည်။”
 ဘူပေါင်း* ၄၇။
 စိမ်းရွှေရွှေ-ကြဝိ/စိန်ရွှေရွှေ/ဘိန်းစိမ်းအနံ့၊ ပဲကြီးရေစိမ်း
 အနံ့တို့ကိုသို့ အနံ့ရှိလျက်။
 စိမ်းလန်း-ကြ/စိန်လန်း/လန်းဆန်းသော အစိမ်းရောင်
 ရှိသည်။ “စိမ်းလန်းနုပျို နှစ်လိုစရာ သာယာမြေသော
 ဥယျာဉ်ကြီး။” လက်စွဲ။ ၁၆၇။

စုံ

စုံ-န/စုန်/သစ်ပင်ချုံနွယ်များ ထူထပ်များပြားစွာ ပေါက်
 ရာတော။ “ဟိမဝန္တာ၊ တောသစ်ရုံ၊ စုံ၏အတွင်း၊ ချမ်းမ
 ပြင်းသား၊ အိုင်မင်းအိုင်မွန်။” ပြာဇ်* ၇၇။
 စုံ-ကြ/စုန်/ခ၊ စေငသည်။ အစေအင ရှိသည်။ အရေအတွက်
 အမျိုးအမည် အပြည့် ရှိသည်။ “အင်္ဂါစုံပြီး၊ ရှုမငြီးသည်၊
 သမီးတော်ရင်း။” ဘူလင်* ၁၇၂။ ၂။ ဖွဲ့ထူသည်။ “လက်
 နှစ်ဘက်ကို စုံလျက်.... ဥက္ကောင်းနဲ့ စိုက်ပြန်လေ၏။” စည်။
 ၁။
 -န/စုန်/ ခ၊ နှစ်ခုံ၊ နှစ်ကောင်၊ နှစ်ယောက်ဖြစ်သော
 အရေအတွက်။ “ပြောင်ညိုအင်းသစ်၊ စုံကိုလစ်မှ။” မဃ*
 ၅၁။ ၂။ နှစ်ကန်နှင့် စား၍ ပြတ်သော ကန်နှစ်။ “ကြော
 ဘက် ဝမ်းဘက်၊ ပက်လက်မောက်ကို မနှင့်စုံသို့၊ ခေါ်ရုံသာ
 ခြား၊ ဓာတ်မပြားသည်။” မဃ* ၁၇၇။ ၃။ သုံးစုံနှင့်အညီ
 အရေအတွက် စေငခြင်းကို ပြသောစကား။ “ဝိဇ္ဇကတသုံးပုံ
 ကို တစုံခေါ်၍ အစုံ သုံးဆယ်ရှိ၏။” မှန်၊ ပ။ ၂၇၀။
 စုံကန်-ကြ/စုန်ကန်/ခ၊ မြေထောက် နှစ်ချောင်းနှင့် ထောက်
 ထားသည်။ “လည်ချောင်းကို မြေလှန်၊ ဂလုဆန်အောင်၊

စုံကန်လိုမျှောရတယ်။” ရေသံ။ ၉၃။ ၂။ မြေထောက်
 နှစ်ချောင်းနှင့် ကန်သည်။ ၃။ [ဥပစာ] ငဲ့ကွက်ထောက်ထား
 ခြင်း မရှိပဲ စွန့်ခွာသွားသည်။
 စုံကိန်း-န/စုန်ကိန်း/[သချာ] နှစ်ကန်နှင့်စား၍ ပြတ်သော
 ကိန်း။ ၂။ ၄၊ ၆။ စသည်တို့ကို စုံကန်ခါ စုံကိန်းများဟု
 ခေါ်ကြသည်။” သချာ၊ ပ။ ၁၁၈။
 စုံကန်း-န/စုန်လန်း/စုံကိန်း။ “မ ကကန်းနှင့် စုံကန်း
 များကို။” သင်နည်း။ ၂၇။
 စုံစမ်း-ကြ/စုန်စမ်း/အခြေအနေကို သိရအောင် မေးမြန်း
 ထောက်လှမ်း ဆင်ခြင်စဉ်းစားသည်။ “သားတော်များတို့၏
 လုပ်ရည်ကြံရည် အရည်အသွေးကို သိလို၍ စုံစမ်း၏။” ကိပုံ။
 ၂၃။
 စုံဆယ်မြွာ-န/စုန်ဆယ်မြွာ/မိမိရန် လက်အုပ်ချီထားသော
 လက်ဆယ်ချောင်း။ “စုံဆယ်မြွာ၊ ပန်စွာဉ်းတင်း၊ ဖူးမြင်
 သက်လွတ်ကြောင်း။” ဂီတော၊ ၂၁၀။
 စုံဆွဲ-န/စုန်ဆွဲ/စမ်းပျိုစင်ကို လက်နှစ်ဘက်လုံးဖြင့် နှုတ်
 နည်း။ “ပျိုးနုလျှင် ဗိုလုံးနု၍ ပျိုးရင်လျှင် ဆင်ဖမ်းဆွဲ၊
 စုံဆွဲ အမျိုးမျိုး နှုတ်တည်။” ပေဗူးလွှာ၊ ၁၊ ၆။ ၂၀၆။
 စုံညီ-ကြ/စုန်ညီ/အားလုံးအတူတူ အပြည့်အဝ ဖြစ်သည်။
 “ဗာရာဏသီ၊ စုံညီမြေ၊ ထိုပြည်မည်။” ကိုး* ၅။
 စုံတွဲ-ကြ/စုန်တွဲ/နှစ်ခု၊ နှစ်ကောင်၊ နှစ်ယောက် စသည်
 ဟုခေါ်သည်။ “လုံ့လနှင့်စုံ တွဲလျက်။” ကပ္ပ၊ ၃၃၁။
 -န/စုန်/ခ၊ ဟုတ်စက်နေသော အရေနှစ်ခု။ “အောက်ပါ
 ရက်စွဲ စုံတွဲအသီးသီးအကြား၌ ရှိသော။” သချာ၊ ပ။
 ၉၂။ ၂။ မိန်းမနှင့်ယောက်ျား နှစ်ဦးပေါင်း။ “သောင်းလွင်တို့၊
 စုံတွဲ မောင်းနှင့်၍ ထွက်သွားသည်ကား။” ရွှေစင်မေ၊ ၆၁။
 စုံထောက်-ကြ/စုန်ထောက်/စုံစမ်း ထောက်လှမ်းသည်။ မေး
 မြန်း သတင်းယူသည်။ ရွာဇေယျလောသည်။ “ဘုံဝဟာကို၊
 သေချာသိစေ၊ စုံထောက်ချေ။” ဝိမိ၊ ပ။ ၂၆၆။
 -န/စုန်ခေါက်/လျှို့ဝှက်စွာစုံစမ်း ထောက်လှမ်း၍
 သတင်းယူသူ။
 စုံပင်လယ်-န/စုန်ပင်လယ်/မြောက်ဘက်သုံးလုံး တောင်ဘက်
 သုံးလုံးအားဖြင့် အိမ်တိုင်ခြောက်လုံးရှိရာတွင် အရေမြောက်
 တောင်တိုင်၏ အမည်။ “စုံပင်လယ်ခေါ်၊ လွန်ထင်ပေါ်၊
 တဘေးရေမြောက်က။” သိဿော၊ ၁၆၂။
 စုံဖက်-ကြ/စုန်ဖက်/လင်မယားအဖြစ် ပေးစားသည်။
 လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းသည်။ “ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် မင်းလှ
 မြတ်တို့ ခုခက်တော်မူကြသည်။” ရာဇင်၊ ၃။ ၂၆၂။
 စုံမက်-ကြ/စုန်မက်/ချစ်သည်။ သဘောကျသည်။ နှစ်သက်
 သည်။ မြတ်နိုးသည်။ “နှမြောစုံမက်၊ မိမိသက်ကို၊ ရေတွက်
 မမှ၊ ကုသိုလ်ချမ်း၍။” ဘူလင်* ၃၆။
 စုံမြိုင်-န/စုန်မြိုင်/စုံ-န၊ နှင့် အတူတူ။
 စုံရေမက်ရေ-ကြဝိ/စုန်ရေမက်ရေ/ နှစ်သက်စွာ။
 “ဦးထွန်းမောင်မှာ အစားအစာကိုပင် စုံရေမက်ရေ
 မစားနိုင်ချေ။” ဗေပသံ။ ၁၄၁။

စုံရပ် - ကြိ / ငွန်ယတ် / ခြေထောက်နှစ်ချောင်းကို ပူးယှဉ်လျက်
ရပ်သည်။ ကမ်းရံမှာ စုံရပ်တော်မူသည်။” ခေမိ၊ ၄။
၁၅၅။

စုံလင် - ကြိ / ရန်လင် / အကြွင်းအကျန်မရှိ။ အပြည့်အဝ
ဖြစ်သည်။ “ကိုယ်ဖြစ်တွေကို၊ စေ့မရ စုံလင်၊ မြင်လတ်
သောခါ။” ဇပျို့* ၈၄။

စုံလုံးကန်း - ကြိ / ငွန်လုံးကန်း / မျက်စိ နှစ်ဘက်စလုံး
ကွယ်သည်။ ပျက်သည်။

စိုး

စိုးစိုး - ကြိဝိ / စိုးစိုး / လုံးဝ (နှစ်မြှုပ်ဝင်ပျောက်လျက်။)
“တကိုယ်လုံး စိုးစိုးမြှုပ်အောင် ပုန်းရှောင် ထွက်ခွာခဲ့ပြီး။”
စာဆို။ ၇၀၉။

စွ

စွ - စည်း / စွာ / လွန်သော ကံသော အနက်ကိုပြသည့်
စကားလုံး။ “ပညာရှိစွ၊ ပဏ္ဍိတကား၊ သာရပြည့်ကြွယ်၊
ရွေးသထွယ်သို့။” မဂ်စိုး* ၄၈။ “သင်၏သားကား
ထူးခြားလှစေစွ။” ဇီ။ ၃၀၂။ “ဪချမ်းသာစွချမ်းသာစွ။”
ဇောတ်။ ၁၄၀။

စွာ

စွာ - ကြိ / စွာ / ၁။ ပိုသည်။ မောက်သည်။ “ဇေယျသားမျိုး၏
မိုးဆက်မငေါ ခြေချောလှပသော မြင်းခေါင်းသားပမာ
မစုမစွာ ညီညာချောမြေ့ သိမ်မွေ့လှဆုံး သွယ်သပ်ရုံးသော
သားလုံးမြင်းခေါင်းတော်ရှိခြင်း။” သဇ္ဇန။ ၁၃။ ၂။ သူ တပါး
အပေါ် ရန်လိုစိတ်ဖြင့် ပြောဆိုပြုမူသည်။ “နင်က ဘာ
ကောင်မမို့ ဝင်စွာတာလဲ။” မသတ္တိ။ ၃၀။

- စည်း / စွာ / ကြိယာကို ဖြစ်စေ၊ နာမ်ကိုဖြစ်စေ
ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ဖြစ်အောင် ပန်တီးပေးသော စကားလုံး။
“ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာရွှင်မြူးစွာ ဖြစ်ကုန်၏။” နှ။ ၂။ “ဤ
ယောကျ်ားနှင့် ပေါင်းမိကြ၍ အစစွာ သားယောကျ်ားကို
ရပါအံ့။” ဇီ။ ၃၈။

စွာကျယ်စွာကျယ် - ကြိဝိ / စွာကျယ်စွာကျယ် / မောက်မောက်
... မာမာစကားကို ကျယ်လောင်စွာပြောလျက်။ “နေရာတကာ
စွာကျယ်စွာကျယ် ပါတတ်သည်။” ညှိုး။ ၁၅၀။

စွာလောင်စွာလောင် - ကြိဝိ / စွာလောင်စွာလောင် / စွာကျယ်
စွာကျယ်။ “ပညာလှလှ မတတ်သည့်အတွက် အငြင်းအခုံ
ပြုရန် စွာလောင်စွာလောင် တဖောင်ဖောင် ပြောတတ်ရုံ...
ဖြစ်သောကြောင့်။” စာအကျ။ ပ။ ၁၅၃။

စွေ

စွေ - ကြိ / စွေ / (မိုး) အဆက်မပြတ် ရွာသည်။ “မိုးနှယ်စွေ၍
ငလွယ်စီး။” ခေါသ။ ၆၅။

စွေ - နဝိ / စွေ / အနှည်းငယ် စောင်းသော။ မမြင့်မတ်ညံ့
ဖြစ်သော။ “မျက်လုံးစွေပြီး ကြည့်နေစေ။” သုည။ ၆။

စွေ့

စွေ့ - နဝိ / စွေ့ / သေးငယ် ပိန်ချွန်းသော။ “မပြေးဝံ့စွမ်း၊
လက်ဘမ်းလွယ်ကာ၊ ညှိုးချိုးရွာသည်။ ။ မျက်နှာရှည်နှယ်
စွေ့သတည်း။” သိ* ၁၆၃။

- န / စွေ့ / နှုတ်သီးချွန်းသော ရှည်ငယ်တမျိုး။

စွေ့ - ကြိ / စွေ့ / စွင့် - ကြိ၊ ၃။ နှင့် အတူတူ။ “သူ့ဥဒ္ဓါအေး
ဖူးပေါ်မှာ စွေ့လို့ မြတက်ဟန် နှစ်လသားကလေး။” မေ့ရက်။
၂၇၇။

စွေ့ကန် - ကြိဝိ / စွေ့ကန် / လွယ်ကူ လျင်မြန်စွာ။ “မုံလာဥ
တောင်းတတောင်းကို စွေ့ကန်နေအောင် ပရိပေါ မ လိုက်
ရာ။” ရယ်စရာ။ ၁။ ၁၆၇။

စွေး

စွေးစွေး - ကြိဝိ / စွေးစွေး / အသွေးအရောင် တောက်ပစွာပြည့်
လျက်။ “ရောင်ဝန်တည့်စွေးစွေး ဖြူမွေးမွေး။” ဟင်္သာ* ၂၇။

စွဲ

စွဲ - ကြိ / စွဲ / ၁။ (စိတ်အာရုံတွင်) လွန်စွာ တွယ်တာသည်။
“စိတ်စွဲ၍။” စတု၊ တ။ ၁၁။ “ဝါသနာအထွဲစွဲ၍။”
စာအကျ။ ပ။ ၁၆၅။ ၂။ အမြဲပြုလုပ်သည်။ “ဦးသီးကိုစွဲ၍
စားစေ။” မာကြာ။ ၄၉။ ၃။ ကိုင်သည်။ ဆောင်သည်။
“ပန်းနံသာ...တို့ကို လက်စွဲကုန်လျက်။” ငါး၊ ၄၆၅။ ၁၈။
၄။ အသုံးပြုသည်။ “မုသားမစွဲ၊ ဆိုတိုင်းမြဲသည်၊ သူရဲတွေငေါ၊
နှုတ်နက်သော်လည်း။” ဘုပေါင်း* ၃၆။ ၅။ ကပ်ပြီတည့်
နေသည်။ “ဝိဇ္ဇိခိုက်တွင်၊ ဆူလှိုက်ငရဲ၊ မီးလျှံခွဲလိမ့်။”
ဟင်္သာ* ၄၃။ ၆။ စူးစပ်တည့်နေသည်။ “ကြိုးအတန်တန်၊
သံအချက်ချက်၊ စွဲလျက်တုပ်နှောင်၊ ဤလူ့ဘောင်၌။”
သံဝေ* ၂။ ၇။ (တပ်)အနိုင်အမာတည်နေသည်။ “မဆိုဘယား
ဂီရိတောင်တွင် တပ်စွဲရင်မိုနေပါကြောင်း။” လွှတ်။ ၂၀၁။
၈။ အကြောင်းပြုသည်။ “ထိုအရပ်ကိုစွဲ၍ ကျောင်းမြူမင်းဟု
ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။” ထိပ်။ ၁၄။ ၉။ ယိုးစွပ်သည်။ စွပ်စွပ်သည်။
“အလကားနေရင်း ငါ့ကို သူခိုးစွဲကြတယ်ပေါ့။” ၁၀။ တရား
ရုံးတွင် အမှုလုပ်သည်။ တရားသဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးရန်
လျှောက်ထားသည်။ “ဥစ္စာရှင်ချိုးက အစွပ်ခံရသောသူကို
စွဲသူက တဝက်လျှော်စေ။” နှ။ ၂၆။ ၁၀။ တစုံတခုသော

အခြေအနေသို့ ရောက်သည်။ “အထူးသဖြင့် ပစ်ခတ်အရေး အသားတွင် (၁)နံပါတ်စွဲသော ဆရာတော်ဟု။” ၅၊ ၄၊ ၃၇။

၁၈။
စွဲကိုင် - ကြံ / စွဲကိုင် / လက်ဖြင့် ဆုပ်သည်။ မြို့မြို့စွာ ဆောင်ထားသည်။ “နွားကို ဘမ်းယူမည်ဟု ပဲခွပ်တစ်ကို လက်၌ စွဲကိုင်လျက် တောသို့ဝင်သည်။” ၃၈၊ ၃၇။

စွဲကပ် - ကြံ / စွဲကပ် / ခ၊ ငြိတွယ်တည်နေသည်။ “ရောဂါဝေဒနာ စွဲကပ်၍လာသောအခါ။” လက်စွဲ။ ၂၆။ ၂၊ ပူးတွဲ တည်နေ စေသည်။ “ပစ္စည်းများကို ဝါရမ်းစွဲကပ် ရောင်းချခြင်း။” ဥပဒေ။ ၁၇။

စွဲချက် - န / စွဲချက် / တရားရုံးတွင်တင်သွင်းသော တရားစွဲသည် အကြောင်းအရာ။ “ဘုရားကျွန်တော် တရားလို မောင်ဝက စွဲချက်တင်သွင်းပါသည် သခင်ဘုရား။” ၈၊ ၃၃။

စွဲချက်တင် - ကြံ / စွဲချက်တင် / ရာဇဝတ်မှုတွင် တရားလိုနှင့် တရားလိုပြ သက်သေမျှားကို စစ်ဆေးပြီးသောအခါ တရားခံ အပေါ်၌ အပြစ်ရှိနိုင်သည်ဟု ရုံးတော်က ယူဆသဖြင့် ပုဒ်မ တပ်ကာ အမှုလုပ်သည်။ “မောင်စောလွင်ကို ပုဒ်မ ၅(က) (ခ) (ဂ) မြင့် စွဲချက်တင်လိုက်ပြီဟု ကြားရ၏။” မြင့်နီ။ ၅၅။

စွဲဆို - ကြံ / စွဲဆို / တရားလိုက တရားရုံးတွင် လျှောက်ထား အမှုလုပ်သည်။

စွဲမက် - ကြံ / စွဲမက် / တပ်ငြိသည်။ နှစ်သက် ခင်တွယ်သည်။
စွဲမြဲ - ကြံ / စွဲမြဲ / ခ၊ ခိုင်ခံ့စွာ တည်တံ့ငြိကပ်သည်။ “ပနုက်သဲ ခိုက်ဘိသို့ စွဲမြဲလျက် ရှိသည်။” လူချွန်။ ပ။ ၁၄၀။ ၂၊ အမှုထမ်း သည်။ စကားသည်။ “ဥညားကျန်းသည်.... အပါးတော် တွင်လည်း မပြတ်စွဲမြဲရ၏။” ကုလား။ ၅။ ၈၃။

စွဲမှတ် - ကြံ / စွဲမှတ် / တွေးထင် ယူဆသည်။ ခိုင်ခံ့စွာ ခံယူထား သည်။ “အငြင်းအခုံ၌ကြသည် ဖြစ်မည် စိတ်က စွဲမှတ်၍.... သစ်ပင်အောက်၌ နေလေ၏။” နု။ ၁၄။ “ဤသို့ စသော အကြောင်းတို့ ညီညွတ်သော အခါ၌၊ စွဲမှတ်ဘူးသော ထို အာရုံနှင့်စပ်၍ ကိလေသာတို့သည် ဧကန် ဖြစ်ပေါ်တတ် ကုန်၏။” ဝိပဿနာ။ ၅။ ၃၃၀။

စွဲလောင် - ကြံ / စွဲလောင် / မီးလောင်ကျွမ်းသည်။ “စွဲလောင် မှေးအက် တင်ကြိုလို ဘီးဟားမရတဲ့။” ထီး။ ၅။ ၁၆၆။

စွဲထား - ကြံ / စွဲထား / ခ၊ ကပ်ငြိသည်။ ပူးယှဉ်သည်။ ပေါင်း စပ်သည်။ “ဗူးနွယ်သည်.... တပါးသော နွယ်၌ မိမိနာမောင်း မြင့် စွဲထား၍ ထို... တပါးသော နွယ်၏ အထက်၌ ပွားများ ၏။” မိလိန်။ ၆၀၆။ “ငါဟု စွဲထားတတ်သော သက္ကာယ ဗိဇ္ဇာအမြစ်နှင့်တကွ ကျွတ်၍ ကျလိုမိမည်။” ပတ်။ ၁၃၈။ ၂၊ စိတ်အာရုံတွင် လွန်စွာ တွယ်တာသည်။

စွဲ

ခွဲ - ကြံ / စွဲခွဲ / ခ၊ ကုန်ပစ္စည်း ရောင်း၍ ထွက်သည်။ ဝယ်မည် သူ ရှိသည်။ ၂၊ စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိသည်။ ကျေးဇူး ဖြစ်ထွန်း

သည်။ နေရာကျသည်။ “ဘုရင်ခံမှာလည်း ငါ့လူ တကယ် စွဲပါကလားဟု အောက်မေ့ကာ။” နိုင်ပြာ။ ပ။ ၈၁။

စွက်

စွက် - ကြံ / စွက် / ခ၊ ရောထည့်သည်။ ပေါင်းထည့်သည်။ ထပ်ဖြည့် ထည့်သွင်းသည်။ “ရင်းဆေးကိုပင် ကနဦး စွက်၍ ဝမ်းနုတ်လေ။” မီး။ ၁၁၂။ ၂၊ (သုတပါးက မလိုလားပဲနှင့် ထိုသုတပါး၏ ကိစ္စတွင်) ဝင်ရောက် ပြောဆို လုပ်ဆောင် သည်။ “သည်ကောင်မလေးဟာ သူမပါ မပြီးတော့။ ဟိုစွက် သည်စွက်နှင့်။ အသားနေ။” သန်းသန်း။ ပ။ ၁၆၄။

စွက်ဖက် - ကြံ / စွက်ဖက် / ခ၊ ရောနှောသည်။ ထပ်ဖြည့် ထည့်သွင်းသည်။ “ပါဠိတော် စကားသက်သက်ကို အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စသည်တို့ မစွက်ဖက်ပဲ.... ဘာသာပြန်ဆိုထားခြင်း။” နိကာယ်။ မ။ ၃၆၆။ (ဥ)။ ၂၊ ဝင်ရှုပ်သည်။

စွင့်

စွင့် - ကြံ / စွင့် / ခ၊ မြင့်သည်။ မတ်သည်။ “အလွန်မြင့်သော ဘုရားကျောင်းဆောင်တို့လည်း၊ ကောင်းကင်တွင် စွင့်လျက် ရှိ၏။” အဓိကောရမ္မ။ ၁။ ၂၊ (နားဖြင့်)အာရုံစူးစိုက်သည်။ “မျက်စိမှင့်ပြီး နားစွင့်နေကြသည်။” တင်စာ။ ၃၊ ခမ်းနား တင့်တယ်သည်။ ထည့်ဝါသည်။ “ဆိုဖာကိုယ်စီနှင့် စွင့်နေ အောင် ထိုင်ကြလျက်။” ချစ်ပွေ။ ၁၀၁။

စွတ်

စွတ် - နဝိ / စွတ် / ရေ သို့ မဟုတ် အရည်ဖြင့် စိုသော။ “ခွမ်း ခွမ်းစွတ်အောင် ရေပက်ရ၏။” မှန်။ ပ။ ၃၈၁။

စွတ် - ကြံ / စွတ် / သွင်ငယ်သယ်ယူသည်။ “ပျိုးစွတ်စို့ စွတ်ယူ ခဲ့ပါ။

- န / စွတ် / ခ၊ ဘီးမတပ်ပဲ ဆွဲယူရသော ဝန်တင်ယာဉ်။ စွတ်မား။ ၂၊ ယင်းယာဉ်အောက်တွင် ဘီးအစား တပ်ရသော တလိမ့်တုံး။ (ပျိုးခင်းမှ စိုက်ခင်းသို့ ပျိုးလက်များကို သယ် ယူရန် စွတ်ကို သုံးသည်။ ဘုန်းကြီးပျံအလောင်းကို သယ်ယူ ရန် စွတ်ကို သုံးသည်။) “မင်းသွားလမ်းတွင်၊ ရွှေစွတ်ငင်သို့၊ စွတ်ကြောင်း သက်တံပေါ်စိမ့်တည်း။” ဂါရုဇံ။ ၂၇။

စွတ် - ကြံ / စွတ် / စွတ် / တားဆီး၍ မရပဲ၊ မဆုတ်မဆိုင်းပဲ၊ တသမတ်တည်း။ “လွတ်ထု ကင်းရာသို့ စွတ်၍ ပြေးလာခဲ့ရ ပေသည်။” ရိပ်။ ၅၈။

စွတ်ကနဲ - ကြံ / စွတ်ခနဲ / မဆိုင်းမတွဲပဲ။ ရုတ်တရက်။
စွတ်ကပါစိ နနပ်ပါစိ - န / စွတ်ကပါစိနနပ်ပါစိ / နောက်ပစ်ထား သော လက်စုပ်သို့၊ ခင်ယံထည့်ကာ ပြေးစေသော ကလေး ကစားနည်းတမျိုး။ [ယိုး]

စွတ်ကယ်စွတ်ကယ် - ကြိဝိ / စွတ်ကယ်စွတ်ကယ် / သွတ်ကယ်
သွတ်ကယ် / ခုတင်ခ။ ခဏခဏ။ (သွတ်ကယ်သွတ်ကယ်ဟု
လည်း တွေ့ရသည်။) “လသက်များကို စွတ်ကယ်စွတ်ကယ်
နှိုက်၍ သုံးဆောင်နေသည်။” ကိုယ်ခိုင်း။ ပ။ ၄၂။

စွတ်ကြောင်း - န / စွတ်ကျောင်း / စွတ်ဖား၊ သစ်ဖိုး စသည်
တို့ကို ဆွဲသွားရာတွင် မြေတွင်ထင်၍ ကျန်ခဲ့သော
လမ်းကြောင်း။

စွတ်နီ - ကြ / စွတ်နီ / ရေ သို့မဟုတ် အရည်နှင့် တွေ့ထိသဖြင့်
မေ့မိသတ္တိ အရည်မသတ္တိ စွပ်နေသည်။

စွတ်စွတ်နာ - န / စွတ်စွတ်နာ / ခံတွင်းနှင့် မြေဖျားလက်ဖျား
တို့တွင် အပူအပိမိပေါက်သော ကျွဲ၊ နွားဆရာ။ လျှာနာ
ခွာနာ။

စွတ်စွတ်စွတ်စွတ် - ကြိဝိ / စွတ်စွတ်စွတ်စွတ် / မြောင့်မတ်စွာ။
မဆုတ်မဆိုင်ပဲ။

စွတ်ပြုတ် - န / စွတ်ပျုတ် / ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ အမဲသားငါး
စသည်တို့ကို ချက်ပြုတ်ထားသော အရည်ဆောက် ဟင်း
တမျိုး။

စွတ်ဖား - န / စွတ်ဖား / ခ၊ ဘီးမတပ်ပဲ ဆွဲယူရသော ဝန်တင်
ယာဉ်။ စွတ်။ ၂။ တလိမ့်တံခွံ၍ ဆွဲယူရသော ဘီးမဲ့ ဝန်တင်
ယာဉ်။ “စွတ်ဖားပေါ်သို့ ဆင်းမင်းအလောင်းကို တင်ဆောင်
ထိပ်ပြုအုပ်မိုး၍။” ကုန်း၊ တ။ ၂၅၀။

ဇွန်

ဇွန် - န / ဇွန် / ခ၊ သီတင်းကျွတ်လလောက်တွင် ရောက်လာ၍
ကောင်းကင်တွင်ပဲကာ ငှက်ငယ်၊ ကြက်ငယ် စသည်တို့ကို
ထိုးသုတ် စားမျှသော ငှက်။ ၂။ စက္ကူကို ဝါးကိုင်ဆံ၊
ကျော့တံတို့ဖြင့် ကြက်၍ ဆိုင်းကြိုးတပ်ကာ ကောင်းကင်
လေထဲတွင် လွတ်ကစားရသော အရာ။ လေတံဇွန်။

ဇွန် - နဝိ / ဇွန် / ပိုသော၊ လွန်သော။ ဇွန်းသော။ “နှစ်ရသ
အလွန်၊ နှစ်ဆယ်စွန်လျက်၊ ဘတ်ညွှန်ရွှေနှုတ်၊ ပါတိမုက်ကို။”
ကုသ* ၄။

- န / ဇွန် / အဖျား၊ အဆုံး၊ အစွန်။
ဇွန် - ကြ / ဇွန် / (မျက်ခမ်းတွင်) အပူအပိမိအနာပေါက်သည်။
“မျက်စိလည်းဇွန်၊ ကြက်သီးကုန်၊ မျက်ဆန်မကုန်သော။”
ကဝိသတ်* ၅၄၄။

ဇွန်ကုပ် - န / ဇွန်ကုပ် / အမျက်ကျောက်ကို ခိုငြိမ်အောင်
ကုပ်ထားသည့် အချွန်အတက်။ “ခါလိကျည်းလုပ်၊ မျက်တိ
ချုပ်သား၊ ဇွန်ကုပ်လက်စုပ်။” ဌေး* ၈၀။

ဇွန်တာနီ - န / ဇွန်တာနီ / ခ၊ အစေ့ခွ အနည်းငယ်နီသော ပဲ
တမျိုး၏ အမည်။ ၂။ ဇွားစားပြောင်း တမျိုး၏ အမည်။

ဇွန်တာပြာ - န / ဇွန်တာပြာ / အစေ့ခွ အနည်းငယ် ပြာသော
ပဲတမျိုး၏အမည်။

ဇွန်တောင်ဆွဲ - ကြ / ဇွန်ဒေါင်ဆွဲ / သက်နံ၊ ပုဆိုး၊ ထဘီတို့ကို
တဘက်နိမ့် တဘက်မြင့် စောင်းစောင်းချွေ့ချွေ့ ဝတ်ဆင်သည်။

ကိုင်မသည်။ “သက်နံးကို ဇွန်တောင်ဆွဲ၍ ဈေးထဲသို့
လှည့်လည် သွားလာပြီး။” လက်စွဲ။ ၁၇၇။ “ရွှေ ထမိကို
ဇွန်တောင်ဆွဲပြီး။” စာဆို။ ၇၁၇။

ဇွန်ပတ္တ - န / ဇွန်ပတ္တ / တန်းပင်၊ အုန်းပင်မျိုးအဝင် အသီး
ချိုသီးသည့် အပင်။ (မိုးပါးသော ခေမာတွင် ပေါက်လေ့ရှိ
သည်။) “ချိုဆိမ့်ဇွန်ပတ္တ၊ ပျားကြံချိုဟန်၊ တည်လွန်ချို
မော။” သ* ၅၀။ [မုန်]

ဇွန်မြီး - န / ဇွန်မြီး / ဖိနပ်ချုပ်သမားသုံး အသွားပိုင်း ဆောက်
တမျိုး။ ဆောက်ဝန်း။

ဇွန်မြီးကော - န / ဇွန်မြီးဂေါ / ကောထားသော တံစက်မြိတ်။
ဇွန်ရံ - န / ဇွန်ရံ / ဇွန်ငှက်သာမန်။ “ဇွန်ရံတခုကို သိမ်းငှက်
ထိုး၍ ရှေ့တော၌ ကျလာသည့် နိမိတ်။” အလောင်း။
၇၄၇။

ဇွန်ထက်သည်း - န / ဇွန်လက်သဲ / အသီးကို ဆုံးဆေးအပြစ်
သုံးရသော နှယ်ယောင်ပင်ယောင် ချုပ်တမျိုး။

ဇွန်လွတ် - ကြ / ဇွန်လွတ် / စက္ကူဇွန်ကို ကြိုးတပ်၍ လေထွင်
သွင်သည်။

ဇွန်

ဇွန် - ကြ / ဇွန် / ခ၊ မလိုသည်တို့ကို လွှင့်ပစ်သည်။ “ဘဲမြက်
ဈေးစွန့်ရာ လမ်းမ။” ကျင်ကျား၊ ၆၀။ ၂။ (စည်းစိမ်စွာ
တို့ကို)ထားခဲ့၍ ထွက်ခွာသည်။ “ငါမနီကာ၊ ဇွန်ဘိအိမ်ရာ၊
ယခုသာလျှင်၊ သဒ္ဓါလူလူ၊ တောထွက်မှကျ ပြုသည်မဟုတ်။”
ကိုး* ၂။ ၃။ ပေးကမ်းသည်။ “ပုန်းတောင်းစားတို့အား
ဇွန်မြတ်တော် မချွတ်စေလင့်။” နရ။ ၈၀။ ၄။ (ကျင်ကြီး၊
ကျင်ငယ်ကို)ထုတ်ပစ်သည်။ ထွက်စေသည်။ “ငါ့ကိုယ်ထက်
အသူ မစင်ဇွန်သနည်း။” ကိပ္ပ။ ၈၃။ ၅။ ကိစ္စတခုအတွက်
တစုံတခုကို လက်လွှတ်သည်။ အဆုံးခံသည်။ “အမိအဘ
တို့၏ အမှုကိုစဉ် အသက်ကို ဇွန်ရသောကြောင့် သုဂတိသို့
လားအံ့။” ကိကုဏ်။ ၁၇၄။ ၆။ ဖြစ်ပေါ် တွေ့ကြုံရမည့်
ဥပဓိဘေးအင်္ဂါတို့ကို ပမာဏ မထားပဲ ရှေ့တိုးလုပ်ဆောင်
သည်။ ဇွန်စားသည်။ ၇။ ကွန်ကို ကြမြန်ပစ်လွှတ်သည်။
“တင်တို့ကို ကွန်နှင့်ဇွန်ခေါ် အကောင်ကို သကြိတ်ရမှ နေ
မည်။” ကုလား၊ ၃။ ၂။

ဇွန်ကြ - ကြ / ဇွန်ကြ / လျှံသည်။ ပေးကမ်းသည်။

ဇွန်ခွာ - ကြ / ဇွန်ခွာ / ပစ်ထားခဲ့သည်။ ပဲကြည်သွားသည်။
“မင်းမြတ်ကိုပင်၊ လင်မပြုလို လင်ဆိုးဇွန်ခွာ၊ လင်လှရှာအံ့။”
ကုသ* ၃၉၄။

ဇွန်စား - ကြ / ဇွန်စား / ခ၊ ကိစ္စတခုအတွက် တစုံတခုကို
လက်လွှတ်သည်။ အဆုံးခံ ခံသည်။ “အသက် ဇွန်စား၊
ယောက်ျားတို့ပေး ကုသေပုံရ။” ဇယိုး* ၁၂၆။ ၂။ ဖြစ်ပေါ်
တွေ့ကြုံရမည့် ဥပဓိဘေးအင်္ဂါတို့ကို ပမာဏမထားပဲ ရှေ့
တိုး လုပ်ဆောင်သည်။ “တပြည်ရပ်သား၊ ဇွန်စားသူလူ၊
ရောရှက်ခို၍။” သ* ၁၆၃။

စွန်ပစ် - ကြံ / စွန်ပစ် / မလိုသည်ကို ကို လွှင့်ပစ်သည်။
 “အကုသိုလ်ကို မလိုစွန်ပစ်၊ ကုသိုလ်ရရှိ၍” ဟော* ၈၆။
 စွန်ပယ် - ကြံ / စွန်ပယ် / ပစ်သည်။ ပစ်ခွာသည်။ ဖယ်တုတ်သည်။
 “ဇာတိသံသာရ၊ တပြောင်းပြန်ပြန် ကြိမ်တန်များစွာ ဇာတိတည်းဟူသော သံသရာကို၊ ဟဟယ၊ စွန်ပယ်တော်မူ၍” ကာယာ။ ၁၇။
 စွန်လွှတ် - ကြံ / စွန်လွှတ် / ပစ်ပယ်သည်။ အတွယ်အတာ မရှိပေးသည်။
 “ရုတ်တံနှင့် မင်နက်ရေနည်းကို ဇန့်လွှတ်ကြသည်” ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၉၉။

စွန်း

စွန်း - ကြံ / စွန်း / ၁၊ (အဆောင်) ငြိစွသည်။ “မန်ရည်စွန်းသော သက်နိုး” ကိကုဏ်။ ၆၅၉။ ၂၊ မင်၊ ဆေးရည်စသည် အဝတ်အထည်စသည်တွင် ငြိစွနေသည်။ ထင်းသည်။ ပေကျသည်။ ၃၊ (အပြစ်အနာ) ငြိစွသည်။ “ပွဲ၊ မှုမစွန်း၊ ရှင်ပျိုဆန်းကို၊ မျက်ဝန်းမယ်လတ်၊ အသက်မှတ်၍” သစ္စာ* ၇၆။
 စွန်း - နဝ် / စွန်း / ပိုသော။ ကျော်လွန်သော။ “အသက် နှစ်ပေါင်းမှ စွန်းသောလပေါင်းကို ဝှံ့မြှောက်” ထမ္မ၊ ၁၀၆။
 - န / စွန်း / ကျော်လွန်သောအရာ။ အစွန်း။ အပို၊ အမြတ်။ အလွန်။ “ပျိုလေးတို့ အိမ်စွန်း၊ ကျွန်းသွန်ပင်” သာ။ ၅၃။
 စွန်းထင်း - ကြံ / စွန်းထင်း / (ဆေးအဆောင်၊ အညစ်အကြေး စသည်တို့) ငြိစွသည်။ “ခွံ၊ ကွက်များ မင်စက်များဖြင့် စွန်းထင်းနေခြင်း” လူထုသိပ္ပံ၊ ၅။ ၁၄၁။

စွပ်

စွပ် - ကြံ / စွပ် / ၁၊ အပေါက်တွင်းသို့ တစုံတရာကို လျှို့ဝှက်စွာ သည်။ “မွေးမြီးကောက်၊ ကျည်တောက်စွပ်” ပုံ။ ၂၊ [ဥပဇာ] အခန့်သင့်သည်။ တိုက်ဆိုင်သည်။ “ကပ်စွပ်မိသောအခါ အပေါက်အလမ်းသင့်၍” လက်စွဲ။ ၂၂၆။ ၃၊ အပြစ်တင်သည်။ ယိုးသည်။ စွဲသည်။ “စွပ်သော်အစား၊ ကွပ်မာထမ်းမိုး၊ ခိုးလျှင်အတက်၊ ယိုးလျှင်ဝက်” ပုံ။
 စွပ်ကျယ် - န / စွပ်ကျယ် / ဝတ်လျှင် ကျယ်သွားသော ယောက်ျားဝတ် အတွင်းခံအင်္ကျီတမျိုး။
 စွပ်စွဲ - ကြံ / စွပ်စွဲ / တစုံတစဉ်းအပေါ်တွင် အပြစ်တင် ပြောဆိုသည်။ မဟုတ်သည်ကို ဟုတ်သကဲ့သို့ တန်းတန်းစွဲပြောဆိုသည်။ “(စိဉ္စမာဏီကာ) ပရိသတ်ဘောင်နှိုက် မြတ်စွာဘုရားကို စွပ်စွဲသည်ရှိသော်” ကိကုဏ်။ ၁၇၈။
 စွပ်စွဲချက် - န / စွပ်စွဲချက် / စွပ်စွဲပြောဆိုချက်။
 စွပ်စွပ်ရွပ်ရွပ် - ကြံ / စွပ်စွပ်ရွပ်ရွပ် / အခန့်သင့်စွာ။ ကံအားလျော်စွာ။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်။ “လည်းချစ်သည်ကားထိုနည်းကို စွပ်စွပ်ရွပ်ရွပ်တွေ့မိလေ၏” ထူး။ ၆၁။

စွပ်တံ - န / စွပ်တံ / တစုံတရာကို စွပ်စွဲသွင်းထားရသော အခေါင်းပါသည့် အချောင်းအတံ။ “သတ္တုစွပ်တံဖြင့် အုပ်ထားသော ခဲတံတချောင်း” ဝမ်းလက်စွဲ။ ၁၆။

စွမ်း

စွမ်း - ကြံ / စွမ်း / စွမ်း / ခွန်အားသတ္တိ၊ အရည်အချင်းစသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်။ လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ “မဟောသစာသည်... မင်းအဖြစ်ကို ယူခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော်လည်း” ကိပ္ပိ၊ ၇၈။
 စွမ်း - စည်း / စွမ်း / စွမ်း / အဓိပ္ပါယ် လေးနက်စေရန် မဟုတ်ကြံယူာနောက်တွင် ဆက်တွဲသုံးသော စကားလုံး။ “ကောင်းကင်ပြင်နှယ်၊ နှိုင်းသွေးဘွယ်လျှင်၊ တွယ်တွယ် တာတာ၊ မှည်သည်ငှာမျှ၊ တပ်ထူစွလမ်း၊ မရှိစွမ်းတည်း” ကိုး* ၂၁။
 စွမ်းစွမ်းတံ - ကြံ / စွမ်းစွမ်းတံမန် / စွမ်းစွမ်းတံမန် / အစွမ်းကုန် ကြိုးစားလျက်၊ အလွန်အကြူး အားထုတ်လျက်။ “လူထု၏အကျိုးကို စွမ်းစွမ်းတံမန် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်” နိုင်ပြ၊ ၆၉။
 စွမ်းဆောင် - ကြံ / စွမ်းဆောင် / စွမ်းဆောင် / ပြီးစီးအောင်မြင်အောင် ပြုလုပ်ကိုင်သည်။ “ကိုယ်အမျိုးကို၊ မညှိုးငယ်အောင်၊ စွမ်းဆောင်သဖြင့်၊ ချီးမြှောက်သင့်၏” နိတိ။ ၂။
 စွမ်းပကား - န / စွမ်းပကား / အင်အား။ အရည်အချင်း။ သတ္တိ။ ခွန်အား။ “ငတတ်တယ်သည် စွမ်းပကား ခွန်အားကြီးသည်” သုသော၊ ၁။ ၂၁၀။
 စွမ်းရည် - န / စွမ်းရည် / လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်သော အရည်အချင်း။ အရည်အသွေး။ “ထိုမထေရ်တို့ ကား ပိရကတ်ကို ဆောင်ကုန်သည်၊ လိမ္မာကုန်သည်။ စွမ်းရည် ရှိကုန်သည် ချည်းတည်း” သာလင်။ ၉၈။
 စွမ်းအား - န / စွမ်းအား / လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်သော အင်အား။ သတ္တိ။ “ရှင်ပင်နောက်တော်၊ ပါကြောင်းခေါ်လိမ့်။ ။ ရှစ်ဘော်ခါန စွမ်းအားတည်း” သံဝေ* ၂၂။
 စွမ်းအင် - န / စွမ်းအင် / လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်သော အရည်အချင်း။ သတ္တိ။ တန်ခိုး။ “ထက်ကောင်းကင်သို့၊ စွမ်းအင်လွှားလွှား၊ ကျွန်အားသို့၊ ထင်ရှားပြလျက်၊ ပျံတက်လိမ့်လော” မြား* ၆၁။

စွယ်

စွယ် - န / စွယ် / ၁၊ လူ၏ ရွေ့လျားနှင့် စွယ်ရံအကြားရှိ သွားလေးချောင်း။ ၂၊ ဆင်၏ ခံတွင်းအပြင်သို့ ထိုးထွက်နေသော သွားချောင်း၊ သွားချွန်။ ၃၊ မြွေ၏ အဆိပ်ရှိသော သွား။ ၄၊ လူသွားသဖွယ် နှစ်ဘက်သွားများပေါက်နေသော ငါးမန်း၏နှုတ်သီးရှည်။ အစွယ်။ ၅၊ တစုံတရာမှ ငေါ့ချွန်ထိုးထွက်နေသော အစာ။

စွယ်စုံ - န / စွယ်ရန် / ၁။ အစွယ် နှစ်ချောင်းရှိသော ဆင်။
 “ထောင်ခြေရင်းဝယ် စွယ်စုံတစ်စီး ရတော်မူသည်။” ကုလား။
 ပ။ ၃၃၈။ ၂။ [ဥပစာ] လောကအကြောင်း၊ ဓမ္မအကြောင်း
 တွင်ကဲ့သို့ နှစ်မျိုးနှစ်ဖြာ၌ ကျွမ်းကျင်ပြည့်စုံသူ။ “ရဋ္ဌသာရ
 ကျော်၊ ရွေးကပေါ်သား၊ သူတော်စွယ်စုံ၊ စပ်နည်းပုံနှင့်။”
 ကဝိဒီ။ ၇၁။ ၃။ [ဥပစာ] အတတ်ပညာ အမျိုးမျိုး
 တတ်ကျွမ်းသူ။ အဘက်ဘက်မှ ကျွမ်းကျင်သူ။
 စွယ်စုံကျမ်း - န / စွယ်ရန်ကျမ်း / ပညာရပ် အမျိုးမျိုးနှင့် စပ်
 သော သို့တည်းမဟုတ် ပညာရပ်တခုတည်းနှင့် စပ်သော
 အကြောင်းအရာများကို အကွဲအခွဲစီစီ၌ ရေးသားထားသော
 ကျမ်း။
 စွယ်စော် - န / စွယ်ခေါ် / ဗုဒ္ဓဘုရား၏ အစွယ်။ “သုံးလူ
 မိတ်၏၊ သပိတ်စွယ်စော်၊ ပူဇော်စရာ၊ သကုန်လွှာ၏။”
 မင်းမယ်* ၆၁။
 စွယ်စော် - န / စွယ်ခေါ် / အခွက်ဟိုက်ပိုင်း နှစ်ခုရှိသော
 အပင်။ (မဟာလောကားဖြူဟုလည်း ခေါ်သည်။) “မလေး
 ကုံကော်၊ စွယ်စော်ပုန်းညက်၊ မြေကန်နံသား။” ဟင်္သာ* ၆။

စွယ်ပေါင်တိုင် - န / စွယ်ပောင်ခိုင် / ကညင်ဆီတိုင် - န။ နှင့်
 အတူတူ။
 စွယ်ရံ - န / စွယ်ယန် / အလယ်သွားနှင့် အစွယ်အကြားရှိ သွား။
 စွယ်ရောင်ပြ - ကြို / စွယ်ယောင်ပျံ့ / ၁။ ဆင်၏ အစွယ်ကို
 ပြသည်။ ၂။ [ဥပစာ] တစုံတရာကို ဟန်အဖြစ်ပြသည်။ ဗန်း
 ပြသည်။ “တာသာရေး၊ သာသနာရေးများကို စွယ်ရောင်ပြ
 ကာ ခုတ်လုပ်၍ငင်း။” လူထု၊ ၂၇၊ ၁။ ၅၃။ ၃။ [ဥပစာ]
 မိမိ၏စွမ်းပကားကို ထုတ်ဖော်ပြသည်။
 စွယ်ရန်း - န / စွယ်ယန်း / လှည်း၊ ရထားတို့တွင် မောင်းသူ
 တိုင်သည် တိုင်ခုံ (ဆောင်ပန်း) ၏ ဆေးတဘက်တချက်မှ ရှေ့
 သို့ ကော့ထောင်ထွက်နေသော သစ်သားချောင်း။ (ဆောင်
 ပန်း၏ ဆေးကာ ဖြစ်သည်။) “ခြောက်စတောင်ဟု ခေါ်ရ
 ခြင်းမှာ (၁) ညာစွယ်ရန်းတောင် (၂) ဘယ်စွယ်ရန်းတောင်၊
 ထိန်စံတိုင်မှာ လှည်းနှစ်ခုနှင့်ကပ်လျက်ရှိသည်။” ဝတ်ဆံ၊ ၂။
 ၅၇။ “ရထားတော်အပေါင်းတို့သည် လက်ထင် စွယ်ရန်း
 ခါးပန်း ဝန်းလည်တို့၌။” ဇာတ်၊ ၇၅။

